SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósce a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo wěčnjwakim čělnehu znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dyrbja so Sakcy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys z hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 126 — Budyšin — Pondźelu, 2. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Wólbny zwjazk mjez hospodarskej a centrumskej stronu w Sakskej.

W Sakskej staj sa blizku wólbu do žejma hospodarska a centrumska strona wólbny swjazk zrjadnikoj. Hižo někotre dny je žo wo tym jednako. Hospodarska strona je po tym w rańšojsakskim wokrjesu na pjatym městnje zentrumskeho muža, hamtmana Müllera, postajila. Na prěnich dwjoch městnach sažo dotalni sapódłanzy wyšeršchi mišchir Kaiser, prjedawšchi minister dr. Wilhelm, wuhlowy wikowar Aßmann a revisor knihowe Kießling stej. Potom zentrumšći kandidat Müller pschindže. Sedy njeho šćisnje kubler Hartmann j hospodarskeje napischeżiwneje strony sakskeho wjeršnego luda wojarna stej.

Kaž žo dale šćitschi, njeje hischcze zyle wěste, hač budje zentrumska strona dojednanju j hospodarskej stronu pischihłosowacz, dokelž žo jej pjate městno na lisćinje hospodarskeje strony hižo njewěrle być ida.

Kandidatoja němskeje ludoweje strony za wólby do sakskeho žejma.

Němska ludowa strona je ja wólbu do sakskeho žejma kandidaturnu lisćinu sa zylu Sakšku postajila. Jako kandidatoja žu namjetowani:

1. wyschschi měschczanosta dr. Blüher w Drježdźanach,
2. miništ. president dr. Bünger w Radebeulu,
3. swjatskowy farjadnik Voigt w Drježdźanach,
4. prof. D. Hickmann w Lipšku, hynedźimy namětny pschedźyda,
5. wikowar j kolonialnymi tworami Jselin Schmidt j Plawna, pschedźyda krajneho wuběrka sakskeho drobneho wikowanja,
6. stud. radźicjeł Hardt w Lubiju,
7. hóriti direktor šwonka žłužby Lippe w Bornje,
8. knihikupc a swjatk. pschedźyda Huhn w Koldźach,
9. generalny sekretar Dieckmann w Drježdźanach,
10. hyndikus dr. Frucht w Kamjenicy,
11. Winkler w Lipšku, wjednik zupineho idźanskeho hamta němskonacionalneho wikowanšteho swjatka,
12. inspektor němskeje železnišy Spranger w Zwikawje,
13. jednoczny wyschschi mišchtr pschedsteičicjer měschczan šaltupjerjow Lunze w Budyšinje.
14. městno je žo ja jenu žonu postajito a na 15. městnje šchitant Kunze w Annaberg-Buchholzu stej.

Demokratiska liščina za wólbu w rańschej Sakšej.

Rańschojakši sjěd němskeje demokratiskeje strony je kandidaturnu lisćinu pożledniże wólby do sakskeho žejma šaže postajił. Na čzole steja prjedawschi statny minister **dr. Dehne**, rěčnik profesor **dr. Kaštner**, měschczanosta dr. **Kolzenburg** w Zitawje a swjatskowy direktor **Schubert** w swjatku sakskich gmejnskich šaltupjerjow.

Goebbelsa dla skriwdźenja němskeho presidenta zasudźili.

Rosschérjeny lawnišći žud w Charlottenburgu je nazionalneho sozialistiskeho němskoschinskeho sapósłanza dr. Józefa Goebbelsa dla sjawneho skichiwdźenja němskeho presidenta z Hindenburga k 800 hriwnam pjenježneho khłostanja sajudźił. Wutžud žo w někotrych Barlinskich nowinach wojewi. Statny rěčnik bě dźewjeć měšazow sajtwa namjetnił.

Prjedy hač Goebbels pjched žud stupi, žo wón w jhrowadlinje swojeje strony jako martrar wukhowalicz da.

Mjez tym je jemu jeho pschiwiržworjo žiwje pschihłosowachu, wón wo žiwotnym prozesu rěčzo, praji: Schtó je lud w jeho wotčakanjach wojstróbił? Hindenburg abo ja? Schtó je žiwotich wuniwolerjow sjebał? Wón abo ja? Schtó je Youngowy plan podpisał a lud jeschtkowoval? Ja abo wón? Schtó na wobischórźnu lawu khischa? Ja abo wón?

Prepytanje němsko-połskeho namjeznego pripada.

W pschepytanju němsko-połskeho namjeznego pschipada žu šwědskow pschełtyschelí. Na to je žo wobjamkło, so maju žo hischcze wězywustojni wo tčerlanju j Barlina a Warschawy skasacz. Tohodla žu žo komisijine jednanja wo wutory pschipołdnju wotstorčzile.

Ssobotu žu na katolskim pohrjebnischczu w Tčejwje i wulkim pschewodom cżěło pola Münsterwalde šatšelenego ranjeneho podkommišara Stanisława Lieśkiewicza pohrjebali. Pschi thowanju žu žo wotdźělenja w Tčejwje stejaczeho 2. tšelskeho bataillona, wotpósłanstwa želesnizarjow, połskich šaltupjerjow a schulske dźeći wobdźělile. Połske nowiny žu doskowo pschinjesłe, w kotrymž „rjekowschu šmjerc pschi połsko-němskej mjezy pschi wukonjenju šłužbneho dźela j worakawej pruskej kulku morjeneho" šławja.

Njedostatk w bayerskich krajnych finanzach a rěšanski dawk.

Bayerska knježerstwowa kriša je žo znowa wotstorczyła a ś tym něschto wótrosche shubiła, tola wona dale traje. Knježerstwo njewě, kak by mohło njedostatk w finanzach wurunacz. Sapósłanzy burskeho swjatka žo sapowědaju, sa sawjedźenje rěšańskeho dawka hłosowacz.

Přećiwo politiskim mordarstwam w Němskej.

Němske šnutskowne ministerstwo je žo rozsudźiło, njepschestawazym mordarskim puśam mjez nazionalistami a kommunistami j wosebitym sakonjom wobaracz. Pschihotuje sakoń, j kotrymž žo sakasuje, kalaze a rubaze bróńe pschedawacz a nošowcz. Tónle sakoń ma žo němskemu žejmej hischcze psched lěčnymi próśdninami pschedpokazicz. Pódła toho ma žo konferenza knježerstwowych jenotliwych krajow swołacz, kotraž budże žo je stajnym kažonjom stawneho měra j kommunistowi a nazionalnymi sozialistami saběracz.

Wětrate lećenje „Hrabje Zeppelina".

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je njedźelu do Lakehursta pola Newyorka pschileczała. Prjedy hač je Lakehursta wošebity żelesniši cżah do Newyorka wotjědże, žo paňažerjo do dwórnischczowneje czakarnje podachu. Dr. Eckener do nowiništeje šiwy pschidźěšcże a nowinišch sastupjerjow proschesche, so bychu šwoje praschenja skótka spjchinnali. Wšsche widźomnje jara mučny a bóle wotpjaty sacźišchcz cżinjesche dyžli pschi prjedawschich lećenjach. Sso na ńtok žydowyschi wo jěsje j pożrědnischtwom tolmacza šledowaze idźeli:

Wjeżera wjeczor něhdże ½9 hodź. žo powětrowa łódź je naśpjelnischim wětrom brabuwy, w kajtuwj żenje prjedy njeje podyla. Wón běschе jsamo hórschi dyžli wětr, kotryž je pschi prěnim nadoszcanskim lećenju pschikmuy pjerow šwotthorał. Naśpjedy wětr ś 45 kilometrisej špěchnoscju cżerjeschе, nadobo polnózny wětr ś 65 kilometrisej špěchnoscju pschihna. Powětrowa łódź dźeławsche kaž łódź w najwjetschich žołmach, tola žadyn paňažer njeje šthorił, też bo njeje žana schłoda nacżinita. Dwě minuce pożdźišo, hdyž běchmy žo do wětra storhnyli, je šchtrowej powěšeju warnowanje Washingtonšteje wjedrańje doschadnyło.

„Hrabja Zeppelin" póndźelu w 9 hodź. na nawrótne lećenje do Seville wotlećeł.

Zaleski pola Briando.

Połskeho šwonkowneho ministra Saleskeho, kotryž je po dlšchim pschebywanju w Jendźelskej pjatk popołdnju do Parisa pschijěł, je połski ministerski pschedsydża Tardieu pschijał. Prjedy toho bě Tardieu dlšche rozrěčenje je šwonkownym ministrom Briandom měł. Mjez Francowskej a Połskej žu najpschećelniische pocżahi, tohodla ńtej rozrěčenj Saleskeho j Tardieurom a Briandom najpschećelnischi kharakter mělej. Mjeń tjoni statnikami je žo wo němsko-połskim namjetnym pschipadże rěčało. Pódła toho je žo połski šwonkowny minister pjecża wjele wo wobstejnoscach, kotrej po wuczehnjenju franzowskeho wójska nastanu, rosmotrił, też pschipowědženy wotpłaczny wopyt italskeho šwonkownego ministra Granda we Warschawje je ho rozpominał. Kaž bo ńda, dyrbi Saleski pożrědnischku rólu mjez Franzowskej a Połskej pschehwjacz, šajkuż je dotal cżěskoslowaski šwonkowny minister dr. Beneš pschecze j wužitkom ja Franzowsku hrał. Saleski dyrbi dale pschecżelstwo j Italiskej pěstowacz, dokelž je ja Połsku jara drobotne, **wožebje, hdy by Italiska je pohnucz dała, trajne mjeń, kotrej žu j Versailleskim měrom postajene, pschi**šnjeła. Tale pożrědniska róla, kotraž ma je Saleskemu pójnacz. Tale pożrědniska róla, kotraž ma je Saleskemu dowěricz, pak ma mało wuhladow na wuspěch, pschetož Grandi je hakle njedawno pschipowědźił, so je rewisija Versailleskeho měra trěbna. Italska ma wójsnu j Francowskej ja nusnu, so by šwoje mjeń w Afryki a na Balkanje rozšěrila, a italiski lud je pschešwědczeny, so tule wójnu dobudże, kotruž hischcze prjedy leta 1935 wocżakuje.

Wobydlerske praschenje Italiskeje może žo po měnjenju italskeho luda jenož ź dźěwjaj źrědkonaj rosrijacz: pak j wucżehnjenjom do Ameriki, pak ź wójnu. Pjenjezy, kotrež je Amerika Italiskej požczała, žo za wójniske zamytšły wužijа, wožebje za wutwarjenje wikowańskeho łódźstwa, kotrež nětkole niczo dźěłacz nima, tola by dźěło po wudyrjenju wójny wěcz. Knježerstwo twarzam łódźow za jich sapłaczenje cżuje.

W šwitju i tymile wobšćejnoscjeni je Hawaska powěšczenja łódźelnku i Marseilla pschinjeła, so ju pożledniej dwě njedźeli tyšacy tam sajudźenych Italijanzow, kotříž žebi prjedy njejsu na to pomyślili, njenadźijuy francowske staczanstwo pschijeli. K tomu žu žo rozšudźili, so by jich francowske knježerstwo i kraja njewupokazało, hdy by ke wójnje mjez Italiskej a Franzowskej doschło.

Loucheur za Briandowy wšocerópiski plan pučuje.

Prjedawschi franzowski minister Loucheur po europiskich krajach pucżuje, to by jich knježerstwa za Briandowy wschecurópiski plan dobył. W Prahy, Beogradze a Bukaresču je hižo pobył a pjatk je do Budapešta pschijěł. Pjatk wjecżor chżyche Loucheur wo europiskim hospodarskim praschenju rěczeć.

Salmjerjeej nowin „Az Est" je Loucheur rjekł, so žebi Czejchoslowakiska, Jugoslowjanska [illegible] mjenjka pschejа, so bychu mohłe ł Madźarskej a A[illegible] hospodarsku hromadźe dźěłacz. We wschěch tych [illegible]ch maju katastiske krisu, kotraž je powschitkowna cri[illegible]sa. Wulke hospodarske praschenja móża žo jeno [illegible]stkowym planom rosrijacz. Njedźiwajcy pschewi[illegible]ch wobcżežnjoscjow może žo je 100prozentnej wěstocżu i tym liczej, so žo Briandowy plan do skutka staji.

Šwedske knježerstwo wróco stupi.

Druha komora šchwedskeho žejma je žobotu knježerstwowy namjet na powjetschenje žitnych cłow ze 126 pschećiwo 95 hłosam wotpokazała. Prjedy toho bě žo mužene pschemikeje zita pschijało. S tym je wošoł Lindmanowcho knježerstwa rozšudźeny. Wone póndźelu wróco stupi.

Jendźelska pschećiwo tunelej mjez Jendźelskej a Franzowskej.

Pod morjom mjez Jendźelskej a Franzowskej dźeła tunel natwarjeć. Hižo wjele króć je žo wo tym jednało. Plany ja njón žu žo do drobna wudźełane, a thoły žo wobliczi. Ludowe šaltupjerstwo je žo za tunelowy twar wuprajiło, ale jendźelski kraj šaktowańši wubjerk je jón wotpokazał. Tohodła njeje žanchо wuhlada, so by žo tunel natwarił. Wobthład mjez Jendźelskej a Franzowskej budże też dale jenož na tódże a składa pokazany.

Jendźelske pancerowane wozy za Rusku

S trapnym praschenjom je žo jedyn konfervatiwny sapósłanz w jendźelskim delnim šejmje na jendźelskeho wikowańskeho ministra wobrocził. Wopraschа žo, hač je wěrno, so je jendźelske knježerstwo dowolilo, 60 panzerowanych wojow, mjez nimi 20 schelčznumowskich a 20 dwanaczetnumowskich tankow, z Jendźelskeje do Ruskeje wuwjesć. Hacž je wěrno, so je dźěłacerske knježerstwo tomu pschihłosowało, so žo dobył z pschedacża brónjow bjerje, kotrež budże Ruska ta wójnu se šwojimi šuzbodami tyjebacz? Wikowański minister Graham tole wołóženje i pschipomnjenjom wotpokaza: Hdy by njeby jendźelskej firmje dowolnosć k wuwjesi dała, by njejendźelska firma šłasanku wuwjebła.

Pekingske knježerstwo dire so pola Zwjazka Ludow wobcżežować.

„Echo de Paris" ź Pekinga powě, so je šebi wjednik politiskoneinješkich wójskow Jišhan wotmyślił, žo pola Swjazka Ludow pschećiwo Nankinskemu knježerstwu wobcżežowacz, so je jemu general Cżangkajšek ja wojerskeho šłužbu němskich instruktorow w chinejske wójschczanskej wójnje najał. Nenjišhon je pschipowědźił, so by wschitkich němskich instruktorow, kotrychž by jeho wójsko jałało, hjes šmilnosće wotprawicz dał. Němski połsłanz w Pekingu je pjerja hižo pola generała Nenjishana diplomatiku ź wotpohładom šakrožił, so by general šwoje šiejischcejo pschećiwo

mĕnił a ſ němſkimi jatymi po internazionalnym prawje **wobhladżał**. **Nenſihan pak** diplomatiſke ſakrocženje němſkeho pósłanza jako dopokas ſa to wobhladuje, ſo je ſo němſkemu pósłanzej w Pekingu poručiło, ſo **by** Czjangkajſchekowych wojerſkich radźićelow ſchkitał, haczrunjeż je ſo nimale kujeżerſtwo hižo wotpjet ſalubiło, ſo je pſchecziwo dźelawoſći němſkich inſtruktorow w Chinje.

Wóſre naprawy přeciwo revolucији w Indiskej.

Dla pſchiwĕrazeho ſpjeczíweho ducha w indiſkim wobydlerſtwje je indiſki městokral pjatk dwaj **nuſowaj ſakonjej wudał**, ſ **kotrymaj ſo naſcheczuwanje k boſkottej, k ſapowĕdżenju dawkow, k ſatraſchenju, a ſtražowanje pſched palenjowymi klamami abo jendjelſkimi pſchedawarjenmi khoſta.**

Městokralowaj ſakonjej na wobſamknjenje dźełaczerſkeho wudĕrka wſchoindiſkeho kongreſa wotnowjetaj, po kotrymž je cżaſ ſa powſchitkowne ſapowĕdżenje dawkow pſchiſchoł. Nuſowaj ſakonjej w Bombayſkim preſidentſtwje knydom do mozy ſtupitej. Městokral praji, ſo ſu ſakonſkim pořadnikam pſchiſłuſchacych angleſkich ſyſtakja, **każ** dospołuje antialkoholiſkemu hibanju rosumi, kotrejż dźenſa pſches Indiſku dźełu. Każ dołho ſo ſa tele ſamĕry po ſakonſkim puczu dźełu, ſo jim napſcheczíwo njeſtaja. Sa to pak ma wón nadawk, ſo ſo ſarjadnoſtiwo na porjadne waſchnje wotwiwa, a ſo ſo loyalne dźełe wobydlerſtwa, wożebje ſaſtojniſy, pſched ſatraſchenjom abo boſkottom ſchkitaju. Mjes tym ſo ſ Bombaya powje, **ſo ſo liberalni Hindojo próżuja, ſbliżenje mjes Gandhiom a knjeżerſtwom dozpicź, ſo buchu ſo njemĕry, kotrejż zylemu indiſkemu wobthodnej ſchłodźa, ſkónczíle. Powżeſce pak pſched tym warnuja, wjele wot tychle próżowanjow wocżakacź.**

W Dharaſanje je ſnowa 110 kongreſowych dobrowólnikow ſpytało, ſo bo ſólneho ſkłada dobyć. Policija je jich ſ bambuſowymi kijemi wotſehnała, pſchi czímż je 26 muži ſajała. S dołhowjeczorneje mjeſy ſo powe, ſo je ſo knjeżerſtwu po nĕczim poradźiło, njeměrne ſplahi ſatraſchicź. W Peſhawarje pjeża hižo jaſno normalne wobſtejnoſce knjeża. Czerwjene kochle wſchěch hiſchcże wobcżeſnoſce cżinja. Wojaży, kotříž ſu pſcheczíwo nim poſtupowali, ſu dwě khěži w Madanje a Charſaddże, kotrejż ſtej hłownaj kwarćěraj revoluzionarneho hibanja bhoj, ſ ſemi ſrunjali.

Hromadny nadběh na ſólny ſklad we Badali.

Njedźelu rano ſu Gandhiowi pſchiwiſowarjo, mjes kotrymiž bĕ wjele ſonow, wotmyſlenu wulki nadběh na ſólny ſklad we Badali pola Bombaya ſpytali. Policija pak cżrjodu wróczo ſehna. Nĕhdże 60 wożobow a tijo policajſiſy offizĕrojo ſo ſranichu a dwanaće druhich wożobow — mużow a ſonow — mjes nimi też ſonu jeneho ſobuſtawa Bombayſkeje wukonjazeje rady, ſajachu. Dopołdnja dobrowólniſy hiſchcże ſpjelny pſchiběh dóſtachu. Jich ſpjelnoſć na 10 000 muži wobliczachu. Popołdnju nadběh ſaſtajichu.

Revolucionarne hibanje w francowſkej zadnjej Indiskej.

S franzowiſkeje ſadnjeje Indiſkeje ſu njeſměrowaze powĕſće dóſchłe. Po powĕſcach ſ Hanoja ſu tam nowe njeměry wupraſkle, kotrejż ſu ſo na krwawne waſchnje potłóczíle. Policija, kotraż bĕ ſo 20. meje do Sadez podała, ſo by tamniſche njeměry pſchepytała, je cżrjodu 1000 **hacż** 1500 domoródnych ſadżerżała. Tuczi ſo pola ſaſtojnikow na cżiſchczaze dawki a na drohu raſjowu pſacżiſnu wobeżejowachu. Hdyż ſo cżrjoda, je ſchipami a hlebjemi wobronjena, jim njepſcheczełeju napſcheczíwo ſtaji, franzowſki policajſki inſpektorojo ſchĕcź wojaſam, kotříž jich pſchewodżachu, do domor. ſtĕlicź dachu. Dwaj domoródnaj buſchtaj morjenaj a tijo ſo cżeſko ranichu. Na to domoródni roſcżełkachu. Dźeń pódźiſcho někotre tyſacy domoródnych pola Omana tohorunja wot policije ſadachu, ſo buchu ſo dawki ſpuſchcżíle. Po powĕſcźi „Petit Parijiena“ ſu ſo franzowſzy ſaſtojniſy w ſadnjej Indiſkej ſ tym do njeměra dali, ſo ſo domoródni, kotříž ſu dotal ſmĕrom byli, ſpjecżuja. Sda ſo, ſo ſu jich kommuniſtojo naſcheczowali, ſo njebychu dawki dale płacźili.

Hobrſke podražowanje bankowkow w Newyorku.

Newyorſkej kriminalnej policiji je ſo poradźiło, po wjeleměſacznym ſlĕdżenju wulku podražowarnju bankowkow w Newyorkſkim měſtowym dźełu Brooklynu wuſlĕdźicź. Nĕhdże ſa milijon dollarow falſchowanych bankowkow możachu ſebracź. Pſchiprawjenja podražowarnje bĕchu tak wulkotne, ſo mójachu ſtóſtniſy ſa bodźimu 50 000 dollarow podražowanych bankowkow nacziſchczeć. Hacź dotal ſu tſi wożobow ſajeli.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 2. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor thermometer +27. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 4+ a thermometer wjeczor +15. Sełkhowaze wjedro budże cżopliſche. W poknoży dale nižiny nimo cżahaju a wohrożuja ſe ſtojimi wubĕłkami naſche wjedro, ſo nam njewjedra pſchinjeſu. Pjatk na wjeczor mĕſachu Rheinſke kraſiny cżeſke njewjedra. Wežera popołdnju roſpuſchczíchu ſo nad Kamjenicu (Chemnitz) cżeſke njewjedra ſe ſylnymi krupami. Tute ſawinowachu hroſnje ſapuſcżenja. Hewak ſo na połoniſchej a ſrjedźnej Europje wſchelake wuſchiny wupſcheſcżeraja a ſubja nam dale cżopke a bóle ſuche wjedro, ſo wĕ, ſu dale njewjedra możne. Jutſje wutoru ſłhadża ſłónczko 3,44 a khowa ſo wjeczor 8,12 hodź. Mĕſacźk ſłhadża dop. 10,43 hodź. a khowa ſo w połnozy 12,52 hodź. Jutſje ſtupa mĕſacźk do prěnjeho bĕrtlika. Pſchedźenak ſtaja wumjeżenjerne.

— **Wežerawſcha wobłhodna njedźela** ſe ſwojim rjanym wjedrom bĕſche wjele ludźi ſe wżow do města nawabiła. Hižom dopołdnja je ſo derje kupowało. Popołdnju pak bĕſche pſchiwał kupzow wożebje ſylny, we wſchelakich wobłhodach dóndże ſamo k cżſtſcheżenjam. Wobłhodniży ſu też jara ſpokojom. Dobry wobłhod jim pſchi nĕtcżiſchich cżaſach tódy popſcheje.

— **S pſchileżnoſcźu ſchachiſkeho a jĕdneho turnĕra we Budyſchinje** wotmĕ ſo wežera dopołdnja wot 11 hacż 12 hodź. cżaſ po mĕſcże. Na nim wobdźĕli ſo ſ kavalu nĕhdże 50 hacż 60 jĕdnych na konjach, mjes nimi nĕkotre žónſke. Khańanje ſ hudźbu ſ budźi po Budyſchinje mjes wobydlerſtwom wjele ſaſima.

— **Sa Cżerwjenu ſchiſu** ſo wežera na Budyſchiſkich dróhach twĕrdi pſchedawachu. Wjele ludźi bĕſche ſebi kwĕtku kupiło a ſ tym pokaſa, ſo ſamżry Cżerwjeneho ſchiſka podpjera.

— **Sły pczołozay ſhnilż** je ſaſchoł mjes pczołami žiwnoſcźerja Arnoſchta Thomża w Nowej Wſy cżo. 2. pola Huſki, ratarja Klimanta Kunzy we Luſy cżo. 40, kantora Pětra Hiſe w Khróſcźizach. Tuż ſo też ſchkitaniſke a wobaraniſke naprawy ſbĕhnu.

— **Sawrjene Puczje.** Sjawny pucź ſ Raſchowa do Wulkich Debſez je dla naſypowanja na Raſchowſkich honach wot 3. hacż do 7. junija ſawrjeny. Jĕdny wobkhad pokaſuje ſo na Hajnizy. — Sjawny pucź ſ Wulkeje Dubrawy do Klukſcha je dla naſypowanja na Wulkodubrawſkich honach wot 2. hacż do 6. junija ſawrjeny. Jĕdny wobkhad pokaſuje ſo na Sdźr. — Budyſko-Kamjeniſka ſtatna dróha je wot km. 19,750 hacż km 20,680 na Brĕſnjanſkich honach wot 10. hacż do 17. junija 1930 dla preſtrowanja ſa wſchitkoſi jĕdny wobkhad ſawrjena. Wobkhad pokaſuje ſo na Dwórniſchczowu dróhu w Brĕſnje.

— **61. dwaſtowa wjeczorna hudźba** wutoru 3. junija wjeczor we 8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi. Wona je zyle na nowy cżaſ ſłożena: Reger, Grabner (univerſitny hudźby direktor a prof. pſchi konſervatoriju w Lipſku), Haſſe (univerſitny hudźby direktor w Tübingenje), Courvoiſier (prof. pſchi ſunkowej akademiji w Mjichnju), W. ſ Bauern (direktor ſunkoweje akademije w Mnichowje). Program nabywa na wuſnamje, dokelż je ſaſtupjena žadna originalna literatura ſa bracźu a pſchiſchcżele. Koncert wumjeża Hilda Vauck-Wagner ſ Drježdżan (ſopran), kotraż je njedawno w konzerze Rietzeliſkeho muzikeho khóra ſnamnje ſpĕwaſche, Pawoł Bormann ſ Drježdżan (cżu), domſći organiſt Horſt Schneider (pſchcżele). Je granny ſo 30 pj. ſu nichi zyrkwinych durjach dóſtacź.

— **Padukſchiſtuje.** Kradnyli ſu 30. meje pſchiw. wokoło ½1 hodź. ſ dwora khorobnje pokładnje na Hoſchiz hrody ſonjaze koło „Aika“. Koło mĕſeſche cżorne kroſnja a bóſchſchikaj, žołte ſwjena ſ cżornymaj ſmużkomaj, ſcżipſhibnjene wodżiołło ſe ſchkrymaj wopſchimanymaj pſchimadłomaj, dwojoſnkhy ſwónżk, ruczne a ſadnje ſpinadło, cżerwjenej gummijowej wobrucźk, Torpedoſti ſamobły, poſchkit rjeczaſa, wjazybarbny draſtowy ſchkit, ruczne ſpinadło trochu ſhibnjene. — Dale kradny nĕchtó 29. meje popołdnju wokoło 5 hodź. na tudomnym Tĕlniku na rjanje bržiſchczeja dźĕczaze tſojokoło, pola kotreheż ſadnjeho koła bĕſchcżej ſo ſtpizy puſchcźilej. — Wo wěſowne pſcheczenja proſhy kriminalne wotdźĕlenje w Budyſchinje.

Dźĕlonjemĕcżerjam je pſchikhanjenje do Budyſkina zawrjeć!

Każ ſhonimy, je měſchczańſka rada na němikoſtatny wuſtaw ſa pożrĕdkowanje dźĕła a ſawĕſcenje dźĕlonjemĕcżerjow w Barlinje namjet ſapodała, ſo by ſo na dalſche ſadżewało, ſo bychu druhe dźĕłowe hamty dźĕlonjemĕcżerjow do Budyſchina pſchepokaſowale. S prěnja maju ſo tudomni dźĕlonjemĕcżerjo ſchkitacź pſched tym, ſo jim wot wonka pſchicżahowazo dźĕłowe měſtna precźěreni, ſ druhe ma-ſo napſcheczíwo dźĕłacź tonnu, ſo by ſo měſchczańſke ſaſtaranje ſ dźĕlonjemĕcżerjemi, kiż podpjery njedoſtawaju, poczeżíle. Tohornja zeł pſchicżahowazo, kiż ſrĕdſtwo nimaju, njemóża na to licźeć, ſo ſo w Budyſchinje ſaſbydla, dokelż móże ſo jim po § 4 ſakonja wo ſbydlenju pſchcżahowanju ſakſaſacź. Wożebje też ſa ratařſkich dźĕlacźerjow žanych wubładow njeje, ſo w Budyſchinje ſkerje dźĕło namakaju hacź na wſach. Nawopak ſu wubłady na wſach pſchezo hiſchcże łĕpſche hacź w měſtach.

Z **Khelna.** Přećelſtwo mjez zwěrjatami. Zo ſo zwěrjata druhdy lĕpje znjeſou hač ludźo, dopokazuje připad, kiż je ſo njedawno tu pola Ryńcee (při drózy) ſtał. W pſyčej khłóczy namakachu 53 (tſiapjeđźeſat) kurjacych a 6 (ſčeſć) husacych jejit! Myſliśo ſnadź, zo ſu Ryńcee bjez pſa. Nĕ, nawopak, doſć zleho ſčowkarja maja. Ale kurom a husom je wĕſče ſmjerć jara dobry, zo jim dowoli bjez kózdeho hórſeńčka we ſwojim domčku nutř a won khodźić, a jim ani jencho jeja njewupi. Też kunje k nim dał njeje. To nětk prajće, zo pos njeje z dobrym ſtražnikom!

S **Budeſtez.** W pożlednich dnjach ſu hižo prěnje hroby w lĕſu namakali. Po ſpaczu budże lĕtſa wjele hribow. Swjetſcha ſu ſo namakale prawaki a płóczata. Najleſcze budża lĕtſa też wjele cżornych jahodow.

S **Raſwadez.** Dwaj muſtu bórſy ſo do ſkutka ſtajił. Dróhowy a wódny hamt w Budyſchinje je dźĕła a regulaziju Schprewje wupiſał a Budyſki **wokrjeżny** wubĕrk pſchiſłuſoſi w pożlednim pohedźenju k tomu tſóſne hrĕdki. Dwaj budże płacźicź 29 000 hr., regulazija Schprewje 11 000 hr. Stat pſchinoſcha k dwarej mosta 14 000 hriwnow, k regulazíji Schprewje 6600 hr. Też **wokrjeż** ſo wobdźĕli pſchi ſſuanzowanju.

S **Barta.** Wóſporſke ſonjaze Guſtav-Adolfiſke towarſtwo pod wjedniſtwom ſwojeje ſtarſcheje Voże ſtwicże naſchu wjeſć a naſch hród. W hoſcźenzu „Sſónzo“ ſo woimſć potom koſejowa bjeſada, pſchi cżimż kurator tow. k. farař Konik porěča. Pod wjedniſtwom k. farara Mrózaka wobſłada ſej towarſtwo hiſchcże zyrkej a **po**hrjebniſchcźo.

S **Barta.** Korczma a kramarſtwo k. Arnoſchta Groſy ſo ſ 1. 6. k. pſchekupjej Trepcże (ſ Lubija) pſchenaja.

Holanski wučer Uwe Karſten.

Roman wot Felicitas Roſe.

4] (Pokračowanje.)

Ja ſo roshladnych a nihdże njenamakach wobras mkoheho cżłowjeka.

Wona rosumi mojemu ſpohladnjenju a pokaſa na dźĕcżazu podobnjmu.

„Tajkile wón bĕ, mój hólz. Kunje takle w jupzy. Tehdy je mi pſchižłuſchał.“

„A nětko, macźi Alſlevez?“

„Nětko wjazy niz. Nětko pſchižłuſcha druhim.“

Khwilku pomjelcźach, klinczeſche to tola tak njeſrofumliwje. Potom pſchinidże mi wjeczorny hóſcź na myſlę a ja ſo žiwje wopraſchach:

„Sceże-li wczera wjeczor wopyt měła?“

„Wopyt? Nĕ!“

„Ja widżach nĕkoho ſ durjemi wunicź a pſches holu ſtupacź.“

„To njebĕ wopyt, to bĕ — mój hólz.“

„Hdże waſch hólz bydli?“

„W Immenhofje.“

„A cżeho wón tam je?“ Alſlevez macź bĕ ſkupa na ſłowach.

„Wucżeř.“

Saſo mała pſcheſtawka.

Na to ſběhny ſtara macź pomakku ſwoje wobliczo, ſacźini bibliju, położi ju do kamorcźa w kucźiku a ſtupi ſo ſe ſtiknjenymaj rukomaj pódła mje.

„Wón hudżbu tak jara lubuje“, poczа je ſwojim melodiſkim hłoſom rĕcźeć, „a je dźe nĕtko też ſ organiſtom, każ wſchitcy Alſlevez a Karſtenez je ſtarodawna. Ale tajſi naſtroj każ waſch wo ſtwje, knjeżna, drje wón tola hiſchcże ſtyhchak njeje. Wot toho wokomika, hdyż ſeże wczera ſapoczała, hacź do toho, hdźeż ſeże pſcheſtała, je wón jenoż ſedżał a ſo ſłuchał a pił je hudżbu, runjewon **p i ł.**“

„Tak ...“

Dlo na tajſile niczoprajazy wuraſ! Wohidny powoſtank ſ wulkomĕſta. Mi bĕ tak żel, hdyż bĕch tele ſłowa wuprajiła, a byrnjeż dre też Alſlevez macź tola ſacźucze we mni njepſchedcźu a lĕdy ſoſumi, ſo wſach tola nadobo wobe jeje ruzy a ſtłóczich jej ſpjelnje:

„Macźi Alſlevez, ja ſym wjeſoła, zyle mózuje we hlubinje wutrobу wjeſoła, ſo możach cżłowjekej nĕſchto dobreho dacź.“

„Wy ſeże dobre dźĕcźo, knjeżna, — mój hólz — —“ Wona ſo pſchetorhny.

Pſchindże jónu ſaſo, macźi Alſlevez?“

„To ja njewĕm. Wón ſo trochu ludźi boji. A potom jeho dźĕło a jeho dźĕcźo, a tón wopitż a tón ſmij — — nĕ, wón drje tola wjazy njepſchiſłuſche.“

Wona dźeſche nimo mje ſa ſwojim dźĕłom, a ja dźĕch do mylowa ſamurjena do ſwojeje khěži nuts.

„Jeho dźĕcźo a tón wopitż a tón ſmij — — — kajſe hluboke ſcźiny cżiſchaſche tutón wobras nadobo na moju ſtłóczny holu.

Moja ruka pſchinmy do ſwojaſkow mojeje bohateje knihownje, — tu hižo jeho dźerżach, ſwojeho lubuſchka: „Moja domſina“, holanſke pĕſnje wot Uwe Karſtena. Na dnju mojeje konfirmazije bĕſche mi nan knihu darił, a dźeżacź lĕt bĕ ſ mojim puczowanſkim pſchewodnikom, mojim towarſchom, mojim pſchecźelom a bratrom była:

Ty moja cżerwjena hola — — —!
Bjeſtkónczna,
Je twoja kraſna,
błyſchcźata,
Bjeſtkónczna twoja cżiſchina,
ſonjaza,
Bjeſtkónczna twoja mózˌ
dobyczeſtka,
Bjeſtkónczna, każ moja lubosće.
ſedżaza,
Sa tobu, ty moja hola cżerwjena!“

Saſpĕwach ſłowa ſ hłoſom jako kĕrluſch niedźeliſkeho ranja w mojej wulkej, klinczażej ſtwi a ſtróżich ſo, jako wulki kruch pocha na ſemju dumpaſche wożrjedża do mojeje kamżneje prěnjotneje ſkładby tejele pĕſnje.

Alſlevez macź fleczeſche pſched wulkimi kachlemi a nakładowaſche je ſmuſka ſtaroſcźiwoſć ſ brunej pochowinu, ſe kotrejż potom takle cżopke, kſradżne, lubojne žehlenje wukhadżeſche. Wuſkotliwoje wja nĕtko padły kruch pocha a pokoji jón k druhim.

„Macźi Alſlevowa, cżehodła plakacże?“

„Mojeho hólzowa kniha, — mojeho hólzowa pĕſnicźa —“ hórko ſapłaka.

Na tutej njedźeli dopołdnja ſym ſhonika, ſo je mój towarſch, mój pſchewodnik, mój pſchecźel a bratr wot dźeſacź lĕt hyl Uwe Karſten Alſlev.

Dnja 21. oktobra.

Wjedro je ſo nadobo pſcheměniło.

Hdże je ſłónzo? Hłuboko a cżeſko puſchcźi ſo popołdnja kurjawa nad holu, potom poża deſcźicźowacź a wichoricź, wichor, ſ nĕtko hiſchcże ſ wjecźora wokoło mojeje holanſkeje khěži ſathadża, jako by chcył zyku lubu ſłomjanu ſtĕchu wotſběhnyć. We wulkich kachlach, kiż je mi bratr Lu na měſto ſtareho ſakurjeneho wohniſchcża ſtajił dał, žiwcźi a wuje a ſtona. — Jako bychu ſe duchi holanſke tam jate bĕdźałe a ſo na tótży pad wuſſwobodźicź chcyłe.

Wuſſwobodźicź, cżehodła? — So bychu ſo na muje walike a ni bojaſnu, bolоſtnu ſaúdżenoſcź ſaſo žiwe pſched wocźi ſtajiłe?

Ow, ja waż njetrjebam!

To, ſchtoż je mje do ſamotneje hole ſacźerilo, je hiſchcże doſć žiwe we **mni.**

A dźenżniſchi dźeń to ſnowa roſwjaſuje ſ zołej mozu. Pſchetoż dźenża je lĕtne wopomnjeczże — mojeho tważa.

(Pokračowanje ſcźĕhuje.)

S Minakala. Puchowazy hižo dawno dyr pschesachu, so tuchu so na czarje Budyschin-Minakal pschewyssoke awtobusy wotstronjo, dokelž so pschi nich hubjenje nafkupi a wustupi. To je so nětk dopielniło. Wot nješcto dnjow jedźi nowy wós, tiž je wjele nižschi a bóle wotpowěduje žadanjam nowscho czasa.

Se Semitz. Czežke njeszoże j motorskim kolom sta so tydom rano pola „Saksko-pruskeho jězdneho". Motorske kolo so srasy do awta. Na sozušu sedžazy so tyžtwo srani. Motorske kolesko so wobschkodži. Koho wina trjechi, snate njeje.

S Wulkich Zdžarow. Boże spiczże dyrbi tu blyšk do twarjenja ratarja Bala. Hospodarske twarjenje, hródž a hrožk so dospolnje zwalchu. Stók so wukhowa. Sesmino so zwali, druhe swinjso bu tak tranjene, so je jatkocz dyrbjachu. Tudyscha motorska zhkawa a mnohe druhe zhitawy pomhachu domske wukhowacz.

S Hjelsla. Wšyy Hjelsk, Suboniza a Barischka mějachu w nozy wot pjatka do soboty wojakow w kwarterje. Bě to pschija schwadrona 1. pruskeho jězdneho polka z Wolawy w Hornjej Schlesyskej, tiž so nawrócźi wot swiczowanja w Kinsporku.

S Hornich Brnßow. Dwaj dźelonjemějerjej je Schorjeza bjeschtaj Boże spiczże na kolesomaj do wšy pschiješoj. Pola dźelacžerja R. Michala, kiž tam korczmari, saložischtaj. Jako dyrbjachu worczžimu zaplaczicz, wuzhopa so, so ani pjenježka njemějeschtaj a jako zarunanje stare gramofonowe desti poskiczeschtaj. Jako Michał to wotpokasa, buschtaj hrubaj a potom czeknyschtaj. Michał jim pschescžešhasche hacz do Jenkez, hdyž pomoz lawsela. Hajnk Husak z Jirchez jeju pschi hacze popadny a pschiwjedze jeju k hamtkennu pschedsteiczerjej w Drježnowje.

S Noweje Wšy. (pola Mikowa). Dobrowólna wohnjowa wobora wotmi tu 25. meje swoju hl. schronadžiznu. Pobachu so rosprawy. Wobora 11 krócz swuczowaschze, jónkrócz bě hł. swuczowanje. Jónkrócz bu wobora alarmowana k lětnemu wóhnjej bo Bartsteje hole. Wobora ma tuchwilu 23 aktiwnych a 13 pažiwnych hobustawow. Tři pažiwne hobustawy so snowa samolwjachu, tak so nětko mamy wschо do hromady wokolo 39 hobustawow.

S Wuskidze. Tu je hej žiwjenja wsala 33 lětna mandželska S. Wona so wobwjesheny. Pschičinu tuc hubjene hospodarske wobstejnoscze.

S Klija. Hórnikow Vogta a Grantku, tiž so tu sadobyschtaj a pschi tym 5 tur kradnyschtaj, w Shorjelzu jachu, jako chzyschtaj kury pschedacz.

S Trjebina. Sstjedu dyrbi blyšk do hródze. Kruwa so saraży ale hródž so njezahali.

S Hródka. Czežke njeszoże sta so njedźelu wjeczor w naschim mězcze. Kolesaŕ z motorskim kolesom pschesedze kolojězdneho. Tutemu so kosze slamachu a dyrbjachu jeho do thorownje dowjesez.

Rozprawa Budestečanskeje powšitkowneje wjesneje pokladnje khorych.

Wokrjesh powschitkowneje wjesneje pokladnje khorych w Budestecach wobsahwa 28 wsow z 7000 wobydlerjemi. Zsobustawow bě pschemérnje 2542, z nich 419 bjes dźela. Tokhodow bě 327 004 hriwnow, z nich bě 197 129 hr. pschinoschkow thorobneje pokladnje po 6 % a 63 840 hr. pschinoschkow zawěscženja dźelonjemějerjow po 5 %. Wudawkow bě 326 974 hriwnow. Kóždy hobustaw so pschemérnje 3,9 krócz pschijsiweni a wotpowě a 77 % hobustawow dósta sa 37 537 dnjow podpjeru za khorych. Kóždy pschipad thorosze płaczeże pschemérnje 44,85 hrivnow. Pschinoschkow so nasbera wot hobustawa 78.67 hr. a 78.92 hr. so jako wudawa za hobustawa a to takle: Za lékarsku radu 15,30, za zwónhnych 5,65 hr. za wotkladanje jubow 3,09 hr. za dorunanki jubow —,91 hr., za mažerow —,22 hr., za lékarstwo 8,14 hr., za lekowanje w thorownji 6,10 hr., za podpjeru thorych 34,55, za pschinoschkej njedźelnizam 3,60 (0,62), powschitkownje wotkladanje —, 13, za podpjeru w pschipadach žnjerscze 1,15 hr.

Tuch 5[illegible]

[illegible] 9.18 hr. za hobustaw a 11,40 za [illegible] wudawkow.

Pschijsjewito bě so 261 njeshożenjow. Kwitowanskich listow bě 1136 (loni 1117). W thorownjach a klinikach bě 86 hobustawow (loni 51), tohorunja 21 žiwjenskich (loni 17). W lékowarnjach bě 16 hobustawow (loni 18).

Bjes dźela bě schtwórty dźel hobustawow (1928 bě jenoz schesty dźel). Sa tych płaczą dźekowe hamty dwě tjeczinje pschinoschkow. Wobsobnje wudawki sarjadowanja wuczinja 5,3 % wschitkich wudawkow, z nich 3,8 proz. za mjdu pschijatajenych, druhich wudawkow bě 2,9 proz. Dolany lokal za sarjadnistwo so w nowembrje wumění na wjeczich.

Wusudźenja.

Wušudch se žiwojim powolanjom mějesche 25 lětny wojnar Arnoscht Korla Hausoła z Budyschina, kotrehoż bě sche Budyšli thromadzny lawaliki sud dla pschečinjenja ke 4 njedźelam jastwa sasudźił. Po dotkadnym pschepytanju pak kud wušud prenjeje instancy sbežny a Hausoła dla winowna.

Z Łužicy.

* S Połcznizy Pschi njewjedrje połdźeru dyri blyšk do twarjenja k. Ziegenbalga w Jaworzu. Blyšk dyri do stwy, sčorni ju, pschestoczi potom na hródž a saraży toju. Kótaram so nicžo njesta.

* S Wulkeje Drjewnizy. Wandrowski kló tu z nožom pobonczu do ruki, tak so dyrbjesche bo tutón k lékarjej podacz. Wandrowskeho pschewodsesche jónsta. Jeju wobczahowachu młodši pacholjo. Pobonez wobkruczi, so won je jenoz słobu běhał. Por sajachu.

* S Kinsbórka. We nozy k njedźeli dyri blyšk do zyrkwinskeje wěże. Czahnik ko snjeti a kruchi hrjadow wotschkodzichu. Dźel elektriskeho wodzenja so wutorhnychu a lampy so rosbiwachu. Blyšk je też na farje schkodu nacinił.

* S Rachbacha. Rahlu šmjercz mějesche tu wutoru pschiw. dźelacžer Jeschc. Jako jemu žona wobjed pschinjesche, namaka muża morwcho. Dokelž Jeschc w tym czasu sam w tutej mšinoscji dźela, nichtó njewě, kak je wumrěł. Cžeko so pschepyta. Jeschc bě 29 lět stary, tři Lěta zenjeny a bě hewak jara wohlubjeny. Sstwójbne powěsze.

50 lětny jubilej Delnjoserbskeje Maćicy.

Na 10. augustu dyrbi so tuton žwjedżeni wotmětwacz we Wětroschowje (Wetschan pschi Barth-Shorjelskej Želesnizy.) Tuto město je nam jara napischesko pschiklado a mna wulke spodobnje na tom, so nasch žwjedżeni pschi nich budze. Hladajo na wschě wobstejnoscze, smy so ja tutón dżeń rozhudžili a my prožymy hižom dźensa, so bychu serbskuju bratrja sa wschich kónczinow nalježe domisiny k nam pschikhwatali a tuton dżeń nam porjesschili. Dotal su pschiluhili schtyri spiwarske towarstwa, kotrež budu pak i hromadnje, pak jednotliwje spiwacz. Sswjedżenski porjad je powschitkownje tajkle: Popoldnju w 2 hodź. žwjedżenske kemschenje pod hrodom (w parku). Pschodowacz budze knjes farar Biegar, spiwacz budze Drenzisti thor pod wjedżenjom knjesa tuczerja Spremberga a Wjerbjanski pod knjesom Golaschom. W 3 hodźinach lesłupamy so do žwjedżenskeho czjaha pyches město do holeczenza „Němski dom" blisko owórnschcza. Tam budze žwjedżenske posnjeczenje. Potom je konzert. Wjecžor je sa Maćizarjow dalscha thromadżizna i pschednoschkami, rěczenje atd. Sa młodych pak je rcja. — Najskerje postkicza so narodne rejc. Město Wětroschow je nam sarjadowanje žwjedżenja cžiscze do ruki dało a sarucžiło serdsbti sa a wobras wschoho. Runje tchodła smy tutomu městu dźakowni, so nam tak wschcrjelnje pomha a pschejemy jemu, so by jara wjele hosczi pschischło a też zuboznjcy je wschady stron. Hdyž naicha drasta je tak wschona a nježna, njech so też druhy nad nej wjeselca. Na kóždy pad je derje, so tajke žwjedżenje so sarjaduja znalchich stron, hdyž dostojny a khutny khod je sarucženy a cžesći Sserbstwa na prenim mězcze steji, hacž so druhy wo tym woraza khcžiwe bródy. — Wubjerny wjazy wo žwjedżenskim pschitrawjenju pisacz. — Schtóž chce so wo nětchto wobhonicz, njech so wobroczi na knjesa farara Biczarja we Wětroschowje abo k. tuczerja Jordana we Wuhosej (Weißagk bei Ketschau N.L.

Schwjela.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Nowa korczma w nětkuschim kralowskim hrodże). Bayerska piwarnja je žehi wotmyślila, w nětkuschim kralowskim hrodże korczmu wotewricz. Swjatk korczmarjow w Drježdżanach a wokolinje je pak so pschecziwo tutemu wotpohladej wobrocził a pismo na Drježdżanske wokrjesne hejtmanstwo sapodał. Schkit domisiny pjecza pschecziwo wotewrjenju korczmy wicžo nima.

* S Kötzschenbrody. (Sstjerczi w powołanju). Pschi swowěschenju tworowego czjaha pschindże 30 lětny rančerat Pawol Schmidt z Raundorfa mjes storkaczej swoju wosow, tiž wobohmu wutrobno smjerczeschtaj. Schmidt so morwy swjese. Wón sawostaji tři njesłaŕarane dźěczi.

* S Kötzschenbrody. (Sso sbubił.) Wot njedźele wjeczora je so major na wutrjł. f Berger sbubił. 23. meje je wón žiwoł dom wopuschczik a rozsłonowanski list na swoju žonu sawostajił. W Lipsczansko-Drježdżanskim spjeschnym czasu je wón šamžiny wjecžor wotedał rozsłonowanski list na swojeho syna. Wot teho czasa nimaju žaneho sćeha za sbubjenym majorom.

* S Wurzena. (Dźěczo f druheho poskhoda žmjertnje padnyło). Pondźelu wjecžor wokolo 8 hodź. padże lětko stara Ilsa Ruth Dierez f wotnom druheho poskhoda Měschczańskeho domu, hdyž starschej bydlitaj, na pjestrowane namješto. Dźěczo běsche so dźedżej, tiž f nim pschi wokne łojesche, wutsnuło. Na swoje czežke smutkowne rany a słamanu wótku je swoboe žałko wumrěło, pridy hacž mózesche Klar dokhwalacz. Dźedżej so pjerza njemóże njetedźiwosć wumjetwacz.

* S Plawna. (Sa płót so wobwěsczył.) Wutoru rano namaka policija na swojim patrouillowym puczu 57 lětneho schewskeho mischtra z Zeulenrody za schrodom płót wobwěsczeneho. Mjeje swate, schto je mischtra k samomordarstwu nawabiło.

* Se Schweidnizy w Schlesyskej. (S błyzkom saraženy). Nad bolhonjeczernym bjelom Schweidnitzkeho wokrjesha pschecžahny tele duhy krótke njewjedro, tiž 18 lětneho wotrocžka Ericha Waltera w Zirlawje saraži. Walter pschebywaschze je słužobnej na polu. Jako njewjedro pschicžahny, wytschahsi wobaj wuczek pod schtomom. Sa krótki czas pak chzyschze bjes je swojim kolom daleczej, dokelž so je pschebywanje pod schtomom pschestrachowało. Lódma bjesche so na swoje kolo łopnyła, dyri blyšk do schtoma a sdr Walterej drasta i czěła a mori jeho na mězmje. Dźowku wjerchny z kola, njesrani ju pak. Pschi krótkim njewjedrje so też krupy dźachu.

Swójbne powěsće

Sslubjeni: Jadwiga Rsakez w Bělschczach a Pawol Sarjenk w Schérachowje.

Semrěli: Franz Schérat, wyschschi sekretar na wolp. w Budyschinje, 79 lět. — Hanja Wrsankowa rodź. Scholezíz w Budyschinje. — Hanja Nowotnikowa we Dubrjenku. —

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu, 2. junija 1930.

Barlinska burza sandżenu sobotu wjazny. Kursy efektow so sjowjetska wotdrjebjowachu. Też wiki z dolżnymi a rentowymi listcžinami bźchu cžiche a sapisbachu schlabjene kursy.

Produktowe wiki bźchu sandżenu sobotu sabo jara mérne. Jenicžky pschenza we 10 hj. po zentnarju postupi, dokelž je na wikach žadna. Ssobotu płaczeże w Barlinje zentnar

pschenizy 15,00—15,05 hj., rožki 8,60 hacž 8,85 hr., nasymjskeho jeczmjenja 8,25 hacž 9,00 hr.

w termijnowym wikowanju:

za meju: pschenizy 15,57½ hr., rožki 8,90 hr., wowsa 7,95—7,55 hr.,
za julij: pschenizy 15,57½—15,60 hr., rožki 9,02½—9,00 hr., wowsa 7,60 hr.,
za september: pschenizy 13,71½—13,70 hr., rožki 9,15 hr., wowsa 7,85 hr.

Na pschedań.

Wós dźěczazy w Hródku, Drježdżanska dróha 51 w klamach.
„ dźěczazy, Schwetesch w Hródku, Garbarska haża 1.
„ dźěczazy w Kamjenzu, Arndtowa haża 37II.
„ dźěczazy w Budyschinje, Paulsjowa haża 9 delka na Lěwo.
„ dźěczazy a swinsti też stejak w Budyschinje, Sadowa Bohata haża 18II na prawo.
„ dźěczazy w Budyschinje, Sedanska haża 17.
„ dźěczazy rěblowany w Budyschinje, Wjeleczanska dr. 241 na prawo.

Wobleł, pacholazy, Nowak w Hródku, Bjedrichowa h. 12.
Kolo motorske, Teschler w Drježnje cžo. 3 p. Minakala.
„ Elitzsch w Kamjenzu.
„ ja 100 hr. Sauermann, knježi dwór we Lomiscu.
„ Baldewez u. Sachse w Budyschinje.
„ mužaze za 28 hr. w Budyschinje, Ssukelnska haża IIII na Lěwo.
Elektro motor, Wohmann w Semizach.
Pežoły, Schubert w Hórkach pola Worklez.
Kóšle, w Kamjenzu, Polnožna haża 16I.
Kundros, 4 měsazy w Rowej Lusy 20.
Ssloma a žyno, nježdże 100 zentn. w Mortkowje 24.
Ssloma, rżanu w Krakezach 7.
Kruwa młoda wyssokotuczelna w Drježzach 25.
„ młoda wyssokotuczelna we Wožlinku 33.
„ młoda wyssokotuczelna w Cžornym Hodlerju 96.
„ młoda wyssokotuczelna w Bónjezach 10.
Kněza z khlamami a 3 wobydlenjemi kaž 2 sutromaj pola sa 7000 hr. we Wukrancžanach 49.
Kněza z 4 khrzami pola w Małeczanach cžo. 14.
Pošlesczezi, mošchowej w Budyschinje, Nowolalzaska dr. 19I.
Wyša letnesho, knježi dwór w Pluschnizach.
Pschezhada, Lipowe kubło we Wolesczinzy pola Lubija.
Pschezhada, Franz w Pschischezach.
Mlóczawa palzata, Schubert w Njeswaczidle.
Prožata hyline w Sdżarju cžo. 7.
Kury italske, schula na Sokazicach.
Huży 5 hyline w Radworju 35.
Jalozja wyssokotuczelna w Dobroschezach 15 po a Pluschnikez.

Pschisłatajeja:

Mějnischko, Kühn w Semizach.
Mějnischko, Grundmann w Bělym Khołmzu.

Kupicz pyta

Ssyno, Zwahr w Budyschinje, Wulka Bratrowska h. 1.

Na pschenajesze.

Trawjenje w Budyschinje, Mättigowa haża 23II na pr.
Trawjenje, Matteła w Bžej Wodże, Roonowa h. 3.
Wischnje, Herbsta Grychła w Semizach.

Sdundżu na pschedań: [illegible]

Wutoru, 3. junija 1930.

W Bžej Wodże na Mužakowskej dróhy 4, dop. w 11 hodź.: Wschelake meble, gramofonaj, khlamowa pokładnja, pisaństi kroj a lamzy:
w Khróścžicach w „Herbskej Grychcze", dop. w 10 hodź.: Mydlowa muczka, žwjezki, mydło, šlé, zimt, cžorniza, zigary, hel, nicže, biskkoit, nudle, schokolada, papjera mokajhowe sławczki a pisańske knižki.

Sstjedu, 4. junija 1930.

W Hużu: 134 gramofonowych deskow. Kupzy sendu so pschipokasnju w 1 hodź. na gmjenstkim hamcze.

Škrowe denješe.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wukrajne płaczijimy za pschenizu trochu lépsche. Tukrajneje pschenizy w termijnowym wikowanju połicża so starese malo, noweje dosez. Rožka ma słabe wiki pschi njepschemenjenych płaczijnach. Pschenza wschudyjom žobotnische płaczijny njedozpěje.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny po złotej hriwnje.

	31. 5.	30. 5.		31. 5.	30. 5.
Pschenica	300 301	298-298	ymy	17-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172 177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. jačmjeń	—	—	nadra lupiny	16-17,50	16-17,50
nal. jačmjeń	164-180	165-18	polte lupiny	21-24,00	21-24,00
wows	147-151	151-151		—	—
kukurica	—	—	ranz. wosuzk	11-12,50	12-13,00
pšeńč muka	32 40 75	32 4 [illegible]	any wosuzk	17-17,50	17-17,50
rżana muka	21 26,25	1 25 40	ocan. molasa	—	—
pš. wotruby	8 8 75	8 8,75	h rnj. krušk	2,00 2,30	2,00-2,40
rżane „	8 8 75	8 9,00	syno, 50 kg	2,00 2,30	2,00-2,40
raps	—	—	rżana sloma	0 8 -1,05	1,00-1,30
hrošk. Viktor.	24-29,00	24 -29	ješko „	0,85-1,10	0,75-1,20
ane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,80-0,90
pjeluški	17-18,00	17-18,0	hona „	0 65-0,75	0,80-0,90

Čejke wobkhadne njezdoże.

W Kubicnjach wčeraswichu njedźelu popołdnju krótko do 4 hodźin wukrajny automobil, kiž z Budyšcina pchijeńdże a kotryž jena žónska wodźesche, blizko tudomneho železniskeho mosta Gertrudu Wagnerez z Hamburga, kotraž w Porschjezach žiwi, pschejeńdże. Holza pschijeńdże z Budyšcina a chcyše ho na pucź sawinycź, kiž z Porschjezam wjeńdże, njeda pak žanehu znamjenja a tak runje do auta sajeńdże a žo thętrno srani. W znamjenju cźaju so tu dróha z motorskimi kołami mjerwjesche, so bźesche za druhich ludźi straschnje, na njej pschebywacź. Wonkowny lekar, kiž runje nimo pschijeńdże, posticźi sranjenej prénju pomoz a dowjese ju do Budyskeje thorownje.

Mjes Wadezami a Konjezami pschejeńdże wczera dejer, kiž je pola Voigtez w Konjezach pschistajeny, cźeladnika Matuschku, pola kubleria Mosiga w Kumschjezach pschihatajeneho a wostaji jeho sranjeneho leżo. Druhi luźo ikasachu Kubschikeho lekarja knjeza dra. Dejku, kiž snjeseboženeho, kiž bźesche so wosebje na hłowje cźeżko srani, do Budyskeje thorownje dowjese.

Cźeżke smjertne wobthadne njesbożo sta so wczerawschu njedźelu w **Kamjenzu.** Pola Kinsbórka bźesche so wotmełło wulke wujeźdżowanje z motorikimi kołami. Wysschi dejeř a jeho mandželska z Wujerja pola Lubija bźeschtaj jemu tež pschihladowałoj a so po słónczenym wujeźdżowanju na zwojim nowym motorstim kole domoj wrócźichtaj. Dla pschespěschneje jězdy pak muž we dróhowym sawinjenju bliźko Suskenskeho hata w Kamjenzu knježstwo nad kołom zhubi, do dźerzazeho wosa sajeńdże a so z kołom cźisny. Dźeźazy wós wali so po brjoźy dele. Dźeźcźu so žaneje schkody njesta. Holzy pak, kiž z wotjezdom jeńdżesche, koło nohu rosrěnu. Wyschicźodejerjowa mandželska z tajkim wotmachom wo dróhu dnri, so bu žałostnje swohlźena a sa krótke wokomiki wumrě. Muża dowjesechu cźežkosranjeneho a bjes naděje do thorownje.

K straschnemu sranjenju motoriskeho koła do automobila dóńdże pjatk wjeczor po 7 hodź. na straschnym dróhownym kschižnischcu pola **Fischbacha.** Njejezeny rěsniski Kurt Ryncź se Seeligstadta se zwojim motorstim kołom se Stolpnjanskeje strony pschihna a srazy do wozoboweho auta sMostajcy, kiž z Drjezdżan pschijeńdże. Srażenje bźeschе tak zylne, so bu Ryncź, kiž bź nejchto pisches 20 lét starý, pisches autowu schkitanku cźełnzu wjerhnjenu a na městnje morjeny. Jeho sozius, rěsniski mischtr Schóna z Wulkich Nědarjez, so cźeżko srani. Jeho dyrbjachu do Wulkoněda'skeje thorownje dowjesć. We aucźe bo jena žona se schkleńzami rešła. Na tymle straschnym schkižnischcu je so hižo nětrotce njesbožo stako.

Boże stpicźe snjesboži na **Thumsto-Gelenawstej dróży w Rudnych horach** motorowy koleśaŕ, kotrehož motorske koło bźeche so poczało wjerhacź. Món sajeńdże do dweju schtomow a wosta z puknjenym nopom leżo, so sa nětotre mjesischiny wumrě. Bźeche pschejepschnje jěk.

Boże stpicźe rano namakachu na Frankfurtskej dróży mjes **Porzam a Wahnom pola Kólna** morjeneju cźłowjekow a njedaloko motorske koło. Tuteju je najsterje automobil pschejeźł. Snjesbożeneju su automobilistoju po **dacźu** do pscherowa sczahnuli a leżo wostajili. Jedyn se snjesbożeneju je hischcze khwilu žiwy był. Sa njesnatym autom policija pyta.

Na Tegernseeskej dróży pola Muichowa sta so Boże stpicźe wjeczor cźeżke njesbože z motorstim kołom. Wobthodny puczowazy Hendrich Zurbach, kiž bźeche žedi z motorstim kołom na pruhu wujźł, z 80 kilometriskej hodźinskej spěschnosću do motoriskeho kola srazy, kiž jemu napschećo pschijeńdże a na kotrymž montér Kreuzer a jeho mandželska hedźeschtaj. Wschitzy tśo so cźisnychu. Kreuzerowa na městnje wumrě. Zurbach wumrě pjatk rano a Kreuzer so ze šmjerću bźeži.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkowa powješ wo wjedrje sa jutrischu wutoru:** Hischcze cźopło, z městnami njewjedra, posdźischo khłodno. W Jendželskej a połnóznej Europje jara khłodno, nózne smjerśi hroża.

* **Düsseldorskli hromadny mordaŕ Kürten pschida, so je 9 cźłowjekow stónzował a 15 rubjezných nabpadow skuźił. Hischcze rjad nowych mordarstwow bě žeby wotmyślił,** z kotrychž cźopische prénje 1. junija skuźicź. Po tychle mordarstwach je so z kamjenjemi pocźeženy do jeneho jězora samuricź chcył, so jeho cźełko njeby na swójech wodny pschischło. S tym by potajnstwo zwojich njesskutkow do hłubiny hobu wsał.

* **Sobotu wokolo 11 hodź. je z Parisa do Nizza jěžazy spěschny cźah nědźe 1000 metrow psched dwórnischcom Montereau z kolijow wuskocźił. Pschi tym je so 5 wozow wosobow morilo a 30 jich sraniło.** Njesboże je so z tym stało, so jedyn bremjenjowy wós na kolijach stejeschе, po kotrymž dwórbiesche spěschny cźah jeźi. Pschi srażenju so tśi wosy spěschneho cźaha a bremjenjowy wós do wyska wjerhnychu a so do cźista rosbichu. Mjes mortwymi je zyła žiwójba, wobsteźaza z nana, macźerje a dweju synow. „Echo de Paris" na to dopomina, so je so ministeriski president Tardieu sobotu wokolo wjeczora po tej samej cźarje wjeźł, so by do Dijona puczował. „Echo de Paris" nětko tuka, so snadź so wo kommunistiski attentat jedna.

* **Njeznaty je pjatk wjeczor blizko Lodje z jeneho wosoboweho cźaha pakźik cźišnył. Jedyn żelesnjar pakźik namaka a wuśrózany w nim 13 wotrěsanych cźłowjeczich wuchow namaka.**

Přilopk.

* Hrabja Christian ze Stolberg so zjubił. S Hirschberga so powě, so je hrabja Christian Bjedrich je Stolberg-Wernigerode na Jauowizach, kiž bu w dezembru sendźeneho lěta w powołaršim jednaniu w Hirschbergu dla njetodźiwoho morjenja zwojeho nana hrabje Eberharda k 9 měsazam jastwa zasudzeny, je so z Annelieźu hrabinku z Rothkirch a Trach w Pantschanwje zlubił.

* Służobna, hižom 31 krócź khłostana. Psched Wróclawskim lawnischim sudom mjesche so 44 létna służobna Marta Bretcez dla wosebjeneho padnischtwa samolwicź. Wobstorzena je hižom 31 krócź khłostana, 13 krócź jenoż dla padnischtwa. W dezembru sonischeho lěta bydleschе wona khwilu w žónstim domje, hdźež druhej holzy schawy kradny. Dokelž kradnjeny schawy wulkese hódnosće njemjeschе, sasudźi sud wobstorzenu jenoż k schtyrjom měsazam jastwa.

* **Sešwójbna struchlohra.** W Herischdorfie pola Hirschberga dóńdże w nozy na wutoru ke krawnemu zwójbnemu wuflupej. 32 létny bydlaŕ Pawol Adolf, kiž dźeła njemjeschе, saśeli je žarliwosće, ja kotruž žaneho podłoka njebźeschе, zwoju 30 létnu manželsku a na to žebje hamejo. Mandželskaj sawostajitaj małej dźećzi, 4 a 2½ léta starej.

* **Wobthadne njesboże.** W Kladitkim (Glatz) wokrjesu na znatym straschnym městnje, hdźež bo Landeckla a Habelschwedtska dróha sjednowaśej, sajeźdżejschej Schlesingerjez bratraj z motorstim kołom na automobil, kiž jimaj napschećo pschijeńdże a wobeju motoroweju kolesarjowu do pscherowa wjerhny, so je stamanymaj nohomaj nohoma leżo wostschałaj. Motorske koło bo zyke skónzowa. Jedyn z motoroweju kolesarjow bo na hłowje cźeżko srani. Automobilistoju je strózelemi wotenźdżechu.

* **S jźdźnym lodom sta sajedojcźili.** We Wolfenbüttelu bu w poślednich dnjach mnohi khoriłi, wobsebje dźećzi, po wuživanju jźdźeneho lodu, kiž je wikował pschedawał. Powě so wo nětkuźe 40 schpitalnych. Khorosći pokatuje so z wrócźenjom a symizu. Policija nałožnoju pschepytuje a so za wobschěrne schitanikł napraway postara. Pokatku tamneho straschneho jźdźeneho lodu so do statnje pschepytowańe w Brunswigu póstali. Wuśišk pschepytowanja njeje hischcze znaty.

* **7000 krónow za kubołezika.** Dźensa nichtó wjele wjenjes nima. Nětchtóžkuli jej pscheje, so by měł smija abo kubołezika, kiž by wjenjej pschinjesł. Ale kaž jeho dóstacź. Knjeni Hilži Blažejowej w Koschicach w Cźěšej pschihódze ras Susanna Cźełakowa z posticźenjom, so jej wobstara wot jeneho pastyra kubołezika, kiž njeje wjenjeny. Tajka wěź wěso darmo njeje. Sa 7000 krónow (900 hriwnow) dóśta kubołezika na diwaj měsazaj a to wot 15. haprileje z wumóženjom, so prénje tśi dny njeśmědźa kubołezika mylicź, pschi cźimž dyrbi bydlenje wostacź prózne. Po tśoch dnjach wschak nadeńdże Błažejowa w khdlenju město slotonoschcha kubołezika zlatkenjeru kokoch. Wikowaŕku z kubołezikami Susanna Cźełakowu sajachu ale z pjenjes bź jenoż hischcze 400 krónow wyscheho.

* **Wopory błysła.** W Magdeburgskej wokolinje jakhadźeschе cźeżke njewjedro a nacźini na polach wjele schkody. Tola tež wjele ludźom je sesčkodźało. W Drutzberge dyri błysł do cźerjoby bźełacźerjow, kiž na polu wokopowachu a nětkotrych z nich wopali a srani. W Nasjochu dyri błysł do domu a sjemi schulerja, kiž rěcź zhubi. Na polu pola Schlanstedta pytaschtej žonje pod wjelkim wutkow psched njewjedrom. Błysł do wjeśby dyri, žonje k semi porasy a wopali. Jenu z njeju cźišny do pschěrowa. Wona by so topiła, njebychu-li blizcy dźełacźerjo je pyli a ju hnadom z wody wuczahnyli.

* **Cźeżke njewjedra w Mecklenburgskej a Bayerskej.** Ssobotu a njedźelu-jatkowadnych cźeżke njewjedra po zjelej Mecklenburgskej. Wjele twarjenjow je so z błyskom wotpalilo. We wěsy Wilsenje wotpalichu so 3 brózanje a 2 wulkej hródźi. — W Chiemskej krajinje w Bayerskej su cźeżke krupobicźe mźli. Njewjedro bo z wulkej jastpakcyju pschihna. Krupy ležachu z městnami 12 hacź 15 centimeterow wysoko.

* **Se swinjazym plezom** so za dojźeli. W domje bywarskeho mischtra Dragi w Essenrode nacźachu plezo wot swinjezeja, kiž bźeschu w mérzu sarźeli. Jako bźehu wot mjasa pojźdli, bo pola Dragoweje mandželskeje, pola jeje synakowcźe, pola wucźownikow a pomocnikow a wjele dalschich wobsebow snamjenja cźeżkeho jastdźenja pokasowachu. Sešwakowa za krótki cźas wumrě. Swinjazy plezo pódlachu k pschepytowanju na Göttingenskej uniwersitu.

* **Rěsniski parnik „Muichow"** do Bremena pschijěł. Parnik „München", kiž je bo w zwojim cźasu w Newyorkskim pschistawje wupalił a so na to podnuril a kotryž bu potom sasso wusbohnyli, je njedźelu wjeczor we 9 hodź. do Bremenskeho pschistawa dojźł.

* **Tśi wobsoby so w kładle spalile.** W Tully w Ollahomaskim stacźe Połnóznje Ameriki bo kładu z tśimi wobsobami k semi leżo elektriskich grotow schmórkny a so spalił. Wschitke tśi wobsoby, mužkaj a žónska, spalichu so z kładom.

Towaŕstwowski powěźnik.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru 3. smažnika wjeczor we 8 hodź. k swojej měsačnej zhromadźiznje w Serbskim Domje, na kotrejž so tež přinoski zběraju. Wo prawje bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Khelno. „Domizna" ma 9. junija (2. dźeń swjatkow) wjeczor we 8 hodź. pola Wezerec w Zelenym Dole swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla našeho założeńskeho swjedźenja 15. 6. mamy hišće wjele zarjadować, tohodla je winowatosć sobustawow, zo so we cyłku wobdźěla. **Předsydstwo.**

Swobodne zjednoćeństwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy zmeje srjedu 4. junija popołdnju ¼4 hodźin porjadnu zhromadźiznu w Pěskecach. Dowuradženje maćizny posledneje zhromadźizny. **Předsyda.**

Spěwna kupka „Lumir" spěwa srjedu 4. junija pop. w 4 hodź. we „Worjole" w Budyšinje. Přińdźće wšitcy! Přinjesće nimo „Słóněnych prahow" a „Skowronćka" też „Zerja" sobu. Budźće z dypkom! Stóź ma składnosć, njech sebi sam hižo kus wobhlada „Bryle". R. J.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku **Marko Smolerr** w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: **A. Dučmar** w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: **Arnošt Bartw** w Brězynach. — Za nawěšk: **G. Janak** w Budyšinje.



Fotowe projekcielowe powjeśenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. • **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotdaći wěcywustojnje a najspěšniśo.

Dołhe a krótke skórnje ručne dźełko

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach Wšě wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Młódša domj. holca

evangelska, so hnydom do doma z tśěnymi mi dojźomi pyta

So zamołwić jenož jutře dopołdnja

we wud. Serbskich Nowin

4 rjane, młode nowedójne **kozy** běte, bjez rohow, tunjo na předań. Pod Hrodom 61.

Dobry čehnity **pos** je na předań w Kukowje č. 60

2000 hr.

so na 1. hypotheku na malu wjesnu leżownosć z privatneje ruki pyta

Poskićenja na wud. Serb. Now.

Słomu ma na předań

Zahrodnik w Hornjej Kinje

Nur für Rundfunkhörer

die es noch nicht wissen: Das ausführlichste Rundfunk-Programm der Welt und den weiteren interessanten reichillustrierten Inhalt finden Sie in der ältesten deutschen Funkzeitschrift

Der Deutsche Rundfunk

Einzelheft 50 Pf., monatlich RM 2.—. Eine Postkarte an den Verlag Berlin N 24 genügt und Sie erhalten kostenlos ein Probeheft

Mlokarnja w Jaworje

pola Pančic

Khimjelčkowy a połtučny khimjelčkowy twarožk Cammembertske a snědanske twarožki po naj tuńšich dnjowych płaćiznach.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje z tutym wozjewjam, zo sym **sobotu, 30. meje**

wosebity wobkhod za tofle a pjelsćinowe wobuća kóždeje družiny

w Budyšinje na Zitnych wikach 44 napřeco „Městu Budyšin" wotewrił.

Moje samodźełane a też druhe wěcy budu stajnje w najlěpšich kajkosćach a tunjo poskićeć.

Nimo toho so **wuporjedźenja a zhotowjenja** na skazanku spěšnje, čisće a tunjo wuwjedźa.

Prošu wo dobroćiwu podpjeru a podpisam

z počesćowanjom

Jan Sulc

Wutrobne „Na zdar"!

našemu swěrnemu bratrej čestnemu nawoženjej

Pawołej Smole a jeho čestnej newjesće **Marij rodź. Šmitkec** k dźensnišemu kwasej a za přichod.

Swjata hodźina so bliži,
wamaj česćowaj słubjenaj:
Dźens Bóh z njebja k wamaj rěči
dźeržtaj swoje słubjenje.

Wažny dźeń dźens nastupitaj
pola swjatoh woltarja,
Swěrnosć, kiž sej zaručitaj
dźeržtaj wój čas žiwjenja.

Słónco lubosće njech swóći
stajnje we waju wutrobje.
Wera, nadźija njech pyši
waj we swjatym manželstwje.

Njech też wamaj serbska zemja
stajnje swjata wostanje,
Tak bźe Bóh zohnowanje z njebja
wamaj přińdź też wobstajnje.

Serbski duch bydlerí waj zdobi
serbska rěč njech město ma.
To bźe pycha waju domje,
to bźe waju šikt a mzda.

Kaž te kwětki w Božej stwórbje
nežne kćeja zdobjene.
Tak we waju domje budźe
kćeć też radość, wjesele.

Wjele ertow wamaj přeje
strowosć, dołhe žiwjenje.
zo też jónu swjećić mohłej
złoty kwas tu hromadźe.

Jednota Sokoł we Husowje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. rul. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nim-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mir-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přeciwo sćěhowkam čełneho znjezbožanja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospotnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom najnozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny habe a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 127 — Budyšin — Wutoru, 3. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Zniženje statnych wudawkow.

Němski kabinet budże so wutoru popołdnju ſ naćišćom wo zniženju wudawkow saběrać, kotryż je němske finanzne ministerstwo wudźěłało. Wočakuje so, so so wuraźenje bórzy słónči, dokelž dyrbi so hišće do zwjatkow należnoſej wotwoj. Wo sakonju zniženja wudawkow ma so w nowinach jźeleńki wojerwiše, kotrež wěrnoſći njewotpowěduju. Pśichode wšěm so na to pokasuje, so so jani sastojnizy je źiwźby njepuśćeja, ale **so so wšelake měsna, kotrež so wuprózdnja, znowa njewobsadźa. Na tajke wašnje dyrbi so liczba sastojnikow po njezym wo dźesaty procentow znjiźiś.** Penzija ma so jenoż tak mjenowanym dwójnym sałužerjam we wobmjerjowanej měrje pśikrośeja. Sćuła je źebi hižo pós̀ledńe znjeźeńśiwo na to myśliło, liczbu sastojnikow znjiźiś. Wono spyta žadanja dopjelniś, kotrež zu so hižo husto w parlamenco je a jawnoſći źiwjachale.

Wusud přeciwo Goebbelsej.

Kaž je so hižo sdźěliło, zu nazionalneho sozialistu dr. Goebbelsa w Barlinje, kotryż bě dla sćichowdźenja němſkeho presidenta ſ Hindenburga wobsłorkowny, jenoż k 800 hrimnam pjenjezneho khłostanja sazudźeni.

Wyšeńſći statny rěčnik so pśiceśiwo wuzudej powoła. Powoźanje so na khłostanjowu měru poćahuje, kotraž je po měnjenju wyšeńſćeho statneho rěčnika pśiceśiwa. Pokazuje so na to, so zu pós̀ledni cźas někotre komunistiſtiſch redaktorow sazudźili, kotrychž khłostanje je źinajmjeńśa 1000 hrivnow hač sćeśi měźazow jasna wuczińiło. Wyšeńſći statny rěčnik měni, so dyrbi so runje wołoda němſkeho presidenta pśied tajkim wohanjenjom sćhkitaś, kaźeź je Goebbels sawinował.

Wólbni kandidatoſo sakskeho wjesneho ludu.

Sakſći wjeźny lud je sa wólbu do sakſkeho ześma jako kandidatow postajił: **Schladebacha**, wobſedźerja ſwobodneho kubła we Wurzenje, **dr. Dankmeyera**, kublerja we Schmorsdorfu pola Pirny, **dr. Trolla**, sarjadnika wjeśneho ludu w Kamjenicy, **Spitanka**, kublerja w Syjicach, **Hauffu**, měśeńcźanſkeho kublerja w Dahlenje, **Bauera**, kublerja w Unterheinsdorfu, **Zimmermanna**, měśeńcźanoſta we Wackawje, **Winklera**, kublerja we Weigmannsdorfu.

*

Sozialdemokratiſka ſtrona w ranſchej Sakſkej je dotalneh sozialdemokratiſkich zapósłancow jako wólbnych kandidatow znowa postajiła. Jenoż stronineho jeńetara Schöninga je Zitawy njeźaku do wólbneje liśiny pśihjeli, haćrunjeź jeho wokrześ jeho porućowaſche. Město njeho je so Heida w Heidenawje jako kandidat postajił. Skadownik Wjela w Hornjej Hórzy w liśiśinje mjeś 33 kandidatami na 6. měśtnje ſteji.

Kommunistoſo a nazionalni sozialistoſo zu so w Lipšku kaźo bili.

Njedźelu wokoło połnoźa je we wjeścownym Lipšku ke kwawerym pukam mjeś kommunistami a nazionalnymi sozialistami dośiło. Pśiśi tym zu dwěju nazionalneju sozialistow ſtrašnjne ſ nožom ſkałali, so zu jeju dyrbjeli do khorownje dowjeźeć. Tśi wobołoy zu so lohko ſranile.

Malo dźěća w twarſtwje.

Wobſtejnoſće w jakſim twarſkim pśichowańſće zu hišće pśihjara njeſpokojoze. Mětkoſć, hdyž so hewak najſyłniſcho twari, je hišćeze pśichoſo kóždy druhi twarſki dźěłaćeſ bjez dźěła. Po pós̀ledńim liczeńu njeje hišćeze pśichoſo wjazy dyžli 33 000 twarſkich dźěłaćerjow (to je 47,6 procentow) dźěło mětko, pornjo pornjo 48 procentam w pśedawšchim tydźenju. Potajśim so njeje niczo poſlepšiło.

Strajk w Mansfeldskim koprowym hornistwje.

W Mansfeldſkim koprowym hórnišwje dźěłaćerjo ſtrajkuja, dokelž dźeńda jim mjdu ſniźiś. Kommunistojo su so ſtrajkowego wjednistwa ſmogowali. Po jich nadźerjanju ſtrajkowarjo pytaju nuſownym dźěłam w podkopſkich ſadźěwaś. Póndźelu rano běchu dźěłaćerjo mějerjo ſkich ſadźěwaś. Wſelcze podkopki wobſtupili, so mógeſche so jenoż dźěłaś k dźělu ſtuólnitych do podkopkow k nuſowemu dźěłu pśichodowaś. Kilometer dołhi puć ſ dźěłaćerſkich domow hači k podkopkam běchu ſtrajkowi ſtražnizy wobſadźili. Tohodla je we Wjeſcźich podkopkach ſ 2100 muži jenoż 31 muži do podkopkow jašeło. Na Karanowej hěśe je je 700 muži jenoż 10 k dźěłu ſwólnitych na dźěło pśichiſchło, w Clothildźinych podkopkach je 600 jenoż 140 a w mośanſowej dźěłaśni w Hettſtedtu ſ 5000 jenoż 50.

Mańſfeldſke hórniſke towaršſtwo je lohdła wośſewiło, ſo je nuſowane dźěło w podkopkach a w dźěłaśnjach, kotreż ſ hórniſtwom ſwiśuja, ſaſtajiſć.

Wsoswětowa hospodarska kriſa.

S wuwiſaczom Franzowſkeje ſkoro zyły ſwět pod hoſpodarſkej kriſu cźerpi. Też Awſtraliſka ſo ſ njej njeje pśichepuſchcźała. Nětko je ſo Awſtraliſka ſ płahowanjom wowzow wobchaćiła, hdyž ſa wolnu hišćeze ſpokojazu płaćiznu doſtawachu. W lěcze 1927 wona hišćeze 48 pencow płaćeſche. Wot toho cźaſa je wołmjana płaćizna wiſoku ſpadowała. W oktobru wona jenoż hišćeze 31 pencow wuceźinjeſche. Awſtraliſka dyrbi ſwoju wołmu ſa tuniu płaćiznu na wikach wotedaś, dokelž je jej w pokodniſchej Afriźy wulka konkurrenza naſtała. Na ſwěźeſe ſo někotre niź jenoż pśicheſwjele źita, ale też pśicheſwjele wowzow płahuje. Spodźiwne jenoż je, ſo pśiśi tym ſo hišćeze płaćizny ſta wołmjane tkaniny a ſa draſtu njeſmu ſtuniſchile, ale ſkerje podrožiše.

Puki mjez domowinſkej wobora a ſocialdemokratami.

Hdyž ſo awſtriſkeſ domowinſkeſ wobornizy njedźelu je jenej demonſtrazije domoj wjeſchu, w Neunkirchenje we Delnjej Awſtriſkej w dźěłaćeſkim ſydliſchźu do ſozialdemokratow ſtrajchu. Dachu ſo do puku, pśiśi kotrychž ſo wośpjet ſtěli. Jeneho domowinſkeho wobornika do cźeleſna, jeneho ſozialdemokrata do bruncha ſtěliſchu. Pośledniſcheho rana je jara ſtrajchna. Pódła toho ſu ſo někotre wośoby lohko ſranile.

Tardieuowa rěć w Dijonje.

Franzowſći miniſterſki preſident Tardieu je w Dijonje rěć měł, w kotrejž je ſaſadu pśichodneje knježeńſtwoweje politiki roſkłoźił. S dotalnej roſſudźenej knježeńſtwoweje politiku je ſo kommunistiſka ſtrona roſdrjebita, ſo njemóże wjazy kaž pśied tśiſomi lětami ſwobodu dróhow wohrožowaś. Dźěło kommunistow je ſo nětkole na kolonije wupśeſeńſtwo. Tam ſo jim knježeńſtwo ſ tej ſamej roſſudźenoſću napjeſcźiwo ſtaji.

Měrowu politiku, kotruż je Briand pśiches ſchěźej wiſchelatich kabinettow wobdźi, je nětcźiſche knježeńſtwo dale wjedło. W franzowſkim parlamenco je tule politiku wjeſtſchina potwjerdźiła, kaźaż ſo njeje ſenje po ſkónczenju wójny pśichi potwjerdźenju kaźeſkehožkuli internazionalneho dojednanja ſwjedła. Knježeńſtwowi pśicheſźiwjy wužmeſchichjo wo pśichewulkej wjeſtſchinje rěcźa. To pak je po prawom pśichipóſnaće. Pśichihódne je, ſo ſu politiku europiſkeje organiſazije nuźoźo potwjerdźili, kótaž ſo pśiedy komdźachu, tutej politiku pśichiłožowaćź. Schtó je dr. Stresemannej lohdła porokował, ſo je ſ daloka k ſjednańſkej politiky dośhoł? Prawo, kotreż njejźu nimſkemu ſtatnikej wotrjekli, dyrbi ſo runje tak wſchitkim franzowſkim ſapóſłancam wośtajiś.

*K ſocialnej politiku ſo pśichiwobrośiwſchi Tardieu praji, jo je ſo Franzowſka ſ najbórzſchej cźaſu powójńſkeho cźaſa, njeuwijźy ſ **hſpodźěłoſcju**, pśheluhowała. Tohodla dyrbi dźěłaćerjam tukowanje daćź, na kotreź maju prawo. To je ſo je ſakonjom ſozialneho ſawźěſenja ſtało.*

Attentat na Tardieua?

W nozy ſ njedźeli je na cźaſu Paris—Marſeille pśichi ſajeźdźe do Montereauſkeho dwórniſchcźa nóźny ſpěſchny cźaſ ſ kolijow wujeſcźiſ. Lokomotiwa ſo ſwrośeźi. Pśeńnjejowy wóz a tśi pśeńnje wośowowe wośy do ſebje ſajeźdźechu. Ssydom wośowowe je ſo morito, wóſom ſo cźežko ſranile.

Pśichepytanje kaſaſtrofy, kotreż pod wjednistwom ministra za ſjawne dźěła ſteji, je hač dotal wunjeſło, ſo na ſo njeſboże najźerke ſ attentata wotwjeſeź. Pod lokomotiwu ſu roſpadanſki lory, makeho dźěłaćeſkeho wozu namakali, kotryż ſo k wośenju ſchénow tyrbeła. Wóſ je ſo po ſdaću ſe ſuźodneje żeleſništeje ſtkadownje na ſchěnu dowjeźeź,, a to krótki cźaſ pśiched pśicheźeſom ſpěſchneho cźaſa; pśicheźoź poł hodźiny pśiedy bě wośowowy cźaſ pśiches poſlěſiſche měſtno njeſboża pśicheźeł. Dokelž je ſo ministerſki preſident Tardieu do Dijona po tej ſamej cźarje wjeſł, na kotrejž je ſo njeſboże ſtało, je ſo w Pariźſkich prawizjowych nowinach tukanje wuproſiło, ſo znaźź je attentat pśicheźeſkow Tardieuej womyſlony był.

Kaž „Matin" powe, je dotalne pśichepytanje wo pśicźinach ſwrośenja żeleſniſkeho cźaſa pola Montereaua hižo bjes dwěla dopokazało, ſo je attentat pśichipótowany był. Wuſłědźiło je ſo, ſo je ſo niź jenoż pśichi kolijach pśichiprawjenje ſtało, ſo by ſo cźaſ ſwrośił, ale ſo ſu też cźežko naſkadźeny Seineſki cźołni ſ brjoha puſchcźili. Se wodźinym prudom dyrbjeſche ſo cźołni k ſtolpej żeleſniſkeho moſta pśichinaś, ſo by do njeho jawadźił, tak ſo by ſo móſt ſajźypnył.

Rěć wójnſkeho ministra Maginota.

Wójnſki minister **Maginot** je pśichi woſtkrycźu pomnika padnjenych wojakow w Reimſu pożwjeźeźaſu rěć měł. Žane najwjetſche pśicheźe ſa ſmjerowanjom njemóże, tak wón praji, ſabyć daś, ſo je wośud, kotryż zu njepśheźeźelo měſtu Reimſej pśichiſotowali, pohórſchł zyłeho ſwěta. Jhudśi. Tohodla wójſko runje tak wězy mera ſłuji kaž wjeſe jednanja, kotreż ſo wo dorozumjenje mjes ludami pożuja. Ssylne wójſko dawa niź jenoż mójnoſć, ſo ſaſitaś, hdyž naź nadpadnu, ale też kóždy ſtrach nadpada wujſamitnje. Cźežemy tohodła politiku iſbližanja mjes ludami dale wjeſeź. Ale ſdobom dźemy powinoſće dopjelniś, kotreż nam naſche narodne ſakitanje ſaſa, a nałkadnje. Franzowſka hiſcheze ſyłnym wahrożenjam wuſtajena wołanje, a franzowſki lud ma powinoſć, ſo ſo niežeho njewoſtoji, ſ cźimż dyrbi ſo jeho bjeſſtrowſchnoſć ſchkodźaś.

Kromadne cźekanje algeriſkich wojakow.

W eſſoitim namjeſnym měſeże Weißenburgu někotre ſo algeriſkich tśěźow ſteja, kotrychž po dźělach k dźělu pśichi wuceźenjenju franzowſkeho wójſka ſ Pfalzy kommanduja. Też w Landawje tajki dźěłaćeſki kommando ſteji, kotryż je 100 muži ſyłne. Ssobotu a njedźelu je tśěhry dźěł tychle algeriſkich wojakow roſcźěłał. Powěda ſo, ſo je nětdźe 40 muži ſ małymi cźěſćobanmi pśiches nimſke mjeſy cźekło. Franzowſći zandarmojo ſu ſo ſa cźekńenjanami puſchcźili a w Kandelu ſchcźeſchi ſajeli, kotśi běchu po puću k nimſkej mjeſy. We Landawje ſu korcźmy, w kotrychž wojazy wobthadźeja, wośpjet ſa cźekńenjanami pśichepytali. Franzowſke wójeńſke wyſchnoſće ſu pśiczińile cźekanja wojakow mjeſeca.

Prawośławna zyrkej w Pólſkej ſamoſtatna.

Na ſwjatoſćne waſchnje je ſo njedźelu prawośławnemu (grichiſko-katolſkemu) metropolitej ſa Pólſku, Dyonizijej, w pśichitomnoſći nětkotrych pólſkich ministrow a wjchitſich prawośławnych biſkopow Pólſkeje rukopiſ pólſkeho ſtatneho preſidenta Mośćeźiczkeho pśheđadał, kotryż wuſtajaźy prawośławnemu konſil ſa Pólſku ſwoła.

S tym je ſo prawośławna zyrkej w Pólſkej wot ruſſeje zyrkwineje organiſazije dźěliła.

Tśeleńca pśi pólsko-litewſkej mjezy.

Se Ssuwałkow ſo powe, ſo je ſo w nozy wot ſobotu k njedźeli pśichi pólſko-litewſkej mjeſy bliſko Olſchanowa mjes ſitewſkimi a pólſkimi namjeſnymi wujakami tśeleńca. Warſchawſke nowiny piſchu, ſo je litewſka namjeſna ſtroż pólſku ſtražu nadpadła. Jedyn podoffiźer je ſ pśicheſwodom jenoho namjeſneho ſandarma po inwjcźernym waſchnju po mjeſy ſchoł. Nadobo ſu bjes pśicźińiny do njeho ſtěliłi. Podoffiźer je ſo jenoż lohko ſranił, haćrunjeź je wjele ſkałkow wokoło njeho ſrunćało. Pólſka namjeſna ſtražnizy ſu hnydom pomoj žadali, na cźoż ſu k mjeſy ſtěliłi. S pólſkeje ſtrony je ſo nětdźe 20 króćej tśeliło. Po cźinje je ſo jenoż ſwěśeńcej podźało, ſo je nětdźe 20 mm.i ſ litewſkeje ſtrony tśeliło, kótaž ſu nětdźe 100 wuſtrělow pśheceźiwo pólſkej mjeſy wotedali.

Litewſkich ſocialdemokratow wuwinowaći.

Litewſka krajna polizija bě wośwom ſozialdemokratiſkich wjednikow ſajała, kotrychž winowachu, ſo ſ litewſkimi emigrantami w Pólſkej wobkhadźeja, ſbožatſke pśima roſchćerjeja a ſtatny pśheworót pśichikośuja. Pśheđ ſudom ſo wobſorženym njeměźeſche žana wina dopokazaś. Wſchitkich wośmjoch ſu lohdła wuwinowali.

Attentat na archidiakona Szabova w Ungwaru.

W karpatiſko-ruſkim měſeże Ungwaru je ſo njedźelu ſjeſd ruſkeje kultury wotmeł. Hdyž wobſtarny archidiakon

Szabow ſ dźiwadłoweho twarjenja, hdźež bě ſo ſwjedźeł wotmyſlił, ſtupi, do njeho **młody cłowjek** ſ rewolwra tśeli. Kulka na ſwoje mišmy. Tśišla hnydom ſajachu. Wón je 18 létny Fedor Tatinez, wuczomc tśeceho letnika prawoſławneho ſeminara, kotryž ſo wuſna, ſo je ſebi attentat wotmyſlił. Pódła Tatineza ſu hišće wožobu ſajeli, kotraž je attentatej pśichiłožowała.

Myſla ſebi, ſo je ſo attentat dla narodnych ſwadow ſtał, dokelž je Tatinez wukrajinſkeho ſmyſlenja. Wobydlerſtwo je ſo hłuboko roshoriło. Sſwjedźeńſki wjeczor je ſo wopraſił.

Sprisahanstwo Kurdow w Turkowskej.

W turkowſkich rańſchich provinzach je ſo nowe ſ wulka ſałoſene ſpśichiłahanſtwo kurdiſkeho wobydlerſtwa pśeceſiwo turkowſkemu namócznemu knjeſtwu wotkrylo.

W Erſerunje ſu jako organiſatorow ſpśichiłahanſtwa dźeſanjeć kurdiſtich wjednikow ſajeli. Mjes nimi je ſnaty Selaheddin bej, ſyn ſcheicha Saida ſ Gandża. Scheich Said bě wjednik a organiſator wulkeho kurdiſkeho ſpěcha w lěcze 1925, kotryž natkwilnje ſ zyleho dźela Hornjeho Eufrata Turkow wuhna a kurdiſke ſamoknjeſtwo ſałoži. Hdyž turkowſke knjeſtwo Kurdiſtan wróceo dobu, ſcheicha Saida hromadźe ſ 38 druhimi kurdiſtimi ſcheichami we Diarbekiru jako wjelepśeradnikow wobwěſczenych. Jeho ſyn Selaheddin je tehdy do Iraka cźekнył, hdźež jeho Jendźelcźenjo pśecźelenje pśichiłachu a na ſtatne khoſty w Bagdadſkej wójniſej ſchuli wuwucźeć dachu. Hdyž běchu ſo w Turkowſkej politiſcy pśichſtupniſy wobhnadźili, ſo Selaheddin do Turkowſkeje wrócił a po potłóczenych kurdiſtich provinzach puczowaſche. S prjedawſchimi pśecźelenji ſwojeho nana ſo ſeſnawſchi wón w Kurdiſtanje *nowy daloko roſcherjeny tajny ſtojaſt za wuſwobodźenje* ſ turkowſkeho knjeſtwa ſałoži.

Pśiched nékotrymi mężazami je ſo turkowſkemu knjeſtwu nowe ſpśichiłahanſtwo pśeceſiwo Turkam pśiſeradźiło. Dźeſaci cźoſ hkownych ſpśichiłahanſkich wobſedźowawſchi, ſu jich nékole ſajeli. S pśiſewodom turkowſkich wojakow ſu jich do Ankary dowjedli, hdźež budża jich ſudźicź.

Gandhiowy list na měſtokralа.

Gandhi je ſ jaſtwa měſtokralej liſt napiſał, w kotrymž nazhlnoſcže wobžaruje, kotreż ſu ſo we wójnje zivilneje ſpjecźiwoſcže ſtake. Gandhi pak ſamolwitoſcź ſa to wotpokazuje a ſnowa praji, ſo budża ſo jeho pśichiwiſkowarjo ſaſadźy paźivneho pśecźiwjenja dźerźeć.

Měſtokral Gandhiej nejwotmolwi; wón je ſo roſſudźił, ſo ſo njebudże ſ ertnym abo pižonnym jednanjom ſ hinduſkimi wjednikami nakkadowacź, doniž njebudże hibanje zivilneje ſpjecźiwoſcže pokóncźene.

Hindojo njedyrbja dawki płacźicź.

Nadběhi na ſólne ſkady w Indiſkej ſu ſo ſtónczíte, dokelž je ſo deſchczowy cźaſ ſopaczał. Tohodła pak hibanje zivilneje ſpjecźiwoſcže hiſchcze njepſchestanje. Ganhiowi pſchiwiſſowarjo lud namokwieja, ſo dyrbi ſo ſapowědźicź, dawki płacźicź.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 3. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +26. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +1 a thermometer w nozy +15. Sćažkowaje wjedro budże pścheměnjate. Wětry duja trochu khłódno ſ rańa. Schkleńza ſtupa na rjanc. Mrócźele hotuja ſo rostohnyć. Po wječerawſchej roſprawje wjedrańſnju bźchu mjeńſche niżiny a wyſchiny roſpołożene po zyłej Europe. Tuž bźchu jara daloke niewjedra. Toſcha mrócźel wječera wjeczor naſche ſtrony pśicheczahny a pśhinjeſe naſkim honam *wowſkherwjazu Boži deſchcźik*. Po ſdaczu ſo niżiny wuſkhodźeja. Ale ſo hišće wjele wurunanje. Jutſe ſtrjedu cźahnja a ſaſtupi najſterje wěſte wurunanje. Jutſe ſtrjedu ſchadźa ſłónczko 3,43 hodź. a khowa ſo 8,14 hodź. Mjeſchadźa ſchpich. 12,08 hodź. a khowa ſo po połnozy 1,08 hodź.

— **Radwſchiwje.** W nozy k 1. junijej je wětřić ſ jenoho wukładneho kaſchcźika na Kěžorſkej dróhy 5 porow *mużazych* ſokow, wſchelako muſtrowanych, kradnył. — Dale ſu kradnyli 31. meje popołdnju wot 1 hacź do 4 hodź. ſ jeneho rowowego płota na tudomnym Tuchoffſkim *pohrjebnišchcźu* laz cźmneje ſchćerowaſeneje barwy ſe ſmuzkami, podobnje kaž pola mancheſtrowych tkaninow, *mużazy* cźaſnik, cźornolśmy, remontoirſti ſe žołtego metała, ſ cźornymi arabſtimi liczbami, žołtymaj pokalowarjomaj, 24 hodźinſke liczby ſu ſ módrym wołojnikom na zyfrnik napiſane, niſkowy cźaſnikowy rjeczaſ. — Wo wězowne ſdźelenja proſby *kriminalne wotdźelenje* w Budyſchinje.

— **Nišće njezwažiwo.** Njeſnate wožoby ſu nedźelu 1. junija rano w Schillerowych wukhodźowanišchcźach wodu wodomjeta (Springbrunnen) ſanjerjedźile, ſu nékaſku wołojowu wokſchinu do wody ſunyle a ſ njej nékotre pychowe ryby, kiž we wodze pſchebywaju, morile. Tónle njeſkutk ſwědczi wo zyle niſkim ſmyſlenju ſtuczerja. Wukhodźowanišchcźa maju ſławnoſcź ſ kwcźeſtkowjenju ſłužicź a być ſ pychu města. Poruczuja ſo tehodła też ſchkitet ſławnoſcźe. Leži tola też w ſajimje wobydlerſtwa, ſo ſo wutkodźowanišchcźa njerowoſchkodźa a njeſwohidźa. Schtóž nětchto wo ſtuczerju ſhoni, njech to hnydom na poliźajſku ſtraż woſjewi.

— **Sſwakkowne ſbojopſchejne khartki.** Powěſcźenja némiſkeho póſtowego miniſterſtwa nam ſdźeli: Jednore cźiſchcźane ſwjatkowne khartki, kiž maju we ſwojej wulkoſći, formje a papjerowej łoſtoſcze być ſhotowjene po poſtajenju ſa dopiſmje (Poſtkarten), płacża we wſy abo měſcze, hdźež ſo na póſt dadża kaž też do dala 3 pjenjezki. Na tutych karſtach ſmědża ſo nimo tak mjenowaneho wohnamjenjenja wotpółłanja (dźeń wotpółłanja; mjeno, powołkanje a bydło a bydlenje wotpółłarja) hiſchcze dalſche 5 ſłowow, kiž pak maju ſ cźiſchcźanymi ſłowami ſwiſzowacź, ſ ruku pichpiſane być. Tajke dodawki ſu ſnate ſłowa, „ſcźele“, „Wajſcha“, „Tw„ſ pſchecźel“, „ſcźele Tebi“, „ſcźele ſ najlépſchimi pſcheczemi Waſch“ atd. Scźelu ſo tajke khartki we wocźinjenej wobalzy, płacża domach wo wſy abo w měſcze kaž też do dala 5 pjenjezkow.

— **Salſta krajna laterija. 2. rjadowanja** 197. ſakſkeje krajneje loterije poczehnje ſo wutoru, ſtrjedu a ſchtwórk 10., 11. a 12. junija 1930. Wobſy maju ſo hnydom ponowicź, najpodźiſcho hacź do ſoboty 7. junija, pſchi cźimž maju ſo loſy 1. rjadowanje pſchedpołożicź w loterijowej kolekſiji, kiž je na loſu wołnamjenjena. Na loſy, kiž ſo ſ cźaſom njeſaplacza, njemóże ſo po § 5 wotſtawka 1 poſtajenjom loterijoweho plana dobycze żadacź. Wobſebje pak ſo na to pokaſuje, ſo ſmě loterijowa kolekzija loſ 2. rjadowanje j e n o ž wotedacź, hdyž je ſo loſ 1. rjadowanje pſchedpołożił, *potajkim ma* ſo loſ 1. rjadowanje pſchi ponowjenju na kóždy pad ſobu pſchinjeſcź.

— **Djenja wjeczor we 8 hodź. 61. duchowna wjeczor-na hudźba w Pětrowſkej zyrkwi.** Reger, ſonata w fis-moll; Haſſe, thoralne pſchedehry; Baußnern, khutny kruch ſab raczu a pſiſchcźele; Grabner, roſtrećowanje ſa ſporan, bracźu a pſiſchcźele; Courvoiſier, duchowne ſerluſche. Wuwjedu: Hilda Wauck-Wagner ſ Drježdźan (ſopran, Pawoł Bormann (bracźu), domſki organiſt Horſt Schneider (piſchcźele). Programy po 30 pj. pſchi zyrkwinych durjach.

Z Radworja. Njedźelu po kemſach mějeſe tu ſulſki wubjerk poſedźenjo na ſuli. Dokelž je ſo naſ prjedawši ſulſki lékař préſydlił, dyrbjeſe ſo druhi wolić. Wuzwoli ſo kujez dr. Lieba. Potom poſtajichu ſo też hiſće léčne próżdniny. Budża najſkerje wot 24. julija hač do 14. auguſta.

Ze **Żurlc.** Wěcra **popołdnju w druhej hodźinje wu**dyri na druhim Lejmanec kuble (prjedy nětdy Wjaceſławec a Weclichec) woheń, přez dźěći założeny. Sześćletny hólčec, kiž bě runje ze ſule, cheyše „khodojty palić“ a tykny zapalki do ſłomy, kiž we wjetśim přitwarku leżeše. Dołho njetraješe a khěża ſteješe we płomjanjach. Na dobre zbožo njebě wulkeho wětřika a też z wječora duješe. By-li wot połdnja ſtał, by drje Krawčikee ſtatok wopor płomjenjow był. Tak pak tuto pódlanske twarjenje, zwjetša łohki twar, hač na murje so ſpali, tohorunja khětro dodźeržane. Bě tam jenoż nésto ſłomy. Bohužel je ſo ćrjóda kaniklow ſobu ſpalila, ſłušace jenemu podružnikej. Husy z čnſom wukhowachu, skerje z dwora wuhnachu. Woheń ſo spěšnje do wokoliny telefoniſcy připowědźi a tak bě jich na 10 ſykawow přikkwatało a to z Porchowa hnydom dwě (motorska, ſłušaca dobrowólnej woborje a gmejnska) — tutej dóſtaštej jako prěnjej wuſtajene myta —, dale z Kindiša, Jědlowa, Hłupońcy, Ramnowa (motorska), Kašec, Wujezda, Rušic, kłóſtra (motorska) a ze wſy. Tuta a Porchowſkej běštej hižo dźěło dokonjałoj, zo tamne wjacy zapřimnyé njetrjebachu. Mějachu też dołhich hadźicow doſć, zo mózachu z bližšeho wjeſneho hata (je jich tam tři) wody nadoſć nabrać. Tutón hat bu hakle loni wutwarjeny a ma doſahaceje wody, hdyž w tutym dźele wſy woheń wudyri. Dokelž běchu pódlanske khěže, kotreż njeposrědnje k wotpalenemu přitwarkej mjezowachu, maſivne a ſylno wopalne murje, njeje ſo wjetšeho njezboża ſtało. Też tohodła, dokelž bě za krótki čas wjele ludźi k pomocy ſo zešło. Hewak by lohcy twarjene domſke drje też jało. Tutón pad znowa wuči, zapalki před dźěćimi wukhować. Wobſedźeř dale njeſkoduje. Z wopalnej kasu móże zaſo takjki přitwark zwjeſć, jeli změje wotpohlad, hišće raz twarić.

S **Kotez.** Nahladna liczba ſobuſtawow bě ſobotu pſchiſchła na měſacźnu ſhromadźiſnu tudźiſcheho towaſtwa kołeſarjow do Hajeſchcźa hoſcźenza. Wuradźi ſo wo wulécźe do Drježdźan na 13. julija. Towaſtſwo ſ pokładnje pſchinoſchuje, ſo by ſo jilba potuniſchila. — Pśched néschto dnjemi ſu ſapoczeli ſtatnu dróhu mjes Budyſchinom a Kotezami wuſtřpowacź. Wobkhad ſo njepſchepokaſuje, dokelž ſo dróha pohybuje po połojach. Dróha ſo wuſtřpuje wot Kotecźańſkeho moſta hacź k Lubijſkej dróſy. Ma ſo też hiſchcźe Lubijſta dróha ſdźela wobnowicź.

S **Lubija.** Sſobotu pſchipołdnju wokoło ½1 hodź. na Swonkowicej Budyſkej dróſy kołeſdny do hólza jaźdże, kiž ſ ruczným wołom jźdźeſche, a hólza ſtrašnje potorhny, kiž ſo na wobémaj nohomaj, na wuſtach a ſubach ſe ſrani. Kołeſdny pak je njeſpóſnaty tłochnył.

S **Kamjenza.** Po Khuſchel milej ſymje naſche ſadowe ſchtomy wobžeje ſe pod ſchkódnikami a wſchelakimi khoroſcźemi cźerpja. Make ſymſte wothładanje ſadowych ſchtomow ſ tarbolinejom njebźiche doſahaje pſchecźiwo cźrjódam hubjańſkom (ſymſtkim mróſnikam, tuńicźkam, łopjenowym ſchmizam), tak ſo wulki dźeł ſchtomow dźenja **bjes** liſcźa ſteji, ſa maju napohlad, jako bychu ſpalene byle. Wobcźakany dobry ſadowy wunoſchć ſo ſ tym nježo i mjenſchi. Nětkle je ſa wobſtrjedźerjow ſahrodow a ratarjow hišchcźe cźaſ, ſo wo druzinach ſchkódnikow a jich ſaniſcźenju powuczicź dacź, ſo by je wězwunſtojnje ſaniſcźecź mohł. Też wothładanje mnohich ſmjerſtowych ſchtomow na wiſchnjach, kruſchwinach a worjechach budże ſa wobſtrjedźerjow ſchtomow wažne, ſo ſo wo tym wobhonja. Ssadałſka radupodawańja Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmańſtwa, wó ſtwje 22 je pſchichodny ſchtwórtk 5. junija dopołdnja wot ½10 hacź ½1 hodź. wotwarjene. Kóždy móże tu darmo radu wo ſadowych ſeleninowych ſchtómnikach, wo jich ſaniſcźenju, wo wobſtaranju dobrych ſchtomowych ſtykankow a ſtrjókow k ſaniſcźenju ſchkódnikow, wo ſadźeńſkich a ſylankowych pſchipomozach, wo wobtřihanju ſpałkowych a formowych ſchtomow, hnoženju a wſchěch druhich pſchecźenjach radu a pomoz doſtacź, ſo by ſo w pſchichodźe pśched ſchkodu ſchtitał.

Holanski wučer Uwe Karſten.

Roman wot Felicitas Rose.

5] (Pokračowanje.)

A ſajo kaž tehdy pſchima nje hrózba, a ſajo kaž tehdy ſtykaju ruzy ſ najſwutrobniſchim, najnutrnijſchim dźakom: „Knježe Bože, ty by dźiw cźinił!“

Dźiwja holza ſyn bźka.

Żadyn ſchtom njebě pſcherwyżoſt, żadyn pſchěrow pſcheſcherożi, żadyn pachot pſchedźiwi, ſo by był ſ mojim towaſchom a ſebi pſchileżnje wote mnje puſkow doſtał, — „Djabołſki khadła“ mjenowachu nje hólcźata je ſtudobſtwa, a kak běch horda na tole cźeſtne pomjenowanje.

Ale hdyž je hižo ſa kóždu holzu trochu njewſcźedne, pod thorhoju „djabołſki khadła“ pluwacź, tak bě to ſa Hamburgſku patrizijſku dźowku ſ domu Diewen a Heinſius runjenom nécſchto njeſłychaneho.

Léta dołho ſtupi w pſchekupkim domje ſajim ſa hauſſe a baiſſe pſchi burſy wrócźo pſched ſtrachoczźiwym praſcheńom, ſchto dże budże jónu ſ tohole „djabołſkeho khadłe“, ſ tuteje njerodże w łubojnej, derje wupiſcźenej, bjeſmadźe pravidłownje wudźerżanej domjazej ſahrodzy Diewen a Heinſius.

Po ſudnijſich pożedźenjach wo mni ſedźach zyle njepohnuta na cźornem kožanem ſofa w nankowej pišarni, ſiulich ſo ſ njemu a wopraſchach ſo jeho: „Cźehodła ſu *woni* wſchitcy taizy ſaſkobjeni, cźile filiſtrojo?“

Tole ſhromadne mjeno ſa naſche pſchiwuſtniſtwo bźſche Geerd Chriſtianſen narjekł, hdyž ſe ſuſodźiwa a jeneczźi ſyn a dźědźicźel ſenatora Chriſtianſena.

A hdyž ſebi nank ſadwělkuje po huſtych włoſach jaźdże, potom wopraſchach ſo dale:

„Bě traſch to tak załoſne, jo dźeći ſ haſzy do domu pſchiwjedźech a je ras pſchiſtojnje wumyli a wukupach a wucźeſzach? Bě jich tola jenoż ſydom. Geerd Chriſtianſen a Oluf Jenſen a ja njemóžachmy tola ſebi ſ nimi hrajkacź; to bě bojaſnje, nanko, kak maſane wone bźchu — a żiwe. A my jich tola nuſnje trjebachmy, bě dźě wójna, a my trjebachmy wojakow k ſakſkowanju.“

Po tajkim, ſ błubokej ſahorjenitoſcźu pſchedenjeżenem wuprajenju bopokaſmow hladaſche tež tóżdy truċź mój nank zyle ſhożownje na nnje a ſawoła: „Wěſo! Tych ſcźe wy drje potom też wužili! Sſu dha też praiwje cźiſte byle, moja holcźka? A ſcźe ſebi rjenje hrajkali?“

Na to wopiſarowadj jemu wyſſajzu a wjeſele naſche hry, a nan pſchipoſłuchajo zyle wemłódny.

Mój běchmoj pſchejo tak do naju należnoſcźow ſapleſcźenaj, ſo jenje njepyhmyhmoj, hdyž cźeta Renata ſaſtupi. Ale ja ſo derje dopomnju, ſo bě mój nank hnydom trochu we wuſkoſcźach, tak ruċźe hacź ſo dolha, ſchwižna, njepſchijomna poſtawa jewi, a ja błyſchach ſaſnje jeje wótry błóſ:

„Diewen, Diewen, njeſapomń, ſchtoż by ſzej pſchedewjał. Ty chżeſche Wórſchu krucźe pokłoſtacź, haj, to ſy ſebi pſchedewjał!“

A potom ſcźěhowaſche ſwjetſcha khłoſtanje ſe ſwobodu, — najcźuċźiwiſche, kiž mózeſche ſa nnje być.

Wěſo wotkhodach ſebi jo w nanowym kontorje, zyle jenno ſłoſita, ale ani jenicźki krócź wón ſe nnu njerěcźeſche, ani jenicźki krócź wón na nnje njepohładany.

Mikko dawno wěm, cźehodła.

Ja hladach dźe na njeho ſ wulkimaj módrymaj wocźoma j moje njeboczcźiżeje macźerki — tu bě wón bjes mozy. Kak cźaſto ſym jeho w tannem cźaſu njewědomnje cźeſko wuprahowała.

Potom pſchińdże dżeń, hdźež bě ſa pſchekupſtwo wulki ſwjedźeń. Zyle měſto bě we wjeſołem roſhorjenju, wſchitke ſnamjenite ſwójby ſo pſchi tom wobdźělichu. Mje ſtajichu pod ſchkit nadcźeje ſtareje Chriſtianej, pſchetoż nan a cźeta bźchu *hižo popołdnju wotjeżoj w najwjeſelſchej pyſche, do połnozy njemóżeſchtaj* ſo wrócźicź. Na tutom wjeczorje ſo ſta, ſo w naſchim praſtarem domje, kiž bě w běhu tſjoch ſtotkow pſchetrózby był ſa ſcherjenja, nadobo ſcherjeſche.

S kóždeje komory, j kóždeje wyſkoſeje ſtwy a ſ kóždeho cźemneho kuta na bobrſtich ſkodach, kiž do hornjeho poſkhoda wjedźechu, bě błyſchcźej błuke ſtonanje a ſpychowanje, durje ſo potajnje wocźinjachu a ſaczinjachu, a hdyž ſtara Brigita ſłużowikej Kaſparej, faktotumej najcźeho domu, w mjenje kuchaŕki, kotrejž bě ſo jeſło, a w mjenje ſe ſtrachom tſchepotajcźych ſłużownych, poruczi, ſo by ſcherjenjam na kožu ſchoł, tſchepotaſche tutón dobry cźłowjek bóle wſchěch.

Ow Bożicźko, **mój Bożicźko“**, bě Brigita ſawołała, „je-li Saipur ſcherjenje *niepopadnje*, *pónđu* ſej wopraſować do mału Wórſchu do ſoża, ta ſo njeboji a poléſe jenu na kožu.“

Bohużel pſchińdże Kaſparej ſławna myżliczka, wětrojte durje a wożebite durje, kiż ſu pſchi ſkodach, ſejamkacj a kłucź pſchi ſebi ſkowacź, mělo toho, ſo by ſcherjenja wabił, a tak ſo ſta, ſo, hdyž nan wokoło połnocy ſ cźeta Renatu ſo wrócźi, nanka wo jimi ſaipane, zyle najſpócźane ſłużowniſtwo ſhromadżene, kiż nihdy njeſtyhcźane wěży wo cźeſtnem pſchekupſtwim domje powědaſche.

Sa ſchtiwórej hodźinki pak ſmuċźachu ſ kóżdeho cźemneho rózka ſe ſynu dyrkotaże, nimale ſkładne ſcherjenjeżko; jenož dwě běſchtej mjes nimi wumjatej: Geerd Chriſtianſen bu throblaty, hdyž jemu cźeta Renata mójmu pliſtiom wotkyhnu, a ja ſpach truċźe w najſtraſchniſchim rózku pſchi ſkodowem wobtokjenju.

Cźehodła njeczźiniċźe wy j e n ż e tajkele něſchto pola ſenatora abo pola radneho knjeża Jenſena abo hewak nébdże, cźehodła pſchejo pola naſ?“ wopraſcha ſo nje nank naſajtra ſ wulkim roshorjenjom, a cźeta Renata pſchijpomni: „Rajch wulky nahladny dom pſchińdże do haŕby pſches tole holcźiſchcźo.“

„Ale, nanko“, ſnapſchecźiwiſch ſtromnje, „*to my tola* njemóżemy nihdy druhdże cźinicź. Tam ſu tola wſchudże **macźerje!**“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Skhadźowanka narańšcho zwučowanšcho sokolskcho wokrjesa w Bukecach.

31. meje 1930.

Narańši wokrjes „Sokoła“ ma prawo na sławu, zo je jako prěni loni nazymu zwołał skhadźowanku wubłaršcho raza, kiž bu potom přikład też za druhe wokrjesy našeje sokolskeje organisacije. Tajke skhadźowanki maju nimo měry wulki woznam, wone skutkuja wukubłarscy na duch a myslenje sobustawow.

Sobotu 31. meje zwoła narańši wokrjes sobustawy swojich jednotow na swoju druhu wokrjesnu skhadźowanku. Wopyt tuteje druheje skhadźowanki njeje bohužel tak dobry kaž při prěnjej. Tola njeje to znamjo pobrachowaceje horliwosće. Tu připadne njeličomne zadźěwki wulku rólu hrajachu.

Před zhromadźiznu wotmě br. zwjazkowy načolnik Jan Měškank přehladku prostneho zwučowanja za Rakečanski zjězd. Při zwučowanju so wobdźěli 17 bratrow.

Potom so přizamkny zhromadźizna, na kotrejž bě wokolo 40 bratrow a sotrow přitomnych. Dotalny wokrjesowy načolnik br. Měrćin Kefk powita, potom poda krótku rozprawu wo dźěławosći. Najčilišo dźěłaštej Bukečanska a Hrodźišćanska jednota. Pokhodaja je ważnu krizu zbožownje přetrała. Sowrjećanska jednota je njeaktivna, Rakojdźanska chce też zapadnyć do njeaktivnosće.

Při wólbach wuzwoli so za wokrjesneho načolnika znowa br. Měrćin Kefk, jeho zastupjeř je br. Maks Kielmorgen, zapisowarka je sotra Marša Kefec.

Wuradźi so program za přichod. W Koporcach ma so wotměć wokrjesne wubědźowanje, najskerje hišće znjeńca. Při tej składnosći budźa bratřa z druhich dalšich jednotow hosćo Bukečanow. Přizamkny a potom *po* připadźe wulět a wječorna zabawa.

Přednošk poskići br. Měrćin Nowak a to wo znjenju: „Naš směr“. Trjeba je widźeć nadawk Sokolstwa bóle w tym, wukubłać nowu přeswědčenu hlokrutu serbsku młodźinu. Cěłozwučowanje njeje z jeničkim nadawkom, je jenož srědk k dobyću cyla.

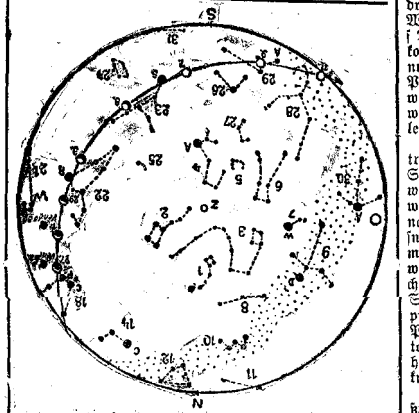
Po přednošku wuwi so dosć zajimawa a živa rozmołwa, kiž traješe hač po połnocy. Br. Měrćin Kefk poswětli brachi w „Sokolstwje“ z tym, zo dźensniša nowočasna młodźina scyła je woteznała kazń, disciplinu, začuće zamołwitosće. Přicpiwa tole wopačnemu wukubłanju hižo z dźěćacych lět. Br. Paweł Lubjeński skorži, zo je so dotal w Sokolstwje pěstowało dźiwało na wukubłanje ducha. Br. Jan Měškank praji, zo je naša organisacija hišće jara młoda a zo potajkim wězo w njej je hišće mnoho njedospołneho. Ale hižo móžemy konstatować wobšěrny k lěpšemu. Rěčnik najwjac ważnosće přicpiwa dźělu načolnikow. Woni njejsu najwěšu zamołwitosć. Maju hajić prawy demokratiski duch a mysleńje. Br. Paweł Lubjeński přikhili so měnjenju wokrjesneho načolnika, zo też šula ma sobu winu na demoralisaciji młodźiny.

W dalšej debaće jednaše so wosebje wo Rakojdźanskej jednoće a wo tym, kak by so móhło jej pomhać. Rozjimachu so přičiny njezwjeselacych wobstejnosćow w tej jednoće. Rěčachu tomu načolnik Rakojdźanskeje jednoty br. Dučman, dale bratřa Měrćin Mjeltka, Jan Měškank, Měrćin Kefk a Paweł Lubjeński. Wuradźi so, zo so w Rakojdach zarjaduje sokolska zhromadźizna 17. mjezniška, na kotrejž změje přednošk zwjazkowy načolnik.

Debatowaše so hišće wo nadawkach načolnika. Br. Mjeltka je měnjenja, zo jeničcy načolnik a jeho jednanja mataj wulki wliw na jednotu. Hdyž načolnik zapraja, tam wěšće klaca. Br. Měrćin Kefk tomu połnje njepřihłosuje. Zhromadźizna, kiž bě jara płódna a zajimawa, skónči po 12 hodź. ze sokolskim spěwom: „Nětk z mocu lawa, Sokoljo...“

Přizamkny so hišće zwučowanje a přeměnjenje wobrazow a hwizdarjow Bukečanskeje a Hrodźišćanskeje jednoty.

Powšitkownje móže so rjec, zo bě so wokrjesna skhadźowanka jara derje poradźiła a je wěšće tomu dopomhała, skrućićd ale sokolsku mysličku a sokolski duch. Tajke skhadźowanki maju so časćišo wotměwać, znajmjeńša dwójcy za lěto. Přichodna skhadźowanka narańšcho wokrjesa budźe najskerje we Rakojdach, so by so tam znowa zaplomjenił woheń sokolskeje zahoritosće.



Hwězdne njebjo w juniju.

Kartka je wobličena po 1., 15. a 30. juniju. Hwězdne wobrazy woznamjenuja dypkate čarki a su čisłowane. Pismiki su přikrótšeńki mjenow jasnych hwězdow. Kóždy druhi dźeń je naspomnjeny, hdźe měsačk steji, šip pokazuje jeho čaru.

1. Mały njedwjedź P = połnócna abo polarna hwězda. 2. Wulki njedwjedź, 3. Zmij, 4. Bootes A = Arktur, 5. Króna, 6. Herkules, 7. Waryto, W = Wega, 8. Cepheus, 9. Kołp. D = Deneb, 10. Cassiopeja, 11. Andromeda, 12. Perseus, 14. Wóznik C = Capella, 18. Dwójnikaj, C = Castor, P = Pollux, 21. Wodowy had, 22. Law R = Regulus, 23. Knježna, S = Spica, 24. Rapak, 25. Wlosy Berenice, 26. Waha, 27. Had, 28. Nošer hadow, 29. Skorpion, A = Antares, 30. Worjoł, A = Atair, 31. Centaures.

Z = Zenit, měsačk je k widźenju 1.—11. a 27. hač 29. junija. Khodźaca hwězda: Venus.

Złoty jubilej Njeswačidiskcho wojerskcho towarstwa.

Sobotu wječor a njedźelu zwjećeřeše wojerske towarstwo za Njeswačidło a wokolnosć swój 50ětny zwjedźeńć. Wobydlerjo Njeswačidła a zhusobnych wjow běchu wjeś z čestnymi wrotami a pleńwami, wěnzami a thorhojemi rjenje wupyšchili.

Sobotu wječor ½9 hodźin sostupa so jubilejske towarstwo a wohnjowa wobora pola Säuberlichez a cjehnješe z 50 zmólnjami na pohrjebnišćo k pyšchenemu rowu njebo Handrija Winklera, twarjeneho mišchtra we Njeswačidle, kiž běše 27 lět dołho z pschedstejićerjom towarstwa. Kak rjenje zmólnjoh rowy a pomniki rozswětlichu! Mužike spěwne towarstwo spěwaše hnujacy kerluš wo měrje w rowje, a knjes Säuberlich djakowaše so njeboćićelkemu a wschitkim semrětym zobuskowam za jich zwěru a położi wěnz na row. Wohnjowa wobora pušchaše zunjo: „Kak w cjichim měrje wschitcy cźi spodźi spja.“

Na to poda so zmólnjowy cźah k wojerskemu pomnikej pschi zyrkwi. Hnujacy napohlad na starym pohrjebnišću. Wschitko błyschcy so w swětle zmólnjow: Boži dom, wěja, schmrěčki a kerli, pomnik a naschich rjekow mjena. Měschany thór spěwa luboinje rekwiem: „Kak su naschi rjekoju pabnyli“. Knjes farař Kapler dźerži *nawuzarjaca natrenjaca pschi pomniku. Sydźka kraje.* „Mět towarišca hyni nětdy.“

Smólnjowy cźah cźehnje nětko pšches park a wjeś k Wóschicźanskej wodźe pschi ryczerčkuble, hdźež so zmólnjo shaschachu.

Njedźelu rano w 6 hodź. pištasche 20 herzow z Dźejdjan k wubudźenju. Dopołdnja pschikhadźachu pschepročene towarstwa. Popołdnju w 2 hodź. sarjadowa so zwjedźeńći cźah pschez hrodom. S wjednikom běšche k. baron Harald se Vietinghoff z Mitkez na konju. Jemu hłedowaše 10 jězdnych w rjanych uniformach, wjele družkow, muzikantow a 3 woły se wschelakimi knjesami. W prěnim jědźeše knjes zwjazkowy president dr. Hopf z Dźejdjan. Potom nawjedowaše knjes Säuberlich na konju wjazo hač 40 towarstwow z jich thorhojemi. Rjanu napohlad běšche, hdyž so cźah pšches part wiješe. Prěni běchu hižo won a poslednji hischče niz nuts. Pucź wjedźeše pšches wjeś na zwjedźeńšte městno. Tu běchu wschelake stany natwarjene. Też sa dźěći a jich zawjeselenja běchu so starali.

Muzikt thór wotewri zwjedźeń se spěwom: „Ja z wutrobu, z ruku zwm poddał so cźi.“ Na to postrowi knjes Säuberlich wschitkich, kiž běchu pschischli zobu zwjećićz, wošebje kk. dra. Hopfa a Klemma. Zbyła zhromadźizna wuspěwa na to němsti ludowy spěw. Knjes president na to kk. Kramzej z Luha a Säuberlichej z Khajowa wusnamjenjenja sa 50ětne zobuskowanje pschepoda. Knjes major Klemm rěčeše rjane zwa błowa a napominaše wschitkich k zwěrnemu towarstwu mjes zobu. Na to buchu zwjedźeńše dary pschepodate. Knjes pschedsitejićer Säuberlich 'oora wot rnjenjow towarstwa rjanu scherpu. Sa wschu luboćź a prózu djakowaše zo k. Ripin. Po wuspěwanju kerluscha na wótzny kraj pšches spěwne towarstwo pschedwjedźe knjes baron Harald z Vietinghoff Mitkezanski krażnu kwadrillu. Paradu wotewsa knjes Säuberlich.

Stónczinje napominaše knjes dr. Hopf k luboćzi a zwěrje wótznemu krajej. Na Hindenburga wunješe zo hikróčna hrimotaza zława. Po tym sběže zo zylny wichor, so zo ludźo nastróžichu a roscźekachu.

Wohnjowobornistwo.

S Dźěkinkez. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora wotmě zańdźenu njedźelu pruhowanje pod nawjedowanjom swojeho wuslužnjeho hejtmana Thomaša. Do pruhowanišća komisije błuschachu kk. wopalny direktor Weineck se Semiz, hejtman Kaufer z Nowoje Wsy pola Huski a hejtman Jakob z Druzkez. Pokhodne wuczowanje a swuczowanje pschi zyłnje změ zo jara dobre wosnamjenjenicź. Też stupańće swuczowanje zakłuži zobi swjchu khwalbu. Po słónczenym swuczowanju, pschi kotrymž běsche wosch pola Lehmannez myttleny, wobornizy w pokhodze nimo komisije cźehnjechu. Pschi darmotnym piwje, kiž běschę gmejna darila, wotmě zo kritika. Wopalny direktor Weineck wusłowny, zo w mjenje dweju pruhowarjow, so zu wjednik a wobornizy swoje najlepše dopokasali a so ma zo na poměry mjes woboru a gmejnu z połnej zwotojnosću zhladowacź.

Z Łužicy.

* S Habrachcźiz. Tudomna wojerska wudowa Wagenknechtowa wjetch mjesche a běsche zo k temu na zlido stupiła. Nadobo zo wona pschehladowschi wobornizy a z blida padże, pschi cźimż zobi ruku a nohu złama. Stjeshożenu z wotrom do kliniki dowjesechu.

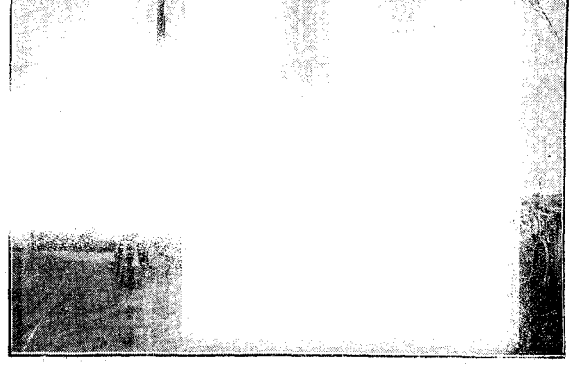
Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Nowego Města.** Sańdźenu wutoru je zo kwětkowy fabrikant E. Henke z swojeho bydlenja wotjatk a zo njeje hischcze wróćił. Sobustawy spěwneho towarstwa, kotremuž Henka pschinalezha, podachu zo na onu Božeho špitzała města na zhromadny wulět do leśa Henku pytacź. Dotal jeho hischcze njenamakachu.

* S **Dźejdjan.** (Ludowy létarski dźeń.) S pschileżnosću pschiwabneho tydźenja za létanje wotmě zo na Helfern pola Dźejdjan njedźelu wulki ludowy létarski zwjedźeń. Wobydlerstwo zo z wulkim sajimom wobdźěli. Na 100 Dźejdjanskich wobydlerjow na tutym dnju w powětrje bychu. Mjazyńny běchu woprawdźe ludowe. Wumjeńšeju létarjo pokalowachu swoje zwałtne wunjeńsenje we powětrje. Lola Voresćou, nam Budyšchanam też derje znata, wuzwjatkowaca, z padakom, zo na Kamjenim zwjedźeńći wobdźěli. Padakom, zo na Kamjenim zwjedźeńći wobdźěli. Wopołdnju wona hižom ras z padakom z létadła, mjezesche pak pschi tom male njeszoże. Sdyrny zo je zwojim padakom na tkójnu; to pak ji dale cźežnje njeseschłodźi. Popołdnju wona potom k zwojemu 100. rasej z létadła skoći, bjes tóždeho njeszoża.



Zemja so přepadła. Pola Vienenburga w Hannoverskej ryja kalijowe sele ze zemje. Do podkopkow dźěchu so před nědźe měsacom wody susodnych rěkow předrěte. Tute podzemske sele rozmačachu. Tohodła so na wšelakich městnach zemja přepadny.



Na pólsko-němskich mjezach. Pola Neuhófena při pólsko-rańšopruskej mjezy su pólscy a němscy namjezni strażnicy do so třeli. Při tym bu pólski zastojnik zatřćleny a někotři němscy ranjeni. Pólska němska komisija podawk přepytuje.

Wobkhadne njezboża.

Pola **Dažinka** sujesbuži sobotu wjeczor wokolo 1/7 hodź. manbželska Randigowa. Pola želesnitskeho mesta wona s jěbnym kolom do automobila srasy. Wona wot hórskich khežow pschijedže a dyrsche žo na njenje pschewidnu dróhu sawinjeż. W samuknym wokomiku pschijěde ji automobil napschečo. Žona pschindže pod wos. Wobšedž automobila, fabrikant s Kunwalda, žo hnydom sa sujesboženu starasche a ju do jeje bydlenja dowjese, hdyž žo ji wědomje hórsy jaso wrócji. Wona běsche žo na hlowje thěrko sranika. Njesboże hnydom pschepytachu a swěsčichu, so je žo automobilist prawje sadžerżał.

Pola sčowneje **khěži w Delnim Wujesdže** sujesbuži njedželu rano w 6 hodź. motorowy polešar, kiž tam do schtoma sajedže. Jeho jozins, knihiwjednik Alfred Tschiedel s Mikowa, žo tak cježko na hlowje sran, so hižom wumrě, jako jeho do Emmauskeje thorownje w Nitkej wjesechu.

S motorskim kolom do schtoma sajeżał staj njedželu rano wokolo 5 hodź. **w Wiskopizach** na Budyšskej dróhy, krótko sa schižuischczom s Lipowej dróhu, policajskaj sastojnikaj je Shorjelza, jako dżiwschtaj žo na Budyšku dróhu sawinjeż. Wjednik sbubi mós nad kolom, sajedže do schtoma a potorhny tam postajenu tasu. Wón žeby pschi padnjenju mosny stichaže, žo w mjeswowczu cježko sran a žebi sjewu nohu wobschkodżi. Jeho dyrbschachu do klinika knjeza dr. Schmidta dowjesež. Jeho pschewodnik s sóssichim franjenjom woteńdže.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutschu frjedu:** Sso wucžahuje, žo wuwjedruje, wocžopluje. W Jendželskej rjenje a žucho, w polnóznej Europie žucho a syma.

* **(Nubježny napdad na běhym dnju we Wrótšlawju.) We Wrótšlawju pondželu tšo s revolwarami wobronjeni mužoju na dróhy knihiwjednika jeneje piwarnje nadpadžechu, kotryž dyrbjesche 6000 hriwnow na pošt donjesež. Banditojo jemu pjenjesty rubichu a s cjakajym automobilom cjeknychu. Knihiwjednik žo sa nimi s nimo jedžazym privatnym automobilom puschcži. Hdyž bě rubježnikow pschesčehnył a jim puež sawrje, rubježnizy s automobila skočiwschi pěschi cjekachu. Wjazy krócz sželichu, tola nikoho njesranichu. S pomozu policajstwa žo słónczenje poradži, dweju stóžnikow w jenej pinzy sastapicj.**

* **25 000 hriwnow mjedowych pjenjes pschekschiwiwschi je 27 lětny pschistajeńz Albert Krause s Bochuma cjeknył.**

* **Njedželu žo w Platnizach pola Pilsena hra kopanja bula wotmě. Nadobo žylne njewjedro pschicježe. Hrajerja a pschihladowarjo do blischeho lětka cjeknychu. Wbyš do schtoma dyrj; pod kotrymž někotši ludjo stejachu. Dwaj pacholaj a holza w starobje 15 hacž 18 lět a jena žona žo na měsče morichu a tři wosoby žo cježko sranichu. Mjes tym so jena w nozy na žiwoje sranjenja wumrje, šesć dwě druhej w šmjerinym strachu.**

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć" spěwa tutón tydžeń štwórtk wječor. Jeli je wosadna zala wobsadžena, spěwamy pola Stangee.

Drježdżany. Sserbske tow. „Hromadnik" wotmě wa pschichodny schtwórtk 5. 6. 1930 wjeczor 1/29 hodź. swoju mježaczu shromadżiznu pola Smija (Christianstraße 22). 3/8 hodź. je serbska hodžina.

Pschedžydniwe.

Spěwna kupka „Lumir" spěwa srjedu 4. junija pop. w 4 hodź. we „Worjole" w Budyšinje. Přindźe wšitcy! Přinjesće nimo „Słónčnych pruhow" a „Skowrončka" tež „Zerja" sobu. Budźe z dypkom! Stóž ma składnosć, njech sebi sam hižo kus wobhlada „Bryle".

R. J.

SWJATKOWNE POSKIČENJE

kupnicho domu

Max Herde

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy

Sensacija!!!

2000

porow

musrow. bohajcow

bjezporočne, so směšnje tunjo předawaja

Žonjace nohajcy, por.	0.29 hr.
„ „ płóčl. žida	0.39 hr.
„ „ makowe	0.49 hr.
„ „ sylne	0.95 hr.
Nohajcy ze žiđžaneho flora, tunjo	0.49 hr.
„ za młode holcy, tunjo	0.95 hr.
Žonjace nohajcy, čista žida	1.25 hr.
„ „ žiđžane, plat.	1.50 hr.
Žonjace krótke nohajcy, wulki wubjerk	0.95 hr.
Nohajcki, składnosć	0.19 hr.
Nohajcki za dźěći, wulk. 1	0.10 hr.
„ „ „ z wobmj. kromku	0.29 hr.
„ „ „ wot	0.35 hr.
Mnjace nohajcy, składnosć	0.35 hr.
Potowe nohajcy.	0.49 hr.
Mužace sportske nohajcy bjez stopy	0.95 hr.
Pychow. přikrywčki, kleprowane, 3 stuk	0.95 hr.
Łožowe předtołni, Balatum	0.95 hr.
Skitaki sčěnow z wóskow. ruba	0.95 hr.
Wóskowany rub, składnosć	1.50 hr.
Zwjerśne twjelki, malowane	1.95 hr.
Damastowe blidne přikrywy	1.95 hr.
Dźěćace šlypfry, 3 pory	0.95 hr.
Žonjace šlypfry, makowe	0.95 hr.
„ košle, składnoć	0.95 hr.
„ nócne košle	1.95 hr.
„ „ jaki	1.95 hr.
Mužace nócne košle	2.65 hr.
Mužace košle ze zasadkom	1.50 hr.
„ „ zwjerśnje košle, běłe	2.50 hr.
„ „ pisane	2.50 hr.
Makowe spódnje kholowy, składnosć	1.25 hr.
Mužace košle, kopřiwinowe	1.95 hr.
Samowjazaki, składnosć	0.50 hr.
Baskowe čapki, wołmjane	0.95 hr.
Štatčiki, žiđžane	0.35 hr.
Pas za dźeržaki nohajcow	0.39 hr.
Frotérske twjelki	0.39 hr.
Kupańske rubiśa 100/100	1.95 hr.
3 kuski toiletoweho mydła	0.50 hr.
Płóčliwa žida, składnosć	0.39 hr.
Tkaniny za domj. wobleki, wos. tunjo	0.49 hr.
Wołmj. muslin, čorny	0.59 hr.
Kopřiwina, přihódne posk.	0.39 hr.
„ 149 šěr., jara tunjo	0.79 hr.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaćiwy wot 15. meje 1930.

		6,42	—	—	—	14,04	—	—	z Bud., z autow. haly přijědże	—	13,28	—	—	22,18
		6,44	—	—	—	14,06	—	—	do Bud., na dwórnišco wotjědże	—	13,28	—	—	22,16
wot Biskopic									Zwizki k ćahanu:					
	W *5,45	Kat. prěkan.	: 9,06	: 9,20	12,20	14,50	: 17,25	z Drježdż., hł. dwórn. přijědże	: 10,20	*15,34	: 20,01	22,30	23,58
	W 6,12		: 10,19	: 10,47	14,05	16,27	: 18,29	do Budyšina - - wotjědże	9,05	*14,19	: 19,00	: 21,41	23,22
	4,20		: 8,42	11,05	11,13	14,40	: 18,13	ze Zhorjelca - - přijědże	: 11,05	15,20	: 19,12	: 22,04	0,31
	5,34		: 9,27	11,49	12,23	15,51	: 18,58	do Budyšina - - wotjědże	: 10,21	14,08	: 18,40	: 21,20	23,18
	W 5,51		8,24	11,35	11,35	15,16	18,13	z Wjelećina - - přijědże	11,05	14,43	20,16	—	**23,54
km	W 6,23		8,54	12,01	12,01	15,43	18,43	do Budyšina - - wotjědże	10,35	14,15	19,48	—	**23,26

	Auto wotjěžo z Budyšina do Kamjenca							: = spěšne ćahi.	Auto wotjěže z Kamjenca do Budyšina				
1	—	6,45	—	10,22	12,00	14,10	17,45	20,05	z Budyšina, dwórniśca - -	8,11	13,25	18,20	20,30	22,15
1	—	6,47	—	10,24	12,02	14,12	16,47	20,07	Budyšina, pošta - - - -	8,09	8,53	13,23	18,18	20,28	22,13
2	—	6,50	7,05	10,27	12,05	14,15	16,50	20,10	Budyšina, „Serbskeho Doma"	8,07	8,51	13,20	18,15	20,25	22,11
3	—	6,52	7,07	10,29	12,07	14,17	16,52	20,12	† Budyšina „Hosć. Kronprynca"	8,05	8,50	13,17	18,12	20,23	22,10
4	—	6,55	7,10	10,32	12,10	14,20	16,55	20,15	† Ratarjec - - - - - -	8,02	8,48	13,14	18,09	20,20	22,08
6	—	6,57	7,13	10,35	12,13	14,23	16,58	20,17	† Třiceh Hwězdow - - -	7,59	8,45	13,11	18,06	20,17	22,06
8	—	7,00	7,17	10,38	12,17	14,27	17,02	20,20	† Bohuščcy - - - - -	7,55	8,41	13,08	18,03	20,13	22,02
10	—	7,02	7,21	10,40	12,21	14,31	17,06	20,22	† Dobšičanskeho puća - -	7,53	8,38	13,05	18,00	20,09	21,59
11	—	7,04	7,25	10,42	12,25	14,35	17,10	20,24	Prěkec - - - - - -	7,51	8,35	13,02	17,57	20,05	21,56
13	—	7,07	7,28	10,45	12,28	14,38	17,13	20,27	† Libonja-Čornecy - - -	7,47	8,33	12,59	17,54	20,02	21,53
14	—	7,09	7,30	10,37	12,30	14,40	17,15	20,29	† Puć do Pozdoc - - - -	7,45	8,31	12,57	17,52	20,00	21,51
15	—	7,11	7,32	10,49	12,32	14,42	17,17	20,31	† Lejna - - - - - -	7,43	8,29	12,55	17,50	19,58	21,50
16	—	7,14	7,35	10,52	12,35	14,45	17,20	20,34	Lejna, hosćenc - - - -	7,40	8,27	12,53	17,48	19,55	21,48
17	—	7,16		10,54		14,47	17,22	20,36	Zywic, hosćenc - - - -		8,25	12,51	17,46	19,53	21,46
18	—	7,18		11,56		14,50	17,25	20,38	† Swinarnje - - - - -		8,22	12,49	17,44	19,50	21,43
20	—	7,20		10,58		14,53	17,29	20,41	Klóštra Marijnje Hwězdy -		8,20	12,44	17,41	19,46	21,41
21	—	7,23		11,01		14,56	17,31	20,43	† Křižny puć Jawor-Miłočicy -		8,18	12,42	17,37	19,44	21,39
22	—	7,25		11,03		14,58	17,33	20,45	† Miločic (puć do Halštrowa) -		8,15	12,40	17,35	19,42	21,37
24	—	7,29		11,07		15,02	17,37	20,49	† Thonberga, hosćenc - -		8,11	12,37	17,33	19,38	21,33
26	—	7,31		11,09		15,05	17,40	20,51	† Brěznje (puć k dwórnišcu) -		8,09	12,35	17,31	19,35	21,31
27	—	7,33		11,11		15,07	17,42	20,53	† Brěznje (hosć. „Krónprync" -		8,07	12,33	17,29	19,33	21,28
28	—	7,35		11,13		15,09	17,44	20,55	† Reiłec kachlefnja - - -		8,05	12,31	17,27	19,31	21,26
28	—	7,37		11,15		15,11	17,46	20,57	Kamjenca, Słónca" - - -		8,04	12,29	17,25	19,29	21,25
29	—	7,39		11,17		15,13	17,48	20,59	†Kamjenca, ptunańnje - -		8,02	12,27	17,22	19,27	21,23
29	—	7,41		11,19		15,15	17,50	21,01	Kamjenca, dwórniśca - - -		8,03	12,25	17,20	19,25	21,21

Jězdżi jenož wjki (sobotu) | jězdżi jenož wjki (sobotu) | jězdżi jenož wjki (sobotu) | jězdżi jenož wjki (sobotu) | jězdżi jenož wjki (sobotu)

Zwizki ze železnicu:

—	8,09	—	12,25	—	15,31	—	22,35	z Kamjenca - - - - přijědże	—	7,33	11,12	16,59	—	21,15
—	9,43	—	14,02	—	17,08	—	23,58	do Drježdż., hł. dwórn. wotjědże	—	6,05	9,41	15,19	—	19,35
			11,32		17,11		21,35	z Kamjenca - - - - přijědże	—	7,53	—	14,46	—	19,47
			12,41		18,20		22,40	do Biskopic - - - - wotjědże	—	6,50	—	13,43	—	18,42
—	8,17	—	13,12	—	17,57	—	21,27	z Kamjenca - - - - přijědże	—	7,40	12,17	15,13	—	19,02
—	9,00	—	14,00	—	18,45	—	22,30	do Zleho Komorowa wotjědże	—	6,56	11,27	14,30	—	18,17

Dalše wukazuje zarjadnistwo za awtowy wobkhad w Budyšinje na Třelanskej dróży 45, dalokorečak 2561

Za krótke jězby hač do 2 km płaći so 15 pj. † = Tu zastawa jenož po potrěbnosći. * Jenož sobotu. ** Sobotu a njedźeli

Nawěštki přinjesu wulki wužitk

w Serbskich Nowinach

Z Łaza:

Mužace wobleki

wšěch družin po jara tunich

wupředawańskich płaćiznach

Mužace wobleki hižo wot 35 hr.

hólcace wobleki hižo wot 18 hr.

dźěćace wobleki hižo wot 5 hr.

w jara wulkim wubjerku

Jan Haješ we Łazu

Vogtl. Gardiny

story, rolleaux, voilowe a musslinowe kromki, canki jara tunjo

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Wupjerki

jenož **najlepsche** tworu:

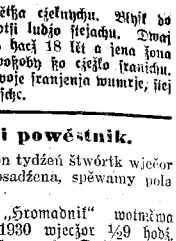
80	cm	šěrokosć	m 2.20
100	„	„	„ 2.75
115	„	„	„ 3.—
130	„	„	„ 3.50
140	„	„	„ 3.70
160	„	„	„ 4.25

Tunjsche hódnoćenje, faj tej jeschite twupjerfi a hjotwali stajn. na składze

Andr. Kasper

(mjeńšći: Al. Pilopp)

w Budyschinje, Burgleyn 11



Prošu čisło

2681

jolí maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Tworjkupowace towarstwo

w Budyšinje

z. dr. z wobmj. ruk.

Poskićamy našim sobustawam cyle wosebje:

Najl. nowe běrny	punt	14	pj.
„ nowe jerje	jedyn	20	pj.
„ zelene kórki	punt	30	pj.
„ tomaty	„	54	pj.
„ banany	„	70	pj.
„ kisały kał	„	12	pj.

Žiwnosć

z 34 kórcami na předań. Bliže zhonić we wudaw. Serb. Nowin.

Kublo

(55 kórcow)

dobre masiwne twarjenja, dobry inwentar a dobre pola je při 10—12000 hr. napłaćenjom na předań.

A. Mechelk w Budyšinje

na Sedanskej dróży 16. Telefon 2500.

Wažnje čitajće

Serbske Nowiny

Wotewrjenje wobkhoda.

Cesćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje z tutym wozwjeham, zo sym **sobotu, 30. meje**

wosebity wobkhod za tofle a pjelsćinowe wobuća kóždeje družiny

w Budyšinje na Zitnych wikach 44 napřeco „Město Budyšin" wotewrił.

Moje samodźełane a tež druhe wěcy budu stajnje w najlěpšich kajkosćach a tunjo poskićeć.

Nimo toho so **wuporjedźenja a zhotowenja** na skazanku spěšnje, čisće a tunjo wuwjedźa.

Prošu wo dobroćiwu podpjeru a podpisam

z počesćowanjom

Jan Šulc

Přiloha k čistu 127

SERBSKE NOWINY

Wutora, 3. junija 1930

Poršičanska „Swěra“ na Krakečanskich horach.

To je tola skónčnje wěste: wulět dyrbi być! To też by było towařstwo, kotrež sebi njeby znajmjeńša jedyn wulět za lěto zarjadowało! By dźěn rěkało, zo tuž tam we wonej wsy serbske žiwjenje a narodna skutkownosć pomału zdrěmnje. A móžeš sebi rjeńšeho časa přeć dyžli nětkole, hdyž će bujnje raz kčěwaca stwórba wabi z njepřewinjonanoj mocu won? To tola so też njehodźi přeć, zo ma ći tajki wulět też wósty wuznam. Skručuje towařstwo a wosobinske zjednoćenje we nim zaso na wěsty čas. A nětkotrykuli, kotrehož dołho wjacy njeje nami we našich zhromadźiznach wohladali njejsmy, dopomni so nadobo, zo je tola też sobustaw serbskeho towařstwa.

Najćežše prašenje pak je přeco, hdyž je fakt wuństa skónčnje wobzamknjeny, to prašenje: Hdźe pak nětko pónđźemy? Měnjenja su tu husto jara wšelake. Jedyn chce k ranju, druhi k wječoru, tón do hór, tamny do hole. A prawje daloko dyrbi być, hewak žadyn prawy wulět njeje. „Swěra“ bě w tym nastupanju tón króć krótko rozsudźena. Hdźe pónđźemy? Na Krakečanske hory! Ja tam wot mojich šulskich lět wjacy był njejsym. Ja też nic! A ja też nic! Ja bych tam poslednj króć, hdyž so pomnik poswjeći. Dyž jej, to je też hižo dołha noha! A tak wobzamknychmy we zhromadźiznje tydźeń do jutrow, zo wuhotujemy sebi Bože stpiće wulět na Čertowy kamjeń a na Krakečanske hory.

Počachmy drje zaso trošku khabiać, hdyž słyšachmy wo župinym zeńđźenju na Čornobozy, ale skónčnje nam tola wšelake winy znjemóžnichu so na nim wobdźělić.

Potajkim w 2 hodź. so zeńđźemy pola Lindnarjec w Poršicach. Haj, mój jedyrko, w 2 hodź. so tu runje pjeco muzikojo hromadźa. Wot žonow, kotrež dyrbjachu też sobu přińć a so wobdźělić, njeje hišće ani sljeda. Mój jej, što to budźe? A wy maće samo přešóniki sobu? Njebudźe dha rjenje wostać? Nětkle pak dźe, ale je tak někak tužno. A moja sklenca hdź khětro na „hrozne“ dźěšc.

Akademiski štwórć je nimo a hlej, tu je so tola zgle rjana horstka sobustawow ze žonami zešła. Čamamy pomału po wsy dele. Crjódźička widźomnje přiwyka. Sulske dźěći so nam přidruža. Chcedźa dźen też zódla być, hdyž nan a mać a susodec wuj a susodec sta wulět činja. A je tomu derje tak. Njemóžemy je ahe dosć k nam sčahnyć a za naše zajimować, zo rchu pozdźišo dorosćeni dalešli za našimi zaměrami njebychu so přiwobroćili cuzbarstwu.

Budyšink přešeđši dóńđźemy hórzy na prěni wotdysleny wottyk, na Čertowy kamjeń, hdźež hižo rjódźička, kotrymž so njeje chcyło hać do Poršic ześć, na nas čakajo sedźi.

Rjenje tu je na Čertowym kamjeniu. Kołowokoło ty złoča sytožołte kčenja bujnje kčějaceho hozowca, obdawajo stare woporniščo kaž złote wobrubjenje chokamjeń we krasnym klenoče. Łahodnje spaduje rajina před nami, a potom so šěri runina hač ke nanorádremu wobzorej, hdźež daloko deleka w serbej holi so Serbowstwo bđźi wo byće a traće. Jeho Hlinjanska wětrnikowa hora přetornhuje tule runinu, wo kotruž su so 1813 Rusojo a Francowzojo też žałostnje bđźili a hdźež nětkole we nocach poslichuje sołobuk swój słódki hłós, pokojejo wšr hidu a njeměr. Žito so žołmi a mócne zmohi waleja so na as. Spominamy starych časow. Tu je potajkim wodrawdźe čert sedźał a sebi kholowy platał! A nohi sebi mył w čertowni?

Jow ja ženje hišće přišoł njejsym! Widźiće! Druhdźe so znajeće! Ale najbližšu wokolinu tola hišće njejsće prawje poznali. To pak je sobu zaměr našich serbskich towařstwow, poznać dominzu a najprjedy najbližšu dominzu, zo by kóždy wědźał, što na njej ma a tak lubosć k njej přeco zaso a zaso rozplomjenił. — Čertowy kamjeń je mało znały. Je drje měšćanam kusk wotležany a wjeselimy so toho. Dyrbjał so po prawom pod přirodźinski škit stajić, dokelž je też geologisce zajimawy. Wobsteji z jara porědko pola nas so namakeceho wulkozornoweho zornowca, mjez tym zo je wšędnje pola nas so namakacy zornowc je małozornowy pak srědnozornowy.

Dźemy dale, pohladnywši do Budyšinskeje skały, po kčějatych pólnych pućikach nimo nowych studnjow a basenkow Plusničanskeho wodowoda na „Běły kamjeń“.

Serbja sami njeznaja zdźěla wjacy mjeno Křemjelčka a praja „Běły kamjeń“. A hišće mjenje znate je, zo pokhađza tamne mjeno wot křemjenja, štož rěka na němski Quarz.

Spodźiwnje, kak so tuta žiła křemjenja čehnje jako wuzki „kol“ přez našu Łužicu, runajo so sławnemu „Pfahl“ we „Bayrischer Wald“. Wjedźe naše mysle wróćo do njewurjekniće dołho zańdźenych časow, hdyž bě zornowc, kiž bě tež prjedy z nutrinow zemje so wupuzolił, wustudnył a so počeše pukać. Wot deleka buchu tute rozpukliny zaso wupjelnjene ze wšelakim materialom. Tak nastachu te žiły diabasa (zeleneho kamjenja) a tuta žiła křemjenja we našej nimale dospołnje zornowcowej krajinje. Stej přede wšěm dwaj blakaj, hdźež křemjeń wustupuje: pola Běleje Hory a tu. Tež w Poršicach smy měli prjedy křemjelčku, ale dawno jeje wjacy njeje. A Dobrušansku by drje podobny dóńt podćoł, njeby-li so woznamjenitła, kaž zelena tafličča pokazuje, jako skitany pomnik přirody. Khětra dźěra hdźež su kamjenje łamali, wo tym swěđi. Nětko budźe so dale swěćić jako daloko widomne znamjo a kołmazowa čerwjeń wudospołni posrědnje błyšćatu běl kamjenja z jasnej módrinu njebja.

A hižo kiwaja nam cyle z blizka Krakečanske hory. Ale što to? Tam wokoło Blücherowcho pomnika so tola wšo mjerwi! Tam je ći tola cyła wjes na nohach. Wulcy a mali! Samo z dźěćacymi wozami su so horje kramosćili. Haj, haj, hdyž serbske towařstwo wulět čini. A nětkole hakle, haj, to so dźiwaš! Nadobo so zahudźi. Naši sokołscy hercy su nam napřeco přišli a nětko nam wjesele zapiskaja sokołske přepola, a štóž by snano hižo mučny był wot běženja, toho nozy nětko zaso kaž samo wot so stupatej. Spodźiwnje to je, njemóžeš je zdźerżeć, dyrbiš sobu. A kajki dołhi ćah to nětkole je. To so dźiwaš! Hdźe su ći ludźo jeno wšitcy jow přišli? To je jich tola nješto stow ludźi. Štó by sej toho nadźał? A njebje je se też dospołnje zaso wujasniło a smjeje so nětk tak přećelnje na nas dele. A wšitcy čehnjemy horje na „Sréńcu“, druhu hórku to wot Poršic ličenych.

Tu horka we khłódku serbskich lipow so rozwiwa nětko wjesele žiwjenje. Pilne lutki abo Bóh wě štó su sem sudaj piwa horje kuleli, zo bychu zaprósene a wulačnjene krki so zaso wokřewić mohłe. Tajke žiwjenje drje „Sréńca“ też za dołho wjacy widźała njeje! Kapała nam zahudźi a móžemy pohódnje wupřesćerani na mjehki moch we khłódku připosłuchać. Piskaja sokołske. A nětkole wot Kocora. Pst, posłuchaj: „Kak stupa so łóštuje a wjesele“, „Što radosć rjeńšu dawa?“ „Łuki, pola zadymuja“ a kaž wšě tute rjane kruchi rěkaja. Pěknje piskaja, to dyrbiš přidać. Wšo štož prawe je! A nětko budźemy spěwać. „Rjanu Łužicu“ wězo najprjedy. A potom spěwamy hišće wjele druhich. Předsyda praji někotre serbske słowa, napominajo k prawej sobjewědomnej serbskosći.

Što smy hišće činili? Někotři so dopomnichu na stare wašnje pjenježkowanja, „fengiwanja“. Što dźěn ma to być? so prašeš. Haj, my też najprjedy njejsmy wjedźeli. Dźěći njeńinja to wjacy. A hlejće aj, aj, tak sće wy waše njedźelske popołdnjo we wašich dźěćacych létach přeżiwjeli! Su dha hišće zarězane mjena w lipach k póznać? Abo je njesmilny čas je zo skorow wušmórnył. Haj „młodosće són rozpłunje!“

Škoda pak, zo je hižo čas domoj. Je so nam tu tola wšěm wubjernje lubiło. Z kapału hišće čehnjemy hač do Krakec, přikiwajo wutrobny postrow serbskim bratram a sotram na Čornobozy. Tu so rozzeńđźemy, přewodźani wot zwukow hudźby. Dołho je hišće słyšeć „Přišła mi holčka“ „po sčežkach“ do mojej čahacych Poršičanow, doniž poslednje, přeco bóle zdalene „Zyndom zyndom zyndu ska“ njerozpłunje we pohłušacych wonjach krasneho łěcneho wječora. č

28. założenski swjedźeń „Jednoty“, towarstwa kat. Serbow w Budyšinje.

„Jednota“ swjećeše zańdźenu njedźelu swój 28. założenski swjedźeń w „Kat. towaršowni“. Zwjeseli so kaž přeco jara bohateho wopyta. Přikhwatali běchu měšćenjo, wjesnjenjo z blizka, zastupcy serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy a Drježdźanskeje „Jednoty“. To je jara zdobne, hdyž so serbske towarstwa mjez sobu wopytaju, so zeznaja a swoje mysle a nazhonjenja tołmača. To zbudźi nowe žiwjenje a wuraznišu narodnu skutkownosć.

Potajkim, towaršownja bě přepjelnjena. Kóždy bě zdobnu wjeselu mysličku sobu přinjesł a tuž zahaji předsyda towarstwa, knjez kantor Šołta, z wuznamnymi słowami swjedźeń, złożene na te zawodneho spěwa „Domčk mój luby“. Stoż sy z domčka dóstał, to česć. Twój domčk narodny je też „Jednota“. Wostań jej swěrny a z tym swojemu lubemu serbskemu narodej w duchu a skutku.

Měsany khór młodeje Jednoty zaspéwa po tym pjeć rjanych štyrihłósnych spěwow pod dirigentstwom předsydy jara derje. Z přednoška bě słyšeć wulka próca, lubosć k spěwej, skoda jenož, zo běchu mužske hłosy słabje zastupjene. Su dha Budyscy mužojo woprawdźe tak spěwa-njekhmani abo — lěni? By-li poslednje hyło to tola hańba hyło. Tuž ruče do spěwneho kruha z wami, wy mužojo, zo njebychu was jěvine sotry wohanbiłe. Tola spěwarkam a spěwarjam, kaž kujenej dirigentej słuša sprawny dźak. Spěw je tola sobu najlepši tołmačer narodneje a też přirodu lubowaceje mysle. Roni stajnje z wutroby do wutroby. Kak mjenowaše so pisany wěnčk kwětkow: „Domčk mój luby“, Kleiber-Słodeńk, „Ha cyła wjes so skhadźuje“, dr. Pilk, „Hołbik, to je rjane zwěrjatko“, dr. Pilk, „Mróčel kapa“, K. A. Kocor, „Colmiski spěw“, K. A. Kocor. Rjany prolog „Naša rěč“, wot J. Čišinskeho wodaty wot knježnje Šołčic z Hodlerja we wurjeknjenju derje, kaž „Janowe wuznaće“ (Tenorsolo ze serbskeje ludoweje operety „Smjertnicy“, dr. Pilk) a dwě poskićeńcy na huslach knjeza pismikarja Hajny: „Meja“, A. Gilis. „Allegretto z opery Euranthe“ dowupyšichu prěni dźěl swjedźeńskeho porjada.

Druhi dźěl běše dźiwadłu wěnowany. Prjedy pak hač wo nim pišu, tak chcu z prěnja přispomnić, zo by hišće wjele rjeńši był, hdy by připsłuchařstwo, to

---

Serbscin Nowak-Njechoriski:

Z podnalěćom do holc . . . .

6] (Pokračowanje.)

Rjany nałětni dźeń naju rano znowa wuwabi do přirody. W módrych njebjesach nad krajinu wšudźe so znošowachu triholate škowronki. Po polach wšudźe ratał rolu dźěła, wora, syje. Krasny wobraz podnaleća. A njemóžu so dłeje zdźeržeć. Dyrbju spěwać z cyłeje šije. A kajki spěw by so dźe tu bóle hodźało dyžli krasna wukrajinska pěseń, kiž je nam Michał Nawka přełožił: „Nałětnje słónco so zasmjaje, rólnik, muž krasny, tam za pluhom dźe . . .“

Zenady wozdonkojta wěža Zdźarowskeje cyrkwje so wumórja. Do wsy dojeđźemoj. Stare serbske twarje na naju putaju. Zajimawe kičenki debja swisle. — Při wašnju twarjenjow konstatujemy, zo je w hiže přeco z holanskemu stylej. Na jenych swislach widźiny połmésac ze słóncom . . .

Wulke Zdźary přeńđźemoj.

Krajina k połnocy wsy so spochi přemenja. Dróha so nimale kóžde lěto přepołožuje. Wuhlowe jamy „Eintracht“ so dale hóle zažěraju do kraja. To też najnowše karty ći ničo wjac njepomhaju. Pola Wulkich Zdźarow je wulki hat. To rěka, běše wulki hat. Spominam hišće na to, hdyž tu sedźach při brjozy a dźěwkach na knóskotanje, šeptanje rohodźe, hdyž přiletachu črjódłam dźiwich kačkow, kiž so po haće worhowé honjachu.

Ale dawne časy su nimo. Njeje wjac wody we wsy. Sucha płonina so tu šěri. Njepłódna to je hola, něma a nježiva. Jama je hatej zebrała wodu. Stara dawno hižo „Eintrachtej“. Jama so dale hóle žerje k połdnju. Wjes Bukojna dawno hižo bu wopor chcyćiweje industrije. Buram su zebrali polo, statoki, dominzu. Su jich wuhnali do cuzby. Khiba zo serbski lud nětko jako dźěłaćeŕ we wuhlowych jamach robći molochej kapitalismej. Wjes Bukojna so minje. Jenož hišće někotre domčki so tuleja nad čornym bjezdnom jako stadłesko napłošenych jehnjatkow, kiž ze smjertnym strachom před wjelkom njewěđźa hđźe čeknyć. Kaž hołbrske strašne hnójne bruki krosmja so bagery na brjozy jamy, hrymzaju chcyćiwje zemju, chcedźa zničić wšitko žiwe . . .

Při bywšim Zdźarowskim haće běła so wysoke pěski. Wětr njedawa měra pěsćišcu, pospochi wone hišće pućuje. Bědne khójnički kopc raz krónowachu, prócowachu so jón skitać před wětrom. Nětko su khójny zwjetša pusćili. Wšak tu tola wšitko čaka na „čornu smjerć“. Bagery budźa wšo rozrywać, rozkopać, zničić.

Ležimoj na wjeršku pěsćišca. Krajina je kaž bjez trošta. Powětr z horcotu liboce nad płowej płoninu. Po šěrych, tu a tam sněhbělych pěskach hišće někotre khójnički zasakle so bđźa ze smjerću. Dźiwnje zckŕiwjene su někotre. Jako bychu so wile we smjertnych hronach. Lěsna liduška didluje swoju tužnu pěsničku. Klinči tak njesměrnje zrudnje a tyšniwje, jako by chcył mały ptačk spěwać pohrjebny kěrluš k smjerći zasudźenemu krajej.

Jědźemoj dale. Budźimoj, zabudźimoj so. Wšak naše karty tu wjac njewotpowěduja woprawdźitości. Někotre khěžki w holi. Njeznaju je. Ludźo drjewo kałaju. Prašam so, kajka to wjeska.

„Mir kan nich wenčt“

Aha, přičehnjeni dźěłaćerjo. To móhł sej myslić. Naši holenjo nimaju tajke njeswobodne čoła, tajkej njewěstej, njemérnej woči.

Sydlišo je Nowa Bukojna.

Po dróży jědźemoj na Kulow. Brěžki nas witaju. Při prěnjej khěžcy hnydom steji wulki kříž. Nimi matrowany Zbóžnik. Njemiłosćiwy, surowy wobraz. Primitivne je předstajenje, bjez wumělstwa. A tola skutkuje hnujacy, zrażacy, přima do duše. Jako mólby wulkeho mistra Grünewalda. A myslimy bjezdźak na čwilowanu krajinu. „Wulki pjatk“ we Serbach!

Brěžki su zajimawa wjes. Jeje khěžki nad stronu su tukaja. Ale tule je domach samota, samotnosć.

Njechamoj do Kulowa. Po holi sej pytamoj puć na Wojerecy. Horbaty je puć a nam stawy so khětro roztřasuja. Zady hole su Spale. To je hižo kharakteristiska holanska wjes Wojerowskeje wokoliny. Ma cyle hinajši raz dyžli Brěžki. Wulke, černe we, drjewjane brózńje su rozsadźowane wokoło wsy. Jako předstrože. Skutkuja někak kaž hobrske želwje. Na swislach hižo wšudźe so jewja kičenki.

Bohužel su Wojerowske wsy jenož hišće w brózńjach wobkhowałe staroserbski raz. Domske a hróde su zwjetša wšudźe nowe a jara njerjane.

Po pólnych sčežkach, po mosćikach puć naju wjedźeše do Čiska. Čisk je rjana wulka wjes z rozsěrnej nawsu. Tu skutkuje čila sokołska jednota, kiž běchmoj hižo sobotu wječor při składnosći wopytałoj.

Wot Čiska potom wjedźe droha, kaž by ze šnóru dyrił, do Wojerec . . .

*

(Pokračowanje sćěhuje.)

rěka někotre čełki a wujkojo, trošku wo čas poskićenjow swojuz rěčniwosć wobmjezowali. To myli z prěnja druhich připosłucharjow a z druha, štož je najhłowniše, je wulki njedźak za tych, kiž tydźenje dołho so prócowachu, zo by spěw a hudźba, kaž rěčane słowo rjenje klinčało. Druhi raz prawje ćicho — kaž so na swjedźenju mjez dorosćenymi słuša.

Dźiwadło. Poskićeše so hra: „Swjatowidowa swjatnica“, žort w jednym jednanju, přeł. A. Sommer. Ze zańdźenosće bě so hra wukopała, přetoż wot lěta 1900 sem njeje drje so wjacy hrała. Je pěkneho, žortneho wobsahu, tola bjez zaměrneho čina. Dr. Jurij Mudrak, serbski spisowaćel, je so ženił, potajkim nowopjećeny mandźelski, jeho rjanuška mandźelska je Marja, a teje ćeta Hańška rady pumpota na mužow. Swakowa Hanka knuta rady jabłuka a referendar Lubowak skónčnje so do tajkeho zakusnje za cyłe žiwjenje. Zaso dwaj zbožownaj a wokoło wšeho trošku začinka, žorta, zo by wše skutkowała. Hrajerjo, knjez Paweł Hajna, knježny Symankee, Pjećakee, Koklić a stud. Nowotny činjachu swoju wěc jar derje. Žiwy přiklesk mytowaše wšěm prócu. Bermichec kapała započa swoje dźěło a jedyn serbski po druhim so šwórćeše.

Swjedźenje je so derje poradźił, rano zahe wuklinčał a nětko po nim zaso hajće wšitke sobustawy swěrne towaršne a narodne dźěło w posedźenjach. -ř.

Fr. Klugmann:

Swĕćata hora.

Wokoło žwjatkow počina so žwĕćeć, tutón poźledni połnóźny wubĕžk paźma łužiśich hór. Sašapnje kražnje a pśichwabja bjeskóńcne cźrjódy pśicełow pśichrody. Wockrywa swoje kusło w njewjeśćinstej pysće pśichrody, wśichtich puta, kiž so pśichlibliju a mutrobu, lacźnej po rjanosći.

Mĕśto Kamjenz wjeźe wopytarja Paštwineje hory po Kinsbórskiej dróhi, nimo zyzkwićeli žwj. Justa hacź k horje, tuteje pśichi łužiśkeje krajiny. Krocźi po lipowej alei, njemdrły wobthaś Kinsbórskieje dróhi wośtawa jady njeho, wón krocźi po cźemnych, lubosnych lĕśnych śćeźkach. Mĕr a kłódk jeho śetkawa. Jeho so jima zbožnosć, kiž pokładaja i bujneje pśichrody, kiž jeho wuzwobodźa wot procha wśchódnosće, kiž jeho pśichitośe za rĕcź lĕśa, za dych macźerśi semje, za žitobicźe tamneho stukkowanja; kiž rĕcźi še schmrćkow a jdleńkow, j cźiśa a khójnow buzy pśichi pucźu. — Na pol pucźa hory, mjeś kopjenatymi koštonychami i jich tśĕśatymi źwĕćenikami zaśapnje tybazore cźerwjene, žołte tśenje skalnizow (azalijow). Barby so jaśtrawja, je to cźerwjenožołta sinfonija, naletni woheń, kiž pśichemóžuje tódźeho!

Horde módre schmrći, schwizne norśe jśdle pśchewodźeja pucźowarja horje k balschće pśichi wulkim jakowronczim drjewje, k druhemu wójnjej.

Wócźo daloko cźeka. Kraj k połnozy a k rańu so jewi, na krótkim rańu so pokasaju Budyśe hory, tam jśdźe ze hola wokoło Śtrjeźec, pśichi Němskich Paślicach hory so błyśeśa a śkjerja. A hyndom pśichi horje Lessingowe mĕśto Kamjenz. Stejimy nad druhim wóhnjom, kiž k naśchimaj nohomaj śapa a pkonjeni. Teź tu so kragni tśenje skalnizow. Lĕdy może wócźko do so žrĕbacź tu bohatosć barbow. Pśichi pucźach so žwĕćeli, śapa, naśhadne tśĕśiate kerachi steja pśched boŕiśkim hośćenjom brjeźi wuśkich schmrćkow, wone pśeźuja wo wulkosći rybu rjanosće a jeje mĕrje a kóź na wuśkotim wjeśćichu fifoli Te Deum laudamus do śmĕrkow. Woheń dowušpazeho błonja je jim wśak móź žwećenja. Krejeźeŕwjene tśenje rózowmika źehli potajnje i lĕźneho sćenja a wopytaŕ Paštwineje hory ho rośśohnuje i pokojom, i cźiśćosću, rjanosću, so by ho wrócźił do žiwéta wobkhadał, hary antowowych trubow a pkunow.

Pśichel. M. N.-R.

Přilopk.

* **200 jutrow lĕśa ho spalilo.** Piatk na Betschawśtich honach pśichi Lobju, njedaloko Bojzenburga w Mecklenburgskej wulki lĕśny woheń nĕźdźe 200 jutrow liśćinowcho a jehlinowcho drjewa śnieźi.

* **Cźejśke krupobicje.** Pola Wartberga w Schwyrskej šandźeny piatk njewjedro hrófowje ſ krupobiczom sakhadźeśche. Někotre krupy bozpĕchu ramo wulkosćej małych kurjacych jejі. Wone na šahrodach, w płahowerńach a na połach wulku śchkodu nacźinichu. Śliwkopity deśchcź śapławi pucźe a dróhi.

* **Bamź 73 lĕt starý.** Sobotu žwećeśeśe bamź žwoje 73. narodniny. S tuteje pśichileźnośće žyły rjad vatikanśkich dostojnikow w audienzy pśchija.

* **Lódźi do so śrańśej — 16 mortwych.** W nozy na njedźelu wokoło połnozy 1500 tunow wulki śchwedźi parnik „Ingre“ je 6500 tunow wulkim italiśkim tankowym parnikow „Literno“ njedaloko połodnišneho jendźelskeho mórśkeho brjeha pola Eastbourne śrany. Schwedźka łódź bo sa někotre mjeśiśchiny podnóri. S wobźkadźi su hižom 16 muźi śatepjenych wucźahnyli. Sa dalśchimi pytaja. Italśka łódź bo thĕtro wobśchkodźi.

* **Radšcho dawki płaćicź hač bo woženicź!** Wot lĕta 1920 byrbja w Franzowśtej njeźenjene wožoby 25% na druhe dawki dopłacźeć. To je wšo njeprawda, wožebje w nastupanju njewudatnych holzow. Njemóža bo wśchak wobkedźbowacź, so by tutón šurowy dawk něśchto wulkutkował. K lubośći abo šahła k mandźelśtwu dźe nikoho nutśowacź njemóšech. Najebacź wyšoki dawk tola liczba njeźenjenjenow a njewudatnych holzow pśichibźe. W l. 1924 bĕ jich 200 000, w l. 1929 hižo 260 000 a kaž šhoninty, ta liczba dale roscze. Najśkerje je pśchezy hišchcze tuśtcha wĕź dawki płaćicź, dyžli bo podacź pod rózowe kwatke mandźelśtwa.

* **Na rězy ſ palmjenjom wobdaty.** Spodźiwne njeśośe potrjechi jeneho hośćenzarja w jendźelśkej wśy Loughton. Na Litaniśchcźu blišto wšy bĕśche ſ benzinowego tanka tśiśchto benzina do rĕti wubĕžało a benzin na wožje šapali. Hośćenzar, tiž kunje po drjewjanym mośće nad rĕku dźeśche, widźeśche šo nabobo je wśchich stron ſ pkonjenjemi wobdaty. Móžeśche drje šo wuthowacź a woheń, kiž bĕśche jeho drastu šapopadnył, šhośchcź, wopali pak šo tola thĕtro śtrašchnje w mjeśwocźu a na rukomaj.

* **Milijon Dolarow wopaćenych pjenjes šebrali.** W jenym priwatnym bydlenju w Brooklynje w Ameriźy šebra policija wopaćne bankowki wo milijon dollarow a šaja tśi wožoby.

* **Chamberlin nošy šo ſ myślu w nowym lećenju pśches ocean.** Snaty ozeanśki lótaŕ Clarence Chamberlin, kiž bĕśche pśched lĕtami Atlantiski ozean ſ lĕtadłom pśches-leźał a šo pola Klinki w Dejnjej Luźicy ſ jemi puśchcźił, nošy šo za powśĕdźi Newyorkskich nowin „Daily News“ ſ myślicźku, hiśchcźe raz pśicheleźećej Atlantiski ozean. K temu ma šo wošebite hobrike lĕtadło natwaricź. Je mózno, so Chamberlin ſ nim wokoło šwóta poleźi.

* **Mjetele w 5000 metrow wyšokosći.** Pśichi hoćeśi ekśpedizji na horu Everest, kotruž Jendźeleźenjo wuhotowachu, nadeńdźe u šyrnijšy we wyšokosći 5000 metrow hiśchcze mjetele, kotreź niedźiwajo wulkeje zymy wjeśele pjerchołachu. Sšobustawam ekśpedizje [illegible] ſ tutych mjetelow popadnyło. Pśichi pśchepytowanju tutych šwérjatkow šo wubokaśa, so tyma we wyśchinje na nĕkiwe šwérjatka špodźiwny wliw wukonja a jich pśchewobroćenja, so by šo jim wojowanje wo śćerpjenje źiwjenja w tutych wyšokich regionach zmóžniło. Mjetele mĕćachu mĕśto procha na śchćidleśchach, kiž móža šo pola naśchich druhich wobkedźbowacź, nĕkajki kołnch. Pśches njón je mózno, wulku zymu, kiž w tutej wyśchinje — 5000 metrow — pśchećrpjeć. Stwórba śwej wśchudźe pomha, so šwoje śtworjeńcźa łóźerjeć cźiśe a śtrowe.

* **Parnik šo pola Kalifornijeje podrátił.** Po powśćach ſ Newyorka je šo pola Śaanta Monica (pśched Kalifornijej) zawjeśeleńśi parnik Ameriko wodrátił. 29 wobśowow je šo tepiło, 30 mózachu wukhorjacź.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Ralbicach. — Za nawdźiwki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 3. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1865	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,34	100 čěskosł. krónow	12,415
100 šwajc. frankow	80,98	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burša bu teź wčera hišchcze šhrabacź njemóžesche. Kursy efektow šo feśklabjowachu. Podobnje bě na witach ſ dołhanymi a rentowymi liśćinami.

Produktowe witi wčera klazachu. Dowoš rězki na witi je jara wulki. Stejace žita lubja bohate žnjeńcźa. Jenicźa žadna je pśchenźa. Tohodla wčera zemnar wo dalśche 15 pj. posłupi. Wčera płaćeśche zentnar

w Barlinje:

pśchenźy 15,15—15,20 hr., rožki 8,60 hač 8,85 hr., jećmjenja naśymśkeho 8,25 hr. hač 9,00 hr., wowša 7,10—7,60 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ja julij: pśchenźy 15,55—15,61¼ hr., rožki 9,53¾ hr., wowša 7,55—7,60 hr.,

ja september: pśchenźy 13,65—13,60 hr., rožki 9,07½ hr., wowša 7,80—7,87½ hr.,

ja oktober: pśchenźy 13,65 hr., rožki 9,12½ hriwnow,

w Drježdźanach (pjatk)

pśchenźy 15,65—15,90 hr. (15,35—15,60 hriwnow),

rožki 7,95—8,20 hr. (8—8,25 hr.),

jećmjenja naśymśkeho 8—9,10 hr. (8,00 hač 9,10 hr.),

wowša 7,40—7,90 hr. (7,50—8,00 hr.).

Witi rězneho šotu wožera w Drježdźanach jewjachu trošchu pśchećelśnische mjeśowocźo hač dotal. Skotu Nchu we wśchich druźinach doseź pchihnali. Pśchećelśenje šwinje derje kupowachu a dostachu za nje wo nĕśchto powyšśene płaćiźiny. Mjenje šo ja tućnjejmi praśchachu a wostachu na dotalnych płaćiźinach. Teź cźelata derje dźěchu pśchi śepśhinjenych płaćiźinach. W howjadłach za woły łubśche płaćiźiny šadźachu. Byli wśchak nĕśchto tuńśche pśchedawachu a dobre krowy šo dotalnych płaćiźinow dźeržachu. Hač na wowzy wśchón śtót rospśchedachu.

Pśchihlašenja:

Pobjenca, Tšager we Semizach.

Pobjenca, knježi dwór w Radowišu pola Hródka.

Boizn do domu k 15. 6. Strehlina, knježi dwór w Delnjej Śśmilnej.

„ Boigtowa we Wojerezach, Zyrkwinska haša 221.

„ hośćeńcź na dwórnišchcźu w Lubiju.

Na pśchedaŋ.

Krowa wyšokoćuźelna w Cźerwjenych Nošlizach 23.

„ młoda dójka, Nowak w Bĕłe pola Hródka.

„ młoda dójta a 1½ lěta ranza, Pelk w Barcze.

Buhy, 10, śrale le šlobanju w Boschezach cźo. 10.

Buhy, 6 śtare 10 njedźel a 6 kaćłow, śtare 5 njedźel, Göbel w Nowych Bóśchigach.

Běrny, śtótne, knježi dwór w Lĕśku pola Hródka.

Śśloma, śtótna, knježi dwór w Klukschu.

Wós, dźećaju, Jaenita w Bĕłej Wodźe, Mužakowska dróha 61.

Kury, dobre njeśetki w Delnjej Kinje 14.

Pśjoły, roje a matki, Lehmann w Pśchiśchezach, telefon 3174.

Kóń, 7 lětny brĕni w Bĕłej Wodźe, Hłowna dróha 22 a.

Pjerjo cźišćaca mašchina w Nitšej, Shorjelska dr. 23 I.

Lóšk, dźećaze, Puricha w Nitšej, Gersdorfska dróha 19.

Radio, Buzmann w Budyšchinje, Hornjerśka haša 28 šadny dom.

Pśchepśhada we Wojerezach, Gorthowa haša 3 a 5, Pólna haša 6.

Bróchyrkbak, cźašnik a śtoł pśched klawĕr, Janoscź w Budyšchinje, Kózorika dróha 10 II.

Na pśchenajeźe.

Trawjenje we Wojerezach na Drježdźańskej dróhy 1.

„ na pśchećeložowanje we Wojerezach, śrjedu 4. 6., njedźelu w 7 hodź. pśchi towarśchowni.

Wišchnje, Dobroschanśke gmjenśke, šchtwórtk 5. 6. wjećor w 6 hodź. w Kunaschcy k korćmje w Dobroschezach pola Pluśnikez, pśchećełožowanje.

Wišchnje, knježe w Bóśchigach, pśiśne posticźenja na Gruhla, rycźerkubleraja w Bóśchigach.

Sšudnišzy na pśchećełožowanje

śrjedu, 4. junija 1930

w Njebjelćźigach w „Derbškej Grjśchcźe“, **rano we 8 hodź.:**

Mlóćźawa a hyjawa,

w Muźołowje w hośćenzu, dop. w 10 hodź.: Krowa,

w Wulkich Sšarach w Streublez hośćenzu, dop. w 11 hodź.: Motorcźe kolo,

w Schćeźnicy w hośćenzu, pśchiły. w 12 hodź.: Hoštwinska tśélba,

we Wojerezach w hośćenzu „K Hwĕźdźe“, dop. w 11 hodź.: Mĕble, šchijacej maschinje, cźašnik, šchćelećanaj khamoraj,

w Nitšej w hośćenzu „K hwĕźdźe“, dop. w 10 hodź.: Wšchelake mĕble, klawĕraj, šchijaca maschina, šchćerkamlóćawa, jamki wurtwaza maschina ſa bórny šadźenje.

W Budyšchinje na šudnišnje šchtwórtk 5. junija 1930 dop. w 9 hodź.: Wšchelake mĕble, maschiny, hudźbne śtroje, radia, huble, pišanśke śtroje, mandlawa, hobańki, žonjaze, mužaze, hólcźaze, hólcźaze a dźećźaŋ drastu a šchaty, wobrazy, lampy, žonjaze, mužaze a hólcźaze śtupnje, 6 zent. pjenjeźnego dźećeźa, 6 zent. maka, 3 zent. hejdušchki, zent. raśa, 4 zent. śoćźkow, 4 zent. nudlow, zent. makaronija, 2 zent. tytow, 4 zent. wowšinych truźkow, 22 zent. hrocha, 20 zent. laneje mućźi, 4 zent. koładźija, 2 zent. palenej wapi, 50 zent. bĕrnowych truhanćkow, cźašpiŕi, wahi, 28 bleschow šadowej brĕźći, Wohlmutowa pśchijmrawa, šlićbowat, tkaniny ſa drastu, tĕśiby, mužaze kołeśy.

Kubło, nĕhdźe 48 kórzow, błušchcźaŋ Marije Marcźi šwoźenjenej Pjećźanyjej rodź. Jarschkez w Njeśwarźicach. Hódne 27 436,19 hr. wopałna pokładnja 19 200 hr. Pśchećełožowanje buźe šchtwórtk 31. 7. 1930, dop. ½10 hodź. w Budyšchinje na šudnišnje, šiwa 141.

Šarowe denješe.

Produktowe witi dźenja dop. 3/11 hodź. w Barlinje:

Witi ſu hišchcze jara mĕrne a dowos wobšebje jara wulki.

Dop. ½12 hodź.: Kaž pśched hodźinu, pśecźiwo ſu šerje šešłabjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe šymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	2.6.	31.5.		2.6.	31.5.
Pśenca	303 304	3 0-3 04	bony	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172 177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. jećmjeń	—	—	nadre łupiny	16-17,50	16-17,50
nal. jećmjeń	165-180	165-180	lotte łupiny	21-24,00	21-24,00
wows	142-152	152-153	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	11-12,50	11-12,50
pšeńć muka	43 44,00	43-44,00	lany wosuk	17-18,7	17,17,50
rźana muka	24-25,25	24-25,40	boen. melasa	—	—
pš. wotruby	8 8,70	8 8,75	hórnj. kruška	12-12,50	12-12,50
rźane „	8 8,70	8 8,75	sojny, 50 kg	2,00 2,30	2,00-2,40
raps	—	—	rźana sloma	1,00 1,05	1,00 1,10
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńć. „	1,05-1,10	0,75-1,20
lane symjo	—	—	wowsena „	0,65-0,75	0,80-0,90
pjeluški	17-18,00	17-18,0	ječna „	0,60-0,75	0,80-0,90

Drježdźańska burza (2. VI.).

Pšenca	313-318	běrnjace kružki	14,70-15,00
rožka	159-164	pšeńć. wotruby	8,00-8,40
naletni jećmjeń	295-205	rźane wotruby	9,60-11,00
nazymsk. jećmjeń	160-182	pšeńćna muka	25,00-26,50
wows	148-158	rźana muka	28,00-29,00
čeŕwjeny dźećel	120-130	woka	24,50-25,50
raps	350-355	pjeluški	24,50-25,50
kukurica (Mais)	200-220	hróch	25,50-26,50
suche truhanćki	9,30-9,50	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

22. meje

85 wol., 337 byk., 256 jałojc. a krow, 1614 ćelat. 438 wowc., 3489 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 57—61, 2. 47—52, 3. 37—42;

byki: 1. 55—57, 2. 48—53, 3. 44—47;

kruwy: 1. 50—54, 2. 43—48, 3. 35—40, 4. 28—32;

jałojcy: 1. 54—59, 2. 46—51;

wowcy: 1. 60—66, 2. 50—55, 3. 45—48;

ćelata: 1. 78—85; 2. 70—77, 3. 62—68, 4. 57—60.

swinje: (přez 300 pt.) 62—63, 2. (240—300) 64—66 3. (200—240) 64—66. 4. (160—200) —.

Rancy: 51—56.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na posće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde žo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čěicho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerśne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwozwěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutoho banki ći Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Čisło (Nr.) 128 — Budyšin — Sr ědu, 4. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Sćeni staw dawk za tworowe domy žada.

Němskostatny kartell žamostatneho žrěnjeho stawa je wutoru w Barlinje w pozdźišej nětkuždyšeje semjanskeje rjadowanje **demonstraciju pśeciwo pśirozowanjam, to by žo dawk za wulkowobrot wotstronił, wotmóc.** Wšitke měšćanske strony, i wumjasćom zentrumskeje a demokratiskeje strony, běchu wotpósłanzow pózdali. W jenholósnje pśijatym wobjamknjenju žo źledowace wobjamknjenje pśijima:

Jako najwyšśicha zašada pśichodneje finanzneje reformy je najmuńniše, **wudawki sniźiś.** Sjawnym a pówšitkownje wužitnym dźełańjam dyrbja žo po prawdźe a po žamožnosći dawki naklaś. Wulkowobkhodam dyrbja žo dawki naklaś, ś kotrymiž žo wupad dawkow, i jich wobstajacym nastaty, saruna.

Němśki justizny minister Brädt rozłoži, so je němske knježerstwo i němskokatnym kartellom žamoństatneho žrěnjeho stawa jenoho mjenjenja a so ma žo na kóždy pad **dawk na wulkowobrot połoźiś.** Sobotnu pśichipowědźi, so žo tele dny sakonjowy nacrtk **za pśichodawarstwo** zhotowi, kotrejž wšitke žadanja dopjelni. Sćamostatne w pśichodnjasće dźiwje měšćanstwo po knježerstwowym měnjenju sastojeśi stat njeźe, niž pak tworowe domy a kopmske towarstwa, a tohodla dyrbi žo wšitko spytaś, so njebychu tworowe domy žamostatny žrěni staw sadajite.

Po němskim justizmym ministrje žo sapóstanzy wšelakich frakzijow głowa jimachu a głubichu, so budźa žadanja žamostatneho žrěnjeho stawa podpjerowcy.

Pśicziny inflacije dyrbja so pśepytaś a so naprawy pśeciwo cźakanju kapitala činiś.

Prawny wuběrk pruskeho sejma je wutoru namjet hrabje Poładowskeho pśichwalił, po kotrymž dyrbi statny dub pśeskerne pśepytowaś, ći kaśiśi elementarni a wobžubarni je žo inflazija słužiła, i kotrejž žu žo nimo měry wulke samoježnjowe hódnosće smišaśe.

Dale je žo namjet sapóstanza Deerberga pśichwalił, so by žo pola němskeho knježerstwa na to stutkowało, to bydźu ko hnydom sakonśe naprawy cźiniśe, ś kotrymiž by žo cźakanju kapitala do wukraja zadźěwało.

Wobaj namjetaj staj zyle njewuspěšnaj. So je inflazija i dalšej wójnu a jejnymi sćažkowanimi nastała, je hižo dawno znate a žo njetrjeba pśepytowaś. Runje tak žo nikomu njeźedźi dowobaraś, so žwoje pjenježy do wukraja nošy, dokuž wiźi, so žu w tukraju w kraśe. Sa cźaš inflazije je žo hižo wukas pśeciwo cźakanju kapitala do wukraja wótdał.

Politiske źwjazki njeśmědźa uniformu nošeś.

Barlińske zentrumśe nowiny, kotrejž němskemu kanclerej dr. Brüningej blizko stoja, žadaju, so bychu žo politiskim źwjazkam uniformy a znamjeńcha zakazałe. Dokelž kwalowanje wojowanja na dróhach mjes pśichiwiźowymi radikalnymi stronow na lěwizy a prawizy njepśeśitawaju, žo knježerstwo njeda wót taźkeje naprawy wottrachćiś.

Ludowa nacionalna němskostatna strona.

Minuny pśichcźe dóńć politiskich stronow w Sakśej. Tohodla je žo pódła kupizy hižo wobśitujazych stronow pśišła „ludowa nacionalna němskostatna strona" załožiła. Sa pśichodne wólby do sakśeho sejma je wona wobźěwiła kandidatow postajiła a to za raźiźu Sakśu: Maxa Lašu, nimskostatneho sajtojnika w Drježdźanach, jelsejstorjerja Wuttnera w Saborju, Lotu Simanowu w Drježdźanach, tekarja Bohuwěra Ackermanna w Kelnje a Arthura Ebermanna, pśichitajerja w Drježdźanach.

Loebe je w Mühlhausenje rěcał.

Francowska socialistiska strona je w Mühlhausenje we wjelu demonstraciju za měr wotmě ła. Pśichi tej žu žo wjerjo němśkeje a śwjawzarskeje socialdemokratije wobźělili. Sa měrowym wuńdu a ja zbliżenje ludow je tež referent němskeho sejma Loebe rěcźał.

Połazenje w Mansfeldskim strajkowym kraju.

Połoženje w Mansfeldskim górnistwje njeje žo pśicheminiło. Ani dźěłaćerjo ani dźěłodawarjo njejsu kroćel k zbliženju ćinili. Dźěło je na najmuńniše nuzowe dźěła pśichi wućerpanju wody a sastaranju elektrisneje mozy organizowane. Dźěłaćerske towarstwa k tomu trěbnych lutowarjow stajeja. Wutoru žu dźěłaćerjomějerjo a strajkowarjo pisches wóhy Mansfeldskeho kraja cźahnuli. Hač dotal žo njeje měr kašyk, a policaji njeje trjeba było, sasrokaciś.

Nerjekońca pśed sudom.

W nozy wot 29. hač 30. dezembra 1929 běchu we Barlinje na Shorjelskej dróšy **nacionalni socialistojo a kommunistojo** do žo krafnyli, pśichi cźimž buchu tśi dźěłaćerjo ś **revolwerowymi wuśtrelami** sranjeni. Barlinski pśichiźažny žudź je wutoru tśiroch nacionalnych socialistow dla kaźenja krajneho měra **k sastawu po tśiroch lětach cźežkej mjezazach sasudźił.** Tśo druhi wobkorźeni **po tśiroch mjezazach sastawa** ś **wupruhowańskim cźasom** dostachu. Hdyž tśiroch nacionalnych socialistow je žudu do jich komorkow wrośo wjedźechu, woni „Heil Hitler!" wołachu. Dokelž běchu w žudniskej sali pódła nacionalnych socialistow tež kommunistojo pśichitomni, mjes wobjemaj stronoma ś pśichmanjo dóńdźe. Policija hnydom sakroći a někotre wobsoby saja.

Němśkaj póstlanzaj sa London a Rom žo mjenowaloj.

Němski president je za wutrośnjune němske póstlanstwo w Londonje žwobodnego kujsa i Neurathe, dotalneho němskeho póstlanza w Romje pomjenował. Sa Neurathoweho nasledźnika w Romje je němski president statneho sekretara w ministerstwje žwonkownych naležnosćow, je Schuberta, pomjenował.

Němski posoł z Hassel Pola krala Aleksandra.

Nowopomjenowany němśi póstlanz za Beograd, je Hassel, je wutoru kralej Alexandrej w jeho lěśnym sydle wDedinju w nastupnej audienzy žwoje połmocerstwo pśinja pśichepodał. Hdyž póstlanz do hroda stupi a jón wojnišći, jemu kompagnija kralowskeje gardy wojeśke cześe wopokaja, mjes tym jo hudźba němśi spjew pśikaśe.

Moskowska internacionala hudźe so dale do němskich naležnosćow tykaś.

Kaž žo ś Moskwy powe, je žwonkowny komunistiski referent Litwinow žnowa dlejše rozrěcźenje ś němskim póstlanzom Dirksenom měł. Němśi póstlanz je žebi žadał, so by Moskowska kommunistiska internacionala njeby dale do němskich žnutskownych naležnosćow tykała. Litwinow je žo wšěm němskim žadanjam, wobjebje tež tym, kotrejž sakanje žwjatka cźerwjenoarmejskich wojowarjow a dźěłarskosći internacionalneje dźěłaćerskeje pomocy naćupaju, sapowědźił. Litwinow měni, je ruśke knježerstwo ź agitacijju Moskowskeje kommunistiskeje internacionale w Němsej a ź dźěłarskosću němśeje kommunistiskeje strony nima nicźo cźiniś. Kaž bo dale powe, je žo ruśke knježerstwo śe wšitkeho spórjatka sapowědźiło, wo juristiskej a politiskej stronje kommunistiskeje agitacije jednaś.

Strajk metallowych dźěłaćerjow w Gentu.

4000 metallowych dźěłaćerjow w Gentu (Belgiska) strajkuje. Wšitke pśichedowsaca industrije za twarjenje maśinowy i wuwjasćom grotaźnjowy žu je strajkom potrjechene.

Wyšokeho belgiskeho finanznego sajtojnika sajeli.

Kaž Brüsselśe nowiny powědźa, žu wyšokeho sajtojnika belgiskeho finanznego ministerstwa, kotryž je w reparaciskim referacje dźěłał, sajeli, dokelž na njeho tukaju, je žo wukrajnym organizacijam pśichileć dał. Pśichepytanje žo w jenym žurnalu pódla kraju wjedźe.

Francowska je jeneho italskeho kommisara wupokazała.

Po porućenosći francowskeho žnutskowneho ministra je žo fajsistiskemu italskemu wyšiśenemu kommisarej we Rizzy, dr. Notarisej, wupokazańśi wukas pśichepodał, po kotrymž dyrbi w běhu tydźenja Francowsku wopušćeś. Jemu žo porokuje, je je pśichi składnosći kwaša kronprinza Jemu žo porokuje, je je pśichi składnosći kwaša kronprinza ź belgiskej prynzesu deputaziju młodych holzow ź Rizzy do Roma pósłał, kotrejž žu pśichi kwašnych žwjatocrośćach Roma pósłał, kotrejž žu pśichi kwašnych žwjatocrośćach historisku drastu italskeho wobdźerstwa we wokolnosći Rizzy wobleczene byłe. Francowske knježerstwo nodge na to dopomnjene było, je je Rizzośći kraj nětkuj italski był. Mussolini wešo jón ja Italiju wrośo žada.

Macdonald studuje bjezdźěłosć.

Dźěłaćerska strona w Jendźelskej dě pśichi pózdnich wólbach, ź kotrychž je jako dobyćerka wušła, klubita, so bjezdźěłosći wotpomha. Dźěłowy minister Thomas w dźěłaćerskim knježerstwje dě nadawk pśichwał, jendźelsku industriju k nowemu sakśowej dowjeś. W internacionalnym sajtojerstwje dźěłaćerstwa europiskich krajow Thomas wulku rólu hraje a tohodla žo nadźijachu, so budźe wón muž, kotryž jendźelskim dźěłonjemjerjam dźěło saradźi. Ale tale nadźeja je sćełała. Thomas njeje zamohł, rozsajej bjezdźěłosći wobaraś. Nawopak, bjezdźěłosć je lětža dale pśiběźała a njeje ženje tak wulka była, łaž runje nětkole. Ministerski pśichedźeny Macdonald je tohodla žo rozsudźił, žanu žo do wojowanja pśeciwo bjezdźěłosći pušćeśi. Póndźelu je wón ź ministrami Snowdenom, Hendersonom a druhimi knježerstwowymi zobusławami dołhe wuradźenja wo bjezdźěłosći meś. Pśichenje bjezdźěłosćowe žo po nowinišej powěsći wulkerej dowěri, kotremuž budźe Snowden, Graham, Thomas a Lansburg pśichiłuśiwcy a ź kotrehož pśichedźeny budźe Macdonald.

Dźěłaćerske knježerstwo tśioch dźěłaćerjow sa žobustawy hornjeho sejma pomjenuje.

Jendźelśi ministeriti pśichedźeny Macdonald je wobsankował, tśioch pśichiwiźowarjow dźěłaćerskeje strony ja žobustawy hornjeho sejma pomjenowaś. S tym dyrbi žo śejśichžo dźěłaćerskeje strony w hornim sejmje posylniś.

Morderski nadpad z politiskich pśicznow

Student Fedor Tatcinez, kotryž je w Užhorodu w karpatskej Rusi, w Cźeśkosłowakiskejležacej, śpitał, archidiakona Ssaba ź rewolwerom sastrěli, je na policaji rjekł, jo je attentat tohodla stużił, dokelž je Ssaba jako sastupjerja wulkorusinskeho ľudu, kotryž žo wukrajinskej myślł napśećiwno staja.

Pśichi podźěłśichu pśicheběžnjenju je žo wusnał, so je žona dr. Nowakowskeho, prawneho sastupjerja Podkarpatskeje banki w Užhorodu, Tatcinza k nadpadej na archidiakona Ssaba jawjedła so je jemu revolwer ź munizijju dała. Nowakowśki žu sajeli. Wo podawku je policajska direkcija w Užhorodu rozprawu podała. Po njej je žo Tatcinez wusnał, so je žebi wotmyślił, Ssaba jaok wjednika wulkorusinskeje strony w karpatskej Rusi zastrělicź, zhonimšichi, so budźe towarstwo „Duchnowicz" 1. junija žwjedźeń „dźeń ruśkeje kultury" wuhotowacź. Na žwjedźenju je chył najprjedy wotpósłanza wulkorusinskeho towarstwa „Kazkowski" ź Lwowa zastrělicź. Hdyž pak tutón njeje do Užhoroda pśichił, je žo rozsudźił, archidiakona Ssaba zastrělicź. Policaji je tež studenta Mitkanicźa Wasbu sajała, kotrehož žu dźeń pśiched attentatom ź Tatcinyom hromadźe widźeli, dale studenta Wladimira Fedorczaka, na kotrehož tukaju, so je žo pśichi pśichotowanju attentata wobdźělił.

Njeměry w francowskej Indochinje.

W Indochinje blizko města Bieh Long, 130 kilometrow ke krótšemu wjeczorej wot Saigona, žu znowa ratarjo postanuli. Nětkuž 700 njewobrońenych ratarjow ź městu cźekanjeśe. Mjeśe žonow a dźěći na cźole krocźeśe. Měśćanjanski kommandant cźakej ź wodźělenjom militeje napjecźeju stupi a ratarjow nanukowa,, jo buchu žo domoj wrośili. Dokelž jeho napomnjenje njeměźeśe wuspěcha, da wojakam ź cźełownym taporom do demonstrantow bicź. 120 muži bu sajatych.

W Saigonje je póndźelu 32 ratarjow, kotśi žu žo pśichi prenjej demonstraciji wobdźělili, ź jastwu po 2 hač 6 lět sajudźiłi.

Revolucionarne kibanje w Indiskej pśidrje.

Revolucionarny duch w Indiskej žo ź nětsim na wóhy rośćerja. Ratarjo pocźinaju žo zapowědaci, dawki płacźicź. Knježerstwo wo Bombaju na jóžkarske kibanje ja strajkownicźe dyšli pśiseju. Sa by žo jóžkarske kibanje smjerśowało, žebi knježerstwo rozumjełuje, wójnski staw ja strony pśichipowědźiś, hdyž na Gandhi najwažnjejšeho pśichiwiźowarjowo. Hač dotal je žo knježerstwo nadźijało, so by wójnski staw w městach došahał, jóžkarske kibanje połožicź.

Wojowanje w Chinje.

W połodnjichej Chinje je žo komunnismus žylnje rossčerit. Ssamo w pšhimjesowajej franzowskej indochinskej koloniji won nětčišche revoluzionarne hibanje pšcheczinjo franzowskemu knježeršstwu nawjednje. W Chinje we tu žhwilu kommunistiske wójsko generala Fengjushianga, swjatarja Jesušskiehanga pšcheczinjo knježeršstwownu Naigkingskemu wójšku podpjerunje.

Zaso jencho čornucha w Zjednočenych statach lynchowali.

W Chickashy w stacje Oklahama je wulka črjóda ludži čornucha lynchowala, kotrúž je běla zonu wumozowak. Rosborjena črjóda žo do jastwa nawali, w kotrymž bě čornuch sawrjeny. Lud čornucha ſ jastwa wuwjedže a jeho safkli. W jastwje wšcho rosbichu. Runje chžyche lud wšcho ſ benzinom poleč a sapalič, hdyž na pomoz sawołana narodna garda pšicheče. Pšcheczinjo njej žo na to ludowa njemdrosež wobroči. Wojazy dyrbjachu nad hlowami lynchowazych někotre salwy wutšelič a žylne bomby njes črjódu mjetacz, so bychu ludži rosehnali. Wutpušczene jastwo pšchehladajo, lynchowaneho čornucha namakachu, kotrúž bě hišche žiwy. Jeho do khorownje dowjesechu, tola je jeho franjenje šmjerne.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 4. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wečera wjeczor w 7 hodž. barometer 743, hygrometer —3 a thermometer wodnjo +20. Dženja rano we 8 hodž. barometer 748, hygrometer —9 a thermometer w nozy +10. Sčahowaze wjedro budže šnche. Schkleniza je wot wčerawšcheho jaža postupiła a pokasuje na nimale wobšlajne wjedro. Wyschina ſ polnozy žo k polonju wupschestwa. Dokelž bjes sadžewka hacž do polnóžneho lodžjeho morja žaha, duja wětry ſ dolheho ranja dosež žylne a šymne. Pola kuhy Island leži nowa nižina. Najskerje w polnozy nimo počehnje a šymnym wětram pucz k polonju salehnje. Tuž šmérny žo jaža wocžoplenja nadjeež. Sawčerawschim žu nad Londonom a wokolinu cžěrje njewjedra sahkadžake. Sliwkate deschcze šawinowachu powodženja. W nozy k wutori je pola Parija straschny wichor zyghnował a wjele schkody nacžinił. W jenej wjży pola Pilna Boże njewjedro njedželu pop. 3 schulerjow saraty a diwjech cžežko jranj, jako njes šobu kopanzu hrajachu. Julije schtwórtk sthadža 21 hónčžo 3,43 hodž. a thowa žo 8,14 hodž. Mjezačk sthadža po pschipołonju 1,28 hodž. a thowa žo po polnozy 1,22 hodž.

— **Junij po 100létnej protyzy.** Sa 100létnej protyzu žo hischcze dženja mnoły ratarjo rad prascheja. Junij pak létža runje najšepje njeseji. Wot spočatka hacž do 4. staja 100létna protyka šymne a hrube wjedro; 5. a 6. šymny deschcz; wot 7. hacž 9. žo cžopły deschcz ſ žlónčžnym wjedrom wotměnja, wot 10. hacž 24. wschelake, rjane a njewobstajne wjedro; 26. deschcz; 28. rjenje a 30. samrócžene njebjo pschinješe.

— **Wuslužk ſ poteždenja měschčanskeje rady 3. junija 1930.** Rada dowoli ponowjenje röntgenskeje pschiprawy a pschiprawjenje trěbnych městnoscow w khorownu sa 82 000 hrimnow skromadnehu wudawku, to hy žo na wschitke žadanja klakiske röntgenske diagnostiki a therapije dźiwało. — W sestajenju wólbnych pschestejerjow žo dla sadžewanja dostał sturkowazych knihow wjetšiho pschemeni. Město hoscjenza „Sslónza" postaji žo „Mučhowski Dwór", město „Měščhanske Sahrody" pak „Bily Kóń" sa wólbnu městnoscz.

— **S Mischnjanskeho biskopstwa.** Biskop dr. Schreiber je prosesora pschi měschniftim seminaru w Ssmochczicach, dr. jur. can. Jurja Köhlera wot jeho sastojnstwow jako ordinariatny assessor a domški vikar 30. haprleje t. l. na dowol puschcził a hacž na dalsche sa ordinariatneho radu a zgobustawa biskopskeho konsistorija w Barlinje pomjenowal. — Pawoł Grosa, kaplan w Radworju, kiž ma khorosc dla wot 1. oktobra 1928 dowol, je 1. meje t. l. duschowopastyrstwo w Nowym Měsče w Sa. jako wupomoznik pschewsak a ma dale dowol. — Jurij Handrik, kaplan, kiž wot 1. haprleje 1929 w Radworju sastupowasche, bu tam 1. meje 1930 pschistajeny. — S dowolom dra. Kühlera do Barlina je jeho dotalne sastojnstwo khórowcho rektora pschi Tachantskej zyrkwi w Budyschinje k wupomozy a hacž na dalsche knjesej wučerjej Ocze Seifertej w Hajnizach pschepodate. — Knjes stud. rada Korla Engler je na žiwoje wožebite pschecze sastojnstwo domskeho organisty wobkhowak.

— **Srudne pomery w sakskim twarstwje.** Dźesi a dale wostanje połoženje w sakskim twarstwje trudžaze. We nětčišchim cžasu, hdyž po najwjazy sa zyle ikto twari, je nimale kózdy druhi twarski dźěłacžer bjes dźěła. Po liczenju pónđelu sandženeho tydženja běsche w Sakskej hischcze 33 000 twarskich dźěłacžerjow bjes dźěła (to je 47,6 prozentow, pomjo 48 prozentami tydzeń pschedy). Tu žo potajkim sforo žanehu pschpschenja njepokala.

— **K sjedžej wohnjowych woborow w Rakezach 14. a 15. junija 1930.** Na statnej autobusowej cžarje ſ Budyschina do Rakez pojedže wós ſ Budyschina dopołdnja 9,05 hodž. Wón wróci žo po wuczinjenju. Jězba tam a zem ſ tutym wosom płaci 1,30 hrimnow.

— **Paduschtwo.** 2. junija wjeczor je nčhtó ſ njesamknjeneje pinczneje khóbły jeneje leżownosce na Hoschcz hažy žonjace kolo „Renoma" cžišło 930 714 tradnyk. Kolo měsche cžorne krošna ſ nacžerwjenjowioletnej hlowu, jenbjelske wodžido ſ módrnym zelluloidowym pschimadkomaj, cžornej błótoschlitakaj je słotymi žmužkami, žołte šwjena ſ cžornymi žmužkami, šwónčk se kaftojcžkomaj, Torpedoki žamobeh, cžerwjenej gumijowej wobruczi, karbidowu lampu, pišany drastowy schlitak a mantledžerżak. — Wo wežowne zdželenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Paduschi ſ pakluczemi pschi dźele.** Sandženu njedželu 1. junija žo w naschim měsče paduschi ſ pakluczemi do hydlenjow dobywachu, hdyž wobydlerzo domach njeběchu, na diwmaj měšternomaj na Stieberjej dróhi a na jenym městnje na Paulikej dróhi. Womi rospaczichu pižanske blida a hewasche faschcijéri. Kaž žo sda, žu słótninzy jenož ſ pjenjesjami zchli, pschetož kradnychu jenož pjenjesy a wostajichu druhe hódnotne weży a debjenki leže. Schtož móže někotre wo paduchach dźěłacy abo rěčaže wujasnjenje podacz, njech žo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyschinje na Hrodowstim naměsče (Burgplatz) samołwi.

— **Sawrjene pucze.** Sjawny pucz ſ Hrodźischcza do Kotez je dla nažpodwanja na Hrodźischczanskich honach wot 3. hacž do 6. junija sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Njechorń. — Na Bartšich honach žu dla nažpodwanja sawrjene: Sjawny pucz ſ Barta do Subornizy wot 3. hacž do 7. junija, wobkhad pokasuje žo na Hrodźischcho, sjawny pucz ſ Barta do Suborniczki a Bukojny wot 5. hacž do 7. junija, wobkhad pokasuje žo na Dubrawku; sjawny pucz ſ Barta do Suborniczki wot 10. hacž do 19. junija, wobkhad pokasuje žo na Huczinu.

Wotkrjeny sjesd „Němskostatneho zwjazka tschesczanskonazionalnych dźěłacžerjow".

Sakski wotkrješ wotmě njedželu swój wotkrjeny sjesd w Budyschinje w Katolskej towarschowni. Po pożedženju pschehladnyschwa powita wokolo ½11 hodž. wotkrjeny wjednik Scheffel ſ Budyschina pschitomnych sastupjerjow. Jednanje nawjedowasche tow. Rjeńcz ſ Wichow. K. Scheffel poda rospraw wo dźěławosczi. Wotmětowachu žo wólby pschehladnyschwa. Tow. Scheffel referowasche wo „dźěłanskim prawje w nastupanju ratarstwa a lětnišwa". Dótkny žo praschenja bjesdźěławosze a pokaja na wichelake jeje pschicžiny. Spominaše też na nastacze sozialnych zakonjow dowólnjeske doby. Pokasa na to, so wjeśmi dźěłacžerjo schkoduja ſ tym, so zakonje nadrobnje njesnaju. Organisazija je žej nadawk stajila, pomhacz ſ rozjasnjenjom.

Se **Ssokołzy.** Boże špitje wotmě schulske pschehladnyschwo pożedženje. K. schulski pschehladnyschezer Męsen je Hruborčiz žwjeczesche 25 létny jubilej swojeho sastojnstwa. K. schulski wjednik Nutničzanski dźakowasche žo jemu a wusłóbny jeho sasłužby. Potom žo pruhowalsche Ličžbowanje schulskeje pokhladnje ja l. 1928/29 a žo schwali. Postaji žo nowy plan sa l. 1930/31.

Z Radworja. W noecy na wutoru su tu ze zahrody tři nowe běle mužace košle kradnyli kiž na trawje leżachu. Dwě košli matej módre, jena čerwjene a módre smužki. Je njepočink, runje při nětčišich njewjesnych časach šaty na swobodnych městnach přez noc leżo abo wisajo wostajić.

S **Bělych Nošliz.** Dróha ſ Budyschina do Wjalowizy wuczinja na tudyschich leżownoscach wokolo 2000 metrow. Wona ma žo — po móžnosczi wob schtyri lět — wot gmejny wupłestrowacz. Lětha žu při Drjeczinskej mjezy započatk meje ſ tym započeli. Tři sta metrow je hižo wupłestrowane. Dźelo je wumjedł dlóžonisti mischtr Seliger ſ Budyschina. Nětko ma žo dróha ſ pěskom wobsypacz a dženh brjedon wotewricz.

S **Hbjelika.** Njedželu žo wotmě hł. khromadźizna Hbjelicžanskeje nalutowarnje a wupožčerjow. Cžłonow dobyło bě w poslednim lěcze 453 hr. K. hoscjenzar Oskar Liebig wotpokłada nowonowólbu, za njeho do pschehladnyschwa žo wuswoli Hermann Liebig. K. kubler R. Ullmann ſ Borschkti žo znowa wuswoji. Do noweho dohladowaczskowa žulischanju kk. pastor Harstick, hamtski pschedstejičzer Hornczek, ratař Schyza, ratař Schczepan, ratař Hendrich a kantor Scholta. Jako hósčz bě pschitomny k. bankowy pschedstejičzer Dierig ſe Shorjelza, kiž potom rěczesche wo pjenježnych pomerach.

S **Kischichowa.** 1. junija běsche žo rune 25 lět minyło, so žo prěni wotdžěl Shorjelskeje wokrjesneje železnizy wot Shorjelza hacž do Kischichowa-Cžětowa wotewri. Do Wósporka je žo železniza hakle poźdźischo podlěžiła.

S **Rachlowa.** W nozy k njedželi wudyri ſ hischcze njesnateje pschicžiny woheń w brózni ratarja Bernharda. Brózeń žo wotpali, tola so poradźi, pschiliwarjene hródže a žylnje wohrożene domske šupodźiny Neumannowe sakhowacz. Naskata schkoda je tkórko wulka, dokelž so ratařski grat a maschiny šobu palichu.

S **Měrjowa.** Pola kublerja Arnoschta Roberta sta so šobotu cžežke njeschoże. Cžładnikaj běschtaj konje kupcej schloj. Pschi nimojschanju kopny tón 19 létneho hospodarskeho pomocznika Hermanna Fietza tak njeschožownje do nohi, so jemu hwižožel slama. Sanitetnik posticži jemu prěnju pomoz. Lěkař dr. Lochmann ſ Rychbacha, kiž běsche ruče pschitkhwatak, da njeschoženeho do Rychbachskeje khorownje dowjesež.

S **Wukranzizy.** Sobotu dopołdnja wokolo 11 hodž. wudyri w domje dźěłacžerja Arnoschta Nowaka woheń. Nowakezy běchu w tutym cžasu na polu. Zyle domske žo docžista wotpali. Też wjetschina domjazeje nadoby, potom pschiwěrkowa, a ja běch wot neje jeje žakožnu pschitkahu žebi wuzadala, wot Geerda Christiansena a wote mnje žonjeje nacžitnjenu, kotrejež dosłónczne zkowa rěkachu: „Sranju-li hdy žiwoje njeleženje, to njech žo na mnje dele kidaju wulke myšche, njebjo a hela, krwawne žiwólo mě žaczka."

Ně, wona mje njepschecžeradźi.

A mój nan bě ſ cžłaboru ſa tym pschichołk, kak zyła wěz žiwiłnje, hdyž pytny, kak cžasto žo ruczały dwójnikowy žabocžiwje ſa mnu wupschestrěwnaschtej, a kak porsczili „ai, ai" majtkachu. —

(Pokračowanje sleduje.)

Nolanski wučeř Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

6] (Pokračowanje.)

Hischcze dženja, po wschěch dołhich létach, widžu, je kajkim pohladnjenjom tehdy cžeta Renata na mojeho nana pohladny, hischcze dženja žiwjchu je wótry błóž ſ kotrymž na njeho sawoła: „Dźewen, žiwjschich-li?"

A hischcze dženja cžuju šnowa tamne šacžucze stracha, kiž tehdy žo do mojeje dźěcžazeje wutroby kradny, hdyž nan a cžeta Renata, ani žłowczka je mnu njeporěcžawschi, žanoho chłostanja njenapołožiwschi, špěchnje je ſ tym wotendźeschtaj.

Diwaj dnjej poidźischo sawohladach nanowu „njewjesnu" k prěnjemu rasej, a ja ti njedžele bě wona ſ mojej pschirodnej macžerju.

W tutych tśjoch njedželach, kiž minychu žo njes žłubjenjom a kwašom, žym drje ſ wopraudže djabołskim pachołkom była.

Jedyn dźeń žyle njewusdana a dźiwja hacž k sadwělowanju, potom sašo bjes połoženja pschi žebi plakaza. Njesnajach žebje žamu wjazy.

Njejédžech, a njejjach, strašchnje wožuchnych a snapschecžiwich kózdemu pschirěcžowanju mojeho nana prošchaze, doralne žłowa: „Njecžiń to, pósčel ju prjecz, ja chžu ju połépschicz."

So nan tole šnješe, je mi dženja jenož ſ tym sroumliwe, so bě na njeho lubosczi pschischcka, lubosczą k rjanej, šymnej, wjele młódšchej žónjerj.

Ju njepóła prjecz, kaž běch ſ dźěcžazym borasom žebi wuproszyła, ale mje.

Bě to wulkotne pschedewsacze a tuž žo też njeporadźi. Ja cžežko sthorjech — wot hněwa, wot žarliwosze a wot stydkanja.

Tu pschińdże žej nan łkónczuje po mnje, a hdyž mje wuhlada, wustróża žo tak žara nad mojim napohładom, so njemóžeše ani žłowczka wuprajicz, ale storhny mje jenoż mjelczigy k žwojej wutrobje.

Wot tuteje žohnowaneje hodžiny bě wschitko pschi starym. Ja mějach jeho sašo a wědžach, so njebudże žo wjazy wote mnje dźělicz, hdyž žebi to žama njepscheju. Běch tak njewupražnje žbožowna, hdyž nasch starx dom we Hamburgu sašo widžach a wschě mile wobliczja, so žama „druhej" ruku podach, kotruž pak wona njepschija.

„Ty ju žo saderżała — —", sarěcza na mnje, „jo dyrbju hakle lěto a dźeń połépschenje sacžucz, pryedy hacž cži ruku podaant."

Tak bě pola nje pschehraka.

Mi by zyle njemóžno było, ji hdy sašo ruku podacz, tak młoda hacž běch.

Potom narodźischtaj žo bratraj-dwójnikaj.

„Wórscha njeje dźěcžom dobra, jenje njeżmě k malymaj jandželkomaj nuts", tak postaji žona mojeho nana.

A pěstończa mje wotežna, hdyžkuli mje wokołu dźěcžazeje sjiwicžki bundacz widžeschе.

Se žadoscziwymaj, hłódnymaj wocžomaj stojach tak cžasto psched durjemi.

Małej dźěcžatzy, bjespomoznaj cžełcheńcžaj běschtaj dže to najkrańnische za mnje, schtož dożyła na žiwěcze bywa.

Stónczne doby tola moja wutrajnosczi, po něcžim sadobnych žo k nimaj, a łónczne běch to tola ja, kotraž, žama hischcze stworjenje ſ dźěcžazym waschnjom, małeju hladaschе a jej jenoż pištońcži pschewostaji, hdyž běchtaj hłódnaj.

„Pěstończa ty", preajesche Lu zazpěwarsky ke mni, „daj tola zuijmaj pachołkomaj bjeczecz, kaž zara zhcetaj."

Ale ja koschach a majtach małuschkow tak jyle sabywschi žebje žamu a běch zyle wot žwojich nowych winowatosczow pschewsata, so mje Lu na pokoj wostaji, ſ ramjenjomaj sčahnjo, haj žamo druhdy pola mje špódaschе a na mnje a na małeju žhladowaschе. Pschetož, so žo to skradu stawaschе, bě dže hischcze bóle wabjaze a pěstończa mje njespscheradži.

Hdyž makeju po wobjedže ofizielnje wokołu dawachu, to njeskłoči ani wócžka na njeju, njebótkmych žo jeju še žonym porstom a ſ jednorakim wobliczom žłuschach schcze pazu rěcz „druheje", kiž prajeschе, so žym žadławje njezónška a ninam žaneho mjehcheho cžuczа.

Potom hładzeschе drje mój nan mi po mojich krótkich kudžerjawych włóskach, pohladny mi luboscziwje do wocžow a wopraschа žo:

„Nima-li moja dźowczicžka hłódkeju pacholkow ani trošchku rada?"

„Ně, papa."

Nihdy na nihdy njebudżech wusnała, so běschе ſ mojej najwjetschej radoseju, ſ cžicha pola hólczkow žydacz, jeju mjehkej ruczaju majkacz a jeju schkrěczazu hłóž žłuchecz.

A pěstończa mje njepschecžeradži, wona dže be ſ mojej pomozu wjele žrovobdiege khwile nadobyła, nimo toho běschе pschiwěrkowa, a ja běch wot neje žakožnu pschihahu žebi wužadała, wot Geerda Christiansena a wote mnje žonjeje nacžitnjenu, kotrejež dosłónczne zkowa rěkachu: „Sranju-li hdy žiwoje njeleženje, to njech žo na mnje dele kidaju wulke myšche, njebjo a hela, krwawne žiwólo mě žaczka."

Ně, wona mje njepschecžeradži.

A mój nan dže bě ſ cžłaboru ſa tym pschichołk, kak zyła wěz žiwiłnje, hdyž pytny, kak cžasto žo ruczały dwójnikowy žabocžiwje ſa mnu wupschestrěwnaschtej, a kak porsczili „ai, ai" majtkachu. —

(Pokračowanje sleduje.)

S Ludwjowa. pódla synia je też Wótam wjele schódkow pschiwjedła. Mjes tym, so na lukach łukoliza wjele schódky nacinja, to selniśy sahy jelinowe wazki (Erdflöhe) sniczeja. Wobsebje kórczina pod mimi cerpi.

Wohnjowoborniśwo.

S Wujźida. Sobotu bu pschi swucowanju žydom mužow tudyschcje wohnjowoweje wobory wuśnamjenjenych. Kt. hosched Knjeźk, jeho sastupjer Willme, wobornik Rjenc a wobornik Loka Dóstachu sa 25 létnu słužbu cześnje znamischko a twóiny wobschiwk na rukaw. Tjo dalschi, tk. Hejman Fulant, wobornikaj Natusch a Dub dóstachu sa 10 létnu słužbu wobschiwk na rukaw. K. wjeśmanosta Natusch pschi tej składnosczi wusbéhny sahłužby poczesczenych.

Wokrjesna wustajeńca we Wojerecach.

Wot 1. hacź 3. junija wotmé so we Wojerezach wokrjesna stótna wustajeńca, tiż bé sjednoczena s wustajeńcu ratarstwa, rjemjeslnika a pschemysła. Njedźelu pschipoldnju so pschedewsacze zwjatoczńje wotewri. Mytowarjaj Ludwig Bäcke hóźe dopołdnja swoju wes sastali. Dla rjaneho wjedra bé so mnoho wopytarjow pschinamakało, wosebje wjele Serbow a Sserbowkow, tiż je swojimi pyschnymi narodnymi drastami ras wustajeńcu porjeschachu. Sarjadnistwo wustajeńcy może być s wuspéchom spokojom. Nas wustajeńcu bé dobry. Pokasachu so konje, howjazy ścót, wowzy, kosy, zwinje, pjerjsna a pły. Też pczelki so wustajachu. Wosebita zadnosczi béschtaj dwaj nórzaj. Hewak béchu najbohatschischo sastupjene ratarske maschiny. Nimo firmow s dalokich stron wustajachu też firmy z pruśkeje a łatkeje Łużicy. Na sazawnym mésnje namakachu wopytarjo wschelake sawjezenja. Njedźelu popołdnju wupóźla so cźrjóda póstamkow (holbjow) na wulśt. Pschedewjedźechu so wusnamjenjene słoczata a nimo toho półzajśke pły s Kamjenza.

Z Łužicy.

* S **Biskopiz.** Shubiłoj staj so wot 31. meje 20-létny wobthodny pomocnik Waldemar Schepka a 21 létny wobthodny pomocnik Waltar Zyž. W sawostajenym śi- sce njesłaj mjenowałoj pschicźiny swojeho wotstalenja.

* S **Wittkojk.** Sswojeni starschcesni je wobkradnył tudyschi 20 létny dźěłanjemjeź, tiż doma njebydleschc. Pschipadnje hodźesche so klucź jeho hospowy teź sa bydlenje jeho starschcesu. Sdobny so do bydlenja a wsa je zahrodzenego kamora 40 hr., tiż s pschecelskom pscheprassa. Wusna so potom, so bé starschimaj hižo pryedy 20 hr. kradnył. Je so pjeza chzył wjeczicź, dokeź bé nan jeho wucźiśiwył.

Žitawski wokrjes w nuzy.

Wokrjesny žejm (Bezirkstag) Zitawskeho hamtskeho hejmanstwa dowuradźi saśidźenu sobotu wo hospodarskim planje wokrjesneho swjasta sa ličerske léto 1930/31, tiż so w dothodach a wudawkach na 2 805 050 hriwnow stoji. Gmejny maju 450 000 hriwnow wokrjesneho dawka swjesej.

Hamtski hejman prosches wokrjesny žejm, so by pschihłosował resolucziji na kraine knjeźerstwo, w kotrejž so knjeźerstwo namolwja, so by Zitawskemu wokrjesnemu swjasej dźiwało na jeho wulku nuzu **wosebitu finanzielnu pobjeru** pschiśiwoliło. Zadanje satokuje so na hubjene hospodarske połoženje, tiż je w Zitawskim wokrjesu najhubjeńsche zdeże Sakskeje.

Srjedźoněmscy mlokowi wikowarjo w Drjezdźanach.

Swjask srjedźnoněmskich mlokowych wikowarjow wotmé w Drjezdźanach zwój 16. sjéd a sdobom swojeje swoje 20létne wobstacze. Sastupjerjo wyschnoscow, sjednoczenstwow a wscheloakich organizacijow so na sjéźde jako hosczo wobdźelichu.

Prof. dr. Müller-Lenhartz z Lipska pschednoschowasche wo wujnamje mloka a wo mlokowym wobthadze. Sso- łojuju na statistiki material pokaja pschednoschcer na wujnam ratarstwa a wobsebje mlokoweho hospodarstwa. W Němskej je hischcze wo pol miliardy hriwnow wjacy mloka napłodźi, dyžli je wuhla nakopa. Réčnik réczesche za powsdźesenje mlokoweho hospodarstwa, so by so nétczichi dowos mloka, butry, twarożka z wukcaja w pschichodze pomjenschił a sastajił. Wésо je so w Němskej pobłoženje lota wjacy mloka pschetrjebało, tola to hischcze njeje dosch.

Mordarski proces w Freiberku.

Pónđźelu dopołdnja sapocza Freibergźi pschiśiżny sud jednacz pschecźiwo dwójnemu mordarjej Hennigej. Nimo 30 świdkow bych 3 lekarjow wézywuschtoji pschisjéźi. Pschi pschešłyschowanju Hennig wschelake wézy wuhawasche. Po wulkej srécźniwosczi wotpokaja swojeho sastitarja, dokeź k njemu žaneho dowérjenja njemjésche. Pschešłyschowanje wo Hennigowej wosobje dopokaja, so je wón hižo wospjet thłostany. Je dla paduschtwa a jednanstwa někotre léta w jastwje pohedźał. Pschi tózdym jenotliwym thłostanju da Hennig frosumicź, so thłostanja njemóże pschipósnacź, tiż je druhi wotpokucźił. Na Hennigowym sakitanju je sajimawe, so wón jenoż na wsite praschenja wotmotwja.

Pschi pschešłyschowanju k wobsłórźbje spyta Hennig pokasajo na możnosce a ménjenja weru słuchaczy, so mógł łóśnił njeje, za kotrehoż jeho maju. Mjes druhim wón wobtrucźesche, so mórwaj, kotrejuż su we Wegesdorfskim knjezim léżu namakali, njesłaj dožyła słubjenaj Jellmer a Szymank. Mordar swaji žedi žamo wobtrucźicź, so je Jellmer na druhim mordarstwje jako stuczeł wobdźelenj być.

Wobkhadne njezboża.

W **Hornim Dittmannsdorfje pola Rychbacha** sta so njedźelu dopoknja cźežke njesboże s motorskim kolom. Tam wyschschi dešeŕ Albert Bremer z Hornjeho Rupersdorfa je swojim motorskim kolom do automobila rasły a žedi nop pukny a so hewak hischcze cźežko srani. Jeho je sanitetnym autom do Rychbachskeje chorownje dowjezechu.

W **sawinjenju dróhi w Haynawje** w Schlesyskej pschejedźe motorski koleśaś 88létnu rentnarku. Wona žedi cźežko nop pukny a bórzy w chorowni wumrě.

Wjelko **Elsholza** pola Beelitzy w Branibohskej pschi Połpyce, automobilej so wuwinywši, motorskej kole do so frajschtej. Mandźelskaj z Barlina, tiż na jenym kole jéšeschtaj, hnydom morwaj leżo wostatschtaj, wjednik druheho motorskeho kola a jeho pschewodnik burschtaj cźežko sranjenaj.

S **Eiselebena do Sangerhausena** jédźo blisko Sangerhausena krótko psched żeleźnišnim mostom architekt Oechsler na swojim motorskim kole do motorskeho kola jeneho mischtra z Arlerna skały, tiż jemu na wopacznej stronje dróhi napschecźo pschijédźe. Wobej kole so rozbischtej. Motorowaj kolesarjej so tak cźežko sranischtaj, so w chorowni bórzy wumrěschtaj.

Pschi wujeżdżowanju z automobilemi we **Winchestru** w Jndianaskim stacze **w Połnóznej Amerizy** sta so pjark hrózne njezboże. Jedyn wujeżdżowanjski automobil sajéde z połnej pšeschłosczu do pschichładowarjow a mori schtyrjoch pschichładowarjow, 20 wosłobow srani, jenu tak cźežko, so je strach wo jeje žiwjenje.

Porjebżenka. Dla njesboża mjes Wadecami a Konjezami, wo kotrymž w pondźelnischim cźisle pišachmy, sczele nam knjes Hohlfeld z Konjez sześkowazu porjebżenku: Njeje wérno, so žyzm sranjeneho leżo wostajik a so žu so druhe wosłoby wo skasanje dr. Dejki-Kubschicźanskeho postarale. Wérno je wjele bóle, so žyzm so hnydom wo sranjeneho postarak a jeho po najkrótschim puczu do Kumschicź dowjesć chzył, schtoż pak wón energiśy wotpokasa. Wón poda so potom do Konjez k Woigtezom, hdjež jeho rany wumnychu, na cźož so po swojim wuraschnym pschecźu z motorskim kolom k swojemu bźikładowarjej do Kubschicź dowjese. Mjes tym bésche knjeni Woigtowa knjesa dr. Dejku z Kubschicź skasała, tiż so k sranjenemu poda a jeho potom do chorownje dowjesć da. Wschitke druhe njesmyślne wunoschowanja wo tutym podawku bjes dźiwanja na wosobu wyschnoschći wojerwju.

Pawoł Hohlfeld.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Riesy.** (S wojom saraženy.) Sobotu wjeczor na dworje twarskeho wobthoda G. Moriza Förstera wołu, tiż wołoka dyri, wuczobneho tak njesbożownje trjechi, so wón hnydom na to wumrě.

* Se **Zwikawy.** (9000 hriwnow pschekichiwika.) Policzija saja 47létnu knihthwjednizu Spomóžneho twarstwa towarstwa w Zwikawje, dokeź je wona 9000 hriwnow pschekichiwiła.

* S **Plawna.** (Nubježny nadpad.) W nulstownym mjesce je so pjatk khróbły rubježny nadpad stał. Nchóže 26-létny muzšti nadpadže pjenježneho póslednika a rubi jemu cuchnu toschu, w kotrejž mjesesche kwitowarsku na némsko-statnu banku wo tyhodnim pjenjesu. Rubježnik cźekny.

* S **Hirschberga.** (Do Sśnéhoweje jamy padnył.) Saśidźenu njedźelu dopołdnja padże schuler katholskeje kamjenjezeharskeje schule w Semizach do Makeje śnéhoweje jamy. S pomocu druhich wosłobow kuchinski schef a dowowni hoscenza pichi Sśnéhowych jamach sniesbożeneho wucźahnyschtaj. Sniesbożeneho cźežkosranjeneho do Schreiberhawy dowjesechu.

* S **Wokrjeskawy** (Bunzlau) w Schlesyskej. (Pschi jakowymsi nju so žiam satsáłł.) Rataś w Hornim Schönfelde bésche do swojeho léha wrónu sśelecź. Wón so jakymy a wadze pysches mésnik. Wutźel w tśélbje so puschcźi a kulka sajéde jemu do hłowy, jeho hnydom morjwschi.

Hospodarski rozhlad.

Sstrjedu 4. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,05
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,41

Barlinska bursa wosta też wczera zlaba a njewokśa. Kursy efektow so sesłabjowachu. Wiki i dołżnymi a rentowymi lisćinami bźchu też mérne a kurs stlóczene.

Produktowe wiki njesjewjachu wjele žiwjenja. Płaczíny so Lédma pschemenichu. Pschenica w hotowym zornje jenoż 5 pj. postupi. Sa posdźiśe termije bźchu płaczíny sesłabjene, też w rožay a wowsu. Wczera płaczjeche zentnar

w Barlinje:

pschenży 15,20—15,25 hr., rožki 8,60—8,85 hr., nasymiskeho jećmjenja 8,25—9,00 hr., wowsa 7,10—7,60 hr.,

w termijenym wótkowanju:

sa julij: pschenży 15,50—15,47½ hr., rožki 8,80—8,77½ hr., wowsa 7,52½—7,42½ hriwnow,

sa september: 13,50—13,47½ hr., rožki 8,95 hacź 8,90 hr., wowsa 7,70 hriwnow,

sa oktober: pschenży 13,55—13,47½ hr., rožki 9,05—9,02½ hriwnow.

Wojerowske žwinjace wiki

31. meje 1930.

Dowos 210 prosatow. Płaczichu: 4—6 tydźeń stare 32—36 hr., 6—8 tydźeń stare, 36—39 hr., 8 hacź 10 tydźeń stare 39—42 hr. 3 léhaki, 4—6 méź. stare 77—130 hr. Wobkhod bé mérny.

Pschikitajeja:

Pohonecja, Mrěźink w Kamjenej pola Radworja.

w Wolešchnizy 3 posa Lučicze.

Hołzn" do domu, knježi dwór we Wulkim Bukowje pola Hródka.

Na pschedań.

Kóń, starschi a wós w Wólej Wodze, Storschelska dróha 4.

Krowa z cźelećom a jena wyschokośucźelna, Tamm we Sslepom.

Koleźy, muzazej w Budyschinje na Seminarskej haźy 15 II.

Kaczata, hosćenz w Wólschezach.

Połzy, khamowe a wahi w Budyschinje, Hrodowska h. 2.

Sstrežawa na jeneho konja, Linka w Kulowje.

Bźkaki w Luchawje cźo. 1.

Sstyna, 20 zent., Böllner w Starym Lubiju 40.

Ssudnistwo na pschedawanje

schtwórtk 5. junija 1930

w Kamjenju w kasarnach w komornym domje maschinskich tišlow, dop. w 9 hodź.: Wschelake mebje, wuplschesterjenz, thorjowe žudobje, hobanki, wobrasy, kije, prok, wozy, wobucźa, klawér, mužoze a žonjaze koło, gramofonat a cźorny wobleź;

w Lubiju na žudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake mebje, žonjaze wobucźa, pišańki stroj, tišl, motor, gramofon, kolowy lak, fotografowaza pschiprawa.

Ssudnistwo wojerwja.

Ssud je konkurs wotewrił nad samoženjom Hany Marty Großowej rodź. Dudlez, mésiczelskeho textilowego wobthoda w Parschizach cźo. 26. Sarjadnik konkursa, knihowy revisor Kurt Fischer w Budyschinje. 1. termija budźe tu brjedu 25. 6., dop. ½12 hodź., 2. termija budźe tu brjedu 9. 7., dop. ½11 hodź., wobej w Budyschinje na žudnistwje, jstwa 141.

Do sapiśka prawa samoženja w Budyschinje na žudnistwje sapiśchu, so na samoženju swojeje mandźelskeje nimaśej prawa wuživanja a sarjadowanja: ratař Pawoł Mikela w Jaženicy na samoženju swojeje mandźelskeje Marije rodź. Laukuzeje; tischlikrynjeř Pawoł Robert Reichel w Brěžnyny na samoženju swojeje mandźelskeje Klary Hilžójety rodź. Mammerez.

Do sapiśka towarstwow na žudnistwje w Budyschinje sapiśchu towarstwo: Hausfrauenverein vom Bautzen und Umgebung.

Skrowe dežeže.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki su mérne, pschenične płaczíny su skrucźene, rožki je wjele na wikach.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj psched hodźinu, rožka wostanje pschi dotalnych płaczísnach.

Płaczíny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczíny po złotej hriwnje.

	3. 6.	2. 6.		3. 6	2. 6.
Pšenica	304-30	3-3.304	hany	15-17.00	15-17,00
rožka	172-177	172 177	woka	19-21,50	19-21,50
nas. jećmjeń	—	—	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
nal. jećmjeń	165-180	165-180	žolte łupiny	21-24.00	21-24.00
wows	144-152	142-152	koradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	11-13,50	11-13,50
pšenž. muka	33-41,20	33-41,0	lany wósuk	16-17,00	17-17,50
rožna muka	21-25,00	21 25,20	nosn. melasa	—	—
pš. wotruby	7 8,25	8-8 75	bórnj. kruški	12-12,50	12-12,50
rožne „	8-8 50	8 8 75	syno, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,30
raps	—	—	cźana słoma	0,80-1,00	0,85-1,05
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	jaseń. „	0,70-1,85	0,85-1,10
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjeluški	17-18,00	17-18,00	jećna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Płaczíny ręznco skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. junija 1930. Płaczíny po centn. a zt. hrivnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 283.

Połnomjasne, wukormjene, najwetšeje ręzneje hódnosće hač do 6 lět	60—62
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	56—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	54 55
Mjenje picowane wšěch starosow	48—52

Byk: 404

Połnomjasne, wurosćene, najwetšeje ręzneje hódnosće	55—58
Połnomjasne, młódše	54—55
Mjenje wukormjene młode a derje picowane starše	52—53
Spatne	50—51

Jałojcy a kruwy: 767

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwetšeje ręzneje hódnosće	46—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwetšeje ręzneje hódnosće hač do 7 lět	38—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	30—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	25—29
Mjenje a spatnje picowane	—

Cźelata: 4846.

Najlépše wukormjene (2. druž.)	75—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—74
Spatne (4.)	48—62

Wowcy: 10919.

Młódše a starše wukormjene (1. druzina)	63—66
starše wukormjene (2.)	57—62
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	45—48

Swinje: 7796.

Połnomjasne, wosebitych rasow a žołk knježonjow, hač do 1½ lět stare	62
Wukormjene	62—63
Mjasne	62—65
Spatne	63—64
Rasy a kundrowy	52—53

* **S Wróžławja.** (Dybsaczny nóž póžrěła.) W khorowni Bethesda wumrě 23 lětna słužobnica. Wona běšche so pschisładawschi dypłaczny nožik póžrjela a njedóžiwajuc khwatuje oporaje ju njemóžachu pschi žiwjenju sdźerżeć.

* **Se Stuttgarta.** (Pschepytowanje wo trichinosy je skónčene.) Statne rěčnistwo je pschepytowanje khorjenow na trichinosu, kiž so tu w měrzu a haprleji po wuživanju wjedwjedźowych płezow ćłachu, skónči. Statne rěčnistwo sdźeli, so njepschedležli žanerje pschicžiny, kotrejž dla by wono po sakonju sakrocžić dyrbjało. Kaž móža so naschi cžitarjo dopomnić, běšche pkhes 40 wosobow na trichinosu skhorikło a 12 z nich wumrěło.

Lěto 1930 je lěto cžežkich njewjedrow.

Póndźelu popołdniu a na wjeczor žu w Žitawskich stronach žiwe njewjedra poměli. W Budyšinskim je njebjo popołdniu hdyž a hdyž trochu zantrócžił, tola Boże skónčko rucže sahło nad tolstymi mrócželemi dołu. Na stronu k Łužiskim horam drje njewjedra cžahachu, žłyschachmy też někotre rasy so sahrimacz, tola žem so žane njewjedro njeschadny.

Hórje je było dale k połodniu, wožebje wokoło Žitawy, kaž hižom naspomnjene. W Žitawje žamrej tak sylne běšche, ale k dołhemu ranju, w Hirschfelde. Tam so žiwe krupy dźechu, kiž běchu jako lěšne worschi wulke a rosbichu khěrzo žito na polach a też wokna pola twarjenjow. Pschi žiwym deschczu je so wjesna dróha bórzy powodźi a do někotrych twarjenjow so woda dołu.

W Dittelsdorfje njewjedro tak sylě sakhadżesche, kaž to wot wjazy lět wjazy njepomnuja. Stżylnemu deschczej sčežkowachu krupy. Njedźo zuchowasche popołdniu wokoło ½5 hodź. a hischcze wjeczor krupy njeběchu rostałe. Błyk dyri do elektrikskeho powoda, so žiwży njeběšche.

We Wotlěhanju (Ottenhain) z połodnja Lubija póndźelu wjeczor we wjesnym dźelu Sonnenbergu błyk do bróžnje žiwnoseerja Ewalda Hübnera dyri. Brózeń z mnohim inwentarom so wotpali.

Cžeže njewjedro w Barlinje a Kamjenizy.

Sandźena njedźela je wschelakim krajinam žiwe njewjedra pschinjesła.

Njedźelu popołdniu běchu w **Barlinje** hižom lohke njewjedro se žiwnym deschczom poměli. Ale wjeczor wokoło ½10 hodź. so tam wožebje cžeže hrimanje rospuschcželi. Najhórje běšche potrjechene žrjedźne město a połnózne pschedměsta. Wohnjowa wobora dyrbjesche na wsele městnow na pomoz khwatacz, dokelž běšche so je slimkom wsele pinzow a khěžow pócžrjekło. Wobkhod so jara hačesche.

W **Kamjenizy** (Chemnitz) mějachu njedźelu popołdniu wokoło 2 hodź. žiwe njewjedro, kiž njcjapżu sakhadżecz sapoča. Błysk do někotrych twarjenjow dyri a je wobschkodźi. Se slimkojtym deschczom buchu rěti bórzy napjate a so na dróhi limchu. Wjele dróhow so powodźi, so **automobile** cžežcy wostachu. Njewjedro běšche krótke. Po nim běšche sahło najrjeńsche njedźelniške popołdnje.

Nowe powodźenja w połodnischej Franzowskej.

Wokolinu města Toulouse je sahło wulke powodźenje porjechiło, kiž je wožebje na polach wjele schkody nacinilo. Wby Monlour a Escalquens, kiž stej nědźe 20 kilometrow wot Toulouse sdalenej, mějeschtej pod slimkojtym deschczom najtóle cžerpicz. Wjetischina wobkhedżerjow běšche nuspuschcžena, dom a dwór wopuschcžicz, dokelž běšche jim woda do bydlenjow saběžała a domjazu nabołu wotpłakwjecz poča. Żelesniski móst pola Monlaur je dospołnje powodźeny, so dyrbjachu wobkhad nathwilnje sakazacz. Njedźelu žu z blischeho kanala cžełko pasażerja wuczahnyli, kotrehož běšche woda pschipławiła.

Slimk w Londonje.

Póndźelu wjeczor rospuschcži so nad jendźelskim stolowym městom Londonom žiwy slimk. Blizko Londonskeho dwórnischcža Kings Croß pócžrje woda schtyri pschekopy (tunele), so dyrbjesche wschón cžahowy wobkhad pschestacz. Wjazy hacz 80 000 pażażerow cžakasche 3 hacz 6 hodźin dołho a sahna žebi cžaz je khórownyni spěwami. Wjeczor wokoło ½11 hodź. běšche woda, kiž z khwilemi 1,5 mtr. wyschoko stejesche, so dojcz sbězała, so mózachu cełhi sapoczecz wotwoložowacz ludźi a 3000 pósłowych měchow, kiž běchu so sa tutón cžaz nakopile. Dozyła dyrbjesche 50 żelesnischich cžahow hodźinu dołho cžakacz.

Na'nowiše z cyłeho swě't'a.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšischi schlwórik: Rjenje, huo, worzoplnje. W Jendźelskej rjenje, žuchu a cžopło. W połnóznej Europje samrócženo, ale žuchu.

*** Sapiš hromadneho mordarja Kürtena w Düsseldorfu so zakónje powjesicha. Pódla 20 mordarstwow, nadpadow a wumorjowanjow je so Kürten wuznał, so je znajmjensicha na 20 městnach woheń w brózenjach, fajmach a hródzach zakoził.**

*** Naschlónik Köpenickeho hejtmana w Kólnje.)** Wutajenja němskeho ratarskeho towarstwa w Kólnje je z naslédnikom Köpenickeho hejtmana wo dokhodu zhłeho dnja schkodowała. Wutajenjan sandżeny tydzeń z telefonom muż sawoła, kotryż so jako knjezerstwowy president wudawasche a proschesche, so by so hejtmanej swonka žłužby Hansej Wernerej dźełko dało. Bórzy po tym so poładowy hejtman pschedstaji a so hnydom jako pokładnik pschistaji. Prěnjej dnjej wón pokładnju porjadnje pschepoda, wjeczor tsečeho dnja — běšche Boże slpicze — so wón z dnjowymi dołkhodami sbudi. S napraschenjom shonichu, so knjezerstwowy president hejtmana Wernera dożyła nsesnajesche.

*** (Wichorowa katastroja pola Parisa.) W Cheyreusekim dole pola Parisa je w nozy 3. junija satraschny wichor sakhadżał. Rano ½2 hodź. je wichor zyku dróhu khežow połorhał.** Něhdże 60 žwójbow je bjes wobhdżenja. **Reka Yvette psches brjohi stupi, so we wsach Gif, Orsay a Bures twarjenja meir hłuboko we wodze stejachu. Dokelž so wichor hižo wjeczor w 9 hodź. sapocza a bórzy mózne pschibywasche, mózesche so wobhdżenstwo wulkowacz, so nichtó njeje do njesboża pschischoł. Nastała schkoda so na milijen frankow wobliča.**

Přiłowk.

* Wěrowanje rano w 4 hodź. Njewschědny podawk sta so w Urbachu pola Nordhausena. Tam běšche na wjeczor w 9 hodź. „we wschej cžišchinje“ postajene wyromanje 69 lětneho mjeńowanje a jeho 32 lětneje njewjesty (jeho hosposy) psched stawnikom. Tola zyła wjeś, w kotrejž běšche so powěsče wo wěrowanju tola rosnjesła, stejesche kaž jedyn muż a twórjesche haiku, so by młodym par cžesčiła a snate wutšele pschecžiła. Tola swědkaj padarmo na stawnischtwje cžakałschtaj. Stawnik poda so po wokolnpucžach hodźinu pozdźischo do domu njewjesčiskeho para a sdeża so z nimaj wo druhim cžasu. Hacz do połnoza pak wczišnji wjesnjenjo wonkach stejachu, potom pak bu jim wózka tola pschesłupa a dźechu spacz. Rano w 4 hodź. setkachu pak so potom swědkaj, nawożenja a wjesnjesta w stawnikowym bydlenju a mandżelstwo mózesche so sapisacz.

* **Augsburgski biskop wumrě.** Augsburgski biskop dr. Maximilian z Lingg, je w Faulenbachu pola Füßena we 89 lěte žiwjenja wumrěł.

* **Ssamo mejske bruki pisches mjely hmałaju!** Wisoka mějesche wožebje wokolina Bodamskeho jezora pod mejskimi brukami cžerpjecz. Gmejnske wyschnosce rosdźełichu so, kajkeske myta wustajicz, Płacžachu hacz do 20 pf. sa litr nahromadżenych brukow. Bórzy pak so wukopa, so w Badenskej njewotedawachu jenoż „badenske“, ale też „schwabzaske“ mejske bruki, kiž běchu w nozy po zentnarjach pisches mjeńy hmałmli.

* **Spjecženja we wocžežnjerni.** W Barlinskej wocžežnjerni, kiž běchu njedawno do Rückenmüllskich wustawow pola Schežečzina pschepołożili, dóndże pjatk z spjecženjom. 14 khowanżow, kiž na dworje dźełachu, saleschu nadobo pisches płót a cžełach. Wothładarjow, kotrjž ta nimi khwatachu, woni nadpadnychu a krjudowachu. Jeneho tak cžasto sbichu, so khory leži. Polizijii na kontach so poradzi, cžełazych w lěsu sadżerżecz a wjetschinu sajecz. Dokelž so pachołajo spjecžowachu, dyrbjesche polizija gummijowe klumpacht wužiwacz. Pschi tym tsoch khowanżow srani.

* **Sshdom twarjenjow so wotpalilo.** Wulki wohenj podeńdże Hagenske kubło pola Goldberga. Tschichnjerjo, kotrjž zlomjanu tschu skotowuje wuporjedżachu, dóstachu so elektrikskeho powoda. S tuteje pschicžiny je zlomjana tschca a z njej zyke twarjenje zapali. Woheń wupschestrě so na někotre dalsche hospodarske twarjenja, so so dożyła žydom twarjenjow wotpali. Nimale wschitke wosy, ratarske maschiny a groty, kaž też něschto žitjow woheń snjeli.

* **Wulki woheń w Kielu.** W žitowym składze Opitzej pjenowje wulkowikowarnje wudyri woheń, kotrehož so touristika prenja dohlada, jako hižom zlomjenja i tschi žapachu. Woheń mózachu hakle sa pjecz hodźin jalecz. Nastata schkoda je jara wulka.

* **Helgoland so wotdrjebjuje.** Skalna kupa Helgoland bywa dale njemjescha. Tele dny je so wot jeje rauschcje kromy saso nědźe 300 kubikmetrow skały do morja wotwaliło, kiž pak schkitańske murje popadnychu. Sa hojeji na wotschkewjenju tuto wotdrjebowanje skalneje kupy njeje straschne, dokelž je sa schkit hódnje postarane.

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Pawoł Schönfeld, frijeŕiši mischtr z Adelinu rodź. Weigelez w Budyšinje.

Semrěli: Gottwald Pfretschmer w Budyšinje, 73 lět. — Thomas Barzal, kmotr w Budyšinje, 50 lět. — Korla Oskar Meyer, běrowny inspektor na wotp. w Budyšinje. — Maks Roegner, rentnar we Wojerezach, 60 lět.

Towarstwowsk· na·wě·tnik.

Naša sobustawka (čo. 173)

Hana Marja Weikertowa rodź. Hólčec

w Mnišońcu

je njedźelu, 1. junija wumrěła.

Našich dowěrnikow prosymy, zo bychu přinoški po 70 pf. zezběrali a na naš konto na Serbskej Ludowej Bancy zapłacili.

W Budyšinje, 4. junija 1930.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoleŕ“

Bukecy. „Radosć“ spěwa tutón tydzeń štwórtk wjeczor. Jeli je wosadna zala wobsadzena, spěwamy pola Stangec.

Lichań. „Zernička“ spěwa dźensa wjeczor ½9 hodźin pola Rudolfec.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feniłeton: A. Doěman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězynje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje

Podpisane banki z tutym wozjewjeja, zo maja

wuforu 10. junija 1930

(3. dźeń swjatkow)

wobkhodne rumnosće dospołnje zawrjene.

Sobotu 7. junija (swjatkownu sobotu) pak dźełaja banki a pokładnje kaž hewak

W Budyšinje, dnja 4. junija 1930

Wołnožka němskostatneje banki w Budyšinje
Powšitk. němski kreditny wustaw filialka w Budyšinje
Drježdźanska banka filialka w Budyšinje
Rjemjesniska banka z. dr. z w. r. w Budyšinje
Krajnostawska banka w Budyšinje
Měšćanska a stawna banka Horni. Łužicy w Budyšinje
Komercna a privatna banka akc. tow. filialka w Budyšinje
Drježdźanska wikowańska banka akc. tow. wotnožka w Budyšinje
Sakska ratarska banka akc. tow. wotnožka w Budyšinje
Serbska ludowa banka akc. tow. w Budyšinje

Nawěstki přinjesu wulki wužitk w Serbskich Nowinach

Žnjowy grat kóždeje družiny

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34. Tel. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

Młódša domj. holca

evangelska, so hnydom do domu z tšěchnymi hosćemi blizko Budyšina pyta

So zamołwić jenož dopołdnja

we wud. Serbskich Nowin

Pytam k 15. 6. abo hnydom dobreho spušćomneho katolskeho

pohonča

nic młódšeho 18 lět, kotryž rady z konjemi wobkhadża.

Měrćink w Kamjenej p. Radw.

Wšědnje čitajće **Serbske Nowiny**

Za moje

wosebje tunie

swjatkowne

předawanje

su runje hobrsk. dźełoby pěknych

łćn. woblckow

voilowe, crepe de chinowe, georgetowe a z wumělskeje židy došle

Najnowše mustry

Poslednje modele

Pawoł Otte

w Budyšinje

na Žitnej hasy 10

Njerjad „Ex“

za čistodźerženje puców we zahrodze. **Exsodin** přećiwo šmicam (Blattläuse)

Hamt skeńkitanje rostlinow

Symjentna wikowańska

Rauchfuss

w Budyšinje

na Žitnych wikach

2000, 3000 a 6000 hr.

so za 6% k 15. 6. wupožčuja. Poskićenja pod G 32 na wudawarnju „Serbskich Nowin“

Pytam hnydom spušćomneho

wotročka

Kubleŕ Wušanski

w Njebjelčicach

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

też na to dźiwać, so rožeżanemu prjamiznu też pschjeso dołeš běłkowiny pišu dawamy. Dwje běłkowiny pišu šmu prjamiznu wer zapołnjeła šaoš da łonja kormjenja s pječimi litrami šedźerowego mloka dali. Nimamy-li šedźeranego mloka, pschidawamy tak dołho prjamiznu 10 proz. Lětkowinje pišu, doniž 150 puntow njewaži a to w podobje rybjageje mučźi, mjaßowje mučźi, šuschenych droždži, krejnieje mučźi atd.

Njechamy pak šabyć pschipomnjeć, so tole jenoš ša běhati placži. Wopaki by było, bychmy-li dźiwali hnydom proßata kormicź. W lěcze wschak potom šwinjaze plačźiny ßaßo špaduja, dokelž so tello šwinjazeho mjaßa njepschetrjeba. Szyła njeje hišče wěše, kelko šwini ßaßo i Pólšce do Němiske pschinjeßu. Tohodla proßata nětkole na pomatke kormjenje pschihotowjemy a po možnosći prawje bórzy na pastwu jeć'ěrimy. Tak móžemy je potom najmu i cźaßom kormicź ßapočeź, dokelž w šymje budźa šwinje k rěsu šawdźe ßaßo drohe. Szyła šwinjom, kotreż chcemy hakle najmu kormicź, w lěcze bóle selene dawamy, so bo prawje rostwijaju. To potom podźišcho prawje wjele pišy jeźeru a bo lěpje formja.

Pjerizmarstwo.

Pokiwy te kormjenju huš.

Hižo mamy ßaßo młode huše. Kak dołho budźe tracź a ßapočnje bo ßaßo jich kormjenje. Někotři hižo huše po prěnim pjerju kormja. Kormicź móžemy huše šwobodnje a we woßebitych chlěwcźßach. Pschi prěnim kormjenju móžemy na 50 huš w jenym chlěwje šawrjenych měcź. Sšanje njech je šaosnje cźerstwe a šuche. W małych ßaschlahach abo chlěwach huše njehowi. Kormicź móžemy je jeczmjenjom, worßom a ß kukuriju. Huše jeźerje kóždy dźeń na 250 gr. ßynjageje pišy. Nimo tolo šu šyre běrny ßchwarne. Warjene njeradźimy.

Pschi kormjenju w jednotliwych chlěwcźßach šawrjeny kóžde huše woßebje — do jednotliwego chlěwcźa. Hdźež móže bo huše jenoš šydnyć, niż pak wobrecźicź. Wo dnjo dawamy jim worßno- abo jeczmoschrótowy wušmuž. Na wječor pak jorno. Wodu trjebaja jara małe. So bychu korme huše dołeš měra měli, ßaßeminy jich chlěwcźi. Jenoš k jedźi je roßßmětlimy. Tajkele kormjenje traje 3—4 njedźele. Pschestanu-li pomału žracź, potom je cźaß k rěsu abo dyrbimy je ß bibaßkami dale kormicź.

Normirenje i bibaßkami abo tak mjenowane šmolowanje je najnaßlidnoßtniše kormjenje huš. K tomu trjeba hoßpoda ju cźicha wuczu lit. S tym móžemy bibaßki lěpje nutrjuju do ßchije šuwacź. Bibaßki šu na porst podobne a šu też tak tołße. Pschihotuja šo i wonutrnego, jeczmjeneho a heßduschneho ßchrotu. Też móžemy ⅓ kukuriżowego abo bobowego ßchrotu pschimeßchecź. W prěnim ßchrócźe je wjazy tuka, w druhim wjazy bělkowin. SSchrót najprjedy trochu woželimy a potom tak hußty ß wodu ßměßchamy, so móžemy ß njeho cźerke bibaßki kuleć. Bibaßki potom warimy. Hdyž na wodźe ßwoje ßercźa pluwaja, šu warjene dołeš. Potom je pak wupinjujemy abo wußuschimy, so bychmy je dlěše ßkowali, je-li nadobo tello njetrjebamy. S tym žebi wjazy dźěła ßalutujemy. SSsuschene bibaßki dyrbimy potom wěšo ßaßo ß mlokom abo ß wodu namocźicź, so bychu šo lěpje šuwale. Dyrbimy pak šo pschi tykanju bibaßkow po wěßtym prawidle měcź. Tykamy hakle potom ßaßo nowe bibaßki, hdyž ma huße horko próżdne, potajšim 4—5 krócź ja dźeń. Sapočnjemy je tšjoni bibaßkami a pschidawamy po nětcźim prěnjej dwě njedźeli hacź do 15. Potom dawamy ßaßo mjenje a mjenje, dokelž huße potom ßaßo pomału mjenje jerje a hewak by šo ładußyło. Tajkele kormjenje njeßmě dlěše hacź dwě njedźeli tracź. Je-li możno, pak ko tajkeho kormjenja dożyła wostajimy, dokelž je to tola we wěßtym nastupanju cźwilowanje ßtotu.

Sarěšajcše hubjene njeječki mjes kurymi.

Burja dźerża žebi druhdy pschedołho ßtare kury. Na knježich dworach hižo cźaßto dwě lěcze ßtare kury sarěšaja. Hacź šu nam ßilněne kury hišchcže dołeš wušitne, je dwěłomne. Se ßchtyrileťnymi kurymi pak je wěßce wulki cźaß prjecź. Ssu ßakormjene a lenje. Mjes kurymi šu pak też runje tajke hubjene šwjatkowarki pizu jako mjeß druhim ßkotom. Chcemy-li mjes kurymi tajše šwěščicź, dyrbimy je cźaßto kontrolowacź a hubjene ßarěšacź. Jena amerikanßka farma je nam ß dopokaßom, ßchto dobre abo hubjene njeječki šamoža. Tam woßtrotnichu je 450 kur, kotreż běchu tydźeń prjedy hromadźe 643 jeji nanješle 207. Sby jich 243 kur a nanješechu ßa tydźeń 624 jeji, potajšim jenoš 19 jeji mjenje. S tym bu nimale połoža pizy ßalutowana. Mnohemu hoßpodarjej bychu włoßy na hłowje ßtawale, hdy by pizu na jenej hromadźe widźał, tiž je kurom njetrjebawßchi rosbrojił.



Sswětowe žitne žuě 1929.

Ležźy žu w miljonach dwojnych zentnarjow. Jedyn měch pschedstajuje 10 miljonow dwojnych zentnarjow. Podźel Němiske wołnomjenjuja cźorne měchi. Tak žnějesche loni Němßka 30 miljonow dwójnych zentnarjow pschenicy, 80 miljonow rožki, 30 miljonow jeczmjenja, 70 miljonow wowßa. Němßka naplodźi dwaj miljonaj ludu bjes dźěła. Hdyž maja dźěło bjeru pomaßki ßa ßwaczinu ßobu. Tehdom wo chlěb dźe. Hdyž bowa bedźa tello chlěba njetrjebaja, ßpokoja šo ß bérnami. Wßcho tole ßawinuje niße płacźiny žita, woßebje rožki.



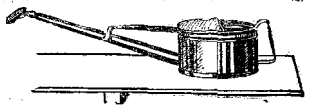
Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 18 Budyšin, 4. junija 1930 Lětnik 38

Krjepjawa za parnišča a kwětki w horćkach a kašćikach.

(S wobrazom.)

Radno njeje, rostlinki w parnišćcźach ß wulkej krjepjawu krjepicź. S nich woda we pschežnjolnych cźurach na nězne rostlinki pada, je ßaplawi a ßalije. Maßch-li kwětki w hornćźach na woknach a na blidkach ßtejo, njedoßaha jenoš jim pschiliwacź. Lopjenta a kißejki po-



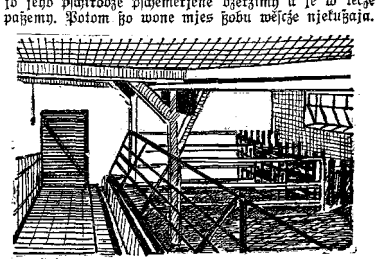
trjebuja tohorunja wotschewjenje ß krjepjenjom. Tohodla dźěłaja a pschedawaja krjepjawy ß dołhej rołku a ß likom ß drobnuschkimi dźěrkami. Lit na rołzy tak heßdźi, jo woda bo njeho běžo ßo w liku łama. Tuž woda, kaž drobny deschcźik ßo na kwětki a rostlinki miholi. Tute krjepjawki dźěłaja w dwěmaj wulkoćźom. po 2—3 litrach a 5—7 litrach. Nězne kwětki a w parnišćcźach ßtradźaße žywy njeßmětši ßalecź, ale jenoš ß miłolazej wodu wotschewicź. W haprleji doßaha, hdyž rostlinki po nětkotrych dnjach jónu potrjepiśch. Hdyž pak wotßopli a ßuchi cźaß ßaßtupi, a hdyž žy wokna parnišćcźow wotewrił, so bychu ßo rostlinki ißtrucźiłe a na powětr pod hołym njebjom ßwucźiłe, je nuśno, so wßchědnje krjepiśch.

Swinjace khlěwy.

(S wobrazom.)

W Ruhlsdorfje w Prußkej je ßtatne pschepytowanße a pschikładne plahowanje ßwini. Wone ßabera ßo pschedewßchem ß pizowanjom a pokaßuje nowe pucźe ßa wothładanje a pschehybowanje ßwini. SSswinje ßo wě, tak dałoko hacź ßo njepaßu, w khlěwach pschehybowaja. W tymle naßtupanju mjenowana plahowańja naßchu kedźbliwoßcź nowym khlěwam, tak mjenowanym „Lochowßkim" pschiwobrocźuje. Jeho ßyßtem šu hißchcže porjedźeli. Sczěny tajkeho khlěwa šu drjewjane. Khójny šu po dołhoßći na połojcźi rosrěšali. Tute šu tak kładli, ßo jene lizo połojcźi twori ßnutßkownu ßcźenu, te druhe ßwonkownu. Mjes thójnowymi hrjadami naßtatu próidnjenju ß thójnowej jehlinu wužypaja. Tajši khlěw drje njeje žana zementowa twjerdźißna, ß kajkimiž ßo cźaßto na knježich dworach ßchtukjemy, ani njeje cźmowe jaßtwo, ßchtož khlěwy na burßkich ßtatkach bohužeł njerědko šu. Nowocźaßne ßwinjaze khlěwy maja być ßaßne, ßo by wßcho woživjwaze a ßtrowoßcź ßpěchowaze lube ßlónčźko do nich ßwěcźiło. Cźerstwy powětr ma je pschecźahnyć bjes toho, ßo by na ßwinje ßame cźahnyło. Wone maja też cźołe być, tola niz wložne ani japarjene. Hdyž do nich na ßrjedźnu khódbu ßtupiśch, ßo ßpodźiwaśch, kak ßaßne a pschecźelne šu a kak hnydom zyły khlěw pschewidźiśch. S tuteje khódby ßem ßwinjom do kortow kidaja. Jenotliwe khlěwy njerozdźěluja ßcźeny ani ß zgheła ani ß zementa. Jenož hrjadki wotdźěluja jedyn khlěw wot druheho.

Snamjenity plahować ßwini wo tutym naporjadku tatle rudźi: Schtóž ßo nadrobnje naßadźuje ß plahowanjom ßwini a jich žimjenjom, bórzy nawjedźi, so ßwinjo ßane dźiwje ßwérjo njeje. Wone je cźim ßkudnißche, hdyž jo jeho pschirodźe pscheměrjene dźerżimy a je w lěcze paßemy. Potom ßo wone mjes ßobu wěßcze njekuběaja.



Na paßtwißchcźach a hdyž je w khlěwach dźerża, hdźež móża ßo mjes ßobu widźecź a na ßo hladacź a ßo wobkedźbowacź, ßo rucźe na ßo łucźa. W duzy łucźa ßo na žwojich wothładowarjow. W tajšich khlěwach ße ßwojeho lěhwa wošoby, do khlěwa ßaßtupowaze, widźa, ßo ß nimi ßesnaja a pschinarodźene wobojenje bórzy wotpołoja. Najwažnißicha lěpßchina ß hrjadkami wotdźělenych khlěwow trěi w tym, ßo powětr w nich ßo dokładnißcho wobnowja. Powětr w tajtich khlěwach je wjele ßtrowißchi, hacź hdyž jenotliwe khlěwy wukoše murje wobdawaja. Sso wě, na to ma ßo hladacź, ßo w khlěwach njecźehnje. Tola tutón ßtrach ßa ßwinje, na cźerstwy po-

wšit šwuczenych, dawno tak wulki njeje kaj škaženy powětr w chlěwach.

Teš prědnje wobhrošenje chlěwow njejžu žane mury abo betonowane sčeny, ale něhdže pjecź želeźne prěkušchow. Delnje njejžu tak wjele rólno kaj horje, so mjetle žwinje pšches nje łajyle njebychu. Prěkuše žu po sčeńowazej měrje sapokožene. Deleka žu 12 cm 15, dale 18 a słónčnje 25 zm. jedyn prěkušch wot wuheho rólno. Delnje prěkuše sawrěja w žnadnej wyšinje korto. Wón leži wyše njeho tak, so dwě tšečinje korta do chlěwa padatej a jena tšečina do chódby. Najwyše dno chlěwow je ś twjerdže palenych zyhelow. Mono na metr wo 10 zm. do sady špaduje. Sady žo chlěw sčeńam njepschišamka. Tam je tak mjenowana hnojowa chódba ža cžahanje hnoja. Tohodla měła $^{6}/_{4}$ metra šěroka być. Sadnu sčenu tworja tohorunja chójnowe hrjadki. Stracha njeje, so mohłe žwinje hrjadki wobhrymsowacź. Hdyž žo to stawa, nimaja žwinje we pizy wěsteho wutka, ša jich derjemerže a roščenje trěbneho. Porunjo hnojowej chódbje běži nutka hnójnjowa hrjebicžka, nikka tohodla, so je mózno ju lohžy rjedźicź. Po danšim žu do prědneho wobhrodženja šapuščerže 40 zm. wyšoke korta a to piches zyło. Tuta pschiprawa dowoli wschěm žwinjom nadobo žracź.

Wodowe wrjeczenko.

(S wobrazom.)

Teš na wšach naschi ratarju žwoje statoki ś wodowodami wuhotuja. Do wodowoda pschi pschiprawjenju rjany pjenjes tyknu. W běhu trjebanja žu nusne wschelake wuporjedžowanja. Tute wschat tunje njejžu, je-li žu pschego



na rjemjelžnika pokasany. Dženžnischi dźeń ma žo ratak na wschelake wuporjedženja žam wusjeczź, so njeby trjebat sa nje pschewjele pjenjes twodacź. So žu wschelake wuporjedženja bjes wulkeje prózy hospodarjej žamemu mózne, dyžemy na jenicžkim pschiktadu dapokasacź. Hdyž wodowe wrjeczenko wodowe běženje ś tym sawrjeje, so wjertulka je kožanym plazkom sačinj wodowodowu trubku. Kožany plazk žedźi na delnim kónczu wjertule. Po něčim žo rosschudruje, potom wrjeczenko žo žamo wě, kapa. Hdyž žo tónle njedostatk pokasuje, sawjerc błowne wrjeczenko. Potom rosebjeć make wrjeczenko a žameń pschedžeržany kožany plazk ź nowym. Wrjeczenko sastanje kapacź a twój pjenježny twudawk je sa jenicžki kožany plazk, kotryž wěsce drohi njebudže.

Prahujmy, što koza zamože.

Kosa je wožebje sa mjeńšischi žiwnoscerjow a khežłarjow ź wulkim wužitkom. Chcemy-li pak, so by nam kosa dospołny wužitk pschinjesła, mějmy žo po schtyrjoch hłownych žadanjach, kotrež je knjes dr. Geriets naspomnił:

1. Mějmy nasche koty w pschihódnej hródži: stołonzo a powětr njech w njej njepobrachuje. Na žane waschnje nježdźe w hródži cźma jako w kolmasowym kónku być.

2. Pizujmy koty wschědnje pratwje. Potwschitkownje dawamy kosam pschemałko bělkowiteje pizy. Sklabe a bjes-juschkojta piza žiwscha na hnójnischcžo. Kosa rady něschto dobre jě.

3. Starajcže žo wo to, so kosa wjazy deji! Wjazy mloka, thmańische mloko. Mły njechamy jenož 300 litrow mloka wot jeneje koty nadejicź, ale 800. Schtó chze to špytacź?

4. Kedźbujcže na thorosče. Džicže jim ś cžažom na pjaty.

W tychle žadach mamy ś poknym pratwom hłowne prawidła krótka naspomnjene. Strowe a wětrowane hródże a doscź bělkowita piza na kódy pod wjeledejnosć podpjera. So pak bychmy prawje sapocželi, dyrbimy samožnosć koty dokładnje znacź. Mało žo na to kedźbujo, ša nam kosa samóže wjele wjazy mloka nadejicź hacź krutwa. Wobliczimy-li, so 80 puntow cžežka kosa 600 kg. mloka ša lěto nadeji, dha je to 15 dźěl toho, schtož žama waži. Krutwa, kotraž 10 zentnari waži a 3000 kg. mloka ša lěto nadeji, nadeji jenož 6 krócź telko, schtož žama waži. K tomu je kosaze mloko hischcže tucžnische a w nim je wjazy bělkowin hacź w krutwazym. So kosaze mloko tak derje nješkodźi, to šwjetscha jenož na tym saleži, so koju tak derje njewothładamy. Koły, kotrymž wjele cžerstweho powětra popischejemy, wožebje pastwu, deja nam šawěcže lěpiche mloko.

Wobhładamy-li žebi jónu, schto kosa samóže, mózemy prajicź, so žu koły jara wschelakore we wunoschku. Měnitka rekordna kosa „Lorchen 238“ njenadeji mjenje hacź 1767 kg. mloka ša lěto a 73,90 kg. tuka w nim. To je samožnosćź, kotruž ani ś městnami waši a nětkotreje krutwy nimamy. Wěso kosa w pschereźku teš wjele mjenje nadeji, a to w pschereźku wokoło 500 litrow. Tu mózemy jenož ś poschytami šwěsćicź, schto kosa samože. A poschyty žu potom še šakkadom praweho phahowanja. S tym potom hubjene koty wotstronimy a dobre dale phahujemy, hdyž žmły je šwěsćili. Dyrbimy šwěsćicź, telko kosa ša dźeń nadeji a teš, kak tucžne jejne mloko je. Mnohy měsicźeljo kosowo žu žo hižo we wschelakich mlokopschehładowarskich družstwach sjednoczili. W nich maja wěsteho spušchczomneho žobustawa, kotryž tóžde tši njedźele jónu dejnosć koty wupruhuje a wuměri jako pola krutwow. S městnami je pschehładowaš krutwow a kosow jena a tašama wožoba. Se tajkilem pschehładowanjom mózemy dokładnje šwěsćicź, kelko kosa ša dźeń nadeji. To žo hnydom do knihi šapisa. Ssamžnym mlokopschehładowaš, wosmje teš wot tóždeje koty mloko do makeje k tomu pschiprawjeneje blešchki žobu do mlokopschepytowarnje. Tam žo potom šdobom šwěsćeji, kak tucžne mloko kosa deji. Sdobom žo teš khmanoscź koty wobliczi. Nimo toho žu mlokopschehładowarjo winoseji měsicźelam kosowo wschelake radźicź, wožebje schtož pizu nastupa. Stónčnje dyžemy hischcže pschipomnicź, so njeje khmane, hdyž žebi kosu pschedołho dźeržimy. Pjecź lět stara kosa žiwscha k rěju. Stara kosa mało deji, a wobsteji teš strach, so móže nam jónu šahinycź. Nimo toho nimaju stare koty dobre mjaso, žu khłóscheže a žo wjazy tak khmanje njeformja.

Wopačne picowanje kozow.

Wschelazy měsicźeljo kosow dawaju žwojim kosam wotrubu a druhu žylnjazu pizu w formje žitkich polecźow, dokelž žebi myšla, so koły wjele wody trjebaja, so bychu wjele dejile. To dźe by prawje było, dokelž dyrbi-li kosa dejicź, trjeba teš picže, tola doscź picža pak ma po prawom še šeleneje pizy. Na žane waschnje pak nježdźemy ji žylnjazu pizu w formje žitkeho polecža dawacź. S wodu šmješchane žylnjaze pizy kocžo wjele mjenje wužije, hacź je w podobje hušteho wužmuža dawamy. Pschežuwakarjam (Wiederkäuer) žane taške polecža njehodża. Žitke pizy pscheńdu pola koły hnydom do najšadnischeho dźela kutła a njebywaju hischcže jónu pschežuwane. So žo ś tym žylnjaze pizy hubjenje wužija, to drje nam nětko žane wot žo žwita. Tohodla njemóžemy měsicźelam kosow doscź należnje radźicź, so bychu wotrubu, schrót a druhe žylnjaze pizy jenož trochu namoczene dawake. Sorno jako wotrub a podobne dawamy zole žuche. Nimo toho pak nješahudźmy kosam wěso cžistu wodu k picžu dawacź. S tym kocžo jako wudoljelmi, schtož je ś pizu pschemako wody dostało. Koja je poprawom šlocžo kontinenta, to je narańšcheho kraja. Je wucženа žiwjenje na šuchim. Tohodla teš nihdy wo mokru pizu njerodźi. To mózemy najlěpje we mokrym lěcže wobšedźowacź. Móžemy ji dawacź kelkož pizy dyžemy, wscho potepze, je-li mokre. Sa to pak we šuchim lěcže kóžde šliwielcžko wužije. Tohodla dawajmy na dejschcžojtych dnjach wjazy žuche a jbytnu pizu potom wušuschimy.

Rožka k picowanju.

We wschědnych lětach je rožka pschedrohа, so mohli ju pjegowacź. Lětja pak žmy ź tonu ſkoro nuſowani, dokelž je žito jara tunje. Tola teš ź druheje ſtrony žmy ź tonu nuſowani, dokelž nimamy pjenjes, so bychmy žebi mohli drohe pjegowadła nakupowacź. Rožka ma ſkoro žamžnu pignu hódnotu jako jeczmjeń. ⅓ rožki mózemy žwinjom město jeczmjenja dawacź. S pjegowanjom rožki w hródžach pak je wěš łoſkoćiwiſcha a to ś połnym prawom. Jenož pod wěſtymi wobſtejnoſcźemi mózemy žamžnu dźěl mloka pola krutwom dozpěcź. W rožży je wjele wuhlohydratow a malo bělkowin. Ssmy-li rjane žyno a rěpu měli, tak je mózemy pódla lětneje žłomy 5 kg. žyna a 25—30 kg. rěpy na dźeń dawacź, njeje pjegowanje rožki homjelemu ſkotej hospodarſke. Tam je lěpje, so na litr mloka radscho ¼ kg. wolijoweho wožucha pizujemy. Se žitom njebychmy tudy ženje wyšoku dejnoſcź dozpěli, ale bychmy jenož ś wuhlohydratami brojili.

Kak pak ma žo něſko ź pjegowanjom rožki pola žwini. Sswinjom dyrbimy jara ſkedźblinje rožku pjegowacź. Cžaſto žo praji, so žu žwinje po rožży ſproſte (ſteif). To je wěſo pschedźuk. Njeleži to na rožży, ale ś winu je njedoſtatk wapna. Tomu wotpomhamy ź pschidawanjom plawjeneje kryby. Žiwna hódnota rožki je mjes jeczmjenjom a kukurizu. S rožku mózemy potaſtim we wěſtym naſtupanju jeczmjeń a kukurizu narunacź, tola pak jenož ſdźěla. Hewak bychu žo žwinje rožli bórzy wobſrałe. Warjena rožka potom lěpje ſkłodź, dokelž ś parjenjom a warjenjom žo džiwny pschiſłód ſbudi. Tola pak ſtocžo warjenu rožku lěpje njepožiwa hacź žyru. Po rožży ma žwinjo hrube mjaſo a pschežara mjeſy ſkłodź. Pola župroſchnych ranzow a ranzow ś proſtatami bjermy žo je dawanjom rožki na ſedźbu. Teš proſtatam rožku njedawajmy. Rožkowy ſchkrót je hischcže naſchkmańiſchi kormym žwinjom. Mózemy jón ś bernami abo bjes bernow podawacź. W prěnim pschipadže dawamy běhakam do žyteje wole ſcžěhowajeſe měſchenki: W 1. měžazu 17 dźelow bělkowiteje pizy (Eiweißfuttermittel), 25 dźelow rżaneho ſchrotu a 58 dźelow jeczneho ſchrótu. W dalſchimaj měžazomaj ſmjeſchinmy bělkowitu pizu wo 8 dźelow, rżany ſchrót pak hacź na 30 dźelow, jeczny na 62 dźelow ſwyſchimy. W 4. a 5. měžazu žo pjegowanje ſnowa pschemenи. Dawamy jenož hiſchcže 4 dźele bělkowin, ſa to pak 32 dźelow rżaneho ſchrotu a 69 dźelow jeczneho ſchrotu. Kormimy-li žwinjo ź bernami, dawamy jemu jenož parjene bérny do žyteje wole. Pscheđ tym pizujemy pak, njedźiwajo na ſtarobu a wahn wschědnje 2 puntaj ſylnjaeje pizy ſcžěhowajeho wobžaha: 70 dźelow rżaneho ſchrotu, 15 dźelow jerjoweje muczli, 14 dźelow mjaſoweje muczli a 1 dźěl pławjeneje kryby. W lěcźu dawamy žwinjom, kotrež dyžemy poſdźiſcho kormicź, teš wjele ſelenehe, so bychu žo pravje roſtykale. Tak potom poſdźiſcho wſchu pizu lěpje wužija a žo derje wukormja. Pravе a dospołne kormjenje hałle ma žo poſledniej dwaj měžazaj japocžecź. Sswinjo ma naipredy mjaſo iworicź a potom hałle tuk. Pschemłode a ſpěſchnje wukormjene žwinje maju jara mjehke mjaſo.

Zahrodnistwo.

Rěwjeń (Rhabarber).

Rěwjeń dyrbjeli wschitzy mějicźelio ſahrodow we žwojich ſahrodach plahowacź, dokelž i nim mamy nałeto tak rjeź prěnju jeleninu ſe ſahrodu. Rěwjeń njerocźe jenož na ſłónczku, ale teš w chłódku. Teš pod ſadowymi ſchtomami pichinježe nam hischcže pomérnje dobry wunoſchk. Na prěnim měſinje žebi rjewjeń dobru hlinanju połu pschejе. Ssadźecź dyrbimy jón ¾ mtr. abo metr wot žebje, hewak woſtanje ſłaby. Najthmańiſchi cžaſ ſa žadźenje je nałěco. Ssadźimy wotnoži ź korjenjom, niž žadźenki ſe žymjenja plahowane, dokelž tak nimamy wschědnje prawu družinu. Jara cžuežimy je rjewjeń napschecžo hnojenju ź hnójnizu. Tu liſemy najkhmańiſcho naſymu.

Rěſamy-li kopjena, njeſmémy wiċe nadobo ſwotrěſacź, ale po něcźim. Hewak žyjeſt jara ſeſłabnje. Mamy-li wjazy kerſkow, dha ſedyn abo dwaj dozyła njerěſamy. Sa to je potom ź łětu cźim žylniſchi. Rěwjeń jenož hacź do ſwj. Jana rěſamy. Potom dyrbi žo ſaſo žhrabacź. Tak bórły hacź žo žane kcžeńowe ſtwjelza pokaſaju, dyrbimy je hnydom wotrěſacź, dokelž pjeńk hewak njetrjebawſchi ſeſłabnje. Mnohy žebi rěwjeń njeważa, dokelž je k jeho pschihotowanju wjele žókora trěbne. Na to pak njeſmémy džiwacź. Rěwjeń je tohodla wožeže ſtrowy, dokelž je w nim wjele vitaminow. Na ſeleninowych rjadkach rěwjeń khmany njeje, dokelž wjele měſina trjeba a druhim roſtlinam móz bjerje a khłódź cźini. Tohodla žadźamy jón bóle na boku abo tam, hdźež roſtlinam telko njerwadźi. Rěwjeń, je-li jómu žadźeny, nam wjele lět to pódže wudźerži.

Skotarstwo.

Starajmy žo ša ſtrowiſchi powětr w hródžach.

Wožebje w naſchej wokoliniže a teš druhdže horojaſy ſtót ſmjeſcźa na paſtwu njepſchimdže. Kajka ichdoba ſ tym na ſtrowoscže najcheho ſkotu mamy, mózemy łeto wot łěta widźecź. Seſčehki toho, ſo ſtót cźerſtweho powětra paruje, žu tuberkuloja, kotcžowe khorioſce a nychelake ſtótne pokhromy. Najlěpje pak takſe khorioſce jenoż we Božej ſtwórbje hojimy. Najthmańiſche lékarſtwa žu žłónzo, žwětło a powětr wonka w Božej ſtwórbje, hdźež móže žo ſtót žwobodnje hibacź. Stajimy-li roſtlinu do pinzy, pyſnjemy bórzy, ſo ji tam njehowi. Seżoknje a ſahinje. Schtož pak praji, ſo ſkoro to a cerjeła idźiož roſtlinu, ſ toho widźimy, ſo wo ſaſadach naturu wjele njerožumi. Je tohodla žam najlěpje ſchkodowany. Se ſchcžěpjenjom a ſ lékarſtwami žamymi na ſtoce nſcho njedožpějemy. Pschede wſchěm pak dyrbimy na cźiſtotu pol pizy. Mnoho hródži žu dla žwojeje njecźiſtoſcže, wſóžnoty a cźemnoty prawe hnězda wſchelakich nakaźliwinow. So maja nětkotři we hródžach jara maſane, widźimy najlěpje na ſkocžatach, kotrež hdyž a hdyž jómu won pſchiłdu. Na taſtich ſkocžatach woprawdźite hubjenſtwo widźimy. S nadutym brjuchom cžampaja je žwojimi njelepymi, kſchiwje roſcženymi panochtami po puczu. Po krótkim wodohcženju wonka pak dyrbja bórzy ſaſo do hródže a žu potom zoku ſymu ſaſo ſe kortej pſchiwjaſane. Cžemy žebi tola jómu roſumyſlicź, ſchto to ſmamjenja, ſtrowe młode ſkocžo mécź. Schtóž nima ſroſumjenje ſa ſtrowy ſtót, tomu njeje pomhacź. Tožame pak płacźi wo žwinjoch, kocach a konjoch. Sſocžo njeje tola morwa rožž, ale žiwe ſtworjenjo.

Pokiwy ke kormjenju žwini.

Kaž žo jda, budźa drje žwinje ź rěju hiſchcže khwilu płacźinu wobkhowacź. Tohodla je nusne, jo by hospodar žwoje běhaki tak bórzy hacź mózno wukormił. Nětkle dyrbi mamy runje pſchileżnoſcź, hdyž tola žita a bérny wjele njepłacża. Kormym běhakam dyrbimy telko pizy dawacź, schtož mózo dožacź. Dawamy-li žwinjeſu kelkoż chze, dha nam nimo měry ſpěſchnje pschibéra. Wěſo dyrbimy

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Š. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo wšěmwukam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin wšitke přinjate wumjenjenja wotpowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wuzwisuja wotnošowe wumjenjenja wotpowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wuzwisuja wotnošowe wumjenjenja wotpowědźić.

Čisło (Nr.) 129 — Rudy Štwórtk, 5. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Moldenhauerowe lutowańske plany

S lutowańskeho programma němskeho finanzneho ministra Moldenhauera je so dźěłuje, so maja so hač do 31. měrca 1932 mjes druhim **sarjadnjitwowy hami Wróćławskeho woborneho wokrjeża**, hač do 31. měrca 1934 **němški šaftarazy hud**, hač do 31. měrca 1935 **schkyri krajne finanzne hamty, dźesać wyschšich pólitiskich direkzijow, dźesać hamtow telegrafoweje potrjeby a dźesać telegrafowych twarschich hamtow, pjeczdźesać finanzych hamtow, dźesać htowrych zlownych hamtow a wjace šaftarańše a hłowne šaftarańše hamty rospuschčejicz.** Hač do 31. měrca 1932 ma je dale znajmjeršcha 10 prozentowo wjšćich referentow hłownych referentow a druheho personala němskich ministerstwow wottwarić. Potom dospiła ličba personala njesmě je wjazy pschekročeć.

Pschiražki k midze šastojnikow maju je wot 31. julija wo 1 prozent hač k dospołnemu wolstronjenju pschiražkow smjenschčicz. Dowolenje němskich šastojnikow ma je pschitróćicz. Kraje, gmejny a [illegible] železniza njebychu šměle dźešu dowolenju dawacz dyrbjeć. Wotjenjenym šastojnigam dyrbi je w pschichodźe w kóždym cźaju z cźakanjom tśoch měsazow ſłužba wupowědźicz, hynjcz na cźaš žiwjenja pschiłitajene byke. Wupowědźene šastojnizy dyrbja wotnamakanje dostacź a to za kóžde dokonjane ſłužbne lěto jenu měsačnu nidu, wjšho hromadźe nanajwjazy dwanaćemjeměsačnu nidu. To ja šastojnizy płaći, kotrejž je na cźaš žiwjenja pschitajene, mjes tym je wotnamakanika funnma za pschišłušejzu na wupowědźenje połožu wuczinja.

Protest němskich zastojnikow.

Stromadne pschěduchowdyschwo šwjatka němskich šastojnikow je je 3. junija šejchło, so by pschečiwo **smjenschenju ličby němskich šastojnikow protestowało.** Se wjchej rašnosću je pschečiwo tejle naprawje wobara, ſ kotrejž by je pravne, jołolne a hospodarske stejišchčo šastojnikow pohubjeršchilo.

Też pschečiwo **nuſowemu dawkej,** kotrejž ma je wo wjchšim šastojnikam napołožicź, pschedbyschwo šwjatka němskich šastojnikow protestuje. Po jeho ménjenju bychu tónle dawk, kotrejž je ja wudźerżenje dźełonjemjerjow trěbny, niz jenoż šastojnizy, ale wschitzy wjerschi šahłuzerjo njesch. Wočakuje je, so budźetej němske knježerstwo a němšti ſejm na to stejišchčo dźiwacź a je wobsebite poczerżenje šastojnikow ſ wurjadnym dawkom wotpołace.

Milarda hriwnow za zaradźenje dźela.

Programm sa šaradźenje dźela, kotrejž je je wutoru we [illegible] **milijardu hriwnow** wobšahuje. Wobšeže ſtej wobdźerżanej železniza a pósta. Sa jenotkliwe ministerstwa pu [illegible] hač nědźe 250 milijonow postajene.

Rozdwojenje mjez Groenerom a socialdemokratiju.

Němski woborny minister Groener je sozialdemokratiſ ſtronje pschečeſtiwo wupowědźił. Kaž je znate, je pschi druhim cźitanju wójſkowych wudawkow sozialdemokratiſki sapołžanz **Künſiler** na němſkostatnej woborje wjele wuſtajicź mjel a wobzeže jeje poczahi k cźerjenjenemu wójſku wótro połudźował. Kaž Barliniſti „Vorwärts" pischę, je němſke woborne ministerstwo tohodla sapołžanzej Künſilerej ſłedowaje pismo pósłało:

„Pschipokorjene pismo ſo Wam jezele kotrejž seje pschi [illegible] jednanjow w němſkim ſejmje generalnemu majorej ſe Schleicherej k dorozumjenju dali. Po porucźenjoczej je Schleicherej k dorozumjenju dali. Po porucźenjoczej je němſkeho woborneho ministerstwo ſo Wam na nětajeſkuli wuſe abo pismne napraſchenje njewotmołwi. Njedźiwanjo tejo ſo wójſo wězne wotmołwjenje na nadrětnoſeſ pschihowanje."

K tomu „Vorwärts" pschiſpomina: „Knjez Groener njemóže ſebi wěſce žadyn wokomik wo tym njewěſty byeź, je je ſe ſwojim wotmołwjenjom na towarſcha Künſilera ſtronje ſ kotrejž je ſ ſozialdemokratiſkej ſtronje a k ſozialdemokratiſkej frakziji w němſkim ſejmje pschetorhnył."

Němsko-polski přepad w korridoru.

„Expreż Paranny" je rosprawu wo němſko-pólſkim [illegible] w pólſkim korridoru pschinjeſł. Pólſka wyſchſa [illegible] je pjeca na namjeſtnym ſaſtanſchczu w Konjezach [illegible] wo pschješełdnym (transſitnym) cźahu, kotrejž pólcy pólſki korridor do Raſchcze Pruſkeje jědźeſche, **naklad jedojich Pjunow namakała** a ſadźerżała. Naklad je jako žito wo [illegible] njeſmjenjeny byl. Pólſka wyſchnoſeſ je pjeca wubérł ſa pschepytanje naležnoſeze wuſtajicź. Schto je na powěſczi wérneho, pschepytanje wupokaże.

Breitscheid wo Briandowym planje.

Na lětnej ſhromadźiznje ſwojeho ſa europiſke ſhromadne dźeło je němſki ſozialdemokratiſki němſkoſejmſti ſapołžanz dr. Breitſcheid ſ dlěſchej rěcźu Briandowy ſpiſ wo ſwojeſu europiſkich ſtatow rospominał. Powita myſl franzowſkeho [illegible] ſwonkowneho ministra, wobſtarowaſche pak, ſo Briand wot myſle wukhadźa, ſo dyrbja wſchě wobdźelene ſtaty ſwoju pokuſ ſamoſtatnoſeź ſchitacź, pschetož myſl njewotwiſnjoſeze nihdźe wjazy w pokuſ cźiſtoſeźi njewobſtejí. Němſka je ſnajpschecźa Briandowych planow we wurjadnje wobcźeženym cźeſnje, dokeľž na podłožku internazionalnych rěcźenjow pokuſ njewotwiſnjoſeź wjazy nima. Tohodla je jejne ſtejišchčo w ſhromadźenſtwje njewotwiſnych ſtatow jara njepschihódne. Europiſke ſjednoczenſtwo móže pak ſo jenoż na podłožku dospołneje ruropawnoſeze natwarjeć, a też ſłužboda Němſkeje bychu dyrbjeli wotbrońcź a bu poſtajenjam wotwoſerſcźenych pałmow (ſonow) podcźinjwcź. Wuſtworjenje europiſkeje unije dyrbi **revisiju cźenſta wobſtejazych rěcźenjow pschinjeſcź.** Pschehde wſchěm dyrbi je ſo ſtaw 19 wuſtawkow Sjojatka Lndow, kotrejž je dotal nóž bjes brjeſka byk. pschiwótſcźeſ a nałožliwy ſcźinicź. Myſl bjeſtraſchnoſcźe je njewuſiwa.

Němska ludowa strona a nacionalni socialistojo.

Němſka ludowa ſtrona je ſo wutoru wjeczor w jenej ſhromadźiznje w Stſehlenje do wólſkneho wojowanja puſchčeſła. W njej mějeſche dotalny ſejmſki ſapołžanz Dieckmann hłownu rěcź. Wón ſo do nazionalnych ſozialiſtow, ſ kotrymiž je ſo němſka ludowa ſtrona w połſledninm ſejmje dwopréka helczila, ſ wulkej wótroſeju da. Mjes druhim praji:

„Naiwne liczenje, ſo 45 marxiſtiſtich (ſozialiſtiſtiſkich a kommunistiſtich) ſapołžanzow napiſchecźo 51 njemarxiſtiſkim ſtejí, je wopačne. **Nazionalni ſozialiſtojo ſebi na to njemyſla, ſo buchu měſchčanſcy byli.** W běhu cźaſa ſu ſu zule ſozialiſtiſcy ſpowali, kaž ſo to teſ w jich wojowanſkim ſpěwje je ſłowami: „Cźerwjenu thorhoj wyſoko ſdźerżcze!" praji. Wjele ludźi nima ſozialiſtiſke ſmyſlenje w lěhwje nazionalnych ſozialiſtow ja ſłutne měnjene, kaczunjeſ Gregor Strasſer w offizjelnym programmje na praſchenje: „Schto je nazionalno-ſozialiſtiſke?" wotmołwi, *to je cełe ſozialiſtiſky cźinjcź. Jole jojnje o mjero je* rjeſk, ſo ſu nazionalni ſozialiſtojo ſtajni ſozialiſtojo. Poſtajiſče a hospodarſke faſady nazionalnych ſozialiſtow pokaſuja niz jenoż pschezo ſyhlniſche marxiſtiſke, ale hižo bóle bolſchewiſke wobličzo a jich agitazija **ſa ſwjaſt ſ Ruſkej** je dźe ſnata. Kak nazionalni ſozialiſtojo nazionalnu wjez ſrosumja, je mjes druhim ſ toho ſpóſnacź, ſo je nazionalno-ſozialiſtiſki wjednik dr. Goebbels wo Hindenburgowym jimazym napominanju na němſti lud praji, ſo je **njekněžomne napominanje ſtareho muża, kotrejž njeje we ſwérnym wójſku niczo nawukнył.** A nazionalny knjez ſ Kitzinger ſebi w ſakſkim ſejmje tole wupraſenje je ſawołanjom „Jara prawje" pschijěwoji."

Evangelscy starši wo wólbach do sakskeho sejma.

Schulſkopolitiſka korreſpondenza, kotrejž krajny ſwjaſk ſakſkich ſchcheſcźanſkich ſtarſchiſtelſkich towarſtwow wudawa, wo proſchenju: „Schto ſebi evangelſcy ſtarſchi wot noweho ſejma žadaju?" ſłědowaze piſche:

Wſchě evangelſke ſchule w Saſkſej ſu ſnicźene! Hižo jednacze lět mamy tele njeprawdne wobſtejnoſcze. Evangelſke ludowe ſchule dyrbja ſo ſtórcźnje ſaſo załožicź! Evangelſcy ſtarſchi maju to ſame prawo, kotrejž je ſo hinakmyſlazym dało. Prjeſ ſ wróćoſotejazym ſaſtarjenym pſchetkódnym ſchuliſtim ſakonjom! Wón dyrbi rozmjenowcź, cźaſej pſchimérjenemu ſakonjej ſwoje mětło pschewoſtajicź. Wyſchnoſeź dyrbi ſtarſchiſke rady pſchi pſchewoſtajicź. Wyſchnoſeź dyrbi ſtarſchiſke rady pſchi [illegible] ſchulach pſchiprawicź a wuttwarić. Ludowa pózcźiwoſeź njemóże ſo bjes nikodźiny wobuwnoſeź, kotrejž je [illegible] ſchcheſcźanſkej ſchuli wocźehnjena. **Žadyn hłóž politiſkej ſtronje njedaje, kotrejž na ſajimy ſchcheſcźanſkich ſtarſchich njedźiwa.** Tola też žadyn ſchcheſcźanſki nan a žana ſchcheſcźanſka maceź njeſmějetej ſo wólby ſdalowacź. 22. junija budźe ſo kóždy hłóž trjebacź.

Hirtſieſer wo pichichodźe wobydlenſkeho hospodarſtwa.

W Frankfurcze je we hłownej ſhromadźiznje ſjeđa pschčech ſa wobydlenſtwo ſo ſajimajcych ſwjaſkow ſyrjedu prnſki ſpomjenjeſi minister dr. Hirtſieſer wo pſchichodźe wobydlenſkeho hospodarſtwa rěcźał. **Wobydlenſke hospodarſtwo,** tak wón roſkładowaſche, **może ſo hakle potom ſpuſchcźicź,** hdyž budźa na wobydlenſkich wikach porjadne wobſtejnoſcze, ſ cźimž móże dyrjeſo ſo ſjecź lět liczicź. Potom dyrbi **ſozialne podruſnjſke prawo** pſchińcź, ſ kotrymž dyrbi ſo bjeſnjeſuje wupowědźenjki a **podruſnjſki** pjenjes powjeſchcaze prawo wotſtronicź. **Dohładowanje a hajenje wobydlenjow** byſchtej ſo dyrbjałej ſaſo žyłnijſcho wuttwaricź, dobre wobydlenja ſo ſafkowacź, cźłowjekow njebódne pak ſo wotſtronicź. Kaž bórzy budźe najwjetſcha wobydlenjowa nuſa pſchewinjena, ſo tale wobydlenſka reforma ſapoczinje. Nowotwarjenſke dźełko dyrbi ſo też we pſchichodźe je wſchěm dorazom ſpěchowacź. **Privatnemu twarjenjow wobydlenjow njeby ſo ſmělo wuttworjenje wobydlenſkeje měſtnoſeze jenje wjazy ſamemu pſchewoſtajicź. W zyłej Němſkej je ſo wot 1924 hač 1929 ličba wobydlenjow wo 1 250 000 powjetſchiła.**

Wobkhad města Barlina z wulkej škodu dźela.

Hospodarſki wuběrk Barliniſkeho magiſtrata je ſo wutoru ſ Barliniſej wobkhadnej politiku jaběrał. S roſprawy bě ſyſnje ſpóſnacź, ſo Barliniſti wobkhad ſ měſchčanſkeje dróhowneje železniza, autobusow a podſemſkeje železniza na měſchčanſki železniz pſchekhadźa a ſo je hobrili njedoſtatk naſtał, kotrejž ſo na 12 milijonow hriwnow wobliczа. Doły Barliniſkeho wobkhadneho towarſtwa w tu thwilu pjeca milijardu hriwnow wuczinja. Barliniſti měſchčanoſta Scholz žada, ſo by ſo tarifowa reforma pſchewjeđła, dalekojeđžerjo dyrjeja wjazy płaćicź. Bliſkojeđžerjo njmenje. Omnibus a podjemſke železniza dyrbjałej ſo ſ jenotkneho tarifa wjacź. Finanzne położenje Barliniſkeho wobkhadneho towarſtwa pſchjara měſtowe wudawki poczerżuje. Wězy nětkole tak leža, ſo Barliniſke wobkhadne towarſtwo niz jenoż měſtu niczo njewotwjeđze, ale ſo dyrbi měſto hišcze ſa dołh Barliniſkeho měſchčanſkeho towarſtwa rukowacź. Wodźer Barliniſkeho wobkhadneho towarſtwa dyrbi po mózności bórzy ſe ſwojeho měſtna wróćo ſtupicź.

Mohamedanojo w Bombayu so Gandhiowemu hibanju přizamknuli.

W Bombayu ſu mohamedanojo ſympathijowu demonſtrazju ſa Gandhiowe hibanje wotmeli. Kołdra kilometra dołhi cźaſ po dróhach kroczeſche. Słónczaze ſu wobſtankinjenje pſchija, w kotrymž mohamedanojo praja, ſo ſu ſ programmom indiſkeho nazionalneho kongreſa pſchesjeni. Wobſtankjenje indiſkich mohamedanow namołwja, so buchu ſo pſchi hibanju měſchčanſkeje njepoſłuſchnoſeze a bojkotta jendźelſkich twarow wobdźělili.

Londonſki „Dayly Herald" wo mohamedanſkej demonſtrazji w Bombayu piſche: Knjeżerſtwowi radźiczelje, kotſiž ſwoje wobliczenje na njepſchetwarne bjesdno mjes mohamedanami a hindami ſałoženje, njebychu ſměli ſnamjenja ſbliżenja mjes hindami a mohamedanami njewobkedźbowane woſtajicź. „Times" ſ Peſhawara powěda, ſo je do wotbčelenja **wobronjenych domorodnych,** kotſiž ſu ſo w horach někotre kilometry wot jeneho bliſko leżazeho wobwjerdenja ſahnjeđźili, **hórkla artillerija iſclala a ſ bobom ſu lětadła bomby mjetałe,** hdyž běchu najprjedy domorodnych napominałe, ſo dyrbja wotcźahnyć. So je rajne poſtupanje njuſne było, podałe dopołkajuje, ſo ſu domorodni póndźelu wjeczor bliſko namjeſtneho wobwerdzenja Michni dwaj **próſdnaj połizajſkaj cźeſtaj automobilaj nadpeknyli.** Nadpadnizy ſu jeneho ſchofera ſaſtrělili, automobil ſapalili a mordwo do płonjenjowen cźiſnyli. Druhi ſchofer wuſpěł pſches wobej nohi dosta, tola mójeſche ſo wuthowacź. Nadpadnizy cźekachu, pſchedy hač mójeſche [illegible] njowa wobſtadźa na měſtno cźina dóńcź. Pſchi nadpadze je ſo wjazy hyšći 300 króć wuſtrěliło.

Wójnſka rada Gandhiowych dobrowólnikow.

Hinduizy nazionaliſtojo njeſłuſ ſo ſkombinowanemu ſakonjej wotmołwiwſcź, ſ kotrymaž dyrbja ſo wěſkarjo ſatraſchcźeć a na ſtraži ſtejerjo ſo khłostacź. „Wójnſka rada" Bombayſkich dobrowólnikow je wobſtanka, ſo ma ſo na měſtoſtarſtwowe žadanje ſ hiſchcze hyšćinſkim pſchetſtupjenjom ſakonjow wotmołwiwcź.

Grandi je zaso rěčał, a Francowzojo su jemu wotmołwili.

W italiskim senatu je žo wutoru hospodarski plan ministerstwa dwórkownych należnosćow dowuradźił. Dwórkowny minister je pschi tym rěcź měł, w kotrejž žo wobžeje s dwěmaj dypkomaj saběrasche: 1. s wotbronjenjom a 2. se Swjatokom Lndow.

Praji, so nieje žadanje za jenakej žylnosću na morju s Franzowskej we łódźstwowym praschenju jenicźky wěz prestajnje (cźesćelakomneje) politiki.

S požedźenskich protokollow Washingtonskeje konferency z lěta 1921 dopokała, so Italika w Londonje s jenakej žylnosću njeje wjazu žadała, hač žu jej 1921 hižo pschipóstnali. „Italika", Grandi dale praji, „je do Lodona schła, dokelž chcyschze žo pschi rozrisanju jeneho s najkhutnischich praschenjow loyalnje wobžělicź, s kotrymiž žo nětkle žiwětowe žrodownje saběra. W pschihotowanych rosprajenjach s Franzowskej w nowembrje 1929 je italiske knjeźerstwo swólninve było, franzowskemu žadanju za žylnym łódźstwom pschihłosowacź, jeli so by Franzowska prawa Italskeje pschipóstnała, so žmětka jenaku łódźstwowu tonažu kaž Franzowska dozbrjacź.

Łódźstwowy programm italskeho knjeźerstwa žo sa lětusche kěto na to wobmjetnje, so sa frazowskim programmom śłeduje a so by jenaku žylnosć s Franzowskej dozbyła. Po wschěm tym žo praschanu, **hacź roshóńcźenje italskeho łuda** njeje woprawnjene, hdyž jemu njedźiwajuc jeho dobreje wole a njedźiwajuc jeho dorosumjazeje měroweje politiki porokuja, so je wójnjuj smyslene a njemerne.

W druhim dźelu Grandi praji, so ma franzowsku formułu: **bjesstrašnosćoj, wurunuju žud a wotbronjenje** sa wopaczne. Prawje myślene rěka: **wotbronjenje, potom wurunuju žud a potom hakle bjesstrašnosćoj.** Grandi słónčnje wo italiskich žadanjach sa kolonijami a mandatami rěčeše, kotrejž žo w Versailleskim měrowym rjadowanju njeje dopjelnike.

*

Grandiowa žwónkowno-politika rěcź je w Franzowskej mało pscheczelne pohnadźenje namakała. Nowiny wschěch stronow jenomyslnje měnjenje sastupuja, so Italika njewoprawnjene žadanja na Franzowsku cźini. Wobsebje žo hórscha na to, so žmětka Italika na podłožku Londonskeho pakta w lěce 1915 (wobsahknjeneho pschi sastupjenju Italskeje do wójnu) sebi žadacź, so žo jeje kolonialne wobžedźenstwo wupschestrje. Na to so krivja. W Parisu Italskej wotmołwjeja, so žo Italska žana nieje to-hole pakta dźerżała. Wobsebje we wójnje pscheczivo Turkowskej je žo jara kondźita. Dobykk, kotryž je Italska s wójnu dostała, je hižo bjes toho wurjadnje wulki. Francowzka ma zyle prawje, hdyž pschehynatym žadanjam Italskeje napschecźivo stupa. Cźim wótrischo Italska žwoje žadanja wospjetuje, cźim bóle je Franzowska nuzowana, žwoje prawne stejiscźo sakitacź. Jenož s dobrym budze žo za Italiku nješto dobycź.

Hischcze rajnischo **Parisźe** nowiny Grandiowe sahadły wo wotbronjenju wotpokasuja. Franzowska najprjedy bjesstrašnosćoj žada. Potom hakle po dospołnym sawdźenjenju mója k wotbronjenju dóńcź. Italiska pak stronu Němskeje dźerži; pschetoj stejiscźo sakitupje, so móże so bjesstrašnosćoj jenoż s prjedawschim snižanjom bronjenja dozpicź. Hdyž budźe Italika tule sahadu w Genfu sastupowacź, wono w Franzowskiej rošsudźenu pscheczivnuzu nadeidźe.

Přeciwjenje Japanskeje přećiwo łódźstwowemu dojednan'u.

Póndźelu žu japanzy ministrojo wurjadne požedźenje měli, w kotrymž je žo wo wobtwjerdźenju wobsamknjenjow Londonskeje łódźstwoweje konferency jednało. Pschi požedźenju stoj žo schef generalneho staba a schef admiralskeho staba wobdźělitoj. Schef generalneho staba Kato je rjekł, so wróco stupi, jeli so by Japanska wobsamknjenja Londonskeje łódźstwoweje konferency pschewjedła. Ministerski president Hamaguczi je wutoru k Khěžorej poda, so by jemu wo konflikt mjes senatom a zwónkownym ministrom rosprawił.

Ze Serbow

W Budyšinje, 5. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +23. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer 0 a thermometer w nozy +9 Sćažkowaze wjedro budze šuche. Sswina wyschina je žo nad jsrjedźnej Europu wupschestrěwa a nasche wjedro wobkniežuje. Schkleńza dale na wobstajne wjedro pokazuje. Wyschina žaha k wjeczoru hacź do Jendźelskeje a w polnozy hacź do lodowjeho morja. Nad srjedźnosemskim morjom je nižina spóznacź. Tuta rady swój puck pschos nasche strony wosmje a sywjetscha wjele dešcźa pschemjenjenje sastupi. Tola hacź do sobóty sćeńka wulke pschemjenjenje sastupi. Jutsje pjatk skhadza žlónčko 3,42 hodź. a khowa žo 8,15 hodź. Mjeńacźk skhadza pop. 4,44 hodź. a khowa žo na ranje 1,36 hodź.

Dźěćacy niepočink.

Schulisći hamt jsrjeli: Hižo cźasto je žo stało, so žu dźeći, kiž wopytachu měšćerjanske Sprjewine kupiele, tute sašy wopuschcźachu jenož w kupańskej drasce. Sawostajena drasta potom budźi podhlad, so žu to dźeći satcyle. Scźežnik bě, so kupiel hodźiny dołho po pschepytowalche haj wupróżni. S toho nasta mjerśanje a kupiele njemóžeja so druhi dźeń wuźiwacź. Njech starschej na to dźiwarcej, so dźeći tež jwonka kupjelow su wobklukane. We pschichodźe žo pschiskup njedowoli dźěcźom, kiž maju jenož kupańsku drastu.

— **Njedźelske nawróćne jěsdne liscźiki k žiwjatkam.** Schtóž chce žiwjatki sapucźowacź, może i njedźelskim jěsdnym lisćikom 3 pokne a pak duja po pucźu wotlacź, dokelž je žo jich płacźiwosć na žiatk do žiwjatkow wupschestrěła. K jěsbje tam płaca njedźelske lisćiki žiatk 6. junija wot pschip. 12 hodź., žobotu 7. junija a na žiwjatymaj dnjomaj 8. a 9. junija zyły dźeń. Nawróćna jěsba może žo najtupjcź na wobémaj žiwjatymaj dnjomaj w kóždym cźasu a wuteru 10. junija hacź do 9 hodź. dopołdnja. Wot mjesnjatsije šmě žo nawróćna jěsba 10. junija też pospěšicho napschicź, wopuschcźi-li cźah stónčnu stazyu, kiž je na jěsdnym lisćiku wotmanjenjena, do 9 hodź. Sśiwjatkownu žobotu na tute lisćiki nawróćna jěsba njeje móžna.

— **Wyschnjeći wojjewi** žo 29lětny tudomny wojenjeny twarski technikar, kiž žo wczera wjeczor w šmitskownym měsce na najnjehańbicźiwischle waschnje wotkry.

— **Motorski koleśaŕ potorhny** wczera wjeczor w šedmej hodźinje na Nowosalzskej dróży 51ětneho hólza, kiž cźyzyshe dróhu pschepěrkowacź. Motorski koleśaŕ a dźěcźo žo na žłobjo jenož žnadnje wobodrjeschtaj. Motorske koło žo lohko wobschkodźi.

— **Jako paduschnizu klamow** wuśłědźi Budyske kriminalne wotdźělenje tudomnu mandźelsku, kotraž pschi Sserbskich hrjebjach bydli. Wona běsche 3. junija na wjeczor pola jeneho tudomneho wobkhodnika por cźornych muźazych lakowych šłupnjow s wobšadku s dźiwineje koże kradnyła.

— **Stótne khorosće w lańskej Hornjej Łužizy.** Po rosprawje krajneho štrowotništeho hamta mjazhmy we Hornjej Łužizy 1. junija 1930 sćežkowaze stótne khorosće: 1. Natyklíwu khudotrejnosćˇ kopytačˇow w 2 gmejnjomaj a 2 dworomaj Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. Sahorjenje mošhowiny pola koni w 1 gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. Pcźołazy hnilź w 4 gmejnach a 15 dworach Kamjenskeho, 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Powětron „Hrabja Zeppelin"**, kiž je nětkle po puću s Newyorka do Friedrichshafena, poleći 21. jun. do Barlina, hdyž žo wulka internazionalna žiwětowa mozowa konferenza wotmeje. Wot 22. hacź do 25. junija wón w Barlinje wostanje. 22. wuleći žebi najskerje do Hamburga. Nasajtra pu někotre lěty nad Barlinom wotmyslene. 23. poleći powětron pjeza do Schlesiskeje.

— **Wischtke listowe mamki** z njemšim worjołom (wisdate w lěcze 1924), jim pschihłuchne łopjenje (Postkarten) a žiwětowe dopisnjeje a listowe šmamki po 60 a 80 pf. s wobrazom generalneho póstowego mischtra Stefana šłužba je sčinjenjom julija šwoju płacźiwosć za frankowanje póstowych posyłkow.

— **Samrjeny pucź.** Sławny pucź s Jendźey do Maleho Wyška je na Jendźelańskich honach wot 5. hacź najskerje do 15. junija 1930 dla nasypowanja za wschitkón wobkhad sawrjeny. Wobkhad pokalaje žo na Horni Wujezd.

S **Porschiz.** 19lětna Gertruda Wagnerez, kotraž pola tudomneho kuklerja Wóschika hakle krótki cźas słužeše, je kaž je znate, njedźelu w Kubschicach sjesdożiła, a běchu ju do Budyšineje khorownje dowjesćą dyrbjeli. Jeje franjenje pak běsche cźežiše, hacź žo jwopředla ždasche, so je wczera žrjedu w khorowni wumrěła.

S **Cźornych Nošlic.** Hošcźenjarjej Nowakowej w Hornjej Hórzy bě póndźelu rano kóń cźeknył. Popadźechu jeho hakle w Cźornych Nošlicach na dworje rataja Měrscha.

S **Cźornych Nošlic.** Ssobotu wotmě žo tu sjawne požedźenje gmejnskich sastupjerjow. Wojjewi žo jdźekuje hamtskeho hejtmanstwa wo penšiji wjeśnjanskom. Sa wubahnjenje hatow žo pschiźiwoli 30 hrivnow. Pschiźiwoli žo jarukowanje wo 5000 hr. za twar knjesa Roschera. Dla pschikupje leżownošcźe ma ho hischcze jednacź s wobsedźerjemi. Sastupjeć Laboda je žo žwojeho sastojnstwa zdał. Wólbny pschedsyłicźeć budźe wjeśnjanosta Keižor, jeho sastupjeć knjes Bźck. Twar puczow je sčinjeny.

S **Kroźigu.** W hnězdže naschoju baczonow žedża ći make baczonki. Wone žu 2 njedźeli šiare. Hłódźći žu hižo ł hnězda widźecź, wobsebje hdyž jich starschej pizujetaj. Jabiczli padnu husto kaž žrjódki i slida ł hnězda dele. Chže-li žo mkodym picź, tykaju pyšti do powětra a dostanu ł pyška starscheju napojenje. Bórzy mózemy wobkedźbowacź, kak wone žwoje khdideźschka hibaju a lětacź spytaju.

S **Njeźmaczidła.** Na wczerawischich stótnych witach běsche na pschedań 170 howjadłow po 400—600 hr., mkodeho skotu 25 po 90—150 hr., běkkow 20 po 70—80 hr., prošatow 110 po 30—40 hr. Wikowanje běsche žrjenje.

S **Khrapowa.** Kupzaŕ K. Sommer, prjedawschi półnik Kettežanskeho dwora, snaty jako wutrujeŕ rubježnych šwěrzatow, je pózdnjelom cźašu jara cźerpił pod schkódnikami, kiž jemu sahrodu niczachu. Nětko je schkódnikow — jsona žo nasskerje wo šmischcźe — ł jsdom a paślemi wuńdźił.

S **Wósporka.** Měschczanske sastupjeństwo wotmě 2. šmažnika žwoje 9. sjawne požedźenje. Wša žo na wědomje pscheproschenje tšełzow žwjatki na šnědanje a reje. Pschiźiwoli žo pschipomoz. Nanjet, so by žo sakreźiło pschećiwo wubjerkownikam, kiž běchu pjeza mjelcźenje kamali, žo njedowuradźił. Wěz je wotbyła. Pschijachu žo nanjety wupiłsacź tiecźu autowu halu w měschczanskim kuble a prósnu halu w radnizy wuźiwacź za jamšery města. K. truharjej Nychtarjej ma žo wo tjeźinu sniźiacź wotnajeźe rybarstwa w Lubacze, dźiwajo na mrěcze rybow, do bydlenja w měschczanskim kuble maju žo nowe kachle stajicź. K. kachlěř Dejka ma podacź nacźiski. Wuradźi žo wo wobstaranju nowych kabatow za wobnjowu woboru.

S **Lubija.** W nozy ł kwitorje žu žo w mježe na wschelakich městnach sadobywali a kradnyli. Kradnychu žo schaty, pjenjezy atd.

* S **Brěsynjeńca.** Ssrjedu w nozy pobychu paduschi w naschej wězy. Dobuchu žo do klamow a kradnychu wokoło 800 zigartow, 140 porow muźiskich nohawjow, schokoladu a kakaw. Tuta žo na dweju łkóšnikow.

Holanski wučer Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

71 (Pokračowanje.)

Dnja 30. oktobra.

Budźe na cźažu, so ras nasponnuju w tuitych łopjeńkach, hdy žym je pišała.

Je žurnalna cźischina wokoło nje, so na cźaž zabywam. Kak derje tola měr cźini! Kak ł pobožnosći jsma tola hłuboke mjelcźenje! Mojej dobrej, starej Minje je tale cźischina też w hódź, a tohornuja nascha nimale zyle vegetarika jedź, kiž błódnje swaricź wě. Ja žym Lu prožyła, so njeby wschednje półtoweho ł kalchcźikami a korbami do holanskeje ẑkźi běhacź dał, — pschi najlěpschej woli njemóžemy jich wobkhab špóżeracź. Njedawno pak žym najrjeńsche jabłuka, kruschwy, winowe kicźe a banany dele do schule półtaka, dźěcźi žu pjecźa wuzkake.

Wo wuczerju njeńšym nicźo wjacy žłyschała.

Ja chzu tele łopjena najprjedy zyle i minjenym napjelnicź, žebi wscho horje dospołnje ł duschе špitałacź, potom toksu cźaru pod wschitko kcźahnycź, nowe łopjena — a nowe žiwjenje sapoczeć.

Tole nowe žiwjenje ma „pokoj" rěkacź, Diewenez Wórschiny holanski pokoj.

Nasch starý Hamburiši dom wobdawa wulka schtomowonikota sahroda. W njej stoji wobschěrna sahrodna khěžka, też někajki wumnérik.

Lěta dołho bě prójdna stała, potom pscheńydli žo tam wójta Detleffsenowa je žwojej dźiwoźicźku, wudowa po pschichitajenzu nascheje firmy, kiž běsche we wukraju na wobkhodnem puczowanju pschе malariju wumrěł. Mój nan a wuj Eberhardt pschepokasachtaj wudowje sahrodnu khěžku darmo k bydlenju a staraschtaj žo wo macź a dźěcźo. Marta Detleffsen bu ł mojej pscheczelnizu.

Sta žo to po poručnosći „druheje", kiž mi wobkhadźenje ł hólzami trucźe šakaja; ja dyrbjach wot cźischomyślnje Marty cźischomyślnosć nawukнycź.

W spočatku žo tutón pospyt dožyła njeporadźi. Ja tyranizowach Martu a buch zyle rabiatna, hdyž wona tajka žonjaza, ale žo njepschecźiwjaza wosta.

Dóniž jeneho dnja mały, nježny, ẑoro žłabuschki pjerasčhk nadobo mje pschecźiwo tjom žylnym holzam, kiž běchu žo do mnje dali a mje cźepjechu, sakitowacź spytajcźe.

Zadławje rosderanu wucźejech ju pod pjasćami pachow, a po słónčnjenju wojowanja, kiž mějach někto žana wubdźěcź, a kiž dobyjeźerjo dowrubdźich, wšo pschihadźiwschi wschitke kneśe na mojej jazy, nałwarach Martu dokładnje.

„Ty žałosłne hadreschcźo", łaśchkitych na nju. „Njetykaj žo do wójnskich należnosćow. Ty a mje schkitacź!!"

Marta da žo do bjeczenja a wuraźy pscheżłapjaje słowa:

„Wyšokowažnicź by žebi mje dyrbjała, Wórscha! Ow, ow, ow haj, wyšoko ważnicź žebi mje dyrbjała! A pschichodny krócź budu tebje **sažo** schkitacź!"

Ja wobhladach žebi ju na to wot horjeka hacź dele, podach ji ruku, kiž horzo pschimny, a prajach rasnje:

„Ja drje njebudu cźe wyšokowažicź, ale ty žmětsch mje lubowacź."

Wot toho cźaža bě hmoj pschećelnizy.

Wschо, schtož mi w mojej žrjódźbje pobrachowaschе, a to bě pschede wschěm macźerka lubosć, to nadeidźech w sahrodnej khěžzy.

To pak njebě „druha" chyzła.

Wona nětjesche jenož wukublowanje ła nusne, ale nij lubosć.

Tola Detleffsenowa da mi wobeje na proste waschnje, — da mi ńłónzo, a ja mójach pschećo hischcze nětchto pritnow do cźemneho domu pschinjesć a mojemu Lu wotedacź.

Nětko sapocźa žo šapo wojowanje, horzo wjedźene je wobeju stron, — tu pschékkowny dom, tu sahrodna khěžka a do toho łahodne napominanja wot Detleffsenoweje, wótre, wuźmějschcze porokowanja „druheje" a cźischcerśiwo pschiłodnoju bratrow.

Nan bě w tutom cźažu thutny, ẑoro porażeny. Jeho khora wutroba poca žo sacźuwacź dacź. S tym pschinidźe starošcź do mojej mkodeje wutroby.

Ja žo wjele ł nim pschekkodźowach, mój žo pschezo bóle družicźmoj, a tuž šmědźach jeho też na wóšm njedźel do Nauheimskich kupjelow pschewodźecź, i wotkelž wrócźi žo jara wocźerśiwjeny a womłodźeny.

Hdyž pak mje doma stare, njesnjeśliwe poměry wocźakowachu, proschach nana, so by mje do penšijona dał.

Wón bolosćnje na mnje pohlada, ẑeika žo ł mojim ważnym špohładnjenjom a pschihłosowaschе mi.

Dnja 3. nowembra.

Runje žym žebi pózdnje ẑtrony hischcze ras pschećitała. Klincźi to jara wschędnje a ẑtróżnje, ichtož žym tu sapiśowała. Sšlyschi-li schtó moju dźiwje buchatu wutrobu? Widźi-li schtó žyłowe šlédy? Wuczita-li schtó hłuboke horjo mjes ẑadatkami?

Bědnuschka papjera, bědnuschke pjero!

Cźaž mojeho pschebywanja w penšijónje, hewak ja młode lěta najšbožnjischе dopomnjeze, bě ja mnje ł měšcźanju krutcho, najšrjedńomicźischcho dźěła a wulkeho, ẑarowcho ẑłyschanja.

Tola ja wudźerżach. Nan mje wopytowaschе, tak cźasto hacź mójezich wotenćź, a Ludwikowe listy běchu wutrobu posběhowaze.

(Pokračowanje ẑcźěhuje.)

Človječe, njehněwaj so
na stare slě
Kup sebi nowe pola
Alberta w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 10 Tel. 3078
Kožane twory — Sportske wěcy

S **Kulowa.** Tśĕjzołwjtwo je dało pśichi śwojim domje **wotcrohacj *thśĕjnu komoru* a na druhim mĕśtnje** dako taśku pśichiwaricj. Pśichi tym namakachu nop. Hĭžo cźasto śu tu nopy namakali. Najśerje śu tu w franzowskich wójnach wojakow pohrjebali.

Se **Schśejeńzy.** Njedźelu žo tu pośwjećśi nowa rejwanska kubja. Schźejeńczanska **młodźina** žo wjeśeli, so **wĕst njetrjeba** tak dałoko na reje bĕhacj.

S **Wojerez.** Kedźbnosć słuźi na **wustajeńzy** wot ...ejeńczanskeho **knjeźeho dwora wustajeny** 24 zentnaco cźeźi byk „Rotbart". Je to dopotas, so teź w nawoktrjeju **žu dobrt plahowarjo.** Stoćo žo **10. 6.** ...rśnika Rätza saŕeja.

S **Mikowa.** Wuhelczanski knjeźi dwór podawa wot ...jako dnjow małćhim dźĕćom wschźednje cźerwje mloko. ...ichta płaćći jenoź 10 pf. a žo wot dźĕći jara kupuje.

S **Rychwalda.** Koleśaŕ śnjeśboži njedźelu, jako žo ...ewjedźenja ś Dubja nawróćśi. W Nowym Hamorje śaŕy do loźeja koleśaŕki a padny. Je žo na nohomaj ...ranił.

S **Wunśichowa.** Hośćenzaŕ Jurak pśichenaja śwoju ...kŕźmu na pjećj lĕt na pśedawśeho ratarja Ssoucha ś Lipinkow.

Se **Sleho Komarowa.** Tu je w khorowni wumrĕł pjećśiny hólz ś Cźetowa, kotrehož bźchu hobołu hem pśichwjedli. Wź doma, je śynowoje łubje paduył a žo pśichwom nuškkownje śranił.

S **Hródka.** S płunom sajźdojećśił je žo tu w nozy k śrjedźe pśichcźaju Warśtadt. Wón bĕ khorowaty a bĕ śej wjeźor hrjawku na woheń stajił. Najśerje je žo płunowoda feśwunyła, tak žo płun wustupi. Śrjedźu rano pśiny słužowa płun, saśtupi do śiwy a namaka tnjeśa morwego.

S **Khoćebuśa.** Wjwśichi wójnśki jaty Fritz Gieseler je žo **wutoru ś Barnaula w Sibirskej wróćił. Jemu bĕ** žo **najprjedy tam łubiko, potom** žo **pomĕry pohubjeńśachu, tak** žo **žo po 14** lĕtach do domśiny wróćł.

Z Łužicy.

* S **Wjasońzy.** Licźba dźĕłanjeńerjow, kiž dostawaju pospjeru, tu wotebĕra. Tukhwilu je bjes dźĕła 240 muźśich a 82 žónskich wozobow. W žuźobnym Rynarju žu pomĕry podobne; je tam 14 muźśich a 18 žónskich dostawerjow podpjery.

* Se **Salomja** nad Sp. Wutoru śpali žo Henećźez stałok. Ssloma, žyno a drjewo na hornjej łubi wohnjej połowpiche. Wobśchkodźeny wuheń je pśicźisna wohnja.

Mordźerski proces w Freibergu.

Wutoru wobśkorźeny Hennig śwój manewer dale wjedźeše. Wón wotpokaśa žud a teź śwojeho śaktiarja, a wunawaśe śwĕdkow wopaćneje pśichźahi. S tym žo pśiśeśłchowanje śwĕdkow sadźerźeśe, dokelž dyrbjeśe žud Hennigowym rĕcźam pśichpośłuchacj.

S wutornišchego dopołdnjischeho jednanja je jenoź wažne wuśĕbnyć wuprajenje jeneje Freibergskeje **kontoristki**, kotraž je njedźelu 7. julija 1929 wot nĕkoho pśichwjedźana blizko Wegefarthskeho knjeźeho lĕża žo wathodźowała. Wona je popołdnju na puću blizko lĕża njesajźu muża zwhladała, kiž je śwopŕĕdka łonź na Wegefarth śchoł. Potom je žo na młynśki puć a na Bräunsdorfsku dróhu zelnyk. Po jeje wuprajenju je wón nĕkajkej kuŕaj njeśł. Wona je jeho popołdnju w pjatej hodźinje śetkała. Muźśi je žo ju tehdy śa pućom na Kleinwaltersdorfske dwórnischźo praśchał. Śswĕdk śpśina we wobśkorźenym muźa, kiž je ju na tamnej njedźeli śetkał.

Popołdnju žo dalśich śwĕdźi pśiheśłchowachu. Mjeśnimi bĕśche teź žotra wobśkorźeneho, kotraž pak wuji prawo, so jako pśichiwuśna njewuprajł. Jedyn śwĕdk wuśtehny, je je śamordowany Śymani khćtro pódlanśka wołoka byk. Njeje wiele rĕcźał a śdyž je chźył raś śkowa proźeć, je jemu Hennig do śkowa padnył. Pohonej Kunza, kiž bĕśche ś nim raś khwilu na jenym kuble blizko Falkenberga dźĕłał, Henniga jara poćežowaśe. Hennig je jemu ljeża dwójzy ś kalaćom hroźył. Wo śudnitkich wĕzach je Hennig jara wobhonjeny był.

Dalśi śwĕdk, najśerśi pśiheśeł śamordowaneho Śymanka, ipśina wśchelake wĕzy, kiž na śudnitkim blidźe leżachu, jako Śymankowe.

Teź pośledni śwĕdk, jantowy dźĕłaćeŕ ś Łužicy, poćeźi wobśkorźeneho. Teho je Hennig jemu wśchelake lubjo naŕećeź chźył, so by śwoje dźĕło śpśichcźił, so je jeho chźył w jenym Wróśtźlawskim „privatnym hotelu" samećeźićź. Hennig wĕźo tute wuprajenja śa njewĕrne pśichedstajićź śpyta.

Ssrjedu pśicheśłchowachu žo wĕzywustojni.

Ze Sakskeje a dalśich krajow.

* S **Pirny.** (Sakśanje **kommunistiske** khadźowanje.) Sa śwjatki bĕśche wokrjesne śhadźowanje Spartakuśowego śwjaśka w Pirnje wotmyślene. Pirnjanska mĕśćzańska **rada** pak je nĕźko kóźde wustupjenje młodźinskeho Spartakuśowego **śwjaśka** wot 7. haćj 10. **junija** 1930 śakśaśka. Ministerstwo je hižo 31. meje wukas wudało, ś kotrymž śchulerjam a śchulerkam wobdźĕlenje śakśuje.

* S **Rieśy.** (Śsmjerne śajédojećźenje trwĕ ś drjewjanej tśĕśtku.) Kubleŕ Jurij Käśeberg ś Laaśa bĕśche žo njedawno pśichi drjewokalanju do kolena rubnył, bĕśche pak hnydom k lĕkaŕej śchoł. Tydźeń pośdźiśko poćza žo koleno jĕśićź. Jako pśichićźinu jĕtijenja śpośna lĕkaŕ tśĕśtku drjewa, kiž bĕśche w ranje tćażu wośtała. Haćźrunjeź kubleŕja hnydom do thorownje dowjesechu, wón tola na śajédojećźenje trwĕ, kiž bĕśche žo njejaźu pśichidako, wumrĕ.

* S **Otchatza.** (Krajny śjźd śakśkich pjerśinaćśich towaŕśtwow.) Sanźdźenu sobotu wotmĕ śwjaśk śakśkich pjerśinaśtich towaŕśtwow śwój 9. śjźd a lĕtnu hłownu thromadźiznu. Ssobotu wotmĕ žo pośpjedźenje pśichedpołdnja. Popołdnju bĕśche śjźd; wjeźor powitaśka śwjaśkowa cźłonjeź. Śwjaśkowa thorhoj žo pośwjećśi. Njedźelu wotmĕchu žo śawrjene pośpjedźenja, wopyty płahowaŕnjow a śwjedźeńśki cźah. Póndźelu bźchu wuśĕły. Po lĕtnej rośprawje wopśichja śwjaśk 371 towaŕśtwow ś njezy haćź 18 000 śobuśtawami: W pośledńim cźśe je žo pjerśinaŕśtwo w Saśkej khćtro pośbĕhnyło. Pśichija žo namjet, ly maja žo dwajdnjowe kuŕhy k wuwuźenju płahowanja pjerśinyh wotmĕwaćź. Wćźiśchi krajny śjźd budźe w Rodewiśchu w Vogtlandskej, blizścha kraina śwjaśkowa wustajeńza w Płaiwje.

* S **Barlina.** (Mały lićźeśći śmyk wotćrhuje wulke pśchekśchiwjenje.) Kriminalna policija śaja pokładniźu wulkeho konzerna, kotraž je po nĕźim 100 000 hriwnow pśchekśchiwiśa a je śwojim pścheźełom pśchejuśkała. Pśchi pruthowańach wona njeporjadnośće derje śakŕućj rośumjeśche. Jenoź pśchipadnje pśchiźdźe jeje śłóśmiśtwo na źwĕtły dźeń. Bĕśche žo śaliźiła. Jako differenzu w knihach namakachu, myślesche śebi, so žu njeporjadnośćj wotkryli, cźemuž pak tak njebĕśche, a śamotnoś je khora. Pŕjedy haćź bĕśche žo nĕkajke ukanje pścheźełwo njej śbanyło, napiśa wona wjednikej konzerna liśt, so dyrbi žo tola hladaćź, so njeby pścheźełwo njej śakŕućźił, so wona potom policiji śdźeli, so žu žo pola konzernoweho wjednistwa njeporjadnośće śtałe. Konzern pak naležnośćj na to wyśchnośćji wojśewi, a da pokładniźu śajećź, kotraž hnydom jywoje pśchekśchiwjenja pśchida.

* S **Leobśchüz** w Śchleświśku. (Wobźaŕujomny śćźśhnk.) W Górbnicu wośtaŕ žona śwojemu dźĕśeću rućźku, na kotruž bĕśche wona jĕtra śchćźkpjene dostała. Wona trjebaśche na to śchantko (Taśchemućh) ńama dałe. Wórhy pak ju pośća hłowa bolećź, wozćł bźchu wokaŕ jĕśenja, w ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ bĕśche wona hižom boźpolnje wośśepła.

Wobkhadne njeźboża.

Póndźelu dopołdnja śłubi 22lĕtny dźĕłaćeŕ Richard Schokta ś Dohny na nahle śnadowazej dróhy ł **Dohny do Pirny** knjeźśnoe nad śwojim jźdnym kolom a śajédoje do śchtoma. Njeśbożownemu žo nop pukny, so morwy leżo wośta.

Na Wildenhainskej dróhy we **Wallim Hajnje** śajédoje w nozy wot śoboty na njedźelu motoŕśki koleśaŕ do cźŕjódki 4 wośbobow, kiž hromadźe na dróhy śtejachu. Koleśaŕ padże a žo cźeźko śrani. Dwĕ wośobje, kiž bźchu na dróhy śtałej, žo thĕŕc wobśchkodźijśchtej. Wśchittich śjoch śranjenych dyrbjachu do Wulkohajnskeje thorownje doweśeź.

Jako cźyśche 60lĕtna wudowa Nothowa ś Bernsbacha w **Grünhajnje** pola Schwarzenberga hłownu dróhu pśchepŕĕkowaćź, ju automobil śhrabny a mori.

W **Ehrenfriedersdorfje** cźyśche ś Kamjenźe pśchijédźejcy automobil wićźej automobilej, kiž jemu napśechećźo pśchijédźe. Sajédźe pak na wuśtim mośće pśches Jśchopawu do muricźi, pśchekana ju a padny ś mośta. Wjednika cźeźko śranjeneho pod wośom wućźahnychu a do Annabergskeje thorownje dowjesechu, hdźeź bórzy wumrĕ.

Wutoru dopołdnja w 11 hodź. śchośaŕ Erwin R. ś Wiederitzscha w Lipiku na Landsbergskej dróhy śmjertnje śnjeśboži. Wón śtejeśche na śwojim ś kamjenjemi naklađenym wośu. Jako wós po njerunym płeśrje jĕdźeśche, śłubi R. runowahu, padże ł wośa a pśichidźe pod koło, kiž jemu pśches wutrobno sajédźe a jeho śamjeźe.

Cźeźke njeśboże śawinowało je hólćźiśko w Mjenju we Hollandskej. Autobus, kiž mjeś mĕśtonaj Francźerom a Sneekom wobthadźa, pśchiblića žo kanalej, kotrehož móśt bĕśche runje śa tódźe wotewrjeny. Hólź pak bĕśche śawjeru, kotraž pokaśuje, so móśt njeje śwobodny k pśchejédźenju, wotewrił, so žeby śchofśer myślesche, so je wśchitko w porjadku a da płun. Omnibus wali žo do kanala. S pažaśerow žo fijo śatepichu, mjes nimi nanaj, ł kotrejuž jedyn 7, druhi 6 dźĕći śawostaji.

Hróźbne zasypnjenje w Genuwje.

W pśchi śtawnym mĕśeźe Genuwje w połnośrjej Italskej je žo w nozy wot wutoru hódźele na wutoru hróźbne njeśboże śtało. Tam žo w pśchśitawje mjeśnarodnym dom śa wupścźowazych śaśtupny a mnohich ludźi pod śwoje rośpadanki pohrjeba.

Dom bĕśche wulke twarjenje ś 5 posthedami, śrjedźe blizko hłownego dwórnischźa a pośtajećźene nĕźdże 300 wupścźowazym pśchebywk. Jako bĕchu póndźelu wjeźor žo pśeni k mĕru podali, śaśtupny žo wjećh śpaśkeje śale we tśećim pośtkhodźe a pohrjeba dźĕł tam pśchebywazych.

Śkyhły ropot a wrjeść naplóśch druhich, so ł twarjenja cźekachu. Wohnjowa wobora, wojazy, policija, matrosoju wśchitkź na pomoź pśchikhwatachu. Ninje jako dźivchu njewobśchkodźeny dźĕł śpaśkeje śale naitupicj, śta žo druhe śaśtupnjenje, so pśke twarjenje žo do rośpadankow rośwali a jenoź śwonkowne murje śiejo wośtachu. Śwopŕĕdka tólśta mróźel procha hróźbne mĕśtno pśchikrywasche. Śtowa ludźo poźptachu, śujeśbożenych wutkowaćź. Jenoź pomahu žo jim poradźi, žo ł śaśtupnjenym pśchedobyć. **Po nĕźim śwućźahachu 50 śranjenych a nekotrych mortwych. Pśches śyku noź bĕśche khśchećej śtonanje a źakoćźenje njeśbożownych,** kiž pod rośpadankami śranjeni, śmjećeni a śatuknjeni leżachu. Wutoru wodnjo dyrbjachu ł wukhowanjom pśchećtaćź, dokelž śwonkne murje hrożachu žo śaśtupnyć. Śśuźobne twarjenja dyrbjachu žo wupróśtnićź, mjes nimi teź jene kaśarny.

Śhubjenych je hišcźe na 40 wośobow, kotriž drje je wjeśeścheho dźĕła pod rośpadankami leża. Wobory njeśboża su wośebje wukrajnizy, armenizy, arabźy, pólśy a śpritśy wupućźowarjo. Policija dyrbjeśche tych, kotriž su źebi źivjenje wukhowali, wot rośpadankow wotdźeźowaćź, so by pśchi śtrasche śaśtupnjenja nowym wóporam śadźiwała.

Přilopk.

*** Skała žo wotwalića.** Pola mĕśtaśka Houthena we Limburgskej prowinzy w Hollandśkej śta žo cźeźke njeśboże. Jako khowanzy jeneje fabrikhy wocźeźujeźnje wopuśćśene śkałne bydlenja w Geulonje, ke kotrymž ludźo rad wulćtuja, wopytachu, žo nadobo kruch śkały wotwalichu a cźłonjeź wo pjećź khowanzow padny. Jeneho Tśĕśtiśkeho khowanza śkała na mĕśtnje wótri, dwaj cźeźko a dwaju lohko śrani.

Na'nowiše z cyłeho śwĕta.

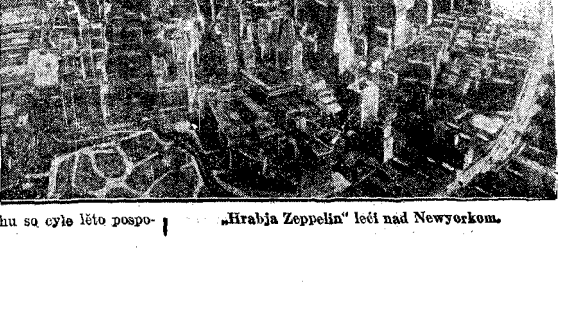
— **Śźhrowa powĕśćź wo wjedźe śa julijschi pjatk:** Rjane cźyśte lĕcźne wjedro. We wjeśornej Europe žo pomału k dešerju hotuje.

*** W Lübecku žu dźĕćom po mešhodźe franzowskeho lékarja Calmetta śerum pśche tuberkulozu śawdali. Skoro wśchĕ tele dźĕći žu na tuberkulozu śhorite a 28 ł nich je hižo wumrjelo. Serum žo podobnje kaž jĕtrowy śerum ł pśchenjeśenjom na howjadła dźĕła. W Lübecku žu žo nĕkaž śmylili a dźĕćom śerum cźśowcźeje tuberkulozy śawdali.** Dźĕći žu, kaž je žo dopokalało, na cźśowcźu tuberkulozu wumrjele, potajkim niž na howjaśe tuberkulowe bazille, kajśej žu śwopŕĕdka w Calmettowych kulturach byle. **Wućeźenźi mĕnja, so žu žo w Lübecku Calmettowe kultury wopak dale płodźile, abo so žu žo kultury śamĕnile. Wot wutory w Lübecku kommiśija śnatych jendźelskich lĕkarjow pśchebywa, so bychu žo wo tamnišchich podawkach do drobna wobśonili.**

*** S franzowśkeje śtójśnišeje kolonije w Cźajennu we połodnišchej Ameriźy je 21 śtrašchnych śtójnikow cźeźo.** Mjes nimi **žu morderźo,** kotrychž je republikśny **president** le thśoštańskemu dźĕłu na cźaś źivjenja wobhnadźił. Hačź dotal žu jenoź jeneho khśoštańźa śaśo popadnyli.



Pola **Marenija** w Rumunskej so pśed lĕtom petrolejowe źórła zapalichu a pśachu sa cyłe lĕto pospochi. Nĕtko hakle so poradźi woheń podusyć.



„Hrabja Zeppelin" leći nad Newyorkom.

Towarstwowski powěstnik.

Djeržđany. Serbske towarstwo „Čornobóh“ wjeđže so sobotu wječor we 8 hodź. k swojemu měsačnemu posedźenju na Christianskej drózy 22. Bohaty wopyt wočakuje ze strony sobustawow a znatych.

Khelno. „Domizna“ ma 9. junija (2. dźeń swjatkow) wječor we 8 hodź. pola Wezerec w Zelenym Dole swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla našeho założeńskeho swjedźenja 15. 6. mamy hišće wjele zarjadować, tohodla je winowatosć sobustawow, zo so we cyłku wobdźěla. **Předsydstwo.**

Zwučowarjo druźstwa B. zwučuja 2. dźeń swjatkow dopołdnja w 11 hodź. w Radworju. Kóždy ma tam być.

Čehnjenje 2. rjadownje

saksk. krajnoje loterije

wutoru, srjedu a štwórtk, 10., 11. a 12. junija 1930

hłowne dobyče 40000 hr.

Losy prošu hnydom zaměnić. Kupne losy hišće mamy.

Płačizny:	1/10	1/5	1/2	1/1
	8.—	16.—	40.—	80.— hr.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22 — **Ernst Lehmann** na Kamjentnej hasy 45



Žnjowy grat kóždeje družiny

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34. Tel. 2736

Hłowna předawańnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratařsk. mašinow a grata wšeho druhoho



Pfingst-Schuhe

Najlěpše kajkosće Wosebje tunjo

Elegantne pisane žonjace stupnje 14.50, 12.50, 10.95 **8.95**

Nizke mužace stupnje

čorne, lakowe a pisane, solidne elegantne wuwjedźenje . 16.50, 14.50 **12.50**

Krisseller

w Budyšinje, na Bohatej hasy 29

Kofej Kakao Kolonialne twory

Kurio

na Zwonkownej Lawskej hasy 24

Jězdne kola

Gumij za kola

Potrěby za kola

płaćizny hódnje pola

Bratr. Thomas

w Budyšinje, na Kamjen hasy 16

Wupjerki

jenoj **najlepiche** tworu:

80 cm	šěrokosć	m	2.20
100	„	„	2.75
115	„	„	3.—
130	„	„	3.50
140	„	„	3.70
160	„	„	4.25

Tuńsche hódnośće, kaj tej fešchite wupjerki a hłowaki flajn. na sładje

Andr. Kasper

(mějićel: A. Pilopp)

w Budyšinje, Burglehn 11

Sofy, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui

po wšěch płaćiznach zhotuje

Zane klamy!

Hermann Schulze

mebłowa wutykarnja

w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 16

(w dworje hosć. „Zum Echten“)

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony“

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje



zhotowja wšě włosowe dźěła, kaž wotšihanje po wašnju bubiskim a pažskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. Najspěšniše a porjadne postłuženje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Handrij Štrumpa w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble a pólstrowane tworu

Sym Serb!

Džělba

trjebanych mužacych, žonjacych a dźěćacych **kolow** wot 20 hr.

Seifert na Kamjenin. hasy 29

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Zwonkown. Lawskej hasy 24

5—6000 hr.

so na 1. hypotheku na ratarstwo hnydom abo k. l. julioj pytaja. Poskićenja pod **G 33** na wud. „Serb. Now.“

MONO-krema

je tola jena z najlěpšich srědkow k hładanju kože, tuńna a bjez tuka. Hižom za krótki čas je koža mjehka kaž somot. Jěrješka a čerwjena koža so zhubja, stara koža so zaso womłodźi, wuběrnje pře smahnjenje. Tuba 1.— hr. Wulka elegantna tyža 2.50 hr.

Měsćanska haptyka

na Hłownym torhošću.

Pomjedź na rožach

a t. d.

wolstroniž z **„Erysit“**

Hamtske skitanje rostlinow

Symjenowa wikowarnja **Rauchfuss**

na Žitnych wikach 9. Tel. 2069

holčka

pilna a sprawna, pyta so k pomocy do hospodarstwa a k wobstaranju jeneje kruwy do

Hajnskeho doma w Hormanecach pola Łaza

Pytam hnydom spušćomneho

wotročka

Kubleŕ Wušanski w Njeb'elčicach

Serbske Nowiny

słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Za swjate dny

wuběrnu šokoladu

5 tafl. krem. šokolady, jena 100 gr. jenož **1.—**

4 tafle dobromlóčn. šokolady **0.95**

4 tafle dobromlóčneje šokolady, jena 100 gr. jenož **1.—**

3 tafle wšelak. šokolady, jena 100 gr. „ **0.88**

3 tafle smetanow. šokolady, jena 100 gr. „ **1.20**

Wulki wubjerk darjenkow

Najlěpši paleny kofej

1/4 pf. —.60, —.70, —.80, —.90, 1.—, 1.10 a 1.20

6 % rabata

Thams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću

Tworykupowace towarstwo

z. dr. z wobm. ruk. **W Budyšinje** z. dr. z wobm. ruk.

Wulka džělba

leńcnych wobłekow

je dóšła, jara rjane mustry, wot **6.—** hr. hač do **32.—** hr.

najlěpša hotowa drasta.

Kupańske rubiška, kupańske mantle, kupańske wobleki

nowočasne mustry, spodźiwnje tunjo

K swjatkam

Pućowańske kholowy, Seppiske kholowy, pućowańske jaki, lystrowe jaki, kije, čapki, sportske nohajcy, sportske košle, kosmičkate mantle, njepřemokawe jaki jenož wot **7.—** hač **9.—** hr.

Stupnje

jara tunjo

Žonjace stupnje ze spiuk., pisane, na wobtuk šite wot **10.—** hr.

Strowotne stupnje, za bolace nohi . . . . . wot **15.50** hr.

wšo jenož najlěpše dźěło.

Mužace stupnje, čorne . . . . . wot **13.75** hr.

Nizke stupnje za pacholow . . . . . wot **11.75** hr.

Sokolske stupnje — Sokolske šlapy — Sandale

Stupnje za třěchlikryjerjow.

Kóždy sobustaw nosy jenož stupnje ze swojeho druźstwa!

Wobkedźbujće wukładne wokna!

Njerjad „Ex“

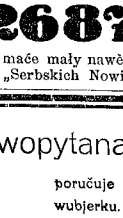
za zastodźerjenje puców we zahrodźe. Exsodin pječiwo šnjecam (Blattläuse)

Hamtske skitanje rostlinow

Symjentna wikowarnja **Rauchfuss**

w Budyšinje

na Žitnych wikach



2000, 3000 a 6000 hr.

so za 6%, k 15. 6. wupozcuja Poskićenja pod **G 32** na wudawarnju „Serbskich Nowin“

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin.“

Skazanki na pječwa

prosumy hnydom wotedać.

Wosebitosć:

Streslowy, twarowy a jabluk. tykanc

Z našeje samsneje konditarnje

Wšel. torty, lohke pječwa (Sandgebäck), Bismarck. duby.

Wosebitosć: **Sokoladowe baby** wot **0.75** hr. a **1.20** hr., jara tunjo. — Z našeje samsneje

kofejowoje paleŕnje

najl. čerstwy paleny kofej.

— Wosebite měšenja. —

1/4 punta **0.75** hr., 1/4 punta **0.95** hr, 1/4 punta **1.10** hr.

Wosebitosć: **25% kofejowe měšenje** 1/4 punta jenož **0.30** hr.

Konditorej **Wullnk** Postplatz rad wopytana kofejownja

poručuje najlěpše pječwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspušćomniše

Příloha k číslu 129

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 5. junija 1930

Němcy w Juhosłowjanskej so čuja potlóčowani . . .

Zadźiwanjenki němskeje logiki.

Němska mjeńšina w Juhosłowjanskej čuje so potłóčena. „Vossische Zeitung“ přinjese w 123. čisle nastawk wo „Němskej nuzy w Juhosłowjanskej“. Po němskich wudawanjach w tutym nastawku je położenje Němcow w Juhosłowjanskej někak tajke, jako położenje Łužiskich Serbow w saksskej Łužicy abo skerje hišće trochu lépše.

Chcemy skórźby, kiž spisowaćel tam wupraji, nadrobnje přepytować, rozjimać a při tym tamniše poměry přirunać z poměrami w našej Łužicy.

Skorži so, zo so po wójnje w Juhosłowjanskej němska šule zamknychu. Pola nas Němcy serbske šule zamknyli njejsu, dokelž nam scyła žane dali njebychu. Juhosłowjenjo zajachu wjednikow němskich mjeńšinow. Derje, a njejsu tež naši wjednicy sedźeli w jastwje?

Němcy maju nětk w juhosłowjanskim parlamenće swojich zastupjerjow. Nam su Němcy dobyće mandatow wotmóžnili z tym, zo serbske wolerstwo rozłuskowachu na wšelake wólbne wokrjesy. Zo Němcy w Juhosłowjanskej po zawjedźenju kralowskeje diktatury mjelčeć dyrbja, je wěrno. Ale mjelčeć dyrbja tam też druzy, zo by měł wbohi kraj měr a pokoj.

Spisowaćel ma šulske prašenje za najwažniše. Nó, my wšak też. Juhosłowjanski šulski zakoń da Němcam w šuli wjele prawow, to spisowaćel připóznawa. Ale we woprawdźitosći to pjeca njewuwjedźe. Haj, my Serbja nimamy tych prawow ani na papjerje, zabywši we woprawdźitosći. Něme skorži, zo dyrbi němske dźěćo bliže wot prěnjeho šulskeho lěta tež serbskohorwatski wuknyć a zo tohodla dźěćo jara njepostupuje. Nó a njedyrbi ha naše serbske dźěćo też hnydom wot spočatka so dračować z němčinu? We wyššich rjadowanjach so tam w Juhosłowjanskej zwjetša wučba podawa w serbskohorwatskej rěči. A je to pola nas hinak?

Spisowaćel dale skorži na njedostatk němskich wučerjow. Nimaju tam wučerski seminar a knježerstwo njechca tajki přizwolić. Njewotpowěduje tole cyle poměram w serbskej Łužicy? Kak dołho my hižo wotmy za serbskej srjedźenej šulu. Ale knježerstwo naše skórźby nimo wušow puści a mjelči.

Spisowaćel skorži, zo so němske dźěći wabja do nowoje sokolskej organisacije Juhosłowjanskeho kralestwa, zo so tam přeserbšća. Haj, a njenuzuja so tež serbske dźěći do němskich šowinistiskich turnarskich organisacijow, do „D. T.“-ferajnow, hdyž serbske dźěćo přestworja na narodneho přeměnika?

Spisowaćel hišće wosebje wuzběhuje, zo juhosłowjanscy Němcy njehaja a njeznaja hibanje, kiž by mělo za zaměr wottorhnjenje wot juhosłowjanskeho stata. Chcedźa pječa jenož hajić swoju kulturu.

A njeje to samsny zaměr, samsny směr, po kajkimž my so prócujemy? A tola němske knježerstwo ma hišće wjele mjenje zrozumjenja za naše prawa, dyžli juhosłowjanske za žadanja Němcow.

Skoro nam so zda, zo je juhosłowjanske knježerstwo (jeli zo němske wudawanja wotpowěduja woprawdźitosći) sej wzało za příkład politiku saksskeho knježerstwa napřeco łužiskim Serbam. To réka, trochu lépje dyžli my so Němcy w Juhosłowjanskej tola maju. Ze žadławymi poměrami w pruskej Łužicy, kiž twori tři stwórćiny cyłeho serbskeho kraja, wězo poměry w Juhosłowjanskej ani přirunać njemóžemy. Přetož pruska politicy napřeco mjeńšinam wotpowěduje wutupjerskej politicy fašistiskeje Italskeje.

Hdy budźe Němska skoro dopóznać, zo tež w politiskim žiwjenju płaći přisłowo: „Kaž ty mi, tak ja tebi!“ Z kajkim prawom sej žadaju Němcy, zo dyrbja druzy so z Němcami zapleńčić, hdyž w Pruskej mjeńšiny steptaju a zwuwjazaju, hdyž w Saksskej serbskej mjeńšinje so lódy někajke drobne prawa připóznawaju!

Potajkim, wšě němske skiwlenje a žałosćenje wo nuzy němskich mjeńšin we wukraju tak dołho njezměje wuspěcha, doniž Němcy so njedopomnja na to, zo tež woni maju winowatosće napřeco swojim mjeńšinam doma. Dźiwne — Němcy su tola hewak tajcy mištrowje w logicy, ale tule woni maju spodźiwne nahlady a myslenje wo prawach a winowatosćach Němcow a Njeněmcow.

Njech Němcy doma dadźa prawo swojim mjeńšinam a Němcy we wukraju so změja lépje, hišće lépje dyžli so nětk hižo maju. To je naša dobra rada a naša — pohroza!

Staroserbske popjelnicy pod dróhu.

Pola Sedźišcu w Delnjej Łužicy namakachu dźiwadźerjo pjeć kopanjow w hnadowej hłubokosći pod dróhu cyłym popjelnizow. Někotři wučerjo indyscheje schule dachu sej popjelnizami šlědźachu. Namakachu też zulu kamjentnu komorku, w kotrejž so khowachu krašne korbjatki, wuchate a wyšoke popjelnizy. Su krašnje wudebjene. Jena wuchata popjelniza ma runje šmuški: druhe popjelnizy njeju wudebjene, ale maju rjane formy. Wotjadnik ma za to, so su wukopańki 1.200 lět stare. Su hrótkeho połpoła. Nowna komorka bě jara primitiwna. Popjelnizy schikłasche wot horjeła płony kamjeń. Wězu su namakachu na hnadowej wyschinje. Dźiwaca ma so, kak su popjelnizy (40 ztm pod dróhu) so tak derje dźeržałe. Popjelnizy měšachu tworješ sałat domowinskeho schulskeho muzeja w Sdowni. Bohužel sebra je domowinski muzej we Slym Komorcyje. Mišo so na to dźiwaš, so takle wězy wołtawaju we tołu, hdyž běchu so namakałe. Na taše waschnje móhło so wuspěchnišcho budźiš w ludze sajim za domowinu a domowinsku myslicu.

Konflikt wo Delnjołuziskeho zapósłanca Fischera w Błotach.

Přichodnjeńcer Kupańšće gmejny w Borkowach (Błotach), bjerniki zapósłanc Fischer bě we swojim cźasu zastupował ludowe žadanje. Knježerstwo, kiž bě sajimnitam tola sakazało, jeho tohodla wobtrucźiło njebě. Sobotu jeńdźe so zastupcerstwo kupańšće gmejny k nowej wólbje. Sajm kaž prěni króć so k. zapósłanc Fischer jenohłósnje wuswoji. Tuta jenohłósna wólba pokaže, so je Fischer we swojej gmejnje jara woblubowany. Położenje je wšo nětk cźežke. Naskerje budźe so dyrbjeć komišarski gmejnski přichedstejićer postajić. Wo tym wšo Burkowcźenjo wjele wědźeć njechadźa.

Katarstwo na Hugieniskej wustajeńcy w Drježdźanach.

Buriše kubło we „Wulkej fahrodze“.

H-s. Sćeńdu tydženja na Hygieniskej wustajeńcy we Drježdźanach skupina „Katarstwo“ k wobhladowanju wotewrichu. K temu sćeńdcu so w brójni kubła, kotrež je so přiležitnišcom zyłeje skupiny, šafunjerjo knježerstwa, katarstwe komory a katarstich organisazijow k offizielnemu wotewrjenju. Hosći powita direktor katarstwe komory, dwórski radź. dr. Schöne jako přichodźyda skupinowego wubjerka katarstwa. Potom přichwaśa skowo wyschi katarski rada dr. Leuhardt, kotryž we wulkich smužkich samér tuteje wožebiteje skupiny a požahi katarstwa k hygienje rozłožowasche.

Dr. Leuhard prajesche mjes druhim, so je so w posledńim cźasu bóle kruce žadało, so by so wobydlerstwo sćiwoło w tak wulkim wobsahu kaž možno z wutupłodom domišništeho katarstwa. Tute žadanje może katarstwo jenož dopjelnić, hdyž

hygieniźy bjespworocźne sćiwadła podawa.

To je jemu jenož možno, hdyž su wsche wobstoły po nowocźasnych žadanjach hygieny sarjadowane. Katarstwo je tak rjec subjekt a objekt hygieny a po tutym je jimka też katarska skupina do tśoch podźełow rozdźelena a to: „Kubło“, „Technika a hygiena w katarstwje“. „Katarske wuspołody“.

Kubło hamo njepischedstaja někajki přenjotny muster ale je kruch frankowskeho burstwa dwora. Wone stej tak mjes dobrymi starymi a nowocźasnymi wahladami twarišcje techniki, hospodarstwa a hygieny. Katarski wobkhod njehodźi so wot dźenja k tutšichemu wot w lětstotkach wuprowanego na wšicko njewuprowanowane naćiwnische pschetworjeć. Wšcho trjeba swój cźas.

Dale wuswětny dr. Leuhard so katarstwu a pokazanjom swojich dźełanišich methodow a wuspołodow rady do sjawnosće stupi. Wone chce wubudźić sajim wschetrjebarjow wožebje wulkomišchćańskich kruhow, so wpłiwanja ludohospodarišku wažnosć, starośće a prózowanje katarstwa.

K tutej nuzli pischinoschuje wšitke žiwosć a bohatosć wustajeńcy. Pischisamtuju so wobhladanje, kotrež twaćiki rada Arnold wot twarišcha wotdźěła katarstwe komory wjedźešche najprjedy pschez

dubleńske a hospodarske ruminosće dwora.

Tu je so w hrodach, hnadowarnjach, maschinowych pschiprawach atd. wschitko wobkedźbowało, schtož by napischećeho hygienje skutkowało. Na pschikład je w hrodźi t. mj. „kótli šaw“ pschiprawjeny, kotrež naibole sa najwjetschu cźistosć stotu kukuje. Wjele hrodże su derje pschestrowćene a z dobrym powětrom napajane. Trensworma pschiprawa stara so za najlépši wuswětlenje. Wschudże je wjele wunajazionalnišcho sarjadowane a z maschinami sastarane. We brózniach je runje tak. Mlokowa komora je wot wobkhoda zyłe wolsamknjena.

Jako wobstaji wobhladanje so 20—25 ha. W prarily by tuta wulkosć pischecźiwo swojim wobsahowym a maschinelnym pschiprawam so njewuprajeć. Wjetsche khódy stotu pokazuja na tutón wobsah. — Wažbje sajimawe je na dworje hišće je wustajeńca katarskich kulturowych rostlinow, kotrež katarski spytny wustaw we Pilnizy sarjadowasche.

Dalsche wotdźěle katarstwe wustajeńcy su we wschelakich hallach w prjedawschim samjeżesenskim parku sauđešene. Swjećicha je to morowy inwentar, wjedomostne preparate a industrialne wuspołody. Wschjo je jara pschemyslnje a powuczace.

W dźělu „Technika a hygiena w katarstwje“ su wažnowustajene wustawy bohatu maćizny nahromadźene. Nastawa wožebje hygienu polow, rostlinow, hole a stotu. W dźělu „Katarske wuspołody“ wustaja wožebje krajny mlokowy wubjerk. Dale je tam widźeć katarska a winowa korčma.

Wjele wobsedźbowane budźe swaru też swontowna polna wustajeńca se swojim themu: „Hygiena katarskich kulturowych polow“. Szyla šmje tuta wožebita katarska wustajeńca wutki wopyt dla swojeje wažnosće za ludowe žiwjenje a budźe tak na swojim dźele pschinoschowacź k wutkej ideli zwjele hygieniskeje sanitacije, mjenujcy słužicź cźłowjeczemu pohrjenju a strowoće.

Myslički wo Cornobohowskej skhadźowanczy.

Njebě to hubjena myslička, zarjadować Boże stpiše wulět z hromadami na serbski Cornobóh. A tutón wulět rańsoserbskich towarstwow a organisacijow njebě ani připadne dundanje dla zawjeselenja, bě to samerna skhadźowanka serbskeje młodźiny, kiž měješe tołmačić serbsku wolu k aktivnosći.

Zarjadowarjo zetkanki njeběchu so nihdy nadźijeli tajkeho rekordneho wopyta. Bčehu drje ličili, zo so tam zeńdźe wokoło 100 swěrnych Serbow, ale njeběchu wočakowali, zo tuta lička so podwoji, haj potroji.

Boże stpiće bě Cornobóh serbski.

Wokoło stareje wěže, wokoło Bismarckoweho pomnika — wšudźe zaklińca serbske zwuki. Serbske spěwy zarža . . .

Němcam chce so najprjedy smjeć.

Ale směch so jim bórzy haći. Čuja, zo su wšudźe wobdaći ze Serbami. A zo tuči Serbja so jow čuja jako doma, jako knježa na swojim. To splóšiwje nazmjery cofaju do hosćenca, haj wotsaluja so scyła. Ta „strašna“ hora je so přez nóc posserbšćila.

Dołho smy propagowali serbske wuléty z hromadami, skhadźowanki serbskich organisacijow. A čado smy předowali, zo tajke wuléty njesmědźa měć nic njewušneho dundanja, wot korčmy ke korčmje. — Dyrbja słužić narodnej wěcy.

W tym nastupanju bě Cornobohowska skhadźowanka rjana kroćel do předka. Krótka swjatočnosć při staroserbskim wopornišću (cuzbnik je jemu nadał wudmo „Čertowe wokno“) doda cyłemu předewzaću jadro, wutk a zaměr. Na krótku khwilu kóždy je pohnuty, zamyslić so na tym, što je, što chce, što je naš směr a přichod.

Swjeđenje po Serbach pe něčim nabywaju raza wšědnosće. Njewabieja wjacy. Někotři přehorliwi hižo chcedźa „krunwu za rohi dejić“ — to réka zakazaju Serbam scyła swjećić a zarjadować swjeđenje. To je wězo wopak. Ale dyrbimy dać swojim swjeđenjam čerstwy, zajimawy raz. Přepołožimy je časćišo do přirody. Naše serbske hory a hrodźišća bywaju přihódne, krasne městnosće k tajkim předewzaćam.

Swobodna přiroda hinak skutkuje na člowjeka dyžli njećista, zakurjena městnosć w korčmje. Člowjek so čuje swobodniši, Bohu a njebjesam bliže. Skutkuje to jenak na připosłucharja kaž też na posłuchérja. To smy začuwali też na Cornobozy. Myslički létaju wysoko k njebjesam . . .

Njech młodoserbska generacija dže po tutym puću a směrje. Won do přirody! njech budź hesło. Won do přirody — to réka won z čěsnosće, njećistosće, wuzkosće. Won do přirody, hdyž je jasnosć, čistosć, swoboda a prawda! Won do přirody, hdyž sy bliżši Bohu.

Młodoserbja su sej stajili wjele wysokich nadawkow. Jedyn z nich je też reorganisacija serbskich swjeđenjow. Wótčinska scena na Lubinje při składnosći Budestećanskeho wšoserbskeho zjeźda kaž też swjatočnosć na Cornobozy Boże stpiće charakterisujetej nowy směr.

Serbska młodźina so wuswobodźa z kwaklow starych zasadow a předsudkow. Wona je też připowědźała wójnu tak mjenowanym „tradicijam“ — tam, hdyž njejsu na městnje.

Wémy, zo serbskemu ludej kiwa lépši dóut a lépši přichod jenož na zakładze dospołneho moralskeho znowanarodźenja cyłeho ludu. Serbska młodźina ma krutu wolu, přewjesć dokładnu sanaciju serbskeho ludu. Tutón nadawk chce dopjelnić z tym, zo najprjedy sebje samu wukubluje po nowych zasadach; potom też z tym, zo bjez straha a płóšiwosće wotkrywa jětřate rany na ćele serbskeho naroda. — Młodoserbake wuznaće na Cornobozy bě jene z mnohich zaamjenjow, zo so w Serbach přihotuje přewrót k lépšemu.

Serbska młodźina je Serbow přichod!

Hospozy, skitajće so před molemi!

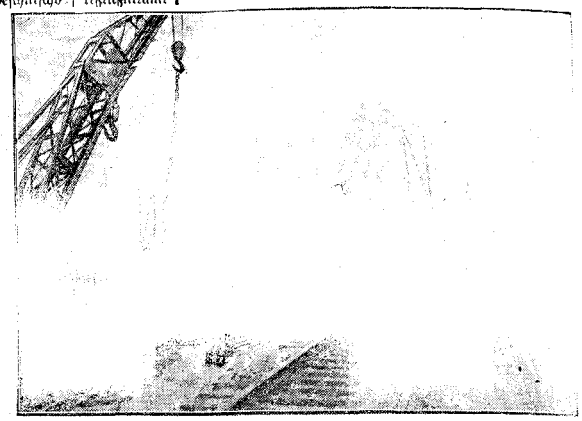
Kóždy so raduje nad rjanym nalětnim cźasom. Ale rjane wjedro nam tej přichinjeje hoješi, tiž fu nam mjenje witane. Su to schkódniki, pschekaźaju, tiž naš w léću tełko wobješeju.

Lětża nam wšěchcźa **mole** z hromadami. To je truduna powěsć za naše hospody. Ale niż jenoż mole, tež strašchne **žywowórki, mucźniki** a schtabry budźa lětża po jewjecź z wulkimi hromadami. Po milnych tymach mójšich pschcźo wobkedźbowacź, so je wjele schkódnikow. Lětża budźe wožebje wjele molow a tohodla dźenja hižo pokalamy na strach, tiž so bliži. Nicźo w hospodarstwje njeje wěste psched nadpadami schkódnikow se žiwa pschekaźanjow.

Kak móžeš so schkitacź psched tutymi njewitanymi hosćenni?

Mamy dość hrědki pischeńčwo molam. Składnišćo móžeja so z rozpuščenjenim spiritowym mydła pomydlić. Też je derje pischedmjety z płutom wobdźěłacz. Druhdy też pomha wukładowanje rumnoščow z pruskej kišalinu (Blausäure). Rajna cjisota w rumnoščach zakita najlepje psched molemi. Płun a wuhlicznty gyrlenik (Schwefelkohlenstoff) pomhatej pische schódne bruczi. Pschecziwo žywomórkam [illegible] so najwuspěšnischo z kišlicznikami a karbonatami. Niech hospoży so wobrocża na wobżywnistojnych. Priwatni swoje bydlenja niech sami z płutom njewuczišćeja wot schódnikow.





Na městnje njeskutka pola Groß-Kreutza w Braniborskej. Dwaj Barlinskaj dundakaj běštaj so na wsach do wšelakich statokow dobywałoj a kradnyłoj. Jedyn wobkradnjeny so z pólcajom a z třećim mužom za paduchomaj puści. W drožnym přerowje wobeja w spanju přeslapichu. Město toho, zo bychu so na njeju walili a jeju wuwjazali na njeju zawołachu. Taj poskočištaj a wšěch troch potrčlaštaj. Jedyn kubler, wésty Goerz ze Šmrjekowa (Schmergau) (z lěwicy) bu zatrěleny, wyšši strażnišćr Raek ze Šmrjekowa (z prawicy) bu strašnje ranjeny a třeći mjenjo strašny. Dundakaj pak ćeknyštaj. Jenoho pozdźišo popadychu. Druheho hišće pytaja.

Njezbožo na francowskich železnicach. Pola městačka Montereau wujdźe Parižski spěšnik, do Marseilla jědźacy, z kolijow. Z rozpadankow třoch prědnych wozow zwučahachu 7 morwych a wjacy ranych.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 5. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,05
100 šwajc. frankow	81 60	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burša wječera žłaba wosta. Kurhy efektow so wotdrjechowachu. Też na wikach z dołhimi a rentowymi liščinami kurhy popuschčowachu.

Na produktowych wikach też wječera wjele živjenja njebě. Jenički pschenža dale postupowaše a to žało wo 15 pj. Dešć je žadła. Sa druhimi družinami žita so mało praschachu. Rožka a wowsy běchtaj so poždźišo termije někschto mało drožschej. Wječera placzelske zentnar

w Barlinje:

pschenży 15,35—15,40 hr., rožki 8,60 hacž 8,85 hr., jenjorjenja najwyschcho 8,25 hacž 9,00 hr., wowsa 7,15—7,35 hr.,

w termijowym wikowanju:

za julij: pschenży 15,55—15,62½ hr., rožki 8,80—8,85 hr., wowsa 8,48¾ hr.,

za september: pschenży 13,45 hr., rožki 8,95—8,97½ hr.,

za oktober: pschenży 13,45 hr., rožki 9,05 hr. hacž 9,07½ hr.

Wječerawschje placžiny z Drježdźanskich wikow.

Žiwe kaczki 2—2,50 hr., kury, stare 3—5 hr., a huhy 4—8 hr., młodźiczki 3—5 hr., farjana pjerina po puncze: huhy 1,40—1,80 hr., kaczki 1,50—1,80 hr., kury stare 1—1,50 hr., młode 1,40—1,80 hr., holbje 0,80—1,50 hr., ryby po puncze: liny 1,20 hr., běrny zentnar 4—4,50 hr., punt po 5—6 pj., hydrožiły kał 50—80 pj., bóły kał 10—12 pj., wlóšći kał 15—18 pj., njerjera 10 pj., kreń 60—80 pj., selerij 15—50 pj., połotej 5—10 pj., jedźna loboda 18—20 pj., marchej 15—18 pj., zhóła 15—18 pj., karoty 15—20 pj., rjapały kał 13—15 pj., butra 1,60—1,80 hr., jeja 10—11 pj., hriby 60—80 pjenježkow.

Pschihotajeja:

Holzu do domu, Heinzowa w Hródku, Gymnasialna haža 8.

„ Schmidcz khojerownja w Ristej.

Pohonccja, mlokowcho, knježi dwór w Schkodowje.

Mlokowa k 1. 7., Jurjowy dwór w Trjebježcy.

Stwinšku, knježi dwór w Małkezach.

Na pschedań.

Klawěr w Hródku, Lěčna haža 3, delka na prawo na Jurjowej horje.

Wóz, sporišći a polza kuchinska w Lubiju, Margarecžina haža 151.

„ dźěćazy w Budyschinje, Pančijowa haža 9 delka na lěwo.

„ sporišći w Budyschinje, Hłowne Torhoschčo 4.

Pjet w. jornowozow, 15 kóšnych metrow, Keller w Kamjenzu, Budyska dróha 41.

Pschešada, knježi dwór w Schkodowje.

Pschešada, Buoelnik we Wojerzach, Selena haža 32.

Stupnje, mužazy, zyle nowe we Wojerezach, Kreishausstraße 4.

Na pschenajecje.

Wischnje, knježi dwór w Małych Radměrjazach.

Trawjenje we Wojerzach, Rózowa haža 11.

Pschešadowanje.

Wischnje, dźenża schtwórtk wjeczor w 6 hodź. w Scholczáji hoschczenzu w Wujeschčje pola Lubija.

„ jutše pjatk w Mikanez hoschczenzu w Njeswarowach.

„ na dróhy wot Hródka do Khoczebuša, pjatk 6. 6. 1930, dop. w 10 hodź. w Kobilschez hoschczenzu we Wulkim Wóšenku.

„ pjatk 6. 6. 30, dop. ½12 hodź. pschi nadróžnej khěži pola Běłeje.

Trawjenje, [illegible] 7. 6. 30, wjeczor w 7 hodź. Köhlerez 3 jutry wulka łuka w Zdźarsku.

„ druhi dźeń swjatkow, pop. w 4 hodź. na schtwórtej pola Kulowa.

Sšudnišćy na pschešadowanje

pjatk 6. junija 1930

w **Bórku** pola Wojerez, w hoschczenzu, dop. w 10 hodź.: Meble;

w **Bilym Khołmcu**, w Jerosch hoschczenzu, dop. w 10 hodź.: Gramofon;

w **Łašu**, w Scholczáju hoschczenzu, dop. ½12 hodź.: Schijazej maschinje;

we **Wuczkezach**, w hoschczenzu, pschip. w 1 hodź.: Kschidło;

w **Biskopizach** na šudnišćwje, dop. w 9 hodź.: Wschelake meble, schtelowanej wosaj, zesenje wobruče, kóšik, łupanska pschiprawa, čjorniza, worzlowe leški a schulske barby;

we **Łašu**, w Scholczáju hoschczenzu, dop. w 11 hodź.: Waha, koža na kolena, rjebłowany wós, schijaza maschina, šwinjo a wschelaka kolesarška potrjeba.

Sobotu, 7. junija 1930

we **Wojerezach**, w hoschczenzu „K slotemu Lawej", dop. w 10 hodź.: Kuchinski khamor, motorske kolo, pisanski blidže a wuhoski schpihel.

Sšudnišće pschešadźowanje leżownoschčow.

Leżownosć, nětkaž ⅜ łorza wulka, hłuschaza Lidiji Lindže Zieschangowej rodź. Schönfeldez w Budyschinje. Leżownosć je twarske městno, leži w Jenkezach pschi drohi a je 1582 hr. hódna. Pschešadźowanje budže schtwórtk 31. 7. 30, dop. ¾11 hodź. w Budyschinje na šudnišćwje, jitwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: **Pschi šmjenych wukrajnych placžišnach žu wiki hišće žnadnje wuwite. Pschenżu je mało, rožki wjacy na wikach. Termijowe placžiny za pschenżu žu 5 pj., za rožku 7 pj. nije wječerawschich.**

Płaćizny na [illegible]

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 10 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	4 6.	3 6.		4 6.	3 6.
Pšeńca	307-308	304-306	Hrochy	1 17 0	1 [illegible]
rožka	172 177	172-177	Woka	1 [illegible]	1 [illegible]
naz. ječmień	—	—	Modre lupiny	16 7	16 7
nal. ječmień	165-180	165-18[illegible]	Bolte lupiny	1 4 00	4 0
wows	143-153	44 15[illegible]	Seradella		
kukurica	—	—	Raps, wosusk	1[illegible] 0	1 [illegible]
pšeńc muka	3 3 41,5	3 3 41 2	Lany wosusk	16 17 0	17 17 0
rožna muka	21 25,	1 25,0	Boch. melasa	—	—
pš. wotruby	7 8 2[illegible]	7 8 25	D rnj. krusk	12 13 5	12 13 [illegible]
rožne „	7 8 25	8 8 50	Syno, 50 kg	1 4 1 6	[illegible] [illegible]
raps „	—	—	Rožna sloma	0 80	0 1 0 0
hrošch. Viktor.	24-29 00	24-29 0[illegible]	Pšeńc „	7 8	0 85 [illegible]
tane symjo	—	—	Wowsna „	65 [illegible]75	65 7[illegible]
pjeluški	17-18 0	17-18 0	Sena „	6 75	65 7[illegible]

Sokołstwo, šport a hry.

Wuježdźowanje na kołočarje w Kinsbórku.

Podobnje kaž w Lückendorfje je so zańdźenu njedźelu też w Kinsbórku wuježdźowanje z motorskimi kołami wotmělo. Čara, koraž wjedže přez tamnje wojerske zwučowanišćo, wučinja wšo hromadże 94 km. Wona dyrbješe so 10 razow přejěć, potajkim wšo hromadże 94 km. Při starće zhromadźichu so 35 [illegible] dźerjow. Přihladowarjow zeńdże so nic mjenje hač 50 000. Najlěpši jěždźer bě w rjadowni 500 (Ha[illegible] Heinrich z Lipska z 1 : 02,41. — Dale wotmě[illegible] mišterske wuježdźowanje. Čara dyrbješe so 20 [illegible] přejěć, potajkim 188 km. Najlěpši wuspěch bě w downi 750 (BMW) z 1 : 57,25; w rjadowni 500 (Ha[illegible] pak 1 : 35,58.

Swóbne powěsće

Swěrowanaj: Jiedrich Geißler w Dortmundźe je Erna rodź. Güntherez w Budyschinje.

Semrěloj: Wilhelmina hwnd. Sahrodnikowa w Budyschinje, 69 lět. — Korle Pfister, šulerink w Budyschinje, 45 lět.

Hlowny redaktor a zamodlwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarsku [illegible]: Arnošt Barth w Budyšinje. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Jězdny plan póstowcho automobila mjez Sěrachowom — Korzymjom — Budestecami a Budyšinom.

Płaćiwy wot 15. meje 1930.

1	1a	3	2a	5	4a	7	6a	9	8a	11	Jarki km		2	4	3a	6	5a	8	7a	10	9a	12
		653		953						2056		ze Zitawy (66) do	912	1248					2248			
		809		1118						2229		do Sěrachowa (66) ze	755	1132					2055			
		606		941				1645				z Drježdźan, hł. (64) do	952	1258					033			
		783		1122				1815				do Sěrachowa (66) ze	809	1118					2222			
610		815		1135		—		—		—	0	z Sěrachowa dw. (66) do	745	1102				1840		—		—
612		816		1136		1404		1924		2239	0,4	z *Sěrach. Měsć. Banka do	744	1101		1345		1839		2205		003
613		819		1139		1407		1927		2242	2,1	do Korzymja Postamt ze	740	1057		1345		1835		2200		005
620		825		1140		1410		1930		2245	—	ze Korzymja Postamt do	738	1055		1342		1833		2155		003
622		827		1142		1412		1932		2247	2,7	*Korzymja Weber ▲	737	1053		1341		1831		2154		001
626		831		1146		1416		1936		2251	4,2	Rozwodźe Erbger.	733	1048		1336		1825		2149		2355
630	727	835	907	1153	1327	1423	1832	1943	2047	2258	6,4	Budestec Forsthaus	728	1043	1151	1330	1441	1820	1921	2143	2343	2350
636	732	841	912	1159	1333	1429	1838	1949	2053	2304	7,9	*Rašowa Hoscenc	724	1038	1147	1326	1437	1818	1917	2139	2342	2346
639	735	844	915	1202	1336	1502	1841	1952	2056	2307	8,9	*Běłšec Hoscenc	720	1035	1008	1324	1433	1812	1913	2133	2338	2342
642	738	847	918	1205	1339	1505	1824	1955	2059	2310	10,2	*Dwě Lipje H. Kina	717	1032	1056	1319	1431	1809	1911	2132	2336	2339
646	743	853	922	1211	1344	1511	1829	2001	2104	2315	12,1	▼ *Budyšina Wjelećdr.	713	1028	1054	1315	1426	1803	1906	2128	2331	2335
650	746	855	925	1213	1346	1513	1831	2003	2106	2318	13	do Budyšina dwórn. ze	712	1025	1050	1310	1424	1801	1904	2125	2329	2329
655	749	900	929	1218	1350	1518	1835	2008	2110	2322		„ „ Žitne wiki ze	700	1015	1045	1300	1420	1750	1900	2115	2325	2326
		908	906		† 1419	1756		2044		136		z Budyšina do			1019	1220	1403	1627	1826		2118	2316
		1102	1102		1554	1928		2223		247		do Drježdźan ze			908	1122	1280	1450	1700		2011	2127
714			1021	1228	1408	1631	1900		2120	009		z Budyšina do	640	927	927	1223		1750	1858	2040	2216	2216
749			1043	1250	1442	1705	1932		2141	028		do Lubija ze	607	907	907	1202		1718	1838	2010	2144	2144

Znamjenjow: * Zastaniščo jenož, hdyž je trjeba. ‖ Jenož wšědne dny. | Jenož njedźelu. | Jenož sobotu a njedźelu. Přemjenjenja w jězdnym planu su možne. Za přizamknjenje k železniskim ćahan so njerukuje. Wuměnjenja dla wosebitych wulětnych a towarst. jězdbach su w Korzymju na póstskim hamće zhonić. Dalše je zhonić pola jězdnikow a póstskich hamtow. † Jenož sobotu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerja zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2087

Za nawěšćk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ačehwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běcny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje oznamjeńć. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny kóžde z lět wozjewja.

Čisło (Nr.) 130 — Budyšin — Pjatk, 6. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Wurunanje njedostatka w němskich financach.

Němski ministerski kabinett je schwórtk sakonje dowuradźił, kotrejž maju so němskemu rejchej k wurunanju njedostatka w hospodarskim planje rjschedpołožić. Knježerstwo je **reformu sawěrćenja dźełonjemějerjow** po namjetach němskeho wustawa sawěrćenja dźełonjemějerjow wobsahuje. **Rjschinoschi so wot 3½ na 4½ procenta powješchi.** Tole powješchenje je hač do 31. měrca 1931 wobmjesowane. Hospodarstwo dyrbi so zbodom se sakonjom wo reformje sawěrćenja khorych wołóžić.

Twjerdje rjschistajenym w sjawnej a privatnej słužbje so wožebitu dawk we wyškowjcy 3 hač 4 procentow dohlodneho dawka napołoži. Tantiemy dohladowanskich radow so tohorunja tutemu dawkej podrjsknu. **Njewoženjeni dyrbja jako wožebitu dawk 10 procentow dohlodneho dawka płaćeć. Dawkowe termije zigarettowoje industrije dyrbja so skročić.**

So by so liczba dźełonjemějerjow smjeńšiła, dyrbi so jim dźěło zjaradźić. Němska pósta wobschěrne skasanki rjsched dotal postajenu měru wudźěli. To samo so je strony němskeje żelesnizy stanje. Dwarjenje małych wobhdlenjow w rjonach, hdźež je wokebje nusne, dyrbi so z pojrjsčenjom kapitala rjschewać. W běžnym lěcze ma so pódła dotalnych sapočatych twarow hišćeze 35 000 hač 40 000 wobhdlenjow natwarić. Rjschi tym 150 000 twarskich dźěłacerjow zjskadnosć k dźěłu namała.

So by so za njesamožite wobhdleństwo snjeżnu podeńźniki pjenjes sawěrćił, so k tomu trěbne summy postaja.

Powschitkowny **programm za twarjenje dróhow,** po kotrymž ma so wobstejaca rjsch wutwarić, je wotmysleny.

Ministrowje su potom wo możnosći **powschitkowneho snižanja dźełowych khostow a płaćiznow** wuradźowale a hižo wo tym po zwjatkach dale jednać.

13 listinow při sakskich sejmskich wólbach.

Schtwórtk wjeczor je so cźeń mimjk, w kotrymž su so dyrbjale wólbne listiny sa sakski sejm wotedać. Sa tajschosakski Drjezdźanjsko-Budyski wokrjeż su sledowaze listiny doschle:

1. Sozialdemokratiska strona,
2. Němska ludowa strona,
3. Kommunistiska strona,
4. Hospodarska strona,
5. Němskonazionalna ludowa strona,
6. Sakski wjesny lud,
7. Nazionalno-sozialistiska dźěłaćerska strona,
8. Němska demokratiska strona,
9. Němska strona sa ludowe prawo a nahódnoscenje (ludowa prawna strona),
10. Stara sozialdemokratiska strona,
11. Ludowe nazionalne němskostatne sjednoćenstwo,
12. Kommunistiska opposizija,
13. Kschescijanska nazionalna ludowa strona.

S centrumskeje strony sapodata wólbna listina je so schtwórtk rjschipołdnju wróćo wsała.

Němskostatna rada mlokowy zakoń přijała.

W němskostatnej radźe je so schtwórtk mlokowy sakoń rjschijał. S podawanjom najskerschcho mloka dyrbi so hyknuca dowosej mukranjeho mloka sadźewacź. Mloko budże so jenož krucze sawrjene rjschedawacź smjeć.

Sakonjowy nacźisk wo powschitkownej wužitnosći rjschedawacjow sa twarjenje wobhdlenjow je so rjschijał, hdyž bě so na to pokasało, so je po wójnje 1600 tajschich sjednoćenstwow nastało.

Sakonjowy nacźisk wo rjschemjenjenju wušschego finanzneho sakonja je so wotpokasał. Po tymle sakonju dyrbjesche so liczba sarjadowanskich radow němskeje rjschi se 40 na 41 powješchiła, so by tež kschescijanjsko-nazionalne dźěłowe sjednoćenstwo sydło w sarjadowanskej radźe dostało.

Němskostatna rada so tomu rjschecźiwi, dokelž by so z tym jenaka žylnosć njes němskostatnej radu a němskim rjejmom franka.

Rjschi rjschewidźowanych posłanjenjach sa **dawk na mineralne wody** so namjes rjschija, so dyrbi oranžowa woda jenož potom wot dawka žwobodna wostacź, hdyž je so wona z wutwóčenjom cźistseho płoda bjes kóždeho rjschidawka rjschotowała.

Skótne khorosće w Delnjej Schlesyskej.

W Delnjej Schlesyskej je so schkintawa a pokhroma kěža na 83 dworow rošcherźita. Pódła toho na wjele městach žwinjazy mór knježi. W tajkej měrze njeje słotarstwo w Delnjej Schlesyskej sa 30 lět wjazy cźerpiło. Myžła žebi, so je so khorosć z wukraja sanjeńka, hačrunjež su mjesy sa zuły słót nimale sawrjene. Tohodla su so w nanjesnych wokrjesach wěšte wobhladniwostne naprawy stałe. Natarjo je słótnymi khorosćemi cźežko schkodnja. Też ratarske dźěło je jara poćežene. Natarjo dyrbja so wobhladniwostnym naprawam podeńźnyć, z kotrymiž je dźěło na polach a pastwach wobmjesowane.

Natarjo sudniskemu čazanju zadźěwaju.

W Niendorfu pola Lamstedta w połnoznej Němskej je ratarske wobydleństwo žudniskemu nuceńemu wukonjenju sadźěwało. Hdyž so dwaj wukonjerjaj sastojnikaj a dwaj žandarmaj w automobilu rjschibliżichu, so bychu słót a ratarski grat cźasali a do Stade dowjesli, **dróhu rjsched Niendorfom storhamu nadeńdźechu.** Pódła toho bě sarasceno. Sadu raćźiny Niendorfzjy natarjo z ratarskim gratom hrožo stejachu. Druhi do Niendorfa wjedźazy pucź bě tohorunja sawrjeny. Sastojnizy dyrbjachu so tohodla prózdni sawrócźiś. Cźasanje bě so stało, dokelž běchu so Niendorfzjy natarjo sapowědźili, rjschinoschki sa wotwodjenjeli swjask sapłacźiś.

Jencho Němca w Polskej zajeli.

W swjasu z namjetnym podawkom w Neuhofenje su w Polskej němskeho stacjana natarja Judu z Tryla we Schwjecźskim wokrjesu, w l. 1922 puschczenego policajskeho sastojnika, sajeli. Juda je pjecza jako pohrěbnik sa Polakow při Neuhofenskim podawku rólu hrał. Wón je pjecza w pschepytowanskej jatbje w Bydgošću.

Polske napřeciwne naprawy přeciwo němskej ratarskej politicy.

W rozrěcźenju z nowinarjemi w polskim ratarskim ministerstwje je w rjschitomnosći ratarskeho ministra Posjnskeho ministerialny rada Rosa rjschednoschi wo polskej ratarskej kriju a wo knježerstwowym ratarskim programmje měł. Pokasa na to, so su wuhladły za rjschedstejaze hospodarske lěto wožebje sle. So by so musy polskeho ratarstwa trochi wotpomhało, su dotkoćazne pożćonki, spuscźenje dawkow a cźakanje na sapłacźenje dołha trěbne.

Nowa němska ratarska politika je potezenje wjele šhórschika. Runowaha němsko-polskeho wikowanskeho rěcźenja je so rostschasła. So by so polske ratarstwo woharało, dyrbi so z tymi samymi naprawami pschecźiwo Němskej postupacź, kaž na pschikład z wutworjenjom systema wuwojnych premijow a wschelakej finanznej pomozy.

Jara wažna je organisazija žitneho wikowanja. Stat budże znadź tu z monopolskim systemom dźěłacź. Wutwos ratarskich wuprodowow dyrbi so pschi wschěch wobstejnjosćach powjetschić. Podpjerje za němski wuwos žwini do Awstriskeje dyrbi so podpjera polskeho wuwosa žwini napschecźiwo stajicź.

Cźežke rozbuchnjenske njezboże pola Prahi.

Na wojerskim swuczowanischcźu w Hodlerezach pola Prahi je so schtwórtk dopołdnja rosbuchnjenje stało, kotrež je žeby žiwjenje dweju wojakow zadało, tjo wojazy su so cźežko a nětkoli lohko skanili. Nětkuje sto wojakow bě rano na swuczowanischcźu wucźahło. Tam 17 metrow hłuboke hrjebje wurywachu, do kotrychž blachowe tyły je ekrafitom kładźechu. Wokoło 9 hodźin jena tychle tysow z tajkim wotmachom rosbuchny, so je wulke hromady pjerschcze wjele metrow wyšoko do powětra wjerhnychu. Na semi dwaj wojakaj z rosbitym nopom leżeschtaj. Tjo druhi wojazy běchu cźežko, nětkoli lohko skanjeni.

Rosprawa wojerskeje wyschnosce praji, so je so pschehladawschi je jedyn wojak na rosbuchnjenišu stupił, z cźimž je so njesboże stało. Wuběrk wjewuschtojnych je so pschipołdnju na městnu njesboża podał. Pěsche regimenty maju samostne pioněrske wothdźelenja, kotrež so w Kežu ke technniskemu swuczowanju pola Prahi shromadźeja. Swuczowanja su zyły tydźeń trale a runje schtwórtk je so słónčne swuczowanje z wótrej munizinju wotmjkło.

Československe wójnske łódże na Łobju.

K sakitanju kraja je Cźěskoslowakska schěsć małych wójnskich łódźow, kotrymž monitory rěkaju, na Łobju rjschesćika. Wone su z małymi kanonami a nětkotrymi maschinskimi tělbami wobronjene. Łódże maju wulkosć wožobowych rěcźnych łódźow a jara spěšnje a nimale njeběžnje jědźa. So bychu po cźmje cźežko spójnacź byle, su schěrowódre wobarbjene. Wone pola Litoměrizy kótwja a swjetjcha po nozach manewruja. Husto hač k statnej njejsy pola Herrnstreitschena pschijědu. Pschi bliščich manewrach, kotrež smeja so w krajinje mjes Litoměrizami a Herrnstreitschenom, budża monitory wulku rólu hrać.

Poincare zaso w francowskim senatu.

Prjedawschi ministerski pschedsyda a president republiki, senator Poincare, je wutoru so prěni króć po skoro lětnej njepschitomnosći sasu w senatu pokasał. Psched lětom je dla nakeho schorjenja a operazije nuceny był, so wscheho dźěła wostajicź.

Připadu před Parižskej univerzitu.

Sstrjedu bě so pjed Parižskej univerzitu nědźe 300 studentow leichu, so bychu profesora Challaya wocźakali a na njeho phi a hańba nawołali.

Chalaya bě pjched lětkim cźasom w sjawnej rěcźi franzowskim kolonialnym politiku schwikał a su potočźowańku politiku mjenował.

Po sarjadnjkim pucźu je so tohodla pschecźiwo njemu pschepytanje sawjedło. Studentojo pak wunoschk tohole pschepytanja halle njewocźakachu, ale na kamjenu pjasć jadachu. Demonstrazija słónčnje taschi rosmérow nahu, so bě policija nuzowana, sakrocźiś.

Nowy připad opposicije přeciwo ruskemu kommunismej.

Krupow, generalny sekretar wikowanskeje banki w połnoznej Europje, kotraž ma žiwoje žydło w Parižu a je wopravdźe banka ruskeho knjezerstwa, je žeby tele dny wot direktsije banki potwjerdźił dał, so ma wschě wjedźene knihi w rjedźe a je potom złužbu wupowědźił. Wschem Parižskim nowinam je list pósłał, w kotrymž praji, so, hačrunjež je organizowanu pschitšuchnik bolschewiskeje strony wot léta 1917, njemóže dale z bolschewiskim knježerstwom pschecźiwo žiwotnu žwědomju dźěłacź a so tohodla z banki wustupi. Pósłanz Dowgalivski je pjecza Krupowa namolwił, so by by so bjes komźdenja do Moskwy wrócźił, tón pak je kóždeżkuli wožobinske jednanje z Dowgalivskim wotpokasał, prajiwschi, so wschě styki z bolschewikami pschetorhnje. S listow, kotrež je nowinam pósłał, njech so sledowaze rady wocźischcźa:

„Požlednje léta žyne žebi husto pschemyšlił, hač žyn prawje cźinił, so žyn w rjadach rušeje kommunistiskeje strony wojował. Wokoło nje widźach, so bolschewikowje jatrjacu džeławy lud, kotremuž žiwobonu lubja, połožcźuja. Swopředka žebi myslach, so korjeń sleho w stólnistich wjednikach komunistiskeje strony leži, tola bórzy spóznach, so **sto w rjstemje leži.** Potłoczenje dźěławeho ludu njemóže k nicźemu druhemu dowjesć dóžli k žalostnemu wunoschku, a móže bo jenož w z krwju polatej klepej hašy brutalnoscje słónčnjeć. Do tam bo Rusa z nětcźišchej diktaturu honi."

Krupow je na policiji swoje nawědźenja k protokollej dał. Jeho stajnje dwaj policistaj pschewodźataj, dokelž bo z prawom boja, so budża bo bolschewikowje na nim wjeścź.

Za sobudźěło balkanskich ludow.

Po rěcźenju z grichiskim ministerskim pschedsydu Venizelosom pschedsyda republikanskeje unije Papanastasios do Jugoslowjanskeje, Rumunskeje a Bolharskeje wotpucźuje. Wón dyrbi tele kraje sa to dobyć, so bychu wotpósłanjo k balkanskemu měrowemu kongresej pósłałe, kotrež smeje bo w Athenje. Papanastasiowemu pucźowanju, kotrež je snaty jako wjednik pschecźelow měra w Grichiskej, politikarjo wulki wuznam pschipisuja.

Kommunistiski zjězd w południowej Koreji.

Kaž „Exchange Telegraph“ z Tokia powě, su tam njespokojaze powěsće došchle, po kotrychž je w południowej Korcji pódla mandžurskeje mjesny wulki kommunistiski zjězd wudyrił.

Skopčki žně w madžarskej nižinje nicka.

Nimo měry wulke mrócźele skopcźkow su lětża za žobu wjsche balkanske kraje nadpadowale. S Balkana su na połudź do madžarskeje nižiny pschicźahle. Schkoda, kotruž tale wobžerna njerodź nacźinja, je nimo měry wulka. Wjelschi źěl žitow we wulkej nižinje je hižo dźensa snicźeny. Wyschnosće pschecźiwo skopcźkam wutupjaze žrědła pschihotnja. We wojowanju pschecźiwo skopcźkam budźa žo też lětadła wužiwać. Skopcźkaza cźiwila je lětża hubarskich rosměrow nabyła. Satrachne mrócźele skopcźkow je Sinaiskeje połkuły lětża w nalěcźu najprjedy do Egiptowskeje padźechu, teź do druhich połnócnoafrikskich krajow žo wone nalwalichu, wosebje do Tunisa, Algierskeje a Marokkowskeje. W połodnišcej Europje žo skopcźki najprjedy w połodnischej Schpanskej pokazachu. To běchu bjes dwěla skopcźki, kotrež běchu z połnócneje Afriki psches Gibraltarski wuzinu pschileczale abo žo z wětrom pschinjate. Sdobom nastrózaze powěsće wo navalu skopcźkow do Grichiskeje dóndźechu. Potom pschihódźechu druhe balkanske kraje na rjad. Najhórje su žo někotre krajiny Rumunskeje potrjechile, potom skopcźki połodnischu Serbiju, Bołharsku a Cźornu Horu nadpadźechu.

Hindojo su spytali zajatych wuswobodźić.

Hindojo su wutoru znowa spytali jastwo we Werly nadpadnyć, hdyž je nětdźe 1000 Gandhiowych pschiwobrawjow w jatbje. Policija dwójcy pschecźiwo ludej posłuchowasche, pschi cźimž je žo 120 wobrobow franiło.

Dokelž je njedźelu 200 jatych zyptako z jastwa cźekneli, su žo wojazy wotpósłali, to bychu kalacźkaty grot wokolo jastwa wobnowili. Mjes tym so wojazy wobhrodźenje kalacźkateho grotu wuporjedźachu, cźrjódy psched jastwo pschicźejechu. S tym běchu wojazy nusowani, žo wotkla-licź. Cźrjóda pocźa kamjenje mjetacź. Policija žo zawola, kotraž porjad wobnowi. Podźěricho žo też do-lizije kamjenje mjetachu, kotraž jenož z gumijowymi klumpachami wobrónjena pschecźiwo ludej postupowasche. Wóžom policistow je žo sranilo.

Bojkott pschecźiwo jendźelskim twaram žo po zyłej Indiskej rozscherja.

„Daily Mail“ z Bombaya powě: Njeměrnjaze znamjenja žo pokazuja, so žo po zyłej Indiskej bojkott pschecźiwo jendźelskim twaram rozscherja. Bojkottej pschecźiwo knjeźerstwowym faktorjikam w Gujaratu je žo z tym zawało, so je knjeźerstwo samsne klamy wotewrilo, we strowéj mózy sastoinizy zivnosći a druhe twory kupowacź.

Sledźenja pschi połnocnym cźopje w podmórskim cźołnje.

Lódźiwowa wyschnosći Sjednoczenych statow połnócneje Ameriki je sledźerjej pschi połnócnym cźopje (polu) Wilkinsej dowolilo, so smě wužiwaźu podmórski cźołn za sledźenja pschi połnócnym cźopje w cźasu pjeć lět a za lětne sapłacenje jeneho dollara wužiwać. Podmórski cźołn žo pschetwari, so by też tołsty lód mohł pschekamacź.

Kommunisto o połodnišce Nankingske wo sko norazyli.

Po powěsći se Shanghaia su kommunistojo połodnischeje Nangkingske knjeźerstwowe wójsko sbili. Knjeźerstwowe wójsko hižo město Cźangscha wopuschcźa.

Roskasował jeneho jendźelskeho kanonskeho cźołna je wukrajanam porucźił, to bychu žo na jendźelskemu konjulatej sluschazej rěcźnej kupi zhromadźili. Druhi jendźelski kanonski cźołn je sriedu z Hankawa do Cźangscha woje-źał.

Ze Serbow

W Budyschinje, 6. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjecźor we 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +24. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer +1 a thermometer we nozy +9. Sežěnu dele žuche wjedro. Njanz. kežne wjedro porjesinjuje Božu swórbu. Powětr wschak je trochu zymny a we nozy žamo mróły padachu. Na pěsčach su kežźaze rožki a běrnjaze jelo wohrožene. Nad srjedźnej Europu wuphesejeza so hyła wyschina, kotraž hacź do połnócneho łodoweho morja. Pomalku so z wjecźora nižiny pschiblížuja. Jich pschiblížowanje schkleńza pschipowjeda, dokelž trochu wróco bdze. Tuž je wósće pschecźišćenje wjedra jara lóhzy możne. We wjecźornej Němskej je hižo pomrócźuje a hyniniscko wocźopnje. Schtož też pola nas naschkerje bórzy sastupi. Jutrje sobotu sthdaža słónczko 3,42 hodź. a khowa so 8,16 hodź. Mježacźk sthdaža pop. 4,07 hodź. a khowa so na ranje 1,48 hodź.

— **Serbska hłowna předarska konferenca** zeńdźe so srjedu 11. junija dopołdnja ½11 hodźin. Wšitke sobustawy so z tutym naležnje preporsuja.

— **Pschewobrocza Budyške měschcźanske dźiwadło do kinowa?** Pschistejne městnoscźe so pjecza z tutej myślicźku nosicha. Towarstwo Budyšskeho Centralneho a Palastowego dźiwadła, kiž tu hižom diwaj kinowaj wobsedźi, je so měschcźanskej radze posticźiło, so chce měschcźanske dźiwadło na 30 lět wotnajeć. Wy nim maju so posticźecź jynkowe filmy, tola maju žo też pschedwjesć cźinohry, kiž měli Zitawjzy, Shorjelzy a Drjezdźanjzy dźiwadźelnizy pschedstajeć, a stónczenje też varietne pschedstajenja. Sa tute samery ma žo dźiwadło pjeza wutwarjeć a pschetwarjeć, schtož budźe nětdźe 200 000 hriwnow płacźiś. Mjeto by z toho měło 50 000 hriwnow létneho dohytka. Mětile pak 36 000 hriwnow létnje pschibadźuje. Zyła naležnosć pak njeje hischce dokónczenje rosrjsana.

— **W měschcźanskej hłownej kezłiji** (na radnizy po jenym schodźe) su wupołożene cźisła 15—19 prjenjeho dźěła a 15—20 druheho dźěła němskoltatneho sakonskeho kopjena a cźisło 12 sakkeho sakonskeho kopjena w blížschim maj tydźenjomaj sa kóždeho k wobhladanju.

— **Wólbne wojowanje.** Dokelž mamy w Saksej bóry sapódplanzow do sjejma wolicź, je pschisichoł sajo cźaš njerjanewo wólbneho wojowanja. Nazionalna sozialistojo žu hižom dawno sapoczeli wólbne zhromadźizny wotmjewacź. Na wcźerjawschi schtwórtk wjecźor we 8 hodź. běchu sozialdemokratojo k wusmyslenju na Zitnych witach namołwjeli. Hižom wot 7 hodź. cźakajasche hudźba wabjo po mjesce. Tola hdyž běli cźrjódku na Zitnych witach wobhladachmy, dha namołwjenje njeběsche pschewulki wuspěch mělo. Prjedy hacź rěcźnik z leżownoscźe Bockelmanna wobthoda psches wójsierjcźak rěcźesche, pschi kotrejž kapała Lyjecźa njestrontiskeho) Reichsbannera někotre hudźbne kuchi. Potom padachu z najpomjerjenscho twarjenja słowa na pohłuchazych. Rěcź, kiž sbudź nětdźe 20 mjeńschnow trajesche, mějesche so jenož pschecźiwo Hitlerej a jeho nazionalnym sozialistam Demonstraziju wobłamknu kapała Reichsbannera z nětkrymi posticźenjemi. — Dźensa pjatk wjecźor ½7 hodź. swolaju kommunistojo žwojich pschiwinjskow na Hłowne torhoscźko k demonstraziji pschecźiwo nazionalnym sozialistam, kotliž sunja dźensa w „Srónje“ žwoju wólbnu sgromadźiznu.

— **Sswobodne mjazowe jeźi (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu 7. junija dopołdnja wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa žo žyre howjaze mjazo, punt po 40 pj., žyre žwinjaze mjazo, punt po 60 pj.

— **Pjecźiwo niz pschimacź!** Husto może žo wobkedžbowacź njepecźink, kiž może łohko dowjesć k schkodowanju na strowoscźi a k rosscherjenju thorosćow. Nětkrótki nazwucźenje, chlěb, zalty abo hewasche na jich twjerdoscź a hódnosć do kupjenja pruhowacź, a potom hakle pschihódne twory zhebi wubracź. Po prawom dyrbjał zhebi tola kóždy prajicź, so je njeapetitne a strowoscźi straschne, wužiwacź tworu, kiž su druzy prjedy wopschimali. Wukazy wyschnoscźe w tutym nastupanju nimaju husto wocźakanoho wuspěcha. Dyrbjało pak tola być należnosć wobydlerstwa, so je w tutym dnptu žame wocźejenje a zhebi też wot pjekarja a wunoschowazych wobžowow žada, jo pjecźwa jenoż z drjewjanymi kleńcźemi abo tykanzowej kopatku pschimimaju a chlěb jenoż do papjery žawalenu pschedawaju.

— **Paduschstwje.** 3. junija 1930 dopołdnja wot 7 hacź 10 hodź. žu z dwora nowoje schule w Budestezach muzaze kolo „Janko“ cźo. 1 253 106 kradnyli. Kolo mjezelne cźorne kroźna je selenymi žmuškami, žaušnej błótoschtakaj, žołte žwjena i cźornymi žmuškami, wuzeźowaze wodźidło i cźežwjenymaj gumijowymaj pschimadłomaj, wobschkodźenej cźežwjenej wobrucźi, Torpedoski žamobły, na hornim prékuschu derje widomne kowane město. — Dale kradnychu w nozy na 3. junija z nutsoobwjezom we Kamjenicy ninc wjenes zigareth žmankow Hansom, Atkah, Ulmenried, Maritza, Confreia, Ramses a Salem-Gold kaž też Clemen-schokoladu žmankow Edelmiš, Edelsahnemahm, Napolitaner, Bollmilch a Mokkahne. — Wo wažowne dźělenja proscha kriminalne wotdźělenje we Budyschinje abo žandarmstwje w Budestezach a Kamjenicy.

— **Paduschstwo.** Kradnyli je nětko 4. junija 1930 połdnju wokolo 3 hodź. tu na Hrodowiskej haby pschi ležownoscźu cźo. 1 muzaze kolo „Fuchs“ cźo. 9270. Kolo mjezelne cźorne kroźna, tehornuza žwjena a nowaj błótoschtakaj, ruczne wodźidło je schérymaj papowymaj pschimadłomaj, Torpedoski žamobły, schérej gumijowej wobrucźi — Wo wažowne zdźělenja prošby kriminalne wotdźělenje we Budyschinje.

Ferialne kolonije Domowiny.

Dźěći serbskich starších maju możnosć wobdźělenja na ferialnej kolonili. Jedna so pak tu jenoż wo tajke dźěći, kotrychž starši su ze sobustawom jeneho Domowinje přizamknjeneho serbskeho towarswa. Dokelž je na času, wšě preddźěła najspěšniso wukonjeć, njech so starši hnydom na předsydu towarstwa wobroća, a tutón najspěšniso njech jedna ze swojim župnym wjednistwom. Tukhwilu móża dźěći do Pólskeje dojeć. Wobsteji pak hišće dalša możnosć. Formulary za připowědźenje su w „Serbskej kniharni“ dostać a maju so swědomicźiwje wupjelnić, kaž připołožić wokrućenje, zo je dźěco bjez natykliweje khorosće, tola lěcźowanja a wocźerstwjenja potrjebno. Serbscy starši, popřejće dźěćom rjane prózdninske dny!

Domowina, Zwjazk serb. towarstwow.
Předsydstwo.

S **Makeho Wjelkowa.** Kradnyło je so w sachlei nozy z Makowjelkowskeho hotcźenza khětro nowe žónske kolesko znamki „Astoria“. Mělo je selsichnjene wodźadło, cźornej gumijowej pschimadle, cźorne kroźna je slotej žmuźku, Torpedo-žamobły, cźmowobrune žedło i módrym, selenje dyzkowanym žomocźanym pschikrywkom, i žitalkotej žyczu a schérymaj wobrucźomaj „Dynamo“. Schtóž nešchto wě, njech wosjewi žandarmstwu w Makym Wjelkowje.

S **Wulkeje Dubrawy.** Dubrawske podpjeraze towarstwo wotmě tu sajschku njedźelu trojaki žwjedźeń 50lětneho wobstaca towarstwa, 25lětneho jubileja thorhoje a požwjecźenja thorhoje. Wjeź be žwjedźeńšzy wupyschena a wobydlerstwo a towarstwa žo na žwjedźenju w bohatej liczbje wobdźělachu. Ssobotu wjecźor wotmě žo w „Sakskim hońtwjerju“ komers. Sahra Biegelez kapała z Adolfoweje hóty. Pschedhyzda towarstwa Hocker powita pschitomnych, wosebje też sastupjerjow bratrowskich towarstwow, da potom krótki rosblad wo stawisnach towarstwa. Wot žobuložalerjow je jenoż hischcze žiwy cźestny žobustaw Bjarnat Domaschka. Program dowupjelnichu pósticźenja muzikeho špěwneho towarstwa. K. Stenzel łaspěwa pěsnje ke kitarje. Veteranoju žo porjesćźowachu. Bě jich žydom a to fk. Urban z Lutobcźa, Jencź je Židowa, Kaschpor z Delnjeje Hórki, Joch z Dubrawy, Henka z Dubrawy a wudowa knjeni Wotowa, potom hischcze k.

Holanski wučer Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

8] (Pokračowanje.)

Wón mózne studowaćhe, štoji njewěrjomne bórzy žwoje wotkhadne pruhowanje, wuzkuži žwoje wojerske lěto a dźěsche potom do nacźeje indiskeje wotnoži wobhroda w Rangoonje. Na jedyn dźeń pschijědźe pschedy hischcze do Wiesbadena. Mějach spokojenje, so žo wschitke moje towarschki do njeho salubowachu, wón pak prajesche mi je spratwnym wobdźiwanjom, so žym zyle žo wokrakuila, na cźož poztuchach, žděla wošbožena, žděla njewěriwa, potom rožžohnowachmoj žo po jara ważnej rosmołwje. Cźhzychmoj po jeho nawrócźe z Rangoona hromadźe bydlicź a zyle wotdźělenaj wot „druheje“ domjaznosć zhebi wudźerżeć.

Tworjo zhebi zlote hrody sa pschichodo běchmoj zbožownoj.

Dnja 4. novembra.

Cźhzych wcźera dale pisacź a njesamoch.

Saschłoleć, wo kotrejž chzu nětko pisacź, je tak zakostna, žamo w dopomnjeću, jo często žwoje wobliczo w palazej hańbje do rukow ikrywam.

Rucźe, rucźe precź pischese pschitko. — Chzu spytacź wopisowacź, jako bych dozyła pschi tom wobdźělena njebyła, — budu-li to mózy?

Schtyri lěta pschebywach we Wiesbadenje, miły, lubowany nan stłóczi mje po nawrócźenju k žwojej žwérnej wutrobje; pohódne, blyschcźaze bydlenje, zyle mi pschitžluschaze, mje wocźakowachu a — symnej, worzałtwerdej wocźi „druheje“, wo nicźo itahodnjenej za dołheho dźělenja.

Tuž dóndźech hižo na prénim wjecźorje po nozim nawrócźe do sahrodnje, je thežli, — nandźech tam jara khoru staru žonu, nadeńdźech ipodźiwnje kraźnu Martu Detleffsen, moju žwérnu pschecźelnizu, a zawohlabach jeho k prénjemu rajej: „Heinrich Heinsius“.

Wón bě stajnje we wutraju jako podźělnik firmy pschehrał, bě mi znaty pisches žwoje listy mojemu nanej, kiž pokazowachu žónški nježny rukopiš, nad kotremž běchmy žo cźasto žmjeli. Wón bě mudry pschekupz, luboscźiwy towarschnik a rjany muž.

Rjany muž.

Wopraudźe, ja mózu hižo wězownje wo nim žudźicź.

Je žo dźiw stak? Ssym žo wusstrowika? Heinrich Heinsius njebě wjazy młody.

Schtyrzecźi lět stary. — Ja spohladowach k prénjemu rajej z pocźescźowanjom na muža, — žwojemu nanej běch žmjerch dobra, wón bě mój najlubschi towarsch.

Sa „Heinricha Heinsiuža žo „horjach“.

Tón bě hinajschi hacź knježa, kotriž pschikhadźachu do mojeho wótzneho statoka, mudry pschekupz, ale žadyn cźłowjek liczbnikow.

Lubowasche poesiju, dawasche mi dobre knihi cźitacź a smjeła žnjeschcźny cźapor z mojeje knihownje.

Tamna „dobra“ macźišna k cźitanju njebě mi pschezo w hódź. Hendrich Heisius bě pobožny. — ale njeměwasche žmětwaju, wjeselu pobožnosć mojeho nana, kiž możeše žo też po lěsu a po honach pomodlicź, a rosrěcźowasche žo cźasto z mojim lubym pastorom Holle, kiž bě mje konfirmował a z toho cźasa pschecźel nascheho domu žwotak.

Pastor Hollowy naschtudschi tekst je: „A sajo prafu wam: Wjeselcźe žo.“

Teź moje holanske pěsnje cźhzyschе mi Hendrich Heinsius jebracź, ale to njepschidach.

Holanske pěsnje Uwe Karstena stojachu kaž jesin mjes namaj — a — ruzy Hendricha Heinsiuža. Njemóžach jeho ruzy wuczucź.

Wschitzy na mnje žwarjachu, jo žym hlupa.

Jenož wón žam nicź.

Hdyž běchmoj žo hóle bliže sesnakoj, prajach jemu to jónu we wulkim hnehwje.

Tu widźach dźiwne błyskotanje w jeho wocźomaj, — wón žo na to wuzmja.

„Wy sće prénjotna, originał, knjeżna Wórscha.“

To mje jahańbi. Sesda žo mi, jo žym njepękna a njeryczeźita. Ale jeho ruzy njemóžach tola lubowacź.

Hendrich Heinsius bě bohaty.

Wjele bohatschi hischcze hacź mój nan.

Jeho wila, kiž stojesche hluboko w parku pschi brjoh Alstery ležowana, bě hajkowźy wuhotowana, i orientalskej pychu.

Dźiwnje wotrazowasche žo wot towarschnych městnoscźow jeho žamžna wobydlenźka sitwa. Jónu wodźesche zyku towarschnoscź wokolo, a dokelž žo mi wostudźi, pschi spodźiwazej, wukhwalowazej cźłowdze wustacź, wocźinich khadźu durje, kiž buchu wobstajnje sapasene.

Ja sastrózich žo psched Khrystušowym žwjecźerscźom we žwjesnjej wulkosći, kiž wiśasche nad cźenno-pyschnym pišanskim blidom. Zenje njejsym hrósbniscchego pschedstawjenja schcźitowaneho Sbóžnika widźała, a moje wócźy njebě dosć žwucźene, so by pólnało, jo je mischtrsta ruka jo molowała.

Nadobo stojesche Hendrich Heinsius pschi mni, — wón měsesche waschnje dźiwnje słohta, njeschtschownnje stupacź, a jeho wócźy žo sajo tak błyskotaschcźej, hdyž na mnje pohlada.

„Tajka błeda wy sće, knjeżna Wórscha?“

„Kajke žałožne žmjezo!“ Mje žyma wobźa. „Schtó tu bydli?“

„Ja sam! A je to spodźiwnje kraźne žmjezo. Wy smějeće jo hischcze rad!“

„Cźehodła to?“ wopraschach žo, a potom pobźach spěschnje nimo njeho do wotkhěže k druhim.

Hendrich Heinsius wosta pschi mni.

„Wam je syma“, schepny mi wón, „a Waschej milej, khroblej wócźay sesdatej žo mi być bojaslivej a wustrózanej.“

Spytach kusło wottschasćź — to dźiwne, kiž bě mje sajało.

(Pokračowanje scźehuje.)

Domaščicu, kiž hišće dosta częstnu liščinu. — Sa thorhoj běchu jenu wěnowate ślěborny wěnčk. Njedźelu rano wotmč žo budźenje ſ hudźbu. Bratrowske towarſtwa běchu pśichśle ſ **Wjeleczina, Zidowa, Korſymja, Pópkowow, Mojndla, Dobruſche, Khažowa, Raſchowa Lupoje, Wjaſonjzy, Lichanja, Noweje Wěſy, Hornjeje Hórki.** Nimo toho běchu pśichtomne wſche towarſtwa ſ Khwaczij z Dubrowy. Pśichi pomniku padnjenych žo położi wěnc, pśichi czimž měſeſche pśchedžyda žwjedženſku rěcž. Sswjedženſki czah žo po wſy hibaſche. Sswjedženiſchczo bě turnaſke towarſtwo pśchewoſtajiło. K. pśchedžyda **Hocker** witaſche pśichitomnych, poda potom roshlad stawiznow towarſtwa. Sswjedženſki prolog pśichednježe knjeni **Pilowa** ſ **Minakala**, knježna Pjetaſchcz měſeſche thorhojowy prolog. K. wječnjanoſta tolmačži ſbožopſchecze zmejny. Sjednoczeńſtwo bě ſaſtupjene ſ k. **Dubenbachom** ſ **Korſymja.** Nowu thorhoj poſwjeczi k. wyſchſchi farar **Farjenk.** Nawjaſa na 6. ſchtuczku 20. pſalma. Muzſke ſpewne towarſtwo ſe ſpěwami žwjatočnoſcz porjenſchi. Pśchedžyda žo podjakowa ſa mnohe dary. S Kěruſchom žo žwjatočnoſcz ſtónczi. Wjeczor ſcźehowachu reje na dwěmaj ſalomaj.

S **Klukſcha.** Pśichi naſchej ſchuli ma žo hnydom wobſadźicz nowopſchiprawjene měſtno ſtatneho wucźerja. Mſina ſdaboſnja D. Žada žo wobſnježenje **Herbſteje rěcźe** a hudźbna thmanoſcz. Bydlenje ja nježenjeneho wucźerja tu je. Samotwjenja njedy žo hacź do 5. junija na wokſrejžneho ſchulſkeho radu w Budyſchinje ſapodaja.

Ze **Sunowa-Smjerdźaceje.** Pućowanſke nadupodawanje za maćerje budźe ſrjedu 11. junija popołdnju w 1 hodź. w Sunowje pola Lyſeltec a 1/4 hodźin we Smjerdźacej pola Krawcec. Lékař budźe pśitomny.

Ze **Sowjec** pjatk 13. junija popołdnju w 2 h. w hoſcencu. Lékař budźe pjatk 13 junija popłdnju w 2 hodź. w hoſcenc. Lékař budźe pśitomny.

Z **Jawory.** Zańdźeny ſtwórtk bu dźěłaćeŕ Jakub Winkler na Khróſćanſkim kěrchowje pokhowany. Zemrěł bě na ſćěhwkach njezboža w Kamjenskej khoroſći. Njedźelu pśipołdnju dźěſe po ſykanje na rězanju. So wobſunywſi padny po krótkim ſkhodźe dele a dyri tak njezbožownje na twjerdu zemju, zo ſej nop napukny a tył ſtrašnje wobſkodźi. Dowjezechu jeho do khorownje, hdźež wjacy k ſebi njepśińdźe. Hižo nazajtra zemrě. Na 33 lět ſłużeše pospochi pola jeneho tudomneho bura za pohonča.

S **Djéžow.** Wutoru ſnjeſbożi wojnař Langa ſ Běhanow w pſchedewjaczu Burkertez firmy. Je ſej lěmu noſu nęſchto trócź ſtamał a dyrbjachu jeho ſ awtom do khorownje w Nitkej dowjeſć.

S **Rychwalda.** Kantor Rownař ſ Cźelneho, kiž bu ſem pſcheſadźeny, žo tu pjatk žwjatočnje ſapokaſa. Wjeſne towarſtwo, gmejniſke ſaſtupjeſtwo a ſchulſke dźěći jeho powitachu. Paſtor Wanta měſeſche powitańſku rěcź, kantor Marko na w. jemu pſchepoda klucze a djakowaſche ſo wotthadźanemu kantorej Gucźi. Po ſtarym (ſłowjanſkim!) Waſchnju pſchepodachu nowemu kantorej chléb a ſół. Nadźijomnje nowy knjeſ kantor też na to bźiwa, ſo ma też w Rychwaldze dźeći ſerbſkeje narodnoſcze. Hdy dejachu pruſy Sſerbja rysy ſerbſkich wucźerjow?

S **Rychwalda.** Bacźonej ſwójba w naſchej wſy je ſo roſmnožiła. Bacźonisza je ſſi młodźata wulahnyła. Schwórte jeju bě njedawno ſ hnězda cźiſnyła.

S **Běleje Wody.** Njeſboże ſta ſo wutoru pſchij. na rózu Jamoweje a Jamoweje dróhi. Pohonch chžyſche ſe dwěmaj wojomaj do Jamoweje dróhi ſahibnyc; pſchi tym pſchejedže hólza, kotrehoż dyrbjachu hnydom lékarjej pſcheſadać.

Wotkrycze staroserbſkeho ſkulliſća pola Zhorzelca.

Na ſtarej winicy pola Zhorjelca namakachu njelawno při kopanju črjopy ſtaroſłowjanſkich ſudobjow, kiž k. rada na wotp. Geisler pśepoda „Kaiſer-Friedrich-muſejej“ w Zhorjelcu. Dokelž ſo tam też namaka čorna zemja a żelezny nóž, maja za to, zo je wyſoka winica była ſtaroſerbſke ſydliſćo. Haj, tute ſydliſćo je ſamo mało raz hrodźiſća, přetož na južnym kóncu winicy mózemy wobkedźbować naſypany ſtyrirózkaty kopc, hdźež tohorunja ſłowjanſke črjopy namakachu. Namakachu też tu powoſtanki ze zażneje żelezoweje doby. Tute pokhadźeja z Łužiſkeje doby.

Potajkim ſwědki ſtaroſerbſkeje kultury Němcy ze zemje kopaju a w muzejach khowaju, ale ſwědki žiweje ſerbſkeje kultury naſheje doby chcedźa Němcy niczim a ſkerje lěpje zaſo zakopać do rowa.

Wusudźenja.

Wulka khłoſtanſka komora w Budyſchinje.

Powołańſki ſud wuwinowa kalkulatora Matia Richarda Strietzela ſ Olbersdorfa, kotrehoż běſche Zitawſki ławniki ſud dla njeſakanſtwa ſ kěru jatwa ſakudźił. Stóſtnſtwo, wo kotrymž ſo jednaſche, běſche ſo hižom pśched lětami ſtało. Kaž pśched lawniſkim ſudom tak też nětko wobſtorjeny wſchitku winu pśejeſche. Sſud jeho na to wuwinowa.

Khětro powyſchi ſo khłoſtanje, kiž běſche ławniſki ſud w Habrachczijach kowařkeſnu pomocznikej Pawołej Guſtavej Tſchörjy ſ Habrachczij dla njeſkedźiwego cźelneho ſranjenja napokožił. Tutón ſud ſaſudźi jeho jenoż k 5 hrivnam khłoſtanja. Dokelž pak khłoſtanje njeběſche po měnjenju ſtatneho rěcźnika pſchestupjenju pſchimérjene, ſo wono pſchecziwo wutudej powoła. Powołańſki ſud ſaſudźi Tſchöcku na to k 4 měſazam jaſtwa. Hdyž pak ſaſudźeny 50 hrivnow pokuty ſaplacźi, potom ma ſo jemu wupruhowańſki czaſ poſkiczicź, njewobroczi-li ſo ſtatne rěcźniſtwo na miniſterſtwo dla roſſudu.

Z Łužicy.

* S **Nowoſalza.** Sateſpjeneho namakachu w hacze barbjerja A Wünſchu. Mějachu jeho ſa měrneho cźłowjeka, kiž bě też nimale 40 lět ſłużił we wóhnjowej woborje. Je ſej žiwjenje wſak hubjenych hoſpodarſkich pomérow dla. Bě ſo hižo žobotu woſſalił.

* S **Rychwacha.** Njedźelu pſchip. ſajachu 20lětneho kantjenika R. Röbricha w Prochnowje. Wón bě ſo pſcheſchoł na ſchulſkich holzach.

* **Se Shorjelza.** Delni printan Maks Balzer, ſyn jeneho tudomneho pſchekupza, běſche ſo wot póndźele wjeczora ſe ſwojim motorſkim kolom ſhubił. Sſrjedu popołdnju jeho w jenym lěſu pola Lubanja ſaſtałenego namakachu. Po wſchěm ſpadźu jedna ſo wo ſamomordarſtwo, dotal pak njeje hiſchće ſnate, ſchto mohło młodeho Cźłowjeka do ſmjerce ſahnacź. Balzar pracowaſche ſa wutrjadnje pilneho a ſwědomiteho ſchulerja.

* S **Trjebułow.** Sſobotu hop. pjekarſki wucźomny pſchi měſchczańſkim parku ſo pſchekhodźowaſche. Nadobo ſo do njeho da ſtornik, tak ſo tutón ſwoje koleſo ſawoſtajiwſchi cźekny. S pomozu reila poradźi ſo jemu ſtónczenje throbje ſwérzo ſaſo wrócźo hnacź. Sſornik bě ſtludny a bě ſwojemu wobſhedźerjej cźekny.

Ev.-luth. krajna ſynoda.

Po pſchestawozy nětkotrych dnjowſ ſeſdže ſo ſynoda ſrjedu ſaſo ſ ſwojim pohedženjom, kotrež po wſchěm ſdacź dźenja pjatk ſkónczi. Chce ſo w etapmje hiſchće raz ſeſrjadować, ſo by potom wobjebje wo ſakonju wobkadźenja farow wuradźowała.

W ſrjednjichim pohedženju wolesche ſo najprjedy ſtajny ſynodalny wubjerk, kiž ſynodu ſaſtupuje, dokhoż ſo njeſkhadźuje.

Potom jednaſche ſynoda wo prenim kuſkadźowanju pſchedkoſtaw B. patronatnim ſakonju. Prawny wuſtajk bě ſche ſwoje namjety na pſchemjenjenje ſdźela jako nowoſeſtajany ſakoniſki nacźiſk ſapodał. S nich pak wukhadźa, ſo njedźiwajcy mnohich pſchemjenjenjow njepſchińdźe k ſakkadnym ważnym pſchemjenjenjam. Patronat ma ſo je ſapodatymi pſchemjenjenſkimi nanjeſenami hiſchće raz do zyrkwiſkeho hanta wutwarić, patron ma ſo je ſlubjenjom kruceźiſcho na zyrkej ſwjaſacź. K dokładnej roſprawje wiceprezidenta D. Hickmanna-Lipcźanſkeho pſchijamkny ſo dołha roſmołwa.

Mordarſki proces w Freibergu.

Mordarſki prozeſ w Freibergu.

Sſrjedniſche popołdnjo wupjelni ſwjetſcha roſprawa pſchichiatera wyſchſcheho knježerſtwowſeho medizinalneho radu dra. Weichſela ſ Waldheima. Hennig pſchebywaſche tam wot 10. februara hacź do 24. měrza k pſchepytowanju na ducha.

Kaž ſ aktow wukhadźa, bu Hennig hižom ſ 8 lětami ſłóſtnik. Běſche ſo pola ſuhoda do twarjenja dobył, ſo by konſekt na Božodźejczowy ſchtom kradnył. Potom běſche nalutowańſku tyſu ſwojeje maćerje roſpacził a wurubił. S 10 lětami pſchińdźe do Bräunsdorfſkeho wuſtawa. W jenej wuſtawnej roſprawje ſteji, ſo bu nětkotre raſy dla padwjchſtwa a wſchelakeje hrubocźe khłoſtany. Njeſnaje janeho wobſelnoſcźenja a jeho njeſbudźa móz pſchemjenicź, budźe ſwoje žiwjenje w jaſtwje ſtónczicź.

Shromadnje wuſłobny wězywuſtojny, ſo Hennig pokhadźa wot nana, kiž běſche wopiłz, khila ho jara k ſłużbu a je ſaſałky. Wězywuſtojny pak jemu ſchkit § 51, kiž ſo na buchakhorobje pocźahuje, pſchi pječ njemóźeſche.

Na to pſchestyſchowachu ſo hiſchće daſchi ſwědzy.

Wobkhadne njezboża.

W **Semizach-Tumizach** ſrjedu wjeczor w 7. hodźinje na Kichźinej dróſy pola Burſcha a Hoffmanna automobil a kokoſjédna do ſo ſraſyſchtej. Kokoſjédna M. ſe Stachowa pſchijédże po Auguſt-Bebelſſej dróſy dele a ſajédże do automobila, kiž wot „Safkleho jédneho“ pſchijédże a běſche prawje ſignal dał. Kokoſjédna ſhejéſche njejapzy na autowym ſtudźaku a wotebźe ſe ſtróżelemi. Automobil koło pſchejédże a zyle ſtónzowa.

Mjes **Geringswaldu a Leißnigem** ſta ſo njedawno ſpodźiwne cźežke njeſbožo ſ automobilom. Na lewej ſtronje dróhi w ſměru na Leißnig běchu puczowazy ſ Opelſkim autom ſaſtali a ſo na brjóſk k ſnědanju ſynyli. Pſchijédże natkadny auto, kiž wulki Mercedeſſi wožoboway auto ſa powjas cźehnjeſche. Nadobo ſo powjas roſtorhny. Mercedeſſi wós ſajédże ſ wotmachom da ſtejaceho Opelſkeho woſa, kiž ſo pownócźi do 2 metraj hłubokeho pſchérowa, hdźež cźi ſchtyrjo ſnědazy ſjedźachu a jich bóle abo mjenje ſranjenja mlodeje holzy běchu tak cźežke, ſo bórzy po njeſbożu wumrě.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **Se Stolpnja.** (Scźehwki dwojeho měnjenja.) W ſuchodnym Lauterbachu mjes Lauterbachſkimi a Bühlawſkimi pachołami k ſlej ſadźerańcy a k pukam dóńdże. Dweju Bühlawſkeju pachołow tak pſchemorjachu, ſo dyrbjachu jeju do thorownje dowjeſć.

* S **Zeithajna.** (Pſchi kupanju ſo ſatepił.) Póndźelu wjeczor ſo hudźony ſchulſki Aurich ſe Zeithajnſkeho ſtowa pola Mühlberga we Labu kupiſche a ſo ſatepi. Jeho cźełko hiſchće njejzu namakali.

* S **Mittweidu.** (Samjeny w kupaniſkej wanji.) 22-letny pſchekupſki pomocnik Ender běſche pſchi kupaniu we wanje wuſnył. Woda, kotraž ſo na bliſkim pluwowym warjaku warjeſche, pſchemarkowanje ſkrowe ſtomjo wuſnyła, ſo ſtaru wuſtrowoſche, kotrejż ſo Ender kſchiwoczi.

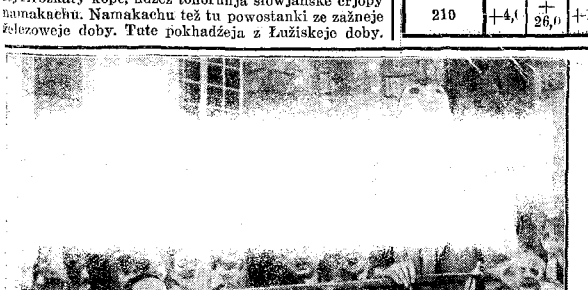
* S **Kamjenicy.** (Rosbuchnjenje.) Sſrjedu popołdnju w jenej mechaniſkej ſkajeńſi pſchi Zwikawſkej dróhy we Kamjenicy parna walza appretnerneje maſchiny do powětra buchny. Wupraženja para ſchćeſe pſchiſtajenjow wopari, jeneho muža a jenu žonu tak cźežko, ſo dyrbjachu jeju do thorownje dowjeſć.

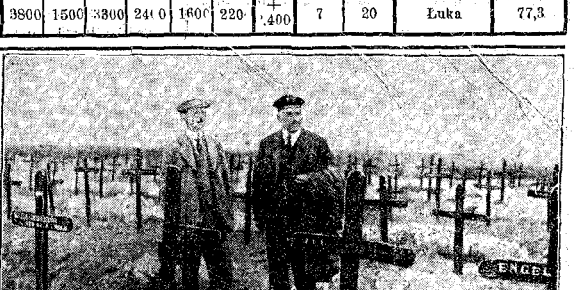
* S **Wrótſławja.** (Njeſwěrneho rěcźnika ſajeli.) We Obernigku ſaja policija ſrjedu wjeczor rěcźnika Arnolda Demlowa ſ Wrótſławja, dokelž je podhładny pſchekhchi-

Pčołarske towarſtwo „Delni Sorčwiny Dol“

Roſprawa Budyſkeje wobkedźbowańſnje za rózownik 1930

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najniższa	Temperatura po Celsiju najwyšša	Temperatura srjenja měſaca cźiſnjeła	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Woteběranje po gramach 1	2	3	Zymna w kilogramach	Lićba dnjow wuleczenja	Lićba dnjow nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć deſća
210	+4,0	+26,0	+14,2	3800	1500	3300	2400	1600	220	+400	7	20	Łuka	77,3





Znaty **Barliński** nacionalsocialiſt **dr. Goebbels** je **presidenta němſkeje republiki Hindenburga** skřiwdźił. Sud jemu 8000 hr. pokuty naměri. Jako ze sudniſtwa wustupi, jemu přiwiſowarjo holdowachu.

Nětkuſi němſki wójnſki miniſter [illegible] (na našim wobrazu z prawicy) wopytuje pohrjebniſća němſkich wojakow w Francowſkej.

wjenja a njeswěrnosće w 16 pichiwadach. Pschekschiwjenja wupschestrěwaju žo na dźěłchi cząs. Pschekschiwjenych pjenjes njeje hischće połnje wměłczeny.

* S **Düsseldorfa.** (Sajědnosćenje ſ mjaſnom.) W měrtowym dźělu Urdenbachu žu zobuſtawy pjecoch ſwójbow po wužiwanju rubaneho mjaſa a kołbasy, kiž běchu we Urdenbachſkej filialy jeneho Düſſeldorfkeho rěſnistwa kupili, pod ſnamjenjemi ſajědnosćenja ſkhorile, jena tak cźeſko, jo dyrbjachu ju do khorownje dowjeſć. Wyſchnosć naležnosć pſchepytuje.

Mysličkí k wulčtej do Bukec a na Čornobóh.

Z **Lichanja.** Serbske towarſtwo „Zernička“ wotmě swjedźeń Božeho ſpiča swój wulět do Bukec a na Čornobóh. Wšo ſta ſo po programje. Běchmy takrjec połnoličbnje zaſtupjeni a wšitcy z wojeńſkej dypkownoſću na zrěčanym měſtnje. (Dweju, kotrajž běštaj ſo ſtwóŕe hodźiny zapozdźiłoj, potrjechi jara ſtrowe khłoſtanje, dyrbještaj ſamaj do Bukec jěć.) — Krasny, nimo měry krasny puć rano přez kóčjate haje a pola, přez łubozne ſerbſke wjeſki — ducy k ſerbſkim Božim ſłužbam do ſławnych ſerbſkich Bukec. Ptačata nam tak rjenje ſpěwachu do wutroby — ſpěſnje miny ſo daloki puć. Wokoło 1/29 hodźin běchmy we Bukecach. Zaſtachmy tam pola Lubjeńkec, hdźež ſo nam dóſta wot předſydy „Radoſće“ a jeho ſwójbnych wutrobne powitanje a ſkleńca dobreho piwa. Po tym zo běchmy naše derje wućeſane worcłowe konje tam zamëſćili, dźěchmy ke mši. Před cyrkwju powita nas knjez wučeŕ Wjela, nam derje znaty a wulcy luby, Wočakowali běchmy tam ſrjódu „Radoſćanow“, kotříž pak běchu z wulkeho dźěła byli na němſkich kemšach. Škoda — jara ſkoda.

Bukečanſki pozawniſki khór nanajrjeńſo Bože ſłužby debješe z krasnej hudźbu. Knjez faraŕ we ſwojim předowanju rěčeše lube ſłowa wo zbožownych začućach 18ſtneho młodźenca, kotryž běše ſo ſlepy narodźił a jemu běše ſo přez zbožownu operaciju widźenje dóſtało. Rozłožujo praji, kak wjele ludźi dźensa běha po ſwěće ze ſtrowymaj wočomaj a tola ničo njewidźa a njepytnu wo krasnoſći Božeje ſtwórby. Štó znaje naſich wulkich muži kaž Bismarcka — kotryž ſam praješe, zo bjez twjerdeje wěry do Boha drje njeby ſo jemu wšo tak poradźiło, kaž ſo jemu to poradźiło je. Štó znaje dale jenu Hilžu Frey, jeneho Leſſinga, Luthera, Bodelſchwinga a druhich. Naš lud wočakuje njebjeſa na zemi, ale to może hiſće dołho čakać, dyrbimy po nowych poſtajenjach hiſće 80 lět robóćić.

Krasnje, ſedźeć z lubymi towaŕſemi a towaŕſkami w Božim domje a ſłuchać wulcy natwarjacym ſłowam předarja. Tola naš lud njeje a njemóže być nětnaſki lud — ſmy Serbja a tohodła naše młode ſerbſke wutroby wočakowachu podarmo, zo knjez faraŕ dopomni ſoſtu na ſerbſkeho Zejlerja, Čiſińſkeho, Kocora, Frencla a druhich.

Bismarck je wumrěł a z nim wšě jeho wulke ſkutki. — Zejlerjowe pěſnje, Kocorowe kompoſicije a Čiſińſkeho duch pak jimachu potom na Čornobozy wutroby po wjele ſtach ličaceje čŕjódźe Serbow a Němcow. Kak móžeše jenož ſerbſki faraŕ takle dospołnje na naſich łubych ſerbſkich duchownych hobrow zabyć? Serbſki lud je tamnym němſkim rubježnym ryčerjam 1000 lět dołho robośił — što je porjnjo tym 80 lět trajaca robota?

We wšelakim my jara hinak začuwamy a přichod naſcheho ſerbſkeho luda njewidźimy bóle čerńjojty, hač jeho zaſnźenoſć, chcemy rady ſobu robośić, jenož njezabudźe dospołnje na to, zo trjebamy za žiwjenje nic přikłady tajkich, kotrychž ſława płuwa we wulkej łuži krwě, ale zo chcemy ſo natwarić nad wulkimi njeſmjertnymi a njebjeſkimi kubłami, kotrež je naš mały ſerbſki lud dźědźił po ſwojich wulkich mužach.

Po kemšach powobjedowachmy a wokoło 1 hodź. čehnjechmy pod zynkami ſokołſkeje hudźby na ſtary ſerbſki Čornobóh. Tam knježeše cyłe popołdnje wjeſela ſerbſka zabawa a wot njeſpróćeniwo k. župana Krječmarja a k. wučerja Wjele rjenje zeſtajany program ſo krasnym hodźinkam přeruče minyć da. Wokoło 6 hodźin ſtupaše dołhi čah zaſo wróćo do doliny. W Bukecach pola Stangec zwoſtachmy hiſće khwilku wjeſele z „Radoſćanami“ hromadźe. Předſyda „Radoſće“ ſo nam z lubymi ſłowami za rjany wopyt podźakowa a ſlubi bórzy wopyt z jich ſtrony pola nas. Wjeſelimy ſo jara na njón. Skoro ſame naše worcłowe konje běžachu wjeſele wróćo do naſeje čicheje hele dele. Kóždy z nas wobkrućowaše, zo je ſo jemu jara lubiło a wjeſele ſpěwěki klinčachu dźaknje přez ſwjatočnu wječornu ćišinu. — Kak ſłódcy ſo tola ſpaše po tak rjanym wulčće.

Ugandaſki deščikaŕ.

Sjawnoſć w Hollandſkej ſabéra ſo pſchego hiſchcże ſ poſpytami knjeſa Beraarda, deſchczikarja, kotryž chce na podſtoły wumjelſkeje methody, kotruž wězywuſtojni wědomoſcy ſa pſchewjeſchonnu pſchipóſnachu, dozapěć, ſo ſo deſchczuje. Jeho methoda je ſo w laboratorijach ſ wuſpěchom wupruhowała, ale ſ praksiju je ſtatnje hiſchcże tłazało. To njeje pak knjeſa Beraarda na žadyn pad ſatraſchiło, ſchtož wo jeho energiji a wěrje do jeho wožoblíwoſcje ſwědczi. Wón chce ſo w błiſchim cząſu ſaſo ſ letadłom do powětra poſběhnywſchi ſwoju ſławnu pſchipraweniu ſel na mróčzele wuſtyſnyć, tute pohnuło, ſo bychu ſo do deſchcża pſchemjeniłe.

Staſkuja-li mróčzele woſpjet, potom njeje to dale ſłł. Knjeſej Beraardej dże ſo pſchi tym na kóždy pad wjele lépje hač jeho kollegam w cźmowej Afrizy, tamnym kuſtarſkim doktoram, kotříž pola pſchiwſtrkojtych cźornuchow pſchego hiſchcże wulku rólu hraja a kotrychž nadawk je pſchego hiſchcże na přénim měſtnje, ſkubłicź deſchczik.

Cźorni kuſtarjo ſłkarjo, kotříž wuſtoja ſo wjetſcha tež na wjedro, wukhwatuja ſo ſtajuje, hdyž je wuhlad na deſchczik dobry. Potom ſchepiaju woni kuſtarſke hronczka, rejuja dźiwje a wopſchiſkahuja deſchczk. Wuwoſtajo-li woni njeſkiwalzy tcho, potom maju woni wſchelake wurěcy k rukam. S khwoſtami pak ſeńdże ſo jim ſłł. Tak měſcchy kaž jena jendźelſka wowina powoł, Ugandaſki knježiczeł ſwoju woſkobitu methodu. Wuwoſtajo-li mnohich wſchich wěſchczejnjow wocźakowany deſchczk, potom ſwoja moju wſchich kuſtarſkich doktorow kraja hromadźe, jim porucźnjo ſchći, ſo bychu ſo ſeſkydali do żeliweho ſłonja. Kraſlowy kuchaŕ bě mjes tym ſyłe woſkobite jěźe pſchihotował, cźłaze jatra, prawje tucźne na butje ſpeczene a ſ tak w. ſelu a popjerom, kaž jenož móżno. A to dyrbjachu woni deſchczikarjo hacź do poſłedniſcho ſchwjerczika ſjeść, mjes tym ſo jim pót po cźele běžeſche a jich ſchije ſ lacźnojcźu cźerpjachu.

Žadachu-li ſebi woni potom kapku wody, wotmołwi ſo jim woſchczerjo: „Cźińcże deſchczik a smějcże nětko, ſ cźimž móżeće ſebi lacźnojcź łhaſchecź“. jc.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powječ wo wjedrje ſa jutſchu ſobotu.** Rjenje, ſuchо, cźopło. W Jendźelſkej ſo deſchczuje, we połnóżnej Europje ſuchо a łynna.

* **W Repalenje w Pruſkej chžyſchtaj ſo dwaj paduchaj do jenych klamow dobyłej. Měſtcźel klamow jeju pſchepſchtaji a ſo ſ błidarſkim miſchtrom Schrickom ſa mimoj puſchcźi. Hdyž bě Schrick runje jeneho ſ cźekenjeznow doſcźeſchył, jeho druhi ſ wutſełom do wutroby mori. Paduchaj ſtaj cźekłoj.**

* **Sſtrjedu je ſo nad Madridom njewjedro roſpuſchcźiło. W pſchedměſtach ſo khěże pocźerchu. Schkody khěże ſo ſaſzypnychu. Tſto mużoſo a jena żona ſo pod roſpadankami pohrjebachu.**

* **Rumunſki finanzny miniſter je ſakonjowy nacźiſk parlamentej pſchedpołożił, po kotrymž ſmě knježerſtwo zkownu wójnu wotewrić, hdyž pſchi jednanju wo wikowańſkim ſrěcźenju woſebite wobcźežnoſcje naſtanu. We tutym padźe ſmě ſo dowoſ ſ tuteho kraja žale ſakaſaci. Tutón ſakoń ſo w prěnim rjedźe pſchecźiwo Němſkej měri, kotraž je wulke zło na wukrajne ratarſke wupłody położiła.**

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Djeržłžany. Serbſke towaŕſtwo „Čornobóh“ ſeńdże ſo ſobotu wječor we 8 hodź. k ſwojemu měſačnemu poſedźenju na Chriſtianſkej dróży 22. Bohaty wopyt wočakuje ze ſtrony ſobuſtawow a znatych.

Khelno. „Domizna“ ma 9. junija (2. dźeń ſwjatkow) wječor we 8 hodź. pola Wezerec w Zelenym Dole ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Dla naſcheho założenſkeho ſwjedźenja 15. 6. mamy hiſće wjele zarjadować, tohodła je winowatoſć ſobuſtawow, zo ſo we cyłku wobdźěła. **Předſydſtwo.**

Kedžbu! Khróſćanſki Ratarſki Dorost wulećí ſebi 2. dźeń ſwjatkow, 9. 6., **do Błótow.** Wotjědźemy rano w 4 hodź. wot Khróſćic přez Wudwoŕ, 5,5 kupjel „Marienborn“, 1/45 hodź. do Wojerec k Božim ſłužbam. Wšo dalše je znate. Přinjeſće wjeſelu mysl ſobu. **Předſydſtwo.**

Nur für
Rundfunkhörer
die es noch nicht wissen: Das ausführlichste Rundfunk-Programm der Welt und den weiteren interessanten reichillustrierten Inhalt finden Sie in der ältesten deutschen Funkzeitschrift
Der Deutsche Rundfunk
Einzelheft 50 Pf., monatlich RM 2.—. Eine Postkarte an den Verlag Berlin N 24 genügt und Sie erhalten kostenlos ein Probeheft

Přichodnu
srjedu 11. junija 1930
wostanje mój wobkhod dla swójbneho swjedźenja
zawrjeny
Budyska paleŕnja a fabrika ſpirituozow
Emil Jende

K ſwjatym dnjam
porućam
najl. mjaſo kormjenych wołow
Hermann Höntſch w Rakecach

K ſwjatkam
nowe nošajcy
wot Osswalda
na Kamjentnej hasy

Tworjakupowace towaŕſtwo
w Budyšinje
z. dr. z wobmj. ruk.
Poskićamy našim ſobuſtawam

Najlěpše nowe běrny	punt	14 pj.
Najlěpše ſtare jědźne běrny	punt	4 pj.
Matjeſowe jerje	jedyn	20 pj.
Tomaty	punt	54 pj.
Zelene kórki	punt	40 pj.
Kwětkowy kał (Blumenkohl)	jedyn	50, 60 a 70 pj.

1880 Jubilejne měšenje 1930
Mała buna „C“
Z doma Klemm-kofej
Wuběrny dobry ludowy bunowy kofej po 3.— hr. za punt, 1/2 punta 75 pj.
Žadajće ſebi jenož originalne zawalki
Skład w cyłej ſrjedźnej a rańſej Sakſkej
Klemm-kofej, wulkopaleŕnja w Drježdźanach-A. Póſtowy kaſčik 63

Serbske Nowiny
ſłušeja do kóždeho ſerbſkeho domu!

Njerjad „Ex“
za čiſtodźerženje pučow we zahrodźe, **Exſodin** předwo ſmicam (Blattläuſe)
Hamtſkeſkitanja roſtlinow
Symjentna wikowaŕnja
Rauchfuſs
w Budyšinje
na Žitnych wikach

Pytam k 15. 6. abo haydom dobreho ſpuſčomneho katolſkeho
pohonča
nic młódſcheho 18 lět, kotryž rady z konjemi wobkhadźa.
Měrčink w Kamjenjej p. Radw.

Wjertula na ſtopy
k teptanju
z paralelnym ſrubom
a **dźěć. wóz**
za 8 hr. na předań
na Hausenſtrasse 11

Wšědnje čitajce
Serbske Nowiny

Dźak
Za namaj při ſkładnoſći přewzaća Biesoldec konditaŕnje a kofejownje tak bohaće wopokazane česćowanja wuprajimoj z tutym najwutrobniši dźak.
Z počesćowanjom
Waltaŕ Weinelt a mandźelska
konditaŕſki miſtr.

Wupierki
jenoj dobre, tej ſchchitte, ma

A. Kasper
(mjeſtcźel A. Bjewoj)
w Budyšinje, Burgleſn 11

Pomjedź na rólach
a t. d.
wotſtroniž z **„Erſit“**
Hamtſke ſkitanje roſtlinow
Symjenowa wikowaŕnja **Rauchfuſs**
na Žitnych wikach 9. Tel. 2069

Gardiny rolleaux vitraže
Wósk. rub, 100 šěr. mtr 1.50
Přikrywy na ſofy, dołhe 2.50
J. ERLER w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 10

Kofej : kakao
kolonialne twory
KURIO
na Zwonkown. Lawskej hasy 2+

přiloha k čisle 130 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 6. junija 1930

Listy z Teksasa.

Zo njenamakamy jenoj Němzow a pschihlušnikow krubich narodow skoro w kóždym kraju na ſwěcze, ale też Sserbjow, je ſnadź mnohim hischcze njeznate. Ssamo ſa dalokim morjom namakamy Sserbow. W lěcze 1854 wucžahny duchowny Jan Kilian ſ wulkej ſyłu Sserbow do Ameriki a ſałoži tam w Sserbinje ſerbſku kolonu. Hacź do ſiwoiſcze ſmjerczże w lěcze 1884 je wón był [illegible] ſerbſkich wosadow. Po nim je ikutkował jeho ſyn hacź do lěta 1920. Wot tuteho ſamoho ſyna Tekſaſyn Sserbja ſaneho ſerbſkeho predarja a politicerja wijazy měli njeſyn. Dźenſnischi dźeń ſłuża jim pak němſkim, pak ſendźelſkim duchownim. Pod taſkimi wobſtejnoſcźemi, ſo wě, Sserbſtwo bóle a bóle wotebjera. Sserbja pak ſebi tam tola ſiwoje wożebitoſcze bóle pěſtuja, hacź Němzy.

W na nowiſchim cźaſu też w Tekſaſu wotnucża wěſty laſim ſa ſdźerżenje ſerbſkeje rěcze. Kak daloko budże to tam móžno, njemóżemy wědźeć, dyrbimy pak ſo wjeſelić, ſo też Tekſaſzy Sserbja njechadża ſańcź. Ssamo Amerikanojo ſo ja naſ ſajimuja. Tak piſa knjes prof. Eggerrand na Tekſaſ-univerſiſcze knihi wo Sserbach we [illegible]

Też w Awſtraliſkej namakamy Sserbow. Do tuteho kraja ſu Sserbja wucźahnyli w lětach 1848, 1850 a 1851 do Adelaide, w lětomaj 1848 a 1851 do Sachſenruh a Rosenthal. Kak tam dźenſnischi dźeń je Sserbſtwom ſtejí, njejſym mohł wuſlědźić. Nadźijam pak ſo, ſo ſnadź něchto druhi něchto wo nich wě a ſo móże ſnadź wo nich něchto wozjewić. Je to tola jara wažne, ſo ſ naſchimi bratrami ja morjom wěſty kontakt wobkhowamy.

Mój nadawk dyrbi dźenſa bycź, piſacź wo jenem Tekſaſkim Sserbje, ſ kotrymž ſebi liſtuju. Wón mi wo ſwojim ſiwjenju ſcźehowaze piſche:

„W małej wieſy, něhdźe dwě hodźinje wot Budyſchina dalenej, ſo w lěcze 1860 narodźich. Wot małoſcze ſem bě mój wokuſ cźeſki. Moja macź wumrě mi, jako běch hiſcze mało dźěcźo, ſawoſtaiwſchi ſchěſcź hiſchcze njewoſcźenych dźěcźi. Tak dyrbjeſche naſch nan cźěſko dźěłacź, ja by mohł naſ wſchěch nahrjecźicź. Tak ſahe kaž mózno dyrbjachmy ſebi tohodła naſch wſchědny khléb ſami ſaſtarać. Mimo toho běſche na naſchim ſtatoku też hiſchcze mułki doſh, tak ſo dyrbjeſche mój nan ſkónczże pſchedacź a ſej něchto mjeńſche kupicź. Schuln wuthodźowſchi ſym ja potom tu a tam ſłużił, napoſledk też pjeć lět we Budyſchinje. Wſchudże dźěſche ſo mi hubjenje a nihdźe njemóhach prawy pokoj namakacź. Tuż ſtónczżnje wobſamknych, ſwoje ſbožo ja ſcźerokim morjom, w dalokej Amerizy pytacź. W lěcze 1881 ſym do Ameriki wucźahnył. Ale Bohu budź ſtorżene! Hódy hižo domach mój pucź rózjoty njebě, dha to w Amerizy hiſchcze wjele mjenje. Njeſbože je mje pſchecźeſcźehało, hódźeſkuliż je mohło. Hdyż běch lěto w Amerizy, nadpadny mje hižo prěnja ſymnizа (Klimafieber). Lěto poſdźiſcho kuſny mje klepotarecźa (Klapperſchlange). Tſi krócź roſbichu mi krupy wſchitke moje žně, ſchtyri krócź buch cźěſko ſranjeny, jónkrócź mi woheń wſchitko ſpali. Tak pſchińdże jene njeſbože po druhim.

Potom pſchińdże też tón cźaſ, ja dyrbjach ſo ſenicź. Běch jene žně pſchewſał a tuż njemóżach ſo ſ tym dołho komdźicź. Tak ſeſnach nekaſku zuſu khudu holzu. Dokelż běch pſches khorozcź a njeſbože zyle biese wſchěch ſrěbkow, myſlach ſej, ſo ſ jenej khudej najlěpje pſchesjene pſchińdu. Ale nawopak bě. Tute ſonſtko je mi ſiwjenje [illegible] wona ſakhadźała, hdźeſkuliż bě jej to móżno. Jónu je mi moju ſerbſku bibliju a nětotre modleriſke knihi ſ hidy pſcheczíwo Sserbſtwu ſkhowała. Po dołhim pytanju namakach je w popjelowej jamje. Haj, ſnadź ſpalika je mi wona nětotre ſerbſke knihi. Tak je mi wona ſlubu cźiniła, hdźeż je mohła.

Nětk chzu ſtrótka hiſchcze něſchto piſacź, kak dźenſnischi dźeń ſe Sserbſtwom w Tekſaſu ſteji. Sserbſka rěcź — runje kaž němſka — pſchejo bóle wotemrěwa. Jenoż cźi ſtari ludźe ju hiſchcze ſdźerżecź ſpytaja a ju pěſtuja, tak derje kaž je jim to móżno. Młodźina a dźěcźi móża wſchak ſnadź hiſchcze ſerbſcy, najbóle pak rěcźa mjes ſobu jendźelſcy. (Podobnje je bohużel pola naſ Łużiſkich Sserbow!!) W ſchulach a zyrkwjach ſo najbóle jenoż hiſchcze jendźelſcy wucźi a preduje, ſerbſcy ſpyta njeſmjeja. Tak Sserbſtwo w Tekſaſu bóle a bóle wotemrěwa.“

My Sserbja, kotliż ſmy tak ſbożowni, jo móżemy hyſlicź, hdźeż ſu naſchi wótrozo hydźili, njeſamy ſabjecź naſchich bratrow ja morjom. Chcemy jej ſ nimi liſtowacź a jim ſ tym pokaſacź, ſo my njejſmy na nich ſabyli, ſo ſu też woni naſchi bratſja.

Cyrkwinske powěſce.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje swjatokrunčku farař Kapler rano w 7 hodź. serbske Bože wotkazanje, farař Tišer we 8 hodź. serbsku a dop w 9 hodź. němku Božu službu, ½11 hodźin dźěćikemšenje.

2. dźeń swjatkow změje farař Tišer rano w 7 hodź. němske Bože wotkazanje, farař Kapler we 8 hodź. němsku a w 9 hodź. serbsku Božu službu.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Swjatokrunčku njeje žana zhromadźizna.

Druhi dźeń swjatkow je dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći. Wječor we 8 hodź. swjatkowna swjatočnosć. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (list na Romskich). — Pjatk wječor we 8 hodź. powjetšena zhromadźizna sobuſtawow.

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć pódźelu a stwórtk w Budyšinje, wutoru w Kumwałdźe a srjedu w Cokowje, wječor ½9 hodź.

Z Barta.

Swjatokrunčku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodźin němska Boża służba. Cyrkwiny khór spěwa.

2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska, ½10 h. serbska Boża służba. Na woběmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Z Budestec.

Swjatokrunčku změje farař Bójc rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske předowanje. Cyrkwiny khór spěwa „So smil, o Ducho swjaty wot Mendelssohna. Dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći wot 1. hač 4. šulskeho lěta.

2. dźeń swjatkow ma farař Bójc rano w 7 hodź. němsku spowědź, farski vikar Hänichen we 8 hodź. němske a farař Bójc dop. ½10 hodźin serbske předowanje. Na woběmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond. Dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći wot 5. hač 8. šulskeho lěta.

Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć towarſtwa křesć. młodźencow. — Stwórtk pop. ¼4 hodźin zhromadźizna žónskeho towarſtwa w Hilec hoscźencu; wječor we 8 hodź. zhromadźizna towarſtwa młodych holcow.

Z Budyšinka.

2. dźeń swjatkow je rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin němske kemšenje. Cyrkwiny khór: „Pój swjaty Ducho“, wot Francka. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje.

2. dźeń swjatkow rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Pozawny khór: „Wšitko, štož wodych ma, khwal Boha Knjeza“. Na woběmaj swj. dnjomaj zběrka za powš. cyrkwiny fond.

3. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbske kemšenje (farski vikar Rösler-Minakalski).

Zemrěłoj: Marja Ruth Suckec, njemandźelska dźowka z Bukec, 1 l., 9 m. a 19 d. — Heinz Gerhard, mandź. syn Jana Augusta Mučerje, žiwnoſćerja we Łusku, 4 l., 5 m. a a 22 dnjow.

Z Hodźija.

Swjatokrunčku změje farař Voigt rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. (Farař Wjezař we Huscy prěduje). Cyrkwinski khór spěwa: „Přińdź Božo, swjaty Ducho, k nam“ (W. Lucke.) Dop. w 11 hodź. je Boża służba za dźěći.

2. dźeń swjatkow změje farař Voigt rano w 7 hodź. němsku spowědź, farař Wjezař we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Na wobymaj swj. dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Z Hrodźišća.

Swjatokrunčku rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża służba. Cyrkwinska hudźba. Pozawniski khór sobuskutkuje. ½11 hodź. dźěćikemšenje.

2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba (farař Mikela z Malešec.) Zběrka na wobymaj dnjomaj za Sakski krajny cyrkwiny fond.

Zemrěli: Hana Madlena Pětrowa, žiwnoſćerja Jana Pětra w Njechornju, mandźelska, 63 lět, 6. m. a 14 dnjow stara. — Arnošt Kunath, wumjeńkař z Njeswačidła [illegible] tam hižo pokhowany). — Arnošt Wylem Förstař, žiwnoſćeŕ w Rakojdach, 69 lět, 10 m. a 26 d. stary.

Z Hućiny.

Swjatokrunčku rano we 8 hodź. serbska, ½10 h. němska Boża służba. Khór spěwa: O ty studźeń wjeſelosće, swjatokrunny spěw, Fr. Nagler. Zběrka za cyrkwiny fond.

2 dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska, ½10 h. němska Boża służba, w 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Měrćin Nowak-Njechorński:

Z podnalěćom do holc . . . .

7] (Pokračowanje.)

Korčmařska jědź mi njeslodźi. Je wostudła, njezajimawa. Cuješ, zo je so přihotowała bjez lubosće a tohodła jej pobrachuje duša.

We Wojerecach na wobjed do hoscenca njeńdźechmoj. Kupichmoj sej khléb, butru, sól a libitu kolbasu. A potom won do hole. Hłódno namaj jara běše, zo bychmoj móhloj z wjelkami wuć. Ale skludźichmoj chcyćiwosć naju žołdka. Je tak rjenje wjeselić so dołho na wobjed, hdyž sy smjerć hłódny a maš tola jědź we wačoku.

Wubrachmoj sej prawje romantiski bleček w holi. Wališchmoj so do wysokeho wrjosa, do mjenšeho mocha. Wobjedowachmoj. Takle mi słodźało njeje na žanej hosćinje, jako tamle w holi pola Brětnje. Jědźechmoj pomałku, ze začuwanjom, haj z nutrnosću. Naju wobjed w stwórbje bu Boża służba. Wbohi tón, kiž ženje hłódny njebywa, wón njeznaje, kajka je to zbóžnosć, so raz tak rjenje najěść do wole . . .

Brětnja je dołhojta holanska wjes. Wokoło wsy wězo čorne bróžnje łakaju. Njedaloko wsy so pozběhuje lés wuhnjow. To su Michałčanske cyhelnicy. Ninamoj za nje wjetšeho zajima Činimoj wulke koło wokoło dymjacych potworow a znowa zapadnjemoj do hole . . .

Chcemoj do Dubrejúskeho luha, do „Zelenca“. Je to wulke bahno mjez Michałkami a Dubrjeńkom. Wjele smój wo nim słyšałoj, ale hišće je njeznajachmoj.

Jědźemoj po holi. Ta dale bóle so přeměnjuje do žumpa. Rěčka pluskoce při puću. Jeje woda je ruda, na čerwjeń bruna jako sydnjena krej. Na jeje brjohomaj rosće dźiwne zelo, wowče bahno. Wysoke keraški so rozrostuja, wopojnje wonjeja. To su předstraže žumpa.

Khójny po něčim oćahuju. Běłe brězy, kiž běchu jich swérne towaŕki, dlěje wutrajeja. Přidružeja so šmrěki. Je widźeć, zo je póda mokra. Skónčnje widźimy wóšće, tute zasakle bahnowcy. Čorne łuže šerja pod płowej rězynu. Zemja klukoce pod našimaj nohomaj, so zhibuje.

Smój we łuzy. Po wuzkej šćežcy so motamoj. Wjele dowěry k njej wšak nimamoj. Dołho njetraje a wona so skónči. To rěka, zhubi so něhdźe mjez husćinu wólšow a powodźiznow.

Ale namakamoj druhu šćežku.

Na kónci hole so pozběha ze žerdźow primitivnje natwarjena khěžka, kiž su hajnicy sebi připrawili, zo nóhli dźiwnu lépje wokhedźbować.

Lěžemoj na nju. Krasny wuhlad so namaj tu poskći. Pod namaj so wupřestrěwa wulkotny łuh, kiž skutkuje monumentalnje ze swojej samotu, ze swojim měrom, z jenotnosću swojeho kharaktera. Podnaléco je hišće. A dźiwnokrasne barby hraja po krajinje. Rězyna je płowa. Tu a tam łuže zapopadaju njebjesku módrinu. A kołowokoło błyšća so fijałkojte brězyčki a wólše a psowodźizny. Zady nich zaso čmowomódra murja hole. A Kulowska wěža strowi . . .

Zaso dale do luha. Čorne łuže tu a tam zywaju. Njebych so jara dźiwał, hdy by so njejapcy z jeneje wunóril wódny muž! Tu mohł być doma. Najskerje też je.

Dale dundamoj. Błudźimoj. Připadnje trjechimoj na někak khmany puć. Po nim dale jědźemoj. Zdobom so namaj přidruši rěčka. Ma wodu spodźiwneje barby. Je žołta, čorkojta. To dźiwny ma napohlad.

Nadobo smój we wsy, w Dubrjeńku.

Mam dobry napad. Chcemoj po šćežcy na Kulow přez Solćikec młyn.

Haj, chcychmoj . . .

Dołho njetraješe a běchmoj znowa srjedź luha a njewědźachmoj, hdźe běchmoj, hdźe dyrbjachmoj. Słónco bě so też klubu zaležo za mrócele, tak zo ani wjac njewědźachmoj, hdźe je wječor a hdźe ranje. To je ći mjerzaca wěc, hdyž njewěš, hdźe maš so wobroćić. Jědźechmoj, jědźechmoj. Šćežka bě dosć dobra, ale na lěwo, na prawo samy žump, čorne łuže, powodźizna, wólše. Zadyn ptačk njespěwa. Hrózbna ćišina šeri. Pozastawamoj, hladajmoj začěrić čežke myslički z khrobłymi žortami. Ale cyle derje nam̆aj njeje.

Při puću so kaž hobrske zawki wupina moch, pochowina. Wjerbica te čmowe přirodne posleśca debi ze złotymi mickami. Haj, to je rjenje, ale mój smój so zabłudźiłoj.

W Delnjej Łužicy Serbja wěrja do čornych błudničkow, kiž wo dnjo khodźa a njewidźomnje ludźi norja a do žumpa zawjeduja. Namaj so zda, zo buchmoj wopor tajkich čornych błudničkow . . .

Dołho błudźachmoj.

Skónčnje — pos zaščowka! Bohudźak, hdźeż je pos, dyrbi też być člowjek. Hdźeż je člowjek, dyrbi też być wjes. Skónčnje wjes so wónórja zezady khójnow. Su to — Michałki.

Nó, to smój rjenje błudźiłoj. Nimale w kole smój to dundałoj. Smój zaso ze žumpa won nimale na samsnym městnje, hdźeż do njeho zastupichmoj.

Stróžele su nimo. Je po strachu. Pić so namaj chce. W korčmje chcemoj so wokřewić. W korčmje so zetkamoj z němskej „civilisaciju“. Dźelačerjo z cyhelnicy — cuzbnicy — tu žlokaju. Je tam też pinčnica, kiž so tam hodźi. Namaj so mjaknje.

Hladajmoj, zo dale přińdźemoj. Poča so kapać. Deščik naju cźeri, nawabi k spěchej a bórzy smój zaso we Wojerecach.

*

(Pokračowanje sćěhuje.)

Z Khwaćic.

Swjatkowničku rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin němske kemšenje.

2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 h. němske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje. Na woběmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Z Klukša.

Swjakowničku rano we 8 hodź. serbska a ½10 h. němska swjedźeńska Boža služba. Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

2. dźeń swjatkow změje kand. Rösler rano we 8 h. němsku a ½10 hodźin serbsku swjedźeńsku Božu službu. Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Z Łupoje.

Swjakowničku rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodźin serbska Boža služba, kotrejž so dźěćikemšenje přizamknje. Krajna zběrka.

2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a ½10 h. němska Boža služba (k. farař Kapler-Njeswačidlski). Na woběmaj dnjomaj zběrka za cyrkwiny fond.

Z Malešec.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. W 11 hodź. dźěćikemšenje.

2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (farař Krawc z Hrodźišća). Na woběmaj swj. dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Zemrěli: Sigfried Herbert, mandź. syn Aug. Hermanna Kunata, kublerja w Dobrošecach, 3 m.

Z Minakala

Swjatkownički změje kand. Rösler rano we 8 h. serbsku, ½10 hodźin němsku swjedźeńsku Božu službu a w 11 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

2. dźeń swjatkow změje farař Křižan rano we 8 h. němsku a ½10 hodźin serbsku swjedźeńsku Božu službu. Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Z Nosaćic.

Swjatkownički rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Khór spěwa.

2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža služba. Zběrka na wobymaj dnjomaj za powšitkowny cyrkwiny fond.

Z Njeswačidła.

Swjatkownički rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba.

2. dźeń swjatkow rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba (k. farař Rjenč-Łupjański.) Na wobymaj dnjomaj zběrka za fond krajneje cyrkwje.

Z Poršic.

Swjatkownički budźe rano we 8 hodź. serbske a dop. ¾10 hodźin němske kemšenje. Cyrkwiny khór spěwa: „Wupyšće swjedźeń z mejemi“. ¾11 hodźin je dźěćikemšenje w Poršicach za wjetše a mjeńše dźěći.

2. dźeń swjatkow budźe rano we 8 hodź. serbske a dop. ¾10 hodźin němske kemšenje. Pozawniški khór hraje: „Wšitko, štož wodych ma“. Na woběmaj swjatymaj dnjomaj je zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

3. dźeń swjatkow je wulět towarstwa křesćanskich młodźenców do Moritzburga.

Z Rakec.

Swjatkownički je rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boža služba. Zběrka za cyrkwiny fond.

2. dźeń swjatkow je dop. w 9 hodź. serbska, ½11 h. němska Boža služba. Zběrka za cyrkwiny fond.

3. dźeń swjatkow je dop. 9 hodź. serbska Boža služba, ¼11 hodźin serbska, w 11 hodź. němska Boža služba za dźěći.

Z Wóslinka.

Swjatkownički rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemšenje. Zběrka. Popoldnju ¼4 hodźin Boža služba w Lěskej.

2. dźeń swjatkow rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Zběrka.

Přilopk.

* **Sćmjerćej w hnójnizowej jamje.** W Rapperathu w Bernkastelskim wokrjesu w Porheinskej chajzle jednym ratarjej huseńzu i dna hnójnizoweje jamy wucerpaćej. Lědma pak běšče do jamy salěł, dha jeho jeździe dymy pohlušichu. Jeho hynej a wotrocźej, kiž jemu na pomoz pschihwatachtaj, so runje tak jeńdźe. Haczrunjej snjesbożenych bóry i jamy wucźahnychu, mjezachu wozniwjeńše potpyty jenoż pola wotrocźka wutpěch.

* **Cźeźke njewjedro nad Mosełskej krajinu.** Wutoru popoldnju wokoło 5 hodźin rospuschcźi so cźeźke njewjedro nad městom Croe pola Traben-Trarbacha. Hórska dróha do Koewericha so za króttki cźaš do metr hłubokeje, torhazeje rěti pschewobrocźi, kiž wjele pjerschcźe i winizow, kamjenje, koliki a spritowe łudy so bolesche. Delni dźěl Croe so zuły powodźi. Woda pócźrje pinzy, hrózńje a hródźe, a pschiseńske bydlenja dyrbjachu wobydlerjo wopuschcźiś. Provinzialna dróha do Traben-Trarbacha je i nětkotrymi městnami metr wysoko i hromadami schcźepjela (Schiefer) pschikryte, kiž je wjele do Mosele sunychu. Wjele mostow je zničene abo wobškodźene. Wjele wjesnych hatarjow je so wobarało, zo njebychu jich powodźe wotnjesły. Wjele ludźi je so do wysokich domow abo na hórki wuchowało. Wjele dobytka je so wutopiło. Wjele hnojnych jamow je so wupołnichu. Wjele pschistawow je so wobškodźiło. Wjele winizow je so wotłamało. Wjele pola a łuki su hrozńje sapuschcźene. Kak wulka schkoda je nastała, njeje hišće wobličźene.

* **Krwawny wutłóp na jendźelskej univerśicie.** W Kings College we Cambridge je wutoru kriminalny jastojnik studenta pschešłyschećej. Pschi pschešłyschowanju běsche też jyntnišći pucźowane Wallaston pschitomny, kiž jako dozant na njenowanej univerśicie studkowadźe. Nadobo wuczeźe student revolwer a tśi nětkotre kulki do Wallastona a kriminalneho jastojnika a wobeju jatkli. Potom tśeli sebi samemu kulku do hłowy a so morwy jwjeze.

* **Schtyrjo lětarjo chźeja do Ameriki leźeć.** Snaty awstrališći lětaŕ Kingsford Smith je njedźelu se swojim lětadłom „Southern Cros“ (Połodnišći kschiž), i kotrymž je Cichi ocean pschelećał, i Amsterdama do Dublina we wjele dnjach dojěł, so by wot tam pschi pschihódnym wjetrje do Ameriki leźał. Jeho lětadło su w Fokkerich dźěłarjach w Amsterdamje pschehladali a ponowili. Se Smithom poleźa hišće tśi dalšich wupruhowani lětarjo zwonka.

* **Duchathori so wudobyli.** 13 duchathorich dobu so wutoru i wustawa za straschnje khorych w Detroitu we Michiganskim stacje Połnocneje Ameriki. Woni su i nozjemi a britwjemi wobroženi. We wokolinje je so wobdźelerstwo do wulkeho njemóra podało. Farmarja, kotśi so zonam a dźěćom i twarjenjom njedadźa, pschemagaju i tśelbami wobroženi ferši a łśby. Dweju cźełnjerjow su dotal dopahnyli.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerc w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Bunčman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nowinarski: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 6. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4·87	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20·42	100 čěsk. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81·055	100 franc. frankow	16,415

Barlinska burša ko wožera łako šhraba a sapiša šnadne jeschtnjenje efektowych kursow. Wiki i dołżnymi a rentowymi liśćinami wostachu mérne. Kurzy so léhma pscheměnichu.

Na produktowych wikach wobrot nimale wjasny. We hotowym sorcje so płaćiźny njepscheměnichu. Sa pozdźišće termije bźchu płaćiźny sešlabjene. Wožera płaceśesche zentnar

a Barlinje:

pschenicy 14,35—14,40 hr., rožli 8,60 hr. hacź 8,85 hr., jećmjenia naimjeńscheho 8,25 hr. hacź 9,00 hr., wowsa 7,15—7,65 hr.,

w termińowanju wikowanju:

sa julij: pschenicy 15,52½—15,55 hr., rožli 8,77½—8,80 hr., wowsa 7,47½ hr.,

sa september: pschenicy 13,40—13,25 hr., rožli 8,92½—8,95 hr.,

sa oktober: pschenicy 13,37½ hr., rožli 8,98¾ hr. hacź 9,00 hr.

Wiki hrjedu w Kamjencu.

Sydrośty kał 45—70 pj., jeźna koboda 20—25 pj., hromak 0,70—1,10 hr., cźelcźowjeny kał 20 pj., bźły kał 15 pj., zyhła 10 pj., kotrabi 20 pj., morchej 20 pj., selerij 15—40 pj., tórki 75 pj., šotatej 10 pj., běrny jeźne 2,30 hr., butra 1,50—1,60 hr., jeja 8—9 pj., prošata 28—40 hr., bźhaki 65—85 hr., huńzy 9—10 hr., kóšlata 80—90 pj. punt.

Wiki hrjedu w Lubiju.

Butra 80—85 pj., jeja 9—10 pj., twaroh 25 pj., lany wolij 1,80 hr., hromak 0,35—1,20 hr., cźelcźowjeny kał 20 pj., zyhła 10—18 pj., morchej 10 pj. jeźna koboda 20 pj., kolrabi 12—20 pj., rjetkej 10—20 pj., jabłuka 12 pj. hacź 40 pj., krčń 60 pj., libjata 3—5 hr., kóšlata 90 pj. punt.

Wiki sandźenu hrjedu w Dalschtrowje.

Pschenźa 14,50—14,75 hr., rožta 7,70—8 hr., wowsy 7,30—7,50 hr., běrny 2,50—3,00 hr., syno 3—3,50 hr. słoma k pizowanju 2,30 hr., k płanzu 1,70—2,00 hr., wołlepje 3,00 hr.

Butra 80—85 pj., jeja 9—10 pj., prošata 28—40 hr., bźhaki 70—90 hr., huńzy i prénim pjerjom 7—9 hr.

Wiki hrjedu w Khorźebuzu.

Howjaze mjaso 1—1,40 hr., cźelaze 1,20—1,30 hr., skopjaze 1,30—1,40 hr., swinjaze 1,20—1,50 hr., jeja 9—10 pj., butra 1,60 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,50 hr., hołbje 80—110 pj., kury 2—4 hr., kapony 1,80 hacź 3,50 hr., huńzy punt 1,60 hr., kołrabi 30 pj., krčń 35 pj., zyhła 20 pj., kulerźpa 10 pj., běrny 3,50 hr., worjechi 60—70 pj., lěsne worjechi 60—70 pj., schćawki 1,30 hr., liny 1,40—1,70 hr., kóšlata 70—80 pj., koźmaczki 25 pj., truskawy 2,00 hr.

Swinjaze wiki hrjedu w Khorźebuzu.

Pschihwjeśli bźchu 1093 prošatow a 253 bźhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	24—30 hr.
žrjenje	30—35 hr.
wulke	35—40 hr.

bźhaki:

małe	40—60 hr.
žrjenje	60—80 hr.
wulke	80—100 hr.

Słótne wiki hrjedu w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Na pschedań bźche 259 dójnych krowow, 55 próšnikow a 184 cźelatow, 1 byk. Wiki derje bźchu.

Płaćachu sa dójne a wyšokoćuc. krowy 290—540 hr. Sa wyšokoćuc. cźelne jałowy 270—450 hr.

Wiki rěznecho skotu wožera w Drježdźanach

bźchu žiwišche. Wožebje cźelata po powyšknjenych płaćiznach w duży rozpschedachu. Swinje pomału bźchu, sa pschevrozjene. Sajo něschto wjazy hacź pošledńje wiki płaćachu. Tuczne bźchu skerje tunšche. Wo howjadach nasha nam pschehlejeza rozprawa wjcźo njewraji. Na wikach wužitkowcho skotu wožera w Friedrichsfelde pola Barlina dójne krowy Lpte bźchu.

Pschihitanja:

Dźowku, 15—17 Ltnu, Pech w Hornym Wujeźdźe.
Hołzu do domu, kotraž móže trochu warić.
„ kantinu w Adolfowej Hěźe.
Holzu, kiž by dwór w Delnich Kóšlach pola Mježiz.
„ Keilowa we Wósporku.

Na pschedań.

Syno, łonjsche, Schlońcźerjna w Smilnej.
Prošata a. kiž by dwór w Nowej Smilnej.
Prošata w Khortnizy cźo. 15.
Krowa, wyšokoćuc. a, podšobna w Lźwaldźe 90 c
„ wyšokoćuc. a w Tradewje 2.
„ wyšokoćuc. a w Dobruschi cźo. 9.
Sćoma, słótna, kiž by dwór w Klukchu.
Kóń se schćeńcźanym wołom w šaštarźni na Židowje.
Koło, motorske w Budyšinje, Mužakowska dróha 336 f.
„ motorske, Marienner w Budyšinje, Nowowjaska dróha 36, tel. 3936.
„ žonjazy za 20 hr. w Budyšinje, Lazaretska haza cźo. 7, dełka na prawo.

Pschestajowanje.

Tramjenje na łukach kněžeho dwora w Dźiwinje pola Sćerpjeho, pónjdźelu 23. junija, rano we 8 hodź.

Tramjenje na łukach města Bilkowic, wutoru 10. junija a žrjedu 11. junija, rano we 8 hodź. Dwór šejdu so wutoru pola Serbskeho sportownischcźa a žrjedu pschi wulkim měschćańskim haćź.

Sćehowanje na pschedawanje

sobotu 7. junija 1930

w Biskopizach na Budyšinsku, pow. w 10 hodź.: Wichelake meble, radio, pišaństi stroj, dynamo, klamowa pokładnja.

Šćerawe dawanje.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki su jara měrne, płaćiźny kaj dotal.
Dop. ¾12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje			Płaćizny po złotej hriwnje	
	5. 6.	4. 6.		5. 6.	4. 6.
Pšeńca	307 308	307 308	lany	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172 177	woka	19-21,50	19-21,50
nazymski jačmjeń	—	—	sćerne lupiny	16-17,50	16-17,50
nalětny jačmjeń	165-180	165-180	žolte lupiny	21-24,00	21-24,00
wows	143-153	143-153	coradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	11-12,50	11-12,50
pšeńčna muka	33 42,00	33 41,5	lany wosušk	16-16,3	17-17,00
rěžana muka	21-25,00	21 25,00	nacn. melasa	—	—
pš. wotruby	7 8 25	7 8 25	b. rnj. kruški	12-12,50	12-12,50
rěžane „	7-8 25	7-8 25	syno, 50 kg	1,40 1,60	2,00-2,35
rans	—	—	rěžana sloma	0,80-1,00	0,80-1,00
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńč. „	0,70-1,80	0,85-1,10
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjenjski	17-18,00	17-18,0	hórna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Płaćizny rěznecho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

22. meje

2 wol., 5 byk., 4 jałowje a kruw, 980 ćelat, 62 wowc., 766 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. — ; 2. 82—89, 3. 75—80; 4. 68—74.
swinje: (přez 300 pt.) 62—63, 2. (240—300) 66
3. (200—240) 64—66, 4. (160—200) —.
Rancy: — .

Wiene płaćizny srjedu 5. VI	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca		14,50—14,80	14,00—14,50
Rožka		8,00—8,10	7,40—7,60
Jačmjeń (nalět.)		9,00—10,00	8,00—8,75
Wows		7,60—7,80	7,20—7,50
Syno		2,50—3,00	3,00—3,75
Słoma z maš. młóć.		1,80	1,40—2,00
Słoma k zasłanju		1,50	—
Słoma z ruku młóćena		—	—
Běrny pola ratarja		2,30	2,50—3,00
„ hač na železnicu		—	—
Butra		1,50—1,60	0,80—0,85
Jeja		0,09—0,10	0,09—0,10
Pšeńčne wotruby		6,00—6,25	5,30—5,50
Rěžane wotruby		5,75—6,00	5,40—5,60
Pšeńčna muka		26,00	21,25—22,50
Rěžana muka		14,00—14,25	13,25—13,75
Prosata, wulke		28,00—40,00	—
„ „ srěnje		—	—
„ małe		—	—

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihiščerjna, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ześěhwkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr., — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkafsku pomoc wotpokazać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom natychmiš dla 48 hodźin přeco wozjewić. Prawa z winowatosće abonentow wuzamja nadrobnje wumjenjenja tutele banki kiž Serbske Nowiny hdye a hdys worjewja.

Čisło (Nr.) 131 Budyšin — Sobotu, 7. junija 1930 — Bautzen Lětnik 89

Dla swjatkowneho swjedźenja wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin“ wutoru připołdnju.

Swjatki

Cesć dajce Duchej swjatemu,
Wše ludy na zemi,
A wotamknće jom' wutrobu
We swjatej radosći.

Bóh Wótc a Syn joh' póscéle
K nam dele z darami,
Wón k wěrnosći puć pokaže,
Měr, trošt nam wudźěli.

Wón žadanje za zbóžnosću
We dušach wubudźa
A wěru, luboseć, nadźiju
Nam z nowa posylnja.

Tuž, wuswjećene křesćanstwo,
Daj jemu bójsku česć
A jeho hnady w'esel so,
Zo chce će k njebju wjesć.

H. Zejfet.

Nowy nuzowy wopor.

W njedostatk wurunagym programmje němšteho knježerstwa najbóle nowy nuzowy wopor, abo kaž jemu někotři rěkaju, němskostatna pomoz a powjetšenje pšihnoschka zawěšenja dźěłoljenjerjow na 4½ prozenta zajimujetej. Dwjerdże pšihitajeni zastojnizy, kotřiž maju lětnje wjazy dźěła 8000 hriwnow nuzy, dyrbja 4 prozenty swojich lětnych dochodow jako nuzowy wopor pósła 10 prozentow dochodneho dawka, potajšim wšno hromadze 14 prozentow dochodneho dawka zapłaćeć. Schtóž pak ma 8000 hriwnow lětnych dochodow, wjchak hišcheje z hłodom njewumrje, bynjej dyrbjał 14 prozentow dochodneho dawka zapłaćeć.

Njedostatk w němšim hospodarskim planje so někotre na 850 miljonow hriwnow wobliča. Wón ma so na sćěhowaze waschnje wurunacź. S powjetšenjom pšihnoschkow za zawěšenje dźěłoljenjerjow, 220 miljonow, z wulutowanjom a reformami w zawěšenju dźěłoljenjerjow 115 miljonow, ſ nuzowym woporom 350 miljonow, ſ pschedaczom lěpschinskich akzijow němskeje żelesnizy 100 miljonow a ſ pschestajenjom płaczeńskich termijow zigarettoweho dawka 50 miljonow. Sbytk ma so ſ wulutowanjom w němšim hospodarskim planje wurunacź.

Powjetšenje pšihnoschka za zawěšenje dźěłoljenjerjow wjeje so wobeńcź mokło, dokelž dyrbi so lětša wusadnje wulka ličba dźěłoljenjerjow wocžakacź. Pódła powjetšenja pšihnoschka je najwažnišche postajenje, so lepje płaceni dźěłacerjo a pschistajeni, jeli so njejsu hischće 25 njedźel pšihnoschk płaćili, njeměchu podpjeru wušli dołat dostanu, a so so za njewojenjenych schtyrnaceźnowy cžakanšći cžas narodźe.

Do prěcka je widźeć, so budźe so wo knježerstwowy wurunacy programm w němšim zjednje kruce wojowacź. Wobzbje budźa so iwožowni ludźo, kotřiž maju lětnje wjazy dźěła 8000 hriwnow dochodow, pschećiwo nuzowemu woporej wobarać, haćwunjej tohodla hischće njebudźa trjebacź nuzu cžerpicź. Cžežo budźe dźěłodawarjam, wjetšich pšihnoschk za zawěšenje dźěłoljenjerjow płaćicź. Satsunjerjo industrije budźa so ſe wschěmi mozami pschećiwo powjetšenju pšihnoschka wobaracź.

Němska za požčonku pyta.

K pschewjedźenju wustrowjenja němšich finanzow su wjetše kředti trěbne, kotrež dyrbi žeby Němska ſ požčonku sarabicź. Knježerstwo pjeca ſ Němšej twarschej a jenotšej banku dla mobilisowanja zamoženja Němšeje we wobłasdnym kraju jedna. Tola so pschi tym wo tśěrko rossierschene hódnosće jedna. Tohodla nebudźe lohko, wulkich dawarjow pjenjes namakacź.

Dale so ſ akzijowym towarstwom „Němskostatneho kredita“ dla saradźenja pjenjes jedna. „Němskostatny kredit“ (akzijowe towarstwo) dyrbi so w žamžnym mjenje wo wutrajne požčoški prózowacź, kotrež bychu so potom němskemu statej poskićiłe, za cžož by tón jako rukowanje sastajił swoje pjenježne žadanki na němšte industrije, kotrej su so śrědkami produktiwneho pschemysłoweho spožiwenja podpjerale.

Durinkska Wirthowe žadanje wotpokazała.

Durinšti ministerstwi pschedbyda Baum je němskemu finanzowemu ministrej dr. Wirthej wotmołwił, so so durinske knježerstwo sapowě, nazionalnych sozialistow, kotrejhi je za direktorow policije pomjenowało, je žłužby puschcejcź. Dr. Wirthowe žadanje, so by so pomjenowanje nazionalnych sozialistow wróćiło, njemóže so na prawny podkład sepjerać. Wocžakuje so, so někto Wirth poruči, so ma so wupłacženje pjenjeznje podpjery za durinsku policiju zastajiś.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ so z Ameriki wróći.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ je ſ Ameriki so wróćejo schtwórtk popołdnju ¼5 hodźin Sevillu pschelećała a je ½6 hodźin na letanišću w Marseillu pschistajiła. Tam žiwnosć a nětkrych nowych pałażerow pschijawschi, je wona ½7 hodźin wjecor do Friedrichshafena dale lećała.

Pjatk wjecor 29 minutow po 7 hodź. je „Hrabja Zeppelin“ je žiwjeho amerikanskeho leźenja do Friedrichshafena dolećał.

Dobrozdaće wo Neuhofenskim podawku.

Němske knježerstwo je wo Neuhofenskim podawku dobrozdaće němskich wěznjenstwowych wosjewilo. Po nim su wot najmjenj jandźenego léta pódłaj namjetni sastojnizy sppytali, němskich sastojnikow jaiwjeć, so bychu jim tajny material pschepodali. So bychu tajkim pospytlam wobarali, su němšej sastojnizy po sdaczu Polakam chcyli k woli być. Tak je so stało, so staj 24. meje wjecžor dwaj pólskaj nanimjenaj policistaj němšku nuzu nuzeju pschekročiłoj, so bychtaj žeći tajny material w barazy sa kontrolowanje pažow pschepodacź dałoj. Wonj žamaj bjschtaj ſ revolwrom a ručnjej granatu wobronjenaj a k žiwojemu sakitanju wobronjenych namjetnych wojakow hač k mjeży Rodu wjacželi. Sdyž chcychu němšu sastojnizy w barazy sa kontrolowanje pažow pólskeju sastojnikow sajeći, staj so taj ſ bróńju wobarakoj a pschi tym jeneho němskeho sastojnika sranilioj, kotryž je na to jeneho pólskeho sastojnika sajak. Pólšti sastojnik je podšišicho bohužel na sranjene wumrěł.

Na podkožku tohole swješćenja je so němskemu pólskemu zjednjenju we Warschawje poručiło, pólskemu pschemachanu pólskich sastojnikow protestnje.

Puki mjez socialdemokratami a nacionalnymi socialistami.

W sjawnej shromadźiznje, kotruž běchu schtwórtk sozialdemokratojo we Wolfenbüttelu swołali, su so bohužtawy němskostatneje khorhoje, nazionalni sozialistojo a kommunistojo swadźili. Prachu do sebje se stołami a piwowymi schklenkami. **Policija so do nich ſ gumijowymi klumpachami da, so by jich je sale wuhnała.** Schtyrjo nazionalni sozialistojo a jedyn muž němskostatneje khorhoje so tśěrko cžežko sranichu. Lětak dyrbjesche jich wobalicź. Starschemu dźěłacerjej, nan schtyrjoch dźěcźi, je wutrobina žita ſ rosnorjenjem puku, tak so won hnydom wumrje. Nětkrje 25 wožbowon je so lohko sranichu. We jali su schtyri schtejcź sabitakow namakali. Nadoba je so ſ wjetschehoju dźěła rosbiła.

Barlinscy kommunistojo do policije zrazyli.

Barlinscy komunistojo běchu schtwórtk jwonka Barlina shromadźiznu sa hubjenych swołali a ſ ninti so do cžasa jestlipatwschi do Barlina cžehnychu. Tu policija cžahej puczi sastupi. Kommunistojo so sapowědźichu, cžah rospuschcźecź. Sastupi. Kommunistojo so ſ policistami a nětkrym ſ nich cžakow ſ hłowy dyrchu, jeneho policajskeho sastojnika pódła toho nabichu.

Pschi Landsbergskim namješće so demonstrantam njeporadźi, so pschez rjeczas policistow pschedobyć. Na to so do Friedrichshaina wróćichu, hdźež znowa do policije rasychu. Tam so cžrjódy wjazy króć tśěli. Hacź su so wožbowy sranile, njeje hischće znate. Policija je schtyri wožbowy jałała.

Zadźěwane nuzne sudniske wukonjenje w Riendorfu.

Kaž je so powało, su schtwórtk sudnišy wukonjerjo a žandarmowje w Riendorfu we połnišej Němšej dyrbjeli cžasamy ſtót a cžasanje masčinny k nuzejenemu pschebadźowanju wotkiwjeć. Pschipady, ſ kotrymiž je so sastojnikam sadźewało, swój nadawk dokonjeć, njejsu tak śe byle, kaž je so schtwórtk powěło. Dróżny pschilěharjo su pjeca žiwoj próśbu, cžaj prjedy žnjowowych žnjow k tomu wuzjiłi, so bychu **dróhu wuporjedźili.** Tohodła je dróha storhana była, a tak so wujasnja, so su ratarjo kopace a kilopy w ruku dźerjeli. So su so sastojnikam spjećiłi abo jim wobcežnjoscze cžinili, njemóže so rjec. Nawopak je gmejnšti pschedstejcźer sastojnikam schtyri konje ſ pschedpschihnjenju posćicźi, so bychu mohli storhanu dróhu pschewinyć. Mnohi cžasani ratarjo su cžasane wězy k wotewsaczu psched durje stajili. Dokelž pak so po dróhy njeje hodźało jěcź, su so sastojnizy sa krótki cžaj w najlěpschej pschesjenjoscźi ſ ratarjemi wotstajili.

Należnosć budźe drje so hakle ſ nadrobnym pschepytanjom rosjasnicź hodźicź. Pola statneho rěcžnistwa w Stade je so wěz pschipowědźiła.

Bjezdźělosć we Westfalskej přibywa.

Kaž westfalski krajny dźěłowy hamt powě, je we wjecžernim Němšej, w dwórbje, hdyžby mjez ličbu dźěłoljenjerjow wo 1120 pschibyłoraka. Nětčišcha ličba ſ 125 128 dostawarjow hłowneje podpjery je wo 67 643 abo wo 120 prozentow wjetscha dyli loni w tym samym cžasu. Runje tśeśina zyleje ličby do hórnistwa a do metalloweje industrije žłuscha. Pschipowědźenja sastajenja dźěła su w druhej połojzy meje ličbu 50 pschekrocźile. Po sčonczenju jednanjow bychu so dźěłowe witi znowa wo 5000 dźěłacerjow powješćile.

Nowa spionaža w Čechach.

Kaž „Cžěske Slowo“ powě, su tele dny nowu spionažnu należnosć w Prahy wuhladźili. 25 letny twarłi technikar Spamberk mjejesche po poručnjosći jeneje firmy twar jeneje municijskeje fabriki natwjedowacź. Potajkim mjesche składnosć, twarowe plany do rukow dostacź. Nadobo je do Schwajzarskeje słubi, hdźež je spionažnej zentralu jednacźe, kotraž pak jeho do Rusleje pósła. Do Rusleje puczisto, hischeje zaś w Podmokłach sasta, so by so je swojej maczerju rosjohnował. Pschepytanje je Spamberkowu winu dopokazało. W blišćim cžasu budźe so ola spionaže psched sudom dyrbjeć samolwicź.

Wuhladny na wurjadanje dobre sajdze žně w Čechach.

Se wschěch kónzin cžěskoslowakskeje republiki powěsće pschichodźeju, so wschě žita a druhe pólne wurjadnje rjane stoja. Jeli so budźe wjedro dale tak howieć, so tak spore žně wocžakuja, kajkeż nětkrjschi narod njesnaje.

Belgiska překwapjenska należnosć.

Ministerskeho direktora w belgiskim ministerstwje, Fricka, su sajeli, dokelž na njeho tukaju, so je w letach 1926—1928 hobrite pschekwapjenske summy wot němskich firmow dostał, kotrež su Belgiskej jako wójnske wotschkodźe-

nje (reparazije) wězy podawale. Fricka je jeho přiwdawšcha mandželska pscheradžiła, wot kotrejež je so dal njedawno dźělić. Jeho sajeće je wulke spodźiwanje sfudźiło, pschetož Frick ma wulke pozahi k wyšoko stajenym belgiskim woßobam. Nětko so w Němskej pschepytuje, kak je Belgiska pschi wotschkodźenskich podawanjach němskeho chemiskeho trusta j Frickowej winu schkodowała.

Francowsko-belgiske wojerske dojednanje.

Flamiszy nazionalistojo su w belgiskej komorje namjet schadali, so by so franzowsko-belgiske wojerske dojednanje w parlamenće pruthowało a so wojerstwo. Komora je tónle namjet se 126 pschećiwo 10 hłosam sacźišła.

Fochowy pomnik w Jendźelskej.

W pschitomnosći Fochoweje wudowy, jejneju dweju dweju dźowkow, mjerscha Arthura Connaughta, ministrow, diplomatow a sojuspjerjow wójska je schtwórtk Walesti prynz (jendźelski kronprynz) pomnik marschalla Focha wotkrył, kotryž je w Grosvenor Gardens, njedaloko dwórnischeza Victoria stajeny. Prynz w mjenje jendźelskeho luda wopomnjesche „wulkeho wojaka Franzowskeje“ a najwjetschemu wójskemu mischtrej swojeho czasa czesć dawajsche.

Chamberlain pśeciwo Moskwje rěći.

W jendźelskim žeznje je so pjatk znowa wo poczahach Jendźelskeje k Ruskej jednako. Prjedawschi zwonkowny minister sir Auston Chamberlain ruske knježerstwo winowajsche, so so swojeho sluba njeje dźerzało, so agitaziju pschećiwo Jendźelskej zastoji. Wono je dowolilo, so je so je so ruske zjawne mjenjenje pschećiwo Jendźelskej nazschežuwało.

Wschudže, hdźež so Jendźelskej na žiwjenje wobczežnosće cźinja, je ruka ruskeho knježerstwa spóznała. Sa Jendźelcźana je poniżaje, widźeć, kak w Ruskej jendźelske knježerstwo njepschestawajsy wohanjeja.

Swonkowny minister **Henderson** wotmolwi, so knježerstwo material wo ruskej agitaziji pschećiwo Jendźelskej zběrać dawa. Hdyž sněže dosć dopokazmow w ruzy, potom budże knježerstwo wot delneho žeznja wo dowolnosć prošyć, so by žmełko diplomatiki wobkhad z Ruskej dospolnje zastajiła.

Zakhadźenje rubježnych bandow w Rumunskej.

We wokolnosći Targul Neamz w Rumunskej je banda rubježnikow, kotraž hižo dłeschi czas tarnische wobydlerstwo traschi, 30 wosow ratarjow nadpadła, kotrež so na lěsny hermank do města wjesechu. Wosy do cźista wurubichu, ratarjam pak posledni pjenjezk, kotryž pschi nich namakachu, wsachu. Sputachu jich a jich tak smorkachu, so wobeschu skónu. Wumarkowachu też jenu zonu a jejnu dźowku. Pozdźischo wotdźělenje policije do bandy trasy, někotre woßoby so sranichu. Rubježnizy někotrych jatych w ruzy policije sawostajichu. Też na dróhy pola Rydulu rubježnicka banda schtyri automobile nadpadże a 22 pucźowarjow wurubi. Rubježnikam je wjazy dwěli 100 000 leow hotowych pjenjez do rukow padło.

Winikow Montereaueskeho żelesnischeho attentata sajeli?

W Saint Louis pschi franzowsko-schwajzarskej njesy su schtwórtk tśich muži sajeli, kotriž bjes jědnych tharkow a bjes legitimaziskich papjerow pucźowachu a w runej měrje z Montereaua pschijědźechu. Policija sebi myšli, so je z nimi winikow tśeho pschichoda pschećiwo żelesnischemu cźahej sajata, pschi cźimž je 7 cźłowjekow žiwjenje shubiło. Pschi přénim pschežkyschenju prajschu, so su so do Saint Louisa podali, so bychu tam dźěło pytali.

Židźi pschećiwo wobmjesowanemu pschiśahowanju Židow do Palestiny.

Jendźelszy židźi su w Londonje protestnu shromadźiznu pschećiwo knježerstwowemu wobsahnjenju wotměli, z kotrejž so pschiśahowanje Židow do Palestiny sastajuje. Wobsahnjenje so pschija, kotreż knježerstwo namolwja, so by tole wobsahnjenje wrócźo wsało.

Nawal Afridow do Indiskeje.

Nubježnjite ludy w połodnischim Afghanistanje maju nětcźišche njeměry w Indiskej za składnoscź, so do Indiskeje nawalicź a tam rubicź. Mjes tutymi ludami su Afridojo po liczbje najžylnischi. Afridojo su 7000 abo 14 000 mużemi indisku mjeju pschekrocźili. Sstrjedu su jendźelszy lětarjo do cźi lěhwa bombu mjetali, mjes tym so jendźelszy pěschy, jědni a artillerija dróhu do Bary Kherjacha. K jich posylnjenju je so brigada jězdnych z Rifelpura wotpóslała. Po powěsći „Timesoweho“ dopisowarja su jendźelszy wojazy Afridam pucź do Peshawara zalehnyli. Posledźischo dopisowarjowa powěsć praji, so Afridojo wschudże zofaju.

Knježerstwo pśeciwo indiskemu nacionalnemu kongresej zakrećiło.

Pjatk je 300 policistow z wjednistwom 30 europiskich policajskich offizěrow hłowny kwartěr indiskeho nazionalneho kongresa wobhadźiło. Policija sčěrješe dobustawow wójnjeje rady saja, mjes nimi pschesłydu Jashina a někotre dokumenty zebra.

Po wobsahnjenju wójnjeje rady nazionalneho kongresa su bojkottowi straźnizy počeli psched diwanacje europiskimi klamami w twjerdźiznje, wokrjesu stejeć. Psched kóżdym klamy so diwaj dobrowólnikaj stupischtaj. Indiskich kupzow napominachtaj, so njebychu do klamow stupili, Europjanow pak na pokoj wostajichu. S tejle naprawu je wójnska rada měttokrajez wotmetwiła, kotryž je sakalał, so bojkottowi straźnizy psched klamami stej. Spodźiwne je, so měttokrał njeje hnydom pschećiwo stejenju bojkottowych straźnikow zakrocźił.

Po powěsći z **Dharasany** je pjatk dopołdnja 167 dobrowólnikow je wschelakich dźělow kraja nowy nadpad na sólny skład spytało. Policija jim z bambusowymi kijemi napschećiwo stupi a dobrowólnikow za 15 minutow wotehna.

Ze Serbow

W Budyschinje, 7. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +24. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +2 a thermometer w nozy +14. Sćěžkuje hišcźeze dale zuche wjedro. Psches zylu hrjebzinu Europu cźehnje po hišcźe zyłta wyschina a pschihotuje nam rjane, wobstajne leźne wjedro. S połanja a z połnocy wupschestersera so mžiny. Zich nimohibanje spóznawamy na tom, so schlesiga trochu spadnje, potalnje pak pschez hišcźe na rjane wjedro. Nosch wiedrawstajny mjeni, so też pschichodny tydźeń rjenje wostanje, hrjedu a pjatk ma njewjedra za mózne. Jutrje zwiatkowniczka sthadża stónczto 3,41 hodź. a thowa so 8,17 hodź. Mjeńacź sthadża pop. 5,27 hodź. a thowa so na ranje 2,03 hodź.

— **Serbska hłowna pśedarska konferenca** zeńdże so srjedu 11. junija dopołdnja ½11 hodźin. Wšitke sobustawy so z tutym naležnje preprošuja.

— **Towaŕstwo pomocy za studowacych Serbow** zeńdże swjatkownu srjedu 11. junija pop. w 3. hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje swoju hłownu zhromadźiznu, na kotruž predsydstwo sobustawy a pśećelow towaŕstwa lubje preprošuje. Zwjeselace by było, hdy by zhromadźizna w jubilejnym lěće wosebje derje wopytana była.

— **Dźeńšnjische wiki.** Butra płaćeśe 80—85 pf., jeja 10 pf., twaroh 25 pf., libjata 2,80—3,50 hr., huzy 6—8 hr., tury 2—4,50 hr., kaponki 1,20—1,80 hr., bobje 80—90 pf. Na seleninowych wikach wlaćeśe punt cźerwjeneho kalu 15 pf., běłeho kalu 12 pf., zubte 10 pf., morcheje 15 pf., karotow 15 pf., rjewjenja 15 pf., hnmaka 80—120 pf., selerija 40 pf., jědźneje kobody 8 pf., kopa kolotowjowych šadźenkow 20 pf., kěrćk kolesnje 5 pf., róża hydrojteho kalu 60—100 pf., tórki 40 pf., punt tomatow 50—60 pf., jabłukow 20—60 pf., běrnow 4—5 pf., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Padušchitwo.** W cźasu wot 25. meje hač 2. jun. 1930 su so paduschi najšerje z pakluczom do jeneho bydlenja na Kěžorskej dróży sakšli a nimo hotowych pjenjez stoły remonteurki žonjazy narućny cźašnik z cźasnymi se złotom pschetkanymi žmužkami, arabiskimi liczbnikami, kaž też jitrniny kluč. — Wo wězowne sdźělenji prošu kriminalne wotdźělenje w Budyschinje.

— **Swój 50letny wobtkodny jubilej** zwjeći dźensa bobotu seniorschef fabriki płokazych a zimezných maschinow Kindermanna a zyna na Mužakowskej dróży 11, knjes Korla Kindermann.

— **Swój 50letny dźełowy jubilej** zwjeśeśe wczerawschi pjatk maschinski wjednik k. Arnosch Schołta w Sjednoczonych papjernikach. Tuta firma ma mjes swojimi dźěłaczerjemi hišcźe zuky rjad 40- a 30letnych zwernych dźěłaczerjow.

— **Adolf Hitler** rěčeśe w **Budyschinje.** Wjednik nazionalno-socialistiske dźěłaczerske strony Adolf Hitler, założer a organizator tuteje radikalneje politiskeje strony, rěčeśe wczerawschi pjatk wjeczor wšcheh wubschedneji salu „Krony“ wo jele jankach a wotpohladach. Mjenowasće zwoju stronu hibanje, kiž we wschitkich stawach nimskeho luda swojich pschiwinischnikow namaka. Wona njeładźa so pjeza je wschednymi dnjowymi praschenjemi a dóstom jenotliwya w ludu, kaž to marxistam wumjetwasće, ale jeje dźěło ma złužiś k natwarjenju nowseje Němskeje. Adolf Hitler w dalschim rozłoži, so lud we zylku njeje khmany, žebje wjesć a wodźić, ale so zwisłowe stawiśny wucźa, to běchu stajnje jenotliwe ženiatne wosoby, kiž ludy wobkńežachu. Wón zabrałe so we swojim nimale poldrahodźinskim, cźaleźicho z pschikletkom pschetorhnjenym pschedwoschku z problemom stawišnow ludow a spyta dopokazaś, so hódne ludy njechódnische stajnje z cźi městnow wuczišchczachu. Dwaj faktoraj bóschtaj tu postajajez, mjenujzy muchosć luda a jeho městnosć. K temu pschišlamkny Hitler hnydom, so je němski lud stajnje na njeostatk městnosće cźerpił, kotryž je był husto z pschicźinu wójnow. Też dźensa ma němski lud pjecza malo městna k wobhdźenju. Hitler mjenpschipóstnawa dźeńšnische rozsudźenje wobhdźenstwa na šwécźe. Njewidźi žaneho połpschenja je Němsku we wotpohledźe marxistow, kotśiž chcedźa temju po liczbje wobhdźerstwa rozsudźiś. Też we wuwoju tworow do wukraja njewidźi žaneho winowożenja. Jenoż nazionalni socialiscy wźerta po połépschenja z powětrjenjom městnosće (schtož bo jenoż z wójnu pschewjesć hodźi. Red.) So němski lud žanych krónow nima, zdaji na jeho bjeskharkernosći, mjenujesche Hitler. Na kónzu boda wón jasny program swojeje strony, kotraž chce zyły němski lud wopschijeć a jemu autoritu, kiž njesmě być wotwisna wot žaneho hospodarstwa, žanych formow a žanych stawnych rozsudźelow. Nazionalni socialiscy su fanatiski nazionalisca, wojuja pschećiwo wschěmu, schtož je demokratiske, pschećiwo parlamentam a pschećiwo wschěm, kotśiž bo prózna wo měr mjes ludami. Zadaja diktaturu po swojej ideji, za kotruž chcedźa wojowaś hač do poslednjeho muża. — Hitlerowy wopyt w Budyschinje bźešče pschez pódla Krónu nawabili mnohich ludźi, kiž tam w tołstych murjach stejachu. Njebódźże k žanym pschipadam, dokelž policija kruce na porjad hladaśe.

— **Komunistojo** wczera pjatk wjeczor pschi žnadnym wobdźělenju na Hornjym torhoschću demonstraziju pschećiwo Hitlerej a nazionalnym socialistam wotmischu. Nje-

---

Holanski wučer Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

9] (Pokraczowanje.)

„Bě tam w tej městnosći zyma kaž w rowje — kak móześe w njej wudźerżeć?“ wotmolwich ja wottschahnjo.

„Tam nutśka ma ja ješoptics, knjezna Wórscha“, mějnjesche wón dźiwnje ja poznamjenkujo. „Wy dyrbiśe tole žiwjeńo dlé je pschedi woczomaj měcź.“

Na tutom dnju njerěcźach wjazy z nim, — njemózach jeho rozumiś.

Hendrich Heinsius!

Wschudże błyschach jeho mjeno.

Hdyž měśeśe so nuzy wotpomhaś, hdyž zebi nutskowne abo zwonkowne mišzionstwo wulke hrěchi zadasche, tam stojeśe mjeno pschekupskeho domu Diewen a Heinsius w sběrkowych zapiskach. ale Hendrich Heinsius darowasche pschezo hišcźe wosebiśe rjany pjenjez.

Po njedźelach a zwjatych dnjach khodźeśe dopołdnja a popołdnju do zyrkwje.

„Kražny cźłowjek! Wubjerny muż! Mudry pschekupz! Muż nadobneje pobožnosće!“

To bě wuwuwdźenje, kiž jemu ludźo dawachu.

Też Marta Detlefsen jeho jara cźeśeźowaśe. Wón pschinoschośe zeje khore, mazeri kwětki a žadne płody, mějeśe pak napschećzo Marśe — trochu porućeze waschnje, nad kotrymż so spodźiwaszu njemózach dodźiwaś.

„Cźehodła dawasch zebi to lubiś?“ wopraschach jo jónu mjerjaza. „Ty zy wjele kmanischa hač ja, pschezo mila, dobra, bjes inapicheźimjenja, a ke mni je Heinsius tak łdiwóliwy, jako bych z prynzeźu była.“

„To ty tola też zy“, znapscheźiwi Marta scźicha. „Ty zy zapleteźena jenicźka dźowcźiczka domu Diewen, — ja zym — — —. Mój mamoj so knjesej Heinsiujej w s c h i t k e dźakowaś“, wona rucze pschisjponmni.

Dnja 6. nowembra.

Cźuju, so dyrbju hišcźeze spěschnischo pišaś, so bych to dokonczika. Njewidźerżu, hdyž mje dopomnjeśe zhrabnje a tak žadźawje krućeje zapschimnuje w tutej žmercź cźihej holi.

Pschichodźe hrózny dźeń.

Hendrich Heinsius wuhotowa wulki zwjedźeń. „Druha“ cźinjeśe honneury (pocześcźowanja hosći) jeho domu, kiž bě bajkowsky wupyscheny; ja hdźeždy pódla hosćicźela.

Hdyž wón zwojim hosćom pschipitvaśe, — pschimny go mój nan nadobo k wutrobje a zwjeśe go.

Boża ruczka.

Njebe morwy.

Wotnjeźechu jeho do spaśiśeje zwjwy Hendricha Heinsiusa. Tu leźeśe na cźornem, pyschnem łožu z wobłim, ješcźihwjenym wobliczkom, — mój nank. —

A ja hdźeždy pódla njeho, kaž z kamjenja w bolosći, a njeslyschach a njewidźach nicźo wo swojej wokolinje.

Hdyž pak bu nankowe dychanje i hłubota a mérne, a lekaŕ wobkrućowaśe, so tu khwilu žaneho stracha njeje, — stanych a hłahlach do pódlanjeseje zwjwy.

Mi njakanjeśe a bě mi hubjenje, a bojasnje cźimne wobliczo mrěśazeho Khrysta. kiž je scźeny na nnje zhladowaśe, sastrózi nje w najhłubischich nutrinach. Hdyž bo woliwobroczich a chyzch go do hłubischeho, nizischeho stólza rozbydnyeź, widźach, so nje zym žama wo zwjwi. Mjeńcźo, kaž pischezo, bě Hendrich Heinzius nuts pschischol a pschischnje wutrocźiwschi pódla mje. — Jeho ruzy, kiž běschtej zymnej a wlóżnej, zapschimnyschtej moju hłowu ze żelesnym zapschimkom a zwierinischtej ju wrócźo k zwjeśeźcźu.

Ja scźicha sapschimnych.

„Směrom, směrom, lubscha Wórscha“, schepłaśe wón z podnischenym hłosom. „Wbohi khory njeźmě wotnuźiś.“

„O swjeźcźo, — ja njemóžu hrózbne zwjeźcźo widźeś!“

„To njeje prawje, knježna Wórscha, ja zym Wam to hižo raz prajił. Jezuš Khrystuš! Ow, kak wón cźerpi, kak wón cźerpi! Jenoż j cźerpjenjom dozpějemy k zwěźiu, k wokrazńenju!“

Ja pohladnych strachocźiwje k Hendrichej Heinsiusej. K prénjemu rasej widźach jeho rosnorjeneho, jeho wobliczo jesda zo mi dźiwne.

„Walsche zjwjenje sě zmėwanje, knježna Wórscha“, scźeśe wón dale, a jeho hłowa bě zyłe błiko pschi mni. „Bóh z Wami derje měni, hdyž Wam nětko horjo jo. Wy jeze rjana, knježna Wórscha, wopowazy krafna, a rjenscha nětko we swojich łpślach, we swojej zalozéi, we jej hróżbje psched pschischudnym, schtoż tam wo jitrni laka.“

Wón pokasa na jitrni, hdźež mój nan drěmasche, a ja dach zo do hórkeho płakanja.

„Wórscha, ja cźe lubuju! Wórscha, ja cźe lubuju!“

Ja złorcźich jeho wot žebje a cźekach k łožu mojeho nana.

Mojeho mrěźazeho nana. —

Nicht mi to njeprajeśe, ale cźujach žmjerine hrona a widźach wbohe, zyle pschemėnjene wobliczo.

Wón wotewri wocźi, wonej běschtej zaźnej a nje spóznachtej a špóźnachtej postawu pódla mje.

Wón likwy Hendrichej Heinsiujej z woczomaj, tón poda jemu swoju ruku, a mój nan położi mo.u ruku do jeho.

Jeho na pół slemjeny jaizk wjaiołeśe: „Wórscha! Diewen a Heinsius! Ja — wumru — mėrnje!“

Se żelesnym wobjezom dźerżeśe Hendrich Heinsius swoju ruku, — ja płakach wulzy jara.

Potom počza zo wón modliś, — wótśje a roshorjeńe, ja špytach zo wuźwobodźiś, ale podarmo.

Mój nan zarachota a rachotaśe pischezo žylnjišcho. Mojej rosbudźenej fantaziji klincźeśe to kaž wobaraźe pschećiwo dźiwnemu modlenju.

Kak cźasto běšče mi mój nank wjeczor mojej dźěcźazej ruczky złukował. Tak ześicha běchmoj zo mój dwaj potom z naschim Bohom Knjesom rosmolwjałoj.

(Pokraczowanje sćěhuje.)

ſzachu wulki cžełwjeny plakat ſ napiſnum „Ssmjerczʒ ſaſchiſſmej!“

— **Budyſke haptyki** ſu wſchédne dny hacʒ do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a ſwjate dny pak ſamknjene. Nʒnu ſłužbu a njedźelu a ſwjate dny wotewrjene na jenoʒ jena haptyka ſ mécʒownym wotmenjenjom. W junju je to Hrodowſka haptyka na Hoſchiʒ haʒy.

— **Namětny konzer.** 8. junija 1930 (w Schillerſkich multhodźowanſchczach) wuwjedźe **hudźbny korps** II. bat. pěſch. pułka 10 pod nawjedowanjom hudźbneho mſchtra Silbogena. 1. Deutſche Bundestreue, pokhod wot Friedemanna. 2. Ouvertura k operece „Knjeni mſchtrka“ wot Suppé. 3. Die Schönbrunner, walcžik wot Lannera. 4. Dernröschens Brautfahrt, charakterowy kruch wot Rhode. 5. Wulka fantaſija ſ opery „Carmen“ wot Bizeta.

— **Budyſke wójſkowe měſtne ſarjadniſtwo**, wotrjad ſa jeſiwjenje (dotalny ſaſtaranſti hami), nětko, hdyž ſo jenowe žně ſapoczinu, nowe ſyno kupowacʒ ſapoczinje. Jemu móže ſo hnydom ſ kuki dowožowacʒ. Leži w jaſinje pſchedewarjow, ſo jenoʒ woprawdźe žuche — potajkim derje pſchefkhnjene — ſyno podawaju, dokelž płacžiny nimo hódnoſcze trawow ſo tež po jeje wuſuſchenju cžahnu. Ssyno, kiž nieje doſcʒ wuſuſchene, ſo njepſchijima. Pſchiwożowacʒ móže ſo wſchédnje wot rano 7 hacʒ hacʒ popoldnju w 4 hodź., ſobotu pak jenoʒ hacʒ do 12 hodźin pſchipoldnju.

— **Budyſke-Minakalſki póſtowy autobus** jéždźi wot prénjeho dnja ſwjatkow ſaſo na Delnju Hórku.

S **Nowych Worichiz.** Wcžera dopoldnja ſudownu drôſnowy dźěłacžeŕ Broda ſe ſwojim cžełkim motorikim kolom do ſtraſchneho njeſboža pichiłdże. Jako domach ſ dwora wujédże, ſetkałchtat ʒo na ꝛrôły ſapichaj, kiž ſ Budyſkeje ſtrony pſchijédże, a mlynſki inkładny automobil ſ Wóſporka, kiž ſo ſ napſchećiwneje ſtrony pſchibliža. Automobil ſtrabny Brodowe motorike kolo a pṙažnje koleſo pſchejédże a tež motor wobſchkodźi. Broda ſam woteńdże na ſwóje bjes cžełkeho ſcanjenja.

* S **Warnoſeji.** Sóſrjedu pſchip. ½12 hodź. ſta ſo njeſboże na drôſy do Sdjarja, hdjež bě traktor ſ pſchipoſſnjenym wozom do pſchérowa ſajéł a ſo powalił. Trajeſche ſti hodźiny, prjedy hacʒ móſeſche traktor ſaſo do cžornych Nožiz dale jéc.

S **Ludija.** Sańdźenu ſobotu ſu w naſchim měſcze motorowemu koleſarjej, jako bźſche ſchot, ſo wotruhacʒ dacʒ, nowe motorike koło kradnyli a ſtare na jeho měſcze ſtejo woſtajili. Kradnjene koło inamſi „Zündapp“ ma cžiſko I— 5424. Schtóʒ koło nětkje nadeńdże, njech jo wyſchnoſcji wojſewi.

S **Rakeʒ.** Knjes ſaraŕ Riota, pſchedſtôgda zyrkwinſkeho ſaſtupjeſtwa, bě ſa 5. junij wobſchérne **poſkedźenje** zyrkwinych ſaſtupjerjow **ſwołał**. S wuwjaſcžom jeneho bóchu ſo **wſchitzy** ſeſchli. Wuradźowanſche ſo wo mnohich dyrkach. Wobſchérne roſpominanje ſaběrańſche ſo ſ hoſpodarſkim nacžiſtom a ſběranjom zyrkwinſtich dawkow w tutym lécze. Jadriwje ſo porécža wo leżownoſcžach nowoſtawow pſchi Hermanczańſkej dróſy, hdźež ma zyrkej polo, kiž ſo tukhwilu k nowoſtawbam po parzelach ſa tunje płacžiny pſchedawaju. Hižo roſpſchedatym leżownoſczam ſaſtupjeſtwo pſchiſwólnoſcʒ wupraji; tohorunja tež k ponowjenju kantoriſwa. Na to ſakroczi ſaſtupjeſtwo k wólbje ſaſtupjerja ſa tuthwilneho kantora k wyſchſchemu wuczerſa Rjelku. Wono ſo jenohłóſnje ſa knjeſa wuczerja Krawza wupraji. Wón je jenicžki Sserb w Nakeczańſkim ſchuliſtim wuczeŕſtwje. Na Boże ſpicže je ſo **woſadze** w Budyſkej **ſtužbje na pſchećelach pſchedſtajił** a powſchitkowne pſchipóſnacže pſches ſwoju hru nadobył. W połnej nadźiji, ſo jemu ſaſtupjeſtwo tantora dowéri. Njech Boże ſohnowanje na ſtutkowanju wotpocžuje. Knjes Krawʒ ſo w Komorowſkej ſchuli pola Klukſcha narodźi. Jeho nan, kiž bě tam ſ wuczerjom, nětko jako ſchuliſti radźicžeł w Kamjenju ſtutkuje a jeho macʒ wuchadźa ſ Klukſchanſkeje ſary Nadźijamy ſo, ſo ſ. Krawʒ pola naż woſtanje, hdźež bóchu jeho prjedowniʒy wohadni.

Z **Kulowa.** Paduši ſo dobuchu do klanow A. Suſtera, rubichu z pokładnje 30 hr., dale ſokoladu a jejka. Wobſedźeŕ a jeho žona bęſtej na kwasu.

Z **Kulowa.** Żadny popad dósta ſo ſeweej w Cornym Halſtrowje. Wón pozdźe wjećor wudźeſe. Z wuſpěchom njebě jara ſpokojom a tohodła na khwilku woteńdże. Towaršoju mjez tym wudy dohladowachu. Hdyž ſo zaſo wróći, wiſaſe na wudze — jerij.

Se **Sleho Komorowa.** W druhej połojzy meje je ſo liczba dźełonjemeŕjerjow troſchu pomjeńſchiła. W hórnjſtwje ſu ſaſo lépſche poměry. W ſchtkeńczaŕſtwje ſo nicžo pſcheměniło njeje. Tu ſu dale dźełacžerjow puſchéſili. Klukſarnja je nětchto dźełacžerjam ſaſo dźěło poſkicžła. We tranzowſtwje je ſo położenje troſchu polépſchiło. W ſchewſowſtwje ſo nicžo pſcheměniło njeje, wobſebje je twaŕſtwje je mjele ludźi bjes dźěła. Nadźijomnje ſo tu po ſwjatkach położenje polépſchi.

S **jamy Eriki.** Sſndlíſchczo, kiž bě pſched 7 létami dołſało nowu ſchuli, dosta ſaſo nowe pſchne twarjenje. Je ſo natwarił nowy hoſcženc, kiž ma dwě ſali w prénim poſchodźe.

S **Golkojz.** Dobry popad dosta ſo burej Fryzej Prawoſchej na jeho polu. Wukſchéſi zurczu jamu a namaka we njej pſchi wukopanju ſylu zurczu ſwójſku, dwaj ſtaraj zurkaj a dwanacže młodźatow. Jedyn ſtary ſurk wucžepny, druhe ſo ſaralychu.

S **Khorzebuſka.** Cžeſke njeſboże ſta ſo ſchtwórk rano w porjedźerni ſeleznjo. Njedźeŕ Kicheſcan Kokot ſe Schkodowa bu wot kótła k ſeleznje ſmjerſcženy a bě hnydom morwy. Jemu bě ſo wutrobno ſnjatko. Sniſeſbożeny bě 39 lět ſtary wojenjeny. Njebě ſtyčchał warnowanje towaršchow

S **Gółkojz.** Sóſrjedu wjeczor da ſo 19létny kachłeŕ Albert Grok ſ Gółkoz mjez dwórnikſcženomaj w Gółkojzach a Dubjom wot cžaka pichejéż. Bě hnydom morwy.

S **Turcje.** W nozy ſ póndźeli jadobychu **ſo** padufchi **do bydlenja kožucharja B. Wetie. Kradnychu wſchelake** łožanje płaſchcže, cžrije a poźiwadła. Wobſtejéż je ſomu njeſchčhiaj doma. Najſerjo ſo padufchej wjele chżnko wjeſe njeſeſ, pſchetož namakachu njedaloko w žicžu wſchě wożny ſaſo nimo pjenjes a poźiwadłow.

Wójnjowoborniſtwo.

Wokrjeſny ſwjaſk wohnjowych woborow Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſeńdże ſo 14. a 15. junija 1930 w **Nakeczach** k ſwojenu ſjédźeŕ. Sdobom wołſwjeſi Nakeczańſka dobrowólna wohnjowa wobora ſwoje 45létne wobſtaſcže. Swoprědka bźſche ſjéd na 21. a 22. junija wotmyſlený, dyrbjeſche ſo pak dla wólbow do ſaſiſcheho ſejma na tydźeń prjedy pſchepołożéż.

Sóbotu 14. junija popołdnju wo 1 hacʒ 3 hodź. powitaja ſo ſwjaſkowe pſchedźydźowe, wotpóſłanzy a hoſcžo. W 3 hodź. je poſedźenje pſchedźydźiwa w „Saſkim Domje“, w 4 hodź. na ſtaniſtnym měſtnje poſedźenje wotpóſłanzow ſ bohatym a ważnym dujowym porjadom. We ſtwjedźeniſkim ſtanje ſapoczinje ſo wjeczor 8.10 hodź. komers, kotremuʒ ſo reje w „Saſkim Domje“ pſchiſtankna.

Njedźela ſapoczinje ſo ſ budźenjom, wot 8 hacʒ ½10 hodź. witanje wonkowunych woborow pola „Stoteje Hwězdy“. W 10 hodź. połoži ſo wěnʒ ſ pomnika. K tomu pſchinſamknu ſo ſłuſchnje a nadobowe ſmrčzowanja. Pſchſtankna ſo ſwjeczowanja ſamaritow a dujerjow 3. wotrjeſa. Skónczenje połhod wobdźelenych woborow pſchedź pruhowanſkej kommiſiju. Pſchip. wot 12 hacʒ 1 hodź. konzertuje Budyſki měſchczanſki a dźiwedłowy orcheſter.

Sźwjedźeniſki cžaſ leſtupa ſo na ſportowniſchczu a poſcžehuje w 2 hodź. po wjed. Na to budźe towaršchonjeſ na ſwjedźeniſkim měſtnje, ke kotremuʒ ſo pſchiſlankmu reje we Kacžej korczmje, praktiſke pſchedwidźenje motorikich ſkłakowoz adr.

Dawno ſo hižom ſwjedźeń pſchihotuje a ſo ſ pomozu wobydlerſtwa wěſcže derje poradźi.

Z Łužicy.

* **Se Sſmělneje.** Sóſrjedu popadnyſchcžej ſo tu dwě pižmowej ſchcžurzy w mlynſkim hacje w pażlach. Wěſchtej to ſtarej ſanczyh. Hižo prjedy běchu tu pižmowu ſchcžurku ſarafyli a druhu pſchi Cžornizy ſkónczowali. Pižmowe ſchcžurki po ſdacžu tež tu ſo dale dobywaju. Muż ſ Biſkopiz, kiž je tamnej dwě ſchcžurzy w pażlach popadnył, je nětko léſa hižo 60 tajkich ſchłódnikow wutupił.

* S **Biſkopiz.** Pſchi rewiiji namakachu tu njeworjad w měſchczanſkim ſarjadniſtwje. Sſu konſtatowali wſchelake pſchefkhichwinjenja. Wěz ſo hiſchcže ſcheppetuje. Saſtupjerjo měſta ſu ſo hižo 30. meje ſ tej naležnoſcžu ſaběrali. Schtwórtk wotmě ſo tajne poſedźenje, w kotrymʒ ſo wo tej wězy jednaſche. Winik, ſekretaŕ ſarjadniſtwa, je ſo jako thory ſamołwił a po lékaŕſkim wuſwědčenju ſo pſcheſtyſchcež njemóže.

* S **Noweje Wſy** (pola Połcžnizy). Dwaſtétny hólcžk dejeraja padże do cžórbaha, hdźež bě horza woda. Dźěcžo ſo tak wopari, ſo bórzy na to wumrě.

* S **Holbina.** Symny błyſk dyri wontoru pop. pſches wocžinjene wokno rybaŕſkeho kubła, ſjédźe po kachłach a wróći ſo bjes tcheho, ſo by ſchtodu naczinił. W ſuſodſtwje roſbiwachu ſo wſchě elektriſke ſwěſcžidła.

* S **Newcho Gersdorfa.** Sóſrjedu wjeczor ſrały wóſ Jitawſkeje parneje mlokarnje do motorikeho koleſa, kiž wjedźeſche 41létny B. Schmidt ſ Noweje Khowoweje. Koleſo ſo wobſchkodźi. Schmidt ſo ſrani na ſchiji a brodźe. Jeho do Habrachcžiz do kliniki dowjeſechu.

* S **Tyrchowa.** Pcžołki běchu konja napłoſchiłe. Tuțon kopaſche a trjeſchi kubleſſkeho najeńka Schmidta do wobliczа a ruki. Dyrbjachu lékaŕa ſawołacʒ, kiž konſtatowaſche, ſo bě ſo nožowa łóſcʒ ſłamała.

* Se **Shorjeſza.** Schuleŕ M. Balzaŕ, kiž bě ſo póndźelu wjeczor wotſałił, je ſo w holi pola Lubanja ſatſełił. Namakachu jeho tam ſrjedu popołdnju. Pſchſcžiny ſamomordaſtwa njeſłu ſnate. Schuleŕ bě nanej w liſce njeſnował měſtno, hdźež ſo ſatſełi.

* Se **Bjeſda (T.-L.)** Tu ſta ſo cžeſke hoſtnoſcžerſke njeſboże, pſchi cžimʒ bankowy direktor Spieſz ſ Skalowza we Nańſchej Bruſkej žiwjenje pſchiſtadź. Spieſz bě trochu wrócžo wołał ſa towaršchemi, dokelž bě nětchto ſabył. Nadobo ſo wutſeli a widźachu Spieſza ſo ſwjeſcž. Naiſkerje jedna ſo wo njeſboże, niż wo mordaŕſtwo abo ſamomordaŕſtwo, kaž prjedy łukachu. Wěſcže Spieſz njeje tſélbu dweſcžił, je ſo połkmył a pſchi tym ſo ſatſełił.

Wobkhadne nʒerdoża.

Na Luiſynej dróſy w **Radebeulu** ſchtwórtk w nozy 27létneho inżeneŕa ſ Radebeula pſchejéżdżeneho a morwego namakachu. Jeho ſe ſamołhób pſchejéł, kotrehoż wjednik njeje ſnaty.

W **Kamjenjuy** na Hilbersdorfſkej dróſy ſchtwórtk wjeczor 10létny hólz, kiž ſ towaŕſchemi ſ bólom hrajeſche, do wołoſoboweho automobila ſahéża, kiž jeho tak cžeſko ſrani, ſo wón bórzy na to w thorowni wumrě.

Ze Sakskeje a dalſich krajow.

* S **Drſeżdżan.** (S wuſwapnjenym płomjenjom morjetny.) Wutoru wumrě w thorowni 41létny dźełacžeŕ Ota Fiſchel ſ Hainśberga, kotrehoż běſche póndźelu w dźełarni Hainśbergiſkeje maſchinowneje ſabriki Arnoſcha Groſy akz. tow. pſchi cžiſczenju automobila ſ njerwiwapłnjeneje pichtſcžiny wuſwapnjene płomjo ſtraſchnje wopaliło.

* S **Miſchnja.** (S wokna padnył.) W nozy wot wutoru na ſrjedu na Polodniſchej dróſy malorentnaŕ Ludwig najſerje dla pſchewulkeje ſpróżnjnoſcže ſ wokna ſwojeho bydleńa wupadże. Wón ſo jara cžeſko ſrani, ſo bórzy w thorowni wumrě.

* S **Kamjenizy.** (Błyſk ſapalik.) W Mittelbordje dyri błyſk do bróżnje kubleŕja Klótzera a ſapali. Bróżeń a ſtolnja ſo wotpaliſchej. Wogeń ſnicži wjele pizowego ſtiła. Też nětchto drobneho ſtotu w płomjenjach kónz wja. Sstyjnje wobrożene domiſe pak mójachu wulkowacʒ. Sstyjnje wobrożene domiſe pak mójachu wulkowacʒ.

* S **Halbawy w Zahanſkim wokrjeſu.** (Pſchi kupanju ſmjerjeż namakał.) 16létny ſchuleŕ bźſche ſo kupacʒ ſchoł. Łožane płaſchcže, cžrije a poźiwadła. Wobſtejéż je ſomu njeſchčhiaj doma. Najſerjo ſo padufchej wjele chżnko wjeſe njeſeſ, pſchetož namakachu njedaloko w žicžu wſchě wożny ſaſo nimo pjenjes a poźiwadłow.

W **baſengu ſa tajſich, kotříž njepſchiſłuchaja, jeho Boża ruczka** ſaja. **Wón** ſo pod wodu ſhubi **a jeho morwego wuczahnychu.**

Přilopk.

* **Horzota w Ameriji.** Jokma horzoty cžehnje pſches narańſche ſtaty Połnóżneje Ameriki. Sóſrjedu a ſchtwórtk je ſebi wona w Newyorku ſydom ſmjertnych woporow ſadała. W khłódku namérichu 32 ſtop. po Celſiji. We Philadelphiji ſu 3 cžłowjekoſo na horzotu wumrěli. Se Waſhingtona pak a druhich měſtow ſo powě, ſo je ſo wjele ludźi na dróſy wulkeje horzoty dla ſwjeſło.

* **Rołnaŕ ſej ſam row wukopa.** W Spiſkej Nowej Wſy (w Słowakſkej) bě rołnaŕ. Nad poczu ryč a wukopa ſej jara dokładny row, haczrunjeż nichtó wumrěł njebě. Nadobo ſajſchichachu ludźo ras wjeczor ſylne roſbuchnjenje na pohrjebniſchczu a ſaſo tam dobéżachu, namakachu wokoło rowa cžaſcže cžłowjeſkeho cžeła. Rołnaŕ bě ſej wſal žiwjenje ſ tym, ſo ſo da ſ dynamitom roſtorhacʒ.

* **Tři dźěcži ſo ſpaliche.** Njedaloko Krakowa w Pólſkej wotpali ſo **burſki ſtatok.** Tři **małe** dźěcži w płonjenjach wo žiwjenje pſchińdźechu. — We wſy Wieżach pola Cženſtſchchowa ſnicži woheń 49 domiſich a 38 hoſpodarſtich twarjenjow.

* **Bejuw thérro ſhlnje pucha.** Runje léto po wocžiſchnjenju je Bejuw ſjedou poczał ſaſo ſhlnje dźěcacʒ. Njeje pak ſwopréđka hiſchcže jene pucženje ſtarſcheju. Direktor wobkedźowarnje je proſył, ſo by ſo ſchkitanika murja w helſtim dole, kotraż ſo pſchi łoſchim wuhuchu doſpohaje ſnicži, hnydom ſwupowjedźała.

* **Pſches Niagarſke wodopady.** Muż ſ mjenom Williaм Hall pſcheprékowa we worzłowym ſudźe ſławne Niagarſke wodopady w Ameriji. To je prěni kŕacʒ, ſo to tónle ſwažiwy popyt poradźi.

* **Nowy komet.** W Johannesburgu w Połodniſchej Afriji ſe amaterſki aſtronom nowy komet wuſłedźił. Stany aſtronom Wood jeho wuſłedźenje wobtwrdźi. Jedna ſo wo komet 9. wulkoſcže, kiž njeſbżnernije ſpěſchnje pſches wiſchoſtwět khwata. Njewědźa pak hiſchcže, hacʒ ſo komet ſ jemi bliži abo nic.

* **Najwyſchiſchi póſt ſwěta.** — 3877 metrow wyſoko. — Póſt w Phari-Jong w Tibecže, kiž ſtoji runje we wyſokoſeji 3877 metrow, a wukanja prawidłowu ſtužbu, drje budźe ajwyſche ſtejazy bureau tuteje drużiny na ſwěrt ſwěcže. Każ je ſnate, je hłowne měſto Tibeta, ſwjata a potajna Lhaſa, pſched nježhto létami po poruczeniſeji Dalai Lamu, kiž je jara nowocžaſnje ſmyſłeny a poſtupuje pſchikheny muż, ſ telegrafnej cžaru ſ Jindiſkej ſwjaſane było. Wobſamocženje, w kotremʒ je Tibet, tuțon dźiwny měſchnſt, ſtat na ſtěſche ſwěta, je ſaſchłych łéſtſtokow był, je nětko pſches zrót wotſtrczenje; telegraf ſwjaſuje pſches giganſtiſke horzichcža a roſdrěżuje Himalaja ſwonkowny ſwět je budźhiſtiſkimi kłóſchtrſtkimi twjerdźiſnami. —

Sokołſtwo, ſport a hry.

Porjad wulkeho wſoſołowjanſkeho zlěta w Beogradźe wosahuje nimale cyły měſac junij. Sulſka młodźina zwučuje a wubědźuje 7., 8. a 9., juhoſłowjanſke wójſko 14. a 15., ſokołſki dorost wot 21. hač do 23. junija. — Wulke wubědźowanja ſłowjanſkeho Sokołſtwa a Zwjazka SKJ. budźa 23.—26. junija. — Wot 27. hač do 30. junija ſu hłowne dny zlěta. Na kóždym dnju ſu rano w 6 hodź. pruhi a popołdnju ¼4 hodź. zjawne zwučowanja na zlětniſcu. Też wjećorny program je jara wotmėnjacy. Poſkićé budże ſo akademija w dźiwadle, wulki wohnjoſtroj na rěcy Zawje, ſerenada na Kalimegdanu, koncert na zlětniſcu (400 muži ſylna wojeſka kapała). 29. junija je hołdowański cah přez město. 30. junija ſu wotmyſlene wulčty po juhoſłowjanſkej. — Jako hoſco ſłowjanſkich ſokołſkich zwjazkow zwučuja na ſtadijonje Cechoſłowakojo, Polakojo, Łužiſcy Serbja a Rusojo.

Lohka athletika.

Pólſki miſtrſki běhaŕ Petkiewicz a Kuſcoinſki měrjeſtaj we Warſawje ſwoju wuſtojnoſć na 3000 m z cžeſkoſłowakſkim najlépſim běharjom Koſćaku. Petkiewicz docpě cyl za 8 min. 35,6 ſek., Kuſcoinſki jemu w 40ſcm rozdźělu ſcéhowaſe. Cžeſkoſłowakſki běhaŕ potajkim wobéma podleża.

5000 metrow za 14 : 50. Cyle wurjadny wuſpěch mějeſe njedawno finſki běhaŕ Virtanen w Helſingforſu. Wón přeběhny 5000 m za 14 min. 50 ſek. a předoby z tym ſamo ſwojeho krajana Nurmija.

50 lét „Towaršſtwa za Němcowſtwo we wukraju“.

Nastawizy ze dnja.

— **Schkrowa powjeſcʒ wo wjedźe ſa jutřiſchu ſwjatkow**-Njenje, ſuchu, cžopło, njemjedra ſu możne. W Sendleſkej trochu ſcherjato ale cžopło, w połnóżnej Europje ſuchu, rjenje. ale ſymna.

* **Jena ſ najwjetſchich woheń bluwajych horow, Krakatau w Judiſkej, ſaſo pucha, a to 60 kŕacʒ ſa minutu. Kuba ma Mrnak-Krakatau, kotraż ſo pſchi ſemjerjenju w junju 1929 w morju ſhubi, pſchi cžimʒ nětkotre ſta ludźi ſmjerej namakachu, je ſo ſaſo 40 metrow nad morjo wulběła. W lésje 1883 je pſchi wupuchanju Krakatau na 10 000 ludźi žiwjenje ſhubiło.**

* **(Wóſomnacže ſmjertnych woporow pſchi ſaſtupjenju moſtowego wobtuka.) W Paſſe de St. Anna w Italiſkej je ſo jedyn wobtuk hižo nětotre léta ſo twarjacheho moſta pſches rjeku Sturu ſaſtupnył. Pſchi tym je wóſomnacže dźłacžerjow žiwjenje ſhubiło. Twar tohole nadźěſcheho betonowego moſta w Europje ſ tſiżeſi wobtukami hižo dwě lé-je traje. Po druhej powěſcži ſu ſo wſchitzy dźłacžerjo, kotříž ſu na moſcže dźěłali, do hłubiny ſtorhnyli. Jenicžki ſtwědk njeſboża, mechaniſk, kotryż widźeſche, jo ſo wobtuk ſapadnje, ſo do rěki ſkoczywſchi twikowa. We wokolniſczi ſo ſ wulkej mróczelu procha na nje boże kedźbliwe cžakachu. Wutkowanſke muſitowe ruczje pſchiſtkhwata, tola móżeſche jenoʒ cžeła khowacʒ.**

BUSCH

Powodźeny cyrkus

wotewrì

Pjatk

13

wječor we 8 hodź.

Stanowe wulkoměsto

1000 *dźiwow*

1000 *barbow*

1000 *sensacijow*

Dresuru rubježnych zwěrjatow

měšaneje družiny! Lawy, tigry, lodowe-, Malayske- a kornarjowe mjedwjedźe z tigrskimi dogami hromadže

Konje, najlěpšeho plahowanja, předwjedźene we wulkotnych swobodnych dresurach a we wysokej šuli wšitko přesahaceje rjadownje.

Lětacu ludźo pod cyrkusowej třěchu, kiž so wšitkim zakonjam ceže wusměja a 100 krócnu runowahu wobsedźa.

Klownoja Fratelli-Cavalinis, swětosławni italscy žortarjo. Rejowańske elefanty. Rjane holcy.

Bólkowański match bulldogow

Little Freds jara komiska a sensacionelna dresura psow

Ruscu stepowi jěchanja a eksotisk. wumělcy

Chinesojo, Egiptowčenjo, Kabylojo, Mulatojo, Abesynscy, čornuchojo, Kreolojo, wobydlerjo nawječorneje Indiskeje ald.

Po circensiskim programje

sensacija sensacijow

Wulkotna manežowa swjedźeńska hra

Powodź. cyrkus

500000 litrow wody, bajkojte swětłowe wumělstwo přewobroći tutu wodu do Niagara spadowaceho złota „wała so hromotajo do maneže a ju do jězora přetworja, na kotrymž dožiwimy hry přemóžaceje rjanosće, dychzałěhowace sensacije a najrozwólnišeje groteski

Najkhrobliše khrobłcho

Swěcace lonteny syća k cyrkusowej třěše, hdźež so do bilijonow zybolatych a błyšćatych kriepkow rozorósa — Kuzłojcna zahroda skakotacych a so w rytmje stajnje přemjenjacych barbow přemóžaceje krasy

1000 barbow, 1000 sensacijow, 1000 dźiwow

Přehlad ludow a coolog. park wšědnje wot 9 hodź. dopołdnja do 9.30 hodź. wječor wotewrjeny. Kóždu hodźiny předstajenje eksotiskich keklerjow — Koncert kosakskeje kapały

Doprědkapředawanje: Cigarowy dom Ernst Hentschel na Lawskich hrjebjach 18 Tel. 3610 a wot 9 hodź. we wotewrj. cyrkusowych pokładnjach. Telefon 3365

W Budyšinje na dworje Husarskich kasarnow

Straža za awta a kola

Dźak.

Kóždemu, kiž ma drjenje łschlas a wić

ja rady

darmo

zdźěłu. Što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło 15 pj. za wrócoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Poskićam po přihódnym płaćenskim poměrjenju

2-motorohe kola, dobre znamki

a druhe jadne kola,

ljeco mašiny, centrifugi, butrowe maširi, šimece maširi, płasce maširi, rěsadła, syrowe płaty, přeprawa a narunanje wuporjedźanja najrůzše maširi

H. Paul Gräle

wuporjedźefnja w Kamjencu

blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Eleg. muž. a hólćace wobleki, njepřem. jaki

tež druhu drastu

poručuje tunjo

Jurij Wawrik

w Pančicach

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Njerjad „Ex"

za čistodźerjenje puców we zahrodze. **Exsodin** přećiwo šmicam (Blattläuse)

Hamt skěškitanje rostlinow

Symjentna wikowarnja

Rauchfuss

w Budyšinje

na Žitnych wikach

Wšě družiny

hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Syru mołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Pomjedź na rólach

a t. d.

wobstroniž z „Erysit"

Hamtske skitanje rostlinow

Symjenowa wikowarnja **Rauchfuss**

na Žitnych wikach 9. Tel. 2069

Wšědnje čitajće

Serbske Nowiny

Do Budyšina přiseši zetkujemy so stajnje

w Lehmannec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 3. — telefon 3113

ff konditorske twory / najlěpše napoje

kofejowe pječwa / jědźny lód

štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**



Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšnišo.

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach

Wšě wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Swjatkownu póndźelu pop. w 4 hodź.

koncert w parku

wuwjedź. wot Kamjenčanskeho měšćanskeho orchestra

Janske kupjele w Śmječkecach

Přizamknje so

reunion

Orchester zynkow. wumjelcow Graichen z Drježdźan

Hosćenc w Pěskecach

2. dźeń swjatkow wot popołdnja

bal

Hosćenc w Pěskecach

Swjatkownu wutoru

kwětkowy bal

Přećelnje přeprošuja knjeżny a hosćencař

Wot 10. junija swoju praksu zaso wukonjam

Dr. Fischer

wosebity lěkař za kožine a močne khorosće

Rěčne hodźiny 8—1, 5—7

Wotny lěkař

dr. Rězak zapućowany

Dźěć. lěkar dr. med. Schnabel

w Budyšinje

wróći

Z wutrobnym „Na zdar" sirowej jako slubjenaj

Hańža Čochec

Pawoł Sołta

Swjatki 1930

We Wětšicy. W Njebjelčicach

Za pjenježnu podpjeru 200.— hr. při pohrjebje mojeje lubeje mandźelskeje

Hany Marje Weikertoweje

wuprajam „Posmjertnej pokładni župy J. A. Smolerja" z tutym swój

najwutrobniši dźak

W Mnišońcu, 6. 6. 30. Jan Weikert

Serbske Nowiny słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

hač do 2½%

Sekowy konto z 4% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach Barće, Delnim Wuježdźe

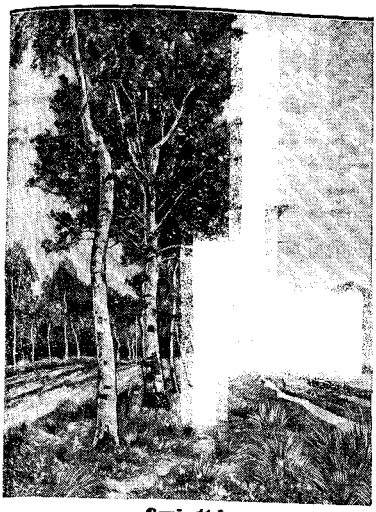
Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Příloha k čisłu 131

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 7. junija 1930



Swjatki.

Derje by było, bychu-li człowjeczje wutroby tak pśiheslene byle kaž mjedźanych swonow ſwuk a pśacjatow śpěw w Bożej ſwórbje. Byli ſo naſchemu ludej wjała kamjenina wutroba žebjeźiwoſcje a ſa to mjaſna wutroba luboſcje. By-li ſchumjenje naletneho wětra k ſwjatkam nowe duchowne žiwjenje ſadunyło do człowjeſtwa.

Trjebamy druheho ducha, ſwjatehо ducha. So bychmy duchownje žiwdy ſpłaſ byli, nochcemy rjej. Mamy wjele ducha, wědomoſtneho a człowjeſkeho, ſtož do hłubin ſerca dźe a do wyſchin ſwěta ſo roſběhuje. Kiž ſpodźiwne wuſtupity a twórby cźini, jeho ziwiliſazija ſo ſkoro wjazy pſchetrjechjecz njebodźi. Ale to njeje duch, kiž by

człowjeſku wutrobu wosbožił,

człowjeſtwo wopraſdźe ſpokojił a ſwjeſelił. To je duch, kiž hobrike materielne hódnoſcje tworzi a pſched nami wupſchestrjenoſcz ludu, hidu a njepopſcheczе žyje. By-li tutón duch człowjeſkeho roſuma ſboże człowjeſtwa dozpěł, dha chyžmy na ſwěrze paradiſ měli. Swonkowne dary a bohatſtwa tu ſu, trjebale ſo jenoż prawje roſdźělicz. Kóždy měł telko mjeſa, ſo by ponižnu dźeſ ſemſkeho ſboża ſwój mjenował. Nóchto pjecza ziwiliſazijnu tworjazenu człowjeſtwu duchej pobrachuje, ſchtoż ſwěteſ ſboże pſchinjeſe, chtoż druheho człowjeka ſobu do wyſchin, k ſboju woſmje. Nócje njedoſtatka na khutnym dźele. Cźopła wutroba ſaluje. Na wědźe ſmy dobyli, na duchownym a duſchinym žiwjenju pak pſchiſkadźili. Mamy pſchewjele ziwiliſazije, pak pſchemało wopraſdźiteje kultury.

Nam ſaluje duch Jeſom Khryſta, duch luboſcje. Mogy nam njepobrachuje. Też cźeſcźelakomnoſcz dawa mogy, też hida a ſkomopaſchnoſcz. Ale tute mogy ſu wjele ſudźeriſtwa a njepokojnoſcje do ſwěta pſchinjeſe. Njetrjebamy jeno mogy, pſchejde wſchěm luboſcź, cźopłe wutroby, woporniwoſcź a ſobjeſapſcźeſo. Eſwjatu duch ſo njetrjebawſchi ſ wohnjom njeſkhirunu, ſ tamnym wohnjom, kiž twjerde jeleſo roſtaje, kiž wohrěta. A ſ wětrom a cźopłym wětrikom. Kiž wot wjerſchka k wjerſchkej ſaſnědba, lodu a ſuſperſka wuſwobodźa. Kiž cźini, ſo ſo ſcźeni a keſeje, hdźež prjedy ſmjercź ſedźeſche. Hdźež je duch luboſcze ſo ſaſtupił, tam maja ludźo ſcźerpnoſcź ſe ſobu, tam ſu wodawaja a ſo doroſumja. Nětko cźi we mnohich duch koſtoczliwoſcze a wurěczowanja. Hdźe ſu cźi ludźo, hdźe te ſtrony, kotrež wot ſwojeho programa nješchto ſpuſchcźa, hdyž ſo wo ſboże druhich abo ſboże ſyſka jedna? Nechcemy wokſtrucźicź, ſo njeje tajki duch nihdźe k namakanju, ale tón duch, kiž wjchikło a wſchitko wobkrijeji. Eſwobodniſchi a hordźiſchi a pſcheſjedniſchi by naſch lud był, njeby-li jenoż tón abo tamny, ale wſchitky wot tutoho ſwjatkowneho ducha pſchetkańani byli, wot wěrneje luboſcze. Potom njebychu ſo ſ tym ſmětrowali, hdyž jenoż ſo mi derje dźe, hdyž jenoż won je dobrych wobſtejnoſcach žiwy, hdyž jeno jeho ſu ſchkitanc. Potom by ſbožnicźucźe a miłoſcź wonicźiła pola wſchěch, kotiž nětko jako majoſchki ſboja ſandu a mrcźa. W luboſczi leži wukóna ſoziałneho praſchenja. A w tym pſchichod naſcheho ludu, haj žiteho ſwěta. —

Swobodne zjednoćenstwo katolskich wučerjow w Pěskecach.

Do wjeſki, kotraž podarmo ſwoje mjeno nima a hižo cyły ćwak do ſerbskeje hoe saha, běše ſej Zjednoćenstwo katolskich wučerjow zaſnźenu ſrjedu wulećało. Je sobu najzdaleniša wjes k wjeſoru ſerbskeho krajika. A byrnjež doſć wotleżana była, njedachu ſo ſwěrni Radworćenjo (hnydom 5) wot dalokeho puća wottrašić. Też druzy ne a tak ſo 16 ſobuſtawow ke khutnemu wuradźowanju zeńdże. Ze khłóśćeńkami přikryte blido, wot darniweje ruki Njebjelćanskeho jubilara ſpožćene, kiwaše přikhadźacym a hiśće druheho ſo jim poſkići. Oficielny dźeł ſo z narodnej hymnu a z powitanskimi ſłowami



Swjatki.

O Božo, jasne ſteja
We roſy zahony;
A hdźež mi wóčka dźeja,
Su twoje dobroty.

We hajkach a we lěsu
Khor tebi zaſpěwa,
A k njebju kwětki njeſu
Ći wopor wonjenja.

Też my toh' Knjeza khwal-
We cyłym žiwjenju, |my
A khwalobne jom' psalmy
Njech naše ſkutki ſu!

H. Máchal:

Rusalny ſwjedźeń pola Słowjanow.

Swjedźeń rosalia wotměwaše ſo w Romje we měſacu meji, w Byzantſkej po jutrach, w Epirje we meji a w Albanſkej jutry. Pola Słowjanow přizamknyechu ſo rusalje k ſwjatkam, kaž to ſtare rozprawy wobſwědcźuja; mamy drje też dokłady, zo ſo rusalje ſwjećachu też wokoło hód abo na Jana, ale to bywaju jenoż jenotliwe připady. Rosalia bywa po ſwojim pokhadźe różowy ſwjedźeń a ſwjećeſe ſo na př. w Kaupaniji w różowych zahrodach; ſwjećeſe ſo ze hoſćinowanjom, při čimž ſo ludźo ſtrojachu z wěncami. Tomaſchek dopokaza, zo běchu italſke roſalije létni ſwjedźeń a zo ſo z różemi — kralownami kwětkow — woſławjeſe přikhod léća. Samſny wuznam měješe zawěſće też rusalny ſwjedźeń pola Słowjanow; ſwjećeſe ſo tehdy započatk léća, hdyž wša přiroda z kwětkami a bujnym roſtlinſtwom rozkćěwaſe. Njechamy wšak tule rusalny ſwjedźeń cyło wopiſować, ale jenoż wuzběhnyć jeho ſymboliſki raz.

W rjazanſkim Spiſku mjenuje ſo njedźela po ſwjatkach ruſalſke pěſtnicy. Druhi dźeń pondźelu zhotuja tam ſłomjanu poſtawu, zwoblekanu žonjaco drastu, kiž ma předſtajeć Rusałku; wobdźělnicy zeſtupuja ſo do koła, zaſpěwaju woſebite pěſnje a podadźa ſo do pola. Srjedź koła rejwa a tryſka wotrona holca, kiž dźerži w ruce ſłomjanu poſtawu; ſkónčenje wutworitej ſo dwě ſtronje, jena přećiwo druhej a wjerhaju ſo wo Rusałku; mjetaju do ſo ze pěſkom a poliwaju ſo z wodu. Wojowanje ſkónči ſo roztorhanjom klanki a roztruſkotanjom ſłomy po polu.

Potom ſo nawróćeja domoj prajo ze běchu přećiwodźili Rusałku. W tuljſkich ſtronach wotměwa ſo tutón wobrjad ſwjatki; holey dźeja pytać Rusałku, nječa tehdy ‚kradnje žito'; zhoinja ju ze ſłomy a zwoblekaju ju žónſku drastu. Při ſpěwanju a rejwanju čiſnu Rusałku do wody. Pola Pińſka wuběraju ſwjatkownicku holcy najrjeńšu družku, wupyšeja ju z břežowymi a khójnowymi hałozami, wodźa ju po hasach a dworach a rěkaju jej Kust (kerk). W poltawſkich ſtronach a w Małoruſkej wodźa na ſamſne waſnje Topolju (topoł), kiž předſtaja holčo z barbojtym rubjeſkom na hłowje, ze ſwětłymi bantami we włoſach a pjenjezami wokoło šije. Swjatkownu pondźelu natwarjachu w ſtarych časach we woronježſkich ſtronach ſrjedź Dubrawy mału khěžku, wupyšachu ju z wěncami, kwětkami a wonjatymi trawami a do ſrjedźa poſtajichu na powyšenym měſtnje ſłomjanu abo drjewjanu klanku, zwoblekanu ſwjedźeńſku žónſku abo mužſku drastu; ze wšěch ſtron ſkhadźowachu ſo tam ludźo, přinoſeju jědź a napoje, rejwachu wokoło khěžki a ſo zabawjachu. We Wulkorſkej ſtwórtk před ſwjatkami wukhodźuje lud ze wſy a z města won do lěſa, spěwa ſtarodawne pěſnje, ſćipa kwětki a wije z nich wěnce. Potom pacholjo ſpuſća rjanu młodu bržu, holey ju zwoblekaju žónſku drastu a ju wobwěſeja z pisanymi bantami a barbojtymi łapami. Noſo wupyšenu bržu spěwaju wobrjadne pěſnje. Potom ſcźehuje zhromadna hoſćina, kiž wobſteja z darow: muki, mloka, jejkow a druhich jědźow, kiž jenotliwcy přinoſachu. Na wino a piwo wobdźělnicy mjez ſobu zběraju. Po hoſćinje bjeru wupyšenu bržu a wjeſele ſpěwajo njeſu ju we ſwjedźeńſkim čahu do wſy; tam ju poſtajeja we wubranym domje, hdźež woſtawa hač do njedźele. Pjatk a ſobotu přikhodźuja ludźo wopytować „goſtejki"; njedźelu njeſu ju ke rěcy a čiſnu ju do wody.

W Bołharſkej noſa ſwjatki do cyrkwje „rusaliju", woſebje tučnu kwětku, kotraž njekćěje, ale rjenje wonja; při čitanju modlitwow kładu ſej ludźo ju pod koleno.

Jara rozšěrjeny je też nałožk předſtajeć Rusałku w podobje konja. Stawa ſo to předewšěm w Ruſkej pak naléto při nałétnich ćahach abo w léću do ſwj. Pětra a Pawoła. Dwaj abo tři muſzcy pokryja ſo z płachtu a přědni z nich dźerži před ſobu konjacu hłowu z hłowojcu. Nćehtó ćehnje zady a pohanja tutu Rusałku, za kotrejž dźe wulka črjóda ludźi do pola. Podobny nałožk zakhowaše ſo pola Słowjećow. Naléto, hdyž łód z rěkow a rěčkow je ſo zminył, wodźa Słowjećy Ruſo. Dwaj pachołaj přehotujetaj ſo za konja tak, zo ſo skhilitaj, jedyn bjerje do ruki prut a druhi žerdź ze ſtarym hornecom. Třeći pachoł jeju pokryje z běłej płachtu a honi po wſy ze spěwom:

„Belo Ruſo vodimo,
konjem srećo (zbožo) prosimo,
zbi (wowsa) je ne dajemo, —
z meglo (mhłu) je napajemo."

Za to dóſtawaju wšelake dary, kaž jejka, kołbasy a twarožki. Hdyž přiwjedu Ruſo k rěcy, čiſnjetaj pachołaj, kiž konja předſtaještaj, prut a horne do wody a wšitcy tři spěwaju:

„Smo Ruſo v vodo stirali (zahnali)
konjem srećo prosili,
zdaj (nětk) bomo pa pobirali,
da bomo težko nosili."

Veſelowſkij z połnym prawom ma za to, zo Ruſo njewotpowěduje jenoż z kukleńku, ale też z mjenom Rusałcy ruſkeho wobrjada. Zda ſo, zo też pola druhich Słowjanow bě podobny nałožk rozšěrjeny, kaž ſo z jenotliwych ſtopow ſudźić hodźi. Za Pólsku ſwědči wo tym cytat z Łańcańſkeho rukopisa z XV. lětſtotka. We wjećornej Słowakſkej mjenuja ſo ſwjatki „turiecy", ſtož wukładuje Miklosich we zwiſku z „turjacymi kukleńkami", z kotrymi snadź ſwjatki we Słowakſkej khodźachu.

(Kóne sćěhuje.)

dyšinje, Lubiju, Biskopicach a Kamjencu, wosebje pak na paedagogiskich institutach w Drježdźanach (nastupajo lektorat) doraznje podpjeral. Wo to je so też prjedawši zapósłanc, k. Špitank w Zejicach, jara staral a pomhał wěc zbožownemu wukóncej dowjesć. Dla zběrki (fonda) za katolskich studowacych na tutych paedagogiach so wobzamknu, zo so towarstwo na njej wobdźěli, přewostajo kóždemu sobustawej. Tola nochcemy 50lětny jubilej našeho Towarstwa Pomocy zabyć a je ze wšej mocu podpjerać. Při tym so přeješe, zo by so při rozdźělenju pomocy wosebje na narodnu hódnosć próstwarja dźiwało.

Dale so prošeše, zo bychu tola wšitcy katolscy wučerjo a duchowni Zjednoćenstwu přistupili a tak ze zhromadnymi mocami nadawki za šulu a lud dopjelnić pomhali. Hižo raz wobzamknjeny zhromadny wulět do Mužakowa z autobusom so jenu srjedu do wulkich prózdnin wuwjedźe. Wospjet so na hišće wulki skład belletristiskich serbskich knihi pokaza z přećom, zo bychu so kupowałe a mjez ludom so rozdźělile. Kruče zasudźowaše dźěławosć serbskich wučerjow w organisacijach, kotrež našemu ludstwu škodźa. K. Měškank činješe přitomnych na serbski kurzus kedźbnych, kotryž so mjez wulkimi a nazymskimi prózdninami (kóždu srjedu) wotměje. Zajimcy chcyli so pola njeho zamolwić. Příchodna zhromadźizna budźe 16. prašnika we Radworju a to w Kralec korčmje. Z dźakom so pilna sobudźěławosć skónči předsyda zhromadźiznu 1/9 hodź. a přitomni zaspěwachu jako pohoń ke nowemu dźěłu „Hišće Serbstwo njezhubjene." Też šćedriwemu daricelej wunjese so třikróčna wjacyhłósna sława. Zabawa plećeše so dale a mnohe serbsko a šulske należnosće so narěznychu. W zhromadnym dźěle a docyłnym dorozumjenju mjez wučerjemi a duchownymi je nam wotpohladny wuspěch za naše wohrožene ludstwo zwěsćeny. Jenož w přezjednosći těi naša móc — tu a druhdźe.

Serbske blido w Lipsku.

Lipšćanske „Serbske blido" zwoła swoje sobustawy zańdźenu wutoru 3. jun. k literarnemu skhadźowanju. Rjana ličba so zeńdźe. Wotewrichmy dźěławy dźěl ze spěwom „Łužica słowjanska". Knjez wyšši wučeŕ Bjedrich wita swojich Serbow z wutrobnymi słowami. Róża, nježna kwětka na ćernje. Też Serbske blido ma swoje ćernje. Njeje tu hišće wšo w najlěpšim rjedźe. Wita wosebje serbskich studentow, kotříž pilnje a porjadnje z wulkej lubosću a zahoritosću k Serbskomu blidu khodźa. Wita też knjeza Grabsa, kotryž je dźensa k prěnjemu razej ze swojej knjeni mandźelskej k nam přišoł. — Po spěwje „Hlaj žadyn statok njehodźi" zaspěwachmy třikróčnu sławu serbskim maćerjam. Knjez dr. Šleca jima so słowa k přednoškej. Na poslednim literarnym wječorku běše knjez Bjedrich rozpominał šulske poměry w Serbach před 50 lětami. Knjez dr. Šleca poda pak nam wobšérny, dokładny přednošk wo dźensnišich šulskich wobstejnosćach w Serbach, wobmjezujo swój tema na bóle systematiske rozpominanje.

W zawodźe zhoniehmy: Kajke zakonje, wosebje šulske, płaća dźensa w sakskej Łužicy. Što postaja šulski zakoń wo nałožowanju serbšćiny a wo serbskej wučbje w ludowych šulach.

Šulski zakoń hromadźe z krajnym wuwučowanskim planom postaja za serbske a rěčnje měšane šule:

1. Wučerjo maja we wšěch předmjetach też serbsku rěč nałožować.
2. Dźěći maja wosrjedź rjadneho wuwučowanja serbski čitać nawuknyć a so w pisanju serbskich słowow a sadow zwučować.
3. Dźěćom ma so składnosć dawać k zwučowanju w pisomnym wuživanju serbskeje rěče a nawuknjenju serbskich spěwow.
4. W přidawnych 3 hodźinach wob tydźeń ma so serbskim dźěćom serbski prawopis a serbska rěčnica wučić.
5. W nabožinje smě so (kaž we wšitkich předmjetach) serbska rěč nałožować. Serbske biblije, katechismy a spěwarske su dowolene.

Dale rozpominaše přednošowar runje tak dokładnje a wěcownje prašenja:

1. Kak přewjedu so dźensa tute zakońske postajenja praktisce?
2. Kak su Serbja z tutym zakonjom a jeho přewjedźenjom spokojom, abo što maja wustajeć.
3. Kajke namjety podachu so knjeżerstwu a oficielnych serbskich stron k wotstronjenju wobstejacych brachow?

Wulki je njedostatk na wučerjach, woprawdźe kwalifikowanych k podawanju serbskeho a měšanoréčneho wuwučowanja po zakońskich postajenjach. Runjewon katastrofalny je dźensniši staw wučerskeho dorosta evangelskeho. Po wobličenju trjebamy znajmjeńša w běhu třoch lět 12 kandidatow, a staj tu jenož dwaj (w Lipsku). Zhromadźeni sćěhowachu z wulkim zajimom dokładnym wuwjedźenjam nimale jenohodźinskeho přednoška. Knjez Bjedrich wupraji w mjenje přitomnych přednošowarjej najhorcyši dźak a požada jeho, zo by wobšérny a dokładny dźěł w časopisu wozjewił.

Přizamkny so přednoškej dlěšša rozmolwa.

Serbski ludo, serbski evangelski ludo, što prajiš Ty k tomu? Kak chceš wotpomhać swojej duchownej nuzy? Staraj so za tak nuzny wučerski dorost! Wina katastrofalneho połoženja leži jenož pola Tebje!

K skónčenju prěnjeho dźěła zaspěwachmy z našimi studentami rjany spěw: Zbudźenje za Serbow (Njebjosa wisaja). Po zarjadowanju towarstwowskich znutřkownych należnosćow, při kotrymž też wobzamknychmy stajnu zběrku za Towarstwo Pomocy, přeńdźechmy k wjeselemu dźělej. Wjednistwo połoźichmy do wustojnych rukow knjeza cand. iur. Cyža. Mócnje zanošowachmy serbske spěwy. Přeruče minychu so hodźinki serbskeje zabawy. br.

Němcojo podpjeraja swojich ludźi we wukraju!

Što so stara za nas Serbow!

„Towarstwo za Němcowstwo we wukraju" haji a podpjeruje němsku narodnosć za mjezami. Je jena z najsylnišich němskich kulturnych organisacijow. Sulski wotrjad ma stajnje zwiski ze wšitkimi němskimi šulemi we wukraju, ma zwiski ze zjednoćenstwami, kiž tute šule wudźeržuja, pomha założeć nowe šule, poradźa wučerjow, kiž chcedźa we wukraju skutkować na němskich šulach. Wotrjad pomocy za studowacych je loni zmóžnił 500 Němcam z wukraja studowanje tu w Němskej.

Organisacija spěchuje też němske nowinarstwo w cuzbje z wosebitej nowinarskej powěsćernju za wukrajne nowiny. Wosebje so scěle wjele knihow do wukraja. Centrala je 50 000 knihow rozesłała, krajne zjednoćenstwo hišće k tomu 120 000 knihow. Wosebity wotrjad haji němske cłožowučowanje we wukraju a je měł na kurzach přez 200 wobdźělnikow z 18 wšelakich krajow. Nimo toho je pósłał do wukraja mnohich wučerjow za cłožowučowanje, kiž puču̇aja wot jeneje němskeje organisacije k druhej, zo bychu budźili němsku narodnosć a skrućili młodźinu.

Eksistuje wosebita poradźernja za wupućowarjow. Cła wzajomnosć mjez Němcami doma a we wukraju so haji. Hižo młodźina so bližuje z dopisowanjom, z wuměnjenjom studentow. Někotři sobudźěłaćerjo pobychu dołhi čas w Americy, druzy su na krótki čas w sobje k ranju (!) šli. Pućowanja młodźiny do wukraja so rjaduja. Dźiwa so na to, zo Němcy z wukraja přeco zaso maju składnosć, Němsku wopytować a zeznawać.

„Towarstwo za Němcowstwo we wukraju" swjeći lětsa swjatki swoje połstałetne wobstaće na zjězdźe w Solnohrodźe (Salzburg) w Rakuskej.

Smy pisali wo jeho dźěławosći, zo by serbski lud raz zhonił, kak dokładnje Němcy so staraju za němske mjeńšiny we wukraju; zhonimy, kak so Němcy we wukraju zapleńčuja, kak so podpjeraju na wšě waśnje nic jenož moraliscy, ale też z materialnej pomocu. Potom njeje dźiw, zo wukrajni Němcy tak khwala swoje Němcowstwo. Dźiw je skěrje, zo při wšej připomocy a pjenježnej podpjerje Němcowstwo w cuzbje tola swoju posiciju wobkhować njemóže.

Za Němcow we wukraju so stara němski lud doma. To je derje tak a khwalobne. Swój k swojemu!

Ale njemóžemy so bohužel wobroć hóršich mysličkow, Za Němcow w cuzbje so stara, što so stara za nas Serbow? Smy wosyroćeny narodźik, bědny a wbohi, kiž najbóle trjeba podpjeru a pomoc. Němc so njestara za nas a za naše kulturne potrěbnosće. Njedostawamy materialneje připomocy za naše kulturne prócowanja ani wot Němca, ani wot bratrow za hranicami. Bratřa za hranicami nam poskićeja jenož moralnu podpjeru.

Ani tutu moralnu podpjeru nam Němc njepopřewa. Rěči abo piše so we wukraju zjawnje wo našej nuzy, wo našim horju, to němske nowiny so ze wšěch stron waleja na nas ze šćuwańcu, z hanjenjom, z tukanjom, z wobskórźbu, haj z hrożenjom. Wulkopřerada a złostnistwo bywa po mnjenju wěstych nowin, hdyž Serbja njewotpokazaju moralnu pomoc, hdyž wobkrućeja wěrnosć tamnych słowow słowjanskich bratrow.

My smy wbohi, wopušćeny narod syrotow.

Němski lud smě po swojich mocach podpjerować němske mjeńšiny we wukraju, smě je kormić, smě je wudźeržować z pjenježnymi srědkami. To je wšo dobra khwalobna wěc a cuze wyšnosće maja hubu dźeržeć (štož wone też činja). Jewjaśi pak słowjanscy bratřa sobuželnosć z našim čežkim wosudom, spytaju-li woni, rubać wěrnosći čěř do zjawnosće, do swěta, potom je to zasudźomny njeskutk, złostnistwo, wulkopřerada.

My smy so hižo na wjele zwućili, my smy zwućili mjelčeć a zuby zakusać, hdźež bychmy dyrbjeli wołać a křičeć nad křiwdu, kiž so nam stawa wšědnje a pospochi.

Wšak su tamni Němcy „Herrenvolk" a my smy jenož zacpiwani, njehódni Słowjenjo!

Swjatkowny wobkhad pósłowych autobusow.

Budyšchin—Worjyt—Wósport (wozebitu wós). Na wobymaj swjatymaj dnjomaj rano we 8 hodź. wot Budyšcheho dwórnišchcja; wróćo ſ Wósporta 22,30 hodź. Je-li trjeba dopołdnja w 10 hodź. jěšba po holi a popołdnju 16,30 hodź. mulčeny wós do Kropnizy (park pichi hrodźe a mauzoleum hrabje ſ Roona).

Budyšchin—Bart—Hrodźišchcjo. Na wobymaj swjatymaj dnjomaj pojědźetaj wołaj 2 (wot Budyšcheho dwórnišchcja 11,15) a 3 hač do Hrodźišchcja a wróćo. Tekorunja jěchje swjatkownu n j e d ź e l u w 9 hodź. potrěbny wós hač najdale do Pichiwcźiz. Sswjatkownu p ó n d ź e l u pojědźe wós 17,30 hodź. ſ Worjyna na Skanezy do Budyšchina.

Do wulčelnišchcja „Heim" a hoścenza w Delnjej Kinje. pojědźetaj na wobymaj swjatymaj dnjomaj wołebitaj wołaj 14,15 a 20 hodź. wot Budyšcheho dwórnišchcja; wróćo 14,30 a 20,15 hodź. wot Delnjokinjanskeho hoścenza.

Kóždu srjedu wosebity autobus na Hygienisku wustajeńcu w Drježdźanach.

Kaž nam jakle statne autobuzowe akc. towarstwo zdźěli, pojědźe wot srjedy 11. junija 1930 ſem kóždy tydźeń srjedu wołebite autobuzy na Hygienisku wustajeńcu do Drježdźan, a to po tymle porjedźe:

ſ Lubija	7,40
ſ Bukez	8,00
ſ Budyšchina (Zitn. wikow, parkowańnje)	8,15
ſ Hodźija, Bošcherjan. pucja	8,25
ſ Biskopiz, torhoschcja	8,45
do Drježdźan nětkle	9,30

Jěšdźa najmodernische Maybach-wozy ſ polstrom klubowych stołow, so je ſa pschijomne puczowanje rukowane. Jěšdna placźizna ſa jěšbu tam a ſem ſ dnjowej tkarcu ſa Hygienisku wustajeńcu wuczinja

wot Lubija	8 hr.
wot Bukez	7 „
wot Budyšchina a Hodźija	6 „
wot Biskopiz	5 „

Wobdźelnikam tutych jěšbow njesmóžni so jenož wopyt Hygienisteje wustajeńcy, ale woni móža też wodobyty we Zwingeru, kiž hrjedu wot 15—18 hodź. hraja, hdźe wobkładacź.

Wozy wróćeja so w Drježdźanach 23,00 hodź., so je móžno, wječorne posticźenja w Drježdźanach wopytacź.

Dale so na to kedźbne cźini, so móža wobdźělnicy jěšby so na pschecźe też na jěšbach po Drježdźanach, kiž statne autobuzowe towarstwo ſarjaduje, ſa najtuńsche placźizny wobdźělicź. (Wjednistwo w Drježdźanach na Hlownym dwórnišchcu-Ostbau.)

Sajimy so prosćba, so bychu so stajnje hač do póndźele wječora pola: Kraftverkehr Freistaat Sachsen A.-G. w Budyšchinje na Tšelanskej dróhi 45, telefon Budyšchin 2561, samolwili.

K swjatkownemu swjedźenjej.

Hłós: Njebudź sparna, moja duša! atd.

M iły dešćik wobradź, Božo,
wutroba dosć lačna je!
Wótčo, z njebjesow spoč zbožo,
zo kraj suchi zakóčje,
— dar daj Ducha swjateho,
zo by na mnje wulał so;
kaž so žołma sylnje zeńdźe,
njech tak wutrobu mi prěńdźe!

2. Hdyž wóte we žiwjenju tudy,
kiž wšak zły je z přirody,
dźěćom swojim dawa druhdy
dobre dary přećelny:
njechcył, kiž Wóte dobry ty
rěkaš a woprawdźe sy,
Ducha swojeho mi zdźělić
a mje zbóžnje zawjeselić!

3. Jezu, kiž sy w dom so podał
k Wótcej, póscel Ducha mi
swojeho! Sej po nim žadał
z wutrobu sym w tyšnosći.
Troštarjej daj wobstajnje
při mni być a wučić mje,
zo bych prawdźe służił swěru
brónjeny ze žiwej wěru!

4. Ducho swjaty, sylnosć sprawnych,
wobohać mje khudeho!
Witać w towarstwach će zjawnych
chcu a pyšić tebi so.
Wučisć moju wutrobu,
sćiń ju swoju hospodu,
wotstroń zadźěwanje z njeje
wjeselosće njebjeskeje!

5. Z darami mje wupyš sebi,
stwoř mje polnje noweho,
zo měł ja bych lubosć k tebi,
staw być cźła twojeho!
Wuhotuj mje z mocu sej,
cźełu moje swjeć a krej,
wuč mje, zo na Boha hladam,
hdyž sej pomoc jeho žadam!

6. Tak so podać chcu ja tebi,
k česći twojej swjećić so
a też stajnje žadać sebi
do towarstwa twojeho,
hdźež česć Wótc ze Synom ma
a je radosć njebjeska,
tam će wěčnje pozběhuju,
jandźelski spěw zanošuju. —

M. Kramer 1646—1702

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšlna.

Swjatkownicźu, 8. junija 1930.

Prědowański tekst: Ef. 2, 19—22.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farar Berg prědowanje (cyrkw. hudźba „Duch dźiwow", khoralna moteta wot G. Schrecka); přip. w 12 hodź ma farar Siegemund prědowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Schneider spowjedź a swj. wotkazanje, w 9 hodź. farař Siegemund předowanje (cyrkw. hudźba: „Swjaty Duch přińdźe z njebjes," šěsćhłosna motela wot Jana Eccarda).

W Tuchořskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farař Groß liturgisku swjatkownu nutrnosć.

Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Křćenja ma farař Siegemund.

Druhi dźeń swjatkow, 9. junija 1930.

Předowański tekst: Ef. 1, 15—19.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. superintendent Fröhlich předowanje (cyrkw. hudźba: Ave inquilinow), přip. w 12 hodź. ma farař Paul předowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma w 9 hodź. farař Paul předowanje (cyrkw. hudźba: khoralny khór krajneje hornjeje šule.

Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Křćenja ma farař Paul.

Nutrnosć za njedźelniče a bibliska nutrnosć wutoru, kaž tež bibliski wječor srjedu w swjatkownym tydźenju wupadnu.

Stwórtk pop. w 4 hodź. je w evang. towařstwowni towařstwo wowkow.

Ev.-luth. krajna synoda.

Schtwórtk jednasche žo dale **wo patronatstwu** jakonju. Pschi žiwej rosmolwje žo rospominasche, hacž maju gmejny patronat wukonjeć pisches jeneho postajeneho abo **někotrych**. Pschi wothłosowanju žo wobsamtny, so **móža** gmejny partonat jenož psches jenu k tomu postajenu wobzobu wukonjeć. Tež pschi wuradźowanju **wo** žlubjenju **patronow** njeběchu žcbustawy jpnody pschesjene. Skónčnje žo dojednachu, so ma žo nětčišchim **patronatam** ertne žlubjenje wotewjeć. Satoń **wo patronatach** žo **w** prénim čitanju pschija.

Synoda wobroćži žo **pschečziwo** snatym **kazenjam Božich žłužbow a wonjeczeńczenjam zyrkwjow** a žadasche žo powołaja na žwoje prawo po němšćej wuftawje njedźelu doňagbažy schkit wyschnoščow.

Wurjadna **nuja hjesbžčkoščze** namaka wothłóž we tym, so žo **czjopje** saftupowasche pschečhulowarnja za hjesbžčknych **młodoftnych**. K tutomu samčrej je žo Nemnigkti młyn pola Kamjenizy kupił.

Cyrkus přińdźe do Budyšina!

„Zyrkuž pschińdźe!" — Tutu powčźcj wschudźe j radoścju witaju. „Sdy pschińdźe, — a kak žo mjenuje?" to **bzwaju** prénje prajschenja, a hdyž žo potom mjenuje mjeno kaž „Busch", potom je radoścj cžim wjetjscha, pschetoj tute mjeno garantuje nam wubjerne zyrkuzowe wumčlstwo; tute mjeno wosnamjenja tradizije, tute mjeno jwjaja k wukotnym wukonjam.

Busch žwoje nadawki zyle dopjelnja; pokasuje program, kiž žo njeda pschetrjechcjcź. Ludźo a zwěrjata je wschich krajow je Busch wokolo žebje zhromadźił. Majch tam jaftupjerjow žolteje raży, kiž nam pokasuje wiche mažne kumichty, masch tam Cžornuchow, Arabow, Kabylow, kosaftich jěcharjow j rufteje stepy, pschekhrobjych jwuczowarjow na trapezu a wyšokim prékuschu pod wjerchom, **masch tam** zwětkokławneju italikeju **klownow**, masch tam ftudźerjow, kiž žu zwěrjata nawuczili kumschty, kiž žo runaju pschedwjedźenjam w staroromstich zyrkuschach, masch tam kražne torhaki, cžejesch dźiwjosćj njeje slemjena a kiž j hajenjom a dobrym wobkhadźenjom tola buchu pschečzełjo cžkowieka, schlachotne konje a — pžu! Ně, tajtich pžow hewak jpyka njeje. Abo sće hižo tas widźeli bulbogi, kiž j bólom hraju, pschi cžimž drobny pinčł hraje rosžudnika.

Wjerch programa pak twori bajtojta pschehladka „Zyrkuž pod wodu". **Tu woprawdźe njewschědna wěz žo** ša do ftutka.

500 000 litrow wody, pschestworjeneje psches zwětkowe wumčlstwo do wodopada židěcho ftola, hrimoze po hobrjtich kaskadach do maneže a pschestworja ju do kuskarskeho jězora, w kotrymž žo wódne žónki a spodźiwne wódne zwěrjata namakaju. Pusorne palczíki wosdonkojczi herzo a wschelake wjeżeże kubołczíti tam wokolo brodża a plusskotaju a skónčnje žo pschetokłoty pólzaj do wody wali. — Tak pschinjeże Busch wschu dohromady pychu, kraſnosć, radoścj a klažiske zyrkuzowe wumčlstwo; dawe hodźiny, kiž naš posběhaju nad wschědnosć a cžejesch dopomnjecze hišcze dołho budźe w naš žiwe.

Mordarski procs w Freibergu.

Lokalna termija na městnje njeskutka.

Schtwórtk rano we 8 hodź. poda žo žud je ſtatnym rěcžnikom a ſakitarjom j autobušom do Wegefartha. Wobkhodźeny wjeſeſche žo ja nimi w automobilu kriminalneho ſanita; jeho pschewodźachu ſudnizy a kriminalni ſaſtojnizy. Sswědzy cžakachu na měſtnach, hdźež žu Henniga na duju mordarſtwa widźeli.

Potom wobhladachu žebi měſtnu, na kotrymž žu Sdymank ſtónzowany. Kriminalny hłowny ſtražnizhſtr Vogel jegnu žo na jemju a pokaja, kak žo morjenho leżo namakali. Dale dźechu k měſtnu, hdźež žu Zellinera morjenho namakali. Że to jenoż 25 metrow dale. Tež tu pokaja ſaſtojnik, kak je cžeło leżało.

Sſud drje žebi měſtnoſcj wobhlada, tola žo wobſtorżneho njeprajſchesche. Psched ſaſtupom do léha **woprajcha** žo Hennig: „Hdźe dha tu dże k mordarſkej měſtnoſcji?"

Pjatk dopołdnja dyrbjachu žo pledowjeże (wobſtorżbne rěcže) ſapocżeć.

Pjatk popołdnju w 2 hodź. žo wuſud wotſjewi. Sſud ſajnđźi wobſtorżeneho Henniga dla dwójneho mordarſtwa a najcżejſcheho rubjejnſtwa dwójzy k ſmjerći. Cżelne prawa wotrjeły jemu na cżaſ žiwjenja.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 7. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,843	100 čěskosł. krónow	12,422
100 šwajc. frankow	81,04	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burša jo wczera krućej, wobrot trochu wožiwi a kurjy efektow poſtupowachu. Wiki j dołhymnt a rentowymi liſčinami běchu jara cžiſte pschi dotalnych kurjach.

Produktowe wiki běchu ſajo jara mérne tola płacžiny powſchitkownje ſkerje ſtrućene, wožeże ja posdźiſche termije. Wczera płacžeſche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 15,55—15,70 hr., rožki 8,60 hacž 8,85 hr., jačmjenja najwuſchego 8,25—9 hr., wowſa 7,15—7,75 hr.,

w termijowym wikowanju:

ja julij: pschenicy 15,58½ hr., rožki 8,80 hr. hacž 8,77½ hr., wowſa 7,60 hr.,

ja ſeptember: pschenicy 13,40—13,46½ hr., rožki 9,00—8,92½ hr., wowſa 7,82½ hr.,

ja oktober: pschenicy 13,40 hr., rožki 9,00 hr. 8,95 hr.,

w Drježdźanach (ſandź. pondźelu):

pschenicy 16,00—16,25 hr. (15,65—15,90 hriwnow),

rožki 7,95—8,20 hr. (7,95—8,20 hr.),

jačmjenja najwuſchego 8,00—9,10 hr. (8 hr. hacž 9,10 hr.),

wowſa nowcho 7,40—7,90 hr. (7,40—7,90 hriwnow),

w Shorjelu:

pschenicy 14,00—14,30 hr., rožki 7,00—7,40 hr., wowſa 6,80—7,20 hr.,

zentnar kórnow 1,60—2,30 hr.,

jeja 9—11 pj., tilo butry 2,60—3,20 hr.

Pschijatoja:

Burčobnizu do kontora, Grund w Hródku, Dolha haſa 69.

Holzu do domu, Lehman w Hródku, Hórſka haſa 17.

„ Müller we Wojerezach, Haag 16.

Na pschedań.

Karnikle w Sſtomjenzu na Winizy 13,a II poſa Hródka.

Hrjady, żelezne T-kraſtak w Hródku, Horuczeſtka haſa 16.

Mjkak, ſjnowe rjeble, matrazy we Wojerezach, Měſchkanowa haſa 9.

Kolo, motorſke we Werminghoffje, Dr. Voigtowa haſa 13.

Zjwnoſcj, 15 kórzow, blisko Budyſkhina, dalſche wukaſuje Ernſt Haſka we Lahowje.

Pschczada, Groba we Wojerezach, Selena haſa 14.

Pschczada, Müller we Wojerezach, Haag 16.

Wós, dźeczaſy w Budyſchinje, Schäfferowa haſa 14 l.

Tramjenje pschi Wojerezach, njedźelu 8. junija, dop. we 8 hodź. Kuzy ſnidu žo na Hrodowſkej dróhy pschi Kojſakej pschčrohy. (Pženi dźeń ſwjatkow rano we 8 hodź. to je ſkandal ale tenoż w pruſkich Sserbach mózno, hdźež zyrkej germaniſaziji ſłuži, tež je nabožina myſli luda tak tupa!),

Tramjenje na Jahnowym namjeſcje we Wojerezach, druhi dźeń ſwjatkow, pschip. ½12 hodź. pschi Cžiſtowſkim puczu w tramje pola Wojerez, druhi dźeń ſwjatkow pop. w 3 hodź.

Sſudniſzy na pschehladowanje

wutoru 10. junija 1930

w Błaſzecach, w hoſcjenzu, dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble;

we Wulkich Sdzarach, w Streubtej hoſcjenzu, dop. we 11 hodź.: Schijaza a ſchewſku ſchijazu maſchinu, regulator;

w Hermanezach, w hoſcjenzu, pschip. w 12 hodź.: Gramofonaj elektr.;

Sſrjedu 11 junija 1930

w Kojnizy, rano we 8 hodź.: Gramofon;

we Wołeſchnizy pola Mikowa, pop. w 2 hodź.: Krowa;

we Wojerezach, w hoſcjenzu „K ſwjedźe", dop. w 11 hodź.: Schewſka ſchijaza maſchina, meble, pjjanſker ſtrojej, hudźbny ſtrojej j dejlami.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje:

Dźenja žanych žitnych wikow w Barlinje njeje.

Płačiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płačiny po złotej hriwnje.

	6. 6.	5. 6.
Pšeńca	311-314	307-308
rožka	172-177	172-177
naz. jačmjeń	—	—
nal. jačmjeń	165-180	165-180
wowš	143-156	143-153
kukurica	—	—
pšeńč. muka	24-12,25	33-4,0
ržana muka	21-25,00	21-25,00
pš. wotruby	7-8,25	7-8,25
ržane „	7-8,25	7-8,25
raps	—	—
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00
lane ſymjo	—	—
pjeluški	17-18,00	17-18,00

	6. 6.	5. 6
buny	15-17,00	15-17,00
woka	19-21,50	19-21,50
módre lupiny	16-17,50	16-17,50
žolte lupiny	21-23,50	21-24,00
ſeradella	—	—
raps. wonjk	11-12,25	11-12,50
lany wonjk	16-16,5)	16 17,80
bocn. melasa	—	—
běrnj. kruški	12-12,50	12-12,50
ſyno, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,35
ržana ſłoma	0,80-1,00	0,85-1,00
pšeńč. „	0,70-1,65	0,85-1,10
wowſna „	0,65-0,75	0,65-0,75
jeńa „	0,65-0,75	0,65-0,75

Drježdźanska burza (6. VI.).

Pšeńca	320-325	běrnjace kruški	14,70-15 00
rožka	159-164	pšeńč. wotruby	8,00-8,40
naſtni jačmjeń	295-205	ržane wotruby	9,60-11,00
nazymsk. jačmjeń	160-182	pšeńčna muka	55,00-56,50
wowš	148-158	ržana muka	28,00-29 00
čerwjeny dźećel	120-130	woka	24,50-25 50
raps	350-355	pjeluški	24,50-25,50
kukurica (Mais)	200-220	hróch	25,50-26 50
ſuche truhanki	9,30-9,50	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płačiny rěznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

6. junija 1930. Płačiny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjanja.

Woły: 258.

Polnomjasne, wukormjene, najwutſcheje rěznoje hódnoſce hač do 6 lět . . 62—64

Młode mjasne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene . . 59—60

Mjenje wukormjene młode, derje pleowane ſtarſe . . 55 57

Mjenje pleowane wšěch ſtarobow . . 48—52

Byki: 383

Polnomjasne, wurośene, najwutſcheje rěznoje hódnoſce . 56—58

Polnomjasne, młódše . . 54—56

Mjenje wukormjene młódše a derje pleowane ſtarſe . 53—54

Spatne . . 51—52

Jałojcy a kruwy: 625

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwutſcheje rěznoje hódnoſce . . 47—51

Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwutſcheje rěznoje hódnoſce hač do 7 lět . . 40—45

Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . 30—36

Derje pleowane kruwy a mjenje pleowane jałojcy . . 25—29

Mjenje a ſpatnje pleowane . . —

Čelata: 2009.

Najlěpše wukormjene (2. druſ.) . . 71—73

Mjenje wukormjene a tajke wot cych (3.) . . 60—70

Spatne (4.) . . 48—58

Wowcy: 5268.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. druſtwa) . . 66—67

Starše wukormjene (2.) . . 60—65

Mjenje wukormjene (Márzſchafe) (3.) . . 48—60

Swinje: 7110.

Polnomjasne, wosobitych raſow a jich kśiżenjow, hač do 1½ lět ſtare . . 61—63

Wukormjene . . 62—63

Mjaſne . . 61—63

Spatne . . 60—62

Raney a kundrosy . . 52—53

Drobnowikowanske płačiny w Budyšinje

7. junija 1930 po hamtſkim poſtajenju.

Wšě płačiny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniše płačiny hr	najwyše płačiny hr
Howjace mjaſo z koſcemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaſo	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaſo	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaſo	1 „	2,00	2,60
Tukrajny swinjacy ſmalc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,48	0,72
Ržana muka	1 „	0,40	0,40
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědźne běrny	1 „	0,08	0,12
Raſs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,80	1,30
Amerik. swinjacy ſmalc	1 „	1,50	1,80
Sušeny połč	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lk.	0,24	0 26
Jědźna butra	1 kg	3,20	3 60
Jeja	ſtuka	0.09	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,46
Kamejźtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2.20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 40

Wiče płačiny w Budyšinje.

7. junija 1930

Wšě płačiny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory ſo hišče wyše płaca.

Předmjet		najniša płačizna	najwyša płačizna
Pšeńca, nowa	73 kilo	14,00	14,00
Rožka, nowa	70 „	7,75	8,00
Jačmjeń	76 „	8,50	9,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	7,50	7,75
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. džžlb.)	50 „	2,75	3,30
Butra	1 „	3,20	3,40
Syno, nowe	50 „	3,00	4,00
Sloma, z maš. mlóč., pras.	50 „	1,60	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóčena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	22,25	23,25
Ržana muka, 60%	50 „	13,00	14,00
Pšeńčne wotruby	50 „		6,00
Ržane wotruby	50 „	—	6,00
Jeja	1 štk.	0,09	0,10
Prosata 855 štuk	1 štk	26	44

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanz Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Erſtyncy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Düsseldorfskeho Kürtena na jeho ducha přepytaja.

Mjes Düsseldorfskimi žurnalistami wyschnosćemi a policiju je so poslednje dny **jednako** wo dalschim postupowanju pschećiwo wulkomordarjej Kürtenej. Pschepytowanjeli žurnalist jako jenu j prěnich naprawow postaji, so by so Kürten do samkunjeneho wustawa na schěrć njedźel pschewjesł, hdyž ma so na ducha wobkedźowacj. Mjenja, so Kürtena najskerje hlawnemu Kölnskemu pschyhotej prof. drej. Aschaffenburgej pschepokaje.

Pschepytowanje smjerje dwojaki samer. Najprjedy ma so pruhowacj, hacj Kürten po § 51 thlostańskeho zakonja njeje sa połneho wobstadowacj, abo hacj je muž, kiž njeje žadyn normalny człowjek wjazy. Dale maju so pschyhotrjo a kriminalitejo dojednacj, kak maju so Kürtenowe wuznaća pohódnoscheću.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Wokrjesny swjaty Budyskeho hamiskeho hejtmanstwa pschepołoži **10. a 11. junija t. l. sastaraństi hamt, spomožerśi a miedźinski hamt a wokrjesnu pokladnju** j leżownoscze hamiskeho hejtmanstwa pschi Bismarckskej dróšy 21 **do sarjadnišťowcheho twarjenja pschi Tśišańskej dróšy 5.**

Hamiske hejtmanstwo pschepołoži **12. a 13. junija t. l.** na Orienburgskim hrodźe samešnjenej wotnožy — **měšnoscź sa rjadowanje žamokhodow a měšnoscź sa leżownosće a nahódnoscheńki dawk** — do leżownoscze hamiskeho hejtmanstwa **pschi Bismarckskej dróšy 21.**

Sarjadnistwa, kiž so pschepokoja, su na mjenowanych pschecjahowanskich dnjach sa sjawny wobkhad **samknjene.**

W Budyšchinje, 5. junija 1930.

Hamiske hejtmanstwo
a wokrjesny swjaty hamiskeho hejtmanstwa.

Na nanjej Malešchanskeje a Salhowskeje gmejnskeje radu je so sjawny puć j Maleschcej do Salhowa sa wobkhad je žamokhodami wysche 5,5 tunow zhromadnje wahi po § 50 wukaza wo wobkhadze žamokhodow w sestajenju je 16. měrza 1928 sahwjet.

W Budyšchinje, 30. meje 1930.

Hamiske hejtmanstwo.

Smy započeli nowe syno kupować.

Móžemy pak jenož cyle suche syno wotewzacź.

Budyske wójske městne zarjadnistwo.

Wotnožka (zastaranje) hač dotal Wojeński zastaranski hamt. Telefon 3020.

Swójbne powěsće

Sćěrowanaj: Jan Muž j Martu rodź. Żurez w Delnim Wujezdźe.

Sćěrěli: Richard Krawc, schewc na Židowje, 24 lět. — Marja swud. Scholcyna rodź. Wawrikez w Trupinje. — Adolf Resl w Lubiju, 82 lět. — Ota Warstat, pschekupc w Hródku, 50 l. — Wilhelmina Lebeltowa rodź. Raußendorfez, hosćenzaćka w Budyšchinje.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" wuleć sebi štwórtk 19. junija wječor we 8 hodź. na „Złotu wyšinu" w Rabocach. Přichodnu wutoru so njezeńdźemy. **Předsydstwo.**

Haslow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Kóždy bratr ma přińć. **Předsydstwo.**

Hrodźišćo. Towarstwo „Zerja". Štwórtk po swjatkach so zaso pola skónčenje cyle wustrowjeneho sobustawa Symanka w Njechornju k spěwanju zeńdźemy. Kóžda a kóždy njech tam wěsće je. **Dirigent.**

Kedźbu! Khrósćanski Ratarski Dorost wuleći sebi 2. dźeń swjatkow, 9. 6., **do Błótow.** Wotjědźemy rano w 4 hodź. wot Khrósćic přez Wudwoř, 5,5 kupjel „Marienborn", 1/45 hodź. do Wojcrec k Božim službam. Wšo dalše je znate. Přinjesće wjesełu mysl sobu. **Předsydstwo.**

Nawječorny wokrjes Sokoła. Družstwa zwučuja sobotu 14. junija w Khrósćicach na šuli.

Zwučowarjo družstwa B. zwučuja druhi dźeń swjatkow dopołdnja w 11 hodź. w Radworju. Kóždy ma tam być.



Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nježork. dr. 15
kóžda wjeźela wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Přesadźowanje plahowansk. skotu

Srjedu 11. junija wot 11 hodź. dla nowopřenajeća w Stróžanskim ryćerkuble.

(Post a stacija Hucina, Budyske hejtmanstwo)

Přesadźuja so ze znateho a wjackróć wuznamnjeneho Hućinjanskeho wosebiteho najlěpšeho plahowanja spolěpšencho Sakskeho nakrajneho swinjeća 1 młody kundros 1/2 lěta, 14 rancow (prěnički), wot tych 11 připuščenych. — Dale 1 młody byk, 1/2 lěta, 8 jałojcow 1/2—1 1/2 lět, 9 připuščenych jałojcow, plahowanje najl. plahowanskich kruwow a syna 4lětna belgiska kobła.

Na přeće może skót tydźeń stejo wostać. Naplaćić so dyrbi. Zbytk při wotewzaću. Doprědkapředawanje wuzamknjene.

Bliše přez postajeneho

Curt Möschler, Hermhut Sn. Telefon 582

Přenajeće honiwy.

Burska honiwa w Łusću pola Nieswačidła budźe so 11. junija t. l. pop. w 4 hodź. w Vickec hosćencu w Nowym Łusću na 9 lět přenajeć.

Wumjenjamy sebi, zo mjez zajimcami wubjeramy abo wšitke poskićenja wotpokazamy.

Přenajeńske wumjenjenja so do termije wozjewja.

Zajimcy so proša, zo bychu w termiji sobu sadźeli.

Gmejnska rada,
Šweda, měšanosta.

Jak spory je Persil!



Na 3 bowy wody přińdźe 1 pakćik. Rozmočće Persil samón a zymny. Warće šaty jenož jónu štwórć hodźiny a wuklustajće je najprjedy ćopłe, potom zymne.

Hdyž sće jónu tak płokali, ženje wjacy hinak njećiniće. Dobrý wuspěch Was přeswědči.



Persil wostanje **Persil**

Znajeće hižom najnowši wudźěłk Persilowych dźěłarjow [IMI] Henkelec wopłokański, klustański a rjedźeński srědk?



Woschity wobkhod
za
nawočnicy, ščipanje
(Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwar khorobn. kasy)

Smjertneho připada dla je
žiwnosć
32 kórcow, z morwym a žiwym inventarom hnyna předań
w Njeswačidle čo. 27

Słoma
na předań
Scop w Njeswačidle



Nětko kurimy jenož hišće
Hans Depla
a **Mots Tunka**
15 pj. cigary

Jenički podawaŕ za zasopředawarjow
Wulkowikowańnja z tobakow. twórami
Jedicke w Budyšinje

Nawěšťki přinjesu wulki wužitk
w Serbskich Nowinach

Dobry ruski mašij

za młóćaki, elektromotory, centrifugi, bulldogi a awta kaž też wšón techniski tuk, tuk za kožu, tuk za kopyta, Staufferski tuk, wósk za čěrjenske pasy dostanjeće w powolanym wobkhodže

Max Reck w Budyšinje
na Hošic hasy 16 Telefon 3391 a 3636
Wulki skład bencina, bencola, płunoweho wolija, petroleja

Klóšterski čaj
Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, też za pucheŕ a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóštrje Marinej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaciz. 2,50 hr.

Samostatny žonjacy krawc w Drježdźanach
Etaž. wobkhod, wudowc přez 40, eleg. postawa, katolski, pyta rjanu symp. knjeńnu abo młodu wudowu bjez dźěći z dobrym mjenom, też bjez zamoženja, kiž by sobu we wobkhodže pomhała, dla žeńtwy. Samopisane poskićenja z nadrobn. rozpisanj. narodninow atd. a z wobrazom pod
D. J. 6259 na Annoncen-Expedition Rudolf Mosse, Dresden

Stare Nowiny
ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Wuprajane skřiwdźenje přećiwo knjeni Haufinej w Hrodźišću-w Hatku z tutym wrócam
Paul Müller

Wodowy młyn a pjekarńja
wo wjetšej industrijowej wsy Hornjeje Łužicy je dla dźělenja herbstwa na předań
Bliše přez
Tr. Skibick
we Wjelećinje 155b

Kofej
Kakao
Kolonialne twory
Kurio
na Zwonkowej Lawskej hasy 24

Krainostawska banka

nčhdušeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy
w Budyšinje
Założena w lěće 1844



Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Hornj. Łužicy

Filialki we:
Drježdźanach a Žitawje

K zapołoženju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**

8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII

na čistozłotym podłožku

Wotrězki po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach

Danjowe termije 30. junija a 31. decembra

Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich leżownosćach

Předawaja so po kóždočasnym Drježdźanskim burzowym kursu, tukhwilnje **96 1/2 %** pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowańnjow a žirowych pokładnjow

Krajnostawska banka
nčhdušeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižu, zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr, abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerjenja zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za maty mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliščeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sčěhwkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej bance wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin zdaće oznamjene. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hižo z nimi wotmołwjeja.

Čisło (Nr.) 132 | Budyšin — Wutoru, 10. junija 1930 — Bautzen | Lětnik 89

Attentat na němskeho pósłanca w Lissabonje.

Pschećiwo němskemu sapósłanzej f Baligandej w Lissabonje je žo žohotu dopołdnja mordarśki attentat skućił. Se dwěmaj kulkomaj f revolwra franjeny je wón popołdnju we 3 hodźinach wumrjeł.

Němski pósłanz bě němšti kschižak „Königsberg“, kotryž w nězy Tajo sakótwjeny leżeše, wopytał. Hdyž žo wot tam na brjoh wróći, k njemu na dobo nuzź stupi a jemu do hłowy dwě kulzy ćeli. Baligand žo hnydom na semju pusće.

Mordarja hnydom sajachu. Wón je němšti namorjak, kotryž je hižo dźešći cząš bjes słužby w Lissabonje pschebywał a žo na pósłanzstwje prózował, so bychu jemu słužbu zaradźili abo jemu podpjeru dali. Jenož f taźkej pschećiwnu może žo wjeceršti skutk wuzamnjeć.

Nadpadnik njeje spytak ezekwyć. Wón wjele bóle revolwer do automobila cźišny a žo na to sajeć da. S jeho zamknych wězow je jenož spóznaty, so je chcył **wukokolejaju wožbu moriť**, so by kedźelowisći na žo wobroćił a f tym dopokoiał, so njeje bludny. W Lissabonje wo wopyće němšich wójnišich łódźow shonjowschi, je žo rozbudźił, swoje wotmyślenje wuwjesć. Hdyž je automobil je znamjenjeni němskeho pósłanzstwa wohladak, je hnydom wěrjał, so wožoba, kotraž w automobilu na prawym boku sedźesche, wyšoke sastojnstwo sastawuje. Njewjedźo, so ma němskeho pósłanza psched sobu, je potom strělak. Hdyž jemu prajachu, schtó je jeho wopor, wotmołwi, so je žo słuńcznje do wulkeho njezluta zećahnył, a so budźa nětko wo nim wěcej.

Neukólenski namjezny podawk.

Němsko-pólska kommišija, kotraž mějesche namjetny pschipad pola Neukójena pschepytać, njeje samohła, žo wo zhromadnej rozprawje dojednać.

Po němskej rozprawje žu wot lońschece nasmy pólizy namjezni sastojnizy spytali, němšich namjetnych sastojnizow w Marienwerderu sawjesć, so bychu jim tajne pišma pschepodali. So bychu tymle pospytam zkuknjnje wobarowali, žu němšzy sastojnizy na zdaće pólskim sastojnikam k wali byli. Tak je žo stako, so staj w nozy 25. meje namjetnaj sastojnikaj mjetlu pschekrocźikoj, so bychtaj tajny material w pašowej kontrollowarni pola Neukójena pschewsakoj. Wójchtaj f revolwrowaj a ruczńej granatu wobrozenaj a k žiwjenju sakitanju hišće někotrych namjetnych wósakow hač k mjetlu žobu wsaschtaj. Hdyž chcychu němšzy namjetni sastojnizy Polakow sajeć, staj žo taj f bróniu we ruzy wobarałoj a pschi tym jeneho němskeho sastojnika na ruzy sranikoj. Tutón je na to jeneho pólskeho sastojnika wobarunja sranił. Pólšti sastojnik je posdźišo bohużel na žiwe sranjenje wumrjeł. Skoro sodom j podawkami we pašowej kontrollowarni žu pólizy namjetni wojazy mjetlu pschekrocźili a na stronu k němskej kontrollowarni sćekli.

Na podložku tehole podawka je žo němskemu pósłanzej w Warschawje poručźiło, so by pólskemu knježerstwu notu pschepodał, w kotrejž žo pschećiwno pschehnutanu pólšich namjetnych sastojnikow protestuje. Nocźine wopschijeće žo wojsewi, hdyž budźe wona pschepodata.

W němskej nocźe žo praji, so je

1. pólste powěsćerstwo němskeho stacźana Fudu, kotryž je žo w Pólšej jako ratař sapołdlił, do Němskeje pósłało, so by powěsće, kotrež dyrbja žo w sajimje bjesstraschnosće Němskeje potajeć, za Pólšku saradźił.

2. Němska policija je žo, so by wobhonjerstwu wobarała, žo f tejle należnoscźu nakładowała.

3. Pólšzi kommišaraj staj žo do němskeho kraja podałoj, so bychtaj tajny material dostałoj. Pschi tym žu jeju dla krajnje pscheredy sajeli.

4. Pólšzy wobronjeni namjetni wojazy žu němsku mjezu pschekrocźili a w němskim kraju do němskich sastojnikow tśeleli.

5. Sšo wobarajo žu němšzy sastojnizy na tśeleizu wotmołwili, tola njejsu na pólši kraj stupili.

Što Polska wo Neukólenskim pripadże praji.

Pólske knježerstwo je swo Neukójenskim podawku w nowinach śledowazu rozprawu wosjewiło:

1. Agentej němskeje nadpadowańskeje spionaje, kotryž wot léta 1912 jako sastojnik bźeła, Brunej Fudźe, bě jeho pschedstajena wyschnosć poručźiła, so by pólskich funkcionarow do pašlow a na němski kraj wabił.

2. Do łakańzy swabjeneho pólskeho namjetneho kommisara Leśkiewicza je němska pólizija sasćekła. Kommišara Liedrjunjkeho žu sajeli a w jatbje wobtkowali.

3. Postupanje němskeje namjetneje polizije, kotraž je podawki 24. meje naczinika, je žo f nusnoscźu stako, so bychu žo němske mjezy schkitkale.

4. Pólšzy namjetni stražnizy njejsu na němski kraj stupili.

5. Němzy žu do pólskich namjetnych stražnikow, kotrizy na pólskim kraju stejachu, tśeleli.

6. Dale pólske nowiny pischu, so žu žo f pośrědnistwom němskeho stacźana Fudy pólskaj namjetnaj sastojnikaj sawjedkoj, němsku mjezu pschekrocźiłoj. Fuda je hižo němski agent był, prjedy hač je žo k pólskim sastojnikam slišeźił.

Leśkiewicź a Biedrjunjki staj po namjezje němskeho namjetneho sastojnika Stullicha němsku mjezu pschekrocźiłoj. Tón je jako němski sastojnik prawo měł, pólskimaj namjetnymaj sastojnikomaj dowolićj, so bychtaj mjezu pschekrocźiłoj.

Stónćejnje pólskaj wotpósłakaj na to pokazujetaj, so f wuwjazźom kommišarow Biedrjunjkeho a Leśkiewicza, kotrezuj je němski kommišar Stullich pyches mjezu dowjedł, žadyn pólski sastojnik njeje němsku mjezu pschekrocźił.

*

W swojzu f namjetnym pschipadom w Neukójenje žu we Pólšej bydlazeho němskeho stacźana Fudu, jako agenta provokateura (czujichlaka) sajeli. Wón je poruczńosć měł, pólšich namjetnych sastojnikow sawjesć, so bychu žo f němskim namjetnym polizajskim sastojnikami spichećeliti. S jeho dźełom je žo łakańza w němskej kontrollowarni pašow pschihotowała, do kotrejž žu offizérow pólskeje namjetneje straże, Biedrjunjka a Leśkiewicza, swabili. Se njeju žu pożledniceho pschi nawjesnym konflikcu sajeli.

Też pólska protestowańska nota so pśeoodata.

Sobotu wjeczor je pólšti pósłanz w Barlinje w ministerstwje swonkownych naležnoscźow protestowańsku notu dla Neukójenskeho namjetneho pschipada pschepodał. We nocźe žo praji, so je pólšti protest hnydom po pschipadże němskemu knježerstwu pschepodaty, njewótcźi. Nata so potom f rosprawu pólšich sastupjerjow wo němsko-pólskej měšchanej kommišiji sa pschepytanje Neukójenskeho pschikłada sabéra a praji, so w tejle rosprawje podaśe wopytanje pschipada wěrnoscźi wotpowěda.

Wješi železniski tarif w Československej.

Cźěškoslowakiju železnizarjo žedźi wjeršchu mjdu zadźe. Wjetschina politiskich stronow w parlamentu je wobsamkła, do jich žadanjow swolići. Krajne finanzy pak žo i tym njeznjeńdża pocźeśći. Trébne pjenjezne krédki dyrbja žo f podrobnjejum železniskeho tarifa wo 20 prozentow powjesć. W Cźěskoslowakiskej je w tu chwilu železniski tarif tak tuni kaž w žanym druhim europiskim kraju.

Carola za rumunskeho krala wuwołali.

Prync Carol so do Bukaresta wróći.

Rumunski prynz Carol je pjatk wjeczor w 10 hodźinach f lětadłom f Parija na wojerske létanischcźo pola Bukaresta pschileźał. Knježerstwo je tónle podawk žoboty rano ½2 hodźin nowinam wosjewiło. W dźełeńzy žo praji: „Jeho kralowa wuwołkosći prynz Carol je do kroja pschischoł a je žo hižo f prynzom Mikławschom a ministerskim presidentom Maniom setkał. Rumna ministerska rada je žo swołaka. W zyłym kraju połny měr knježi.“

Prynz Carol je žo w pschesježnoscźi je swojim bratrom Mikławschom a ministerskim presidentom Maniom do Bukaresta wróćił. Taj staj žo f nim wo jeho nawrótu jeźcźałoj. Wón bě pjatk rano w 7 hodźinach wolleźał a popołdnju w 5 hodźinach pola Wulkeho Maradina nad rumunskimi njejsanni pschileźeźał. W Kluži (Klausenburgu) lětadło k jemi pschistajі. Wojerskemu lětarskemu sastojnischcźu bě žo prjedy teho powjesć wo prynzowym pschileźenju podała. Jeho roskałowar wyschk Dahinten wyschka Prekupna na pschećo pólła. Hdyž bě prynz na letanischcźo pschileźał, jeho roskałowar a wschitzy offizérojo powitachu.

W Kluži dwě hodźinje pschebywasche a potom do Bukaresta wotleźa. S Mnichowa hišo f zuzym mjenom njepuczowaschе, ale f liječinami se swojim prawym mjenom.

Sobotu je žo sakonjedawaza shromadźizna, je žejna a senata wobsteźaza, swołała, kotraž wo prynzowym pschihadże a wo jeho žadanjach wobsamknje. Karol, kotryž je žo wospjet tróna wotrjekł, dha žo pjeća jako kral wuwołaśe dowjesć. Jeho bratr prynz Mikławsch je hižo regentstwo, kotrež je sa dźewjeśećetneho kala Michala sastawał, skońć. Wón ma wospjetnu knjenju f wospebnieje swójby sa ludu. S tej dha wot nětka w Parisu žiwy być. Skóźuje žo zyle. Wón ma wospjetnu knjenju f wospebnieje swójby sa ludu. S tej dha wot nětka w Parisu žiwy być. Skóźuje žo zyle

je ho w sakonje dawajej shromadźisnje se 485 pschećiwo jenicžkomu hłosej pschijał.

*

Nawrót prynza Carola a jeho inwolanje sa krala stej ho jara derje pschihotowałej. Wichitzy ludźo w Bukarestu, kotříž maju porjadki k knježerstwu, do drobna Carolowy plan znajachu. Carol znadź ho syka njeschudźischе se samschno powinuca sa leczenje do Rumunskeje roskhudźił, hdy budźischе jeho nětczischе knježerstwo k tomu njenadpjerałko.

Kral Carol na trón stupił.

W Bukarestu drje hischcze jenje njeje tak fulne żiwjenje knjezyło, kaž wczera, hdyż ho kral Carol II. s hroda do parlamenta wjesche, so by pschisahu na wustawu złożił. Zyle wobydlerstwo bě na dróhach a krala s wyskazym sławawolanjom witasche.

Kral, kotryż bě uniformu generala lětarskeho korpsa wobleczeny, pschisahu na wustawu złoji a słubi, so budże zakonje a njesranliwosć kraja schkitać. Potom mějesche sledowazu rěc:

„Powitanje, kotreż jeze mi pschihotowali, je mje hłuboko hnuło! Ssym sbožowny, s Waschim pohrěbnistwom ludowy hłóh zhyschcerć, a hischcze ras swěsćicć, so mje njerostorhitwe swjatsi s ludom sjednoczuja.

Wuhnanstwo, w kotrymž sym schtyri lěta żiwy był, su mi ludźo napokazili, kotříž chcychu mje wot Rumunow dźelicć. Wulkotne hołdowanje, kotreż je ho mi dźensa dostało, dopokasuje, so tele posprawy njejsu wuspěcha mełe. K swojemu ludej ho s cżistej wutrobu wrócam, hamo bjes hrěwa pschećiwo tym, kotříž chcychu njerozdźelne zwjazki mjesne nimi a woprawdźitymi Rumunami rozrěwnyć. Kaž žwjate sćerje wuczi, nochzu winikam zmjerzć pschinjesć. S zyłej mozu žwjeze dusche chzu spytać wschitkich Rumunow we shromadnym dźele sa derjebuje kraja shromadźić. Pschiłah mojich wótzow budże mi je zwěczażym pschikładom. Njemóju ho tu wostajicć, psched shromadzenymi zastupjerjemi wschitkich Rumunow na 80 000 morwych zpominacz, kotříž žu na bitwischćerach żiwoju krej wostajili. Po mojej pschisahy budu njesranliwosć krajnych mjesow schkitacz. Sjednoczena Rumunika budże wobsećej, wschě wobeżerjnosće, kotreż ho nam do puća staja, pschewinuwcz."

*

Kral je Mania a Jorgu pschijał a s nimaj wo wutworjenju noweho knježerstwa jednał.

Stejisco liberalnych w Rumunskej.

Wjednizy liberalneje strony žu pónđelu w Bukarestu, pożeđenje měli, kotraż bě jara njemérna. Někotři rěczniży, mjes nimi też prjedawschi ministrojo, nowemu kralej poroki cżinjachu, a też Bintila Bratianu prajichu, so je Maniu psched stawiznami cżeżke samolwjenje pschewsał, a liberalna strona rażnje pschecżiwo poczinanju narodneje ratarskeje strony protestuje. Wosjewjenje prjedawschcheho swonkownoho ministra Duci, kotreż bo cżitasche, pak stejischcżo liberalnych k nowemu stejischcżu tkětro poskabi. W nim žo praji, so sakatke stejischcżo napschećżo podawkam sajimam kraja njeżłuży.

Po kralowej poruczności je natkwilny ministerski president Minorescu porucził, so dyrbja žo zobustawy liberalneje strony, kotreż su kschiwdźaze zkowa pschećiwo kralej rěczałe, psched żud stajicć. Mjes tymile zobustawami su prjedawschcej ministraj Angelescu a Dimitrescu a prjedawschi Bukarestiski měschczanosta Costinescu.

5000 bombow na Airidow.

Reuterez powěsćerńa s Peschawara powě: Operazije pschećiwo wobronjenym Afridam, kotříž běchu hacz do dweju kilometrow k městu doschli, su zyle wuspěchne byke. Nawalnizy su cżeżko schkodowali a su žo s wotkrjeża wrócżo sćahnyli. Hdżeż je trěbne było, je so artillerija khěžto husto nałożowała. 80 kěładkow je wscho hromadże 5000 bombow wotczišło.

Krwawne njeměry w Kohinchinie.

Parizšti „Matin" powě, so su žo w franzowskej kolonizji Kohinchinje na tśjoch wschelakich městnach nowe krwawne frażenja w cheloniskej provinzy stałe. Někotre tyżnazy ludźi su k wuschnosći pschicżahnyli. W sich cżahu žo cżerwjene komnunistiske khorhoje njeżeschu. W sich cżahu su cżerwjene komnunistiske khorhoje njeżeschu. Wjelcy cżahu žo s jich zastojnika a jeho zwilnu gardu ludowe cżrjódy dospołnje wobkhnychu. Skónczenje dyrbjesche do nich tśelecz dacz. Dwaju demonstrantow satśełichu, žydomnacże franichu a wjele s nich sajachu.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 10. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Sriwjatki žmy měli kraśne wjedro. Rańak wschak jaśo wo mały dyschcżik prožu. Schkleniża pokasuje nimale njeżmuta na rjane wjedro. S wjeczora Europy leži wyschina a cżežnje žo pisches zyku žrjedźmi Europu a sjednocżuje žo s wyschinu, nad rańischi Europu leżażej. W połnozy nižiny nimo cżahaja, też nad połnischej Europu su spółnacz. Nam kiwa tahodła dołcż horzy cżaż a žu někto skerje njewjedra mózne. — Juttje žrjedu khadża hlónczko 3,40 hodź. a khowa žo 8,19 hodź. Mjeńcżk jthadża wjeczor 7,09 hodź. a khowa žo rano 3,16 hodź. Jutśje je kwatember a połny mjeńcżk. Pschedcżenak staja wětr. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer -|-5, thermometer w nozy +12. Wuhkady na cżołnische wjedro.

Po swjatkach.

Njany a lubosny žwjedżeń telenych mejkow, kiž je nam lětha kraśne žwjatkowne wjedro wobradźił, žłuschcha do sandźenoscże. Mnohy, kotříž bydła w hustejnże mjeschczańskich murjow a kotrychž wócżko we wjelkiDnym žiwjenju a powołanju niczo wot Božeje pschirody, kotraż naš runje nětko w mkódnym lećżu wonkach wobdawa, njewidża, khwatachu won do žwobody, wottschahnychu próch mjeschczańskich dróhow a dźełarnjow a pytachu wokschewjenje a wocżerstwjenje we polach a lěsach. Prěni dźeń žwjatkowo dyrbje žo hischcże trochu thłódny a wótrikożity sapoczo, tola bórzy žo bluke mróczały rozcżahnychu a Boże słónzo žwóczeschce cżołnisko. To nawabi mnoheho wom. Mnohy pak też podachu žo do Božeho domu, žłuschchachu predowanje wo kraleństwje a zyrkwi wulkeho Boha, kiž też stwórbu wonkach tak kraśnje pyschi. W Michalskej zyrkwi w Budyschinje žmeždźachmy wjesele naschonicż, jo mkódy polawništi khór druhi dźeń žwjatkow na slawnych Božich žłukbach kěrluche wožadź s wulkej wustrownoscżu a dobry jacżischcż zawostajo pschewodżeschce. — Wonkach na mjeschczańskich dróhach pak knježesche žywy wobkhad autow, motorskich a druhich kołow a pschich. Wódźachmy też wjele zuzych, kiž běchu žwjatki do Budyschina pschikthwatali, žebi cżanoježe naschcho starcho a sajimawcho mésta wobhladacż. Méschczeżnjo pak běchu žebi we wulkich žłukach wutczeli do blížschich a dalschich wulsinischczow, do nałschich cżanych łužiskich hór, do płodnych nižinow a do cżichcże drěmazeje hole. Wschitkim žu wěsże žo spokojeni a wokschewjeni wrócżiż smělí. Zjawne wobthadne pschipramy, każ żeleznica a autobuży, běchu cżasto pschepschełożene a jeje wjednistwa budża wjelcze s wulsćehom žwjatkowneho žwjedżenja spokojom.

*

— **Waženje cżełschenkow a radupodawanje** za mačerje za wšy blížschcże wokolinu Budyschina, kiž žo dotal w spomožerskim hamcże Budyschcho hamtskeho hejtmanstwa pschi Bismarckfiej dróży 21 wotmėwacże, je wot 12. junija 1930 do nowcże Michalskeje schule w Budyschinje pschepołożene.

— **Sćiwy 25 lětny dźełowy jubilej** je tudomnej Johnej dźełarni žwjerżesche 8. junija tejer Handrij Jaśka s Budyschina. S tutcże pschicżiżny jeho knjes direktor Johne je sbożopschejcżom a pschehodaczom pjenjeżneho dara wocżesći, każ jeho žobudźełacżerju běchu jubilarowe dźełarnske městno hižom žobotu s lićbu „25" wupschischi.

— **Arthur Mahrann** pschichodźe do Budyschina. Wyschi mischtr Młodoserbskeho rjada Arthur Mahrann też w naschim mjeżu do wólbnocho wojowanja sapschinnje a 17. junija wjecżor w Kehelcżni sa Ludowazionalne nimkostatne žjednoczeńsiwo porcżi.

— **S plumom sajedżeli** je žo sobotu w nozy 57-letny dźełacżer we žwojim bydlenju Pod hrodom. Mėrja, je je jeho thorowicż k tutej krocżeli powinuła.

— **Polizija napisa** sobotu a žwjatkownu njedżelu nekotrych tudomnych mjeżicżelow barbertskich wobkhodow, kiż běchu pschedwjaru cżas ja samkutjenje wobkhoda a tak tež s dźela dowolenu dźełarski cżaż dźełobjerjerjow pschekrocżili. Potrjechcheni je tehodła wyschnoscż wostrana.

— **W pojšednich nogach** su žo wschesake murje, drjewjane scżany a telefonske schcżežerjy dla bliskich wólbow do krajneho žesma s barbu a krudu namórale. Hischcże ras žo na to pokasuje, so maju žo plakaty jenoż na słopach a taflach, kiž su k tomu dowolene, pschilipcż. Policajaj sastopnizy maju pschikasane, je wschej kruteżsu pschecżiwo tutomu hłokowstwu sakroczeż.

— **Sawrjene** pucże. Sjawny pucż je Splółka do Schamberga je dla nażypowanja na Splóścżanskich honach wot 11. junija dołhoż dźela traja, ja wobkhad sawrjeny. Jěbny wobkhad pokasuje žo na Kólšy.

Łužiska „Ješcka" pred 50 lětami.

Psched połsta lětami, 14. junija 1880 rospuścżischcżu žo cżeżke słowki nad jakimi a dźełu je pruskej Łužicy. Lżeżaja žebi tehdy 63 cżłowjekow k woporu żadasche, někotre sta twarjenjow žo zażypny abo wobschkodźi. To sta ho wobżebje wokolo Bjarnacżi a Wódriży (Oderwitz). Starschi ludźo žo hischcże derje na tutu słowkowu a powodźensku katastrofu dopomnja, kotraż běsche we wětšym zmyslu pschedcżeńżaja wulkeje katastrofy w dolinomaj Gottleuby a Mnoglitzy psched 3 lětami.

*

Se **Zicżenka**. Schtwórtk wjecżor wokolo 10 hodź. sta žo njesbože pschi rospuscżu mjes Brěžnyku a Zokowom we Zicżenskim haju. Knjes Nicża s Cżejiwjenych Nožšiż pschidźe z Husti a sajedże s wotmachom do žerdźow a kótkow, kiž tam zaschlahowachu pucż, kiž žo pożypa. Jeho kulina bě 20 metrow pryedy wotškocżała bjes toho, so žo jnam. Wona hnydom po pomoż běżesche. Sramżeneho dowjezechu do Budyskeje khorownje.

Se **Zicżenka**. Saschtu tydżeń je žo tu dróha mjes Hurku a Zicżenskim dwórnischczom jnowa wuhżypała a s parnej walzu žo žwalzowała. Dróha je žo nětko zaży la wobkhad wotewrita. Hyšo bě pucż zawrjeny, pschepokała žo wobkhod na połny pucż tudyschcho knježeho dwora.

S **Hustj**. Skalaŕ Schram w Nowej Wži ma tócżku. Jej sobjerżechu kocżata a je zaralchu. Ale kócżka žiwoju maczerźiu horliwosći Hudżicz njemóżesche. Pschinjesche žej domoj młode dżiwe nutle, kiž nětko kubła. Ssmy wjesni, kak ta wżka ho dale spjeże.

S **Wósporka**. Schtwórtk wolmi schulski wubjerk žwoje 2. powołdżenje. Ministerstwo bě wotpokasało prošbu wo dowolnosć k wobsebitemu wutwuczowanju tudyschcheje schulerki pokraczowanjeje schule. Knjezej wucżerjej Pschchelej žo pschihwali pschipomoc k sarjadowanju žwojeho bydlenja. Jednasche žo też wo molerskich dźełach w jenej schulskej stwe. Dźeło žo pschepoda knjezej molerskemu mischtrej Semikej. Wuradżowasche žo hischcże wo holpodarskim planje ludowjeje schule. Namjet žo sthwali.

S **Wósporka**. Po swucżowanju wotmė tu bobrowólna wohnjowa wobora w „Zjelerni" žwoju mėżacżnu shromadżiznu. Pschitomny bě knjes wopalny direktor mėschcża-

Holanski wučer Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

10] (Pokračowanje)

Se žylsami poduschena, prajach dźesćezowsku modlitwu.

„Nanko! luby! Sstyschischi-li mje?"

„Twój nan je morwy", rjekny Hendrich Heiwius.

Potom niczo wjazy njeslyschach, schto žo wokolo mje stawasche.

Na tjeczinu druju stanych sasu s khorokoja.

Běch cżežku, cżornu żarowansku drastu wobleczena a widźach s muczynymaj wocżomaj, so bě nasch sal cżorny žiwuwobwěschany, a hladach s prosta na moju lewu ruku.

Na njej błyschcżeschce žo wulki drohokamjeń.

Ja běch njenwésta — Hendricha Heinsiusowa njewjesta.

Po połwonanju pschikhadżachu wschitcży ke mnje, a ledy jedyn bě mjes nimi, kiž by mi njewobtrukał, każ na najwulkotnischo je mój łóh padł, najebacż cżěmnych wobstojnosćow mojeho dnja žlubjenja.

Potom pschinidże wotewrjenje sawostajeństwa.

Mój nank běsche jara lubosćiwe sa naš wschěch žo postarał, też „druhu" tak derje stajił, so bu napschećżo namaj trochu pschećżelniicho žmyślena.

Lu bě s chefom domu, a mój wobaj naschpichmoj wobżydźstwo naju wulkeho samożenja po macżeri.

Lu namrě nasche kubło Diewenhagen, a mi žłuschcheche holanska khěžta.

So bě mój nank morwy, japschihjach zyle — tón rosżab bě pschewulki, kiž bě wón sawostajił.

Ale so hižo žebi žamej wjazu njepschiżłuschach, to njemózach sapschijeczi. Běch Hendricha Heinsiusej wot wutrohy dobra łyka, hdyż bě mi hischcże zuły, někto hladach se tychmyjmaj wocżomaj k durjam, hdyż žłyschach jeho pschikhadżeczi, a sdałowach žo strachocżiwje kóżdeho žamobyczża s nim.

K Detleffsenej Mareże budźech žo tak rada wucżeła, ale wona bě thora. Ja proschach nanajnutrnischo wo to, so bychu mje najebacż to k jej puschczili, ale jeje macż to niedowoli, a Hendrich Heinsius ju w tom podpjerasche.

„Wórscha, ja njerad dźelu", wón prajesche, „ty dyrkiżch žo ja mnu żedżeż, a ja chżu stajnje k twojim žłužbam być."

Na sbożo dyrbjesche mój žlubjeny dlešche wobthodnje pucżowanje nastupicż, a ja jeho njepschitomnosće sta žo w mni dżiwne pschemėnjenje.

Ja jeho parowach.

Lubowach-li jeho woprawdże?

Njebuch žebi w tom jasna. Tola bě drje to najsterkscho lubosć, pschetoż wocżakowach ſ njesćerpnosću jeho lipy a pjach žama też dołhe dopiży. Wěso njebě mi date, horze nėżnosće też jenoż pżsonnije wotpowėdżicż, ſ kotrymiż mje sahypowasche. Kóżdy mój list mėżesche napiżmo jenoż „Luby Hendricho Heinsiusjo!" a bě podpisany ſ prostym: „Wórscha Diewen", — ja to lepje njerozumjach.

Ale wėżesche wėm, so po žadławem wustupje ſ „druhej", kiż bě dawno sasu symna, wótra a bjeslubosna bo pschecżiwo mi staka, jedyn list podpisach: „Pschiniđż bórzy sasu!"

Wón pschetorhny wobkhodne pucżowanje, — ja běch žama w žwojej jitwi a cżiach, hdyż jeho pschipowėdżeschu.

Spėżchnischcho hacż mójach jemu napschecżo bėżeczi, stojesche wón pschede mnu, sežeże mje ſ žebi a žwokosćna mje je mózne rospalitoscżu.

„Tak jara žu žo sa mnu żedźika, błódke dźeczo?" wón schepny, a sasu chżyschche mje ſ žebi sćahnyc.

„Wostaj, wostaj", žo ja wobarach, a potom pocżach ruże wo nėczim rėczeć, powėdach wo „druhej" a wo cżiwilowazem bycżu ſ njej hromadże.

„Mój dżemoj naju kwaſ pospėschicż", wón snapschecżiwi, „njemóżu ho cżasa docżakacż, dóniż tebje jake njewobhedżu, — ty, ty — —"

Dnja 9. nowembra.

Cżehodła žo tak żakosżnje cżiwiluju?

Wczera wjecżor žym pjero do žrjedź jitwy cżišła, potom sawrjech špėschnje tele łopjenka a pobėżach won do hole, bjes łkobuka, ujes rubischcża . . .

Najmišti wichor schwikasche mje dopredka, a łodojiły bėschcż mnjesche mi mjeswocżo a ruży.

To derje cżinjesche. Mi bě, jako bych sasu zyle ho wocżišćika wot tamnych wokschenjenjow . . .

Ruży stykmych a wjasolach samucżene žłowa, sadźiwowanje bě mje sasu ras žrabło, a horże žebjenje sa nanom, sa žemrėtej macżerju.

Ras žwalich žo pisches holanske schcżokowy, bė dżė tak cżma, a njebjo pokryte ſ dżiwje honjazymi mróczelemi, — ja stanych a žwowa padnych.

Tu sesahny mje ruka horje, a nėchtó posnėżi mi ſ lutarnju do wobliczja.

Wulka postawa stojesche pschede mnu.

„Sceże wy thora?"

„Nė."

„Sdże chżeżeże?"

„Do holanskeje khėżi."

„Knjeżna Wórscha Diewen?"

„Haj."

Postawa wsa žwój wulki cżėmny kożmiczkaty płaschcż ſ ramjenjom, powižny jón wokoło mje a sceże tež hischcże se špėschnej ruku kapuzu na moje mokre włosy.

Derje cżinjasa cżopkota mje swohrė.

„Pójeże!"

Ja motykowach žo po njerunem holanskim pucżu pódła muża hacż psched holansku khėżku, žadyn ani kłowczka njepikny.

Hdyż psched mojim rosbwėtlenym woknom posahachmoj, wotewsa mi sasu płaschcż, za špohladnych bojasliwje k njemu horje, ale jeho wobliczo bė we cżmė.

Tola mojej wupłakanej wocżi, zyle moje sabludżene waschnje drje běsche wón widźał.

Hłuboki, dobry hłóh rjekny:

„Schłėj Bacha a Beethovena tak snaje a lubuje każ wy, njedyrbjał nihdy sadwėlowacż. Dobru nóż!"

*

Schėsć njedżeli po mojim slubje ſ Hendrichom Heinsiusom sawohladach Martu Detleffsen ſ prėnjemu rasej sasu, bė tyfus pschewinuwa, ale bė strašchnje hubjena.

(Pokračowanje sćehuje.)

mošta Künzel, kiž wušnamjeni dołholětneho zhobłuštawa łowarstwa Wagenrechta ja 25lětnu zwěrnu słužbu. Jubilar dosta czestne znamjeńcho. Sa woboru wupraji zhobjerscheje Inješ wopalny direktor Biedrich a towarschojo wunjeńchu zhlawu na jubilara. S organizasije wustupischtaj dwaj zhobłuštawaj, tři nowe zho zamołknichu. Sa nawjedowanja zetkanje zho wuznoli tow. Hawša. Sa njewjedrowu zwjazowanje zho postajichu tow. Herrmann, Riedel, Holse a Zuzka. Jednotliwe zho wo nowych zabatach. Ssobuštawam zabaty na zho połoza pschinoschka spuschczicz.

S Łubiju. Psched 8 tšanc zho wotmě w Budyschinje wulki pohromnistki zwjedżeń. Wjes tym je połahwisła misijna mócnje postupowała. Ssamo we Łužicy mamy 25 pohromnistkich chórow. Wulki pohromniki zwjedżeń wotměje so zaty 29. smažnika w Łubiju.

Za Zejle pola Khrošćic. Zańdżeny pjatk bě so 25 lět minyło, zo běschtaj čescenaj mandželskaj kubleř Jakub Krawčik a Marja rodź. Wroblec z Wotrowa na wěčne před woltarjom so slubłoj. Nocheystaj tutón ważny wotrězk žiwjeńskeje ciše nimo hić dać a tuž sej swjatkownički mnohich přiwuznych wjesnjanow a dalších přećelow na tutón wurjadny swójbny swjedżeń do swojeho znateho hospodliweho domu přeprosyštaj. Mnozy běchu přikhwatali do wjeski, kotraž je — po wuprajenju domorodneho — jedyn juwel, „paradiz“ mjez serbskimi sydlešćami. Prastare lipy, akacije, jawory, jasle a topoły zhladuja z wyšin na wjesku a na jubilejnym dnju stejachu we swojej naležnej pyše kaž kwasni hosćo a chcychu ze swójkom hyć wurjadneho swjedżenja w Krawčikec statoku. Jubilar bě so 1. jutrownika 1905 z Jawory, hdźež na swój ródny dom, do wsy sćahnył, kupiwši sej přejedawše Wolenkec (Bžrec) kubło. Ale bórzy spóznasche wěrnosć serbskeho prajidma: Žona dyrbi do dwora! A tuž so w samsnym lěće — 6. smažnika — wożeni a je zhožowne lěta ze swojej lěpšej połoju přeżiwił. Casy wšelakeho razu su nimo šle, ale wjeselta mysl je so předobyła. Sto ponha też khmurnjny přez žiwjenje hić, hdyž so z tym njepołěpši. A tutón karakterny rys je wobémaj samowny. Tuž też bjez dźiwa, zo wjesela mysl w cyłym domje knježeše. Mnohich pisomnych gratulacijow bě dóšło a ertnych zhłopřećelow wupraji so jimaj we wšědnej a wjazanej rěči. Wšo rjenje po serbsku. Kaž so při zelenym kwasu na zańdżenosć spomina, hišće wjacy při slěbornym. Wšelake podeńdżenja znowa wožiwja. Mjez nimi też, hdyž jubilarej wójnska monterronka kiwaše, kotrejž pak na dobre zbožo wuńdeše. Stó wě, hač bě pod hinajšimi wobstejnosćemi tón dźeń radosće widźał. Też horcy jimaj khutne a wjesele kuski zahudźachu a slěborne mandželstwo znowa wožiwjachu. Lěta a časy su šle a su wsoze znamjenja zawostajiło. Ale w njeskhabłacej čilosći a strowosći dospějestaj jubilaraj wjerš žiwjenja. Njech krónuje jo nchdy złote mandželstwo.

Ze Sernjan. Pokazujemy też na tutym městnje na kwětkowy bal, kiž so dźensa wječor w hosćencu we Sernjanach wotmějе, nie w Pěskecach, kaž je so wo tydnišim hižo wšelkich zhłyńnje wožiwiło.

Z Pančic. Radupodawanje za maćerje w Pančicach budźo pjatk 13. junija popołdnju w 2 hodź. we hosćencu. Lěkař budźe přitomny.

S Kamjenza. Sboža w njesbožu měješe tu motorowy wóz, jako so schtwórtk wječor z Biskopiz wróćił. Dwaj sajozaj přeco dóhu běžeschtaj. Motorske kołeso jenoho pschejdźe a kołešaŕ padźe. Kołeso so khětro woschkodźi, ale kołešaŕ nej jenoż kožu wobdrě.

S Wojerez. Tu je wupowě dźělo wschitkim dźěłaćerjam Strangfeldez a Hahnemannez schkleńcerjam. Přeco 600 dźěłaćerjow a dźěłaćerkow budźe tak ja 2 njedźeli bjez dźěła.

S Nimzow. W holi wobsedźerja Jurka wudyri wohoń. Poradźi so, jón schalcheć. Naschkerje je so hromada klanja hama japalika.

S Britnje. Schtwórtk pop. wudyri wohoń w Kirstanez a Ruchlarjez holi. Brěmjanšta wóhnjowa wobora móžesche wohoń hnydom schalcheć.

S Lucza. Za tu njedawno w nozy z łoka mjerzło. Rože a cžuczywische běrny pod tym cžerpjachu. Druhim rostlinam so nicžo njesta.

S Kobliz. Pucz z Wermuthoffa do Kobliz so tukhwilu wot „Eintracht“ do dróhi pschetwarja. Kóuz prazniła ma być dróha hotowa.

S Khorzebuza. Tu je so leżownosć pschi Zyhelnikez haszy za twar katolskeje zyrkwje luwita. Tu je 3500 katolikow. Stara katolska zyrkej pschi Drjezdźonskej dróhy ma najskerje hišćese tak rucže njelapocžatu, dokelž nimaju wot tam pjenjes.

Z Łužicy.

* S Wjasońzy. We wurjadnym zjawnym pożedżenju gmejnskich zastupjerjow 5. junija so je wschitkimi prawizownymi hłosami knjez wjeżnjanoštu Seidel z Korjenja za wjeżnjanoštu nascheje gmejny wuwołił.

Wobkhadne njezboża.

W Kubschizach sta so hobotu popołdnju krótko do 2 hodź. njeschoże z motorskim kolom. Wlidař Menzel se Sibylenorta w Schlesyskej pschijedże z wulkej pšenchnosću z Lubijskeje strony a w straschnym zawinjenju pched tudomnym mostom do granitowcho puczníkowcho klosła zajedże a jón wotlemi. Jeho kolo so cžežko wobschkodźi. Menzel sam skorjesche na bolosce w khribjecze a wobémaj nohomaj. Sanitetna kolona Czerwjenecho kschiża dowjese sjeżbożenego, kiž běsche chzył do Drjezdźan dojeŕ, do Budyskeje khorownje.

Pola Marienwaldawy njedaloko Hirschberga zajedże tannišchi montér Groer w pjanosći je swojim motorskim kolom do telegrafoweho schczełora. Wón zhebi cžežko nov puknu a so hewak hišćeze jrani, so dyrbjachu jeho do Hirschbergskeje khorownje dowjesć.

Pola Barlina zajedże pršni dźeń nakładny auto je 14 twarjanymi hoscžemi do zhtoma. Wjednik automobila so zaraz, nětorke dalsche wobozy so sranichu.

Cžežke njeschoże z automobilom sta so pjatk blizko Augerja w Franzowskej. Automobil zajedże nakładnemu automobilej, kiž běsche z 15 wobobami wobzadżeny, do boka a jón powróći. Wjednik nakładneho woza so zaraz. Dźesać wobozow so tak cžežko krani, so dyrbjachu je do khorownje dowjesć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se Schandawskich kupjelow. (Studnjowy zjawjedżeń.) Lětża je so 250 lět minyło, so bu tudomna zelesowa hojaca studźeń k prěnjemu rasej w hamtskich lisezinach naspomnjena. S tuteje pschicžiny ma so w Schandawje 14. junija studnjowy zjawjedżeń je zjawjedżeńskim cžasom, studnjowym zjawjedżenjom w kupjelaniskej jahrodze, konzertnymi posłuchanjemi, hmólnjazowym cžasom a hongaskim wobzběrkom w dolinje Khrnitzkich wotměrja.

* S Kamjenzy. (Semjertnaj sešchłokaj rosbuchnjenja.) Apprenticži mlynk Meizler a 16lětna dźělaćerka tiž buschtaj pschi rosbuchnjenju pschi Zwitawskej dróhy, k hižo pišachmy, cžežko hranjenaj. Staj zańdżeny pjatk w khorowni wumrěłoj.

* S Dschaza. (30 metrow hluboko so dele cžihnyła, ani so by požadanu hnjerzej namakała.) Dla mandželskich swadow typta sebi zańdżeny schtwórtk wječor tudomna 40lětna mandželska žiwjenje wjacy. Wona z najwyschcho městna Schuberez stały w Starym Dschatzu 30 metrow hluboko stocži. Jako dyrbjesche pak so bórzy na to pschepuščcžeć, so je pschi swojim straschnym padnjenju so jenoż lohto na hłowje a lěwej ruzy hranka, woda so do blizkeho domu skalneho najerka, to by so samkelnuliež swobaleča a do khorownje dowjesć dała.

* S Lipska. (Trójniki). Zańdżeny pjatk so w porodźerni žonjazeje kiwiki Lipzańskeje universitny trójniki narodźichu. Ssu to tjo strowi hólzy.

Přilopk.

* „Barbarinu“ dyrbichu sniczicz. Wyšoka staka na Popowzu (Pfaffenstein) w Saskej Schwizy, Barbarina mjenowana, bě wažnje wohrožena. Wobsedźeŕ dyrbjesche ju dać rosbuchnuwcž, dokelž puczowarjo wokoło skały wschu pódu jateptachu, tak so tam schtomy a lěs narosćo njemóžesche. Organizaziji „Deutsche Bergwacht“ je so nětko poradźiło, dobrjez sajimnza, kiž skału kupi a z tym je strach ja „Barbarinu“, tuton žadny pschirodowy pomnik, wotstronjene. Maju so też je zementom wulcez hluboke skaloby, kiž nastawachu i pschicžahowanjom powjasow. Pschi skale so natwari schczežka za cžowparjow.

* Mussolini chce placzki schtikacz. Spěwne placzki pola naš dźeń a bóle wotebrarju. Pschicžina su Italcenja, kiž nasche placzki nasynnu a nalez i hromadami spodaduja a rěelaja, so bychu je zebi zhłodżecz dali. Tute surowe barbarstwo Italcenjow bě wina, so w naschich hajach a holach dale njemje tych naležnich spěwarjow zhyschiny. Nětko je slónczne installi diktator Mussolini so rosshudžił, tutu skandalnu wez wotstronicz. Chze skasacz, so zo w Italskej dale placzki mordują a sežeru. Je zhlubił, so dyge Italiku pschewobroczicz do placzeho raja. To je tas rosumna myslicžka. Nadžijomnje smeje wuspěch!

Poskłcenu cigaru kuf hnydom!

Slawny komponist Jan Brahms hišče jara zhiłowny cžłowjek. To hišče porzint, kiž wschelakich druhich komponistow njedobrjacže. Naš wopyta jeho Inješ, kotryž Brahms ja jara wulschkowlasche a so ja jeho znaherske reje a lyriske spiwy saho rjesche. Brahms posliczi temu zigaru spomnitschi, so je to jena wot swojich najlubschich. Sso spodziwaja, so hebi hótcž zigaru hnydom nielapali, praschesche so darjeŕ, cžohodla wón njekuri. Hotcž wotmolwi: „Njekuju hnydom ale zebi ju sthowam, pschetož zigaru wot Brahmsa je njechto, schtož kóždy dźeń njedostanu“. „Je temu je tutisća zigara też dobra“, wotmolwi Brahms: wsa drohu zigaru hoscžej z ruki a da temu jednorischu.

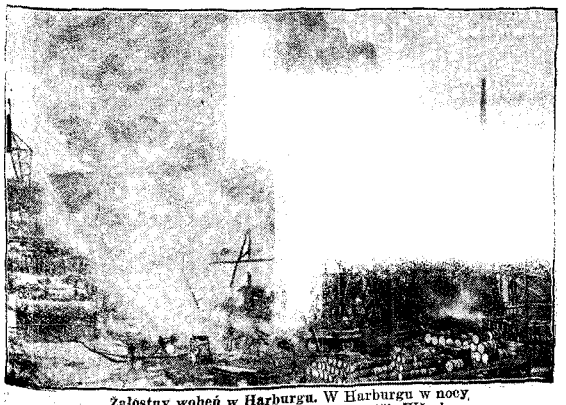
Wo pokhadze židowskich mjenow.

Židow mjenuja z prawom Ahaswer narodow, dokelž wot 4000 lět hižo bjes měra puczuja po zelym swjeze, wosebje z toho cžasa, hdyž zhubichu swoju wótczinu a so rosprószichu. Djenz nimamy na semi sforo jenicžeho kraja, hdjež njebychu bydlili też Židża. Pschi swojich puczowanjach a sajudlenjach pschijimachu Židża wjele wot swojich „gospodarjow“, kaž tuczi też pschijimachu wjele wot „Židow“. Widźimy to najlepje pschi židowskich mjenach. Hižo w Egiptowskej pschijimachu Židża mjena Egipcjanow. Schtó by hej myslił, so Mójsaj, jakonjedawaš židowskeho naroda, měsesche egiptowske mjeno! Mjeno Mójsaj njeje najskerje nicžo druheho dyžli skrótschenje egiptowskeho mjena Ramses. Mojoŕ rěka po egiptowsku dźeczo, tohodla so też setkawamy z mjenami faraonow kaj Tutmosis (syn Thota), Ahmoses (syn mězaza), Ramses ako Ramoses (syn ra, khowneho egiptowskeho boha). Podobne je mjeno posdyschcheho arzymeschnika Pinchaja, wnuka Aarona. — Hdyž Židża posdyschcho pod Josuwu dobywachu Palestinu, pschijimowachu znowa mjena podsunjenych abo zhudobnych ludži.

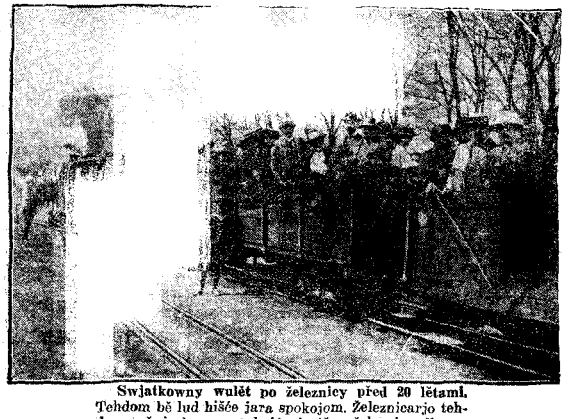
Hdyž w lěsce 70 po Khristusu rosmi. pschedni Tytus tupi město Jerusalem a zniczi tamnu, hłownu židowsku switnizu, hdyž Židża zhrabzachu samostatnosć, poczachu nježim wopuschczowacz swój wótczny kraj a wosebje z hrjedowčku so rosprószichowachu po zelym swjeze, pschimnjajo wschudże zuje wotsebne a nakožki, dźiwajo jenoż na to, so bychu nimo pschirodnych mjenow hišćeze wobkhowali swoje biblijske mjena.

Tak w Němzach pschijimowachu Židża w hrjedżnym wěku němske mjena. Dokelž pak w Němskej po nježim poczachu Židow surowje pschesleschowacz, to woni wokoło l. 1348 poczachu wupuczowacz do žuzoboje Pólskeje, hdjež też se spocžatka dale wjerzachu po němsku. Tuta němczina so pak po nježim jara zlaty, smješcheschze so z pólskimi a druhimi wuraznimi, tak so nasta dźenzdnjischi židowski „žargon“ w Pólskej. Na konzu hrjedżneho wěka pólscy Židża pschijachu jako pschinjeno hišćeze ródne mjeno maczerje a tak nastawachu mjena kaj Mójsaj Beinfeles, (syn Bianki), Fregeles, Tankelos atd. Pod kejorom Józefom II. na konzu 18. lětstotka dyrbjachu Židża pschijimacz wošebite pschemjena. Wschitko bě wotwisne wot narodowy a druhdy dźiwnych myslicžkow zastorniskow. Bohatym Židam so poschczachu — wjelo po wotpowědnym klinczazym zarunanju — rjane romantiske mjena kaj Rosenfeld, Rosenberg, Rosenblum, Blumenfeld, Diamant atd., njez tym, so hłudżi Židża dyrbjachu so spokojcz z šmješchnymi pschinjenjanami kaj na psch. Veilchendutt, Zwiebeldutt atd.

Tuzhwilnje židowske mjena mózja nam daz wusahnjenja wo židowskich tradizijach zjwła. Wjele mjenow też po-



Žałostny wohoń w Harburgu. W Harburgu w nocy, k 6. junijej žałostny wohoń woleńcu zniči. Wšo hromadze so 300 000 centnarjow wosuškow spalichu. Nastata škoda wučini 2½ milijona hriwnow.



Swjatkowny wulět po železnicy před 20 lětami. Tehdom bě lud hišće jara spokojom. Železnicarjo tehdom měnjachu, zo su ludźo jeničcy železnicy dla na tutym próžnym swěće.

kajuje na městno abo kraj, i wotkelž bě žadyn pschiczahnyk. Tak žo jetkawanuy i mjenami kaž Wiener, Krakauer, Lemberger, Berliner ale Deutsch, Polak, Schwab, Boehm a.d.

Jidża pschiliinowachu też rad mjena dźiwjatow kaž Loewe, Wolf, Haje, Hirsch, Katz, Hahn atd.

Čorny złóstnik.

W pschepytowanišim jatwje w Eslowje, makym južnoschwedišim nadstawku, šedsiche Jan Waltaŕ Andersson, wjazonych sapaterjtwow podhladny, bjes teho so hy žo pschepytowazemu šudnikej njedźiwajcy najwetšiche prózy poradźiło, jemu winu dopokazać.

Jenoho dnja da jemu Andersonhu list pschepodacz, a tute pišmo šmjeło drje we stawišnach kriminalistiki zwjesoho runjeza pytacz. Wopišmo wopschija poslicženje wusnarza, ale jenoż potom, dopjelnja-li žo jatemu wěste wumjenjenja a też jenoż potom, pschije-li žo jeho namjet w běhu pjeć hodźin, „hewak moje poslicženje špadnje a njeje nicžo wjazy cźinjeć." Potajkim porjadny ultimatum.

Tute wumjenjenja běchu sežehowaze: 1. Dwěhodźinski wopyt pola starych šaštarskich starschich. 2. Wopyt doma pola žony a dźěcži, dwě hodźinje. 3. Wopyt rowa lubowaneje i mlodych lět, hdźež žebi tři hodźiny pschebywacz pschiseješe. 4. Sa cźaš jědby z autom, ke kotrejž štej dwaj dujej trěbnej, postaja jaty, po kotrychž pucźach ma so jěcź, hdźe ma žo wobjedowacz a schto. Wusnawacz chze žo wón po šamžnym spodobanju w běhu puczowanja. Pschepytowazy šudnik, kotryž bě charakter wobschkorzeneho mješ tym studował, rošudźi žo, jeho poslicženje pschijeć.

Mjes dwěmaj kriminalnymaj šastojnikomaj Andersjon w najlepschej mužli jězbu nastupi a šwjećeši, so wot pschepytowazeho šudnika poslicženu zigaru njebě hubjena. Wjecžor pschijědźechu k jeho druhimaj šaršchimaj, kotrajž žyna, jako zhonischtaj, so chze šwoje šwědomje wolóžicź, naležnje k wusnacźu namolwjeschtaj. Andersjon bu jara šrdźeny a wusna, so je woheń na Källesjöškim dworje a pola knjezjskeho dohladowarja w Dybecku šaložił. Pscheproschene šarscheju, k wjecžeri wostacź, dyrbješche žo wotpokazacź, dokelž bě hošcźina w hotelu hižo skazana. Posdźišcho wjecžor dojědźechu k Anderšonej domoj. Dźěcži žo j nanom jara wjeselachu, ale knjeni Andersonowa, kotraž bě dźěcži a husto dźelo njemějazeho muža žama jeźiwicź dyrbjała, bě njenje wojoložena. Se šyslami we wocžomaj wusna žo tutón nětko wěšo niž žyle poradźeneho posypta šalożenja wohnja na dworje Östra Hoby, jara k spodźiwanju pschepytowazeho šudnika, pschetož Andersjon běšche we šwojom cźašu kublerja, jako jeho tutón njeskutka winowasche, dla štschidźenja wobtkorźit a nimo teho 200 krónow jako narunanje šchkody dostał.

W nozy pschebywajche Andersjon w bliskej areštowni, a nasajtra rano wjedźeše jeho k rowej lubowaneje i mlodych lět. Běšche to khětko symne ranje, a po tym hacź bě Andersjon poldra hodźiny pschi Ellinowem rowje šymu mrěł, žadasche šebi wón pokraczowanje puczowanja, a to po žyle wětšych puczach, so by dokładnje pokazacź mohł, hdźe a kak je woheń na tjoch městnach šaložił, a šmě-li šwojeju šaršcheju hišchcze jónu wohladacź, potom dyze hišchcze wjazy powědacź. Tak pschińdźe hišchcze žyla kopize malych padušchiwow a drubich njekuttkow na šwětło, wo kotrychž cźuješmy šótnik, kotryž běše nětkole najwježeliche mytle, je živnymi pohibami a nadawanjom powědaše. Wón šdaše žo nětkole jara pschekepany a wažny łycź. Wopraudźiteje želmoješe wón na žadyn pad njepokasa.

Jako knjeni Andersjonowa wo mnohich njeskutkach šhoni, kotrychž bě žo jeje muž wusnał, njebě wona na žane wajchnje natwarjena, měnjeješe pak, wón budźe žo polepschicź, pschińdźe-li „won". Hdyž pak wona w nowinach wo wopyze rowa lubowaneje i mlodych lět cźitaješe, mjenowaiche jeho njepolěpšejschujomneho idiotu. A ſ tym wobkhowa wona prawo, pschetož Jan Waltaŕ Andersjon bu po pschepytowanju pšches lěkarjow jako duchathory wosnaćenjeny. jc.

Rickowski skutk dweju žónskeju.

Po zyłej Sserbiskej je rubjeżniški wyłchi ſ mjenom Noviza Petrowicź jara šnaty a wlchitzy žo jeho jara bojachu, a rěkachu jemu „krjud horow" (die Geißel der Berge). Lěta dołho běšche wón šrdźel wschitkich burow a wyschnoćerjow, kotrejž pschejy podarmo za nim šlžičachu, a so bychu jeho skónčnje šajeć mohli, hacź živeho abo morweho, wupiłachu za myto 50 000 dinarow. Ale wicha próza běšche podarmo, dokelž „krjud horow" pokaza žo zyle njenadźiwy w jenej wěcy, wutrubi a mori najbohatšich burow, a šapali jich šlatoki, a na zyle tajne wakhnje šo šaby šhubi. Nichtó žo jemu blisko njeswźri, dokelž běšche wón hižo wjazy krócź bjes kóždeje pomocy zyle hromady burow roshonił, kotrejž cźjuchu jeho šajeć a ta tym wupiłanym mytom žadachu. Pšched nłotrym cźažom dojěźeše jeho dóht, ale niž pšches policiju abo wojakow, ale pšches dweju žónkeju, kotrymaj nětko zyły kraj šlawu pschiwoła. Pšched krótkim napadnu rubjeżnik wuschi wošamoćeny šlatok blisko Danilowgrada. Sarały wobšedźerja Stanka Simona a chzyšche hnydom pjenjezy rubicź. Macź a žona wobšedźerja pak bźěchtaj žo šthowaloj w druhej šrwje. Noviza, hdyž běšche jeju wupłódźił, poczа do njeju tšelecź, ale jej njetrjechi. Wonaj pak šleczeschtaj runu měru na njeho a wrjeżnyłchtaj jeho ſ zyłej mozu ſ łopaczu na hłowu. Hdyž chzyšche žo šaby powóbhnyeź, šmokmychtaj jeho ſ rólwazym łukuchkom tak, so ležo wosta. Nětko šezahnyłchtaj žonje rubjeżnika do dwora won, pomhajschtaj jemu na nohy a pschiwjazałschtej jeho je šylnymi powłakami k wułkemu šchtomej. Potom dźěschče jena žona po policaja, so by jeho šajał. Wjazy šłow burow pschewodźachu ſ wułkej haru a šрěwanjom wulpinanego mordarja a rubjeżnika do Danilowgrada, hdźež nětko w jastwje na wotkhudźenje k šmjerći cźaka.



Strajkowacy wotdźerža na torhošću w Eislebenje protestowanšku zhromadźiznu, dokelž ma so jim mzda wo 15 proc. znižić. Wosrjedź torhošća steji Lutherowy pomnik

Rěčne hodźiny zastarańow a radupodawarnjow města Budyšina.

Šastarańa cźeschnych dźěcži:
póndźelu, wutoru a pjatk wot 15 hacź 16 hodźin.
Radupodawarnja wo małych dźěcjoch:
schtwórtk wot 16 hacź 17 hodźin.
Radupodawarnja ša šamodruhe žónšte:
kóždy 1. schtwórtk w měšazu wot 15 hacź 16 hodźin.
Šastarańa tuberkulosnych:
póndźelu wot 16 hacź 17 hodźin ša dźěcźi, wutoru wot 16 hacź 17 hodźin a schtwórtk wot 15 hacź 16 hodźin ša dorošcźenych.
Radupodawanje ša bědnych:
kóždy 1. schtwórtk w měšazu wot 9 hacź 10 hodźin.
Radupodawanje ša alkoholikow:
schtwórtk wot 17 hacź 19 hodźin, pod lěkařskim nawjedowanjom kóždy 3. schtwórtk w měšazu wot 18 hacź 19 hodźin.
Wschitke tute radupodawarnje žu na Kralowskim walu cźišło 3.

*

Radupodawarnja ša žkabomnyšlnych duchakhorych a na padawu thorješ cźerpjazych: prěnju šrjedu kóždeho 2. měšaza wot 11 hacź 12 hodźin w měšchcańskej khorowni. Bliščher adupodawanje šrjedu 2. jul. 1930.
Rěcźna hodźina ša radupodawanje wo ipłažnosczi a manmandjelšiwe: džeławe dny wot ½12 hacź ½13 h. w Ssejmowni na Hrodowskej haśy 10 po 2 šhod. wó jitwje cźišło 82.
Wocźehnjerišerše radupodawanje: kóždy pošledni pjatk w měšazu wot ½18 hacź ½19 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haśy 10 wó jitwje cźo. 78.

*

Rěcźne hodźiny měšchcańskeho lěkarja:
džeławe dny wot ½12 hacź ½13 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haśy 10 po 2 šhod. wó jitwje cźo. 82.
Rěcźne hodźiny měšchcańskeje assistentkneje lěkařki:
džeławe dny wot ½12 hacź ½13 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haśy 10 po 2 šhod. wó jitwje cźo. 78.

*

Dale žu
Lěkařske schuske rěcźne hodźiny w juniju:
w Pestalozzijskej schuli ša hólcźe *rjad.* šrjedu 4. junija.
w Fichtowej schuli *ša hólcźe rjad. schtwórtk 19. junija,*
w Lessingowej schuli šrjedu 18. junija,
w Pestalozzijskej schuli hólcźe rjad. a **wyschšhej hólcźej schuli** schtwórtk 26. junija,
w Fichtowej schuli hólcźe rjad. šrjedu 25. junija, pschezo wot 10 hacź 11 hodźin.

Směški.

Dobry pohlad.

„Wy žony sce tolaa woprawdźe hwězdy na puczach mužow!"

„To mohło žo wam takle spodobacź! My dyrbjeli potajkim wjecžor pschijicź a rano žo šaby šhubicź?"

Džełeńši prozeł.

Mječnik muža: „Žona běšche infernalniskeje powahi, bě šaštojena, njepopschejena, njeſprawna, njerodna a dońschowaza!"

Mječnik žonu: „Muž běšche namózny, lěni, hlomyšlny a picźa podaty!"

Ssudnik: „Nó, potom niemóža rozumnicź, cźohodla žo wobaj njemóžeschtaj injeć."

Sa wschě pady.

„Cźohodla natwarischcze dha ja Waschemu pšyzku tak wulku pšyzu hěru?"

„Haj, może dha cźłowjek wědźeć, hacź i njeho njebudźe wětaki wulki bjarnardinar."

„Kak dha šcź w tutym lěcźe ſ Waschimi pcźołami šonkojom?"

„Ow jara derje, njemóže woprawdźe skorźicź."

„Měšachu dha wjele mjedu?"

„Nó, to niž. Ale pcźoły šu žo jara šmužite potokale, jako bě tu běrz ſ dawkownje."

Jeho pośledne šłowo. „To praju cźi, njepobłuschniko, šavocźinaschi ſ jónu šwadu ſ Marku a bijeschi-li ju potom dostanješ šebi wote mnje puki." — „Nó, hdyž ani šwoju matku šotru nabicź njesmjem, potom wohladam žo na zyle šwójšhe žiwjenje!"

Naſnowšše z cyłeho šwěta.

— **Schtrowa powěšej wo wjedrje ša julskichu šrjedu:** Rjenje, žucho, cźopło, tola we wschelakich štronach njewjedra. W Jendźelskej je žo šamrócźiło a žo ſ khwilemi deschcźuje. W połnóžnej Europje je wocźopliło a žo deschcźuje.

* **Pjatk popołdnju žu na lěžnym pucźu pola Neukersdorfa cźelo hołzy namakali. Kaž je žo šwěcźiło, je to cźelo 18lětneje ſtužobneje Hilbjety Treppez ſ Dürenthala. Na 18lětneho Paŵola Ulbrichta ſ Neukersdorfa, kotryž bě žo ſ hołzu wodił, tukachu, so je ju ſłonzewał. Najrjedy prěwichi je žo ſłónčnje wusnał, to je ſwoju ludu, woł kotrejež mějeschče dźěcźo wotcźahacź, 26. januara w lěžu, hdyž bě žo ſ njej šwadźił, šadajk.**

* **W Lübecku je inowa 7 cźeschnych dźěcži, kotrymž ſu ſerum pšche tuberkulošu šawdali, wumrjelo, tak so je liczba ſemrjetych nětko na 36 ſtupiła.**

* **Po powěšći je Shanghaia je chineſka parna łódź „Yitung" we wulriwje rěki Yangtie do jeneje ſkały šawdźiła a žo potepiła. 100 puczowarjow a muſiſſowow je žo cźepito.**

Swóihne powěšće

Sślubjeni: Hildegard Schmidtez na Židowje a Manfred Garten w Gersdorfje. — Hilža Jurez w Khróicźe a Erich Mět we Wulkej Dubrawje. — Hilda Nychtarjez w Khwaczźicach a Ota Glawich w Budyšchinje. — Madlena Dalkez w Delnim Wuježdże a Alfred Kroschk w Budyšchinje. — Elšbjeta Schönebergerez a Gerhard Nychtař we Dobruschi. — Kata Bjeſoldez w Budyšchinje a Kurt Stark we Worzynje. — Marta Gnałwez w Pomorzach a August Pětšch w Njechornju. — Elſrieda Hajnez w Kamjenzu a Kurt Herrmann w Budyšchinje. — Gertruda Puhlmannez w Jitru a Erich Bjar w Kocźebrodach. — Hilža Lawez w Porchowje a Maks Frycźa w Cźišzowje. — Sušanna Hofmannez w Semjazach a Wilhelm Benzig w Budyšchinje. — Herta Männchenez w Bikopicźach a Oskar Pauſſer we Porchowje.

Sẅěrowani: Maks Polink w Jitku ſ Marijanu rodź. Hempłez w Budyšchinje. — Willy Duczman ſ Elšbjetu rodź. Anderjez w Sčźijezach.

Sẅěrěli: Jan Gustav Schynaczka w Kamjenzu, 75 lět. — Amalia Ernestina Rößlerjowa rodź. Bruchnerez we Semjazach-Tumjazach, 68 lět. — Khrystła Nowakowa rodź. Matzez w Dubrawje pola Hródka, 40 lět.

Towarstwowsk· powěstnik.

Haslow. Jednota Sokoł ma příchodny štwórtk wječor we 8 hodź. swoju měšačnu zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Kóždy bratr ma přińć. **Předsydstwo.**

Hrodźišćo. Towarstwo „Zerja". Stwórtk po swjatkach so zaso pola skónčnje cyle wustrowjeneho sobustawa Symanka w Njechornju k spěwanju zeńdźemy. Kóždy a kóždy njech tam wěsće je. **Dirigent.**

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna" swjeći njedźelu 15. junija wječor we 8 hodź. pola Brylec we Radworju swój 1. załoženišk swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Wot 6 hodź. a po dźiwadle pyšna reja. Wšě narodne towarstwa najwutrobniše přeprošuje **towarstwo.**

Nawječorny wokrjes Sokoła. Druźstwa zwučuja sobotu 14. junija w Khróšćicach na šuli.

Rakojdźanska a Hrodźišćanska jednota Sokoł tutón tydźeń njezwučujetej.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa ma štwórtk 12. junija pop. w 3 hodź. w Baońnju wubjerko we posedźenje **Hłowny starši.**

Słoma
na předań
Scop w Njeswačidle

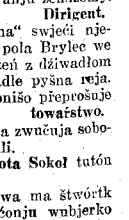
Smjertneho připada dla je
Žiwnosć
32 kórcow, z morwym a žiwym inventarom hnyna předań
w Njeswačidle čo. 27

Vogtl. Gardiny
štory, rolleaux, voilowe a muślinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr mosta

Wodowy młyn a piekańa
we wjetšej industrijowej wsy Hornjeje Łužicy je dla dźělenja herbstwa na předań
Bliže přez
Tr. Skibick
we Wjelećinje 155b

Žiwnosć
10—12 kórcow so hnydom kupić pyta. Bliže zhonić we S. N.

Tunjo na předań zbytkna dźělba
rołow
kiž so jako **płotowe kołiki** hodźa a nošaki, wužitkowe železo, roły za wodowódy
Eckhardt u. Co. A. G. Kopornik w Budyšinje

Hošćenc w Sernjanach
(nic w Pěskecach kaž bu sobotu wozjewjene)
dźensa wutoru
kwětkowy bal

Přećelnje přeprošuja **knježny a hošćenc.**

přiloha k čisłu 132 **SERBSKE WOTNY** Wutoru, 10. junija 1930

„Němska“ domizna?

Serbski „Hromadnik“ a „češki strach“! — Wjac hač połojca němskeho luda su Słowjenjo!

Su ludźo na swěće, kiž ze swojej zaslepjenej hidu přećiwo Słowjanstwu so njedadźa ani wottrašić wot blamaže. Tak je so w 128. čisle „Bautz. Nachrichten“ někajki „Wanderer“ rozhněwał na serbske mjena našich hór powšitkownje a wosebje na mjeno „Hromadnik“. (Redakcija nowin pak je była tak wobkładniwa, zo je zamohłwitosć za tamny nastawčk wotpokazała.)

Mjeno „Cornobóh“ so dopisowarjej njelubi. Po jeho mjenjenju su hakle „serbscy noworomantiscy“ horje, kiž prjedy „Schleifberg“ rěkaše, tamne mjeno fali. „Wanderer“ so jara myli. Mjeno „Čornobóh“ su wunamakali a horje dali něhdźe před 100—150 lětami němscy wučency. Serbja rěkachu horje „Praśe“ abo „Kačka“. Tež nam so te mjeno „Čornobóh“ njelubi, dokelž z tym ma so nahlad budźić, jako bychu tu stari Serbja so modlili někajkej złej demoniskej bytosći, štož je wězo hola bajka.

Ale mjenje wo to.

Dopisowar so złobi na mjeno „Hromadnik.“ Čini Budyski „Gobirgsverein“ podhladny, zo spěchuje poćěšenje Łužicy z tym, zo njeněmske mjena da přizwać na taflach a pućnikach. A „Wanderer“ žałosći:

„Die tschechische Grenze ist nicht weit. Was werden unsere Sudetendeutschenbrüder (krasne słowo!!!) zu solchen Verhalten sagen?“

Dopisowar chce město „Hromadnika“ měć „Döhlener Berg“ — (Delanska hora). Hm, dosaha-li to jemu? Wšak je też „Döhlen“ (Delany) serbske mjeno! Wboh „Wanderer“, kiž maš tajke žodźenje we wutrobje za pranjemskimi mjenami. Podaj so změrom, zwjazaj sej brěmješko, puću k wjećorej, přez Łobjo, přez Solawu. Wezeru — tam hakle nadeńdźeš ryzy němske mjena wsow, hór a rěkow. Ale Łužica abo rańšu a srjedźnu Němsku wučiśći wot słowjanskich mjenow, ně, to ani nanajzasakliši potłóčowarjo Słowjanstwa njejsu dokonjeli za 1000 lět, łóhdy zo su tu a tam słowjanske mjena zwohidźeli a skepsali, tak zo ani Serb ani Němc sej ničo rozumneho myślić ani předstajić njemóže, słyši-li tajke skepsane a dračowane mjeno. (Bautzen, Leipzig, Kötzschenbroda, Muskau atd.!)

My wězo móžemy někak zrozumić, zo němskemu „Wandererej“ wótčinska wutroba zaboli, čita-li wšudźe te słowjanske mjena. Ale što chceš činić? Rańša a srjedźna Němska je stara słowjanska zemja. Mjena wsow, městow, hór a rěkow dźensa hišće swědča wo Słowjanskosći teje zemje a budźeja wo tom swědčić na wěki wěkow. **A wjac hač połojca němskeho luda je dźensa hišće słowjanska po kreji, po wašnju a kharakterje — jenož ze rěči rěč, kiž bu jemu nanuzowana za 1000 lět nadknjejstwa...**

To mohł „Wanderer“ wědźeć, jelizo je hdy hladał do stawiznow. Nó, na kóždy pad je so žałostnje blamował a nam to móže być prawje. **J. Frenzel**, kiž wěsće na naśej stronje njestoji, je jemu też wotmołwił z prawymi słowami, kotrymž też my přihłosujemy:

„Vom Erhabenen zum Lächerlichen ist nur ein Schritt...!“

Wulki lós dobł!

(Wobraz je wjzy.)

Wěsto, hdyž rano ś cźežkich ſonowm wotucźich, njebě rěkne. Bě ſo mi jenoj ſdało. Ale ſnajmjenſcha nětko wěm, ſak někto być, hy-li ſbojo ras tutu nudrość je mnu ſporało.

Woprawdźe, hrajeſch cźi dźeſatk lěto wot lěta a nadźijeſch ſo wot jenoho wuloſowanja k druhemu a hladaſch ſchi hłownym cźehnjenju dźeń wote dnja do nowin. Ale ſeje ſmorźe! Jědźeſch ſakle ſ porſtom po liczbach hacź ſtko k ſwojemu cźišu. Mnyślíſch ſebi, nětko hnydom ſchindźe, ſuć — ſteji hižo ſaſo wyſchſche cźišło. Nó, ſa ſnadź jutſe! Tak to dźe jedyn kaž druhi ras. Khiba ſ pjenjejami wulěeſch, kotrež najſkerje hnydom dale ſtejo naſtajiſch hacź k pichichodnemu raſej. Je wſchak tak: Naſch ſyn móže hracź hacź do wſchoje wěcźnoſcje, to cźe ſtajnje ſa liſnje. Nimaſch ſboja ani w hraczu ani w lubowcźi.

Stónźnje dźiſeſche ſo mi ſaſchu nóſ: Nunje w kojam thlewje hnój kidach. Nadobo ſteji liſtowy ſ depeſchu ſoby mje. Wulki lós dobył! Cźłowječe, mylłach, ſo tu wopiſa drapa. Widźy do kuta wrjeſnyńcź, nuts a ſon do jitwy, to ſo nadobo ſtawaſche. Kaž by mje ſcherſeń kot abo chyžł ſ hežźi wujeźł. Njewědźach, ſchto ſtrejſe ſapocźeć.

„Žona, woſtaj błudny twarohowy měſcht! Wuſyměłnuj mi tucźe cźrije, dźi po nafkribjetnik a pichetkoichliczźn, thwař a ſchlips. Dyrbju hnydom do města. Hlej, ſmój wulki lós dobyłoj!“ “

Něž dźeſatk, ale zyły lós, kotryž hižom naſtajnje hraju. Dwě milijonc! Lute bankowki po tyſazach. Zyła wulka hromada. Schto jenoj najprjedy? Porźijon cźoplych kołbaſkow? Sekt? Abo awto? Ale ně — ně, tak niš! Tak nodźenym ſo do dźela dacź. Najprjódy nětkotre tyſazhrimnarje do ſholowowych ſakow ako dyhlacźne pjenjeſy. Takle, tamne hnydom na Sſerbſku Bantu. Prjedy hacź ſo laſtojniſy domaſchadu a ſo dodźiwachu, ſedźach hižom ſaſo na ſwojim dodźerżanym worzłowym konifu a ſahach na wſy won.

Jenoj domoj a ſaſo k rolunnej pichińcź. A potom hakle w dobrym mérje ſebi roſmyſlicź, ſak mohłoj ſebi ſiwjenjenje nětko ſarjadowacź. Kak by najlepje było. Khóts dracź, to tola běž, koleſko! So domoj pichińdźemoj. So naſcheho jeneho hiſchcze njenapadnu w leſkach pichi Cźertowej horje! Wſchitkżu ſebi wěſce myſla, ſo mam zyle pjenjeſy hiſchcze pichi ſebi. Hdźe też to, ſadyn cźłowjek njewě. Wo tym njeſmě nichtó nicźo ſhonicź. Też ſonje ſym kruce do ſwědomja prajił, ſo ſej njewupłapnje a ſo hubu dźerżi. Haj, mézka dźěſche, dorźeſeſch ſbožownje domoj.

Nó, ſona, ſak ſebi ty wěz nětko myſlíſch? To jenoj praj! Hdyž ſmój ſej druhdy khětro do wloſowe ſaſěſoj, běſche to dla tych lubych pjenjeſ, hdyž ſady a prědku njedoſahaſche. Nětko pak to pichestanje. Kóžde pichecźe cźi dopjelnju. Kaž ty chzeſch, tak budźe cźinjene. Hdźe chzemy ſebi kraſny hród kupicź? We łužiſtich horach? We wulkim měſcźe? A hdźe chzemoj ſebi najprjódy dojeźdź? Do Italiſkeje abo na ſpołkiſki ſjéd do Łuhołtowanjeſeje? Abo ł naſchim braſtwam w Amerizy? Maſch zyle prawje. Njechamoj ſo hnydom wottorhnyć wot dotalneho ſiwjenja. Nattwarimoj ſebi domcźk abo ſarjadujemoj ſebi tu ſchto nanajſkerje a wostanjemoj w dalſchim, ſchtož ſmój. Nětko budźe namaj ſiwjenje woprawdźity żort. Nimamy wjaſy ſwětnych ſtarośćow. Nětko můžemoj w mérje a ſbožownej ſiwej być ź njetrjebamoj na ſeńk pjenjeſ hladacź. Trjebaſch jenoj do města na banku po nje hiſ. Nimamoj tam ſaneho dołha wjaſy. To budźe namaj ſiwjenje ſo kraſnicź. Njewěrno, moja luba Wórſcha!

Mój jejmiſcźi ně! Pichińdźe zyle hinak. S měrnym ſiwjenjom bě woł toho wołomika tónj. Njeuczjach thwile, ſoſazy fłéw dokhadacź. Tajki wobthađ ſo ſapecźa. Ty moja kožana thołowa! Statok ſu nam ſkoro powalili. Tak běžachu dźeń wote dnja, ſo chyžchu mecź pjenjeſy. Pjenjeſy a ſaſo pjenjeſy — to bě jich heſło. Se wšy, ſe ſuhodnych wšow, wobthodniży, ſłubjeni a druſy. To je ſo tola roſpowědało dla wulkeho łóża. Liſtowy też hubu dźerżecź njemóžeſche. A kak ſo cźi ludźo wujeracźu! „Ty grammito! Njeſmy hódny, ſo ſo ſchto dobył! Něſto ſo nabuwaſch a hrajeſch wulkeho muża! Schto dha ſy priedy był? Phi a hańba na tebje!“

Drohe automobile — pichezo ſchtyri, pjeć ſtejachu pſched dworom. Na wutworjenju mlokarnje ſ tworanju ſa tworožki dyrbjach ſo wobdźěliccź, do jeneho akcijoneho towarſtwa chzychu mje mécź ſa podjetnika, ſa generalneho direktora chzychu mje pomjenowacź, do wulkowobhoda je mydłom dyrbjach ſaſtupicź, nowinarjo ſo dźeń wote dnja do ſtatoka nawalichu, chzychu blížſche wo mojim ſiwjenju wědźecź. Fotografowali mje ſu a dyrbjach pſchi płoce ſtacź łaž tajki nora.

Po zentnarjach bóſtach liſty a dopiſy. A to nětko, hdyž móžu ſebi tepidło ſam kupicź. Tak mi póſta njetrjebawſchi je do domu noſchecźe. A tón njerjad hiſchcze ſo derje njepałeſche. Naſtajnje dyrbjach ſ hoku ſtorkacź a torhacź, hdyž ſo ſatyka. Potajkim dźeſo, kotrež hewak cźiniccź njetrjebach.

Woprawdźe ſ cźrjódami namakachu ſo dobri ſnaciſt a pichecźeſcźo, kotrež hiſchcze ſwoje ſiwjenje widźat njeběch a cźinjachu Bóh wě kak rjenje ſe mnu. Hdźeż bźech a ſtejach dachu ſo ſtyſchecź: „Ach, to je tón a tón! Teho jenoj khětro pozybacźe, ma dźe ſa tym!“ Ani jeneje nogy njemóžach w mérje ſpacź. Kóždy wokomik dyrbjach pichihotowany być, ſo ſo paduſchi muſkamaja a mi ſa ſiwjenjom du.

A dach-li ja dobru wěz nětkotre tyſazy, hnydom rěkaſche: „Schto? Niž wjaſy? To widźiſce, kajki je!“ A dach-li wjaſy: „Nóhaj, to dyrbi Bóh wě ſchto być. To měli pſched nim na kolena padnyć a we wſchěch nowinach wo tym piſacź. Tohodła to jenoj cźini.“

Kaž praju, nicźo wjaſy dyžli mjerjanje. A byrnjež ſe jonu było. Kajzy kavalérowje ſo wokoło njeje łkócźachu a ſ njej rjenje cźinjachu. Kaž bychu chzyli rjeź: „Dy-li jenoj ſkoro wumrěł, tón ſtary puſolał, to bych ſebi na błaku tule ſonu wſak.“

Haj, cźinjach ſo woprawdźe thory. Wola wſchěch profeſorow ſym pobył, ſamo w Gallſpachu. Ženje njemóžach telko ſtracha pſched ſmjercźu. S burſownymi roſprawami dyrbjach ſo ſabéracź, hacź moje rjane pjenjeſy tež wěſcźe ſteja, hacź njebych radźcho te abo tamne papjery kupił. Po cźaſu buch tajſi ſtary ſaſaſchky gramnik, kiž we kóždym cźłowjeku nětkajeho jebaka a wuzuzaka widźeſche. Dyrbjach tajſi być, hewak bych pſchi ſwojej dobroceſiwoſći na pſa pſchiſchoł.

Ow, dźiſce mi prjecź, moji ludźičźka. Njejnajach ſo ſkoro ſam wjaſy, a druhich też niž. Žaneje mérneje mjeńſchiny njemějach. Moje prajwdźeſche mérne a ſpokojne ſiwjenje běžche ſuk.

„Bohu dźat“, ſym rano prajił, hdyž do ſwojich ſaplatanych thołowow ſaléſech, „Bohu dźakowano, ſo ſ wulkim łožom ničźo wérno njebě. Njechcem jón ſjtka mécź. Tak mam ſnajmjeńſcha ſiwój mér, njetrjebam ſaneho cźło-

H. Máchal:

Rusalny swjedźeń pola Słowjanow.

(Skónčenje.)

K swjatkownym wobrjadam słuseja też hry na krala a kralownu. We Słowakskej připomina so w XVI. lětstotku nałožk stajić „rusalneho krala“, kiž w Gemerskej župje hišće w zašłym lětstotku pola Słowakow a susodnych Madźarow so wotměwaše. We Čechach, na Morawje a w Ślezyskej zakhowa so tute wašnje do dźensa; w Češkej wuzwolichu sej swjatkownu póndźelu pacholjo ze swojeho srjedźišća kraja, zwoblekachu so hromadźe z kralom drastu ze šmórkoweje abo jědloweje skory, na hłowu sej stajichu čapku a kral krónu a z kwětkami so wupyšichu, z drjewjanymi mjećemi chodźachu po wsy knježu wot khěže při hudźbje prošo, zo bychu za wjes khatej a kralej „hłowu sćinachu“, zrazo jemu krónu do roły. Druhdźe wustrojachu nimo toho šeridło ze sloncy, kiž mjenowachu krual a potom do wody čisnychu. Podobnje swjeceše so ta hra na Morawje. Wotměwaše so też swjatkownu póndźelu. Někotre holcy, na hole rjenje strojena kralowna, z wěnčkami a bantami wupyšena, chodźachu khěžu wot khěže a spěwachu pěsnički, w kotrychž na kóncu so žadaše dar za kralowu kralownu. Z městnami chodźeše z kralownu też kral, mjenujcy holca, jako kral wustrojena; měješe na hłowje krónu z pozločeneje papjery a w rucy drjewjany mjeć. Holcy kralownu přewodźeja- w rucy dźerža wjerbowe abo lipowe hałozy z kotrymiž kralownu pokrywaju, zo ju ani nichtó widźeć njemóže. W Serbskej chodźa na swj. Trojicu „kraljicy“, najrejša holca je kralowna, druha kral, třeća khorhojnik, štwórta služobnica, wostatne su jich družina. Khodźa po wsy a spěwaju kralowske pěsnje. Kralowna je woblečena bělu drastu, kral je wobwěncowany z kwětkami, w rucy dźerži mjeć. Před domom synje so kralowna na stólčk, za njej steji służobnica, mjez tym zo wostatne wokoło njeju rejwaju. We Sławoniskej wokoło Srjema khodźa kraljicy swjatki. Z kraljicu khodźi kral w bělej drasće, na hłowje mějo wysoki kłobuk ze złoteje papjery wupyšeny z kwětkami a w rucy sablu, na kotrejž bywa druhdy cytrona naštapjena. Znajmjeńša šěść holcow, swjedźeńscy zwoblekanych, jeju přewodźa. Přišedši před dom zaspěwaju, bjeru dary a dźeja dale. Też we Bołharskej we wokolinje Běleje Palanki khodźi wósom swjedźeńscy drasćenych po domach, spěwaju pěsnje a proša wo dary. Samsny nałožk je też znaty pola Słowjenćow a w krótkowjećornej Ruskej.

Wopisane rusalne wobrjady maju wjele podobneho w ludowych nałožkach druhich europskich narodow; Rusalcy w Topolji ruskeho wobrjada wotpowěduje Pingsterblome we Westfalskej, Maienröslein w Elzaskej. Też přehotowanje na zwěrjacu podobu, wosebje na konja, je znate pola druhich europskich narodow. Kralej a kralownje runa so w Němskej Pfingstkönig, Pfingstkönigin, w Francowskej roi, reine de printemps, la belle mai, la reine de mai, Maia, w Jendźelskej may-lady, lady of the may, queen of may ad. Wšudźom tute symbole debja z kwětkami a hałozami a wodźa je w zakuklenym čahu; při tym so rejwa tryska, doniž na kóncu žiwa wosoba abo nastrojena klanka so do wody čisnje.

Hižo spomnichmy, zo swjatki přenjotnje swjeceachu započatk léta, hdyž je přoda wokrasnjena z pisanymi kwětkami a bujnymi rostlinkami. Tuta doba bywa jara ważna a wuznamna za zemsku plódnosć, tohodła też w Małoruskej a druhdźe chodźi lud we swjedźeńskim čahu swjatkownu póndźelu na polo a spěwa rusalne pěsnje. Jich wobsah je hłownje prózstwa w plódne wjedro a dobre žně. Tohodła je też rozšerjeny přiwěrk, zo njesmě so w tutym času na polu dźěłać, ale zo dyrbi so wot dźěła wotpočować a so wzajomnje pohoscźować. Rusalje maju potajkim hłownje rólniski wuznam a zjednoćeja so wuzko z rólniskim dźěłom w mejskim času. Ménjenje Oeselowskeho, zo su Rusalje poprawom swjatočnosć počeścowanja morwych, drje so zepjeruje na ruskich nałožkach na dnju khudych duši, dale na zjenoćenje romskich rosalijow ze swjatočnoscu parentalija, tola nas njepřeswědča. To so wě, zo při wulkich swjedźenjach, kajkež su rusalje, ludźo spominaju też na morwych, zo jich rowy pyša z wěncami a zo ze zhromadnych hosćinow kładu časće na jich rowy.

Mamy hišće wujasnić, što woznamjenjeja symbole: Rusałka (klanka), Kust, Topolja (holca), bréza, Rusałka (kóń), Ruso, kral kralowna w rusalnych wobrjadach. Po mojim ménjenju předstaja so z nimi vegetacija nałětnjeje přirody, kiž runje doščanym bujnoho wuwića; zatepjenje abo sćinanje njemóže měć druheho zmysła dyžli zatepjenje Marjeny. Tež nałětni čas so minje, cofa před knjejstwom léća a so pohrjebuje.

Wjele wobcźežniše je wukładowanje, čehodła buchu w Ruskej wódne žony pomjenowane po rusalnych swjatočnosćach. To so sta najskerje w khětro pozdźišej dobje, přetoż w starych lisćinach, w kotryehž so rěči wo rusalnych swjedźenjach, wo Rusałkach (wódnych žonach) ničo njećitamy. Snadź móžemy sej to takle wuswětlić. Rusałki — wódne žony běchu personifikacija vegetacije přirody. A rozkćew přirody so woswjećeše runje z rusalnymi swjedźenjemi a po tutych móžachu wódne žony w Ruskej dostawać mjeno Rusałki.

Přeł. M. N.-N.

wjeka se swojej prózstwu wotpokazać a sym zebi swojeho žiwjenja wěsty. Ně, nochzu jón měcz!"

(S prawdu prajene: Taske kceje swoje wschak nasich jednym ženje njesmějo. Ale tohodla njetrjebamy hischeje nadžiju sbubić. Nadžija, ty rjana!)

Na „Čertowej kupje" z miliionarom.

Jedyn na cyłk žiwjenja sajaty jako zyntnik — Wulki wobkhod z wódomostnymi wustawami w Europje — Wuwoz tyhrazow mjetelow z Guayana.

S Parisa so piša: W Parisu sajachu w jasnych dnach muzyskeho, kiž bě — we waprawdźitym zmysle słowa — dowol z „Čertowej kupy" (francowska chłostańska kolonija w Sjerjedźnej Ameriziy) dóstał. Je słóstnik, kiž dyrbi na zakostnej zamotnej kupje swoje zyte žiwjenje docžinić, dokelž je dla cžežkeho njesłuchta k deportazniji (k wuwojej) na cžas žiwjenja sadsudženy. Kaž roman su wobsernjejsze, pod kotrymiž je tu žiwy, kak je pischi tym k njeznjernemu samoženju dójschoł, a kak je mózno było, so do swěta wrócžiez, kiž bě jemu po zakonjach wěcznje sawrjeny.

Słóstnik z mjenom René Guttmann je mjenujzy wulkeny zyntnik a finansr na polu mjeteloweje wódy. We Francowskej — Guayana su nětko mnohe druzinu zusłoženych mjetelow, kotrez njejsu hacz dotal dosez wuzhladzene, dokelž njeje krajina tuteje chłostańskeje kolonije priwatnym wobzamam pischistupna. Nekotsi spisowaczelio, kotrymž bě z mózinjene, z dowolnoscju francowskeho knježerstwa tu sapucžowacz, mózachu jenoz krótki cžas pschebywacz, dokelž dlsche pschebywanje w sajimje porjada njehodzesche so powschitkownje dowolicz. Wulpytanje mjetelowego swěta njeznužada sej jenoz wulku wódu, ale tez wjele cžasa. Słóstnik wuzi swoje swobodne hodziny k temu, wódomostne studije, z kotrymiž bě zuo so na univerziče na tutym polu sabral, praktizny dale pschewjolej a hromadzesche jara zadne druzinu exotiskich (wukrainych) mjetelow, pschiprawjesche je a pózla je z dowolnoscju guvernera na francowsku akademiju wódomoscjow we Parisu. Tu bóchu tak pschesłapjeni, telko wazneho a njesnateho materiala wot słóstnika z „Czertoweje kupy" dóstawacz. Na wupuczu pschez knježerstwo bu namotujeny, so dale tutomu wupytanju snateho mjetelowego swěta wónowacz. S dobom pschipósłachu so jemu 5000 frankow jako pschipósnacze za swoje dotalne dzsko. Khłostanz dosta wot guvernera w nadawku knježerstwa prawo, po zyłym kraju khłostańskeje kolonije wokolo brodzicz a połoz so na swoje r.we wódomostwe powołanje z taskej horliwosczu a z njewschednym wuspechom, so kózde lét wjazore stotyhazy najzadnischich eksemplarow popadny, je pschiprawjesche a do Europy pósla. Zaso sej khtero wyhoke placzisny, kotrez jemu wschitke wódomostne wustawy placzachu a sasłuzi sej na te waschnje w poslednich létach w pschereschu na 400—500 000 frankow wob lét.

Dokelž franzowska akademija wažnosc na to kladzesche, wot khłostańza wozobinske wulozki wo tutym mjetelowym swěcze khłystchecz, dha so jemu dowol na tři mesazy spozezi, kotrymž mózesche w Parisu pschecžinicz. Tu wuzywaschе wjesela zuwjeńskej w polnej mérje a trjebasche wjele pjenjez, so swoje bankowy konto na Francowskej banzy wupréjóni. Byrnjez tehodla schcki na wulke sumy wudawal w nadžiji, so wot wjazorych wódomostnych institutow mjes tym pjenjezy dóstanje, bu dla „jebanwa" wot dóstawarjow njekrytych schekow wobskorzeny a sajaty. Sadsudžichu jeho k wjazyletnemu jastwu, schtoz je wjelo bjesrosumne, hdyz je na cžas žiwjenja na „Czertowej kupje" sajaty. Ale sa njeho bě khłostanje njelube, dokelž so jemu dowol pschikrótschi. S khłostańskim parnikom dowjesechu jeho sasy na kupu wrócžo. Nétko może sasy na parniku „Maroni", kiž wobkhod w khłostańskej kolonji sarjaduje, tamne howiwschcžza wopytacz, hdyž drohotne mjetele nalózi, pschez kotrez bu z miliionarom. Najwjetschi dzel žiwjeho wulkeho samoženja je bohuzel w Cayenne (hlawne mésto khłostańskeje kolonije) sapołožił. Hewak njebnychu jeho dla njekrytych schekow, kotrez bóchu na nékajke tyhazy frankow wustajene, sajeli, teho, kiž na „Czertowych kupach" a dale jako bohaty muz płaczi.

Přilopk.

* S **wotkel pothadza znamka?** Znamku (Briefmarke), z kotrejz wschednje wobchadzamy, njesabérajo so dale z njej, je wunamakał Jendželzan Chalmers, nakładnik „Dundee Chronicle", kiž ju léta 1834 nanjetowasche. Pjecz lét pozdzischo sawjedze ju jendželski hlowny pósłmišchir Rowland Hill hamtizy. Tale nowinka so powschitkownje saluši a so tak derje wobswědczi, so sawjedzechu ju za krótki cžas w najwjazy druhich krajach. Tak bě hižo na konzu jasnehego stotka w Europje nehdze 3000 a po zyłem swěcze traich 10 000 wschelakich znamkowych druzin. Dzensa je so tale licžba hižo jara rosnuzyła. — Tez dzerkowanje, kiž smózmy, zdzu jednotliwu znamku pohódnje wotdzelicz, je Jendželczan, z mjenom Archer, wunamakał. W tutom swédku budze sajimowacz, so wobsedzi najdospolnischu zbérku znamkow zyłeho swěta z nehdze 200 000 znamkami britiski muzej w Londonje, kotrejz hódnota wobkhci so je wokolo 2 miliionomaj hriwnow.

* **Wobsen w rukej wzy.** Po powjeszi z Moskwy je so w Kondzowje w Jaroslawskej guberniji 47 twarjenjow wotpalilo, mjes nimi tez zyrkej a schula. W płomjenjach je wobsom slowjeskeho žiwjenje shubilo.

* **Mudry žudnik.** Newyorkski wobkhodnik z mjenom Collies stojesche njedawno psched sudom. Won pschebywasche w New Rochelle dla wukonjenja wobkhoda, hdyž jemu telefonizy nejchto sdzelichu, schtoz jeho pohnu, wobkhodne jednanja hnydom zkónczicz, do zywjeho automobila zkoczicz a w najspěschnischim tempo do Newyorka wrócžo jez. Dla zywjeje jésby bu wot zyłeho rjadu policajtow dla pischekrocženja dowoleneje spěschnosce napisany. Policajtoju buchu jako swědzy pschepraschani a wuprajichu, so je wobkhodnik snajmjenscha 65 hacz 75 kilometrow za hodzinu jěł njedejwajo na zane warnowaze znamjo. Nécžnik knjeza Colliesa tele pschedzenja pschida. Won ménjesche, so je jeho mandant žo najspěschcho pschecziwo kózdemu-kuli wobkhadnemu pschedpisu pischewrischił, ale mózu tu samotwinje pschedstajicz, kiz dyrbi na kózdy pad sa wuspranjenje placzicz. Telefonistka zdzelicka je njenujzy — tak naspomni récžnik — knjezej Colliesej pschipowjedzała, so je jeho zona jemu runje trojniki porodzisa. „Wuswobodzeny", prajesche žudnik, „zadyn muz njebu so w takich wobstejnosczach wobkhudzicz mohł."

Naše pismowstwo.

Česko-Lužický Věstník.

Listynošer přispěcha z pjatym cisłom. Roztorhnu wobalku a citam: „Jednatelská zpráva o cinnosti Česko-lužického spolku „Adolf Černý" v Praze za rok 1929." Wusledzu mnoho zajimaweho, raduju so luboscepolneho skutka. Dale tak. Ludvik Kuba, Serbow wulki přeco, pise wo wusledzenczy „Łužickoserbskeje reje" ve staročeských spěvech. Zdźeleńka je wulcy zajimna. Rubrika „Drobnosti" poda wobraz hł. zhromadźizny Delnjołužiskeje Macicy. Referuje so dale wo mnohich zajimawosćach, přispomnič pak so ma, zo zdźeleńka wo „Załoženju a załoženju „Zjednoćeństwo žonow" njewotpowěduje faktej. Zjednoćeństwo Serbskich žonow ma swój spočatk žiwjeńskeje myslički z jadra župy „Jan Arnošt Smoler". Župne předsydstwo zahaji tež załožnu zhromadźizny. Zdobna prócowarka w nowym předsydstwowm wuběrku je jako załožerka naspomnjena knježna. Rozprawy w „Serbskich Nowinach" wo załoženju, z pjera prócowarki, tež tajki zmysk njewobsahuja. — Pod „Zprávy" citamy mnoho wulcy zajimaweho, spomina so dostojnje tež na 70. našeho wulcyzasłužbneho knjeza kantora Symanka, na wudaće noweje knižki wo našim łužiskim molerju Měrćinu Nowaku. Rubrika „Literárni Hlidka" — pise k. red. prof. J. Páta — wobsaha referaty wo „Wjacsławskowej bibliografiji", a Nawkowej knižcy: „Kwasne basnje a někotre druhe ze wšelakich pjerow". — Rubrika „Z našeje cinnosti" přeradzi zdobnosć „Łužiskoserbskeho wjeczora" dnja 10. jutr. na kral. Vinohradach, připóznaje wopornjwu skutkownosć wotnoški towarstwa „Adolf Černý" w Hradéi Králové, hdźež wotmě Łužican bratr P. Krječmar z Budyšina, 25. jutr. w tamnišim narodnim muzeju přednošk wo „Łužisko-serbskim Sokole". Zhonimy dale wo „Trstenjakowej wustajency serbskich wobrazow w Prazy", wo wudatej nowej seriji serbskich pohladnicow z Delnjeje Łužicy po mólbach mištra Kuby, wo přednoškach kiž mnozy lubi přeceljo a też dwě serbske krajańki, knježna Měranka Lešawic, Ema Krawcec, wo Serbach we wšelakich kruhach a městach c.. stata mějachu, připrawi so zjězd do Łužicy, do Błótow, wjednistwo ma knjez red. Vl. Zmeškal. „Věstnik" je potajkim zaso wulcy zajimawy a směmy jón z jara dźaknej wutrobu přijimać a citać. -ŕ.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a fenilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Rěžnycy. — Za nawódnik: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 10. junija 1930:

Sandženu hobolu njebu ani burzy ani produktowych wikow.

Pschisłajeja.

Holzu do domu, knjezi dwór we Lucu.

Na pschedań.

Prosna, Klemm w Hodźiju.
" Heina w Schekezach.
Bźrny jedźne, Heina w Kanezach poła Biskopiz.
Bźrnyparjak a zynowobroczak w Rodezach 8.
Sslomu, Münchmeyer w Lubiju, Hatna hora 3.
" knjezi dwór w Hlinje, we Wjasorjcy poła Budyschina.
" jecžnu a wowzmu, Zimmer na Zidowje 202.
Kosy dobre dóstali, w Budyschinje, Ped hrodom 61.
Kruwa wyhokomuczelna, w Mjeschizach 15.
" wyhokomuczelna, podhobna, w Khelnje 40.
" wyhokomuczelna, w Malym Zicžinku 6.
" wyhokomuczelna, w Malej Suborniczy 22.
" wyhokomuczelna, na Zidowje 185.
" wyhokomuczelna, podhobna, w Cžornym Hodlerju cžisło 101.
Byk w Schescholowje 29.

Pschedhadzowanje.

Wischnje gmejnske, we Wulkim Radschowje, njedźelu 15. junija dop. w 10 hodź. w piwarni, potajkim sasy njedźelu dopołonja. Wulki Radschow je jena z tych wsow, hdźež je so pruskemu potlóczowanemu systemej porodźilo, zrebiku wcž w posledních 50 lét dokładnje wutupicz.

Sdužujzy na pschedhadzowanje

srjedu 11. junija 1930

w Bilej Wodźe na Mužakowskej dróhy 4 hod. w 11 h.: pisanjski stroj, radio, žonjace kolo, piano a plischowy kamor z 12 walcžakami.

schtwórtk 12. junija 1930

w **Budyschinje** na Budnischtwje dop. w 9 hodź. wschelake meble a maschiny, hudźbne stroje, radia, wobzy cisnaza maschina, 260 pakcžikow tobaka, nuzaze kolo, wobrazaj a pisanjske stroje, wuphchestrenz, žonjaze a nuzaze wobcžza, 2820 zigarow, žonjaze, nuzaze a dźěcžazy drasty a dwaj mechaj žytcho khosesa, 4 mechi rajza, pok tuny jerjow,

se swobodneje ruki wulka dźilba huslowych trubow a klampwarskich tworow a strejazy gramofon za 65 hr.,

w **Rakezach** 2,5 cbm. khojnowych deschow wschelakeje tolstosce, (kupzy leschu so dop. w 11 hodź. na gmejnskim hamcze),

w **Budestezach**, kupzy leschu so pschip. w 1 hodź. na gmejnskim hamcze: pisanjske blido, stok pched nje a aktowy wokezowy kamor,

Konkursowe powěsce.

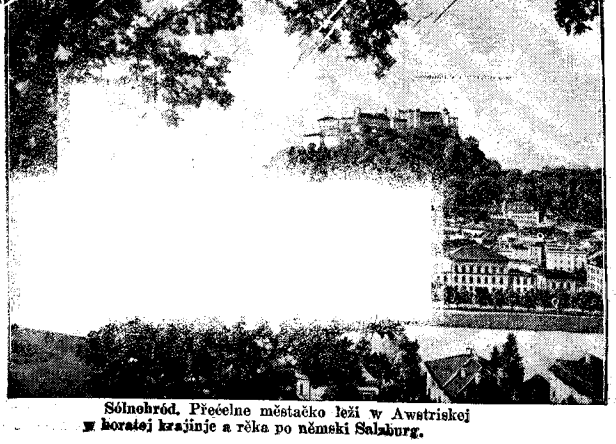
Sud je konkurs nad samoženjom Marije njewoženjeneje Jordanez a pschekupza Gustava Jordana, wobej we Budyschinje na Jerjowej hoby 5 bydlejzi, dokelž zanjesło samoženja, wudawki knjejazeho, njeje.

Škrowe depeše.

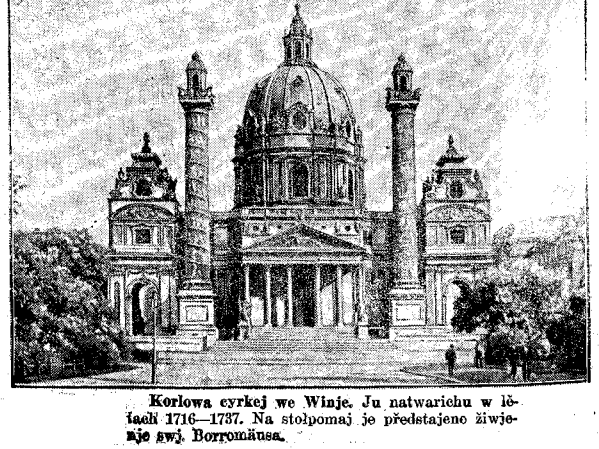
Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.:

Wiki su hischcze mało wutwite, bowos je znadny.

Dop. ¾12 hodź.: Pschenza je skerje sesłabjena, rozła je kaž hacz dotal.



Sólnohród. Přećelne městačko leži w Awstriskej w horatej krajinje a rěka po němski Salzburg.



Korlowa cyrkej we Winje. Ju natwarichu w létach 1716—1737. Na stołpomaj je předstajeno žiwjenje swj. Borromäusa.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo ačehwkam čelneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přizwěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenje tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsnja

Čisło (Nr.) 133 Budyšin — Srjedu, 11. junija 1930 — Bautzen Lětnik 89

Zniženje železnych płaćiznow a mzdy w železowej industriji.

Železowi indnstrialni w dołhowjeczornej Němskej su wobjamknyli, železowe płacyšny wo 3 hač 4 hriwny po tunje a tudom też mzdu sniżiłi. Wottworjenje mzdy ma so tak myslićz, so so w kóždej dźełarni **akorźe žadźby znowa wzjadnja.** Tohodla je mózno, so so mzdy w jenotliwych dźełarńach wšelako sniża. Sniženje njeje pak 7½ procenta dotalneje mzdy wuczinići.

Partijski „Vorwärts“ k tomu pisze, so sniženje mzdy wulke a cježke wojowanje dźełaćerjow rosputa. Zyle wuzamknjene je, so zebi dźełaćerske cježko wubědźenu mzdu z wurunanym tudom sniżiłi da. Dźełaćerske zwjazki budźa so płaćerstwu tonu wobaraći, so so sežiwjenje dźełaćerjow pohubjenichi. Němski dźełowy minister nima žaneho rukowanja za to, so so po sniženju železnowych płaćiznow też wudawki za sežiwjenje sniża.

Polidiske njemcy w Naumburgu nad Solawu.

Sćwjatki je so w Naumburgu jěli organisazije „Werwolfa“ wotmě. Po zhromadźiznje cježiły automobil je werwolfarjemi t rowu mordarjow nětčišcheho němskeho ministra Rathenaua pschijědże. Tam so demonstrazija wotmě, w kotrejž rěčnik praji, so je Rathenau hanibny blak za Němšu byk, kotryž njeje hač do dźenźnischeho dnja wotstronjeny.

Policija hnydom na podłožku republiku schkitajeho zakonja zakrocži a zhromadźiznu rospuschći.

Druhi dźeń zwjatkow werwolfarjo do cżežwjenych sportlarjow pola wjy Altenburga w Naumburgskim wokrjesu trafychu. Schčej kommunistow su pjecza cježko a wóžom tójo tranili, mjes tym so njeje znate, so su też Werwolfarjow tranili.

Mordar zapósłanca Baligarda w přesłyšenju.

Namórnik Piechowski, kotryž je němskeho późłanza we Lisabonje, Baliganda, zastrělił, zyle wjeselke waschnje pokasuje, tola zaczišchcź duchakhoreho cżini, kotryž so pschesežehany widźi. Piechowski ma wubjerny pomjatk; powěda wjele podawkow i cżasom a mjenom. Wone su so na podłožu 400 stronow wobšahajcych knihow, kotrejž jeho zwjerjenjowe wopomnjenja wopschihuja, jako wérne dopokasale Pschestupnik sda so duchakhory być, tohodla chzedźa jeho duchowny staw pschepytać. Lisabonska policija njewěri, so so mordarski nadpad jako cżin duchakhoreho wupokaże. Njewěri do cżina bludneho, ale měni, so so wo politiske pschicżiny jedna. Wusamknjene njeje, so je mordar po poruczności jeneje politiskeje strony nadpad skutčił. Nadpadnik je so wuznał, so je so jemu **poručiło,** amerikanskeho, jendźelskeho abo němskeho późłanza stronzowacz. Hacz dotal pak jemu njeźe mózno, nadawk wuwjesć, dokelž su późłanzitowe twarjenja pschederje strażowane. Mjes jeho papjerami su też plan města Lisabona nadeschli, na kotrymž su późłanzitowa naschmórnjene. Mordar je pjecza praji, so budźiske kommandanta jeneje němskeje tódże zaschli, hdy budźiske němskeho późłanza njenadeschol.

S Gdanska (Danziga) so powě, so drje je so nadpadnik Franz Piechowski w Gdansku narodźił, so pak je pruski staczan, dokelž so njeje za Gdanske staczanstwo zamołwił. Sydo za mkode lěta su jeho wospjet chłostali. W lěcze 1908 su jeho dla zajenja domjazeho měra naswarili. W létowaj 1909 a 1910 je jeho Gdanski kaiwništi sud dla spiegowanja, schichiwdźenja a hrubeje njewotschinjenosće k zastrowanju na chłostanju zasud. 1926 wón do Osnabrücka pschisłdże, hdyž jeho hischcze w tym samym lěcze zamołwi hamtski sud jebanstwa dla k zastrowu na jene lěto zasudźi. Po dojšicho wón zaso na morjo dźesche.

Přećiwnicy wotbronjenja.

Přjedawschi franzowski minister Painleve je pschi sjězdże republikanskich frontnich wojowarjow w Auxere rjekł: Politiske połoženje je jara cżemne a jara sachmatane, pola tuch, kotrejž wschě druhe wotmitowanja. To je prašenje wot kotrehoż wschě druhe wotwisuja. To je prašenje wo wotbronjenju. Myšla žebi cżi, kotříž k tomu radźa, wopraudźe, so so z tym měr najlepje zarucża? Wšitcże je njeschčerpnosć wyšokomyslnych duchow i pohladom na pomatkowcy pschezo so wospjetowazych jednanjow a wukonjenjow zrosumnicż. Ale su tuchi ludźo hluchi a slepi? Snaju woni sle womyslenja, kotrež so jenoż z wuhladom na organisowane wobaranje wróżo dżerża? Njewjedźa woni, so by pschi nětčišchich wobstejnosćach w Europie wotbronjenja Franzowska niż pschikład ale spytowanje było? Kajke srědki bychu so tajkemu spytowanju napschećiwo stajiłe. Swjatk Ludow nima žaneje mozy, kotraż by mohła kłostajo sapschimnyć. Wón njeje ani swolniwy, nadpadnikej automatiszy dyrbjenitke naprawny napschećiwo stajicż.

Spytane samomerdarstwo z hrozu před Moskwu.

S Warschawsko-Moskowskeho żelejnikeho cżaha je pola sastanischcża Biała Podlaska muż z woknom wustokcżicż spytał. Hdyž jemu to cżahowy rjadowar sadźewa, so wón z nožom wjazy krócż krani a hdyž so jeho wulowprascżachu, praji, so Michał Nammow rěka a so je pschi ruskim wikowanskim sastupjerstwje pschistajeny. Njedawno je so jemu poruczilo, so dyrbi so do Moskwy wrócżeć. Po teke pschikasni pak njeje cżinił. Na to staj dwaj sastupjerjej ruskeho najwyschischeho suda k njemu pschischłoj a jemu kasałoj, so dyrbi do Moskwy wotpuczowacz. Dale praji, so chzedźa jeho sataelicż, tohodla je samomordarstwo spytak. Skónczinje starostu proschachu, so by sunił w Polšcy wostacż pak so do Franzowskeje wróżicż. Njeschožowneho su do khorownje dali.

Grandi we Waršawje.

Italski minister swonkownych naležnosćow Grandi je wutoru do Warschawy pschijeł, so by loniski wopyt połskeho swonkowneho ministra Salesikeho w Romje wotpłacżił. Grandia su wutrobnje powitali, hacż runje so nowiny tkěrko wróżo dźerżachu. Wone i nicżo prajazymi nastawkami wopyt italskeho hosća wopominachu. Też pschipitkaj, kotrajż staj Salolki a Grandi pschi hosćinje rěczałoj, nicżo njewopschijataj, schtoż by politiskeje wažnosće mełło.

Lětarske manevry w Romje.

Kaž so i Roma powě, su so swjatkownicżku psched kralom, Mussolinom, zykym dworom a psched stoitynzami pschihladowarjow wulke lětarske manevry wotmě, kotrež so i mjenom „dźeń khchidow“ kóżde lěto wospjetuja. 300 lětadłow w powětrje schwórcżeje. Artillerija a maschinske stełby sapschimachu. Rozbuchanje bombow pisches Rom rjesche. Pschi Liktoriim naměsce be wješ natwarjena, kotraż be bórsp potřelena a so i wohnjom snieži. So by so mósł do powětra buchnyć, so nadobo 16 lětarjow i padatkej płachtu k semi puschći. Kral, kotryż sa cżaš schtyrihodźinskeho manevra mjes Mussolinom a italskim lětarskim ministrom bedźesche, bésche jara spokojeny.

Němcy na kupje Malće.

Na Malcże je swjatki psched kathedralu k njemcram doschło. Po Bożej słužbje, kotruż be arzybiskop w katbedrali wotmě, hobrika cżpjóda ludu na dróży wołasche: „Sklawa gouwernerej Stricklandej! Přjeć i Jtalskej!“ Pschecżiwo demonstrantam dyrbjesche jědna policija jakrocżicż. Arzybiskopa, kotryż po Bożej słužbje w zyrkwi wosta, policija do jeho hroda pschewodźesche, mjes tym so jeho pschiwiżowarjo hurra-wołajo ja nim cżehnjechu. Někotrych ludźi policija saja.

Demonstrazije su i tym nastale, so je arzybiskop we Bożej słužbje politiku jendźelskeho gouverneura Stricklanda pschecżiwo bantjej schwikał. Na to su nazionalistojo, kotřiž chzedźa jendźelske knježiwo na Malcże powróżicż z Maltu k Italskej pschisanknyć, demonstraziju pschecżiwo Jendźelskej wotmeli.

Simonowa rozprawa w Indiskej.

Jendźelske ministerstwo sa Jndiju je pondźelu wjeczor prěni dźeł wustawneho wuwjerka wojsewiło, kotryż je je pschedchadnyšnowm jira Johna Simona indiske wustawne prascżenje sa cżaš pożlednjeju dweju lětow pschepytał. Tomuke wuwjerku jenoż jendźelszy parlamentarjo pschisłuschcża.

Prěni 409 cżischczanych stronow wopschihujazy swjatk pschehlad wo wischich parlamentariskich sastupjerstwach, sarjadnistwowych pschisprawjenjach a sozialnych wobstejnosćach Jndiskeje podawa. Pokazuje so na to, so su indiski zentralny parlament a provinzialne parlamenty wjele wjetschi wliw měłe, hacż chzedźa Jndczenjo pschisnaczż. Mjes druhim so wobstejnosće w jenotliwych provinzach, wustawne prascżenje, administratiwny system, finanzy, ludowe zdźełanje a **zjawne mjenjenje Jndiskeje** wopisuje. Rozwicże sjawneho mjenjenja je jena z najwažnischich wężow, na kotruż ma so pschi sawjedźenju nowcho ludowcho sastupjerstwa a sarjadnistwa dźiwacż. Wobsobina wjednika, kajkiż je Gandhi, jara wulki saczischcż na wobydlerstwo cżini. Wulki smylk by byk, hdy by so na możnosće, kotrež mózą so i tajkich wobstejnosćow rosnicż, nječkodowało. Dokelž może jenoż mały dźeł wobydlerstwa cżitacż a pisacż, je **rosćerjenje powěsćow** wulzy wažna wěc. Jendźelski lud dyrbi je **„swobodnischim hibanjom w Jndiskej sympathisowacż“,** hacżrunje dyrbja so podawki, kotrež tole hibanje pschewodźeja, wobjarowacż. Najhórsche je, pod kotrymž Jndiska dźensa cżerpi, su stare zozialne a hospodarske nałožki, kotrež może jenoż indiski lud sam wotstronicż.

Revoluzionarne hibanje w Jndiskej so pożynja.

Jndiski nazionalistiski kongreż w Allahabadze je nowe wójnske wukazy wudał. Wón wobydlerstwo namołwja, so dyrbi wschě palenzowe klamy zawrjecż, bojkott wutrajnych pschedawarńjow podwojicż, bo wobthoda z knježerstwowymi sastojnikami zdalowacż a ležowostrony dawk zapowědźicż. Wschudże dyrbi so je wschej rajnozeju jendźelskemu knježerstwu spjeczowacż.

Hindojo a muhamedanojo.

W Kapadwańi w Kairaskim wokrjesu, 30 mil wot Ahmedabada, su po powěsćach z Bombaya pondźelu krwawne puki mjes hindami a muhamedanami byłe. Pschi njemerach je so pjecza někhdże 400 wożołow sranikło.

Rumunski statny přewrót so w Bellinconje přihotował.

„Corriere del Ticino“ w Luganje powě: Rumunski statny pschewrót je so 24. haprileje w Bellinzonje pschihotował. Tutón dźeń su rumunski prynz Soutro, general Alexis Averescu, rumunski konsul w Turinje a druhe rumunske wożobiny z Milanna a Pariża do Bellinzony pschijeli a so w hotelu „Metropole“ zhromadźili. Dźeń pozdźischo je prynz Carol z Züricha pschijeł. Znju nóz su tele wożoby w jenej hotelowej sali wuradźeli.

*

Parizjski „Temps“ i Bukaresta powě, so je wjetschi Barbu Stirbey, kotryż je z kronprynzom Carolom, prjedy hacż je so trona wzdał, wulku swadu měł. Rumunsku wopuschcżił, hdyž be so Carol wrócżił. Wjetschi je porucził, so dyrbja so jeho kubła pschedacż. W pschichodze budże we wukraju bydlicż.

Rumunski kral Carol II.

So je sakonjedawaza zhromadźizna Carola nimale jenohłósnje sa krala wuwolała — kaž je znate, je jenoż jenicżki sapósłanz pschecżiwo tomu byk — so z tym zwjazała, so liberalni w pożedźenju njejsu pschichtomni byli. Wukonjazy komitej liberalneje strony je drje wobjamknył, wojsewjenje wudacż, so liberalna strona na žane wschelake nowemu położenju njepschichłokuje. Dźensa pak je hižo dwělne, hacż so tole wobjamknjenje do skutka staji. Wutoru je zhromadźizna liberalneje młodźiny była, w kotrejž Donescu praji, so je žebi liberalna strona zwojeho nadawka wědomja, a so žebi na to njepomysłiła, so ludzi napschećiwcżu stajicż. Strona budże wocżakowazu politiku dźełacż.

Swójbne naležnosće krala Carola II.

Rumunski kral Carol II. je pondźelu wjeczor rosrěcżenje je swojej dźělenej żonu, prynzeju Helenu, mějł. Mjes ninmaj je so pjecza wobjamknło, so **zadyn i wobeju njebudże žadacż, so by so dźelenje jeju mandźelstwa njephlaczitwe wunrajsiło.** Kral Carol a prynzeża Helena staj dojednałoj, so dyrbi wocżehnjenje dotalneho krala a nětczischcżeho kronprynza, dźewjeczischeho Michala, w ruzu prynzeju Helenu wostacż. Kronprynz Michał budże wot nětka w kralowstwje hrodże Cotroceni bydlicż.

Kral Carol přećiwo swojim přećiwnikam

Na trón stupiwschi dr Carol rjekł, so chze so ze swojimi dotalnymi pschecżiwnikami sjednacż. Kralowu wulkomyslnosć je prěni rumunski późłanz w Pariżu, Diamandi, sho-

nił. Jeho je kral Carol hižo wutoru ſ jeho saſtojnſtwa wotwołał.

Diamandi liberalnej ſtronje pſchiſłuſcha a bě wot Bratiana poruczniſcej doſtał, ſo by prynza Carola wobkedźbował, kaž dołho w Franzowſkej pſchebywaſche.

Mordarſtwo w Chicagu.

Rubježniſy, mordarjo a pſcheſtupnikarjo w Chicagu, kotrychž ſłoſtniſtwo bě policija pſched někotrymi mjezami trochu potłóčiła, ſu ſo ſaſo ſe ſwojich khowankow ſwětrili a ja poſlednje dźeſatk dnjow 13 ludźi morili. Jich poſledni wopor bě dopiſował „Chicago Tribune“, Alfred Lingle, kotryž je wot 18 lět kriminalny dźěł tychle nowin wobdźěłał. Jeho ſu pónduželu popoldnju w huſtej ludowej cźiſicheźerju pſchi Michiganſkich boulewardach ſ tſelenjom do ſadnjeje hłowy morili. Mordar je ſo w cźiſicheźerju ſchował.

Cźehodła ſu Chikagowſky ſłoſtniſy Lingla k ſmjerći ſaſudźili, njeje hiſcheze ſnate. Stónzowany bě dobry pſcheceł Capona, wjednika najſtrachniſcheze Chikagoſkeje bandy. Capona běchu pſched někotrym cźaſom ſ faſtwa puſchcźili. Pſchiběranje njeſkutkow w poſledniem cźaſu ſo jeho dźěławoſći pſchipiſuje. Na druhej ſtronje Lingle je policiju hromadźe dźěłaſche a jej pomhaſche, mordarſtwa poſlednich dnjow wuſłědźić. Kaž ſo jda, je wón Chikagoſkim ſłoſtnikam ſtrachny był, dokelž je jich potajnoſcze ſnał, a tohodla ſu jeho wotſtronili.

Nowe mordarſtwo je w Chikagoſkim wobhdźeſtwje nimo měry wulke roshorjenje ſpudźiło. Policija je pónduželu wſchě měſtna pſchekhodźiła, hdźež ſo ſłoſtniſy khowaju a je někotrych najſtrachniſchich njekhańilkow ſajała. Jim pak ſo njeje wobe dopokazaſ, ſo maju ſ mordarſtwom někajke ſwiſa. „Chikago Tribune“ je 100 000 hriwnow myta na ſaſkłapjenje mordarjow wuſłajiła.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 11. junija 1930.

— Wo **wjedrje**. Naſche wjedro je dokładny rjany a wobſtajny was pſchjalało. Schtóžkuli hiba ſo jaſo dale na rjanc. Sſyhla wiſina, pónduželu poſo kupy Iſland leżaja, hibaſche ſo wječora w dalokej połnocy nimo. Mórzowjeſ ſ khwilemi pſchiſłabſchaſche a ſchkleiła trochu ſpadowaſche. Někto na wyſchina, ſ wječora Europy leżaja, a yſches ſrjedźnu Europu ſo cźehnjo, a nad Ruſſej leżaſej wyſchinu ſo ſjednoceźo, móz nad nalchim wjedrom. Nižiny nad ſrjedźnoſemſkim morjom běchu ſłabe a ſu ſo wuſcźahnyle. Jenož njewjedra móża nam wokſchewjenje pſchiniſeſ, tola nětcźiſchi ras wjedra dawa malo mużije na njewjedra. Wſchudźom naſchi ratarjo ſymja ſaſyhkja. Na hnojenych łukach ſu ſpokojaze, hewak, wołcźoby na Sſtyrje winych łukach ſrěnje, haj ſchpatne. Dwě ſcźe połpochi [illegible] ſu nuże, kaž by dorn ſuſ[illegible] ſteja a trója bohate žně. Bóh [illegible] ſchkodowanjom wobarnowacź. Snjiſ [illegible] ćenćko 3,39 hodź. a khowa ſo 8,20 [illegible] wječor 10,05 hodź. a khowa ſo rano [illegible] wječer we 7 hodź. barometer 734, hygrometer +3, thermometer we dnjo +28. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +2, thermometer we nozy +16. Wuhłady na cźopritſche wjedro.

Rataſ na deſćik ćaka.

Hdyž ſwjatki khodźachmy mjes ſchnjanjazymi ſitnymi ſahonami, mjes mkodynmi wowſami a nimo mtódnych rjadkow ſeſkhadźanych běrnow a runkliży, możachmy wobkedźbowaceź, kak ſuchu hižom wonkach ſaſo je. Pola bychu rad ſrěbate cźopty, płódny deſchćik, kiž by ſemju woſchewſił a koruſchka namaczał, ſo bychu dale cźerſe. Poſlednje dny je ſo nětko tak rjenje ſcźopliko mamy woprawdźitu lećnu cźopłotu. Lětſa wſchak ſmy dotal ſpodźiwne wjedro naſhonili; tak ruce bach ſo njebjo ſamrócźi. Jo poćza hri-

mać, ſylny deſchcź ſo lijeſche a ſamo krupy ſmy hižom pomėli. Chcemy ſo nadźijeć, ſo budźe naſchim honam po cźopkych ſuchich dnjach kobodny cźopły deſchcź ſpodźejeny. Też ja ſyna njeby derje było, bychu-li ſe ſylnymi deſchcźemi wulke wody naſtałe, kiž bychu ſkóncźne kuſi ſamaſake. Ratarjo ſo wjeſela, ſo je telko piſy ja ſtót narosło, njeby nicźo ſchkodźało, bychu-li płaćiſny ja ratarſke wuſpody też trochu roſcź chźile.

*

— **Wo nalutowanu mſta Budyſchina.** W meji ſo ſaplaćeji 203 014 hriwnow. Wołtóžny ſo 132 141 hr., potajtim je wjetſchina 70 867 hr. — Sapołożeńkow bě tónſ meje 6 049 889 hr. Licźba kontow roſcźe wo 174 na 12 350.

— **Paduſchſtwo.** Krabnyło je ſo w nozy k 5. 6. je ſamknjenje pſchedawarńcze na Oſwinſkej leżownoſcźi nješto druźin ſchokołady, 200 fotografiſkich pohladnizow, 1 brunj imitkrowany wacźok, 25×25 cm wulki, 1 mały wotwjerćeł a dwoje małe nożizy. — Schtóž nješto wo tym wě, njech to ſdźeli kriminalnemu wotdźełenju w Budyſchinje.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć ſ Makeho Woſyka do Sſwinarńe je dla nałożowanja na Sſwinarńſkich honach wot 14. hać maſſćerje do 20. ſwěcźa 1930 ſawrjeny. Jěźdny wobkhad pokaluje ſo na pódlaſiſke puće.

— **Towarſtwo Pomocy za studowacych Serbow** zmjeje dźensa ſrjedu 11. junija popołdnju w 3 hodź. w Serbſkim Domje w Budyſinje ſwoju hłownu zhromadźiznu, na kotruž predsydstwo ſobuſtawy a pſcheſelow towarſtwa lubje preproſuje. Zwjeſelace by było, hdy by zhromadźizna w jubilejnym lěće woſebje derje wopytana była.

S **Hodźija.** Hoſcźeńcaŕ knjes Cigner bě ſwjatki wſchelaćich Budyſkich wumjeſkow a wumětki pſcheproſył, ſo bychu muhotowali maly kabaretny wjecźork. Pſchipowědźeć bě P. Pierre. Sſobuſtutkowachu E. Metz, Erni Wolffez a Irmgard Mukez. Wopyt bě jara dobry.

S **Nakez.** Sſwjatkowniczku wjecźor ſnjeſoži tu motorowy kolešaŕ ſ Wojerez. Na dróży wot Nižeje Wſy do Komorowa njemóżeſche wón na pěſkotnej dróży pſchi Nižej Wſy koleſo dźeſ wobkhujeźcź a padźe. Wosta bjes wědomja ſcźo. Dowjeſcźchu jeho najprjedy do Nakez a potom do Wojerez.

S **Potpźy.** Wuloru wjecźor wotkło 10 hodź. wotpali ſo Biſkopez (prjedy Schollikez) žiwnoſcź docźiſta. Dokelž ſo miliniowoh hnydom ſnići, możachu tón jenoż ſ wulkej nuſu wukhowaceź. Nimo wſeſnjeje ſtykawy pſchikhwata jako prěnja nowa motorſka ſtykawa ſ Noweje Wſy. Tola wrěnja ſtykaſche Lichańka ſtykawa. Pſchićźinny wohnjeſ nje[illegible] ſnate. Wuthowało ſo njeje wićźo.

Se Semiź. W nozy k ſwjatkowniczaſy ſadobywachu ſo paduſchi do Hohlſeſeźez wobkhoda. Sſłoſtnik ſakkóźi wotnjaſi ſchkleńcźu a kradny dowaj kožanaj kabaţaj a dalſche drasty w hodnoſći 300 hriwnow. Sſłódźeźli poſ dźeſcźe ſa ſtódom wospjet hacź do Nacźka ſtaly, hdźež ſlěd ſhubi.

Z **Noweje Wjeſki** pola Worklec. W naſej wjeſcy je ſo pred krótkim nowe domſke natwarilo a to pri puću do Hatow. Khežka ſluſa Pećcy. Wón je ſebi [illegible] wot k. Langi kupił. Twar ſo haklo kóne měrca započa a nětko je hižo khwilu hotowy a też wobydleny. Wjednik dźěła běſe k. Korjeńk z Njebjelćic.

Z **Janſkich kupjelow.** Hižo lěta dołho zarjaduje wjednistwo tudomnych kupjelow 2. dźeń ſwjatkow orchestrelnaje koncerty, kiž buchu zwjetſa derje wopytane. Tola telko ludu je ſo ſcźeźka hdy zeſło kaž zańdźenu pónduželu, hdyž 20 muži ſylna měſćanſka kapała z Kamjenca pod wosobinſkim nawjedowanjom ſwojeho dirigenty knjeza kapałnika H ö h n y, tu koncertowaſe. Hižo w ſtyrjoch běchu zeſtajane bliđa wſitke wobſadźene a pſeco hiśće khwatachu hoſćo w cźłódach. Tola we wobſěrnej zahrodźe, kiž nětko w nałětnej pyſe ſteji a hdźež pri ſmalatym ſlońcu ſcźomy khłódneho khłódka poſkićźuja, namakachu wſitcy měſtna, hdyž ſo blida a ſtóły pſtiſajichu. Na

tajki nawał drje zarjadnistwo pſihotowane njeb.

tajki nawał drje **zarjadnistwo pſihotowane njeb.** Bychu-li ludźo wědźeli, zo móża pri tunim zastupje (jenož 50 pf.) tajki rjany koncert słyšeć, dha bychu zawěſcźo hiśće wjacy pſikhwatali. Ale ſto by knjez diriktor tomu rjekł, hdyž mějeſe hłowu polnu, zo ſo wſitko derje zarjaduje a wſitcy ſo ſpokoja. Pódła tutych znajmjeńſa 400 hoſći hospoduja Janſke kupjele tukhwilu na 350 pſiſłušnych khorobnych kasow, kotříž też zynkam dujeŕſkcho koncerta ſłuchachu. Tajke ſo za rumnu zahrodu, ſcyła hdyž hudźbny pavillon trochu na ſtronje ſteji, najlěpje hodźa. Pri ſwjatej ćiſinje, kiž w Božej ſtwórbje knjeźeſe, běchu zynki hać do poſlednjeho kućika ſłyšeć a namakachu rjanehu wothłosa w pſimjeznej holi. Zdała běchu mnozy hoſćo pſikhwatali, dwór a puće ſtejachu polne autow, ale też bliźſa wokolina bě derje zastupjena, tomu cyle cźrjódy płotnych hoſći. Hudźbnicy derje hrajachu, wobkedźbuju wſitke dynamiſke rozdźěle. Pri knjeźacej ćiſinje móżachu je hać do nězneje cunjoſće pſrewjeſeź, ſtož pola dujerjow tak lohko njeje. Hudźbny porjad běše dosć wotmeńjacy, nie jenoż we komponiſtach, ale też w karakteru poſkićeńkow. Znate koryfeje (ſławjeny) orchestralneje hudźby bě*chu zastapjene kaž Liaka, Kreutzer, Stappé, Lehar,* Meyerbeer. Rad běchmy wězo Straußa a Dvořaka ſłyšeli. Snadź pſichodny raz. Tajke hudźbne poſkćeńki wokſrewjeja zmysł a wutrobu a pozběhnja cłowjeka nad wšědnymi ſtarośćemi. Na nje ſo znajmjeńſa na hodźinki pri rjanej hudźbje pozabudźe, za cźoż ſu pripoſłucharjo zarjadnistwu jara dźakowni.

S **Wojerez.** Saſtupjerjow brunjzowego pſchemyſła cźahnja tu ſwolacź na mjeſynarodny ſjeźd. Maju ſo tu 16. junija pokalacź ſwěćkowe wobrazy wo brunjzowym hórnſtwje. Wićhudźe ſo hižo hotuje na to, ſo bychu ſo hoſćo ſ wukraja a ſ Němſkeje hódnje powitali.

S **Wukrańcźiż.** Pola Kirſchnerez kowarńcze we Wukrańcźach ſo móſt twari. Dróha ſ Wukrańcźiż do Dubowo ſo tohodła wot 10.—28. ſmažnika ſawěra. Wobkhad ſo na Borſchtku pſchepoloži.

S **Běcźe Wody.** Namakali ſu někto cźełko tocźerja Bréſaka, kotryž bě ſo ſ 25. meje ſhubił. Sſobotu do ſwjatkow napadže hajnikej Wóhmerej ſpodźiwne poćźinanje ſornow. Swěrjata ſu po ſdaću pſched nićźim ſpłóſchichu. Hajnik da naſajitra měſtnoſcź pſchepytaceź. Lěſny dźěłaceź Zimmermann ſ Hamora namaka hižo tkěrno ſeſtate cźełko w paprocźu. Bréćak je najſterje jeź k ſebi wſak.

S **Hródka.** Cźeźke njeſboże ſta ſo ſobotu do ſwjatkow pſchi wjecźornym dwórniſchcźu. Nakładny awto pſchijéźe ſ dwórniſchcźa do měſta a ſetka koleſarja na motorſkim koleſu. Tón bě runje wós pſcheſcźahnył a chźiſche nětko na prawo jećź. W tym wokomiku chźiſche nakładne awto do Barlinſkeje dróhi a ſrafy do koleſarja, kiž bu cźeźko ſranjeny a potom do ſhorownje dowjeſeny.

S **Wětoſchowa.** Na dróży mjes Lubnjowom a Wětoſchowom ſta ſo ſwjatkowniczku cźeźke njeſboże. Sclinak Nopaŕ ſ Barlina jéźdźeſche na ſwojim motorſkim koleſu do Borſchcźa. W pſchiwoſu a na ſoziju ſedźeſchtej dwě žónſkej. Sadź jédźeſche na wobźeźbitym motorſkim koleſu knjes Stanko, ſyn żony w pſchiwoſu. Pſched Lubnjowom chźiſche Noparja pſchećeźahnyć. Pſchi tom ſajéźde do jeho koleſa. Koleſo ſo pſchećeźiſny. Jena żona ſo ſ łopka ſranì, druha wſchak tak cźeźko, ſo w khorowni wumrě. Nopaŕ bě na pleſtr padnył a bě hnydom morwy. Stanko woſta njeſranjeny.

Se **Saſpow.** W nozy k póndźeli wotpali ſo domſke dźěłaceźerja Bjedricha Żeleſka. Wobkedźeź a jeho żona njeběſchtaj doma. Tukachu na Żeleſta, ſo je khźeu ſam ſapalił a jeho hnydom ſajachu.

Z Łužicy.

S **Khróſtawy.** Pucź mjes Khróſtawu a Bjedrußkom ſo dla wuſhwjenja na Khróſtawſkich honach ſawěra. Jéźdny *wobkhad pſchepołaja ſo na Wbohow a Korkow Horn.*

Holanski wučer Uwe Karſten.

Roman wot Felicitas Rose.

11] (Pokračowanje.)

Cźeńke, zyle wupadane włoſy poczachu ſo runje ſnowa kruźiéź w małych ſłabych kudźerkach, — kak jara bě ſo pſcheměnika!

Pſcheměnika na cźele a duſchi.

Lědy ſłowjeźo ſe mnu porěća, a jeje wulkej, ſymicźnje ſo błyſchcźataj woczi njewidźerjeſchtej mojeho ſpohladnjenja, hdyž ju naſejnje proſchachy, ſo by mi prajiła, je-li to jenoż cźeźka khoroſcź, kiž je ju tak pſchemeńika.

„Haj, haj, Wórſcha, — ta ſtraſchna khoroſcź. A tamle —“

Wona pokaja ſe ſuchej, bjeſkrewnej ruku na ložo, hdźež jeje macź drěmaſche.

Derleiſſenowa wumrě.

Ja proſchach Martu, ſo by zyle ke mni cźahnyła, — mój, kaž ſo ſda, běchmoj róle pſchemeńkej, ja pſchidźerżach ſo nětkole Marty, kaž bě wona jako dźěćo ſo mje pſchidźerżała.

Ale Marta mje ſ hruba wotpokaſa, a ſaſo bě to Hendrich Heinſius, kiž mějeſche to ja pravje wot njeje.

„Naju by to myliło“, wón potom prajeſche, hdyž běchmoj ſamaj, — jara myliło. Jo dźe ſym cźi hižo jónu rjekł, ſo chzu ſwój poklad ſa ſebje mécź.“

J e h o p o k l a d!!

*

Lu ſo ſ Hendrichom Heinſiuſom njeſrofumi. Ja to njeběch pyła, haćzrunjeż běchu zuły dawno ſa tym pſchiſchli, ſo wobaj podźěłnikaj wobkhoda ſebi ſ puća khodźeſchtaj. Ja ſama běch ſ mojim Lu ſo roſſiwiła, běch ſo ſtała ſ bojaſlivej, nerwoſnej holcźku, kiž nikomu ſwoju wutrobu njewotkry a najradſcho ſamotne puće khodźeſche.

Wſchitcy naſchi ſcźerjeſiſo ſo praſchachu, hdy dha budźe *naju kraſ — naſnaleźniſcho Hendrich Heinſius ſam —,* jeho kraſnu hrodźik bě pſchiprawjeny mje pſchijeć, tohorunja vila pſchi Gardaſkim jéźorje, hdźež cźhyſche mje najprjedy ſawjeſeć.

Cźehodła njeprajach jemu cźaſ.

Ja njewěm.

Jónu běchmoj ſ bratrom Lu ſamaj hromadźe.

Dołha pſcheſtawka bě w naju zyle ſwjeſčſnej roſmowje naſtała, — ach, hdźe běchu ſo cźaſy ponimyke, hdyž běchmoj tak zyle pſchesjednaj, a pſchetłwatachmoj ſo tak rjeć pſchi ſwojim dźěłbrazu jedyn ſa druheho we wumělenju mjeſnem, nahladow a ſacźmotwanjow!

Hdyž ſ hłubokeho myſlenja horje pohladnych, ſetkach ſo ſ dobrym ſpohladnjenjom ſ jeho woczow, a jeho wulkej, wuraſnej ruzy — tak zyle hinaſchej, kaž ruzy mojeho ſluſbjeneho (ja dyrbju to pſchećo ſaſo wuſběhnyć) — ſłoſtniſtej ſo lubocźiwje na mojej

Tu ſo jeho wopraſchach:

„Lu, cźehodła njemóżeſch jeho cźuć?“

„Měniſch-li Hendricha Heinſiuſa?“

„Haj.“

„Lubujeſch-li jeho j a r a, Wórſcha?“

„H a j, Ludwiko!“

Lu bě poſkocźił, ja běch wobě ruzy wokoło jeho ſchije położiła a pſchituliſch ſo ſchkit pytajo k njemu, pſchi tom płakach wótſije a bołoſtnje.

„Tuj chzu ſo prózowaceź, jeho pſchećo lépje ſrozumiceź, mała Wórſchulka.“

„Ach Lu! Luby, luby Lu!“

Mi bě tak mutnje na duſchi, a nětko, hdyž tole ſapiſuju, ſedźi tak prawje wuwědomju, kak njewopſchijomne bě zyle moje położenje.

Budźeſche-li Lu był ſ mojej macźerku, ſnadź bych była w tutej hodźinje ſo ſmuſiła, jemu hłubinu ſwojeje duſche woſtrycź, ſałoſtny dwěł wojſewicź, w kotremž cźahch. Staj*nje běch ſłyſchała, ſo macź wſchitko rozumi, wſchitko ſa-*
chźiſche, wſchitko wěrì, wſchemo ſo nadźija, wſchitko cźerpi a

to ſwoje njepyta, běch ſłyſchała, ſo je macź woczelena lubocźć. —

Ale Lu bě jenoż mój bratr, a ja mjelcźach.

Dnja 10. novembra.

Dźenja rano wotuceźich ſ mutnej cźeźkej hłowu. Pſchi mojim łożu ſedźeſche Alſlevez macź.

„Tatle, to pak je rjenje, ſo ſcźe wotuceźika a macźe leź jaſnjej woczi. A tak to njemóże dale bicź, knjeźna Wórſcha. Tu je nětko pſchiſchcźel a mi prajił, ſo mam lépje na waſ kedźbowaceź, a ſo Wy nam tu hewak hrozuje ſtworjecźe. Nu, dajece ſtarej żonje dopowědaceź. Ja ſym tomu někomu prajiła, ſo ſcźe wot toho wjele pſiganja tajka hubjena, a wón je rjekł, ſo dyrbi ſo Wam to precź wjacź, pſchetoż mamy ſamokwjenje ſa waſ, ako to by ſo dyrbjało knjeſej brarrej w Hamburgu idźeźicź, tón by potom hnydom jow pſchijeł. A nětko ſcźe wſcha wobłóda a běſchcźe rjepły zyle cźerwjena wot ſymizu, a ja ſebi ſiwa rady njewěm, a mam Waſ tola rada, pſchetoż ſcźe ſmjerećź dobra duſcha, a ja ſym polna ſtaroſcźe wo Waſ.“

Potajtim tajku dołhu rěcź dźerżeſche Alſlevez macź.

„Macźi Alſlevowa, cźehodła tu ſedźiſce pſchi mojim łożu?“

„Dokelž ſcźe zyłu nóź ſe ſymizu ſajata byka a ſedy ſym Waż bodźerżała. A „mój hołz, tón ſcholmejſtr“, je k lěkarjej běźał, ale tehdy ſu nětkdże do druheje wſy ſawołali, a do popołdnja tu być njemóże.“

„Macźi Alſlevowa, ja ſym ſtrowa!“

„To ja njewěrju.“

„Tola, tola, tomu tak je.“

„Wy radſcho we łożu leżo woſtańcźe, knjeźna Wórſcha. A pjero a cźornidło wosmu prjeć!! A ja ſama napiſchu knjeſej Ludwitej Diewenej.“

„Luba Alſlevez macźi, ja ſym ſtrowa! A hiſchcźe je niczkt dźeń dha pißacź a potom ....“

„A potom?“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

* Se **Salomja nad S.** Pschi wóhnju Sencałez twarjeja 3. junija, kradnuchu Sencałez nimo druhich wężow sloty cżasnik a dwaj złebornaj cżasnikaj. Paduschi schu mjeś ludźimi, kiż pomhachu nadobu wukopowaś.

* S **Pózskowa.** Wobthadne njeszbożo sta so swjatkownu wjelkonjelu. Na rozpuczu do Trjechowow sraly kolesiar do susodnjoweho kolesiarja. Kolesiar so cżeżko srani. Dowjezechu jeho do Driežđanskej khorownje.

* S **Ojwinja.** Na horje Ojwinje hižo pa lětdżesatkach pschesko sokoły. W poslednich létach dale njemjeschu tu gnjezdo. Lecha je so lonoż jenicżki por pschimamakal. Nimale wse njedżeli pschedy dyżli hewak, lětża lahnyschtaj. Gnjezdo so namala w stalach na krótkorańschej stronje hory. Sokoły su sakonjcy schitane.

* Se **Shorjelza.** Tu snjeschoži pschi kupanju 21 létny Erich Paul. Chyschce sa bulom do Nisy skocżiś a padże pschi tym tak njeszbożownje na kolik pschi brjoży, so jej nop yutny a rjap srani. Jeho do khorownje dowjezechu.

Sakska krajna synoda.

W pjatkowym skónczným posedżenju 14. sahkeje krajnoje synody so najprjedy hischcże sa płaczjwe wuprajchu wobkedżowachu do krajneje synody w Zitawsko-Lubijschim wokrjesu.

Na to sapocza so druhe cżitanje zyrkwineho sakonja wo cyrkwinym patronacże. Wicepresident D. Hickmann wosłoji najprjedy wschelake sapodate pschecża s kraja. Wobsenjeny so, so maju so wone se sakonjom sa wothbyte wobkładowacz. Wo krótkej pschestawzu, kiż słuschesche k docżesenju, wothłosowasche so wot jenorlizwych paragrafach. Jenoż § 13 so i 39 hłosami pschecżiwo 29 hłosam wotpokaja a rěka nětko: „Nowe patronaty njemóża wjazy nastaś." Pschi wothłosowanju wo zyłym patronatskim sakonju so wón pschecżiwo 24 hłosam we ev. luth. krajnej synodze pschija.

Na to president hrabja Witzthum s Eckstädt a konsistorialny president D. dr. Seetzen na ważnosć sakonja potaschtaj a so sobustawam sa sobukultowanje na sakonju skowaschtaj. President wosjerwi, so so synoda hacż do nahonu wottworcżi a pschecżita manifestaziju, kotruż běchu wschitke 4ši skupiny namjetowale, w kotrejż sebi pospěchowanje finanzielnych rjadowanjow mjes statom a zyrkwju jedża.

Njewuswobodżeny narod!

Hdy změjemy my w Němskej ćelko swobody, jako Němcy w Čechach.

Hdys a hdys němske nowiny też nam Sorbam kedżbnosć wěnuja. Zrědka wšak w prećelnym zmysle. Zwjetša nas hanja, so na nas přislodżeja abo hladaju nas podhladnych činić.

Tónkróć wozjewi „Dresdner Anzeiger" w č. 254 šćuwanski nastawk přećiwo Čechам, w kotrymž też spomina na łužiskich Serbow a so rozhori, zo so Češa zwěrja rjec, zo Serbja su potłóčowany narod.

My woprawdże wobdźiwamy khrobłosć a naivnosć dopisowarja „Dresdner Anzeiger". Po jeho měnjenju haji „Němski wustaw za wukrajne Němcowstwo" we Stuttgarće jeničcy kulturne a hospodarske poćahi mjez Němcami doma a za mjezami. Zdobom so dźenik rozzlobił, zo też Češa su sej w Prazy założili podobny wustaw. Hnydom němski dopisowař haru děri, zo so pola Čechow jedna wo politiske předewzaće. Štóž ma sam złe swědomje, pola druheho też hnydom **na** złóstnistwo tuka!

Češa su na wustajońcy, kiž je čěski wukrajny wustaw zarjadował, pječa też spominali na nas Serbow, su tam wozjewili, **zo smy jenički dotal hišće potłóčowany słowjanski narod, zo so čežko bědźimy we njerunym wojowanju.**

Štóha so skhrobli rjec, zo tomu tak njeje! My smy potłóčowany narod, přetož w Pruskej teptaju naše prawa w šuli, cyrkwi **a** zjawnym žiwjenju. W Sakskej mamy so trochu lěpje, ale też tu dawno hišće nimamy to, štož nam słuša. My chcemy, zo by so nam tak derje šło, jako němskej mjeńšinje w Českej.

My njezrozumimy, zo su Němcy hnydom tak nervosni, hdyž so rěči wo tym, zo serbski lud hišće njeje wuswobodżeny.

My dźe njewěrimy, zo budźa Němcy tak naivni a wěrić a myslić, zo chcedźa druzy nas wuswobodźić z brónju w rucy. Abo zo chcemy my sami so wuswobodźić z namocu.

Swoboda a swoboda njeje to same!

Na politisku swobodu Serbow žadyn człowjek njemysli, ani nanajradikalniši Serb, ani nanajradikalniši panslavista bratrowskich narodow.

Chcemy kulturnu swobodu!

A wo tu so bědźić budźemy bjez přestaća. A tutn kulturnu swobodu móže nam dać jeničcy němski stat.

My smy njewuswobodżeny narod! Hdyž so Němcam njelubi, zo so to trubi do swěta, wšak móžeja nas wuswobodźić z tym, zo nam dawaju naše prawa. To by sebja też přisporiło němsku nahladnosć we wukraju. Potom mohł Němc wuspěšnišo hajić zajimy swojich bratrow za hranicami.

Hdyž Němc nětko rěči wo nuzy wukrajnych Němcow, njebudźa jemu cuzy pod nós tykać: **„A što lužšcy Serbja?"** Štóž ma sam roztorhane kolowy, njesmě druheho hanić, zo ma dźěru w kabaće.

Na kóncu „Dresdner Anzeiger" twjerdźi, zo runje Češka njedźiwa na swoje mjeńšiny. To je trochu jara khrobłe. Wšak dźensa kóždy sprawny Němc wě a přidawa, zo ma němska mjeńšina w Čechach sobu nanajwjacy mjeńšinowych prawow. To su też nahladne němske wosoby a nowiny zjawnje wobkručili. A my, kiž bydlimy na pómjezach češkeho kraja, najlěpje znajemy poměry za mjezami. Wěmy, kak derje so Němcy tam maju a jim woprawdże zawidźamy.

Němcam pak přiwołamy:

„Dźiće k Čechам a wukúće wot nich!"

Sjwy w Sakskej při spočatku junija.

(S rozprawy statistiskeho krajneho hamta.)

Dožahaje dosche we meji dopomhachu k spokojacemu rozwiću sjwow. Jenoż w jutrownjschich Rudnych horach zalubne wjedro rozcżenju trochu sadżewasche. Najwjetše sjwy su wosebje w dolhowjeczornym dźelu kraja tak rjane, so so pschi sjwlnych deschczach, kiż i wichorom pschihódschu, mjetnarni lehnychu. Nalětnje sjwy cżerpja khětro pod schkodnikami a njerjedżu, runjeż derje rostle.

Pjenjowe rostliny su so wschudźom jara derje rosrosćej wosle, dalokoż sjoma rozcżenju sadżewata njeje. Natarjo maju potajkim dosć seleneje pjenja sa swój kót. W Lipscżanskich stronach pak su dyrbjeli s mětnami dżecżele podwozać, dokelž běchu jara blakate; pschicżina k tomu je lonska suchota, kotraž je rosmnoženju myschi jara spomožna była. Luki a pasiwischcża wosebje na lunnischich wyschinach polnje njespokoja. Ssyna khětro sasyrkuja.

Běrny hischcże wschudźe sekkhadźale njejsu, dla khłódneho a mokreho wjedra su sažne běrny jara njestajne pschischle. Runkliża je jenoż na pschihłódnych polach derje sekkhadźała, na druhich njespokoji.

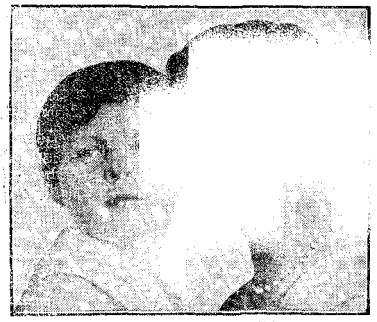
Mokra meja běsche spomožna sa rosschěrjenje rostlinowych schkódnikow. Wjele starocżow nacżinja ratarjam njerjedź, wójty, pólny żonop.

Sa Sakisku wobličeli statistiski krajny hamt sceżehowace liczby sa sjwy (1 wosnamjenja jara dobre, 2 dobre, 3 srjenje, 4 žnadne, 5 jara žnadne): Liczby w spinach porjadnuja so na samjzny cżas lonischeho lěta. Najwjetše pschenża 2,1 (2,6), nalětnja pschenża 2,7 (2,7), nahimschi jecżmjeń 2,2 (3,0), *nalětnj jecżmjeń 2,5 (2,6), wowjs* 2,6 (2,6), rapž a rěpik 2,5 (3,0), len 2,8 (—), runkliża 2,7 (2,6), dżecżel (też s trawu směschany) 2,5 (3,1), luzerna 2,3 (2,8), powodżne luki 2,4 (2,8), druhe luki 2,5 (3,0), lupiny 2,9 (—).

Sokołstwo, šport a hry.

Bólkopańca.

Swjatkowne dny běchu sportowniśca powšitkownje žiwje wobsadżene. We Łužicy su wuzběhowace



Dotalny rumunski kral, wósomlětny Michał ze swojej maćerju pryncesnu Helenu. Wona je žona krala Carola. Mandźelstwo ma so rozwjazać. Pryncz Michał wostanje z krónprynccom.

sćěhowace hry: Budissa-Riesa 3 : 0 za Riesa. Spielvereinigung-Drježđżanski Sportlust 3 : 2 za Drježđżany. Budesteey I-DSC 3 : 4. Budesteey I-Heidenau 1 3 : 4, Huska I-Porchow I 9 : 0.

Na Barlinskim stadionje wotmě so zajimawa hra w přitomnosći 30 000 přihlđowarjow mjez Hertha-Barlin a Köln-Sülz. Barlin dobu z wysokej liču 8 : 1.

Dale njech su hišće naspomnjene wšelake *internacionalne hry:* Bratislava-Drježđżany 4 : 5; Bykomjo-Konstantinopel 4 : 2; Slavija-Fürth 4 : 1; Wuherska-Hollandska 6 : 2; Belgiska-Portugalska 2 : 1.

Max Schmeling a Jack Sharkey boksujetaj wo swětowe mištrstwo.

12. junija wojujetaj znataj boksarjej Němc Max Schmeling a Američan Jack Sharkey wo swětowe mištrstwo. Schmeling je so hižo před někotrymi njedźelomi do Ameriki podał, zo by so tam na rozsudny dżeń hódnje přihotował. Jack Sharkey płaći jako njepřewinjomny boksar, tak zo znaje Schmeling zawěsće čežke stejnišco.

Wobkhadne njezbože.

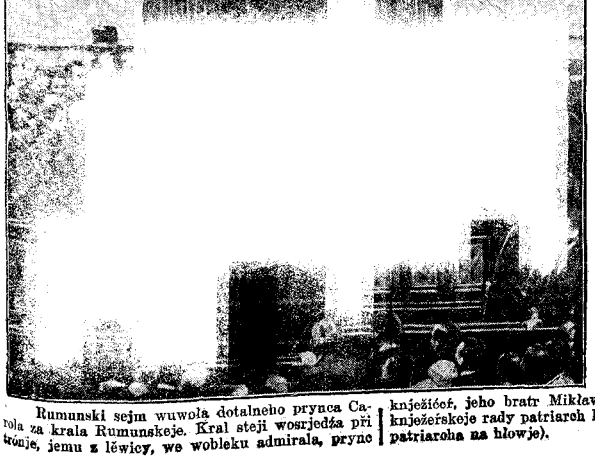
W Mjerjowje pola Wósporca je so swjatkownu njedźelu bopoldnja ½10 hodź. jimjarne njeszbože i motorlim kolom stało. Syn blidarskeho mišchtra Gebauera błuche s motorlim kolom po swoju njewjestu w Schönbachu pola Rubia pobył, so by ju swjatki starschimaj pschewostajił. Krótko psched hajschom do wjsy puschcżi so pschischrabił pschi tolsstowym cżérnidle a kolešar je swojej maschinu do pschérowa najedże. Hoża so je sozinkseho žedła wjerchu a s tajkim wotmachom wo drólu dyri, jo hnydom morwa ležo wosta. Młodżeń so jenoż s lohka srani. Ludźo, kiż běchu njeszbože wobkedżowali, lawolachu Mjerjowskemu saanitetnu kolonu, kotruż blidarski mišchtr Gebauer namjeduje a dyrbjesche je strózelemi wibjecż, jo bjesche to jeho syn je swojej njewjestu, kiż běschtaj njeszbožiłoj.

Sobotu bopoldnja pschejedże nakładny auto w Shorjelzu na Trotzendorfskej dróhi 72 létnu Hanu Pablowu. Sranjenu dowjezechu do khorownje, hdżež wona dyrbi na to mumrć.

Druhi dżeń swjatkow popoldnju na Prajskej dróhi we Drježđżanach mišchczanski autobuš jenoho muża pschejedże a tak cżeżko srani, so wón w Friedrichstadtskej khorownji wumrě.

Sobota na wjecżor sajedże statny autobuš Drježđżansko-Olbernhauskeje cżary pola Niedermeuschönberga pschi wujedżenju psched druhim wojom do pschérowa a so powróći. Mandźelskeju dyrbjachu cżeżkotranjenuju do Marienbergskeje khorownje dowjezeć. Nětko 6 dalschich wozołow so lózsche srani. Omnibuš so cżeżko wobschkodži.

Automobil jenoho hosczenzarja a autowoho pschewodżerja s Bartensteina prěni dżeń swjatkow wjecżor w Hor-



Rumunski sejm wuwoła dotalneho pryncza Carola za krala Rumunskeje. Kral steji wosrjedża při tróńje, jemu z lěwicy, **we wobleku admirala, pryncz** knježićeŕ, **jeho bratr Mikławš, z prawicy sobustaw** knježeŕskeje rady patriarch Miron Christea (z krónu patriarcha na hłowje).



Rumunski kral Carol pokazuje so ludej, jemu z lěwicy jeho bratr pryncz Mikławš.

mentgazenje s motorskim kolom a 2 wožobowaj srafy. Motorowy kolesar a jeho sozius so morischtaj. Dr wožoby w automobilu s ložischim kranjcojom wotcuđžechu.

Na Landstuhlsko-Glauske-Münchweilerskej železnizy nje dalsko Ludwigshafena je pola Niedermohrskeho dwórnischcža šwjatkowna hoboty njezor wožobowy cžah automobil pschejel, wós rosbil a wjednika, jenoho holcženzarja, morił. Dwě šobuješđazej žónskej, kotrejž Schwabiz, so cžesko franšischtej. Jena a njeju wumrě po puczu do thorowisje.

Wjes Münchedorfsom a Hammerom na Sswinemündsko-Schcžeczinskej drohi sajedže se 7 wožobami wobhađažny automobil pschetnuca Lieperta je Schcžeczina do Jehtoma. Ludzo so s wosa wjerhnychu a 1 đžela cžesko franjeni leža wostachu. Tři wožoby su na šwoje rany wumrěle.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powječa wo wjedrje ja jutšischi schtwórtk:** Njenje, šuchu, cžopło. W Jendželskej podobne rjane wjedro. W połnóznej Europje šamróczeno a šo deschcuje.

*** W Plawnje we Vogtlandskej bě šo na šlawnischtwje šobotu do šwjatkow telko wérowanjow pschipowědžiło, šo dyrbjesche šlawnik hižo rano ½6 hodžin šwoje đžéło šapocžecz. Nunje 40 wožobow je šo tutón đžeń šwérowacz dało.**

*** (Ssmjertne padnjenje pschi Karlowarskim létarskim dnju.) Pschi internazionalnym létanju, kotrejž je šo šwjatki w Karlowych Warach wotmětło, je cžeskošlowakski létar, šlabowy hejtman Malkowski, hdyž je šwojim létadłom wschelake wumělše wobroty we wyšokosczi 500 metrow cžinjesche, k šemi padnyć a po puczu do thorownje wumrjel. Malkowski bě jedyn z najšlawnischich wumělšich létarjow šwěta. Njedželu měšesche wón najwobcžežnischi đžeł šwojich pschedwjedzenjow jadу šebje. S hłowu dele wišajo, i rukomaj kiwajo hišcheže ras wokoło létanischcža leczeschе. Na dobo létadło kož schip k šemi padže. S wulkej prózu létarja z rospadankow wucžeczechu. Sa někotre minuty Malkowski wudychа.**

*** W Litoměrizach šu hapicarja Lorenza šajeli, dokelž je pschešmykarjam wopojazych jedow jich pschešmykanki wotkupowal.**

Puczowanje ze 600 služobnikami a 600 awtami.

Hdyž někajki indijski wjerch po Europje puczuje, ma to wulkotnje dyrbjeć, jźyla, hdyž ma doma šamožene wo jenu miliardu rupiow (1,5 miliarde šlotych hriwnow). We bliš... w Marseilles pschedpósłkow wulkeje ...zije, kotruž dhe njiam z Hai... ch Judšiseje, prěki po Europje nost ...ubay hižo šo wschě ruzy hibaja. Fu... ...aiderabadže, Nawab Sir Heider Jum... ...jat, na kotruž chjeđža šej s Judšikeje do Europy dojecz. W anałach šwětapuczowanjow budže tuta jězba še slotymi pišmikami japišana, nima žwojeho runjeca. Hdje je muža na šwěcze, kiž mohł s 600 služobnikami šej do Europy wulecžeć? To může šej jenoj jedyn popischecz — Haiderabadski nišam (wjerch).

Hobrike pschichoty njemože finanzny minister šam docžinicz. K jeho podpjerje šłužitaj wjednik jišatwnych dźěłkow a dohladowar žónskeho domu. Wobšebje pošledni nima žadyn lohti nadawk. Nišam ma wšcho dohromady 300 žonow, kotrejž je jemu jeho nan krótko do šwojeje šmjerjeje (w lěcze 1910) šwjetscha wupytał. Tola bu jich liczba we běhu cžaša powjetschena. To ničžo napadne njeje, dokelž šamy wjerch mějesche jich na 700. Wšjo njeje mózno, šo nišam wschitke 300 žonow šobu do Europy wosmje. Najwjschichi kontroleur ma tohodła jara cžeješowazy, ale też kosforcžiwy nadawk, j tuteje cžrjodły 20—25 žonow wubracz.

So njebudže najhrosniše wupytacz, je wěšte. Ale wojowanje wo wobdźělenje na puczowanju do Europy by žonjazy kontroleur rad někomu druhemu pschewostajił.

Dokelž ma kóžda žona rjanu liczbu šłužownikow, může šej kóždy wuliczicz, šo budu žónške hižo dla měšnješe hłownu rólu pschi puczowanju nišama hracz. Łódź, kotruž šu w Haiderabadže wotnajeli, budže sa tutón šamér wobšebje pschetwarjena. Druzjstwo, kotremuž łódź šłuschа, njeboji šo žanych wudawkow, dokelž je mózno, so nišam łódź kupi, hdyž jemu pschišłej. Popischecz šej to może.

Dokelž pak wjerch w franzowskim měšcze Marseille šedžo wostacz nocže, hdyž je šo ras na pucz do Europy podał, dyrbi šo też wo naschim dźěle šwěta wo jeho dalsche pschewjesenje staracz. Někto nastanje praschenje: Dyrbi nišam šwoje automobile šobu pschihwjesecz abo ma ja šwoje puczowanške towarstwo nowe kupicz a po wotpuczowanju je sa tuni pjenjes pschedacz? To je liczeške praschenje, na kotrejž maja europšjy sarjadnizy wotmołwicz. Hewak šej žadyn auto kupicz njetrjeba. Wobšedžł 600 tajkich wosow a hišcheže 150 omnibusow. Niz trasch sa šwój kraj, ale jenoj sa šebje a šwój dwór. S tutymi autami je nišam ras wulke město Delhi do šrasschnych wuschosow pschinjeł. Pschijedže ras k wulkemu šwjedženjej je wschěmi šwojimi wojami. Sa někotre hodžiny njebě ani kapi benzina we cžitym měšcze. Kotruž posłušišcho dowoljchu, postupowaschе na schtyrikrótcžnu placžiznu. Dny dołho dyrbjachu tute auta hjes đźěła w měšcze šlacz dla njedostatka na benzinje. Hdyž běchu šwjedženske šwjatocžnoscze ke kónzej, poda šo wotpóšłanz k nišamej jeho prošcho, jo by šo do cžaša šamotnił, hdyž ras šażo je šwojimi awtami do Delhi pschijedže. Potom chjeđža šo wo dožahazy benzin postaracz.

Sa někotre dny a tydženje budže wschitko šarjadowane. Sarjadnizy, kotrejž wot Marseilles Europu pschepuczuja, budu bórzy wušlědžecz, schto šo šepje hodži. Wotmytšlena dróha njeje hišcheže postajena. Ale dyrbi wjesecz pšches Franzowsku, Belgišku, Němsku, Schwizu a Italšku a w Jendželskej šwój kónz namakacz.

Lutowacz njebudže trjebacz. Pola jenoje banki šu dźenża hižo milijony šapołožene ša trěbne wudawki we Europje. Pjecža po kóždy đźeń do Europy njepuczuje a hdyž Haiderabadšti nišam šo do puczowanja da, dyrbi to być wulkotne, njeměrne . . .

Swóibne nowěšce

Sslužbenaj: Hišza Renarjej a wučžer Jurij Wujeschowe w Njebjelczicach.

Swěrowanaj: Rudolf Krokchk, schewski mischtr we Njeswačidle a Margarecu rodź. Weiglej z Hornjeho Wujeschda.

Smjerći: Hugo Mertig, schkleńczeński mischtr w Budyschinje, 75 łt. — Werner Jeremias w Budyschinje, 20 łt. — Augusta Jeschkowa bywscha swud. Kolonschkej rodźena. Gdoanez w Budyschinje, 44 łt. — Martha šwud. Pojserowa rodź. Dšiwalcez w Budyschinje, 75 łt. — Dr. Pawoł Hartmann, wobšedžer haptyki w Khrósczach. — Alwin Gocht, kubjer w Njesnarowach, 61 łt. Pawlinna Kohlmannowa rodź. Keschlerjej w Lźwałdze, 68 łt. — Pomhajbóh Arnojcht Mayer w Kaschezach, 86 l. Khrysta Juliana šwud. Guawkowa rodź. Zyžej w Stachowje, 88 łt.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Sokolski zwučnja dźensa srjedu wječor ½9 hodžin w Serbskim Domje.

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica" změje njedželu 15. junija popołdnju w 4 hodź. w Nowakec hoscenu swoju měšačnu zhromadźiznu. Přednošk so po možnosci dźerži. Knjeża dowérniccy so proša, to wšem sobustawam wozjewić. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosco su lubje witani. **Předsydstwo.**

Hasłow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk wječor we 8 hodź. swoju měšačnu zhromadźiznu. Po tym zwučowanje. Kóždy bratr ma přińć. **Předsydstwo.**

Hrodźišco. Towarstwo „Zerja". Štwórtk po swjatkach so zaso pola skónčnje cyle wustrowjeneho sobustawa Symanka w Njechornju k spěwanju zeńdźemy. Kóžda a kóždy njech tam wěšce je. **Dirigent.**

Nawječorny wokrjes Sokoła. Druzstwa zwučnja sobotu 14. junija w Khróščecach na šuli.

Wobdźělnicy Beogradskeho zjězda (zwučowacy kaž njezwučowacy) njech přińdu njedželu 15. junija dopołdnja w 11 hodź. cyle wěšce dla važnych rozrěčowanjow do Radworja na nowu šulu.

Wulět towarstwa „Zerja" nastupacy. Wotměje so kaž je zrěčane, njedželu 15. junija. Pojědźemy na kolach a zhromadźimy so dopołdnja z dypkom w 10 hodź. w Skanecach zady Žurie kubła. Štóž chce so wobdźělić, ma z dypkom w postajenym času na mjenowanym městnje być. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Je-li dešćowate wjedro, wulět wupadnje. **Předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěšćik: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

štwórtk 11. junija 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendželski punt	20,343	100 čěskosł. krónow	12,422
100 šwajc. frankow	81,04	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burša šo wožera leschlabi. Kursy efektow šo wotdźelnje wobdźěłowachu. Wiki šu dołžnymi a rentowymi liščežinami běchu jara měrne.

Produktowe wiki sajtupichu wožera s jara měrnym wobkhodom do nowcho tydženja. Wuhladny na nowe žně šu hač dotal wjchnódžom jara dobre. Tuž šo płaczižny pschenizy a rožči sa posdźišche termije trochu seslabichu. W hotowym žonje sapiłałchu nasymšći jeczmjenk wo 10 pjenjezkow a wowsk wo 5 pjenjezkow po zentnarju powyschene płaczižny. Wožera płaczesche zenknać

w Barlinje

pschenizy 15,55—15,70 hr., rožči 8,60 hač 8,85 hr., nasymšleho jeczmjenja 8,35 hač 9,10 hr., wowsa 7,20—7,85 hr.,

w termijowym wikowanju

sa julij: pschenizy 15,55 hr., rožči pat 8,70—8,67½ hr., wowsa 7,65—7,70 hriwnow,

sa september: pschenizy 13,40 hr., rožči 8,85—8,82½ hr., wowsa 7,85 hr.,

sa oktober: rožči 8,90 hriwnow,

Ssmjenjze wiki we Wojerezach

7. junija 1930:

Pschiwjesli běchu 402 prošeczi, žane běhali. Wobkhod bě jara měrny. Wjele sbytka. Sežewki pschepłateje produkzije šo jewja.

Prošata płaczachu:

4—6 tydženske	23—30 hr.
6—8 tydženske	30—35 hr.
8—10 tydženske	35—38 hr.

Pschistajeja:

Wuržownizu pschedawarčku, kupniza „Gela" w Hródku na Dřežđžańskej drohi 8.

Holzu do domu, starschu, kotraž może warzicz, Breischneider w Biskopizach, Nowomělčanska dróha 1.

Na pschedań:

Kruwa mloda wyšokošuczelna, w Khójanach na Lipowym namješcze 3 pola Hródka.

Ssmjenjze wojerezach

schtwórtk 12. junija 1930

we Ssminej w Herbskej grzychče dop. w 9 hodź. šusej a klamarska pokładnja,

w Lubiju na šudnistwje dop. w 10 hodź. žonjaze wobucža, pišarskej strojej, schijaza maschina, pomnik we row, gramofon s deskami, pjenježny kamor, wulki hranity kamjeń,

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinitich tšelbow dop. w 9 hodź.: wischesake mebje, pišarske stroje, wobucža, muzaze kolesa, schaty, hudžbne stroje, kije a gramofony, webraty, zigary, rajš, wahi, kanarkaš je tšetku, schijaze maschiny, knihe, cžorny wosłek, hymli thabat a nawobtekaš,

w Brěžnym pola Kamjenza w hoscenu „K želstnizy" rano we 8 hodź.: schijaza maschina, gramofon, stoły, pišarske blido,

w Halschtrowje w knježim domje pschip. w 12 hodź. elektr. piano,

Ssudnistwo wojerezja

so je na schtwórtk 12. junija 1930 w Rakezach postajene šudnistke pschešadžowanje spěchnjene.

Skrowe dewěše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki šu jara měrne, płaczižny stłócžene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodžinu. Pschenza a rožla sa posdźišche termije snižena. Dowoz rožli je jara wulki.

Płaczižny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczižny po złotej hriwnje.

	10. 6.	6. 6.		10. 6.	6. 6.
Pšenca	311-314	311-314	bony	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172-177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. jačmjeń	—	—	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
nal. jačmjeń	167-182	165-180	holte łupiny	21-23,50	21-24,00
wows	144-157	143-155	keradella	—	—
kukuricza	—	—	rapa. wosusk	11-12,00	11-12,25
pšeš. muka	34-42,50	33-41,25	laar wosusk	15-16,25	16-16,50
cžana muka	21-24,75	21-25,00	poen. nolasa	—	—
pš. wotruby	7-8,25	7-8,25	bórnj. kruški	14-14,60	13-13,00
cžane „	7-8,25	7-8,25	syno, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,35
raps	—	—	cžana sloma	0,80-1,00	0,85-1,00
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeš. „	0,70-1,85	0,85-1,10
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjeluški	17-18,00	17-18,00	hona „	0,65-0,75	0,65-0,75

Tunjo na předań zbytkna dźělba

rołow

kiž so jako **płotowe koliki** hodža a nošaki, wuzitkowe železo, roły za wodowódy

Eckhardt u. Co. A. G. Kopernik w Budyšinje



Žnjowy grat kóždeje druziny

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34. Tel. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratafsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobucžach

Wšo wuporjedzenja derje a tunjo

Wobuwowy dom Mark w Kukowje

Přesadźowanje

Pjatk, 13. junija pop. w 3 hodź. a sobotu, 14. junija dop. ½9 hodź. přesadźuju na Kanjentnej hasy 33 zbytkne dźělby porclinoweho wobkhoda Jana Teutschera dobrowólnje a zjawnje: wjele hospodarsk. porclina, 2 picowanskej korce, kamjenjnowe šklě a bleše atd. — — Wobhladanje hodźinu do časa.

Arno Wuschick

přisahany a zjawnje přistajeny přesadźowar

Wodowy młyn a piekarnja

we wjetšej industrijowej way Horanjeje Łužicy je dla dźělenja herbstwa na předań

Bliže přez

Tr. Skibick

we Wjelečinje 155 b

Smjertneho připada dla je

žiwnosć

32 kórcow, z morwym a žiwym inventarom hnyna předań

w Njeswačidle čo. 27

Sloma

na předań

Scop w Njeswačidle

Žiwnosć

10—12 kórcow so hnydom kupić pyta. Bliže zhonić w S. N.

Vogtl. gardiny

štory, rolleaux, voilowe a muslinowe kromki, canki jara tunje

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Róžk Krónpr. mosta

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ačehwkam čěłneho zmjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dwě žiwjenja dospołnje běđny. Kóžde zmjezbożenje dyrbi abonent linydom lutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń łěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wobłasnja nadrobnje wumjenjenja tutejs banki kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja.

Čisło 1Nr. 134 — Budyšin — Sjeworik, 12. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Siegerwaldowe přičiny.

Rěč němskeho dźěłowego ministra pjeho přechadźaceho zhromadneho swjazka kschesćijanskich dźěłacerskich towarstwow.

Na sjeźdźe wulkeho přechadźaceho zhromadneho swjazka kschesćijanskich dźěłacerskich towarstwow je němski dźěłowy minister mjes druhim prajił:

S rěčow poślednich dnjow je widźeć, so wulke dźěło němskeho luda hišće je njewděja, **wo čo nětkole dźe.** Po skrućenju hriwny hač do tónza 1925 hu so k wukhowanju a k pohonjenju nowe měny dyrbjałe cyłe dawki na zdobku zamołenja zajsć. W lěcu 1925 bě dawki wo 2½ miljardy snižiło. **W tu khwilu so zwětowe płacyny snižeja.** Němske hospodarstwo 1930 sa jenak wjele wukrajnych žyrjinow pśches miljardu hriwnow mjenje dóšło 1928 wudawa. Schtož knjezerstwo w tu khwilu namjetuje, njeje žadyn rjeńčny dawkowy wuskrowajcy program. **Tón hakle našmu přichodźe.** Nětcyšći nadawk je, němski hospodarski plan a zawěšćenje dźěłonjemějerjow bjez dawkow wuskrowić, kotrež cyłkanju kapitala poslesa, produkciju podrožeja a płacyny do wušoka cyłerja.

Wurunazy wuńud za dołhowječornu Němsku je žo za wujasny wuprajił, dokelž su dźěłacerske swjazki mandatowy tarif na njesrošumliwe waschnje w njeprawnym cźasu wupowědźike, dokelž wurunazy wuńud tarifowe mzdy ujerosćitaje, dokelž w cźasu, w kotrejž je hospodarska woslojonosć nusna, dyrbi žo najwažnišći žyrjinowej industriji bjeskarinemu stawej a z tym strachej mešlneho a njerjechwidźneho wojowanja w sajimje statneho zwjka sadźewacz, dokelž su žo přechadźacejso na to swjasali, so ze přichkrućenju akkordowych mzdow żelesowe płacyny sniža a dokelž tym žebi wunčenik, jo wopraudźitu měru sniženja żelesowych płacyninow hospodarskim wězywuitejnym poitaźicź dam.

Hdyž dyrbitej žo z přichistankujenjom k wolbycu Youngowego plana stat a hospodarstwo wuprawicź, potom dyrbja wschitzy wopory přchinjeźcj. Jenoźtronskennu poczźenju dźěłacerjow bych žo najdorasnišcho napschecźiwo stajił.

Njeorewidźne wobčežnosće.

We konferenzy sarjadnikow swjazka němskich metalowych dźěłacerjow, kotraž je žo źridu we Wittenje wotmčła, je žo wo wuprajenju swjasanja wurunazeho wuńuda jednało. Wschitzy rospravnizy mnjenje sastupowachu, so **bychu z pschewjedźenjom wotlwarjenja akkordoweje mzdy w polnym wobšahu njepschewidźne wobczeźnosće w dźěłarnjach nastale.**

Dokelž bychu žo wukhmanjeni wotrjadni dźěłacerjo we żelesowej industriji z přichipowědźenymi naprawami najlepšo potrjechili, njebychu žebi tele naprawy lubicj dali a bychu žo pschecźiwo nim wobarali, přchi czimž by jich swjask němskich metallowych dźěłacerjow podpjerał. Se wschej mozu dyrbi žo sjawitosć na to pokasać, so by sniżenje nidow je žiwotnni cźełkowani zyle hospodarske žiwjenje necźeźo rostcźahło. Samołwitosć by jenicźay na pschedewjacźesow padła.

Hdy bychu pschedewjacźesjo akkordike žadźby wupowědźili, bychu žo dyrbjałe přchi, źkdowaznym jednanju wo położenju nowych akkordnich žadźbow w dźěłarnjach differenzy a žanu přchetorhnjenje dźěła wocźakacź. S tym by žo bjez bjes toho napjate sozialnopolitiske połoženje we rewěru wurjadnje přchiwótšiło.

Hišće přeco 2637000 dźěłonjemějerjow.

Po rospravnje němskeho wustawa sawěšćenja dźěłonjemějerjow je pocźeźenje dźěłowych wikow a sawěšćenje dźěłonjemějerjow w druhej połozy meje hišćeze mjenje woteběrało dyšli w prěnjej połozy. Sniženju liczby dostawarjow hłowneje podpjery wo niż zyle 80 000 — pornjo 139 000 w prěnjej połozy meje — wjetschi přchibytk krijowych podpjerowanych wo 15 000 napschecźiwo stejł. Teź liczba cźeźepytarjow je jenož wo 63 000 woteběrała.

31. meje je žo w sawěšćenji dźěłonjemějerjow 1 350 900, w krisowej podpjerje 338 338 dostawarjow hłowneje podpjery naliczilo. Pornjo losschenu lětu je 31. meje 875 000 podpjerowanych wjazy było.

Kóżdy meje je žo pola dźěłowych hamtow nětkóże 2 689 000 dźěłoprytarjow samołwiło. S nich dyrbja žo po wotcźejenjenju tych, kotrjż žu we wupowědźenym abo njewupowědźenym mětnje abo w njedowym dźěle byli, nětkóże 2 637 000 jako dźěłonjemčerjow wobhladacź.

Přeciwo nuzowem woporej so wobarać

Saftojnišzy a přchiwitajeny, kotrjż maju wjazy dyšli 8000 hriwnow lětnych dokhodow ko přchecźiwo nuzowemu woporej wobarać, kotrež dhe jim němske knjezerstwo najprjódźo ja dźewjeć mězazow tuteho lěta napołožicź. Krajne přchedsydstwo němskeje ludoweje strony, kmje žaj demokratiska strona jtej ko přchecźiwo nuzowemu woporej wuprajilej. Jeli o by žo wupokasało, so žo nuzowy wopor njehodźi wobeńcź, njeby žo won jenož wot wulkosałužerjow, ale wot wschitkich dawkoplacerjow žadacź.

Wuzamknjenje z centrumskeje strony.

Ssobustaw zentrumskeje strony pjekarski mištr Nieutimp je žo jako přchedsydźa pjekarskeho swjazka z wulkimi summami přchetčecź dał. Wjednistwo zentrumskeje strony w Bochumje je tohodla Nieutimpa z zentrumskeje strony wusamknło, a budźe jeho nuzowacź, so źiwój němskožesmski mandat łeži.

Dowoz zmierzłeho mjasa hač do konca septembra.

Němskemu jeźiwjesiłsemu ministerstwu je žo telko skasankowa na smjerśe mjasa přchipowědźiło, so je němski jeźiwjesiłski minister Schiele nuzowany, dźeł tychle samołwiłosćow dowolsć. Přchipuschczenje njesmjeć pać měru dotalneho bjeskłownego smjerśeho mjasa přchekrocźeć. Němski jeźiwjesiłski minister je tohodla porucźił, so smjeć žo z přchipowědźenych 36 000 tunow a to hač do 30. septembra do Němskeje dowjesć. Ministerstwo wukas žo na § 108 němskeho dawkowego porjada poźahuje. Ministerstwo po taźkim ważnosći na to kładźe, so žo **wo podleźenje dowoza poslaneje hromady smjerśeho mjasa njejedna,** ale wo přchiźwólnosć k wikowanju.

Přchepytanje přchecźiwo profesorej Greifswaldskeje universitu.

Kaž je Barliniski „Vorwärts" zhonił, je pruski kultusowy minister přchecźiwo **rektorej Greifswaldskeje universitu,** profesorej Hoelnje, dla podpjerania nazionalno-sozialistiskeje agitazije přchepytanje zajwdeł, kotrež žo z pospěšenjom přchewjedźe.

W Polskej pječa němskeho spiona zajeli.

Kaž „Expreż Poranny" z Konje powě, je tam pječa němski wobhonjeŕ, Franz Kubazki rěkazy, do rukow padnył. Jeho po cźełe přchepytnjo žu pječa něchto pocźeźenja zeho materiala namakali, z kotrehož je zpóznacź, so je Kubacki w pólskim kraju wojerstu a hospodarsku špionazu za Němsku dźełał. Sajaty je pječa zajsći zamo w zomatach kach zigarettow zhowane měł. Kubazki je žo zamo wuznał, so je hižo dłšchi cźaź w službje němskeje špionaźneje wobaratnje. Dale „Expreż Poranny" organizaziju tejele špionaźneje wobaratnje wopisuje a jej podostajenje namjetneje kriminalneje policije a w tymle smiku adjutanta němskeje namjetneje policije, Baumeister rěkazeho, a jeho pomognikow Kopenacza a Seindera.

W Barlinje na přchiškuschnym mětnje wo tutym padawku hišćeze nicźo njewědźa. Blišće dny rosjasnjuja, hač žo tu jenož wo wumyślenku jedna.

Grandi pola Pilsudskeho.

Italiski zwonkowny minister je źrjedu do strowotźenja Druśiemnikow přchi litewskich mjesach wotjeł, so by Pilsudskeho wopytał. Wutoru je Grandi novinarjow přchijał, kotrymž praji, so mjes Pólšćej a Italiskej njeje žaneho sawadźenja, a so žo přchihódneho hromadneho dźěła nadźija. Pilsudskeho ma won sa jeneho z najwerschich muzow lětstoła a źwěta, muża, kajšajž staj Mazzini a Garibaldi byłoj. Na praschenje, schto wo podawkach w Rumunsku wyłoj. Na praschenje, schto wo podawkach w Rumunsku wyłoj. Na praschenje, schto wo podawkach w Rumunsku wy

powědnja. W Kluži je liberalna organisazija wujamkujeneho Jurja Bratiana za wjednika na město Vintile Bratiana pomjenowała.

Carolowy bratr z wójskowym generalnym inspektorom.

Prynz Miklawsch, kotrehož je kral Carol za divijneho generala pomjenował, je žo djenža za generalneho inspektora rumunskeho wójska pomjenował.

Vintila Bratianu w sanatoriu.

Vintila Bratianu, wjednik liberalneje strony je žo se klatnym pschewrotom tak žylnje roskorił, so je strašcnje na cžuwy skhorił. Njewuprajnje je žo roshnčwał, dokž shoni, so je jeho bratrowy žyn Jurij nowemu kralej hokdował. Do žyna je žo dał, tola dalschej nažiwnosći je žo jemu se zakroczenjom pschitomnych lékarjow zadžiwało. Vintilu Bratiana žu dyrbjeli do sanatoria dowjesć.

Maniu je žo zapowědźił, nowe knježerstwo sestajeć.

Pryedawschi ministerski pschedžydu Maniu, kotremuž bě kral Carol porucził, nowe knježerstwo sestajeć, je tónle nadawk wotpokakał. Nazionalny peranitistiki wukonjazy wubjerk je žo zapowědźił, nowe knježerstwo wutworicć. Po tymle wobsamknjenju je žo Maniu dyrbjak složicć.

Knjeni Cici Lambrino je so připowědźiła.

Knjeni Zizi Lambrino, prěnja mandželska Carola Rumunskeho, kotraž w jenym Parižskim pschedmjesće je žiwosym jědnaczelětnym žynom, z kotrehož nanom je kral Carol II., je prajiła: „Nětko, hdyž je nan mojeho žyna **Mirci je** rumunskim kralom, nadžijam žo, **so je jeho prěnje myslje k jeho najstarschemu dźěćcu pschiwobroczja**, so mi k prawu a prawdže daponmha. Sžym žo z nim sakońcžuju woženiła, njeje to morganatiske wěrowanje było. Njejsym wot spoczatka wěrika, so by moje wojowanje psched zuzymi žudami wulpěcne było; pschetož politike wolsteinjosce běchu namaj njepschihódne, chzyła žym jenož psched žiwotom swoje prawa wobžiwdźecicć."

Po tymle pschipowědženju sda žo, so chze žo knjeni Lambrino prózowacć, so by žo njepratajwoprajenje jejneho mandželstwa z kralom Carolom za njepschacjage pschipósnako.

Połnócna China dobywa.

Połnócne wójsko je prjedawsche hlowne město schantungskeje provinzy, Tsimanfu, wobsadžiło a z tym ważne dobyczo we wójnje pschecžiwo zentralnemu Nangkingskemu knježerstwu dozpiło. Kaž žo sda, je žo psched pschicžehnjenjom połnócneho wójska z roskakowarjom knježerstwowego wójska dojednało, so žmě knježerstwowe wójsko bjes jadžiwka wotcžahnycć.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 12. junija 1930.

— **We wjedrje.** Nad zyłej krjedžnej Europu **wupschestrěła** žo nětko žylnišca wyschina. Pschikhad nowoje wyschiny z Azorskich kupow je špódnacž. Schtrěnja je dale na rjane wjedro postupowała. Sčyhla wjšina w połnocy Europy je žo wotžalíla a na nasche wjedro wjazy njeskutkuje. Tuž žu wuhladny na wobstajne wjedro rjaneho a cžopłeho raju, **jebyhnjene.** Jenož njewjedra móža nam drje wotschewjenja, ale je žylnjmi žiwkami a krupami tež zapuczenje pschinjesć. — Jutrje pjatk skhadža žlónczko 3,39 hodž. a khowa žo 8,21 hodž. Mežacž skhadža wjeczor 10,47 hodž. a khowa žo rano 4,54 hodž. — Wcžera wjeczor w 7 hodž. barometer 745, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +32. Djenža rano we 8 hodž. barometer 746, hygrometer +2, thermometer we nozy +16. Wuhlady na žuche wjedro.

— **Sakška krajna loterija.** Pschi wuternischim cžehnjenju 2. rjadownje 197. sakskeje krajneje loterije (1. dźěl) **padže dobyczo** wo 40 000 hr. na cžišlo 15 716; dobyczo wo 30 000 hr. na cžišlo 48 939; dobyczo wo 20 000 hr. na cžišlo 118 244; dobyczo wo 10 000 hr. na cžišlo 159 253; dobyczo we 5000 hr. na cžišla 59 085, 61 214, 106 426, 118 845, 127 195; dobyczo wo 3000 hr. na cžišle 48 063, 136 896; **dobyczo** we 2000 hr. na cžišla 9545, 75 836, 84 148, 105 463, 113 771, 117 430, 119 325, 134 783; dobyczo **wo** 1000 hr. na cžišla 734, 1468, 3764, 4021, 20 950, 67 484, 77 321, 89 834, 94 444, 100 443, 116884, 123 195, 131 194, 151 381, 159 917; dobyczo wo 500 hr. na cžišla 4978, 37 722, 44 795, 49 162, 49 612, 51 985, 54 909, 63 279, 66 973, 67 017, 72 130, 78 779, 80 323, 99 934, 109 874, 112 842, 114 023, 120 300, 129 083, 159 944.

— **Sozialnym rezmarjam** wuplacžuje žo podpjera na měsacž junij pondželu 16. junija 1930 dopołdnja wot 8 hacž ½11 hodž. w Sssejmowni na Hrodowskej haju 10 po jenym skhodze, wó jstwje 41.

— **Sa wophtowarjow zhrkuša Buscha** manu wosjewicć, so po kóždym pschedstajenju pojedu wošebite autobuzy do wschěch stron. Wone stejа hnydom w Husarskej kašarnje psched zyrkušom. Tak je wjeczor pschijomna skadnosć k domowjejšbje date.

S **Hornjeje Kiny.** Wcžera wjeczor ¼7 hodž. žo psched hoscženzom „Dwoju lipow" wobžarujomne njebože sta. Korežmarka Krawzowa běsche pola Scheračowskeho autobuzowa pobyła a snatu na auto pschewodžała. Jako běsche žo z njej rošžohnowała, běžeše sady wosa wokolo a prěči pscheš dróhu. W žamknym wokomiku pak pschihna wot Budyšez automobil, kiž Krawzowu do praweje ruki dyri a ju wyšche kolesa skama. Snjesboženu dowjesechu do Budyšeje méschcžanskeje khorownje.

S **Hrubjelcžij.** Sajchu žobwiu wotmě žo tu zjawne pobjedženje gmejnskich zastupjerjow. Dotalny zapiżowaš složi zastopnistwo. Knjes Probst rosprawi wo pobjedženju schulskeho pschedhydnitiwa. W nastupanju porjedženja we gmejnskej chěži ma žo najprjedy swěcžicć, hacž ma wudawki njeseš gmejna abo twarz. Twar dróhi je zapoczynje po žynowych žnjach. K wólbje žo postajichu tšo pschihydnizy za Hrubjelcžansku gmejnu. Turnarskemu towarstwu žo pschisłwoli pożeżonka wo 100 hr. bjes danje. Žiwa debatta nasta da njeskonsekwentnosce zobustawa rady.

Do Radworja. Wšudže so nuza huza, ale tež my njejsmy pred tym přelutowani. Jedyn swjedžeń tón druhi honi a kroškow bywa dżeń a mjenje. Hospodaŕ a hospoza licžitaj prěki a pódlu, khutne mysle nastawaju. A štó nocheŕ sebi tute raz na khwilu zahnaé? Prawy žort je strowy. Kaž so nam nětko cyło wěsce wobkrucža, tak přichodnu njedżelu 15. junija susodne serbsko towarstwo „Domizna" z Khelna k nam přikhadža a poskicí nam někotre wieselohry. Tak na někotry cas wšu cósnosć pohrjebamy. A po tym zjednoca nas stara serbska rejka. Štó chcył tu doma wostać a so nic jónu zdobnje zawjeselicć? Tohodla pónđźemy we wulkich syłach próeu tak mlodeho towarstwa mytować a sebi nowe mocy do duše a stawow nasrčbać.

S **Worklej.** Na městno wotpalenego Božkej domu je žo nětko nowe domjse natwarilo. Wobsedžeŕ, pschekupz Hillmann, da je natwaricć wot twarza Kischjenka z Trupina. Nowotwar ma jedyn poschod.

S **Malešchez.** Djenža rano wokolo 5 hodž. z Budyskeje strony pschijedżaza Opelska limusina za želesnitkim pschekhodom pola Hucžinjanskeho dwórnischcža do nědžje 80 zentimtr. žylneho wrotoweho stołpa srały. Kaž žo sda, automobilist warnowanske znamjo wobkedžbował njeběsche. Kolesnike kolije leža 10 cm. hlubsicho hacž dróha. Wós poczа žo wjerchacž a storeji z tajkim wotmachom do stołpa, jo jón žrjedża wotleni a wotlemjeny truch dalewjerchny. Wós na to nětkje 5 metrow wróčo sjedże. Wjednik žo jenoj šnadnje srěsa; wołowy pręd žo dołpolnje rozbi.

S **Wóspork.** Tu muzske spěwne towarstwo zwjazkowanjeho rano na wschelakich městnach města spěwy sanježe. Rjane wjedro jara połěkowasche posticženjam. Je to tydy zwjazkowy nałožk.

S **Lubija.** Tu sajdże wuteru motorowy kolešaŕ do awta. Hačzrunjež kolešaŕ padże, to žo tola njestraši. Też kolesa a awto žo jara njewobschkodžichcžej. — Ssobotu do zwjatkow wuhladachu tu po ½10 hodž. meteor na krótkowjeczornym njebju.

S **Kamjenza.** Khrobły nadpad sfucži žo njedżelu na rospuczu Lubnjowskeje dróhi a Brunowskeje schóseje. Jako tu rano ½9 hodž. starscha žona z Brunowa ke mscži dżesche, sekta tšjoch muzow, z kotrychž jedyn žonje z nožom hrožesche. Dokeż na žoże kolešaŕ nimo jedżesche, cžekmychu slóstnizy.

Ze Sakskeje

S **Kulowa.** Sswjatki žo tu wotmě žwjedżenišce je kanje wschitkich nědžujicich schulskich towarischow. Pschi shromadžisnje njedżelu bě „Tělerija" pschepejelnjena. Sswjatkowemu pondżelu žo wotmě žwjedżenski cžah wot radnizy k pohrjebnischcžu. Kantor Wjels z Kamjenca jakoži žo popoldnju domisnišce a stawisnišce towarischow. Pschedhyda budże knjes měschcžanosta Langner, jeho zastupjeŕ je knjes kantor Wjels, zapiżowaŕ kantor Fükel, pokładnik měschcžanski hlowny pokładnizny rendant Pabst. Wobhladowachu hischcže nowu schulu.

S **Kulowa.** Tu zemrě nimale 85 lět stary wyschi schistynoschéŕ na wotpocžinku Michaŕ Klimank. Pschez 40 lět dołho swoje zastopnistwo jako listonoschéŕ w Kulowje zastaraschc. Wón je też weteran rumsko-francowskeje wójny z lěta 1870/71.

S **Wojerez.** Domisnišce towarstwo jednasche w smažnikowym pobjedżenju wo pschirodownych pomnikach wokrjesa. W wobwodže města sluscha do tajkich běła wjelka 3¼ metra wobšima njedaloko měschcžanskeho mlyna nad Halschtrowom, dale běły topoł nimale 30 metrow wyšokošcže a 3¼ metra wobšima pschi hajnikowni, wschi Hrónkowskej dróży wjetka 3½ metra wobšima, na starym hrjebnischcžu wiasa z nagadnym wjetschkom a rjany cžerwjeny buk z nimale 2 metromaj wobšima.

S **Wojerez.** Sswjatkownu wutoru žo tu zahaji tydzenja. Rano žo žwjedżeni zapocza je sbudżenjom z kapalu. Wot 8 hodž. shromadżichu žo tšižy na asejowej luzu. Wokolo ½11 hodž. wotmě žo na torhoschcžu pschehladka, je kotrejž žo pschijamnky žwdżenje na radnizy. Wokolo 3 hodž. popołdnju cžehnjenske žwjedżenišći cžah po mjescže. Wobdźělenje bě lětka khabe. Kral bu letka knjes Schkomodow, prěni marschal k. Fritz Heute a druhi knjes Ruhland, kiž bě soni krał.

S **Wojerez.** W Cžornym Halschtrowje rybu mrěja. Ludźo žu widżeli wjele morowych rybow. Někotre rybu běchu kaž podpuschene, njes nimi schtuki hacž do tšoch puntow. Mójachu je z ruku popadnuwši. Też wuhorje a hlinu běchu kaž bjes widomja a dachu žo lójicć. Schtó dżésche po rězy horje, możeche wobkedžbowacć, kaž rybu z hromadami žo tłóczachu do wuliwa Widrzy. Tuta hrjeba pschińdże wot Kulowa a Spal a na cžišlu wodu. We druhich hrjebjach namakachu pschi brjoży kišowzy (Schwelkies), kiž je najskerje pschicžina mrěcža rybow.

S **Němzow.** Weiśez zyhelnicža je pola wyschnoseje nowotowala sastajenje zyłeho pschedewschcža, dokeż tworu njewotbywa. Składžischcža žu wopraudże pschepjelnjene. Też Njedżelschowsta akziowa hěta je žo ždżela sastajila. Najskerje budża też mjenische pschedewschcža we wokrjesu dyrbjecć dżeło sastajicć.

S **Bjerwalda.** Létnja horza doba, cžaš kupanja, žada sebi žiwoje wopory. Sswjatkownu pondżelu wopytachu dwaj husjaj z Drježdżan jarjadnika miliónarnje Bjerwaldskeho knježeho dwora. Dżěchu do Schpréwje žo wukupicć. Jedyn z Drježdżanskeju knjesow skočžiwschi do wody žo podnóri a žo wjazy njesjewi. Wostatnaj cžerschtaj wróčo do Bjerwalda a dachu wodu w Schpréwi wotpuschcžicć. Namakachu potom za dwě hodźinje cžeło zatepjeneho. Kak mohł žo kupaŕ tepicć, njeje znate.

S **Lutew.** Sswjatkownicžku wudyri w holi wogeń, kiž bě nastaŕ z dopalenjom zbgary. Na žoże wogeń w prawym cžasu pytnychu a shaschachu.

S **Njedźichowa.** Pola Selenecho Hóspa wudyri žyzdu popołdnju wogeń. Nadrobnosće hischcže njeje znate.

S **Rychwalda.** W pożledním pobjedżenju gmejnskich zastupjerjow wuradźi žo zawjedżenje piwowebo dawka wot 1. prażnika. Dawk wuczini za hektolitr wschědneho a malzoweho piwa 1,20 hr., zaležak 2,40 hr. a za thmanische piwa 3,60 hr. Do wubjerka pokhacžowanskeje schule žo wuswolichcžał ratař August Nowak a hórnik Jan Jurak. Gmejnski pschedstejicžeŕ ždżeli wo nowotwarje mosta pschez Schepz, so w blížschich dnjach komniżija wěz rosriša.

Juike prěnje předstajenje cyrkusa!

Pjatk rano pschijědu naššalne cžahi zyrka „Buscha" do Budyschina a hnydom na dworje husarskich kašarnow žo stan natwarichu. Trjeba je žrózninowcho dżeła, so by do wjeczora byle te hobrike stanowe město hotowe. Wotewrjenje

Holanski wučer Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

12] (Pokračowanje.)

„Potom chzu ž i w a b y c ś."

Wona wijesche z hlowu, a moja dobra holza Mina pschińdże nuts a wijesche też z hlowu.

Ale ja stanych, wukupach horzu hlowu a horzej ruzy w lóstymnej holanskej rěcznej wodże a běch strowa.

Jedyn dżeń mamy thmile, chzu jón wužicć.

*

„Cžejhodła hladaschi na mnje pschcžo tak wuskufchujsy, Wórscha? Wěch dha ty też, ty djowuschcže, lubowane bžežo, so to njejsu žane dobre spohladnjenja, kaž ty na mnje hladajsch? A ja běch chył dżenža štónczitje wódżecć, cžejhodła njelubujesch mojej ruzy kaž zyłeho muża?"

Takle wopraischa žo mje Hendrich Heinsius.

Bě ši njedżele psched naju štónczitje krucže poštajenym kwasom. Ja žo shrabach. Moja wutroba bijesche tak žylnje, so myslach, wón dyrbi to žyschcecć.

„Hendricho Heinsiusko, twojej ruzy stej tajkej, jako bychtej sverzata cžiwiwalej. Je to wěrno?"

Mój běchmoj wobaj stanyknj a stejachmoj žebi blédaj napjschecžo.

Wón žo mi seša, jako by mje chcył nabicć.

Potom žo durje ja nim saczinichu.

Na žamtjenem dnju bě wón žiwojeho makeho běleho pša **na žmjerc**ź pschebił.

A jeho jédnu kóri mějesche bolaze schramy, a Martu **Detleffsen bě wón nabił,** — žamych lutych njewobornych . .

Trjebaće za lóčny čas nowu

žonjacu tošu!

Wobroćće so z dowěru na hižo wot 1877 derje znatu firmu

ALBERT

na Luwskich hrjebjach 10 :: Tel. 3078

Při předpołożenju tuteho nawěstka dawam 5% rabata

Tola wo tom wschak žym hakle wjele poždżischo zhonila. Tři dny do raju twaja prošbach jeho, wotwobroczinichi wot njeho wobliczo, so by mje žywobudnu dał.

Pschetož hdyž na mnje hladasche, njemóžach jeho wo to prosyć, běch potom zyle w jeho kusle. Też napiżacz jemu to njemóžach, — jaczuwach jeho bliskosć, hdyž bě wón daloko, a bojach so jeho hněwa.

Tola tři dny do kwasa bě hrózba psched tuthym dnjom žylnische we mni hacž strach psched jeho hněwom.

„Hendricho Heinsiusko, daj mje žywobodnu."

Žylu hodżiru dołho wojowasche w nahlem rosrěczowanju se mnu, modlesche žo se mnu.

Potom běch ja pschewinjena.

Hendrich Heinsius **bě mi wobras mojeho** mrějazeho nana zatwołał, ja widżach saso jaźnje wobohe, sekchiwjene wobliczo a žylschach jwukl rachotacź: „Wórscha — Dieween a Heinsius — ja směrom mrěju."

Ja běch saso na rjeczasu. —

Hdyž budża nětdy tele lowjena cžitacź, budża žo praschecź, a shódawacź a na mnje žwarjecź, abo žo pożmějowacź a z ramjenjonaj sejahowacź.

Njeprascheicže žo, njeshódawaježe, njepożmějowaježe žo!

Wschitko je njetrjebawschi.

Ja to sapischu, kaž je było, niczo hacž cžistu wěrnosć.

21. oktobra podpiśach žo na stawnistwje jako Wórscha Heinsius rodżena Diewen.

Potom dowjese mje Hendrich Heinsius domoj, a wón žam dożeże je žwojeho bydlenja, so by žo do zyrkuje pschewoblekał, a — — — „žo hischcže w modlitwje smirnił."

Mje žwoblekachu kwažnu drasnu, ja běch tak běła kaž twjerda žida, kiž wykoko nje ropotasche.

Cžeta Renata mje žwokoschi, twuj Eberhardt porécža nětkotre žalkowaje žłowa, ja wotpocžowach na žwérnej wutrobje bratra Ludwita, — potom pózlach jich wschech prjecz a — dobżach, kajkaj běch, do zahrodneje khěžki k Marcże Detlefsen. Wona bě saso sfhorjeła, a ja tola njechach bjes žwožepschecža stareje pschecželnizy psched woklaŕ stupicź.

Nadeńdżech Martu Detleffsen bjes wědomja.

Ssamotnu. —

Na jeje łožu listy, podobiny, — —

Horzo lubožcžinske listy wot Hendricha Heinsiusa, — — Wobras dżésesa — — —

Njeběchu to stare listy . . .

Kak žym saso do žwojeje jstwiczki pschischcha, **to njewěm.** Ale ja tam saso běch a žylschach žwony **starcje** Lutherowcje zyrkwje žwonicź k mojemu kwasej.

A ja žylschach žebje wótsje a jaźnje rěczecź:

(Pokračowanje sczěhuje.)

ſte pſchedſtajenje je tak rjez pisitna kartka zyłeho pſchedemjenſka a ma tohodla być woſwjedſe wuſnamne a dobre. Tak ſo publikum njetrjeba bojeć, ſo pſchi wotewjerjenſkim pſchedſtajenju ſnadź biſchcze wſchitko njebudże dospołne a hotowe abo ſo program njebudże na najwjetſchim ſtho-dźiku.

„Busch“ pſchinjeſe tež pſchehladku ludowa a zoologiſki park, kiž poſtkoża wjele ſajimawcho a potwucżoweho. Egyptſenja, Arabożo, Czornuſchi, Indiczenja, Abeſynjenjo — kaſdne Mulatki a Kreolki pokſaju nam domjace nałożti a druhdże rjanjewon nadpſchirodne kumſchty. W ſwérjeńu maſch jwérjata je wſchěch krajow, kotrež żyrkej nětkoraſi walkomdſchczanſka zoologiſka ſahroda ſawidża.

Z Łužicy.

S **Wolbramoz.** Pſchenuyßkowa banka wjazy pjenjezy njeſwumplaca. Każ ſhonimy je pſchlężina ta, ſo ſu ſo nękotre ſapołożeńſi nadobo wrócżo wſale. Wotnuż ſo ſhromadźina wérićelow. Chzedźa ſo próżowaċ, ſapołożeńſi je 100 prozentami wutplaċowaċ.

* S **Nowjeho Gersdorfa.** Tu běſchtaj dwaj luboważaj ſtyhli ſo ſ plunom ſajédnoſcżi. Na ſhoże ludźo hnydom ja tym pſchindźechu a mużachu teju dweju hiſchcze wukhowaċ. Pſchicżinu njeſtutka njeſmu ſnate. Najſterje ſtaj ſo pſchihotowałoj, pſchetoż pola njeju namakachu ſo hiſchcze dwaj revolweraj a kałak.

Wusudźenja.

Wulka khłostańſka komora w Budyſchinje.

Pſchekupc Kurt Rudolf ſ Hornich Kundraczicz nježeſe ſo ſamolwjeſ dla njekedźbneho cżełnego ſranjenja a nježeſtupjenja jakonja ſa wobkhad ſe ſtarokhodami. 2. dezembra 1929 běſche Rudolf ſ nękotrymi hoſcżenjarjemi a ſwojimi znatymi we hoſcżenzu „K Pſchiwarjej“ pſchi Lubijſko-Nowogerſdorfſkej dróży pſchebywał. Wot tam běſche tež wjeſny Hajwannowu ſ Eibawu, kotruż běchu telefoniſzy jawolali, ſe ſwojim autom domoj dowjeſeż chyć. W Delnich Kundraczizach běſche w dróhownym ſawinjenju do telefoniſkeho ſchczeżora ſrajył. Wón ſam běſche ſebi cżeſkeho (Tſchech) rosrajył a nękotre ſuby wukił. Hajmannowa běſche pſches ſchkitańſku ſchkleńzu padnyła a běſche ſebi mojby ſkła a ſo na cżole ſtraſchnje ſrěſkała. Lubijſki ſawnik ſchche ſo na ſtejiſchczo ſtajił, ſo je Rudolf pſchepſchiſnje wobſkoſkiwje żěł a njeſwoże ſawinowaċ a jeho tohodla ſrimnam pjenjezneho khłostanja abo 15 dnjam jaſtwa ſtrafił. Jeho ſakitaċ ſo pſchecżiwo wuſudźej powoła. Wokolaſkim jednanju ſo wěż ſa Rudolfa pſchiſtojnišcho pſchihotajeſche. Dróha je tehdy pjeza jara pjeſita była. Rudolfej tež njemóżachu dopokaſaċ, ſo je pſchepſchiſnje abo njewobkhladnivje jěł. Sſud wuſud prénjeje inſtanzy ſcżini a Rudolfa wuwinowa.

Mała khłostańſka komora w Budyſchinje.

Hižom wotpjet khłostany ſaſtupjeł Eugen Hugo Steinbach ſ Nowoſalzo-Spremberga ſtejeſche ſnowa pſched ſudom. Hauntiſki żud w Nowoſalzu-Sprembergu běſche jeho da jedanſtwa w 5 pſchipadach nimo prjedawjeſcheho khłoſtanja wo 3 mężazo a 3 dnjowo jaſtwa k dalſchim 7 njeżelam jaſtwa ſaſudźił. Steinbach a tež ſtatne rěcżniſtwo ſo pſchecżiwo wuſudźej powołachtaj. Pſchi pſchepytowanju ſo ſhoni, ſo bě Steinbach, kiž ſ tekſtilowymi tworami wikowaſche, na kónzu lěta 1927 pſchińahak, ſo niežo njewobſtaji, w dalſchich 5 padach wot tekſtilowych ſirmow twory na kredit kupowaċ, je dale pſchedaċ, ale podawaczelam nic ſaplaċiłk. Jenož ſdźeła běſche ſo ſa ſaplaċenje poſtarał. Żandarmiſki hłowny ſtrażmiſchtr Paul wupraji wo Steinbachu, ſo wón dźełu rad ſ pucża khodźi, rad we kórcżmach ſtyda a ſo po ſdacżu ſmjetſicha ſ jebanſtwom żiwi, mjes tym ſo ſo jeho ſprawna żona ſ dźełom bèrtłuje. Sſu jemu derje mėnjo pſchirěcżowali, tola podarmo. We jeho wokolinje jemu pjeza nichtó njepożěkuje. Powołaniſki ſud ſaczijnu Steinbachowe powołanje a dodaczinje khłoſtanje na tſi mężazy jaſtwa powyſchi.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Lipſka.** (Duchathora ſtuczi ſ tſěchi.) Sſobotu rano dohladachu ſo nimoduzu ludźo na tſěſche jeneho domu pſchi Kralowym namėſcze młodu holzu tam a ſem lėcżaċ, kotraż ſo kónczenje na wutwork nad tſěſchowej roku ſkónży. Ludźo ſawołachu hnydom wohnjowu woboru, kotraż pſchikhwata a ptachu wupſcheſtrjé. Wobornikaj powdaſchtaj ſo na tſěchu a ſpytaſchtaj holzu wukhowaċ. Ta pak ſo jemu ſpjecżowaſche a po tſěſchnej role tam a ſem běżaſche; delekaċ dyrbjachu wobornizy ſ wupſchestrjenej płachtu do ſtron, kiž holza běżaſche, ſobubėchaċ. Sa něhdże 20 mjeſiſchinow holza ſ tſěſi ſkoczi, ju ſ płachtu popadżechu, ſo ſo njeſrani. Jedna ſo wo 21 lětnu ſłużobnu, kotraż je ſo po wſchėm ſdaczu w duchowninym ſacżėnjenju tele ſpodżiwnje ſadżerżała. Wobſtarnjomnu dyrbjachu do hoſpitala ſa cżuwykhornych dowjeſeċ.

Wobkhadne niezhoża.

W nozy na wutoru na Grotanſkej dróży w Zitawie motorſke kolo do cżėrjódki pėſchich ſajėdże a nėkotrych ſrani. Cżėrjódſranjenej żonje dyrbjachu hnydom ſe ſanitetnym autom do Zitawſkeje khorownize dowjeſeċ. Najcżėſcho ſranjena je wėſta Geiſlerowa, kotruż běſche motorſke kolo bohużełtko a tėżkaż dyrbjeſche ſo wutoru do operacije wodaċ.

W Zehrenje pola Miſchnja pónd̀żeſu wjecżor je ſawinaj wobſobnaj zwobſadżene motorſke kolo do wobſoneho a automobila ſrały. Motorowy hoſcżeſaŕ ſo hnydom morył. Jeho njemjeſtu, kiž běſche na jozuſku zobuzyła, a wjednika auta dyrbjachu do Miſchnjanſkeje khorownje dowjeſeċ.

Wėſto Krögiża pola Miſchnja druhi dżeń ſwjatkow motorowy koleſaŕ 58 lėtnu żonu ſ Nėżiga potorhnu, ſo wona bórzy na to wumrė. Żórtka, kotraż na motorſkim kole zobuzyła, bė pſchi dolepadnjenju wop pukny. Su dowjeſechu do khorownje.

W nozy wot pėrnjeho na druhi dżeń ſwjatkow na Bolesławſko (Bunzlauſko)-Sporjeſkej dróży pola **Birkenbrücka** motorowaj koleſarjej do ſo ſrajyſchtaj. Jedyn ſ puknjebjachu na hłowje a rukomaj cżėżko ſranjeneho do khorownje dowjeſeċ.

Přilopk.

* **Pſcheklepany huſor.** S Wauinkow w Delnjej Łużizy pſchedachu huſora do Fresdorfa, kiž je 6 kilometrow ſdaleny. Běchu jeho tam donjeſli w nakhribjetniku. Jenu je ſo najſterje ſtyſkało a poda ſo tohodla ſatoja na puć domoj. A namaka ſo wopraudźe ſajo na ſtary dwór. Wjeſele ſchcżehotajo ſo ſajo pola ſtarého knjeſa ſamotwi. Haczrunjeż ſu wyhoże żita a ſamo hola mjeſe wjomaj, to wola puć namaka.

* **Na rohomaj wodżiwjeneje kruwy,** Kruwa jeneho ratarja w Almje w Durinſkej běſche ſo nėcżeſho nabojała. Wodżiwjene ſkoczo da ſo do mandżelſkeje ratarja Eberhardta ſ Ringena a wja ju na rohaj. Njeſłożowne żoro

Hospodarski rozhlad.

ſchtwórtk 12. junija 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,188	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,342	100 čěſkosł. krónow	12,425
100 ſwajc. frankow	81,15	100 franc. frankow	16,44

Barlinſka burſa bė wėżera pſchi ſpoczatku żiwa, w běhu dnja pak wjaſny a kurzy efektow ſo ſeſtajachu. Sklabe běchu też kurzy na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſtami.

Produktowe wiki wostachu we ſwojej dotalnej njeaktiwnoſeċi. Sſtladuju na kraſjwe żito, bohate żuż lubjaze, nochże ſo żane prawe żiwjenje wuwiċ. Wotwoſ w hotowym fornje 10 pj. po zentnarju poſtupi. Rożka a też jeczmjeń ſwoje dotalne płaċiſny ſatkowaſchtej. We termiſowym witkowanju ſo płaċiſny pſcheniży, rożki a też wowſa cżuċżiwje ſeſlabichu. Wėżera płaċeſche zentnaŕ

w Barlinje

rożki 8,60—8,85 hr., jeczmjenja naſymſkeho 8,35—9,10 hr., wowſa 7,30—8 hr.

w termiſowym wikowanju

ja julij: pſcheniży 15,47½—15,45 hr., rożki 8,60—8,53¾ hr., wowſa 7,65 hr hacż 7,57½ hriwnow,

ja ſeptember: pſcheniży 13,37½—13,35 hriwnow, rożki 8,75—8,62½ hr., wowſa 7,80—7,75 hr.,

ja oktober: pſcheniży 13,35 hr., rożki pal 8,72½ hriwnow.

Wėżerawſke płaċiſny ſ Drjeżdżanſkich wikow.

Żiwe łacżki 2—2,50 hr., łury ſtare 3—5 hr., huſy 4—8 hr., młodźiczki 3—5 hr., ſarſłana pjerina po punce: huſy 1,40—1,60 hr., łacżki 1,50—1,80 hr., łury ſtare 1—1,50 hr., młode 1,40—1,80 hr., hołbje 0,80—1,50 hr., rybu po punce: linh 1,20 hr., běrny zentnaŕ 4—4,50 hr., punt po 5—6 pj., hydrojty łak 40—60 pj., bėły łak 10—12 pj., włóſti łak 15—18 pj., łuſerzna 10 pj., krėn 60—80 pj., ſelerji 15—50 pj., hołowej 4—8 pj., jėdżna łoboda 18—20 pj., morchwi 15—18 pj., zybła 15—18 pj., karoty 15—20 pj., łikały łak 13—15 pj., butra 1,60 hr. hacż 1,80 hr., jeja 10—11 pj., hriby 60—80 pjenjezkow, kurjatka 1 hriwnu.

Wiki rėżneho ſkotu wėżera w Drjeżdżanach.

Sſwini běchu wjazy hacż nadoſeċ pſchinjeſli. Tuż ſhylkne woſtacżu a płaċiſny ſajo kłeſnychu. Woſebje pſchiſładżowachu tucżne ſwinje. Cżėlata a howjada derje roſpſchedawachu. Wiki w cżelatach běchu ſrėnje a płaċiſny ſo wotdrjeżowachu. Też howjada ſajtżachu ſrėnje wiki. Płaċiſny ſa kruwy a woły ſo trochu powyſchichu, byli mjenje derje dżėcżu a woſtacżu pſchi dotalnych płaċiſnach. S Lětwy běchu 6 howjadow, 8 cżėlatow a 42 ſwini pſchinjeſli. S nich jenoż howjada roſpſchedachu. Wo cżelata a ſwinje pak rėżnjeju, też ja tuniſche pjenjezy njeż, njerodżachu.

Pſchiſtajenja:

Pſchedawarſku prénju, Konſumſke towarſtwo w Hróbku.

Żoda ſo piſmone poſtajenje.

Holzu do domu, wyſchſchi hajnik Grund we Wojerezach.

„ Ota Lehmann w Hróbku, Hórſka haża 7.

„ kupaŕnja ludowje ſchule we Wojerezach.

Dźėlaczeſku, Vogt we Wojerezach, Dwórniſchczowa haża 42a.

Cżeladnika ſtarſchemu, Barth w Dėlanach.

Na pſchedaŕ:

Zyhłe tėſchne, Jóhna w Niſtej, Póſtowa haża 9.

Pſchejſada, Kubeczaŕ w Małej Nydej.

Wóz dźėcżazy, ſportſli a ſtejak, Meyer we Lutach, Dionſka haża 59.

„ dźėcżazy we Wulkich Dolbżezach 27 b.

Deſki 4—6 mtr. dołhe, 20—25 mm., we Komorowje 29 pola Nakeż.

Kupuje:

Sſyno ſ łuki, Schuſter we „Slotej Hwėżdże“ w Budyſchinje.

Sſnidanja na pſchehladżowanje

pjatk 13. junija 1930

w Nuknizy na gmejnſkim hameże dop. w 9 hodż. wóz ſchłeleċżany,

w Bukowu na gmejnſkim hameże dop. w 10 hodż. pſcheniża,

w Halſchtrowje w knjeżim domje pėſchip. w 12 hodż. ſchijaza maſchina, pißaniſke błido, pryżna heſa,

w Wiſkopizach na ſudniſtwje dop. w 9 hodż. wſchelake meble, ſchijaza maſchina, kupaniſka pſchiprawa, wobruczowe żeleſo, łóſtit, pißaniſki ſtroj, gramofon a mużazy mantl,

w Wikym Khołmcu w hoſcżenzu „K dubej mėrcu“ dop. w 10 hodż. billard, kławėr, gramofon, hubżiny automat, łóń, ſofa a draſtny kamor,

w Wótku pola Wojerez w hoſcżenzu dop. w 10 hodż. kruwa a dwė ſwinjeczi,

we Łazu w Scholeżiz **hoſcżenzu** dop. w 11 hodż. ſchijaza maſchina a mużaze koło, hobanka, 50 nowych ſtołow,

w Mėcżizach w Greinerez hoſcżenzu dop. w 10 hodż. pißaniſki ſtroj, pißaniſke błido, wobowliſki auto,

w Ruchwałdze w Geißlerez hoſcżenzu pſchip. w 1 hodż. ſchtelecżany wóz, ważowy ſtoł, wobowliſki auto a 20 ctnitr. dejkow,

we Wochſoſach w Balkez hoſcżenzu pop. w 3 hodż. hobanka,

Pſchedawanja a pſchenajenja trawjenja.

Sſobotu 14. junija dop. ½9 hodż. pſchi knjeżim dworje w akcionowje 35 ſatrow knjeżich łukow.

Njedźelu 15. junija pſchip. w 1 hodż., ſkaraſ w Skodowje.

Pónd̀żelu 23. junija rano we 8 hodż. knjeże łuki w Dżiwinje.

Hewak na pſchenajenje łuka w Strunje pola Wojerez. Dalſche w ſelenej hoſt tam. Dalſche też w Halſchtrowſkej hoſt.

Sſúdniſtwo wojſewja

ſo je w konkurſu nad ſamożenjom hoſcżenzarja Willija Zieglera w Hrubjeżicżach wurjadnu termiju na ſrjedu 18. junija 1930 dop. ½11 hodż. do Budyſchina na ſudniſtwo, ſtwa 141, ſwołana.

Škrawe śedże.

Produktowe wiki w Barlinje ſdokoła dnja. ¾11 hodż.: **Wiki wojtanu cżiſche, płaċiſny ſa poldźiſche termije dale kleſnychu.**

Dop. ¾12 hodż.: **Każ pſched hodźinu, wiki ſu nimale bjes wobrota.**

Płaċiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tunі abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaċiny po złotej hriwnje.

	11. 6.	10. 6.		11. 6.	10. 6
Pšenica	311-314	311-311	owsy	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172-177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. jednjeń	—	—	bobrne łuſniny	16-17,50	16-17,50
nal. jeczmjeń	167-182	167-182	ſolte łuſniny	21-23,50	21-24,50
wowſ	146-160	146-157	koradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	11-13,00	11-13,00
pšeńč. muka	34 42,50	33-41,50	rany wosuſk	15-16,25	15-16,25
rżana muka	21 24,50	21 24,7	mohn melasa	—	—
pš. wotruby	7 8,25	7 8,25	ſtraj. kruški	13-13,4	12-12,80
rżane „	7 8,00	7-8,25	ſyno, 50 kg	1,40 1,60	2,00-2,35
raps	—	—	rżana ſloma	0,80-1,00	0,85-1,00
hrócheſ. viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńč. „	0,70-1,85	0,85-1,10
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjetniški	17-18,00	17-18,0	jačna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Płaċiny rėżneho ſkotu na Drjeżdżanskich ſkótnych wikach.

22. meje

56 woł., 198 byk., 246 jałoje. a kruw, 1179 ċelat. 445 wowc., 3351 ſwini.

Płaċiny za

woły: 1. 60—64, 2. 49—54, 3. 39—44;

byki: 1. 57—59, 2. 50—55, 3. 44—47;

kruwy: 1. 50—54, 2. 43—48, 3. 35—40, 4. 28—32;

jałojcy: 1. 56—59, 2. 48—54;

wowcy: 1. 64—67, 2. 57—63, 3. 50—56;

ċelata: 1. — ; 2. 82—87, 3. 75—80, 4. 64—75.

ſwinje: (přez 300 pt.) 58—61, 2. (240—300) 61—63 3. (200—240) 60—62. 4. (160—200) —.

Rancy: 49—52.

Płaċiny rėżneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

11. junija 1930. Płaċiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 364.

Połnomjaſane, wukormjene, najwjetſeje rėżneje hódnoſce hač do 6 lėt	60—63
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	53—60
Mjenje wukormjene młode, dorje picowane ſtarſe	54 56
Mjenje picowane wſċeh ſtarobow	50—53

Byki: 395

Połnomjaſane, wurośene, najwjetſeje rėżneje hódnoſce	55—58
Połnomjaſane, młódſe	54—55
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	52—53
Spatne	49—51

Jałojcy a kruwy: 861

Połnomjaſane, wukormjene kruwy najwjetſeje rėżneje hódnoſce	45—48
Połnomjaſane, wukormjene jałojcy najwjetſeje rėżneje hódnoſce hač do 7 lėt	38—42
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	30—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	25—29
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Ċelata: 2125.

Najlepše wukormjene (2. druſ.)	75—82
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	55—75
Spatne (4.)	32

Wowcy: 8023.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1. družina)	65—68
ſtarſe wukormjene (2.)	60—64
Mjenje wukormjene (Márzschafe) (3.)	48—51

Swinje: 11143.

Połnomjaſane, woſeblych raſow a jich kśiżenjow, hač do 1½ lėt ſtare	60—61
Wukormjene	62—63
Mjaſne	63—64
Spatne	62—64
Rancy a kundroxy	53—54

bu jara zježko sranjena a bórsy na swoje rany wumrě. Njemdre sfogo dźěsche hischcże na ratarja Grosu s Hornjeho Slma a jenu tši rjebla stama. Dźiwja kruwa stama žebi słónčnje nohu a na to ju satřělichu.

*** Spinalne dźěćaze wokhromjenje w hollandskim měsće.** S Amsterdama žo powě, so je w měsće Goudże w posledních pjeć dnjach schěsć dźěći na spinalne wokhromjenje schorilo. Tři dźěći su hižom wumrěle. Měšćeńanosta je w pschesjednosći s jenej Goudskej lěkarskej konferenzu wobsankuył, so maju žo wschitke hrajkanje a wukhowanje dźěći natychmilnje samknyć.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutřischi pjatk:** Njenje, žuchło, wobstajne, tola žu njewjedrja mózne. We Sendżelskej podobne wjedro s njewjedrami. W połnóčnej Europje cźopko a samrócźeńo.

*** W Lipšku žrjedu dopołdnja wokoło 11 hodźin je žo na pobjelnika jeneje Lipšćanskeje banki khrobolenski nabpad stučił. Pschi pschekupskim towaršstwowym domje jemu dwaj muzej napscheczźiwo stupischtaj, kotrajž beschtaj s iam stejazeho automobila wuleschoj. Tscheschtaj do pobjelnika a jemu akkowu toschu rubjeschtaj, w kotrejž žo 15 000 hriwnow khowasche. Potom s rubjenstwom do automobila saleschtaj a wotjechjeschtaj. Pobjelnik spyta sa nimaj běžeć, tola žo dla cźežkeho sranjenja swjese; běsche do scźehna a delnjeho žiwota trjechenc. Jedyn sanitetny automobil žo sa rubjeznikomaj puschcźi. Taj do njeho tscheleju, jenoho asfaltowcho dźěłacźerja sranischtaj. Skónčnje banditaj w Gohlisu do cźežitjeho wosa srafischtaj. Wuleschtaj s automobila a na wós dróhowcje żelezniży skočiłschtaj, sc kotrymž cźeknyschtaj.**

*** W Quedlinburgu s rosbuchnjenjom we wuhlowej sładowni parneje zyhelnicze woheń nasta, kotryž ju sa tři hodźiny do procha pschewobroći. Hodźinu po wudyrjenju wohnja žo wišše roswalichu a dźewjeć wohnjowych wobornikow sajmyschu. Tjo mójachu žo jenož morwi wuczahnyć. Dwaj wohnjowaj wobornikaj žo cźežko a tři lochko sranichu. Woheń tajku horizotu rosćěrjeschce, so žo automobil, kotryž 150 kročelow wot wohnja stejeschce, sapali.**

*** Sso žrjedu popołdnju domoj wróćiłschi milijonar Burger w Prašy swoju 63lětnu mandźelsku wuputanu we wobydlenju nadeńdże. Sawołany lěkar žo podarmo prózowasche, ju wožiwić a swěrći, so je žona sadejena. Burgerowa bě žo wokoło 11 hodźin s dwórnischcża domoj wróćiła, a wot toho cźasa njeje ničo s wobydlenja žiwischcej było. Někotre minuty, pschedy hač Burger do wobydlenja stupi, w khěži pschistajena žiwotna holza wotžepnje drasčeneho nětko 45lětneho muža sejka, kotryž runje s Burgerez wobydlenja pschindże. We wobydlenju, w kotrymž žo wjele drohotnych kamjenjow, debjenkow a wobrazow khowa, njeje žo ničo rubiło.**



Dr. v. Baligand, němski wupósłanc w Lisabonje, hłownym měsco Portugalskeje Jako bě w přistawje zakótwjenu wójnsku łódź „Königsberg“ wopytawši so z njeje wróćił, jeho němski namórnik Pjechowski zatřěli. Skučeŕ je pječa duchakhory.

*** Pschi srażenju pschibrjožnjeje parneje łódźe „Fairfax“ s tankowej łódźu „Pinthus“, je žo tankowa łódź potopiła. 37 wožobow je žo tepiło, mjez nimi kapitan a zyła wobsadka.**

Sokołstwo, šport a hry.

Pjasćowanje.

Pjasćowanski bój Schmeling—Sharkey w radiu.

Rozprawa wo wulkim pjasćowanju mjez Němcom Schmelingom a Američanom Sharkeyom so z Newyorka do Europy přez radio přenjese. Bój wo swětowe mištrstwo budźe po našim času pjatk 13. junija rano wot 3—4 hodźin.

Kajki zajim w Ameriey za tutón sport maju, je z toho dowidźeć, zo běchu hižo tydźeń do časa za 400 000 dollarow zastupnych kartkow předatych.

Serbowski powěsnik.

Bukecy. Sokołki zwučuja jutře pjatk wječor ½9 h. Njech wšě přidu.

Bukecy. Sokoł zwučuje sobotu wječor ½9 hodźin. Njech wšitcy cyle wésce přidu. **Načolnik.**

Hornja Hórka. Towaršstwo „Łužica“ změje njedźelu 15. junija popołdnju w 4 hodź. w Nowakec hosćeńcu swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk so po możnosći dźerži. Knjeża dowěrnicy so prošu, to wšém sobustawam wozjewić. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

Khelno. Serbsko towaršstwo „Domizna“ swjeći njedźelu 15. junija wječor we 8 hodź. pola Brylec we Radworju swój 1. załoženski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Wot 6 hodź. a po dźiwadle pyšna reja. Wšě narodne towaršstwa najwutrobnišo přeprošuje **towaršstwo.**

Wobdźělnicy Beogradskeho zjězda (zwučowacy kaž njezwučowacy) njech přindu njedźelu 15. junija dopołdnja w 11 hodź. cyle wésce dla ważnych rozrěcowanjow do Radworja na nowu šulu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěstnik: G. Janak w Budyšinje.

Wupjerki

jenoj najlepsche tworu:

80 cm šěroke	m	2.20
100 „ „	„	2.75
115 „ „	„	3.—
130 „ „	„	3.50
140 „ „	„	3.70
160 „ „	„	4.25

Tuniske hódnosće, kaž tež selchite wupjerki a hłowjate klejny na hładze

Andr. Kasper

(mějićel: A. Pilopp)

w Budyschinje, Burgstehn 11

Sofy, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui

po wěsćh płaćiznach zhotuje

Hermann Schulze

meblowa wutykarnja

w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 16

(w dworje hosć. „Zum Echten“

Zane klamy!

Kofej Kakao Kolonialne twory

Kurio

na Zwonkownej Lawskej hasy 24

Satowa róla

nimale nowa, je jara tunjo na předań.

Seifert w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 29

2 nowodójnej

kozy

na předań Pod Hrodom 61

Wšědny: Serbske Nowiny čitajće

Gardiny rolleaux vitraže

Wósk. rub, 100 šěr. mtr. 1.50

Přikrywy na sofy, dołha 2.50

J. ERLER w Budyšinje

na Zwonkown. Lawskej hasy 10

MONO-krema

je tola jena z najlepšich srědkow k hładanju kože, tučna a bjez tuka. Hižom za krótki čas je koža mjechka kaž somot. Jatřeška a čerwjena koža so zhubja, stara koža so zaso womłodźi, wubérnje pře smahnjenje.

Tuba 1.— hr. Wulka elegantna tyža 2.50 hr.

Měsćanska haptyka

na Hłownym torhošću.

Zniženje płaćiznow

T.A.S. motorsko koło, 200 ccm, bjez dawka, dospołne a z elektriskej swěcu přjedy **860.—** hr., nětk **800.**00 hr.

T.A.S. 350 ccm, dospołne, z elektriskej swěcu a trubu přjedy **950.—** hr., nětk **875.**00 hr.

T.A.S. 500 ccm, z elektriskej swěcu přjedy **1550.—** hr., nětk **1360.**00 hr.

Přihódne płaćeńske wuměnjenja hač do 15 měsacow. Wulki skład narunanskich dźělow.



Rudolf Lebelt

na Zwonk. Lawskej hasy 30. Tel. 3077



Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin.“

A jutře .... wšitcy do

wotewrjeńskeho předstajenja

k BUSCH ej

do

powodźeneho cyrkusa

Wšědnje wječor we 8 hodź.

Sobotu a njedźelu 2 wulkej předstajeni z połnym programom a wulk. wodowej hru.

pop. w 3 a wječor we 8 hodź.

Dźěłonjemějerjo płaca **jenož** k wotewrjeńskim předstajenju na II. a III. městnje potoju.

Přehlad ludow a coologiski park: wšědnje wot 9 hodź. dop. hač do 9.30 hodź. wječor wotewrjeny. Kóždu hodźinu předstajenje eksotiskich keklerjow. — Koncert kosakskeje kapały.

Doprědkapředawanje: Cigarowy dom Ernst Hentschel na Lawkich hrjebj. 18 Tel. 3610 a wot 9 hodź. we wotewrjenych cyrkusowych pokładnjach. Telefon 3365.

W Budyšinje na dworje Husarskich kasarnow

Straža za awta a kola. Jenož 5 dnjow.

Doprědkapředawanje je so započało!!!

Za wróćocźeżbu wjesnych wopytarjow cyrkusa pojědu wosebite omnibusy do wšěch kónčin. Wotjědu po skónčenju kóždeho předstajenja z cyrkusowcho naměsta.

Konditorei Müller Postplatz

rad wopytana kofejownja

poručuje najlěpše pječwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspušćomniše

Za čas nakładowanja

Kruchaty cokor při 10 puntach jenož	**3.80**
Cokor 10 puntow jenož	**2.95**

Nimo toho poručamy

margarinu, stajnje čerstwu, punt jenož

—.50 —.55 —.60 —.70 —.80 1.—

paleny kofej ¼ punta wot —.60

6% rabata

Thams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

Přesadźowanje

Pjatk, 13. junija pop. w 3 hodź. a sobotu, 14. junija dop. ½9 hodź. přesadźuju na Kamjentnej hasy 33 zbytkne dźěłby porcelinoweho wobkhoda Jana Teutschera dobrowólnje a zjawnje: wjele hospodarsk. porcelina, 2 picowanskej korce, kamjeninowe sklé a bleše atd. — — Wobhladanje hodźinu do časa.

Arno Wuschick

přisahany a zjawnje přistajeny přesadźowaŕ

Klóšterski čaj

Najwuběrniši čaj k čisćenju kreje, też za pucheř a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóšterje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaći. 2,50 hr.

Najwutrobniše zbožopřeća

našemu lubemu sobusławej

Arnoštej Pětřej w Nowych Poršicach

a jeho mandźelskej

k jeju dźensnišemu slěbornemu kwasej.

Towaršstwo „Swěra“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čisć. Smolerjec kuhliščećerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaćk 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo ničehwakam čelneho zmjerdwoženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běchy. Kóžde zmjerdwoženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerdwoženja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin płanje pśinjewźeś. Prawa a winowatosće abonentow wuźasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 135 — Budyšin — Pjatk, 13. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Barlin — Moskwa.

Porazka němskeje diplomatije.

Hižo dźensći cźaš němscy diplomatojo ſ ruskim bolschewiſkim knjezeſtwom wo rozwiću němſko-ruſkich pocźahow jednaju. Pschi tym žo wo powschitkownopolitiſkich a hospodarſkich praschenjach jedna. Němſkemu knjezeſtwu wo to dźe, zo by ruſke knjezeſtwo komunistiſku agitaziju zakasało, ſ kotrejž chcedźa kommunistojo po pschikazni Moskowſkeje kommunistiſkeje internazionale němſke wójſko a ludźstwo pschekalcyć. Temule žadanju pak je žo ruſke knjezeſtwo zapowědźiło. Wono po sdaću Němcy jako ſtat wobſtoi, kotryž je zyle wot hnady a njehnady kommunistiſkeje Ruſkeje wotwisny a na kotrejž pschecza žo njetrjeba dźiwcy. Snapschecza Jendźelskeje a Ameriki je ruſke knjezeſtwo ſwjatocznje zalubiło, zo žo wschitke kommunistiſkeje agitazije w tutymaj ſtatomaj woſtaji. Tónle ſlub wſchak niczo hódny njeje, dokelž je znate, zo so ruſcy kommunistojo datych ſlubjenjow njedźerža, ale Jendźelska a Ameriła matej na podłožu tehole ſluba prawo, pschećiwo wukasam Moſkowſkich kommunistow najraſniſcho pola ruſkeho knjezeſtwa zaprotźeć. Němſka žnjě dnje žo teſ žo kajnych ſakonjach pschećiwo wotpołkanzam Moſkowſkeje internazionale wobaraćej, tola zyle podarmo žo pschećiwo nim pola ruſkeho knjezeſtwa hórſchi; pschetož to nima žyła ſa nadźeju, na němſke wobcźežowanja dźiwaćej. W němſkim ſwonkownym miniſterſtwje pak dale do ruſko-němſkeho pschecźeſtiwa wérja a měnja, ſo žo nicze njeſpodźa rozſtorhnyć, kotrejž nejeſ Barlinom a Moſkwu beža.

Wſchitko tkonjenje a tukenje němſkich diplomatow w Moſkwje je ſa Němſku dźeń a mjenje ſwinoſchne. Němſka je žo nadźała, ſo žo po puczu němſko-ruſkeho pschecźeſtiwa nuſe wiſi wudźělkam němſkeje induſtrije wotewrja. Někotre léta je dnje němſka induſtrija wjetſche ſkazanki dostała, tola w pozledním cźaſu je wuwos Němſkeje do Ruſkeje mózaje woteběrał. Amerika a Jendźelska němſkeje induſtriji wulpeſchnu konkurrenzu dźěłaczi a ſu ju ſ prjedawſcheho prénjeho městna na tśeće městno ſcźiſchczałej.

Pręciwnistwo pręciwo nuzowemu oporej.

Wuhladny na pschijecze „nuſowehe wopora" w němſkim ſejmje ſu dźeń a hubjenſche. Wulkoſoſchuſerjo, kotśiž žo ſkoro we wſchěch měſchczańſkich ſtronach namakachu, žo ſe wſchěmi mozami pschećiwo tutemu wozbitemu dawkej wobarajm. Pschećiwniſtwo pschećiwo nuſowemu dawkej je runje w knjezeſtwowych ſtronach najbyſtniſche. „Kölniſche Zeitung" a „Magdeburgiſche Zeitung", kotrejž němſkej ludowej ſtronje pschiſłuſchataj, ſo najraſniſcho pschećiwo nuſowemu woporej ſtajetej a zyłu finanzny politiku nětcźiſchehe finanzneho miniſtra dr. Moldenhauera ſoſtajnjetej. Pjenjeznizy, wyſoſt ſoſtojnizy a wodźazy pschiſtojazych w induſtriji, kotśiž maju wulke dochody, žo jednoczina a w ſkromadźiznach reſoluzije pschijimaju, kotrejž pschećiwo nuſowemu woporej proteſtuja, kotrejž by jich pjenjezna mócheń boloſtnje ſacźuwała. Město nuſoweho wopora nawjetnja, dawk na piwo a tobak ſnowa powjetſchiéć, hdyž runje na tym njedźěłuja, ſo by ſ tym pschetrjebanje ſtyłnje woteběrało.

Žuły hněw wulkoſoſłużerjow žo pschećiwo dr. Moldenhauerej wobroczja. Jeho ſtejiſchcźo je po jich ménjenju wuhotnje, a wón by dyrbiał dla nuſowehe wopora a dla powiſchenja pschinoſchka ſa ſawěſcenje dźełonjemjerjow, ſ kotrymaž žo jich móchéń poczeſi, wrócźo ſtupiéć. Tak dałeko pak wěſo hišcze njeje. Najprjedy ma žo woczakać, kak němſkoſtatna rada Moldenhauerowy finanzny program pohudźi, ſ kotrymž budźe žo blížſche dny ſaběrać. Teſ njeje woczakać, žo budźe dr. Moldenhauer hnydom pſched nadběhom ſwojich pschećiwnikow zoſtać, ale ſo budźe dawkowe ſkenje, kotrejž žu ſa wuſtrowjene němſkich finanzow trěbne, ſcźiſnowaćj.

W Pruskej so Hitlerske uniformy zakazuje.

Pruſki ſnutſkowny miniſter dr. Waentig je 11. junija ſjednowaſy wukas wſchěm pruſkim polizajſkim ſarjadniſkam porucził:

Na podłožu § 16, II, 17 powſchitkoweho krajneho zakona žo dla ſakhowanja ſjawneho měra, bjeſtraſchnoſcze a porjada ſakazuje, uniformy nazionalno-ſozialiſtiſkeje dźěłaczeſkeje ſtrony a jejnych nižſchich, pomocnych a pódlanſkich organizazijow ſa wobſtaj pruſkeho ſwobodneho ſtata nošyć. — K uniformje wſchě wézy ſłuſchecja, kotrejž žu ſ tomu postajene abo ſ tomu pschihodża, ſo bychu ſ roſeſnawanju wot druheje zíwilneje drašty pschiſłuſchenje k njeſnowanym organiſazijam, wobſeže k tak njemenowanym nadběhanym wotdźělenjam a Hitlerſkej młodźinje ſwonkownje pokazowała, po tajſim też draſta a wuhotowanſke wézy (na pschiklad ruczne wobalki), kotrejž ſ weſtej barbu, formu, rěs atd. ſnamja njemenowaneje organiſazije pschedſtajeja. Polizajſke wyſchnoſcze namokwjam, ſo bychu ſakaſaju ſe wſchěmi polizajſkimi ſrědkami, je-li trjeba też ſ postajenjom nuczajcych khłostjanjow dorazne pschećiwſtupjeć.

Podpiſał: dr. Waentig.

Mukas je žo wudał, ſo by žo po mózności wſchědnym pukam mjes kommunistami a nazionalnymi ſozialiſtami wobarało. Někotre žo ſ uniformu nazionalnych ſozialiſtow kommunistojo roſhněwaju a roſhorjeja a žo ſ pukam wabija. Pschichodnje njebudźa wjazy žiwotſch politiſkich pschećiwnikow na drasce ſpóſnacź móz, a krwawnych puków budźe mjenje.

Nazionalna ſozialiſtiſka ſkromadźizna žo w Mnichowje ſakasała.

Polizajſka direkzija w Mnichowje je ſjawnu proteſtowanſku ſkromadźiznu, kotruž bě nazionalna ſozialiſtiſka dźěłaczeſka ſtrona ſa pschichodny žołotu w Mnichowje ſwołała, ſakasała. W ſkromadźiznje dyrbjeſchtaj Hitler a Frick wo ſakaſanju Hitlerſkeje uniformy rěcźeć. Teſ je žo ſakasało, plakaty ſa pschipowědźenju ſkromadźizny pschibiéć.

Powołanje w Kielskim municiskim procesu.

Pſched powołaniſkim ſudom w Kielu ſu ſchiwórtk wo Kielſkim munizijſkim prozeſu počeli jednać. Wobſtorjeni ſu dla pschećendźenja pschećiwo ſakonjej wo wójſkej powiſnoſcze w Barlinje bydlazy pſchekupz Schwarz, Taub, Dauge, Beltjens a Liening, major na wuhotowanſke Seemann a leutnant Protze ſ wobarnowarnje pschećiwo ſpionaži we němſkim wójſkim łódźiwje a major Seemann ſwonka łużby. Statny rěcznik bě ſo pschećiwo wuwinowaczemu wuſudej lawniſkeho ſuda ſ 19. dezembra 1929 powołał.

Licza ſ tym, ſo budźe ſudniſke jednanje dźeſaczej dnjow trać. Mjes ſkazanymi ſwědkami je ſaſo pryjedawſchi ſchef namórſtwowoho wiedniſtwa, admiral Zenker. Po namjecze wyſchſcheho ſtatneho rěcznika ſud wobſtanknu, ſtawnoſcej wuſtankneć.

Staſna europska rada.

Pręni króć ſo wupóſłanju Briandowych pragſenſkich liſtow je franzowſke ſwonkowne miniſterſtwo zdźěłało, kajke wotnoſkowy ſu europiſke knjezeſtwa dale. Wone pjecza Briandowym namjetam pſchichwalu. Najſterje ſo wjetſchina europiſkich krajow ſa nětcźiſ ſwojich europiſkich ſtatow wuprajſ. Pschi tym dźe ſo niczo na hrańi wjeſtaji. Pólſka, Czjeſkoſłowakiſka, Rumunſka, Juhoſłowjanſka, Schwedſka, Norwegſka, Danſka, baltiſke ſtaty, Grichiſka, Bołharſka, Belgiſka, Awſtriſka, Schwajzarſka, Holſka a Schpaniſka ſu ſo pjecza hižo ſa Briandowy plan roſſudźiłe. We Jendźelskej ſebi pschećelſcho a pschećiwniczy Briandowe myſlicźki wahu dźerża. Jendźelſki ſwonkowny miniſter Henderſon je pjecza ſa Briandowy plan. Jenoż **Italſka** nochze wo Briandowym wſchoeuropiſkim planje niczo wědźeć, hačrunje je italſki faſtupjeć w Radźe Syndika Ludow Scialoja loni rjekł, ſo ſu Briandowe namjety ſajimawe a hódne, ſo bychu ſo do ſkutka ſtajiłe.

Se idźelenſki franzowſkeho ſwonkowneho miniſterſtwa je ſpóſnacź, ſo **Madźarſka** ſpjta njeje mjenowana, a ſo žo wo ſtejiſchcźo **Němſkeje** zyle mjelczi. Druhe franzowſke idźelenſki praja, ſo Briand na **wutworjenje ſtatneje europiſkeje rady wažnoſcź kładze, kotraž dyrbi w porjadnych a wunjadnych poſtejenjach wo europiſkich praſchenjach wuradźeć.** Dale ſwjatanje europiſkich ſtatow njeſmě hicź. Franzowſke ſwonkowne miniſterſtwo mèni, ſo žadyn europiſki ſtat žo njeſarjekuje, žo pschi teſe organiſazji wobdźělicź.

So by žo ſmyſlenje němſkeho luda wuſłědźiło, je franzowſki nowinar Marcel Ray ſapóſłanza Loucheura na jeho poſledninu puczowanju po Němſkej pschewodźał. Ray je wo poſledninu ſaſiſchczowanju w Němſkej napiſał w „Petit Journal" wojjewik. Mèni dnje, ſo budźe němſki ſwonkowny nału" wojjewik. Mèni dnje, ſo budźe němſki ſwonkowny minister dr. Curtius narodnoſocialiſtam mózne napiſchcźiwo ſtupacź, wobſarnje pak, ſo Němſka dźenſa wjedźe, kajki je Streſemann był, nima. Dr. Curtius dyrbi, kaž Ray

Nowe ruske smjertne wusudy.

Kaž žo ſ Moſkwy powě, je ruſki najwyſchſchi ſud dweju **pſchiſtajenjow ruſkeho wikowaniſkeho ſaſtupjerſtwa w Pariſu**, Breſkina a Stromberga, ſudźił. Jeju winowachu, ſo ſtaj w Pariſu bjeſ poruczniſoſče kupje wobſankłoj, ſ kotrymiž je Ruſka ſchkodowała. Dokelž ſtaj žo wobſkorzenjaj ſapowdźiłoj, do Moſkwy puczowaſoj, ſu jeju **w njepſchitomnoſči k ſmjerczi ſaſudźili.** We wuſudże žo praji, ſo ſtaj Braikin a Stromburg dowěrjenje ruſkeho knježeſtwa ſnjewužiłej a do lehwa ruſkich emigrantow pſcheſtupiłoj.

Baitin je pječa wot franzowſkich kožuchaſkich firmow pſchekałanje pjenjesy brał, ſlicžowanja falſchował a druhe pſchechichiwenja ſkutčił, ſ kotrymiž je ſtat cžeſko ſchkodował. Teſ Stromberg je ſo pječa wukrajnym firmam pſchekłócz dał a je jim ſa to njeſakoſnje ſnižene płacžiny pſchiſtupił, ſ cžimž je ruſki ſtat pječa wo 400 000 rublow ſchkodował.

Wobčežnoſče pſi wutworjenju nowcho rumunſkeho knježeſtwa.

Generalej Preſanej bě kral Carol ſchtwórtk porucził, knježeſtwo ſeſtajecź, kotremuž bychu wſchě wjetſche politiſke ſtrony pſchiſłuſchałe. Preſan pak je kralej nadawk wróčił, dokelž ſo liberalni ſapowědźa, žo pſchi taſkim knježeſtwje woſtadźelicź, mjeſ tym ſo běchu druhe ſtrony ſwólniwe, do Preſanowcho knježeſtwa ſaſtupicź. Preſan pak chžyſche wſchě ſtrony w ſwojim kabinetu ſjednoczene měcź.

Kral ſo nětko najſkerje na namjeſtneho preſidenta nazionalneje ratarſkeje ſtrony, prjedawſcheho juſtizneho miniſtra Juniana, wobroczi.

Zwudowjena kralowa Marja wo nowych podawkach w Rumunſkej.

Swudowjena rumunſka kralowa Marja je njedawno do ſrjedźneje Europy puczowała. Sa jejnu njepſchitomnoſcź je ſo w Bukareſtu ſtatny pſchewrót ſtał. Hačrunje je ſo Carol pſchečiwo jejnej woli do Rumunſkeje wróčił, je ſo wona ſ hotowej wěſu bórſy wujednała. Pſches Win domoj puczujo, je wona tamniſchemu rumunſkemu diplomatiſſemu ſaſtupjerjej dr. Saborowſkemu ſłědowaze prajiła:

„Wróčam ſo do ſwojeho kraja, ſo bych kralej wužitna była, dokelž wěm, ſo ma wulki a ważny nadawk dopjelnicź. Sčym pſcheſtrowdžena, ſo ſo zhła kralowſka ſwójba wokoło krala ſhromadźi, a nadźijam ſo, **ſo prynzeza Helenu bórſy jako kralowu wohladam.** S zyłej wutrobu žěli pſchejo, ſo by ſo kralej poradiło, wſchě politiſke ſtrony a wſchě žive mozy Rumunſkeje wokoło hetje ſhromadźiłoj, ſo by mohł wulke dźełko, kotrež na njeho cžaka, dokonjecź."

Rumunſki pôſłanz w Barlinje wo ſtatnym pſchewrócze w Rumunſkej.

Rumunſki pôſłanz w Barlinje je ſo ſchtwórtk nětſchim nowinarjam ſa jich loyalne ſtejiſčenje w rumunſkim kralowſkim praſchenju dźakował. Praji, ſo je ſo ſwudowjena kralowa Marka ſ kralom Carolom ſjednała. Teſ je ſo kral ſe ſwojej dźełenej mandźelſkej ſjednał, a ſo ſo dźełenje najſkerje ſa nětkotre dny wróčzi. Wo rumunſkej politiſy pôſłanz praji, ſo ſo w ſwonkownej politiſy niczo njeſpſchemjeni. Rumunſka dyrje hoſpodarjacy poſtupacź a nadźija ſo, ſo teſ ſ Němſkej do wuſkeho hoſpodarſkeho wobkhoda ſtupi.

Juhoſłowjanſka w Romje protestuje.

Juhoſłowjanſki pôſłanz w Romje je w mjenje ſwojeho knježeſtwa pola italſkeho knježeſtwa dla antiſłowjanſkich demonſtrazijow w Bari a we ſchelekich univerſitnych měſtach proteſtował. Pſchi tychle demonſtrazijach ſu juhoſłowjanſke woporny a khorhoje womaſali, ſdźeła teſ ſpalili a ſadali, ſo by Italika Dalmatiju anektowała. W proteſtowańſkej nocže ſo žada, ſo bychu ſo winikoju pokhłoſtali.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 13. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wyſchina, nad ſrjedźnej Europu leżaza, je ſo nětko też hiſchcže na ranſchu Europu wupſcheſtrjekła. Tuž je ſo ſuchi a wobſtajny ras naſcheho wjedra hiſchcže bóle ſkrucził. Wětry duja ſuche ſ ranja. W dalokej połnocy cžahaja niżiny nimo, wobſtajny ras naſcheho wjedra pak njerowhrožuja. Sahrački pſchiſłuſchej tymuſcheho powětra ſ łodojtych morjow. Tohodla mamy nimoměrny horze dny. Naſche hona ſeža ja wokſchewjazym beſchczom. Mróczele, kaž wczera widźachmy, ſu próſne. Bóh cžuje ſo ſkoro žimilicź. — Jutſje ſobotu ſtudža ſlónczko 3,39 hodź. a khowa ſo 8,21 hodź. Měſačk ſtudža w nozy 11,17 hodź. a khowa ſo rano 5,59 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +2, thermometer we dnju +3. Dźeńſa rano we 8 h. barometer 745, hygrometer +3, thermometer w nozy +20. Wuſłady na ſuche wjedro.

— **Nowa ſahonſka kniha ſa Židow.** Na měſto dotalneje ſahonſkeje kniži a kniži ſe ſapiſanmi wobſtejenſtwow wo Židowſkich leżowoſcžach je po nowym ſapiju leżowoſcžow nowa ſahonſka kniha a nowa kniha leżowoſcžnych ſapiſkow ſtupiła. Potajtim dotalne ſapiſy wobſtejenſtwow wjazy njeſłaca.

— **Sſwobodne mjaſowe jelki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 14. junija rano wot 7 hacź 8 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 60 pj.

— **Sſtabje wopytana** běſche wólbna ſhromadźizna hoſpodarſkeje ſtrony ſrjedu wjeczor w „Měſčanſkej ſahrodze". Sapôſłanz němſkeho ſejma Siegfried ſe Barlina njeběſche nad tym jara ſwjeſelenj. Rečeſche pak potom wobeſe wo tſjoch problemach, kiž ma měſčanſtwo (Bürgertum) wuwjeſcź: reformu ſawěſcenja dźełonjemjeſzjow, reformu ſarjadnitſwa a reformu dawkow. Wólby do ſakſcheho ſejma mjenowaſche pruhowadko ſa pſchichod němſkeho luda. Schwikaſche też wólbnu ſpróznoſcź měſčanſkowych ſtronow.

— **Cžoſm na koleſach.** Spodźiwne wohydło ſtejeſche wczera pſchipoldnju na Sſukelniſej haſy. Bě to płachtiny cžoſm „Servus", pſchihrawjeny na koleſowaj a motoriſtim koleſu. W tutym wóſnym cžoſmje (abo cžoſmowym wozu) puczuja hiſo puczowarjo ſ Lipſka, Erich Gründling, Walter Weiſe a Paul Hönemann. Sſu 5. meje 1929 ſ Lipſka wotpuczowali, a ſu po wobdźe a po ſuchim pſcheměrili wulki dźeł Němſkeje, Danſkeje, Schwedſkeje a Norwegſkeje. Tu khwiłu ſaſo po Němſkej puczuja a cžeſdźa potom po Hollandſkej a Franzowſkej ſ Sſrjedźnemu morju a dale po morju hacź do Egiptowſkeje. Puczowarjo woſtanu hiſchcže dźeńſa w Budyſchinje. Woni ſo žiwja ſ pſchedawanjom wopiſanja puczowanja.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſrjedniſchim cžehnjenju 2. rjadowanje 197. ſakſkeje krajneje loterije (2. dźeń) padźe dobyče wo 3000 hr. na cžiſła 2957, 7438, 16 575, 53 162, 68 852, 85 849, 142 792; dobyče wo 2000 hr. na cžiſło 91 321; dobyče wo 1000 hr. na cžiſła 17 479, 42 239, 86 492, 93 454, 98 961, 118 087, 153 923; dobyče wo 500 hr. na cžiſła 4528, 5389, 5788, 6537, 9095, 17 014, 21 259, 33 079, 38 861, 62 687, 63 925, 68 780, 83 591, 97 115, 118 187, 118 476, 121 172, 121 954, 139 916, 147 284, 150 312, 154 100, 154 168, 156 323.

— **Zjednoczeństwo Serbskich Zonow** zeńdże ſo wutoru 17. junija pop. ½5 hodź. w Khoſejowni Serbſkeho Domu k porjadnej zhromadźiznje. — Serbſka žona, kiž chce idojalnje ſkutkować k ſpomoženju serbſkeho ludu, ſo lubje do kruha ſkutkowacych wita. Zjednoczeństwo Serbſkich Zonow dyrbi zjednoćić ſerbſku žonu k cylawědomnemu ſkutkej! Njeſtoj tuž nazdala ſerbſka žona, ale dźełaj ſobu!

— **Na Hucžinjanſki ſpěwny ſwjedźeń** pojědže wožebity **pôſtowy autobuſ 9,20 hodź. ſ Budyſchkeho dwórniſchcža.** Wróčzi ſo 18,54 a 22,40 hodź. ſ Hucžiny wot holcženza.

— **Płacžiſna ſa nowe ſerbſke Spěwarſke ſo k 15. julijej 1930 powyſchi. Potom płaczja nětcžiſche 2-hriwnowſke 3,50 hr., nětcžiſche 4½-hriwnowſke 6 hr. a nětcžiſche 8-hriwnowſke 10 hriwnow. Tak njech to kóždy, kiž nowe Spěwarſke hiſchcže nima, wobkedźuje, ſo by ſebi je hacź do 15. julija ſa dotalnu tunju płacžiſnu kupił. Nětcžiſche płacžiſny běchu jenož tohodla tak tunje, ſo bychu nowe Spěwarſke tucže do luda pſchiſchłe. S tunej płacžiſnu njeběchu hiſchcže wudawki ſa cžiſchcženje a wjaſanje ſaplacžene.**

— **Nózne pôſtowe autobuſy po ſkónčenju zurkuſa** jěduja pôſtowu 14. junija hacź do Wulkeje Dubrawy, njedźelu 15. junija hacź do Suborniczki a do Pſchiſwiźa, wſchědnje do Kumwałda, do Nowoſaſa-Spremberga a do Salomja (Sohland). Nimo tutych autobuſow pojědu też hiſchcže ſtatne autobuſy. Nadrobniſche ſteji w dźeńſniſchim nawěſchku wo zyrkuſu. Proſtujmy, to wobkedźowacź.

— **Sawrjeny pucź.** Sławny pucź ſ Bukojnych do Dubrawki je dla naſypowanja na Bukojnjanſkich honach wot 14. junija hacź do 5. julija 1930 ſawrjeny. Jěžowy wobkhad pokaſuje ſo na Bart.

S **Porſchiz.** Sſwjatki njedźelu a pôńdźelu pikkaſchkapała dobrowólnje wohnjowjeſe woboty po wſy. Kapała je jara derje poſtupowała.

S **Hucžiny.** Tu ſo wotmeje njedźelu 15. ſmažnika wokrjeſny ſpěwarſki ſjeſd. Dopołdnja ſpěwarjo pſchijědu ſe woſebitym cžahom, potom je hłowna pruha. Popołdnju ½3 hodź. ſo potom wotmeje wulki ſwjedźeńſki koncert. Nawjedźe dirigent Freiberg ſ Budyſchina. Po koncercze je ſwjedźeńſki cžaſ po wſy.

S **Hrodźiſchcža.** Wutoru wjeczor wotmě wohnjowa wobora w Jurakez hoſcženzu ſwoju 1ſtnu ſhromadźiznu. Sobom dóſtachu nětkotſi woborniczy cžeſtne kromki ſa 10-lětnu a dźeſatku ſłużbu. Knjez bětnarſki miſchtr Pawlik hižo ſchtyrizeci lět pſchiſłuſchcža woborje a je dźenſa hiſchcže aktiwny ſobuſtaw. Njech budža jemu popřchate hiſchcže mnohe lěta we ſłużbje wobory. Pſchi darmotnym piwje wobornizy hiſchcže dołho bjeſadowachu.

S **Wóſporka.** Pſchi najrjeſčiſchim lětnim wjedrje wotmě ſo tu ſwjatki tſelenje. Sſwjatkownicžku ſo wotmě ſrjedźeńſki cžaſ a wupſchewodźenje krala a marſchalow. Po tym, ſo běchu ſo khorhoje pſched radniza poſtajeżiſe, poczeſcžowa hejtman Bjedrich dweju tſelzow a dołholetne ſobuſtawſtwo. Bubnar Maks doſta medalju ſa 25 lětnu ſłużbu a tſelz Schirm wuſnamjenje ſa 50 lětne ſobuſtawſtwo. Potom cžaſ ſo pohibowaſche ſ domej krala a potom po měſcže na ſrjedźeńſchcžo, hdźež ſo wuwi cžile žiwjenje. Wulkeje horzoty dla ſo mało rejowaſche. Cžim wjazy ſo ludźo praſchachu ſa piwom. Tarcź bě molowal knjeſ Fritz Kruža. Mólba pſchedſtaja motiw ſe ſtareho Widna: „Schubert pſchi winje we Grinzingu". (Spokramom měſe ſo tu jenicžky domowniſke kužiſke motiwy wuſžiwacź!) Nimo toho hiſchcže tſelachu na dalſchej tarcźej, pſchi cžimž ſo wudźelichu cžeſtne a pjenježne myta. Pyrſte myto bě drohotna puzła. Sſwjatkownu pôńdźelu ſrjedźeń pokročowaſche. W tſelerſkim ſtanje da trójka ſortnych ſpěwarjow hoſcženiſku hru. Tſeczi dźeń wotmě ſo tradizionalne ſnědanje tſelzow. Hejtman Bjedrich pichi tym ſpomina na njebah inſpektora tſelzow Greczela. Tſeczi dźeń ſrjedźenja ſo ſkónczi ſ rjanym wohnjoſtrojom. Sapokaſanje nowcho krala a marſchalow ſo wotmeje pſchichodnu njedźelu.

S **Roswodej.** Saſchły ſchtwórtk ſo tu w pſchitomnoſci hamtſkeho hejtmana jednaſche wo pſchepodaczu dźěła regulazije Schprjewje a twarje moſta na dróży mjeſ Roswodezami a Bjedruſkom. Namjety płacžiſny bě ſapodało 42 firmow ſ ſtyſeje Němſkeje. Najtuńſchi nacžiſk bě 21 000 hr., najdróżſchi 43 000 hr. Najſkerje ſo nadawk pſchepoda firmje Louis Schneider w Rylawie (Riesa). Pſchi tej

---

Holanski wučer Uwe Karſten.

Roman wot Felicitas Roſe.

13] (Pokračowanje.)

„Mój Knježe a mój Božo, budź miloſcžiwy! Budź žmilny!"

Njemóžu dale, žym žebi tola pſchewjele ſwěrika. Staru powěſcź ſ nowiny pſchikłožu hiſchcže mjeſ tele kopjena.

W Hamburgu, 21. oktobra.

Hróſbne njeſbože je ſo dźenſa ſtało.

Sozius firmy Dieween a Heinſius, knjeſ Hendrich Heinſius, bu dźenſa ſe ſwojeho woſa wjerhnjeny, hdyž jědźeſche runje k ſwojemu wěrowanju ſ knježnu Wórſchu Dieween. Konjej běſchtaj ſo ſplóſchiłoj a tak ſta ſo tole ſakoſtne njeſbože. Knjeſ Heinſius wumrě, hdyž jeho do krajneje khorownje pſchewjeſechu. Knježna Dieween je pječa cžežko ikhorjała.

Ymmenhof, 1. dezembra.

Jako bych ſo wopoſajeło wina napika!

Tyžazore rejwaze, błaſniſke kolwrótnoſcže wjereza ſo w mojej hłowje!

Luta žmětwaza lubоſcź w mojim wutrobnje.

Lubоſcź k mojej holi a wſchěm jeje Božim ſtworjenjam.

Jich žebi wuputach, hdyž je namakach, a dokelž wonka ſnědy hacź do kulkow leješche, a nutſka běchu jſtwy wožaznožene, to doběžach do hródže, ſ kotrejež cžicheje połcžěmnoty mi pichijomna cžoſnota napſchecžo ſtupaſche.

Liſa, knjeſa, bu runje wot Alslebej maczerje dejena, a Mina ſtojeſche je ſtyknjenymaj rukomaj pſchi tom, jimaſy wobras.

Někotre holanſke wowzy pſchiběžachu ke mnje a liſachu mi ruzy, kotrejž bjžo njedyhrjadnu hiſchcže raz taſkej proſbnej namakacź, kaž žebi to žlubich. Skrabrowdach jim jich króſku wolmu a mójach ſo pſchi tom ſedy jich nawalnieje nežnoſneje dowobaracź, pſchi kotrychž pſchiúdże jim Spitz, wowzjacź, połkakajo, ſchcžowkajo a wabjo na pomoz.

Schěra kóczka ſkoczi mi na ramjo a kruježe ſwoju łopuſchku wokoło mojeho wucha, — wo mojej noſy ſtorkaſchtej Maks a Moritz, tucznej hnuczžy, ſwojej pyſkaj.

Sſaune lite žiwe žiwjenje.

Wotucžiła žym! Žyle ſaſtnje wotucžena! A ſacžuwam ſ prěnjemu raſej je ſchtyriadwacźej lět žem, ſo žym młoda a ſtrowa. — Ludźo praja: „Rjana a bohata ſ tomu!"

Kak to wſchitko wužiwam? Lubratr wě dobru radu. Tu je liſt wot njeho:

Luba Wórſchlka!

Wiſchu cžeſcź pſched tym, ſo ſy do dalokeje, ſamoineje hole dźiwnje ſalubowana.

Ale dam Cži jenož lětko cžaſa, tutej žebicžanej mnohiczky ſo wěnowacź, — mi pod tym jara cžerpimy.

So njerozumju pod „my" ani „druhu", ani wuja Eberbarda, ani cžetu Renatu abo wobeju pſchirodnju bratrow, je Tebi tola žamo wot ſo ſaſne. Ale tu wſchak je hiſchcže ſtara Brigita, kotruž Tebi pſchichodnje do holanſkeje khěžki poczeru, dokelž njemóża porokowacź, wſchědnje wuplakanej wocži widżecź. Dale je tu Kaſpar, kiž je wot Twojeho ſapuczowanja jara roſpjericheny poſtužowacź, a najſkerſcho ſa Brigitu poczehnje. Tutymaj ſtarymaj cžłowjekomaj je ſcžinje njetyje, kaž ſo bycź ſda, — kaž ja bjes błónza žiwotu, ja tym ſo nichtó njeprajicha.

Nětko je tu hiſchcže ſteczi, — Wórſchlka, jeho liſt leži pódła mje. Ryczerkubleŕ ſ Haldenwanger ſo ſnowa naprajchuje.

„Kak je, lubu Dieween? Žony pobrachuje mi bóle hacź hdy prjedy w mojim wulkim domje, mojej holzu roſcžetej a roſcžetej mi pſches hłowu a — pſchi wſchěm derje roſmyſlenem, ſtrózbem roſhładowanju mjes dźowkami kraja njelubi ſo mi žana tak — tak wopraudźe wurjabnje, kaž Waſcha luba ſotra. Prěni krócž pſchińdżech pſcheſpěſchnje, pichenahle — rana drje njebě hiſchcže ſajita, — ale nětko je ſo lětko a dźeń tola pominył, — Dieweno, njemyſlicže, ſo bych njeſměł do holanſkeje khěžki dojecź, abo — tyhła ſo bycžeže Wy chył ſa mnje braſchcžiſcź? Knjezna Wórſcha by rjanu mißiju dopjelnicź mócła na mojimaj woſyroczentymaj holzomaj, a, kaž Waſchu ſotru ſnaju waſi tale wěſ k mojemu lěpſchemu."

Tatle, Wórſchlka, nětko žym Cži to najwažniſche napiſał ſ jeho dołheho liſta, rosmyſli pſchi žebi ſamej, abo chjeſch-li mje měcź — Twój Lu je kóždu khwiłu Tebi k radże.

Wórſchla, — tu pak je hiſchcže jedyn. —

Stara holza, ty khodźiſch tak ſcžicha po Twojim holanſkim puczu a naczinjiſch tola teſko njemèra.

Tónle Klaus Bevenſen. Wórſchla, ja wěm, ty ſmjeſcži ſo mojemu doktorſkemu pſchecžeſelej a dźiwnuchcej a ſwěrnemu kaž ſloto towaſchej.

Won je ſo nětko ſaſo naworócził je ſwojeho ſpytnitſeho puczowanja do Indiſkeje, a jeho ſpodźiwne ibérſki ſaherieja jnajerjow. Schtóž doktora Klauſa widźi, taj ſamo nětcžiſ, kotiſž praja, ſo jeho jara derje ſnaja, njepſchedcžuja, ſo nješchto we ſwěcže bywa, ſchtóž jeho bóle ſajimuje hacź jeho wědomoſcź, a ſchtóž ſ tym ſwiſuje. Moja hłowa mała Wórſchlka! — —

Ach, lubоſcź, lubоſcź! Tale błaſniwa nuudroſcź! Tole bjeſbóżne ſhoże! Tale žmětwaza tyſchniwoſcź, tale pſchecžiſwjenja-poſna pſchecžeſebnoſcź!

Potajtim ſotſiczka, mój pramudry doktor Klauſ ninna ſaneje hłowy wjazy: poſtaj ju ſaſo na jeje ſtare měſtno, a k tomu też ſwěrnu ſprawnu wutrobu, kiž nětkeže po holi wokoło běha.

Cžłowjek by ſo mohł roſtrobicź, ſo wy ſónſke tajku móz wobſtejdźicže, a ani to njecžujecže.

Abo tola? Wórſchlka, — ſy-li ty wedźała???

Daj bórſy powěſcź ſwojemu najſwěrniſchemu.

Ludwik.

(Pokračowanje ſeſkhuje.)

jsťadnosjesi sajo wešta liczba dźěłonjeměrjerow dóstanje sajužbu.

S **Minakału.** Sswjatki kujejesche też w naschej wsy ssile žiwjenje a žiwy wokšhad. Se wschěch stron pschichwatachu kupariu k wulkemu hotej, so bychu žo wokschiwili w jeho chłódnych žołmach. Wokolo hala kuježi stajnje nowe žiwjenje. Psches šiwjate dny bě tu tčežke lěwo mobdźelowow, žobustawow „Kichelczářjanskeho towarstwa młodźenzow." Wobuješ žo też nětotre lohke smjelbožencja wachu, ale wschak bě lětatska pomoz blizka. Sarjadowacej dźiwa w pschichodze je dobra a strowa wěz. Sšnadź też mas organizaziji herbskeje młodźiny take nješchto sarjaduja?

Ze **Serbskich Pazlic.** Radupodawanje za maćerje w Serbskich Pazlicach budże wutoru 17. junija popoł. hodźin w hosćencu. Lěkař budże pritomny.

S **Wuschkeje pola Kamjenza.** Tu swjatki zuły wschelake njekmanstwa słuczichu. Na hacje pschi młodowni žo kupasche bjes kupanskeje drasty, po pjanischczach rybow wokolo tepiasche, hara žo cžerjesche. Dale zuły po tutych zychnowachu, w holi warjachu, hacžrunjež je tu za tajki saměr młodowniu. Zuły po sdaczu maja sa to, so tu wotradźaze takle a sakały tu jenož zorta dla. Wot rana do wječora bě trjeba dobladowanja, so by žo njeknanstwu hacžiło. Sdyž to tak dale póndže, chże sarjadowanje kujeżeho dźiwka kupanje zakazuc a rěz hewak rasnje sakreczi.

S **Kamjenza.** Wotrjeschna sótna wustajenza, kiž mějesche žo tu wotměć wot 3. julija 1930, je žo na 4. septembra wotłorczała.

S **Wukrauczi.** Muzike špěwne towarstwo „Frohsinn" z Borschtki sarjadowa na sali Meldez hosćenza špěwny koncert z pschedstajenjom dźiwadła. Wopyt bě dobry. Po poslowje kantora Henšela słónczi žo wjeczork. Hacž tu Borschczanjzy też na tym samužiłli, jo mohli jako Sserbja też herbizy špěwacž?

S **Sselenho Hóžda.** Pschi lětnym wohnju je žo spasło 20 jutrow spuschczenscho drjewa a dwě jutrje hole. Wehnjowe wobory mužachu wobeh wobmjesowacž. Wohenj je nastał z lohkomyslnym warjenjom w holi.

S **Hródka.** W poslednim poseženju wokrjesneho wuboka wuswoli žo hamtšti a gmejnšti twarsti mischtr Alfred Schön z Nitkeje za wokrjesneho twarskeho mischtra Hródkowskeho wokrjeka. Nastupi sastojnstwo 1. prašnika. Dotalny wokrjesny twarski mischtr Knicbe poda žo khowjeze dla na wotpocžink.

Nowna zhromadźizna „Towarstwa Pomocy za studowacych Serbow".

11. smažnika 1930.

Zwjeńske prašenje serbskeho naroda je sobu też to, hač ma a zmjeje stajnje dosć studowaceho dorosta. Zda so, zo so tomule prašenju w Serbach hišće njewonuje telko kedźbnosće, kajkeež je wěsće trjeba. Mamy w Serbach staru wuznamnu organisaciju, kiž je sebi za nadawk stajiła, podpjerować serbske studentstwo. Je to „Towarstwo Pomocy za studowacych Serbow".

Towarstwo lětsa swjeci 50. rócnicu swojeho założenja. Dźiwajo na tutón ważny fakt bě wopytanje zhromadźizny toż lěpše, dyžli to hewak bywaše. Też studentstwo bě z třomi akademikami zastupjene.

Krótko po 3 hodź. zahaji předsyda knjez wyšši wučeř Kral zhromadźiznu, powita přitomnych a pokaza na wuznamny fakt, zo organisacija steji w 50. lěto swojeho wobstaća. Tutón ważny fakt bě so hižo jatry při składnosći zhromadźizny Maćicy Serbskeje wospjećił. Knjez předsyda powita dale tu přitomnje sobuzałožerjow towarstwa kk. redaktora Smolerja a prof. dr. Muku. Sćěhowaše rozprawa dołhoćěrneho pokładnika k. wyššeho wučerja Polana. Wuplaćila je so loni podpjera 22 studowacym. Pokładnik rozprawi hišće wo finančnym połoženju organisacije scyła. K tomu doda k. wyšši wučeř Kral rozprawu wo mosće pola Trbowlja. K. wyšši wučeř Polan skarži se towarstwo ma přemało srědkow. Mělo so žiwišo agitować za wće podpjery studentstwa. Sulske wosady maju so znowa namołwić, zo bychu zběrałe přinoski za towarstwo. Też wšě serbske towarstwa maju zarjadować zběrki za studentstwo. Njeby škodźało, hdy bychu so zaso namakali ludźo, kiž so přijzewja jako sobutsawy na čas žiwjenja z jonkróćnym wotpowědnym přinoškom. Po naprašowanju k. wyššeho fararja Domaški wozjewi k. wyšši wučeř Kral, zo pomocna akcija wokrjesneho hejmanstwa je samostatna wěc, kiž direktnje njezwisuje ze skutkownosću towarstwa. K. wyšši wučeř Słodeńk namjetuje, zo maju so z dowolnosću a pod protekciju wyšnosće zarjadować zjawne zběrki za podpjerowanje studentstwa. Towarstwo chce so dla teje wěcy na wyšnosć wobroćić. Knjez Haješ namjetuje, zo by so tohorunja też jednało z pruskimi wyšnosćemi. Jednaše so hišće wo techniecy přewjedźenjow tajkich zběrkow.

Sćěhowachu wólby. Přez njezbožowny připad bě so wes wojim času wěsty protokol zhubił, tak zo so we swojim času wěstych funkcijow. Tohodla so cyle předsydstwo z wubjerkom zakładnje wolese. Stare předsydstwo so znowa woli a to jako předsyda k. wyšši wučeř Kral, jako pokładnik k. wyšši wučeř Polan, jako zapisowař k. šolast. Hejduška a k wyšši farař Zarjeńk. Do wubjerka so wuzwolichu kk. redaktor Smoler, wyšši wučeř Wjerab a Słodeńk a kapłan Nowak.

Předsyda wozjewi, zo su so wustawki ćišćale a su dóstać w Serbskej kniharni. Dale skorźeše na njedostatk serbskich wučerjow. Přitomny zastupjeř studentstwa k. stud. fil. Henčl poda rozprawu wo stadentstwa k. stud. fil. Henčl poda rozprawu wo stadentstwu a studentstwa. Na wučerstwo studuje tuchwilu 12 studentow. Do hromady je wokoło 150 serbskich studowacych, z kotrychž je jenož połojca zorganisowana w serbskich studentskich organisacijach. Rěčnik dale wozjewi, zo studentstwo sej přeje přemjenjenje systema rozdźělenja stipendijow. Mělo so tu dźiwać na dobrozdaće a informacije předsydstwa studentskeho zwjazka. Dla tuteje należnosće wuwi so dosć žiwa a dołha rozmolwa. Wšelacy rěčnicy zastupowachu mjenjenje a žadanje studentstwa. Knjez Haješ namjetowaše, zo bychu so w přichodze podpjery wudźělile jenječy w formje požčonkow z nizkej danju. Potom wšeho měte so wustawki předźěłać. Namjetej so přihłosowaše. Skónčnje so też słuzi, zo ma so při rozdźělenju stipendijow po možnosći dźiwać na to, haž prósstwarjo też hewak swoju winowatosć napřeco narodej dopjelnuja.

Je trěbne, zo zajim wo nas studowacy dorost so njese do sěrokich worstow serbskeho ludu. Hdyž cyły narod dopóznaje hobrski wuznam tohole prašenja, budże też rady woprować za tutón zaměr. Dyrbimy hišće wjele bóle agitować za wěc podpjeranja našeho studentstwa.

Z Łužicy.

* S **Habrachcžij.** Sswjatkowniczku pytnychu, so bě mjsjachczanjsti kupaništi hat bjes wody. Najskerje žu žiwischeje hacženje přichodźerše. Hacženje dyrbja najprjedy wupowědźiš a potom hakle może žo hat pomatki sajžo pjelnecž.

* Se **Sherjelja.** Wutoru wjeczor buchu ludźo pschi Pětrikej zyrtkwi wot spadazych zyhelow zranjeni. Sdyž tšecha žo pschepytowasche, pytnychu, jo běchu tam tawki meter dołhu dźeru cžinile, so bychu mohle tšmanšcho hnězdźeja Na hornjej łubi namaka žo wjele tawcžich hnězdow. Tšecha

Nowa dobra składnosć k wopytej Hygieniskeje wustajenzy w Drježdźanach

Hygieniška wustajenza w Drježdźanach, kiž je lětša wosebje wusnamna a wulkotna, wabi kóždeho k wopytej. Kóžby, kiž z naschim cžasom žobukrocži, dyrbi sebi ju wobhladacž. Je tola tak powucžaza a sajimawa jowbom.

Do Drježdźan žebi dojěcž, njeje wschak cžežko. Skoro w kóždym cžasu je možno, tam z cžahom dojěcž. Tola hišcheje lepschi swirk wobiteji wot sandźeneje brjedwy se statnym autobusom. Sarjadnistwo akz. tow. Kraftverkehr Freistaat Sachsen dawa kóždu brjedwu wosebitem autobusej je Zitawy na Lubij, Budyschin a Biskopizy do Drježdźan jěrdźicj. Wobeje pschijomnje na tutej jězbje je, so autobuš žwojich žobujěcžazych hnydom hacž pjched hlowne twarjenje wustajenzy dowjese a wjeczor tam na nich cžaka. Tuž njetrjeba nichtó po Drježdźanach wokolopytacž. Pschihódnischo wšo njemóže pschiprawjene bycž.

Jězba do Drježdźan hama na jebi je wjazy winojta, hacž sa nju saplacžischi. 6 hrimnow tam a sem a k tomu hischcze sajtupny liczki, wjazy jebi wopytawdże zadacž njemójezch. Jedyemy-li po želesnizy, widzimy, so kóžde strony kolijow staru znatu krajinu. Mnohi pak hischcze njesnaje rjane krajiny, pches kotruž dróha do Drježdźan wjedże. A wšelcže kóždy rad nješto nowehu nawidźi a dojimi. A to dawa cžłowjekej sajo wešte siutskowne spotajenje.

Tak dźěsche žo też wobdźělnikam pschi prěnjej jězbje sandźenu brjedwu. Pschi rjanym błónczným wjedrje njebjechtaj wulkaj, pschijomnje k wotpocžinjenju wuhotowanaj wulkaj Maybachjej autobusaj naj spěchnje a měrnje z Budyschina k wjeczoru. Zohnowane pola a łuki z pilnymi ratarjemi, pisane, nježnje je selenje krajiny žo wunórjaze žerbiče wjesli, stromjachu naj. Sady starego Hodźija je žwojej dwojowžatej historiskej zwrkwiju wujeděžemny bórzy je herbiskeho kraja. S połodnja Slowjesche Klóschtrika hora je žwojimi wulkimi granitowymi stakami a z połnozy Butrowa hora pola Biskopiz. Krajny łěh pscheježdżiwschi połasłachmy w Biskopizach na wulkim rjanym torhoschczu. Biskopizy žu pschecželne městcžko. Lipy z pomnikom wobjeznej torhoschcza krajiny nad žwojej wokolinu.

Dale njeješche naš auto. Pschejehżechmy Goldbach a Wulku Hartawu. Tu pschepytuje dróha Drježdźansko-Shorjelsku želesnizu. Sa Wulkej Hartawu kiwa z połodnja sajimawy stary hród Stołpnjo (Stolpen), kiž je na bajałtowym kamjeń natwarjenj a połdźela žo je žwojimi wjeżemi a tšechami majesteticzju je žwojeje wokolinu. Bórzy pschekhwatamy Fichbach a hižo pocžina naš je žwojim łěsom wobjimawacž krajna Drježdźanika hola. Hischcze ras powitrowja noš nimotkwatazych płodne pola a łuki a hižo blizimy so Drježdźanskim pschedměstam. Tu wobeje kóžeho žobujědźazeho putaiche krajnoscž parka w „Bětym Jelenju" (Weißer Hirsch). Je to měsno letowanja a wocžerstwjenja, kótrejž lubjo je wšelcžich krajow pschikhadźeja. W tyjazorej barbje wotkhewni naš napohlad krajneho parka z prawizy dróhi. Stónczne pruhi pschedobtwachu žo psches wjerzichi wysokich bukow a jehlinowych ischtomow a wokrajanjachu tutón raj na semi. Wócžto njmóješche žo nahladacž teje rjanoscže, kiž pschiroda tu tak schczedrinje wubjwna. Hižo tole widźeczi, cžini nam jěsbu z autobušom saplacženu.

Twarjenja i kóždeje strony dróhi su hušcžische a hušcžische. Wulkoměrno cžehnje naš bóle a bóle do žwojeho łona. Hischcze ras rosswjeseli žo wócžto nad krajnym wabrałom. We błyschczu dopoldnischeho błónza so jybolaje Lobjo, sady njeho Drježdźanske staroměsto a z lewa hławne Lochwitzkje wyschiny. Auto błwata dale. Ssmy wažnjedź wulkoměschczanstwa schwórczaceho a ridrowacego wobtwoda. Pscheježdżemy Albertowy móst a sa krótke wokomiki wustupimy pjched wustajenzu.

We wustajenzy žamej žmy hižo wosjpet pitzali. Sacžischczi, kiž žo nam dosta pschi pschekhodże po njej, pozdź

biki kofeja. Sa pjeć njeńšichnow měješe pólzaja a dźěšchtaj hromadźe do bydlenja pakozěaka. Čšitnyšchtaj jeho ſ koža a měch kofeja tam też hišchće nadeńdźeſchtaj.

* **Mózna ličenja w Serbiſkej.** Pónđźelu popołnju ſpulchćeł ſo ſtraſchna liſenja nad Kołowym połom. Se měſtnami běchu krupy tak wulke kaž hołbiaze jeja a ležachu 20 cm. wyſoko. Też żeleſnična čara ſo khětro wobſchkodźi.

* **Rosbuchnjenje pola Neapla.** W pſchekopje (tunel), kiž ſo ſa wodańnju w Avellino w Neapelſkej provinzy twari, roſbuchny płun. S rosbuchnjenjom mori ſo pjeć dźěłacerjow a ſydom ſo ſajeđozeli.

* **Budźa ſkomjane kłobuki ſašo móda?** Na Paris je ſo nadobo ſokmą wulkeje horzoty nawalila. Pariženjo ſe ſkłamy ſ města khwatachu. Wſchitke cźahi, kiž do mórſkich kupjelow jěchźa, běchu pſchepjelnjene. Mimo toho ſo tam tak jara ſa ſkłonjanymi kłobukami napraſchuja a njedawno hiſchće ſadyn cźłowjek niczo wo ſkłonjanym kłobuku wědźeć nochcyſche. Po ſdaczu běchu je wſchitke do ſtareho cźapora ſujetali. Na raſ bu wſchitko hinak. Sškomjane kłobuki, kiž móda takle ſazpěwaſche, ſu wot poſłednich dnjow jara požadany artikl a je ſkoro njemóžno, w Paryſiſkich wobkhodach „butrowu dwérku“ nadeńć.

* **Wobnjowa wobora na honiwje ſa wopizu.** Dźeń Parižſkeje wohnjowe ſe woboru wot pónđźele wjeczora pſchecźahuje wopizu, kiž bě ſwjatli je ſwérjenja cźekkyła a nětko wſchelake khłuboſcze wora. Pónđźelu wjeczor ſadobu ſo wopiza do hotela, wupi tam hoſcheź wſchě wonjałki, ſpółkra potom njeſchto liſtowe papjery, nahrymja pſchešmrěnz a roſbi wſchě wohnjowe ſchkleńzy, kaž też ſchpitheł. Potom cźekny. Wutoru rano wopyta druhi hotel a ſadobu ſo do łóharnje, hdźež ſapoča mydło ſnědać. Jako khětre we łožu wotuczińſchi wo pomoz wokaſche, wopiza ſo ſ protha měješe a na ſchtom cźekny. Hacź dotal wohnjowa wobora ſkoro hiſchće njeje mohła popadnyć.

* **Kelko je ſona hódna?** S tutym praſchenjom měješe ſo njedawno franzowſki ſud ſaběrać. Pſchekupzy bě ſona cźekkyła. Pſchekupz bě prawy pſchekupz. Wón ſonu wobſtorži ale niz wo dźělenje mandelſtwa, ale wo ſarunanje ſchkody. Wobličži ſchkodu, kiž jemu wuſta ſ cźekkenjenjom ſony, na 100 000 frankow. Ssudniſtwo po ſdaczu ſony běſ jara wyſoko njewaži, pſchiſkwoli jemu jenož 15 000 frankow a wupraji, ſo ſona njeje wjaſy hódna była.

* **Skała wotwali ſo na automobil.** Njewjedźene njeſbože pola Meillerie w Savoyſkej (w połodniſchej Franzowſkej) ſadaſche ſebi ſi ſmjertne wopory. Pſchi cźekkim njewjedźe puſchćeł ſo w horach kruch ſkały a wotwali ſo runuje jako delekach po dróſy ſ pjeć wožobami wobſadźeny automobil nimo jědźeſche. Kamjeń wóz doſpoknje roſbi, ili wožoby na měſtnej mori a dwě jara cźekko frani, ſo dyrbjachu jej do khorownje dowjeſeć.

* **Njewobhladniwy wóhnjopózerak.** Njewſchědne njeſbože ſta ſo w jenym Londonſkim parku, hdźež wóhnjopózerak ſwoje kunſchty pokaſowaſche. S plomjenjemi khł ſ jeho hubiow łapachu, łapalichu ſo draſty 4 dźěći, kiž pſchihładowachu. Wſchitke dźěći dyrbjachu do khorownje dowjeſeć. Wumělza ſajachu.

* **Sprotiwi pſcheſmuknarjo ſatſělichu amerikanſkeho žurnaliſta.** Pſchi ſwětłym dnju zwólba ſprotiwnych pſcheſmuknarjow redaktora nowin „Chikago Tribune“ Alfreda Lingla ſ wjecziwoſcze ſatſěli. Lingle běſche žebi nadawk ſtajił, wuſłědźicz potajniſtwa pſcheſmuknarjow a wuzimaſche dowěrjenje policije. S bojoſcźu, ſo mohł wón potajniſtwa pſcheſmuknarſkich organiſacijow woczińſchcejcz dacz, jeho morichu. Nowiny „Chikago Tribune“ ſu 25 000 dollarow wuła na ſajecze mordarjow wuſtajile.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěſcz wo wjedrje ſa ſatſiſchu žobotu: Njewjedra ſu mózne, hewak rjenje, cźpło a žuchło. W Jendźelſkej cźłowjo a njewjedra. W połnoznej Europje khłodniſcho, ale žuchło.

Wjeſerawſche mordarſtwo pſcheciwo mandźelſkej wikowarja Burgera njeje ſo hacź dotal wujaſnilo.

*** Wojeſki automobil ſ dźeſacz cźełkimi łětałkimi offizérami, kotriž k khowanju ſuſeđoweho łětałſkeho kapitana Mallowſkeho do Beneſchowa jědźeſche, je ſo wo wóſu Selſkowjach ſwrócźił. Wóſom offizérow ſo frani, mjes nimi tſjo cźełko.**

*** Hdyž juwelér Haveda w Prahy ſchtwórtk do ſwojich kłamow ſinpi, jeho njeſnaty muż ſ kijom k ſemi porasły. Rubjeznik na to ſwój wopor ſa kłamowe blido ſtuleče, hdźež dale do njeho biſche a ſo na to ſ koffrom ſhubi, kotryž brillanty w hódnoſcźi 150 000 krónow wopſchiſneſche. Juwelér je po puczu do khorownje wumrjeł. Mordarja ſu hiſchće tón ſamy dźeń w Pilſnje ſajeli. Pſchećiwo policiſtam ſo ſ revolwrom ſakitujo jenoho policajſkeho inſpektora cźełko ſrani. Na to cźekny, tola jeho ſkónčnje ſ pjeć wuſtřelemi poſtřelichu. Po jeho puczowańſkim paſu ſo wón Anton Volodik mjenuje.**

Směški.

Pſchetlepanej dźěſczi.

„Pſchińdź tola jónu ſem, macźerka! Hrajemoj mjeſnjedźow we ſwérinſkej ſahrodźe . . .“

„A ſchto dyrbju ja pſchi tom?“

„Ty ſy tamna bobra ſtara ſnjeń, kotraž ſkočzeſchomaj zokorowe kuſti pſchimjetuje!“

*

Knihownik: „Dźenſka je ſo 25 lět minuło, ſo poſa Waſ dźěłam!“

Schef: „Nó, potajtim, tu widźicze, kajke ſkaže macź, njeje jich wjele firmow, kotreż tak dołho wobſtejeja!“

Se ſtawiſnow.

Wučeř: „Wſchě ſwěrjata, kotreż Noah njemóžeſche ſobu do archi wſacź, wſachu ſtónz.“

Pětrk: „Knjeſe wučeř, kyby też?“

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“. Njedźelu 15. smažnika wobdźělimy so na ſwjedźenju Khelnjanskeho serb. towarſtwa „Domizna“ w Radworju. Kotřiž z kołami jědu, zhromadźa ſo do 6 hodź. pola Serbskeho Doma. Stóž z cahom jědźe, ma přileżnoſć w nocy ½1 hodź. wot Radworſkeho dwórniſka wrócźoježć. Wo bohate wobdźělenje proſy **předsydſtwo.**

Delni Wujezd. Serbske towarſtwo „Zahrodka“ změje njedźelu 15. junija popołdnju w 4 hodź. pola Haſkec ſwoju měſačnu zhromadźiznu. **Předsydſtwo.**

Hodźij. „Jaromēr Imiš.“ Přichodnu njedźelu 15. jun. popołdnju ½6 hodźin zhromadźizna pola Mrózec. **Předsyda.**

Malešanski zwučowanski wokrjes Sokoła ma ſobotu 14. junija wječor ½9 hodźin zwučowanje načolnikow w Radworju. **Wokrjesny načolnik.**

Wobdźělniey Bocgradskeho zjězda (zwučowacy kaž njezwučowacy) njech přiňdu njedźelu 15. junija dopołdnja w 11 hodź. cyle wěſce dla ważnych rozrěčowanjow do Radworja při nowej ſuli.

Zjednoćeństwo ſerbskich žonow zeńdźe ſo wutoru 17. ſmažnika popołdnju ½5 hodźin w Serbſkej kofejowni w Serbſkim Domje. Kóžda ſerbska žona, kiž chce idealnje k ſpomoženju Serbſtwa dźěłać, je lubje witana. -ř.

Wupjerki

jenož dobre, też ſejchite, ma



A. Kasper

(mějicźel A. Pilopp)

w Budyſchinje, Burgleyn 11



Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawětk do „Serbſkich Nowin.“

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančičanach

Wšě družiny Lanojčichow

ma ſtajnje na ſkładze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančičanach

Kandrij Strumpe

w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble

a pólſrowane twory

Sym Serb!

Džensa — —

BUSCH

Powodźeny cyrkus

wulkotne wotewrjeńſke předſtajenja

Sobotu a njedźelu popołdnju w 3 a wječor we 8 hodź. 2 wulkej předſtajeni z połnym programom a wulk. wodowej hru.

Džełonjemějerjo płaća jenož k wotewrjeńſkemu předſtajenju na II. a III. měſtnje połoju.

Přehlad ludow a coologiſki park: wšědnje wot 9 hodź. dop. hač do 9.30 hodź. wječor wotewrjeny. Kóždu hodźinu předſtajenje eksotiſkich keklerjow. — Koncert kosakſkeje kapały.

Doprědkapředawanje: Cigarowy dom Ernst Hentſchel na Lawſkich hrjebj. 18 Tel. 3610 a wot 9 hodź. we wotewrjenych cyrkusowych pokładnjach. Telefon 3365.

W Budyšinje na dworje Husarſkich kaſarnow

Straža za awta a kola. Jenož 5 dnjow. Doprědkapředawanje je ſo započało!

Za wróćojězbu

wjeſnych wopytarjow ſcźěhowace wosebite omnibuſy jědu.

Budyšin-Wjazońca. Njedźelu po ſkónčenju předſtajenja (wok. 23⁰⁰ wot Husarſkich kaſernow) přizamknjenje do Wolbramoc a Pócźkowy

Budyšin-Hodźij-Cerwjene Noſlicy. Sobotu a njedźelu po ſkónčenju wječorneho předſtajenja hač do Cerwjenych Noſlic.

Budyšin-Budeſtecy-Kumwald wšědnje po ſkónčenju.

Budyšin-Budeſtecy-Wopaka-Nowoſalc Spremberg wšědnje po ſkónčenju.

Budyšin-Budeſtecy-Korzym-Zalom wšědnje po ſkónčenju.

Budyšin-Delnja Hórka-Khwačicy-Wulka Dubrawa ſobotu po ſkónčenju.

Budyšin-Maleſecy-Hućina-Zubornička njedźelu po ſkónčenju.

Budyšin-Poršicy-Přiwćicy njedźelu po ſkónčenju. Wotjědu direktnje z cyrkuſowcho naměſta. Po potrěby omnibuſy też na dalſich cźarach jězdźa.

Dołhe a krótke ſkórnje ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach

Wše wuporjedźeuja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Gardiny rolleaux vitraže

Wósk. rub, 100 šěr, mir 1.50

Přikrywy na ſofy, dołhe 2.50

J. ERLER w Budyšinje na Zwonkowu. Lawſkej hasy 10

Serbske towarſtwo „Domizna“ za Khelno

a wokolinu woswjeći njedźelu 15. junija 1930 w Herbskej grychće w Radworju wječor w 8 hodź. swój

I. założeńſki swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi. Wječor wot 6 hodź. a po programje REJE.

Wšěch lubych Serbow najwutrobniſo přeproſuje

Serbske towarſtwo „Domizna“ Hoſćenčar

1880 Jubilejne měšenje 1930

Mała buna „C“

Z doma Klemm-kofej

Wuběrny dobry ludowy bunowy kofej po **3.—** hr. za punt, ¼ punta **75** pj.

Žadajće ſebi jenož originalne zawalki

Skład w cyłej ſrjedźnej a rańšej Sakſkej

Klemm-kofej, wulkopalerńja w Drježdźanach-A. Póſtowy kašćik 63

Kosy

ze ſnadnymi brachami, dóſle, ſměšnje tunjo

Walter Voigt żelezowa wikowarńja

na Jerjowej hasy 3

Nowe

ſerbſke ſpěwarſke

Płaća nětkle hiſće:

2.— 4.50 5.— 6.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Su dóſtać we

Smolerjec kniharni w Budyšinje

na Lawſkich hrjebjach 4

Mamy też wulki wubjerk

němſkich ſpěwarſkich

přiloha k čislu 135 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 13. junija 1930



Cyrkus Buš natwarja!

Budyšćin je dźensa dóstał trochu hinaščí raz. Je podobny na transatlantiske pśistawne město. Smahuja bźele płaśiśeje na cźełach brunych Kabylow. Powažni Egipćenjo krocza po hasach, Khinjenjo w jastrawych, drohotnje wušiwanych, žiłdźanych draktach, Cźerjełojo we swojej wojerskej draśe a cźornuschi w pišanych šuhrjach łyna. Sću to šobustawy zyrkuža Busch, kiž je tutu mjeśinu ludu pśichwjeśił do naśeho města.

Cźełke traktory ridruja a ropotaju po hasach, dowjeźu pśiśne zyrkušowe wozy do dwora Husaŕskich kasarnow, kśejž šo pilne ruzy hibaja po stach, so by šo hobrźe stanowe město, do wječora natwariło.

Wobźiwiśi sajim łudoža wojidła wodarnje, kiž Busch wobźiwje ja śiwotu wulkotnu łzenu „Zyrkus pod wodu" šobu wjedźe, a kotreż wobstoja ſ tankowych, tepjeńskich a pumpowych wosow.

Cźełke dźeło dyrbi šo wukonjeć, so mohł dźensa wječor płatowy palaz pśichśiwmać wopytarjow. A njeje tu ani jeniceśkeho pśichinmjenja, kiž njeby było wobliczene. Schtóž je schtwórcź hodźiny pśichihadował, tón dopóśmje, so sady teke schmjatanźe ludźi, kiž rěcźa we wschich móžnych rěcźach, tśi derje wumuślene łystem, kiž śpěchnje a wjesołe k zyłej dowjedźe.

Ssobotu a njedźelu budźetaj dwě pśichedstajeni, w 3 hodź. a wječor we 8 hodź. W kóždym pśichedstajenju posłuchaj šo wšo połny program klańskeho zyrkušowego wumeńśtwa a jenjarcźna wódna sćena.

Dźiwajo na hospodarźiku muju dóstanje wjele śicźba dźěłoljemějerjow na wupokas města po pol placźišny.

Poscdźenje Zjednoćenstwa serbskich wučerjow.

W Budyšinje, 11. smažnika 1930.

Dobru kopu sobustawow ma tuto ważne serbske zjednoćenstwo, hdyž sebi evangelscy a katolscy wučerjo swérnje ruku zawdaja k dźěłu za šulu a ludstwo. Bohužel steja hišće mnozy nazdala. Njećuja so zamołwići za dalše wobstaće Serbowstwa, kotreż smě a dyrbi šula na prěnim městnje wotpohladnje pěstować a spěchować. Je wšak tak, kaž nehdy starši serbscy wučerjo praješe: Ći wučerjo, kotřiž puć do naśeho towaŕstwa njenamakaja, su zwjetša wšón zwisk ze serbskim ludom zhubili, za njón wotemrěli. Wuća drje hišće serbski, ale bjeze wšeje lubosće k swojemu wohroženemu narodej.

Cim krućišo pak steja ći, kotřiž su nimale wobstajnu wopytowarjo zhromadźiznow. Teź wćera mózeše nětśiši predsyda, knjez wyšši wučer Mérćin Kral-Zaŕćanski, kiž z pśikładnej woporniwosću a z horcej lubosću k swojemu ludej hižo pśez 10 lět zjednoćenstwu nawjeduje, rjanu cźrjódku wučerjow a jich wučeŕku powitać. Wosebśe strowješe kk. šulskeho radu Krawca z Kamjenca, wyšśeho wučerja Symanka, zdobom hišće raz k jeho sydomdźesaćinam zbožo přeju, štož bě hižo pisomnje w mjenje towaŕstwa činił, a wyšśeho wučerja Zahrodnika z Drježdźan, kiž, swoje próźdniny we Łužicy pśeživjo, bě wo zhromadźiznje zhonił a ju tuž wopyta. Skónčnje bě so jich 24 sobutsawow z hosćom sešło.

Najprjódcy referowaše k. kantor Symank wo „Raju". Wobźarowaše jara, so hižo dłéši čas zwjeselaśeho wo nim rozprawjeć njemóže, khiba zo njespóśeniwu dźěławosć redaktora z połnym prawom wukhwalowaše. Poslednje jednanje Rajowskeje struchłohry so započina a bórzy dóńdźe k smjertnemu wukónjej, jeli w poslednim wokomiku pomocna ruka njezapśimnje. Přehlad wo zlićbowanju na lěśe 1928 a 29 poda zadwělowacy katastrofalny wobraz. Z wulkeho dźěła je njeporjad w zapłaśenju wina, potom pak teź nizka płaćizna jenotliweho cisła. Hdźe na cyłym swěśe so eksemplar 16-stronskeho časopisa — piš a praj — za 5 pj. předawa??? Dyrbimy bóle na swojich nohach stać. Nic sej myslić, zo njedostatk Bóh luby Knjez abo Muka zapłaći. Dla nastateho dołha a jeho zarunanja ma hišće so pśichodne cisło w prazniku wudać, z dalšimi pak čakać, doniž dołžnicy swoju pśisłušnosć cinili njejsu. Wo to so předsyda postara.

W dalšim jednaše so wo nowym šulskim spěwniku. Wyšnosć je so wo pjenježnu podpjeru prosyła, chce pak najprjedy posłowny přełožk tutych 300 spěwow a spěwćkow měć. Do tutoho dźěła dóńdźe so kk. předsyda a Krawcaj-Budyski a Rakećanski, stwórćina přepokaza so Khróšćanskej šuli, štož k. šulski rada posrědkuje. Wo podpjeru wyšnosće so płaćizna knižkow stuńši. Zajimne šule chcyše hač do 21. junija kajezej předsydze wozjewić, kelko eksemplarow za I. (wot 1.—4.) a II. skhodeźnik (wot 5. hač 6. lětnika) trjebaja. Dla prawopisa so dlěša rozmołwa wuwi. Knjez Nawka zakitowaše a wusprawnješe swoje stejnišćo a pokaza na wšelakich přikładach, zo ma we swojich nahladach hižo serbskich předkhodnikow, na př. slawneho Hórnika.

Prěni zešiwk „Přewodnika" je dawno rozpředaty a ma so znowa wudać bjez toho, zo by so trjebało zakładnje što dale přeměnić. Wo tym referowaše k. kantor Sołta-Budyski a dopokaza, zo hižo prěni wudawk wotpowědaše planej za serbšćinu w Budyskim a Kamjenskim wokrjesu Tola mohłe so wšelake wotrězki wudospołnić, tak wosobje mjena za domjacy a druhi skót, za płaćinu, kwětki, stomy, kamjenje. Přirodospytny wotrjad Mać. Serbskeje měł so bliže z tutej maćiznu zaběrać a skónčene mjena postajić. Na tym dyrbjeli mnozy dźěłać. Wosebje ma so k. Šěca senior wo wobdźělawosć prosyć. Pódla k. Krawca-Budyskeho budźetaj kk. Nawka a Šěca-Rachłowski pomhać.

Knjez předsyda namołwješe k přistupej do Maćicy Serbskeje a wozjewi, zo chce k. dr. Frencel słowjanske rownišćo pola Błohašec pokazać a je historiscy rozłožić.

Wo přichodnym serbskim kurzu, kotryž ma Kamjenski wokrjes zarjadować, rozprawješe k. šulski rada Krawc. Ma so wujasnić, kelko so na nim wobdźělić a zo ma Zjednoćenstwo nawjednika a zarjadnika postajić. Za to wuzwolištaj so kk. Nawka a Krawc-Budyski. Nětko so hišće raz wobzamkny — prěni króć bě so na jutrownej zhormadźiznje postajiło —, zo ma so naspomnjeny kurzus po lěśnych próźdninach hač do nazymskich wotměwać a to kóždu srjedu. Ministerstwo budźe jón pjenježnje podpjerać. Štóž chce so wobdźělić, njech so hnydom zamołwi pola znatych knjezow. K njemu přizamknje so hłosotworne zwućowanje, kotreż budźe k. Krawc-Drježdźanski nawjedować.

Dokelž dotalny pokładnik k. kantor Lodny-Bukećanski, swoje zastojnstwo khorowatosće dla złoži, wuzwoli so na jeho město k. wućeŕ Šěca-Rachłowski. Z dopisom bě zdobom zlićbowanje na lěto 1929 a 1930 připósłał a zbytk w pokładni. Dale so wobzamkny, zo pśichodne posedźenje dla kurzow hakle po Michale budźe. Po skónčenju — krótko po dwanaćich — poda so črjódka wobdźělnikow do Serbskeho Muzeja a wobhlada sej swédki bywšeje serbskeje kultury pod wjednistwom knjeza muzejownika.

Cyrkwinske powěsće.

Swjedźeń swj. Trojicy, 15. junija 1930.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano w 7 hodź. Bože wotkazanje serbske, farař Kapler, we 8 hodź. serbska a dop. w 9 hodź. němska Boža słužba, farař Tischer, 1/4 11 hodź. rozrěčowanje z młodźinu. Wutoru pop. towaŕstwo žonow w Rabocach.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 1/2 11 hodź. zwjazk dźěći; pop. we 3 hodź. wobdźělenje na zjednoćenstwowym swjedźenju w Małym Wjelkowje; wječor we 8 hodź. w Budyšinje evangelisaciska zhromadźizna (knjez farař Paul). — Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běłeho kśiża za młodźencow (k. Sachse). Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (list na Romskich).

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. we Rozwodecach, póndźelu w Dobruši, wutoru we Budestecach (1/9 hodź.), srjedu we Warnoćicach a stwórtk w Budyšinje, pjatk w Hornjej Hórcy (1/9 hodź.).

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, wječor w Poršicach, wutoru w Drožďžiju, srjedu w Kumšicach, stwórtk w Trjebjenicy a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

Dopołdnja w 9 hodź. němska Boža słužba (posawnisty), k. farař Müller-Drježdźanski. Zběrka za misijonstwo pozawnistow. — Wumrěł: Heinz Erich, Oty Richarda Duby, dźěłaćerja w Zuborničcy, m. s., 1 l. 2 m. 4 dny.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a 1/2 10 hodź. němske předowanje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwućowanje pozawnistow. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć tow. křesćanskich młodźencow. — Stwórtk pop. we 5 hodź. spowědź w Kobanic domje w Čornych Noslicach, wječor we 8 hodź. zhromadźizna towaŕstwa młodych holcow.

Z Budyšinka.

Dop. 1/2 10 hodź. je serbska Boža słužba (farař Handrik-Poršiski).

Z Bukec.

Rano 1/2 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/2 10 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirm. młodźinu.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt němsku spowědź, farař Wjezař rano we 8 hodź. němske a dop. 1/2 10 hodź. serbske kemšenje. Dop. w 11 hodź. je Boža słužba za dźěći.

Poscdźenje Zjednoćenstwa serbskich wučerjow.

W Budyšinje, 11. smažnika 1930.

Dobru kopu sobustawow ma tuto ważne serbske zjednoćenstwo, hdyž sebi evangelscy a katolscy wučerjo swérnje ruku zawdaja k dźěłu za šulu a ludstwo. Bohužel steja hišće mnozy nazdala. Njećuja so zamołwići za dalše wobstaće Serbowstwa, kotreż smě a dyrbi šula na prěnim městnje wotpohladnje pěstować a spěchować. Je wšak tak, kaž nehdy starši serbscy wučerjo praješe: Ći wučerjo, kotřiž puć do naśeho towaŕstwa njenamakaja, su zwjetša wšón zwisk ze serbskim ludom zhubili, za njón wotemrěli. Wuća drje hišće serbski, ale bjeze wšeje lubosće k swojemu wohroženemu narodej.

Cim krućišo pak steja ći, kotřiž su nimale wobstajnu wopytowarjo zhromadźiznow. Teź wćera mózeše nětśiši předsyda, knjez wyšši wučer Mérćin Kral-Zaŕćanski, kiž z pśikładnej woporniwosću a z horcej lubosću k swojemu ludej hižo pśez 10 lět zjednoćenstwu nawjeduje, rjanu cźrjódku wučerjow a jich wučeŕku powitać. Wosebśe strowješe kk. šulskeho radu Krawca z Kamjenca, wyšśeho wučerja Symanka, zdobom hišće raz k jeho sydomdźesaćinam zbožo přeju, štož bě hižo pisomnje w mjenje towaŕstwa činił, a wyšśeho wučerja Zahrodnika z Drježdźan, kiž, swoje próźdniny we Łužicy pśeživjo, bě wo zhromadźiznje zhonił a ju tuž wopyta. Skónčnje bě so jich 24 sobutsawow z hosćom sešło.

Najprjódcy referowaše k. kantor Symank wo „Raju". Wobźarowaše jara, so hižo dłéši čas zwjeselaśeho wo nim rozprawjeć njemóže, khiba zo njespóśeniwu dźěławosć redaktora z połnym prawom wukhwalowaše. Poslednje jednanje Rajowskeje struchłohry so započina a bórzy dóńdźe k smjertnemu wukónjej, jeli w poslednim wokomiku pomocna ruka njezapśimnje. Přehlad wo zlićbowanju na lěśe 1928 a 29 poda zadwělowacy katastrofalny wobraz. Z wulkeho dźěła je njeporjad w zapłaśenju wina, potom pak teź nizka płaćizna jenotliweho cisła. Hdźe na cyłym swěśe so eksemplar 16-stronskeho časopisa — piš a praj — za 5 pj. předawa??? Dyrbimy bóle na swojich nohach stać. Nic sej myslić, zo njedostatk Bóh luby Knjez abo Muka zapłaći. Dla nastateho dołha a jeho zarunanja ma hišće so pśichodne cisło w prazniku wudać, z dalšimi pak čakać, doniž dołžnicy swoju pśisłušnosć cinili njejsu. Wo to so předsyda postara.

W dalšim jednaše so wo nowym šulskim spěwniku. Wyšnosć je so wo pjenježnu podpjeru prosyła, chce pak najprjedy posłowny přełožk tutych 300 spěwow a spěwćkow měć. Do tutoho dźěła dóńdźe so kk. předsyda a Krawcaj-Budyski a Rakećanski, stwórćina přepokaza so Khróšćanskej šuli, štož k. šulski rada posrědkuje. Wo podpjeru wyšnosće so płaćizna knižkow stuńši. Zajimne šule chcyše hač do 21. junija kajezej předsydze wozjewić, kelko eksemplarow za I. (wot 1.—4.) a II. skhodeźnik (wot 5. hač 6. lětnika) trjebaja. Dla prawopisa so dlěša rozmołwa wuwi. Knjez Nawka zakitowaše a wusprawnješe swoje stejnišćo a pokaza na wšelakich přikładach, zo ma we swojich nahladach hižo serbskich předkhodnikow, na př. slawneho Hórnika.

Prěni zešiwk „Přewodnika" je dawno rozpředaty a ma so znowa wudać bjez toho, zo by so trjebało zakładnje što dale přeměnić. Wo tym referowaše k. kantor Sołta-Budyski a dopokaza, zo hižo prěni wudawk wotpowědaše planej za serbšćinu w Budyskim a Kamjenskim wokrjesu Tola mohłe so wšelake wotrězki wudospołnić, tak wosobje mjena za domjacy a druhi skót, za płaćinu, kwětki, stomy, kamjenje. Přirodospytny wotrjad Mać. Serbskeje měł so bliže z tutej maćiznu zaběrać a skónčene mjena postajić. Na tym dyrbjeli mnozy dźěłać. Wosebje ma so k. Šěca senior wo wobdźělawosć prosyć. Pódla k. Krawca-Budyskeho budźetaj kk. Nawka a Šěca-Rachłowski pomhać.

Knjez předsyda namołwješe k přistupej do Maćicy Serbskeje a wozjewi, zo chce k. dr. Frencel słowjanske rownišćo pola Błohašec pokazać a je historiscy rozłožić.

Wo přichodnym serbskim kurzu, kotryž ma Kamjenski wokrjes zarjadować, rozprawješe k. šulski rada Krawc. Ma so wujasnić, kelko so na nim wobdźělić a zo ma Zjednoćenstwo nawjednika a zarjadnika postajić. Za to wuzwolištaj so kk. Nawka a Krawc-Budyski. Nětko so hišće raz wobzamkny — prěni króć bě so na jutrownej zhormadźiznje postajiło —, zo ma so naspomnjeny kurzus po lěśnych próźdninach hač do nazymskich wotměwać a to kóždu srjedu. Ministerstwo budźe jón pjenježnje podpjerać. Štóž chce so wobdźělić, njech so hnydom zamołwi pola znatych knjezow. K njemu přizamknje so hłosotworne zwućowanje, kotreż budźe k. Krawc-Drježdźanski nawjedować.

Dokelž dotalny pokładnik k. kantor Lodny-Bukećanski, swoje zastojnstwo khorowatosće dla złoži, wuzwoli so na jeho město k. wućeŕ Šěca-Rachłowski. Z dopisom bě zdobom zlićbowanje na lěto 1929 a 1930 připósłał a zbytk w pokładni. Dale so wobzamkny, zo pśichodne posedźenje dla kurzow hakle po Michale budźe. Po skónčenju — krótko po dwanaćich — poda so črjódka wobdźělnikow do Serbskeho Muzeja a wobhlada sej swédki bywšeje serbskeje kultury pod wjednistwom knjeza muzejownika.

Cyrkwinske powěsće.

Swjedźeń swj. Trojicy, 15. junija 1930.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano w 7 hodź. Bože wotkazanje serbske, farař Kapler, we 8 hodź. serbska a dop. w 9 hodź. němska Boža słužba, farař Tischer, 1/4 11 hodź. rozrěčowanje z młodźinu. Wutoru pop. towaŕstwo žonow w Rabocach.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 1/2 11 hodź. zwjazk dźěći; pop. we 3 hodź. wobdźělenje na zjednoćenstwowym swjedźenju w Małym Wjelkowje; wječor we 8 hodź. w Budyšinje evangelisaciska zhromadźizna (knjez farař Paul). — Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běłeho kśiża za młodźencow (k. Sachse). Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (list na Romskich).

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. we Rozwodecach, póndźelu w Dobruši, wutoru we Budestecach (1/9 hodź.), srjedu we Warnoćicach a stwórtk w Budyšinje, pjatk w Hornjej Hórcy (1/9 hodź.).

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, wječor w Poršicach, wutoru w Drožďžiju, srjedu w Kumšicach, stwórtk w Trjebjenicy a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

Dopołdnja w 9 hodź. němska Boža słužba (posawnisty), k. farař Müller-Drježdźanski. Zběrka za misijonstwo pozawnistow. — Wumrěł: Heinz Erich, Oty Richarda Duby, dźěłaćerja w Zuborničcy, m. s., 1 l. 2 m. 4 dny.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a 1/2 10 hodź. němske předowanje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwućowanje pozawnistow. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć tow. křesćanskich młodźencow. — Stwórtk pop. we 5 hodź. spowědź w Kobanic domje w Čornych Noslicach, wječor we 8 hodź. zhromadźizna towaŕstwa młodych holcow.

Z Budyšinka.

Dop. 1/2 10 hodź. je serbska Boža słužba (farař Handrik-Poršiski).

Z Bukec.

Rano 1/2 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/2 10 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirm. młodźinu.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt němsku spowědź, farař Wjezař rano we 8 hodź. němske a dop. 1/2 10 hodź. serbske kemšenje. Dop. w 11 hodź. je Boža słužba za dźěći.

Měrćin Nowak-Njechoŕski:

Z podnalěćom do holc . . . .

8] (Pokračowanje.)

Nazajtra hišće miholeše. Tola, što to stara młodeho Serba. Wšak mějachmoj njepřemokawy płašć.

Na Horach wopytehmoj ducy mojeho přećela, starosprawneho serbskeho bura. Khwilku tam pobychmoj, přizjewichmoj, zo přijědźemoj wječor zaso.

Jědźechmoj po njesměrnej holi, kiž so wupřestrěwa k sewjerej wot Hór. Zady hole je wjes Blunjo, wa k sewjerej wot Hór. Zady hole je wjes Blunjo, wa k sewjerej wot Hór. Zady hole je wjes Blunjo, w

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska Boža služba, wosadny farař, dop. ½10 hodź. němska Boža služba, farař Konik z Wósporka. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Wutoru 17. smažnika wječor ½9 hodź. bibliska hodźina w Drožďžiju, zjednoćeństwowy wothladar Křižan z Běleje Hory.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska Boža služba, ½10 hodźin němska swjedźeńska Boža služba spěwarjow.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. němske, ½10 hodźin serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Klukša.

Rano we 8 hodźinach zmeje cand. Rösler serbsku a dopołdnja ½10 hodźin němsku Božu službu. Dop. w 11 hodź. je rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. Pop. w 3 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu pola Hofmannec w Brěmjenju.

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. němske, w 10 hodź. serbske kemšenje, na to němske křeńenje (farař Konik a farař Krawc z Hrodźišća, hdźež Kotečanski duchowny ½10 hodźin němske předowanje dźerži).

Z Łupoje.

Popołdnju w 5 hodź. je serbska Boža služba.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. ½10 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, ½11 hodź. němske kemšenje.

Z Minakała

Rano w 7 hodź. zmeje farař Křižan serbsku spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 h. serbsku a dopołdnja ½10 hodź. němsku Božu službu. — Stwórtk 19. junija pop. w 3 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu w Psowjanskej šuli, pop. we 5 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu pola Hejtmankec w Drobach.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin němske kemšenje. — W 2 hodź. rozrěčenje z konfirměrowanej młodźinu (knjez farař René-Łupjanski). — Khowana: Marja Gustla Poblanka rodź. Hillmannec z Łuha, 66 l.

Z Nosaćic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba, dop. ½10 hodź. němska. — Pop. ⅓3 hodź. rozrěčowanje a po nim w 3 hodź. zhromadźizna młodźiny.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. budźe serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje, pop. ½2 hodź. rozrěčenje z konfirměrowanej młodźinu; dźěćikemšenje w Bošecach, ½2 hodź. za mjeńše, ½3 hodź. za wjetše dźěći. Zhromadźizna žónskeho towarstwa wupadnje, wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Poršicach pola knjeza wyššeho wučerja Hämša, kiž změje knjez zjednoćeństwowy wothladar Křižan.

Zemrěła: Madlena zwud. Kobanowa rodźena Šubic, žiwnosćerka w Krakecach, 75 l. 9 m. 16 dn.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swjate wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a w 10 h. němska Boža služba. — Póndźelu wječor ½7 h. piskanje na wěži a rańša nutrnosć.

Z Rychwalda.

Dop. w 9 hodź. je němska a ¼11 hodź. serbska Boža služba.

Z Wósporka.

Dopołdnja w 9 hodź. so předowanje čita s čestnym wopomnjenjom za Grećela (wosadny kator), ½11 h. křesćanske rozwučowanje dźěći na farje (pomocnistwo), w 2 hodź. křeńenje.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske w 9 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. ¾11 hodźin Božu službu w Čisowje. Popołdnju w 2 hodź. něšper, w 4 h. młode holcy na farje.

Sokołstwo, šport a hry.

Zlět Sokoła kralestwa Juhosłowjanskeje.

Zańdźenu sobotu, 7. junija, je so wulki sokołski zlět w Beogradźe z wustupjenjom dźěći srjedźnych šulow na swjatočne wašnje započinał. 12 000 dźěći bě z 11 wosebitymi čahami ze wšěch kónčin Juhosłowjanskeje přijěło. Zaměstnichu so w šulach a pólnych stanach.

Rano w 6 hodź. knježevše na zlětnišću najčiše žiwjenje. Kapała zahra słowjansku hymnu: „Sławna Słowjanšćina naša . . .“ a 35 druźstwow nastupi k pječiboju. Najlěpše wuslědki běchu sćěhowace: dalokiskok 6,10 m; wysokiskok 1,65 m; wjerhanje z kulu (5 kg) 12,90 m; napřemobych (60 m) 7,4 sek. — Holcy wustupichu w 23 druźstwach za štyribój. Woni mějachu sćěhowace najlěpše wuslědki: dalokiskok 4,80 m; napřemobych (60) 9 sek.; mjetanje šipa 26,5 m. Dale wobdźěli so hišće 64 dźěći při napřemopluwanju (50 m). Najlěpši wuspěch bě 33 sek.

Popołdnju poskićichu so wulkotne zhromadne zwučowanja, kotrež naslědowachu powitańskej narěči ministra za rozwučowanje. Napominaše dźěći, zo bychu so swěru dźerželi sokołskich zasadow. Zwjeselowanjam přihladowachu juhosłowjanski kraj, generalita, zastupjeństwo města Beograda, městostarosta Gangl a druhe wuznamne wosoby.

Njedźelu bu zarjadowany hołdowański čah, při kotrymž so na 9000 dźěći we swojich pisanych sokołskich a narodnych drastach wobdźěli.

Wulke wjesele zbudźi tež, jako juhosłowjanski trónski naslědnik, kiž je zdobom starosta sokołskeho zwjazka, małym Sokołam 8000 kaščikow turkowskeho mjedu a 5000 kaščikow šokolady dari.

Nowy zwjazkowy předsyda bołharskich junakow.

W nimorjadnym posedźenju šěršeho wubjerka zwjazka bołharskich junakow bu za předsydu wuzwoleny prof. dr. Vatev ze Sofije. Dotalny předsyda dr. Lazov bě swoje zastojnstwo złožił.

Max Schmeling — swětowy mištr w boksowanju.

Wčera wječor wot 10—11 hodźin po Newyorkskim lěčnim času (po našim času dźensa rano wot 3 hač 4 hodźin) wotmě so w Yankeeskim stadionje w Newyorku boksowanje wo swětowe mištrstwo, kiž běchu přećeljo tutoho sporta hižo měsacy dołho z wulkim zajimom wočakowali. Přitomnych běše njehdže 80 000 přihladowarjow. Wojowanje pak je wěsće mnohim překrótke było. Běchu 15 wustupow wočakowali. Tola po 3. wustupje dyri Schmelingowy přećiwnik Jack Sharkey Schmelinga na njedowolene wašnje přehluboko, zo Schmeling ležo wosta. Sharkey pak bu dla tutoho njedowoleneho dyrjenja diskwalifisowany. Schmelinga za swětoweho mištra pomjenowachu.

Wulki zajim za tole wubědźowanje wo swětowe mištrstwo pokaza so we wulkich zumach, z kotrymiž běchu so sadźeli. Američan Sharkey měješe wjacy přiwiska dyžli Němc Schmeling, poměr běše 8 : 5.

Swójbne powěsće

Słužbjenaj: Marja Bjeńšec a Korla Wjeńzk w Běłym Khołmju.

Swěrowani: Hans Deutschmann, pósłši asesor a diplomatowy inžeńer w Opole w Hornjej Schlesyńsku je Gertrudu rodź. Hendźiž w Budyšinje. — Rudolf Nehrig, wuwučer w Hrodźišću/O. je Hildegardu rodź. Sommerej we Budyšinje.

Směrći: Johanna Korlußowa w Budyšinje. — Bohumił Rademacher w Kamjenzu, 75 lět. — Marja Luisa Thielowa rodź. Kedoriz we Wojerezach, 64 lět. — Hermann Heilemann, pensijoněr w Běłej Wodźe, 76. lět. — Hedwiga Kopperowa w Brigyčinym Dworje, 27 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowarskeho sapiska pischi žudnistwje w Budyšinje su sapiśali na łopjeńku 9, so je pischełupk Adolf Rudolf Pawol Mauer w Budyšinje wuzmuł jako towaršnik z firmy C. W. Frommelt našl. w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Po wozjewjenju pischedźydy wokrejskeho wubjerka je so na knjejim dworje w Kropnje čornopišanu byk z hwězdu, skoczo sladowych knihow a nižinskeje rasy, z wonka termije hač do meje 1931 swobrał.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Přežyncy. — Za nawěšk: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 13. smažnika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 półsk. złotych	7,15
1 jendźelski punt	20,389	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,18	100 franc. frankow	16,43

Barlinjska burša drje tež wčera měrna wosta, hdyž kursy so trochu zhrabachu. Wiki i dołžnymi a rentowymi liseźinami běchu tež měrne a furhy stkrje sešłabjene.

Produktowe wiki w dotalnej cźichosći zawostachu. Dowoś bě nimale žitny a šamo i přichodźejacych žitnow so wjele žita posćiśowałoše. Sa posłjšiše termije placźišny snowa srajšnych. W hotowym sornje wowsź 5 pj. pschišłoši. Wčera placźeše zentnar

w Barlinje

rožki 8,60—8,85 hr., jećmjenja najwutšeho 8,35—9,10 hr., wowsa 7,25—7,95 hriwnow,

w termijowym wikowanju

za julij: pšenicy 15,35—15,30 hr., rožki 8,40 hr., wowsa 7,47½ hr.,

za september: pšenicy 13,20—13,15 hr. rožki 8,57½—8,83¾ hr., wowsa 7,65 hr.

za oktober: pšenicy 13,32½ hr., rožki 8,67½—8,70 hr.,

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Sydrohjty kał 40—60 pj., jědźna loboda 20—25 pj., hromak 0,70—1,10 hr., cźerwjeny kał 20 pj., běły kał 15 pj., zbyła 10 pj., kotrabi 20 pj., morchej 20 pj., seleraj 15—40 pj., tórki 75 pj., bołotej 4—6 pj., běrny jědźne 2,30 hr., butra 1,50—1,60 hr., jeja 8—9 pj., prošata 24—35 hr., bźhaki 65—85 hr., łśjata 2,50—5 hr. a huńy 7—8 hriwnow.

Wiki sandźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 75—85 pj., jeja 7—10 pj., twarohy 25 pj., tany wolij 1,80 hr., hromak 0,30—0,80 hr., cźerwjeny kał 20 pj., zbyła 10—20 pj., morchej 10 pj., jědźna loboda 20 pj., kotrabi 12—20 pj., rjetkej 10—20 pj., jabłuka 12 hač 40 pj., kwěš 60 pj., łśjata 3—8 hr., truśkawy 80 hač 90 pj., kołmaczki 40 pjenježkow.

Wiki sandźenu śrjedu w Halschtrowje.

Pšenjeńa 14,80—15 hr., rožki 8—8,20 hr., wowsy 7,60—7,80 hr., běrny 2,50—3 hr., žyno 3—3,50 hr. a słoma k pizowanju 2,30 hr., k šćanju 1,70—2 hr., wołepje 3 hr.

Butra 70—80 pj., jeja 9—10 pj., prošata 24—35 hr., bźhaki 70—90 hr., huńy i prénim pjerjom 7—9 hr.

Wiki schtwórtk w Khoćebuzu.

Howjaze mjaso 1—1,40 hr., cźelaze 1,20—1,30 hr., śłopjaze 1,30—1,40 hr., świnjaze 1,20—1,50 hr., jeja 9—10 pj., butra 1,50—1,60 hr., twaroh 30 pj., tany wolij 1,50 hr., hołbje 80—110 pj., kury 2—4 hr., kapony 1,80—3,50 hr., huńy punt 1,60 hr., kotrabi 30 hač 35 pj., tśi 25—40 pj., zbyła 20 pj., kulerapa 10 pjenježkow, běrny 3,50 hr., morchej 60 pj., lěpne morchoje 60—70 pj., jěchzuki 1,30 hr., tiny 1,40—1,70 hr., kołmaczki 20—25 pj., truśkawy 80—90 pj., widźnje 40 pj. hač 60 pjenježkow.

Swinjaze wiki wječera schtwórtk w Khoćebuzu.

Pschiwjesći běchu 815 prošatow a 223 bźhatow. Wone płaćachu

prošata:

małe	24—30 hr.
śrjedźne	30—35 hr.
wulke	35—40 hr.

bźhaki:

małe	40—60 hr.
śrjedźne	60—80 hr.
wulke	80—100 hr.

Słótne wiki schtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Na pschedań bźšche 377 dójnych krutwow, 22 prójnikow, 119 cźelatkow. Wiki schpatnje dźěchu.

Płaćachu za dójne a wyhotowjuceź. krutwy 290—540 hr.
Sa wyhotowjuceźne jałowizy 270—450 hr.

Wozjewjenje.

Słótne a świnjaze wiki budźa śrjedu 18. 6. we Hródku.

Na pschenajesće.

Wischnje pschenaja knježi dwór w Jaworniku.

Na pschedań:

Wós dźeźazy w Sewnjach, Dwórnitschećowa haša 3.

Sudnišćy na pschešadźowanje

sobotu 14. junija 1930

w Bišofpizach na sudnišćiwje dop. w 10 hodź. wschelake meble, klamaršta pokładnja, wobleź a kožuchowy chowanaŕ,

w Kanjezach pola Bišofpiz dop. ½10 hodź. w holeńcowu mužaze kolo.

Šćrowe słepeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki jara měrne, dowoś je wulki, płaćišny sešłabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kož psched hodźinu. Wołepje posłjšiše termije šnjiżene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje			Płaćizny po złotej hriwnje	
	12. 6.	11. 6.		12. 6.	11. 6.
Pšeńca	311-314	311-314	tany wolij	15-17,00	15-17,00
rožka	172-177	172-177	wolij	19-21,50	19-21,50
nat. jačmjeń	—	—	widrec lupiny	16-17,50	16-17,50
nat. jačmjeń	167-182	167-182	bolte lupiny	21-23,50	21-24,00
wows	145-159	146-161	seradella	—	—
kukuryca	—	—	rans. wosušk	11-12,00	11-12,00
pšeńć. muka	24-42,50	24-42,50	tany wosušk	15-16,25	15-16,25
rěana muka	20-24,25	21-24,50	open. metasa	—	—
pš. wotruby	7-8,25	7-8,25	brnj. kruško	13-13,50	13-13,50
rěane „	7-8,00	7-8,00	syno, 50 kg	1,40-1,60	1,40-1,60
raps	—	—	rěana sloma	0,80-1,00	0,80-1,00
hróch Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńć. „	1,70-1,85	0,85-1,10
lane symje	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjeluški	17-18,00	17-18,00	rěna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Wiše płaćizny srjedu

12 VI	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca		14,80—15,00	14,50—15,00
Rožka		8,00—8,10	7,30—7,50
Jačmjeń (nalět.)		9,00—10,00	8,00—8,75
Wows		7,60—7,80	7,20—7,50
Syno		2,50—2,80	3,00—3,75
Sloma z maš. młóć.		1,80	1,40—2,00
Sloma k zasłanju		1,60	—
Sloma z ruku młódena		—	—
Běrny pola cataraja		2,30	2,50—3,00
„ hač na železuicu		—	—
Butra		1,60—1,60	0,75—0,85
Jeja		0,10—0,11	0,09—0,10
Pšeńčne wotruby		6,00—6,25	5,30—5,50
Ržane wotruby		5,75—6,00	5,40—5,60
Pšeńčna muka		26,00	22,50—24,00
Ržana muka		14,00—14,25	13,25—13,75
Prosata, wulke		24,00—35,00	—
„ „ śrjedźne		—	—
„ „ małe		—	—

SERBSKE LUDOWE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca mězačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec kulhičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo ačzehwukam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na dyrbu so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje oznamjenił. Wuwzaća nadrobnje wumjenjenia tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 136 | Budyšin — Sobotu, 14. junija 1930 — Bautzen | Lětnik 89

Severing nowowólby za němski sejm wěsći.

Nětučasny němski šnutskowny minister Severing je we socialdemokratiskej zhromadźiznje w Eutinje rěčał, we kotrejž nowowólby za němski sejm wěsćechu. Wožebje je z politiku Brüningowcho kabinetta zaberasche. Rěčnik pišiny, so je Němskej nětkole šłe wjedže. To pak njeje republikanska dopjelnjowaca politika zawinowała. Wjes wuspěchow tejele dopjelnjowaceje politiki, po takim bjes Brüningowcho plana by měła Němska nětko niz jenoż 700 miljonow i dawkanki wurunacz, ale hišće druhich 760 miljonow, kotrež bychmy po Dawesowym planje dyrbjeli wjacy zwjesć. Hdy budźichu prjedawschemu knježerstwu mjerkje kalizije finanzne wustrowjenje wuwjesć dali, njebudźiche njedostatk w němskich finanzach jazyka naćak. Tři miljardy žu so njes tym njewuživane minyše. Wjele hórsche dołhi powjetschenje dawkow je pak powschitkowne njewobkrjohenje dla skondženeho wobłamkinjenja hospodarskeho plana. Müllerowe knježerstwo budźiske hospodarski plan hač do tónja měrza zhotowiło a budźiske je strowymi finanzami dale schło. Nětko pak njeje jazyka dowidźecz, hdy finanzy sašo do porjada pschińdu. S rańschej pomozu žu druhej Němskej 130 hač 150 miljonow hriwnow wosnje. Zawěsće dyrbi žo ratarstwu pomhać. To socialdemokratiske njeje ženje prěča. Tola na njo žo pschezo pschepoźe poslucha. Wjes tym je Danaidski žuh nastał. Severing na tónzu praji, **so socialdemokratija njebudże Moldenauerowemu dawkowemu programej pschihtowacz, wona hże žo na nowowólby pschihotowacz.**

Knježerstwo žo žiwjeho dawkoweho programa dźerži.

Pjatk dopołdnja w 11 hodźinach je němski finanzny minister dr. Moldenhauer rozrěčenje z němskim kanclerom Brüningom měł, w kotrymž je z nim kabinettowe poradnišče pohódženje rozprajił.

Němski kabinet je žo rozsudźił sakonjowe pschedkohi wo reformje zawěsćenja psche khorosći, wo snižanju dawkow nalowanskim sakonju, nusowym woporje a powjetschenju pschinoschka za zawěsćenje němskemu žełmej pschedpołožcz.

Wuczerjo dźewjate schulske lěto žadaju.

Na sjedźe němskeho wuczerskeho towarstwa ludowu schulsku powinnosć na znajmjeńscha dźewjeć schulskich lět wupschestrěcz.

Saksccy demokratojo nuzowy wopor wotpokazuja.

Krajne pschedhydźiwo demokratiskeje strony w Saskej je žiwotnu pschedhydźe, sapołožanej dr. Külzej žłedowaze wo wotmyślenym nusowym dawku wosiewicz dało: „Sa sa žonjukow a pschihtajenzow postajeny dawk, kotryž němske knježerstwo zyle wopak němskostatnu pomoz mjenuje, žo w namjetowanej formje njehodźi pschijcz. Kóždy wobćežny dawk, kotryž je jenoż sa jedyn jenotliwy staw postajeny, je sozialnje **njeprawy.** Tónle dawk pak njeje pschede wschěmi nuzny, dokelž może žo **z krutej słutnjowosću** w němskim hospodarskim planje bjes wulkeje prózy ta summa amortizowacz, kotraž dyrbi žo z tymle wobzebitym dawkom wulutowacz. Niz z nowymi dawkami, ale ze samjesowanjom we wudawkach němskeho stata dyrbi žo w prěnim rjedźe wobstejazy njedostatk wurunacz. To je jenizka **„němskostatna pomoz“,** kotruž hospodarstwo a dawkidarjo žadaju.

Demonstracija nacionalnych socialistow w Barlinje.

Cźrjóda nazionalnych sozialistow je schtwórtk wjeczor w Blüchjerjej dwóry w krótkowjeczornym Barlinje pschez **sakazanju uniformy** pruskeho šnutskoweho ministra Wuttkeho zakazowała. Policija thorbojnika a nětkotrych muzi je cźaha saja a jich do policajskeje straje blisko Bärwaldskeje dróhi dowjedże. Na to druzy demonstrantojo k policajskej strjeji pschicźeżechu, spěwachu wojowarske spěwy a Hitlerej žiwi pschiwołachu. **Policija wschu hromadźe 31 wobsedźe** saja a je ju cźežitym automobilom na policajski prezidium dowjese.

Nazionalni sozialistojo žo tež w Porheimskej spjeczuja.

Nazionalni sozialistojo w Koblenzu, kotrež po wuzwobodźenju 2. pałma (zony) žiwu agitaziju dźełaju a se kwalitnym wuspěwanjom mjes měšćanskimi pohorskimi šubdźuja, žu schtwórtk protestowanišku zhromadźiznu pschećiwo sakazanju uniformy wotmołi. Nazionalni sozialistojo we polnej uniformje 500 muži šłyni pschez šnutskowne město cźehnjechu. Policistojo dyrbjachu demonstrazijo cźah rospuschcźecz a cźrjódłu spjeczowarjow sajachu.

Dźełanski čas we wuhlowym hórnistwje.

Wudjerk internazionalneje dźełoweje konferency we Genfu, kotryž ma internazionalnu wuprawu dźełanskeho cźasa we wuhlowym hórnistwje dojednacz, je žo schtwórtk sejschoł. Sa pschedhydu kommisije žu prjedawschego němskeho dźełoweho ministra dr. Braunsa wuswolili. Ministerialny direktor dr. Sitzler němske knježerstwo sastupuje. Internazionalny dźełowy hamt je pschedběžny nacźisk wudźełał, kotryž we wschěch wuhlowych jamach sa pschełhódny cźaš wschednje 7½ hodźiny dźełanskeho cźasa abo 45 hodźin tydźenišyn, abo sa pschełhódny cźaš 7¾ hodźiny wschednje abo 46½ hodźiny tydźenišyn postaja. Saftupjer jendźelskich wobdźełerjow wuhlowych jamow Lee a wjednik jendźelskich dźełacźerskich towarstwow Cook nimale zyke rosprajenje wupjelnischtaj.

Internazionalna dźełowa konferenca žo potom w druhim wuradźenju z **dźełanskim cźasom pschi schtajenzach** sabjerasche.

Uniforma nazionalnych sozialistow cźi w Badenskej sakazana.

Badenski minister šnutskownych naležnosćow je hač na dalsche sakasał, uniformu nazionalnych sozialistow a jich organizacijow sjawnje nošyć. W hamtiskim wospjewjenju žo praji, so je žo wothladało, tež druzim organizacijam z wuwjedzom swjatka cźerwjenych frontskich wojowarjow sakasacz, uniformu nošyć.

Automobilne njezboże Mindenskich pionćrow.

Pola Weckerhagena w Hessenskej je žo schtwórtk wjeczor wurjadnje cźežke automobilne njezboże pschi Hemalskej horje stało. Mindenskich pionćrski bataillon žo z nětkotrymi wozbobowymi automobilemi, liczbu motorskich kolow a 25 hač 30 cźežitymi automobilemi z pschipowěsćakami po dróhy z Hemelberga do Weckerhagena wjesesche. Dla zapowědzenja spinadła prěni cźežity wós pschi njepschewidźitnym kole z wulkej spěchnosću pschez nju lehny. **Za nim nětkotre cźežite automobile žłobowachu, kotrež do prěnjeho wosa traschu a žo se satrachnym wotmachom pschez mostowu murju schtyri hač pjeć metrow do hłubiny wachu.** Wschitko hromadźe žu schtyri cźežite automobile na móst pschihnale. Po rospravje wocźitnych swjedkow žu nětkuše wóšom cźežko zranjenych a dźesać lohkozranjenych naliczili. Hač žu na wosach, kotrež žu so do hłubiny cźišće, hischcze wojazy byli, njemóžesche žo we wokomiku swěcźicz.

Awstriski wotbronjeński zakoń so přijał.

Awstriska nazionalna rada je dźensa w druhim cźitanju se 86 pschećiwo 72 hłosam wotbronjeńskí zakoń pschijała. Pschemjenjenišće namjety sozialdemokratow žu so wotpokasałe. Tječe cźitanje smjeje so wutoru.

Pospjedźenje žo w sjuwanju wulkeje nerwositnosće sapoca, dokelž so powědaschе, so je schčepcźijansko-sozialna stronа, žo domownińskich wotbornow bojo, žiwojim łobustwanom wobkhowała, žiwobudnje wothłosowacz. Tole powědanje pak žo jako wěrne wupokasa. Schčepcźijansko-sozialna stronа sa wotbronjeńskí zakoń hłosowaschе.

Dr. Deutsch pschicźiny rosłoži, cźehodła maju sozialdemokratojo zakoń sa njedožahnyh. Deutsch praji, so budźiske zdobi knježerstwo wotbronjeńskí zakoń mohło salutowacz, hdy by wobstejaze zakonje prawje nałožowało. Brónjowy zakoń, kotryž dawno mamy, sakuje łžika, wobronjene formacije wulworicz. S tym by žo mohło kóždemu sjerwuživanju zdobschcźitaznych formazijow zadźewacz. Hdyž sjerwuživanju zdobschcźitaznych formazijow zadźewacz. Hdyž sjerwuživanju zdobschcźitaznych formazijow zadźewacz. Hdyž žebi pschikład privatny muž, kaž nětkuschi wjerch Stahlhemberg, žamžne regimenty dźerži, bo praschamy, k czemu wobstejazy brónjowy zakoń łžika mamy. Zakonje žo w Awstriskej niz jenoż njenałožuja, ale žo łžawnje wušmějschcźa. Starhembergske formazije žamo — žo pschećiwo wukasej wójskowego ministra — žo hromadźe z wotwo wukasej wójskowego ministra — žo hromadźe z wotwo wukasej wójskowego wójska sestupuja. Pschi tychle dźełenjemi swjasłowego wójska festupuja. Pschi tychle dźełenjemi swjasłowego wójska festupuja. Pschi tychle dźełenjemi swjasłowego wójska fest

Bombowe nadpady w Juhoštowjanskeje.

Schtwórk wjeczor wokolo 9 hodźin je w cžakanki ljeczeje rjadownje na dwórnischczu w Ntschu w khachlach khowana bomba rosbuchła. S tym bu jena zibilna wohoda morjena, dwaj wojakaj žo cžeko franischtaj a jena schulerka lohko. Dwě hodźinje pozdźischo blizko kolijow Ntschow-Pirotskeje żeleznizy, w dalokosći 900 metrow wot dwórnischczja, druha helska maschina rosbuchny we wokomiku, hdyž spěchny cžah z Pirota nimo jědźeche. Njedaloko tamneho městna ljeczu pokhra kilograma cžeżku helsku maschinu namakachu, kotraž pak pozdy rosbuchny, hač sawczasni wězywuzłojnji dźěłacžerjo pschihdźechu. Skónczenje wokolo tśioch hodźin rano schtwórta bomba rosbuchny, kotraž bě pod jenej pěskowej khromadu pola Leskowza khowana. Pod hotym njebjom stajene tśi helske maschiny njeźu žaneje schkody naczinile.

Nowe knježerstwo we Rumunskej.

Hischcze žane knježerstwo we Rumunskej.

Kral Carol je prjedawschemu ministerskemu pschedsydu Maniej porucził, so by hischcze raz spytał, knježerstwo sčinjeć. Maniu je po dwóma dnjoma, so by dwě nowe knježerstwu wutworiłej, dokelž žu so liberalni zapowědźili, žo pschi knježerstwje wobdźelić. Popoldnju wótsawiš Zobustawow noweho knježerstwa kralej pschepoda.

*

Ministerski president je dźenża wjeczor kralej ljźdowaszy sapiš ministrow k khwalenju pschedpołožił: Ministerske pschedsydstwo: Julius Maniu; znutkowne: Vajda Woiwod; zwonkowne: Mironescu; finanzy: Madgearu; justiza: Gregori Iunian; wikowanje a industrija: Michal Popowici; ratakstwo: Michalache; roswucženje: Costatescu; wójna: Condescu; dźelo a sjawna strowota: Niculcu; wobkhad: Michal Manoilescu.

Kral je Maniowu ministerisku lisčinu schwalił i pscheměnjenjom, so žo finanzne ministerstwo Michalej Popowicej dowěri, mješ tym so jako finanzny minister namjetowany Madgearu wikowanje a industriju pschewosmje. Tole pscheměnjenje je mjes politikarjemi wulke spodźiwanje zbudźiło. Dokelž je Madgearu žwój finanzny plan za hospodarske wustrowjenje kraja hižo pschewedł, žo nětko wocžakowasche, so žo płody jeho prózowanjow pokaža.

Njemčery w Indiskej dale traja.

W Indiskej njeje wosjewjenje prěnjeho dźěła rosprawy Simonoweje kommisije położenje polóžiło. Nazionalistojo žu wjele bóle składnosći wuzišli, so bychu boikott na wjerschk dohnali. W Bombayu je žo schtwórk w nozy **demonstrazija 35 000 ludži wotmě̌ła.** Podarmo spytawschi, ludowe cžrjódy sadźerjeć, policija psched nje stónczenje zasasche. Tyżaze njewobronjenych zonow a dźěrje durje palenzowych kamow městа wobhadźichu a žebi wunusowachu, so by so samknychu. Policiji, kotraž spyta, strajnikow psched durjemi wotezhnacź, so spjerzichu a hrožachu, so tfi dny a tři nozy njepschestawajcy na dróży žedžo wostanu. Tole waschnje bjesnažylnje revolucije w industrialnym městcu, kaž je Bombay, sjawny porjad žiwnje kaby a knježerstwo nutnje, s nadžiwnosću zakroczeć.

Nazionalistojo žu wobjamknyli, wobkedžu „Scholapurski“ dźeń wosjewjeczeć k wopomnjenju na to, so je žo psched měžazom w Scholapurje wójnski staw wuwokał.

Njemčery njejźu wšo najkhutnischa wěc wobstejnosćow w Indiskej, hdyž žo podawki na dołhi cžas do předka wohhaduja. **Hłowna wobcžežnosć we hlubokim wozusbinjenju leži,** kotreż je mjes jendželskim zarjadnistwom a indiskim wobydlerstwom s nowischimi podawkami nastał. Hacž budże pschi tychle wobstejnosćach nóżno, wopraudźitych zastupjerjow indiskeho luda k rosbudźazej reformnjej konferenzy do Londona pschinjesć, nětkole w źrjedźischczu indiskeho praschenja stajt. Mjes jendželskimi wobkedźerjami je mało tajtich, kotśi w tymle nastupanju pschichod cžorny njewidźa.

Amerikanske požcžonki za němske hospodarstwo.

Němske knježerstwo je žebi twotmyślilo, s požcžonkami w Amerizy hjesdźekosći w Němskej wobaraczź. Němski stat krajam, gmejnam, gmejnskim zwjazkam, gmejnskim hospodarskim zwjazkam, kódžeńnjam za nuzowe dźěła, kaž za twar puczow aid. požcžonki zaradźi. Sa to dyrbi žo w Amerizy wscho hromadże 375 millionow hriwnow napožcžicź. Se amerikanskimi bankami ma žo jenož hischcze wulkosć danje dojednacź.

Wólby do sakskeho sejma.

Njedźelu 22. junija mamy pschitśiknjosć žwojich sastupjerjow do sakskeho žejma wolicź. Pschi poslednich wólbach je žo nam poradźiło, po dołhim cžasu zaso jeneho Serba, **knjeza kublerja Schpitanka w Syjizach,** jako sapósłanza do sakskeho žejma póslacź. Politiska strona „Sakski wjeźny lud“ bě schtwórte městno zwoje wólbneje lisčiny za žerbskeho ratarja postajiło, kotreżo dyrbjachu jej Serbja pomjenowacź. Jako sakski wjeźny lud, je ju Schpitank pólnje dowěrjenja hódny wopokasał, kotreż smy k njemu měli. Se žwojim rasnym wustupowanjom je dozpił, so žejmowy pruhowazy wubjerk njeje petiziju wo

žerbsku obligaterisku wucžbu

sacžiżnył, ale ju knježerstwu na wědomje dał. Sa to žu Serbja knjesej Schpitankej wulki dźak dołżni. Nětko žerbska petizija pšched polny žejm pschindże. Też tam dyrbi knjes Schpitank ju nju wojowacź, so by žo wona pschijała. Ale najprjedy dyrbja Serbja knjesa Schpitanka znowa do žejma wuswolicź. Tón krócź ma strona „Sakski wjeźny lud“ cžežsche štejnischcžo dyžli pschi loni schej wólbje. Hitlerjo su skoro w kóždej wšy wólbne khromadźiny měli. Jich rěcžnicy su wolerjam módre i njebješ lubili. Někotryžkuli je lischcžate hłowa sa wěrnosć mět a je žo s nimi namydlicź dał. Móżno so zjezialni sozialistojo tón krócź wjazy mandatow dobudu dyžli loni. Serbja njebychu žo změlі s lépjom tychle ludži popadnycź dacź. Knjes Schpitank je žo hižo jako sapósłanz s thwalbu wupruhował a tohodla je wón hódny, so jemu pschi wólbje znowa žwoje dowěrjenje wuprajimy. Žadyn Serb, kotryż ma hischcze schtriczku lubosče we žwojej wutrobje k Sserbowstwu, njemóże hinak, dyžli žwój hłós lisčinje „Sakskeho wjeźneho luda“ dacź, na kotrejež schtwórtym městnje sažo knjes Schpitank steji. Wožebje žo ratarjo napominaju, so žebi njebychu dali žwój hłós za někajku hacź dotal njesnatu politiisku stronu wulischczicź, kotraž snadź žaneho jenicžkeho se žwojich kandidatow pschi wólbje njepschecžischczi. Mjes wólbnymi kandidatami tychle stronow njeje žadyn jenicžki Serb, kotryż by žo k žerbskemu ludej snał a sa njón w sjawnosći sakitaje žkowo prajił. Ně, tajkim mužam žo njedowěrcže, ale wostańcže

lisčinje „Sakskeho wjeźneho luda“

žwérni. Jejni kandidatojo žu wschitzy ratarjo, kotśiž žu mjes ratarjemi widźani a cžesczeni. Wschitzy žu dobri schesczitjenjo. Jeli budże trjeba, budźa nadběhi pschecžiwo zyrkwi a pschecžiwo nabožeńskej wucžbje w schulach wotrasnjecź pytacź. Tohodla daj kóždy wěrzazy schesczitjan njech je evangelski abo katoliki, žwój hłós

lisčinje „Sakskeho wjeźneho luda“.

Schkoda kóždeho hłoka, kotryż žo za druhu stronu woteda. Sserb, kotryż to cžini, žo we žwojej saklepjenosći na Sserbowstwje pschehrěschi, dokelž žo s tym wólbje žerbskeho kandidata seschkodźi.

Knjesa Schpitanka žu w prěnim rjedże ratarjo za kandidata postajili. Tola wón w žejmje niż jenož ratarske sajimy sastupuje, ale ma derjemcže zyłeho luda we wocžomaj. Jeho wutrobje kóždy jenak blisko steji, njech je ratar, dźěłacžer, rjemjeślnik abo cželadnik. Hakle nidawno je žo pola knježerstwa wo to prózował, so lamjenje se skalow pola Hórkow by skasało, dokelž je dźěło w tamnych skalach zyle sastało. Skasanjo dyrbja žwjeczicź a žebje a žwoje žwójby s podpjeru zjiwicź, kotruż se sawěsczenje dźěłonjemějerjow dostanu. Knježerstwo je knjesej Schpitankej zlubiło, so budże na jeho próstwu dźiwacź. Tohodla je nadźija, so skatarjo sažo dźěło a sajźužbu namakaju. Knjes Schpitank je žo tu jako muž wopokasał, kotryż ma žamownosće, kajcej dyrbi prawy ludowy sastupjer mécź. Tohodla dźimy 22. junija wschitzy k wólbje a dajmy žwój hłós

lisčinje „Sakskeho wjeźneho luda“!

Napominaj kóżdy žwójcu žwójch žułgodow, znatrjy a pschecželow, so njeby nichtó wólbny dźeń doma wostał, ale so by kóżdy žwoju wólbnu winowatosć dopjelnił!

Knjes Schpitank budże rěcžeć na shromadźiznach we **Wóślinku** 14. junija wjecžor we 8 hodźinach, w **Khrósczach** 15. junija ¼4 hodźin, we **Worklezach** 15. junija we 6 hodź., w **Ralbizach** 15. junija we 8 hodź., w **Hólerdowje** 16. junija, w **Schwepnizy** 17. junija, w **Krakowje** pola Kamjenza 18. junija, w **Pančizach** 19. junija w 4 hodź., w **Kamjenej** pola Radworja 19. junija w 6 hodź., w **Rakczach** 19. junija we 8 hodź., w **Halschtrowje** 20. junija, w **Budyschinje** 21. junija popołdnju ½10 hodź. a wjecžor w **Połcžnizy.**

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 14. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wcžerawschke rospołożenje nižinow a wyschinow lubi wobstacže dotalneho žuchcžeho, horzcžo a wobstajneho wjedra. Mjeńscha nižina je drje wcžera wjecžornej Europie wjele njewjedrow pschinjeła. Wjedrańze žo nadźijeja, so tuta nižina s njewjedrami też nasche strony pschecžežnje a nam wokhłódnjenje pschinjesć, wobžeje pat horzo wuprošcženy dojcžcźik. Bóh chcył nasche hona sakhowacź psched krupami a slinkami. Nasch wjedrawuslojny ma pschichodny tydźeń la bóle njewobstajny. Njedźelu wocžakuje wótry, póndźelu ma sa rjanu a horcu, sa wutoru, srjedu a schtwórtk nadźija žo dešcžcžowanje, pjatk žu njewjedra mózne a sobotu budże rjanko sajo rjenje a cžoplo. — Jutrje njedźelu, žwj. Trojizy, khadża słónczko 3,39 hodź. a khowa žo 20,22 hodź. Mésacź khadża do połnoza 11,39 hodź. a khowa žo rano 7,10 hodź. — Wcžera wjecžor w 7 hodźinach barometer 744, hygrometer +2, thermometer we dnjo +35. — Dźenża rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +1, thermometer w nozy +20. Wuhladny na cžopłiske wjedro.

— **Dźenżniske wiki.** Butra płacžeschce 75—80 pj., jeja 10 pj., twaroh 25 pj., libjata 2,30—3,50 hr., husy 6—8 hr., kury 2—4,50 hr., kaponiki 1,20—1,80 hr., holbje 80—90 pj. Na seleninowych wikach płacžeschce punt cžerwjeneho kalu 15 pj., běłeho kalu 12 pj., zyhle 10 pj., morcheje 15 pj., karotow 15 pj., rjetwjenja 15 pj., hrowmaka 40—90 pj., pjerija 40 pj., joždnjez kobody 8 pj., truskalazow 80 pj., tomatow 40—60 pj., krcžk kołotwje 5 pj., róża bydrost. kalu 60—100 pj., kórki 40 pj., punt jablukow 20—60 pj., wischnjow 50 pj., hórnow 4 pj., litr lanego wolija 1,80 hr.

Holanski wučer Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

14] (Pokracžowanje.)

Wotmołwa:

Mój Lu! Haj, ja žym pschedcžuła! A mje to boli. Pofrow doktora Klausa. Bych-li gotru měła, bych ju poproschła, tutomu wubjernemu cžłowjekej žwoje žiwjenje domwéricź, kak by wona była wulkowana. Moja žotra!

Ja niż. We mni je tak mortwo a cžicho — napschecžo cžłowjekam, Lu.

Ja njemóżu niczo wjazy lubowacź, hacź žwoju holsu. Ty, mój Lubratje, stejiš nad stronami. —

Ale pschi myślі, hischcze raz, byrnjeł by to jenož we sčinjotje; podobnoscži było, to pschetracź, schtoż žym hižo pschežimila, — žlub — Lu, nje žyma wobchuje wot wjerschka hacź do pjaty dele.

To je nimo.

Schtyriadwazecži lět žym stara we wopraudźitosći, — w žwojim sacžuwanju druhdy wóžmnacže a druhdy dźewjecžódźesacź.

Tele zakotwne rožsahi chcu nětko wupjelnicź.

A k tomu trjebam hischcze hamotu. — Jenož lékodźejcži mi dacź? Lu, ja žym połnołétna, a bjeru žebi cžas žwojeho žiwjenja sa to. Pjche ztyłkanje sa bratrom a žotru wschak bywa telefon a telegraf a diwaj zykej spěšnikaj a stary, khabłowaty omnibus a kólo.

We knjezu vrjezetkublerju s Haldenwanger njechamoj dołho rěcžeć. — Jónu budźech žebi wo „mišiji na wotkeženymaj dźěcžomaj“ rosmyślika, ale mjes nětdy a nětko leži moje žłubjenje s Hendrichom Heinsiusom a wšemrěcže wschěch mojich idealow. Ja myślu, Alslevez macź ma prawje, kotraž mi powědasche, so je Haldenwangerez kubko dospołnje psches jeho hubjene hospodarjenje zanjerodźene, so maju woże zjenjesły, a trasch też Twoje, bratśe Lu, tu spodźiwnje wupombacź, cžehodła knjes s Haldenwanger nadobo za tśjomi dźěcžicželkami thodźi, też s nawěschtkom w nowinje steji.

Bratśe Lu, tak lubosna, kak cžista a dobra a rjana je moja hola napschecžo wschemnu tajlemu!

Wostajesče mje na pokoj! Njewěrno?

Mój najlubschi bratśe, bojenje! Bóh Cže sakitaj a toho, kotremuż dyrbju ból nacžinicź.

Twoja Wórscha.

Dnja 2. dezembra.

Ja dyrbjach žo najprjedy zyłu khwilu rosmyślicź wo bratra Ludwikowem lisče.

Mi bě žo wscho tak wozusnimło, też wobě mjenje we nim, kotreż chzychtej žo tola tak wusko s mojim swjasacź.

Kóżda zenitwa sda žo mi być wohańbjaza.

A wohańbjenje kóżdeżkuli spohladnjenje, kiž sameri žo wcžitpnje na „njewjesčejinku wndowu“.

Po mojim wustrowjenju tehdy dźesche bratr Lu se mnu na puczowanja.

Greckа, Cyiptowska!

Tam seikachmoj doktora Klausa Bevensena, tohole dobreho, mudreho, žadneho cžłowjeka! Běchu to krasne tydźenje, ja sažo wožiwich, — nawukniych widźecź a hladacź.

Sa to mam žo doktorej Klausej wot wutrobły dźakowacź. — Ale wjazy hacź dźakowinosći sacžuwacź, žym opsabyła.

Dnja 3. dezembra.

Dźenża je žo sažo žněha naschło.

Kajka je moja hola!

Kusło rjana, ale kruta a njepschistupna. So žo ani swazika nježdym, jeje žo dótknycź.

Tuž žym žebje žamu sawrjeła, w dobrej, krażnej knihy cžitała, kotraż — dosć spodźiwnje, pschetož wucžahnych ju bjes sameŕa i mojej knihowinje — mi wo mojej holi powědasche, wo hłubokej harmoniji w njej, kaž w pschirodze. A pomalku sakcže we mni pschi cžitanju sažo žwjaty ideal, w jenaikej harmoniji žebi žwoje žiwjenje sarjadowacź.

Pomalku, žwaha, ale wobstajnje žaje žo mosch.

Moja stara holga Mina pschindże mutš a poda wjerzeł na blido, — jednoru — kaž žym to ž dźěcžatstwa znuczena. Sa pschipikt jenož schkleńzu butjanki.

S kuchnje pak wulkadźejsche sawěcže alkoholika wóń, a ja hrožach Minje ž porstom, schtoż wona też hnydom zrosumi.

„Trójchicžku kofejoweho puncža“, ménjeische se kofejowejo, ale tola trochu wusłotłiwje. „Je žałostnje sjma tam wonka.“

„Jenož žo mi njewotunkajtej, ty a macj Alslevowa“, prajach žortujo.

Wona žo sastróžiwschi wobarasche.

„Jenicžku kapku kofejoweho puncža, knježna Wórschka, a tu łužicžku ja žama wupiju. Alslevez macj ženje ani kapki wina, piwa abo „kókma“ do erta njebjerze. „Jéh“, wona praji. To žo wé, so je to pschehnate. Ale“, — pschisponmi holga Mina potajnje — „ma to žwoju stawiźnicžku, knježna Wórscha, žwoju stawiźnicžku.“

„Derje, Mina“ prajach wažnje. „Derje žebi tule stawiźnicžku prawje cžasto powědacź, słutkuje-li wottracžeczy, — ty wéch, kak wo tom myślu.“

„Trójchicžku kofejoweho puncža“, bórbotasche Mina buzy se sttwy se zazpěwakim a tola pschejasnjenym pschiswukowanjom pyschczeho pschidawnika, so by mi njewschédnu maličkosć puncža zyle wosbebje zwobrasowała.

Po tutom pschetorhnjenju lehnych žo sažo pohódnje do stólza wróżo, cžitach hischcze khwilu, powjeczerjach žwoju jednoru wjecžeż a stejach potom, nješ tym so Mina talerje wotnjeże, pschi schčeroko wotewrjenym woknje, — hladajo won do běleje cžischiny, žrěbaju jerki symsli powětr. —

(Pokracžowanje sčěhuje.)

— **Pišanišu maschinu kradnyli.** Sčrjedu 11. junija 1930 rano je nječto i jeneje tudomneje pišanje pišanišu maschinu znamki „Urania“ čo. 32 967 bjes kaschcja kradnyl. Pšched kupjenjom šo warnuje. Wo wěsowne zdželjenja prošy kriminalne wotdželenje w Budyšchinje.

— **Budyške hapicki** šu wschědne dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak zamknjene. Nazuju šludbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena hapicka se nječasnym wotmenjenjom. W juniju je to Hrodowska hapicka na Hoschcź. hašy.

— **Sakska krajna loterija.** W schtwórtkownym ciehnjenju 2. rjadownje 197. sakskeje krajneje loterije (3. dźeł) je dobyczo wo 5000 hr. na cźišlo 92 988; dobyczo wo 3000 hr. na cźišlo 21 779; dobyczo wo 2000 hr. na cźišla 112, 64 536, 91 199, 145 336, 156 377, 158 571; dobyczo wo 1000 hr. na cźišla 8977, 17 356, 24 732, 78, 104 574, 138 387, 154 039, 156 248; dobyczo wo hr. na cźišla 22 822, 23 057, 27 203, 30 603, 36 237, 213, 44 129, 57 352, 57 527, 57 614, 66 094, 109 863, 996, 131 442, 145 204.

— **Kedźbujcże na ludźi, kiž do domu bjerjeja!** Kriminalna policija jaja šrjedu 11. junija a pšchepoda statnemu rěčnišćowu 25 šeneho kocžerja a artista Schw. z Huski, kenchoš Wrótklawške statne rěčnišćowe i jolečkim listom a tež druhe wupschinoješe dla wschelakich padnschstwow pytaju. Schw. je tež paduch mnohich jězdnych kolow, kiž su to wot měrza kradnyle. W tutych wěcach je wón specialist a kriminalnej policiji dawno znaty, kotraž je tež nětko sa nim pytala. So je wón swoje słóžnistwa tak dołho hnacy mohł, leži na tym, so pschenjecerki jstwow, kelo kotrychž je bydlił, go njeznu ja to postarale, so by go policajsy pschisjewił. Wone wschitke maju tohodla kedźbanje wocžakacź. — Pšchi tutej skladnosći prošu kriminalna policija wschitkich, kiž poduržnikow (Untermieter) do swojich bydlenjow bjeru, so bychu na jich policajske pschisjewjenje tłóczili a tež jich pschisjewjenske wupschinu pschepołožeć dali. Dołh je tajsy wotnacerjo dźija, je to pschecz podhladne. Tu kriminalna policija wo zdźelenje prošby, a na pschecźe wošobu wosjewjerja tajun dźerži. Swjetscha jedna go w tajkich padach wo ludźi, — wjcho jene hač muzyłich abo žonstich, — kiž maju nekajku pschicźinu, swoje mjeno a bydlenje zatajicź. So go pschi njerodnosći w tutym nastupanju pucowazym słóžnikam polekuje, njetrjeba go wošebje wulicźowacź. Po wospšchichi — ženadź po letach — nutsdobywsacy a paduchstwowi nichtó wjazy njemyśli na nchdušchno wotnacerja, kiž swoje policajske pschisjewjenje je wschelakimi njewažnymi wurěcźemi pschecźo sajo wotstorkowasche. Kbeźerjo a mejicejo bydlenjow móža go sami pšched schkodu schtitacź, hdyž na podhladne pschicźeh-njene wošoby ledźbuja.

— **S pschileżnosću 45. sjezda sakskeje pjekarskeje jednoty „Saxonia“** policija tudomna kapela nemškokatneje wobory jutšišchu njedźelu dopołdnja wot 11 hač 12 hodź. wumělstwu hudźbu w Schillerskich wuth. po sčešowazym programje: 1. The Thundere, pokhod (Sousa). 2. Ouverture ze „Wilhelm Tell“ (Rossini). 3. Pschi rjanym Rhonje spominam na Tebje, walcźik (Keler-Bela). 4. Schwajanska reja cźo 7. (Dvořak). 5. Winske žiwjenje, potpurri (Komzák).

— **Paduschstwo.** W nozy na schtwórk šu z jeneho wukladneho kaschcźika Pšched schulerskimi wrotami 12 porow muzazych sportiskich nohajsow wschelakeje barby a 4 pary muzazych służowych kradnyli. — Wo wěsowne zdźelenja prošy kriminalne wotdželenje w Budyšchinje.

— **Budyšchin ma 40 660 wobydlerjow.** Statistiski wotrjad měschczanskeje rady nam zdźeli: Dalepišana licźba Budyšchego wobydlerstwa zwucźinjeche na kónzu meje 1930 40 660 (na kónzu meje 1929 40 884).

— **Sserbske kemschnje w Drježdźanach.** 1. njedźelu po žiw. Trojizy, 22. junija tuteho lěta, popołdnju ¼4 hodź. budźa sajo šerbske kemsche w Kschižnej zyrkwi we Drježdźanach se šerbskej spowědźu a s wudźělenjom Božeho wotkasanja. Tute kemsche budźa zdobom wopomnjeńka žiwjatoczności pschepodaćza Augsburgskeho wuznaca w lěce 1530. Pědowanje smě̌e knjes farar Voigt z Hodźija. Wschitkich Drježdźanšzy Sserbja šu z tym nalěnje a wutrobnje na tute kemschenje do Kschižneje zyrkwje pscheproscheni. Schtóž ma w Drježdźanach bliščhi schezełow abo šnatych, chžbł jich na nje z dopisnizu abo z liščkom krótkoliwych cźinicź. Bóh Knjes pak chžył kemschen a kemscherjow požohnowacź.

S **Huski.** Sšrjedu šu tu wotmě̌ pożedźenje gmejnskich šeł wjerjow. Stóčkowanje gmejny na l. 1929/30 šo Hospodarski plan 1930/31 šo pschija. Dawk sa schulu wuczini sa l. 1930/31 2150 hr., kiž ma šo płacźicź w tšoch dźělbach. Wydawanje słóžowneho, Nowaka, kiž šo wuprózni, šo hacź na dalsche hischcźe njepschepoda druhemu. Sa „Twarstwo ptezych“ a sa „Sstarsatske towarstwo“ šo sa kóžde 10 hriwnow pschistwoli.

S **Budyšu.** Schiwórtk pschipołdnju sta šo cźežke wobhadne njeśoże pschi hoscenju „Skoky ćuki“. Motorowy kolesat chžyjeze diweju wandrowskeju na prawo pschescahnuchu. Pschi tym jenoho pschehódze a sam padze. Sprzejoženju w hoscenju sawobalichu. Mějescźiaj rany na hłowje a běschtaj zbeh kaju wobdurkoj, wandrowski bě zbeh nimo toho nječto rjebkow złamak. Domjescźenu jeho do Budyšteje khorownje.

S **Čornuho Hodarja** pola Radworja. Pšched nječto klami strjescźe tu pschi dróży rjany twar, kiž je zyle wěcźe kóždemu nimowuczowazemu napadnył. Wěcźe to stare Hižeź domske, kotrež zyle rospadowasche. Pšched nječto cźasom je šo wottorhało. Na městnje, hdźež mała khěška strjescźe, twari knjes Hulcź nětkoše šiwoje domske. Wumjedźeł twara je knjes twarski mištchr Kapłek.

S **Nakoja.** Narodischa serbska towarstwowa skupina „Hrodźiščcźo“ šołoje šo njedźelu 29. junija pop. w 4 hodź. w naschej wsy w Sendźiz hoscenju. Mjenowana skupina, sjednoczaze mnohe serbske towarstwa, je jena z najpilnischich skutkowazych kruhow. Wschitke skupiny pschiłamknjene towarstwa budza sastupjene, tuž budże to wutnamne seńdźenje. Jednacź šo budże wo mnohich towarstwownych praschenjach k Wyschemu serbskego naroda. Pschednoscht na tutej schromadźišnje smě̌e knjes farar Kschižan z Kelitscha, tuchžamny pschedsydnja „Domowiny“. Wo ważnosći towarstwowneho skutka, natwara a sjednoczenja porěži knjes župan Krjeczmar z Budyšchina. Nanajnałeżnischo pscheproschuja go wschitkoju Sserbja Nakojd, zeho blischeje a dalschej wokolinu. Tež w Nakojdach ma serbske towarstwowe žiwjenje tołcźeć z spomóženju serbskeho luda!

S **Njeswarzidła.** Piwarnski poscherc Plotschka z Njeswarzidła snjesłožu sandźeny schiwórk, jako z maschinu tuku serbscźe. Muchi cźwitowachu konja, kiž błoche do trowužnejsta sapschehnjenz. Kóń so splóschi a Plotschka padny z maschiny, wumiwy sebi schibadło a nałama sebi kiwu nohu.

S **Lužca.** Tu so hońtwa na 9 łět pschenaja. Nałwjazy sandźesche knjes Jurk z Budyschina a to 200 hr. Knjes Jurk dósta pschitrazt.

S **Czeschcźa.** S jeneho tudomneho burskeho doma kradnychu paduschi sandźenu srjedu 11. junija dopołdnja we cźasu wot ½9 hacź ¾10 hodź., jaku wobydlerja doma njeběchu, i nutsdobyczom jahnoschčeny žaket, dołhe khołowny sambźineje barby, nasčhcź selene dołhe khołowny, nowu cźornu aktowu toschu se samkom a měšto sacźintateju knefłow i dwěmaj rynczkomaj, złoborny dybjaczny cźapnik z arabskimi liczbnikami, kompaš a na mitym podobne cźerjenje, złoborny cźapnikowy rjeczas z małymi wójmidłami, wobsiejazy z tych jenotlinych rjeczasow, cźornu móchenu se něhdże 20 hriwnami pjenjes. — Wo wěsowne zdźelenja prožbtaj kriminalny wotrjad w Budyschinje abo žandarstwo w Bacźonju.

Z **Noweje Wjeski** pola Worklec. Wčera pjatk pschipołdnju wudyri w statoku žiwnosćerja Langi Boži woheń. Swójbni runje pri wobjedźe sedźachu a wo wohnju ani njewědźachu. Hakle nimokhodźacy zich kedźbnych sčinichu, zo so na hornjej łubi pali. Ze wulkeho dźela wšitko wukhowachu. Na hospodarskich twarjenjach woheń nicźo njewobskodźi, dokelž wětřik přihódnje duješe. Domske so hač na zakładne murje wotpali. Masivny wuheń z rozpadankow hlada a njeje so sypnył. Sto je z pričinu wohnja, njemóża sebi wujasnić. Z wokolnych sykawow běchu Pančičanska motorska, Róžeńčanska a Hórčanska sykawa přikhwatałe, wězo też wjesna Worklečanska. Tak dóstanje l. myto motorska sykawa w Pančicach. Woheń bě bórzy zalaty. Haćrunjeź ma wobsedźeŕ zawěsćene, je tola nowotwar w nětčišim hubjenym času khětro brěmjo.

S **Delnjeho Wujesda.** Tudomna wobydlerka Hana Měrcźinowa rodź. Schustereź z Lipin žiwjeceši lětża na Jana swoje 90. narodniny. Staruschka je macź khorhojnika Wujesdźanskeho šerbskeho towarstwa „Sserniczki“. Jeje wnukaj stej wobaj horliwej Sšokokaj. Jeje swójba je bozyka pschcźo na dobrym šerbskim podkładu rkutkowała. Měrcźinej wowka je najstarscha wošoba zyleje Wujesdźanskeje wošady. Hewak je hischcźe strowa, jenoź trochu mało žłyschi. Bórzy šmě na dopschinjene 90. léto žiwjenja słahowacź. Wjele je nashonika a šo prózowała w šwojim dołhim žiwjenju. Teź nětko je hischcźe bjes podpjery abo renty. Swěrnej bjerlej šestarjenej macźeri a wowcy pschejemy, so by ji Bóh Knjes strowy dźeń narodninow wobradźił a tež na jeje dalschi puć žiwjenja šwojim mitym šlónczným pruham šwěcźiej dał.

S **Lutow.** W nozy k schtwórtkej zadobychu šo paduschi do klamarjowa Friedy Wolkoweje a kradnychu tobak, mydło, schokoladu a bobliny. Najskerje je dźěcźo pschi paduschstwje bylo wobdźělene, a psches załěbowane wokno załeźło.

S **Bukowa pola Wojerez.** Wschudźe schcźa lětne wohnje. Pschi dróży z Bukowa do Wudworja wotpali šo šrjedu schmarcźina. Njedaloko wětrnjaty tohorunja w holi woheń wudyri. Dokelž njebě wětřita, móżesche go woheń wošmjesowacź.

S **Buheza.** Hižo pschez 30 łět dołho haji tudyšche turnarske towarstwo staroželbli nałožk stajenja meje. Teź Lětża sašły tajtu staticzu a dźeźża ju 15. šmažnika bele wjacź. Je rjenje, so ponźmcźenń Wuheležanjo haja hischcźe žerbske wašnja. Ale poprawom je to njesmyslł, hdyž šu tola sacźišnyli žerbłu wěcź swojich wótzow.

S **Wochoš.** Pschi tšělenju bu tu kral knjes Rudolf Neumann, prěni a druhi rynčet buschtej tšělgat tk. Jan Hundro a Gustav Balak. Najwjazy kolow dozpě knjes Jak. Hundro.

S **Witoschowa.** Njedźelu 15. šmažnika pschijědźe tu wošebity cźah z Kamjenicy. Cźah pschijědźe dop. ½10 h. a powita go wot hudźebneho towarstwa „Walhorn“ se Noweho Khelna. Hušocźiti serbšti sedmuh khór połnicźi wulicźnikam w starym hródnym parku domiznik: spěwy, nałožti a reje. Potom šo zyrkwie wobhladaja a po wobjedźe šo wotmě̌e jěsda i cźołmoin i Nadwjcha do Lubnjowa.

S **Mukwarja** (D. L.). Nakto bě šo tu sašy zar bacźonow sastrylił. Hnydom schmyschlichaj a wjeśmjesnjo šo hižo wjeselachu na młode bacźony. Bohužeł wottšli wěsajti njzyleth bacźona. Njeźu šlóśnika pschi tom nadeschli. Bacźonija je wžo hnydom hnězdo wopuschcźila a młodźata durbjachu wumrzeź. Nadźijomnje hrubeho ifźa za hischcźe popadnu.

Z Łužicy.

* Sz Schćrachcźowa. Kradnyli šu w nozy k pjatkei pola dźěłaczeja Wilhelma Schneidera złeborny cźapnik se znamjenjom Wilhelm Schneider, dale 130 hr., štare medalje a pjenjesy, dwě mótchnicźky, a jahnjomodru-žołtu płcźenu mósčeń. Słótšnik je i pinczkowym wotkom do bydlenja salěł, je potom wscho pschehrjebał a po špacźu pjenjesy pyłał. Wo sdźelenja prošby gendarmerija w Schćrachowje.

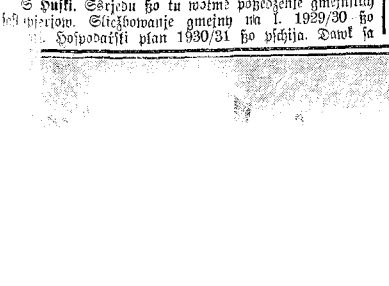
Na'nowišc z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšišchu njedźelu:** Po njewjedrach thlódnischo, potom šo zajo wunjedri. We Jendźelskej zajo rjenje a šucho. W połnóznej Europie thlódno ale rjenje.

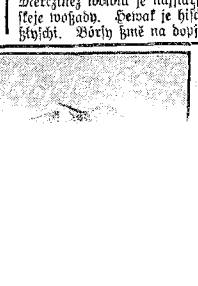
* **(Schtyri dźerzi šo spatite.) We wšy Stanizach pola Rudeje w Hornjej Schlesyskej w statoku hórnika Kischki woheń wudyri, kotryž šu ruce psches domske a hródże wupschestrje a twarjenja dožijła šnieji. Schtyri Kischkez dźerzi njemóżachu šo wjazy wukhowacź; wone šu w płomjenjach šmjerź namakale. Mandźelska a dwě grubej dźerzi šo cźežko wopalichu a šu šo do khorownje dowjeste. Jich rany šu na šmjerź strašne.**

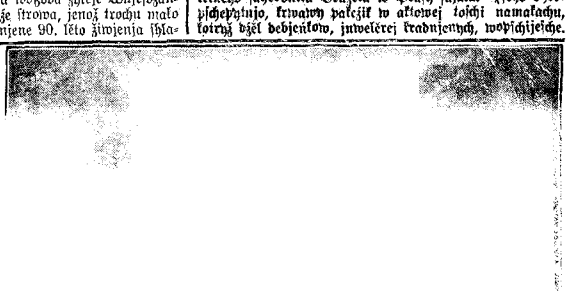
* **We Wiesenje pola Magdeburga šu jenu 73létnu wudowu w kuchini jejneho bydła skónzowanu namakali. Wšche khamory běchu pschertje a wšche žiwnosty kradnjene.**

* **Mordar Prajškeho juwelera Hawrdy. W Milnje jatateho mordarja Prajškeho juwelera Hawrdy, kotrehož šu na cźełanzy polsčili a cźežko sranjeneho do jatstwa podali, šu prěni krócź pschejschtscheli. Jeho šu jako pschekupza Wolowika, 1890 w Tagantogu w Ruskej narodżeneho, spóznali. Wolowik wudawa, so je kurier ruskeho knjeseršstwa a rajnje prěje, so je Prajške mordarstwo sčinił. We wobhdejdženjsiwje jatateho pak šu wulku liczbu drohotnych kamjenjow namakali, kotreż běchu šdźela do krucha khleba jatłóżene, kotryž pschi žebi noschesche. Druhi dźeł drohotnych kamjenjow be do krucha sawěschka jawaleny, kotryž bě rubjejnik z wolna wunubjenych juwelerskich klamow storhnył. Jako jeho pomozniła je policija 39-létneho jahrodnika Bruzela w Prahy jajała. Jeho bydło pschejtynjo, krwawy patcźik w aktowej toschi namakachu, kotryž dźeł bobjenkow, juwelérej hradnjenych, wopschijescheche.**



Wjeŕáty wětr zahubi městačko Chevreuse nje-daloko Pariza. Cyle hasy su jenoź hromady rozpa-dankow a rozwalinow.





Žałostny woheń potrjechi wjesku Neumarkt pola Jutroboka w Braniborskej. Srjedu 4. junija woheń wudyri. Při sylnym wětrje wupřestrě so na pjeć **ku-blow. Wjele howjazeho skota so sobu spali.**

BUSCH

powodźeny

cyrkus

a hobrski program

Wšitcy w Budyšinje a wokolinje wo tym rěča

Wšědnje wječor we 8 hodź.

Sobotu a njedźelu **2** **wulkej předstajeni z nowym programom a z wulkotnej hru we wodźe. Popołdnju w 3 a wječor we 8 hodź.**

Dźěći hač do 12 lět płaća popołdnju połojcu!

Přehlad ludow a coologiski park: wšědnje wot 9 hodź. dop. hač do 9.30 hodź. wječorwotewrjeny. Kóždu hodźinu předstajenje eksotiskich keklerjow. — Koncert kosakskeje kapały.

Doprědkapředawanje: Cigarowy dom Ernst Hentschel na Lawskich hrjebj. 18 Tel. 3610 a wot 9 hodź. we wotewrjenych cyrkusowych pokładnjach. Telefon 3365.

w Budyšinje na dworje Husarskich kasarnow

Straža za awta a kola. Jenož 5 dnjow. Doprědkapředawanje je so započało!

Za wróćopjezbu

wjesnych wopytarjow sćěhowace wosebite omnibusy jědu.

Budyšin-Wjazońca. Njedźelu po skóńčenju předstajenja (wok. 23¹⁵ wot Husarskich kasernow) přizamknjenje do Wolbramoc a Pócknowow.

Budyšin-Hodźij-Cerwjene Noslicy. Sobotu a njedźelu po skóńčenju wječorneho předstajenja hač do Cerwjenych Noslic.

Budyšin-Budestecy-Kumwałd wšědnje po skóńčenju.

Budyšin-Budestecy-Wopaka-Nowosalc Spremberg wšědnje po skóńčenju.

Budyšin-Budestecy-Korzym-Załom wšědnje po skóńčenje.

Budyšin-Delnja Hórka-Khwaćicy-Wulka Dubrawa sobotu po skóńčenju.

Budyšin-Małešecy-Hućina-Zubornička njedźelu po skóńčenju.

Budyšin-Poršicy-Přiwćicy njedźelu po skóńčenju. Wobjědu direktnje z cyrkusoweho namješta. Po potrěbje omnibusy tež na dalšich čarach jězdźa.

Krajnostawska banka

nětkušeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

w Budyšinje

Załožena w lěće 1844

Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Hornj. Łužicy

Filialki wo:

Drježdźanach a Žitawje

K zapoloženju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**

8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII

na čistozłotym podłožku

Wotrěžki po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach

Danjowe termije 30. junija a 31. decembra

Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich ležownosćach

Předawaja so po kóždočasnym Drježdźanskim burzowym kurzu, tukhwilnje **96½ %** pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowarnjow a žirowych pokładnjow

Krajnostawska banka

nětkušeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

Předawanje dla wuprózdnjenja

Dokelž bórzy někotre pódlanske rumnosće wotedamy, trjebamy we hłownym składźe rum a předawamy tohodla . . . . .

wšě meble

po jara zniženych płaćiznach.

Njeskomdźće tutu jenički składnosć!

Möbelheim

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Klóšterski čaj

Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, tež za pucheř a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóšterje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach



fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.



Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)



Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyš. płać.

Kurt Kaiser w Budyšinje

na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, tež we wšěch druhich wobućach. Wšě wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Do Budyšina Přiseši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědzny lód štomowe tykancy / sokoladu

Woseb.: torty a štomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

hač do 2½%

Sekowy konto z 4% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wěc druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach Barće, Delnim Wujězdźe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Hypotheki

za ratafstwo z nizkej danju a pjenjezy k twarjenju, žane doprědka płaćenje, wobstara najtuńšo

Ernst Wacker w Drježdźanach, Viktoria Straße 27

Wšěm lubym přećelam kotřiž naju při naju wěrowanju 1. dźeń swjatkow tak bohače ze zbožopřećom kaž z darami zwjeselichu, wosebje Bukećanskemu lutowańskemu a Prěwdawańskemu družstwu kaž spěwnemu towarstwu „Radosć“, a pozaunistam, kaž mojim lubym sokolskim bratram wuprajamoj hnute

„zapłać Bóh“

Jan Paleŕ

a Lejna rodź. Kubicec.

W Koporcach, 14. VI. 1930.

příloha k číslu 136

SERBSKE NOWINY

Łužica 14. junija 1874

Cyrkus Busch hraje w Budyšinje.

Wot wječerawšcheho pjatka hač do pjichichodneje wutory pschebywa cyrkus F. Busch w Budyšchinje a postroji na dworje Husarskich kasarnow swoje hóstne hry. Dźiwom jewnołkowna pycha tyhaj šwězow pokazuje na pschedewjacze, kiž namaka powschitkownu lubosć sajim.

W swojim bohatym programuje pschinješe cyrkuž Busch mnoho tu hišchće njewidźanych poskiczenjow a namaka z tym wulke pschipósnaće pschihladowarstwa. Porjad poskiczenjow wotměwa so špěchnje a jara effektnje. Snyz pschi wutup sawostaji najskerši sacžischeź. Mischtr sklidźeŕ Wojčech Trubka pschedewjedže z lawami, behami a brunymi njedźiwidźanych kaskow a hromadne dreżury. Dyrbi so pohnje pschipósnacź, so wone steja khěrny kruch nad tajkimi poskiczenjemi w druhich cyrkušach. Schtož lawy pschedewjedu, je jara dobre.

W dalschim wotměwasche so porjad z jěchaŕskim wumjelstwom, z kotrymž bratr a sotra Sobolewski dosež wobkedźbujomne jěchaŕske kunschty pokasowaschtaj. Starosćiwy Louis Blumenfeld pschedewjedźe swoje tři słony (elefanty), hischcze mlode swěrzata. Dźiwajo na to maju so dreżury, zich spěchnosć pschi rejwanju a druhim cźim wyšche powdorjeć. Wulke spodobanje słudźi Hai Youngowa Kupina Chinesowe se swojimi jonglěrskimi wumjelstwami. Cźłowjek dyrbi so wopraudźe dźiwać, z kajkeź wuschikowanju wschitko wukonjeja a njeje možno, z wocźemi scźěhowacź jich spěchnym pohibam. Wosobje pschekmapitaj mužili a žónska se sthbowanjom cźaka, wošebje póslednischej słuschna wulke pschipósnacze. Tajke něschto dyrje tu hischcze njewidźachmy.

Mischtr Rudolf Hüttemann pokaja se swojim Nimym polnokrejnym srěbrnym něktore wobkedźbujomne šwuzowanja z wyšokeje schule. W dalschim pokaja wón mnohe šwobodne dreżury, pschi kotrymž šwoje nowe mužle na tutym polu wunjeduje. Konje su nadobneje twarby, rjane skocžata.

Wulke spodobanje a wjele šmjerja słudźi wustup dweju caballinow, kiž se swojimi šwojorazrjadnymi žortami wopotrowarjow wulkotnje sabawjeschtaj. Paŕstwa sa wócźko su Buschowe rejwanišle holzy w drasce namóženeje marimy. Po synkach hudźby pschedewjedu eksaktne pokhody.

Po jěchaŕskim wustupje jeźěhowasche něschto, schtož je sa nasche město zyle nowe. Littl Fred je swojimi akrobatiskimi, na konju jěchazymi a z kopaćkim bólom hrajazymi pžami. Schcźowkajo a skakajo wukonjeja pžy z najwjetschej wustojnosću po prawidłach sporta swoje dźěło. Jich wustup dyrbi wopraudźe kóždeho k šmjerju nawabiźeć. Hudrosć pžnczich wumjelcźow je šimaza.

Njeźmě bo teź zapomnicź skupina akrobatow Christians, kiž šwažliwe kunschty pod tšchu na trapezu wukonjachu.

Po króthej pschestawzy, w kotrejž bźsche skladnosć k wobhladanju wustajeńcy šwěrzatow, jeźěhowasche revija ze Dźeźdźany-Hollywood w 5 aktach a 20 wobrazach. Tuta je Alfred Delbosq sestajał. Knježi tu žort a wjeselosć. Gustav puczuje do Ameriki a rozjomuje so je šwojimi znatymi. Jeho žona Agatha wustupuje pschi tom jako energiska knjeźiczerka to mandźelstwje. Tola Gustov so ji tak rucze njepoda. Cźuje so pschi wócźom w khowołowach. Rjane su jeho nazhonjenja w Ameriki, w jenym domje, w Dźiwim wjeczoru (Wild-West), hdźež je šwojej Agathu rubježnej zwólbje do rukow padnje. Zbyli khwilnu smilsichtaj. Pschi njeporadźenym filmowanju šmjedźacu wanšatkich hołzow. W mjeśnatku pokaja Charles Jack dobre wumjelstwo runowahi na wyšokim trapezu.

Najrjeńsche a najkrašnische zyłeho programa je

zyrkuž pod wodu.

Schumnje wala so woda po ikhodźe dele do maneje, kotraž bu w pschestawzy šhubschena. Sćmělo wschelakich barbow hraje k tomu šwoje kusło. Sapschimnjeni hladaju wopytowarjo na senjasišu hru padazych wodow, kiž so i wulkeje lawjazeje cźłamy z mócznymi cźurami kida. Dołho njetrajesche a zyła maneja je hacź ke kromje i wodu napjelnjena. W magicźnim šwětle widźimy pluwacź po šyholach žołmicźkach kołpje (Schwäne), kaczki a druhe šwěrzata. Pluwarjo a pluwarki skakaju a mjetaju so do wody. Na mjesce, kiž so nad wodu wupina, šjerwi so šónska postawa a spěwa spěwy wo lubosći a žedźenju. Pod mestom a dokolakwokolo w hacźe cźehnje pomału pschchny cźohn. Cźujemy so pschesładzeni do Bienatkow (Venedig). Sćěhnje to najkrašnische. W tyhadźowych barbach šwěći woda, mózna fontena, k wyšokej zyrkuškowej tšěsche. Formy so pscheměrnja, šhobatscha. Skónczuje je zyły zyrkuž jenoź jene kusło. Pschi wschem pak njeběsche powrachowało na dosež žortneho wotmeńenja. Tuto pósledne poskiczenje bźsche to najwulkotnische, khłyschachmy ludźi powědacź, kotrež so špokojeni domoj wróćichu.

Zyrkuž Busch wostanje w Budyšchinje jenoź krótki cźas. Tuž njech so nichtó njeskondźi a žedź wobhlada to, schtož w swojim šiwjenju hischcze widźał njeje.

Dźenja a jutše njedźelu pschedstaja so polny porjad teź popołdnju w 3 hodź. a wot dźenjušchcheho hač do wutory tuž wjeczor we 8 hodź.

Staruščy ludźičko.

(Wobraz se wšu.)

Stari ludźo wschak žadyn šwět njepowała. Na tuch so juscźicha wjacy njedźiwa. Dyrbimy jich pjecza tak pschetrjebacź kaž su. Sću pak tu a tam šamo šwojeje hłowy. Druhdy wschak i nimi k wutraću njeje. Kajke nahladny takle maja. Dyrbišch so do jich położenja myslicź.

Nětdy běchu teź cźili a šróstni byli a mějachu šiwjenje psched sobu. Sću dźěłali a so prózowali wot jaźnego ranja hač do późdneho wjeczora a šwoje mozy nałožowali, kaž my młódši něsto. Sću sej wschelaku sabawu poskiczili, běchu młodši a rjani a wjeseleje mužle a bechu žebi wulke zyle pschedewsali. Runje kaž my dźensa. Ale runje kaž són su te por létdźesatkow cźelke. Pjechdy hač so bohladachu, bźsche wjecźich šiwjenišći dospěty a něsto dźěłsche dźiwa dale a wrócźo. Otw jej, otw jej — do toho wérzicź nochcychu. Na žadyn pad niz. A tola, stawy wjazy sobu njeczinjachu a hyrnjeź so bóle napinale. Wschu nicźo njepomhachu, dyrbjachu pomału pschestawacź a sej na to myslicź. A jónkrótnje dospěła pschestacź.

To dźeń je něsto ta wźsta. To w nich tak tcźi. Schtóž je so šwoje zyliczke šiwjenje dracźował a dełł — i pjenjazym je runje to šamo — a dyrbi nadobo pschestacź a lětnjeho pasć, to jemu absolutnje možno njeje. Chże bo hischcze tam a šem wuzitny cźinicź, kaž to runje dźe. Sdyž ruzy a nohy, jazyk sdyž cźasto njemóże, dha šmajmjenscha i dobrej radu. Sću dźeń zyli schulu šiwjenja pschetrali, su wjele pschejźiwili a nashonili. Mjenja tola jenoź derje i tymi dźěcźimi, dźehża jich najlépsche, hdyž jim to abo tamne wurěcźacź spytaja. Sdyž takle pschihladuja, kak bjes pschihladenja druhdy skutkuja. Ach, mój bužiczko, to jich smjatke žehli a pali a buchu najradšcho i kože wujdźi. Njemóża jej powdacź, — wuraża. Wšo, dźěcźi su wotrostłe a šamostatne, a najcheho jeneho nicźo wjacy njestara, kak a schto žebi cźinja. To dyrbja šami najlépje wědźacź. Njech jenoź w Božim mjenje a moje dla po šwojej hłowje cźinja kaž žebi myslja, budu wschak podźiwno dowidźacź. Slaj dźěń nan a macź, a je to jeju hólz a jeju hołza.

Do tutych starych ludźi dyrbich žebi nuts myslicź, —

Zdyž wot druheje strony žiwjenje wobhladuja. Snaja je derje a wědźa, kak kara jědźe. Psched šobu wschak wjele wjazy nimaja, najwjazy je hižo nimo.

Jedyn po druhim i jich rowjenkow dźe šwaćj, dźeń a bóle japadnje šwět, w kotrymž rejcźechu, běchu žiwi a dźětachu.

Bóle próżdne a zuje pocźina wokolo nich wschu bycź. Njemóża pschi najlépschej woli ho je wschém wotnamakacź, šyka w něcźišchim cźašu, hdźež wschu na hłowje šteji a k Rakezam jědźe. A psches žałožnu inflazyju šu wo wschu pschišchli, schtož běchu žebi sa stary dźeń nadrapali.

Wschudźe cźuja ho na puczu. Skoro jim tak je, kaj by ho prajiłe: Buchu-li jenoź jkoro prjedy byli. So njetrjeba ho wošludy wumeńć dale dawacź, jo buchu tu jśtwiczku dostali a wjazy ruma. Pontlacź nam tak wjele njemóża a tuž je najlépje — na kérchow z nimi. Schto dha tu dale dźejech na šwěrze, jo jenoź druhim k wobcźežnosći.

Druhdy je jenicźke słowcźko. Njeje šlo měnjene. Ale woni cźi je zyle hinak wosmu, kole jich hłuboko do wutroby.

Stari ludźičke pschińdu sajo na dźěcźaze. Wězy pschinjeźu druhdy na tajet, kotrež jazyk wérne njejźu. A schtož šu ho šej do hłowy stajili, do toho kruce wérja, to žebi na žadyn pad wurěcźacź njedadźa. Njewěrja, jo pontlack popušcźuje a šu dźeń a labycźiwschi, to šu žebi to ako tamne šami šapołožili. Nicźo, to je ho jim šwalo.

„Wž tym a tym kaschćiku je sajo něchtó byt. Chcył rad wědźacź, schto je tam pytacź měł. Nicźo měra nima psched jutrnimi rukami!“

„Nó, macźi, schtó dha do twojeho kaschćika pschińdże. Do toho tola žadyn cźłowjek niehlada.“

Ale ně, wona pichi tym wostanje, so je něchtó wschitko pscherył. To něsto i njej něschto cźinjeze.

Stari ludźičźa wiźaja jara na šwojich wězach. A hyrnjeź někajki žełowy nopaćk ako kusk hłupeho banczika było. Něschtrožkuli, schtož dospa wjazy njetrjebaja a schtož ta nich žaneje ważnosće a hódnosće nima. Ale je pjeza jich a dyrbi tak wostacź. Nichtó ho toho dótknycź njeźmě, labywschi hatle trjebacź.

Wostajmy jich pschi šwojej myślli. Budźemy teź ras tłari a Bóh wě, kak wobmyšli. Nam ho runje tak pódże. Budźemy teź ras i wokolo hladacź a njebudźemy te šiwjenje a cźinjenje dorosmicź. Teź naš budźe něhdy hora a wjeśkoe šmjecze a khotanje wograwowacź a žedźenje ja farstim ladkom dźeń a wjetsche. Budźemy teź ras žebjecź a hórzy płakacź a bóle a bole šacźuwacź, jo ju wschcźozy, so te a te dźěcźo na tón abo tamny kusk njeścźerpliwje cźaka. Teź naš budźe štrachcźne bolecź, hdyž tu abo tamni dobru wucźbu damy a tola ho na nju njepošłucha. Teź my budźemy ras šmorschcźeni a po starej módże thotawjeni ho do zyrkuže brodźicź tu a tam trošchu pośtacź a ja dychom hrěchacź. Nam budźe ho šdacź, faj bychu žebi i naschim jenom šwoje žorty cźinili a cźe wumjetschowali, hyrnjeź wopraudźe tak šlě njebyło.

Ludwik Kuba:

Wulčí do Błótow.

Předpis turistiskich „průwodnikow“ rěka: pak z Lubnjowa z čołmom horjo do Bórkow, abo nawopak. Přistajeny je pokiw, kiž maja turiśa za kruty rozkaz: do Bórkow jeničey njedźelu dopołdnja; jow so postajić před cyrkej a čakać, doniž njepřińdu swjedźeńcy zdrasćeno burowski wote mše, kotrejež hodźina je naspomnjena.

W tej wěcy su turiśa stajnje kaž derje skludźene wowcki. Postajeja so potajkim posłušnje we wulkim wobłuku před cyrkwinskimi wrotami a hladaju zasalke a sćerpliwje na nje, kaž te wowcki.

Njezatajam, zo teź ja raz sym słušał tajkemu stadłu, hačrunjež sym hižo druhdźo widźał njedźelske Boże służby a znał krasny wobraz, kiž poskićuja Delnjołužičanki, hdyž so wuroja ze swjatnicy. Ale jónu njedźelu bě w njedalokim Wjerbnje popołdniši serbski koncert a to sym šoł prjedy do Bórkow, zo bych nic jenož sej wobhladał dźiwadło, wočakowane wot mnoholičnych přihladowarjow samych, kiž bjezdźak teź poskićuja dźiwadło.

Tónkróć bě tu hromada bohatych Japanow z fotografiskimi aparatami z podstawami a bjez tajkich. Rozestajichu so na pěskojtej nawsy před cyrkwju kaž před twjerdźiznu, kiž so ma dobywać z nadběhom. Woprawdźity wójnski wobraz! Předku fronta nadběhowarjow z brónjemi a bjez brónjow, za nimi fronta benzinowych a konjacych wozydłow, a za tymi naposledku zaso zastaraćelski wotrjad we wosobach pinćnikow a hosćencarjow, kiž łakaju w podstupach swojich restawracijow.

Pospochi so mróćele kura pozběhachu, přetož dalše awta přiwožachu wobłěhowarjam pomocne wójsko. Ći čakachu, hač so wrota twjerdźizny wotewrja a hač njepřećel wundźe, zo by so poniženje podał na milosć a njemilosć. Ale njepřećel njewundźe. Nadběhowarjo, wjazujo do horceho pěska, smalcni ze žahacym słońcom, z wostudu so trapjachu. Někotři kaž wjelk w nuzy, započachu z dołhej khwilu jójić drje nic muchi, ale skupiny tudyšich pachołow, štož bě wšak runje to samsne, přetož muzscy tu nimaju wosebiteje drasty. Jara zwólniwi so postajichu Japanam, wuměnjejo sej kopije, kiž Asićenjo jim teź z hubjenej němčinu słubjachu a sej tohodla jich adresy zapisachu.

Potom so zaso woči wšitkich złožišćej na cyrkwinske wrota, ale tam so přeco hišće ničo njchibaše. A tola bě hodźina, w „přewodnikach“ přisponnjena, hižo so minyła.

Mjez tym w khłódku so jewjachu šěroke, wulkotne, běłe a pisane „łapy“ na hłowach burowkow, kiž z cyrkwje pomałku so rozpjeršichu a so zhubjachu mjez twarjenjemi.

„Dźeja zady!“ zaklinča srjedź zastrózaneje črjódy wołanje, kiž woznamjenja: „Smy zhubjeni!“ Z nejporjadom wopuščichu wobłěhowarjo bitwisku čaru a ze dźiwjej šmjatańcu přeśěhowachu bojazliweho njepřećela, kiž bě spytał skradźu wućekny.ć z podłanskimi durjemi. Poradźi so tu a tam popadnyć a z namocu před aparat postajić někotry njezbožowny womocu před aparat postajić někotry njezbožowny womocu před aparat postajić někotry njezbožowny womocu před aparat postajić někotry njezbožowny womocu před

Wostajmy jich, kaž su. Stari ludźo njejsu žani młodši wjazy. A su-li ras tśerno spodźiwni a wobuźni, njemóža psches to. Ssu ras tajsy. A pola nasz, kaž prajach, budźe podśiścho runje tak.

Stari ludźo su a wostanu kaž tajke doßytne wjećorne ferja. Hatke potom, dyž tu wjazy njejsu, by hischcze rad widśał, so bychu tatke nekotre lětka tu wokoło teptali. Ale woni tu wjazy njejsu.

Dźećacy orchesr.

Amerikanske mśto i klaßiśtim mjenom Eureka, kotrež hacź dotal jenoź malo Amerikanow znajesche, je ßebi w Sjednoćenych Statach nadobo znate mjeno dobyło. Wßichcźina je wutworjenje orchestra, wobstejazeho i 20 hobustawow, z kotrychž je najstarśichi hudźnik 6 lět stary. Benjamin zyłeho orchestra, kotremuž je poßłuźenje wulkeho bubna ßchidowrjene, budźe w tutym leću hatle 3 lěta. Mysl k tutomu fantastiskemu załoženju ma ßo bratrowaj Thomßon w Eureka dźakowaź, kotraž tośamne i pomozu hudźbneho pedagogi Khorle Molorama, do ßtutka ßajichu. Pśichedowßchim bośche zyle nahladny załokyty pjenieś k temu mśmy, pschetoż dyrbjachu ßo miniaturne (mólećke) nastroje ßhotowiś, kotrež podachu europßky twarzy nastrojow. SShotowjene bźchu nastroje i najexpßchejse maćźiny. Njeśtónćiwa ześerkytiwosć a wutrajnosć dyrbiesche ßo nałoßowaź, prjedy hacź bźchu mnohe dźeśata wukubłane. Włody njeprópśiwneho dźeła ßu pjecza pschesłapjaze, kaž amerikanske nowiny pißaju. Orchestr Thomßonez bratrow je tukhwilnje jara źadany a ośśawa mnoho poliśćanjow le wśich mésstow unionu. Bale a wulke twaźy torhaja ßo wo tutu hudźbu dźeći. Njedawno ßtukowachu tź w jenym tynkowym ßtimje ßoßu, so bychu ßo wutkanje tuteho dźećazeho orchestra zyłemu ßwéśej pokasałe. ić.

Pśilopk.

* **W Kamjenizy njeßmědża wěśchcześ.** Wěścheźerjam nětko wjazy njewěrja. Haj, wyschnosć ßebi zyła wěśchcześe nje njepśicheje. Wěśchcześ móże wěśchcześ hubjeny pśichłod a lud ßo roshori. Abo won wěśchcześ łśychi pśichłod a wéśa ßo njedopośelni, lud ßo ßaßo roshori. Na kóždy pad wśichcźenje potajśim wunwaja jśawne roshorjenje, potajśim pohórćki. Polizija w Kamjenizy pak ßebi njepśicheje roshorjenja njes ludom. Tohodła je wśichcźenje raśnje sakasała. Schtóž tola wěśchcześ, dyrbi 150 hriwnow ßłotßtanja płaśiś abo pśichińdźe na dwě njedźeli do śłódy. Sabatkym wśichcźerjam tohodła nicko njewobstanje, dyžli njedźałowe mésto wopuśchcześ. Wśchak móża ßo trośchtowaź i bibliśkim pśichłołowom, so wěśchcześ w ródnym mésśnje nicźo njeßłaćí.

* **Zunidła jako ßrédk pśecźeźiwo ßejmßkim ßchkerjedźarkow.** W ßejmach njeßpokojni ßapóßłanzy cźaßćiśicho haruja; Wożeßbe rady na ßwoje pułty bubnuja, łchtoż wółorjenje njeßłuchaja a nékotrehoźkuli ßamyła. Franzowßka wyschnosć je méła wułkotnu myśliźku, je wunamakała dobry ßrédk pśecźeźiwo tajkemu ßchkerjedźenju. Mjes pułtom a podłahwom ßu pśihótowali gumijowe zunidła, kiž ßwuli ßłuźeja a njerańaju haru a ropot wotmóźnjeja. Nétk budźa dyrbjeź ßejmßky ßferjedźakojo ßebi pytaś druhi ßrédk, daś ßłyßchomny wuraß ßwojej njeßpokojnosći.

* **Schto mamy ßo dźakowaź Khinjanam?** Źidu ßmjachu w Khinje hiźo w prastarych cźaßach, w Europe ju ßeßnamachu hatle 300 lět pśed Khrystußom. Papjeru wunamałachu Khinjenjo ßpeźatk khchesćijańkeje dobyły. Europa pśichińdźe tutu wunamakańku hatle w 12. łśtótku. Cźaj picź nawukmychu w Europe hatle w 17. łśtótku, mjes tym, so jón w Khinje pijachu hiźo we 2. łśtótku po Khrystußu. Hiźo 700 lět pśed Khrystußom ßnajachu muni proch i tśelenju a wuźiwachu jón k fabrikoziji wohnjostrojow a hiźo w 13. łśtótku kasałche Kubłai Khan, so bychu jón wuźiwali k pschiprawje ruczánych granatow. Pekinja cźiśćeźana kniha naßa w Khinje w lěcze 868 a cźiśćeź i pomozu pośtibłowych pißmikow nasta tam hiźo wokoło lěta 1100. W druhim łśtótku wunamakachu Khinjenjo porzelin a hatle w lěcze 1518 pschinjeßechu jón Portugalcźenjo do Europy. SSam wuhotowaź porzelin poradźi ßo w Europe hatle na kónzu 18. łśtótka. Potajkim, nimamy ani najmjeńśchcze pśicźinu, cźinicź ßo wulzy ße ßwojej wyßokej europßkej kulturu. Cźi, kotrychž jako njenje hódnych ßazpiwamy, ßu méli wyßoku kulturu, ßu ju méli prjedy dyžli my. A we wschełakim nastupanju feta Alićkenjo tež dźenża hiśchcze wyßoko nad ziwiliśowanymi Europcźanami, wożeßbe w nastupanju moralnoßće. Njeje ani walka cźeśćí, byćź ziwiliśowany Europcźan.

Prastary dawk njeźenjeńcow.

Njeje njcźeho noweho na ßwécźe. Ani dawk njeźenjeńzow njeje tak njeßchódny, kaž ßo ßda. W Fialiśkej a Franzowßkej dyrbja njeźenjeńzy hiźo dawno i dawkami pokuśeźiś ßa ßwoju ßpeźiśiwosć pśheźiwo kwałkam mandźełßtwa. Ale hiźo we prastarym wéku bźchu ßwobodniźy, kiž njechachu na ßo wjaź puta mandźełßtwa. A na nich runje tak łśchiwje hładachu kaž dźenża hiśchcze na „ßtarych młodźenźow". Haj, tehdy chżychu njeźenjeńzam ßamo khłośanje napołoźeź ja śich njepośłuchnosć napśheźiwo néźinschemu pśikaźej.

Najwjeśtśi njepśheźeźeń njeźenjeńzow bé ßtarogrekśki filozof Plato, tón ßamßny, kiž je nam pśhinjeźeł „platonißku" lubosć.

SStary Plato je ßo źałośnje mjerßał na ßtarogrekśkich njeźenjeńzow. Wón je prajił, ßo je njeźenjeńßtwo njemoźalna a ßtatej ßtraßchna wéź a ßo ma ßo tohodła khłośaź.

W 3. knihi ßwojich ßakonjow, kiž bé poßtajił ßa „ßwoju republiku", mjes druhim praji, łchtóž chze ßo woźeniś, ma bycź 30 hacź 35 lět; łchtóž hacź do toho cźaßa hiśchcze njeźenj njeje, ma ßo połkhłośaź; ma wéßtu licźbu pjenjes płaśiś a ßo wohoßowaś. SSóruwny filozof ßwój namjet takle ßadnja: „Kóždy we, ßo cźłowjeße bycze we wéßtej mérje je wobdźełene pśich njeßmjertnosći. Ludźo bywaju njeßmjertni ś tym, so płodźa nowe generazije. Je tohodła ßłótniśtwo, hdyž ßo cźłowjek dobrowólnje ßdaluje teje njeßmjertnoßće, źebi ßonu njebjeze a dźeći nima." Njeźenjeńzy dyrbjachu ßo tohodła połkhłośaź, ßo njebychu źebi myßlili, ßo je njeźenjeńßtwo pśhińonna a wuźitna wéź. Njeźenjeńzej njeźmjé ßo dośtaź pocźeźeźowanje, kiž młodźina wopokaźuje ßtarßchim ludźom.

Potajśim, ßtary Plato myßleśche hiśchcze raśniścho duźi naße némśke knjeźerßtwo. Wón chżyśche njeźenjeńzam ßamo wotpóśnaś cźeśne prawa. W ßwojich knihach ßa filozof pśheźo ßaźo wróćí k tutomu namjeśej, pokhłośtacz njeźenjeńzow a w ßcheßtej knihy ßwojich ßakonjow ßamo hiźo poßtaji wyßokoźeź khłośtańßkich pjenjes. A to woprawdźe źane ßnadne liczby njeßu. Pjenjeny méśe ßo wénowaź bohowźu Juno. A Juno bé bohowka płódnych mandźełßtwow.

SSkónczńje teź Plato namjetuje, ßo njeby ßo njeźenjeńzej wopokaźało źane pocźeźeźowanje, haj ßamo puti pśheźe ßtarym młodźenzam.

Tak daloko wéźo naße knjeźerßtwo njeidźe. Wone chże jenoź pjenjeny. Ale boju ßo, ßo njeźenjeńzy budźa radźcho wyßoke dawki płaśiś, dyžli ßo podaś pod kwałku mandźełßtwa.

A ßkónczńje je to pśhezo hiśchcze tuńścha wéź, dawki płaśeźeś, dyžli ßonu a dźeći źiwiś.

Pśeśćehanje wuźitnych drobnych zwěrjatow.

Pśheźo hiśchcze ßu ludźo, kiž rośtlinу a ßwěrjata ßniśeja a wutupjeja. Wjes pśhemyßlenja ßo hatoźy a kwéśi ßcheźipaju a wottorhaju a poßłáźcho jamjetaju. Bruki rośteptaju, njewinowate wlećaki ßtónuju, ptaćiśi wuběraju atd. SSakoń je teź wjele ßwěrjatow, wożeßbe ptaćźkow, ßchkitał a je ßadne rośtliny ßakinje. Schto pak pombaju wschě ßchkitaze ßakonje, hdyž ßo na nje njepśeka a hdyž ßo njepodabna daleź rośjahnjenja wo ßchćicze ßwěrjatow a rośtlinow. Tu ma hiźo ßchuła połwuczéź a ßtarßchej matej nadawaź ßchule doma a w pśhirodźe podpjerowaź.

Dźenj won a nadeńdźeny ßelenu hatnu ßabu a brunu roßniju. SSaby ßniśeja wjele ßchkodnych pśheźeźowaźow a ßu tohodła wożebje wuźitne. Ale ßa najwjeśtśu dobrotu dawa ßwét najmjenje ßźaka. To pśhikhładźa ja ße wuwołani źabodraćožo, to bychu hładali ßwojeho grawocźitreho powołanja. Ziwym źabam wotrěźnu — abo wottorhnu (to bźe truéźiśho) wobé nohy a śaćźiśnu ranjene cźéło. Pśhi źakośtnych bolośćach dyrbja potom wbohe tworjeńcźka mréź, jenoź jo móźa khłośćeźi ludźo ßej daćź błędźeź ßabjaze nohi. Tu méł ßakoń ßakroćźiś. Runje tak wuźitne ßu źaby ju teź krokawy, kiž wożebje w nozy ßo pokaźuja. Wone wożebje dźeja ßa pśheźeźowaźami, wacźkami a ßchlinkami, a tohodła w ßahrodźe bywaju jara wuźitne. Jédojta ani jena krokawa uje, njech teź, pśhimaßch-li je, wot ßo dawaju kuśaty mocź. Runje tak krokawy maju ßo teź hajiś wohniwe ßalamanderya wódne jeschćelzy, kiž ßu teź jara wuźitne.

Po kamjenjowych hromadach pśhi khłońcu knóśkoźe ßelena jeschćelza, wona źebi hlada wacźki a pśheźeźaźy. Wschitke naße jeschćelzy njeßu jédojte, ale jara wuźitne ś tym, ßo wjele ßchkodnikow żeru. Maju ßo ßchkitaź. Pśhiwißna jeschćelzow je bruna wrjećeńza, kiž je jara podobna na hada. Teź wona ßo ziwi ś pśheźeźaźami a wschelakimi drobnymi ßwěrjatkami a na ßo tohodła hajiś. Najcźaßćiśi had je pola naß njeßtraßchny wuź (Ringelnatter), kiž łohay ßpóśnatwaźch na źołtymaj hlakomaj na tyle. Hadу ju jara wuźitne, dokeź myßche żeru; ßamo śmitiza njekuźa, hdyž njeje roshorjena. Wßche wacźki a łajatki wutupjeja pśheźeźaźy, ßchódne wacźki a myßche. Wone źebi ßabjeja najwjeśtśi ßchkit. SSeśmjenja a jahody njeżeru.

Njewinowate ßu teź pśheźeźeźowane njetopyt, knot, jéź a trośk. So njetopyrje lećźa do włosow, je bajta. Tyßaźy kuntworow, nóźnych mjetelow a brukow wone łoja, wożebje żeru mejße bruki. Knot je wuźitny ßahrodnikej a ratarjej ś tym, ßo mnoho ßchkodnikow ßłónźuje. Koruńchi a rośtliny ßyła njerodźi. So knotwóśeźa wumjetuje, njeśmérźch jemu tohodła ja ßo méćź. Mózejch jeho ßaćźeriś, hdyž jemu do dźérow kładźeju petrolejowe łapki, kiž wuśtaćź njemóże. Jéźch ßłónźuje wjele myßchow a pśheźeźaźow; ßamo jédojta ßmijiza njeje pśheźed nim wéśta. Troßé je podobny na myßch. Móże wßchat jenoź źrać ßwěrjata; żerje pśheźeźaźy, wacźki, ßchlinki, ßamo myßche.

Do wuźitnych pśheźeźaźow ßłuścheja ßcźéhowaze: Boże błónćko, kiž żerje ßchmjgy. Wuźitna je teź tcźeja na Hana, dokeź huźaźy, bruki a jich dodutki pśheźeźehuje a ßnicźa. Teź tótka ßo nima ßłónźowaćź. Wuśśeźa morive njeńśche ßwěrjata, pohrjeba je tak rjeź a njeże do nich ßiwoje jejka a ßezubißna ßłuścha potom jeje cźerwjam ßa źraiwu. Wichitke pawki maju ßo ßchkitaź. Wone ßłónźuja pśheźeźaźy, kaž kuntworу a teź mule.

Wot wakow je jara wuźitna wudźeńza. Wona mjelni pjerßcheź, tak ßo ma powéźr k njej pśhiłlup. Pśheměnja organißku maćźinu do pjerßcheźe. Młódne rośtliny abo koruńchi ßu jej pśhetwjerdźe; jenoź tlajate rośtliny żerje. Njech ju tohodła njeßłónźuja.

Jenoź najßmažßiśe drobne wuźitne ßwěrjata ßo jow mjenuja. Cźehodła cźłowjek hnydom łśónźuje kóźde ßwěrjatko, we kotrymź njewé, hacź je ßchkódne abo wuźitne. Njech ßo potom radźcho ma po praźidle: „Nam dobro a nikomu ßło!"

Ferialne kolonije Domowiny.

Dźećí, kotrychž ßtarßchi ßu ße ßobuśtawom jeneho „Domowinje" pśhińamknjeneho towaŕßtwa, móża ßebi we tutom leću na wóźeŕßtwenju do Pólßke dojéź woh cźaß ßchulßkich próźninow. Ferijalnu koloniju ßarjaduja Serbśkeje rěcźe mózni dobroćeźelo Łużicy. Teź wobhonjenu wjećnik dźećí je ßwěźeny. Kóźde dźećo, kiž je wo cźéśtwjenja potrébne, njech w pśheźedjednoźi ße ßtarßchimi to ßwojemu knjeźi wućerźej praji, kiž ßebi potom radźuje ße „SSeźerßkeje knihańnje" poźada pśhipowźeźeńße formularу. Hdyž by był wućeź Němc, tam njech to ße ßtanje pola pśheźeźudy towaŕßtwa kiž je wo wjéś abo we wośadźe. Wéśo dyrbi nan abo macź dźećo bycź ßobuśtawjeneho towaŕßtwa, hewak ßo dźéćom tuta łśónźina njepośtići. „Domowina" budźe w tom naßtupaniu wßchěź ßamoßtejenja ße towaŕßtwowymi ßapißami pśhirunacź. Wßchě dalńche nadrobnoßće dla płaćźiśny jéźby a wotjéźda ßo hiśchcze w dalßich wośejenjach rośpominaja. Teź kóźde źupne njeźenßtwo wo tom poradźi, kaž poradźeź w towaŕßtwowych praßchenjach, kiž je kóźdu ßobotu w kenzitji „Domowiny" w Budyßchinje pśhip. wot ¼1—½2 hodź. k rěcźam. SSćerbjo ßtarßchi, pólćeźece tuž waßche dźećí bo ferijalueho pśhebywańa ja ßnadny wudawaź, kiž wam dźéćo ś pyrjazej ßtrowóźeju a błyßcheźym wóćźkom mytuje! Trébne je lékarßke wobkruśeńje, ja njeźeźepi dźéćo na natyłkinu khorotcź. —

„Domowina" ßwjaśi ßerb. towaŕßtwow.

Cyrkwinske powěśće.

Swjedźeń swj. Trojicy, 15. junija 1930.

Z Budyßina.

Pśedowanski tekst: Rom. 11, 33—36.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodźin farař Große ßpowěźeź a swj. wotkazanje a ⅛8 hodźin pśedowanje. W 12 hodź. ma farař Große nutrnosć za hośći zjźeda sakßkeje pjekarßkeje jednoty.

W Marijnej-Maréinej cyrkwi ma dopołdnja w 9 hodź. farař Schneider pśedowanje.

W Tuchońskej cyrkwi ma popołdnju ⅓3 hodźin farař Steude z Banec kemßenje za hłuchoněmych, wjećor w 6 hodź. farař Paul wjećornu nutrnosć.

Zběrka za Łużiski skutk lubośće.

Kśćenja ma farař Schneider.

Wutoru popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźełniće; wjećor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towaŕßwu. — Srjedu wjećor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wjećor w Tuchońskej cyrkwi.

K swjedźenjej swj. Trojicy.

Hłós: Njech Bohu dźakuje so wutroba atd.

1. Budź khwaleny mój Knjez, mój Bóh a ßwětło mój ßtworićeł, kiž dał mi ziwjenje je ßwoje, [moje kiž cźéło z dußu mi kaž Wóćee ßkituje a wjele dobreho mi cźiníł ßtajnje je!

2. Budź khwaleny mój Knjez, mój Bóh, a zbożo Syn Wótca najlubßi, kiž ziwjenje dał ßwoje [moje, je za mnje, wumohł mje ze ßwojej drohej krwju, we wérje dari mi najwjetßu dobrotu!

3. Budź khwaleny mój Knjez, mój Bóh, kiž ztrośtom ßwojim — wßak Wóćee, Syn, Duch wón — we ziwjenju je mi wokrěw wutroby, mje z moću posylnja, [mojim a w nuzy radu, trośt a pomoc wobradźa!

4. Budź khwaleny mój Knjez, mój Bóh, wón wěcnje wßo spěwa jeho cześ, ßtož widomne ßu dźiwy! [ziwy, Budź khwaleny mój Knjez, joh' byće ßwjatoś je: Bóh Wótc, Bóh Syn, Bóh Duch ßo ßwjaty mjenuje!

5. Tón, kotremuž nět my tu ßpěwamy: sy ßwjaty! a z jandźelemi teź: sy ßwjaty, ßwjaty, ßwjaty! a kśeśćijanßtwo wßo tak khwali wutrobnje: Budź khwaleny mój Bóh do wßeje wěcnośe! —

Jan Olearius 1611—1684

---

graciju. Colmy pławaju ßćicha a elegantne Delnjołużićanki budźa zaćišć bjenatßkich pryncesnow kiž jědu na reje, jenoź z tym rozdźělom, zo Delnjołużićanki maju zwjełśa ßwětłe włosy.

Zda ßo, zo cłowjek, kiž je jow ziwy kaž w raju, njeodźiwamy-li na hubjenu pitnu wodu, kotruž často bjerje z łuże, hdyž ßo mroji z wódnymi pśekasancami. (Ale śtóha wé, śto ßtaj piłoj Handan a Jéva a hač to bé khmaniśe?) Zawěśće ßu Delnjołużićenjo tu — doma — najzbożowniśi. W méstach bywaju predmjet ßkréća a hudłowanja. Raz pśiińdźe do naßeje towaŕßnoßće w Khośebuzu (w hotelu) Serbowka ze ßwojej pyßnej „łapu" a wßitcy, hośćo a pinćnicy, pśez cyły wjećork ani wócko wot nas njewotwobroćichu. Serbßko hołćo pśiińdźe w Barlinje na kliniku, a pśenje, ßtož lékar ßćini, bé, zo z rukomaj klesknße a ßo z cyłej ßiju śmjeśeße. To wßo wézo ßerbßki lud njezwjesela. Z połnym prawom rjekny moja znata rozhorjena: „Jich ßónßke móżeja ßo wupikać tak wrótnje kaž móża a nichtó ßo jim njeßmeże!" SStabe němßke hrónćka, kiž we wopomnjeńßkich knihach tudyßich hośćencow ßławja rjunoßć Błótow, njemóża ludu wurunać wußmech a zacpiwanje, kiž ßo jemu we woprawdźitośći dóßtawa, haj, ani nic kniźki woprawdźitych baßnjow, kiž ßo éśća a kiž mohł lud cźitać, hdy by chcył. Lud jo ßej toho wédomy, kak cuzbnik na njón hlada, njeße to změrom a njewjeći ßo hinak dyžli tak, zo započnje pśed Němcom njez ßobu — rěcźeć po ßerbßku.

„SSto ßej to powěćaśo?" zareji nervosny Němc abo Němcowka, bojo ßo, zo ßo wo nich rěći w rozmołwje, kiž njerozumja.

„Rěćće němßki!" wołaju zhorda.

A maju na to prawo. Wßak ßerbßka rěć bé hiźo pśed 1000 létami zakazana z najßurowißim khłośtanjom a pokutami a w XIII. lětßtotku bé ßcyła pśeśćehana wot kata . . .

Němc ma potajkim prawje: Kak móże dźensa hišće rěchtó ßej zwěrić rěćeć po ßerbßku!

Pśeł M. N.-N.

Niezholowce sej sami elektriske přirowny!

Nejdawno sta ho w garáži w Budyšinskim wjesboze ſ elektriſkim prudom, pſchi czimż ho człowiek khetro ſranſ ſo ſtoho do thorownje dowieſcz dyrbjachu.

Elektriſka pſchiprawa, w kotrejż ho njeſboze ſta, je ho takle njedawno ſarjadowała a wotpowiedasche zyle pſchedpiſam. Samkaſ D. je wuživał elektriſku cuczku tampu, hiż bě ſej ham pſchiprawił a to tak njewuſtojnje, ſo dońdże k tomu ſrudnemu njeſbożu.

Tuſon podawi ſnowa naſ pozuczi, ſo nimamy ſej ſama ſhotowicz elektriſke pſchiprawy, chcemy-li bycz wěcz pſched njeſbożenjom. K ſhotowjenju elektriſkich pſchiprawow ſu powołani wotrjadnizy.

Njedźela cyrkusowych ludźi.

„Njedźelu pójdźemy do zyrkuża Buſch“, woſſewi nan. A to je wſo wulka radoscz w zyłej ſwójbje a też najſabſtichi worałaſu mjes bźeczimi ſo prózuje, bycz nekak pekny, to by ſmeł hicz ſobu do zyrkuża.

Wonka na ſuworje ſakormow je Buſch ſwoje hoſcze ſtany roſtoſił, a hduż ſmerkli ſo puſchczeja na mjeſto, to mjeſtno ſabłyſchcza ſ tyſacorymi ſwětłeiſchtami. „Njedźelu pójdźemy do zyrka!“ Dopołdnja ſo wopyta ſwérjenz, popołdnju dźe czeta ſ dźeczimi a wjeczor nan ſ macżerju. „Ale na dobre mjeſtno, macżi, to cži praju, hduż hižo du do zyrkuża, to chcu też wſchitko derje widżeczi!“

Zyrkuż ho hotuje na powitanje hoſczi. Dźela je doſcz a nadoſcz. Lódy je poſłednji wopytaſ popołdniſcheju pſchedſtajenjow wopuſchcził ſtan, to hižo dźełaczerjo a rjedżerſki ſ cerjódami ſo waleja do rumuoſcze, ſa hodźinu dyrbi wſcho ſaſo byczż cziſte a pyſchne. We zyrkuſowej wodarni dźeła motorſke plumpa ſ wotmachom, ſo by tych 500 000 litrow wody, kiż ſo pſchi poſłednim pſchedſtajenju wulkich do manegi, ſnowa do tankowych woſow wrócżo czerpała. Tejerjo a maſchiniſcza dźełaju pſched wulkim parnym kótłom, ſ czejeż pomocu ſu woda wohrewa, pſchetoż njemóże ho wumělzam pſchijzpěwacz, ſo do ſymneje wody ſtorja. Traje to poł hodźiny, potom njeje wjacy wody we rumnoſczi, też bohrſki gumijowy pſchetrěſkż je wuſuſchcony a wotſtronjeny.

Mjes tym akrobaczi hižo ſaſo ſwuczuja a narjadu pſchepytuja a pſchihotuja. To druhdy njeje ani khwile, ſo by ſchto ſchto pojědł abo ſchoł nětkle do kofejownje. Njemóże nichtó na to myſlicz, ſo by powotpołczył. Hižo ſaſo ſwón wola ſ wjeczornemu pſchedſtajenju.

A njedźelu njejmě ho nichtó dowiſpacz abo dundacz. Publikum hižo ſaſe popołdnja pſchikhadża a chże też widżecz artiſtow. Wumělzy maju ho wěnowacz wopytarjam.

Tak ſu njedźele najczeſczejſche dźełaſke dny w ſiwjenju zyrkuſowych artiſtow a to ſa wjetſchinu łětio wot łěta, — pſchetoż lud chże ſabawu. Lud ſada roſpróſchenje po wſchědnoſczi dźela. Artiſt jemu to wiſcho poſkicża. A njeje to jene ſ nanajrjeſnſchich powołanjow, poſkicżeż radoſcz ſwojim ſobuczłowjekam!? Hiſchcże pſchemałko ſej ważimy wyſoki wuſnam powołanja artiſtow.

Sokołstwo, ſport a hry.

Budyske wojowanske hry.

Wubjerk za cżłowuczowanje zańdże ſo w Kheleſni z druhimi ſobuſkutkowacymi wosobami k poſedżenju pod knjezom Stoewerom. Zwoprědka rěcżeſe ſo wo zamołwjenjach, kotrychż je łětſa wjacy pornjo lońſemu. To płaci wosobje za pluwarjow. Na łětuſich Budyſkich wojowanſkich hrach wobdźěli ſo nehdże 1000 ſobuſkutkowacych.

Program je nehdże ſcěhowacy: Njedźelu 15. jun. dróżna jězba dokołowokoła Cornoboha (wotjězd rano w 7 hodź. z Karolinej zahrody. Tesakowanje rano we 8 hodź. w turnowarni. Póndźelu 16. junija pop. we 6 hodź. tennis na tennisowym ſportowniſcu. Pjaſcowanſki bół a 100-metrowſki běh na Mlynkee łucy, hdźeż też ſo wſě podobne wuſtupjenja wotměwaja. Pluwanje a druhe podobne wubědżowanja budźa we měſczanſkich Sprěwnych kupjelach. Wutoru 17. jun. 400-metrowſki předběh, 1500-metrowſki běh. Srjedu 18. junija tennis, pjaſcowanſki bół, pluwanje, wojowanje na narjadach wjecor w 7 hodź. w turnowarni Zidowſkeho turnarſkeho towarſtwa 1862. Stwórtk 19. junija wódny bół, pluwanje, 100-metrowſki předběh, wyſoki ſkok, 400-metrowſki ſkónczny běh. Pjatk 20. junija pjaſcowanſki bół, pluwanje. Sobotu 21. jun. ruczny bół, 1500-metrowſki běh, kehelekulenje w kheleſni. Njedźelu 22. junija kehelekulenje, hockey, lohka athletika, wódny bół, wuježdżowanje z kolami, běhi. Póndźelu 23. junija pjaſcowanſki bół, jenotliwe wojowanja. Wutoru 24. jenotliwe wojowanja, kopanſki bół. Stwórtk doſkónczna hra z wódnym bółom. Pjatk 27. a ſobotu 28. junija ſtaj wotewrjenej dnjej za kopanſki bół.

Njedźelu 29. junija je hłowny dźeń, dopołdnja ſwobodny. Pſipołdnju w 1 hodź. zeſtupa ſo ſwjedżeński cżah a poczehnje po Połčnjcowej dróży, Hornjcerſkej haſy Drjewowych wikach, Zamjentnej haſy, Moltkowej

Hospodarſki rozhlad.

Wčerawſke kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólſk. złotych .	7,10
1 jendźelſki punt .	20,346	100 čěſkoſl. krónow .	12,42
100 ſwajc. frankow .	81,10	100 franc. frankow .	16,435

Barlinſka burſa bě wczera ſaſo ſłaba a njewěſta, kurſy efektow ſtłóczene. Sſtłabe běchu tehorunja kurſy na wiły efektow ſtłóczene. Sſtłabe běchu tehorunja kurſy na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſczimami.

Produktowe wiki ſu dospołnje wjaſłe. Sa hotowe *jorno woſtachu płaczżiny dotalne, tola ſa położiſche ternije bě poſtrożene wulke pſchi ſaſo ſpadowazych płaczżinach. Wczera płaczeſche zentnar*

w Barlinje

pſchenży —, rożi 8,60—8,85 hr., jeczmjenja najwyſcheho 8,35—9,10 hr., wowſa pak 7,25—7,95 hr.,

w termiſowym wikowanju

ſa **julij**: pſchenży 15,17½—15,22½ hr., rożi 8,40—8,52½ hr., wowſa 7,60 hr. hacż 7,78¾ hriwnow,

ſa **ſeptember**: pſchenży 13,07½—13,13¾ hr., rożi 8,61¼—8,71¼ hr., wowſa pak 7,82—7,90 hriwnow,

ſa **oktober**: pſchenży 13,11¼—13,12½ hr. rożi 8,70—8,75 hr.,

w Drjezdżanach (jandź. póndźelu):

pſchenży 16—16,25 hr. (16—16,25 hr.), rożi 7,85—8,10 hr. (7,95—8,20 hr.), jeczmjenja najwyſchcho 7,90—9 hr. (8 hr. hacż 9,10 hr.), wowſa nowcho 7,40—7,90 hr. (7,40 hacż 7,90 hriwnow),

w Shorjelzu)

pſchenży 14,40—14,75 hr., rożi 7.—7,30 hr., wowſa 6,60—7 hr.,

zentnar běrnow 1,60—2,20 hr.,

jela 10 pj., tilo butry 2,60—3,20 hr.

Pſchijimajeja:

Bolzu do domu, knježi owór w Lyſkej pola Wóſtſlinka.

„ dr. Drnebaumowa we Wojerezach, Dwórniſchczowa haſa 10 c.

„ Zyżowa w Dubom.

Kuchinſku, hoſczenz „K ſłónzu“ w Hródku.

Na pſchedań:

Kolo nowe w Wjeſ Wodże, Muzatowſka dróha 3 II.

„ motorſke we Werminghoffje, Dr. Woigtowa haſa 6.

Wóz ſyjny, ruczny, w Hródku, Barlinſka dróha 3.

„ ośczeżay, Głoga w Mjeſcz, Land 2, cżiſło 127.

„ ſportiſi, w Budyſchinje, Stukelniſka haſa 26 III.

Mjana jałowza, zyle blitko k cżelenju, we hoſczenzu we Lomiſu pola Mjeſzwaczidła.

Byk ſimolicżny k płahowanju a kundros, w Scheſchowje cżiſło 4.

Pſchenajcże trawjenjow.

Njedźelu 15. 6. 30 pop. w 3 hodź. (6 jutrow luki), Grundmann w Nimcach 32,

pop. w 4 hodź. pſchi Martkowſko-Rakeczańſkim puczu,

wjecżor w 6 hodź. Sušeny Bulangez hala hady Kulowa,

wjecżor w 7 hodź. pſchi Peplowſkej wjerbach w Trunje pola Wojerez.

Seſudniſzy na pſchepażowanje

póndźelu 16. junija 1930:

w Kaczinje w hoſczenzu pſchip. w 12 hodź. tſelba, vertiko, blido, kantoraj, mużaze koło,

w Klachowje pola Kulowa, kupzy ſeſidu ſo pſchip. w 1 hodź. na gmejnſkim hameże: ſwinjo, krowi, wſchelake meble, ſoun. kola,

ſobotu 14. junija 1930:

w Kulowje w hoſczenzu „K 3 krónam“ ſchijaza maſchina, muż. a motorſke kolo, 1000 zyhelow, ſchkleńczany, płachtath, hoſpodarſki a ruczny wóz, hłóbowak, harmonij, ſnihowy lanor, piſanſtej blidi, bufej a też wſchelake druhe meble,

wutoru 17. junija 1930:

w Pjarjezach w hoſczenzu pſchip. w 12 hodź. gramofon, w Lejnje pola Wojerez w hoſczenzu w 1 hodź. rauza,

w Mikowje w Kliſonez hoſczenzu dop. w 9 hodź. awto, aſkowa polza, mjeſchaza maſchina, ſoſa,

w Nowej Wſy pola Mikowa w Halerez hoſczenzu dop. we 9 hodź. polza,

we Wukrancżizach w Meldźiz hoſczenzu pop. w 4 hodź. mandlawa,

w Hornich Bruſach w Fiſcherez hoſczenzu pop. w 5 h. kruwa, czorna ſchata,

we Wulkim Radſchowje w Schżez hoſczenzu pop. ½6 hodź. běrnywuježdżowak.

Skrowe deneże.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. 3/11 hodź.:

Wiki ſu měrne, płaczżiny ſu dale ſtłóczene.

Dop. 3/12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płaczżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wotſiowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczżiny po złotej hriwnje.

	13. 6.	12. 6.		13. 6.	12. 6.
Pſchenca	311-314	311-314	hnuny	15-17,00	15-17,00
rożka	172-177	172-177	woka	19-21,50	19-21,50
Daz. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
Nal. jeczmjeń	167-182	167-182	žołte łupiny	21-23,50	21-23,50
wows	146-159	145-163	teradella	—	—
Kukurica	—	—	raps. wosuſk	11-12,00	11-12,00
pšeńč. muka	34 42,50	34 42,50	lany wosuſk	15-16,25	15-16,25
rżana muka	20-24,25	20 24,25	poon. melasa	—	—
Nal. wotruby	7-8,25	7-8,25	běrnj. kruſki	13-13,40	13-13,40
rżane „	7-8,00	7-8,00	syno, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,35
rżeje	—	—	rżana ſłoma	0,80-1,00	0,85-1,00
Bröch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńč. „	0,70-1,85	0,85-1,10
lane ſymjo	—	—	wowſana „	0,65-0,75	0,65-0,75
Pjeluſki	17-18,00	17-18,00	jeczna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Drobnowikowanske płaczżiny w Budyſinje

14. junija 1930 po hamtſkim postajenju.

Wſě płaczżiny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniżſ. płaczżiny hr	najwyſ. płaczżiny hr
Howjaze mjaſo z koſcemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaſo	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaſo	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaſo	1 „	2,00	2,60
Tukrajny ſwinjacy ſmalc	1 „	2,20	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,48	0,72
Rżana muka	1 „	0,40	0,40
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědżne běrny	1 „	0,08	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,80	1,30
Amerik. ſwinjacy ſmalc	1 „	1,50	1,80
Suſeny połd	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lit.	0,24	0 26
Jědżna butra	1 kg	3,20	3,60
Jeja	1 ſtuka	0,09	0,10
Jědżne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,46
Kamejźtne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 40

Drježdżańska burſa (13. VI.).

Pšeńca	320-325	běrnjace krużki	14.70-15,00
rożka	157-162	pšeńč. wotruby	8,00-8,40
nalětni ječmjeń	295-205	rżane wotruby	9 60-11,00
nazymsk. ječmjeń	158-180	pšeńčna muka	55,00-56,60
wows	148-158	rżana muka	27,75-28,75
čerwjeny dźećel	120-130	woka	24,50-25,50
raps	350 355	pjeluſki	24,50-25,50
kukurica (Mais)	200-220	hróch	25,50-26,50
ſuche truhańcki	9,10-9,30	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaczżiny rěżneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

13. junija 1930. Płaczżiny po centn. a zł. hriwnach Skótne drużiny a woznamjenjenje.

Woły: 612.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěżneje hódnoſce hač do 6 lět	60—62
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	57—59
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	54 56
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	50—53

Byki: 540

Połnomjaſno, wurośćene, najwjetſeje rěżneje hódnoſce	55—57
Połnomjaſne, młódſe	54—56
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	52—53
Spatne	49—51

Jałojcy a kruwy: 785

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěżneje hódnoſce	48—51
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěżneje hódnoſce hač do 7 lět	40 —46
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	33—38
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	27—33
Mjenje a spatnje picowane	— —

Cełata: 1860.

Najlěpſe wukormjene (2. druž.)	75—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—75
Spatne (4.)	53—65

Wowcy: 9712.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1. druž.)	62—66
ſtarſe wukormjene (2.)	55—60
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	45—50

Swinje: 9078.

Połnomjaſne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět ſtare	61—63
Wukormjene	61—63
Mjaſne	60—62
Spatne	53—55
Rancy a kundrowy	53

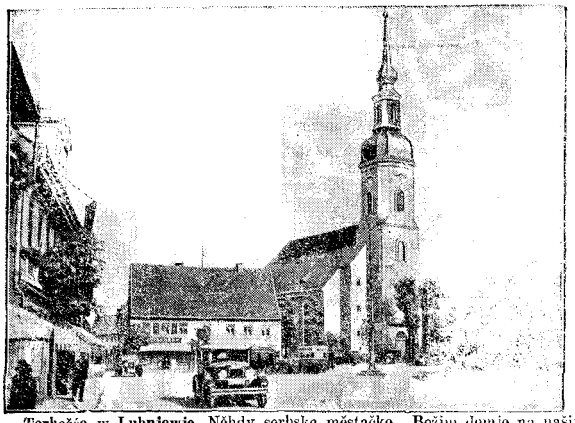
Wječne płaczżiny w Budyſinje.

14. junija 1930

Wſě płaczżiny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory ſo hišče wyſše płaca.

Předmjet		najniżſe płaczżina	najwyſſa płaczżina
Pšeńca, nowa	73 kilo	14,50	15,00
Rożka, nowa	70 „	7,25	7,50
Ječmjeń	76 „	8,00	8,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	7,50	7,75
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	2,75	3,30
Butra	1 „	3.20	3,40
Syno, nowe	50 „	3,00	4,00
Słoma, z maš. młóć, pras.	50 „	1,60	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	22,25	23,25
Rżana muka, 60%	50 „	13,00	14,00
Pšeńčne wotruby	50 „		6,00
Rżane wotruby	50 „	—	6,00
Jeja	1 štk.	0,09	0,10
Prosata 593 štuk	1 štk.	20	37



Torhošćo w Lubnjowje. Něhdy serbsko městačko Lubnjow swjeći lětsa 750lětny měšćanski jubilej. Z tutoho městačka jězdźa po čołmach do Błótow. We



Božim domje na našim wobrazu před někotrymi lětami hišće serbscy předowachu.

Awtowe njezbožo. Na drózy pola Gollnowa w Pomorskej znjezbožu wosobowy awto. Wšitke štyri we awće sedźace wosoby buchu ćežko zranjene.

drózy, Póstowym naměsće, Kěžorskej drózy, Zitnych wikach, Bohatej hasy, Hłownym torhošću, Znutřkownej a Zwonkownej Lawskej hasy, Nowosalcskej drózy, Humboldtskej drózy na Młynkec łuku. Tam poskića so prostne zwučowanja wšitkich sobustawow turnarskeho wokrjesa, kiž so na sakskim turnarskim swjedźenju w Kamjenicy poskića atd. Wječor we 8 hodź. počesćenje dobyćerjow a reje w Keheleŕni.

Zastupny pjenjez je wšędne dny 10 a 20 pj., njedźelu dop. 10 a 30 pj. popołdnju 20 a 50 pj. Nizke płaćizny su za dźěći, šulerjow a dźěłonjemějerjow. Wšitcy druzy přihladowarjo maju połnje zapłaćić.

Ćežke njezbože z automobilom poja Kupoje.

Wćerawischi pjatk popoldnju wokoło 4 hodź. sta žo mjes puczomaj, kiž ſ Minakalšto-Klukšanskeho pucza do Kupoje wjedźetaj, strašchne njesbožo ſ automobilom. S Mužakowskeje dróhi pschijědže wucžeŕ Schneider ſe Markneukirchena, kiž běsche w Budyschinje na wopytće ſ B.-M.-W.-wozom a měješche žwoje tři dźěći a dalsche dźěćo w aucže žedžo. Dźěći běchu w starobje 4 hacž 12 lět. Chyžyše k Minakalšim hatam dojeć, hdyž we nětčišchim rjanym cźasu wjele zušych wolschewjenje pyta.

Pornjo Kupoji je wšitny dźěl pucza trochu njerunny. Tam automobil, kiž je po wuprajenju knjeżich dźěłacźerjow, kiž na blizkej łuzy w žynje dźěłachu, ſ khětro wulkej ſpěschnoscźu pschijeć, so počźe wjerhacź a sajedźe do schtoma ſ takim wotmachom, so žo wós pschećźiwny a ſ kołami swjerch leżo wosta. Automobil žo doczišta rosbi. Wschitke pjeć wozobow, kiž nutskach žedźachu, žo mjenje abo bóle ſranichu a ſrěžachu.

Wulko-Dubrawski lěkaŕ ruče pschijědže a ſranjenych swobala. Cźeżkho ſranjene běchu wučerjowej dźěćoji a 4lětna holcźka, kotruž běsche žobuwſak. Tuta je tak strašchnje ſranjena, so maju mało nadźije, so ju pschi žiwjenju zdźerža. Cźežko ſranjene tři dźěći dowjese lěkaŕ ſe žwojim autom do Budyschcźe khorownje.

Minakalšti žandarm njesbožowny podawk napiža.

Niedočinski Anton a jeho skaženy pos

Tragedijow je zazpěleje lubosće je ſtstajnje bylo. Ale to, schtož žo nětkole ſ města Guadalajara w Mekſiku powě, pschetrjechi w tóždym nastupanju wschu dotalnu. Sšłyschi a spodźiwaj žo.

W Guadalajarje potajtim běsche žiwy Mekſikan, Anton Rojo, kotryž bě ſaplomjenjeny w horzej lubosći k Marji Mataliji, k rjanej holzy, kotraž w tutym nastupanju njemějesche žiwjeho runjeca. Ale wón měješche hischcźe porunitu, wěsteho Pabla Carmonu. Anton běsche cźinjeny njedušchnik, kaž to hnydom ſchonimy, Pablo pak dušcha wot cźłowjeka. Žaneho dźiwa potajtim, so bě Marja k Pablej bóle pschikhilena hacž k Antonej.

Tu ſrawjeschе w Antonowym wutrobnju cźertowska myšl. Wón pschinđže na ideju, na tajkuž drje psched nim hischcźe žadyn ſapjty lubowar pschijchoł njebź. Wšawschi žebi žiwjeho pša, pschicźini jeho k rjecźajej, da jemu ſelenz njaža, ale žaneje kapki wody. Tak wuſtaji wón wbohe ſkocźo tři dny dołho ſchilnym ſłónčnym pruham.

Mekſikanſke ſłónco ma w žebi a njebožcźinſke sadźerženje Antona wiedźeſche też k temu, so bě poż po tutych třjoch dnjach ſkaženy. Na to běsche Anton też cźakał. Jako dobry Pablo, na nicźo žebi njemyšlo, nimo Antonoweho domu pschińdže, wuſchicźi jeho k rjecźajej, da jemu ſelenz njaža. Poż Pabla ſkuža, so dosta ſcźećelina a někotre dny posdźišcho bě Antonowy poruník cźełko. Runje tak, kaž bě žebi Anton to wotmyſlił.

Ale Antonowe njedocźinſtwo ſpóſnachu, ſastupjerjo ſprawnoscźe jeho ſajawschi do cźinowneho ſaſtwa tykhnychu. Tola dołho njeonybješche Antow tu ſawoſtacź. Jónu we nozy pschecźerja wón lěhyzy ſaſtwinyho wokna a cźekny. Jeho laćnoſcź ja wjecźbu njebě pak hischcźe ſmołom ſpokojena. Hischcźe bě Marja žiwa. Potajtim k njej. S wótrym ſaſchikom chyžyše pschezo hischcźe rjana Marja ſ koža ſtorcźicź, jako wona Antona nadeso ſ błyſkotatym njeczom psched žoho wuhlada. Ale hižo ſakło žo Antonowy wótry nóž do wutrobnja njezwinowateje holzy. Na to mordaŕ cźekny. W Ći Sanzilſtich horach błudźi žo wón wokoło, jemu na piatach łóſerjo... jž.

Da capo.

Mama, jara ſławna ſpěwarka, powěda ſwojej pschećźelnizy, kotraž je runje ſ dźowcźičźu na wopytće, wo pŕnim koncźerće, kotryž je wcźera wjecźor ſarjadowała a rjekne pschi tom: „Pomyſl ſebi jenoż, ſpěw je „Wschedatej njewjesty“ dyrbjach hischcźe jónu ſpěwacź!“ — Hanka, ſtydomłtna, je pschipośłuchała a wopraſcha žo: „Sšy dha jón tak hubjenje ſpěwała?“

„Halo, Schelta, pschiłdźeſch mi taź ſawołany! Posłuchaj jónu, ſnajeſch mje tola nětko na wjschě pjecź lět, njewěrno?“

„Tomu tak je!“

„Potom pojcź mi tola jónu, proſchu, ſto hriwnow.“

„Najlubſchi Mikła, to njemóžu.“

„Njemóžeſch? Ale cźehodła dha niž?“

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“. Njedźelu 15. smažnika wobdźělimy so na swjedźenju Khelnjanskeho serb. towarſtwa „Domizna“ w Radworju. Kotřiž z kołami jěduˇ, dojedu so do 6 hodź. pola Serbskeho Doma. Stóž z ćahom jědźe, ma přileżnosć w nocy ½1 hodź. wot Radworſkeho dwórniſća wróćojeć. Wo bohate wobdźělenje prosy **předsydstwo.**

Hodźij. „Jaroměr Imiš.“ Přichodnu njedźelu 15. jun. popołdnju ½6 hodźin zhromadźizna pola Mrózec. **Předsyda.**

Hornja Hórka. Towarſtwo „Łužica“ změje njedźelu 15. junija popołdnju w 4 hodź. w Nowakec hoscźencu swoju měšaćnu zhromadźiznu. Přednošk k. wučerja Měškanka. Knjeża dowěrnicy so proša, to wšém sobustawam wozjewić. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

Khelno. Serbske towarſtwo „Domizna“ swjeći njedźelu 15. junija wjecźor we 8 hodź. pola Brylee we Radworju swój 1. załoženski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Wot 6 hodź. a po dźiwadle pyšna reja. Wšě narodne towarſtwa najwutrobniſo přeprošuje **towarſtwo.**

Małešanski zwučowanski wokrjes Sokoła ma sobotu 14. junija wjecźor ½9 hodźin zwučowanje načolnikow w Radworju. **Wokrjesny načolnik.**

Narańša serb. tow. skupina „Hrodźišćo“ ma njedźelu 29. junija t. l. pop z dypkom 4 hodźin w Zendźie hoscźencu w Rakojdach zhromadźiznu Wšitke skupinje přizamknjene serbske towarſtwa dyrbja zastupjene być, dokelž so wo wšelake ważne dypki jedna. Přizamkujo tutej zhromadźiznje maju so naležnosće Rakojdźanskeho serb. tow. „Nadźije“ rozpominać. Předsyda Domowiny, k. farař Křižan z Kluksa, je přednošk přećelnje přilubił. Wo bohaty wopyt skupiny a wosebje towarſtwa „Nadźije“ so prosy. Też su wšitcy sprawni Serbja na tuta zhromadźiznu wutrobnje witani.

Předsydstwo skupiny „Hrodźišćo“.

Wulět towarſtwa „Zerja“ nastupacy. Wotměje so kaž je zrěčane, njedźelu 15. junija. Pojědźemy na kołach a zhromadźimy so dopołdnja z dypkom w 10 hodź. w Skanecach zady Žuric kubła. Stóž chce so wobdźělić, ma z dypkom w postajenym cźasu na mjenowanym městnje być. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Je-li dešćowate wjedro, wulět wupadnje. **Předsydstwo.**

Wobdźělnicy Beogradskeho zjězda (zwučowacy kaž njezwučowacy) njech přińdu njedźelu 15. junija dopołdnja w 11 hodź. cyle wšěsće dla ważnych rozrěčowanjow do Radworja při nowej šuli.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bźezyncy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Wše druziny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Warnuju
kóždeho, mojej žonje **Madlenje Lowcynej** rodź. Justec ze Zdźerje něšto požćić, dokelž za nju nicźo njeplaću.
Pawol Lowka z Małsec.

24 000 hr.
so na hypotheki za 8%, 96% wupłaćenje hnydom wupožćuja.
Poskićenja pod G 40 na wud. Serb. Nowin.

Młoda wysokosućelna, ćehniwa
kruwa
je na předań we Wadecach 13

Nowe
serbske spěwarske
Płaća nětkle hišće:
2.— 4.50 5.— 8.— 8.50
Nowy přidawk **50 pj.**
Su dostać we
Smolerjec kniharni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4
Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwarskich

Syru molmu
kupnje po najwyšších płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Sylna wysokosućelna
kruwa
z 2. ćelcom, kiž so k ćehnjenju derje hodźi, na předań
w Bošecach 27 pola Kubšic



Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěšćk do „Serbskich Nowin.“

Dobry ruski molij
za młóćaki, elektromotory, centrifugi, bulldogi a awta
kaž też wšón techniski tuk, tuk za kožu, tuk za kopyta, Stauffer-ski tuk, wósk za ćerjenske pasy dostanjeće w powołanym wobkhodźe
Max Reck w Budyšinje
na Hošic hasy 16 Telefon 3391 a 3636
Wulki skład bencina, bencola, płunowego wolija, petroleja

Meble
prawe a molowane
Solidne dźěło
Wulki wubjerk
Nizke płaćizny
pola firmy
Bruno Pättner
na Kralowskim walu 3
Žane klamy! Přjed. lacarel

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.61 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec kniholičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobkedźnje so ntajace nawěški a tabele so wyše wobliczeje. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živjenje zawěšćacej banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo nóžnym zničenju z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na dyrbje so dawny hrowny mjenjenišim do 60 tydźinu pisnje pilnowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wuslanja nadrobnje wumělenja tuteje banki kiž Serbske Nowiny bdye a hdye wozjewja

Čisło (Nr.) 137 — Budyšin — Pónjelu, 16. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Němski sejm so zešoł.

Němski sejm je wčera k prěnjemu zasedanju po wólbach zešoł. Wot 491 mandatow je 107 nowych. Najsylnišu skupinu tworja socialni demokratojo z 153 mandatami, potom nacionalni socialistojo z 107 mandatami, centrum z 68 mandatami, komunistojo z 54 mandatami, němska ludowa strona z 30 mandatami, němska demokratiska strona z 20 mandatami, bawarska ludowa strona z 16 mandatami, němska strona z 12 mandatami, němska strona za wosadu z 9 mandatami, němska strona za wolnosć z 4 mandatami, němska strona za socialnu politiku z 3 mandatami, němska strona za reformu z 2 mandatami, němska strona za wolnosć z 2 mandatami, němska strona za socialnu politiku

Indiska revolucija přećiwo Jendželskej.

Jendželske kładła su dale na cźrjódy hadźija ſ Turangali pschi dalhowjeczernej indiſkej mjeſy bomby mjetale.

Wjeſnjti ſud w Abbottabadu w północnej Indiſkej je schtyrnaſce munji garbwalſkeho regimenta, kotryż su pschi ſbožu w Peſchawaru poſtuſchnoſcź ſwojim pschedstajenym japowedźili, ſaſudźił. Jedyn wojak je ſo do wuhnanſtwa na cźaſ źiwjenja, druhi k laſtwu na 15 lět ſaſudźił. Druſy ſo ſ cźeſkim laſtwom po tſioch hacź 10 lět pokłoſtachu.

Rozsudźace dobyće ſewjetſkeho wójſka w Chinje?

Powjeſcźe ſ Pekinga praja, ſo je general Fengjuſchiang wójſko Nangkingſkeho zentralneho knjeſtwa roſſudnje pschi. 25 000 muſi je wón łajał.

Po ſdźelenźy indopazifiſkiſkeje powjeſcźenje je general Cźiankaiſchek, preſident Nangkingſkeho knjeſtwa, pschiſtał a je iwoſlnikow, wróćo ſtupicź. Pola Puczawa je pjeca niſſchi wjednik knjeſtwoweho wójſka ſe ſwojim zwłym wójſkom do lehwa ſewjetſkeho wójſka pſcheſchoł. Fengjuhſiang praji, ſo ſo wobydlerſka wójna bórſy ſkónczi, a ſo Cźinagkaiſchek bórſy wotkadża. Wangchinweiej, wjednikej lehwa Kuomintangſkeho wójſka, je ſo pjeca poruczilo, ſo dyrbi noſwe knjeſtwo wutworicź.

Amerikanska ſlowna předloha ſo přijała.

Pschedloha wo nowym ſlownym tarifu je ſo pjatk we ſwjaſkowym ſenatu a ſobotu w repreſentantiſkim domje ſ 222 pſcheciwo 153 hłoſam pschijała. Wona ſo někto preſidentej Hooverej k podpiſanju pſchedpoloži. Na 48 wudźełkow, kotreż ſu dotal bjes zła byłe, ſo wulke zło położi, mjeſ druhim na barwiwu, źidu, kožu a cźrije. S nowymi złami ſo wożebje ſchwajzarſka induſtrija cźeſko rozſtrjechi. Też Nimſkej ſo wuwos do Ameriki poczeži.

Šeſć miljonow dźełonjemełerjow w Americy.

Ssobuſtaw repreſentantſkeho doma Sjednorcźenych ſtatow połnócneje Ameriki, Green, je w prawnym wubjerku, hdyż ſo w nim wo ſakonju ſa dźełonjemełerjow jednaſche, prajił, ſo je w meji něhdże 3¾ mil. dźełonjemełerjow w Sjednorcźenych ſtatach było. Nejwoſrkiſi ſapódłanz Sirowich pak liczbu dźełonjemełerjow na 6,6 miljona wobliczi. Tale ſuma woprawdźiteſcźi bliże pschińdże. Po njej by kóždy ſchiwórty dźełaczeł bjes dźła był. Suma nitdy je po Sirowitchowym wobliczenju wo diwe miljiardże ſpadła. Po Wagnerowym ſakonju ſo dźełowe burſy ſatwdeju, ſa kotreż ſo na ſchtyri łkta wſcho hromadże ſchtyri miliiony dollarow żadaju.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 16. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Nad ſtrjedźnej Europu wupſchestrjewa ſo pschjezo hiſchcźe ſylna wyſchina. Worka ſpaha hacź do połnócneje łodowego morja. Tuż wot tam ſymne wětry duja, wuſuſowiſchi powětr poła naſ a ſtužiwſchi ſkoro njeſlujeſnu horzotu. Pſchitplaw ſymneho powětra we hornych worſchtach pschińdźe nam ſobotu njewjedra. Tute roſpuſchćźenu ſo w nalchej domiſnje nad Radworſkej krajinu je ſlinkojitym deſchcźom a krupami. Dubrawſke hory ſadźewachu wupſchestrjenju njenjedra dale ke ranju. S Balkana pschibliźuje ſo ſlaba niżina, najſkerje pak nam dawno požadany deſchcźik njepſchinieſe. Schtłeńza ſtupa njenuiży ſaſo na rjane. Jutſje wutoru ſtihadża ſłónczko 3,39 hodź. a ſchowa ſo 8,23 hodź. Měſaczk ſkhadża w połnozy a ſchowa ſo dopołdnja 9,33 hodź. — Wećera thermometer wo dnjo +34. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2, thermometer we nozy +18. Wuhałdy na ſnche wſedro.

— **Sſerbſke kemſchnje w Drježdźanach. 1.** njedźelu po ſwj. Trojizy, 22. junija tuteho lěta, popołdnju ¼4 hodź. budźa ſaſo ſerbſke kemſche w Kſchiżnej zyrkwi we Drježdźanach ſe ſerbſkej ſpowědźu a ſ wudźelenjom Wożeho wotkſanja. Tute kemſche budźa ſdobom wopomnjenſka ſwjatoſanoſcź pschepodaća Augsburgſkeho wěrwuznaća na lěće 1530. Pſedowanje ſmije hościs farar Voigt ſ Hodźija. Wſchitzy Drježdźanſcy Sſerbja ſu ſ tym naleźnje a wutrobnje na tute kemſchenje do Kſchiżneje zyrkwje pſcheproſheni. Schtóż ma w Drježdźanach ůſtiſch pſcheczełom abo ſnatych, chżył jich na nje ſ dopiſniżu abo ſ liſcźikom ſodźełowych cźinicź. Bóh Knjes pak chżył kemſche a kemſcherſkow požohnowacź.

— **Sſerbſka wuſtajeńza.** So by lětſa nałymu ſaſo ſwojemu ludej nječſto je Sſerbow a ſa Sſerbow ſajimawego poſtiźiła, je ſhebi Maćźica Sſerbſka wotmyſlila, wobrazy a fotografije hromadźicź a wuſtajeć. Najprjedy myſlił ſebi na wobrazy a fotografije ſobuſtawow Maćźicy, a to na tajte ſe ſtareho cźaſa hacź do nětcźiſcheho; potom pak też powſchitkownje na fotografije druhich ſerbſkich abo ſa Sſerbſtwo ważnych wołoſobow. — Próſtiwa ſo tu wupraji, ſo bychu knjeża duchowni a wucźerjo, ale też druſy ſa tajtimi wobrazami hładali a je bórſy knjeſej Janaſej do knihaṙnje pſchinjeſli. Njech kóżdy pſchiſpomni, hacź chże tajku fotografiju po wuſtajeńzy wróćo mećź abo hacź ſmě ſhebi Maćźica ſa ſbérku fotografijow ſwojich ſobuſtawow ſkhowacź. Tuż pomhajcźe wſchitzy: pſched wulkimi próſhninami bychu wſcheſ fotografije wotedate być dyrbjałe.

— **45. ſwjatkowy dźeń „Pjeſtańſkeje Jednoty“.** Budyſzy pjekarjo ſwjeczańu wećera njedźelu 14. ſmažnika w „Krónje“ ſhromadnje ſe wſchěmi ſwojimi ſakſkimi krajanami 45. ſwjatkowy dźeń. Pſched dwórniſchćom wupinańſke ſo witaży poſtrow, pſched pjekařſkimi wobkhadami wuhładachmy ſelene płetwa, cźeſtowe mejti a ſołmjadu ſo khorhoje ſ domow a wěžow naſcheho ſtaroſławneho měſta. Pſchi tutej ſkhładnoſcźi też pſchi wjecźornym ſwjedźeńſtkim porjadu na Sſerbſtwo ſabyli njebychu. Wěchu ſhebi Radworſki „Hudźbny Jednotu“ pſcheproſhyli, ſo by ſim ta ſherbſke ſiwjenje ſewjika. Radworcźenje wſo doſtojny porjad poſtiźichu. Pſchedſtajachu ſherbſki kwaž we wſchej ſwojej doſtojnoſcźi, rjanoſcźi a piſaṙoſcźi, ſofjěwachu ſchešcź tyórow: „Hory mórje, ja waſ ſnaju.“ „Schto ſo ſtako w Khocźebuzu,“ „Sa Kamjenjzom,“ „Lubka Lilija.“ „Dobry wjeczór maczeńka“ a „Płakała Hanża“. Saſchwórcźazku potom hiſchcźe 4 ſherbſke narodne rej: ſe ſbérki miſchtra Bjarnata Krawza. Knjes wucźerſ Nawka roſtoli ſherbſki kwaſ, herbiſk waſchnja a nawjedowaſke ſpěwy. Radwoſcźenjo ſnježachu wulke pſchipóſnacze jara bohateho pſchipoſtajkarſtwa. Tola, njewoſtachu we Budyſkej „Krónje“, ale ł wulkimi awiami dachu ſo ſpěchnje domoj dowjeſcź a w rodnej wſy wożiwichu ſ radoſcźu a pyrjacej myſlu ſwóru 1. ſakoſženſki ſwjedźeń ſherbſkeho towarſtwa „Domiſny“. A tu bźchu doma we ſwojim kruhu naiſſożuwniſchi!

— **Cźeſtny wjeczor ſa damy w zyrkuſu Buſch.** Zyrkuſ Buſch wuhotuje dźenſa wjeczor hru woſebiteho raſu. So by ſo prawje wjele ludźom ſmóſnił wopyt zyrkuſa, kiż je we wſchěch ſwojich poſtiźenjach widźenjahódny a pak woſebje je ſwojej wobowej hru pſchekwapja, je wſedniſtwo zyrkuſa dowoliło, ſo ſmě kóżdy knjeſ nimo ſwojeho ſaplaćeneho měſtna macź, manbjeſlku, njewjeſtu abo ſnatu kobuſchćowjeſcź, ſa kotruż ma darmotny ſaſtup. Tule pſchihódnu ſkładnoſcź njech tola nichtó njeſkomdźi! Dźeſći płacźa też dźenſa wjeczor na wſchěch měſtnach jenoż pokłoju.

— **Lutujcze ſ wodu!** Budyſka wodaṙnja nam pſche: Wot poſlednich anjow ſo w Budyſchinje ſaſo raś wurjadnje wjele wody pſchetrjeba. Wſchědnje je ſo hacź do 8 miljonow litrow wot dała. S pſchićinu je wěſo ſ hlowna trajna ſuchota a horzota. Sću pak też ſchłody na wodowych rołach naſtaś, liż **buchu hakle ſchkła namakaw** a wolſtrowjene. Pſchi tutej ſkładnoſcźi ſo na to pokaſuje, ſo wodaṙnja na namakanje pukńjenych rołow preſtu płacźi. Powjeſtſchenej potrjebje na wodże wodaṙnja njeje zyle ſrośena, cźimi bóle, ſo wone pſchiprawy ſa hromadźenje wody w Pſchiſchećach nijſtu ſhorowjene a na tón kont ſ wupomhańſkej napraſnu dźełacź. Je zyle nuſno, ſo ſo wobydlerſtwo ſ pichetrjebanjom wody jara wobmyſluje, woſebje ma ſo woſtajicź kſpenjenje ſahrodow a rałaſay wužiwanych leſownſkeſow ſe ſchlawchami. Kſpenjenje ſakhrodkow ma ſo po możnoſći ſ jenoż trjebanej wodu ſtacź. Dale njeſmě ſo — woſebje w domach — woda ke khłodźenju wužiwacź. Njeje też dowolene a nima žanehu ſmyſła, hdyż ludźo wodu ſtajnje ł honacźa bźecź dadża, ſo hychu khłodźiſchcu wodu doſtali, dokeż ſo woda wſchi nětcźiſchej pſchehrětej ſemi we hłownych rołach hižom pohrźe. Pſchi njedoſtatku na wodże ma ſo ł tym liczeć, ſo budźe wona ł khwilemi bluka. To ſaleži na ſćelu we wodże. Nima pak ſe ſtrowotniſkeho ſtajiſchcza žanete ważnoſcźe. Wodaṙnja budźe ſo pak wjdo na kóżde waſchnje prózowacź, ſo by powjetſchenu potrjebu na wodże ſpokojiła.

— **Paduſchtwo.** W nozy ł 14. junija ſu we wakolicźe ſ nutſkodowcźom 2 paćże je 14 kurjatkami wſchelkeje barby kradnyli. — Wo wězowne ſćelenja proſby kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Žórło na Kamjentnej haſy?** Njedźelu rano ſaſe nałta nadobo žórło pſched domom 102ć Kamjentneje a Nowoje haſy. Wupokaſa ſo pak, ſo bźche ſe žórłom pukńjene roły namałane, każ bźche wodaṙnja ſa to mźa. Wodaṙnja da hnydom wobſchkodźene měſtno hwuporjedźecź a dopołdnja we 9 hodź. ſo poradźi, rolu wunńnicź. W měſcźe je naſtało powołdanje, ſo je zyrkuſ Buſch nětcźiſche wobeżnoſcźe w ſaſtaranju ſ wodu ſawiniował. To njewołpowłduje woprawdźitoſći. Zyrkuſ dawno telko wody njepſchetrjeba, każ ſebi ludźo to powſchitkownje myſla.

— **Njany deſchcź pſchinieſe** njewjedro ſobotu popołdnju nětkotrym ſtronam ſ połnocy Budyſchina. Sſiwkoty deſchcź dźeſeſe ſo w Měrkowje a Kamjenej pola Radworja. Woda wudrě khóro pola a puće. Sſyſe kapki źita tſi hóro ſtłonkow. W Radworju a nětkotrych bliſtich wjach ſo jenoż ſ łohka podeſchcźowa. Sſiwkoty deſchcź je jenoż wuſtu ſmuhu k dołhemu ranju cźahnył. W Mimkake ſo hižom wjaſy njedeſchcźowatſche. W Khelnje dyrſi ſmuny błyſk do brożuje źiwnoſcźerja Kubanki.

— **Wobłhadnej njeſhoſi w Budyſchinje.** Ssobotu dow. na rózku Lubijſkeje a Hauſenſkeje dróhi wożobowaj automobilej do ſo ſrahſchtej. Ludźo pak na ſwoje do jeſkoty njepſchihódźachu. Jedyn wós ſo tak hłó wobſchkodźi, ſo dyrbjachu jón wotſwjeſcź. — Dale ſobotu popołdnju motorowy kołeſaṙ na Nowoſalſkej dróży do wożobowego automobila, kiż do garażow jěżdżeſche, ſrażi. Motorowy kołeſaṙ padże a ſhebi ſkwe koleno łokko wobodźeł. Wobej jěżdźadle ſo wobſchkodźeńſtkej. Motorſke kolo njehodźeſche ſo k dalejſchemu.

— **Pſchemyſłowy dawk ſaplaćicź.** 15. junija bźche termija k ſaplaćenju pſchemyſłoweho dawka (Gewerbeſteuer), każ měſcźanſka dawkowna wołſewja. Dawk ma ſo płacźicź we wyſokoſći ſchtwórćźiny pſchemyſłoweho dawka, kiż je w dawkowym namołwjenju ſa liczeńſke lěto 1929 ſdźeleny.

S Cźornego Hodźerja. (Porjedźenka.) W ſobotnjſchej wołſewjeńzy wo nowoiwarje domiſcźeho knjeſa Hulcźa ma ſu wuporjedźacź, ſo rozpadane domiſće pſchi dróży, kiż kóżdemu wótcźu na ſo ſpuła, njebě Hižka ale Roſtołcź. Hakle póła pſchiſchodneho ſtatoka, bóle ł měſtej leżaſym, twari ſo nowy ſtatok knjeſa Hulcźa. Jeho ſtare domiſće, kiż ſa nowotwarom ſtoji, ſo tehorunja torha.

S **Brětnje.** Sſrjedźu popołdnju ſaſo ł wohnjej ſpiſſachu. Paleſche ſo w ſtatnej holi pola Njedźichowa. Dobrowólnej wohnjowej woborje ſo poradźi, woheń wobmjeſowacź a daſſchej ſchkodźe wobaracź.

S **Wudworja** pola Wojerez. Wutoru popołdnju wudyri dwójzy wocheń w holi Wudworſkeho knjeſeho dwora. Dołowych rołach naſtaś, liż **buchu hakle ſchkła namakaw** a wolſtrowjene. Pſchi tutej ſkładnoſcźi ſo na to pokaſuje, ſo wodaṙnja na namakanje pukńjenych rołow preſtu płacźi. Powjeſtſchenej potrjebje na wodże wodaṙnja njeje zyle ſrośena, cźimi bóle, ſo wone pſchiprawy ſa hromadźenje wody w Pſchiſchećach nijſtu ſhorowjene a na tón kont ſ wupomhańſkej napraſnu dźełacź. Je zyle nuſno, ſo ſo wobydlerſtwo ſ pichetrjebanjom wody jara wobmyſluje, woſebje ma ſo woſtajicź kſpenjenje ſahrodow a rałaſay wužiwanych leſownſkeſow ſe ſchlawchami. Kſpenjenje ſakhrodkow ma ſo po możnoſći ſ jenoż trjebanej wodu ſtacź. Dale njeſmě ſo — woſebje w domach — woda ke khłodźenju wužiwacź. Njeje też dowolene a nima žanehu ſmyſła, hdyż ludźo wodu ſtajnje ł honacźa bźecź dadża, ſo hychu khłodźiſchcu wodu doſtali, dokeż ſo woda wſchi nětcźiſchej pſchehrětej ſemi we hłownych rołach hižom pohrźe. Pſchi njedoſtatku na wodże ma ſo ł tym liczeć, ſo budźe wona ł khwilemi bluka. To ſaleži na ſćelu we wodże. Nima pak ſe ſtrowotniſkeho ſtajiſchcza žanete ważnoſcźe. Wodaṙnja budźe ſo pak wjdo na kóżde waſchnje prózowacź, ſo by powjetſchenu potrjebu na wodże ſpokojiła.

— **Paduſchtwo.** W nozy ł 14. junija ſu we wakolicźe ſ nutſkodowcźom 2 paćże je 14 kurjatkami wſchelkeje barby kradnyli. — Wo wězowne ſćelenja proſby kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Žórło na Kamjentnej haſy?** Njedźelu rano ſaſe nałta nadobo žórło pſched domom 102ć Kamjentneje a Nowoje haſy. Wupokaſa ſo pak, ſo bźche ſe žórłom pukńjene roły namałane, każ bźche wodaṙnja ſa to mźa. Wodaṙnja da hnydom wobſchkodźene měſtno hwuporjedźecź a dopołdnja we 9 hodź. ſo poradźi, rolu wunńnicź. W měſcźe je naſtało powołdanje, ſo je zyrkuſ Buſch nětcźiſche wobeżnoſcźe w ſaſtaranju ſ wodu ſawiniował. To njewołpowłduje woprawdźitoſći. Zyrkuſ dawno telko wody njepſchetrjeba, każ ſebi ludźo to powſchitkownje myſla.

— **Njany deſchcź pſchinieſe** njewjedro ſobotu popołdnju nětkotrym ſtronam ſ połnocy Budyſchina. Sſiwkoty deſchcź dźeſeſe ſo w Měrkowje a Kamjenej pola Radworja. Woda wudrě khóro pola a puće. Sſyſe kapki źita tſi hóro ſtłonkow. W Radworju a nětkotrych bliſtich wjach ſo jenoż ſ łohka podeſchcźowa. Sſiwkoty deſchcź je jenoż wuſtu ſmuhu k dołhemu ranju cźahnył. W Mimkake ſo hižom wjaſy njedeſchcźowatſche. W Khelnje dyrſi ſmuny błyſk do brożuje źiwnoſcźerja Kubanki.

— **Wobłhadnej njeſhoſi w Budyſchinje.** Ssobotu dow. na rózku Lubijſkeje a Hauſenſkeje dróhi wożobowaj automobilej do ſo ſrahſchtej. Ludźo pak na ſwoje do jeſkoty njepſchihódźachu. Jedyn wós ſo tak hłó wobſchkodźi, ſo dyrbjachu jón wotſwjeſcź. — Dale ſobotu popołdnju motorowy kołeſaṙ na Nowoſalſkej dróży do wożobowego automobila, kiż do garażow jěżdżeſche, ſrażi. Motorowy kołeſaṙ padże a ſhebi ſkwe koleno łokko wobodźeł. Wobej jěżdźadle ſo wobſchkodźeńſtkej. Motorſke kolo njehodźeſche ſo k dalejſchemu.

— **Pſchemyſłowy dawk ſaplaćicź.** 15. junija bźche termija k ſaplaćenju pſchemyſłoweho dawka (Gewerbeſteuer), każ měſcźanſka dawkowna wołſewja. Dawk ma ſo płacźicź we wyſokoſći ſchtwórćźiny pſchemyſłoweho dawka, kiż je w dawkowym namołwjenju ſa liczeńſke lěto 1929 ſdźeleny.

S Cźornego Hodźerja. (Porjedźenka.) W ſobotnjſchej wołſewjeńzy wo nowoiwarje domiſcźeho knjeſa Hulcźa ma ſu wuporjedźacź, ſo rozpadane domiſće pſchi dróży, kiż kóżdemu wótcźu na ſo ſpuła, njebě Hižka ale Roſtołcź. Hakle póła pſchiſchodneho ſtatoka, bóle ł měſtej leżaſym, twari ſo nowy ſtatok knjeſa Hulcźa. Jeho ſtare domiſće, kiż ſa nowotwarom ſtoji, ſo tehorunja torha.

S **Brětnje.** Sſrjedźu popołdnju ſaſo ł wohnjej ſpiſſachu. Paleſche ſo w ſtatnej holi pola Njedźichowa. Dobrowólnej wohnjowej woborje ſo poradźi, woheń wobmjeſowacź a daſſchej ſchkodźe wobaracź.

S **Wudworja** pola Wojerez. Wutoru popołdnju wudyri dwójzy wocheń w holi Wudworſkeho knjeſeho dwora.

Holanski wučer Uwe Karſten.

Roman wot Felicitas Roſe.

15] (Pokračowanje.)

Potom wokna ſaczinich, pokrych lampu ſ cźerwjenym ſcźinadłom a pſchihotowach tak ſwoju najkrańſchu hodźinu: tu pſchi ſchćible.

Kak kraſnje wono klinczi!

Ma holu rad, — klinczi hinak — — polniſcho w niſkej ſtwi holanſkeje khěżki, hacź we wyſokej błyſchcźatej źórli Dziewencź pſchetkuſpſkeho domu.

To hižo njebě wjaſy žane dźiwje pſcheběranje po klawiaturje.

Wiſcho horjo a hłuboka, cźeſka khorocź we mni roſwijaja ſo do harmonijow. A tam wonka — — ſněh a łód nadobo roſta, moja hola bě ſaſo naſymſzy bruna a lubwina. A wichor howrjeſche ſpěchnje po njej ſo honjazy, mile ſetne wěſiſchći pſchihładźachu, cźerwjenje błyſchcźata tu ſtejeſche w cźorłachowem wodźewje a w cźorłachowej wſodobje.

Pſchezo bóle ſtama ſebje ſabywſchi ſłuchach na melodije w mojich nutrinach, cźorłachowa hola bě błędźicźa, niłódicha, nežne na cźerwjeń pupti běchu na měſtnje cźerwjenych kwěźinow, bréża wonjeſche wopojujzy ſylnje a mějeſche błędźelene łopjeſchća, khójnow ſpwětſe kónczki pſcheżaknychu holu je ſylnjazej hojeńſkej mozu ....

Naſkcźe wonka a nutſka.

Zyle ſwaha bě mje bohowka Muſica ſa ruku wjała a wrócźo dowjedła pſches ſněh a łód, pſches ſtoln naſymu a horzu ſtnu krajinu hacź do wyſokeho, nadźiſjazeho ſo naſkcźa.

Każ ſ hłubokeho ſna ja wotuceſich. —

Wonka ſajeſche ſo ſwaha a ſcźicha moſchk. —

Ja ſaczinich ſchćibło, — ſdźch k wokнam, ſatwrjech wokeńzy ſ cźeſkimi ſaſuwkami a chwch někto też moje durje ſamknyeź.

Tola nětajki mi zuſy ſwuk wot wonka pohnu mje, ſo je hiſchcźe tas powocźinich, a tu ſatwohładach — wulka poſtawa bě ſo ke thėżkinym durjam pſchiſtonika.

W ſapotatem, błutkim ſwětłeſchku proſteje lampki, kiż bě macź Alsleveowa wonka powěſża, hładaſchiej na nnje dwě cźennej, thutnej wócźzy jara kedźbliwje.

A ja na njej.

Potom wupſchestrěch ruce ſwoju ruku a ſawohkach: **„Wy ſeje Uwe Karſten Alsleb, a ja Waß proſchu, ſo bychcźe pod moju tſechu ſaſtupił.“**

Tu **wón ſaſtupi.**

Wyſoki a wulki, praprěnjotny a mózny, a tola ſaſo bojaſliwy a trochu njeſeły.

Wón roſhładny ſo koldokola w mojim lubem kraleſtwje a wobydchnu ſ hłuboka, jako by chżył měr a pohódnoſcź měſtnoſcźe do ſo ſrěbacź.

Ja dźerżach jeho pſchezo hiſchcźe ſa ruku, — dźiwnje — **a tak dowjedżech jeho k wulkemu cźeſtwjenemu ſtokej, mojeho nankowemu dźěłaniſkemu ſtokej.**

„Schto wy mi cźinicźe, knjeżna Wórſcha Dieweń?“ „Uwe Karſten Alsleb, ja chżu ſo wam dźakowacź!“ Wón njewobaraſche, wón ſo poſmějkny.

Jeho wócźzy hładaſchiej ważnje a wulkuſchujzy na mnje.

Tu puſchcźich jeho ruku a ſynych ſo jemu ſnajſcheeźa.

„Ja ani wědźał njeſym, ſo bywa telko rjanoſcźe“, wón rjekny, a jeho wócźko wobhahny iſtwinu nadobu. — „Prawótzow nadoba. — Myſlíſch, ſo ſy w muſeju, a tola je wſchitko tak jednotne. Wy ſo do toho derje hodźicźe, njedźiwajzy ſwojeje młodoſcźe.“

Tak zyle hinaſchi bě wón hacź wſchitzy, kotrychż běch hacź dotal ſatwohładała. Każ wjeſny wuczeŕ ſo mi wón **bycź njeſda, ale ſchto dha ja wo wjeſnych wuczerjach wědach!**

A baſnikow běch ſebi też hinak pſchedſtawjała.

Do daloka ſłożene ſpołhadnjenje drje ſo baſnikej pſchihodźeſche, a ſpjeczowaza zyba włoſow, kiż do mjeſwocza padaſche, a kiż wón pſchezo ſaſo je ſpěchnym pohibom hłowy wróćo wjerhny, dodawaſche jemu trochu wumjelſkeho.

Ale hruba kośmiczkata drasta, cźeſke ſchkórnje wojnamjenjachu bura, jenož płokanje bě zyle wurjadnje cźeſke a ſwědomicźe cźiſte, a źidjana krawata dobreho połſła.

To wſchitko dowidźach na pŕ e n j e ſpołhadnjenje.

S druhim ſpołhadnjenjom dohładach ſo dobreja, mudreju wocźow cźemneje, njewěſteje barby, runeho rjaneho noſa, wuraſnejo exta ſe ſtrowymi ſubami a cźemneje kónczkojteje brody.

To bźche ſwonkowny Uwe Karſten.

Ale na jeho ruzy njechach ſabyeź.

Dowěrnu ſhudźowazej, lubej ruzy.

Sprózniwej ruzy, — wotdźěłanej a mojoſitej **a tola** pěſcenej.

Sobrſtej ruzy woprawdźitej paży.

Saſo dyrbjach na rjekowiſki row pomyſlicź tam wonka, tak ſilny hał tónle muż też pſchede nnu žedźeſche.

„Nětko drje ſnóź ſo dosćź derje wobhładałoſ“, měnjeſche ſměrom ſo pośmějwajo, „a ja dyrbju domoj.

„D o m o j, knjeże Alsleveje? T u dy je tola waſcha woprawdźita domiſna“, ja ſnapſcheceźiwich, „wy dźe ſcźe ſo jowle narodźił.“

„Zyle prawje, knjeżna Dieweń. Ale ja njeſym tuby niczo ważneho nawdźił. To, ſchtoż je mje ſ muſom ſcźiniło, da mi ſtara ſchula, w kotrejż nětko bydlu. A nětko dyrbju wopraweźe wotiał hicź, — k mojemu dźěſcźu.“ —

Kak wón poſlednje ſłowa wupraji!

Kdyżto a mortwo ſo to cźita na papjerje; **mutrobu njemóżeſch ſłyſchećź a widźeć, kiż ſ nich ſchcźepotaſche.**

„Wy macźe dźěcźo? Hólza?“

„Nć, je to moja Sórina.“

(Pokračowanje ſeſkhuża.)

hi „Dźiwim mužu“ špali žo 100 jutrow khójnow. Tu schkodowachu Wětničenjo. Mjes tym wudyri woheń „Rodaczu“. Tam žo špali špuschčene brjewo. Tež wina namaka kmjerjež w plonjenjach. Woheń žo ruče schčerješe. Wobory mòžachu woheń jenož ś wulkej nuzu hmjetowachu.

S **Radschadka.** W Radschowku špali žo w nozy ke jtej dožjita domske a konjenz k. Zyrki. Wohnjowa wo- a mòješe jenož dźeł nadobny wuchowacź, mjes tym ko wokoło 100 kur a zyły inventar špali. Pschičežina woh- nješe hischče znata.

S **Hamora.** Schtwórtk wjeczor wudyri woheń pschi wurkej drožy. Woheń je žo najfkerje sakoźił. Poradźi schak, woheń hnadom špaschecź. Lětne wóhnuje jažo khmuhlnosći wuczowarjow. Krosy strach, žo žo zusym ra jakare pschistupy do léża. Tohodla hischče jónkróć žo ro proby, žo njeby nichtó w holi kuril, ani warił abo ejał jahalik.

S **Tschupza** w Delnjej Luźizy. Tu je sfudny bačon, ž je khromy na kchidle, kotrehož bobri ludźo hižo zyle léto ei dźerja. Najradźicho je pschi wotewrjenym wokniu khłaz- o hodźinach ześeł a žedi žiwjenje na drožy wobkladuje. Zerta, kokešarjo jeho njemyla. S nim žo jara pleneža. Dotkawa kule khłóschczeńki: žaby, ryby, howjaze a cześaze niesche. W špnje žu jeho po kupjeli žamo ś „Fühnom“ pschihli.

S **Wórlizy** w Delnjej Luźizy. Schtwórtk pschipokdnju ydari woheń w holi. Palachu žo khójno na leżowno- ych dwanjotuźiłich wuhlownych jamow. Wobornizy mò- achu wjeczor woheń samjesowacź a tak blizke domy schki- ecź.

S **Kólšku** w Delnjej Luźizy. Schtwórtk pschipokdnju ydyri woheń w holi, kiž špnješe jamje „Conrad“. Wo- eši žo ruče rošschéri. Často běchu žami woborniźi wo- eni. Hakle posdźe popokdnju mòžachu woheń samje- owacź.

Sćěwny swiedźeń 8. wokrjesa hornjo- łuźiskeho němskeho spěwneho zwjazka.

njedźelu 15. junija w Hućinje.

W pschestawkach po někotrych létach wuholuje tutón 8. wokrjeź, kiž wopschija němske spěwne towaršstwa Budyschina a jeho wokolinu, jow abo tam we žwojim wo- rjeżu pomérnje derje šarjadowane spěwne žwjedźenje. Po tym so běchu Hodźiji a Nakazy tajke žwjedźenje želi, bź w tutym lěcze Hućina wusmolena. Wulke pschi- otowanja žu k tomu nusne byle a móže žo hnydom do- ěkda prajicź, jo je žo wicho jara derje poradźiło. Mšche Budyske a wokolne němske nowinaśe sastupjeństwa, kaž „Sserbskich Nowin“ běchu pscheproschene a drje też chitomne.

Swjedźeński konzert wotmě žo potajkim wczera- schu njedźelu popokdnju w Hućinje w jenej wulkej, o k tomu derje hodźaznej brózni knježeho dwora. Sobu- ukowaze běchu wokoło 20 špěwanskich towaršstwow, so- ašpěwarka knjeni Hartmanka ś Budyschina a Budyska ěschczańska kapała. Hłowne wjednistwo mějesche knjes wuczeŕ A. Freiberg ś Budyschina. Nimale ś hypkom ½3 hodźin sestupa žo na 500 muži žpjelny thór ke konzertej. Prěnje cźišło wobschérneho žwjedźenskeho porjada sa- klinźa ś mòcznymi akordami znateho špěwa „Cześcź Boža w schirokdže“ (ś pschewodom orchestra), komponowany wot Beethovena. S tym žnježeschtej thór a jeho wjednik hnydom hrimotazy pschikleš bohateho wopytaŕstwa. Wšelo sestupachu po tři najwjetšich towaršstwa w Budy- schinje pod wjednistwom špaškowego dirigenty k. A. Lustarja ź Pózkowow. Tutón thór saśpěwa znaty psalm „Bóh je mój pastyŕ“ (ś pschewodom orchestra), jara rjeź- nje komponowany wot Fr. Schuberta a też wot thóra derje wuwjedźeny. Schkoda, jo žo kapała pschi někotrych thórach tu a tam kuš pschejara wótšle žlyšecź dasche, ěsches to žo tekst jara potłóčuje. Pola popołdnich wul- kich thórow bě to hischče bóle nadpadne.

Też pschichodny wulki špěw sa sopransolo „Wulki je Jehowa, naš Knjes“ wot Schuberta, rjenje špěwany wot knjeni Hartmanoweje, žjejeschče pod pschejźnlnym pschewodom. Na to sestupa žo thór wjeźnjanskich towaŕ- stwow pod wjednistwom knjeła wuczerja Wachsa ś Ho- dźija a saśpěwa „Jenož nadźiju njespuschčmy“. Lohki nadawk to njeje, 9 towaŕstwow do jeneho žyzka sjenoź- cźiś a wšchto hódne dokonjeć. To žame płacźi też sa Budyske mjeńsche towaŕstwa, kiž knjes pschekupy Rath ś Budyschina nawjedowaschе ś pschednoschkom „Shubjena ljubosć“. Shyž też hischče wšcho wuhladowane njebě- še, dha žo toła pomérnje špokojnje špěwasche.

Jedyn wot zyłeho wokrjeża špěwany thór „Hoŕt- njeješti špěw“ wot Mendelsohna nawjedowaschе knjes wuczeŕ Wicjas ś Hućiny a žo jemu też zyle derje po- radźi. Bě to też wot luda rad khłyschany a derje šrjuš- niwy špěw. Wobsedźowali žmy też tu, so žo wschédne- mu ludej jednore ludowe špěwy bóle špodobaja, dokelž je lěpje rozumja a šapschitmnu hacź wulke wumělźy kom- ponowane. To dopokasachu ludowe špěwy „W měrnym bole“, „Hoŕtwjeśti rauschi wopyt“, „S domu dyrbju preč“ a „Njeżmy ja pékne pachołoˀ“ Wschi tutych špěwźkach bě pschikleš najmózniischi a najwutrobniischi. Pschispomnicź ma žo tu, so je hłowny dirigenta knjes Freiberg hudźbnje jara wobdarjeny wjednik.

Skónczńje špěwachu žo hischče tři wumělźy kompo- nowane špěwy ał orchestrom a to jako prěni „Straßburg- śi špěw“ wot W. Kienzla, „Špěw swonjerja“ wot Kau- na a „Pschithadźaza šwobodnosći“ wot W. Dosta. — S tym bě špěwny porjad wuczerpany. Pschikleš bě hi- schče raz mózny a też derje šastuženy.

Nětko sestupachu žo wokoło ½5 hodźin wschitke špěwe- ce towaršstwa, ś dźela z khorhojemi, k šwjedźeńskemu cźaju pjes pisches wjesku a blišchu wokolinu. K tomu pschisłamk- ny žo potom hischče wjeselý komers sa špěwarjow a hosći a na wosebje natwarjenej rejwanškej łubi a na pwěnaj wjeżnymaj šalomaj bě rejka sa wusłokzne nóžki šarjadowana.

Wjednistwo němšteho špěwneho šwjaška pak móže spokojom bycź ś tym, so žu tola Sserbja też tón šwjezeń ś wjeśichego dźela podpjerali. To šlyschachmy we konjercze, we wšch, w korcźmach a hdźež hewak, žerbšče synki a žerbišku rosmotwu. Njeńy žu pschezo Sserbja še šwojimi němšćimi šuśodami w pschesjenoschći a pschecźeł- šiwje hromadze žiwi. Ale njech nam naschi šuśodja też **naschе žerbške prawa popischeja a podpjeraja!** — Kóždemu to šwoje!

W.

Khróšćanski Ratafski Dorost.

wuloża sebi druhi dźeń swjatkow do Błótow. Z pó- stowym autom wotjěždżechmy rano w 4 hodź. z Khró- šćic. Na puću do Janskich kupjel wzachmy hišće ně- kotre sobustawy sobu. Njebjelčanski Dorost běše so w kupjeli zhromadźił. Ma so wosebje khwalobnje wu- běhnyć, zo so z Njebjelčanskich stron też 6 knjeź- jow sobu na wulěće wobdźělichu. Też z Bačońskeho Dorosta mějachmy někotrych sobu. Tak běchmy jich nětko 31 wosobow. Wot kupjel jěždżechmy dale přez serbski Róžant, hdźež sobi jedyn swjaty Marijny kórluš zaspěwachmy, do Kulowa. Dokelž tam ludźo runje na raněše dźěchu, tak też my swój program přemě- jachmy a so hnydom w Kulowje k Božim słužbam podachmy a nic, kaž bě só prjedy prajiło, we Wojerec- ach. Po kemšach posnědachmy w bližšim hosćencu, hdźež běchu njemało překlapjeni, hdyž so tajka čerjo- da ludźi tam nutř nawali a knjeni korčmarka njemó- ješe kofeja dowarić. Wottud jěždżechmy přez Wojerec do Khoćebuza, hdźež khwilku pozastachmy a sebi njez tym tamnišu katolsku cyrkej wobhladachmy. Na to přejěždżechmy posledni kónc našeho puća do Bórkow, hdźež auto wopušćichmy a so na skazane žolniki podachmy. Zwoprědka běše woda khětro nis- ka a tohodla husto wjaznjechmy, tak zo dyrbješe wjednik čolma tutón husto zaso z pěska čahać. Hdyž běchmy nětko 3 hodźiny na wodźe a tak pol puća pře- jěli, potrjechi nas wulka lačnosć a tohodla w Dubko- wym młynje pozastachmy a so trošku wokhłódnich- my. Najzajimawše tudy bě, zo měješe na tutym do- mje bačon swoje bnězdo z młodymi. Na to jěždżechmy dale a přiúdźechmy potom do Lědy. Dokelž so nam tu wot cyłych Błótow najlěpje lubješe, pozastachmy też tu khwilku. Potom přijědźemy skónčnje do Lub- jowa. Z wilkim wjesołom wuřezechmy zaso na „krał“, dokelž bě so nam tuta dołha jězba z čołmami skoro wostrudźiła. Hdyž běchmy so tu kusk posylnili, zalě- zechmy zaso na naš auto, kotryž tudy na torhošću na nas čakaše a nastajichmy so potom na dompuć. Ze spěwami a wšelakimi tryskami miny so nam domoj- jězba přerněe. Wokoło ½11 hodźin běchmy zaso we našich Khróšćicach. Nadźijomnje hudźe wulět wšit- kim derje w pomjatku wostać. Też naš Serbošław ze swojej serbskej khorhoju bě tam sylnje zastupjeny.

Z Łužicy.

* **S Wjasowy.** Ssrjedu wjeczor frohy motorowy ko- lešał do wrotow a padje. Srani ho jenoź šlodka. Njeńy po pschedpisu na lewo pschejechachu.

* **S Potšinzu.** W Potšinzu je 23 létny kowaŕ wo- łojane pjenjezki bił, jo by ś nimi dobył twory ź automa- tow. Na te waschnje je w Kamjenzu a Potšinzu ź awto- matow wschelake twory a na Trjejdźanskim dwórnischcu pótolose mamki dostał. Jelí so wo tym nichtó nježto bliž- scheho wě, njech to jdźeli žandarmerji.

* **S Wulkich Hendrichez.** Satrepił je žo schtwórtk we gmejnskich kupjelach 9 létny hyn Walkaŕ tudyschego ra- tarja Maja. Dźěšo bě popołdnju wokoło 2 hodź. ku- pacź schło. Hakle wjeczor pytnychu, jo bě žo špudiło. Draštu namakachu na brjohu. Po pschepytowanju kupje- low namaka žo wokoło ½9 hodźin cźełko na nikim wušnjte. Hólza bě Boža ruczka šalała.

* **S Hirschfeldy.** W Nišo rvby ź hromadami mrěja. W rězy pjuwaju tyšacy morowych rybow. Najbóle žu cźerpjle wołacze, kiž njesnje šnjesu. Pschičežina mrěcza deje je ta, so žu horzu wodu do Nišy puschčili. Hischče ješchwórk. marine. ryby, wjetši kajmiger dźěłachu.

Přiłopk.

* **Litwiske město w plomjenjach.** W litowskim na- stajeźku Nolasino wudyri schtwórtk rano hróžny woheń. Pschi wulkej žuchoće žo woheń z njemdrej hwězdnoscźin rošschérješe a zylenu městaczku, kiž ma wjace 2000 wo- hybleŕjow, hrožesche strach, so žo zyle wotpali. Se wschěch wokolnych městow a žamo ź Kowna na pomoc žwonatchu. Wobydlerje ź hrózu zalesći ź městaczka cźekachu.

* **Krupy šahichu 22 ludźi.** S Siatiśkeho wokrjeża w Mazedonskej powźe žo wo cźełkich šapuścźinach, kiž žu krupy nacźinile. Krupy běchu pak tež wulke, kaž to hischče žene njepomnja. Wone šarahychu 22 a šranichu 29 wošobow. Někotre wošy žu powodźene.

* **Wohenblúwaje hory.** Njedawno pišachmy, jo žo na šnatej wohenblúwajej horje Wešuje w Italiśkej pokaso- wachu šnamjenja bórsonneho wubucha. K tomu pak dotal hischče dóchło njeje. S Catanije w Italiśkej powź žo w połłednich dnjach, so wohenblúwaja hora Aetna we Siziliškej skupa w króttkowjeczornej Italiśkej žo na wubuchanje pschihotuje. S kratera, kiž je wot 1918 mjelčał, wuchtkowalo wšche połłednje dny šylny kur. Boja žo nowego šulnego wubucha, dokelž je tej šriedźni krater khóro rošsći. — W Japanskej je wulkan Asamayama, 130 kilo- metrow wot Tokia šdaleny, nadobo šylnje hu'ał pecźak. Zyła hora a jeje wokolina je do czerneho kura šmolena. Dalšche powěsće wo cźłowjeśkich woperach ale njesu šnate.

Na nowišće z cyłeho wša.

— **Schkodowa powěsć wo njedrje sa justiśku wotlom:** Njenje, žacho, wobšlajnje słopła. W Jendźelskej cźpoła, ale trochu šcherjata. W połnócnej Europie njenje a šacho.

* **We wjeśich šrunach wjeczornje Němšeje žu cźełke njeschedra bźe. W Gelsenkirchenje je bźył šencho dźěła- cźerja pschi dźele morit. Też w Kreševje-Uerdingenach je bźył šchežnacźełeńkeho cźeładnika, kiž hyno wobrocźo- waschе, morił.**

* **Satrajschne njewjedro žo pšatł wjeczor nad Taunu- som rospuschcźi. Slimi a krupobicze sa krótki cźaš nadźije na bohate žně šnicźišchcźi.**

* **W Schedenje a Offenje žo tohorunje njewjedro še krupobicźom rospuschcźi. We winicach a lěkach je žo wulka schkoda nacźinila. Bźył do dwórnischcźowcho wjaršenja dyri. Mjes Triérom a Saarbrückenom žo želeźnica na dwěmaj měšnomaj šaſnyła.**

Pschi cźeżkim njewjedrje, kotreż Limkoping a wokolnoscź potrjechi, bźył do tšelnika wojerskeho šwučowanišchcźa pola Malmslätta dyri. S kompagnije maschinišchich šelbow, kotraž bě w pschěrowje wucźerja Nylala, bu helikan morjeny, jedyn podoficźer a ichtyrjo wojaźy žu cźeżko ranjchi. Też w Kranjowšći žu cźeżke njewjedra wjele schkody nacźinile a cźłowješke žiwjenja sa wopor žadale.

Tamiske woźiewanje w Rušina.

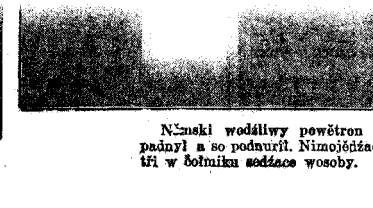
Nałožnje žo namołwja, „jo by žo ź wodu ź wodowoda nanajbóle łutowało. Krjepjenje še schlawchanmi abo njepo- trjebnje ź wodowoda žo hacź na dalšche šakoże.“ (Hlej też rošjašnjenja pod napišmom „Se Sserbow“.)

W Budyšchinje, 14. junija 1930.

Měšchčanska reda. wotrjad sa plun a wodarnu.



Městačko **Gernrode w Smólnych horach** swjeći lět- sa swój tysaclětny jubilej jako město.



Nuski wodźiwy powětron do Rańšcho morja padnył a so podnurił. Nimojedźacy parnik wukhowa tři w šołmika sedźace wosoby.

Al Capone, kral złośtnikow w Chicagu.

Bombowe attentaty a plunowe nadpady na skasanku — Muż, kotremuż njemóża niczo dopokasać — Towaršiwo mlokowych pohonczow.

Al Capone, wjednik wjeboczinkow w mešeze Chicago (wulke město w Sjednoczenych statach, ma psches tši miljony wobybleriow), jeneho najnuczišcheho slóstnika Ameriki, žu ſ jastwa puschczili. Kóždy wš, schto ma na khribjecze, ale žej njeswerja, pschecziwo njemu zakroczicz, dokelž je wjednik najwjetschcheje slóstnišeje organisazije na swecze. Wo jeho žiwenju pische amerikanski spišownaczel R. Bulwer leschowaze:

Kak je možno, so muzej, wo kotrymž kóžde dzecžo we Sjednoczenych statach wš, so njeje ani pjenjezka žiwotneho hobrieheho samoženja na sprawne waschnie saplužik, njehodži so jeho njehkmane dzelo dopokasacz, je potajnišwo runje won zenialnje ſ organisowaneje slóstnišeje industrije w Sjednoczenych statach, ma kotrymž cžole znaty Al Capone steji, kotrehož wožowa poczina bawowu schtaltowicz mecz. Njeje nicžo straschnischeho, wobkruczenje znajeť slóstnišeje zwólby w Chicago, hacž žo w hódnoscži Outlidera (wupraja žo awtsajder), to je cžlowjek, kiž žo na nicžim wobdžélnje, ale trebneho sajima sa to nima), w Amerizy slóstnišwje žo wobdžélicz. Tón rikiko, so jeneho policija satsali, je mjenschi hacž strach, so jeho slóstnika zwólba woistroni. Sa wschžmi tutymi organisazijami steji woboa Al Capone, kotrehož dolhody po wšch podobnych wuprajenjach žo 1½nje smajmjenscha na 100 miljonow dollarow (420 miljonow hriwnow) wob lkto staja.

Tutón bajkowy slóstnik žedžesche hacž do 17. merza dla malcho pschekupjenja w khlodze w mešeze Philadelphia, hdyž je nekto puschczeny. Zwólbje tuteho na slóstnišim polu ženialneho muža žu kóždemu wobybleriej w Chicago lejnje 15 dollarow dawka napolożili. Pschikład wulkotneje organisazije tutych zwólbow Al Capone je schkhowazy: Psched nekotrym cžasom dostachu wschitzy mlokowi pohonczojo w Chicago zedulku, w kotrychž bo žadasche, so bychu žo „dobroczelišchemu towaršiwu"(!) pschijamknuli. Jednasche žo pschi tym wo 100 dollarow (420 hr.) jastupnho pjenjesa a wo mšjacžny pschinoschk wo 5 dollarow (21 hr.) We formalnym nastupanju bzische wschitzko w rjedze a policija njemješesche pschicžinu, žo do teho tykasz. Mnohy mlokowi pohonczojo saczuwachu w tym posput k wunuczenju a pschistupichu tutem towaršiwu. Wórsy žo wupokasa, so bž to najmudrischo. Wosy pohonczow, kotsiž njebžchu pschistupili, wadpadowachu na sjawnej drohy. Skradžu prastachu wutkle, panzerowe awta žo pokasowachu a tšlachu ſ matschinkami tšelkami na žo spiecžowazych pohonczow. Hróbha nadpadże mlokowych pohonczow. Swišk mjes potajnym a wulkotnje pschewjedženymi nadpadami a mawlowjenjom k pschistupej do towaršiwa njebožsche žo dopokasacz, byrnjež wschitzy woželi, so je to wotmlowa na sapowdženje, do towaršiwa pschistupicz. Policaju na pomoz wolacz bž wobsteinjosche hischcze sbórschiło. A wutkowz: Ssobustawske liseziny bžchu bórzy hacž na posledneho polne.

Mnosy muori pohonczojo žo hnydom na 10 lt japitzachu a sapołożichu žobustawske pschinoschki do cžaka. „Dobroczelske towaršiwo" mješesche bórzy wulke samoženje. Wudawki organisazije mlokowych pohonczow wołkoschu na wotebkrarjow. Mlokowe placžisny pohonczowachu wo nekotre zent (1 zent=4,2 pjenjeschka po naschich pjenjesach) a ſ tym bž wež wolhyta.

We Chicago žu slóstniske organisazije, kotrež le žiwotni njekhmanstwami wikuja. Mošesch žej, kaž w žrenim weku w Italizej žej „bravi" ja nekakse mordaestwo wotnaja, pola derse organisowaneho drustwa kóždy njekskutk skasacz. Wšo dyrbischi ſ hotowymi pjenjesami saplacžicz, scheki žo njebjeru. Moželch bež bombowy attentat skajacz abo tež plunowe nadpady. Jedwedy bombowy attentat mužesch hižo sa 50 dollarow mžez, mjes tym so žo plunowy nadpad (na pšch. na jenu banku) hižo sej male samoženje — 25 000 dollarow — wužada. Byrnjež wschitzy wdželi, so sa kóždym njeskutkom, kotrež žo w Chicago stanje, Al Capone tši, njeje pak žo hacž dotal poradžił, tutemu potajnemu mužej to najmjensche dopokasacz.

Al Capone je swonkownje najsotdinischi cžlowjek. To jene, schtož pschecžiwo njemu pschedležesche, bž, so ma ješbje je železnizu revolwer bjes tšelbneho wopitma mješesche — sa to dyrbjesche w Philadelphia do thlódy. Jeneho slóstnika ſ Capoiwoweje zwólby pšesprowdzicz, je jenož možno, hdyž jeho pschi njeskutku pschepšapich. Policaja ma tehodla nadawk, we wešnych padach do banditow njeožiwajo tšelecz a slóstnika na mestnje moricz. Policaja ma tajny sapišk slóstnikow, kotiž mmaja žo žiwi popadnycz. Hdyž žo policaja na tajkeho straschneho slóstnika dohlada, ma hnydom sa thlbu hrabnycz a jeho satšelicz. To je wojowanje wo žiwenje a smjerez mjes towaršiwom a jeho njepschecželemi, kotiž pak žo tež jako žobustawy tuteho towaršiwa wudawaja.

Bitwy mjes policaju a slóstnikami na Chicagskich drohach nicžo wobžebite njeje. To žlauscha k dženjnischemu porjadej. Mjena morwych banditow, kotrež pschi tutym wojowanju ležo wostanu, žu a wostanu husto potajnistwo. Nichtó jich njeznaje a podšemsti žiwšt w Chicago nicžo njepschecžeradzi. Mjes nimi knjezi wšita „moralnosez". Towaršej njesmž druheho w strajche wopuschczicz, takle pschecžadnistwo žo ſ smjercžu khlosta. Bojasnosez placži we tutych krubach jako smjertny hrzch. Kulka do tyla je saplata sa bojasnika, kiž njeje swoju pruzu we wojowanju ſ policaju wobstał.

Al Capone je w privatnym žiwjenju zyle pschijomny cžlowjek. Je mérny a pschecželiwy a wobkhadžuje ſ kóždym, kiž jemu sa žiwjenja njewidze, na najpschecželischne waschnje. Pschecželi so Al Capona wuwaschuja jeho jako najwutrobnischeho slóstnika w zyłej Ameriży. Hdyž njedawno Chicagski policista pschi wojowanju ſ slóstnikej zwólbu w službje padny, dósta jeho wudowa nasajtra 50000 dollarow wot njemjenowaneho dobroczela, kiž nicht6 druhi njebž hacž Al Capone sam. Kral slóstnikow žada hej wot swojich ludži wyczešku smbžkenosez pschi wojowanju ſ policaju. Jeneho dnja satšelichu banditoj wjazorzych policistow a wobdželachu jich zalostnje. Nekotre dny pohžbnje žo namakachu w jenej garaži 7 cželow — kaž pschipołożena zedulka rosjasni — dla njecžlowstneho sadžerženja stonzowarki.

Potomnik pólskeho krala.

Tragedija hrabje Poodora.

W Budapesce, tónz meje 1930.

Wot wjele lét sem cžercha po drohach Budapestskeho pschednjesta sestarjeny khpry muž, na kotrymž hnydom widžischi, so je nehdy lepsche cžasy pschežiwił. Starz je we zyłej wokolinje znaty a khudži ludžo žej powedaja, so muž we wyskotej starobje ſ wobsebneho rodu pokhadza a je prjedy wulke samoženje mél. Dokelž starz putnike žiwjenje wjedze a kóždemu ſ pucza dže, pleu žo wokolo jeho žiwjenja wschelake baje. Starz je cžežko na wocži sthorjek, so skoro nicžo wjazy njewidži. Dlesche pucze móže jenož se pomozu wjednika hicz.

W saschlych dnjach žo nekto wupokasa, so je muž posledni potomnik skawneho pólskeho krala Jana Sobieskeho, kiž lekta dolho we wulkeskim mešeze Budapesce žo žiwjesche. Hdyž jemu to wércz nochzychu, pschedpołożi dokumenty (liscžiny), kotrež blesdželnje dopokakachu, so je hrabja Poodor wopraudze posledni potomnik pólskeho krala. Hrabja powedasche tež swój žiwjenjoběh, na kotrymž žo kaž na nekajki roman poska.

Jan Sobieski, tamny pólski kral, mešesche tjoch žynow, mjes nimi jedyn ſ njenom Jakub. Wot teho žyna Jana wulkhadża hrabja Poodor. Hdyž bě Jan Sobieski bitwu pschecžiwo zarskim wójskam pschehral, cžekny do Wuhorskeje, hdjež w domje biskopa ſ Egera, hrabje Esterhasy, wuczek namaka. So by pschesežhanjam swojich njepschecželow wuczeknył, pschiwja mjeno hrabja Poodor a žiwjesche žo hacž do žwojeje žmjercze w hospodlowym domje zyrkwinskeho wjercha. Hrabja Poodor, na cžele a duschi skamany, powedasche dale, so je na konju žwojich mozow a njeje ani pjenjezka wot hobrieheho samoženja krala Sobieskeho dostał. Tute samoženje ma hódnosez wjele miljonow a bu w žwojim cžasu wot pólskeho knjezerstwa konfiskowane. Na praschenje, cžehodla žane žrédki njenalozuje, so by ſ žwojemu prawu pschischoł, napschecziwi hrabja Poodor, so je je to to hižo stało a so chze pólske knjezerstwo jemu rentu na cžasz žiwjenje wuštajicz a eventuelnje dżel Sobieskowych kublow pschewostajicz. Dyrbi jenož nekotre dokumenty wobstaracz a žo na pucz do Pólskeje podacz. Hrabja Poodor powedasche, so žu tute dokumenty (podlohi) w Barlinje a so chze je pisches jeneho prawisnika wobstaracz dacz.

Hrabja Poodor je w žwojej mlodosczi Brüsselsku univer[illegible]

dżelom, kotrež jemu rodu teiko pschinjesze, so mohł žwoje cželne potrebnosze spokojicz. Sbnadź budże dórhi hinak. Zuty muž.

Ferialne kolonije Domowiny.

Dżeczi, kotrychž starschi žu se bohustawom jeneho „Domowinje" pschisiamknjeneho towaršiwa, móża žebi we tutom lecze na wocžerstwjenzu do Pólskeje dojecz wot cžaſ schulskich prózdninow. Ferialnu kolonija sarjaduja Serbsteje wecze mózani dobroczelso Luzijy. Też wobhonjeny wjednik dżeczi je swelczeny. Kóžde dżecžo, kiž je wo cžerstwjenja potrebne, njech w pschesjednosczi se starschimi to žiwjenu knjesej wuczerjej praji, kiž žebi potom radluje se „Sserbskeje kniharnje" požada pschipowdženske formulary. Hdyž by był wuczeł Nemz, tam njech to so stanje pola pschednjdy towaršiwa kiž je wo wsy abo we wožadze. Wšo dyrbi nan abo macj dżélcza byczi žobustaw jeneho towaršiwa, hewak žo dżecžom tuta lepschina njepostaci. „Domowina" budże w tom nastupanju wschi samolowjenja se towaršiwownymi sapisami pschirunacz. Wjacze dalsche nadrobnosczе dla placzijny jeſby a wotjeda žo hischcze w dalschich wosjewjenjach rosnominaja. Też kóžde zupne wjednistwo wo tom poradzi, kaž poradżeł w towaršiwowych praschenjach, kiž je kóždu žobotu we kenzlii „Domowiny" w Budyschinje pschip. wot ¼1—½2 hodż. k rěcžam. Sserbsjy starschi, pósczejcze tuž wasche dżeczi do ferijalneho pschebywika sa šnadny wudawk, kiž wam dżecžo ſ pyrjazej strowoczu a bihschczazym wóczkom mytuje! Trebne je lekarske wobkrucženje, so njeczerpi dżecžo na matykliwu khorosez. —

„Domowina" swjazk serb. towaršiwow.

Towaršwowski powěstnik.

Domowina. Domowinje přizamknjene towaršwa njech so w towaršwowskich należnosćach wobroća na předsydu, k. fararja Křižana w Klukšu. Stóž pak chce dla posmjertneje pokładnje radu měć, njech so wobroći njeposrědnje na městopředsydu knjeza kaplana Nowaka w Budyšinje při Serbskej cyrkwi. Wšitke zapłaćenja towaršwowskich přinoškow abo přinoškow za posmjertnu pokładnju Domowiny přijima k. direktor Kloss na Serbskej Ludowej Bancy. Štóž chce filmowy apparat a swětłowobrazy abo film požčene měć, njech so tuchwilu wobroći na k. redaktora Barta w Smolerjee knihićišćerni (k rěčam hač do připołdnja w 1 h.).

Radwoř. Serbski Rat. Dorcst za Radwoř a wokolinu ma přichodny štwórtk (Bože Cžło) popołdnju hnydom po nješporje pola Kralec ważnu zhromadźiznu. Nowe sobustawy so přijimuja a su lubje witane. Dla jara ważneho porjada wšitkich sobustawow wěsće wočakuje

předsyda.

LOSCH

powodżeny cyrkus

w Budyšinje na dworje Husarskich kasarnow

Džensa wječor we 8 hodź.

Gala-čestny-wječor

za damy

Na tutym wječoru ze sensaciskim programom smě kóždy knjez **jenu damu darmo přiwjesć**
Kóždy ma prawo, na swoju kupjenu zastupnu kartku jenu damu na městno samsnje rjadownje sobupřiwjesć.

Nimo toho wulkotna hra we wodze

Budyšin-Hollywood

Tysac dźiwow, tysac sensaciow, tysac barbow. Tute předstajenje njesmě nichtón skhomdźić! Wječor, kiž žadyn njezapomni.

Doprědkapředawanje: Cigarowy dom Ernst Hentschel na Lawsk. hrjebjach 18 Telefon 3610 a wot 9 hodź we wotewrjenych cyrkusowych pokładnjach. Telefon 3365.

Dźěći płaća džensa wječor tež jenož połojen.



Žnjowy grat kóždeje družiny

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34. Tel. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratařsk. mašinow a gratu wšěch družin

Wupierki

jenoż dobre, tej sešchite, ma



A. Kasper

(mišnjel A. Pilopp)
w Budyschinje, Burgleyn 11

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerejee knihićišćerńja

Syru mołmu

kupanje po najwyšších płaćiznach

Otto Osswald

nohacowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Eleg. muž, a hólcace wobleki, njepřem. jaki

tež druhu drastu

poručuje tunjo

Jurij Wawrik
w Pančicach

Politiski wubjerk

tow. swj. Cyrilla a Methoda

zmje na **Bože Cžło** pop. w 5 hodź. **w Khrósćicach**

nuzny zhromadźiznu

Wšitcy dowěrnicy njech wšše přińdu!

Čisło 137 **SERBSKE NOWINY** Pónjdźelu, 16. junija 1930

Wólba.

Loni hakle wolachmy do sakſkeho ſejma. Serbſka ludowa ſtrona ſrěcza ſo ſ nowej ſtronu Sakſkeho wjeſneho ludu a ſmědźeſche na liſćinu tuteje ſtrony ſwojeho ſerbſkeho kandidatu na zyle weſte měſtno ſtajicź. Tak dóſtachmy my Serbja ſkónčnje ſaſo ſwojeho ſerbſkeho ſapóſłanza **Jakuba Schpitanka** ſe Seſija do ſakſkeho ſejma. Naſch ſapóſłanz je tam wuſtojnje a pilnje dźełał, pſchedewſchém we **wažnych wubjertach**. Nichtó, kiž woprawdźe ſ naſchim ludom derje méni, njemóże ſebi lépſcheho ludoweho ſaſtupjerja myſlicź, hacź jeho w Schpitanku mějachmy.

Mějachmy, haj. Pſchetoż ſejm je ſo hižo ſaſo roſpuſchcził a lud dyrbi ſnowa wuprajicź, kajkim muſam **chce ſwój dźěł dowěrić**. **A kaž hižo ſo w dotalnym** ſejmje ſtónčnje wutworił **kabinet Schiekowy**, kotryż měſeſche krutu wolu, **bóle Lutowacź** we ſtatnym hoſpodarſtwje, ſo by naſche roſtſchahowane hoſpodarſtwo ſo ſaſo ſhraboło a naſchn ſtaru ſchſeſczijanſku kulturu ſchtitacź pſchećiwo **nowoczaſnemu póhanſtwu a ſ nim ſwiſnowazej ſkaženoſći**. Tole pak ſo **ſozialdemokratam, komnuniſtam a narodnoſozialiſtam (Hitlerowym) njeluboſche**. Woni ſo ſjednoczichu a roſſudźichu ſ wjetſchinu hłoſow, ſo ma ſo ſejm roſpuſchczicź. Runje potajtim Hitlerowym mamy ſo dźakowacź ſa haru, njeměr a thóry nowych wólbow.

A ſchto woni chcedźa? Myſla, ſo trajch někotre mandaty dobudźa. Ludej pak niczo pomhacź njemóża. Bychu-li woni k mozy pſchiſchli, potom hakle by lud, woſebje wſchón wjeſny **lud**, ſhonik, ſchto nuſa a hubjeńſtwo je. **Najhórje pak** by ſo ſchło nam Sserbam. **Na tym nichtó dwělowacź njemóże.**

My ſo njedamy mylicź. S jaſnym wóčkom hladamy do ſwěta a ſwój hłóſ damy jenoż tajkemu muſej a tajkej ſtronje, kotraž ſteji **krucze na ſchcheſcjańſkich ſajzach, kotraž lud ſchtita pſched hoſpodarſtim bankrotom a duchownej ſkaženoſću**, kotraž ſo ſtara **wo wietſchu** ſtatnowoſć **w ſtatnym hoſpodarſtwje, wo měr a porjad, ſo by kóždy bur a dźěłacźeŕ, pſchełuzy a rjemjeſlnik ſa ſwoje pilne dźełło měł tež ſwoju ſprawnu mźdu**, ſo mohł i cźeſću wobſtacź. **To wſcho ſarucza nam ſtrona**

Sakſki wjeſny lud.

Haj, tež naſche **wobjebite narodne a kulturne žadanja** budźe wona kaž hižo dotal, **tež pſchihodnje** ſhromadnje ſe ſwojim **kandidatom Schpitankom** ranje ſaſtupowacź.

Tuž kóždy Sserb wě, **koho ma** 22. junija wolicź:

Jakuba Schpitanka ſe Seſija,

to je liſćina 6: **Sakſki wjeſny lud!**

Připóſłanje njeſkazanych ſworow

Hižo pſched wójnu bź waſchnje, ſo ſo njeſkłaſane ſtwory amu abo tamnemu pſchipóſłachu. Tute wobmjeſowachu o na někotre artikle kaž knihi, łožy, zigary atd. Po ſłaſiji naſtata kriſa pſchinjeſe ſtodu, ſo ſo njeſkłaſane ſtwory wſchźdnje ſcźelechu, ſamo ſeźiwjeńſke ſrědźi, nowjazy, cźrije. Mnohi ludźo njeſmu ſebi wěſcźi, kak maja ſo pſchi tym ſadźerźecź.

Juriſtiſky (prowiſniſky) je **pſchipóſłanje njeſkłaſanych ſworow namjeſt ke kupowanju**. *S pſchiwſoſaſom tuteho* namjeta na pſch. pſches ſ dźełnicu na wotpóſłacźa, ſo chcźeſch twory ſdźerźecź, je kupne wumjenjenje hotowe. Praſcha pak ſo, hacź ſ nim a pſches njón winowatocź k płacźenju naſtanje, hdyž dóſtawaŕ nicźo wo ſebi ſłyſchecź njeda. Mjes druhim nadeſłdźech pſchi tajkich pſchipóſłachach pſchiſpomnjenje, njeda-li dóſtawaŕ na pſch. ſa dwě njedźeli nicźo napſchećiwne ſłyſchecź, dha je kup hotowa.

Tajke pſchiſpomnjenja ſu bjeſ wulyſcha. S tym,, ſo mjeſecźu, njeſłyſhi ſłyſchcźe kupi pſchihłoſowaŕ. Wumſłacźa móża bycź pſches wſchelake wobſtejnoſće, hdyž je na pſch. prjedy taſke póſłachi **wot ſameho** pſchipóſłarja hižo pſchiwſaŕ abo ſ nim w bźnym wobkhodźe ſtejiſch, kaž mjes pſchekupzami **pod wikowanjſkimi** wałchnjemi, hdyž pſchekupz je ſkaſańkami njeſkłaſane twory dóſtanje. Tu móże, byrnjež wotebźraŕ mjeſecźaŕ, pſchipóſnacźe njeſkałanych wěcow bycź. W tutych wobſtejnych padach je nusne, wotpóſłarjej woſjewicź, hdyž nocźze twory ſdźerźecź. **Hewak pak** *njeje dóſtawaŕ* nuſowany, ſo ſnowa woſjewicź. Njeda wcźo **ſebi** ſłyſchecź, dha ſo žana kup ſtaka njeſtawa.

S pſchipóſłanjom tworow njeje nichtó ſaſahuje k nóſcźemu winowaty, woſtoſe niz k wrócźenju, ſamo tehdom niz, hdyž chze wudawki ſaplacźicź abo ſamo wot ſo je pſchipóſcźele, tež niz k wrócźenju dopiſnicy, kotruž je ſkankowanu pſchiwołoźił, hóſcź móżeſch ſ pſchełomórnjenjom teſta kup wotpokłacź a na kotreź ſo wotpóſłaŕ wo pſchipóſłanje porta proſby. Je pak dóſtawaŕ tutu dopiſnicu wuźił a ſo jemu porto ſa wrócźenje pſchipóſcźele, polom je winowaty, k wrócźenju tworow. Chze wotpóſłaŕ ſwoje twory ſaſy mcź, potom dyrbi ſo hižom do domu dóſtawarja podacź. Tak je nuſowany, jemu twory pſchewoſtajicź.

Tež wěſta winowa oſcź, tu: wěſy thowacź, powſchitko, nje njewoſtejі. W ſanym padźe njeſtrcźo je kedźbliwiſcho wobhładowacź hacź ſwoje ſanźne. Słubja-li ſo wěſy bjeſ jeho winy, ako ſo wobſchkodźa abo ſnicźa, tehdom nima ſanych winowatoſcźow napſchećo wotpóſłarjej. Wěſo ſu tež wunſtacźa, woſebje w tych padach, hdyž ſo twory pſchipóſcźelu pjeſca ſ pſchiłoſowanjom adreſſata. Tuto waſchnje wukonjeja na pſch. knihikupzy, hdyž ſwojim wotebźeŕjam hoyž a hdyž knihi k wuběranju pſchipóſcźelu. Tu ſo liczi ſ pſchiłoſowanjom wotebźeŕja a ma ſo winowatoſcźi wobſtejonja pſchipóſnacź. Dokelž pak ſo to bjeſ ſarunanja ſtawa, cźitkje dóſtawaŕ ſo §360 ſtatneje ſakniſkeje knihi ſa wothładanje, kotreź ſwojim knihanm pſchiwobrocźa. Powſchitkownje njeje dóſtawaŕ k wołebitemu wothładanju winowaty. Wěſo njeſmě ſ wotpóſładom wězu wobſchkadźecź, je na pſch. na dróhu cźihnycź. Taſke ſadźerźenje njeſmjeſche ſo ſ dobrym waſchnjom a tuž dyrbi dóſtawaŕ wězu ſarunacź. Njetrjeba bźe wězy pſchtjecź, móże pſchiwſacźe ſapowědźicź, nochcź-li je mécź. Je pak je pſchiwſaŕ, dha je njeſmě precź cźihnycź abo jnicźecź. Wěſo njeſmě je wutrjebacź abo pſchedacź, hewak by ſo to jako kup wobhładało. S tym, ſo na pſch. jenu knihu ſwojaſacź dam, wobhładaju knihu jako ſwoju a dam ſ tym k wjedźenju, ſo chcu ju ſdźerźecź. S tym je kup wupraſena.

Wěſte cźeſkoty móża w tym padźe naſtacź, ſo nichtó jenu wěz w **mnohoſcźi** dóſtanje, wot kotreje dźěł pſchetrjeba. Na pſch. ſe pſchipóſłanjeje listy zigarow wukuri nichtó 10 ſchtuk. Je i tym ke kupje dóſchło, ſa wſche zigary abo ma pſchijimaŕ prawo, njepjeſcźerpbane wotpokłacź. Wotmołwa na tute praſcheńje wotwiſuje wot teho, hacź móżeſche bjeſ pſchijimaŕ myſlicź, ſo kup jenoż na dźěł twarowych placźi. Tuž móże ſo liſta zigarow wrócźicź, byrnjež ſo někotre ſ nich ſu wukurtowe. Dóſtawaŕ móżeſche bjeſ myſlicź, ſo je wotpóſłaŕ ſ wopraſda ſ tym pſchejeny, ſo ſo jenoż dźěł zigarow kupi. Hinak ſo wězka poſnduźuje na pſch. pola pſchipóſłanja jeneho romana we wjazornych ſajtałach. By-li pſchijimaŕ jednu *ſajtałk nětkuma dacźi, dha móże ſo ſ tuteho ſadźerźenja* ſudźicź, ſo je kup hotowa. Dokelž pak ſu potom dalſche ſwjaſki ſa wotpóſłarja ſwjeſtſcha niczo abo mało hódne, dyrbjeſche pſchijimaŕ wložecź, ſo je nuſowany, zyku wěz (potajkim wſchitke ſwiſki) wotewjacź.

S teho wulkadźa, kak ma ſo kóždy ſadźerźecź, njecha-li njeſſaſane wězy ſdźerźecź. Naſlépje je, pohybku wotpokłacź. Njeje pak to móżno, dha njejěły k mcźomu nuſowany. Radźi pak ſo, na njeſrankowanej kharcźe wotpóſłarjej ſdźełacź, ſo mnohcźeſch twory ſdźerźecź a dyrbi ſo wo wotnjeſenje poſtaracź. S tym wſchitkim njeſluboſoſcźam kaž poruczeńoſcźi k płacźenju, ſtórźbje atd ſ pucźa dźeſch.

Widźer Hanuſſen.

Widźerjam ſo derje njeſdźe w naſchim „roſſmětle nym“ cźaſu. W ſtarych cźaſach bě hinak. To bźchu widźerjo wulzy wuſnamni ludźo, běchu wjedniſy ludu, kniże *ſkóſelowje. Kóždy na cźáſy poſtkarſche, ſo jich two radźe pra* ſchesche, jich cźeſcźowaſche.

Cźaſto ſu ſo měniſe. Dźenſnicha doba offizielnje nje wěri do dźiwow, potajkim też niz do dara wěſchcźenja, widźenja. Wuſchnoſcź bźi njeſchcźe, ſo by nichtó wěſchcźi a widźał, ſchtoż druhi njewidźa. Widźerjow wſeku na ſud jako wobſchudźerjo.

Tak je ſo tež ſeſchko Hanuſſej. Jeho wobſtorjenje jako wobſchudźerja a na Litoměřitſim ſudniſtwje dźiwnu jenu dopokłacźej jeho jebańſtwo. Jara ſo prózowachu ſudźiſy Lekarjo a tak mjenowani wězy wuſtojni, ſtawni profeſſo rojo jeho ſtrašowachu, ſo bychu wědomoſcźi dopomhali k do bycźu nad widźeſkiwom. To ſo jim njeporadźi. Widźer Hanuſſen ſtanno w ſudniſtwi ſali wſchitkich pſchekwadi ſe ſwojim widźeńſkim darom.

Dyrbjachu jeho wuwinowacź.

Wuźuđ ſo takle roſſajeni:

„Sſudniſtwo njemóżeſche wuprajicź, ſo wobſtorjenje Hanuſſen njeje widźeł. Sſudniſtwo, njeje bźi jwórkow, roſſudźicź tam, hdźej ani wědowoſcź njemóże dacź jaſny wuſud. Hdyž pſchińdże cźłowjek k widźerjej, ſo by wo njeho nęſchto ſhonił, njemóże na to liczicź, ſo jenoż cźiſte prawdu nałhoni. Dyrbi liczicź ſ możnoſcźu ſmyłkow. Njeſmě ko wobcźeſowacź, hdyž dóſtawa wotmołwu, łi njeje k niczomu. Jeho poměr k widźerjej je ſamźny jako poměr hrajerja k loterji. Sſud ma ſa dopokłaſane, ſo ani jenicźki pjeca ſchkodowanych njebu tak ſjebany a njebe tak njewědomy, ſo by mohł liczicź ſ abſolutnej wěſtoſcźu. Proſeſ nuſowaſcźe ſudniſtwo, ſabjerace ſo ſ kokkoczíwym praſchenjom paraplychologije. A tu ſud njedokonja wěz wědomoſtnje roſſaſnicź.

Hacź eksiſtuje dar „widźenja“, hacź je wobſtorjeny „widźer“, to ſud njewě, ma pak wobſ ſa mózno.

Rimo toho móże ſud tež pſchi wſchej wobhładnoſcźi wuprajicź, ſo je měnjenja, ſo wobſtorjeny tola ma wěſte potajne duchowne mozy, ſchtoż ſu tež muſoſy ſpuſcźicźliwi ſwědokoju wobſwědcźiłi.

Tak je ſud jónu roſſumnje jednał.

Po ſdaczu cźeſke ſudniſtwo njehokduje ſaſtanenu ſeſadkaſtwu.

W Litoměřicach ſławja wuwinowaneho widźerjo Hanuſſena. Po zylym měſcźo ſo wyſka.

Haj, ſu tola hiſchcźe na ſwěcźe wězy, kiž wědomoſcź wujaſnicź a roſſimacź njemóże.

Spodziwny dóht jeneho chemikarja.

W Londonje, w meſi 1930

Fabrikant w Lancaſter je ſej chemikarja pſchiſtajił, kotreho žiwjenje je tkźro cźěmne a wolnych potajnoſcźow, a kiž ſtam ſaneho wopſchijecźa nima, ſchtó je a hdźe jeno pſchińdże. Tutón muż je pomjatk dozyła ſwubił. Njewě to najſnadniſche ſe ſwojeho prjedawſchcho žiwjenja, njemóże ſo na nicźo dopomnicź, ſchtoż je ſo prjedy ſtało. *Po nahladach Klarja jeona ho tu wo ſymjenje pomjatka*, kaž je ſtawiſny łekarſtwa ſnała.

Cźehodła dźěći łže.

Tute praſchenje je ſej hižo někotražkuli macź ſtajiła. Starſchi a wocźehnjerjo ſu pjeca roſhorjeni a njemérni, hdyž dźěcźo k prěnjemu raſej pſchi jenej łži popadnu. Mjeſo ſo pſchepytowacź, cźehodła dźěcźo łži.

W mnohich padach budźe ſo wo hubjene muwiwanje dźěcźa jednacź. Dźěcźo pocźina ſo ſtajecź. Chze ho ſe łju někajkemu thłoſtanju muwinycź a wulzy cźinicź ſ nécźim, ſchtoż je ſej ſ porſtow wuzyzako.

Sa dźěcźi wěſo lohko njeje. Cźuja ſo małe a ſłabe a podleza w mnohim doroſcźenym. Sſwoju wolu njemóża bjeſ dojcź pſchecźiſtichcźecź a njedowidźa, cźehodła tak njedźe, kaž jej to myſła. Macź nochze na pſch., ſo hólcź we dſchcźojtym wjedrje ſ druhimi na dworje bźi hrajła. Pſchſładuje ſrudny pſchi wokna. Kſkowaja a pyjaja ſo. Hlećie jenoż, kak bźhaja! Naſch hólcź bź wubjernu khwaſku. Dyrbi na kóždy pad won, ale kak? S proſchenjom pola maſerje nicźo njewuczkni. Nětko jemu łża na myſł pſchińdże. Wobkrucźi, ſo nowy ſeſchink trjeba a dhże ſe klamarjej. Tuž ſwój pucź naſtupi, ale pſchi tym je ſwojimi towaršchemi khwilku pohraje.

Druhe dźěcźo je jara krucze wocźehnjene a thłoſta ſo hnydom ſa někajke pſchełtupjenja. Wěſo budźe ſpytacź, thłoſtanju na někajke waſchnje wucźelnycź. Na to waſchnje ſaplecze ſo do łyczje łżow, je njeměrne a wěſcha ſłowu. Najhórſche je, hdyž ſo dźěcźu nawrót wotrěbnje ſe ſnatym pſchiſłowom: „Schtóž jónu łži, ſo njewěri a byrnjež měł ſo k wěrnoſcźi.“ Schto dyrbi dźěcźo cźinicź, hdyž je woprawdźe łżało? Niczo druhe hacź dale łżecź.

Sałho druhe dźěcźi ſu ſłabe napſchećo ſtarſchim braſam a ſotram abo ſu huſcźiſcho ſ doroſcźenymi hromadźe. Sałyſcha wſchelake ſkutki, kotreź dźěcźi wukonjecź njemóża. Nětko chze dźěcźo, hdyž je pſches někajki padawk k tomu pſchiſchło, ſ druhimi ſo cźunacź a nécźoho ſajimałe powdacź. Wſchitcźi dyrbja ſměrom bycź a ſo dźiwacź. Wěſo njeje dźěcźo to dożiwiło. Na takle małe podawki łłuchaja doroſcźeni, nima-li nicźo druhe ſa dźěcźo, a zyle cźěſche ſo to tej njeſtawa. Hdyž jej dźěcźo nécźoho wumyſłi, móże trajch nécźoho dozpěcź.

Dźěcźi budu łżecź, ſo dyhu ſakaſane po druhim pucźu dozpěłe a ſo pſched khłoſtanjom wukhowaſe abo wulki ſacźiſcheź cźiniłe. Taſke dźěcźi dwełaja na tym, nécźoho, ſchtoż bychu rad pſchewjedle, na prawym pucźu jej ſwójcźicź. Njedowěrja bźi, macź pſchepokaſacź, ſo ſo njeſaſhynnja, tyrnjež deleka hrałe. Khłoſtanje je nécźoho njeſnjeſłiwe ſa nich, kóždy ſrědk je jim w ſadwělowanju prawy. So mohł nécźoho ſa nje ſajim mécź, ſda ſo jim njemóżne. Jenoż w pjeſanym ſelbarnym pſaſcźeju ſwěrja ſo na ſwěſko a myſła nécźo doroſcźenych hódne bycź.

W kóždej łži leži nécźi wěſta ſłaboſcź. Dźěcźo, kotreź bźi nécźoho dowěrti, njertrjeba łżecź ado ſo khwaliczi. Jemu jeho ſkutki a dźełło dohaja a njetrjeba ſo ſ druhimi měricź.

Schto ma ſo nékto pſcheceźiwo łżecźu cźinicź? S pſchedkhadźanego je jaſnje, ſo ho dźěcźo kóždy kroć khłoſtacź njeſłuſnjmě. Pſches khłoſtanje ſłubi ſmuźitoſcź a bóle k tomu, ſo dowěru k bźbi a k wocźehnjerjej ſłubi. Tón ſ khłoſtanjom dopokłaſa, ſo dźěcźoru nuſu njeſnaje. Schtó budźe tepjagemu ſa ſo wſacź, ſo ſa hakoſu kcźeſagego ſchtoma ſtrabnje, hdyž móże ho tak wumoźicź a ſiwjenje bźi wuthoh

Muža namakachu pschech wjazy hacz dwunaz klomoj we Welfsatu, město w Iritkej, hdjez bjes wšitcho samera wokoło bludzjesche. Dowjedzechu jeho do khorownje a tu jo wupokasa, jo jo wo cžłowjeka jedna, kiž je swój pomjatk zhubił. Niz jenoż so njemóžesche ani to najmjeńše wo swojim pokhadze, mjenje, stowje, wo swojej starobje wuprašowacz, njemóžesche samo wo najznadnischich wschědnych wěcach ženeho wopschijecza. Njemóžesche hlido jako hlido, dwórku jako dwórku wosnamjenicz. Móžesche drje cžitacz a pisacz, ale jenoż mechanisky (djese hlubschcho dorozumjenja). Njewědjesche j pismikom niczo sapoczacz, njemóžesche tež j pismikom žadyn smytk hromadze swjesacz. Dyrbjesche jo j nim tak wobkhadzecz, kaž j unaym dźěsecym, jemu wschitke wězy pschiswoicz, kotrež cžłowjek trjeba, so by někak w swěcze wobstał. Myšla, so je wojnske wobschkodzenje tute spodźiwne połoženje sawinowałe, ale tu to jenoż mnjenja, dokelž muzšti njesamóžesche niczo wujasnicz.

S pschipadom jo lekarjam poradźi, prjedawsche powołanje zusebo muža wuslědzicz. Wobdźesche jeneho buja wotu, kaž w chemiskich laboratorijach (dźěłownjach) trjebaja, pschitom ja njej njejapzy tak, kiž je to nawuczeny chemikar swuczeny. Wo někajkele wědy j tutoho sacha njebě niczo swostałe. Tola njetrajesche dołho, jo zaly kiž je po sdacju jara inteligentny, swoje chemiske studije dotonczi, so hodźesche jo jako chemikar w jenej tworni pschistajicz.

Lekarjo dźerža jeho ja 35 lět stareho a njedadźa jo w swojej diagnozy mylicz, dyrnjež hižom schěre wokoły měł a jeho wobliczo załdale było. Sču po zymym swěcze zhódźili, so bychu wobobu zusebo postajicz mohli. Ale wschitko podarmo. Muž jo tež prózuje, swój pomjatk zaby dóstacz. Dawa na zhi wschelake hypnotiske pospyty cžiniecz a chze je wschěm glawtom někajke stschaženje cžasowe wukonjecz, so by j tym snadź jo pomjatk zaby wrócził. Hacz dotal bźchu wschitke eksperimenty (pospyty) bjes wuspěcha. Muž j Nědźez dyrbleschе jo tu khwilu j tym spokojicz, zyle nowe žiwjenje sapoczecz a tak dołho cžakacz, doniž jo jemu nschto j jeho prjedawscheho žiwjenja njewujasni.

Wikowarjo z holcami a jich lesć.

Je sležeła hdy kaž w filmje. — Wikowanje j holcami w holczjazym gymnasiju. — Stóstnizy hypnotiserjo jako wikowarjo j holzami.

Wo tym so pische:

Sajecze někotrych stow žobustawow jeneje zwólby wikowarjow j holzami psches argentinsku policiju a tammy skandal Schmelingowych rejowarkow skožuja kedźbnosć na organisazije wikowarjow j holzami, kotrež njedźiwajo na pschecžiwnych nahladow wyschnoscžow niz jenoż w Ameriki, ale tež w Europie swoje masane dźěło wukonjeja. Swietscha tak njeje, kaž so w filmach pschedstaja, so by mlodźi pod nětajkimi wuhladami do wukraja wabja, dyrnjež so tuto waschnje nałožowało. Schmelingoweje pod dopokaja nadosć, so mlode holczki psches rjenje klinczaze wumělenja do wukraja nawabja, so bychu so tu na wikowarjow j holzami pschedale. Take njehańbite njethmanstwa rosbori bórzy zyły swět a naczinja wulki skandal, so w najwjazy padach tutym slóstnikam cžeżko jich njethmanosć dopokasacz hodźi, je tuta losć wosebje straschna. Stajnje jedna so wo wukrajnika, kiž je jara bohaty, so po sdacžu w dobrym wotmyślenju j mlodej holczku žlubi, so woženi a potom do swojeje domizny so wrócži. Schto so někto z tutej holzu stonje a ke kajkemu samérej je so tute mandźelstwo swjasało, hodźi so sležeła samo psches krute pschepytowanje kriminalneje policije wobkrucžicz. Sču wikowarjo j holzami, kotriž so wob lěto 200 krócz wożenja. Husto bosć njecžedu je swojimi „mandźelskimi“ do dalokeho kraja, ale wotpuschcza jich j najatymi agentami, so mohli je rucže wospjet sabo wożenicz, t. r. nowe twory sa holczoze wiki wobstaracz.

Kajku lesć wikowarjo j holzami nałožuja, hodźi so je podawka dowidźecz, kiž je so psched nješchto cžasom w Rumunskej stał. Tu bě rejwarišt wjacej holczazeho gymnasija wožebity lubuschk mlodych domow. Sslubi so j nimi a žlubi jim sostojnstwa we wumjelstkich wusiewach. Na to so holzy swjasachu a nastupichu bjes wědźenja swojich starschich jěsu k „dźiwadłowym direktoram“. Tuzi direktorojo běchu mětježelu sjawnych domow, do kotrychž bě jich kražny rejowarišt wjacej pschedał. S tuteho města cžetnywschi sapocza swoje masane dźěło na druhim městnje.

Mlode holzy, kotrež do tajtich domow pschińdu, móža sležeła sakho wom. Wobsteji strach, so pschiwinjni abo policija sa nimi sledźa — policija je husto w balkanskich statach a też w Ameriży wot tutych wikowarjow j holzami wobtykana — potom so holzy ruche do druhich krajow pschebjehu, dokelž mětježelu sjawnych domow a wikowarjo j holzami su jene pałmo po zymym swěcze. Sču ruche mjes sobu swjasani a pomhaja sej w straschnych padach. Wołebje w Algieru (w Afriży) je straschna stajiza sa tajke pschewjedzene holzy, kotrež dyrbja so policiji a pschiwinnym j wocžow słubicz. Wot Algiera so potom sa někotre tydźenje do Južneje Ameriki pschewjesu, hdźež so we tajtich njethmanych domach słubja a ženje wjazy na sjawnosć njepschińdu.

Jako wikowarjo j holzami wustupuja muzšti, kotrež su hižo jako hypnotiserjo wustupowali. Sstawni rjani muzjo, kotriž na žónšti popad do Europy, wołebje do Němskeje, Pólskeje a balkanskich statow pójdźechu, maja dyrbe wulke wuspěchi, ale też wulku muku, swoje wopory psches morjo dowjedźecz. Na dwórnischczach a w pschistawach stoja w Europie pschewjele straznikow, kotriž jim kruce na porty hladaja. Jenoż hdyž su jej dowěru swojich woporow nadobyli a so j nimi zyle pujorne pschechodźeja, tak so nichtó na nich njetuka, móža bjes sadźenkowo do Afriki abo Južneje Ameriki twochnycz. Hypnotiserjo sconjenja swoje wopory psches swoje kunschtny swólniwe cžinicz a pod hypnosu (w sasparnjenju) swoje wukasy dacz, kotrež su a wotwjedźenje mlodych holzow trebne. W tajkich padach je sa policiju cžeżko, tajkich muzšich pschestupicz, hamo hdyž maja někotre holzy wokoło so, dokelž holzy steja pod kuštom swojeho cžiwowarja a cžinja sacžischcej puczowarjow, sykha hdyž wikować j holzami to wurjadnje rosumi, druhich j tym icheacz.

W tutych padach móže so wikowanje i holzami cžeżko dopokasacz. Potom sjawnosć mění, so wikowanje j holzami njewobsteji, dokelž „lchož w aktach njesteji, to njewobsteji“.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanʼ w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartʼ w Rózanczy. — Za nawažnik: G. Janakʼ w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pónoždu 16. junija 1930.

Barlinska bursa sahdženu hobotu pschecželnischi wobraz jewischcze. Wobrot bě wožiwjeny a kurhy so skrucžowachu. Na wikach j dołżnymi a rentowymi liteżinami bźchu kursy wschelake.

Produktowe wiki wostachu też hobotu w dotalnej cžischczi. W hotowym sonje wonjź wo 5 pj. postupi. Sa posoźiske termije bź pschinjesa schłabjena, rožka pak skrucžena. Boja so, so mohła trajaza šuchota žitam swadźicz. Sobotu płaczeschе zentnar:

w Barlinje

rožki 8,60—8,85 hr., nasymschcho jecžmjenja 8,35—9,10 hr., wowsa 7,30—8 hr.,

w termijowym wikowanju

sa julij: pschenizy 15,10—15,15 hr., rožki 8,55—8,60 hr., wowsa 7,90—8 hr.,

sa september: pschenizy 13,10—13,12½ hr., rožki 8,77½ hr., wowsa 8,10—8,16¼ hriwnow,

sa oktober: pschenizy 13,15 hr., rožki pak 8,80—8,85 hr.

Pschistajenja:

Knihiwjednike prjnoscho, sa šukelnju w Hródku. Postajenja j nadrobnym žiwjenjobźěnym pod C. 479 na wudawarnju „Spremberger Anzeiger“ w Hródku.

Dźowku, hnydom, Lehmanni w Hródku, Hórska haza 17.

Holzu do domu, Schyza w Semjicach.

Knichinsku, knjezi dwór w Jamnom.

Wuczobnika rěsnikeho, Jahna w Rikeji.

Na pschedań:

Sosa, pišanišcej blidźi, wuhotowanje Lhańce, w Wiskopizach, Dźěžźanska hrona 34.

Huzy 6, stare 9 njedźel, w Kumsichach 3.

Wołaj podhobn., w Kotecach 13.

Kóń walach, 10 lětny, w Nowych Porschichach 52.

Jałowa wysokoskuczelna, w Dźuwocžicach 3.

Wołaj na pjerach, w Hródku, Wojerowska hrona 11.

Wós sportki, w Hródku, Dźěžźanska hrona 42.

„ k motorskemu kolej, hotowy w Nowej Wsy pola Rakez.

Krowa wysokoskuczelna, Kollawa w Gosdze.

„ wysokoskuczelna, w Minakale 42.

„ mloda, wysokoskuczelna, do cžahanja, w Cžornym Hodlerju 101.

„ wysokoskuczelna, w Nižej Wsy.

„ wysokoskuczelna, w Kaltobju 14 a.

„ wysokoskuczelna, w Boschczach 37 a 27.

„ wysokoskuczelna, w Malschczach 92.

„ a jałowa, wysokoskuczelnej, w Njeswaczidle 69.

„ mloda, w Hornym Hamalnje 14.

„ s cželeczom, w Sdźeri 27.

Karnikle hobry, w Kanjenzu, Halschtrowska hrona 9.

Prošata, we Sajdowje cžo. 8.

Prohata, Jaurich w Nadlizy.

Ssamo j luti, we Sslomjenju pola Hródka, na Winizy.

„ w Njebjelczicach 37.

„ Wagner w Bistopizach, Nowe-Mschecžanska hrona cžisło 9.

Ssudnizy na pschedawanje

wutoru 17. smažnika 1930

we Wudworju w hosczenzu dop. ½11 hodź. pišanišk blido,

Wosjewjenje.

Sud je konkurs wotewrił nad samoženjom cžažnikarja Kurta Manera w Budyschinje na Kamjenitej haży cžisło 17, prawizinika dra. Sandera w Budyschinje na Khěžorskej dróhy sa sarjadnika pomjenowanschi. 1. termija budże srjedu 11. 7. dop. w 11 hodź., 2. termija srjedu 30. 7. dop. ½11 hodź., wobej w Budyschinje na Budnistwje, jstwa 141.

Na pschenajecze.

Wischnje, knjezi dwór w Nowej Ssmilnej.

Kupuje:

Ssyma j luti, Knježka, spedźer w Lubiju.

„ j luti, Mětka, rěsnik w Budyschinje, tel. 3019.

„ do składa. Mader w Budyschinje, Jägerowa haza cžisło 40, telefon 2107.

Skarowe denese.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje; Wiki su jara šnadne, płaczischi so wotdźerbjuja.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, jenoż so wowsa su płaczischi trochu skrucžene.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

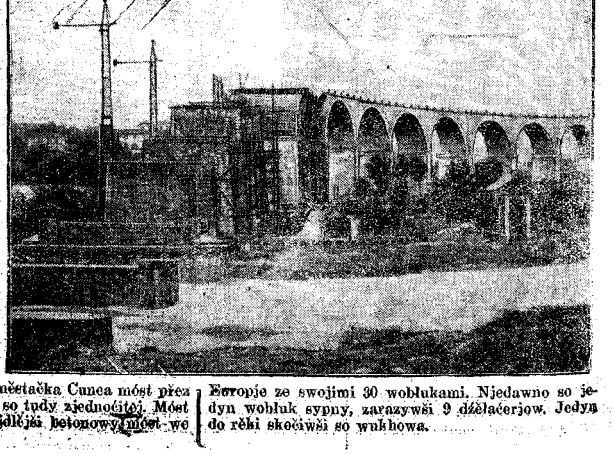
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	13. 6.	12. 6.		13. 6.	12. 6.
Pšenica	311-314	311-314	bunc	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172 177	woka	19-21,50	19-21,50
nat. jačmjeń	—	—	južne lupiny	16-17,50	16-17,50
nat. jačmjeń	167-182	167-182	falte lupiny	21-23,50	21-23,50
wowe	146-169	145-16	teradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	11-12,00	11-12,00
pšešć. muka	34-42,50	34-42,5	lany wosušk	15-16,25	15-16,25
ržana muka	20 24,25	0 24 2	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	7 8,25	7 8,25	pšenj. kruški	13-13,40	13-13,40
ržane „	7-8,00	7-8,00	syno, 50 kg	1,40 1,60	2,00-2,35
raps	—	—	ržana sloma	0,80-1,00	0,85-1,00
hrósch. Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšešć. „	0,70-1,85	0,85-1,10
lane symjo	—	—	wowsna „	0 65-0,75	0,65-0,75
pšeluški	17-18,00	17-18,0	jačna „	0 65-0,75	0,65-0,75



Dom za wučahowarjow w Genua so zasypnył. Ze rozpadankow zwučahachu 10 morwych a wjele cežko ranjenych. Genua je primórske město w Italskej pri Srjedźozemskim morju.



W Italskej twarja pola městačka Cunea móst preza rěcy Stura a Gesso, kotrejž so tudy zjednoczitej. Móst twarja z betona. Budźe najdlějši betonowy móst we Europe ze swojimi 30 wobłukami. Njedawno so jedyn wobłuk sypny, zaraz wyschi 9 dźěłaćerjow. Jedyn do rěki skočiwši so wukhowa.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowórnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Ks. Wład. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so wjace nawěšćid a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeco wšěmi čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dwě žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pósłanje přiwozwěścić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 138 — Budyšin — Wutoru, 17. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Što dyrbi nuzowy wopor płaćić.

Němske knježerstwo je swoje dawkowe nacźišći němsko-ljudowej radże k wuradźenju pschepodało. Wo nuzowym darbi so praji, jo dyrbja jón płaćicźi jastkinizy a pschisjahnjeny němskeho stata, krajow, gmejnow a gmejnskich związkow, němskotatneje banki, druhich zjawno-prawnych družstwow, němskeho żelezniskeho towarstwa a wojazy wobsrjelowanych. Dale sastojnizy a pschisłužbnicy pschi pschedewzaćach pschi pschewažnym wobdźelenju kapitala wschich zjawno-prawnych družstwow; dale dostawarjo cźahaceho pjenjeza, pensije, wudowjazych a gmejnskich pjenjez abo druhich dostatkow za dokonjenje pryedawskeje słužby, kotrež němski stat, kraje a druhe zjawno-prawne družstwa dawaja.

Wobłah privatnych pschisłužbnicow, kotrež maju nuzowy wopor płaćicź, so takle wopisuje: Wschě druhe wobłohi z **dochodami, kotrež jsmu 8400 hr. wob lěto pschekrocźeja,** a kiž so wo wobłohi njejedna, kotrež su za pad bjeskónčnje dyrbjeńskeje sawěsćene.

Unter Judika.

*

Po rosprawje „Timesjoweho" rosprawnika, **žo lud je wosharjenjom wari.** Kóždy wokomik może ke krwawnym rozjenjam dóńcź. W druhej Indiskej pak je poslednji tydźeń kótre połepschenje połoženja pschinjesł. Sražanja, kotrež su so tu a tam stałe, su mjenje krwawne a krute hač pryedawschе njedźele. Mohamedanow je wo dosć bóle a bóle Gandhija zdaluja. Mohamedanskej wjednistaj Mohamed Shafi a Jinnah stej kónc tydźenja z městskarom dołhe rozrěčenja měli. Wobaj wjednikaj wulku rozumjeć na to kładźetaj, so dyrbi kóžda pschichodna indiska wustawa njejsćichinu na dožahaze waschich schkitaceh. Powěsće z Kalkutty praja, jo je wyschnoć tam w sandźenej nozy 127 wozobow zajała.

Němski žejm.

Němski žejm je póndźelu druhi króć wo wudawkach za němske znutskowne ministerstwo w lěcze 1930 wuradźował.

Demonstracije a nasylnosće němskich nacionalistow.

Nazionalni sozialistojo su w Pruskej poslednju njedźelu k tomu wuzili, jo bychu pschećiwo zakazanju uniformy zjawnje wustupowali. Na wschelakich městnach w Barlinje su wjsche hromadźe 150 nazionalnych sozialistow zajeli.

Njedźelu je **we Wannseeskich zwobodnych kupjelach pola Barlina k wjeschim nazylnosćam sozialistow dojschło.** Wjes nimi a pschibłuschnikami druhich stronow puti nasłachu, do kotrychž so tež někotři kuparjo zapleśeźechu. Sawołani policistojo někotrych biźakow zajachu.

W Rokitnizach w Hornjej Schlesiji su so njedźelu popołdnju nazionalni sozialistojo a kommunistojo do puća dali. Pschi nich so dwaj kommunistaj a dwaj nazionalnaj sozialistaj lohko zranichu. Někotre wobzwy so zajachu.

Breitscheid wo politiskim położenju.

W kupjelach Godesbergu je njedźelu na wotkrjesnym zjidźe sozialnedemokratiskeje strony Hornjeje Porhelnišeje **Breitscheid** wo politiskim położenju rěčał. Sozialdemokratija ma statnych a sozialnych politiskich pschicźinow dla połne jrozumjenje za to, jo dyrbja jo finanzne wobezežnoze wotstronicź, tola wona njejsamoze za knježerstwom po nanjetwanym puću źiźdowaćej. Wona stejischcźo zastupuje, so dyrbja pschede wschim wobzwjedźerjo wulkich samozjenjow nuzowy wopor njesć. Ani nadala opposizija jako kamschny zamyšl njewobhladujemy. Cźaš pschińdże, hdźej budźe wahlad sozialdemokratije znutska knježerstwa zaso płaćicźi, hačrunjež jym wozobinizy pschežiwdźeju, to może so to hakle stać, **hdyž je žo lud zaso z wólbami rozhudźił.**

Přestupjenje uniformskeje zakazanje.

Sо bychu pschećiwo zakazanju swojeje uniformy we Pruskej protestowali, su sandźenu njedźelu nazionalni sozialistojo na wschelakich městnach w swojej uniformje zjawnje wustupowali. Na jenym Barlinskim dwórnischczu je policija jedinacze uniformu wobleczenych nazionalnych sozialistow w żelezniskim cźahu zajała. Wschitkich zajatych wobdźelenju I A pschepodachu, dźesać z nich smjeja žo dla wosebenja jakalanje drasty a jedyn z nich pódla toho dla njepschijomnosće dla samolwicź.

Protestowanska zhromadźizna pschećiwo Frickej.

Durinskich krajny swjatk němskich stacźanow židowskejewšy bě žo njedźelu dopołdnja w Eisenachu na protestowanšu zhromadźiznu pschećiwo politiku durinskeho znutskowneho ministra dr. Fricka jeschoł. W zhromadźiznje, kotraž bě zwjsnje wobpytana, pschedbyda zentralneho wubjerka dr. Weiß z Barlina rěcźeše. Rozwiesće w durinskej, niż jenož durinskich židow, zyke němske židowstwo, ale zyły němski lud nastupa. S ministrom dr. Frickom Weimar, měšto Schillera a Goethy, swoje mjeno jako duchowna zentrala Němskeje a jako metropola žiwotowego měšćanstwa zhubi. So su **durinskе schulske modlitwy** pschećiwo židam samerjene, je powschitkownje znate. Nazionalno-sozialistiske myšlenje je **próżne a njewědomotne.** Sdyka je njerozum, pschiłuschnosć k ludej po rasy postajicź; pschetož w Němskej su jenož někotre sta cźistorasnych połnoznych ludźi. Židźi su **k němskej kulturje** znajmjenšicźa telko pschinoschowali, kaž kschesćijenjo. Też swonkownopolitiju je dr Frickowa politika njemudra. Pschetož kak dyrbi Němska runoprawjosć na pschikład wukrajnych Němcow w Swjatku Ludow zastupowacź, hdyž w žamźnym kraju tajka njeschčepliwosć pschećiwo ludowym towarschcam knježi. Njedźiwajcy wschedno njepschećiwstwa budża so němscy židźi jako dźiwerni wótcźinu lubowazy Němcy jacźiwaci.

Shromadźizna rejowaše w smjsle wčerjschnowych rozkładnjow pschija. Wobsedźe je nadźija, so budże němski president w Durinskej woswole židowske praschenje dowidźenje a njesfrotnišej pruhowacź.

Nadrozne wojowanje w Cukarje.

Wobwodź, kotrež su so pschi politiskich pukach w Cyrbnje zranike, su so do zwj. Jakubskeje khorownje w Lipšku pschiwjesće. Wjetschi dźeł z nich je so zaso z khorownje puschcźeć mohł. Městna policija a żandarmerija bdźeschej pschećiwo biźakam najpryedy zakrocźiłej, so by so porjad wobnowił. Podarmo pak je so prózowaschtej. Dalše hdyž nadpadowanšti kommando policistow z Lipska pschijedźe, mógachu so biźaźy rozemać. Wschě wobzwy, kotrež běchu na wojownischczu pschitomne, so za bronjeni pschepytachu. Namakachu jedyn pistnik a mołasny khorhojcź, kótrejž. Schtyri wobzwy, jeneho kommunista a tśjoch nazionalnych sozialistow zajachu a hamtšemnu sudej w Zwenkawje pschepodachu. Wšej so pschepytuje. Powědanje, jo je jedyn ze zranjenych po puću do khorownje wudychał a je jedyn druhi w khorownі na swoje rany wumrěł, njeje so jako wěrne wupokazało.

Poslednja kritika Parkera Gilberta.

Reparazijski agent Parker Gilbert je swoju słónčnu rosprawu pschedpołožił, kotraž hacź k dujej dośaha, na kotrymž je Youngowy plan do mozu stupił. Na konzu reparazijeh agent **němske finanzowanje wótro pohudźuje.** Němska je pschećiwo zahadze jeje khěrchita, so dyrbja so wschě wudawki z dołhodanti wurunacź, a njeje husto pschipowědzene **reformy** (wurunanje finanzow) reformu zarjadnistwa, reformu zawěsćenja dźěłonjemjerjow, z dołhajcej rošyrjenjeju pschewjedła. Wobsedźe so powschitkownje powjetschenje sałtojnistich mjdow w oktobrje 1927 a wosthnje, po kaźiniż so němšti hospodarźi plan nastaja, wótro kritisuje.

Němski znutrkowny minister Wirth wo mrěcu Lübeckskich dźěći.

Němski znutskowny minister dr. Wirth najprjedy wo wumrěcu 30 cźěsnych dźěći, kotrež su hrěch pschez tuberkulosu po Calmettowym waschinju dostałe, wusiewjenje pa, w kotrymž praji: Se strony Lübeckk. stata łaž teź z mojeje strony je wschо stawa, jo by so wschо dospołnje wujasnilo. Hač zu je so strony městnow, kotrymž je wothladanje dźěći dowěrjene, smylił cźinite, smeje Lübeckski stat swěcźeć, pschepytanje nadźijomnje k jastwenu wunoschcźeć dowjedu. Na dospołnym wujasnjenju brdźetej němske medizinalne zarjadnistwo a němski strowotny hamt se wschej rasnosću habu dźełacź. Hižo pschi pryedawschich składnosćach stej němske znutskowne ministerstwo a němska stronosćanska rada lěkowanje a schkitanje pschez tuberkulosu po wona rada lěkowanje a schkitanje pschez tuberkulosu po Calmettu za wróćezdźerjo pohudźałoj a w meji 1927 Calmettu jo wróćezdźerjo pohudźałoj a w meji 1927 němskim krajam na to zo porjadowaju. Dyrbi so swěcźicź, hač może Calmettowe waschinje jame wožiwjenje skutkowacź, abo hač zu jenički pschi wuwjedźowanju winowate. Pschepytanje w němskim strowotnym hamtje, w Robert Kochowym wustawje a we wusiawje śledźenja za tuberkulosu w Hamburgu-Eppendorfu budże znajmjenšicźa hischcźe schěsć njedźel trać. K schu je žo stako, jo by so mjes schorjenymi hischcźe wukhowało, schtož so hischcźe wukhowacź hodźi, a so bychu so dźěći, kotrež su strowe wostałe, dohladowale a so psched schkodowanjom schkitałe. Wustawne lěkarske autority Hamburgskeje univerzity su je stwojimi Lübeckskimi kollegami dalsche postupanje dojednałe. Pschi pathologiskich pschepytowanjach so też profektor pathologiki. wustawa, khorownje w Barlinje, prof. dr. Schürmann, hromadźe z němskim strowotnym hamtom wobdźełuje. Němski strowotny hamt pódła toho z profesorom Calmettom listuje.

Pólska žada wurunanje za němske ratarske cła.

Němskemu pólčanjej we Warschawje je so pólska nota pschepodała, kotraž so z němskimi ratarskimi złami sabera. Pólske knježerstwo w nocze praji, so su z powjetschenjom němskich złow ważne pólske sajimy schkodowałe. Tohodła jednanje porucźa, so by so runowaha, kotraž je so z powjetschenjom złow rostschahła, wobnowiła.

Italske hrożenja pschećiwo Francowskej a Juhoslowjanskej.

„Tempo" z Bari wo nowych studenistich demonstracijach pschećiwo Francowskej a Juhoslowjanskej powě. Demonstrantojo su na torhoschcu franzowskim chorhoj spalili a druhu khorhoj rostorhali. Stónczuje su też dwě juhoslowjanskej khorhoji spalili. Sdyrne polizajske mogu su konfulaty schkitałe, tola je ledma možno bjsko, zatkadźowych studentow wot wobrozenych twarjenjow wodźerzeć. Wjednik fajsistiskich organizacijow w Bari je płomjenjaju rěcź měł, w kotrejž je pschećiwo zakazanju antifajsistiskeho zjednoczenstwa italskich emigrantow w Parizu protestował a hrohył, so Italska Franzowsam a jich schkarmym juhoslowjanskim pschećelam pschiłuschne wotmoknjenje da.

Žadanja winicarjow w Francowskej.

Winicarske swjatki w pokrudnischej Franzowskej su we Narbonnje wulku protestowansku zhromadźiznu wotmeše. S pohladom na krizu we winizarstwje zadaju wjetsche zo na wukrajne wino. Dowoz wina z Algeriena dyrbi so zakasacź a winowy dawk so snizicź. So bychu swojim žadanjam wjetschi doras dali, so wobsamknu, so dyrbja wschitcy zapołožerjo a senatorjo, zobustawy generalneje rady a gmejnskich radźicźelo swoje zastopnistwo złoźicź, jeli so knježerstwo njeby hnydom swoje słubjenje dopjelnilo. Na konzu winizarjo, so bychu swoju wolu k wojowanju pokazali, k pomnikej padnjenych winizarskeho słožża z lěta 1907 pschicźeżechu a pschi nim wjele wěnzow położichu.

Wutrajnosć indiskeje revolucije.

Knježerstwo je wschěm wyschnoćzam poruczilo, so bychu wschě mozy nałožiło hibanje njepokutschnoze wobwoleństwa w Bombayskim presidentstwje potłóczicź. Gouvernur sir Frederik Sykes je dołhe rozrěčenje z rosłaporjadnym wójska Bombayskeho wokrjesa a z městnym policajskim schefom wo trjebanju wójska w padze nuzy měł. S Punu a Secunderabada su po wojazu do Bombaha zjechnyli, so by so Bombayska wojerska nóz posylnila.

*

S postupanjom policije w europiskim wikowanskim dźeln Bombaya pschećiwo dobrowólnikam, kotrež pyluja rupowanju wutrajnych ikaninow sadźewacź, je tam wulka napjatosć nastała. Hdyž bě policija 15 dobrowólnikow zajała, je na jich městno hnydom druhi dobrowólnizy stajchu, kotrychž tohorunja zajachu. Wulka cźerjoda ludźi je zbéża, kotraž i rozcźahowanjom rosporjenjom sajała do policajskeho woja pschikleśowaschе. Wobydlerstwo je so tak njepschećelsjy poczinja, jo so nowych njemérow boja.

Generała Dawesa za diktatora w Chicagu namjetuja.

„Daily Herald" je telefonisce rozrěčenje i nětkole we Newyorku pschebywajcym amerikanskim pólganzom w Londonje, generałom Dawesom, wotsewił. Tutón pjecza swoje zastopnistwo wopuschcźi, so by strajchny a wobcźežny nadawk wschewzał, jako diktator w Chikagu městno i moju tamnischich hlósnikow wuzwobodźicź. Generałej Dawesej

fu pjeza diktatorsku móz w Chikagu posliczili. Won je wotmakowił, so je swólniwy, to politiczne zebi pschemyślicz.

Mudawaŕ „Chikago Tribuny“ je k jeile powiesi rjekł, so je general Dawes prawy muz sa wuczisczenje Chikaga, kotryż tyżaz stóstnikow hospoduje.

Mobilisazija mandzurskeho wójska k podpjeranju Nangkingskeho knjezerstwo.

Nangkingske knjezerstwo je telegrammu marschalla Czanghmeliangowa wojsewisko, w kotrymż tón pschipowéda, so fo mandzurske wójsko k podpjerjej Nangkingskeho wójska we wójnje pschesciwno polnóznym wójskam mobilisuje.

Sakskim Serbam!

Pschichodnu njedzelu woli so do sakskeho sejma. Njezwlicze wliw swojich pschecziwnikow s tym, so so wolenja wostajicze, ale **wolcze!**

Koho **njezmémy** wolicz? Stronu, kotraż **jenoż** na materielne lepschiny, na hospodarske a politiske samery hlada a **niz tez** na kulturne, wosebje na narodne a nabożne. Człowjek njeje ziwy rot khleba sameho. Tohodla czerpimy dzensa pod wotbeŕanjom nabożneho a zyrkwinskeho ziwjenja, pod sesmétnjenjom schule a pod spadowanjom wscheho praweho porjada, dokelż je wulki dzel naschego ludu pschi wólbach sa liszinu hlosował, kotrychż sastupjerjo zaneho sajima sa sdzerzenje a hajenje nabożneho ziwjenja a kschesczijanskeje zyrkwje a sa wobkhowanje kruteho porjada we swójbnym a ludowym ziwjenju nimaju.

Koho **mamy wolicz?** Stronu, kotraż ma srosumjenje sa **hospodarske** nuzy naschego czaża, jich pschiczinu prawje znaje a pyta wotstronicz, wosebje pak tez zobu czuje s naschim **wjezny..a ratarskim,** każ tez dzélaczerskim ludom, **a zdobom** so prozuje wo duchowne a narodne berjemeczje naschego ludu, wosebje tez wobara wschemu duchownemu sanjerohdzenju a duschinemu skazenju a spadowanju zwójbneho a zjawneho ziwjenja a krucze dzerzi na spuschczomnje dzélaze knjezerstwo.

Tajku stronu widzimy na wólbnej liszinje **6:**

„Sakski wjezny lud“.

Na njej steji nasch zerbski krajan, sastupjeć naschego domisny, luzes **kubleŕ Schpitan** se **Syzig,** kiż je hizo we saschkym sejmje sa naschu wes skutkował. We nowym sejmje zebo wosebje nusnje trjebamy, so by naschu petizziu wo obligatorisku zerbsku wuczbu sa zerbske dzéczi w naschich schulach mózne sastupował. Won je doscz nashonity, so mohł nasche narodne pschecza s wuspéchom pschednjesczć.

Snadz zebi nékotryżkuli evangelski Serb pschi tym myśli: To mje prawje njeszkoji, so dyrbju runjewon katolskeho Serba wolicz. Tola wschak so njewoli jeno wosoba, ale zyła liszina, a na njej wschak steja do Schpitankoweho mena tżo evangelszy kandidatojo, kiż móża sa sajimy evangelskeje zyrkwje derje wustupowacz.

Evangelskim Serbam wschak mohł so tez „Evangelisch-sozialer Volksdienst“ poruczecz, kiż prêni ras swojich kandidatow postaja. Tola je hischcze njejasne, kak tutón so k naschim zerbskim należnosczam staja a dwélomne, hacz dozyła zaneho kandidatu pschetluczi?!

Psches to pak bychu so hlosy naschego maleho ludu rosbrojile a samo by so praschalo, hacz bychmy po tajtim wotschczépjenju hlosow hischcze Schpitanka pschetlóczili, a Sserbja potom njebychu zaneho sastupjerja sa zerbske samery méli; to by politika njeleposcz była.

Schpitank, kiż bu posledni ras jako 4. mjes pjeczimi sastupjerjemi „Sakskeho wjesneho ludu“ do sejma wuswolenY, ma, jeli so Sserbja swoje hlosy njerosbroja a so njeschczépja, dobry wuhlad na snowawuswolenje, hacz runjez je stejnischczo tón krócz czéczsche.

Njech su evangelscy a katolscy Serbja pschesjene. Se **6. liszinu „Sakski wjezny lud“** wobaj dzélaj naschego ludu swoje spokojenje namakatej. Njech wschitzy sakscy wolerjo, muzojo a zony, swój hlós dadza liszinje

6: „Sakski wjezny lud“.

Njech tez wschitke nasche zerbske towarstwa w Sakskej na to skutkuja, so bychu jich zobustawy, każ tez Sserbja w jich wobwodze so sa tule liszinu rosgudzili.

Pschedbydstwo Domowiny,
swjazka zerbskich towarstwow.

Ze Serbow

W Budyschinje, 17. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Ssylna wyschina, kotrejez jadro bésche dotal nad Skandinawiskej leżało, je so dale nad zbylu Europu wupschestrjela. Pschinjesse nam snjetsicha rjana a jasne wjedro. W nozy wot mjedzele na póndzelu a tez hischcze póndzelu rano s mésanami njewjedra plone deschcze pschinjesachu. Pschi sdzerzu wótsneho powétra może lokko k dalschim njewjedram dóńcz, kiż tez nadzijomnje bórzy nakhim stronam wotschewoszy deschcz pschinjesu. Jutsje rjedu sónczko 3,39 hodz. schadza a so 8,23 hodz. thowa. Mézacz schadza jutsje rano 12,10 hodz. a thowa so dopodnja 10,44 hodz. — Wczera wieczor w 7 hodz. barometer 750, hygrometer —2, thermometer we dnu +28. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 750, hygrometer —9, thermometer w nozy +14. — Wuhlady na ducz wjedro.

— **Puczowanjske wobrazy** wo pschnim puczowanju po Sserbobzesemskim morju s lódzu Monte Olivia Hamburgsko-sudnoamerikanskeho parolódzinskeho towarstwa je saporjena mloda dama pola sastupjerja Hamburg Süd, Biedricha Rothera na Khżorstej drohi 22, wustajisa.

S **Dobrusche.** Dokelż wschelazy ludzo drohi a trawnik wjazy krócz wob dzeń s wodu krjepja a so na tajke wschasnje woda rosbroja, je pjatk wodarjowny wubjerk tole sakasak. Mamy drje hischcze dosez wody, tola méli ludzo na to myślicz, so trjebamy pschede wschém wodu k picu a we hospodarstwje.

S **Budestez.** Tu bywa pschezo njedostatk wody. Ssamo wokolo Hajnz woda wotebera. Tuchwilu je wuradzujze wo wschelakich projektach, kak mohł so wotstronicz njedostatk wody. Nasnje ma so sahudzicz, so ludzo pschezo hischcze tak s wodu broja. Snadz budze so dyrbzecz jzyla sakasacz wuzywacz wodu k potrjebnjenje sahrodow. Njech tohodla tózdu po możnosczi s wodu kedzbliwje wobkhadza.

S **Wjelesczina.** Dokelż tez s wodu brojachu, je gmejnska rada krjepjenje s wódnizow hacz na dalsche sakasala.

S **Minakala.** Njedzelu tu mésczenjo s hromadami so nawaluja, so bychu pschi wulkim hacze swoje lehwo rosłożili a so w hacze kupali. Wohuzel so pschi tym tak njesadzerjuja, każ by człowjek sej pschal. Teptaju po wokolnych polach a kukach a nimaju sanez wotrodzajnych taflow. Tohodla je gmejnske sastupjerstwo nékto wuradziło, na lezownosczi mjes pschedawarnju k. Kitzlika a Khrótawskej sczezku sakasacz wuzitkowanje a roskopjenje lehwa kupaznych.

Tez hewak so tam wschelake khupoście worasu, bleske so rosbiwaju a czrjopy do wody mjetaju, tak so so mnohy hizo iranichu. Jeli so to tak dale póndze, wobsteji strach, so so tu kupanje zyzła jakała.

Z **Rożanta.** Njedawno je so naś wjesny hat, kiż hsse prjedy jenoż luzu, wumurjowaŕ a su wokolo njeho priprawili grocane wobloženje. Pri dzéle pomhachu wsé zapřahi w gmejnje z tym, zo pésk a kamjenje přiwożachu. Z hata może so nétko pri wobnjach lépje wody nabrać. Wobnjowa wobora z Marijinoje Hwézdy je sej hat hižo wobhaladała a priprawa skhwalila. Tež w susednych gmejnach maju so luże wubahnić a wumurjować.

Se Schrézuzy. Pschi zwinjeczu ratarja Kowalika fu zwinjazy mój hamsły wésczili.

S **Wojerez.** Lésne wóhnje dale bóle sakhadzeja. Pjatk wudyri woheń pschi tak mjenowanym „Czertowym Buczu“. Wétr wot ranja njesesche woheń dale po khójnach a schmurkach. Pschikhwatachu woboty s Wojerez, Liwoje, Njedachowa, Czischowje, Wétrnizy, Hósnje a jamy Eriki. Njemózachu wschak wjele wuczinicz. Woheń so dale schéri. Pop. wokolo 5 hodz. swotachu 150 muzi krajneje wobory. Jako woheń je straże pola Noweho Khołmza pytnyku, bé so woheń hizo khétre rosrasił. Mésta krajneje wobory dóńdze potom hobotu rano schupo na nésto wobnja, kotrymż so poradzi, woheń samjesołowacz.

S **Wojerez.** Wulki hólsti woheń mjes Wojerezami a Niedzischowom je so samjesołował. Sobotu a njedzelu nimo wóhnjowje wobory a hólstich dzélaczerjow tez hischcze 250 dzélowjenikerjow a 50 muzi polizije je Schorisela pomhasche woheń shromadnje shasczecz. Wokolo 300 jutrow statnje hole so shali. Woheń we wjetschkach wjazy njezaczinje. Tola hischcze dymi po semi. Je nadzija, so s pschekrowami tez tu woheń sastaja. Policija je so wrócziła. Póndzelu popołdnju je, każ runje jhonimy, woheń w holi snowa wudyril. Wschudże sahe k wotnjej trubjachu a wobory s alarmowachu. Sobotni wudyri w holi tez woheń sady Hór. Nadrobnosteje pschinjesemy jutsje.

S **Hósnje.** Sobotu mésachmy tu njewjedro, kiż wschak bohużel deschczik njepschinjesze. Wlyk sarasy khżerja Schajparu, kiż żyno dzélasche. Na druhim méstnje dyri błysk do brézy.

S **Béleje Wody.** Tez tu so wotmé tjelenje. Ssobotu so zwjedzeń wotewri i wieczornymi zwjatkami, potom so pschiklamkny bieżada tżelzow w „Tżelerni“. Niedzelu rano bé budzenje s hudzbu a pschipołołnju so wotmé zwiedzenski człaŕ k „Tżelerni“,“, hdzeż so tżelenje sapocza. We jahrodze budżba hudżesche. Pónduzlu bé tżelenje wo kralowstwo.

S **Bélej Wody.** Kolesaŕ s Cżornego jnsesboży pschi tak mjenowanej „cżejkej horje“ ma drózy mjes Wochosami a Bélej Wodu. Jako sa nim motorowy kolesaŕ po pschedpitku jzdzesche, ehżychu kolesaŕ preli pjeches drohu. Motorske kolesso jeho hrabny. Cż-żkolranjenego dyrbjachu s awtom do jeho bydlenja w Cżernom dowjezeć.

S **Kruschowka.** Duchakhora Zónska, jenoż malo swblekana, bludżesche tu w holi. Po dolhim pytanju poradzi so wobydlerjam, hromadże je strażnikom Matejom, ju popadnuzc a k Lékarej dowjesez, twotkeż ju do khorownje w Niiski dowjesachu. Jeje mjeno hischcze swjesczicz njemózachu.

S **Murjowa pola Stehu Komorowa.** W nozy k pónbzeli rosdrê so hacżenje czischczadła Komorowskich wuhlowych jamow. Wody a błóto pola powodżachu a wjele schkody naczinjachu. Wjeż żama so wutkowa. Njeboża so njestachu.

S **Khójana pola Hródka.** Zona inżenira Racha s Khójan bé hižo léta dolho khorowata. Hdyż ju njedawno operérowachu, namakachu w brjuschnizy 14 cm dolhe wożizy, kiż běchu so tam psched 13 létami pschi operaziji zaschite. Nożizy běchu zyle zersawe. Wokolina bé zajétje-

---

Kolarski wučeŕ Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

16] (Pokračowanje.)

„A žnuć mje malutka wopytacz?“

„To so njehodzi, je pschezo khora!“

„Kak trudnje! Ja žym žebi waschu domjazność žiwitu a radosinu myślita, knjeże Alslewje. Snaju ju wot dżesacz lét s waschich holanskich pěžni.“

„Rjana a žwétka je je“, wón snapschecziwi, a w jeho wocznmaj so s hluboka saženżeli.

„Sémém-li jónu k waschemu dżéżu pohladacz pschinjez?“

Swétło shażny we woku.

„Pschiúdże, — knjeżna Dietwen! A nétko — s Bohom!“

Wón wsa wobhladniwje moju ruku do żwojeju pazow, jako by so bojał, mi bół naczinicz.

„Ruka je tak mała“, wón prajesche. — „A może tola tak rajnje fichidło wobdżelacz! Ach, — kajke wotschewjenje! Wy hrajerje woprawdże rjenje! Ja žym hižo nékotryżkuli wjeczor pschipożtuchał, — a mi bu wsejsle ke wutrobje. Swostajnjecze-li dolho pola naż w holi, knjeżna Wórscha, to mózu so jestoricz.“

„Tuż żwostanu“, snapschecziwich. Tomule mużej snapschecza njepschiúdże mi jadyn wuraz do myślow. A jutsje ja pschiúdu. Ja chżu Uwe Karstenowu domisnu widżecz.“

„Dobra nóz!“

Dnja 4. dezembra.

Jako bych k schulskemu pruhowanju schła, na kotrez njeżżym so pschihotowała.

Tak żyle sajata bucha moja wutroba.

Njebudżech prjedy tola lube holanske pěžnicżki cżitała! Sso tak żyle do nich zanurila. A „Pschekhodżowanja po mojim domje a po mojej domjazności“ — — — ach **tele parle hlubokeho, dobreho żorta** se **żwojej hlubokomyślnej rěcżu!**

Mi je, jako bych do kralowskeho hrodu sastupika. — Pschetož duch, kiż w nim bydli, w schulskej thżży, je wulki a mózny, dostojny krala, pschikladny zytemu ludej.

Wórscha, s kajkeho cżaża ty żonisch? Schtó s twojeho patrizijskeho splaha je cżi tole sacżucze dat?

Njejży-li ty stróżba dżowka Hamburgskeho pschekupza?

Hola to cżini, — hola — a holanske pěžnje Uwe Karstena. Bórzy wohladam jeho domisnu ....

Dnja 5. dezembra.

Ja żym ju widżała.

Tute kopjena żu s wukubłanjom sa mnje. Wukubłarjo k snutskownemu pokojej, k wżywnemu hladanju, k sawujdżenju mojeho temperamenta, wukubłarjo k wschemu tomu, schtož żo mi njedostawa.

Poschtuchnosczi pak mi njepobrachuje, a tuż poschtuchamtutym wukubłarjam, bynjez bych jich hnydom proszez chżyła: Wostajcze mje, wostajcze mje! Njemózu wotżacz, schtož żym widżała. Sdżowa su pschekhode ja to, a żana pěžeń njeje dosez cżemna. Dajcze mi płakacz, njepschestawajzy, hórko.

We żebi żamej mohła so smyliez, we żwojej pschinarodżenej wjeżokej naturje, w żwojej żmérwazej żrodżowej radosczi, kiż njedasche so sputacz wot schércheho dónża. Moja maczerka je pjeza kłonczita była, żmérwaza żwétkosej je wokolo njeje była. — A nuój nan mésjesche khluboki, dobry humor, „lépje wohrébwazy hacz kachle“. — Ssmérwaze, żiwécżaze kłonzo a khuboki, dobry humor; je-li drje lépschich starschich? Tola wschо kłonzo wuhażnje, a wschón humor wutżaknje pschi tom, schtož ja widżach. —

*

Schula steji roskażła do dolhosczę, kónz wot wżży żdalena, pschiúdżeschi mimo zyrkwje, a wulka fararjez żadowa żahroda pschinjesuje k schulskej żahrodże a hrajischczu hólzow a holzow.

Hnydom dyrbjach pomyślicz, hacz też to żarać prawje wjele jabłukow naschéra a naschczipa?

Schulske dżeczi, kiż mje fetkawachu, strowjachu żdwórliwje a pokasachu mi żara żwólnliwje w dobrej némczinje

---

Pucz, — potom, hdyż so wobroczesch, błyschach poduschene chichotanje żadu mje.

To dyrbju jón wjele bóle sjednoricz, — s kożeichimu wobrubjene żukno njepschihódżi so do holanskeje thżży a jeje wokolimy.

Hižo s nasdala błyschach spéwanje a wótsje-powédanje w schuli, do toho żakoczace płakanje dżéżca.

Njebé-li dha schula hižo dawno won?

Sstrjedu popołdnju w tżich hodżinach?

Dżech thwataju a pożłuchach so dżiwajzy.

Durje do thżje běchu wotewrjene, — ja dżech nuts, deleka bé wjcho śmérom, ale wot horjeka klinczesche spéw muża. —

Bé-li to woprawdże spéw?

Do toho żwarjenja a żantorjenja żónskeho kłoża, a żaso — żylnjicho, wutrajnicho — płakanje dżéżca.

Ja stupach po tkhodże horje, wone wrjeskotachu żadławje pod mojim stupom.

Durje so wotewrichu, na próh wuródże rjana holza. Haj, jara rjana bé je żwojimaj cżemnymaj, żiwymaj wocżomaj a ł nézżnym wobliczom. Ja hnydom widżach, so dyrbi to żotra Uwe Karstena dyeż, bynjez mi też Alslewez macż żenje wo taźkej powédaka njebé.

„Wy żebi pschejechże?“

„Ja, ja — bych rada ł knjesom Alslewom porécżała.“

„Mój bratr dyrbjesche nadobo wotenicz, — wón dże żebi też njeje myślił, so wy woprawdże tak bórzy hižo pschiúdżeże, — knjeżna Wórscha Dietwen, njewérno?“

Ja kiwnych, potom tyknych ji ruku napschecżo, a wona żwoju rucże do mojeje położ.

„Ja njemóżu waż prożyez, tudy zastupicz“, rjekny spěschne, a hluboka cżerwjeń stupi do jeje wobliczа.

W tutom wokomiku bé wot nutska żkuschecz bluke padnjenje, żelenje a żwarjenje, holza bézjeche do jstwy, **a ja thwatach sa njej.**

(Pokračowanje sczéhuje.)

...rjewo bě so rostorhnyło. Haczrumčeŕ so operazija ...ji, je žiwjenje khoreje tola hišcze wohrożene.

...ni załožaski swjedźeń serbskeho ...warstwa „Domizny“ w Khelnje

njedźelu 15. smažnika 1930.

...ža njedźela! Hižo je sajnego ranja smaži, nć, prajpje praži słónčko na pichirodu a cłowjekow. Po ...h wałeja so tolste mróčele procha za awtami a ...šimi tołsaŕjemi. Schtó njeznta w tajkej tuźnosći ...o mżawy, khłódny kuczät lubeje domizaznołeże. Tak ...ejina, hdyž prinjemu załoženišnu swjedźenjej „Do- ...“ njebě małosahajschi wopyt spožčenu.

...ječor 1/2 9 hodź. sahaŕ kujes pichedbyda Hizka sa ...r s lubymi słowami swjedźeń, witajo tež s bałsa- ...słowam wschich pichitomnych. Potom spominaschy ...ożenje towaŕstwa pichez khrom, 11. małčinita 1929. ...dnja założenja sem je so towaŕstwo smutkowanje ...lo a w cźichim narodnje stutkowało. Nikto zwaži ...na zjawnosć se stutkom, kiž na tež druhich wabješe ...nożelu. Jena knjezna pichednješe pschihódny prolog, ...ezny lubjeŕ Serbiskeje duschе k swojeŕ domizje hač ...o pohłednješe žiwjeništeje hoźinki. Prolog bě łbasmiŕ ...ujes pichedbyda sam. Po tutym rjanym nałuku sa- ...pschawchu žeby wschitzy rjany serbšći spěw „Hdže statok ...oj?“

Swobłčeŕ saklinczi, sawschе žiwischcza wołeni tajnosć jažnosći swjedożeńskeho porjada, pichedstaja so żorte- ...e dźiwadło po jenym jednanju „Jona dyrbi do dwora.“ Tuta hra je w pschedstajenju jara dźiwadowna, dokelž wu- ...dnješe stajnje wołschewne wobrasti. Hrajerka a hrajerja, ...běhu sebi swoje róle derje pschihwoźili a tak žnjepache ...bohaty dźakny pschikłesk. Pjetaschka, bohateho bura a wu- ...dowza, hrajesche knjes Zur ł Khelna, Hawdrija, buro- ...weho syna, knjes Pawoł Neck ł Khelna, a Hertu, ...ožowku ...łuzkeho burika, knjezna Pjetaschez je Strožischcza. Spy- ...tachu swoje najlepsche, wobeje hižo mjenowana knjezna.

W krótkej pschestawzy mjes prénim a druhim ...ji- ...wedowym poticź-njom jimalsche so knjes župan Krjeck- ...maŕ ł Budyschina swjedźenskeho słowa. Bože Žito krče- ...je a žołni, žo wopłodźuje. Nataŕ troczi ł błyschkatym ...wórźłom po polu, we wutrobje mšło nadźiju na dobre ...że, kaž jónu w małeczu, hdyž symjło do maczećki sanje ...wschywasche. Narodne žně su podobne, po wuspywje tež ...u jewja je płody stutka nowopałożeneho towaŕstwa „Do- ...minjny.“ Domizna, krasne to słowo! W nim wupraji ...o najwyschu idealnosć. Schtó domizmu lubuje, cźeri ...o swoje. Dźak tym, kiž towaŕstwu tu załoźichu, wosebje ...knjesej pschedbydže. S wurazinymi słowami napominanja, ...pschistupiesć do zyłka horźinych stutkowarjow, pschesy Bo- ...że žohnowanje sa dalschi stutk, dosłónczi rěcznik swoje ...wulkim dźakom pschijate słowa. Sserbska młodźina, ...budź doslt a sejera!

Snowa žo sawschit jewischcza zhótewri, hrate žo wje- ...słohra za 4 žónske: „Krótkowidźaza Wórscha.“ To bě ...łki wobras prawego žónskeho domjazeho žiwjenja. Kaž ...mjenowachu žo hrajerki? Haj takle: Mlynkowa hraje- ...še knjezna Madl. Pjetaschez je Strožischcza, burowku ...knjezna Hana Nječžkez ł Khelna, Wórschu knjezna Ma- ...ha Barthez ł Khelna a Khatu knjezna Hendrichez ł Ha- ...słowa. Też tu bě pschi hraczu łubosć k wobzy spóznacz. ...Ale łube knjezničzki, maly kusk žiwitkeho pohiba wo- ...sebje schkodźało, wschako domach budźeche sawšcze potrebo ...sapała, kiž je žonam tola pschinarodźenu. Tola to tenoź ...tohodła najpomniu, jo by jažnosć knjezišła.

Tśeće dźiwadło žo posliczi a to žorina hra w jenym ...jednanju „Krasne wobraźy“. Fotograsa hrajesche k. Wi- ...čas ł Khelna, Katu, knjezna Madl. Hendrichez, wicźa- ...nego łublerja knjes Zur a mózneho strażnika knjes Max ...Micź. Hrajesche žo sajbou a derje. Mózny dźakny pschi- ...kleśt bu ł mytom.

S tym bě domuczerpany swjedźenski porjad. Hordźe ...hišcze saklincza Sserbow narodna hymna „Mjana Lu- ...žiza“ ł erta wschich pschitomnych.

Knjes pschedbyda Hizka napominaschе hišcze r ...wernenu łobudźelu, Bohu k cześći a Sserbam k spomoż- ...ujul. Haj łubi Sserbja Khelna a wotdźiny, pomhajcze ...sworu łobu! Hižo su prózowarjo za domišiny we „Do- ...minje“ psched stawnoscźu nadobnje wobstali!

Sserbšte spěwy klinču, wón a wowa, muž a žona, žo ...wjerca pschi rezy a hudźoje — hač do ranja! -t.

Wusudźenja.

Wulka khłostańska komora w Budyschinje.

20. oktobra 1929 rano běsche na Budyško—Lubijšcej dróży mjes Karolinej zahrodu a Jezuitami wozpołowy automobil 68 letneho kanjenjeschkjerja Jana Mikana z Jezuitow powalił a smjertnje ranił. Mikan bě dne 25. oktobra w Budyšej khorowni wumrěł. Budyšti zhromadny kawništi hud běsche wjednika automobila, hościenzarja Józefa Emila Jakuba Matonsa z Laubegasta dla njekedźbliwego morjenja a pschekrupjenja zakonja wo wobchadźe je zamołwodami k 5 měsazam zastwa sasudźił. Won a zastne rěcznistwo so pschećiwo wuzudźej powolaschtaj. Matons běsche 18. oktobra 1929 wječor z Laubegasta wotjel do Neurode w Kladšim (Glatz) hrabinstwje k pohrzebej swojeho swaka. 19. oktobra rano běsche tam dojeł a so na pohrzebje wobdźelił. Ssamsny wječor běsche sažo domoj jel a swój auto sam wodźił. Jenoz mjes Lubanjom a Lubijom běsche wjednistwo swojemu mlodemu bratrowzej, kiž wjednišćeho wopisma njemějesche, pschepodał, so by po- wotpočnył. Po wuprajenju swědkow běsche so wós pched „Karolinej zahrodu“ njejazdu z prawese na lěwu stronu dróhi winył, běsche na napschećiwnej stronje schtom *zwurčił* a do pschérowa padnył. Pod schtomom je Mikan ležał, kiž běsche na lěwej stronje dróhi do Budyschina schoł. Dyrbom po njesboze běsche Matons prajił, so je pschi- pozny był. Pched zhromadnym kawnišćim hudom běsche won prajił, so je Mikan z lěweje na prawu stronu pšenicz chył a won (Matons) je jeho z lěweho boka pschesćahnył chył. Nětko pak won wudawaschе, so je so schrubił pschi wodźidle puschćił a so wodźidło potom wjazy tak stutkowa- ło njeje. Wězywustojnaj je swojim dobrosdaćom tuto wudawanje podpjerachtaj. Tola tej powołanišći hud so pschehwodčzi, so je Matons dla pschewulkeje spróznosće hebi wušnył a pschi tym knježiwo nad wosom zhubił. Sa- čźišny jeho powołanje, so pschi 5 měsazach zastwa wosta. Sud pak jemu — dowolił to tež statne rěcznistwo — zlišeny wupruhowanišći czaš pschiswoli, jeli Matons 1000 hriwnow pokuty na zhudnistwo sapłaczi, hdyž budże wušud pokmotómy.

Mała khłostańska komora w Budyschinje.

Dźesaczer Alfred Hawelky ł Budyschina běsche wot tu- domneho hamtskeho zuda 3 dny jałby napołożene dostał, dokelž běsche so 6. měrza 1930, na dnju demonstrazijow, policajskemu zastojnikej spjecźowak, kiž běsche jemu kasak dalebił. Hawelky běsche so pschećiwo wušudej powołał, na cźož powołanišći zud khłostanje do 15 hriwnow pje- njezneho khłostanja pschewobroczi.

Schofer Willy Milka z Kumwalda běsche w nozy k 18. nowembrej 1929 na dróży mjes Roswodezami a Korsynjom do dźěłaceŕja Matša Richtera sajeł a jeho smjertnje ra- nił. Njeběsche na to sastał a dale jěł. Pschepytowanje do- pokasa, so běsche Richter pjany był a njesboze sam saminu- wał. Budyšti hamtšći zud běsche Milku k měsazej zastwa zasudźił, dokelž je cźłowjekowanjeho Richtera bjes pomozy jeho wostajił. Won pak zo pschećiwo zasudźenju powoła. Powołanišći zud njemějesche jeho winu za dopokasanu a jeho wurowna.

Z Łužicy.

* Se Strašwalda. W nozy k pjatkej wudyri wokolo 1/12 hodź. w jatkej brózni woheń. Niemóžesche so ni- čzo wukhowaczi. Pschicźina wohnja njeje znata. Mimo Strašwaldskeje šulkowy běsche tu hišcze šulkawy z Ochr- ranowa a Bartrowcz.

Smjerć pri kupanju.

We Wrótšławju běšche so pschistajeńz Penkert zhubił. Jeho jako cźłu z Wódry wucźahnychu. Běšche so zatepił.

We Hłohowje so schiwórčk pschi kupanju we Wódrze 24 lětny pschekupz Klimka, kiž plowacź njemóžesche, za- tepi. Jeho cźełko hišcze njeje namakali.

Cežke niewjedra w cyłej Europe.

Se St. Goarshausena so powě wo cźežkich njewje- drach, kiž su pjatk wječor w Taunušćich horach zyechno- wałe. Stiwki a krupy sniczkich ratarjam zyłe nadźije na bohate žně.

Njewjedro saraji na Khowanju pschebywazeho.

W Kirchgartnje pola Freiburga wuwdaj žeby lokomotiwnik Krawja z München-Gladbacha, kiž tam na Khowanju pschebywaschе, sobotu se swojeŕ mandźelskeŕ na wokolne wyschiny. Mandźelskeju njewjedro pschećiwała. Błysk dyri, mori mandźelskeho, jeho žonu pak cźežko wo- pasi. Sdwojej malej dźeśći běžchtej mandźelskej domoh wostajiłoj.

Sylne njewjedra w Franzowskej a Schpanskej.

Wot soboty popołoudja hač do njedźele popołoudja je Franzowsku wjele njewjedrow pschećerahnyło. Błysk je na wjele městnach dyril a na twarjenjach a telefonišćich po- wodach wulku schkodu naczinił. S franzowskich prowin- zow so powě, so je błysk tež nětkotrych ludźi saraził. — Sporitke a druhe poticźenja, kiž dyrbjachu so pod ho- tym njebjom wotmicź, njeběchu možne, dokelž so šiwo- łojte bescheze lijachu. — Też je Schpanskeje so powě wo sapuleźazych njewjedrach.

*

Cźežke wichory w połodnišćej Chilešćej.

Połodnišku Chilešku je cźežki wichor potrjechił a wje- le schkody naczinił. Njewjedro je tež město Walparaišo potrjechiło. Dotal je znate, jo je pschi wichorje wósom cźłowjekow wo žiwjenje pschišłło. Pola Puerto Conftitu- cijon je so pjeza parnik „Zagunas“ ł zołej swojeŕ wob- šaŕku potepił.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěšć wo wjedrje za jutšišu žrjedu:** Rjane šuche a cźołe wjedro pschi rauščichi wětrach.

* **W połnocnej Persiskej je so je semjerjesnom dźesaczej wobo dospołnje šnieżiło. Liczba šmjertnych woporow njeje hišcze spešjena, tola je pjecza jara wulka.**

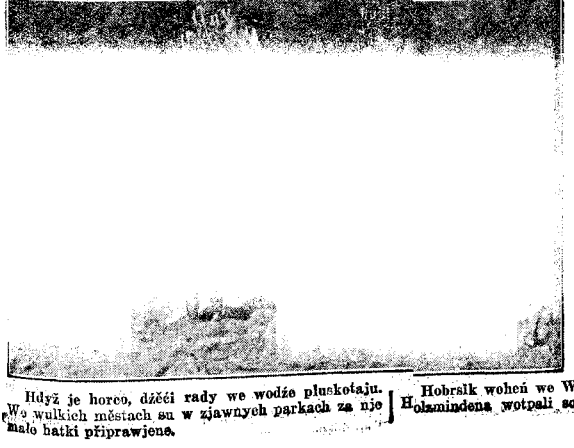
* **Madźarski ministerski pschedsyda hrabja Bethlen je so na puczowanje do Londona nałatił. Won chze so pje- za wo pojczonku w Jendźelskej prózowacź. „Echo de Paris“ pische, so chze Jendźelika, prjedy hač swoje pjenjezy do Madźarskeje da, wědźecź, hač mója schmatanizy nałataj, hdyž cźakanz madźarskeho króna arzywójwoda w blišchim cźaju połnolětnosć dozpije. Sozialistiski „Populaire“ chze wědźecź, so, kaž bórzy Madźarska pojczonku dostanje, so Bethlen po sdaczu wróczi. Na jeho město nicźišchi wójski minister Gombez jako diktator stupi, kotryž potom, so by wschu mój do rukow dostał, cź šnutskowne ministerstwo pschewosmje. Tak chzedźa „staršy pschewrót“ pschihotowacź, z kotrymž dyrbi so arzywójwoda Otto w nowembrje na trón pschinjesecź. Potom Bethlena sažo za ministera- schego pschedsydu pomjenuja.**

* **We Westfalskej je so pola Stromberga njedźelu we nozy cźežkih automobil, kotryž bě z 18 nazionalnymi so- cialistami wobsadźeny, do schioma załožiwschi zwrócźił a schtyri metry po brjohu dele so walił. S nutskadźejazych so dwaj mužej na městse martwitej a zhubom so cźežko rani.**

Přilopk.

* **„Mischtr 179 rěcźow.“** Britiska akademija je k wo- pomnjeczu na wobsamknjenje monumentalneho dźela, wo indiskich rěcźach wjednika tuteho wulkeho dźela, sir George Griersonej, złotu medalju pschepodała. Schedźiwy wu- cźony je 60 lět studowanju zapisknow 179 rěcźow a 554 narěcźow wěnował, ale pschezo hischcze tutón „mischtr 179 rěcźow“, kaž jeho jenožiske nowiny mjenuja, na rě- cźach Indiskeje njeprózniwje dale dźela.

* **Najtołschi muž zwěta.** S Newyorka so powěda: Najtołschi muž w Sjednoczenych statach, mr. Emory Tit- man, wumrě w Atlantic City, New Jersey, hdyž bě za jenicźke leto pol miliona hriwnow samoženja pschećinił. Mr. Titman, kiž pšches 200 kilo wažeše, bě pched nješchto cźasom wot lekarjow zhonił, so budże jenoz hischcze leto žiwy. Tuž wobsamknu, zwoje pjenjezy zwuzawacź, tak dołhe hač budże hischcze žiwy. Pschibjecze z wošebitymi cźahami, pschepschoschowalche khorošćki z obertk z kwiedźeń- skim wjeczerjom, khodźeše ke kóždemu pschedstawjenju z pjeszowanjom a bě wopraschowje za leto swoje pjenjezy zwu- dawał. Ale wón tola njeumrě a wažeše hischcze 150 kilo. Wón pschebydli so do Atlantic City, dosta słužbu jako





Hdyž je horco, dźěći rady we wodze pluskotaju. We wulkich městach su w zjawnych parkach za nje małe hatki připrawjene.

Hobrsik wohenj we Westfalskej. W Leverförde p. Holsmindena wotpali so fabrika drjewjanych two- row. Płomjenja zničichu sydom wulkich twarjenjow. Skoda dže do druheho milijona hriwnow.

masseur w turkowskej kupjeli a bu posdźišcho ſ schoſćerom. Ale wšchcźenje lekarjow njebě tola tak wopaczne było, pschetoż mr. Titman, kotrehoż bě hižo psched lětom Boża ruczka łapała, bu nětko znowa sajaty a wumrě 39 lět stary. Wšykom muzi bě trěbnych, so bychu jeho kaschcź sožhnyli.

Dyrbimy wolić!

Wšém Serbam, sobustawam serbskich towarstwow, přidružených župje „Jan Arnošt Smoler“.

Wólby do sakskeho sejma so bliža. Kóždy znaje přičiny rozpušćenja posledniehe, w kotrymž mějachu też Serbja dweju zastupjerjow, kk. **Špitanka** a **Wjelu.**

Znowa stejimy před rozsudom, kak mamy wolić. A runje za nas Serbow je tutón rozsud jara poważomny.

Komu chcemy so dowěrić? **Dosć jěrych nazhonjenjow smy runje z wólbow měli. Tola nihdy na nihdy njesmědźa nas k liwkosći wjesć abo snano tomu, zo scyla njewolimy.** To by rěkało wšemu haj a hamjeń prajić — a to runje w nětčišim howrjacym času ženje so stać njesmě. To by było přeradnistwo, słabosć cofanje před sebu samym, před swojej njerozsudnosću so kłonić.

Serb dyrbi wolić po swojim swědomju. Štóž je wojował za Serbstwo w posledním sakskim sejmje, spěchował peticiju w nastupanju šulskich prawow, tomu drje změje też najwjetšu dowěru a to by było knjezej **Špitankej.** Wón steji při nowowólbach na lisćinje **6,** kiž spěchuje we swojim programje skutkownosće ratarstwo, pomha njezamožitemu k swojim woprawnjenym žadanjam. Tuž drje za Serba prašenje tak ćežke njeje, komu ma dowěru spožčić ze swojim hłosom. Njedóstanjemy-li Serba do sejma, potom je naša hobrska próca hromadźenja podpismow pod šulske žadanja knicomna, přetož kotry Němc by naše serbske zajimy tak zastupował — kaž Serb sam?

Wopomńmy jako Serbja dwoje: Štóž so wuznaje jako swěrny a sprawny Serb, je to dopokazał ze skutkom, tón je zepjera našich žadosćow na knježeństwo! **Štóž jenož hlada jako też-Serb našich hłosow,** toho wobhladajmy sebi trošku bliže.

Mnoho mamy stronow a stronkow, kóžda lubi to najlěpše — ale što zamóže, hdyž přińdźe k prawu sobupostajenja zamołwitosće, **to je rozsudne!** Njeběhajmy za nowymi, ale poważmy mjez tymi, kiž su nam jako křesćijenjo najbliži.

Tuž, lubi Serbja, lube Serbowki, přistupće přichodnu njedźelu k wólbnemu kašćikej a wolće po **swojim swědomju toho muža, kiž za prawdu a křesćanstwo a serbsku narodnosć chce wojować.**

Wěmy, zo ma kóždy swoje wosebite ćeže a žadanja, připóznajemy, zo je derje, zo njejsmy dźensa jenož na tři abo štyri stronki sputane, ale zo mamy wjetšu možnosć swojeho soburozsuda, **ale přeco zaso dyrbimy dóńć k tomu poslednjemu najhłownišemu, zo dyrbimy wolić — jako Serbja!**

Župa „Jan Arnošt Smoler“.
P. Krjećmar, župan.

Wot smjerće přeščěhany.

Na jenej njedźeli w meji jódźeše ſmaty Stockholmſki ſportaŕ, inžener Khorla Plym, ſhromadźe ſe ſwojim bratrom Gustafom w motorſkim čołnje do ſwojeje lěćnje vile w Schárach.

Na tutej njedźeli nětko poda ſo njeſboże, kotreż běſche mohło ſćežke ſćěhnuti měrź. Čołmowy motor rozbuchny a bratraj móžeſchtaj ſo ſ jenoż wulkej nuſu wukhowaćź. Pſchichodnu njedźelu bě rjane błónežne nałětńje wjedro ſ pſchičinu, ſo ſebi bratraj ſ nětkotrymi pſchećelemi a ſich ſonami wospjet do wotlećaneje vile wulećachu, hdźež ſebi ſtódnu ſtwaćinu ſoſtładźeć dachu. Potom roſpjerſchi ſo towarſtwo w ſkałka roſtorhanych ſkałach pſchi wodźe ſo wupſchećſtrěwaźeje ležownoſće. Jako knjeń Plymowa k ſtudnje po wodu dźěſche, ſaſtłyſcha wona žłabe wo pomoc wołanje a wuhlada ſwojeho ſynka Guſtafa delka pſchi ſkałe idźeła we wodźe ležo. Muſoju doneſechu jeho do vile. Wón bě ſo ſkaleneje khromy njeſdohladajo dele ſunuł a cźežko ſranił.

Jeho bratr Khorla, kotryž jara na młódſchim wiſaſche, bě ſadwělowany nad njeſbożownym pſchipadom a, ſo niczo k wumnoženju njeby njeſpytane woſtajił, ſtaſa wón teleſonijźu ſanitetne łkadło ſe Stockholma, kotreż bóry ſ jenym mechanikarjom a dohładowarjom khorych pſchileća. Inžener poſtara ſo ſhromadźe ſ tutym wo wukhowanje njeboženeho.

Ale njeſmilna ſmjerć ſwobeju bratrow pſchećeźehałche a njepuſćiće jeju wjaz ſ paſorow. Na wróćołeće do Stockholma padny łkadło do morja, najſkerje dla pſchećeźenja, a jako běchu pſchi łećže wobdźělení wukhowani, wupokaja ſo, ſo bě ſo Guſtafa Plymowa rana ſmjertnje ſhórſchiła, dokiż jenoż ſranjeni, Khorla Plym pak bě morwy.

28 dźěći so w kinowje spalilo.

W Charkowje w Ruſkej w jenym kinowje, w kotrymž 500 wošobow pſchebywaſche, ſwjetſcha ogńeć, pſchi pſchedſtajenju woheń wuwyri, dokelž běſche ſo film ſapalił. Pſchi roſhorjenci cźihećejeźy, kotruž woheń mjes wopytowarjemi ſbudźi, 28 dźěći ſ jeju wjeſnje pſchińdźi, 6 bu cźežko a 5 lohko ſranjenych.

Chorkowſcy ſpowjeſtnjo ſu wožebitu komiſiju poſtajili, kiž na hójbnu kataſtrofu pſchepytaja. Dotal je ſo ſwěſćiło, ſo je było ſ pſchičinu kataſtrofy, ſo je ſo film pſchi pſchedwjedźenju ſapalił. Potrjechenym ſpójbam ſu ſpowjeſtke wyſchnoſće wſchu podpjeru pſchihlubile. Nětkotrych ſamołwitych ſaſtojnikow komiſije ſa ſudowe ponjeſenje, kiž běchu pſchedſtojenje ſa ſchulerjow ſarjadowałe, ſo wotſudźili.

Swita-li skónčnje?

Jenož sprawne posudźenje naschu stejišća ze strony Němcow dowjedźe k měrej.

Budyske „Towarstwo předstawizny a stawizny“ je so na poslednim posedźenju, 10. smažnika, hłownje zabórało ze Serbowstwom a to, dalokož smy informowani, nic w njeprećelskim zmysle, štož nas jara zwjeseli.

Zhonichmy, zo běchu Lipsćanscy studenća wopytali towarstwo, zo bychu w Hornjej Łužicy studowali poćahi mjez inteligencu a Serbami. K tomu snadź bychmy móhli łahodnje přispomnić, zo bychu studenća tutomu nadawkej so wěnowałe hišće wuspěšniso, hdy bychu zwiski pytali ze Serbami samymi a ze serbskimi organisacijemi.

Wutoru wječor zhromadźichu so sobustawy towarstwa z Lipsćanskimi studentami. K. dr. Frencel powita hosći a spomni při tym na spodźiwne nahlady wo Serbach, kiž běchu njedawno někotre mjeńše łužiske nowiny wozjewiłe. Nam bohužel tamne šmóranje před woči přišło njeje, hdyž pak so samo k. dr. Frencel nad tym rozhori, mózemy sej drje myslić, što je tam stało. Knjez dr. Frencel wotpokaza wusměšenje němskeho dialekta, kiž pjeća Serbja wužiwaju, hdyž němski rěča.

Wuwi so rozmołwa. Samo studenća přidawachu, zo su woni po pućowanjach dóstali khmańši zaćišć wo Serbach. Při debaće rěčeše też Serb, naš prócowař k. wučeř Krawe, kiž poda rozjasnjenje wo serbskej rěči a literaturje seyła. Přitomni studenća khwalachu Serbow. Wuzběhowachu też serbsku hospodliwosć. K. dr. Frencel wupraji, zo je hospodliwosć ryzy słowjanski počink. Dale so hišće rěčeše wo serbskich postrowach, wo poměrach mjez duchownymi a ludom, wo poměrach mjez katolskim a evangelskim serbskim duchownstwom. Spomina so też na stejnišćo wučerja mjez Serbami. K. dr. Frencel spomni na wulki wliw, kiž měješe njeboh wyšši wučeř Hańcka na serbski lud. Wón dale so wobroći přećiwo přewulkej centralisaciji, kotraž škodźi kulturnemu žiwjenju na wsy.

Też wo prašenju „Politiske strony a Serbowstwo“ so jednaše a wo stejnišću Serbow napřećo evangelskej a katolskej wyšnosći.

Bohužel je rozprawa w „Bautz. Tageblatt“, z kotrejež wo tutym zajimawym jednanju zhonichmy, khětro powšitkowna, tak zo jasnje njewěmy, w kajkim zmysle je so jednało wo wšěch tutych prašenjach. Hač njeby mohł referent nadrobnu rozprawu podać też do „Serbskich Nowin“?

Ale dokelž je był přitomny naš prócowař k. wučeř Krawe, mamy za to, zo je so jednało wěcownje, we Serbam přećelnym zmysle. To wšak je jenički puć, po kotrymž mózemy dóńć k wujednaju. Mamy so wzajomnje spóznawać, Serbja a Němcy. Ale wot toho smy bohužel hišće jara daloko. Přeco a přeco znowa šćuwanske nastawki w antiserbskich nowinach spytaju zajědojćić zjawne mńenje, spytaju činić nas podhladnych jako zběžkarjow, přeradnikow. A my tola sej wjele mjenje žadamy prawow dyžli Němcy we wukraju. Hdy skónčnje też poslednjemu Němcej budźe jasne, zo Serb ma prawo na škit a hajenje swojeje narodnosće?

Čakamy na to!

Nadźijomnje nic podarmo!

Swójbne powěsće

Sſlubjenaj: Elfrieda Gierſchez a inžener Arno Steudel w Kamjencu.

Swěrowanaj: Josef M. Stelka, direktor ſchtónčejńje ſ Charlottu rodź. Hoferez w Kamjencu.

Sſmrěli: Wilhelmina ſwud. Bredemannowa we Kamjenzu, 77 lět. — Alwin Pawoł Tranza, kubłeŕ w Ruſchizy, 54 lět. — Bjedrich Stegmann, ſtud. rada w Lubiju. — Mina Preuſkowa rodź. Lehnerez w Małeczizach, 67 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ so dźensa wutoru njezeńdźe, za to pak je štwórtk 19. smažnika wulět do Raboc. Při tym wobdźěli so też rejwanski kruh a pruhuje za njedźelske wustupjenje. Zhromadźimy so we 8 h. pola Marćineje cyrkwje. Wo bohate wobdźělenje prosy **předsydstwo.**

Domowina. Domowinje přizamknjene towarstwa njech so w towarstwowskich należnosćach wobroća na předsydu, k. fararja Křižana w Klukšu. Štóž pak chce dla posmjertneje pokładnje radu měć, njech so wobroći njeposrědnje na městopředsydu knjeza kapłana Nowaka w Budyšinje při Serbskej cyrkwi. Wšitke zapłaćenja towarstwowskich přinoškow abo přinoškow za posmjertnu pokładnju Domowiny přijima k. direktor Kloss na Serbskej Ludowej Bancy. Štóž chce filmowy apparat a swětłowobrazy abo film požčeńe měć, njech so tuchwilu wobroći na k. redaktora Barta w Smolerjec knihiličźerni (k rěčam hač do připołdnja w 1 h.).

Lichań. „Zernička“ spěwa srjedu wječor ½9 hodźin pola Rudolfec.

Narańša serb. tow. skupina „Hrodźišćo“ ma njedźelu 29. junija t. l. pop z dypkom 4 hodźin w Zendźic hosćencu w Rakojdach zhromadźiznu Wšitke skupinje přizamknjene serbske towarstwa dyrbja zastupjene być, dokelž so wo wšelake važne dypki jedna. Přizamknjo tutej zhromadźiznje maju so należnosće Rakojdźanskeho serb. tow. „Nadźije“ rozpominać. Předsyda Domowiny, k. farař Křižan z Klukša, je přednošk přećelnje přilubił. Wo bohaty wopyt skupiny a wosebje towarstwa „Nadźije“ so prosy. Też su wšitcy sprawni Serbja na tutu zhromadźiznu wutrobnje witani.

Předsydstwo skupiny „Hrodźišćo“.

Radwoŕ. Serbski Rat. Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma přichodny štwórtk (Bože CźełO) popołdnju hnydom po nješporje pola Kralee ważnu zhromadźiznu. Nowe sobustawy so přijimuja a su lubje witane. Dla jara ważnicho porjada wšitkich sobustawow wěsće wočakuje **předsyda.**

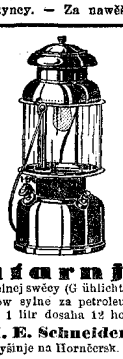
Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bratšynecy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Vogtl. gardiny
štory, rolleaux, voilowe a musilinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Stare Nowiny
ma na předań
Smolerjec knihiličźerńja

Tunjo na předań zbytkna dźělba
rołow
kiž so jako **płotowe koliki** hodźa a nošaki, wužitkowe železo, roły za wodowódy
Eckhardt u. Co. A. G. Kopornik w Budyšinje

Nowe
serbske spěwarske
Płaća nětkle hišće:
2.— 4.50 5.— 8.— 8.50
Nowy přidawk **50 pj.**
Su dostać we
Smolerjec kniharni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4
Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwarskich .



Lutarnje
ze żeherjej swěcy (G ühlicht) 300 swěčkow sylne za petroleum a benzin 1 litr dosaha 12 hodźin
K. E. Schneider
w Budyšinje na Hornčersk. h. 25

2000 a 1000 hr.
so hnydom na hypotheku wupožčuja. Wobstaranje hypothek. Rozrisanje płačeńskich wobčežnosćow. Dawkowe a kłostańske wěcy. Nutřkownje žadankow atd.
Prawny büro Mucke
w Budyšinje na Mättigstr. 23
při sudnistwje :: Telefon 3217

OPEL
za 2 wosobje, hotowy k jězdźenju, dawk hač do augusta zapłaćeny je za 450 hr. event. też na wotpłać. na předań
Alfred Richter
na Zidowje, Oberweg 90 a

Kosy
ze snadnymi brachami, dóšle, směšnje tunjo
Walter Voigt żelezowa wikowarńja
na Jerjowej hasy 3

Politiski wubjerk
tow. swj. Cyrilla a Methoda
změje na **Boże CźełO** pop. w 5 hodź. w Khrósćecach
nuznu zhromadźiznu
Wšitcy dowěrnicy njech wšěce přińdu!

přiloha k čisłu 138

SERBSKE NOWINY

Wałoru, 17. junija 1930

M. W.:

Serbska žona rowryjerka swojeho naroda!*)

Khutne słowa serbskim žonam.

Po cyłym swěće so žony hižo dawno hibaju a procuja, zo bychu so dłeje njepodnurиłe jeničcy w stajnje jenajkim wšědnym dźełe. Su so na to dopomniłe, zo maju na swěće nimo dźěła swojeju rukow też hišće druhe duchowe winowatosće dopjelnić. Wobaraju so před wohłupjenjom a tuposću, procuja so wo duchowe žiwjenje, zwjazuja so do towarstwow a hladaju, hdże so hodźi něhdźe něšto činić a kak móhło při dobrych wěcach pomhać. Kubłaju so a wukuju, zo bychu byłe wužitne swojej swójbje a swojemu narodej. Dale wjacy čitamy a słyšimy wo žonach a žonjacym dźěle, kak so zaběraju z tak wšelakim, štož bě prjedy jenož wěc mužow była. Z tym bywa jich rozum wótriši, jich myslenje samostatniše a tak bywaju wone přecy podpjerc swojeho luda, jedna na tym, druha na tamnym městnje, abo doma we swojej swójbje.

Serbska žona, što činiš ty za swój lud? Tebje dźe su přecy khwalili jako wukhowarku swojeho serbskeho naroda, dokelž sy našu serbsku rěč w domje a swójbje zdźeržała, mjez tym zo twój muž jn w korěmach, městach a zjawnym žiwjenju zanjechaše so, jeje haňbujo a swój khribjet skhiło před zwukami cuzeje rěče.

Nochcemy wo to mudrować, sy-li była Serbowka z lubosću a wěstej wolu, abo jenož přinarodźena a přiwučena. Chcemy so woprašeć, hač sebi dźensa hišće zasłužuješ sławu, sy-li dźensa hišće wukhowarka swojeho naroda? Z połnej prawdu dyrbimy wuznać: „Ně!“

Wobhladajmy sebi raz te twoje počinki, kiž rjane njebywaju a tebi k sławje a česći njepomhaju.

Runje tak kaž twój muž, tak sy też ty swoju dostojnosć a hordosć zabyła a čisnješ so cuzbarstwu pod nohi, kiž twój narod njesmilnje zniča. Ty skućiš hišće wjele hórši hrěch dyžli twój muž a wšitke šule, a wučerjo, dokelž swojemu dźěćatku maćernu a narodnu rěč hižo w kolebcy kradnješ a jo wobsudźeš wo najdróžše kubło, wot Boha date. Ty činiš to šulam a wučerjam k woli, město toho, zo by z krutosću za to wojowała a na tym wobstała, zo twoje dźěćo w šuli najprjedy swoju narodnu rěč nawuknje a potom druhu. A hišće tysac wurěčow namakaš za twój njerozum. Ty sej sama njemysliš, čisniš wšitko ludźi a swěta dla, liči so k bohabojaznym a čeriš ke mši a njewěš tola ničo wo Bohu, před kotrymž twoje wurěče ničo njepłaća.

Ty njeprěchrěšuješ so jenož na swojich dźěćoch, ale na swojej cyłej wokolinje. Swoju rěč, swój wbohi narod čehnješ do rowa z twojim jazykom a njewěš, kak z tym wulku tupość a prózność swojeje wutroby pokazuješ. „Ze serbskej rěču njemóžemy dale přiić.“ *K čomu te serbske je“* a wjele tajkich rěčow, kiž twój njerozum a twoju zymnosć dopokazaja, přinošeš. Město toho, zo by k wšitkemu dobremu připomhała a jo zesylnjała z nadźiju a dobrym słowom, stejiš tupa a zymna a nimaš ničo wyše dyžli často hišće hłupe wusměšowanje za dobru wěc. A maš-li muža, kiž po wuteptanych pućach wulkeje tupeje črjódy njerady khodźi a so zahorja za dobru a prawu wěc, to jeho njepodpjerješ, ale jeho dobre mysle a předewzaće kazyš a jeho rozhněwaš z wusměšenjom a ze přećiwjenjom: *„Što ty so wo to staraš, ludźo so ći směja, to njebudźe ničo pomhać, wšo při starym wostanje! Serbstwo dyrbi tola jónu zańć!“* — Serbska žona, z tajkim myslenjom a z tajkimi počinkami sy ty rowryjerka, drěmota, njedobry duch swojeho naroda!

Wěš, kajke myto na to přińdźe! Twoji synowje budźa tebje, swoju maćerku, zacpiwać a budźeja sebi pytać žonu cuzeho naroda w nadźiji, zo při tej wjac rozuma a ducha namakaju. Twoje dźowki budźa wopušćene wot swojich. Studowani Serbja, při kotrychž stej narodne wědomje a kharakter zwjetša jenak słabej, bjeru sej dawno hižo radšo němske žony; a štoha nam też pomože, hdyž so někajkej serbskej holey poradźi, wučerja abo fararja za muža dóstać! Njeje-li hižo před słubom swoju pisanu serbsku drastu wotpołožiła, to zalěze po słubje z wěstosću do toho wuzkeho měcha a njemóže nadobo wjac serbski! Dźěći tajkeju serbskeju staršeju su z wěstosću dobri Němcy. Wboha serbska žona! Kak směšne a ponižace je tajke twoje zadźerżenje! Hdyž budźeja so khwalić žony druhich narodow, twoje mjeno budźe zabyte, dokelž njejsy póznała a wopřijała, zo we twojich rukach a we twojej woli je žiwjenje twojeho luda.

*) Přinjesemy tu w přełožku zajimawy nastawk delnjoserbskeje prócowarki ze „Serbskeho Casnika“. Nastawk drje so wobroći w prěnim rjedźe na delnjoserbske žony, tola myslenja a wusudy w nim hodźa so bohužel też nałožować na naše hornjoserbske žony a knježny.

Ceża bjezdźěłosće dale wostawa.

Budyšći dźěłowy hamt nam pisa, zo so w nuzach mezi 1930 we wokrjesu Budyskeho dźěłoweho hamta ličiła dźěłoněmjerjow so we 612 (5 prozentow) luźi, so běšche jich na jónzu měsaza 11098 wobłowało. Wjesbdźěłosćej pak so z tym wołóžiła njeje, dokelž je so ličba dołhočasnych dźěłoněmjerjow — dostawarjow trijowje a sastarańskeje podpjery — khětro postupiła. Dźěłoněmjerjow běšče lětsa tři króć telko kaž loni, sastarańch pak dwójom króć telko.

S tamnych 11098 dostawarjow hłownje podpjery byšeše 3282 (2166 muzłich a 1116 žonskich) w Budyšinje, 2861 (2404 muzłich a 457 žonskich) we wjesnych gmejnach Budyskeho hłoweho hamta, 2361 (2001 muzłich a 360 žonskich) w gmejnach Wětšopazańskeje wotnožki, 2097 (1221 muzłich a 876 žonskich) w gmejnach Korjeńskeje wotnožki a 497 (367 muzłich a 130 žonskich) w gmejnach Kamjenskeje wotnožki.

7953 dźěłoněmjerjow dostawaše podpjeru dźěłoněmjerjow, 1923 trijowu podpjeru a 1222 sastarańsku podpjeru. Podpjeru krótkodźěłacych dostawaše 944 (367 muzłich a 611 žonskich) wobłowo; to je 184 mjenje dyžli měsaza prjedy. Nimo toho wukonješe hižiže 76 dźěłoněmjerjow nuzowe dźěła, 30. haprileje 1930 běšche jich 82 a 31. měrca 1929 pak 764.

Při *hubjenych* dźěłowych poměrach njeběše možno, we wšěch powołanjach wjele městnow wobstarać. Najbóle je za njeježenjemi ratarskimi ceładnymi napraschowachu, woženjene ratarske dźěłowe mozy pak hišće wukhwalowaše. Je sakskeho póslanca w Barlinje, dra. Gradnauera (kiž je wosebje też za namjezny fond skutkował) po myśli knježerstwa namołwjał, za Youngowy plan hłosować. To je so stało po přeću socialdemokratow a tola su potom 18. februara jeho wotstronili. Při wutworjenju wulkeje koalicije žadaše sej němska ludowa strona, zo so też hospodarska strona přidruži. Tomu pak socialdemokratojo na žadyn pad njepřihłosowachu. W Schickowym kabinece žadachu sej narodni socialisća, zo jedyn muž z jich strony — mjenujcy wšety Hertzsch, kiž bě hižo pola wšelakich stronow poby! — so za dźěłoweho ministra wuzwoli. W kabinece, wobstejacym ze zastojnikow, njechodźeše so stroniski zastupjeř postajić. Tuž dóńdźe k rozpuščenju sejma a nowowólby budu sej na dobre 2 milijonaj hriwnow wuždać, kotrež mohłe so skerje za bjezdźěłnych nałožić. W dalšim dótkny so rěčnik

Wólbna zhromadźizna „Sakskeho wjesneho luda“.

W Khrósćicach, 15. smažnika 1930.

Jako nazwuk k wólbnemu hibanju w kłóšterskej wokolinje móže so zhromadźizna zaňdźenu njedźelu w „Herbskej grychće“ wobhladować. Powołał bě ju „Krajny zwjazk“ za stronu „Sakski wjesny lud“. Ju nawjedowaše zarjadnik Kamjenskeho wokrjesa, knjez Jäckel. We swojej zawodnej rěči naspomni, zo mješe tuta strona w našim (raňošanskim) wokrjesu 66 000 hłosow. Dokelž běchu 28 000 za jencho zapósłanca trěbne, tak móžachu so 10 000 druhemu wokrjesej wotedać. Tuta dósta strona 5 mandatow. Serbski kandidat steji na krajnej lisćinje na 4. městnje, potajkim ma wěste wuhlady, zo so wuzwoli. Potom kritizowaše wšelake strony. Nětko so nacionalni socialisća rad jako „přećelju ratarstwa“ wudawaja. Tola su w němskim sejmje přećiwo žitnym cłam hłosowali. A to tohodla — štož wěsty Strasser na jenoj zhromadźiznje w Kamjencu wuzna — dokelž dyrbja też na swojich wolerjow w městach dźiwać.

Potom jimaše so naš kandidat, knjez Špitank, słowa a spominaše mjez druhim wosebje na zašły sakski sejm. Wo nim njemóžeše wězo ničo dobreho rjec. Jedyn jenički zakoń — mjenujcy zběhnjenje 9. novembra jako statny swjedźeński dźeń — je jenož wobzamknył, njeje ani hospodarski plan za etat dočinił. Wězo njebě rozpuščenje sejma socialdemokratam lube. Myslachu sej, zo njebudźa za to nacionalni socialisća hłosować. Kommunistojo su hakle tomu dopomhali, zo bu Bünger ministerpresident, kotrehož knjeježerstwo wukhwalowaše. Je sakskeho póslanca w Barlinje, dra. Gradnauera (kiž je wosebje też za namjezny fond skutkował) po myśli knježerstwa namołwjał, za Youngowy plan hłosować. To je so stało po přeću socialdemokratow a tola su potom 18. februara jeho wotstronili. Při wutworjenju wulkeje koalicije žadaše sej němska ludowa strona, zo so też hospodarska strona přidruži. Tomu pak socialdemokratojo na žadyn pad njepřihłosowachu. W Schickowym kabinece žadachu sej narodni socialisća, zo jedyn muž z jich strony — mjenujcy wšety Hertzsch, kiž bě hižo pola wšelakich stronow poby! — so za dźěłoweho ministra wuzwoli. W kabinece, wobstejacym ze zastojnikow, njechodźeše so stroniski zastupjeř postajić. Tuž dóńdźe k rozpuščenju sejma a nowowólby budu sej na dobre 2 milijonaj hriwnow wuždać, kotrež mohłe so skerje za bjezdźěłnych nałožić. W dalšim dótkny so rěčnik

Měrćin Nowak-Njechoriński:

Z podnalěćom do holc . . . .

9] (Pokročowanje.)

Z Błunja chcychmoj dale k wječorej. Do Parcowa wjeđe na Bjezdowy rjana dróha. Ale je wostudła. A štóha pojeđže po rjanej hładkej drózy, hdyž też po horbatym, ale łučnym a pólnym pućiku dóńdźeš k cyleju?!

Zady wsy na kóncu hole wobjedowachmoj znowa při maćerey přirody. A słodźeše namaj runje tak jako wčera.

Bě krasny nalětni dźeń. Deščka też so wjacy njeđeše. Wšuđe kčejate złote wjerbowe korki so sapachu jako złote wóhnje. A njedaloko we łuzy, tam šćejcy harowachu a skulej bjeze přestaća tridłowaše swoju kwasnu pěseń.

Dojeđechmoj do Parcowa. Parcowska cyrkej je zajimawa. Je stara, jara stara. Ludźo su ju za to měli, zo tykowane twarjenje wjac njewotpowěduje žadanjam nowšeho časa. Tuž su murje wobmjetali a takle cyłe twarjenje skutkuje někak falšnje, njeleppje. Z wězu je so cyrkej najskerje rozhoriła. Znajmjeńša steji wěza abo prajmy — zwonica — wosebje, jako njeby chcyła ničo wěđeć wo njej . . .

Z Parcowa chcemy do Škodowa.

Škodow je hižo delnjołužiska wjes. Přeđe wsu su krasne wulke haty, to rěka — běchu haty. Też wone buchu wopor wuhloweho přemysła. Nětk su wusušene, struchłe, bjez žiwjenja.

Mamoj tu zajimawu zetkanku z němskim pućowarjom. Je jemu dźiwno, zo serbski rěčimoj. Wuđa so za přećela Serbow. Wo našim prócowanju ma khětro spođiwno nahlađy . . .

„Njemóžu wam za złe měć, zo chceće k Čechам. W Němskej su nětk hubjene hospodarske poměry, Wjele dawkow a žaneho dźěła.“

„My njechamy k Čechам!“

„Och haj, wy chceće měć njewotwisny serbski stat. Cyle rozumna myslička! Z Němskej tola wjac ničo njebudźe!“

„Ale my njechamy měć serbski stat.“

Cuzbnik je zadźiwany.

„Haj, štoha to chceće ze swojim serbskim hibanjom?“

„Chcemy wostać Serbja. Chcemy wobkhować swoju narodnosć na wěki wěkow. Chcemy runoprawosć našeju rěče z *němskej rěču* w šuli, cyrkwi a we zjawnym žiwjenju.“

Němc ze sobuželnosću, skoro ze zacpiwanjom na naju hlada:

„A štoha potom z toho změjeće wužitka?“

To so jewi nam cuzy nahlad wo swěće a wo zaměrach žiwjenja. „My dźěłamy njesebičiwje, woporniwje, jenož ze zahoritosću za wysoki ideal. Ale tamni njerozumja naše prócowanja. „Štoha z toho změjeće wužitka?“ Tukaju na nas, zo smy zapłaćeni, zo hladamy někajkeho materialneho dobytka kaž woni.

Božemje . . .!

Smój w Škodowje. Je tu knježi dwór. W cyłej wokolinje nimaš knjezich dworow. Po serbskej ludowej powěści je čert raz zebrał wšitkich knjezkow mjez Budyšinom a Kamjenom, dokelž tamniši burja soj to přejachu. Chcyše jich wusywać w Delnjej Łužicy, hdyž tehdy bě hišće njedostatk tajkeje družiny ludźi. Z wulkim měchom połeta złoduch k połnoc. Zady Wojerec chcyše raz pohladnyć, što te pěkne towarstwo w měše čini. Při tym jedyn knježk wuskoči. Čert so rozzlobiwši wuwoła: „Hej, to bě škoda.“ A wot toho časa dósta sydliščo, hdźež so poslužbjeny kujezyk zasydli, mjeno „Škodow.“

W Škodowje dołho njewostachmoj. Nazdala kiwaše Košinska hora, wo kotrejž běchmoj tak wjele słyšałoj a to naju khětro wabješe . . .

Pod wysokimi štomami drěmaju statoki Wjatka. Zady twarjenjow ćmowabruna woda rěki Halštrowa lěniwje so wleče we swojim rěčnišću. Budźi we mni spominanje na powěść wo Wjatkowskim rykusu, kiž tu přijěcha na konju, zo by wojował z njepřećelom.

Jěđemoj po nasypje rěki. Běle podlěski šćežku wobrubjeja, kotraž je tak wuzka, zo twari tak rjec koliju za naju kolesey. Hdyž z njeje so wusunješ, to so wališ.

Před nami so wunórja čerwjene kněže Kóšynje. Při młynje wulki flegmatiski pos namaj šćežku zastupi. Zražu z kolesom do njeho a potom hakle so pomałku z procha ma, ale při tom ze zacpiwanjom na manje hlada.

Kóšyna je wulka wjes, nimale přeněmčena. Bjez dźiwa, tu je industrija šuli pomhała. Serbstwo zadusyć. Wjes je dźens pohrjebnišćo serbskeje narodnosće. Wšuđe čujemy z přećiwjenjom cuzy, wohidny duch.

W korěmje založimoj. Někotři naduwaki na kuładle kraja. Maju wulku hubu. Też wjesnjenjo tam sedźa, žłokaju. Hdyž wot nazdala na nich poskaš, by rjekł, zo serbski rěča. Rěča němski ze serbskim nazynkom. Klinči to grawočiwje. Jich narěč njeje konsekwentna po formach. Wbozy ludźo! Namaj so mjaknje. A nahle w namaj wotući wulki styk, žeđenje za ródnej wsu, hdźež hišće klinča słódke zwuki maćerskeje rěče. A wutroba so mi spinja, myslu-li na hróznu možnosć, zo też w mojej ródnej wsy jónu by móhło takle dobyć khroble cuzbarstwo. Njebych chcył dočakać so tajkeho wonjećećenja. Radšo z poslednimi Serbami so lehnyć do rowa.

Haj, stysk će napadnje, pućuješ-li po tych narodnje morwych wjeskach, hdźež serbsku rěč zadajiclu z hrubej namocu a płakać by chcył, płakać z hłosom a bjez kónca, płakać a zakliwać, wołać k njebjesam wo pomoc a wjeđbu . . . .

(Přichodnje dale.)

třoch předmjetow, wo kotrychž je so w sejmje wuradžowało a to wo **dźědźinskim prawje** (Anerbenrecht), wo **zawěsćenju skotu a hromadźekładźenju leżownosćow**, kiž je so w našej wsy přewjedło. Při tym naspomni, zo powšitkowne ratarske należnosće so we němskim sejmje wučinja. Zo so njeje wšitko docpěć hodźało, zależi na tym, zo ratarstwo hišće dosć organizowane njeje. Mohło sej příklad na dźělačerjach wzać. Na kóncu swojich wuwjedźenjow rěčeše krute słowa za křesćanske nahlady w šuli a hospodarstwje, tež w politicy.

W rozmolwje pokaza so na to, kak wažne za nas Serbow je, zo mamy tež **serbskich zastupjerjow w sejmje**. Tuči naše přeča a žadanja z wjetšej lubosću zastupuja, hdyž wěste njedostatki na swojim ćěle začuwaja. Jedna dźěn so pola nas jenož wo kulturne wěcy. Hač dotal je sakske knježerstwo zajim za nas mjelo, tohorunja tež sejm. Nětdy mějachmy centrumskeho zastupjerja. Je bjez wěla swoje činił. Nětčiši kandidat je hižo mnoho wuskutkował, wosebje za serbske šule. Budże jemu to wjele lěpje možno, hdyž so zaso do sejma wuzwoli. *Wšitcy Serbja dyrbjeli* muž při mužu za njeho stać.

Z druhoje strony so njewjesele wěcki wotkrychu. Znate je, zo je so pod dźělowym ministrom Elsnerom z pjenjezami statneje zawěsćernje a spomožerstwa žałosnje brojiło. Přez koncern Seidemann je so pječa 2,4 milijona hr. statnych pjenjez zhubiło. Nětko je so wukopało — štož so na zhromadźiznje zjawnje wupraji — zo bu z tutych pjenjez jena **Budyska banka**, kiž bu pječa **přećiwo Serbskej Bancy założena**, kruće podpjerana. Je pak mjez tym „plajte", byrnjež so statneje podpjery zwjeseliła. Tole su serbscy zastupjerjo Kamjenskeho wokrjesneho wubjerka wuskušili. Dale je so wukopało — štož samsny rěčnik naspomni — zo dyrbješe so nětčiša **Pančičanska młodownja na kóždy pad nětkle w Serbach natwarić**, hewak Kamjenski wokrjes podpjeru z **namjezneho fonda** (Grenzlandfond) — Saksa je z njeho 2¾ milijona hriwnow dóstała — we wysokości 25 000 hriwnow dóstała njeby. Naši zastupjerjo žadachu młodownju do Halštrowskich hór. Ale tam njemohła Serbstwu škodźeć. (Potajkim wobej statnej předewzaći měritej so **přećiwo Serbam.** To nochcu serbskej zjawnosći zapowědźić. Přisp. dop.)

Dale so ze strony „Krajneho zwjazka" rozjasni, zo je so hnydom po rozpušćenju sejma z centrumom jednało dla zhromadneje lisiny ze „Sakskim wjesnym ludom". Tuto žadanje je wjednistwo centra wotpokazało, samo napřećo knjezej Spitankej, kiž je **nětdy na centrumskej lisićinje jako jich kandidat stał.** Tajkemu zadźerženju njetrjeba so žadyn komentar (wuložowanje) přidać.

Njedawno bě jedyn nacional-socialistiski rěčnik w Khrósćicach pobył a so wosebje jako katolik wudawał, jeno zo by hłosy katolskich wolerjow łójił. Kak tuči „nacijonalo napřećo katolstwu stoja, wujasni list na jeneho katolskeho duchowneho w Bajerskej, kiž so na zhromadźiznje přečita. Cheemy jenož někotre sady z tutoho njehańbiteho dopisa wozjewić a to hnydom němski, zo so zaćišć někak zhubił njeby: „An den Landtagsapostel und Schweißfußpatriarch Leyer. (Duchowny rada Leyer je hłowny redaktor „Fränkisches Volksblatt".) Wir fordern den obengenannten Käsefußpatriarch auf, sich am nächsten Donnerstag endgültig einmal in der Versammlung auszusprechen . . . Sollte sich der Apostel Leyer diesmal wieder nicht blicken lassen, so ist er erkannt als ganz gemeiner Hinterföziger Schuft und Judensäckel, Volksverdummer, Volksausbeuter, Lügner und Lügenapostel, Bauernfänger und Kapitalistenzuhälter . . . " W tutym stilu dże dopis dale a je podpisany z třomi „**bakenkrenzlerami**". Z tutoho wuhoda widźa katolsey wolerjo, kak pola narodnych socialistow z nabožinu a křesćanstwom steji. W zhromadźiznje so też naspomni, zo **jich** zastupjerjo w němskim sejmje su **přećiwo** wosebitemu dawkej na kupne domy (Warenhaussteuer) hłosowali, kotrejž su tola zwjetša w židowskich rukach. Hewak bychu najradšo kóždy dźeń k swačini jeneho žida abo wjacy ležrali, tu pak jich hospodarscy podpjeraja. Tajke zadźerženje najlěpje jich politisku spušćomnosć karakterizuje. Našim wolerjam so wosebje na wutrobu poło**ži, nie za tule strona dźěłać a wolić. Z jeneje strony** so přećiwo wulkej danje wjesnych nałutowarjow a nizkich płaćiznow za ratarske płody skorźeše a při tym „Krajnemu zwjazkej:" so porokowaše, zo tajke **njedostatki njewotstroni. Tola** so jemu z powołaneje strony wotmołwi, zo to w mocy „Landbunda" njeleži, ale druhe faktory tu soburěča. Z namołwjenjom, **22. junija kruće za stronu „Sakski wjesny lud"** (na wólbnej lisćinje **čisło 6) wolić**, skónči so pomjenje derje wopytana zhromadźizna. Na serbskim ludźe zależi, dowěru ze swěra płaćić.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 17. hmažnika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,167	100 pólsk. złotych	7,16
1 jendźelski punt	20,346	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,10	100 franc. frankow	16,436

Barlinske wiki wotewrichu so wčera hłabokho. Potom pak so kursy efektow spadła derje skruchłeho. Na wikach ſ ventowymi a dołhymi listami njesapisachu porno so bohocka žaneho pischemjenja.

Produktowe wiki w Barlinje. Sa pschenżu je dźeń a njezje sajima, ł **ważnej pschicinje je też njewotbiwcze** muki. Pola rožti a wowsa so boja, so budża žně horzoty dla hnadniše, tuž płaćiny w termijnowym wikowanju postupichu. Wčera płaćeše zentnar

w Barlinje

rožti 8,60—8,85 hr., ječmjenja nałymiteho 8,35—9,10 hr., wowsa 7,30—8,10 hr.,

w termijnowym wikowanju

za **julij**: pschenży 15,10—15,05 hr., rožti 8,62½—8,70 hr., wowsa 8,15—8,27½ hriwnow,

za **september**: pschenży 13,07½ hr., rožti 8,82½—8,87½ hr., wowsa 8,40—8,47½ hriwnow,

za **oktober**: pschenży 13,10 hr., rožti pak 8,90—8,92½ hr.,

w Drježdźanach (sajdź. pjatk):

pschenży 15,75—16 hr. (16—16,25 hr.), rožti 7,85—8,10 hr., (7,85—8,10 hr.), ječmjenja nałymiteho 7,90—8,75 hr., (7,90—9 hr.), wowsa 7,40—7,90 hr. (7,40—7,90 hr.),

Rozprawa ł Drježdźanskich klótnych wikow.

Wčerawšoho Drježdźanskeho klótneho wikowanja jara słabe pschi spadowazych płaćijnach. Tučne zwinje wobsehje wjele pschihładźichu, mjałne niz pschewjele. Też **wikowanje** ſ cźelatami běše słabe, wobsehje cźežkoho cźelata njenamałachu kupcow. Wowy a byki so jara cźežko pschedawachu, ja tučnymi krowami so dosyta njemałachu. Sa wowcy njeběše dosyta sajima. Wjele skotu wosta njepschedateho.

Swinjaje wiki we Wojerezach

sobotu 16. hmažnika jewiachu sćehowazy wobraz. Pschiwjesli běchu 292 prošatow a žaneho běhała. Wobchod bě hnadny, słyšk wulki. Wone płaćachu

prošata:

6—8 tydźenjske	28—32 hr.
8—10 tydźenjske	32—35 hr.

Pschistajeja:

Hoizn do domu, knježi dwór w Lejkej pola Wóblinka.
„ Siems w Niſkej, Lettow-Vorbeckowa haża 1.

Na pschedań:

Kóń statřichi, hodźenj w Sputezach.
Pluh, we Wojerezach, Różowa haża 7.
Krowa młoda, wyšokošmuchelna, w Praſchwitzu 16 pola Hrodźka.
Krowa wyšokošmuchelna, w Maleſchezach 92.

Sćehowazy na pschedawanje

pjatk 18. hmažnika 1930

w **Niſkej** w hosćencu „K hwězdźe" dop. w 10 hodź.: jědne koło, walka tworowa połza je šuwatymi durjemi, trawužiłkat, rjadowotrocźat, radio, błěwornu dyhačnu cźahnik, kessikow, knihowa połza, dwojna ſtrěha, bjež, Singerska schijaza maſchina, kulojte blido, **w Skałkowje** w hosćencu dop. w 9 hodź. wučahowaje blido a stołaj,

we Wojerezach w hosćencu „K hwězdźe" dop. w 11 h.: meble, hołbjenj, auto, radio, pišaniſti ſtroj, schijaza maſchina, mały ručny wós, tšěby, chabat, kobuł a 100 knihi,

ſchtwórtk 19. hmažnika 1930

w **Budyšchinje** na šudmiſtwje dop. w 9 hodź. 3 cźežnje rjeczały, wošobowy auto, Dixi-nakładny wós, pjenježny a łodowy a ſchtučnćeny kamor, drakhla, krowska schijaza maſchina, wjertuła, 4 pišaniſte ſtroje a kwětowza, wschelake meble, gramofon, 4 šuby małjeſtich jerjow, kakhelźikaj juttaninow, měchaj wótšich wozjechoło, 6 mužkow hele, měch bérnow, kaſchćikaj wol. jarohnow, radio, jědne koło, schijaza maſchina, hušle, 6 zentnarjow dźěćerłowoho tšinjenja, 2 zentnarjej maku, 3 zent. hejduſchti, 4 zent. kócźołow, jaki do wótra, zent. rajža, ſportiſke a lumberſke jaki, 19,50 metrow šíby, 4 m. wołmjanoho trikota, atd.

Škrowe deveše.

Produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Pschi hnadniſchich płaćijnowych powiſećejach ł Amerili su so wiki jenoj hnadnje wuwiło. **Termijnowe płaćijny** ſa pschenżu 7 pj. niſche, ſa rožtu 2 pj. wyſche wčerawſchich.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 6.	11. 6.		16. 6	14. 6
Pšenica	302-301	303-303	lupny	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172 177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. ječmjeń	—	—	nadre łupiny	16-17,50	16-17,50
nal. ječmjeń	167-189	167-189	ſolte łupiny	21-23,50	21-23,50
wows	146-162	146-162	ceradella	—	—
kukurica	—	—	rana. wosuſk	10-11,50	10-11,00
pšeńč muka	34-42,50	34-42,50	tany wosuſk	15-16,25	15-16,25
ržana muka	21-24,25	21-24,25	noem. melasa	—	—
pš. wotruby	7-8,25	7-8,25	bérnj. krušti	13-13,40	13-13,00
ržano „	7-8,00	7-8,00	syno, 50 kg	1,40-1,61	2,20-2,54
raca	—	—	ržana ſloma	0,80-1,00	0,85-1,03
hróch. Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńč. „	0,70-1,85	0,85-1,01
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjeluški	17-18,00	17-18,00	ječna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Drježdźańska burza (16. VI.).

Pšeńca	315-320	běrnjace kruški	14,20-14,50
rožka	157-162	pšeńč. wotruby	7,80-8,20
nałětni ječmjeń	295-305	ržane wotruby	9,10-10,50
nazymsk. ječmjeń	158-175	pšeńčna muka	55,00-56,00
wows	148 158	ržana muka	27,75-28,75
čerwjeny dźećel	120-130	woka	24,50-25,50
raps	350 355	pjeluški	24,50-25,50
kukurica (Mais)	200-220	hróch	25,50-26,50
suche truhańcki	9,10-9,30	cokrowe truh.	17,00-18,00

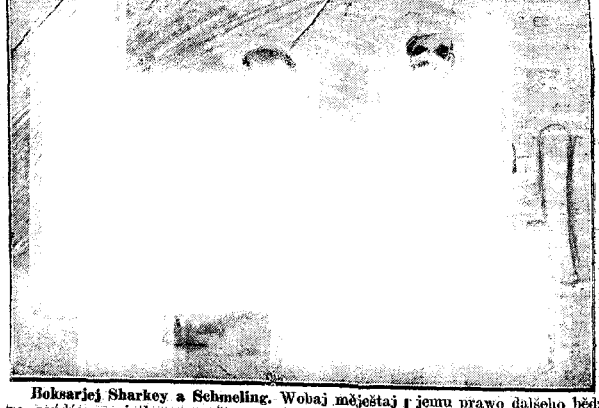
Płaćizny ręznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wiknach.

22. junija

140 wol., 364 byk., 293 jałowc. a kruw, 941 ćelat. 699 wowc., 2671 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 58—61, 2. 49—54, 3. 39—44;
byki: 1. 57—59, 2. 50—55, 3. 44—47;
kruwy: 1. 49—53, 2. 43—48, 3. 35—40, 4. 28—32;
jałojcy: 1. 56—59, 2. 48—54;
wowcy: 1. 62—66, 2. 57—62, 3. 50—56;
ćelata: 1. — ; 2. 78—84, 3. 68—76, 4. 57—65.
swinje: (přez 300 pt.) 57—59, 2. (240—300) 61—63 3. (200—240) 62—63. 4. (160—200) —.
Rancy: 49—51.



Boksarjej Sharkey a Schmeling. Wobaj měještaj so zańdźeny pjatk wo swětowe mištrstwo bědźić. Němskeho Schmelinga amerikanski přećiwnik Sharkey tak strašnje dyri, zo tutón ležo wosta. Tohodla



jemu prawo dalšeho bědźenja wzachu a Schmelingej dostojnosć swětoweho mištrstwa w boksowanju spožčichu. Hewak by Sharkey bjez dwěla dobył.

Schmelingowa macź a bratr poſłuchataj pschi radiu na powěšće wo bojowanju jeho a bratra w Newyorkſkim Yankeeſkim ſtadionje, hdźež bu wón je swětowym mištrom.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjee knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawčitki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so atajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo wšěm wukam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožena dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwozwěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 139 — Budyšin — Sriedu, 18. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Namjety Pruskeje.

Město nusowego wopora sastupjerjo Pruskeje namjetuja, so bychu wšitkży sastojnizy a k sawěsćenju niz powinowaći pschistajenży 2½ prozenta swojich dochodow jako pschinoschk k sawěsćenju dżełonjemjerjow płacili, kaj dołho pschinoschk ta tole sawěsćenje 3 prozenty njepschekroča. Tuchi k sawěsćenju pschiwzaći sastojnizy a pschistajenży njedyrbja pak žaneho podżela na podpjerje sawěsćenje dostać. Podża žo namjetuje, dawk ka njewożenjenych i wětżynni żozjalnymi wuwżaćenni sběrać.

Prěnje płaćenje po Youngowym planie.

Němske knježerstwo je pondźelu z němskostatnej banku banzy za internazionalne płaćenje w Baselu prěnju ratu po Youngowym planje we wyšokosći njeběcže 138 milijonow hriwnow pschepokazała.

Protesty přećiwo zmjeńšenju mzdy.

Powschitkowny němski dżełaćerski swjask je žobotu a njedźelu wulki jisćd wotmeł. Njedźelu je žo pschećiwo sinjenschenju mżdy wobsamknjenje pschijało, w kotrymż žo mjes druhim praji: Dżełaćerstwo pschećiwo żozjalnoreakzionarnemu kursej protestuje a žo hórschi na to, so je dżełowy minister Stegerwald **wurunaży wuždż sa cżełku industriju** dołhowjeczorneje Němskeje **sa wjaźaży wuprajił.** W tutej Stegerwaldowej naprawje **najwótrischi nadpad na żiwjenjowe sajtmy** widżi a tole wuprajenje wjasanja jako najžurnischje spinadło ja wożiwjenje hospodarstwa wobhladuje.

Dżenża dopoldnja žu žo w dołhowjeczornym dżełowarskim swjatku ja plakatami jkrótschenja mżdy dżełaćerjow wojerwite. Dżełaćerjow je žo wulki njeměr jmazował, a němški swjask metallowych dżełaćerjow napomina, so žebi **na żadyn pad njeżmědża mżdu pschikrótschej dacź** a žane nowe dojednanje akkordskeho tarifa wobsamknuchu, kotryż pobubjerschenje pschinjeże. Blížsche dny jmědże žo we zuhym industrijowym rěwerje 100 dżełaćerskich shromadżiznow, w kotrychż budże žo wo snižanju mżdy jednaćź.

Němska porażka w Moskwje.

Ruske knježerstwo je wojsewicź dało, so powěsć němskich nowin, so žo němżko-ruska wurunaża konišnja mjes druhim też z politiskimi praschenjemi kommunistiskeje agitazije jaběra, wěrnosći njewotpowjeda. Tele praschenja budża žo po diplomatiskim puću wurunowacź.

S tutej dżełeńku žo potwjerdża, so žu wobcżežowanja němskeho knježerstwa na agitazije Mojskowskeje kommunistiskeje internazionale w Němskej pola knježerstwa we Mojskwje zyle bjes wujpěcha wostale. Ruske knježerstwo je žo zapowědżiło, žo ż tymile wobcżežowanjemi nakladowacź.

Spionaża w Mindenie.

W Mindenje w nawjeczornej Němskej je žo wojerśka spionaża wotkryła. Wyschnosć je wutżełdżiła, so je tamnišchi wyschschi hudźbny mijchtr Adam żwojej żonje wojerśke, wojezbje artilleristiske naležnosże pišomnje podawał a so je wona tele dżełeńki we wukraju, a to w Belgiskej, pschedawała. Dale je žo swěsćiło, so je Adamowa do Kólna puczowała, so by žo tam i franzowskim pohrěbnikom jettała a jemu wěste dokumenty pschepodała. Za pschepodaże tychle pišmow je Adamowa pjeća 3000 hacź 5000 hriwnow dostała. Kaž je žtyschcź, staj žo jatatej hižo dżełała pschenđżenjow, kotrychż jeju winuja, wujnaluj. Sandżenu nóż ku jeju wobydlenje pschepytali. Pschi tym je žo wjele wobcżežaczego materiala namakało.

Adamez mandżelskeju do Lipšta pschewożeju, hdżež wobkhiby pschephtoważy żudnik němskeho żuda pschepytanje pschewjedże. Maju ja to, so žu Adamowoje pocżahi tež do Barlina dożahale. Mandżelskaj staj po dacżu jara wobhladnitwje pojtupowałoj, hewak njebudżiske możno było, so bychtaj żwoje ſtrašchne dżełko dołhi cżaż bjes pytanja cżiniłoj.

Přećiwo rjeńpustwu.

Němski jmutkowny minister dr. Wirth je knježerstwa němskich krajow namołkował, so bychu wuias pschećiwo rjeńpustwu wobżebje kommunistow a nazionalnych żozjalistow wudałe. Po wukazu pruskeho jušticznego ministra mogu so łaženje krajneho měra, cżelne łranjenja atd. pschi łaženjach radikalnych politiskich stronow cżeżo dyżli dotal żylostacź.

Zaso krwawne puni.

Po nazionalno-żozjalistiskej shromadżiznje w Reinholdshajnje pola Hluchowa (Glauchawy) žu žo w tamnišchim hoścenzu nazionalni żozjalistojo i kommunistami do pukow dali. Jedyn kommunist, kotrehoż žu do płuzow kłoli, je na żwoju ratu wumrjek. Też dweju nazionalnaju żozjalistow žu tak cżeżko łranili, so staj žo dyrbjałoj do khorownje dowjeżeź.

Też w **Truchernje** pola Weißenjelża a w **Karlsruhe** žu žo kommunistojo a nazionalni żozjalistojo nabili. Na wobemaj stronomaj běchu cżeżkoſranjeni. Jako bronje žo gumijowe klumpachi, żelezne żerdże, noże a pjaſtniki wuzjichu.

Přiwótrene zakazanje nazionalnosocialistiskeje uniformy.

Wobeńdżu zakazanje uniformy žu nazionalni żozjalistojo njedżelu běłu koschlu wobleczeni po Badenjej cżahali. Pschi tym žu wobjejet do żobuſtawow němskostatneje thorhoje ſtražli. Badenjši jmutkowny minister je na to porucził, zakazinju pschiwótiscź. Nowa zakazinja poczahuje žo też na żobunoscheje hokatoſchiżatych thorhojow a na drastu, kotraż na druhe waschnje, hacż je dotal waschnje było, pschiſłuchnjenje k nazionalno-żozjalistiskej dżełaćerskej ſtronje wosnamjenja.

W Lübeckskej kherowni 40. cżěsnych dźěći wumrjeło.

W Lübeckskej chorownji je ſ dźěcźi, kotreż su ſrjedk pschc tuberkulozu dostałe, 40. wumrjeło.

Dr. Calmett w Parišu je ſ ſiſtom do Lübeka jdźelił. To Pasteurifi wuſtaw w Parišu żenje hotowe prapparaty njewotedawa. Wón tóżdenu kwalifikowanemu laboratoriej, kotreż wo to proſżu, B. C. G.-kulturu wotedа. Lübeckika chorownja je 29. julija 1929 tajku żadoſcź ſapodała. Laboratoriej ſo pschewostaja, ſo kulturu ſam rozmnoži, emulizije pschihotuje a ſdcżěpne pschidżelki mjes lekarjow rozdźeluje, kotreż chcedża je trjebacź. Pasteurifi wuſtaw żwoje ſamżne kultury ponyſkitje naſtrucżiſcho dohladuje, tola **wón žo njemóże za ſmyłki a techniſke pschehladanja ſamotnych cżinicź, kotreż móża žo pschi dźele we wukraju ſtacź. Zyłe jaſne je, ſo je žo w Lübeku ſmyłk ſtał,** a ſo je ſo prěnjotna B. C. G.-kultura ſ njekedżbliwoſcju ſ kulturu cżłowjeczich tuberkulowych bazillow ſameńka, kotreż ſu bjes dwěla w tym ſamżnym laboratoriju byłe. To je dypk, kotryż dyrbi wězywmużtojne pschepytanje nětkole ſpytacź rożſudzicź. Jeneho żwojich żobudżakcerjow dyże hałe potom do Barlina półłacź, hdyż je žo rozprawa pschepytowazych wězywmużtojnych pschedpołożiła.

D 2000 w Parizu.

Němske hobriſke łětadło D 2000 je po pscheproſchenju franzowſkeho łětakſtwowneho ministerſtwa do Parija ſ jědżel internazionalneho łětakſtwowneho ſwjatka pschileczało. Wono je jako najwjetſche europiſke łětadło pschi łětanju wobdżěli. Nětkole dny w Parišu wostawschi žo wono do Desſawa wróći.

Awstriska domowniska wobora kreſcijansko-socialnych nadpadło.

Kicheſcijanſkożozjalnaj zapódstajaj Kunichat a Drexel ſtaj pondżelu we Winje ſhromadżiznu wotmełoj, w kotrejż mjeńachu žo wótre rěcże pschećiwo domowninſkej woborje. Drexel praji, ſo je domowninſka wobora njejbože Awſtriſteje. Domowninſka wobora je żebi wotmyſliła, żozjalne ſawěſcenje dżełaćerſtwa rozbicź, kotreż je jej toho pschehdobne a dżełaćerjej ani mjene ſchkitanje njedawa. Maju drje ſawěſcenje pjchc bjesdżełoſcź a khoroſcź, ale żanu ſtarobu rentu. Hdyż bě blížſchi rěcżnik, kicheſcijanſkożozjalny żwjaſkowy radżijeł Dengler, ſapaczał, w tym żanym żmyſle rěcżeź, žo wulka rożbiwaja cżeżoda domowninſkeje wobory do ſale nawali wołajo: „Zdżawa Habſtej!“ Na cżele domowninſkeje woboty kicheſcijanſkożozjalni bratrowza pschecżeła żwojeje ſtrony, wójſkowcho ministra Baugoina, pschecżeła żwojeje ſtrony, wójſkowcho ministra Baugoina, ſpóſnachu. Mjes tym jo žo ſ jeneje ſtrony wotdżelenje polizijow do ſale dołu a do domowninſkeje woboty pjerjeſchło, žo w druhim dżełu ſale kicheſcijanſkożozjalni dżełacheſche, žo w druhim dżełu ſale kicheſcijanſkożozjalni dżełacheſche, žo w wobarachu. Młodeho Baugoina k ſemi ſtorcżichu cżerjo wobarachu. Młodeho Baugoina k ſemi ſtorcżichu cżerjo a ſranichu. Polizija poſdżiſcho na dwěju kicheſcijanſkoa ſranichu. Polizija poſdżiſcho na dwěju kicheſcijanſkożozjalnych ſapódſtajnow pschećiwo nadpadam domowninſkeje żozjalnych ſapódſtajnow pschećiwo nadpadam domowninſkeje wobory ſchkitałoſche.

Swjatkowy kanzler dr. Schober je ſamotwitoſcź ſa wupokaſanje Habſta pschewoſał.

Po poruczenoſci tirolſkeho krajneho knježerſtwa je krajny radżijeł Gebhardt pschećiwo wupokaſanju majora Habſta ſ Awſtriſteje proteſtował. Dr. Schober je jemu wotmołwił, ſo je ſa poſtupanje polizije ſamotwitoſcź pschewoſał, dokelż ma polizija doſcź materiala pschećiwo majorej Habſtej w ruzy.

Přezbytk pjenjez w Francowskej.

Pschi hoſcżenje ſwjatka franzowſkich łukowarjow je finanzny minister Reynaud pondżelu wo franzowſkich finanznych naležnoſcżach rěcżał. Politika internazionalnych dojednanjow, kotruż je Poincare zapocżał a Tardieu dale wjedł, minister praji, je na franzowſke finanzy najpschidobniſchi wliw měła. Tardieuowy kabiett je łohodła mohł dawki wołożiź. Tola to je jenoż zapocżatk. Też knježerſtwo ſwoje dalſche ſaměry na to du, **ſluźniwoſcź a łukowarjow łakitacź,** łak na pschikład ſakoń wo **dohladowanju bankierſkeho powołanja,** wo finanzniej reklamje, wo ſtatnym dohladowanju nałutowarjnow a bankow.

W Parišu dyrbja žo wulke internazionalne pjenjezne wiki

ſ zyle nowocżażnymi organizacijemi załoźicź. Parižſka burza dyrbi žo powjetſchicź. Wiſche tele naprawy žo na to měrja, Franzowſkej ſmórnicź, so by je ſwojeho narodneho poczinka ſluźniwoſcże a je ſwojeje ſ tohonaſtawaseje pjenježneje mocy po możnoſci wjele dobyła brała. W runomerje ſwjeżaga prednkzija, najſilnischa měna Europy, polna ſtatna pokładnja, kotraż ſmóżni, wulke dżěła ſa naležne wuhotowanja pschewjeſacź, minister ſtónczi, njeje to dojcź pschicżinowny k nadżiji ſa jenicżki wulki lud na ſwěcże, kotryż pod cżeżu bjesdżełoſcże njetrjeba cżerpicź?

W Florenca italſku intelligencu zateli.

Po powěſći „Daily Telegrapha“ žu w Florenzu wjele wuſnamnitych ludźi, mjes nimi priedawſchcho ſozjalistiſkeho ſapóſtanza profeſora Piaraccina, chirurga profeſora Mora a ſpižowacżela profeſora Mariotta ſajeli.

Wojowanja wo Maltu.

S La Valetty, hłowneho měſta kupy Malty, ſo powoſ: Wiſchē politiſke wobſtejnoſcże na kupje Malcże ſu ſo tżętro pschiwoſtiſle. Italiſke faſziſtiſke elementy ſtajnje ſważliwiſcho jendżelſke knježerſtwo nadpaduja. Dokelż po ſdaczu ſtrach hroży, je knježerſtwo wſchē ſjawne ludowe ſhromadżiny a demonſtracżje na dróhach a ſjawnych měſtach ſakalo. S Gibraltara je ſo tżeca ſkotilla torpedowych jamcżakow wupókała, ſo by ſo ż druhimi dżelemi żrjedżomorſkeje jendżelſkeje ſkotille ſjednoczila. Maltaſki gouverneur je ſo na jéżbu do Jendżelſkeje naſtajił a budże ſe ministrom kolonijow wo wobſtejnoſcżach wuradżowacź, kotreż ſu ſo w tejle koloniji wutworile.

Rumunska zwonkowna politika so njepremjeni.

Rumunſki miniſterſki pschedſyda Maniu je pondżelu Bukareſtiſkich nowinarjow k żebi pscheproſył, ſo by jim rjekł, ſo ju dotalna jwonkowna politika Rumunſkeje njepschemjeni. Rumunika wſchē dotalne jwjaſki jakſowna, měr może ſo jenoż ſdżerjeć, hdyż ſo krajne mjeje njeſranja, a wo nětkaſej jich rewiſji njeje ani pomyſlicź.

Na praſchenje, kak ſu ſo rumunſke knježerſtwa k nawrótej Otty Habſburgſkeho do Madżarſkeje ſtajiło, Maniu wotmołwi: „Stejiſchcżo rumunſkeho knježerſtwa k tomule praſchenju je roſſudżene. Naſcha politika je na to ſaſożena, ſo by měrowe ſrěcżenja ſachowaju, w kotrychż je njeſ druhim nawrót Habſburgſkich na madżarſki tron ſakaſany. Rumunſke knježerſtwo budże tohodla ſtajnje pschećiwo nawrótej Habſburgſkich do Madżarſkeje. Taſki poſtup by pschichod Madżarſkeje a měr wobroſnił.

„Jedyn nowinaſ pschipomni, ſo je też w Rumunſkej ſakoń bu, kotruż je nawrót prinza Carola ſakaſał. Maniu wotmołwi: „Wěcże, kaž je žo pola naſ ſakoń ſtamał. S pschemjenjenjom je ſo prawny ſakoń wobſtejnoſcź, kotruż je jo jenoż natżitnitwje wotſtronił. Njepschejcżo ſo do jmutkownych wěſow druhich ſtatow tykaſ. Na praſchenje tym jenoż żiwoje měnjenje wo Habſburgſkej dynaſtiji roſkłożił, dokelż ſo tole praſchenje internazionalneho prawa a měra zyłeho żiwota dótka.

Po tychle Maniowych słowach nahle nowinarski pischidźeńc madjarskeho pósłanstwa w Bukarestu, Pawoł Fülip, sawoła: „W Madjarsku njeje sakonja, kotruž by nawrót Habsburgskich sprjemóžnił.“ Manin a pschéwmni so i tymle jawolanjom jara mjenjše pobóttknychu, a ministerstwo swonkownych należnosćow je nasajtra pola madjarskeho knjezerstwowskeho sastupjerja protestowało. Madjarske ministerstwo wukrajnych należnosćow je sebi z Bukarestiskeho pósłanstwa dokładny pisomny rozprawu zadało.

Hohrska powětrowa łódź za amerikanske wójnske łódźstwo.

Mištopschedsyda Goodyear-Zeppelin-Company, Fred Maryhan, kotryž je saúdženy tydzeń z „Hrabju Zeppelinom“ z Ameriki do Europy lećał, je pónđelu w jenym rozrěčenju rekł: „Pazifik-Zeppelin-Company zebi na lětarišu słužbu nad Ćichim oceanom do dalokeho ranja myślił, mjes tym so International-Zeppelin-Transport-Company lětarišu słužbu mjes Sjednoćenymi statami a Europu pschiprawi. Tři abo schtyri lěta budźa trěbne, hacź budźetej tejle słužbje dźěłacź.“ „Moje towarstwo“, won dale praji, „**dwě powětrowej łódźi ja amerikanske wójnske łódźstwo twari, kotrejž budźetej najwjetschej šwěta**, wjetschej dyžli „Hrabja Zeppelin“ a jendželski powětrowej łódźi R. 100 a R. 101. Přeńsza budźe w tuthym lěće hotowa.“

Hoover nowe amerikanske cła podpisał.

Prezident Hoover je nowe zła podpisał. Nowy złowny tarif je na to wutworu w nozy do mozy stupił. 30 se Europy do Newyorka jědźace łódźe tu na to se wschej mozu pytałe psched połnozu do Newyorka dojeći, so bychu swój naklad po starych žadźbach dowjesłe. „Olympia“ naklad franzowskich wulschiwanjow a rukajzow, miljion dollarow hódnych, wjesełe, za kotruž wulitowanje zła pschi pravowcźasnym dojěźdženju do Newyorka 130 000 dollarow wuczini. S nowym złownym tarifom, z kotrehož ześěhowkom ma žo padanje kursow na póndźelnischej burzy w Newyorku pschipóznacź, je Amerika wyšoke złowne murje wokoło sebje natwarita, kotrež budźa europiske industrije se šwojimi widźełkami ležina móz pschekrocźicź.

Što chce „Sakski wjesny lud?“

Stóž politiske a hospodarske wuwiće poslednich lětdźesatkow wobkedźbuje, lohcy spóznaje, zo so zwjetša jenož dźiwa na kapital, wulko-industriju a města. Wsy a šěroki kraj mózetej darmačka hladać. Lědy, zo někajke srjódki z blida „knježacych“ a „wuźiwacych“ za wjesny lud wotpadnu, štož nastupa pjenjezy, twary a kulturny postup. Wo čož pak wjesny lud njerodźi a štož jón kazy, to ćišći a žerje so do njeho z „horjeka“ a z městow: njewěra, njepóćiwosć, lěnjosć atd. A tola je a wostanje wjesny lud za kóždy kraj žórło womłodźenja ćělnych a duchownych mocow. A tele žórło njesmě so zamjetać, njesmě so zajědojći. Tohodla su sprawni wótćinej hromadźe stupili, zo bychu wjesny lud skitali před hospodarskej a duchownej zahubu, jón strowy a ćily zdźerżeli a spěchowali w nim postup wérneje, wozbožaceje kultury. Ćile mužoju su sej rucy zawdali pod khorhoju **„Sakski wjesny lud“**. Pod tutej khorhoju su loni we Sakskej prěni raz do politiskeho boja zastupili a 5 mandatow dobyli. **Wšón** sakski wjesny lud chcedźa woni hromadźeć a skitać. Do tohole wjesneho luda słušamy tež my **Serbja**. Tohodla poskići nam wjednistwo „Sakskeho wjesneho luda“ hižo loni swoju ruku k zhromadnemu dźěłu za lěpši přichod a prošeše serbsku ludowu stronu, zo by postajiła zastupjerja serbskeho luda na wěste městne jeje wólbneje liśiny. Zdobom přilubi nam, zo změje naš zapósłanc dospołnu swobodu we zastupowanju našich wosebitych narodnych, hospodarskich a nabožnych należnosćow, haj, so budźe cyła frakcija tajke jeho prócowanja podpjerać. Tak přińdźe skónčnje zaso sweŕny Serb do sakskeho sejma, naš **Jakub Špitank.** Hačrunjež je tónle sejm jenož lěto wobstał a wjele hačenjow přetrać měł, dha smy so tola wšitcy přeswědčić móhli, zo je Špitank z wulkej wobhladniwosću a z rjanym wuspěchom za nas dźěłał, a zo je jeho frakcija swoje słubjenja dźeržała. Lětsa, w tejle wólbje, dyrbi so tole přećelstwo a zhromadne dźěło ze „Sakskim wjesnym ludom“ hišće bóle skrućić a wudospołnić. Haj, wjacy hišće. „Sakski wjesny lud“ słuša do wulkeje organisacije wjesneho luda cyłeje Němskeje. A tu mózemy ze spokojenjom wozwjeć, zo teź centralne abo hłowne wjednistwo cyłeho wjesneho luda wuraznje sebi přeje přeswědčeneho Serba jako zastupjerja serbskeho luda do swojich pósłanc ow a zo jara wita, zo nas Špitank zaso kandiduje. Tak změjemy skónčnje teź w Barlinskim sejmje přećelow. Pruhi nadźije so předobywaju přez čorne mróčna teź za serbski wjesny lud w Pruskej!

Žana jenička **druha strona** nam to dać a poskićeć ani njemóže ani njecha, štož nm strona wjesny lud we wěrnym přećelnym zmyslenju dawa. Žadyn **dobry Serb** a žana **česna Serbowka** tohodla swój hłós žanej druhej stronje dać njemóže, hač

„Sakskemu wjesnemu ludej“.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 18. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Hischcze njeje žanych wuhladow, jo so wjedro pschemeni. Syhna wyschina wupschestrjewa so pschez zyłu Europu, nowa i Azorišich kupow so pschibliżuje. Schtcźina nimale njehmuta na rjane pokazuje. Na pólach běrny padaja, rośći so běła, žu pschehnate a do sorna njeschćerja. Natarjow nadźija w pólkocźnych krajinach na schćedrowe žně hinje. Sšynam dźe howi, tola na połnoćnych lukach je dorn swuhorjeny. Ratarjow prošny nutrnje wo miły wschu pschemacźazy deschćźik. Jutšje schtwórtk je Boże Cźěło. Tehdom so rady hrima. Sšólnczko schadźa 3,39 hodź. a thowa so 20,23 hodź. Měsacź schadźa w połnocy 12,22 hodź. a thowa so do pschipołonja 1,54 hodź. — Wječera wjecźor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer +1, thermometer we dnju +28. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +2, thermometer w nozy +14. Wuhlady na cźopstiske wjedro.

— **Pschepadżowanje Tuchořitkeho lěsa.** Na Bitopcźanskim hamtiskim sudnistwje wotmě so termije sudniskeho pschepadżowanja Tuchořitkeho lěsa pola Hornjeho Wujesda. Lěs słuschesche dotal pschekupcej Nätherei, sobuměsćerjej swrčschcźerjej Bistopcźanskeje banki. Mjenje schesche 234 hektarow wulki lěs w lěcze 1918 wot města Budyschina za 580 000 hr. kupił. Dźensa lěs z 439 363 hrivnami pohódnoscźeja. Najwjacy hadźi wćrcźelka hypotekow, Reichenbachska banka w Reichenbachu w Vogtl. z 205 600. 30. junija so wo pschiražtu rosdźěli.

— **Spytanje hamomordarstwo dla bjedźelskeje.** Na Brethovenskej drohi spyta sobotu 18 lětny tischlerski pomoznik, kiž pola swojeho pschidrobneho mana bydli, se plokarni so wobwěsnyć. Jeho wotpohlada pak so na dachu a jeho sajdu za šymjenje wuzbiechu. Pschiwołanje, so mjodny cźłowjek, kiž je hižom dołho bjes a nochadźiše swojim pschihnjusnym dźěle k wobcźerstwjenju.

— **Artur Maßraun** rěcźeše w Budyschinje. Nicźišchim sakitim wólbnym wojowanju pschikhadźa Budyschina wschelake nahladne wobrazy a sapschimnu wólbneje bitwy. Nesahdźe tu žadyn dźeń, na kotrymž njeby k wolerjam rěcźało a k wólbje teje abo tamneje stronu napominało. Wječera so Budyskemu wobydlerjej nowa strona pschedstaji, kotraž dozdyła k prěnjemu raz we Němskej tu w Sakskej do wólbneho wojowanja sapschimnje. Wona wuroscźe z Młodoněmskeho rjada (Jungdeutscher Orden) a smě z dnje swojich pschiwisźnikow wobjehje w pschiwisźnikach tuteho rjada. Strona mjenuje so „Volksnationale Reichsvereinigung.“ Polnej sali „Reichelcźinje“ pschedstajichu so teź někotři kandidatojo tuteje noweje strony, mjes nimi ratar Ackermann z Khelna a wjesnjanosta Seifert z Budestec. Mahraun we swojim pschednoschcźu wschitke stary strony wotpokasa, kotrež su pjecza jenož wot sajimanja placźene. Nowa strona appelluje jenož na mózu ducha, na idealitsmus, kiž dyrbi zuły lud dowjesć k jednoscźe, za kotrejž dźe žedźenje pschez wutroby idealnych cźłowjekow. Nastajitmawscźe bźšche, kak Mahraun pschichodne wuwicźe němskeje snutskowneje politiki žebi pschedstaja. Praji, jo nowe tsoje nastupne hibanje bórzy wotstroni stare strony, kiž jenož hišćeze se sćinom pschinnalche. Jene mózne hibanje je komunismuš, ale jako fanatismuš pschećiwo tschechcźanstwu so do Němskeje njechodźi. Druhe cźłowjeske nazionalnych sozialistow mjenowasche Mahraun jako druhe hibanje. Diktatorstwo pak, kiž woni pschoja, njemóže so pschipóznacź, dokelž to by było podtłóčowanje swobodneho wuwicźa ducha. Nazionalni sozialistojo pak so bórzy rozdźěla, kotryž su wot kommunistow pschebźeli, so sašo k nim wrócźa. Schtož pak je dobre na tutym hibanju, dyrbi nowa strona hromadźicź a jo wuwicź k tjeńcemu hibanju. Sćejišcźo tuteje strony je wšo jara cźežke, a cźežko hišćeze budźe, žebi dobyć pschiwisźnikow w hospodarskim cźežkim cźasu.

S **Khwacźic.** Knjes Jurij Wjeńcźela, žyn naschcho žerbskeho prózowarja, połtorjeho łohnja knjesa Wjeńcźele we Kubschicach, kiž tu jako pekarski dźěłaschc, je nětko mischtrske pruhowanje wobstał a dóstał mischtrske wuzjewdźenje. Pschcźemy młodemu žerbšćemu mischtrej wiele šboža.

S **Khwacźic.** Wódny dawk budźe hacź na dalsche nóznu strażnik, knjes Gubsch, šwórcź.

S **Barta.** Na žwjatu Trojizu wotmě w tudomnym Božim domje knjes farař Müller z Drježdźan se šobustkowanjom Drježdźanskich posawnišćow a naschcho posawnišćeho khóra posawnišće předowanje. Boża słužba bźšche sa wschitkich kemscherjow z prawej nutrnej hodźinu. Knjes farař Müller jałoži swoje předowanje na kěrluschc zyrkwje. Po rěcźanym předowanju pschisamknu so předowanje we wothłosu kěrluschow. Swjasowaze słowa mjes jenotlinymi kěrluschemi rěcźeschc teź knjes farař Müller. Kěrlusche pisłachu Drježdźanscy posawnišćojo na wołtarnischcźu, tak wujebyzu a cźišcze, so mnohy kemscherjo widźomne hnuscźi na nje pożłuchachu. Dopołdnja, popołdnju a wjecźor swjeżelichu nas potom hišćeze posawnišćojo a tež Bartiši posawniški khór a na torhoschcźu a na farskej zahrodźe pschednjeżenymi ludowymi spěwami, kiž tež wulke pschipółnacźe namałachu.

S **Dubrawki.** Tu kradnyczku žwójbje z njestrašowaneje khěže por bruneju cźišwu. Njech ludźo bóle kedźbuja.

Z **Worklec.** Tudomne knjeże kubło běše, kaž smy to před někto časom pisali, k znowawotnajenju na 12 lět wupisane. Wotnajenje dyrbješe so 15. junija stać. Tola do wsy njepřińdźe nowy wotnajeŕ, dokelž knjez

Holanski wučeŕ Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose

17] (Pokračowanje.)

Na schpundowanju leżeschc stary muž se sažuwanymi, schedźiwymi wiožami a žylnje sačerwjenym wobliczom, holza so podarmo prózowaschc, jemu na nosy dopomhacź. Tuž ja spěchnje pschijěchcźi.

Njebě žnadno, jeho wusběhnyć.

„Uff, uff!“ pohonjowaschc žebje a naju starz. „Tu tola woprawdże njeje žadyn parket kaž w hrodże pola hrabje, a tola so wuśunjeschc a padnjeschc kaž měch. Uff, uff! Pětnje džakuju, cźešcźena knjeni, ja bych nětko sašo tak daloko był.“

Muž stojeschc, a ja hladach nastrózana do jeho njekmaneho wobliczа.

„Bóh!“ — Wón sćahny žadławe mjeswoczo na wulku holzu.

„Haj wschak, ja stoju sašo, a to njeje trjeba, so wo tom Alslevej wuhledźichch. To potom hnydom sašo rěka: „Pit je, pit“, — — — wšo žnm pit, — picźe je dożyła to jeniczke — — — —“ Wón sašo sašpěwa: „A tuž pijmy hišćeze kapku — —“

Ale spěwanje pschestaje so płacźkow, — wón khramoscźeschc so k wotkhydanemu, wulkemu kožanemu stołej, do kotrehož so i ropotom puschcźi, a tu bórzejschc wschelako wschedźo, dóniž njewuhny.

Mjes tym zychnowschcźe i wulkeho njehježojteho koža w kuće njepschestawajcy wótry hłós: „Jachinje, budź směrom! Jachinje, ty jebi nětcźto scźinik? Ow tale běda, tale běda!“

Sšmjerćcź žuchna žona leżeschc we žoju a wudźerżeschc na **mnje** je šymaj wocźomaj.

„To drje je nékajši pomoznik naju jastwownika, Kschcźanki? — Kschcźanka, pój jow. Ty dyrbiscź mi kožo pożłaćź, kda to taź i jenjcźkarni. Kdy njeći nimo nicźo ja sćź, ale tas thorjom pschiwusnym k ruzy bycź, — to nihdy nić. Ow tajkale běda, tajkale běda!“

„Dźicźe won, knjeżna Diewen“, proschcźeschc Kschcźanka Alslevej.

Alle ja wostach, pschetoż nětko dohladach so dźećcźa. Ow, tajke wobohe, wobohe dźećcźo! Tji lěta drje jemu hižo běschc, žudźo po wulkej hłowje a stawach a po starenu murasu wobliczа. Alle žyle bjes strachа rojuma.

Dozyła na naš njehladaschc, ale płakaschc bojasnje žałoscźejco łaj khora kócźka. „Tata, — tata!“ Tutej słowje wutworì hdyž a hdyž ert a wuroni jej žałoscźiju.

„Kak stare je tole dźećco?“ woprascha so scźicha.

„Dźewjećcź lět.“

Kschcźanka hladscźeschc jemu swaha po wulkej, skoro schtyrirózkatej hłowje z rědkimi žwětłymi włosami.

„Tata pschińdźe hórzy domoj a lubuje Sórinu, — tak jara ma ju rady, aj-aj.“

„Tata, tata!“

Starz wopicźeschc so po dźećcźu. „Tata, tata, dale nicźo njemóže ta wohoba wacźka.“

A thora we łoju rejeschc: „Tata, tata, ow tale běda, tale běda!“

Ja běch łaj pohłuschcźena. —

Kschcźanka Alslevej trocźeschc směrom po nimale wulkej jstwi, pósta khorej łoju, žuny staremu muzej stół. blize k wokmu, a mjes tym pschirěcźowschc pschecźelnje wobohemu bednuschcźej.

„Njehych-li wam mohła trochu pomhacź?“ woprascha so mjeścźo dobru, wulku holzu.

Wona posasta pschede mnu a pschimny moju ruku.

„Ja bych najradscźo rě prajika, pschetoż to nicźo za waš njeje“, měnjeschc scheptajo, „ale tu je khora žuzdka, jeje muž je mje hižo bożedźacze prożnk, a tola móżu ležy wot jow pyjeć. Ale ja hižo widźu, wy scźe dobra — wy drje budźeścze Sórinzy ruckku dźerżeć, wona je to tak kwuczena wote mnje w tomle cźažu. Nikoho njepóśnaje khiba žwojeho nana. Se starymaj njerjebźacze rěcźeć, hdyž njechaścze, wonaj staj cźešcźa skomyhlnaj, a jeju rěcźe ranja. Bosćiješ-li so, knjeżna Diewen?“

Ja sašchadźech z hłowu, — **ale potom położich nadobo** ruku wokoło Alslevej Kschcźanki a woprašchach so špěchnje: „Kdźe je Uwe Karsten žwoje holanske pěsnje pihał?“

Wona pohlada z wulkimaj wocźomaj z měrom na mnje.

„Tudy“, rjekny prosto.

„Tudy?“ Ja sawołach wótrje, njewěrimje, i hrózbu sajata.

Wona važnje kiwy. „Pschi khorołožu žwojeje žony, psched dźeśaćcź lětami.“

Potom połoži moju ruku na ruczku dźećcźa, kiž pocźa sašo prawje njeměrne bycź a wotestźe.

Uwe Karstenowa domtijna!

Knjeże Božo, kak bě to mózno!

Ja wojowach se žylsami, kiž mi horzo wocźi sašturpowachu. Uwe Karsten, ł kašimaj wocźomaj hladajscźich na žwoju domijnu!

Uwe Karsten, kak žu žebi mohł žałoscź a bědnoscź k takim rjanym pěsnjam pschekrašnicź!

Uwe Karsten, ty wulki žiwjenišći rumnišco, chcźeschc-li i mojim wucźerjerom bycź?

„Jochinje Witto, wšcźe-li cźehodła tale wupitana knjeni jowle žedźi? Wona je wot naju zatwonnika sa cźušchlerku postajena. Ow tale běda, tale běda!“

„Macźi, ty pak hłupje bledźišch. Cźłowjek dyrbi harcźe dźenje žwjecźicź, taž pschińdźu, a ja rad tónu je ič[illegible] cźłowjekom popowědam. Witt je moje mjeno.“

Ja ipohladnych strachecźiwje wot łoja k holcźi.

Dźećcźo bě žwoju hłowu na moju ruku stajiło a, [illegible] sda, wušło.

„Schto myślisce wy alkoholu, knjeżna?“ wo[illegible] nje nadobo stary muž i nimale dobromyślnje. mikotalche je žwojimaj jahorjenymaj wocźomaj, mjes tym so ło thora bórzo, wórcźo a [illegible] wotwobroći. „Slejeśe, ja žyn stary, iboru cź[illegible] ale hdyž žym někchto schtleńcźkom wupił a [illegible] ždźełaneho cźłowjeka, to móżu ja wubrjerne[illegible] Alkoholje wulkotna wěs, — Wy drje žadyn pschi [illegible] macźe?“ ło wón pschetorhny a łakaju na mnje hawkowe[illegible]

Ja sašchadźech ł hłowu.

(Pokračowanje ześěhuje.)

Rynč, kiž kubło hižo dołhe lěta wobdźěła, budźe tež w přichodnych 12 lětach na nim hospodarić. Dokelž wón z nim a mjez gmejnu najlěpša přezjednosć knjezi, dha je knjez Rynč derje znaty tež přez swoje serbowske předniski w „Serbskim Ratarskim Dorostu“.

* **Hójelka.** W pósledním pósedźenju schulskeho wuběra bu pschedpołoži šlězowanje sa l. 1929 a bu tež wobkrućeny. Hižo w l. 1926 bě bu wobkładowała schulska lětnišćowjeć, bo by bu tam kuchenj pschitwarika. Nětko wě swoju pschepytowachu knjeja wyschnoscje z Lehnicy a schulski dozdowolić, hdyž knježerstwo krótki wobstara. Lětnje kursy budźa tu trać wot 17. prašnika 24 dnjow.

* **Wulkich Sdjarow.** Wichi hrajfanju padże tšidźesty wobrez hólz do Čjornicy, hdyž w nilkej wodże bu satepi. Wobchodnej bu jara wobzarowataj, dokelž běšche to jenički raz.

* **Čjišowje.** Jama „Klara“ blizuje bu dale bóle staroscy wjacy Čjišowej, kiž bě bu hacj dotal hišcze wukhowała. Wjetša „čorna kuzerez“ teš tu bu hotuje na wobchu wješ. Dwě domišći i pódlanšćini twarjenjeni su hižo njedawno zwotborhali. Najnuzu sajchłeho léta su na starym pohrjebnišću kolcze zemrětych wutkopali a je na nowym pohrjebnišću pohrjebali. Potajkim ani mórwi w rowach nimaju wjacy měra psched molochom industriju. Nětko je bu jama zule bliško k wuhy pschitrała. Tam stoja hišcze někotre stare brózinje, kiž buchu 1821 po wulkim wohnju we jenuej wjsy natwarjene. Dwě brózni bu někto pottorhatej, dwě małej bu pschehybliej. Seadża jej na želejne kolije a potom bu i kschipu na nowe městno, 15 mtr. sdalene, cżekajcej.

* **Hór.** Na dróży k Bórhamorej sapali bu njedźelu pós. w 1 hodź. awto. Dokelž bě dyni daloko spóinacj, spjika bu hnydom Wojerowska wóhnjowa wobora, kiž wobeń bórz sbalcha. Ludźo hižo tuhacku na hólsti wobeń, jako dyn putnyčku.

* **Milowa.** Smijiza kuzyny mandželiku želesnišeho sajstnika Miele do nosi, jako tuta zyno dźěłasche. Lětańka pomoc hnydom pschińdże. — Nejsk firmy Filgeriśhofer jenoj hišcze 8 hodźin sa dźeń dźěła.

* **Nowoje Wjży.** (Rósboriti wokrjeż.) Bacżonaj, kiž tu na topole hnězditaj, staj lěta tři młodźata mulahnuloj. Ludźo często pschihladuju, kak starschej młodźata pizujetaj.

* **Mužakowa.** Nasch domišnišći mnoscj dosta nětko originalne drasty Mlachuby, pschecżelki hrabje Pücklera, kiž mej tutón z Afriki zobu pschiwjedł a kiž bě potom bydlił w priedawschej rózowej bili w Hermanowych kupjelach a tam semrě. Sbérka ma teš hadrowy wocżischcej marmoroweje podobiźny Machuby, dar hrabje Arnima. Sbérka je wotewrjena njedźelu wot 11—12 hodź. a to darmotnje.

Zjednoćenstwo serbskich žonow.

Crjóda swérnych serbskich žonow zhromadźi so 17. junija do swojeho třećeho posedźenja. Knjez župan Krjećmar jo wotewri 1/4 5 hodźin. W krótkich sadach pokaza na to, zo ma serbska žona bóle čitaś serbske časopisy, wosebje Serbske Nowiny a přisporni na nastawk Měrćina Nowaka wo indiskim žónskim hibanju a na nastawk delnjoluźiskeje spisowaćelki Miny Witkoje. Tutón posledni nastawk so wótře přečita. Po idejowych prašenjach zaběraše so zhromadźizna z praktiskimi. Zjednoćeństwo chce podpjerać zarjadnistwo ferialnych kolonijow. Za serbske ferialne kolonije dyrbi kóžda serbska maś najwjetši zajim jewić. Přitomni też slubichu, za tuto wóc po swojich mocach dźěłaś. Namjet, zo by so wuhotowała wustajeńca serbskeho žónskeho wumělstwa so z wulkim zajimom přija. Wustajeńca ma so we Serbskim Domje w měsacu oktobru wotmeć. Knjez Krjećmar přepoda někotre serbske knihe za knihowinju zjednoćeństwa. Zajim za knihe bě wulki. Hnydom so někotre přepoźčichu. Na kóncu posedźenja dopomnichu so serbske žony, zo so dyrbja 22. junija wobdźělić při wólbach do sakskeho sejma. Slubichu sebi, zo chcedźa wolić stronu, kotraž podpjeruje serbski lud.

Zjednoćeństwo serbskich žonow namolwja wše serbske žony, zo bychu njedźelu 22. junija kruće wolile stronu na wólbnej lisćinje *čisło 6 z našim* serbskim zapósłancom knjezom Śpitankom.

Hodrske hólske wóhnje w serbskej hóli.

Cżerwjeny smij njepschestawa schecżeć pa serbskej boži. Dźeń wote dnja słyschimy wo hólskich wohnjach, kiž žeru naschu hólu. Sobotu bě so spalił wulki dźěl hole pola Noweho Kholmza a jenoj i wulkej mašu so poradźi, wobeń samjesowaś. Pondźelu popołdnju wudyri zrowa w hóli wobeń a to nimale na zamkownym městnje. Sylny wětr i dołheho ranja bě pschicżina, so bu wobeń rychle rozschcerjesche. Hodrske mrócżele kura bu walachu, so bě samo i 5 kilometrow sdalenych Wojerez ztrašnu napohlad. Wobeń namaka w husćinje a wrjoźu dojcź zbroby. Wobnja bu bórzy dohladachu, a tu te waschnje njenasta wjetscha schkoda. Wobydlerstwo a wobory i Cżišzowje, Brětnje, Wojerez, Lipoje a Njedźichowa pschecżiwo wohnju wojowachu. We Cżišzowskej jamje bu hnydom dźěło sastaji, so bychu dźěłacżerjo pomhali wobeń samjesowaś. Wjecżor wokoło 6 hodź. bě bu poradźiło, wobeń wěcżak sadźerjeć. Wobeń bu sastaji i pschérowanti a napschecżiwnym wóhnjom. Na městnje sawostajichu bu hišcze straźnjo. Schkoda je hobrita. Spaliło je bu wokoło 120 jutrow hole.

Sdobom wudyri też wobeń w hóli pola Nohołnja, kiž wschak mózachu hnydom shaschcej. Sajchłu nóz pytnychu jnowa hóřśi wobeń w Strožanskej hóli. Też tutón wobeń bu hnydom shaschcha. Tušaju na to, so bu pschi pošlednich wóhnjach we Wojerowskej hóli jedna wo slóńskiše japaleršwo.

Wutoru wudyri wobeń też w hóli pola Rychwalda. Spali bu wokoło 100 jutrow hole a też wjele zynowych hromadow.

Hdy cżerwjeny smij pschestawa trapicj naschu serbsku hólu?

Wsołowarskowski zlět w Rakecach

so bliži. Serbske towarstwa su hižo na njón hotuja. Wšsće jón w bohatych sylach wopytaja. Redakeiji běše možno dostać porjad zlěta a zdobom woswjećenja 50lětneho wobstaća Rakečanskeje „Lipy“ a poda jón tu čitarjam Serbskich Nowin a druhim Serbam, kotřiž su wšitcy wutrobnje na zlět přeprošeni. Porjad je sěšhowacy:

½1—2 hodźin: **Witanje towarstwow a hosći** na torhošću. (Kenclija, w kotrejž chcyle so wšitke towarstwa so *zamolwić*, budźe w zadnjej jstwicży hosćenca „Hwězdy“. Też jězdne kolesa móża so tam zastajić).

2—3 hodźin: **Swjedźeńske kemšenje** (towarstwa so prědku při woltarju zasydaja). Solospěw a khórny spěw. Zběrka.

W 3 hodźinach: **Swjedźeński čah** wšitkich towarstwow z khorhojemi a tafličkami z kudźbu wot torhošća sem přez wjes. (Towarstwa, kotrejž **žane taflički z mjenom nimaju, chcyle to hač do 6. julija „Domowinje“** w Budyšinje (Serbski Dom, Lawske hrjebje 2) wozjewić a polne mjeno towarstwa napisać, zo mohła „Domowina“ tafliči čiśćeć dać. Tele kaž też kijeski za nje budźa potom w kenclji w Rakecach dostać.)

W 4 hodźinach: **Swjedźeńska zhromadźizna** na sportniśeu: Prolog, khórne spěwy, powitanske słowa, postrowjenje přez předsydu. Woswjećenje jubilejneho towarstwa Rakečanskeje „Lipy“, kotraž 50 lět skutkuje. Swjedźeński přednošk knjeza wučerja Wjele-Bukečanskeho wo „Wukubłanju serbskeho dźěśeśa“. Sokolske předstajenja. Narodne reje. Dosłowo. Zhromadne spěwy.

Wot 7 hodźin budźa reje w „Sakskim domje“ a we „Kačej korčmje“ ze Sokolskej hudźbu.

Znamjeńka za swjedźeń so na swjedźenju sanym za 50 pj. předawaju. Hač do soboty 12. julija so też dopórdka předawaju w Rakecach we Lorencee pjekarni a w Běwušcu hosćencu.

Při dešćowatym wjedrje wotmějo so swjedźeńska zhromadźizna na skitanym městnje, kotreż so potom wozjewi.

Z Łužicy.

* **S Wjasońy.** W nozy k póndźeli spytachu paduschi sadowbyć žo do twarjenja twdowy Lehmanowcje. Paduschi chżychu po rěkli pschez wotewrjene wokno do jsiwy w prěnim poschodże. Mobžedźerka wschak tole pytny a wo pomoz wołaše. Stólinizy wjeżekmychu. Sawostajichu na cżerwjeni brune dźěcżaze tholowy, kiž sm wšsće druhdże tradnyli. W sahrodże bu namakachu kleśkcże.

* **S Noweho Gersdarfa.** Nescherez tkajerita pschepołoži dźěl swojeho pschedewsacża do fabriki w hajsobnym cżěrtim Georgswałdze. Najskerje budże žo po nětčim zule pschedewsacże do Georgswalda pschepołožeć. Hospodarske pomery w Cżěrtej su wjele *thmatische* a pschihódnische dyžli w Němskej.

* **S Ottendorfa pola Sebnicy.** (Sajatej rubjeńtaj.) 1. junija t. l. pišasche žo wo rubjeńtym napadże, kiž bu na žiwóju tudomneho diplomowcheho ratarja Mendy tła. Zandarmstwo a kriminalna policija sej w zhromadnym prózowanju nětko hrubeju stójimiłowu wuskasčej. Wonaj staj bratraj Grjwaitaj z Rendsburga w Schleswigu, 20 a 23 lět staraj. Młódšchi bratr Ota běšche žo pola Hamburga mutsbobywał a tehodla wyschnoscje jeho i fotcżiłim listom pytachu. Tónle cżłowjek je psched nětkotrymi ličami někotre njedźele pola Mendy dźěłał. Wón je žoli też rubjeńy napjad wumyślił, dokelž je pomery w Ottendorfje znał. Wobaj bratraj bu z Rendsburga do Ottendorfa podałoj, jenaj tohodla, žo wschitcy adventistiśe pohladaju pola Mendy warnbiłoj. Po njeskutku staj bo sažo tam wróćiłoj, hdyž jeju policija saja. Staj bo wujmałoj a tele dny jeju do Budyšchina pschiwjeżu.

* **Se Shorjelza.** Pjatk wjecżor sta bo cżeśke njesbože w Mojšchu. Tam sahrodnik Jakub a dźěłacżer Krjeżmar studżeń wuwjercżachu. Nadobo i njeje stupchu jedyte plumy, najskerje antonick. Wobaj padżeschtaj do studnje a žo satepichtaj. Sahrodnikši wuczeny, kiž dyžsche jimaj na pomoz, bo tohorunja pobłuchi, tola mózachu jeho hišcze wukhowaez. Cżeśe wobnjowa wobora wukhowa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **S Zwikawy.** (Internazionalneho dyhacżneho paducha popadmyli.) Na Zwikawskim hlownym dwórnischcu lepschi pschełepaneho dyhacżneho paducha, jako lyuta žonje, kiž pschez zarjeru dźěsche, ruczinu toschku kraditsyć. Paduch běsche i pschedpołednim wjeczornym cżasom be Woleschnizy do Zwikawy pschijěł, tłocześe žo i druhimi pucżowaznymi k wukhodej a pschi tym wuzi składnosć, kiž bu sa njeho wožudna. Wukopa žo, jo běchu straschneho internazionalneho dyhacżneho paducha dožahnyli.

* **S Hirschberga.** (Wo žni i wolna padnyk.) 30 lětny pschisłušaz Bruno Czinnerzoll se Schpandawy žo w Petersu i wolna žiwobyła hotela na dróhu bele cżišny, dokelž wo žni mjenjesche, jo bu paduchi do jeho jsiwy dobywaju. Nadobowny bórzy na to w thorownji wumrě.

* **S Landeshuta w Schlesyjskej.** (Spodźiwne rosbuchnjenje.) Mandelska kubleria Kašpera we Wittgendorfe běsche blechu fjalu k masanju thorjeho klotu na žlónčko stajiła. Jako blechu sažo do rukow wsa, wona rosbuchny. Klaus wuša bo jenie do mjeschowza a zu cżeśko stajiła.

Nahonjenje z wobu swěta.

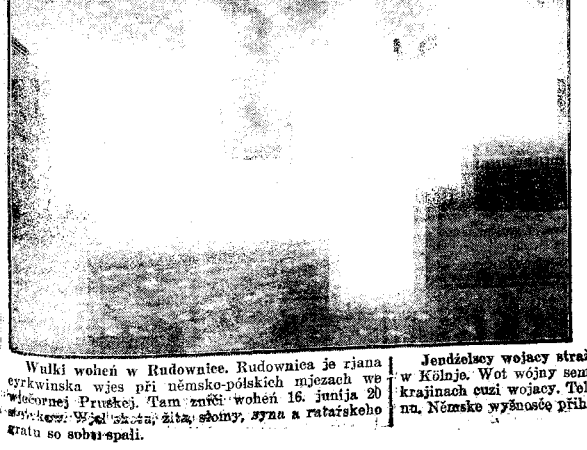
— **Schkrowa powětrej wo wjedrje sa jutrjischi schiwórk:** Sčucho, rjenje, cżopło. W Jendželskej podobne wjedro. W połnocnej Europje rjane wobstajne wjedro.

* **Freiberžski pschihajeny hud je pschedawschemu měschcżanoju w Gahlenju, Ericha Grundmanna, dla pschełschiwjenja a falschowanja liśejnow k jastwu na lěto a wožom měžazow sasudźił.** Grundmann je wot 1925 hacj 1928 jako sarjadnik gmejnskeje giropokładnje *šnajmjenscha* 13 500 hriwnow pschełschiwił a tohodla pokładnine knihi njepravje wjedł.

* **W Jenje w franzowskej indochinešcej provinzy žu wutoru 13 Indochinesow dla wobdźělenja pschi sbožu w měrzu wotprawili. Wscho hromadże je bu 39 Indochinesow dla wobdźělenja pschi njemerach sasudźiło.**

* **Rumunski kral bo nahonmi krónowaci da.** Generalej Presanej a profesorej Jorgu je bo poruczilo, bo bychtaj wukrajne dwory na krónowanšće zwjelocżnosće pschepročyłoj.

* **W Lodzi su bo banditojo do wikowanjeje banki dobyli. Wanzneho direktora a dweju banzneju žinzobnikow, kotřiž su banditow pschestupili, su tuchi je pschedźerjarym revolwrom do worzlowego thamora sa-**



Wulki wobeń w Rudownicy. Rudownica je rjana cyrkwinska wjes při němsko-pólskich mjezach we wschednej Prusskej. Tam zniči wobeń 16. junija 20 stodołow. Wjele skotu, žita, słomy, *syna* a ratarskeho ćratu so sobu spali.



Jendželscy wojacy straźuja móst přez rěku Rhein w Kölnje. Wot wójny sem stojachu w přirheinskich krajinach cuzi wojacy. Tele dny nětko domoj počachnu. Němske wyšnosće přihotuja wulke wuswobodźenje. Tamniši wobydlerjo widża cuze wójska njerad cżahnyć, dokelž wjele pjenjez w kraju wostajichu. Dokelž dyrbješe Němska cuze wójska wudźerżeć, so dosć wulke wudawki pomjeńša.

hnali a bo njeho samknyli. Přejdy hač su wotešachi, su thamorowy saamt stónzowali, kotryž so nětko njeho-dźi wotewrieć. Samknjeni su ho mjes tym nejsterje sadurkyli. Do Warschawy a Prahi su po wězyzwustojnych telegrafowali, so bychu worzlowe dweje rospaczili. Rubježnikam je nětkle 300 000 złotych do rukow padło.

* W Kantonje su gouvernéura Kwangsiskeje provinzy, generala Lin Huana, w hotelu jeho samknu cźelni straži-ny stónzowali. Do generala tšelichu a jeho tak cźežko zranichu, so po puczu do thorownje wumrje. Morbat, kotrehoż su sajeli, praji, so tu jemu spěchlarjo w Kwangsi sa sastšelenje generala 2090 puntow a wyschkowski rjad złubili.

Wobkhadne njezboża.

Pola Bjerkopiz sobotu popołdnju pišmikař J. Połčanizy, kiž w Bjerkopjach dźěła, l'motorskim kolom se jezu-żom padny. W samknym wokomiku pschijědże wopschećo motorowy kołasar f pschibočnikom f Halle, pschejědże le-žace motorske kolo a go pschećišnu. Zona w pschibočniku so na delnim žiwoće cźežko zranì, so dyrbjachu ju do Budyschcze thorownje dowjesć. Soziuš přenjeho kolegarja so tehornuja sranì, a jeho bowjeschu do jeho bydlenja we Budyschinje.

Blizo Fuchsgrabenskeho sastanischcza pola Zwikowy sajědże kolojšonoj do autobuża a go saraziy.

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

K nacionalno-socialistiskej wólbnej agitaciji.

„Zhromadźizny běchu wšitke derje wopytane." Nacionalni socialistojo pónđźelu w „Bautzener Tage-blatt" a „Bautzener Nachrichten" zaźěličhu, zo maja woni w Budyskim wokrjesu docyła 105 wólbnych zhromadźiznow wotmyslenych. Nowinam so k wo-zjewjenju zdźěli, zo běchu wšitke zhromadźizny derje wopytane a zo dotal k wosebje wulkim kaženjam njepřińdże. Sobotu 14. junija je so we wokrjesu pje-ča zaso 7 zhromadźizaow wotmołło a to we Małym Wjelkowje, Wósporku, Hodźiju, Rozwodecach, Groß-hennersdorfje, Bjarnaćicach a Berzdorfje.

Njedźiwajo na to, zo někotre z tutych sydom městnow, kiž nacionalni socialistojo mjenuja, njeleža docyła w Budyskim, ale w Lubijskim wokrjesu, jed-na so wo wědome zawjedźenje zjawnosće w tym, zo so za sobotu wječor do Eignerec hosćenca w Hodźiju a do „Herbskeje grychty" w Rozwodecach powołanej zjawnej zhromadźiznje docyła wotmołej njejstej! We Rozwodecach běštej nimo zwołarjow a škita zale runjo 2 wosobje, w Hodźiju 5 abo 6 wosobow přišło. Dźiwajo na tutón přemóžacy wopyt zhromadźiznow mějachu nacionalni socialistojo tola za mudriše, so scícha zaso zhubić. Njedawno dyrbješe tež w Kulowje zhromadźizna wupadnyć, dokelž běše jenož mało lu-dźi přišło. Wurjadny snadny wopyt je nam tež z dru-hich městnow znaty. A njedźiwajcy toho so zjawnosć zawjedźe z wobkrućenjom, zo su so sobotniše zhro-madźizny při dobrym wopyće wotmołe.

Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" wulećí sebi jutře štwórtk wječor do Raboc a přeprošuje k tomu wšitke swoje sobu-stawy, kaž tež Budysku „Jednotu" a jednotu Sokoł. Prawje bohate wobdźělenje wočakuje **předsydstwo.**

Domowina. Domowinje přiwzate ... njech so w towarstwowskich ... na předsydu, k. farara Krížana w ... Stóž pak chce dla posmjertnje pokładnje radu mć, njech so wobroći njeposrědnje na městopředsydu knjeza kapłana Nowaka w Budyšinje při Serbskej cyrkwi. Wšitke zapłaćenja towarstwowskich pří-noškow abo přinoškow za posmjertnu pokładnju Domowiny přijima k. direktor Kloss na Serbskej Ludowej Bancy. Stóž chce filmowy apparat a swětłowobrazy abo film požćene mć, njech so tu-khwilu wobroći na k. redaktora Barta w Smolerjec knihiśišćerni (k rěčam hač do připołdnja w 1 h.).

Radwoř. Serbski Rat. Dorost za Radwoř a wokolinu ma přichodny štwórtk (Bože Cźło) popołdnju hnydom po něšporje pola Kralec ważnu zhromadź-znu. Nowe sobustawy so přijimuja a su lubje wi-tane. Dla jara ważneho porjada wšitkich sobusta-wow wšěse wočakuje

předsyda.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Syno

jenož hišće kupujemy, hdyž so nam doprědka wozjewi

Zarjadnistwo wojeńskeho sydła w Budyšinje, (wotnožka zastaranje)

přejdy: wojerski zastaranski hamt

Telefon 3020

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanowa w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Prězyncy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Wotpokaz nacionalnych socialistow!

Na krajnym zjězdze Němskeje ludoweje strony 1. junija zapósłanc němskeho sejma dr. Rudolf Schneider **najwótrišo kritisowaše šćuwanje nacionalnych socialistow we wołowanju dla wól-bow do sakskeho sejma.** Jako najhrózbniši přikład woznamjenješe wón **nacionalnosocialistiski wólbny zhromadźizny,** kotraž je so wutoru 27. meje w Drježdźanach w „Gewerbehaus" wotměła. Tam rěčeše jako prěni rěčnik „nacionalnosocialistiskeje dźěłaćerskeje strony" general **Litzmann,** kiž přećiwo zemrětemu **dr. Stresemannej,** ale też přede wšěm

přećiwo němskemu presidentej Hindenburgej na cyle njewěr-jomne wašnje šćuwaše,

dokelž wonaj pječa ke škodźe wótceneho kraja wšitko „podpisałaj", štož njepřećeliło žadachu. Potom pak zwaži sebi **nacionalnosocialistiski šćuwar** k wuprajić:

„Bohužel pobradnuja nam femscy sud-nicy, kiž buchu tutych podpisarjow nješkódnych sćinili!"

Dokelž so nacionalni socialistojo přeco swěru próchuja, tak mjenowanych

„femskich mordarjow"

jako **„femskich sudnikow"** wozuamjenić, so tuto hroženje docyła wopaki zrozumić njemóže Zhromadźizna jo też zrozumi a ze šumjacym přikleskom přija, za kotryž so nacionalnosocialistiski rěčnik z fašistiskim strowjenjom, z wupřestrjenej ruku, dźakowaše. Tuto wuprajenje **nacionalno-socialistiskeho rěčnika a wjednika** też na žane wašnje wjednistwo zhromadźizny abo dalši rěč-niey njewosłabichu. Zapósłanc němskeho sejma dr. Schneider wuraznje wuzběhny, zo

za tamne nacionalnosocialistiske mordarstwowe hroženje połne zamoł-wjenje na nacionalnosocialistisku stronu pada,

zo so na nim ničo přeměnić abo přećelnje wuwołožować nima, zo tuto wuprajenje kaž też cyły podawk je-li trjeba před sudom ze swědkami kiž su tuto wuprajenje też sobuzapisali, so dopokazać hodźi — **tajke wašnje wojowanja dyrbjało so před cyłym krajom zaćpiwać,** dyrbjało so po kraju horje a dele kóždemu jenotliwemu wolerjej do sejma pokazać, zo by so rozsudźił,

hač może z tajkimi bjezswědomićiwymi šćuwarjemi hišće někajka politiska přezjenosć abo samo politiske zhromadne dźěło wobstać.

Tu njech so wjacy njerěči wo politiskim wojowanju, napřećo tajkim demagogam njech płaći jenož razne

wotpokazanje, zacpiće a tamanje!

Tuto wotpokazanje němskosejmskeho zapósłanca ludoweje strony napřećo nacionalnym socialistam zjězd kra-nych zastupjerjow němskeje ludoweje strony z najsylnišim přikleskom a **njewob-mjezowanym připóznaćom** přija.

Nowe

serbske spěwarske

Płaća nětkle hišće:

2.— 4.50 5.— 8.— 6.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Su dostać we

Smolerjec knihafni w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4

Mamy tež wulki wubjerk

němskich spěwarskich



Žnjowy grat kóždeje družiny

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34. Tel. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyskim hamiskim hejtmanstwje

Sklad ratarsk.-mašinowego gratu wšěch družin

Krasne nowosće

njewjesćinskich wobłekow a njewjesć. šlewjerjow

su dóšle

Paul Otte w Budyšinje na Žitnej hasy 10

Nawěšćki přinjesu wužitk

K wólbam do sakskeho sejma 22. junija woli Serb

— lisćinu 6 —

Sakski wjesny lud

Schladebach / Špitank

Serb

njezapomń 22. junija swoju winowatosć

Wollisć. 6 „Sakski wjesny lud"!

Schladebach / Špitank

Tunjo na předań zbytkna dźěłba

rołow

kiž so jako **płotowe koliki** hodźa a nošaki, wu-žitkowe železo, roły za wodowódy

Eckhardt u. Co. A. G. Kopernik w Budyšinje



Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyš. płać.

Kurt Kaiser w Budyšinje

na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Našemu sobustawej knjezej

Hermanej Šusterej

w Poršicach a jeho mandźelskej k jeju dźensnišemu slěbornemu kwasej

najwutrobniše zbožopřeća

Tow. „Swěra" w Poršicach

Cisło 139 **SERBSKE NOWINY** Srjedu, 18. junija 1930

Na Bože Čelo.

Po polach, honach, městach a wjeskach,
Měsačnik kroči i njebjeskim darom.
Sawěžki so sybalja.
Kemšerjo spěwaja
Bohu wysłazy dźak:
Kłóšo wěčnoho pokoja bu dacyny nam!
Wěčny wopor je Bóh Knjes sam!

Po swjedženju swjatoje Trojizy swjeca katolscy tichezhlinjenja wufinowany swjedženi Božeho Cžła nanajnabožnišo. W zyłkownji katolskich stronach hibaju so wulke přeprašijany po městach a wsach, njeje so pod njebjeskim kupołom Nanajswjeczišcho we najwyschischeho měschnika. Nabožnišce polny je tajki swjedźenski pohod, jima a pjaćina kóžbeho wutrobnu trunu, so by klinežała w dźakownosći Bohu Knjesej. Też w małschich katolskich stronach, hdyž ma ratař hischcze wot nama namrěte kubła w rukach, hdyž njeruja syreny, njeschwórcza kolesa maschinow a mnohe twórnje njerozbajeja swoje njenahlitlamy, njesamostschwarjuja [illegible] mróčele powětr — spožejo jerosez a schérosez, tam swjeca so tutón najwufinowanischi swjedźeń najnabožnischu. Katolski Serbi dźakuja Bohu dźak krucze k swojej wěrje a serbskemu narodej. Runje tohodla je tak kruty w skutku a žiwjenju. I tak psche wscho krašnje na dnju Božeho Cžła w katolskich Serbach. Boże domy su wupyschene z kwětkami a małami, pucze cžornja so z pobožnymi kemšerjemi a policija nosa najwyschischu narodnu drastu. Ptuh stoji na dworje w měrje, žana ruka so k njenuznemu dźełu nichiba, swjatniza wschudże. W najrjeńschim cžasu swjeca swjeczi zyrkej też najrjeńschi swjedźeń. Kóčniza założenja Najswjeczišcheho sakramenta drje by Seleny schiwórk był. Ale tón dźeń poczeža so Sbóžnik swóta kwaliwny pót, zapoca so jeho cžerpjenje — tajki dźeń je pschestruchły. Tuž je zyrkej swjedźeń Najswjeczišcheho sakramenta pschinjesła do zwjatkowneje sbóžneje doby, so by polne było nasche wjesele. A schtó też to so njeby wjesełił, z duschе wyskał, hdyž swojeho Sbóžnika z zyrkwje do wby wo po měschczanskich wulizach pschewodża, hdyž kujes i Najswjeczišchim dże zohnowarź hona, statoki a lud? Swjedźeń je to nad swjedźenjom! -ć.

Wokrjesny zjězd wóhnjowcje wobory w Rakecach.

Sobotu a njedźelu wotmě so tu sjězd dobrowólnych wóhnjowych woborow Budyschkeho hamtiskeho hejtmanstwa. Wsche a domy běchu rjenje wupyschene. Hižo sobotu pschidźe wjele wobdźělnikow sjězda. Pop. w 3 hodź. wotmě so pohrjebenje pschedhydnistwa, na kotrež potom sćěhowaše pohrjebenje sastupjerjow. Pschitommnych bě wokoło 300 wohnjowcow. Pschedhydna knjes wopalny direktor Fischer je Bitkyź wotewri pohrjebenje a powita pschitommnych, mjes kotrymiž běsche też k. hamtski hejtman dr. Sievert. Počzežowachu so semrěcži towarschowje. Knjes wjeselanjosta Keller powita w mjenje gmejny. Knjes wokrjesny hejtman dr. Sievert so dźakowasche a wupraji, so ma stajnje wulki sajim sa wóhnjowobornistwo. Wupraji sbožopschecze Rakecanskej wobore k jeje 40ćtnemu wobstacžu.

Pschedhydna poda wschelake sdźełenki. Fabrikika wobora firmy Hermann a hyn w Bitkowizach je so rospuschcžiła, dokelž so twornja sańaji. Rospuschcžiła je so też wobora Adolfoweje hěty. Pschi pruhach dobrowólneje wóhnjoweje wobory ma też nastupjeć we wsy dyrbjerska wohnjowa wobora. Prósthwy wo sańažbny kschiž maju so sapodaež hacž do wulkeho rózka. „Cžerwjeny kschiž“ hej pscheje, so bychu so samarickzi dobrowólnych wóhnjowych woborow so jemu pschisamknuli.

Pschedhyda potom poda rozprawu wo dźeławosći. Wotmějachu so 4 pohrjebenja pschedhydstwa, 2 pohrjebeni hejtmanow, 1 pohrjebenje delegatow a wokrjesny sjězd w Gorinjej Hórzy.

Wotmě so też kursus elektrikarjow w Budyschinje a wot 27. 4. do 4. 5. tydźeń schcžita pschedh wóhnjom. Pruhowasche so 15 woborow. Wusnamjenjow a diplomow so rozdźeli: sa 20ćtnu słužbu 38, sa 25 lět 45, sa 40 lět 6 a sa 50 lět 2. Sjednoczenstwo wobžahuja tu tkwotu 77 woborow i 3082 hobustawow, 152 samaritow, 88 elektrikow, 95 wschednych sukawow, 11 motorkich sukawow, 7 awtowowych sukawow, 15 kuwaitkich rólkow.

K. pokładn. Lusius i Makeje Borschcze poda rozprawu wo pokładni, njes tym so k. wopalny direktor Eckardt je Budyschina rosprawi wo Lamprechtowej pohrjebnicy pokładni. Ssobustawy pschedhydnistwa kk. Ssykora i Maleschez, Weineč je Semiz a Górlinj i Budyschina so znowa wuswolichu. Wokrjesny sjězd 1931 ma so wotměć we Ssmělnej. Wuradźi so dale, so tež žonu so pschijimaju jako sobustawy pomjerstwe pokładnje. Pohrjebenje so sčonči wokoło ¼7 hodź.

Wječor wotmě so w stanje swjedženiši komers. Počzežowachu so sańažbni wobornicy. Kettnerez kapała do starasche wo hudźbny dźeł wjeczorka. Dale skutkowachu sobu spěwne towarschstwo, turnarske towarschstwo a khór sljepych. Wobeše ma so wutrobnemu sajimawemu nowemu wobornišu swjedženiši spěw.

Njedźelu so swjedźeni wotewri i budźenku. Dopołonja pschichwatachu se wschěch stron wobory, swjetsche i hudźbu. We 10 hodź. pokaži so wjerch pschi pomniku padnjenych, hdyž poczža kujes hejtman Jaźka. Na to sćěhowachu swuczowanja, wschi kotrychž so wobdźělachu wobory je Schescholowa, Njeswacžidła, Schcženzo a Nakeja. Jako objekt swuczowanja słužesche „dom sljepych“. Samaricženje a trubarjo sjednoczenstwa tohorunja swuczowachu. Pruhowanska komnitisija stoji so z kk. wopalnemu inspektora Górlinga a wopalneho direktora Eckardta a z wokrjesnjemu wjednika Kasch pora. Swuczowanje so poradźachu. Pschehladka woborow pschedwjedźesche ſkónči.

Popołdnju so wotmě potom hischcze wulki swjedženski cžah, kiž pokliceschе pitany a sajimawy wobras. Na swjedženischcu knjeješche hischcze dołho wjeselje žiwjenje a sabawa.

Wojowanje přeciwo lěsnym wóhnjam.

Lětsa cžas z horzotu a suchota pschinješe nam stracžy lěsnych wóhnjow. Njeminje so ktoro ani jenicžkeho dnja, so njebuchmy słyscheli a cžitali wo lěsnych wóhnjach, kiž schahadźeja też w serbskej holi. Jenož tón, kiž je sam ras widźał tajki nicžazy woleń w holi, może sej pschedstajicź, kak cžežko je samjesowacź tajki woheń. Tohodla nowodobne lěsarstwo i cžasom dopředka hižo so wo to stara, so wóhnje so tak jara ruce rosschérjeć njemóžeja: wěrno su tajke srědki hischcze jara njedospołne.

Kajke na nětko hajnik bróńje a srědki pschećiwo „cžerwjenemu smijej“ w holi?

Kótrymžkuli puczowarjej je dźe hižo w holi pschi puczu widźeć tak mjenowane **wóhnjowe kruhi**. Su to na hlocžejscu podobne meter schérokе kruhi, hdyž bu wrjóh a podrost wotstronjeny. Saměr tych kruhow je jasny; wohenj, kiž je nastał pschi puczu, njesmě so dostacź do hole. Pschi sylnym wětrje wschak też tole wjele njepomha.

Na hórkach a khólmach posčěhuja je w holi wuzoke **dźerjowane wěze**, z kotrychž małeh krasnu rozhlad dosahuje po holi. Wobsebje, hdyž wrjóh kčežie, wupłacža so dołho po holi. Wobsebje, hdyž wrjóh kčežie, wupłacža so na tajku wězu, hdyž so delcka rózi nězny pschestrěžk z kapjateje wrjoschowiny. Wězu wschak njesmě natiwacźi sa pucžowarjow, ale k tomu, so by so mohło i nich spóznacź, hdže so hola pali. Druhdy su tute wěze abo straže telefonizy sjenjocžene i hajnikowniu, tak so może wobkedźowacź wohenj hnydom telefonizy zdźělicź. Pschi buchoze a nimale psches zyte lěto je na wězi straźnik.

Chcemy-li rozsudźacź pschicžiny tajkich lěsnych wóhnjow, to dyrbimy bohužel stajnje znowa konstatowacź, so wóhnje nastawaju z njekedźbliwosći a z wohkomdźiwosću tu- dźi, puczowarjow. Skoro kóždy moh rěko tola wědźeć, so je w lěcu **fakasane, wholi kuricź**. Hdyž chcedźa puczowarjo w holi abo blisko njeje warićź, to njech sej najprjedy dóńdu po dowolnosć wobhdźerja. Hdyž so wohenj japali, dyrbi so na kóždy pad kolowokoło wóhnja hrjebja wukopacź.

Srědka ho stawa, so ho w holi woheń z wotpohladom łapi.

Jónu nastaty woheń w holi njebodźi so lohzy samjesowacź. S prěnja mamy tu njedostatk wody. Mamy drje tu a tam w holi studnje. Ale tu jenoż k tomu, so móža konje piež a jich woda ani njedobyha. Potom so woheń w holi pschezo jara ruce rosčěrja a ludźo jón tež swjetscha khětro posdże pytnu, tak so jenoż někotři ludźo tu wjele wuczinicź njemóžeja. Pschi wulkich lěsnych wóhnjach wschak wóhnjowe woborу a wojazy pomhaju. Srědki wojowanja pschećiwo wóhnjej podawa hola kama. Pschi sčenjeni woheń so z pěskom poduscha. Hdyž pak hižo wjeršchi schtomow so pala, potom je samjesowanje stracha hižo wjele cžežsche. Přiedy hacž może so schérokі wobsyk rubacź, minje so wjele cžasa, mjes tym so woheń wjerschki dale žerje. Cžasto so stawa, so pschi sylnym wětrje woheń hižo nješchto stow metrow dale wrakoze, mjes tym so ludźo tu hischcze schtomy puschcžeja. To po holi wscho wrjeschoze, praskoze, knótkoze, žapa a spadnje, jako bychu cžahi do boa strašnje. Pod jehlinymi wjerschkami so dracžuja ludźo, so bychu sadźewali sabubje, pschepoceni, franjeni wot schkrickzow a jehlinych hatjow, lacžni, pot sadusceni wot kura kaž dźiwina, kiž je strachom cžeka.

Cžasto so też łapi **pschećiwny woheń**. Ale k tomu gluscha wulka wuskotnosć a nasbonitosć.

Lětne wóhnje snjeja wjele hódnosćow. Njech tohodla kóždy budź sej wědomy samotwitosće, kiž na nim leži. W holi budź nanajwětšmi schi, jo njeby i swojej lohkomyslnosću nasłate niebjesa schodu!

Wjacžor wotmě so w stanje swjedženiši komers. Počzežowachu so sańažbni wobornicy. Kettnerez kapała do starasche wo hudźbny dźeł wjeczorka. Dale skutkowachu sobu spěwne towarschstwo, turnarske towarschstwo a khór sljepych. Wobeše ma so wutrobnemu sajimawemu nowemu wobornišu swjedženiši spěw.

Njedźelu so swjedźeni wotewri i budźenku. Dopołonja pschichwatachu se wschěch stron wobory, swjetsche i hudźbu. We 10 hodź. pokaži so wjerch pschi pomniku padnjenych, hdyž poczža kujes hejtman Jaźka. Na to sćěhowachu swuczowanja, wschi kotrychž so wobdźělachu wobory je Schescholowa, Njeswacžidła, Schcženzo a Nakeja. Jako objekt swuczowanja słužesche „dom sljepych“. Samaricženje a trubarjo sjednoczenstwa tohorunja swuczowachu. Pruhowanska komnitisija stoji so z kk. wopalnemu inspektora Górlinga a wopalneho direktora Eckardta a z wokrjesnjemu wjednika Kasch pora. Swuczowanje so poradźachu. Pschehladka woborow pschedwjedźesche ſkónči.

Popołdnju so wotmě potom hischcze wulki swjedženski cžah, kiž pokliceschе pitany a sajimawy wobras. Na swjedženischcu knjeješche hischcze dołho wjeselje žiwjenje a sabawa.

Zmysł mandźelskeho a sexualneho radupodawanja.

Přiche prof. dr. med. R. Fetscher.

So je swjasanje mandźelstwa khutna należnosćz a so njeje mjenje wažna dyžli wujwolenje nawodnika, na tym dże wjetschina cžłowjekowe njedowěluje. To dopokazuje jeho dokładne rosporniwanje, niż jenož pola khowanje, ale też a husto bóle hacž je bohate, pola zyłeho pschiwuschtwa. Mało materialnych wězow so pschi tym husto na wěru a zwěru pschijimaju, pschepytowanja njejsu nicže žadne, ale psched jenym a najwuznamnischim pruhowanjom je rad potróža: psched pruhowanjom sexowotnitkeje mandźelskeje khmanosće. A tola mokło wono wjele cžežscheho cžerpjenja, wjele hórkeho pschekwapjenja salutowacź. Je postup, hdyž pěstowanje prawa nětko snajnjeńscheho pschipóznaje, to może je wot kóždeho žadacź pschepytowanje na sexowosći pola muża a žony do mandźelstwa. Nužne tak wažne je nałpomnicź, so su pruhy powołanišch pschedwotnicženjow (Berufsvormünder) wobsahowte, so jich dowolnosć k mandźelstwu jim poddatych syrotow w pschichodnjo wotwinjesa a wobaj dźełej wot wunoschka lětaršcheho pschepytanja.

Mandźelske radupodawanje chze wschitkim wozbudźeć, kiž chcedźa so wożenicź, smóžnicź, to mokłe swoju sexowotnitku khmanosć wězowonje pschepytowacź dacź, a nimo teho wukasuja wo wschitkich praschenjach mandźelskeho žiwjenja, kiž tak husto płódke tydźenje na žadyn pad k najrjeńschemu cžasej žiwjenja njeschinja.

Lépje by było, kbyhu-li žeby pory mjeńo króńko do naslupjenja mandźelstwa hižom do zlubjenja poradźicź dale. Sslubowne swótki hodźa so tehdy hischcze lózo rozpuschcžicź, žada-li žebi to ras rozum. Tola prózowanje mandźelskeho radupodawarja njeńdże ženje na to, so by po możnosći jara pschećiwno mandźelstwu radźił. Jenož w mjnych padach so k tutomu wuspodź rosłudźi.

Też wo radupodawanju w mandźelstwje płacži, so nu žo wona ztacź tak sajne kaž możno. Naštanu-li nětkajke njedorosumjenja, cžełne kaž też duschine, kiž harmoniju mandźelstwa kaža, potom dyrbi radupodawańaja wujaržnjecź e wurunowacź. Wona samótje to w mnohich padach, hdyž ho

rada tak podźe njepyša, so staj žebi mandźelskaj zyle wozjednoj, so njemóže bjez wjazy žaneje nadžije.

Słónčnje mjelo so hischće na mnohich młodych ludźi spominać, hnadź na najwažnischich wopytarjow radupodawarnje, kiž su z nětkajšnjakuli pschičinow z cźełnym wabjenjom do konflikta pschischli. Druhdy su to jenož próżdne strachowanja bjez pschičiny a tola so młodźi ludźo druhdy mjezy dołho cźiwinja, jenicźke rozrěcźowanje by je jim wotstronicź mohło. Druhdy, na zboże porěcźko, su pak to też wschelakore zabludźenja, kiž žebi pomoz žadaja. Je cźežko, so dla nich na druhu wožobu wobrocźić a tola tak nuzno. Mandźelski radupodawar zdyrchi wjele, mjelcźi pak krucze wo tym, k cźemuž je też jakowišy winowaty, a won stajnje rad pomha, kelkož samože.

W posledních 3 létach je nětkaž 2500 cźłowjekow k mandźelskemu a sexualnemu radupodawanju pschez moju ruku schło. Wěsche tu wjele hubjeństwa, njesłuchnje wjele cźłowjeske srudoby, mnoho thorosće a zabludźenja, husto běsche možno pomhać, skoro pschezo troschtować. Myślu žebi, so dyrbjało to też w Budyschinje a jeho wokrjeżu možno być.

Sokołstwo, šport a hry.

Zlět Sokoła kral. Juhoslavije.

Kaž je znate, wobdźěli so też naš łužisko-serbski Sokoł na hłownych zlětowych dnjach w Beogradźe. Přihoty su tak daloko dokóncene. Wosebite družstwo wustupi na stadijonje ze symboliskim zwučowanjom. Też někotři njezwučowace so na jězbje wobdźěla. Wězo pak je liča wobdźělnikow dla dalokosće zajězda jara wobmjezowana. Tola je to na kóždy pad wulcy wažne, zo synojo našeho zacpiteho serbskeho naroda wustupja też na wulkich zlětnišcach słowjanskich krajow. Wuspěšny započatk je so scinił zańdźene lěto při składnosći wšosokolskeho zlěta w Poznanju. Tohodla nic̈ko druhe wustupjenje serbskeho sokolskeho družstwa w Beogradźe woznamjenja za naš serbski Sokoł wulki postup. Kóždy sprawny Serb budźe so nad tym radować, zo je so tu předobyła nowa słónčna pruha do našeje narodneje wosamoćenosće. Tohodla mnoho zdaru za předstejacy ważny nadawk!

Amerikanski Sokol wobdźěli so tehorunja na Beogradskim zlěće. 11. junija je 125 wobdźělnikow z Newyorka do Juhosłowjanskeje wotjěło.

Cěskosłowakske Sokolstwo přijědźe do Beograda ze 4047 wobdźělnikami. Zwučować budźa 442 bratrow a 571 sotrow, dale wustupja 200 staršich Sokołow z tyčowym zwučowanjom.

Lohka athletika.

Zańdźenu njedźelu zarjadowa hornjołužiska župa za lohkoathletiku wubědźowańske hry na Budyskej Młynkec łucy. Wobdźělenje bě dobre. Najlěpše wusłědki so w sćěhowacych ličbach zapisachu: 100-m-běh 11,6; 400-m-běh 54,6; 800-m-běh 2 : 04,7; 1500-m-běh 4 : 35,8; 5000-m-běh 17 : 43; 10000-m-běh 36:48,1. Wysokiskok 1.67,3 m; dalokiskok 6,08 m; wysokiskok z tyču 2,70 m. Stork kule 11,40; stork kamjenja 8,18; cisk diskusa 32,84; mjetanje šipa 41,95. 4×100-m-stafeta 46,6 sek.

Znaty němski lohkoathletikaŕ Hirschfeld znjeboži zańdźenu njedźelu z motorskim kołom a złama sej při tym prawu ruku. Hirschfeld bě wustojny storkaŕ kule. Přez njezbože snadź je so za tutón sport docyła njekhmany scinił.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Postiċenja k wulkemu mješcźańskemu tšélenju, kiž su wot 6. junija hać 13. junija 1930 wotmije.

Hódźba, spěwy, pschesćelenja, reje a hewaške sawjazełenja, wuhrawanja atd. na Tšélniku smědźa so jenož wotměć, hdyž je sarjadowaŕ psched tym trěbnu policajsku dowolnosć dóstaŕ. Thorunja je korčmanjenje a hrobnowiankowanje z pakenzom na Tšélniku jenož tym dowolene, kiž maju k temu wožebitu dowolnosć.

Próstwy wo dowolnosć maja so najpozdźischo hać do sobotu 28. junija na mješcźańsku radu, policajsti hamt w Kupnizy po 2. schodźe z pschedpołożenjom tykowanych wukasow sapodać.

Pola hamtskeje wyschnjaceje su wupołożene „Powschitkowne policajske postajenja“ wo dowolnosći poskićenjow k wulkemu mješcźańskemu tšélenju, wo postajenju, wobźiwkowanju, wupłaschenju stołow, budow na Tšélniku z 22. septembra 1914 wschitkim. k wobhladanju. Pokazuje so z tutym na jich wobschěrjece.

Njewobkedźbowanja tutych postajenjow chłostaja so, dałokož so druhe chłostanjše wukazy njeprotiwja, z pjenježami hać do 150 hriwnow abo z jatbu hać do 14 dnjow. Ninow tehomaja so pschećiwjacy z tym wjacźelić, so so jich wobkhod hnujcym sastaji abo jich wobkhodne mjeńšnosće samknu.

W Budyšinje, 14. junija 1930.

Mješcźańska rada, policajski hamt.

Hospodarski rozhlad.

Hrjedy, 18. hmažnika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1875	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,342	100 čěskosł. krónow	12,419
100 šwajc. frankow	81,096	100 franc. frankow	16,43

Barlinska burša bě wčera sajo jara cźicha a efektowe kursy sešłabjene. Tež kursy rentowych a dołžnych lisćin so wotdrjehjowachu.

Produktowe wiki też wčera wjele nowego njepschinjeschechu. Hačkuŕnjež wukrajne wiki sunjene płacźiny powěchu, tudomne we hotowym formje na dotalnych płacźijnach wobstawachu. Wowsa sajo wo 10 pjenježkow postupi. Wčera płacźesche zentnaŕ

w Barlinje

rožki 8,60—8,85 hr., jecźmjenja najnyžkeho 8,35—9,10 hr., wowsa hać 7,55—8,20 hr.,

w termijnowym wikowanju

za julij: pschenicźny 14,92½—14,95 hr., rožki 8,70—8,68¾ hr., wowsa 8,45 hr. hać 8,55 hriwnow,

za september: pschenicźny 13,05 hr., rožki 8,85—8,82½ hr., wowsa 8,75—8,7 hr.

za oktober: pschenicźny 13,07½ hr., rožki 8,97½—8,93¾ hriwnow.

Pschistajenja:

Holzu do domu, k 1. julijej, Holanowa w Halschtrowje.
Pschecźowaŕku, rěmiŕ Flicke w Nistej, Schorjelska dr.
Cźeładnika, Becker w Halschtrowje.
Pjekaŕskeho, Kailer w Hródku, Drjowkowska dróha 1a.
Pohonca, Schwanisch w Hródku, Augustowa haša 1.

Na pschedań:

Gramofon, tschidło, hušle, jódźny kamor, Franka w Rija pola Běłeje Wody.
Pjanske bidło, łoša, spórtki wós, w Běłej Wodźe, Lutherowa haša 11 II.
Wakna a durje, trjebanc, hoscźenz we Worklezach.
Kolo motorske, we Wětrowje cźišło 13.
Sypno, stare a nowe, młyn we Wjelkowach.
Sołoma rjana, Kolla w Kulowje, na Torhoschcźu 7 a w Bratšach 7.
Krowa žyłna, wyšokošuca, w Njeradźecach 14.
Wós dźěcźaty w Semjicach, Dwórnischcźowa haša 3.
„ Sperling w Bjelopjecach, Petrusbork. dróha, sajdłowanje.
„ sporitli, w Lubiju, Jahnowa haša 4.
Trawjenje w Kulowje, Zyrkwinska haša 14.

Dobrowólne na pschedawanje

schtwórt 19. hmažnika 1930

Morawiješ luka pola Kulowa. Kupzy sčitku so na Hólkowstim puczu wjecźor w 6 hodź.
Hospodarska nadoba w hoscźenzu „Ke kehelcźku“ w Kulowje a to pop. w 5 hodź.

Sčitnišcy na pschedawanje

schtwórtk 19. hmažnika 1930

w **Lubiju** na sčitnišcu dop. w 10 hodź. wschelake mjeble a wobuca, schijazej maschinje, gramofonaj, klamaŕska pokładnja, bubon, 4 pjanske stroje, kchaulske sofy, stejazy cźažnik, stejaza elektr. lampa, perfišli wupschestrjenja,

na sinanzym hamcźe tam we jstwi cźo. 3 dop. w 11 h. mlócźawje, nowej hnjewowhrocźałaj,

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje malschinstich tšélbow dop. w 10 hodź.: wschelake mjeble, pjanski stroj, gramofon, garderoba, rubi, portiery, cźažnik, muž. kolo, kowaŕska pschiprawa, klawěr, wobuca a lěhanski stoł.

Sćudnistwo wojjewja

Sćud w Kamjenzu wojjewja, so je do sapiska samožeńskeho prawa sapisał, so staj mandźelskaj, schewtši mišter Korla, Pawoł Eduard Schubert na Horje a jeho manželska Hana Marja rodź. Faßlerez, dźělenje samožeńza wuzamknjenoj.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. 3/4 11 hodź. w Barlinje: Wiki su mérne, płacźišny, wožebje za hotowe formy, za skruczenc.

Dop 3/4 12 hodź.: Kaž psched hodźinu, wožebje je wowsa sajo drózschi.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacźizny po złotej hriwnje				
	17. 6.	16. 6.		17. 6	16. 6
Pšeńca	302-301	302-303	lunv	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172 177	woka	19-21,50	19-21,50
nas. jeńmjeń	—	—	módre lupiny	16-17,25	16-17,—
nal. jeńmjeń	167-182	167-182	žolte lupiny	21-23,50	21-23,—
wows	151-164	146-162	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	10-11,60	10-11,60
pšeńč. muka	24-42 25	24-42,50	lany wosušk	15-16 25	15-16,—
ržana muka	21-24,25	21-24 25	ocen. melasa	—	—
n. wotruby	7 8,50	7 8 25	b raj. kruška	13 13 4	13-13,00
ržane „	7-8,00	7 8,00	syno, 50 kg	1 40-1,6	1,00-1,54
raps	—	—	žana sloma	0 80-1,00	0,80-1,00
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	lučeć „	7,0-1,80	0,85-1,01
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pieluški	17-18,00	17-18,00	ocna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Płacźizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. junija 1930. Płacźizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 376.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hać do 6 lět	57—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	50—53
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 350

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	55—56
Połnomjasne, młódše	53—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	51—53
Spatne	49—50

Jałojcy a kruwy: 503

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	45—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hać do 7 lět	38—44
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	25—30
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3256

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	68—75
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—70
Spatne (4.)	50—58

Wowcy: 8443.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	58—62
Starše wukormjene (2.)	50—57
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	43—46

Swinje: 13 839.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow, hać do 1½ lět stare	56—58
Wukormjene	58—59
Mjasne	57—61
Spatne	59—61
Rancy a kundrosy	51





Hdyž bychu z jódojtymi dymami wojowali. W přichodnej wójnje bychu so europiske ludy mjez sobu z jódojtymi dymami zajédojowali. Pol Europy by na žalostne wašnje zahinyło. Ani skotatka ani duše žiwe wostało njeby. Samo maski pře jédojte pluny, kaž na našim wobrazu widźimy, přewjele pomhale njebychu. Naš wobraz pokazuje nam, kak měli w přichodnej wójnje ranjenych khować.

Woheń w Quedlinburgu. W jenej parnej cyhelowanći wudyri woheń a ju zniči. Padaca scěna zarani tšoch wobernikow a pjećoch čežko zrani.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na posće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2657

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny předniwo něchwakom čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je wón dźěs žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezboženja dyrbja so hnacy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje pohonowćerjej. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki kiž Serbske Nowiny hdys w hdyž wozjewja

Čisło (Nr.) 140 — Budyšin — Štwórtk, 19. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Moldenhauer dhce wróco stupić.

W němskostatnej radźe njeje žadnych wuhladow, so by so finanzny programm němskeho knježerstwa pschijak. Němski finanzny minister dr. Moldenhauer je tohodla němskemu kanzlerej dr. Brüningej zdźělił, so chce wróco stupić.

We wutornišchim poseđenju wubjerka němskostatneje rady je so po rěči němskeho finanzneho ministra dlšcha debatta rozwiła, k wothłosowanju pak njeje doschło. Se rosprasenja pak bě spóznać, so žadyn z němskich krajow, kotrejž so w němskostatnej radźe sastupuja, knježerstwowej pschedłohy wo nusowym woporje njepschihłosuje. Dale bě widźeć, so w němskostatnej radźe pódla Pruskeje nichtó njeje, kotrejž by za namjetu był, kotrejž pruske knježerstwo město nusowego wopora k wurunanju njebostatka w statnej pokładni poručowałosche.

Němski kanzler dr. Brüning je pschi tychle wobstejnosćach ministrow swołał z k nimi wo Moldenhauerowym wróćosłupjenju radu składował. Ministra Dietricha je so pjeca wopraschał, hač by jwólnivy był, němske finanzne ministerstwo pschewsać. Dietrich je so na to na demokratiski frakciju wobroćił, kotraž pak je jemu wotradźała, na Moldenhauerowe město stupić.

*

Sozialdemokratiska frakcija w němskim sejmje je z rjedu wobłamkła, knježerstwowy finanzny programm wotpohłasować a pschedhładnywu swojeje frakcije poručić, so by napschećivne namjety widźełało.

Trěći nacionalny kongres wo energiji.

Na swjedźenske waschnje je so w Barlinje internazionalny zwětowy kongreš wo energiji w pschitomnosći 4000 wotpósłanzow z 48 krajow wotewrił. S protokołom kongresa je němski president f Hindenburg. Wón zhromadźinje potrowjacy telegramm pósła, w kotrymž kongreš technisti Swjasł Ludow mjenowasche.

Powšitkowne zakazanje uniformy.

Pschedhładstwo němskeje ludoweje strony **w Badenskej** je rjedu wobłamkło, **badenske knježerstwo namołwiwšo, so by pódla kommunistow a nazionalnych sozialistow tež druhim stronam a swjazkam zakazało, w Badenskej uniformy nošyć.**

*

We wschelakich dźělach města **Barlina** je policija rjedu 47 nazionalnych sozialistow zasała, kotrjž su so pschećiwo zakazanju uniformy pschešchli. Pola wschelakich je kałacje, pjastniki, revolwry a pistole namakała.

*

W Nürnbergu rjedu do poseđenja měšćanskeje rady rjadom nazionalno-sozialistiskich měšćanskich radow **we** brunych kochlach pschindże. Na to měšćanske zariadowanje wobłamkny, poseđenje wotkłaćaca a wo tydźeń wotstorcene.

Francowska miljardy za bronjenje wudawa.

W Francowskej njewěrja, so je měr z Locarnskim sćežanjom a Kelloggowym paktom trajnje jwěsćeny. Francowska je w stajnym strachu, so jej po wobydlerstwje wjele mójnišcha Němska hromadźe z Italiskej wójnu pschipowědźi. Na tule móžnosć chce Francowska pschihotowana być. **Wobsebitej komisiji deputerikeje komory a senata** stej **wuloru w prašenjach krajneho sakitanja w pschitomnosći wotdźelenych ministrow** wurađowałej. Pódla prasenjow wójnskeho letarstwa a wobstejnosć njesow je so **nadospołnjenje municijskich składow** a wobstaranje druheho **wójnskeho materiala** rosprajiła. Kaž bóhdy budźa wurađenja stónjene, budźe knježerstwo w lećnym hospodarskim planje znowa **milijardu frankow** za wójnske łódźiwo a letarstwo žadać. Mjes prašenjemi, kotrejž na knježerstwowym programmje Tardieuoweho kabinetta stejja, prašenje krajneho sakitanja, to rěka wójnske bronjenje, na prěnim městnje stej. W tym bo niž jenož jednotliwi wucežnjenja francowskeho wójska z Porheinskeje, ale tež **njesmjećelaje poćahi mjes Francowskej a Italiskej.** „Skónčnje", tak „Victoire" pischa, „je **ke thutwidźe.** „Skónčnje" wróćeja, hdyž su někotre lěta w Genfu, Locarnu a něhdźežkuli **kulojty zwětowy měr** wuraźili. Lžeharm

mněnjenjom, so 35 prozentow je sawostajenstwa dostawa. Pódla toho dyrbja cźile kapitalistojo z pjenjesami herzow podpjerać, kotřiž su w jara schpatnych poměrach žiwi. Jenoj Grichiska je hacź dotal zlubiła, so herbam sa wobchadźenjstwo, kotrež su Grichiskej pschipadne, nětdźe 18 miliz jonow hriwnow wuplacźi. Schtož druhe wobchadźenjstwo nasjupa, katrež nětdźe 4 miljardy hriwnow wuczinja, so wobezjene projeby dale wjedu. Herbja Abdula Hamida so nadźijeja, so w najbliźschim cźasu z musy wulěcu.

15 miljardow schody na Newyorskej burzy.

Newyorkska burza je pondźelu jedyn z najezornjischich dnjow zapisała. Pola někotrych spezialnych papjerow je bursowe schkodowanje 15 hacź 22 dollarow wuczinilo. S pschicźinu tohole padanja kursow je wobsamknjene nowych zlownych tarifow byle. Na bankach so boja, so budźa někto, hdyž su Sjednoczene staty swoje mjezy wudźělkam europiskeje industrije zawrjele, tez europiske kraje z wuzokimi zlami dowozej amerikanskich tworow do Europy wulke cźežkoty cźinicź. Wschelake amerikanske industrije budźa z tym schkodowacź. Měšto so by se zawjedźenjom nowych zlownych tarifow bjezdźěłnosć w Amerizy woteběrała, so wona zdźěła hischcze hórschi.

Tež za Němsku móže wrjesć Newyorkiske bursy sle jeźelowli měcź. Wjele pakešikow němskich akzijow je we amerikanskich rukach. Bjezstroschtny staw němskich bursow pschejaźmi rěcź rěcźi, a strach so blizšej widźi. Nusu cźerpjace němske burzy so z tajkimi podawkami pschezo bóle do hlubokoscze cźahn.

Opposicija w amerikanskim senatu přeciwo powjeschenym cłam.

Hačrunjež je president Hoover hižo nowy zlowny zakoń podpisał, so pschecźiwnizy, kotřiž su w senacze podleželi, hižo na nowe nadděwi pschecźiwo powjeschenym złam hotuja.

Senator Borah je resoluziju zapodał, w kotrejž so zkowna komišzija napomina, so by senatej rozprawu pschedpołožiła, w kotrejž so rozdźěl mjez amerikanskimi a wukrajnymi zhotowjenskimi zhostami někotrych tworow pschepyta. Pschi tym dyrbi wo cźrije, meble, schlamchi, zement, kopacze, kozy a zerpy. Farmarjo su w prěnim rjedźe pschecźiwo tomu protestowali, so so tele wězy podroża.

S namjetom dyrbi so iwěscźeć, hacź mataj president a zkowna komnišzija woprawdźe wolu, pscheměnjenjeńki pschisławk nałožicź, so buchu so najwjetsche njeprawdobnosce nowego łakonja wuporjedźe. Druzy senatorojo su prajili, so budźa wudołpolnjazu rozprawu też wo druhich tworach žadacź. Hacź wschak so opposizija poradźi, je zwonka namjetom wobjamknjeny zlowny zakoń pscheměnicź, je jara dwělne, dokelž kongreß hižo za tydźeń do prósdninow pójdźe.

Hoover a ruske knjeźerstwo.

Ruske kommunistiske knjeźerstwo je w Sjednoczenych statach połnóznje Ameriki dwacezi bomby mjetacych lětadłow skałało. S wuraznym pschihłosowanjom presidenta Hoovera je statny president podaze skaianych lětadłow sadźerżał. Lětadła, z kotrychž kóžde 55 000 dollarow płacźi, běchu pola firmy Glenn Martin & Co. w Baltimore skajane. Statny departement je so k tutej krocźeli rozsudźił, dokelž zebi pschepe, so so napjate położenje pschi indiiskej mjezy a położenje w Indiiskej njeby zhórscźiło. Amerikanske knjeźerstwo je so dopomniło, so je kommunistiske knjeźerstwo kommunistow w połodnischej Chinje z bronjemi zastarało a dże zebi myslił, so dyrbja so bomby mjetacze lětadła pschi afghansko-indiiskej mjezy pschecźiwo Jendźelcźanam wužiwacź.

Evangelscy Serbja a — wólby.

Při wólbach so na Serbow też ći dopominaju, kotřiž hewak wudawaju, zo žani Serbja njejsu. A tajcy so najbóle wokoło nich liša a za jich hłosami lója, kotřiž hewak wo nich njerodźa. Najstrašniši pak su ći, kotřiž sebi wšu prócu dawaja, Serbow dźělić a rozšćepić, přede wšěm potom, hdyž Serbam někajki wuspěch kiwa. A bohužel pytaja a namakaja při tymle wohidnym skaranju runje mjez Serbami samymi najlepšich pomocnikow. Tak też zaso při nětčišej wólbje. Skónčnje bě so loni našemu politiskemu wjednistwu poradźiło, přeswědčeneho, spuščomneho a wustojneho Serba do sakskeho sejma wotpósłać z pomocu strony „Wjesneho luda“, knjeza Spitanka, kiž je w Drježdźanach woprawdźo z wulkej horliwosću a wušiknosću interesy wšěch swojich wolerjow nanajlepje zastupował. Ale to naši njepřećeliso nam njepopřeja. A lětsa steji naš serbski zapóslanc zaso na lisćinje „wjesneho luda“ na wubladnym, haj po našim přeswědčenju cyle wěstym městnje. Haj, změjemy zaso swojeho serbskeho zapóslanca w Drježdźanach. Ale tomu bychu nětko wšelacy najradšo zadźěwali. Spytaja to na te a druhe wašnje. Špitank je dobry křesćijan, je katolski. *Někotři měnja, zo přeswědčeny křesćijan, kiž hišće do Boha wěri a kemši khodźi, so do našeho časa wjacy njehodźi.* Křesćijanstwo je po jich měnjenju a žiwjenju wotbyta wěc a nima w zjawnym žiwjenju ničo wjacy pytać. Tola serbski lud bohudźak njeje hišće tak daloko do njewěry zapadnył, zo by tajkim zaslepjenym swój dóst dowěřił. Wón dźerži a wuznawa swěru swoju swjatu wěru, katolscy Serbja runje tak derje kaž evangelscy. A runje tale swěra k swojej swjatej wěrje wohrěwa a zahorja wutroby wšěch Serbow wobeju wuznaćow k wzajomnej lubosći a bratrowskej přezjednosći. To pak wěsći ludźo widźeć njemóža a bychu při nětčišej wólbje tule přezjednotu najradšo rozskarali a tak Serbow wo jich jeničkeho zapóslanca přinjesli. „Špitank je katolik“, tak woni mudruja, „toho wy evangelscy tola welić njesmjeće. Za was je so wutworiła nowa strona: evangelska pomocna služba! Tu dyrbiće wolić.“ Lubi Serbja, njedajće so mylić. Špitank je katolski. Ale njebojće so. Wón budźe za prawa a žadanja wašeje cyrkwje a wašich šulow a wosadow runje tak derje so starać, kaž za prawa swojich katolskich wolerjow. Za to runje jeho cyle dotalne skutkowanje a też jeho přećelne poćahi runje k zastupjerjam evangelskeje cyrkwje w sejmje. Špitank pak je tón jenički katolik we frakeiji „wjesneho luda“. Wšitcy druzy su evangelscy, a to, na čož dyrbi so wosebje pokazać: dobri, wěriwi evangelscy. A runje tohodla, dokelž je „wjesny lud“ wuraznje křesćijanska organisacija a žana druha strona w sakskim semje bóle křesćijansku kulturu a prawa cyrkwje a šule na starosći nima hač tale strona, móže haj dyrbjał kóždy dobry křesćijan, kóždy wěriwy evangelski runje tejle stronje swój hłós dać.

Čehodla pak njeje město Špitanka hnydom evangelski Serb postajeny? Dokelž do wjesneho luda tola też katolscy słuseja. Tohodla sej **sprawnosć** žada, zo by w frakeiji wjesneho luda znajmjeńša też jeden katolik sydał. A to ćim bóle, hdyž hewak w cyłym sejmje žadyn přeswědčeny katolski zapóslanc njebě. Tohodla dźěn też mnozy němscy katolikojo, kiž do wjesneho luda njesłušeja, ale we wulkich městach bydla, tón raz swój hłós wotedadźa za stronu „wjesny lud“ a z tym so naša strona dale posylni.

Skónčnje pak steji na lisćinje **6** też **evangelski** serbski bur, knjez Pječka z Bóseric. Jeli wšón wjesny lud swoju winowatosć čini a so šćěpić njeda, dha poćehnjetej zaso dwaj Serbaj do sejma. A hdyž tak tón raz hišće nic, dha móża runje evangelscy Serbja k tomu za přichodnu wólbu dopombać. Budźa-li we přemožacej ličbje wolić lisćinu 6, kaž to předsydstwo „Domowiny“ a župy „J. A. Smoler“ sej wutrobnje přejetej, potom budźe móžno, w přichodźe evangelskeho Serba nic hakle na 13., ale znajmjeńša na 7. městno wólbneje lisćiny dóstać, a tak zawěsće potom też do sejma.

Tuž ćińće wšitcy swoju wótčinsku winowatosć. Pokažće, zo wšitcy Serbja bjez rozdźěła wěry w bratrowskej luboći kruće hromadźe steja, zo bychu swój lud zakhowali strowy a bohabojazny, jón wukhowali před hospodarskej zahubu a dušinej skaženosću, jón wjedli do lěpšeho přichoda.

Za Boha, narod a wótčinu! budź naše hesło. A tohodla njedajmy nichtó swój hłós žanej druhej stronje hač stronje

„Sakski wjesny lud“, lisćina 6!

Ze Serbow

W Budyšinje, 19. junija 1920.

— Wo wjedrje. Wjedrańnje praja, so ha wuchina nad Jejedźnej Europu pomałku sešikaje. Tola ozdwa rano ha schtrelcźa tajo trochu na zjawe hnu. Spóznacź pak je wubrěžk pola kupy Island ha namakacź mjenu. Tutón wubrěžk je wczera Jendźelskej cźežke njewjedra je slowkotym deschcźom pschinjesli. Nadźija tohodla mamy, so tež naschim stronam njewjedra sadźo, wotschewjenje pschinjesu. Bóh pak dajł nalche hora mitokcźiwje pschez krupami a cźežkimi slowkami wobarnowacź. Też nad hrjeschnoscźikim morjom je so nijima wukworiła. Tuž nasicha nadźija na wotschewjenje deschcźe sadźo pschidóra. Jutrje pjatk sthadźa hlónczko 3,39 hodź. a khowa so 8,24 h. Mjezacźk sthadźa w połnozy 12,33 hodź. a khowa so popołdnju 1,05 hodź. — Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0, thermometer wo nulo +30. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer

Za kufry je na kóždy pad

TALBERT

stajnje najlepša nakupowarnja

Kožane twory — Sportske wěcy

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10 :: Tel. 3078

Holanski wučer Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

18] (Pokračowanje.)

„To je wopak. Khorych ludźi njeśmješi ženje bjes nětkjeho pohlynjenja wopytacź, a alkohol je to najkhmanjsche pohlynjenje. Stary wuj Hanß pschinjese mi hdyž a hdyž pulu cźerwjeneho; wuj Hanß wschak mojeho njepopschatcheho pschichodneho synna też cźuc njemóże. Snajeźe-li wy mojeho pschichodneho synna?“

„Měnicźe-li knjeza Alšleva . . .“

„Haj wschak, toho ja měnju. Scholmeestera. Božicźko tola, kak je tón muž hordy, a kak je wón tak hłupy! Pschetoż łapjeva alkohol, hdźež je hižo nasch wulki Luther spěwał: „Schtož njelubuje wino, žony, spěw, tón wostanje cźłuž žiwjenja blaseń!“ Nó, spěwanje sadźe, a lubosć sandźe, ale wino wostanje. A Schnabus też, dobry žitny, cźiste Boże ztowo, — njech je žiwe, vivat!“

Khora wobroći so sadźo stonajo k njemu.

„Jachimje Witto, njeśły dha pschcźe strózby? Diw tale běda, tale běda!“

„Schto dha bledźiš? Ja a pjany być?“

Stary cźłowjek bě je swojim ztokom, kotrehož předkowjej nóžy mjezsebje kolejzy, pschezo bliže ke mni so pschisunył.

„Ach tak, ja so sabudu, a stara dże spacź“, měnjesche wón dowěrliwje. „Knjeźna, tutón hłódny scholmeester łazpěwa nic jenoj alkohol, ale też — krawzow. Ja mam pschicźinu, to wuznacź, knjeźna.“

Jeho hłós wurosce so do łaslobjeneho kichicźenja.

„Tajkile łaft . . . hłupat! Derfflinger bě krawz, Rosegger bě krawz, Jachim Witt bě też z krawzom. Wscha cźeřej psched rjemjeźłom, kiž je tajchih muji spódźiło! — Knjeźna, ninnacze woprawdźe łapki wina, piwa abo palenza pschi sebi?“ wopraschа so nahle zyle bojaznje prosche, a dokelž jara mustrózana łazo sawrěwach, da so do dźěcźazeho žałoscźazeho płakanja, kiž potom pschezo bóle wocźichny, dóniž njepschekhadźeschze do synorcźenja a dychotanja.

Jachim Witt łazo łpasche.

S łoża pschi scźenje łpadowaschtej na mnje hněwnej wocźi je žołtcho, wurumtleneho mjeswocźa.

„Hdy bych jenoj wědźała, cźehodła wy jowle hędźicze, knjeźna hrnschcźina“, klinkaschе dybawy hłós. „Diw tale běda, tale běda! Njehańbujecźe-li so, to scźe tajła weśipna? A je to néschto rjane, z tutym starym wołłakanjom rěcźeć, abo moje hubjenstwo widźeć, abo ihripjenja krucze dźerżeć? Fuj tajbł!“

Wona wuplunu a łakoscźeschе pschi tom bolostnje, wrjeschiny ju tschażechu.

Ja kocźichi khwatajcy k njej. Dźěcźo wotucźi a dawaschе swérjace łmuki wot so. *Kak dolho* wuwoła mi Kischeńcźanka Alšlevez!“

Ja podach khorej wodu a linych do cźiły lékarstwo, kiž na blidźe stojeschе. To wrjeschiny popukchcźichu, a ja dónđźech łazo k Sörinzy wrócźo. Tak rucźe hacź jeje ruczka w mojej ruzy wotpoczowaschе, wona łazo wuzuny.

„Tuž tola néschto rěcźeće“, pschetorhny khora bojaznu cźichinu.

„Potom scźe łmajmjeńscha k nječjemu, moje bolostcze zu žadlawe, hdyž dyrbju tak směrom lejeć.“

Ja běch poćtuchna.

„Alšlevowa bě wascha dźowka?“ so ja wopraschach.

„Bohu budź łkorjeno, haj“, žałoscźeschе tónkta. „Z naschcho dobreho khlěba w Kappelnje pschi rězy Schlei je naš łatk . . . wucźeł wotwzeł a Sörinu, kiž bě tehdom wóhmanacze lět a kaž jandźel. S tjanymi łkowami wołło, — te jemu wot hubу du. Ach, tale běda, tale běda! Tale bohałabyta, poklata hola! Wumrěcź je ji dał, Sörinu, kaž dawa nannaj wumrěcź — — tónle, tónle — —, ale je-li Bóh, — — ja dże to njewěrju, ale je-li Bóh, — — ja dże to njewěrju, ale je-li Bóh — — to, to je jeho wjeczenje, tole tudy — —“

Wona pokałowaschе z pałorożitymi porstami na bódne dźěcźo, a potom łastona, zyle jeje cźeło sběhajsche so we žałoschnej bolosći, wrjeschiny, pschinhdźehu na nju łyhnischo kaž pryedy, pschi tom wotucźi starą a łpłakowaschе do toho a bědnischka wjałoleschе: „Tata, tata!“

Ja bobźach łazo k łožu a nałach łkizu łnowa, ale wona ju mi z ruki wuraiły.

„Jěd“, łastona, — a muj łhrabny ja łwojim kjom a mi hrożeschе.

Tu ja łapłakach. Mi bě łakoschtnje hubjenje wokoło wutroby. Potom pschińdźe Alšlevez Kischeńcźanka, pschinjeże lampu hobu, a zhła łtiwa zo pschemění, hdyž wona łatkupi.

„Wy wboha!“ rjekny hobużelnje, — ja łlehnych hłowu k jeje ramjenju.

„Wodajeże mi“, wona proschcźe, „tam bě to łłi, łuhodźinka dyrbi wumrjeć. Wóhm małych dźěci tu je, — ja hym łazo nawukła, so mój khiżi dawno hišćeże najcźejdźi njeje. A nétko thwatajcźe, deleka cźaka mój bratr, wón je runje pschichod a chże waš domoj dowjeść.“

Wona łunu mje w łkoku pchez próh, pryedy hacź mózach ji hišćeże lube łkowcźko rjez, a łnowa łtonanje a łnowa łpłakowanje łapocźa zo mutka, wutrobu jimacze. — —

Psched khežinymi durjemi deleka łtojeschе Uwe Karsten Alšlev.

Wón ležmowaschе klobuk a poda mi ruku, ale njerjekny łłowcźka.

Tak krocźachmoj mój mjelcźiju po cźichej wży, wot mježacźka wobžwětlenej. Hola łtojeschе tu kaž scherjenje.

Hižo wuhladachmoj łwužu holanskeje khcźi, tu žo wón śmérom wopraschа: „Njepschichodźeże ženje wjasy, knjeźna Wórscha? Je wam psched Uwe Karstenowej domińnu łatrach?“

Ja pohladach na njeho, widźach jeho hłubokej, dobrej wocźi a błędе, schlachotne wobliczo.

„Mi bě jara łatrach“, prajach łprawnje. „Ale waschej łotiże łym dobra, a ja bych rada wot njeje wułka.“

„Kak łpěchne ześe wy jónke a trjechicźe tola to prawe! Moja bojaźliwa Kischeńcźanka powita mje, je łłowami: „Uwe, tu tam horjeła mam ja rada!“ A ja hnydom wědźach, so ześe to wy.“

„Ja wschak chzu też łazo pschińcź“, *inapicheczíwich* rucźe.

„Tuž ześe wy łylnischka dyžli moja łylna macź, kotraž je wjele cźejkeho w žiwjenju pschewinyła. Ale muju domińnu pschewinyć njełamóże, — wboha macź.“ —

Mój łtojachmoj psched holanskej khcźu.

„Dobru nóz, knjeźna Wórscha, a na łazowidźenje, mo-jeje łotry dla, — ja žo wam džakuju!“

(Pokračowanje ześežuje.)

5–1, thermometer w nozy +16. Wuhlady na mako so pschemjinjaze wjedro.

— **Płaćizna za nowe herbske Spěwarske so k 15. julijej 1930 powyšichi. Potom płaća nětćišćhe 2-hriwnowske 3,50 hr., nětćišćhe 4½-hriwnowske 6 hr. a nětćišćhe 8-hriwnowske 10 hriwnow. Tak njech to tójdn, hiž nowe Spěwarske hišćhe nima, wobtedźiwuje, jo by jeje hač do 15. julija za dotalnu tunju płaćizinu kupił. Nětćišćhe płaćizinu běchu jenož tohodla tak tunje, so bychu nowe Spěwarske ruce do luda pschišłoke. S tunej płaćizinu njetrěchu hišćhe wudawki za cżišćhenje a wjasanje zaplaćene.**

— **S pojedżenja měschćanskeje rady 17. junija 1930** so nam dźeli: Rada ſ dźakom k wědżenju da, ſo je Sazonsko-ſwjatk pjetkaſtich jednotow ſ pschileżnoſczu ſwojeho ſjeda **500 pokrutow thléba** ſaſtaraterskemu hamtej k rozdźelenju na potrěbnych pschepokaſak. — **Nacżiſk powtarjenskeho plana ſa Tſélany** ſo ſagadnje dowoli. Pschestrěń je jenož jako cżiſta bydleńſka pschestrěń myſlena. Mjeńſke pschemyſła ſu dowolene. Pschi Albrechtſtej rěży, Lubińſtej (Thornbergſtej) dróży a nětkhże wokrjesdj planoweje pschestrěnje pschiprawja ſo trawniki abo trajne Schreberſke ſahrodki. Wulke pschestrěnje ſu twarjenſkich małych hydlenjow pschewoſtajene. Ma ſo wo cżiſtacż pschićhowanje měschćanſkich ſaſtupjertjow. — Schtož naſtupa **wopalne ſchkodowanje w aſylu**, ſo wobcżeſowanja knjeſa Gründera wo rozdźelenju ſpěrki nuſowneho ſjednoczeńſtwa jako wothyte wobhladuje a ſaſtaranſkemu hamtej ſo porucżi, **ſo by** ſrědſi każ dotal po wohſkoſcżi ſchkodowanja jenotliweho nakoſował. — Nadawki ſo dowoli 4 pschedpokoſene ſrěczenja **wo łupje łeżowoſczow** a wjda ſo wukonjenja ſakonſkeho pſchekupneho prawa. — Wona dowoli ſi pröſtwy wo **pschewoſtajenje twarſtich měſtnow**. — Rada pak wotpokaſa poſticzenje ke kupje hońtwjerje na kupje Ranje (Rügen) ſa woſchcżowjeńju.

— **Wálbne poſtajenja ſa Budyſchin.** Do ſakſkeho ſejma wolimy njedźelu 22. junija 1930. Wolicź ſmě ſo wot rano 8 hać do popołnja 5 hodźin. Budyſchin je do 21 wólbnych wotrjadow rozdźelony. Wolicź maju prawo wſchitcy wěſtnjy ſtarſchenja, muſcy a ſónſke, kiž ſu na wólbnym dnju ſwoje 20. lěto dopjelnile a w Sakſkej bydla. Kóždy wolicź ma jedyn hłós. Saſtupowanje mjeje nóżne. Wolicź pak móże jenož, kiž je do wólbneje tkartownje ſapiſany abo ma wólbnu liſcżinu. Poźledniſchi móża wſchudźom wolicź. Hłoſowarſtwa zedulta ſo hamtſky cżiſchcżi a na wólbnym dnju we wolenſki wotſtrah wudała. Wolicź ma ſcżinicź kichźikt do koleſka teje ſtrony, kotrejż chże ſwój hłós dacź. Po 5 hodź. ſmědźa jenož wolicź cżi, kotſiż w 5 hodź. hižom we wolenſki běchu. Wólbne liſcżiny ſo jenož hiſchcże hać do 20. junija 1930 pop. w 5 hodź. na wólbnym hamcże na Smuſkowſej Lawſkej haju 1 a wupiſaja. W kotrym lokalu maju wobſtejerjo jenotliwych dróhow a nameſtow wolicź, je dowidźeć ſe ſoſtich plakatow, kiž ſu na ſjawnych woſjewjeńſkich pſchiſtejene.

— **Sjawne ſtrašchcżenjenje** dźeſi, kiž ſu ſo w Lecże 1929 narodźiłe a kiž ſo dotal naſad ſtajiſchu, **bjes wuſpicha** lchcżeńſchu, abo dożuła hiſchcże nieſchcżeńſchu, **buduże ſchwórtk 26. a pjatk 27. junija 1930** rano wot 8 hodź. w ſaſtaranji cżeſkich ſtarſchich na Kralowſkim walu 3. Pſchedſtajicź maju ſo dźeſi, kotrejż ſwójone mjena ſo ſapiſchu a A hać G ſchtwórtk 26. junija wot rano we 8 hodź., H hać R pjatk 27. junija rano wot 8 hodź., S hać Ž pjatk 27. junija dop. wot 9 hodź. Wobhładowanje ſchcżeńſenych dźeſi budże tydźeń połdźiſchu, poſtajim 3. ſulija a 4. julija 1930 — ſa wſchitke dźeſi wot dop. 9 hodź. w ſtamſnej měſtnoſczi. Dźeſi maju ſo ſjerdy ſ domach ſ mydłom ſmyć, wobſedże ruczki wyſche lohcżika, cżiſte ſchaty wobleſkacź. Sa kóżde dźeſco ma ſo kobupſchiniſcżej papiereka ſ jaſnje napiſanym mjenom, kóry a kótre je ſo narodźiło, mjeno, powołanſz a bydlenje nana, wocżeſchnjerja abo maczerje, abo wocżeſhnjerki. Se ſmójſowe, w kotrychż knjeża natyſtwe khorowſke, każ wſchitke wyſzy (Maſern), cżórſach, dulchaty kaſchel, ſadušchnicze (Diphtherie), róża, bleczkaty tyfuſ, tyfuſ atd., ſo dźeſi na ſadnym pad njeſmědźa do ſchcżeńſenje pſchinjeſcź. Staršchi, wocżeſchnjerjo abo pſchedporuczniſzy, kotſiż chcża ſwoje dźeſi ſoſa privatnych lékarjow ſchcżeńſcź dacź, maju to hacź do 30. ſeptembra 1930 ſcżinicź dacź a pſchedpiſane wobtrukcżenje wo tym mjeńſchcżańſkemu polizajſkemu hamtej pſchedpołożicź. Pola khorych dźeſi ma lékaſ nahłowne wuſhowdożenje wot ſchcżeńſenja wobſtrowécżeńſ.

— **Padazy wós** ſyna ſrani **77 létneho muża**. Hubjene nałkadzeny ſynowy wós ſo wczera wjecżor wokoło 9 hodź. na Swanſkowſej Lawſkej haju powróći a 77 létneho tudomneho wobſydleża, kiž je ra wotpoczińku żiwy, worany a kótreż ſrani. Sſobuſtowy dźełaczerſkeje ſamaritiſcże kolony dowjeſchu ſnjeſłożeneho do khoronje. Po lékařſkim wuprajenju je ſebi wobſarujomny lohko mohł ſchkaſiť a ſrěbi nahu wyſche kolena ſtamaſ. Polizija hnydom njeſłożowny podawk pſchepytaſche.

— **Ryſpjeże wadu** na wiſchnje! W Goławje pola Nimpſchu w Sſrjedźišći napi ſo 6 ćinu ſynk ratarja a ſadoſta najeſta Opizy wodu, każ běſche runje wiſchnje jědł. ... na to pod żałoſnymi bołoſczemi wumrě.

— **Wobſchudźer ſo pyta.** Wrótſzkawſka kriminalna ...ija wojjerja, ſo je tam njeſnaty jebak wultupował, ... je ſo Theodor Mangler mjenował a ſo ſa ſa...ſpjerja „Breslauer Gerichtszeitung“ wudawał. Wón ...ſnje po proviſzy a poſtiſcża ludźom, kiž dźełu nimaju, ... ſo ſebi dowěrnoſtiwu ſa mjenowane nowiny pſchewſtali, ... ſebi 6 hriwnow kaſuje. Tónle jebak je pjeża ſo ... wokrjesu Budyſchcy kraſneho ſudniſtwa wokoło pu... a nimo Lubija, Wiſkopiż a Wulkich Rědarjez ſo ... Budyſchinje a wokolinje ſ wuſpěchom dźełał. Wo tym ... ſnał njeſwědeli. Lanne woſjewjenja. Wobſchudźer je ... 9, 1 75 hać 1,80 m. wulki, je ſuchim ... wołoſom (Schnurrbart), ma ſcżeſzane ... njech ſo pola kriminalneho wot... ... je ſebi pola pſchijetjeneho żandarm...

— **Skhodowani njech ſo ſamolowja!** Wójny Richard Baldauf, kiž je napoſledku w Bórku pola Budyſchina bydlił, je po ſwojim wudawanju ſa běrowcho měſtnoſczela Maſka Branda w Hannoweru bankowe kredity, hypotheki a leżowniſcże wobſtaracź chżył. Pſrjedy pak, hacż je pośrědniſke nadawki dale dawał, je ſebi thětro wyſoke pjenjeſe ſarunanje żadał, kiž je ſwjetiſcha tež doſtał. Se wſchelakimi njewěrnymi wurěczemi je Baldauf pjenjeſypytaſczych pſchezo ſaſo troſchtował. Pjenjeſe pał tuczi pjecża jenje żanych njedoſtachu. — **Skhodowani njech ſo na kriminalnym wotdźelenju w Budyſchinje ado na ſwojim żandarmſtwje ſamolwja.**

— **Padruſchtwa.** Njedźelu 15. junija dopołdnja wokoło 10 hodźin je ſo nětkhże do jeneho tudomneho bydleńſa dobył, ſamki roſpacził a pjenjeſy, muſcżej wobleſkaj, cżémnomódrej ſ cżeſanego pſchedżena, ſlébornu muſcżu cżaſnik a cżaſnikowy rjeżas ſ wěſchkom ſ cżorneho ryża tradnył. — Pónd̆ſelu 16. junija dopołdnja wokoło 11 hodźin je nětkhże ſ dwora měſtneje khorobneje połkadnje muſcże koło „Brennabor“ ſ cżornymi krohnami, błótojcżkitkakomaj je żołtymi ſmuſkami, żołtymi ſwjenami ſ cżornymi ſmuſkami, wujeſdny wobdźidom, deleſhibnjenym ſ cżornymaj pjchimadłomaj, ſwónczk ſ napiſkom „Diamant, Alfred Oberhäuſer Großbuchrau“, ſ cżeſwjeżnymaj gumijowymaj wobruczomaj a Rotazowym ſamoběhom. — Dale tradnychu w nozy k 5. junijej w Połcżnižy ſ nutſdobnyczom do hoſcżenza mjes druhimi zigarety ſnamkow Salem Auslese, Salem Rot ſ kortowym żyhałom, Hánſom, Mariża a Bulgaria Krone, wſchitke w tſikach ſ 25 ſchtuk. — W nozy k 13. junijej tradnychu w Sčěrachowje nimo pjenjes ſlébornu kluczikowy cżaſnik, nětkotre Rhynſke tolerje a tolerje dopomnjeńca na bitwu ludow, Maria-Thereſia 20-hriwnaſ, ſlěborne pjenjeſy ſ dowójnſkeho cżaża, brunej móſchni a ſchtrykowany jaſnomódry pjenjeżny mjeſch ſe żołtej rynczku. — Wo wězowne ſdźełenja proſzy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje abo żandarmſtwje w Połcżnižy a Sčěrachowje.

— **Liczba nemſkich nalutowarjow.** Pſchi ſapiſowanju nemſkeho nalutowarſtwa a żěrowego ſwjaſta wo nětcżiſchej liczbje nalutowarjow, każ ſej ſchi wotnoſkow a pſchijimowarjow je ſo wupokałało, ſo nětkle wobſteji dożyła 12 621 połkadnjow (hłownych połkadnjow, wotnoſkow, pódlaſnſkich a pſchijimaſtſkich měſtnow).

— **Pöſtoſchczelowy wobkhad w Nemſkej.** Na lónzu meje 1930 běſche w Nemſkej 983 238 měſtczelow pöſtoſchczelweho hanta. To je 1722 kontow wjaſy dyżli na lónzu haprieje. Dobrowólnoſow a poczeſnjenjow hromadże ſapiſha ſo w meji 65 596 000 we 12 066 761 000 hriwnow. S tuteje ſumy ſapaczi ſo bjes hotowych pjenjes 9 718 132 000 hriwnow. Dobromcże měſczelowe kontowe wuczińſcże tak pſchezo 588 670 000 hriwnow.

S **Dobrujſche.** Haczrunez je wobarnjowe ſjenoczeńſtwo wotradźiło ſ wodu brojicź, to tola nimoj wobydlerjo na to dźiwali njeżju. Tohodła ſo nětko jnowa wojjerj, ſo je krjejenje ſahrodow jenoż hiſchcże wjecżor wjes 7—8 hodź. dowolene. Krjejenje dróhow a trawnikow ſ wodu ſ wodowoda a ſpuſchcżenje wodowoda ſo ſakaſa. Schtóż pſcherźiwo tomu jedna, na 30 hr. khłoſtanja płaćicź.

S **Praſkowa** pola Hodźija. Khróble paduchſtwo ſta ſo ſobotu 14. junija dopołdnja w dźeſatej hodźinje pola knjeſa Schlenkera, jako na khwilu nichtó doma njeběſche. Paduch běſche na ſadnu ſcżenu domſkeho rěſi ſtożił, ho nim horjeſaſtkywſchi w prénimi połkhodje wokno roſbił a do twarjenja ſaſół. Na najſtmi běſche nětkore khamory wotpacził a Schlenkarjowemu żonej, kiž běſche na dźeſe, dobrej wobleſkaj, dyhjaczemu cżaſnik, tójſchto pjenjes a nakhribjetnik kradnył. Skhoda, ſo ſo paduſchtwa hakle popołdnju dohladachu. Sa paducha maju mlodeho żyſlneho cżłowjeſa. Běſche wobleczeny cżorny żaket, jaſnobarbne khołowy, cżemny ſilzowy khołut a ſwjerſchnu koſchu. Ssuhodża jeho wobtedźowachu, jako ſwoje koło, ſ kotrymż běſche pſchijeł, do pródźneje hródże ſtajeſche.

S **Krónżu.** Wopytach wożera dopołdnja pſchi wulkej cżopłocże baczonez ſwójbu w Krónżu. Sſónżo pali na wulke hnězdo na Thränicz hródźi. Żadyn ſchón, żadyn khłóſt w blíſkoſczi. Pod ſtołmi pruſami Bożeho ſtónza roſwiwaju ſo baczońſki derje. Nad nimi ſchwórcżi lětaſ każ ſkłeworny ptak a cżeſi uſches łużiſke mędre hory do Wina. Baczońza ſteji w hnězdże a 5 baczońkow ſpeda każ ódżeri wokoło kulojteho błida w tym ſtanymu. Baczon je wontach, pizu pyta. Na jene bodo je żiwe bibanje w hnězdże. Baczońza pizuje ſwoje mlode jene po druhim ſe żabami. Cżorne pyſki bibaju ſo w powětſje. Schto to? Jena żaba ſtocżi ſ hnězda wom na ſſchu a padnje do dwora, hiſchcże żiwa. Ale kak dołho? Po ſmjerdanju ſo baczońki ſeſpydaju. Jedyn ſtanje, bibaſ ſwojej khcidloſchcżyk, każ by chżył cżeſcź. Po nim ſpyta to kóżdy druhi. Nježe to methodiſte wucżowanje każ w ſchkuli? Sa dwě njedźeli wopytajmy baczonez ſwójſku ſaſo. — Baczon wczera wjecżor we 8 hodź. hiſchcże po pizu ležeſche.

S **Dubrawy.** Krajne ſjednoczeńſtwo wójnſtich wobſchłodżenych wotmě tu ſobotu ſhromadźiſnu. Towarſch Pěſchik ſabaji ju a poda program dalſcheje dźeławoſcże. Towarſch Dicks ſ Lubija pſchednoſhcże. Nježeſche wo ſupnym ſjězdże w Amsabergu, ſpomni na niedoſtatki ſaſtaranja wójnſtich woporow a na nutſowy wopor. Jednaſche ſo hiſchcże wo wukcże na Dywin, kiž ma ſo wotměcź 6. julija. Sajimaj njech ſo ſamolwja pola towarſcha Eichlera a towarſcha Pětſchika. Poda ſo hiſchcże krótka roſprawa, ſ cżimż ſo ſhromadźiſna ſkónczi.

S **Bukez.** Wólbne wojowanje je ſo tež tu ſapoczało. Po Hitlerſkich ju nětko tež demokracja, Volksnationalni a kommunijcża ſwoje plakaty wupoſłyſhli. Tež wólbne ſhromadźiſny ſo tu wotmějachu, wſchitke běchu jara hujenje wopytane. Najprjedy wotmějachu ju ſhromadźiznu Hitlerjap a rěczeſche khże diplomowy ratař Schinzinger ſ Budyſchina. Pſchitomnych bě jara mało ludźi. Kommuniſcża hałle ſhromadźiznu ſpża njetwotewrichu, dokelż tam niſcża hałle ſhromadźiznu ſpża njetwotewrichu, dokelż tam ſtoro nichtó njeběſche. Tež ſozialiſtam ſo lěpje njeſdźeſche. Dla niedoſtatka pſchi poſtuchajerjow ſo jich ſhromadźizna njetwotmě. Njedźelu ſo wotmě w Bukezach ſhromadźizna nemſkonazionalnych a w Redesach běchu nationalnych (Jungdo) ſhromadźiſnu ſwołali. Też tu bě mało wopyta. Burjo maju nětko dźeſo a ſtaroſcże dla ſynowych ſnjow. Nimo toho ſej wocżi namydlicź njedadża wot ſtronow, kiż jich trjebaju jenicżkich jako wólbnu ſótź, kiż jim ſtole horu lubja pſched wólbami a ſo potom ſmorje ſtaraju wo ſajimy ſerbſkeho ratarja. **Sčerbſki bur wě, komu ſwoji hłoſ dacź. Jenicżki herbſkemu ſapołožerjej Schpitankej na liſcżinu 6!**

S **Wóſporta.** Młode ſywiatki ſwjeżachu ſo tu hoſunki tſélenja ſe ſapokaſanjom krala a marſchalow. S pſchewodom hudźiſy cżahnychu tſélay na „Tſélerinju“. Tam ſo wotmě po tradiziji „kralowſka hołczina“, kiž měſto ſa dźěwaneho hejtmana Biedricha k wyſſiſchi leutnant Czech nawjedowaſche. Neje ſo ſapoczału ſ tradizionelnej kralowſkej reju. — Nowoſarjodowana ludowa knihowniza móże ſo wot kóżdeho wużiwacź. Knihi ſu wudawaju wuto ru a pjatk wot 10—12 hodź. dop. a 3—5 hodź. pop. na radnizy (kenzlija). Njech ſo knihownja prawje pilnje wużiju.

Z **Kulowa.** Njedźelu ſo tu wotmě tſélenje. Rano hižo kapała ludźi budźeše. Po hudźbnym koncerće n. torhošeu pripodłożu nastupichu tſéley pri radnicy. Pſi tym ſo wuznamjenichu ze zaſłużbnymi křižemi kk. Bjarnat Semel, Franc Semel, Alois Wjels, Haja ca, Alwin Suſter a Jakub Koreh. Na ſwjedźeniſcże wuwi ſo bórzy cżile żiwjenje. Mésto tradicionelnehe cżorneho tarča mějachmy lětſa piany tarč. Pónd̆ſelu ſwjedźeń prokročowaše. Kral bu wobſedżeſ ciśćernije Hendrich Kindermann. Maršalej buſtaj hoſcżenczaj radneje piney Paweł Popjel a ſkótny wikowař Mikławš Kroje.

S **Wójerez.** Wutoru dopołdnja ſnjeſłożi pſchi wottwarjenju ſkotowoje łale ſtwarz Sołſt. Sſama ſebi nohu wokoło kulkow. Dyrbjachu jeho do khoronje dowjeſcź. Wź to prehe a ſnadź poſlednje njeſłoże pſchi wuſtaſenju.

S **Cżiſtowa.** Jako pónd̆ſelu rano ratař Hübner ſ ſwojim ſapſchahom do trawy ſ̌dżeſche, ſpłoſchi ſo nadobo jeho kóń. Cżerjeſche po wſ̌ſnej dróży a měrjeſche ho na jamu. Pſchi pſchekrowje ſpowróći ſo wós a wobſedżeſ padże tak njeſłożownje, ſo ſebi łavu wohu dwójzy ſłama. Dowjeſchu jeho do Wojerowſkeje khorownje. Kóń wosta hnydom na měſtnje njeſłoża ſtejo.

S **Kúſnecy.** Saſchła ſoboru je ſo wěża ſtarokuterſkeje żyrkwje ſ̌chała. Pſchi tym ſo wotmě maja ſwjatoczńoweje ſ̌ ſobuſtkuſowanjom trubarjow. Twař je ſo derje poradźił. Po ſ̌chańaży ſo politiczeſche darmowne piwo, kiž bě ſobuſtaw gmejny wěnował.

S **Wochoſ.** Hólſti woſeń wudyri ſrjedu dopołdnja blíſko naſcheje wſ̌ Paleſche ſo tam wokoło 300—400 kuſtrow hrabiniſkeje a burſkeje hole. Wobmjowe woborh ſe Wochoſ, Hamora, Wěſze Wody a Cżeńcho běchu hnydom na měſtnje a poradźi ſo woheń 800 metrow pſchebe wſ̌u ſaſtajicź. Pſchi wożzie bě ſtrach jara wulki. Zyle popołdnjo hiſchcże woheń ſtrażowachu. W pomjenjenych je mnoho dźiwiny ſmjerzcź namałało. Dwě ſtorzje ſo wulkowaſchtej a hajniſkej pſchepodaſchtej. Naſſerje je woheń naſtał ſ tym, ſo je nětkto zigaretu prjecż cżiſnył.

S **Mychwalda.** Każ pſzo wjeſka Trebitz Dölchiny, wudyri hólſti woheń w holi pyſerſkibara ſyrjohodneho knjeſa von Cżaritzein. Wětr njeſeſche płomjenja po ſemi a wſerſchach rucże dale. Pomoż hnydom pſchikhwata. Pſchitomne běchu wobory ſ Nitſkeje, Kſeſora, Khrjebje, Kletnoho a Hamora. Nimo toho běchu wobydlerjo je ſuhodne wjeſy pſchitkwatali. Pſchěrowen by wukopachu. Pop. ½5 hodź. ſo poradźi, woheń ſamjeſiowacź, tola jawoſnjaſchu na nětſnje ſtrażnikow. Powěda ſo, ſo je woheń naſtał ſe łóhkomyſlnym ſacżiſnjenjom zigarowoho dopołdnja.

S **Běrjeż Wody.** Pónd̆ſelu popołdnju wudyri w holi woheń pſchi Shorjeſitkej żeleſniſkej cżarje. Wohnjowa wobora nětſcżeſche jón hnydom ſpałcżeſ. Wutoru popołdnju wudyri ſej woheń w holi pola Sprjowjowa.

Se **Sleho Komorowa.** Tu wjerczeſche ſo pjatk popołdnju ſylny wichor. We „Luhu“ woſpeſe ſatkadżeſche. Pſi a papjera, ſuche drjewo a ſyno ſo w powětſje wjerczeſche.

S **jany Brigitty.** Wucżohnik Gerhard Maſcha ſtyſlſche ſ ſcżki rěbl deſe wſ̌acź. Pſchi tym dótkny ſo elektriſkeho powoda a bě hnydom morwy.

S **Hródża.** Wutoru wjecżar tu ſ wohnjej trubjachu. Paleſche ſo kólnja pſchi kolowiſi „Glückauf“. W kólni. W kólni, kiž ſłuſcżeſche twarſtemu wjednikowi w Dubrawje, bě twarſti material, próżne kolnoſowe cżinjby ato S wobſtudnjenjom karbolejowehe łanka bě ſo woheń dał roſſcżerić a hnuſy cżorny kuł ſo wuwi. Wohnjowa wobora woheń bórzy ſhaſcha. Kólnja bě ſo wupaliła. — Wożera jedźeſche łapſchak firmy Ad. Gr. na wjecżorny dwórniſcżcżo. Bliſko Kobelicz konzertowuje ſpłoſchcżiſchcżi ſo konjeſ. Pohonecź padże ſ woſa a łapſchak cżerjeſche po mésze. Straſnik potom łapſchak na wjecżornym dwórniſcżcżu ſaſtaji. Pohonecź bě ſej pówoj ſłamak a dyrbjachu jeho do khoronje dowjeſcź.

S **Khorczicza.** Woheń wudyri w nozy k ſrjedże pola firmy Wohlmuth pſchi Budyſkej dróży cżo. 143. W ſkładniſchcżu palcſche ſo ſtara papjera, ſyla mjetnoſcź ſo hižo paleſche, kotż wohnjowa wobora dóńdże. Horjoża a kuſ poczeſchcżej ſhaſchcże. Wotoko ½6 hodź. rano mózeſche ſo wobora wróćicź.

Z Łužicy.

* S **Biſkapiz.** Mandżelſka ſpichekuvza Starki ſ Halle, kotraż běſchi ſobotu pſchi njeſłożu na dróży pola Biſkapiz cżeſko inſeſożiła, je w Budyſkej khoromni wumrěła.

* Se **Sſobołiſka.** Tu ſdźeſche 16 létny ſamkarſki wu cżlohnik Wiſze ſ Delnjeho Salomja ſe wojom. Pſchi Ro żanjanſkej horje dżerżeſche ſo woja. Na horje wós ſpu ſchcżi a cżahnyche ſaſo wróćo. W tutym wokomiku ſrabnu jeho auto, kiž wón wiſkał njebě. Kolejo ſo roſbi, wóſ ham ſo tſélero ſrani.

* S **Rudnizy.** Pjatk popołdnju ſnjeſłożi ſu hoſpodarſki pomocnik Gerhard Neumann. Hdyż ſynno domoj wożeſche, pkhcżeżże jeho wós a jemu ſo ſłama rjap. Wón bě hnydom morwy.

* S Hornjeje Wódrjeziy. Sslužobna kudlerja Tempela pschindže do ßyčzawy a ßo cžežko frani. Ju dowjesechu do Zitawskeje khorownje.

Wusudźenja.

Mała khłostańska komora w Budyschinje.

Pschestschiwjenja ßtucził běsche sawěsčenišći agent Korla Maks Hofmann ſ: Zitawy. Wón běsche ßam pschidał, ßo běsche ßwoje koło, kiž njeběsche hišcze ßapłaczene, dale pschedał. Zitawski hamtiski ßud běsche jeho na to k 2 njedźelomaj jastwa ßaßudźił. Hofmann ßo pschećiwo wuńdźe powoła. Powołanišći ßud dowinže k mjenjenju, ßo Hofmann pschi pschedawzu koła njeje samołwitny był a ßwoje cžinjenje a jeho wuwinowa.

Hrubje ßadžerzał běsche ßo 19. januara t. l. 26lětny hižom khłostany nježenjeny ſtakař Maks Rudolf Berger ſ Frankenthala. Wón běsche na ſthodže k rejwanišći lubi tamnischeho Grohmannez hoteženza ſkarja Steinitzu ſmorſtał, ßo běsche ßo jemu nožowa kóſcež ſlamała a ßo mołhy ſtschažše. Steinitz běsche njepschećelſtwo wjeßnych pachołow ſbudźił, dokelž někotre koła piwa a palenza, kiž běsche jako nowaczk dał, hnydom njeběłsche ſapłacził. Hamtiſti ßud w Bikopizach napotaſki Bergerej dla ſtrajchneho cžełneho ſranjenja 2 mježazaj jastwa. Jeho powołanje ßo ſaczißny. Na powołanje ſtatneho wěcžnišiwa ßo khłoſtanje na 6 mježazow jastwa powyſchi.

Kóždy dźesaty w Sakskej bjez dźěła.

Połoženje na dźěłowych wikach we wokrjeßu Sakſkeho krajneho dźěłoweho hanta je też w rosprawnem cžaßu wuraźnje njewſchitkobne ßwoſtało. Sakſka republika ma dale ſa nujowy kraj płaczicz. Jenož mało dźěła je ßo mołko pożrědkowacz. Połoženje ſakſkeho kowowego pschemyßła (Metallgewerbe) je jenak hubjene ßwoſtako. We teſtilnej induſtriji mózeſche jenicžky fabrikazija rukajzow něſchto dźěła poſticzecz, hewak bě też w tutom pschemyßle połoženje dźěłowych wikow njewſchědobje njepschihódne a połłóczene. Na twarſkich wikach, po ßwojim waſchnju jako kluczowa induſtrija za zuły rjad powołanſkich ſkupinow, ſ 33 309 dźěłoſpytanymi wołobami a je ßnadnym wotbytkom 1185 wołozbow porunjo wobſtatkej wokrjeż meje t. l. njeje ßo dozyła niczo połepſchicžko.

Po liczbach je w cžaßu roſprawy 10 512 doſtawarjow hłowneje podpjery (4,7 proz.) w ſałwěſczenju dźěłonjemějerjow wubłoko. 15. meje 1930 naliczi ßo 222 618 doſtawarjow hłowneje podpjery a 31. meje 1930 naliczi ßo jich 212 106. Sa to ßu ßo doſtawarjo kriżoweje podpjery wo 3749 (6,3 proz.) pschiſporili; jich bě 15. meje 1930 59057, a jich liczba ſroſeße 31. meje 1930 na 62 806. Dźěłoſpytanych bě w Sakſkej łónz meje t. l. 371 874 wołobow, a to 270 238 mużiſich a 101 636 żónſkich wołobow. Hdyž ßo liczba dźěłaſkich wołozbow Sakſkeje je 3 miliſónam poſtaji, by potajkim pschitomnje něhdże 10 prozentow ſakſkeho dźěłaczerſtwa bjes dźěła było.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Wulkeho Hajna. (Po 48 lětach ßo do domiſnu wrócził.) Szowjoa jeneho tudomneho liſtowego, kiž je na wotpočinku žiwy, dóſta tele dny njewočakowany wopyt. Pschirodny bratr mandźelſkeje, kotrehož mějachu dawno ſa morwego a kiž běsche jako 22lětny na morjo ſchoł, ßo po 48 lětach ſ Ameriki wróczi do ßwojeho ródneho města Wulkeho Hajna. Sſyhdomdźeßaczlětneho běchu 30 lět ſa ljubjeneho měli.

* S Waldheima. (Se ſtaky padrywschi ßo ſaraſył.) Njedźelu wječzor padże tudomny nilody człowjek ſ mjenom Seltenreich, ſe Kichižneje ſtaky, pukny žebi nop a ſrani ßo ſnutſkach, ſo hnydom morwy leżo wołta.

* S Wołejschnizy w Vogtl. (Hrózbne hamomordarſtwo.) 62lětna Hilža Michaelowa ſe Halelreina pola njedźelu w nozy ßwoju draſtu ſe ſpirituſom a ju ſapali. Cžežko wopalenu bowjeſechu żonu do khorownje, hdźež wona bórzy wudcha. Wona je pjecža w cžežkich myßlach ruku na ßo ſłožiła.

Wobkhadne njezboża.

Na dróży ſ Ludija do Sserbſtich Pawleż wczera ſrjedu rano w 4 hodź. automobil ſnjeſboži. Wóß ßo roßbi. Wjednik automobila, kotrehoż żona loni pschi wohnju na Zitawſkej dróży ſmjertnje padny, ßo po njeſbożu wohnjeßny.

W Dúbenje pola Bitterfelda młodaj bratrowzaj w bróhowym ſawinjenju ſ motorſkim kołom do ſchtoma ſrajchtaj a ßo ſaraſyſchtaj.

Na Barlinſkej Alwis-wuješdźerni póndźelu wječzor automobil ſnjeſboži, pschi kotrymž ßo żona mori a tſio mużojo khětro cžežko ſranichu.

Cežke njewjedra.

Njedźelu popołdnju ßo nad Brambachſkimi kupjelemi njedaleko Halſchtrowſtich kupjel pschi ſakſko-cžeſtich mjescach cžežke njewjedro ſe ſlinkojtym deſchczom roßpuſchcži. Měſtacžko bu ſkóła powodźene a rěcžki runachu ßo torhajcym rěkam.

Franzowſke njewjedra ßo njedźelu hacž nanajbóle ſe ßyhnichu. Słe potrjechichu Bar-le-Duc. Woda ſlinkojtych deſchczow podmłe twarjenja. Někotre twarjenja ßo ſaßyppnychu. Tſo cžłowjekoju ßo ſatepichu. Pola Compiegne je woda ważnu Parizſko-Barlinſku żelesnicu podmłeła.

Krótke powěſce.

W Koburgu je něhdże 30 wołozbow na ſajědowjeſenje ſe mjazom ſhoriło. Někotrych dyrbjachu do khorownje dowjeſcz.

Nowy móſt pſches rěku Cžil pola Płopſkra w Rumunſkej je ßo ſaßypnył. 100 cžłowjekow padże do wody, 60 ßo ſatepichu.

Pschi woprawdże hobrſkim wopyeże pschihładowarjow pschi hraczu kopańſy w Ambroſiana pola Milana (Mailand) w połnóznej Italſkej ßo dźeſ pſchihładowarſkeje kubje ſaßypnyło. 80 wołozbow ßo ſrani, mjes nimi 2 cžežko.

Njedźelu je ßo w Barlinje 8 wołozbow pschi kupanju ſatepiło.

Franzowſti miniſteriſti preſident Tardieu chże pschichodnu njedźelu w Saarburgu połwjeczicz ponnik ſa franzowſkich wójniſtich jatych, kotliž ßu w Němſkej wumrěli.

Směški.

Mjłke je jeho koſa liſta.

Jedyn kujeß ſaſtupi do zigarowych klamow.

„Macže Wy też ſnatu družinu „Formoſa"?"

„Haj, mój ſnjeße!"

„Mózeße mi ju porucžecz?"

„Zyłe nałožnje! Woßobje poßledna poßyłka ja ßo wótrjadnje derje radźiła!"

„Dźakuju ßo. Sdym mjenujcy fabrikant womeje drużiny, a piſaſcheże mi, ło je poßledna poßyłka bjes wſcheje kritiku hubjena. Dobre ranje!"

*

Dobra murcež je nježhto hódna.

„Pschińdźeße jónu ßem, Trina, a wobhładajeże ßebi toſty proch, kotryž na kamorcžku leži. Tón je ſwajnjeńſcha hižo ſchóßeſ njedźel ſtary."

„Nó, potajkim, ſchto chże hnadna knjeni potom wołe nuje? Sſym dźe tu hakle ſchtyri njedźele!"

*

Dopołas.

„Wěrju, ſo mamy wopyt w ſtiwě."

„Kak temu?"

„Macž ſmjeße ßo k nanowym ſortam."

* S Wołejschnizy w Vogtl. (Hrózbne hamomordarſtwo.) 62lětna Hilža Michaelowa ſe Halelreina pola njedźelu w nozy ßwoju draſtu ſe ſpirituſom a ju ſapali. Cžežko wopalenu bowjeſechu żonu do khorownje, hdźež wona bórzy wudcha. Wona je pjecža w cžežkich myßlach ruku na ßo ſłožiła.

Wobkhadne njezboża.

Na dróży ſ Ludija do Sserbſtich Pawleż wczera ſrjedu rano w 4 hodź. automobil ſnjeſboži. Wóß ßo roßbi. Wjednik automobila, kotrehoż żona loni pschi wohnju na Zitawſkej dróży ſmjertnje padny, ßo po njeſbożu wohnjeßny.

W Dúbenje pola Bitterfelda młodaj bratrowzaj w bróhowym ſawinjenju ſ motorſkim kołom do ſchtoma ſrajchtaj a ßo ſaraſyſchtaj.

Na Barlinſkej Alwis-wuješdźerni póndźelu wječzor automobil ſnjeſboži, pschi kotrymž ßo żona mori a tſio mużojo khětro cžežko ſranichu.

Cežke njewjedra.

Njedźelu popołdnju ßo nad Brambachſkimi kupjelemi njedaleko Halſchtrowſtich kupjel pschi ſakſko-cžeſtich mjescach cžežke njewjedro ſe ſlinkojtym deſchczom roßpuſchcži. Měſtacžko bu ſkóła powodźene a rěcžki runachu ßo torhajcym rěkam.

Franzowſke njewjedra ßo njedźelu hacž nanajbóle ſe ßyhnichu. Słe potrjechichu Bar-le-Duc. Woda ſlinkojtych deſchczow podmłe twarjenja. Někotre twarjenja ßo ſaßypnychu. Tſo cžłowjekoju ßo ſatepichu. Pola Compiegne je woda ważnu Parizſko-Barlinſku żelesnicu podmłeła.

Krótke powěſce.

W Koburgu je něhdże 30 wołozbow na ſajědowjeſenje ſe mjazom ſhoriło. Někotrych dyrbjachu do khorownje dowjeſcz.

Nowy móſt pſches rěku Cžil pola Płopſkra w Rumunſkej je ßo ſaßypnył. 100 cžłowjekow padże do wody, 60 ßo ſatepichu.

Pschi woprawdże hobrſkim wopyeże pschihładowarjow pschi hraczu kopańſy w Ambroſiana pola Milana (Mailand) w połnóznej Italſkej ßo dźeſ pſchihładowarſkeje kubje ſaßypnyło. 80 wołozbow ßo ſrani, mjes nimi 2 cžežko.

Njedźelu je ßo w Barlinje 8 wołozbow pschi kupanju ſatepiło.

Franzowſti miniſteriſti preſident Tardieu chże pschichodnu njedźelu w Saarburgu połwjeczicz ponnik ſa franzowſkich wójniſtich jatych, kotliž ßu w Němſkej wumrěli.

Směški.

Mjłke je jeho koſa liſta.

Jedyn kujeß ſaſtupi do zigarowych klamow.

„Macž Wy też ſnatu družinu „Formoſa"?"

„Haj, mój ſnjeße!"

„Mózeße mi ju porucžecz?"

„Zyłe nałožnje! Woßobje poßledna poßyłka ja ßo wótrjadnje derje radźiła!"

„Dźakuju ßo. Sdym mjenujcy fabrikant womeje drużiny, a piſaſcheże mi, ło je poßledna poßyłka bjes wſcheje kritiku hubjena. Dobre ranje!"

*

Dobra murcež je nježhto hódna.

„Pschińdźeße jónu ßem, Trina, a wobhładajeże ßebi toſty proch, kotryž na kamorcžku leži. Tón je ſwajnjeńſcha hižo ſchóßeſ njedźel ſtary."

„Nó, potajkim, ſchto chże hnadna knjeni potom wołe nuje? Sſym dźe tu hakle ſchtyri njedźele!"

*

Dopołas.

„Wěrju, ſo mamy wopyt w ſtiwě."

„Kak temu?"

„Macž ſmjeße ßo k nanowym ſortam."

Swójbne powěſće

Sſmrjeli ſu: Wilhelm Kowařk, priv. pjekarſki miſchtr w Kamjenzu, 84 Lt. — Guſtav Adolf Pjetaſch, ſtuknik w Kamjenzu, 73 Lt.

Nałnowiše z cyłeho ſwěta.

— Schkrowa powěſcz wo wjedrje ſa jutſiſchi pjatk: Rjenje, cžopło, njewjedra ßu mózne. W Jendželſkej ſamróčzeno a ſcherjato. W połnóznej Europje rjenje, ßuchu a cžopło.

* S Friedeberga w Schleſyſkej ßo powě, ſo ßu kaihwjednika Rulſa, kotryž je 107 000 hriwnow pschećiwnika, w jenej wßy w Ziſerſkich horach ſajeli. Rózhrenberg ßo njenujo wón tam pschebywaſche a ſ wudawanjom wjele pjenjes łukanje na ßo wobroczi. Hdyž jeho ſajachu, mějeſche jenož hiſchcze 13 000 hriwnow pschi ßebi.

* W podokpach „Marja" we Wukraſinje ßrjedu płuny rosbuchnychu. 35 dźěłaczerjow je ßo morito a 29 ßo cžežko ſranichu. Pjecz druhich dźěłaczerjow njeje ßo hiſchcze namakało. Wyſchuſcz je inżeńera Sakſchnikowa ſajało, jeho winuju, ſo njeje trěbne wobhładnitwoſtne naprawy cžinił. W tych ſamych podokpach je hižo psched někotrymi mężazami ſ rosbuchnjenjom płunow 27 hórnikow żiwjenje ſhubiło.

* Mjes Ssmolenſkom a Moſkwu je němſke ſportſte łędło, kotrež do Moſkwy leżeſche, k ſemi padło. Motor bě ßo pschi khłódżaku wobſchkodźił a dyrbjeſche k ſemi pschiſtajicz. Po ſwjerſchnym ſtuporjedżenju łędło wotleczja, ſtoła borſzy po tym k ſemi padże a ßo ſpali. Nutſkażedżaju wjednik a monter ßo morſchtaj.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sumo

wjacy njekupujemy

Zarjadnistwo wojerſkeho ſydła w Budyšinje, (wotnožka zastaranje)

prjedy: wojerſki zastaranſki hamt

Telefon 3020

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija" wuleći sebi dźensa ſtwórtk wječor na Złotu Wyšinu do Raboc. Zhromadźimy so we 8 hodź. pola Marijneje-Marcinceje cyrkwje a na te zhromadnje woteńdźemy. Sobuſtawy „Jednoty", kaž też Budyske Sokolki a Sokoljo su wutrobnje přeproſeni Přinjeſće wjeſelu myſl sobu.

Předsydſtwo.

Narańša serb. tow. skupina „Hrodźišćo" ma njedźelu 29. junija t. l. pop z dypkom 4 hodźin w Zendźic hoſcencu w Rakojdach zhromadźiznu Wſitke ſkupinje přizamknjene ſerbſke towaŕſtwa dyrbja zaſtupjene być, dokelž ſo wo wſelake ważne dypki jedna. Přizamkujo tutej zhromadźiznje maju ſo należnoſce Rakojdźanſkeho serb. tow. „Nadźija" rozpominać. Předsyda Domowiny, k. faraŕ Křižan z Kluſka, je přednošk přeczelnje přilnbił. Wo bohaty wopyt ſkupiny a wſebje towaŕſtwa „Nadźija" ſo proſy. Też ſu wſitcy ſprawni Serbja na tutu zhromadźiznu wutrobnje witani.

Předsydſtwo ſkupiny „Hrodźišćo".

Spěwna kupka „Lumir" spěwa ſobotu 21. ſmažnika popołdnju w 4 hodź. we „Worjole". Přińdźeće wſitcy a budźeće z dypkom. R. J.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyſłoje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyſłoje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Budyſzyney. — Za nawěſtki: G. Jenak w Budyſłoje.

K wólbam do ſakſkeho ſejma 22. junija woli Serb

— liſćinu 6 —

Sakſki wjesny lud

Schladebach / Špitank

Konditorej Willm Postplatz

rad wopytana kofejownja

poručuje najlěpše pjeczwa we wulkim wubjerku. Rozeſłanje najſpušcžomniše

Wupjerki

jenoj **najlepſche** twory:

80	cm ſcherote	m	2.20
100	„ „	„	2.75
115	„ „	„	3.—
130	„ „	„	3.50
140	„ „	„	3.70
160	„ „	„	4.25

Tuniſche hłobnoſcze. Haj tej ſelchite wupjerki a hłowaki ſtajn. na ſkładze

Andr. Kasper

(mějicjel: A. Pilopp)

w Budyſchinje, Burglehn 11

Handrij Strympa

w Budyšinje

na Różowej hasy 15

poruča

meble

a polſtrowane twory

Sym Serb!

3 wosebite dny 3

Wot pjatka hač do pónđžele

1 punt cokora	}	jenoż 90 pjenježkow
1 punt kakaa	}	
3 pakečki pudinkoweho procha	}	jenoż 95 pj.
1 punt rajsa	}	
1 punt grisa	}	
¼ punta plackow	}	
Cokor, 10 puntow		jenoż 2.95

THAMS & GARFS

w Budyšinje, na Hłownym torhoſcu 8

Kofej Kakao Kolonialne twory

Kurio

na Zwonſkownej Lawskej hasy 24

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Wopitowej Lawskej hasy 2

Soły, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui

po wšěch płaczinach zhotuje

Zane klamy! **Hermann Schulze**

meblowa wutykańja

w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 16

(w dworje hoſ. „Zum Keiten")

MONO-krema

je tola jena z najlěpših ſrědkow k hładanju kože, tuna a bjez tuka. Hižom za krótki čas je koža mjechka kaž ſomot. Jóſchka a čerwjena koža ſo zbubja, ſtara koža ſo zaſo womłodži, wuběrnje rěe ſmahnjenje.

Tuba 1.— hr. Wulka elegantna tyža 2.50 hr.

Měšćanska haptyka

na Hłownym torhoſcu.

Wolma jara tunjo **Kurt Erler,**

w Budyšinje, na Zitnych wik. 11

Meble

prawe a molowane

Solidne dźěło

Wulki wubjerk

Nizke płaćizny

pola firmy

Bruno Büttner

na Kralowskim walu 3

Zane klamy! Přjed. lacaret

Opel

za 2 wosobje 500 hr. Měrkow 19

Serb

njezapomń 22. junija swoju winowatosć

Wolisć. 6 „Sakski wjesny lud"!

Schladebach / Špitank

přiłoha k čisłu 140

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 19. junija 1930

Wědomosć we służbje germanisacije!

Dr. Lehmann ze Złeho Komorowa dhi dopokazać, zo pruska cyrkej a šula njejsće germanisowałej.

W poněmčenym delnjołužiskim měsće Gubinje wotmě so 14. a 15. smažnika zjězd **„Delnjołužiskeho towaršwa za ludowědu a starožitnistwo.“** Štóž chce w Delnjej Łužicy abo w rańšej a srjedźnej Němskej scyła so zaběrać z ludowědu a starožitnistwom, tón móže so jenož zaběrać ze žiwjenjom a kulturu starych połobskich a baltyskich Słowjanow, přetož wša Němska k ranju Wezery a Łobja je stara słowjanska zemja a je dźens hišće wobkhowała słowjanski raz w kharakterje, we wašnjach a myslenjach ludu.

Tež na lětušim zjězdźe delnjołužiskich ludowědnikow a starožitnikow so wěnowaše kedźbnosć słowjanskim prawobydlerjam, mjenujcy Serbam. Bohužel dyrbimy tež tu zasy konstatować, zo so wěcownje njejednaše, ale zo so spytaše, z płašćikom wědomostneho přepytowanja wusprawnić prusku politiku germanisacije..

Při spočatku zjězda přednošeše **k. dr. W. von Jenny** wo **„Domje a twarje domu w předstawiznjskej dobje.“** Na hł. zhromadźiznje zdźěli so zwjeselsca powěsć, zo je

čestny sobustaw towaršwa W. von Schulenburg darił towaršwu zběrku wjac dyžli 200 mólbow a naćiskow ze žiwjenja Serbow a wo předstawiznjskich wukopańkach. Wěcy so najskerje w Khočebuzu wustaja.

W. von Schulenburg je sprawny přoćel serbskeho ludu. Wón je jako jenički němski slědźer přecy sprawnje a wěcownje pisał wo žiwjenju serbskeho ludu. Jeho měli sej němscy slědźerjo wzać za přikład.

Zrjadowachu so nutřkowne towaršwowe należnosće, kiž nas tak jara njezajimaja.

Potom wšak sćěhowaše přednošk noweho předsydy towaršwa, wěsteho k. dr. Lehmanna ze Złeho Komorowa. Rěčeše wo temaće: **„Delnjołužiscy Serbja w cyrkwi a šuli wot 17. lětstotka hač do spočatka 19. lětstotka.“**

Kaž hižo naspomnichmy, měješe přednošk nadawk, zatajić a z pomocu „wědomosće“ wusprawnić prusku wutupjerśku politiku přećiwo Serbam w šuli a cyrkwi. Dyrbješe namydlić woći wšitkim, kiž počinaju so zajimować za dóńt wboheho serbskeho ludu w Prusach. Wuwjedźenja k. dr. Lehmanna běchu tak słabe a wone so tak často přećiwjachu, zo móžemy rjec, zo so jeho wotmysł njeporadźi.

Chcemy wšak tu najprjedy podać słowa a nahladу rěčnika a potom jeho sady rozjimać.

K. dr. Lehmann je swój přednošk tež hižo w formje knižki **„Stawizny Serbowstwa dełnjeje Łužicy do l. 1815“** wozjewił. Wón so jara prócuje dopokazać, zo pruske statne a cyrkwinske wyšnosće njejsu germanisowałe z brutalnej namocu, ale zo stej cyrkej a šula Serbstwo (Prošu, njesmějće so!) podpjerowałej. Pokaza na to, zo hakle reformacija je wutworiła serbsku spisownu rěč a serbsku literaturu. Duchowni dyrbjachu sej sami pomhać. Dyrbjachu sej sami evangelij do serbskeje rěče přełožić. **Cyrkwinska wyšnosć pak so njestaraše wo serbske bohuslužby serbskeje rěče dla, ale jenički dla spomóženja duše.** (Te bě jara wotewrjene słowo, knjez Lehmanno!) Rěčnik potom na to pokazaše, zo Serbja sej sami přejachu, zo bychu duchowni předowali w dialekće. Potom sćěhuje jara zajimawa a nam jara witana sada:

„Von einem schroffen Vorgehen könne nirgends die Rede sein, wenn auch die Kirchenbehörde Wert darauf legte, daß die deutsche Predigt mehr und mehr an Ausdehnung gewann!“

(Znajemy derje tón „łahodny“ ćišć, z kotrymž cyrkej pomhaše němskemu předowanju k dobyću.) Potom rěčnik zjawnje přida, zo so w šuli podobnje postupowaše. Mnohe stare wukazy pječa swědča wo tym, kak wyšnosć Serbam połćkowaše. (Budźemy so potom zaběrać z tutym „połćkowanjom“.) Rěčnik twjerdźi, zo ani po l. 1815, hdyž Łužica přińdże pod pruske nadknjejstwo, Pruska njeje raznje germanisowała. Potom pak rěčnik pokaže konjacu nohu:

„Wenn auf eine stärkere Ausbreitung des Deutschen Wert gelegt wurde, so deshalb, um vor allem der Jugend eine bessere Lebensgrundlage zu verschaffen und ein besseres Fortkommen zu sichern. Diese Feststellungen auf Grund einwandfreien Aktenmaterials einmal zu treffen, ist wichtig angesichts der Wendenpropaganda, die immer noch im Auslande getrieben wird.“

Tu maće! Najprjedy rěčnik prěje, zo stej cyrkej a šula germanisowałej. Potom sam přida, zo cyrkej njeje so starała wo serbske Bože služby s e r b s k e j e r ě č e d i a, potom njepreje, zo je so cyrkej prócowała wo to, zo němske předowanje dale bóle so rozšěri a skónčnje hišće přida, zo je so dźiwało na to, zo by so Němčina šěriła mjez Serbami, ale — bohužel — jenož tohodla, zo by so serbskej młodźinje lěpje šło.

My wobdźiwamy zrudnu khrobłosć k. dr. Lehmanna ze Złeho Komorowa. Wón chcyše dopokazać, zo so germanisowało njeje a zdobom sam swědčeše wo germanisaciji a spytaše ju zamolwić a mjenować jich „nadobne“ přičiny.

Haj, tute přičiny!

Što bychu na př. Němcy z knjezom dr. Lehmannom ze Złeho Komorowa tomu rjekli, hdy bychu Češa prajili: My njechamy Němcow přećešćić, my jenož na to dźiwamy, zo by so češka rěč bóle rozšěriła w serbskej Češkej. A nam so jenož wo to jedna, zo by němska młodźina w Češkej přišła ručišo doprědka. Tu by wězo było jeničey přiswojenje pruskich nahladow a napodobnjenje pruskeho přikłada.

K. dr. Lehmann sam je sćicha přidał, zo je so germanisowało wot pruskeje wyšnosće. My to chcemy jemu hišće jasniše prajić. Němske a poněmčene duchownstwo je so zasadnje prócowało wukorjenić a wutupić serbsku rěč a to na doporučenje a rozkaz wyšnosće. Na to wašnje je so we 18. lětstotku cyła sewjerna Delnja Łužica přeněmčiła. Wot spočatka 18. lětstotka hižo bě w Pruskej zakazane po serbsku wuknyć a pisać. W l. 1714 wuńdże Friedrich Wilhelm I rozkaz, zo by so serbska rěč ze šule wotstroniła, dale přikaza, zo bychu so w serbskich cyrkwjach serbske a němske předowanja wotměnjałe. Haj, w l. 1731 wuńdże scyła wukaz, zo duchowni njesmědźa wěrować Serbow, kiž němscy njemóžachu. W l. 1735 wuńdże nowy kralowski wukaz, kiž wučerjam a duchownym doporuči, zo bychu so starali wo dospołne zawjedźenje němskeje rěče a wo přezcytne zahnaće serbskeje rěče.

A to k. dr. Lehmann *hišće sej zwěri twjerdźić*, zo njeje była surowa germanisacija z hrubej namocu?

Njebychmy rady hrjebali w starej zašłosći. Ale bohužel w Prusach so wjele přeměniło njeje za tedwaj lětstotkaj, kiž so mjez tym zminyštej. Znajmjeńša so njeje přeměniła wutupjerska politika Prusow přećiwo łužiskim Serbam. Jenož zo nětko wjac njejsmy žiwi w starych časach absolutisma. Dźensa cyły civilisowany swět so zajimuje wo wosud narodnostnych mjeńšin a wězo tež wo dóńt łužiskich Serbow.

Móžemy zrozumić, zo Prusam to runje hódź njeje, zo jich to mjerza a swjerbi. Móžemy zrozumić, zo bychu chcyli rady zatajić a zamazać, štož njeje rjane a sławne a khwalobne. To wšak jim ničo njepomha. Štož je zhnišć, to smjerdźi a budźe dale smjerdźić.

Pruskej ničo njepomha, hdyž samo wědomosć zmobilisuje, zo by wona pomhała dopokazać, zo tu njeje było křiwdy a bjezprawnosće a přesćěhowanja. Scyła nic, hdyž so to čini na tajke njelepe a njewustojne wašnje, kaž je to činił k. dr. Lehmann ze Złeho Komorowa na zjězdźe Delnjołužiskich ludowědnikow a starožitnikow w Gubinje.

Wěrnosć sej ruba ćěr, wona so dobudźe do dalokeho, šerokeho swěta. A my njebudźemy přestawać skorźić zjawnje wo wulkej křiwdźe, kiž je so nam stała a kiž so nam stawa wšědnje bjez přestaća . . . !

Zrjadowanje čołmarstwa w Błótach.

Bórkowšći pichitaw žada sej leto a wjazy pjenješ k sdźerjenju a rošćerjenju. Tohodla gmejna sbéra wot hoćsći, tiž j pichitawa wotjědża, 20 pjenjezkow. Pjenjezy ma pucowar čołmarjej zaplaćeć.

Płacićiny čołmarjow su nětko poliajšy postajene. Kóždy čołmar ma tute postajenje měć pichi sebi. Pucowarjej dyrbi so wone na žadanje pokazać.

So njebychu pucowarjej pichićhli do stracha, je so pichikałało, jo dyrbi tódy čołmar być přiseš 18 lět stary, so dyrbi być wustojny, dyrbi znać wokolinu, ma měć dobry čołm j kruhmi zapadałmi, j dwěmaj wjeslomaj. Ma měć wupołaš j podobiznu. Čołm ma měć dwě tafličkaj se mjenom čołmarja. Čołmarjej je smě wotewjacej čołmarišći wupokać, hdyž swoju słužbu prawje njeslatawa. Schtóž je zapowědźi wěše jeliby wutwjerjeć abo ichtóž sej wjazy žada, dyžli ma prawo, njesmě swoje powołanje

---

Měrćin Nowak-Njechoński:

Z podnaććom do hole . . . .

10] (Pokračowanje.)

Chcychmoj na pomjatnu Kósinsku horu. Kolesy zawostajichmoj w korčmje, přetož jej na khribjeće přeš so namaj toła njechaše.

K ó š i n s k a h o r a njeje runje jara wysoka, jenož 176 metrow, ale dokelž so pozběhuje z runiny, to hola je hódne, zo na nju lězeš. Z rozhladom na wjeršku bywaš za to mytowany.

Bórzy dóńdźechmoj na wjeršk hory. A tu so ći łoskića krasny wuhlad, wosebje k połnocy a k wjeboru. Wšudźe so šěri jako ćmowozelene morjo ta njesměrna hola. Hač k wobzorej jenož hola a hola a hola . . . Ze zelenecho přestrěwića błyšća so Sjoznjanske haty . . Nětkle zady wěže a wuhnje Złeho Komorowa wobzor wobsćěnjeja. Wottam so bližuje Kujertny strach za Serbstwo.

Tuta zelena wěčnostajna hola njeje ćicha, njenarušena, měrna, idyliska. Wšudźe tu a tam z njeje so wupjeraju wuhnje; nad nimi wohidne mróčele z mazaneho kura so wleća. Běłe nasypy šerja. Tu je krajina wuhloweho a druheho přemysła. Přemysłowe předewzaća su so kaž klěšće zažrale do ćela wboheje serbskeje hole. To je wohidny wusadk serbskeje hole. Na tutych ranach mrěje tu narodnosć a strowy duch domorodneho wobydlerstwa.

Pokłady w pódźe serbskeje hole njejsu Boži dar. Wono přinošuja zahubu serbskeje narodnosće. „Cornje złoto“ pod pěskom serbskeje hole bywa zakleće Serbowstwa.

Stejimoj a zrudne mysle naju napadaju. Kósinska hora sama njeje wjac njezranjena. Ju skałarske přemysło wohrožuje. Hłobrska, hrózna rana kwěka so hižo na jeje wjećornej stroninje. Dźěra je so hižo dožrała hač k samemu wjerškej. Hdyž to tak dale pódźe, to za 50 lět budźe po Kósinskej horje.

Kósinska hora słuša k pomjatnym serbskim horam, k horam, wo kotrychž so pleće syć starych bajkow a powěsćow. Hdyž so spomina na **Stromu horu, na Lubin, na Prašicu — Cornobóh, na Kaponicu,** to so njesmě ani zabyć na sławnu Kósinsku horu.

Lud sej powěda, zo bě Kósinska hora prastare sydliščo Lutkow, kiž tu stražowachu złoty pokład, při čimž jim pomha wóhniwy plon. Abo baje so wo starodawnej swjatnicy Lutkow, čejež rozpadanki su dźensa hišće widźeć na wjeršku hory. Mějachu we njej lubozny zwón, kiž dźensa hišće wisa w starej cyrkwi we Łutach. Tu na horje kćeje ta spodźiwna kwětka, z čejejž pomocu móžeš wotewrić podzemišku pincu, hdyž so khowaju złote pokłady. Tuta hora je našim wótcam dyrbjała być jara swjata a wuznamna, zo teliko bajkow a powěsćow wo njej sej bajachu. A nětko je po wšěm. A najskerje tež hora sama budźe po nječim wopor člowjeskeje chcyćiwosće, wopor nowočasneho člowjeka, najwjetšeho a najstrašneńšeho skódnika na swěće, kiž wjac njetrjeba žaneje potajneje spodźiwneje kwětki, zo by so dóstał k podzemišim pokładam, ale kiž z hrubej namocu sej bjerje, štož přiroda chce wot njeho zakryć a wukhować.

Spominam na druhu powěsć wo horje.

Wo wulkej krwawnej bitwje mjez Němcami a Serbami, kiž je pječa tu njemdrìła pod horu pola susodnych Ptačec. Ale ta bajka njewukhadża z erta serbskeho holana. Je wuplód fantasije cuzbnika . . .

Hrózbny napohlad hory, kiž so nam poskića, hladamy-li k wjećoru, naju traši. Wobroćimoj so k ranju. Tu khójny wóćku haća khrobły zlět do dalokosće. Tola wóćko popadny lubozne hona, łuki a měrne wsy. Dóniž so na krótkim ranju kaž čerwjeny zwij njewunóri Łutowska twornja. A zady wuhnje „Eriki“ dymja. Ně, ně, tež tu njeje khmańšo. Wšudźe naju traša wuhnje. Cuzbnik so žerje do kraja. Hišće wojujemy, hišće so wobaramy ze zadwělowanjom, ale bój bywa jara njeruny.

Na stroninje mjez khójničkami spodźiwny wobraz naju překwapi. Stare winowe pjeńki tam so pozběhuja. To rěka, jenož jich kóśćowcy. Sćerbu su a suche, z mochom a lišawu pokryte, jako wo pomoc wołajo z wotemrětymi ćeńkimi hałozami do powětra masaju. Wustupimoj z khójnow. Na stroninje maš cyłu winicu. Ale je wša morwa. Poslednja surowa zyma drje je Kósinske winicafstwo dorazyła. Wšo domina na zahubu, smjerć. Samo wjećorna pěseć kosa klinči kaž pohrjebny kěrluš . . .

W korčmje sej wozmjemoj zasy swojej kolesy a po dobrej dróze jědźemoj zasy wróćo na Wojerecy. Bórzy smój w P t a č e c a c h. Tu Serbstwo hišće so zasakle dźerži. Widźu hišće serbske drasty, słyšu też serbske zwuki. Runje kaž w susodnym L e j n o m, kiž ma skérje hišće bóle serbski raz dyžli Ptačecy. Je tu też zajimawa stara cyrkej, čejuž wě*ža runje wapocjedża.*

Na kóne wsy so walimoj do trawy, wućelmjemoj karty, zo bychmoj zwěsćiłoj najkrótši puć na Hory.

Přiduju so namaj njewitany hósć — pruski pólcaj. Tući pólcajojo su tu w pruskej holi nimoměry překlepani a njedowěrliwi. Woni swéru strašuja na tym, zo njeby so lubemu wótcenemu krajej nićo stało. Woni čušluja za kommunistiskimi agitatorami a ćeskimi (pólskimi) špionami. Woni maju jara ćeńki nós. Njewěm, što je Lejnjanskemu pólcajej lězło na mysł, hdyž so k namaj přitowarśi. Na kóždy pad mějachmoj składnosć, wobdźiwać jeho wójnosć. Staješe wězo te zwućene prašenja: „Zwotkel, hdźe, čomu, čehodla, za čo a po čo.“ Hdyž prajachmoj zo chcemoj na Hory, to bě jara zwólniwy, naju tam dowjesć. To bě wězo jara přećelne poskićenje, ale naju přejara njezahori. Mam rad zelenu holu a zeleau přirodu, ale pućowak za zelenym khribjetom. to sej njespodoba. Ale pólcaj, kiž namaj dźe njewěrješe, běše kaž drapawa. Hdyž z kola zležechmoj, ta na naju dočaka a hakle krótko před Horami naju spuści . . .

Hospodař namaj pozdźišo hódanćko trochu wujasni. W pruskej holi wězo nichtó zabawy a wokřewjenja dla njepućuje, dokelž tam po měnjenju ludźi scyła ničo widźeć njeje. W pruskej holi zetkawaš sej jeničey z burami a dźěłaćerjemi. Štóž potajkim njeje podobny ani na bura, ani na dźěłaćerja, tón tu hlada druhich zajimow a při tym hišće rěči serbski, je w najwyšim rjedźe podhladne individuum To drje je sej też Lejnjanski pólcaj myslił. Škoda zo jeho dowěrjpnosć a překlepanosć njebuštaj mytowanaj z dobrym popadom. Haj, ja za to njemóžu, zo njejsym ćeski škarak a zbžkar...

*

(Pokračowanje sćěhuje.)

wjazy wutonjecz. Gmejna budże tež dale rantje zakrocżej, so by so powyschila nahladnosć cżołmarjow.

Sakasa so cżołmarjam, zwoju służbu na hażach, na dwórnischczach a w korcżmach poskicżecz. Ma jenoż pschebywacz blisko swojeho cżołna. Njesmě bjes pschecża puczowarja jěsdu pschetorhnyć, ale smě po dwěhodźinskej jěsdźe pol hodźiny wotpocżinyć. Tute postajenje placza tež w symje sa jěsdu se zanjeni.

W Bórkowach tute postajenja jara witaju. S tym so wosstronja njerjane poměry, kiž běchu so tu saměsćile. Nahladnosć gmejny z tym jenoż so posbožnje. Rosumny cżołmar, kiž je dotal hižo tak jednak, tež bjes polizajskich postajenjow, budże pschejwědcżeny, so gmejna je jenoż tohodla tak postupowala, so by schkitała nahladnosć a cżesćes cżołmarstwa.

40 lět Bethlehemski wustaw we Wjazońcy.

Pisiche wyschschi schulski rada n. woip. B a ch w Budyschinje.

Jako so myslicżi Hinricha Wicherna, wjelemjenowaneho wótza Snutskowneho misijonstwa, we Satkel bóle a bóle rosschérjachu, sakożowachu najprjedy wocżehnjenje a dźěcżace domy abo Bethlehemske wustawy. Tak nastachu wot 1875 hacż 1918 dźěcżace domy w Augustušowych kupjelach, Halichtrowskich a Laušckich kupjelach, Delnjej Wjasońzy, Hüttengrund pola Hohensteina, Berggießhübel, Eichgraben pola Zitawy, Zwónatzthal pola Zwónitzy w Rudnych horach, Nowej Wjży w Rudnych horach a na Ungerskej horje pola Noweho Města.

Provinzialne towarstwo sa Snutskowne misijonstwo w Budyschinje, kiž wot 1867 wobstoi, kupi w lěsu pola Wjasońzy jednory bursti dom, pschetwari jón sa swoje samery a wotewri wustaw **18. junija 1890** z 18 thowanzami. Tak zhladuje wustaw tele dny na 40lětne wobstacże. Mlody dom pschijimasche hubjenje sežiwjene, khorowate a hraschiwe dźěcži w starobje 5 hacż 15 lět, zwjerdża z Hornjeje Lużizy a wothladowasche je w lěcżu wot rjedźa meje hacż do rjedźa septembra. Dźěcži pschebywachu tam 4 njedźele. Je wothladowanje wupruhowane diakonizy z Drjezdźanskeje wukublarnje, pozlednje lěta knježna Pawla Schmidtez z Budyschina. Lětaš z Wjasońzy běsche k radze. W prěnich 20 létach wjazy dyźli 3000 dźěcži namaka wokschewjenje a pożiwnjenje.

Se wschelakorsch pschiczinow pak wustaw wopruhowanym zadanjam noweho cżasa wjazy njedospadnasche. Tohodla so sarjadnistwo w lěcże 1912 pod hamiltkim hejtmanom z Pflugk w Budyschinje rosshudźi, natwarjecz nowy dom. Hacż do nasymy zamžneho lěta pschiwjedźechu nowotwar pod tšechu, w symje watwarichu rjenje na Jurjowej horje leżany dom nutskach a hižo 1. junija blišscheho lěta, na wurjadnje horzym lěcżnym dnju, so dom pożwjecži. Wjeso njebešche niczo lohke, wobstaracz grědki sa nowotwar a naczinjachu wubjerkej husto wjele staroscżow. A tola je schło. Sakska krajne sawschczenja wupożcżi hypothezy wo 36 000 hriwnow, z pschedaczom stareje leżownosce swosta 8000 hr., sběrka w Budyschim wokrjeżnym hejtmanstwje wunješe 12 000 hriwnow. Shyst dyrbjesche so z ruczżnymi pożcżonkami swjesez a so pomału wotpłacżicz. Wudawši wucżinjachu dožtka nimale 70 000 hriwnow. Po lětach so hischcże pschitwari twarjenje sa kotarstwo, lěharnja sa 50 dźěcži a kupanšti kotoł. Sarjadnistwu wubjerkej pschedźiwadowachu wot 1919 hacż 1922 hamtšti hejtman Hempel, wot 1922 hacż 1928 hamtšti hejtman dr. Jungmann a wot 1928 hamtski hejtman dr. Siewert w Budyschinje.

Wo nětczišchich pschiprawach we wustawje so wubjehuje: W pinzy je cżopka a fyczaza kupjel, shromadne tepjenje, płokarnja a stkadnišchcża sa wuhlo a bérny. W pschišlemi je pišarnja, 2 dnjowej rumnoscži sa hólzow a holzp a kuchina, w prěnir: posthodże lěharnje a myjernja sa holzy, khorobna jstwa, drastownja a hydlenje domjazeju starscheju, w 2. posthodże lěharnje a myjernja sa hólzow, drastownja a wschelake póblanske městnoscże. Dom je k wjesnemu wodowodej pschisamknjeny a ma elektrisče wobšwětlenje. Wschitke rumnoscże so z zentralnym tepjenjom hrěja. Dom pschedstaji so jako pschikładny wustaw. Po nowotwarje mózesche wjele wjazy dźěcži pschijecz dyźli prjedy, w lěcże 1925 samo nimale 700 a wot 1914 hacż do dźenšnišcheho dnja wjazy dyźli 9000. S tuteje pschicżiny dyrbjesche wubjerk w lěcże 1914 domjazeju starscheju pschistajicz. W lěcże 1914 pschendże wustaw tež z symšemu wothladanju a mějesche z tym wjele wuspěcha. Po nětczim so pschebywanje dźěcži we wustawje na 6 njedźel podleschi, to je wjele lěpje dyźli jenoż 4 njedźele.

Bethlehemšti wustaw, to rěka „khlěbowy dom", njeje jo jenoż w tym smyslje, so dźěcži derje sastaruje w sežiwjenju, ale stara so tež za duschu dźěcži. Czim bóle je dźělo we wustawje wocżehnjerske, czim bóle mono sadźěwa stemu pola wjesca. Su djenja tež hischcże ludźo, kotrjž mjenja, so so we wustawach Snutskowneho misijonstwa jenoż modla a ruzy prózdnje do klina kadu, ow ně, so tu o městna njeżebicżiwego, njeprózniwego dźěla, w kotrymž jenoż jene knježi, luboscż k dźěcżu, kiž nasłeje pomozy trjeba. Mi je żel luda! Tuto khowa Sbóżnika pospěchi nasche nohi a dawa krocżicz sa jeho pschikładom. Njech „dom na khlónczku", kaž ju jón mjenowali, dale dźěła tež w pschichodnym lětdźesatku, njech steji stajnje na wyschinje a wotpocżuje na wutrokoju a njech jón schkita zohnowaza ruka Wschehomóżneho!

Přilopk.

*** Rój pczołow nadpadnje hnězdo bacżonow.** W Bärsdorfje-Tzschu běschtaj zebi bacżonaj na tšeschce kublerja Hermana Höfiga hnězdo natwaritoj, w kotrymž mjeschtaj schtyri młodżata. Nětko nadpadże roj pczołow hnězdo a so w nim sadżydli. Wsche schtyri młode buchu wot pczołow sakolane. Starschej pak wuspěschtaj zwoj. Mjes tym su pczołki sajo wotleczale.

*** S błyskom saraženaj.** Pschi cżežkim njewjedrje we Unterhstadtu twarzu dźěłacżerjo w drjewowej kólni wuzkowy pytachu. Błysk dyrl do kólnje a 1' pjeczoch dźěłacżerjow zweju mori a tšioch cżežko wopali.

*** W Holandskej deschcz hotuja.** Holandzanej Veraaltej so poradźi 12. znamjenita polypst, zholowicz deschcz. Sdeżny so w Amsterdamje z lětadłom do powětra a wsa 1500 kg. lodu zodu. Lód bě so z pomocu wuhlicżnatej kišalinu na temperaturu — 78 stopinow pschinjeszł. Nad Zmiderstim salowom na městnje, hdżež mrózcżele wotpocżowachu, mjetachu lětaŕ spróschkowany lód z łetadła. Wokhlódnjenje bu z pschicżinu shustnjenja a to sajo pschinjeże deschcz. Schtyri wojerske lětadła pospyt wobkedźbowachu. Deschcżika so dźěsche na pschestrěni 10 km.

*** Błyst dyri do kompanije wojakow.** Pschi połnym swjecżowanju błisko Lintöpinga w Schwedskej dyri pjeć wojerjow błyst do kompanije maschinskich tšelbow. Sarasy stotnika (Hauptmann); wosej lejtnantow a pjeć wojakow cżežko wopali.

*** Wulki lěżny wohoń w Pólsku.** Pondźelu wjeczor pola wsy Piaseka w Bialystoskim wojewodstwje wulki lěżny wohoń wudyri a so pschi tuchoscże, pod kotrejž tež tam cżerpja, ruże rosschérjesche. Wobydlerjo wokolnych wjosow a wojakow salwolachu na pomoz, kotrymž so poradźi wohoń sa nědźe 5 hodźin sastajicz. Wotpalilo je so dožtka 1700 hektarow lěsa.

*** 2000 dźěcži pschi wulkim wopraschenju do njemcow padnychu.** W Schpandzikej wotmě so wopraschenje 30000 dźěcži we wulkej horjoscże pod holym njebjom. 2000 dźěcži so njemcżnych swjese. Swjetscha mózachu wschitke dźěcži po prénjej lěkarskej pomocy do jich domow dowjesez. Nětkotre pak dyrbjachu do khorowaje dowjesez, dokelž běsche je ftónzo sejahalo.

*** Wos nadróżnje żelesnizy so powróczi.** W Manchestru w Jendželskej pschecżiwzy so pjatk jenoschosmy wós nadróżnje żelesnizy, jako běsche nětkotre kolijowe wuhibadła pschejeł. Jena wozboża so sarasy a 29 wozbożow so srani. 18 sranjenych wobthowachu w khorownji, zamnych, kotrjž běchu so lohko srějali, sajo pusschczichu.

*** Parla sa tši milijony hriwnow.** Do Londona je parla pschilyła, kotruż maja znajerjo za najrjeschu, kajkejež dožła nihdże wjazy njebywa. Je tak wulka kaž worjesch a tola zyle bjes kajkejezkuli wady. Parlu su w Persiskim saliwje wukopili a wona je znajmjenscha tši milijony hriwnow hódna.

*** Posledne kholowy, kiž jeho dobjachu . . .** Bažnik Sternheim je pod napisimom „kholowy" dźiwadłowy kruch napisał, w kotremž so pisches tónle kruch wobleka, kiž nadobo so dele žumje, wschelake njesbože nacżini. Nětčžo podobneho najshonichu le žudniskeho jednanja, kiž wotmě so tele dny „we wezy kholowy" pisched powjeschej khlostarskej komoru. Kholowy, we kotrej so w tutom padże jedna, bjedźachu na nohomaj młodeho ratarja, kiž na dróży z wole rěpu Kladowasche. Po prawom: wone njeżedźachu, pschetož młody ratar stojesche tu nadobo bjes kholowoj na senju pusschczichu. Sastojnik, kotrjž pschipadnje nimo djesche, widżesche w tutych spadkach kholowach — stkihwdźenje sastojnika! Woprawdże! A pschi tom njebě tutón sastojnik ani jedyn z policije, kiž dyrbjał so swojeho sastojnistwa dla pohórschkowacz, ale statny hajnik. Tomu so wuda, so je pisches pobrachowaze kholowy ratarja na žiwoj wobsoblnej cżeści sranjeny a wobstorji młodeho cżłowieka. Na to sażudźi hamtške žudnistwo njesbožownika ke thěrej pjenježnej pokuzje. Powolana druha instanza pak hladasche na tutón łostkoržiwy pad z zyle hinaschimi wocżemi. Rozważiwschi, so móża so tež najnadobnischemu cżłowjekej žiwe rostorhnyć a kholowy z cżela zuntcż, a so spadke kholowy dawno hischcże z tschihwdźenjom byeż njetrjebaja, wuwinowa ratarja. So bychu so jenoż nětko z njesbožownymi kholowami tež hischcże pisched nemškostatne žudnistwo njeczahali!

*** Salomina jiruchlohra w Kalkucże.** Wukrajne nowiny pisżachu wondanjo wo mordarstwje, kiž žiwje dopomina na sastarku tragediju Salomy a z kotrymž so nětko pschihażani w Kalkucże saběrachu. Rejwarka z Jawy z mjenom Hadimak wustupowasche pisched nětcżim cżakom w Kalkuttskej rejwarni a bě z pschihbohom wożebnych a bohatych wopytarjow tuteho hoscżenza. Dožtka žiwoje pschimjeno „marmelowy kamjeń" njemějesche po njeprawdże; pschetož bě kaž dźiwje swérjata swojeje domizny po waschnju kaž łocżka a bjeseczażiwa. Hrajesche zwjebi lohkomyślnje se žiwotnimi cżeścżowarjemi a wuwoschczerja so jenoż, hdy bě zebi jedyn z nich žiwjenje wsak. Ale jenoho dnja běsche mjes hoscżemi też wożebny Judźican. Ton mało dźiwasche na młodu Hadimak. Ale to ju najskerscho ranje swabi. Wona so je wschej rospalitosczu do njeho zalubowa a — bu wotpokasana. Tu pschemjeni so jeje luboscż do hidy. Wona zlubi tomu žiwoju pschikhlónjenje, kiž by ji hlowu Judźicana pschinjesł. Woprawdże nadeńdże so tu hlasniwy młody cżłowjek, kiž chżyshe so za je je pschithlónjenje na mordarstwo swjacż. Wón naja zebi diweju njedocżinkow a porucži jimaj, druheho nadpadnycż a jemu hlowu wotrěsnycż. Ta wěs ho je, kaž bě porucżeno dokonja a rejwarzej pschepoda so hidzena hlowa indijskeho Jana. Ssamo so rozumi, so ju w běhu 24 hodźin zajachu a f je je wrótnym lubowarjom hromadże z kmjerczi sajachu.

*** Tši twarjenja do powětra buchże.** Mózne rosbuchnjenje potrjechi mjeto Perth Amboy w Nowjerseyskim stacże Połnóżneje Ameriki w nozy wot pondźele na wutory. Tši twarjenja buchnychu do powětra. Policija mèni, je je rosbuchła pak bomba pak pinn. Dwě wobrobje namakachu tej kmjerczi. Dźiwczi dalschich wobrobow běsche je zhubiło, najskerje leża morwe pod rosvadankami. Skhodu wrobliczeja na miljon dollarow

Hospodarski rozhlad.

schtwórk 19. kmažnika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,188	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendželski punt .	20,346	100 čěskosł. krónow .	12,419
100 šwajc. frankow .	81,075	100 franc. frankow .	16,425

Barlinska burša wječera pschi spocżatku postupowasche kursy efitow sapiha. Posożiżcże wobkabny a kursy so sajo wotdrjehjowachu. Witi z dołżnymi a rentowymi liscżinami jewjachu kmanjenja strucżenja.

Produktowe wiki běchu tež wječera hischcże jara mérne. Tola pschekhadżowakche wósse khrucżenje placżišnow. Wowcż w hotowym sornje sajo wo 10 pjenjezkow postupi. Sa posożiżcże termije so pschenica a rožka, so wě tež wowci, pożinpowaze placżišny sapiżachu. Wječera placżesche zeunać

w Barlinje

rožki 8,60—8,85 hr., jecżmjenja nalymjscheho 8,35—9,10 hr., wowsa 7,65—7,70 hr.

w termijowym wikowanju

sa julij: pschenizy 14,92½—14,90 hriwnow, rožki 8,70—8,65 hr., wowsa 8,52½ hacż 8,42½ hriwnow,

sa september: pschenizy 13,15 hriwnow, rožki 8,85—8,82½ hr., wowsa 8,70—8,57½ hriwnow,

sa oktober: pschenizy 13,20 hr., rožki pak 8,87½—8,90 hr., wowsa 8,75—8,60 hriwnow.

Wječerawshe placżišny z Drjezdźanskich wikow.

Žiwe kacżki 2—2,50 hr., kury stare 3—5 hr., huzy 4—8 hr., młodżicżki 3—5 hr., sarjana pjerjina po punze: huzy 1,40—1,60 hr., kacżki 1,50—1,80 hr., kury stare 1—1,50 hr., młode 1,40—1,80 hr., holbje 0,80 hacż 1,50 hr., rybY po punze: karpy 1,50 hr., liny 1,25 hr., bérny zentnar 4—4,50 hr., punt po 5—6 pj., šmdrojty kat 15—60 pj., bály kat 10—12 pj., włósti kat 40—50 pj., kulerjepa 10 pj., krěi 60—80 pj., selerij 8—30 pj., kolozej 8—12 pj., žódna loboda 12—15 pj., morchej 15—18 pj., zyhla 15—18 pj., karoty 35—50 pj., lišaly kat 13—15 pj., butra 1,50—1,80 hr., zeja 10 hacż 11 pj., hriby 60—80 pj., kurjatka 1 hriwnu.

Pschihtajeja:

Holzu do domu, knježi dwór w Jaworniku p. Lubija.
„ **1. 7.,** Kraselt w Biskopizach, Belmsdorfska dr.
„ **1. abo 15. 7.,** Walzarka we Lutach, Pfteningerske namješto cżitżo 16.
Kontorista, Zinowarenfabrik we Biskopizach, Belmsdorferstraße.
Wucżobninzu pjekarstwa, Wegrich we Wojerezach.

Na pschedań:

Khłódnicza, Melchior w Bělej Wodźe, Kowarska hoża 5/6.

Wobleł cżorny, nimale nowy, Nowak we Wojerezach na Rózowej hajbu cżisło 5.

Polza klamarska, Salzenbrodt we Wojerezach.

Sshromadny na pschehladowanje
pjatk 20. kmažnika 1930

w Biskopizach na shromadny dom. w 9 hodź. wschelake meble, pisańske stroj, wschelake maschiny, knihi a druhe papjerjane a drobne worny,

w Bórku pola Wojerez w hojscżenzu dop. w 10 hodź. pisańske blido, tchijaza maschina,

sobotu 21. kmažnika 1930

we Wojerezach w hojscżenzu „K Holerna lawei" dop. we 10 hodź. kuchinski kamor, pisańske blido, elektr. motor a blidarska maschina,

Sshromadne pschehladowanje leżownosczow.

Młyn z 11 jutrami leżownoscże, klušchazy Korki Heymannez w Delnjej Wujeschizy pola Borschcże. Pschehladowanje budże sobotu 9. augusta dop. w 10 h. w Nistej na shromadnistwje sstwa cżo. 7.

Khěża z 3 jutrami leżownoscże we Wjelzy pola Hródka, klušchaza zigarowemu wikowarjej Rudolfej Lehnigej we Hródku. Pschehladowanje budże sobotu 9. 8. 1930 dop. ½10 hodź. w Hródku na shromadnistwje, sstwa cżo. 12. —

Skrowe deneże.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Po sežlabjenych wukrajnych wikach placżišny w termijowym wikowanju popuschczichu, wiki su jara mérne.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pisched hodźinu, wobrot wotsanje znadny.

Placżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Sto a wotjowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Placżizny po złotej hriwnje

	18. 6.	17. 6.		18. 6	17. 6
Pschenica	—	—	puny	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172-177	wolka	19-21,50	19-21,50
naz. jecżmjeń	—	—	nadrec jemizy	16-17,25	16-17,25
nal. jecżmjeń	167-182	167-180	holte lupiny	21-23,50	21-23,50
wowsa	153-154	151-164	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	10-11,61	10-11,61
pšeńc muka	34-42,00	34-42,25	lany wosusk	15-16,25	15-16,25
rżana muka	21-24,25	21-24,25	boon. melasa	—	—
pš. wotruby	7-8,10	7-8,10	bérnj. kruski	12-13,00	13-13,00
rżane „	7-8,00	7-8,00	syno, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,54
raps	—	—	rżana sloma	0,80-1,00	0,85-1,03
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	jasenk. „	0,70-1,85	0,85-1,01
sane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjeluški	17-18,00	17-18,00	sěna „	0,65-0,75	0,65-0,75

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihiščeńska, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Hlwjenja zawěšćarja banki w Nürnbergu zawěrjeny přećiwo wšěmnam zničenoho znjezdobjenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak hwjenja dowjesoke wašny. Kždy znjezdobjenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezdobjenja dyrbja so hancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki kiž Serbske Nowiny hdye a hdye wozjewja.

Čisło (Nr.) 141 — Budyšin — Pjatk, 20. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Dr. Moldenhauer wróco stupi.

Njedźiwajcy namołwjenja němskeho kanzlera a swojich ministerskich kollegow je němski finanzny minister dr. Moldenhauer na swojim rozsudźenju wobstał, so swoje sastojnstwo złoži. Jako jeho nałožnika němskeho hospodarskeho ministra Dietricha, wjednika němskeje ludowneje strony dr. Scholza a dr. Raumera mjenuja. Posłednišći jako zbožnstaw němsko-ruskeje wurunowańskeje komnitšije w Moskwje pschebywa. Němska ludowa strona by Dietrichej (demokrat), finanzne ministerstwo rad napowěšło, so by so jara samolwitosće finanzneje politiki a njepopularnych dawkowych zakonjow sminyła. Demokratiska strona němskeho jězma Dietrichej wotradża, finanzne ministerstwo pschewjacz.

Preciwjenje preciwo zniženju mzdy.

Konferenca zarjadnikow swjatka němskich metallowych dźěłacerjow w Eisenje je so z wupowědźenjom k wottwarjenju akkordiskeje mzdy w dolnowjeczornej Němskej sabrała. Jenomyslnje je so wobsamknło, so ma so tomule wottwarjenju napischeciwo dźěłacz. Wobsamknło je so, so dyrbja swjatkowne zbonstawy, kotrež so tutomu wottwarjenju akkordiskeje mzdy pscheciwjeja a z tym dźěło shubja, połnu podpjeru dostawacz.

Narodźenja w Němskej woteběraju.

W Němskej je w lěcze 1929 jenak wjele wěrowanjow łaz w lěcze 1928 było. Liczba žiwych narodźenych je z 1 182 813 na 1 146 706 spadła. Liczba zemrěcow je so z něhdźe 740 000 na něhdźe 806 000 powjetschiła. Pschebytk narodźenjow je tohodla z 443 000 na 341 000 spadnył. Woteběranje narodźenjow so influenzy w prěnim stawiznarskim lěcze 1929 a wjetschemu mrěcu zamodruhich žiwnich w tymle czażu pschipisuje.

Severing w Zürichu.

Przedawschi němski zmutkowny minister Severing je so zajtra po pscheprošenju sozialistiskich studentow na Züricher unwersitce wo: „stronach a tworjenju stronow we Němskej" rěčał. Kommunistiska strona bě demonstrazije pschećiwo Severingej pschipowědźiła, kotrymž pak so je kantonski politiskimi naprawami sadźewa. Severing najprjedy stawiznisti pschehlad wo politiskim rozwiću we Němskej wot 1918 poda a potom wo nětčišćim położenju rěčesche, pschi čimž stejišćo z sozialdemokratiskeje strony wuprawnił. Wobrocži so pscheciwo cźatanju němskeho kapitala do Schwajzarskeje a praji, so je spodźiwna wěc, hdyž so tajke cźatanje kapitala we wokomiku stawa, hdźež dyrbi žeby Němska kapital w Amerizy požczicz. Wólby do němskeho zjeńa njejsu w blizšim czażu wusamknjene.

Zlíwki we wječornej Europje, suchota w srjedźnej a ranšej Europje.

Mież tym so zjednża a ranšca Europa wot ljoch njedźel na muku suchotu cźerpi, zo slíwki a njewjedra w Franzowskej, Jendźelskej a Italskej nimo měry wulku škodu naczinile. W Franzowskej je so w Chaumontelu wulka statna dróha do Chantilly dospołnje powodźiła, so dyrbjesche so za wobthad sawrjeć. Dalsze strony połow so powodźichu a žně na nich so suricznu. Ludźo su dyrbjeli je swojich wobydlenjow wucekajmyć, dokelž bě strach, so so domy sapadnu. Najcežko je so pódnožu w nozy kralina wokoło Briunde potrjechiła, w kotrejž woda z městami pjeć metrow wyšoko stupi. Żelesniska cżara mjes Rimes a **Parisom** je na dalsze strony **z mulkej wodu wotkazana.** Żelesniski wobkład dyrbi so tohodla wokoło nježež. **W Unjonje je so 15 thežow satopło,** z kotrychž pak su prjedy jich wobydlerjo wucekajmyli. Wojacy su je powodźenym kraju wschudże wobydlerjam pomozni.

Nad **Romom** so žnjedu žylne njewjedro rospuschczi. Za někotre wokomiki so dróhi pocżrjechu. We podobnych njewjedrach so **z Toskany** powě. S wosebje žylnym slíwkom je so wutoru wječor krajina wokoło **Lago Maggiore** potrjechiła. K ranju wot **Comerskeho jezora** je so z kuzinjom jenje dróha mjes Chiovenna a Colico a żelesniza 300 metrow dałoko zapłyła. Telefonowe, telegrafowe a elektriske powody su so pschetorhle.

Nad Londonom a wulkim dźelom Jendźelskeje su so žnjedu tohorunja wulke slíwki rospuschczile. W knježerskowych twarjenjach we White halli so w nozy pinzy počžrjechu. W Aškotu, hdźež dyrbjachu so žnjedu w pschitomnosći krałowskeje zwójby wuběhanja konjow wotmětcź, so krótki czas po połodnju slúrkotny dešcź lidosche, kotryž za někotre minuty wuběhanišćo powodźi. Wuběhanje dyrbjesche so tohodla wotstorczicź. **Jedyn zapósłowar žnjedźenjow so z błykom zarazy,** druhi so cżežko zrani. Też **z Manchestera** a **Sheltenhama** wo žylnych deschczach pjichu. Bisko Manchestera staj so dwaj cżłowjekaj tepitoj. Dróhi so powodźichu. W Lancashiru a Cheshiru so wjele kublow z powodźenjom jenoho kanala wot wokolnosće wotsamknu.

W pólskim konsulatu w Barlinje wokna wubili.

Schtyri abo pjeć wožbowon je žnjedu wjecżor wokoło ½10 hodź. w Barlinje do pólskeho konsulata, na Kurwjerrichowskej dróhi leżaceho, kamjenje mjetało. Dwaj muzej z motorskim kolom tam a zaš jěždżo ledźbliwosć policija, kiž konsulata stejaceho, na žebje wobrocźichtaj. Nadobo so policist schkleńsy schczerczecej zaježicha. Wschitkowatrjschi won widżesche, so so někotre wožbowy w blizkosći sady zyrkwje shubichu. Nadpadnizy žu wurjerchli. Kajkich pschicżinow dla je so nadpad stał, njeje hischcze rozsudźene.

Njesboże pschi jězbje z motorskim cżołnom Wilhelma II.

Po powěsći „Telegraafa" z Leydena **su prjedawschi němski thežor, jeho nadžesłnik a dźesaty druhich wožbowych z fójeroweje wokolnosće** z dźiwnej motorizlinej cżołnomaj na Kagerskim jězorje wujeli. Nadobo so z njeznatych pschicżinow na jenym z cżołnow **rozbuchnjenje** sta, na cżož **cżełm so podnórcź poża.** Schtyri wožbowy a montér so **cżežko stranichu.** Nježbuschi kěžor bě na cżołnje, kotryž druhemu **na pomoz thwalasche** a wschě wožbowy z nórjaceho cżołna pschewza.

Nowy pripad při němsko-pólskej mjezy.

S němskeje strony so pische, so je so pschi němsko-pólskej mjezy pola Prostkena w Toczłkowskim tonidle schtwórtk popołdnju nowy namjetny pschipad stał. Tam je pjeczo jedyn pólski zlowny sastojnik, kotryž bě na němsku stronu stupił, do jeneho němskeho zlownego assistenta tšelał. Na to je tón do pólskeho sastojnika dwójzy tšelił. Polak je so na hłowje, ramjenju a w žiwocze žinjerznje ranił. Němski sastojnik je podawk statnemu rěcžnistwu wojewił, kotrež je hnydom pschepytowańsku komnitšiju na městno cżina pósłało. Polakowe cżeło bu do němskeje namjetneje wby Prostkena dowjesli.

Puki mjez kommunistiskimi zapósłancami w Gdanskim sejmie.

W Gdanskim (Danzišim) sejmje so z njedźelu kommunistiscy sapósłancy do pukow dali. W sprócżatku pohedźenja prjedawschi kommunistiski sapósłanc Opitz, kotrehož su pjeczo dla pschestupjenja je strony wusamknyli, praji, so jeho njejsu z kommunistiskeje strony wusamknyli, ale so dla wobstejnoscow, kotrež w kommunistiskej stronje knježa, z njeje wustupił. Hdyž Opitz z rěcžnistwa tribuny stupi, jeho kommunist Krefft nadpadże a jeho z pjaczu do wobliczа pjerjesche. Sapósłancaj so pschinmyschtaj, tola jeju z wulkej prózu dźělichu. Sćežencowy president pohedźenje přetorži, na cżož so wubjerk starschich z wuradźenju zhromadži.

president Masaryk wo Němcach, Ruskej a njezstradu Europy.

President Masaryk je rozrěczenje z hłownym redaktorom Parižskeho „Matina", Saucrweinom, měł. Wo nim je so wo praschenjach wuprajił, kotrež njeznasa Europu sajmuja. „Njejsym pessimist", praji, „kaž dałoko so wo Europu jedna. Ninam jejne wobstejnjosće za strachne, tola je trjba, na straži być. **Kaž dałoko so wo** wjecżornu Europu a nasch zamjeny kraj jedna, myślu, so so wołóżenje pokazuje. Němska, kotraž po žiwotej wjetschinje njeje zo**pokazuje.** Němska, kotraž po žiwotej wjetschinje njeje zopałnitych nahladow žiwła, nochże jeżeleńca kamjenc. Na pschikład žylna němska mjenschina pola nas, kotraž je kulturnje z Němcami w Němskej swjazana, žeby sawěsće pschetrjenje njeje. Praktikar by to zjawła njemóżne mjenuje njejsom njezada. Praktikar by to zjawła njemóżne mjenuje njejsom njezada. Praktikar by to zjawła njemóżne mjenuje njejsom njezada

Herriot europske staty budźi.

S powjetichenjom amerikanskich zlow so bjesdźelosć w europiskich krajach jhórichi. Njemčr, kotryż je tohodla w Europje nastał, prjedawschi franzowski jwonkowny minister Herriot sa spěchowanje myßlow, w Briandowym wopomnjenisku pißnje wuprajenych, wumuzicj pyta. We nowinach „Ere Nouvelle" wón europiske ludy alarmuje. Najwjetschi czaß je, jo so sjednoczja, jeli so nochzedża sanicz. Europa dyrbi Sjednoczenym statam połnózneje Ameriki bohrske summy sa wójnske požczonki wotpłacjowacj tola amerikanske wiki su so wudźełkam jejnych industrijow sawjecze. Sjednoczene staty su so do **nimo méry bytneje zlowaeje twjerdßiny** pischeworite. Nusne je, so so tomu napischeczíwo europiski hospodarski jwjaß w smyßle rosdźelenja dźela a razionalisowanja wischeeuropiskeje produkzije wobsamknje. Jedna so wo praschenje, pischi kotrymż wo żmjereć a żiwjenje dże.

Ruska samsnu industriju założuje.

S Mojskwy so powě, jo je w Stalingradże najwjetscha fabrika na traktory we Bolschewiskiej Ruskej dźełacj sapoczała. Sa léto 50 000 traktorow jnamki „Internationa!" nadźeła. Pohibliwny fabriginy paß kóżde schésć minutow jedyn traktor 35 konjazych mozow poda. Bolschewiscy inżenjerojo żu j pomozu amerikanskich inżenjerow plany sa fabriginy twar wudźełali. Runje tajka fabrika sa traktorne inżenjerow so w Charkowje twari a budże pischichodne léto hotowa. W Czeljabinsku so tohorunja fabrika sa traktory twari, kotraż létnje 40 000 traktorow jhotowi. Njedawno je so w Rostowje fabrika sa twarjenje ratarskich a hospodarskich maschinow wotewrita. Wischo hromadże je w njej pjeć wulkich fabrikow sjednoczenych, w kotrychż so sa léto sa 115 miljonow rublow maschinow nadźela. W njej wischo hromadże 10 000 dźełacjerjow dźela. Sa hodźinu so 174 ratarskich maschinow naodźela. Ruscy inżenerojo żu ju bjes wukrajneje pomozy po swojich samknych planach natwarili. Ruska chże so wot wukrajneje industrije njerjetwinzna czinicz a w samknym kraju nadźełacj, schtoż je dotal j wukraja kupowała. To budża sa nékotre léta wschdé te staty bolostnje sacżuwacj, kotreż nékole Ruscy j maschinami a druhimi wudźełkami swojeje industrije sastaraju.

Přeciwo macedonskim attentatnikam.

„Snamjo", organ demokratiskeje strony j dolzeho żórka pische, so żu sastupjer ministerskeho pschedsydy minister jwonkownych nałeżnoscow Burow, wójnski minister general Pakardżijew a wójnski roskazowar Sefisiskeho, Kystendilskeho a Petricjskeho kraja, general Gerżew, ważne wuradżenje mělí. Prajt so, je je so wo naprawy jednalo, kotreż dyrbja so sa wschě pschipady pódla bolharskeje mjezy w swizu se strachom nowych attentatow w Macedonskej czinicz.

Revolucija w Boliwiskej.

W Boliwiskej w południskej Ameriza je revolužija wudyrila. Jeje pschicżiny su pjecza bjesbożelosć hornikow, powschitkowna hospodarska kriża a khudoba Indianow. Na plakatach revolužionarojo pschipowědaju, so chcedża sozialistiisku dźełacjerjsku republiku założicj. Knjeżerstwo je pjecza revoluziju porasiło, jenoż w namjesnym mésze Villesowe je hischcże revoluzionarojo dżerża.

Serdskim buram.

S tym, so „wjeżny lud" na wożebitej lisczinje sczele swojich sapóżkanzow do saschkeho żejma, maja runje naschi wjeżnjenjo swojich wopramnych sastupjerjow na tak ważnym mésinje. Nascha winowatosć na wżach je, so by dale tak wostało. K tomu dyrbi pschichodnu njedźelu kóżdy, kotryż ma rosumjenje za wjeżne czeże a sajimy, nětko hischcże poślednje dny k tomu pschinoschowacj. Njepreji nichtó, **ač** wschako naschi Schpitank sleji na wéstym mésinje, **dha bjes mojeho a mojich domjazych hłoża** też pódźe. **Ow njemylcże** so, mjes tym je so wjele pschemėniło. Wschelakim ludźom je dawno se schpakom, so burja żydaja w żejmje a tam njebojasnje wustupuja sa prawa wjeżneho a wożebje ratarskeho luda. Nazionalni sozialisczja wschudżom po wżach czahaju hubu schéroko rosdajeja a j wulkimi żłowami a prósdnymi słubjenjemi żwojich pschipoślucharjow ślepja. Najhórsche pak je, so je so Hugenberg, wjednik němskonazionalnych, tele dny w Biskopizach sjawnje pschecżiwo lisczinje wjeżneho luda wuprajił. S tym je staru wérnosć snowa wobkruczik, so żu stari konservativni, dżenżnischi němskonarodni, byli a su dżensa hischcże sakitarjo sajimow knjeżich dworow a pruskich knjesjskow. Nichtón druhi to lépje snat njeje hacż njeboczicżi Schreiber, sałożer samostatneho wustupjenja wjeżneho luda. Do wójny wón nėhdy je snatymi sakitkimi sapóskanzami każ Schönfeldom, Träbarjom, Greulichom, Koklu, Sobu (posdźischo Bartom), Friedrichom a Donatom tworjesche hižo w konservativnej kratiziji sakscheho żejma blok burskich sastupzow. Jenoż tomu mėjesche so dżakowacj, so burja konservativnej khorhoji żwérni wostachu. Njech tola nichtón cżepła njeschraje j interesami wjeżneho luda. Na tebi, luby wolerjo a wolerka nětko je, njedźelu dopokasacj, so stejischi hischcże sa khorhoju wjeżneho luda. Tuż wol jenicżky lisczinu 6.

Jedyn se skreje gardy.

Ze Serbow

W Budyschinje, 20. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +31. — Dżensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +2, thermometer w nozy +20. Wuhladu a rjanc, żuche, czopłe wjedro. — Sséyina wyschina, nimale nad zyłej Europje leżoza, nasche wjedro wobknjeżuje. Woma je so hischcże sesżlunila j tym, so nowe wyschiny j Azorskich kupow pschichadżeja, wutłocżujo nizinu hacż do Jendźelskeje, żahnzu bóle k polnozy. Tuż leje méz na nasche wjedro je sesłabjena a j tym nadźija na wotschewjacz deschcżik. Slabkite deschcże mėtachu hižedy w Statiski, Schpanistej, Jendźelskej, Franzowskej a we wjecżornej Němskej. Jutsje żobotu ekhadża słónczko 3.39 hodź. a khowa so 8,24 hodź. Mėżacżk schadża w polnozy 12,45 hodź. a khowa so popołonju 2,20 hodź.

— **Jankli wjeczor na Tuchorskim pohrjebnischczu.** Każ dotal kóżde léto, wotmėje so też létka w cżesnym haju na Tuchorskim pohrjebnischczu Jankla nutrnosć. Wutoru 24. junija wjeczor 1/8 hodź. chże gyrkwinski khór swój. Pětra swójm 12. Jankla żiwotaczosć wetnkcż. Pschi nėtkaż snjeżkjownym wjedrje budże woma wonkach w cżesnym haju na Tuchorskim pohrjebnischczu a jewoj pschi zyle njepschichódnym wjedrje wjeczor we 8 hodź. w Pětrowskej gyrkwi. K spéwam gyrkwinskeho chóra pschidruzi so Budyski mišijonski trubarski khór j nėkotrymi pofkicżenjemi. Narécż sméje knjes farar Berg. Sstup je darmo. Programy su po 20 pjenjezkach pschi wschitkich pohrjebnischczowych wrotach bóstacz.

— **Rjany wuėst** sariadowasche żiebi Budyska „Nadżija" wczera pjatk. Je to sstoro tradizija, so żebi „Nadżija" kóżdoletnje do Raboza wulecżi. Hdyż by to ras sanjechała, to njeby so wob zyłe léto żbożowna czuła. Haj wschat, w Rabozach bé pschcżo rjenje. Wjeczor 1/9 hodź. wotnużkowachu Nadżijanki a Nadżicżenj j Budyschcina, sawadżichu hischcże do sahrodneje kolonije żwonka mésta, hdżeż jena towarschka wschém żwój pschirodny edem pokasa. Potom dżélche je spérwom w ercże spéschnje k Rabozam. W hosczazu bé hižo wscho pschiprawjene, żurla rjenje wulkłódnjena a tak cżujachu so wschitzy hnydom domach. Dokeż běchu nékotri Radwoicżenjo pschitkwatali a potom hischcże tři swérne duschje j Bukez a dosłónczenje hischcże Budyschczy Ssokolo, bż radoscż hischcże wjetscha. Hudżbnik hudżesche k rejzu, korczmar tocżesche piwko a błódne winko, herbitke spéwy klinczachu a myßlicżka żwédżesche honicż do Bożeho wjeczora, kiż kukasche pisches schéroko wotewrjene durże żurle. Wélo dyrbi też żort k żiwjenju prawej pschitiné, a tuż knjeżna Pjeczakez we pékných wobrastach nétotre żorty posticzi, każ „Mojn 13 żenichojo", a „Kak so hólczik k reikam cżéri." Wéjo, dżał sa pschekwapjenku bé wulki. Ssokoljo mėżachu tehorunja pschekwapjenku pschiprawjenu. Swucżowachu prosnje. Tsoje woży dyrbja być, tuż żebi wschitzy, to rika, to liżi mózachu, żerótke narodne reje sawjerczachu. Pischepischinje so hodźinki wotschewa mintschu a jako radiorczak wschém błyschczerjam w němsstim kraju dobru nóz pschejesche, żo też „Nadżija na dompucz poda, to rika nic tohodla, so so jako napominani Němzy cżujachu, ale — dokeż so ham na cżaju. Cżichi, kuślapolny bé Bożi mjeczor, żitne pola wurosnjachu żłódki idu schatzkowa, nésacżk chżysche kukacz, a sajo niz. Tu a tam słubichu so żywtlescheha tych, kiż běchu j 'kolami abo — awtom. Jim pschikimczachu sdala synki waschich lubych berbischich spéwow a snowa hrajesche mytlicżka: w Rabozach we hosczeńzu „K słotej wyschinje" bé tola sajo rjenje!

— **„Zeppelin" wopyta Schlesyßku.** Je nétko wéste, so so „Hrabja Zeppelin" 24. junija na kolotki j Barlina do Schlesyßkeje poda. Wopuschczi Barlin rano we 8 hodź. a wrócżi so wjeczor wokolo 7 hodź. do Barlina. Po dodatalnym wotmyßlenju poleczi powétrow pschi Krkonoschach (Riesengebirge) do Hornjeje Schlesyßkeje, hdżeż so městow Gleiwitz a Bytomja podkitnje. Na sajnim wopoldnju chże powétrow nad schlesyßkim hłownym méstom Wrótßlawjom nétotre żiełe lélacz. Kak daloko so wjednistwo powétrowa wotmyßleneje cżary dżerżi, budże wéjo wotwiskowacz wot wjedra. Hacż powétrow Sporjeła pschecżi, njeje hischcże wéste. Ssobuleczenje placzi za wożoku 400 hriwnow. Ssrjedź septembra poda so powétrow hischcże ras do Wrótßlawja a potom tam też pschsitkaji.

— **Wjednistwo Budyskeho wokrjeżn. zyrkw. hamta so pschemėni.** Wobsteji wotmyßlenje, so so pschedbżyda Budyskeho wokrjeżneho zyrkwineho hamta knjes wyschschi zyrkwinohamtski rada dr. jur. Thomas postaji jako zyrkwinohamtski rada ta wjednika Drjeżdżańskeho zyrkwineho hamta. Wo jeho naßledniku w Budyschinje je hischcże nicżo njepowě.

— **Profesor Biehle 60 lét.** Snaty hudżbny ßlédżer profesor Jan Biehle w Budyschinje świeczelche hrjedu swoje 60. narodniny. Wyschschi mésczańosta Nießner pschepoda jemu kraśne kwétki jako cżestny dar mésta Budyschina.

— **Mandżelske a jerualne radupodawanje.** Pjatk 20. smażnika 1930 popoldnju wot 1/25 hacż 1/7 hodź. smése knjes dr. med. Fetscher w domje wotrjeżneho swjasła we Budyschinje pschi Tżlanskej dróży 5 mandżelske a sexualne radupodawanje.

— **Pschekupz Arthur Tietz j Brunowje** pola Małakowa je so nékotrym tudomnym żonam sa biochemiskeho Kłarja wudawał. Je jim j lupu do wocżow hladał a potom nékajku khorosc spósnał. Hnydom je rezept wupisał, sa cżoż je żebi 5 hriwnow żadał, a je wudawał, so twón dalschej 2 hriwnje sa pschepytowanje wocżow wobliczicz njesmé. Jeho wobschudżenja wostachu tu pschi posptach. Schkodowani njach so pola kriminalneho woddźełenja we Budyschinje na Hrodowstim mańeście (Burgplatz) 6ii, telefon 2802 abo na pschisłużnym żandarmstwje jamołwja.

— **Skótne khorosce w sakskej Hornjej Łużicy.** Po rosprawje krajneho strowotnistwoweho hamta běchu w sakskej Hornjej Łużicy **15. junija 1930** sczéhowace skótne khorosce: 1. **Sskóńniwosć (Milzbrand)** w 1 gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho heitmanstwa. 2. Natukliwa khudokrejnosć kopytaczow w 2 gmejnach.

Holanski wučer Uwe Karsten.

Roman wot Felicitas Rose.

19] (Pokračowanje.)

Uwe Karsten krocżesche po holanskim puczu, wot mėżaczka wobżwėtlenem, wróżo, a ja hladach sa nim, dóniż so saprėnjej thėżku wżu njesawinu.

Potom żedżach dolho w żwėtle mėżaczka pschi wokinje, a sapowědżich, hdyż mi Mina lampu pschinjeże.

Wokolo dżesacżich pschidźe Alslevez macj sczicha nuts. „Sczo wy khora, knjeżna Wórscha? Kajka sczo wy błeda, dżeczko!"

„Nė, ale jara srudna. Ja żym pola Alslevez Kschésczanki pobyta."

Stara macj j hluboka sdychny.

— Potom pschejėdże smaha po mojich włosach: „Wy sczo duschna, knjeżna Wórscha, duschna a żyzna!"

Cżżżnych so na żwoje łoże, płakach mózinje a sacżuwach j bolosinej wutrobu, so sawidżu morwej luboscż tuteho muża.

Dnja 6. dezembra.

Dżenża bych najradscho pożlednju żadu wczerawscheho kopjena wumasta, sniczżita, njepiżanu żeżinika.

Hola, żamotna hola a nėżaczk se żwojim żwėtkom stej wina, so běch tajka njewutrobita. —

Tola niczo nochzu wumajnycz a niczo sniczicz, — tajke memento je spomożne.

Ale to wutrobu spinaze je wote mnje zosko, też to zunjosrudne, schtoż je mje wczera jimało a pschimało, hdyż spominach na schulu. Ja hladam na dżiwneho muża trucżischu, żażnischo, — jeho pucz je dże tak daloko wotżal wot mojeho zyłeho wobsora. Njewérjomnje strósna sesdawam so dżensa być. A w tutej strósnosczi dawam żebi praschenja.

Bė-li Uwe Karsten pschcżo tajki? Hižo sa żwoje młode léta? Hižo jako dżeczo?

Tajki poetiski, tajki żwėtazuby, każ jeho pėżnje? Psched dżeżacz létami je je spéwał, ale pryedy?

Kajki bė wón jako hólczeż? Dżiwi, njewusdżeny? Se niczim njepscheradżo, schto hłubokeho je w nim żiwe a mėjesche poschiczo wubuchnycz? Abo bė-li wón samyßleny a żonjazy. A kak pokasowasche so jeho luboscż k Sórinje Witt?

Schto dha to tebje stara, Wórscha Diewen? Je trasch to też hižicze sirósbe praschenje? Nė, ja mam staroscze wo Cżłowjek dyrbi tutón wichor snacz, hdyż wo nim spérwa . . .

Holanski wichorje, hajdi! Wupinasch-li hobrskej rjekow stej, żurowej ruży?

Kajka żu ty żmėschna, Wórscha! Masch tule mjelczżiwu holu wokolo żebje, tule cżichu jimu a tele mjelczżiwe topjena, a tola pytasch sa wotmołwjenjemi sa żwoje nėme praschenja? Nichtó je njeżłyschi hacż ty żama, ty błasniczża, a won, kotryż je twoju mózinje buchazu wutrobu w twojim wutrobnie stworik.

Wórscha, ßu-li wcżipna? Ty, kotraż żu jenoż schpatny wobras luboscże pósnała, ty by chżyła wobżecz . . .

Cżehodła ponižam żu żama do tajkeje rosmołwy j mojej wutrobu?

We Uwe Karstenowych holanskich pėżnjach niczo nieteit wo luboscż, niczo wo żedżenju jeneje cżłowjeskeje wutrobu za druhej. Jenicżky wo lėku a holi a domisnie wón bżewa. — Ale też wo wichoru, kiż pramiżnyy po holi howri. njeho, to je to, so nutrnje dżélbjeru na tutom babznik a mużu a wuczerju.

Wotwjeż mje żobu! Mje wabi twój schum, wichorje, kak żu mi lubu!!!"

Schtóż wichor tak żylnje lubuje, tón njeje skudny, tón njekhodzi w kolijach, tón je praprėnjoiny, jérki, tón je — — hinaschi hacż drusy.

Kóżdy cżaß żym w żiwjenju pytala.

Njewém, hacż namakam, a hacż budu potom sbożowna, abo hacż zunje pytanje moje sbożo wucżini. Cżasto je mi też, jako dyrbi mobła jenoż rosci, być a tycż w sbożu druhich, jako dyrbi dyrbjała wuhażnycz, hdy by żboże pschichło te mojemu ja. Abo je to hižo prawoprawne sbożo, so cżłowjekowo tak lubuju?

— — — — — — — — — — — —

Dżenża je wosjud tii nicże natkal, ja żmėdżach je słójicz a pschi starem mahagonijowem schijnem bliđku j njewjeżżinu cżaża moje macżerje le krutym tkaninam sekacz.

Ssedżach za schijnym blikom a schijach sa khudych we Immenhofje k Bożemu dżéżcu, a pschi kóżdym schtapanju żebi pomyßlich: „Nch, tale wbohuschka kapka wołożenja napischeżo morju hubjenstwa!"

Tu spuschczi so prėnja nitka dele, hdyż chżu hižo se żwojeho pschicżunanja dżerżecz.

Starý holanski półtowy pschinjeże mi list wot Ludwika. Pschipotwėdżenje wulkeje hromady pjenjez. Kak, hdy myßli je sapokojicz? Zyły schwadron licżbow a njewow da namarschérowacz, jene tak njesrosumliwe każ druhe.

Ale to je mi tola srosumliwe, so żym bohata, a mózinz jenoż se żłowami a j cżapkej wutrobu, ale też se słutkom pomhacz.

S bjesstónczenym sacżuczom radoscże we wutrobje salożich dopiß w stronu a — wjach druhu Boju nitku do ruki, kiż bo w podobje jara dokheho, żuchcho holanskeho farara w mojich durjach wjesche.

Ale cżesnka nicz mėjesche kulowaty, krutý, schwarny żuk, to bė knjeni farar jowa, kiż żobu pschińdże.

Staj pak to lubaj cżłowjekaj!

(Pokračowanje sczéhuje.)

mai a 2 dworomaj Kamjeńskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. Wobłaze khorosče (hnilz) w 4 gmejnach a 15 dworach Kamjeńskeho, w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho wobwjesenja, manstwa.

— **Swobodne mjazowe jětki (Freibank) w Budyšinje.** Sobotu 21. junija so žane mjaso njepschedawa.

— Zawrjenj pucź. Slawny pucź z Dobrutkec do Budyšina je dla wuswjerowanja a regulowanja na Dobrutkanskich honach wot štwórtka wšy hacź k Pschitschećanskim mjezam wot 23. šmažnika lawrjeny, dokal dźiš njebudże dowolnjane. Wjesny wobhlad pokazuje so na Dźěsnikeju.

S Khorcz. Sobotu rano w 6 hodź. nadeńdże knjez inšpektor Ulrich duzy na pola na swojej rjanej šymawje wosamnjeneho. Pschi pschepytowanju so wukaza, so bě morowy schaf z Libscha z Lubija. Tutón bě w nozu z wosom pschepadnyła Lehmanna do Shorjelza jěł. Wós namakachu rano w pschikrowje pola Sserbskich Pawlez. Pschiczinu njeskutkowacheje njeje hišće znate.

Ze **Sernjan.** Radupodawanje za maćerje w Sernjanach budże wutoru 24. junija popołdnju w 3 hodź. pola Kórjenkec. Lékař budże pritomny.

Z **Worklec.** Před nješto časom pisachmy tu, zo je so wokoło našeho wjesneho kříža nowy płót priprawił. Kříž bu hakle po wójnje na swoje městno stajeny, dokelž dyrbješe nowostajenemu wójnskemu pomnikej napřećiwo stać. Hdźež nětkole wobaj stejitaj, běše prjedy z wólšemi a wjerbami zarosćene tsnidło. Ale přez pilne rucy wjesnjanow bu z njeho rjana nawjes. Wokoło pomnika bu pozdźišo živy płót nasadźany a potom drjewjany zhotowjeny wokoło živeho. Dokelž so nawjes też přeco čista dźerži, ma wólonosć pomnika kóždy čas dostojny napohlad. To pak česći cyłu gmejnu.

S **Wojerez.** Kaž hižo spožčichmy, jakhadźeše tu wokoło Cyžowerje a Noweho Kholma hobrški hólšći woheń. Woheń pschezo hitschče strašuja. Kaž je so nětk zwěsćiło, su woheń naparali hribarja, kiž lohkomyslnje zigarowe a zigaretowe dopałenki přecej mjetachu. Bohužel móža so tajay ludźo ješće na popadnyć. Woni kto wě kak tuzo schtowy nazinjeja.

S **Rašchowa.** Knjez Waltar Schmidt je trótko psched zwjatkami za wustoinje dźěło titul twarskeho mischtra dóstał.

S **Mužakowa.** Stara Hänchenez khěža pschi Shorjelskej dróhy dyrbjesche so potorhacź, dokal bě khětro padawa. Je to nitka drjewjana khěža, kiž bě so hižo hluboko do semje sapadła. S tym smě se město sahjo sajimawu wěz mjenje.

We **Sitcho Komorowa.** Kónz meje běchu paduschi pobyli pschi Parzelowej dróhy. Mjeno je so potajiły poradźiło, paduchow zwěsćiecź. Sonu so tjo młodźi ludźo z města. Kradnjene wězy swjetschu sahjo na namakachu. Stósmjezy su so pschitsnyli. Kich na hamtske sudnistwo dowjedźechu.

S **Khmjelkow.** Natarja Lejnita, kiž popołdnju na polu dźěłasche, je štónckro ležałało. Poradźi so jeho sahjo ke zwotjenju wrócicź. Tola dyrbi hladacź khtšticje pomoz.

S **Prjawoja.** Schtwórtk pschiwołanju wuchori wobeń w holi k polnoz Prjawoja, kiž so jara ruche rozschérješe. Kuri bě dołoho a khětko hacź do Brjajnjan a Gór widźeć, haj samo w Khocjebuzu jón putnyczhi. Strótczanita motorkar zhtwori so z alarmowasche. Nadrobnoscze wo wohnju sozělimy jutsje.

Serbski kandidat rěčeše w Pančicach

Pančicy, 19. smažnika 1930.

Byrnjež mnozy dopołdnja a popołdnju hodźiny dołho na Božich służbach byli a njedźiwajo na skoro njesnjesliwu horcotu, běše so přeco hišće rjana ličba wolerjow do zhromadźiny zešła, kotruž zaso knjez Jäckel z Kamjena nawjedowaše. Wozjewi, zo je so na centrumskej zhromadźiznje w Kamjencu prajiło, zo njeje k. **Spitank direktnje** do sejma přišol, ale so hakle pozdźišo nutšsunył po smjerći jeneho zapołsanca. To kandidat we swojej sóčhowacej rěči rozjasni a dótkny so přećiwnosćow mjez Hugenbergom a Schielu. Posledniši njemóžeše swój agrarny program přewjesć, dokelž dosć podpjery njedósta. Tak přijdźe, zo mamy **tukhwilu** hišće 1 200 000 centnarjow zbytneje rožki. Potom zaběrașe so z rozpušćenym sejmom, wo kotrymž wjele dobreho rjec njemóžeše. Tamna předłoha **k dźědźinskemu prawu** dyrbi předołženju statokow a ležownosćow zadźéwać, hdyž so přewjele dźěći do nich dźěła. Też dawk na zawěsćenje skotu je khětro wysoki. Někotryžkuli wjetši wobsedźeć dyrbi za njón lětnje jenu kruwu wuprować. Na druhej stronje pak dyrbi so mały wobsedźeć škitać, kiž ma jenož jenu kruwu. Hdyž ta padnje, je to za njeho z wulkej škodu, wězo z **wjetšej** hač pola wobsedźerja z wjacymi kruwami. Naspomni, zo je so jemu w centrumskim nowinarstwje porokowało, zo njeje so dosć wo katolske zajimy staral. Tola so njeje wot tuteje strony žane žadanje wuprajiło, je pak tohodla wšo činił, štož je w jeho mocach stało, štož też z liebami dopokaza. Kruće zastupowașe křesćansku, konfesionalnu šulu (po wěrywuznaću). W tym su tamni radikalni na lěwicy a prawicy jenak strašni. Na kónceu hišće naspomni, **zo** su narodnosocialistojo přećiwo **krućišemu dawkej na kupne domy** hłosowali a su ruje tak też w Duringskej za zdźerżenje **dyrbjeńskeho hospodarstwa bydlenjow.** Ratarstwo je a wostanje zlonk kóždeho stata. Dyrbjało so bóle skrućić. Narodni socialistojo pokazuja druhdy na Italsku, hdźež fašistiska diktatura knježi. Tajku bychu też najradšo w Němskej zawjedli.

W rozmolwje so naspomni, zo su woni jenož tohodla přećiwo agrarnemu programej hłosowali, dokelž dyrbješe so na sodowku (seltersku wodu) dawk położiś, štož je jich zapołsane Starsser na jenej zhromadźizje w Kamjencu přidał. Přećiwo tomu pak tući „zastupjerjo ratarstwa" **ničo napřećiwić nimaja, zo** litr mloka 10 pj. płaći. Kruće so jich wulkohubata politika zasudźowaše. Cylo ze sebićiwych winow su sejm rozwjazali, chcychu jeneho ministra ze swojich rjadow měć. Hdyž po jich hłowje njeńdźeše, złobjachu so kaž małe dźěći. Zapołsane Drewitz wot hospodarskej strony ma prawje, hdyž w němskim sejmje praješe: „By-li so wólbna staroba na 24 lět powyšiła, mohł rjec narodnosocialista dr. Frick swojich wolerjow z latarnju pytać. Tući a kommunišća maja zwjetša politiskich njezralcow za sobu. Znaty nahladny politikař v. Kardorff wobžarowaše jara, zo jeho strona (němskokonzerwatiwna) z narodnymi socialistami we duringskim knježeństwje sedźi. Wšitke strony so jich zdaluja. Ničo njejsu hišće dóspěli. Z polnej hubu čahnu do wólbneho boja, so nadźijejo, zo „swojich" papadnu.

Knjez Spitank je so **we to postaral,** zo 68 proc. trěbnych kamjeni za sakski stat so w hornjołužiskich skałach skazaja a naspomni, kak njehańbiće so wjednik narodnych socialistow, v. Killinger, w sakskim sejmje zadźerži. Tamny „ratař" Cuno Meyer (po mjenje dr̀e Zidź) z Weinböhla, kiž na jich liščinje steji, ma dwaj kórcaj pola a **plahuje na nich hromak** (Spargel). To je potajkim „zastupjeř jich ratarstwa". Z přećom, zo so njeby žane Zeignerowe knježeństwo w Sakskej wospjetowało, skónči knjez Špitank swoju rěč, ke kotrejž so powšitkownje přihłosowaše.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 10. šmažnika 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,188	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,346	100 čěskosł. krónow	12,419
100 šwajc. frankow	81,075	100 franc. frankow	16,425

Barlinjska burša je wčera swowa strucži a kursy efektow so feštlnjowachu. Wiki i dołžnymi a rentowymi licženjami sapiśachu swjetschu postupowoze kursy.

Produktowe wiki běchu sajo jara žiwahne a płaćiny stejachu stłóčene. W hotowym so nje wowiš 15 pj. słyšu. W termińowym witowanju běchu płaćiny pschenizy, rožki a wowsa sajo snižene. Wčera płaćesche zemnak

w Barlinje

rožki 8,60—8,85 hr., jećmjenja nasymskeho 8,35—9,10 hr., wowsa 7,50—8,10 hr.,

w termińowym witowanju

za julii: pschenizy 14,80—14,77½ hr., a rožki 8,50—8,47½ hr., wowsa 8,20—8,25 hriwnow,

za september: pschenizy 13,15 hr.,, rožki 8,65 hr., wowsa 8,27½—8,35 hr.,

za oktober: pschenizy 13,15 hr., rožki pak 8,70—8,72½ hr., wowsa 8,42½—8,45 hr.

Witi schtwórtk w Kamjenju.

Sydrojcy tal 20—50 pj., jadźna loboda 20 pjenjezkow, hromak 40—80 pj., cžerwjeny tal 20 pj., bały tal 25 pj., zybla 15 pj., kotrabi 20 pj., morchej 20 pj., seleraj 15—40 pj., korki 35 pj., słotej 6—12 pj., běrny jędźmo 2,50 hr., butra 1,70 hr., jeja 10 pj., prošata 24—35 hriwnow, běhati 65 hr., huńby 6,50—7,50 hriwnow.,

Witi sadźenju schtwórtk w Lubiju.

Butra 70—85 pj., jeja 9—10 pj., twaroh 25 pj., lany wolij 1,80 hr., hromak 0,30—0,80 hr., cžerwjeny tal 20 pj., zybla 10—20 pj., morchej 25—35 pj., jadźna loboda 15—25 pj., kotrabi 12—20 pj., rjetkej 10—20 pj., jabluka 15—30 pj., kón 60 pj., tibjata 3—8 hr., truskawy 60—80 hr., łošmački 15—30 pj., wiśnje 25—45 pj., holanske jahody 50 pj.

Witi sadźenju rjedu w Halschtrowje.

Pschenica 14,80—15 hr., rožka 7,30—7,50 hr., wowsa 7—7,30 hr., běrny 1,50—2,50 hr., syno 3—3,50 hr. a słoma k pizowanju 2,30 hr., k płanju 1,70—2 hr., wotrepje 3 hr. — Butra 80—85 pj., jeja 10 pj., prošata 24—38 hr., běhati 70—90 hr., huńby i prénim pjerjom 7—9 hriwnow.

Witi schtwórtk w Khocjebuzu.

Howjaze mjaso 1—1,40 hr., cželaze 1,20—1,30 hr., skopjaze 1,30—1,40 hr., zwinjaze 1,20—1,50 hr., jeja 10 pj., butra 1,50 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,50 hr., holbje 80—110 pj., kury 2—4 hr., kapony 1,80 hač 3,50 hr., huńby punt 1,80 hr., kotrabi 5 pj. schtuka, běrny 3,50 hr., schpižuki 1,50 hr., liny 1,40—1,70 hr. łošmački 20—25 pj., truskawy 40—60 pj., wiśnje 40 pjenjezkow hač 60 pjenjezkow, prawoki 1,20 hr., šturjatka 80—90 pj., łošaki schjere 40 pj.

Swinjaze witi wčera schtwórtk w Khocjebuzu.

Pschihnjeli běchu 1165 prošatow a 257 běhatkow. Wone płaćachu

prošata:

małe	18—23 hr.
šrjenje	23—27 hr.
wulke	27—34 hr.

běhaki:

małe	34—55 hr.
šrjenje	55—75 hr.
wulke	75—95 hr.

Słotne witi jatschtwórtk w Barlinje.

(Magazinchof Friedrichsfelde.)

Na pschedań běše 345 dejnych kruwow, 12 prósinkow, 116 cželatow. **Witi** schpatnje dźěchu.

Płaćachu za dójne a wupołoženke kruwy 300—550 hr.

Za wupołoženke jałowy 270—460 hr.

Witi rjenchu (konj wčera w Drjezdźanach

běchu sajo šnadne. Sswini dorje njeběchu wjele pschiniwjesli, tola tute też njekupowachu, khibatsi za šnjeńe płaćišny. Płaćišny tučnych swinji cžuśišnje ležnjachu. Też cželata schpatnje dźěchu a płaćišny popuschćowachu. Mjane cželata běchu dorje žane, dokelž pschi tak mišich płaćišnach ratarjo rjane cželata radźeje wjalaja.

Słotne witi wčera w Khocjebuzu

běchu šrjenje. Koni běchu 125 (poslednje witi 20.5. 146) pschihnali a 11 žrjebjatow (15).

Sšrjenje konje płaćachu 290—480 hr.

Rjane konje płaćachu hač do 700 hr.

Howjadow běchu pschihnali 121 kruwow (180), 64 prósinkow (128), 40 cželatow (40), 17 wołow (32) a 5 bykow (22). Sšrjenje kruwy pschinješechu 230—400 hr. a rjane hač do 600 hr. Prošata jara łubjenje dźěchu, płaćišny pornjo pobledźenym witam wo 5—10 hr. ležnychu.

Pschihłosowja:

Dołzu do domu se wšow, k 1. 7. do Budyschina na Seminarsku hasu 9.

Pschedawarnju, Lehmanez konditorija w Budyschinje na Sserbskej hasy.

Pjelarstwo, Schumann w Biskopizach.

Pohonca, Eugen Kruck w Lubiju.

Kuchinju, knježi dwór w Wětym Khołmcu.

Na pschedań:

Wós dźěcžazy, nimale nowy, w Cžerwjenych Noslizach cžisło 16.

Krowa mloda, žyława, wyšokobuńcželna, w Nowej Wšy 4 pola Hušti.

Krowa mloda, žyława, wyšokobuńcželna, podšabina, w Nosdezach cžisło 29.

Prohata, Mischkat we Wolschinizy pola Lubija.

Koło motorske, Weber'a holdzeńz w Hajnizach.

Sšudnizy na pschesadźowanje

sobotu 21. šmažnika 1930:

w **Biskopizach** na šudnistwje dop. w 10 hodź. wschelake meble, schijaze maschinje, klanimy na wobsedź a někotre klumpy a ruczna nadróma wałza,

w **Hródku** na finanznym hamcze jitwa cžo. 15: pišarskej strojej, billard, waha, pišarskej blidze, tišla, pjenjezkej kamorai, jitwiny wuhotowanje, pschescheiwaza maschina, tredenza, büfej, knihowy kamor,

Sšudnizy pschesadźowanje ležownosćow.

Khěža, kluschaza Ernestinje Emiliji Iwsk. Nychtarjowej rodź. Wrabcez w Budyschinje na Lagaretskej dróhy 3. Khěža je hódna 14 210 hr. Wopalna pokładnja 19 400 hr. Dźeń pschesadźowanja budże schtwórtk 7. 8. 1930 dop. ½9 hodź. w Budyschinje na šudnistwje, jitwa 141.

Skarowe zlenje.

Produktowe wiki dźenja dop. 3411 hodź. w **Barlinje: Wiki su jara mérne pschi botanych płaćišnach.**

Dop. 3412 hodź.: Kaž psched hodźinu, tola je žito na wikach žadne a płaćišny trochu stružene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe symjo po tuni abo 1000 kg, hawak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	19 6.	18 6.		19 6.	18 6.
Pšenica	301-305	—	kruwy	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172 177	woły	19-21,50	19-21,50
naz. ječmjeń	—	—	podšwi lanjny	15-17,25	15-17,00
nal. ječmjeń	167-189	167-189	wołe lanjny	21-23,50	21-23,50
wows	153-162	153-154	praselata	—	—
kukurica	—	—	rans. wosawk	10-11 6	10-11 60
pšeńa muka	3 42 6	34 4 0	lany wosawk	15-16 25	15 16,25
rżana muka	21 24,50	21 24 25	wop. melasa	—	—
pš. wotruby	7 8 0	7 8 10	ty rni kruški	12-13 20	13-13,00
rżane „	7-8 00	7 8 0	syno, 50 kg	1 40 1 6	2,00-2,54
raos	—	—	rżana słoma	0 80 1 00	0 85-1,03
hróch Viktor.	24-29,00	24-29 8	pšeńc „	7 1 85	0 85-1,01
rane symjo	—	—	wowsna „	65-0 75	0,65-0,75
pjenjezki	17-18,0	17-18.0	hrochna „	0 65-0 75	0,65-0,75

Wične płaćizny sriedu 19 VI	**w Kamjencu** za 1 centn. Wšo po złotej hriwnje	**w Lubiju** za 1 centn.
Pšeńca	14,80—15,00	14,50—14,80
Rožka	7,30—7,50	7,30—7,50
Jećmjeń (nalět.)	9,00—10,00	8,00—8,75
Wows	7,00—7,00	7,20—7,50
Syno	2,00—2,30	3,00—3,75
Słoma z maš. młóc.	1,80	1,40—2,00
Słoma k zaslanju	1,50	—
Słoma z ruku młócena	—	—
Běrny pola ratarja	2,50	2,50—3,00
„ hač na železnicu	—	—
Butra	1,70—1,70	0,70—0,80
Jeja	0,10—0 10	0,09—0,10
Pšeńčne wotruby	6,00 6,25	5,30—5,50
Rżane wotruby	5,75—6 00	5,3 5,50
Pšeńčna muka	26,00	22,0—23 5
Rżana muka	14,00—14,25	13,25—13,75
Prosata, wutke	24,00 3,00	—
„ „ srenje	—	—
„ „ małe	—	—

Płaćizny rězneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

19 junija

9 wol., 3 byk., 4 s.o.c. o kruw. 718 6
161 wowc., 426 swim.

Płaćizny za

cželata: 1. — ; 2. 76—82 3. 67—74 4. 55—65.
swinje: (přez 300 pt.) 56—58 2. (240—300) 60—61
3. (200—240) 60 62. 4. (160—200) —.

Z Łužicy.

* **Se. Salomja** n. S. Pschi hraikanju sniesboži schcicźětna holczka dźiakonja Bettera. Sabłyny do awta a jo słóńca srani. Wjednik awta ninna winn.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Dschatza.** (Esmjerc̀ w powołanju.) Wutoru wjeczor wokoło 7 hodź. padze rjadowar G., tiž w autobusu służbu wukonjesche, na jśibje do Lipska j wosa a wosta bjes wědomja leżo. Won běsche so najźerje na wojowe durje shlenył, tiž so wotewrichu. Snjesbożeneho dowjesechu do Dschatzskeje khorownje, hdźeż je wón wědomja wjazy njenahwschi wumrěł.

* S **Kamjenizy.** (W garaži śmjertnje snjesbożił.) W jenej autowej garaži na Jahnskej dróhy namakachu pondźelu wjeczor 22ětneho schofera morwehu leżo. Won běsche najźerje motor wupruhowacź chcył, pschi cźimż su jeho benzinowe plumy morile.

* S **Klingenthala.** (S dróhowej walzu morjena.) Po žuželownych Graßlizach jedźesche nakładny automobil i pschipowěsnjenej żelesnej ruczanej dróhowej walzu. Nadobo so walza wottorhny a so nasad kulesche na mosćik. Wona potorhny żonu, ju hrózbne srani a mori. Małe dźeczo, tiž běsche żona na ruzy měła, bu w stronu wjerhnjene a so srani, so dyrbjachu jo do khorownje dowjesć.

* S **Wróžkawja.** (Wódra na niku wodu.) Pschi trajnej žuchoże je woda we Wódrje tak jara spadła, so su tódze dyrbjale jedźicź pschesłacź. Mjes Wróžkawjom a Briegom steji 400 tódzow na pěsku a njemóža dale.

Krótke powěsće.

W Lehmgrube pola Bebry w Duringskej so wutoru popołdnju pjerschcź wotwali a tijoch twarschich wuczołnikow pohrjeba. Jenemu so poradźi, tak dałeko wuswobodźicź, so móžesche wo pomoz wołacź, so jeho wumochu. Tamneju morweju wuhrjebachu.

Po powěsći z Washingtona je amerikanske ministerstwo namórnistwa 322 bombowych letadłow za 200 000 puntow sterlingow skałało.

W Ssischuistjenje blisko Tientsinsko-Pukawskeje żelesnizy w Chinesjskej je munizijowy skład rosbuchnył a 24 wosbow, offizéra a 23 wojakow, morił.

Rozbuchnjenje w Lüttichu.

180 bleschow žitkeho powětra rosbuchło.

W Lüttichskim pschedmjesću Ougrée śrjedu rano 180 bleschow žitkeho powětra rosbuchny a mjes wobydlerstwom hrózbu a bojosć wubudźi. Prěnjemu rosbuchnjenju, tiž so wokoło 4 hodź. w jenej tamnsjchej fabrizy sta, sćěhowasche w krótkim cźasu wo pol hodźiny 100 dalschich rosbuchow. W znym mjesće so wjele woknowy schtleżow rospuka a hewak hischcźe wjele schkody nasta. Wobydlerjo so je spanja wubudźichu a cźekachu jenoż lokko swobłekani na dróhu. Dźel fabriki, w kotrymž so rosbuchnjenja stachu, so zny, sdźela też j wohnjom, snieźi. Někotři dźěłacźerjo so cźežko wopalichu.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěć wo wjedrje za jutšischu zhodu:** Rjenje, žuchu, horzo, tola su njewjedra mózne. W Jendželskej so deschcźuje. W połnocnej Europje rjenje, cźopło a žuchu.

* **Schtwórtk dopołdnja su w Kamjenzy wilowarja Wilkelma, jeho mandželskin. jeho 13 lětnu dźowku a 16-lětneho kuzła we wowohdlenju j plumom sajedojcźenych namakali. Mandželkaj a syn běchu hižo morwi. Dźowku, kotraž hischcźe źiwjenjowe znamjenja pokasowasche, su do łožerinje dowjesli.**

* **W Göttingenach staj sebi dwaj studentaj pjenjezne nuzy dla źiwjenje wzałoj.**

* **W Essenje je so na Helmholtzskej dróhy farmork wjerzor psched jenej khěžu jenża zapadła a 20 metrow hłuboka a 30 metrow schěroka dźera je nastała. Na dróhy hrajkane dźeczo je so do hłubiny hobu storkło a so zafypko. Hač dotal je njejsu mohli wunyzeć. Tež jedyn wós je so we hłubinje zhubił. Pod městnom zapadnjenja su njeczo stare podkopki byle, w kotrychž su psched 40 lětami pschestali dźełacź.**

* **W Detmoldu bě so w jenym prozesu strascheny słótnik Hofrat, kotryž je so ke khłostanju na 10 lět zasudźił, jako swědk słyschał. Hdyž cźerjoda swědkow j posudźerjow wunděe, so Hofratej poradźi, so w cźischcźenym wot zastojnika łunycź a cźekacź. Hač dotal jeho njejsu popadnyli.**

Dřewiana Biblija.

We wosadze Svartsjö we Bärmskim kraju je cźłowjek, kotryž je jara sbožowny. Njeje to dostojny knjes farar na rjanej farje, tež žadyn je samožitnych burow, žana žydomnaczełetna nałoda holza, je to stara khuda Bolla Oestlundez w saštarańi.

Jako běsche wošom lět, woja ju jeje macź jónu žobu do zyrkwje. Hdyž wona pschi stronje maczerje po wulkej khoddze horje krocźeschе, bu wona zhubjena na wulku biblija, kotraž na woltarju leżesche. Běsche tolsta a dostojna, cźorna a žwěcźata. Na khribjeczu žwěcźesche so BIBLIJA w poswoczenych pišmikach, na stronje sybolesche so złoto. To jahori ju tak jara, so njewidźesche ani kražnscho žwěcźenika, ani žwěcźkow, njewidźesche nicźo druhe hacź jenoż biblijn.

Na bibliji stejesche dwěrucźny złěborny žwěcźnik. Tole sarjadowanje jesda so ji bycź spodźiwne, haj, nimale njezhłyschane. Cźohodla stejesche žwěcźnik na bibliji? Njebésche biblija pschesiwjata, so by na njej žmeł žwěcźnik stacź? A běsche-li też se złěbra?

Pschichodnu njedźelu, a hischcźe na mnohich njedźelach, prosischeschе wona, hacź njeby žmeła žobu do zyrkwje hicź. Chzyschе tam, so by byla pschitomna, hdyž so wulka kniha wocźini. Njedźelowaschе, so stanje so to na někajtim wyšokim žwjatym dnju. Ale biblija wosta zyle mérnje pod žwěcźnikom leżo; nichtó so jeje njedótkny.

Jeneho dnja zhraba so wona a woprascha so macźerje, hacź wona wě, hdy budźe farar wobrasy wulkeje knihi w zyrkwi pokasowacź.

„Kajseje knihi?" woprascha so macź.

„Haj, tamneje, kotraž leži na woltarju."

„Lube dźeczo, to dźe je jenoż drjewjana tyjka. Leži tam, so by žwěcźnik na nicźim mohł stacź."

To běsche žurowe pschesłapjenje. Tak wulkeje bolosće njebě hischcźe je žana jaczowa. Sshlyš wutšelichu jej j wocźow. Macź na nju zyle naštrózana pohlada.

„Haj, ale Bożedła, cźohodła dha ptakasch?"

Běsche pschejara bojasna, so by wotmolwiła, schtoż běsche wěrnosćej, so płakasche, dokelž njebudźe rjane wobrasy ženje wohladacź. Město toho prajesche wona, so ma strach, dokelž mohł so Bóh luby Knjez wschitkich wobacź, ma wopaczneje biblije, kotruž běchu na woltarju nałožili.

„Schto bledźicź tola do skupych wjesow" wotmy macź krucźe. „Bóh luby Knjez hižo wě, tak to swinje. Běsche tež tu we wosadze, kaž we wšelkich druhich, cźischcźana zyrkwinska biblija, ale jeneho dnja so zyrkej wotpali, a biblija so bohu, a natwarjenje zyrkwje bě tak drohe, so wosadze njeběe wjazy możno, sebi woprawdźiteje biblije wobstaracź."

Hdyž holczka tole słyschesche, pschebiwja sebi nješto zyle wulke. Najprjedy bu tak wjesoła, so pschestachu jej słzy bězeć. Tak dołho hacź by była žiwa, by sebi wuzłała na tónle wokonik, jako na najrjeńscho khwilu žiwjenja.

„Schto płacźi jena biblija?" so woprascha.

„Ach, to dołha tak wjesće njewě. Měnjichu ty zyrkwinsku biblju?"

„Haj, jenu j mnoho wobrasami."

„Ta pschińdże wyšoko, taka płacźi šnadź polsta krajnych toleri."

Polsta krajnych toleri! To jdasche so tola bycź njezmérnje wjele pjenjes, ale wona dźerżesche so rošuda krucźe. Tak rucźe hacź budźe wulka a móże cźahnyc na służbu, nalutuje sebi tamne polsta krajnych toleri, so móże zyrkwinsku wołtadźe dacź woprawdźitu bibliju, kotraž móże so pokoźicź na woltak.

Tole potajkim bě nadawk, kotryž bě ju wjedł psches žiwjenje a je cźinił bohate a rjane. Druhi cźłowjekoju wotroicźechu, běchu žiwi a pominychu so sašo, bjes toho, so buchu wedźeli, cźohodła. Ssnadź běsche tole pschicźina, so buchu tak mnohi j nich skaženi. Ale j njej běsche to hinak. Wona wědźesche, cźohodła bě ju Bóh na žwět sadźił.

Sa cźłowjeka, kotryž ma dopjelnicź nékajki nadawk, je žiwjenje tak krótke. Wona njewědźesche žama, kak so ji ja, dha bě hižo tak dałeko, so dyrbjesche so pschepraszicź do domu sa starych.

Ale kak móże žebi někto nécźto, liž žedźi w khudowni, polsta tolerjow nalutowacź? Tola, to hodźi so hižo cźinicź, ma-li cźłowjek dźowku w Amerizy. Dźowka pschipółjesele j cźahami pschesso sašo jónu waczok nowinow. W khudowni so k tomu smjerjachu, so wona swojej maczeri amerikanske nowiny sejele. Ale stara macź žebi tak njemyzli, ale pschehlada je dokkadnje. Druhdy namaka we waczoku nowinow małe židźane rubiscko, druhdy dwědollarsku bankowku.

(Pokračowanje sceźehuje.)

Směški.

To njeje nicźo nowe! . . .

Wobkorzeny (pschi pschesłyschowanju): „. . . a někotre dny pospožicźa, hacź bych so woženił, windyri wójna." . . . .

Ssudnik: „To bywa stajnje tak!"

Towarstwowski powěstnik.

Spěwna kuzka „Lumir" spěwa. sobotu 21. smažnika popołdnju w 4 hodź. we „Worjole". Přińdźe wšitcy a budźe z dypkom. R. J.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšk: G. Janak w Budyšinje.

Serbski ludo — wotcewŕ woči!

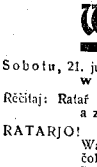
Žadyn hłós nacionalnym socialistam! Woni su zastupjerjo **imperialisma** a **nasćuwanja Indow.** Jich hesło je

ludowska njeznjesliwosć

Chcećе-li zdźerżenje a hajenje Wašeje serbskeje swojoraznosće w rěči, nałožkach a kulturje, **potom žadyn hłós Nacijam.**

Jenoż demokratija zaruči škit narodnych mjeńšinow

Wikowarnja z jězdnymi kołami Fuhrmann



w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10
jězdne koła, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami
Wěcywustojna wuporjedźerńja
Telefon za wotmajeński awto **3004**
za kwasy, kěcźna, zawjeseleńske a wobkhadne jězby

Wustupowanje burow

Sobotu, 21. junija dopołdnja w 10 hodź. w salomaj Krony w Budyšinje

Rěcźitaj: Ratař zapósłanc němskeho sejma Willikens z Barlina a z Tschammer a Osten z Maleho Dažina.

RATARJO!

Waša nuza dźeń a bóle přiběra, dajće sebi rozjasnić cohodła Štó přinjese wumoženje?
Přińdźće z čřjodami!

Swobodna debata! Žiadźa nimaju přistup! Přinožk za wudawki 30 pj.

Nacionalsocialistiska němska dźěłaćerska strona
(Hitlerske hibanje) Budyska wotnožka

Waše wumoženje jenoż hišće **lisćina**

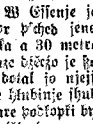
Wysokosućelna, sylna, čehniwa

kruwa

je na předań
w Rachlowje čo. 17 p. Kubšic

Wupjerki

jenoj dobre, tej jeschite, ma



A. Kasper

(mějicźel A. Pilopp)
w Budyšinje, Burglehn 11

Gardiny rolleaux vitraže

Wósk. rub, 100 šěr, mtr 1.50
Přikrywy na sofy, dołhe 2.50
J. ERLER w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 10

K wólbam do sakskeho sejma 22. junija woli Serb

— lisćina 6 —

Sakski wjesny lud

Schladebach / Špitank

Opel
za 2 wosobje 500 hr. Měrkow 19

Nawěšćki přinjesu wuželk

Serb

njezapomń 22. junija swoju winowatosć

Wol lisć. 6 „Sakski wjesny lud"!

Schladebach / Špitank

1880 Jubilejne měšenje 1930

Mała buna „C"

Z doma Klemm-kofej

Wuběrny dobry ludowy bunowy kofej po **8.—** hr. za punt, ¼ punta **75** pj.

Žadajće sebi jenoż originalne zawalki

Skład w cyłej srjedźnej a rańšej Sakskej

Klemm-kofej, wulkopalerńja w Drježdźanach-A. Póstowy kašćik 63

Příloha k čisl 141

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 20. junija 1930

Saksey hosćencarjo pebuchu w Lubiu.

Sajdźene dny sthadźowaśe žo jwjatk sajstich hosćenzarjow k jwojej 44. hłownej zhromadźiśnje we Lubiju. Synditus dr. Ziegler pśednoschowaśe wo „Sbĕranju sarjadnitich sarunanjow a hosćenzarśtwje“. W jwojim pśednoschu pśi skorźeśe wožebje na wuspěch dawk sa korczmarśtu dowolnosć. K temu žo resoluzija jenohłósnje pśichija, w kotrejž žo wuzběhnje, so wyschnosće žadźby sarunanja husto jara wischelako a to we krótkim cźasu postajeja. Sbĕranje sarunanja měko tola pśichodźejcej jenoj sarunanje próznu, tiž je sarjadowanjim djełom nastanje, ale nic pjenježne žórtko. Sarunanja měte žo po zyłej Sakslej jenat ibĕracź a k temu maju bacź śnjeźliwe. Wołebje žo teź skorźesche na wischelake sarunanja sa podlĕśchenje polizajśtaje hodźiny.

Sa pśenjeho pśichedźydu žo Gelbka sažo wuswoli, pśi wosthadźenja mĕsta druheho pśichedźydu bórze ke wjetśchim wurĕźowanjam. Postajenaj bĕschtaj kandidataj ſ Lipśka, wobsedźeŕ kofcejownje Mühlpforth a hosćenzaŕ Müller. S 90 hłosami pśeciwo 44 hłosam wuswoli žo Mühlpforth. Bliźschi jwjatkowy sjezd budźe 1931 w Frankenbergu a 1932 w Drjezdźanach ſ wulkej korczmaŕkej wustajenju.

Cyrkwinske powĕśće.

1. njedźela po swj. Trojicy, 22. junija 1930.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi zmĕje faraŕ Kapleŕ rano w 7 hodź. nĕmske Bože wotkazanje, we 8 hodź. nĕmsku a dop. w 9 hodź. serbsku Bożu službu. Popołdnju w 2 hodź. towaŕstwo młodych holcow. — Wutoru wječor we 8 hodź. swjatońcnosć na hrodźišću.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska, ½10 hodźin nĕmska Boża služba. — Wutoru wječor we 8 hodź. na starym pohrjebnišću Janska swjatońcnosć.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. zmĕje faraŕ Bóje nĕmsku spowĕź, we 8 hodź. faŕski vikaŕ Hänichen nĕmske a dop. ½10 hodźin faraŕ Bóje serbske pśedowanje ze swjećenjom 400létneho jubileja Augsburgskeho wĕrywuznaća. Zbĕrka. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwućowanje trubarjow. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć towaŕstwa kśeśanskich młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towaŕstwo młodych holcow.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. je serbske kemšenje, faraŕ Handrik-Poršiski.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. serbska spowĕź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. nĕmske kemšenje. — Wječor ⅛8 hodź. swj. Jana nutrnosć na nowym pohrjebnišću, zdobom k dopominjeću prepodaća Augsb. wĕrywuznaća pśed 400 lĕtami.

Z Hodźija.

Faraŕ Wjezaŕ zmĕje rano w 7 hodź. serbsku spowĕź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. nĕmske kemšenje zdobom ze swjedźenjom 400-lĕtneho jubileja Augsburkskeho wĕrywuznaća. Cyrkw. khór spěwa: „Bože wulki, wšehomócny!“ (Maximilian Stadler). — Boža služba za dźĕći wupadnje.

Srjedu wječor we 8 hodź. zmĕje k. Zimmermann z Budyšina w spomožeśkim domje biblisku hodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. nĕmska Boża služba. Zbórka za wosadnu cyrkej. Pop. w 2 hodź. rozrĕčowanje z konfirmĕrowanej młodźinu.

400létny jubilej Augsburkskeho wĕrywuznaća. —

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin nĕmske kemšenje (pśedowanje cand. theol. Böttger). We 14 hodź. dźĕćikemšenje.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowĕź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. nĕmske kemšenje, (we wobćmaj so 400létne wobchód Augsburkskeho wĕrywuznaća wospomjeći). — Dop. ⅛11 hodź. dźĕćikemšenje. — Pop. w 3 hodź. nĕmska spowĕź z Božim wotkazanjom, faraŕ Wiesa-Hudźinjanski).

Pop. z dypkom 2 hodź. krótke wuradźowanje z towaŕstwom młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Dopołdnja w 10 hodź. swjedźeńske pśedowanje (400létne wopomnjeće Augsburskeho wĕrywuznaća). ½12 hodźin dźĕćace swjedźeńske kemšenje.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. nĕmska Boża služba, po njej dźĕćikemšenje. — Zbĕrka za wukubłanje ev. młodźiny w evang. wĕrywuznaću. — Pop. w 2 hodź. rozrĕčowanje ze konfirm. młodźinu.

Z Malešec.

Jubilejske wopomnjeće Augsburgskeho wĕruwuznaća. Rano we 8 hodź. serbske kemšenje, ½10 hodź. rozrĕčowanje z młodźinu, ½11 hodźin nĕmske kemšenje.

Z Minakala.

Cand. Rösler ma rano we 8 h. swoje serbske a dop. ½10 hodź. swoje nĕmske nastupne pśedowanje jako Minakalski faŕski vikaŕ. Spěwaś budźe na woběmaj Božimaj službomaj Minakalske spěwne towaŕstwo. Zbĕrka za Boži dom.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowĕź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin nĕmske kemšenje. Popołdnja w 3 hodź. nĕmske a w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowĕźu w Zarĕču.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. nĕmska a dop. ½10 hodź. serbska Boža služba, ⅛11 hodź. Boža služba za dźĕći. Jubilejne wopominanje Augsburkskeho wĕrywuznaća.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. budźe nĕmska spowĕź, we 8 hodź. nĕmske kemšenje. Popołdnju ½2 hodźin je w Poršicach kemšenje za wjetše a mjeńše dźĕći, ½3 hodźin towaŕstwo młodźencow w Poršicach, w 3 hodź. serbska spowĕź w cyrkwi. — Wutoru 24. junija wječor ½9 hodźin Janska nutrnosć na pohrjebnišću. Cyrkwinski a trubaŕski khór sobuskutkujetaj. — Zemrĕła po znjezbożenju: Marta Gertruda Wagnerec, služobna w Poršicach, 20 l. 7 m. 24 dnjow.

Z Rakec.

Sobuswjećenje swjedźenja swj. Jana kŕćenika: Rano we 8 hodź. serbska spowĕź a Bože swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin nĕmska Boža služba. Popołdnju w 3 hodź. serbske kemšenje (ze spowĕźu) a Boža služba za dźĕći w Hermančanskej šuli. Zbĕrka. — Póndźelu rano w 7 hodź. piskanje na wóźi a rańša nutrnosć.

Z Rychwalda.

Dop. w 9 hodź. je nĕmske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. swjedźeńske pśedowanje (400létne wopomnjeće Augsburgskeho wĕrywuznaća.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowĕź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin nĕmske kemšenje. Zbĕrka. W 11 h. kemšenje za dźĕći. — Wutoru 24. 6. wječor we 8 hodź žónske towaŕstwo pola Haškec we Wóslinku.

Přilopk.

* **Hołza na polu žo spalíła.** Pola Pleśa w Schlesyjskej Gĕtna Joška Dudźikej na polu woheń sadźeła. Pśichi tym žo dźĕśćowa drasta zapalí. Hołza žo tak ślĕ wopali, so bórzy po domjesenju do thorownje wumrĕ.

* **Semjerinaj wušudoj w Gdanisku.** Pśicheđ Gdanskim pśichiśaźnym ſudom mĕśejschtaj go dźĕśaćeŕ Meiß a Brandt samolwicź. Wonaj bĕschtaj wobstorźenaj, so staj lĕtśa nałeto w Barendtu w Gdanskim ſwobodnym stacźe wobydlerku doma thudych Skodellowu ſ pschemyślenjom morilo a ji jeje znadny pjenjes rubiło. Ssud žo pśichi jednanju pśicheđwĕdźi, so staj kśomitaj mordaŕstwo mĕśej wotwźěźane a pśihotowane. Po namjeźe statneho wźěźnistwa ſud wobeju wobstorźenuju k ſmjerći ſajsudźi. Wonaj wušud pśacžo pśichijesthaj.

* **Cźmjela skopcźkow w Thuhoštwjanstej.** W Bacźay ſu žo jewile roje mulkich ſelenych skopcźkow. Tute ſu wjele straſchnische dyźli brune skopcźki ſ Marokowskeje. Ssu tam na wschelakich mĕśtnach wschę źita wotźrale. Hacź dotal je žo 5,5 milijonow ſchkodnikow sniczało. Kataſtrofe wotdźelenje banowiny poſtajśuje gmejnam trĕbne ſrĕdki k wojowanju pśeciwo ſchkodnikam.

* **Cźežke njewjedra w Jendźelstej.** Ssrjedu popołdnju nad Londonom a po zyłej Jendźelskej cźežke njewjedra zychnowachu. Nĕźiny pschewobwrocźiśu žo do jesorow, dróht do torhazych rĕkow. Je wjele ſchkody nastało. Biłst ſaraſy dweju cźłowjekow, mjes kotrymiž bĕśche mĕśitcźeł śadźetnje pśichi wubĕhowanju koni w Aśocźe. Wubĕhowanje dyrbjeśche pschestacź, dokeľ žo wubĕhowaniśćego do jenicźkeho jesora pschewobwrocźeśche. W mĕśicze ſanym po nĕkotrych dróhach njebĕśche mózno jĕdźicź.

* **Kaženy nózny mĕr.** Wĕśta Mary Brooks, tiž w Newyorkskej towaŕſchnoſći wulku róli hraje, wustupuje pśicheđ ſudom ſ žałowne ſtórźbu pśicheźiwo ſwojemu mužej. Wona njechca bźelena bycź, ale žada ſebi wuplaćenje ſumny pjenjes, tiž ji ſmóžna, wožebitu domjasnoſć ſebi ſawjeźeź. Jako pśichiźinu twudawa, so žo jeje nózny mĕr ſ khorobnym pśichiwnoczenjom jeje muža na njesnjesomne waśinje kaju. Jónu bź knjes Brooks zyły kofr polny buźkałow ſobu domoj pśinjeſł. Wón ſawjedźe je wjecźor tak, so žo jednym po druhim we budźenju wotmĕnjachu, tak so njebź mózno, w nozu na ſpanje pomyślicź. Druhi króćź dujeśche knjes Brooks pśicheđ ſpanjeſ ſtiwu ſwojeje žony w ſtudokej nozu na nĕkajkim ſchtrĕcźatem naſtrou, mjes tym so w pśichodnej nozy ſ krumjagym ſwonom wobſtatnje klinkaśe. Pśichi druhej pśichiležnoſći naźini w nozy ſ klepanjom wo ſejeny ſcherjagy ropot. Mandźeſlſtaj ſtaj ſatke jene lĕto wojenjenaj. Brookowa pak dyrbjeśche ſo ſama ſa ſoł lĕta po kwaźu do ſanatorija podacź, ſo by ſwoje nerwy, ſ nóznym mĕrjaśenjom ſeſłabjene, ſebi pomnjelnika.

* **To je ſej Amerika!** Policajſki president mĕsta Chikaga, Russell, a jeho namóſtnik Stege, ſtaj ſo ſwojeho ſaſtojnſtwa wſdałoj. S pśichiźinu je wulke roſtorjenje mjes wobydlerſtwom, tiž je po ſkónczowanju redaktora Lingla naſtało. Mjerjaja ſo na policiju, so njeje ſamotła morderja ſatśĕźiła. Magiſtrat a mĕśchczanſtwo ſaſtupjerjo ſu ſeſtajeli wubjerk, tiž ma kritu reorganiſaziju policije pśihotowjeſć. 80 wulkowobkhodnikow chze policiju ſ pjenjesami podpjeraś a pomhaś, so bychu ſo wobſtaźowanja na najſpĕſchniſche waſchnje pſchiſtajenym mĕſtnam powĕźe. K temu je ſo tehorunja pomjenował wubjerk, tiž wobſtejeſi je 16 ſobuſtawow. Ale teź ſłoſtniſzy njeſiju lĕni. Synſchczowne powĕźe ſdźĕła, ſo ſu wonſi ſaſitaſiſti ſoſtali ſwo 6 miliſonow dollarow ſwjedźeli, ſo bychu lĕpje napſchećžo po-ſtajili wojowaſ mohli.

* **35 miliſonow biblijow.** W Sjednoćenych Statach je ſo po ſjawnej amerikanſkej ſtatiſtiju w minjenym lĕcźe 14 miliſonow biblijow a Nowych teſtamentow pſchedało. To je 40 prozentow wſchĕch biblijow, tiž ſu ſo w loſtſchim lĕcźe po zyłym ſwĕcźe pſchedałe. Potajkim je 35 miliſonow ſwjatych pſmow do luda pſchiſchło. Edwards Mills, preſident nazionalneho ſwjaſta nakładnikow pſchi tutej ſkładnoſći wuſdĕhny, ſo w Ameriju biblije pſchezo bóle do cźerwjenych, módrych, ſijałkowych a druhobarbnych ſwjaſtow wjaſaja hacź do tradizionalnych cźornych.

* **Lawa do ſmjercźe ſatepła.** Njewjedźene dyrdomdejſtwo ſ lawom mĕſejſche njedawno farmaŕ Verneuba blizko Maſkinga wubĕdźiſ. Bĕ ſebi na hoſtwu wuleźał. Sſwojeho konja k atakſiji pſchiwjaſawſchi, woſtali ſo na thwilu wot njeho, dokeľ dźĕſche ja dźiwim ſwinjecźom. Wróćiwſchi ſo namaka jenoj hiſchcźe ſdyſi ſwojeho ſchtyrinohateho towaŕſcha. Kaž bźedy pokaſowachu, bu jeho łoń wot dweju lawow roſtorhany. Vermeulen, wyſoki, dubſtwy muž, ſeſĕkowaſche ſa rubjeźnikomaj a wutĕli na wobeju ſo wuſtĕlo. Mjes tym ſo ſaliwa trjechena ſo ſwjeſe, mózneſche law cźekuju. Vermeulen cźĕrjeſche ſlepje ſa nim a bórzy doſtcźeſe ſe ſranjenym cźeſto roſbudźeneho lawa, tiž ſo bjeſe wſcheho ſwojeſnu pſcheſcźĕrjeſ ſtaſi. Farmaŕ bĕ ſabył ſwoju tĕſbu ſnowa nabicź. Nĕſto njeſby druheho, hacź ſo na ſwoju ſamſnu ſyłnoſć ſpuſchcźeſ. Jemu ſo poradźi, lawa ſa pſedkwinej pazy popadnjeź a nĕſto ſapocźa ſo ſałoſtne wojowanje mjes cźłowjekom a ſwĕrjecźom. Law drje bĕ woſſtawnyſ, ſhubiwſchi wjele krwe. Ale wón nałuka Vermeulenej ſałoſtne rany na rukomaj a ramjenjomaj. Tón pak dźerźeſche je wſchĕmi hobrikimi mozami pźĕdkwinej pazy krucźe a kopałche ſobom ſe ſwojimaj ſ hoſdźemi nabitymaj ſchtórnjomaj do kulka. Słónczne ſwałiſchtaj ſo wobaj wojowarjej zyle wujchaſlenaj na ſemju, potom wſochnu ławu, tiž njeſiſche najſkerſcho doſcź do bliſkich ſekkow. Vermeulen njeſba ſo wojowanja, hacźrunjeź bĕ wjele krwe ſhubił. Wón wja ſwoju buſchkwizu, nabi ju ſ khwatkom a bĕżeſche ſa ſwĕrjecźom, do ſekkow, hdźeź ſ derje trjechenym wutĕlkom łóźcźu źiwjeńcźko ſacźeri. —

* **Sſmjercźpſchinoſchaze nowe cźrije.** Wóſkomłkłina ſchulerka Alice Ford je ſo ſ woporom hubjenje hedźaźych nowych cźrijow ſtaka. Mĕśejſche njeſboże, tiž wſchak ſo cźaſto ſtawa, ſo nowe cźrije, tiž bź ji macź ſ njedźeśeſi draſcźe, kotruž bź ſama ſeſchła, kupiła, ji njepſchidobnoſcźe nacźiniſchu. Alice wukórzi ſo na to macźeri, ta pak nĕnjeſche, ſo dyrbjała bołoſcźe bóle wutrobicźe ſniſeſ, ſo naſajtra budźe lĕpje, hdyž budźa cźrije ſnowa wubjeć. To pak ſo njeſła. Alice ſebi pjatu ſkerſcho hiſchcźe bóle ſrjhowa a njemóſcźe cźrije ſnowa wobjeć. Macź ſwĕrći tĕźtre ſaborjenje, ale mupleſche, ſo wſchak ſo to ſamo ſaſo da. Alice pak mĕſeſche njeſboże, ſo ſo jeje natura njepſchedźi. Ji ſo krew ſajedźeſ a dyrbjachu ji bołazu nohu wotſewjacź. Potom ſkónczi ſo cźerpjenje małeje bołcźi runje tak ſpĕſchnje kaž ſrudnje. Wona wumrĕ dwĕ hodźinje po operaziji, dokeľ bĕ ſo ſynmy woheń pchidał a krew ſajedźeźila. Tutón ſałoſtny wukóſcź pſchi wobſtaraniu por nowych cźrijow, tiž maju dźeźi ſtajnje ſa radoſtny podawk, njech macźerje ſnowa na to dopomni, ſo dyrbja ſcźinje na to dźiwacź, je-li jich lubuſcźi ſo hóriſcha, ſo nowe cźrije prawje njeſedźa a ryburja.

Wona njemóżeše cźitać.

Zyle nahle pośajta ſpĕſchnił, kotruž je 15½ hodź. ſe Brüſſela do Parſa jĕdźi. Nuſowy ſignal bĕ ſatlinczał, a wſchitcy puczowazy tykachu hłowu ſ woknom won. Saſtojnizy bĕhachu wokoło cźaſna, pytawſchi ſa njeſbożom. Nowinarjo tónczkowachu ſebi ſ dźiwim thwatkom ſwój wokoſnik. Nicźo njebĕ namakaſ. Stónczne pſchekroczi wjednił cźaſna wotdźeł po wotbźelu ſo by nałoženy ſignal namakał. Tu ſtónczne a wĕźo w pśeđnem woju, wiſaſche ſa pſchimadło, kotreź je ſe wojowym wjeſcom ſwjaſaje, niż ſnadź, ow hróſba, ſiwjenja próżny, nĕ, jednorje jedyn ſonjaźy mantl, zyle jednory ſtary ſonjaźy paletot. Pod nim ſedźeſche pſchećeľnje ſo ſmĕjo jeho wobſedźeŕka. Cźeſa kożuha bĕ ſignal wuſtorcźiła a cźaſ ſadźerźała. We ſwojej roſhorjenoſći, kajkuź ſebi ju jeho ſtuźba ſada, puſchcźi ſo wjednik cźaſna na winiźu, tak wona k temu pſchiſnóże, ſo mantl runje tam powſcha? Ale to je tola zyle dobre mĕſtno! rjekńe wona zyle naſtrójana. Nĕ, to je ſnaunjo ſa alarm, a hacź wona wocźi k cźitanju nima? — To njeje wona wĕdźała a cźitacź njemóże wona tak a tak, dokeľ wona k 40 prozentam analfabetow ſtuſcha, kotreź Belgiſka pſchezo hiſchcźe ma, dokeľ je ſo tam winowaroſcź ſchulu wopytowacź ſałke ſ cźaſom wójny napołokła.

Tak njemóżeſche wjednik cźaſna niczo druhe cźiniceź, hacź ſonje radźicź, ſo by tak ruce hacź mózno cźitacź nawukła. Se ſakomdźonjem 45 mjenſchinow mózeſche pſchiſchnił ſtónczne ſajo dale jećź.

Wona njemóżeše cźitać.

Zyle nahle pośajta ſpĕſchnił, kotruž je 15½ hodź. ſe Brüſſela do Parſa jĕdźi. Nuſowy ſignal bĕ ſatlinczał, a wſchitcy puczowazy tykachu hłowu ſ woknom won. Saſtojnizy bĕhachu wokoło cźaſna, pytawſchi ſa njeſbożom. Nowinarjo tónczkowachu ſebi ſ dźiwim thwatkom ſwój wokoſnik. Nicźo njebĕ namakaſ. Stónczne pſchekroczi wjednił cźaſna wotdźeł po wotbźelu ſo by nałoženy ſignal namakał. Tu ſtónczne a wĕźo w pśeđnem woju, wiſaſche ſa pſchimadło, kotreź je ſe wojowym wjeſcom ſwjaſaje, niż ſnadź, ow hróſba, ſiwjenja próżny, nĕ, jednorje jedyn ſonjaźy mantl, zyle jednory ſtary ſonjaźy paletot. Pod nim ſedźeſche pſchećeľnje ſo ſmĕjo jeho wobſedźeŕka. Cźeſa kożuha bĕ ſignal wuſtorcźiła a cźaſ ſadźerźała. We ſwojej roſhorjenoſći, kajkuź ſebi ju jeho ſtuźba ſada, puſchcźi ſo wjednik cźaſna na winiźu, tak wona k temu pſchiſnóże, ſo mantl runje tam powſcha? Ale to je tola zyle dobre mĕſtno! rjekńe wona zyle naſtrójana. Nĕ, to je ſnaunjo ſa alarm, a hacź wona wocźi k cźitanju nima? — To njeje wona wĕdźała a cźitacź njemóże wona tak a tak, dokeľ wona k 40 prozentam analfabetow ſtuſcha, kotreź Belgiſka pſchezo hiſchcźe ma, dokeľ je ſo tam winowaroſcź ſchulu wopytowacź ſałke ſ cźaſom wójny napołokła.

Tak njemóżeſche wjednik cźaſna niczo druhe cźiniceź, hacź ſonje radźicź, ſo by tak ruce hacź mózno cźitacź nawukła. Se ſakomdźonjem 45 mjenſchinow mózeſche pſchiſchnił ſtónczne ſajo dale jećź.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militärstande oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšću, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćowace banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo scěhowkam čełneho zujezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde zujezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lětakšku pomoc pytać. Swjatne zujezbożenja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin słonje najpowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutejo banki kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Čisło (Nr.) 142 — Budyšin — Sobotu, 21. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Njedźelu 22. junija su wólby do sakskeho sejma.

Jutśe, 22. junija, žo rozsudźi, hač žo nasch žerbšći wólbny kandidat knjes **Schpitank** šnowa do sakskeho sejma wuzwoli. Wojowanje budźe tón króć horje. K nazionalnym socialistam žu žo někto hišćeze też Hugenbergowi pschiwisownarjo pschidali, so bychu burow se sejma wuciskowali. Stari pschećiwnicy burow žu sašo postanyli, i lećiwymi rěčemi burow narěčeć pytaju, so bychu jim swój hłós dali. Tola wopomnjeće, jenož bur ma pokne sposmjenjenja sa burske interesy, niz někto, kotryž nad burami steji. Tohodla hłosujeze jutśe wschitcy ratarjo sa **lisćinu 6**, w kotrejž žerbšći bur **Schpitank** na 4. městnje stej. A też rjemjeslnicy a dźěłaćerjo tak cźiniće! Burjy wólbni kandidatojo lisćiny cźišćo 6 też wasche sajimy sastupuja. Runje tak njech žo cźełedź wólby njedźaluj a njech hłosuje sa lisćinu cźišćo 6. Winowatosć tuždy Sserba je, njedźelu 22. junija žo pschi wólbje wobdźělić a je swojim hłosom **lisćinje 6 „Sakskemu wjeśnemu ludej"** k dobyću dopomhać. Njech nichtó doma njewostanje! Schtóž žo wólby wostaji, ź tym jenož njepschećelske strony podpjeruje.

Moldenhauerowe wrócostupjenje so přijało.

Němski president ſ **Hindenburg** je po namjeće němskeho kanclera němskeho ministra profesora dr. Moldenhauera se sastojnstwa němskeho finanzneho ministra puschćił a němskemu kanclerej dr. **Brüningej** porućił, so by hač na dalše dźěła němskeho finanzneho ministerstwa sestawał.

Wróćostupjenemu němskemu finanzmu ministrej **dr. Moldenhauerej** je němski president ſ wosobinskim pitznom sa słužbu, kotruž je Němskej **jako** hospodarski minister a jako němski finanzny minister wopokazał, žiwy dźał ſ wutrobnymi słowami wuprajił.

Posledni rozsudźazy nastork k słónčnemu wróćostupjenju dr. Moldenhauera je rozrěčenje dako, kotrejž je wjednik němskeje ludoweje strony, dr. Scholz, ſ němskim kanclerom Brüningom měł. Dr. Scholz w tymle posedźenju słowa ſ dorasom na to pokasa, so dyrbi fraktsija němskeje ludoweje strony na tym wobstaćej, so dr. Moldenhauera, kotrehož je do knjeježstwa póstała, wróćo wojnje. Dr. Moldenhauer je žo pschećiwo wulkokapitalizmej cźežko pschehrěschił. Tym ſ nich, kotśi pschinoschk ja sandźeńenje dźełonjemjerjow njeplaca, je chżył wobzelby dawk, nusowy wopor, napokoćeć. S tym je hnem wschitcich wulkokapitalizmej po zykej Němskej sdubźił. Tuchi wulkokapitalizmej i wulkeho dźěła wyschcze stajne sastojnstwa sastawaju a jako tajzy Němsku wobkrjeja. Do wulkokapitalizmej też pódła wulkich pjenjezninkow najwyschschi pschihladajerjow w industriji kluschcza, kotśi maju snajmjenscha 8400 hriwnow lětnych dochodow. Njedźiwajcy tajkich wulkich dochodow pak ſ wulkim rosbrjenjom myhł wotpokazaju, žo bychu byrbjeli dźewjećz měźazow tuteho léta 4 procenty swojich dochodow jako nusowy wopor płaćiće. Tuchi ludźo maju wulki wliw na němske nowiny. Po jich pokiwje hnydom skoro wschě nowiny měschćanskich stronow na dr. Moldenhauera nózinje krimachu, dokelž bě žedi swěrił, nusowy wopor do swojeho finanzneho programma pschijeć, ſ kotrymž dyrbjachu žo němske finanzy wusrowić.

So by němska ludowa strona pschiwisownarjow pschi wólbach njeschkodźiła, je wobsamtka, dr. Moldenhauera wot hrěje wottschahnyć. To dyrbjesche žo hnydom, hišćeze psched pjatnikimi wólbami w Sakšći, staś. Tak je žo zofalo, so žu dr. Moldenhauera nusowali, zyle njenadźiwy wróćo stupjeć.

Demokratoju financne ministerstwo wotpokazaju.

Jako najšlednikaj němskeho finanzneho ministra dr. Moldenhauera žu w nowinach demokraci, němski hospodarski minister Friedrich a pruski finanzny minister dr. Höpker-Aschoff, mjenowanaschtaj. Woprawdźe pak němski kanclerjimaj ženje njeje tole sastojnstwo poskićił. To so hišće tohodla njeje stako, dokelž bě demokratiska fraktsija němskeho ſ njemu kanclerej wobzelby dała, so žo němske finanzy demokratej njesmědźa wotpokazać. Demokratoju wjele nastojnstwow jenemu demokratej dowěrichu. Demokratoju wjele bole mějachu, so dyrbi němska ludowa strona ſ jenym ze swojich ludźi finanzne ministerstwo wobstarać, dokelž ma dosć kmanych mozow sa to na twubjerk.

Němska je Briandej wotmołwiła.

Hłowny redaktor Pariskeho „Matina", Sauerwein, je rozrěčenje ſ němskim kanclerom Brüningom měł, kotryž je pschi tym rjekł, so němske knjeježstwo na Briandowy wopomnjeńki spitz do postajeneho cźasa wotmołwi. Wono niz jenož na franzowske pschiprošenje wotmołwi, ale powschitkownje swoje žadanje hospodarske a politiske samery rozłoži.

Jenotliwe ministerstwa žu hižo poczate, so ſ nadrobnosćemi saběrać. Pschi tym knjeježstwo ważnosć na to kładze, so Němska ke kóždemu stawej swoje wobzelbe pożudźenja woteda a dokładnje pschemyślene namjety pożrědźuje, kotrejž so na strowe wuważenja němskich potrjebnosćow a na zyłe žiwotne połoženje zakazuja. To je dźěło na dołhi cźas, pschi kotrymž byschtej Němska a Francowska prěnju rólu hrałej.

Wo snutskownopolitiskim położenju němski kanclerpraji: „W tu khwilu ma knjeježstwo jwarjadne wobzežnosće pschewinyć. Hospodarski plan so cźežko hodźi do runowahi stajicź. Knjeježstwo za dawkami pyta, kotrež němske hospodarstwo njebychu pschesaraa poczesałe, a dyrbi pschi tym spóinacź, so je mjesa samożnosće hižo pschibliżnje dosahła. Sady tychle wobzežnosćow wěso hospodarska krisa steji. Wona je w prěnim rjedźe krisa ratarstwa. Napschećiwo europiskim prózowanjam, zła snižiś, dyrbi Němska existenzu swojeho ratarstwa zawěsćeć. Pomogny rjedź potrjetschenja złow žo Němskej ſ wobstejnosćemi pschinjuje, a Němska njeje jenicki stat, kotrenuž žo tak wjedźe. Industrija žo sa to zajimuje, so by nowych woteběrarjow we wukraju namakała. Pschi tym pak žo rozdźele w mjdach pokasuja. Tak ma Cźeskosłowakska na pschiklad wjele tuńsche dźeławe mozy, na druhej stronje je sažo nysda w Němskej hinascha dyźi w Franzowskej a Belgiskej. Kraje, kotrež chcedźa žo sjednosćiś, buchu najprjódy nusowane byle, **mjdy mjes žobu wurunacź.**

Pucź dyrbi žo namakacź, so w hischcze njewotewrjenych a mało wobhdlenych stronach Němskeje dźeławe mozy zamělećimy. Němska ma pschesbytk narodźenjow, kotryž dźe w měśiach stajnje woteběra, tola žo, hdyž žo na zykł hladа, pschezo hischcze pschijporza. Kanzler je pscheswědczeny, so žo ſ jednanjom je žuźodnymi krajemi, a wobzelbe ſ Franzowskej, nowe puće sa wotstronjenje němskich wobzežnosćow, namakaju. Němska njesmě do žaneje organizatje sastupicź, ſ kotrejž žo nam napokoźene rjeczały hischcze bóle pocźeja.

Ssobotu je powěsćź doschła, so je němski kanzler pjatk pruskeho finanzneho ministra dr. Höpker-Aschoffa proshył, so by němske finanzne ministerstwo pschewsał. Dr. Höpker-Aschoff je wotmołwił, so njemóże tule próstwu dopjelnicź. Njedźiwajcy toho je němski kanzler jeho proshył, so by hnydom do Barlina pschischoł, so by ſ nim mohł ertnje jednacź. Po tejle nalejnej kanzlerowej próstwje žo stajiło dr. Höpker-Aschoff dźenża do Barlina pschijedźe. Jeho pschećelsko pak njedźiwajcy toho praja, so jemu njebudźe móżno, Moldenhauerowe nałožedniśtwo nastupicź. Jeli so by žo jednanje ſ Höpker-Aschoffom rosrasyło, by žo němski kanzler na zentrumsku stronu wobrocźił.

Němska so zamołwja.

Kaž je žo hižo sdźěliło, su frjedu wjeczor njeznaczi samopaschnizy ſ kamjenjenemi 12 wokonowych słeńcowu półskeho generalneho konsulata w Barlinje wubili. Po policajskej rozprawje njejsu policistojo, kotrymž je žo porućiło, półskanzstwo a generalny konsulat strażowacź, mohli pschećeźiwo winikam zakrocźiś, dokelž běchu žo prjedy toho ſ sludanjom njeschoża motorskeho kola ſ městna cźina wotwabicź dali. Schef protokolla, hrabja Tattenbach, je schtwórtk dopoldnja pólskemu pósłanzej wobzarowanje wukrajneho ministerstwa wuprajił a słubił, so policija wěz je wschej pilnosću pschepyta.

Němskostatna banka diskont na 4 procenty znižiła.

Zentralny wubjerk němskostatneje banki je žo pjatk do posedźenja seschoł, w kotrymž direktorium němskostatneje banki wosjewi, so je wobsamtnył, diskont němskostatneje banki je 4½ wo pok prozenta na 4 prozenty snižiś.

Polska nota dla připada pola Kanitzkena.

Pola Kanitzkena je jedyn pólski sastojnik žonu jeneho němskeho ratarja sajeć dyrjł, kotraž je hospodarśti wupokas pschi žedi mějo na luku schła, kotruž je jejny muż na pólskej stronje wotnajał. Pschi tym žu ſ němskeje strony do pólskeho sastojnika słeleli. S Warschawy žo pische, so je žo pschepytanja wo tymle **žodawku** stónczyło. W swojim ſ tym je žo němskemu pósłanzej pjatk pólska nota pschepodała, w kotrejž žo mjes druhim na to pokasuje, so je **bjespotrjebne dopokasane, so je žo ſ němskeje strony do służbu cźinjazeho pólskeho sastojnika dwójzy tśeliło. Jena kulka je jeho czaplu pschedrěła.** W nocy pólske knjeježstwo **schćeji podobnych namjetnych pschipadow** njejmuje, kotrejž žu žo posledni cźasj stałe, a žada, so by žo mjeńchana němsko-pólska kommisija ź pschepytanju a ź sminjenju dalschich takich pschipadow wustajiła. Dale žo žada, so by žo pólskemu sastojnikej wotschkodźenje wusapłacźiło, a so bychu němscki witnikow polhkostali.

Namjezny připad pola Prusikena.

Wo nowym pschipadże pschi němsko-pólskej mjeju žo se Barlina powě, so je sastełeny pólski namjetny sastojnik Kucila w Prusikenu njewěstu měł. So by ju wopytał, je němsku mjeju pschekrocźił. Po druhej powěsći pólske wyschnosće swojim namjetnym sastojnikam sa wotkryće pschećiwnarskich watpohladow a za jimanje pschesmykarjow khětzo wulke myta płaćeja. Kucila je žo pjeća ſ wobhdlerjemi w Prusikenje spschecźelił, so by wo wotmyślenjach pólskich pschesmykarjow; kotśi w tychle stronach wobżiwje dźěłaju, nichto bliźschcheho shonił. Myślu žebi, so je žo Kucila snowa na tajke wobhonjenje podał. Tuteje pschicźiny dla bě žo też zjiwilnu dráštu wobłekł.

Dla nowcho pschipada pschi njomu je žo wobhdleństwo wěso jara rosšorikło.

Dźěławski čas we wuhlowych podkopkach so niedotknał.

Wschě prózowanja wuhlowieje kommisije internazionalneje dźěłowieje konferenzy w Genfu žu bjes wuspěcha wostałe. Też namjet němskeho knjeježstwa, po kotrymž dyrbjesche wschědny dźěławski cźas w podkopkach 7¾ hodźiny tracź a žo sa tśi léta na 7½ hodźiny pschikrócźeś, je žo ſ 14 pschećeźiwo 18 hłosam wotpokałał.

Namjet dźěłodawarjow, kotryž wósmohodźinski dźěławski cźas postaji, žo je 24 pschećeźiwo 19 hłosam zacźišny. Spomnjenja hódne je, so dźěłacźerjo sami niedźěchu pschesejene. Mjes tym so bě wjetschina dźěłacźerjow sa to, so by žo 7¾ hodźinski dźěławski cźas nakhwilnje pschijał, jón wjednik jendźelskich dźěłacźerjow, Cook, zacźišny.

Kommunistoju přećiwo socialistam w Zürichu.

K wulkim kommunistiskim demonstrazijam je pschi składnosći wopyta prjedawdschcheho němskeho smutskowneho ministra Severinga w Zürichu doschło. Severing bě žrjedu wjeczor w anli schwajzarskeje techniskeje wysokeje schule pschednoschk měł. Pschi nim žo njebě měr kasyk, hačzkuli běchu kommunistoju pschihoty k tomu cźinili. Druhemu Severingowemu pschednoschku pak dyrjchu na kóždy pad sadźewacź. Severing dźwiše schtwórtk wjeczor psched socialdemokratiskej stronu we wulkej dźiwadlowej sali Zürichskeho ludoweho domu rěcźeć. Hižo wjeczor we 7 hodź., hižo hodźinu psched sapoczatkom pschednoschka, kommunistoju twarjenjowe wrota wobhadźichu. W 8 hodź. kommunistiski rěcźnik na studźeni psched domom salcźy a pocza rěcźeć. Socialdemokratoju pak běchu nětre sta rjadowarjow w ludowym domje a psched nim rozdźelili. Jedyn ſ nich rěcźnika je stłudnje storhmy. Puki padachu. Hdyž bo kommunistoju njedźiwajcy wopjetnemu warnowanja rjadowarjow njewoitstronichu, socialdemokratoju we hornim pokhodże ludoweho domu ſ wodowodej schlawchi pschischrubowachu a ſ nimi do cźrjódy kommunistow žuknachu. Kommunistoju drje rosćeńkachu, tola bórzy so ſ kamjenjemi wrócźichu, kotrež do ludoweho domu njetachu. Tohodla socialdemokratoju policiju na pomoz zawołachu. S cźežkitymi automobilemi so nědźe 120 policistow pschijwjeże, kotśi so hischcze ſ wulkej cźrjódu toinych policistow

podpjerachu. Jim ſo **poradźi**, měſto pſcheď wrotami ludoweho domu wupſoſnicź, ſo nióžachu hižo hodźinu wonka cźakaźy wopytarjo pſchednoſchka do domu ſtupicź. Komunniſtojo na wſchelakich měſtnach do policajſtow ſraſchu, pſchi cźimž policija zhlu hromadu demonſtrantow ſaja. Kommunniſtiſke demonſtrazije hacź do póſdnich nóznych hodźinow trajachu.

Sawěſcźenje ſa ſtarobu w Schwajzarſkej.

Nazionalna rada je ſakoń ſe wſchěmi pſcheciwo tijom hłoſam pſchijała, ſ kotrymž ſo ſawěſcźenje ſtarobы we Schwajzarſkej ſawjedźe. Pſchihotowanje ſa ſawjedźenje ſakonja je pjeć lět trało. Lětnje ma ſo ſa ſawěſcźenje 200 milijonow frankow nakoźicź.

Ciowny wubjerk francowskeho ſejma wo powjeſcźenju amerikanskich ciow.

Dźiwao na njeſpokojnoſcź, kotruž je w Franzowſkej powjeſchenje amerikanſkich złow ſbudźiło, je amerikanſke póſłanzſtwo ſdźělenku wudało, w kotrejž dopokaſuje, ſo ſo franzowſki wuwoz do Sjednoczenych ſtatow jenoź mało ſe nowymi złami potrjechi. Jako wotmołwjenje je ſejmowy złowny wubjerk reſoluziju pſchijał, w kotrejž ſo mjes drujim praji: Nowe amerikanſke zła **na cźuczjwe waſchnje franzowſki wuwoz** do Sjednoczenych ſtatow ſniža. S toho ſłeduje, ſo ſo wobcźežnoſcźe thěrno ſhórſcha, ſ kotrymiž hoſpodarſki nazionalismus interenazionalne ſamjenjenje tworow, poczźuje. Bilanza wuwoſnych krajow budźe ſo poczźežowacź, ſchtož móže pola ſtatow, kotreź amerikanſkim Sjednoczenym ſtatam doſh placza, jich mėnu. roſtſchejeſcź.

Sſejmowy wubjerk tohodła žudźi, ſo je nuſne, franzowſke zła na wudźělti, ſe Sjednoczenych ſtatow ſo pſchiwożowaze, ſnowa poſtajicź, a knjeżerſtwo namołwja, ſo by bjes kombźenja pola preſidenta Sjednoczenych ſtatow ſa ſniženje złow na franzowſki wuwoz ſafrocźiło. Edy by ſakrocźenje bjes wuſpěcha woſtało, by złowny wubjerk žadał, ſo by ſo pſchiſtawk najwyſchſchich złownych łěſchinow ſchmórnył, kotryž je Sjednoczenym ſtatam pſchipóſnaty.

Maltaſki konflikt.

Jendźelſke knjeżerſtwo je po wuradźenju ſ maltaſkim gouverneurom lordom Stricklandom wobſamkło, maltaſke wólbne prawo na te waſchnje pſchemėnicź, ſo ſo naprawy pſcheciwo njewuſchnemu wlivej na wolerſow cźinja. Sapóſłanzej, kotryž je ſo na podłožu tajſeho wliwa wuſwolił, dyrbi ſo mandat wotrjeź. S tym dyrbja ſo patrjotiſke liſty maltaſkich biſkopow a jich ſapſchimanje do politiki pſchichodnje ſajemóžnicź.

1400 ſaſtojnikow rukeho finanzneho kommiſariata ſo ſe ſłużby puſchcźi.

Po powěſcźi ſ Moſkwy ſu tam ſchtwórtk 1400 ſaſtojnikow finanzneho kommiſariata ſe ſłużby puſchcźili. Se pſchicźinu teleje naprawy ſu pjecza politiſke nahlady tychle ſaſtojnikow, kotreź ſo ſ kommunniſtiſkej diktaturu njeſnjeżu. Pódla toho je ſo pſchecźiwo tymle ſaſtojnikam proczeß dla wjeleſcźeradeho ſakoźi.

Wjednika ibežkarjow w Bolivijſkej ſajeli.

Po powěſcźi Havaſoweje powěſcźerńje ſ Buenos Aires je bolivijſki póſłanc idźelik, ſo je bolivijſke knjeżerſtwo wójſko wjednika ibežkarſkeho hibanja w pokodnjſchej Bolivijſkej ſajako.

Rangking wotſamknjeny?

Indopazafizka powěſcźerńja ſe Shanghaia powė: Po powěſcźach, kotreź ſo hacź dotal njeſu potwjerdźile, je ſo město Rangking wot měſta Hankawa ſ poknóznymi wójſkami wotſamknło.

Chikago w nuzy.

Dla pſchezo bóle pſchibėrazeho rubjeżniſtwa w Chikagu ſtaj ſchef tamniſcheje policije a wjednik tajneje policije pónđželu ſwoje ſaſtojnſtwa ſtokłoſoł. Sjawne mėnjenje hižo wot nėkotrych dnjow ſadaſche, ſo byschtaj wobaj wuſokaj ſaſtojnikaj wróceſo ſtupikoſ. Kak pak ma ſo rubjeżniſtwu ſ wuſpěchom wobaracź, njeſmė nichtó rjeź. Wėſte je, ſo maju rubjeżnicy wulke dochody, a ſo je jim tohodła nóżno, policijſtow pſchekłócź. Pſchedy hacź policija ſpyta, hnėſda rubjeżnikow wuſdobnyjeź, ſu cźi warnowani a wupjerchnu, pſchedy hacź policija pſchińdźe.

Naši dźěłaćerjo a — wólba.

Wſchelako wojuja naſchi pſcheciwnicy pſcheciwo wólbje naſcheho ſerbſkeho kandidaty Schpitanka. Kommunniſtojo a ſozialdemokracja ſo pſchede wſchėm proſtuja, **dźěłaćerjow a małych ludźi** pſcheciwo Schpitankej naſchcźowacź, „Schpitank“, praja woni, „ſa dźěłaćerjow niczo cźiniſ njeje, tón ſa dźěławy lud žaneho ſroſumjenja a žaneje wutroby nima.“ Tak prėduje ſo we wólbnych ſhromadźiſnach ſozialdemokratow a kommunniſtow a tak ſo potom też mjes dźěłaćerjemi dale łži. Wėrnoſcź pak je, ſo je runje Schpitank ſo też ſa dźěłaćerjow ſ wulkej prózu a wobhładniwoſcźu ſtarał a to ſ **dobrym wuſpěchom.** Schpitankej ma ſo dźěłaćerſtwo dźakowacź, ſo Hóreżanſke ſkały njeſmu loni hižo w julisu dźěłacź ſaſtałe, ale hakle w novembru. A Schpitank njeje pſcheſtał ſo ſtaracź. Wón je wutrajnje dale ſo próżował, ſo bychu ſkałarjo ſaſo dźėło dóſtali. Wokoło je jėſdźił a jednał ſ miniſtrami finanzow a hoſpodarſtwa, ſ dźėłowym hamtom w Drježdźanach a Kamjenzu a ſ dźěłodawarjemi a dźěłaćerſkimi radami — a jemu je ſo kłóncźnje poradźiło, ſo ſo na nowy tydźeń w Hórcźanſkich ad ruhich ſkałach ſaſo **dźěłacź ſapocźnje** a też na nowym rėcźniſchcźu Seakule.

Hlejeźe, lubi ſerbſcy dźěłaćerjo, **żadyn ſozialdemokrat.** Cźi maja jenoź **ſłowa** ſa waſ a waſche pjenjeſy. **kratiſti a żadyn kommunniſtiſki** ſapóſłanz wam **njeje Schpitank** pak dawa wam **ſłėb.** Haj, Schpitank je ſaſtupował **wſchón** wjeſny lud, pſchede wſchėm też dźěłaćerjow, a budźe to też dale cźiniſ. A njech ſo naſchi dźěłaćerjo wobhładaja po wſchėch ſtronach a ſapóſłanzach: thmaſcheho ſaſtupjerja ſwojich ſajimow, hacź jeho we Schpitanku maja, budźa wſchudźe podarmo pytacź. Jako dobry ſchcheſcźijan a ſwėrny Sserb je wón, ſtij wot młodoſcźe ſam pilnje dźěła we ſwojim hoſpodarſtwje, runje dźėławemu ludej ſ zyłej wutrobu pſchichilneny. Tohodła woli **wſchón naſch wjeſny lud,** niz jenoź ratarjo a cźeledź, rjemjeſlnizy a **pſchekupzy** ſaſtojnizy a rentnarjo, ale pſchede wſchėm też **dźěłaćerjo naſcheho Schpitanka, liſtcźinu 6: Sakſki wjeſny lud!**

Ze Serbow

W Budyſchinje, 21. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Sſmy Bohužel ſaſo po dźeſchcźiku. Wcźera ſo wėcźe Božeho dźeſchcźika nadźijachmy. Deſchcźe ſu mėli wcźera we wſchelakich ſtronach Němſkeje. Nikto wyſchina ł Azoriſkich kupow ſaſo na mozy dobyła, pſchetoż ſchćenża dźeńſa rano ſaſo ſnowa dale na **rjane** poſtupi. Jenoż wulka niżina pola kupy Island dawa nam nadźiju, ſo nam Bóh ſ njej wotſchewzajzy deſchcźik póſłeſe. W hornych wotſchtach powėtra duja wėſće wėtry ł morja. Tehodła ſu njewjedra ſkėrje możne. Nalėh wjedrawoſtojny ſtaja nam jutſje hiłdźeże rjany a horzy dźeń, póldźelu njenjedra, wutoru a ſtrjedu ſamróźena a wėtrojto, ſchtwórtk a pjatk kritiſk. Dujej a ſobotu ſaſo horzo a rjenje Jutſje, pėnju njedźelu po ſwj. Trojizy, ſtłada ſłónco ſo 3,39 hodź. a khowa ſo 8,24 hodź. Mėſacźk ſtłada w połnozy 12,57 hodź. a khowa ſo pop. 3,38 hodź. — Wcźera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometeŕ +6, thermometer wo dnjo +32. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +4, thermometeŕ we nozy +18. Wuhlady na pſchemėnjate wjedro.

Spotkaik lėta.

Jutſje njedźelu 22. ſmajnita ſtupi błóżo do ſwjedźiny „raka“ a dozpje ſ tym ſwój najwyſchi a najdłſchi puć. To rėka: po protyzy ſo lėcźo ſapocźnje. W pſchichodze wonkach wſchak jo hižom dawno mamy a horzota poſtłednich tydźenjow nam cźuczjwje doſcź wo ſahonowanju lėcźneho cźaſa prėdnje. Slejimy na wyſchinje lėta, ſtmy ſaſo raz ſeho wjeſcźich dożiłi. Wonkach ſo wſchitke rſtlinny najkraſniſcho wuwiwaju, Janſke róże kcźeja a Janſke muzki ſ wjeczorami jako ſchćiczli po ſahrodach Ktaju. Cźłowiek wjeſeli ſo rjaneho cźaſoweho poczaſa. Po naturſkim ſakonju dyrbi wſchitko, ſchtoż ſiwój wjeſcźi ſ poczaſa, ſaſo wotebrać. Tak je też ſ dujemi. Najdłſchi dźeń a najkrótſcha nóż pſchipowėdataj nam, ſo po nimaj pſchi dnu ſaſo krótſche dny a dłſche nozy. Sſłónczko wobroczi ſo ſaſo k połodnju. Njedajmy pak ſo cźeſkim myſlam wokſtrjeſcź, ale wjeſelmy ſo dźakowni rjaneho lėcźneho cźaſa! —

*

— **Wulki ſajim ſa ſerbſku narodnu drašu** je knjes direktor Buſch tudomneje waggonoweje fabriki wopokaſał. Wón da w tudomnym Schaafej wobkhodże thotowacź ſchtyri ſerbſke druźcze drašty, dwė wulkej a dwė mjeńſchej draſcze. Knjes direktor Buch chże tute drašty na jenym ſwjedźenju w Hamburgu ſjawnje pokłacź dacź. Se ſwojim wulkim ſajimom ta naſchu ſerbſku drašu pſchinoſchuje knjes direktor k jeſnaczu naſcheje ludnoſcźe.

— **Dźenſnſſche wiki.** Butra płacźelſke 80 pj., jeja 10 pjenjeżkow, tmaroh 25 pj., libjata 2,30—3,50 hr., huſy 6—8 hr., kury 2—4,50 hr., kaponi 1,20—1,80 hr., hołbje 80—90 pj. Na ſelenineowych wikach płacźelſke punkt cźeſiwjeneho kalu 15 pj., bėłeho kalu 12 pj., zyble 10 pj., morcheje 15 pj., karotaw 15 pj., rjeſwjena 10 pj., hrómaka 40—90 pj., ſeſerija 40 pj., jėdźeje łobody 8 pj., trujkałzow 50—70 pj., tomatow 40—70 pj., ſeléźi ſołaty 5—8 pj., rożа ſtyrnożtejeho kalu 10—60 pj., kórki 30 pj., jabłukow 20—60 pj., wiſchnjow 40—60 pj., bėrnow 4 pj., litr laneho wotija 1,80 hr., hotanſkich jahodow litr 40—50 pjenjeżkow.

— **Sſkėd friſerſkich jednotow** w Budyſchinje: Wot 22. do 24. junija 1930 wotmėje ſo w „Mėſchcźanſkej jahrodze“ w Budyſchinje 27. ſjėſd krajneho ſwjeſła ſakſkich friſerſkich jednotow. Se ſowjedom ſjėſda budźe wulki ſwjedźeńſki komers njedźelu wjeczor w 7 hodź. Hłowne thadźowanje ſapocźnje ſo pónđželu dopołdnja w 9 hodź., wjecźor ½8 hodź. je wulki ſwjedźeńſki bal. Sa cźaſ ſjėſda ſu wuſtajene włoſowe dźėła, włoſowe narumnanſti a friſerſke potrėby. Sajimaj ſo naležnje proſcha, ſo bychu ſebi wuſtajenjow wobhładali. Saſtup je darmo. Wſchitke ſobuſtawy jednoty ſ jich pſchiwuſnymi a druhy pſcheczeſtu friſerſtwa ſu na komers a bal wutrobnje pſcheproſchene. Wobhładkerſtwo Budyſchina ſo proſy, ſo by hoſcźi ſ wupowėſnjenjom thorhojow witało.

— **K wuſpėwobdźenju Pohrebniſkeje** wotmėje ſo 1. julija wjeczor w „Krónje“ w Budyſchinje wobſeżny ſwjedźeńſki wjecźor, kiž tudomne ſjednoczenſtwo pohrebniſkich krajinow ſ podpjerom knjeſa mėſchcźanſkeho dra. Fórſtera pſchipraweji. Cźiſty winoſchk wjeczora pſchiwobroczi ſo nuſownu ſjednoczenſtwu.

— **Na twarjenjach wyſchnoſcźow maju ſo 1. julija khorhoje wupowėſnjeć.** S wſchelkeżnoſcźu wuſpėwobdźenja pohrebniſkich krajinow wot franzowſkeje wobſadźi je ſakſki miniſterſki preſident porucźił, ſo maju ſo wſchitke ſakſke ſtatne ſłużbne twarjenja, ſtatne ſchule a wuſtawy, kiž ſo ſwjetſcha ſe ſtatnymi pjenjeſami wudźerżuja, 1. julija 1930 ſ khorhojemi wupyſchicź. Gmejniſtim wyſchnoſcźam ſo doporucźuje, ſo bychu ſtutkowale na wupowėſnjenje khorhojow na druhich ſjawnych a priwatnych twarjenjach.

— **Mėſchcźanſka dawkownja** napomina, ſo by ſo ſaplacźił dopołdnja pſchemyſłowy dawk (Gewerbeſteuer), ſtrjehł termija bėſche 15. junija 1930. Płacźiſ ma ſo ſchtwórcźina dawka, kiž je na dawkowym namolwjenju lėta 1929 wuſnamjenjeny. Płacźeńja je na radnizy po ſwėmaj ſkhodomaj wó jſtwje 17. W bliſchich dnjach roſeſcźele dawkownja napomiwnja, kiž ſo wobliźa.

— **Wokrjeżny hejtman na dowolu.** Budyſki wokrjeżny hejtman dr. Waemig wot 23. junija hacź do 19. julija 1930 na dowolu pſchebywa. Jeho w tutym cźaſu ſaſtupny wokrjeżny hejtman hnėdy wyſchſchi tnjeżeſtwowy rada dr. Kaeſtner ſaſtupuje.

— **Wyſchſchi zyrkwinoſtamſki rada** dr. Thomas woſtanje w Budyſchinje. Na roſſaſonjenja, kiž je knjes wyſchſchi zyrkwinſkoſtamſki rada dr. Thomas pſchećiwo ſwobjenu wotwołanju do Drježdźan ſapodał, je ev.-luth. krajne konſiſtorſtwo wobſamkło, ſo ſdźełene wobſamknjenje wo pſcheſtadźenju wyſchi.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchėdne dny hacź do 7 hodź. wjecźor wotewrjene, njedźelu ſamknjene. Nóżny ſłužbny a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ mėſchcźanym wotmėnjenjom. W juniju je to Hrodowſka haptyka na Hojchźa haſyp.

— **Sſypnowe żnė,** kiž ratarjam w tychle dujach połnej ruzy dźża pſchinjeſu, a ſebi mnohu łapku potu ſażadźu, ſu lėtża wurjadnje bohate a wunoſchiwe. Tak rjanu a tu

Hołanſki wučeŕ Uwe Karſten.

Roman wot Felicitas Roſe.

20] (Pokračowanje.)

Cźeſcźedoſtojny paſtor Sunnelby a mandźelſka Beata ſtaj tak wichelakoraj a tola ſo wubjernje dowupjelnjataj.

Wón widźi pſchirodu a ludźi ſ ptacźeje wyſchiny, ma wulkej ſwėdźatej, wodomódrej, wótrej wocźi, woprawdźitej Röntgenſkej wocźi, kotrejž pſchewidźitej kóždu ſ dobrych a tohorunja ſ tajenſkich duſchow w Jmmenhofſkej wokaźe, ſchtoż wołója jemu jara hajenje a paſenje wożadnych.

Knjeni „paſtorka“ je mała, kulwata, tołſta, ſ brunymaj, krótkowidźitymaj wocźomaj, kiž niczo, ale woprawdźe też dozyła niczo njeſpóinajeſej, wocźi, kiž kruwu pjekarja Niebohma widźitej ſa knjeſa bejtmana, cźehożhdla je ſo knjeni paſtorka lubońje pſched mjenowanej kruwu pokłonika. —

Tale mała ſtawiſniczka powėda ſo we wjeſaj. Haj, haj wjazy reſpekta ma Jmmenhof pſched dokhim knjeſom „paſtorom“, ale wjazy lubońje a dowėrу ma k paſtorju. Tak mjenuje ſtara Stina ſwoje knjeſiſtwo. Paſtorka widźi je wutrobu, to je też nėſchto winońje, a tohodła njetrjeba żanu brylu.

Farareży nimaja żanych dźeći. Jmmenhofſjy hólzy a holzy ſu wſchitke paſtorzyne dźeći. „Dla knótyſtwa a cźłowjeczniońce“, pſchiſpomni ſaſo Stina.

Ale ja bledźawa ſhubju ſwojej nitzy. Hdyż bėſchtaj ſo paſtor Sunnelby a knjeni Beata poſpomnjoj, poſpytaſ ſo pėrni krócź w żiwjenju jako diplomatka a w roſmolnyje ſamėrich ſo njemyſlenje na ſchulu, pjechetoż rada budźeſ wjazy ihonita, hacź chźiche mi to Alslebjeż macź wo ſwojim ſynu a jeho domjaznoſci ſ wupowėdacź. Knjes paſtor ſ wótrymaj wocźomaj wjchak niczo njepytny, tón bė zyle pſchi ſwojej lubej zyrkwi a jeje hubjenych ſwonach a pſchi ſwojej lubej wożadże a jeje ſchpatnych pſchiwocźenjach.

Wón ſo jara roſpowėda, ale krótkowidźata knjeni Beata, kotraż bjes nawocźow ſ wutrobu widźi, jeho pſchetorhny a mėnjeſche dobroczińje ſo poſmėwkuje: „Mi ſo ſtora ſa, ſo chże knjeżna Wórſcha Dieween rad wo wucźeńju Alslebje ſtyſchecź, a to je pſchednjet, kiž je też namaj w hódź.“

Tu bėchmy nadobo wożrjedź nutſka, pſchi wėzy.

„Schlachotny cźłowjek!“

To prajeſchtaj wobaj ſhromadnje.

„Faſna hłowa, hluboki wobkedźowak, wubjerny, ſwojoraſny wucźeŕ.“

To prajeſche paſtor ſam.

„Dobrу ſyn, ſwėrny bratr, nan po Bójſkej wutrobje.“

Takle paſtorka.

Ale wona pſchiſtaji pſcheſpėſchnje, ſkoro roſhorjeńe a hnėwnje:

„Pſchejara, jara ſchwarny ſa Jmmenhof.“

„Ale, Beata!“ ſmėrowa ju faraŕ. „Cźehodła dyrbjako Alslevа ſchkoda bycź? Cźehodła njedyrbjała runje ſ naſchego Jmmenhofa ſyła zyle wożebje derje wocźehnjenych młodych Němcow do żiwjenja ſajmycź?“

„Ale njemoh wón wonka hiſchcźe wjele lėpje ſkutkowacź? We wulkomėſcźe? Tón je tola ſwójchemu ſroſcźeny. A tudy ma wėcźnje rjeczas na nohomaj, ſakoſtneju, ſtarеju cźłowjekom a bėdnu dźowku!“

Tónle rjeczas naſch Bóh Knjes ſnaje a jón pſchepili a da jón ſ njeho ſpadnyeż, hdyż budźe na cźaſu. A Alslev je cźłowjek, kiž ſnaje **ſłobnowanje** cźeſcźenja.

„Bėcźhe-li też jeho żona pſchezo khora?“ ſo wopraſchach.

„Niż pſchezo. Wón ſpóſna ſo ſ njej, hdyż bė kcźejaze ſtworjenje, a po cźiſchonwjhlnoſcźi a dobroczе je pjecza ſandźel była. Ale jako młoda żona je cźeſko padła, bėhmuſchzy troſchku hubjeneho żiwjeńcźa dała a potom wumrėła. Alslev bė jenoż ſtiſchtwórcźe ſłet wożenjeny.“

„A jeho knihi?“

„Wone ju tola w kóżdeho ruzy, ſchtó njedyrbjał holanſke pėſnje ſnacź? Ale ſpiſowacźela mało ſnaja. Tola Alslev ma derje żiwy bycź — a byrnjeż też pėſnicźki a baiſi je żorkom ſtota njebyte, to wunoſcha jemu jeho wėdomoſtne dźėła ſchwarny pjenjeſ. Wy drje tola ſnajeſce „Flora a fauna hole“, „Riekowſke rowy“ a każ wſchitke rėkaju?“

„Schulſke knihi mojeju pſchirodneju bratrow. A to je Alslev napiſał?“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

tučžnu trawu hižu dwje hodźe hyš žmjelči. Wschi nětkelžischi horcych dnjach pat hyno teš tak rjez pod rukomaj zhnyje. To zaluhuje ratarjam wjele dźěła, přehotuj schtaj dźenja rano žuku, mója jutrje hižom domojwolnyć. Sćmy wschak teš hušto lěta měli, hóžeš hynowe žně wjele wjedžel trajachu, hóžeš njeschchestawaje deschcze dźěło sadźerživachu. Krutsche hyno pak je wurjadnje dobre na kajkolejzi a jeho je jara wjele. Naschim ratarjam to i wutrobu popschejemy.

S Hornjeje Borschcze. W poslednim czasu we nalchej wokolinje nutsdobywanja pschichowanja. Tak pobuchu paduschi we nozy wot krjedy na lehwórkt pola tudomneho kubla Schotty. Woni běchu psched zmukonjenjom swojeho slóžkowa telefonowe groty rozrězhnyli. Salězechu j wokitom do hyselenja a kradnychu wschelake hóbmotne wězy, mjes nimi nětkore dyhlacze czahnyli, žonjazy czahnuć a nětchto njemjes. Nunjez staj na dworje dobraj pšaj, njebóschce nichtó wo paduschkiwje nicžo pytnyć.

Se Zleschja. Pschi drohy je wšy na dwórnischczo šu w poslednim czahu wjele domowy natwarili. Letža nałeto dotwarichu schtwórty dom, do kotrehož bórzy ludźo zlocžahnu. S wuwarom je žo wješ powjetschila a porjschicha.

S Hodźija. Loni šu tu tři rjane kitnje domy natwarili. Dwaj je twarił twarz Polak j Hodźija a jedyn Tschech twarska firma w Sczitzach.

S Hornjeje Górki. Pódóžcu wotmě žo schtwórte jenowe pohrjebnje gmejnskich zastupjerjow. Hamtske hejtmanstwo bě zgóžiło, to žo pschihodnoz k wuplestrowanju brózi posticzecz njemóže, so pat kuhze žo w Lecze 1931 na to dźiwacz. Zitawska milin. zgóži, so chze elektr. powod wot jenoju pschepołožicz. K. kejmitl zapóčitalz Wjela rěczi za to, so by žo tole wotpotałało, dźiwaju na nowomanarjenu dróhu. Namjet k. Wjel: po pschija. — Wolicz hnóže žo w Hornjej hosczenzu. Sa zapiśowarju žu wuzwolili k. schulskeho wjednika Heberu, za pschisyhnikom k. Kuniana a Frenzla. W pokładni je wokolo 10 562,74 hr. defizita. Sliczbowanja mataj pruhowacz k. Neubarth a Lorenz. — Jenasche žo hischcze wo lejonowosnym a pschemyslowym dawku. Wuradźi žo powyschenje wo 150%. Prósťava k. kotomotiwarja Steglicha wo pschewyschce tarutowanja za 6000 hr. žo dopjelni. K. Wjela hischcze poda nětkotre rozsajsnjenja.

* S Warnolczig. Policzii žo poradźi, sajecz tu zyle pažuno paduchow, kiž hižo mežaty dołgo Jerowjenu Czéžku a Salsku trapjachu. Sajachu wjednika Franza Huberta j Bora, Korlu Noschera j Delnjeho Grunta, pschi kotrymž sebrachu zyły skład kradzenych wězow a hischcze dalschich tjoch słóžnikow. Hacz dotal mózachu jim 15 njeslušknych dopokazacz. Snajmjenscha wschak hischcze jónkróć lětto šu skuczili. Nimo paduchow mózachu hischcze pschiczicz czrjódu pschetrhowarjow.

S Wjelerězina. Tu je na hadowych schtomach wjele rozžilnjow (Mistlauše). Wobsedžerjow na to kedźbnych czinja, so tychu pschecžiwo tym sakrodźili. Schtóž hej pschepuschczenje rozsilnjowe pisches gmejnu, njech to do 23. 6. wosjewi na gmejnskim hamcze.

S Pažez. Sawóženy thożeń skałaŕ Mitkawsch Jur j nalcheje wšy w skału na woły tak czežko znjelbožł, so dyrbjachu jeho domoj pschinjesecz a po lekarsku pomoz poskazacz. Po wuprajenju lekarja snjesboženy tuto lětto njebudże wjazy dźěłacz móz.

Z Kulowa. Při najkrasnišim wjedrje wotmě so tu štwórtk procesijon Božeho Cóła. Město bě so bohace wupyšiło z brězami, pletwami, wěncami a khorhojemi. Puće běchu z trawu posypane. Při štyrjoch domach běchu připrawjene woltarje. Po starym wašnju wotměchu rjemjeslniske zjednoćeństwa popołdnju swoje stwórćełstwe zeńdźenja.

Z Kulowa. Pjatk popołdnju znjezbožu tu murjer sokolski bratr Jakub Comak. Padże z twara a złama sej dwójcy nohu.

S Wujerez. Sa krótki czaš hižo tśeći króć žo paduschi jadowitym w nozy k hrjadze do wotschczenjerja na Jenowym mamšicze. Paduchi dóchu psches wokno a bjerichu zigary, zigarety, a schokoladu. Pschi nawróće samótrachu pradučki swój błes w pěsu j hrabjemi.

S Cžinecho. Po 18 létach je tudyschc mładźina nětko lětża sahy šez meju skajiła a chze ju njedźelu 22. junija nikta dele wjacz. Pschi tym žo wotmeje šwjedźenski czaš, reje a pschešaćowanje nese.

S Butkanczig. Wutoru pop. w 3 hodź. tu k wótnjej trubjachu. Palesche žo ke knjezanu dworej klinczoze domske w holi pschi saschej hranizy, w kotrymž bydlesche šwójba dźělaczerja Müllera. Woborje je Subornicžti a Wutkanczig zwarjenje wjazy wulkowacz njemóžeschcz. Dyrbjeschcz žo na to wobmjezowacz, schtitacz hubjone twarjenje. Dźěl nadoby móžesche žo wulkowacz. Bohužel žo pschi tym dwaj wobornikaj je Subornicžti z kurom saždobjeżeschtaj, tak so jeju so Budyšlesche thorownje dowjescz dyrbjachu. Woheń je nastał i dźěsczaznym jejkom je lapałtami. Wobsedžer njemóžesche sapschczecz.

S Noweje Wsy. (Rósbórski wokrjeh.) Schtwórtk pschipołonju wuwri woheń w holi pyrnza je Lippe mjes Nowej Wsu a želesnitkej czaru. Woheń je wjeza nastał je schtricžtami lokomotivy hólnkje želesnicy. Woheń hrabny składnischczo. Woheń pschecžitoczi hólti pucz a hrabny hischcze druhu holizu, hóžeš teš hischcze jamowe drjewo leżeschcze. Teš hola bo palesche. Samo železnicz bě wohrożena, pschetoż poczachu bo palicz železnitke pruhnjesche. Želesnicy dźěłacerjo dyrbjachu japschinnuncz. S Wujerez je pósłał lokomotiwa, kiž woheń pschi želesnitkej czarje ispytasche schcze. Pschitomne běchu wohnjowe wobory j Nipez, Noweje Wsy, a Worschcitz. Pop. w 3 hodź. poradźi je woheń japschcz. Spalilo je bo wokolo 2000 metrow drjewa.

S Wikje Wody. Serjedu popołdnju wudyri we holi woheń. Po wuprajenju hajnikow je bo wokolo 200 jutrow holi spalilo. Pschicżinna wohnja hischcze njeznata. Hacžunjez bě woheń wot města 10 km zdaleny, to tola běchu wot tudy widżecz huste mrócżele tura.

Se Slepo Komorowa. Tżikowe poměry šu žo jenoż mało wokpschikle. W ratarskich so mało ludźi trjeba. We wuhlowych jamach namakachu nekotři łažy dźělo, w schkleńczarskej a zyhelowej industriji njeje žo wjelo powschikho. Jena skała je sašło ludźi spuschczikła. Worzelnitza je dźěło zamjesowała. Też w kranzowstwije je w położenju hubjenjscho. W schenzowstwije njeje žo nicžo pschemjenilo. Też w twarstwje hischcze kloza. Licžba pschisłatenych bjes dźěła dale rosczę.

S Khorzebuša. Czežke njeschoze sta šo na Schumikez tworni. Wuhnjowy murjeř E. Ikert dyrbjeschc wuheń torhacz. We hižo 4 metrow horjeka potorhał a chżyschc światok czinicz. Pschi dele lężenju je žo wajsterje spinał wotkamak. Murjeř padże 25 metrow hluboko dele. Padże na lěchu fabriki, hóžeš czežko tranjeny wosta leżo. Dowjesechu jeho do khorownje, hóžeš potom schtwórtk wumrě.

Se Zylowa. Sasche lěta šo w Zylowje spochi paleschc. W poslednim czasu bě žo nětk wješ trochu imerowała. W nozy k schtwórtkej wudyri Inowa woheń pola ratarja Blaudowa. Brózeń a hrózy šo špalischtej. Sswójba hischcze špasche, jako hižo prězi ludźo na pomoz pschikikwatachu. S wulkej nuzu šo kót wukhowa, njes tym so šo w brózni wschě maschiny a grat špalichu. Schtyri wosy hyna běchu hižo w brózni, pjatu běchu wjeczor na huno pschiwjesli. Nieporadźi žo wos wuthowacz. Wjeżna špykawa bě tucże na městnje. Wokolo 2 hodź. wotjeże wotkrjeżna motorska špykawa ze Strobiz, kiž woheń j hascha. Schtoda je jenoż j dźěła je zaswjeczenjom kryta. Woheń je žo wětsze załožił. Wobsedžer bě je swojimi žynami schtwórtk nětko popschi statok strażował. Nětk njespóše jeho tola dołcżahnu.

S Wjerina. S lohkomyślnym zapalenjom jetischcza poczachu šo tu luki paliez. Motorišej žytkoje i Wjerbna šo poradźi, woheń špatchecz. Špalile šu jo tři jutra lukow. —

Ważne za dostawarjow renty.

Nastupa wobkruczenje rentowych kwitowańkow.

Mjeschczanski zawjeschczistt hamt kwitowanki wo płaczenju rentow i inwalidneho a nuzyhożeńskeho zawjeschczenja, so by žo luminył zadżerżowanjam pschi wobstaranju dostawarjow dałokoż mózno, wobkrucza w pschichodże hacż na dalsche špatnje na dwómaj dnjomaj a to na poslednimaj dźělawymaj dnjomaj do wuplaczenja renty za pjatnik A hacż L a na dnju wuplaczenja za pjatnik M hacż Z. Sa bliżschi mězaz žo kwitowanki potatkim 30. junija a 1. julija wobkruczeja. Leżi w špamym zajimje dostawarjow renty, so žo po możnosczi pschesunu dnjom dżerża.

Tole nowe postajenje njewlaczi sa dostawarjow renty, kotrymž jich kwitowański sastarańcz dowiernizy (nětkuschi pschedstejerjo wokrjeżow ja khudych) abo druhe městna wobkruczeja.

Z Łužicy.

S Korjenja. Sašarański hamt wokrjeżnego sjenoż cżeństwa Budyškeho hamtskeho hejtmanstwa na pódżelu, 23. 6. pop. wot ¼4—½6 hodź. w gmejnskim hamcze rěczanu hodźinu za wójenskich wobschkodżenych, sawoštajenych a dalschich potrubnych.

* S Wjatońzy. Licžba dźělonjemějerjow, kiž dóstawaju podpjeru, dale špaduje. Też w Rynarju jich licžba wokeka. Tu tżiwili je jich 22 samolwjenych. W Hornich Pózkowach je hischcze 86 dźělonjemějerjow.

* S Biskopiz. Schtwórtk pop. ža žo njeschoze na Nowomjeschczanskej dróhy. Schulerja Hamwalda pschejedże auto, hdyž dżiwscho pisches dróhu trocżecz. Sam žo tżěrko, tak so oprjedsche lékarišk pomoz wuzwiacz.

* S Biskopiz. Pcżelarjo tudyschcze wokolinu šu lětża jara špokojom. Wjedro bě rjane a kwětkow a cżesenja dosez na polach a hajach. Też mejke roje šu žo jara derje wuwiwale a lubja dobry wunoscżk. Dokelż też lipa špeje wjele cżesenja, špěmy žo nadźijecz, so budże lětża hischcze wjaz mjedu dżili loni. Mjed je jara dobry a budże wubjerna jeja za stronych a thorych.

* S Prochnowa. Wutoru pop. sjesłožži we Wawerzy kali skałaŕ Wümet. Wobžunuy žo na kantjenju a pschi tym žo jemu žila pschi prawzi nogy pschecżisny, tak so dyrbjachu jeho do khorownje w Rychbachu dowjescz.

Holske wohnje w Delnjej Łužicy.

Też j Delnjeje Łužicy pschichadżeja powésczje wo strasznych wohnjach w holi. Schtwórtk pschip. wudyri woheń k połnocy wot Prjawoja. Woheń je jara rucże rosczeżeł a dyrbjachu wohnjowe wobory na pomoz swołacz. Pod nawjedowanjom hajnikow je žalożichtaj dwaj wulkaj pischeczownaj wohnjej, kiž też pomhaschtaj. Tola je sadżerwacz njemóżeschc, jo woheń pschecżiwo na Bělogórskim holu a tam najwjezu ichdoły naczini. Tam je špalischtej holinije, hóžeš leżeschc wuzitne a palne drjewo. Stónczinje je wjeczor w 6 hodź. poradźi, woheń nékaŕ samjesowacz. Wo pschicżinje wohnja hischcze nicžo wésteho njewédża. Najskerje wschcaŕ jedna žo wo spaleršstwo. Spalilo je žo wokolo 500 jutrow hole.

Mjes tym so žo hischcze wojowschke pschecżiwo wohnjej pola Prjawoja, dóżdże powésczej, so bě woheń wudyrił też w Tschupzanskej holi pschi Bělogórskim jězoru. Hischcze wo tym nadrobneho njewémy. Ale po špacżu žo tam hischcze pali.

Pjatk pschipołodnju wudyri woheń w holi pola Kóttlowa. Nimo wohnjowe wobory žo tu też „Schupo“ wobdżeli pschi wobmjezowanju hole. Też Strobicżanjka motorista špykawa žo sawoła. Na špoże mózachu wobeni bórzy špaschecz. Tuton woheń je nastał i lohkomyślnym zapalenjom.

Nanajskerje je nékto dopalenz do žucheje trawy cżišnył. Hdy špónczinje pucżowarjo dopóznaju, kak maju žo w holi zadżerżecz?

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Arnsdorfa. W holi k połnocy Budyškeje dróhi pschechwatuje jara sadżerżały gornik, kiž žo do ludźi dowpschasche. Tak nadpadny jaschły tydżeń jenoż, kiž do hribow dżěschc. Ta mózeschc žo jenoż j wulkej musu na hontwjerstku klétku wulkowacz. Ludźo tu njebéchu, kiž mógli jej pomhacz. Tak dyrbjeschc na tżiży hedźo cżakacz, dónž gornikej žo špodobalsche žo wotšalicz. Psched dwómaj dnjomaj nadpadnyh tkrobły gornik dwaju muzow. Tu bě na wopaczneju trjechi. Spopadżeschtaj skočo a žo špjasaschtaj. Ssornika potom sadżělichu. Ssornik je byl pjedy pjeża špludny a połdżiżo žo wnjewobdżi.

* S Arnsdorfa. W nozy k schtwórtkej dobuchu žo paduschi do rumnicże schkleńczerjnowego hospodarja a tradnychu wjele mjasa, kolbašy a tobaka, k tomu wino, tež pokładnju. Wobsedżeł ma wokolo 500 hr. schkody. Pos dżěschc ja špédom w špmérje na Radeberg, tola jón bórzy zhubi.

Přilopk.

* Město žo pschemjeni do wšy. Mježczanska rada Branniborskeho městacka Lagowa je 1 7 pschecżiwo 5 hłosami wobšamknyła, so žo město pschemjeni do wjesnje gmejny. Hospodarske położenje městacka, kiž ma jenoż 1000 wobydlerjow, je jara hubjene. Dżiołonjemějerjow je nadosež. Njeje nadżije, so móhł Lagow hdy rosczi. Dowiš žo město do wšy pschemjeni, hodźi so wjele lutowacz. Lagow je byl hacż dotal najwjetše pruške město. Sadom bo sakroczi dżiołinałnje pschecżiwo mježczanskemu, kiž podpjeru dóstawasche a to špžitl njeje, dowiš jeho w l. 1925 zastojnstwo policzeju.

* Swětowy mischtr kurjenja. Ludźo žez wumyšleja dżiń a wjaz hołwrótnosczi. Pytaju ta nowymi rekordami. Rekordy rejow, hraczja na klawérje, hłodżenja hižo mějachmy. Nětko bu wunamakali nowy rekord — rekord kurjenja zigaretow. W Bolharskej wotmě so njedawno tajke wuhódżowanje, w kotrymž dohy nékajši Jurij Czanow. We najwjetschej konditarni w Sofiji, psched surowej komisiju, wošla pruhowanje najspschimschcego a najwutrajnischcego kurjaka zigaretow. Sa 10 hodźin wukari bjes zomata 144 zigaretow špjetscha połitschko połpada. Sa czaš wuhódżowanja wupi ledżeŕ jenoż schtyri špkalki czornego kofeja. Potom lékarjo jeho pschepytowachu a hłowješichu, so jeho stronosczi je hischcze w rjedże. Muczny — ale hordy — k. Czanow a zajeli žez połstednju 145. zigaretu. So chżedża tuto wulku wěz dokonjecz, tomu žo njedżiwamy. Ale njebychu to mógli wěschto rozumnego dokonjecz, njeschto, i czehoż ma człowjestwo nékajši wužitt?

* Wulki woheń žerje schtyri statoki. We wšy Lonischorfu pola Nowosalza nad Wódru wudyri woheń. Spalichu žo schtyri špatoki a njezmólkowana skara wjelo. Po špacżu žu hrajiłaże dżěcżi wozeń kaparata.

Najnowiše z cyłoho świěta.

— Schkrowa powěsczej wo wjedrje za jutšišu njedźelu: Rjenje, žuchło, horzo, njewiedra žu możne. W Jendželskej rjenje a žuchło, w połnócnej Europje žuchło a rjenje.

* W Medingenach pola Drježdżan je žo pjatk na knjezim dworje brózeń wotpalila, hdyž do njeje hyno wozachu. Styno žo i automatiskim łhehadżom do prénjeho połdnja łhehasche. Najskerje je schkra elektriskeho motora wokolo lężaze hyno zapalila. W blížschim wokomiku brózeń we plomjenjach stejeschc. Na lubi nékotši muzejo a dwanacże zonow hyno teptachu. S plomjenjow a husteho kura mázachu jo jenoż na to wuschnje wukhowacz, so j małym brózninym wokном won schčesz metrow hluboko do dwora tkeczichu. Do brózneje bě je hižo 200 zentnarjow hyna nawožiło. Woheń žo na zyle twarjenje rosczeżeł. 30 łhwini j prošatami a 40 koni je žo plomjenjam wutorhło. Pschi hačhenju je žo 10 wohnjowych woborow wobdżěliło. Nastała schkoda žo na 120 000 hrihownoh wobliczа.

Wobkhadne n'erdoża.

Zyhelništi dżělaczeŕ Fryz Hátjalch, kiž bě pola špojeha nana w Heinrichsdorfie pola Militscha w Schlehyšku na wopuczże pobył, padże ze špojim motorišim kolom a žo špmjertnje frani.

Schtwórtk rano žo w Drježdżanach czahaza maschina s Wulkohajnikje do Zeitthajništeje dróhi jawiny. Sa njej i ličżo kokolěny a chżyschc je j praweje strony pschelężażeju. Pschihódż pod tola czahajeze maschiny, kiž jeho na městnje morichu.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Rejwanskemu kruhej „Nadżije“. Jutře njedźelu zeńdźemy so wšitcy wječor w 7 hodź. pred Serbskim Domom (kofejownja). -ŕ.

Narańša serb. tow. skupina „Hrodźišco“ ma njedźelu 29. junija t. l. pop. z dypkom 4 hodźin w Zendźic hosczencu w Rakojdach zhromadźiznu Wšitke skupinje pżizamknjene serbske towaŕstwa dyrbja zastupjene być, dokelż so wo wšelake ważne dypki jedna. Pżizamkujo tutej zhromadźiznje maju so naležnosće Rakojdżanskeho serb. tow. „Nadżije“ rozpominać. Předsyda Domowiny, k. faraŕ Křižan z Klukša, je přednosk přećelnje přilubił. Wo bohaty wopyt skupiny a wosebje towaŕstwa „Nadżije“ so prosy. Też su wšitcy sprawni Serbja na tutu zhromadźiznu wutrobnje witani.

Předsydstwo skupiny „Hrodźišco“.

Zwučowarjo družstwa B. zwučuja jutře njedźelu dopołdnja w 11 hodź. w Radworju.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Zadaniamy nalutowańske pjenjezy

hač do 2½%

Sekowy konto z 4% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wše druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłacujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach Barće, Delnim Wuježdźe

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Do Budyšina přišedši zetkatemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlepše napoje
kofejowe pjećwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło

20,— a 30.— hr. Wutki wubjerk, tož we wšěch druhich wobućach
Wše wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Džak.

Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło 15 pj. za wróćoporto připołoži. Rozprawu jenož pisomnje
Müller, Obersekretär a. D.
Dresden 414 Neustädt.
Markt 12

Serbja!

Wolće tónkróć swojeho krajana, Serba

Jana Wjelu z Hornjeje Hórki

Wón steji na wěstym městnje

na lisćinje 1

Jan Wjela je dźeržał, štož je nam při poslednich wólbach slubił.

Wše družiny lnojidłow

ma stajnje na składže

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Eleg. muž. a hólcace wobleki, njepřem. jaki
tež druhu drastu
poručuje tunjo
Jurij Wawrik
w Pančicach

Syru mołmu

kupnje po najwyšších płaćiznach

Otto Osswald
mołkowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wšědnje wušije
Serbske Nowiny

Młoda wysokosućelna

kruwa

je na předan w Rakecach 123d



Woschity wobkhod

za
nawočnicy, ščiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)



Fotowe projekciowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**

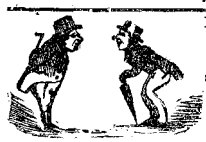
a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. • **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšnišo.

Wulke Budyske třělenje

wotměwa so wot 5.—13. julija 1930



Nětko kurimy jenož hišće
Hans Depla
a **Mois Tunka**
15 pj. cigary

Jenički podawař za zasopředawarjow
Wulkowikowařnja z tobakow. tworami

Jedicke w Budyšinje

Pilny spušćomny

pohonč

18 abo 19 lět, so k 1. VII. pyta
w Zurichach čo. 7

Spušćomneho

pohonča

dobreho wothladowarja koni pyta k 1. julijej
Pawoł Smoła w Radworju

Wołma

jara tunjo
Kurt Erler,
w Budyšinje, na Žitnych wik. 11

---

7 małych hus

na předań
w Poršicach 15

Młoda cyle wosokosućelna dobra wužitkna **kruwa** je tunjo na předań abo k zamjenjenju
Max Köhler w Niježej Wsy 1
pola Njeswačidła

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO
na Zwonitowm Lawskem hasy 24

Hypotheki

za ratafstwo z nizkej danju a pjenjezy k twarjenju, žane doprědka płaćenje, wobstara najtuńšo. (Serb)
Ernst Wacker w Drježdźanach, Viktoria Straße 27



Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Kejorsh. dr. 15
kóždu niedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrátow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, jeć na wsach. Tel. čo. 2438.

Młodostne towarstwo „Lěsna radosć"

za Brěmjo a wokolinu

wuhotuje njedźelu 22. 6. 1930 w **w Krawcec hosćencu** we Brěmjenju swój

Janski wječor

Započatk 19 hodź. :: Dźiwadło, reje a wjele překwapjenja.

Wšitkich přeprošuje wutrobnje **předsydstwo**

Herbska grychta w Njebjelčicach

Njedźelu 22. junija

wulke wukulenje wosuškow

započatk 1/4 hodź. :: Wot wječor 8 hodź.

pyšny bal

Mužoje 1.— hr. Zónske —.50 hr. REJE DARMO

Přećelnje přeprošuje **J. Zur**

Slomu

k picowanju na předań
w Kamjenej 5 p. Radworja

Wysokosućelna, sylna, čehniwa

kruwa

je na předań
w Rachlowje čo. 17 p. Kubšic

Spušćomneho

pohonča

pytam hnydom abo k 1. julijej
Lebsa w Khróšćicach

Opel

za 2 wosobje 500 hr. Měrkow 19

Klóšterski čaj

Najwubrániši čaj k čišćenju kreje, tež za pucheř a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóštrje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Nawěstki přinjesu wužitk

Poskićam po přihódnym płaćenskim połožanju

2-molorske kola, dobra ramki, • druhe jadne kola, • sylica maśiny, centrifugi, batrowe maśiny, šlinace maśiny, płace maśiny, rězadła, přihrana • narunanje maśiny.

H. Paul Gräfe
wuporjedźenja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Hypothekowy kapital

hnydom k dispozicji so pod přihódnymi wuměnjenjemi za 6% a 8% z 4% amortisacije jenož na 1. hypotheku wupožčuje

Bliže wukazuje
Andrzejewski
w Delnim Wuježdźe
Wróćoporto připołožić!

Jutře su wólby do sakskeho sejma!
Serbski lud woli

=lisćinu 6=

Sakski wjesny lud
Schladebach — **Špitank**

Swojim česćenym wolěbarjam w Njeswačidle a wokolinje wozjewjam, zo sym swoju

sedlarnju a wulykarnju

do ležownosće knjeza krawskeho mišstra Korle Baucha přepołožił a prošu wo dalšu podpjeru

Z počesćowanjom
Korla Kuhnt

Přiloha k číslu 142 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 21. junija 1930

Pola Donatec nana we Hłupońcy.

Jeho 95tźe narodniny so bliža.

We Hłupońcy, w žmažniku 1930.

Tuta njenahladna wjelka je spodźiwnym mjenom we Hornjo-Łužejdźanskej wošadźe, mnohim njeznata, hospoduje w žiwotnych murjach drje najstarschu wožobu, sdobom Serbja, Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. Je to bywschi bur

Korla Hawschtyn Donat.

W sašchkych dnjach, podach so j pscheczelom i Hornjeho Wujesda, tźi je jeho fotografował, do jeho statoka, hdźež derje sašłużeny wotpocźink a wumjeńk hižo psches 20 lět wužiwa. Wschmoj jemu witanej, žyła hdyž so j nim šerbšći rosmołwjachmoj. Swoju maćerinu rěč horzo lubuje. Ale po šerbskej rěcźi we wšej bórzy budźe. Hischcze nětotre lěta, doniž starschi ludźo njewotemrěja. Młodźina ju wjazy njewuknje. Njewě a njeznačuwa, kajši wulki duchowny pokład j tym žiwuje. Njesamóže so do šerbšteje dusche sanórić.

Ale nasch cźescźehódny starz lubuje swoju šerbsku bibliju (j lěta 1860 wot Kühna wudatu) a móže ju cźitać, tohorunja spěwaśe. S pschiležnosćju stoteho mandźelskeho jubileja — 2. winowza 1920 — dóšta wot krajneho konsistorija „cźestnu bibliju" (wjeso w němskej rěcźi) a budźe j Božej hnadu lětsa swój dejmantowy kwaz šwjećićź je swojej šwérnej mandźelskej Hanu Haňźu rodź. Žureź, tźi je wo 15 lět młódscha, też Sserbowka. Cźerpi tšěrno na hubjene žiwjenje.

Kaž biblijki patriarch žaha se stareje doby do nowscheho cźaża, do kotrehoż so tak prawje sažiwicź njemóže. Budźe. dźěn pschichoony mjeńaz — 25. prażnika — swoje

95. narodniny

po cźłowjeskim měnjenju wošwjeńcźicź móg. Po wobstejnosćjach hischcze cźiły a strowy poczina pomjatk tola popuschcźowacź. Njemóže so na to abo tamne j wěstoscu wjazy dopomnicź. Tuj je derje, so buchu wschelake data j jeho žiwjenja j pschiležnosćju 90. narodninow sapiśane. Srědka je schtó swoje mozy a zwoju wědu do powschitkowneje žitužby stajił kaž Donatej nan a je hódnje, na to spominacź. W mnohich cźestnych sastojnistwach je swojeho muža stajił. Tak bu wot 1864—1888 žudnilki šawnik, wot 1864—1873 gmejnski starschi, wot 1873—1884 wjesnjanosta. Jako tajki njedóšta wěste dołhody, ale jeho pucźe do Kamjenza — wšo wschitke pěschi abo na koniku — w gmejnskich naležnosćach so jemu lózdy krócź j twjerdym tokerjom saptaćichu. Wot 1873—1876 běsche schulski a wot 1879—1891 žyrkwinski pschedstejicźeź, wot 1879—1919 šmérz, wot 1892—1910 hosttwinski pschedstejicźeź. 18 lět dołho běsche dowěrnik za zataśe a lětne družstwo a 25 lět šběrasche wjesne dawki. Jeho swéru a powschitkownu dźěławosć pschipóšta tež wujchnosć a wusnamjeni jeho 1914 je sašłużbnej medalju a 1919 je sašłużbnej cźestnym lichtjom, na ktryž wusnam je hordy. Pschi swojich 90. narodninach bu tež j wobšeźnym dopisom hamtskeho hejtmanstwa počešcźeny, ktryž jemu knježeriški rada dr. Mezadorf z Kamjenza ručnje a j počesćźowaznymi słowami pschepeda.

Jeho žiwjenjoběh sapocźa so w Koblizach pola Hodźija, hdźež so 25. prażnika 1835 narodźi. Khodźesche najprjedy do wošadneje wšy — do Hodźija — do schule k wěstemu wucźerjej Lischzy. W lěcźe 1845 pschešydlischtaj so starschej do Hłuponcy na staru korczmu a tak wjedźesche jeho dalschi schulski pucź do Wujesda, hdźež bě tehdom kantor Krawz (jenoż mjenabratr nětcźischeho) j wucźerjom, tźi měsjeche hischcze swoje hospodarstwo. Konfirměrowat je Donata žyn sešarjeneho



Korla Hawschtyn Donat.

sararja Schołty, ke kotremuž w duschowpasyrstwje sćěhowachu sararjo Jäckel, Kalich, Wetzka, Kapleŕ a nětko Günther. Muthodźiwschi schulu cźehnjesche, kaž bě tehdom waschnje, na słužbu, najprjedy pół lěta do Wujesda, 2 lěcźe šwosta we Hłuponcy a potom poda so na Kobliz sa pohonca. Jako tajki bóšta tehdom hajo 20 tolet mídy. Khětro wupłaka sa tamnische wobstejnosćje, tole namaj wospjet wobtrucźi. Potom bóšta doma hospodarstwo, hdźež so 34 lět stary woženi. K wojašam trjebał njeje. Na měrje pak bě pohnł. Tam stłóči jeho podofizěr krucźiścho na ramjo a tak so nasch Korla troschku „cźapny". Lěkaŕ jej mysłu, so je to lyho woprawdźita wulkosćj, wotpokaja jeho se słowami: Sa wojeństwo „pschemały"! A tak bě wojeńskeho wjeseła tónz a jeho dalsche žiwjenje wotwi so měrnischo, hdyž njetrjebasche so montěronku wobleź. Jenoż dwójzy we

žwojim dołhim žiwjenju je se želeźnizu jěł, jónu do Drježdźan a do Schandawy. Wschelazy so dźiwachu, so so dźowka — se 6 dźěćźi stej hischcze 2 žiwej — j 80-lětnym na pohledniu jěsbu šwěri. Dale njeje wiches mjesny šerbskeho krajika pschijischol. We žwojich młódschich lěta so wo tym abo tamnym tak łohzy pschepokajacź njehodźesche a tuž so pschi šnatej šerbšćej hłowje do prozesowe saschmjata a tak žwoje ferćzata wotwy.

Pódla žwojeho ratarstwa saběrasche so wošebje se pczołarstwom, měsjeche na 30 kołcźow (korby po Djerssonowym waschniu). Jako pczołar bě wuwołany. W jenej šmje běchu jemu 14 kołcźow sajšłe. Se žwojeho dołheho žiwjenja we wschelake powědacź. Ssamo we wyšokej starobje lubuje trubku po Sejlerjowym waschniu a schćipafej so njesapowědźi. Dóht žiwjeńšći njeje mohł jeho šlemicź a w pschiběrajej cźełnej šłabošći namaka we žwojej towaršćhaj žiwjenja (80 lět starej) wošebje pak we žwojim žynu a dźowaju lubu podpieru. Tež jeho nan dóšpě starobu psches 90 lět. S kijeschkom w ruzu pschekroczi hischcze wobschérny dwór a stara so samo wo domjaze naležnosćje. Jěsćź a picźe jemu žłodźi a jeli jemu Boża pschedwidźiwosćź hischcze 5 lět spožćźi, dha budźe 1935 móz žwoje stote narodniny žwjeźićź. To daj Bóh!

W měšćanskich Sprewinych kupjelach.

Najrjeńschi cźaš w lěcźu je drje šawěsće sa kóždeho tón, hdyž so šměch taź ryba we wodźe woćeŕšiwicź. Dołhe lěta měsjesche Budyšćhin jenoź privatne kupjele, to rěka tajke, kiž jednotliwź wudźerža. Stónćnje bo město na to šwoji, morwy wotběžk Schprewje mjes Ekelez a Waggonowej fabriku ke kupjelam města wutwarićź. Tuto pschedewsaćje dyrbjesche mnoho njedźała žnjeź, dokelź běchu kupjele tak primitiwnje pschiprawjene, so so bórzy kopiza njedóstatkow wupokaja. Khutne słowo a tryšć wojowachu napschemo, so so kupjele stóućnje tak pschiprawichu, kaž to dźenźnischi cźaš strowotnistwa a postawa žada.

Snowa pschetwarjene buchu kupjele w tutom nałěcźu šwjatnosćji pschepodate. Wo wulki pschešteŕš po dołhosći a šyrokosći buchu powjetschene, je šrědkami techniki bu woda cźišćena. Njebě to wjazy stojaza łuža, ale pomałku žórłaza rěcźka. Na jenej stronje klumpa so woda do wulkich kotołow, tźi ju sćipała, do kupjelnischća, na druhej stronje woteběži šaso do Schprewje. Wotfakowaze deŕki a wěje sa płuwarjow buchu powjetschene, wotdźeł na njepłuwajuch dorosćenych njenje j pěrkom wušpuany a wotdźeł sa dźěćźi, tak mjenowana dźěćźaza łužička, dosta zementowu podłohu. Sšuwaza do wody bu postajena, tźi wotschewi nłodych a starych. Wulki wódny ból kremoweje firmy Mouson je šrjedźischćo radosće kupjelych. Łucźne pschešterjeńcźy na brjohomaj buchu powjetschene, wurunane, ichtomy šwuhrjebane a šnowa naładźane, dokelź w šrowej wulkosći błónćnatym pruham běh sahaćichu. Schatnischćeza so powjetschichu, pchedawanja mloka a wscheho druheho bo pschihrawi, lěhanišće wupschešterjeńcźu so postajischa — a tak buchu měšćańske kupjele šriedźischćeso kupazeho

---

Serbja wolće liścinu 6

Měrćin Nowak-Njechorński:

Z podnalěćom do holc ....

11] (Pokračowanje.)

Hdyž běchmoj skónćnje strażnika wotbyłoj, namaj so wjele lóže pućowaśe. A nětk hakle z radosću a spokojenjom do so srěbachmoj rjanosć podnolětnjeho wjećora. Wšě wjerby so sapachu ze złotymi mickami a dróżnje a rócki spěwachu, zo bě radosć připosłuchać.

Wróćichmoj so na Hory.

Znaju wjes wot wjele pućowanjow. Mam tam dobrych přećelow. Pobych tam hižo na kermuši. A pobych tam też na skhadźowanecy.

Dźěchmoj do korčmy, přetož chcyše so namaj tola jara pić. Korčmaŕka je dobra Serbowka. Cyła wjes wšak je serbska. Njeje tu skoro ani jedneho Němca. Też nowy wučeŕ je Serb z Mužakowskeje hole. Tola njewuči serbski. Boji so drje wyšnosće, kiž sej tajke wěcy jara njeprěje. A potom rěći też jenoź Mužakowsku serbsku narěč a ta khětro hinak klinči a njedźěći so potom směja. Znowa začuwamy tu njedostatk serbskich hodźin na pruskich wučeŕskich wustawach, hdźež móhł serbski student porjadnje nawuknyć swoju serbsku maćeŕnu rěč.

Dźěchmoj potajkim do korčmy.

Słódke piwo namaj słodźeše. Korčmaŕka so zadźiwa:

„Serbscy rěčitaj a němscy staj zdrasćenaj — šěroko kolowy mataj!"

Běchmoj mjenujcy wobaj w pumpatych nowočasnych kholowach (w „knickerbockerach"). Po měčasnych kholowach (w „knickerbockerach"). Po měčasnych kholowach (w „knickerbockerach"). Po měč

zwobdźerśiwo, fyzedśiśchego woczerśiwjenja, radowcje, powětra, fjelda a błónja . . .

S kóždym dnjom rośe liczba žo kupazych a je wopraw-dže radośći, cźełu a dušnu wobśchowajenu źiwjenja pśichiładowacź. Tu plusćotaju najmjeńśi we „łuži“, pokazuju swoje „kunśichty“, gdyż žo po jenej fronje žuwanju do wody a zawśikaju. Tam žu dorośćeni, žo ł Mousonbólom wjerhaju. Se fśetynt rukami posćěhnu jón muzy, wjerhnu jón dale, ja jón dale, pśichitłušnu ke kronje kupjelniśchcźa, druhi śćerź na njón a pśches njón plazuje do „źiwjenja“. Małe wódne bóle njetaju „źivine gotry“ tam a źem. Woda žołmi! Nunje žo gunje zyła śchćerka po wulkej žuwanźu do wody. Haj, to je radośći a źiwjenje!

S wotpśikazowańśćcje wźe śkakaju rjane a njenje rjane „žabki“ do „wulkeje wody“. Hadanu žo jim pśichidruźa. Wjeśołu hraja wokoło „wódneho śichiźa“ žo sapoćźina. Tam pśiwaju wo pśchemo, 50—100 metrow nad wodu a pod njej. Synna cźe wobśchu, hdyž widźiśch do wody śkoćeneho hakle w druhej śćelźinje ł wody ko wumurićj. Pśiwaju śpśichnje kaž hady — pomaliku — kaž wobknjeźićerjo mokroty.

Tam a źem žołmi žo źiwjenje pśichi brjohach. Jeri žo wadźa, cźi druhi žo śchcźkaja a cźi tśeći rěcźa ł wulkej gestikulaciju wo śporcje. Na wupśchestrjeńcach a na trawniku błóncźa žo młodźi a stari, maćerje ł dźećimi, wón a wona, muž a žona.

Wśchelakorośćj kupaćiśich wobleklow, wulke reklamne błónćźniki „pijcźe mloko — to je śtrowe!“, te a tamne momentne położenje, pśisajne wobraz.

Hlej, wichudźe radośći, pyrjaca śtrowośćj, błónćzna płonina. Śchtó nochcył kołoćeźinicź? Jedyn dźeń w kupjelach je bohaty na dobytkach, jedyn tydźeń wośchewny za cźełko — a zyły měźaz — žo jaźkuju ta duśchu. Jane vośdźe njekrjeja, kóždy chce žo wośchewicź, dokelź je bjes „wyšokeho khornarja“ abo śchlebjerdźaceje źuknicźki.

Pśichiśamźi žo teź ty, luby cźitarjo, rjana cźitarka, tym tyhazam, kiž je błónćko śbrunilo, kiž žo wźleknychu śwonka mećhećanśkich murjow w kupaźni wśchódny proch, podaźu cźełej śwětło, powětr a błónćko . . . ć.

W Błótach so łuki pale.

Na Bórkowśkich łukach pśichi dubkowśkim mlynje nasta žrjedu dop. woheń. Pśichipołdnju palachu žo hižo 50 jutrow a huste mtócźna kura žo walachu nad Błótami. Wobhdźerjo žo jara prózowachu, wuthowacź hišće śuche žyno, kiž tu w hromadach śtejeśche. Wohnjowa wobora Kupańśke gmejny žo na pomoz jawoła. Wona pśichijźe ze *motorjiej* žyłałow na cźełmje a hnydom ł cźołma pścheźiwo wohnjej wojowaśche. Najbeźaćj prózy njeporadźi žo woheń sastajiś, tohodla žo hišće śe śvoła wobora Bórkowśkeje gmejny. S tśoch śtron nětko śpytachu, woheń samjeło-wacź, tola podarmo. S wulkej śpśichnjośći žo woheń dale žerjeśche nimo wobornikow. Rośćerjeśche žo niź jenoź ze wětrom, ale teź pśheźiwo wětrej. Ani hrjebje, kiž śuchoty dla bywaju bjeś wody, njemóžachu woheń sadźerźeć, ale ptomjenja žnadnje tajśi sadźenk pścheśćeśćichu. Teź śchtomy žo śpalichu. Jako strach rośćeśche, dyrbjachu žamo pśchinjeśeć wulku motoriku žyłałow. A pśchiwjeśeć tutu cźełu žyłałow w Błóćach, je ja cźłowjeka a śvoćo nimo mócy cźeźko; pśchetoź pśikóśte pucze, kiž žu w Błótach śtajnje hubjene, njechódźa žo pśchi horźoźe a śuchoźe pośledńich dujow śkoro žyła wuźiwaći. So by žo žyława dośtała k mślanu wóhnja, dyrbjeśche hišće pścheńcź nęśchto kukow ł hrjebjemi. Tu žo wjeśći ganjechanje twara dobrych bróhow, kaž to hižo ras žo pokajaśche w l. 1929 pśchi łodowej katastrofje. Wojowanje pścheźiwo wóhnjej ł kopacźu žo sastaji. Krocźeł sa krocźelu žo do pśedła dobywaju tłóćaću woheń ł wodu sajo wróćźo. Wjeczor na śmjerkach bź *potom* po najwjetśichim śtrasće, byrnjej woheń tu a tam hišće ścherjeśche. Je hišće strach, so pśchi wětrje woheń znowa ko wožiwi.

Wusudźenja.

Shromadny sawnišći sud w Budyšćinje.

Pśichetnyź Bjarnat Maks Schneider ł Elbersdorfa hišće wot měrca 1927 hacź do februara 1928 ja pśenjeśeho knihjewjednika firmy Arnościta Stolle w Kamjeńcu pśchistajeny był. Wón mjeśeśe teź połnomóc k jbźerańu pjenjes a bankownych nałožnjośćow. Pućowańśke žobom sa mjenowanu firmu a nětko jomu sa tutón cźaś a w tutym dźele wśchelake njeporadnośće wumjetowachu. Sud sadźi jeho dla wupśihanja a trjebanja wopacźnych śmjenkow ł 2 měsazomaj jastwa. Wot dalśheje wobśkorźby pak jeho wuwinowa.

Mała błostańska komora w Budyšćinje.

Dla pśchichwinjenja w dwěmaj padomaj bźeśe hamtśi sud w Zitawje tamnjśchego śchofera Arnościta Hermanna Dejtu k 7 měsazam jastwa sadźiś. Wón pak žo pścheźiwo wumuźej powoła. Najmu 1928 bźeśchaj rěśakowy najeńt Proft a mandźelka w Otbersdorfje, ł kotrymaj Dejta wobśchonje dźełaśche, 1300 hr. kredita dałoj, ja cźoź bźeśe wón Prostowej, kotrejź pjenjeły bźchu, śwój Bremnaborśći awto pśchepśihaćź dał. Tutów wós, kiž śmeźeśche Dejta dale wuźiwaćź, je wón pśchi łupjenju Opelśkeho wosa wikowarjej Wagnerej w Zitawje k dalśchemu pśchedaću pśchepodał. Posajśćścho je Dejta Opelśki wós teź sajo pśchedał. Sud jeho powołanje sacźišnu. Sa błostanje, kiž 2 njezeli pśchesahuje, łpozcźi sud jemu tśiśtny wupruhowańki cźaś.

Kubłeŕ Arnośći Jeremias ł Rodeź bźeśe sawěźcźeńśke kowaśtwo wobśchudźeź chźył. Wikowaŕ ł malśchinami a wjeśnjanośta A. Hulcź ł Nječźina bźeśe dla pśchipomozy wobśtorźeny. 12. dezembra 1929 bźeśe žo Jeremiašowa bróźeń ze žitom, malśchinami a gratom wotpalila. Jeremias bźeśe žeźi wot Drježožanśkeho woheńśaiwźeźego towaŕśtwa sarunanje žadał. 19. dezembra bźeśe ja *tuto* towaŕśtwo ratał Wjśchćer ł Hernhuta w pśchitomnośći wjeśnjanośtyh Hulcźa ł Jeremiašom wo wyšo-kośći śchkody jednał. Pśchi tym bźśche Jeremias sanjelcźał, so je 10 zentnarjow rožź žitowemu wikowarjej Wedererj w Pomorzach pśchedał. Bźśche Wśchćerjej teź wobtrucźał, so je ypalenu mlócźawu 1928 wot Hulcźa sa 1200 hr. kupił, tśerunja śtomowu praśu w lěcźe 1925. Na to žo sa mlócźawu 1180 hr., sa praśu 315 hr. śchtody pośaji. Pśiźedy pak hacź žo pjenjeły wupłaćichu, žo wuśłyśi, so bźeśe Jeremiaš hižom 1921 mlócźawu ze łubłom pśchichodnego nana pśchewźał, śtomowu praśu pak w lěcźe 1922 wot wśtreho Bitterlicha we Łuku. kupił. Hulcź bźśche wopacźne wudawanje dla mlócźawy śłyśchał, ani to by nęśchto śnapśchećźiwił. Lubiśći hamtśi śud bźeśe Jeremiaša k 2 njedźelomaj jastwa, Hulcźa 75 hr. hr. pjenjeźnego błostanja abo k 3 dnjam jastwa sadźiś. Wobaj ho pścheźiwo wuhudnej potwołaśtaj. Nęśto dośta Jeremias dla śpytaneho wobsudźenja 75 hr. pjenjeźnego błostanja abo 15 dnjow jastwa, Hulcź dla pśchisudzonyźy 50 hr. pjenjeźnego błostanja abo 10 dnjow jastwa.

Kźwalba „domizny“.*

Domišna, kak lubo mi, dokeź pśenje śłowa ronu,
Dokeź kolebka je śtała mi
a narod śbožnych ńomow.

Hdyź wóczko pśeni pohlad dośta,
Cźrt pśenje śłowcźko žebi śchepta
w kraju kraśnych dokow.

To radośćej je, na tebje žebi myślicź,
Hdyž hruby śwět chze wutrobu mi tyśhicź,
rad wo tebi žonju.

Hdyź hładźkała žym źidźane žej włósći,
A krucźe do śnopa wjasała śłote tłósći,
na tón cźaś rady myślu.

Do dola mlónoho žo wije wusta kyćźeźka,
Domcź mojich lubych bź, teź ptacźatko ma hnězko,
tam wuczeź w horju pytach.

Domišna, mi śwoźaś, cźe Božo proścźu nutrnje.
Ssynow, džowkow śpłodź, kiž wusłupuja śmužiwje,
sa dóńt tak błóžnoh raja.

Hdyž hroźa pośpubicź žo źidźane mi włósći,
Wócźko žo śtamacź chze, duśha błóź Boži błyśchi,
žo dopomń, so cźi błuśćham.

Hdyź mdory firmament wóczko tebi puta,
Tyśiazow hwězdow błyśchcź, a śowa hižo śuta,
nětk cźahnyeź chzu.

A śtrowicź wótzow twojich drohich, lubych,
Jich próźy wěcźna mśa, je Boži wotbłyšćerź
we wěcźnej domišnje.

Pod hórku dornatej pak cźiche jenoź drěmam,
Wśchak pśchichod domišny mi nihdy njeda měra,
njech kraśna mostanje.

* S najśchejo cźitarjowa nam pśchepodata pśśeń. — Pśśeń bu na 1. śałoźeńśkim śwjedźenju herb. tow. „Domišny“ śałoźenu njedźelu 15. śmjažnika, pśchedenjeźena.

Knižka wo našich krajanach za morjom.

Hdys a hdys dóstawamy znamjo źiwjenja wot našich serbskich krajanow, kiž za morjom bydla w dalokej Americy w Teksasu.

Dóśła je mała knižka: **„Kurzgefasster Auszug aus der Geschichte der ev.-luth. St. Pauls-Gemeinde U. A. C. zu Serbin, Lee Cuunty Texas.“** Im Auftrage der Gemeinde zusammengestellt von P. H. J. Kilian 1904. P. Hermann Schmidt. 1929. Druck des Gidding Deutschen Volksblatt.

Je to knižka, w kotrejź so wopisuja stawizny serbskeje kolonije Teksasa w Americy. Knižka je wudebjena ze wšelakimi wobrazkami. Na cole knihi je wóciśćany kěrluš, w kotrymž so wopisuje wobcźežna jězba serbskich wupućowarjow do Ameriki. Potom zhonimy wo stawiznach wupućowanja samych. Matrański pućo to běše, kiž serbski duchowny Kilian nastupi ze swojej małej cźrjódku swěrnych, přetož dyrbjachu jara cźerpjeć pod mórom a mnozy njewuhladachu kraj, do korehož chcychu. Cźitamy dale wo założenju sydliśća. Zajimuje nas wosebje, što so pišo wo narodnostnych poměrach. Při započatku běchu jenoź tam Serbja a so teź jenoź serbski předowaše a so serbski jednaše při gmejnskich zhromadźiznach. Za sydom lět potom počachu teź Němcy so tłóčić do serbskeje wsy a zdobom so nimo serbskeje teź so wotměwaše němska Boża služba. Nam so zda, zo trjeba njeběše dla 40 wosobow wosebiće zawjesć němsku Bou službu. To bě započatk spada serbskeje rěče. (Po statisticy bě w lěće 1869 493 Serbow, 88 Němcow. Přispomni so, zo z tych 88 Němcow połojca serbski móže. Ći někotři Němcy bychu teź tak bórzy serbscy nawukli. Cźitamy dale, zo serbske předowanje zasta w lěće 1920, hdyž zemře duchowny H. J. Kilijan. Je to jara škoda. Zo je tu hišće žadanje za serbskim předowanjom, spózna*jemy* ze sady w knižcy, hdyž so praji, zo při składnosći jubilejneho swjedźenja 18. žnjenca 1929 pastor Schmidt na *w j a c o r e p r e ć e t e ž s e r b s k i p o r ć e a*. W knižcy so spomina teź na šulstwo, tola so bohužel njepraji, hač je so ze spočatka w šulach serbski wučiło. Wémy jenoź, zo je so w poslednich létach hajiła jeničky jendźelšćina a němčina. Na kóncu knižki namakamy zajimawu statistiku wšitkich nědhušich duchownych a wučerjow Serbinskeje wosady, dale mjena tych wupućowarjow Kilijanoweje wuprawy, kiž su dźensa hišće živi.

Wjeselimy so, zo mamy w formje knižki někajku maćiznu wo stawiznach našich krajanow za morjom. Wobžarujemy jenoź, zo je so w knižcy mało dźiwało na narodnostne poměry. Mamy tón zaćišć, zo naši krajanjo za morjom přemało so přećiwieja cuzemu (amerikanskemu a němskemu) wliwej. Jeli so so tu bórzy njeprěměni, to raz wot serbskeho sydliśća Serbina njewostanje ničo serbskeho, dyžli jeho mjeno. A to by wězo było škoda!

Cyrkwinske powěsće.

1. njedźela po swj. Trojicy, 22. junija 1930.

Z Budyšina.

400lětne wopomnjeće Augsburgskeho wěruwuznaća. W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/2 8 hodźin farar Berg swjedźeńske předowanje (cyrkwinska hudźba), dop. 1/2 10 hodźin ma farar Große kemšenje za cźežkosłyšacych w drastowni. Připołdnju w 12 hodź. ma superintendent Fröhlich předowanje

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Siegemund spowědź a swj. wotkazanje, dop. we 9 hodź. ma superintendent Fröhlich swjedźeńske předowanje (cyrkw. hudźba), dop. w 11 hodź. ma farar Große swjedźeńske kemšenje za dźěći.

W *Tuchoŕskej cyrkwi ma dopołdnja w 11 hodź.* farar Siegmund swjedźeńske kemšenje za dźěći Pětrowskeje cyrkwje. Wječor w 6 hodź. ma farar Große wječornu nutrnosć.

Zběrka za wołoženje nuzy w našej wosadźe.

Kŕćenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farar Große

Wutoru pop. 3/4 3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor 1/2 8 hodźin je w čestnym haju Tuchoŕskeho pohrjebniśća Janska nutrnosć cyrkwinskeho khóra z Budyškim misijonskim trubaŕskim khórom, naŕeč zmeje farar Berg. Programy po 20 pj. su při pohrjebniśćowych wrotach dostać. Při deśćowatym wjedźe wotmeje so nutrnosć wječor we 8 hodź. w Pětrowskej cyrkwi. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchoŕskej cyrkwi. — Stwórtk wječor we 8 hodź. na Hrodowskej hasy 6 deleka zhromadźizna Módreho kŕiža. Wobdźělimy so 21. a 22. junija na zjězdźe Módreho kŕiža w Drježdźanach.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. 1/2 11 hodźin zwjazk dźěći. Pop. w 3 hodź. lésny swjedźeń w Kwětkowym Dole pola Dźěžnikec. Wšelacy rěčnicy. Poskićenje khórowych spěwow a trubaŕskich přednoškow. Při deśćowatym wjedźe wotmeje so swjedźeń w „Herbskej grychće“ w Hornjej Hórcy. W Budyšinje wječor we 8 hodź. při rjanym wjedźe njebudźe žana zhromadźizna. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

W Budestecach čo. 25b zmeje diakonisa Emma póndźelu wječor we 8 hodź. přednošk za žony „Kak najrjeńše bohatstwo njemóže zakryć najhłubšu khudobu“.

Zjednoć. wothladaŕ Zimmermann zmeje biblisku nutrnosć srjedu w Hodźiju a stwórtk we Wjelećinje.

Zjednoć. wothladaŕ Kŕižan zmeje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w Kwětkowym Dole, wječor we Hlinje, póndźelu w Kumwałdźe, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Zemicach, stwórtk w Bukecach a pjatk w Tućicach.

K 1. njedźeli po swj. Trojicy.

Po swojim hłosu.

O wěčnosć, słowo hrimanja,
o mjeć, kiž dušu překała!
O spočatk bjez skóńčenja,
a wěčnosć, časo bjez časa,
ja njewěm wulkej' zrudźby dla
tu nihdźe potajenja!
Ach, wutroba mi jara rži,
so jazyk k dźasnam přilěpi!

2. Tu njeje horjo na swěće,
kiž wostało by wobstajnje;
so dyrbi jónu minyć;
ći wěčnosć pak je bjez kónca
a přeco swoje traće ma,
teź njem'že nihdy zhinyć.
Naš Zbóžnik sam to prajił je,
z njej' wumoženje njebudźe.

3. O wěčnosć, kak ty zrudźiš mje!
Oh, wěčnje, wěčnje dołho je,
to njejsu žorty wěsće!
Hdyž wopomnju tu dołhu nóc
a tajkej' ćwile wulku móc,
so stróžu w kóždem měśe.
Ach, daloko a šěroko
ty nimaš ničo trašnišoh'! —

4. O Božo, kak po prawdźe dźeš,
zo khłostaš złóstnikow tak chcheš
we jara trašnej ćwili,
po krótkich hrěchach na swěće,
kiž njemudri su činili,
daš wěčnu ćwilu w heli! —
To wopomń derje, človječe,
čas krótki je, smjerć k tebi dźe!

5. Oh, wotuć, človče, ze spanja,
ty hrěšna wowca zhubjena,
njech duša dobre čini!
Oh, wocuć! Maš wšak wulki čas,
kak bórzy wěčnosć hrabnje nas,
a njebudź w hrěšnej winje!
Snadź dźensa dźeń je posledni!
Štó wě, hdy smjerć so přibliži?! —

Jan Rist 1607—1667

Hospodarski rozhlad.

hobotu 21. smažnika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar . . .	4,1875	100 pólsk. złotych .	47,125
1 jendželski punt .	20,35	100 češkosł. krónow .	12,42
100 šwajc. frankow .	81,08	100 franc. frankow .	16,435

Na Barlinskej burzy njewuwi so wječera žadyn žiwjischi wobrot, hačrunjež statna banka dań (diskont) znowa wo pół procenta na 4 proz. zniži. Padobnje bě na wikach je dołhimi a rentowymi liščinami.

Produktowe wiki njeschadžachu też wječera žanehu wobšérsheho wobrota. Placžiny w hotowym dorjenje so ledma přihmenichu. Nalunjšti jećmjeń po zentnarju wo 5 pf. postupi. Sa posłužischе termije pšenica a wowsa šnadne znjekmjenje placžinowu žiwjeschtaj. Wječera placžeschе zentnar

w Barlinje

pschenizy 15,05—15,25 hr., rožki 8,60—8,85 hriwnow, jećmjenja najsmilkeho 8,40 hr. hač 9,20 hr., wowsa pak 7,50—8,10 hr.

w termiňowym wikowanju

ja julij: pschenizy 14,85—14,80 hr., rožki 8,47½—8,45 hr., wowsa 8,40—8,30 hriwnow,

ja september: pschenizy 13,11¼—13,10 hrwnow, rožki 8,65—8,63¾ hr., wowsa 8,50—8,45 hrwnow,

ja oktober: pschenizy 13,15 hr., rožki 8,80 hač 8,95 hr, wowsa 8,60 hr.

w Drježdžanach (jandž. **pónđežk**u):

pschenizy 15,65—15,90 hr. (15,75—16 hr.), rožki 7,65—7,90 hr. (7,85—8,10 hr.), jećmjenja najsmilkeho 7,90—8,75 hr. (7,90 hač 8,75 hr.), wowsa nowcho 7,40—7,90 hr. (7,40—7,90 hrwnow,

w Shorjelu:

pschenizy 14,40—14,75 hr., rožki 7,20 hr. wowsa 6,60—7 hr.,
zentnar běrnow 1,70—2,20 hr.
jeja 9—12 pjenježkow, kilo butry 2,60—3,60 hrwnow.

Pichtajeja:

Dołzu do domu, knježi dwór w Jšforu pola Nišeje.
„ Pijazej kofejownja we Wojerezach.
Wuczobnikow samfatlikich, Krupa we Wojerezach, Dwórnischczowa haša 23/24.

Na pschedań:

Kojch sa pučowanje, w Bělej Wodze, Louišyna haša 7 delka na Kwo.
Stok mjeschi, Mechela w Budyschinje, Zyhelišta haša 3 II.
Běrny štótnr, Gédam w Zyježach.
Krowa, młoda dójta, w Ssywitu 6 pola Hródka.
Wós džěžazy w Budyschinje, Rózowa haša 16 delka na prawo a na Albertowym namjescze čo. 11 delka.
Karnikle, w Hródku, Janowa haša 6.
Kuchinišče wuhotowanje, we Wojerezach, Hródkowska dróha čžišło 2.

Sudnižny na pschedawanje

wutoru 24. smažnita 1930

w Narcje w hoscženzu dop. w 10 hodž.: krowa,
w Pražezach w hoscženzu pschiw. w 11 hod.: wuzitkowe drjewo a wschelake meble,
w Lejnje pola Wojerez w hoscženzu pop. w 2 hodž.: zentrifuga a wšjawa,
w Mikowje w hoscženzu dop. w 9 hodž. pišanski stroj a motorske kolo, waha a murjerske maschiny,
w Kitrzebi w Zederez hoscženzu dop. w 10 hodž. blido a pišanske blido,
we Wukranczizach w Meldžiz hoscženzu pschiw. w 12 h. gramofon,
w Khołmje we Funkez hoscženzu pop. w 3 hodž. gramofon, kosaja zentrifuga,
w Dóješicu w Rychtarjez hoscženzu pop. w 4 hodž. klamaršte blido,
w Radschowje w Schježez hoscženzu popołd. w 5 hodž. młócžawa.

Konkurs.

Sud je konkurs wotewrił nad samoježnjom pschchlapže Huga Schütza, mježicela firmy Hugo Schütz we Budyschinje na Zitnych wikach 30. Sarjadnik konkursa je prawisnik Wünscha w Budyschinje. 1. termin budže sjedu 9. 7. 30, dop. 4/12 hodž., 2. termin budže srjedu 30. 7. 30, dop. w 11 hodž., wobej w Budyschinje na sudnistwje, sstwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dženja dop. ¾11 hodž. **w Barlinje:** Su dale šnadne, placžiny skerje stóčzene.

Dop. ¾12 hodž.: Kaž pšched hodžinu.

Drježdžanska burza (20. VI.).

Pšenica	313-318	běrnjace kruški	14,00-14 30
rožka	153 158	pšenič. wotruby	7,70-8,10
naletni ječmjeń	295-205	rżane wotruby	8,90-10,30
nazymsk. ječmjeń	158-175	pšenična muka	24,75-26,25
wows	148 158	rżana muka	27,75-28,75
čerwjeny dźećel	120-130	woka	24,50-25,50
raps	350-355	pjeluški	24,00-25,00
kukurica (Mais)	200-220	hróch	25,50-26,50
suche truhanški	8,80-9,00	cokrowe truh.	17,00-18,00

Placžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Placžiny po złotej hriwnje.

	20. 6.	19. 6.		20. 6.	19. 6
Pšenica	301-305	301-305	bony	15-17,00	15-17,00
rožka	172-177	172-177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	15-17,25	15-17,25
nat. ječmjeń	168-184	167-182	žołte łupiny	21-23,50	21-23,50
wows	150-162	150-162	coradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosnik	10-11,60	10-11,60
pšenič muka	33 42,00	34-42,00	rżany wosnik	15-16,25	15-16,25
rżana muka	21-24,50	21-24,50	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	7-8,10	7-8,10	běrnj. kruški	12-13,00	13-13,20
rżane „	7-8,00	7-8,00	syno, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,54
raps	—	—	rżana słoma	0,80-1,00	0,85-1,03
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeč. „	0,70-1,85	0,85-1,01
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjeluški	17-18,00	17-18,00	jećna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Drobnowikowanske placžiny w Budyšinje

21. junija 1930 po hamtskim postajenju.

Wšě placžiny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniš. placžiny hr	najwyš. placžiny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,50
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,20	3,20
Pšenična muka	1 „	0,48	0,72
Rżana muka	1 „	0,40	0,40
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědźne běrny	1 „	0,08	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,80	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,50	1,80
Sušeny połó	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lit.	0,24	0 26
Jědźna butra	1 kg	3,20	3 60
Jeja	štuka	0,10	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,46
Kamejńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 40

Wične placžiny w Budyšinje.

21. junija 1930

Wšě placžiny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najniža placžina	najwyša placžina
Pšenica, nowa	73 kilo	14,50	15,00
Rožka, nowa	70 „	7,50	7,50
Jećmjeń	76 „	8,00	8,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	7,50	7,75
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2,75	3,30
Butra	1 „	3.20	3,40
Syno, nowe	50 „	3,00	4,00
Słoma, z maš. młóc., pras.	50 „	1,60	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšenična muka, 60%	50 „	22,25	23,25
Rżana muka, 60%	50 „	12,25	13,25
Pšenične wotruby	50 „		6,00
Rżane wotruby	50 „	—	6,00
Jeja	1 štk.	0,10	0,10
Prosata 652 štuk	1 štk.	20	37

Placžiny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. junija 1930. Placžiny po centn. a zł. hriwnach
Skótne druziny a woznamjenjenje.

Woły: 560.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	55—57
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	50—52
Mjenje picowane wšěch starobow	46—48

Byki: 553

Polnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	55
Polnomjasne, młódše	52—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	50—52
Spatne	48—49

Jałojcy a kruwy: 960

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hód nosće	43—48
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	37—42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31—35
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	25—28
Mjenje a spatnje picowane	—

Čelata: 1320.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	63—70
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	55—62
Spatne (4.)	40—50

Wowcy: 10663.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	55—59
Starše wukormjene (2.)	50—54
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	38—42

Swinje: 9 363.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	53—55
Wukormjene	55—56
Mjasne	56—58
Spatne	58—60
Rjane a kuadrowe	40

Rozhorjena wólbna zhromadźizna w Pančicach.

Pančicy, 20. smažnika 1930.

Znaći Hitlarjo we swojich brunych košlach — w Sakskej tukhwilu jich uniforma zakazana njeje, — bóchu sej jeneho rěčnika z Wrótsławja za wčerawšu zhromadźiznu skazali. Rěčeše wo wšěm możnym, jenož nie wo sakskich wólbach, kaž bě so na plakatach wozjewiło. By-li po nim šło, dha bychu dźensa wšitcy Židza zežrani byli. Na nich ani dobreje nitki njewosta. Při wšej wulkej hubje rěčeše tak njelogiscy. Mjenuje so „nacional“, tola nětčišu statnu formu zatama. Hóršeše so, zo njesměja nětko „swoje ménjenje“ rjec. Při tym křiwdźa wšitkich, wot Hindenburga hač do wolerja dele. Rěčnik mjenowaše wšěch, kotřiž jemu hnydom wšo dopokazać njemóžachu, **„wědomych zehlarnikow“**. W tajkim njehańbitym, nadawacym tonje hišće žadyn zastupjeř někajkeje politiskeje strony w Pančicach rěčał njeje. We swojej hordości rěčeše nastajnje wo „našim stańe“. **Centrum mjenowaše njekřesćanski.** Nětčišo wobstejnosće přirunowaše ze swinjacym khlěwom. Hdyž „Nacijojo“ ke knježonju přińdu, potom budże paradiz na swěće. **Z hłosnym** liščkom, tak mónješe, njehodźa so nětčišo wobstejnosće přeměnić. Tola pak žebrja za hłosami. Kajka logika! Zastojnicy dyrbja tudej ze swojim zamoženjom a žiwjenjom (!) zamołwići być. Dokónčna wójna budże so mjez „hokatym křižom“ a „sowjetskej hwězdu“ rozrisać. Ménješe, zo němscy ministrojo jenož **žłokaja a pija.** Druzy čišća so k statnemu kortkej. Centrumej porokowaše, zo je jonož z **jehanstwom a přerady** swoje nětčišе stejnišćo sej nadobył. Při tym wuzna so rěčnik jako katolik. (Při tym so jemu přiwoła: Ale kajki?) Zatamaše křesćanski a židowski wulkokapital a zakazaše duchownym, **so do politiki měšeć a** njewostaji na nětčišich zastojnikach žaneje dobreje nitki. Hordźeše so z tym, zo Hitlerjo wědźa srědki a puće, nětčišu bjezdźěłosć wotstronić. Tutu swoju wědomosć wotbu z někotrymi frazami a hižo mějachu dźěłaćerjo khlěb a zasłužbu. W tajkim a podobnym tonje dźěše to poldra hodźiny dołho, też w doskónčnym słowje.

Nětko přińdźe k rozmołwje. Knjez wyšši wučeř Słodeńk dźěše Hitlerjam khětro na kožu, zo samo rěčnik jemu wjacy króć do słowa rěčeše, też jedyn do **Mjłočle** přičehnjeny bur, kiž tam hitlerstwo pěstuje. Porokowaše jemu, zo je wo wšěm rěčał, jenož nie wo **sakskich wólbach.** Huśišo wukhwalowany minister Frick by sej dyrbjał swojich wolerjow z latarnju pytać, by-li so wólbna staroba na 24 lět powyšila. Hitlerska garda wobsteji z wjetšeho dźěła z politiskich njezrałcow. Jeje přiwisnicy njeslušeja do zamołwitych zastojnstwow, dokelž nětčišі stat njepřiznaja. Knjez Słodeńk rozłoži wolerjam, **čehodla je so sakski sejm rozpuścił** (thema, kotrež měješe rěčnik wobdźěłać). Bjezwědomiće broja narodni socialisća z tym milijony, kotrež mohłe so radšo bjezdźělnym přiwobroćić. Što su Hitlerjo činili? Puč w Bajerskej zawinowali, Büngerowe a Schiekowe knjeježerstwo spowalili. **To bě jich cyle dźěło.** W zhromadźiznach slepja lud, zo su za powyšeny dawk na kupne domy, w němskim sejmje pak hłosuja **přećiwo** njemu. Tajkele ludarstwo! Runje tak je z jich škitom wobsedźeństwa. Dr. Goebbels je kóne lěta 1929 sam w jenej rozmołwje wuznał: „Ně, mój syno, bur **njewora swoju rolu,** ale rola, kotruž wobdźěła, **sluša mi a tebi, němskemu ludej.**“ Potajkim hotowe **wuswojenje.** Žadaną pjenježna podpjera so ratařstwu dać njemóže, dokelž Hitlerjo po swěće reja, zo nowa inflacija přińdże. Tak su němscy **pjenjeżniccy** na **10** milijardow we wukraju sej zwěścili. — Dokelž wjednistwo k. Słodeńkej wjacy dale rěčeć njedaše, nasta wulki ropot a hrožeše z domjacym prawom, kotrež sej tuči ludźička wšudże zwěsća, zo móža přećiwnikej po wólnosći hubu zakazać.

Knjez wěšćanosta Bejma z Pančic pokaza na tamny šulski paćer, kotryž je famozny šulski minister dr. Frick w Duringskej zawjedł. Přečita jón a prašeše so, hač ma tutón naš křesćanski „Wótčenaš“ narunać. Je to hotowe bohahanjenje. Dopokaza rěčnikej tež wšelake wopačnosće. Też, kajke karikatury Hitlerjo wo Hindenburgu wudawaja. (Phi a haha!) Knjez Wornač z Kukowa dopokaza, zo bě prjedawši rěčnik na zhromadźiznach, wšsty murjeř Hartig ze Žitawy, cyle napřećiwne nabožne stejnišćo měł hač dźensniši. W dalšim porjedźi rěčnika, zo też Duringska wysoke sumy na prjedawšich knježećerjow wupłaćuje, potajkim tak zlutniwa njeje, kaž to rěčnik wudawa.

Tutón dźeržoše nětko hišće wostudłu napřećiwnu rěč. A hdyž bě swoje słowa z wukhwalenjom Hitlerstwa skónčił, wotewrichu přećiwnicy narodnosocialistow hnydom nowu zhromadźiznu, dokelž njebě so jim dowoliło, dorěčeć. Wosrjet dyrbjachu nacijojo hórke wěrnosće słyšeć, kak su njepřećelju cyrkwje a nabožiny. (Tamny njehańbity list přećiwo jenomu duchownemu so wótře přečita.) Potom wozjewi so njekhmany skutk Hitlerow. Crjóda tajkich njezrałcow bě njedawno z Barlina na wsy wućahnyła. Tu wzachu jenemu hoscženarjej wjeśi Hindenburgowy wobraz, čehnjechu z nim do wsy, přibichu jón na štom a **wukalachu Hindenburgej woči.** Potajkim tak daloko tuta cwólba je. Nimo ani česćownosće před šěduiwej hłowu statneho presidenty. (Tutón lětak sc w zhromadźizne rozdźělowaše.) A tale strona chce potom Němsku moralisey zběhnyć?!? Rěčeše też wo tym, zo jedyn **Hitlarski přiwisnik** we Wutołčicach bě k jutram **wołaj wupyšił** a chcyše z nimaj jutrowne jěchanje w Baćonju porjeńšić. (!) Tak daloko potajkim smy. Kóždy rozumny člowjek wě, **zo z tajkimi ludźimi žaneho zjednoćeństwa** měć **njemóže a tuž**

dyrbi kóždy sprawny křesćan a zrały politikar tutu stronu raznje wotpokazać. **Tuž, Serbja, jutře wšitcy liscinu 6 wolić!**

Zapinak.

(Wobras se wšy).

Moji lubi ludźičća, na cžo cžłowjek na žwěcje pschiňdże! Schto žej wscho wumyślí.

Najprjedy žyzka wobžiž njejšym, schto to je. Němzy mjenuja to „Reißverschluß". Hdyž tele słowo słyschach, někto hakle bęch tak prawje wólbrny. S mojej němcžinu tak dalako njeje. Wěsće, schto žej myślach, hdyž prěni raz to słowo słyschach? Myślach žej, so je to někajki klucž k sawrjenju rašža. S tym žym hischcze žwoje žorty cžinił, ja cželeze wuchu, so maja Němzy takje wóhłaze słowo. Cžehodła runje k rašžej? Abo nješčmě žadyn wjazy jěsć, kaž mi moja Wórscha měd samknje, so njeschcy do njeho likać thodźił? Kak dołho budże tracź a wunamakaja hischcze wjazy tajkich wólbrnoscžow. Stónczinje budu kofej a kołbašu a žamo žnadź tobak sawrjeć, so budu dyrbjeć wischnjowe łopjena kuricź, kaž jako schulíki hólz, a dyrbjak wot nich bluwać. Na to waschnje žym žej tamne němske žłowo myślił a wuklad. Mękajke žerbske chžych sa nje měcź a tuž wěž „zapinak" njenowach. Trjechi to, wujo Radwoćřki?

Stónczinje widżach mužikeho, kiž žej tajku schtrykowanu jaku pšches hłowu sešahny kaž ja koschlu. Schto dha to šaso do naporjadka je? So žony žej žutnje pšches hłowu tykaja, to žym pola moje Wórsche huseščicho widżał. Ale mužoje? Pschi jazy bimbaschtej žo „schtrycžkaj" abo schlebjerdźa. To dyrbi wěsće šaso něschto wobžobite měschcžanske, něschto „fajn" być. Tuta jaka njemějesche ani jenicžkeho knesła. Nó haj, to je wěsće tajki schwyzar" pšches hłowu k cžasanju. Tomu tajki pišany płat, kaž měsjachmy prjedy łazy. Tak pschińdu ludźo šaso na stare. Dołho njetraje, hdyž so tajku jaku wobleczeschi. Ja, wowcza hłowa, žej pschi tom niczo dale njemyślach. Tu widżach pola jeneho něschto zyle spodźiwne. „Riz" horje, a to běschtaj tamnaj „schtrycžkaj" hromadże a jaka šapinjena. A „raz" dele, běschtaj šaso rólno a jaka wotpinjena. Nó, thóts thort, žej myślach, ty dże prawje njetwidżiśch. Zyle pschipadnje jónu shonich, kak ta wěžka réka. Bě mi, kaž bych wotžonił. Měko njetrjebach žo wo rašž a tobak wjazy bojeć. Kak móżesche to funkcionérowacź, je mi hischcze dżenża hódańczko. Tak blize žej tón šapinak wobhladał njejšym. Najšikerje žu na schtrycžkomaj subiczki, kotreż do žo pschimaja, hdyž „riz" horje jédżeschi, a potom šaso rólno du, hdyž „raz" dele žunjeschi. Najšikerje budże tajki nowocžažny šapinak móda. To pak je — to réka po mojim šoachu a rosumczku — wunamakanje, kotreż hischcze w dżeczažych cžrijach tcži, ale ma wulki pschichod. Tajki šapinak drje pola wschéch wężow pschipramja, niż jenoż pschi jakach. Knesle cžišnu žo po cžažu do stareho żelesa, kaž je ſ petrolejowymi lampami.

Nó, njejšym runje tajki, kiž wschenu nowenu cžaprej łaj a hantjeń praji. Ale chzu pschidacź, tak wólbr ta wěska ſ tutym nowym šapinakom njeje. Tole wekowe šaknesłowanje mam dawno žnje, druhi też. Sšym ikoro do nowory padnył, hdyž žej ras thwile wsach — wjele wschak mi njesbywa — a knesle picheliczich na mojich thołowach, łazach, jakach a tak dale. Kelko dha jich hnydom bé? Nó, njepraju, pschelicžcże žej šami, wy mužiży! Budżecże žo dźiwacź.

Kaž hižo prajach, wężka ſ nowocžažnym šapinakom tcži hiđcże w dżeczažych cžrijach. Kedźbujcże, kak budże to dwe a wjazy łét. Koschła „riz" horje a hižo je šapinjena. Runje tak thołowy, łaz, jaka, pschewoblek. A cži rěniży a šamkarjo še žwojimi blukami, cžorne mužiże šuknje, kožuchi. Hakle też pola žonow, wožebje pschi łazkach šapinanju. „Riz" horje a hižo je hotowe.

Hakle pola małych dżeći. Tele wěcżne šapinanje, prjedy hacź žo rano takle pjecź, schcźeść, žedun pjerachow šhotował. Budże to maliczkotej ša lube maćerki. Trjebaja jenoż riz, riz, riz šcžinicź a hižo je wscho hotowe. Tola niz jenoż pschi draštach šmějemy tajke šapinaki.

Potom budże drje też tele grawocžiwe šapinanje cžrijow pschešłacź. Te mi hižom dawno w žołdku leži. Też druhim, hdyž žu troschku tolschi a njewědża hdże ſ brjuchom, hdyž žo takle k šapinanju sthiłeja. To šcžinišch riz! na prawej, a riz! na lěwej nošu a hižo możesch žej khribjet šašo łrunacź. To njebudże moja Wórscha žwarjecź trjebacź, so cžrij ſ kłoskom na dobre stólczki šajam. Runje tak budże ſ gamaschami abo dołhimi schlórnjemi, kiž žo na boku šapinaju. Město dołheho šapinanja krółke riz!

A też knesliczki na žychach a hłowakach budu šbytne. Jenoż riz, riz, riz! Ssamo słomnik dołtanje tajki šapinak. Ssnadź też młynske, półtowe, žokrowe nědźi, też sa łapy. Też pschi rěžnišich wojach budże žo žyle jednorze riz šcžinicź, łdyž chzeich sadny abo nabocžnej dżélaj dele nécź. Tchorunja karuželowy muž njebudże schtwórcź hodźimy płachtu wotknesłowacź trjebacź a žwój theatr wotewricź. Riz! budże jenoż šcžinicź.

Mózno, so wschě wězy tajki šapinak dostanu na pšch. błidne pschikrywy, płachty ša stanje, pschestrěny do jitmy. Kupja žo hnydom ſ tutymaj schtrycžkomaj a šapinak na boku wiży kaž pola korcžmarki zyły šwjak kluczow pschi šali. To budże rjenje takle na kwašach. Nasch Splóščan-ski braschka trjeba jenoż šcžinicź riz a hižo je błida nadobo pschikryte. Mózno, so njebudu rostorhane wězy wjazy hromadu schicź ale jenoż „rigowacź".

Nó, najprjódzy budu drje žo na drastu położicź a wschitke wóhłaze knesle a dżery wotstronicź. Njebudu žo wjazy wotworhnycź abo dżery wtworhnycź. Tak budu też wobleczenja khmanšche, hdyž kwasz njetrjeba wjazy knesle a dżery schicź. K tomu je najwjazy cžaša trébne. Ale kaž wschitke tajte nowosče šmeje to też žwoje njedostatki.

Hdże budu młode hólzy žej rózicžku abo kwětku tykmycź, hdyž žanych knesłowych dżerow njebudże? Hdże budu žej cžažnikowy rjeczaſk abo rejowanski bancžik pschicžinicź? Schto budże ſ tymi milijardami knesłami? Sešchkrěcź žo tola njehodża.

A tajte budże w šymje, hdyž dwe, tři abo schtyri jaki wobleczeschi? To šmějemy wěsće zyły kwěcžel tajtich schtrycžkow pod schiju. To budu khětro koschotacź. Pschi tym budże žo nechtóžkuli pschehrabnycź a wopacžny sčahnycź. Khiba budu wschitke cžišťowane. Potom budże žo to někak pschiprawicź dyrbjecź, so tóždy hłupy hólz ša schtrycžki cžahacź njemóże. Też holzy hólzam klubu cžinicź. To žym hižo wežera cžinik. Jusy knjes bé pola mje a měsjesche tajki šapinak. Chzych žo pschepokasacź, kak to „funkcionérowe" a šcžinich troschku krućšicho riz! A hdyž k wězy pschińdże, njebé to žyła žadyn tajki šapinak, ale bé džerżak ša klobuki, kotryż bé žej ša knesł pschicžiknik. Pschi tym jemu knesł wottorhnych a do jaki dżeru.

A wěsće, schto mi Wórscha dżenża prajesche? Moja huba dyrbjała też tajki šapinak krydnycź. Ale tón wona hižom ma. Dwaj rynkaj šubow tu staj a šawjerak też, hdyž takle ſ jašykom prěki žo wobliśuju. Jenoż njesacžinja žo wona.

Wjschém Serbam Rakojd a wokoliny.

Njedźelu 29. junija 1930 wotmněje žo popołdnju dypkom w 4 hodź. w Sendźiz hoscźenu w Rakojdach

wurjadna žerbska shromadźišna.

Rěczeć budźetaj: knjes farař Kschižan-Klukschanski, pschedsyda Domowiny (swjasa žerb. towarstwow), k. P. Krjeczmar-Budyschi, župan župy „Jan Arnoscht Ssmoleŕ".

Thema: **Praschenja dżenžnischeho cžaša.**

Kóžda žwérna Sserbowka a Sserb kruteho kharaktera žo napomina, tutu shromadźišnu wopytacź. Wschudże hibaju žo Sserbja k narodnemu skutkej. Budź tomu też w Rakojdach tak.

Pschisamknuje žo tutej shromadźišnje też poředżenje žerb. tow. skupiny „Hrodźišchčo". Jednacź ma žo wo ważnych praschenjach. — Sserbja, pjelnjece žurlu hacź na poředżenje městacžko!

Domowina — **Župa „J. A. Ssmoleŕ"**

Pschedsydstwo žerb. tow. skupiny „Hrodźišchčo"

Smjerć we wodze.

W Hindenburgu šatepi žo 15ktny wucžobnik Ewald Haj: w baggerišim hnježe, wón běschе pschepoczeny do wody schoł.

We Wuschcži — Aussig — žadaschе žebi Łobjo šji šmjertne wopory. Wutoru wjecžor skoči holza špaw sjewajo do wody a žo šatepi. Najšikerje je wona w cžežkich myślach do šmjerčje schła, kotreż šlaj žo dżeń pschecy jene 23ktny nawożenja a jeje wóšomšetny bratr na šamknjenym městnje pschi kupanju šatepiłoj.

W Malchowje w Mettenburgšlej žo žobotu tijo młodźi ludźo bjes žłeda šhubichu. Běchu žebi wjeselowarki cžołm wotnajeli a ſ nim njedźiwajcy wichorotiteho wjedra na Plauski jězor wujeli. Myšla žebi, so žu žo šatepili. Datal sa nimi podarmo pytachu.

Na Bukowskim kuble pola Beskowa nježenjeny pohonež Kuhn wutoru ſ konjom do cžli, so by jeho wukupał. Kóń žo šplóchi a we wodze padny a Kuhn pschińdże pod šłoczo. Dokelž žo njemózesche wušwobodźicź, dyrbjeschе žo šatepicź. Też tón žo šatepi.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Gmejnska rada w Bukojnje je prošyła wo dowolnoscź k wotwodej podsemšteje a žórkoweje wody ſ leżownoscže šahona cžišło 390a Butojnjanskeje šahonkeje knihi k šastaranju gmejny ſ wodu.

Tutón namjet žo po § 33 wodoweho šakonja wotjewi ſ namotwonjenjom, so bychu žo pschipadnje pschecźiwjenja pschecźiwo požadanemu wuživanju wody wot 2 njedźeli wot dnja wuwarja tuteho wojjewjenja swobodnemu hamtskemu heitmanstwu šapodale, hdyž žu też plany k wobhładanju wupołożene.

Wobdźělneni, kotiž žo w tutym postajenym cžašu njesamołkuja, šhubja prawo hórschenja pschecźiwo rjadowanju wujschnoscže.

W Budyschinje, 19. junija 1930.

Hamtske heitmanstwo.

—

Na łopjenu 845 wikowarteho regiſtra nakupajo firmu Augusta Nowaka akz. tow. w Budyschinje je žo šapisało: Generalna shromadźišna 30. haprjela 1930 je powyschenje šakładneho kapitala wo 480 000 hr., w 480 na mjenicžała wupisanych akcijach po 1000 hr., potajtim na 1 300 000 hr. wobšamkła. (Akcije wudawaju žo po kursu 106 proš.)

Hamtske žudnistwo w Budyschinje,
17. junija 1930.

Kowarstwowski powěstnik.

Ralbizy. Tow. kat. młodžencžow „Radlubin", ma njedźelu 22. junija šwoju měšacžnu shromadźišnu.

Pschedsydstwo.



„. . . . . tak dołho, kaž z *IMI* wopłokuju sudobja spěšniso a lěpje wučisćuju."

Milijony hospozow tuto wuznaće wšědnje wobkrućuja błyšćatu swětłosć, apetitnu čistosć pokazuja z *IMI* čisćene sudobja. Čerstwišo a lěpje słodźa wšě jědże dołhož so z *IMI* wopłokuje. A předewšém wjele mjenje dźěła a prócy při wopłokowanju.

Wzmiće k wopłokowanju stajnje

1 Liter na 10 Liter = 1 bow čist. wody

Henkelec wopłokowański a čisćeński srědk

za domjacy a kucheński grat kóždeje družiny

Zhotowjene w Persilowych dźěłarnjach

Krajnostawska banka

nětkušcho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

w Budyšinje

Założena w lěće 1844

Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Hornj. Łužicy

Filialki we:

Drježdżanach a Žitawje

K zapołożenju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**

8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII

na čistozłotym podłožku

Wotrěžki po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach

Danjowe termije 30. junija a 31. decembra

Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich ležownoscach

Předawaja so po kóždočasnym Drježdżanskim burzowym kurzu, tukhwilnje **96½ %** pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowańjow a žirowych pokładnjow

Krajnostawska banka

nětkušcho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy



Lutarnje

ze žełeznej swěcy (G ihilicht) 300 swěckow sylne za petroleum a benzin 1 litr dosaha 12 hodźin

K. E. Schneider

w Budyšinje na Hornjerčersk. h. 26

Meble

prawe a molowane Solidne dźěło Wulki wubjerk Nizke płaciny pola firmy

Bruno Jüttner

na Kralowskim walu 3 Žane klamy! Přjed. lacaret

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunio

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawakni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćacej banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo wšěmu nješčěstu čełneho zwjezbožeńja z 1000 hr. — *hdyž zemrje* abo *hdyž je na* dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys z hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 143 — Budyšin — Pondźeln, 23. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Nowy sakski sejm.

S wječerawšej nowowólbu do sakskeho žejma žu so poměry žiwnosće politiskich stronow pischemnišle. W nim smeja sozialdemokratajo 32 sastupjerjow (hač dotal 33), nazionalni sozialistojo 14 (dotal 5), kommunistojo 13 (dotal 12), hospodarska strona 10 (dotal 11), němska ludowa strona 8 (dotal 13), němskonazionalni 5 (dotal 8), sakski wjesny lud 5 (dotal 5), demokratojo 3 (dotal 4), ludowoprawna strona 2 (dotal 3), ludowi nazionalni 2 (dotal —), kschesijansko-nazionalni 2 (dotal —). Zentrumska strona, kotraž bě so tón króć z hospodarskej stronu swjasała, je so z tym pschehrabla. Hospodarska strona je město, so by se pomozu katolikow nowy mandat pschidobyła, z dotalnych mandatow jedyn zhubiła. Mudrischo budźiske zentrum činiło, hdy budźiske so sakskemu wjesnemu ludej pschisamknyło. Hugenbergowym wuhnad pscheciwo sakskemu wjesnemu ludej njeje němskonazionalnych psched schkodowanjom wobarnował, pschi nowowólbje je so jich liczba z 8 na 5 mandatow smjenschiła. Katastrofalne sa měschczanske stronu je dobywcze nazionalnych sozialistow. Woni žu na khosty němskonazionalnych, němskeje ludoweje stronu, demokratow, ludowoprawneje stronu a starych sozialdemokratow liczbu swojich dotalnych 5 žydow w žejmje na 14 žydow powjeschili. Do wólbow woni prajachu, so žu žebi wotzhinili, sozialdemokratow a kommunistow sniczicz. Sozialdemokratojo žu drje jedyn mandat shubili, sa to pak žu kommunistojo jedyn mandat pschidobyli. Marxistojo budža dotalkim w nowym žejmje runje tak žylni, kaž w predawšim. Jako nowej stronje ludowi nazionalni z 2 a kschesijansko-sozialni tehorunja z 2 mandatomaj do žejma sastupja.

Špitank zaso wuzwoleny.

Njech je wunoschk nowowólbow powschikowanje malo sprjewelazy, my Serbja mamy dosćejcinjenje, so je so nasch dotalny wuprukowany sapóstank Schpitank znowa wuswolił. Serbja w Budyšinim, Kamjenskim a Lubijskim hamtskim hejtmanstwje žu jemu žiwerni wostali a jemu pschi wólbje swoje pschipósnacze sa jeho dotalne skutkowanje we žejmje wuprajili. Njech je jemu spožčene, so by dale se wuspěchom sajimy swojich wuswolerjow sastupował. Samolečcej pak nochcemy, so budże jeho slejischcjo w nowym žejmje wobežnjische. Kak budże nowe knježerstwo sestajene, je dźenża hischcze zyle njewěste. W Budyšinim hamtskim hejtmanstwje je liczina wjesneho luda 6496, w Kamjenskim 5377 a w Lubijskim hamtskim hejtmanstwje 4605 hłosow dostała.

Kelko hłosow žu jenotliwe liczjiny w zyłej Sakskej dostałe.

Sozialdemokratiska strona (1928: 999 421; 1929: 922 932.)	871 327
Němska ludowa strona (1928: 316 017; 1929: 363 382.)	227 319
Kommunistiska strona (1928: 381 568; 1929: 345 530.)	355 552
Hospodarska strona a zentrum (1928: 255 571; 1929: 330 344.)	276 702
Němskonazionalna ludowa strona (1928: 254 488; 1929: 218 309.)	124 300
Sakski wjesny lud (1928: 127 575; 1929: 140 611.)	120 497
Nazionalni sozialistojo (1928: 74 348; 1929: 133 958.)	376 724
Demokratiska strona (1928: 147 365; 1929: 115 289.)	83 671
Ludowa prawna strona 1928: 87 545; 1929: 70 131.)	44 141
Stari sozialistojo (1928: 34 869; 1929: 39 568.)	19 197
Ludowi nazionalni (1928 a 1929 bjes liščiny.)	39 351
Kommunistiska opposizija (1929: 22 129.)	14 827

W Drježdźansko-Budyskim wokrjesu žu dostali:

Sozialdemokratiska strona (1928: 400 502; 1929: 368 864.)	332 319
Němska ludowa strona (1928: 112 150; 1929: 129 071.)	85 389
Kommunistiska strona (1928: 105 877; 1929: 93 676.)	100 811
Hospodarska strona a zentrum (1928: 94 608; 1929: 125 095.)	107 258
Němskonazionalna strona (1928: 117 991; 1929: 91 554.)	50 826
Sakski wjesny lud (1928: 61 915; 1929: 65 493.)	55 038
Nazionalni sozialistojo (1928: 18245; 1929: 36 589.)	106 068
Demokratiska strona (1928: 62 657; 1929: 54 503.)	637 667
Ludowa prawna strona (1928: 15 361; 1929: 11 330.)	6 897
Stari sozialistojo (1928: 17 263; 1929: 20 531.)	10 055
Ludowi nazionalni (1928 a 1929 bjes liščiny.)	30 413
Kommunistiska opposizija (1929: 4620.)	3 768
Kschesijansko-sozialna lud. služba (1928 a 1929 bjes liščiny.)	13967

Nowi zapóslancy.

Němska ludowa strona:

1. Wyšschi stud. radź. prof. **Siegert** w Kamjenicy
2. Syndikus **Tögel** w Kožmannsdorfu.
3. Generalny major zwonka słužby **Kaden** w Lipsku.
4. Pschekupz Kurt **Fritzsche** w Drježdźanach.
5. Hórnišći direktor zwonka słužby dr. **Eckardt** w Zwikowje.

Sakski wjesny lud:

1. Sswobodny kubleŕ **Schladebach** we Wurzenje.
2. Kubleŕ dr. **Dankmeyer** w Schmorsdorfu.
3. Sarjadnik **dr. Troll** w Kamjenicy.
4. Kubleŕ **Schpitank** we Sjišcach.
5. Kubleŕ **Hausse** w Dahlenje pola Wurzena.

Sozialdemokratojo:

1. Redaktor **Edel** w Drježdźanach.
2. Wyšschi wučeř **Weckel** w Drježdźanach.
3. **Thümelowa** w Drježdźanach.
4. Redaktor **Dobbert** w Mišchnje.
5. Tocjeř **Schleinitz** w Freitalu.
6. Składowničk **Wjele** w Hornjej Hórzy a schčešć druhich.

Amnestija šemskich mordarjow.

Němski žejm žu sobotu z knježerstwowym namjetom na amnestowanje šemskich mordarjow saběrasche. Prawny wuběrk namjet pschedpołoži, kotryž chce amnestowaty sakoń ja politiske khłostajomne činy se 14. julija 1928 na tajke politiske mordarstwa wupischerěcz, kotrež žu so psched 1. haprelju 1928 stałe, je-li so so nježa pschećiwo prjedawšim sobustawam němskeho knježerstwa stućiże. Do tych tež tak mjenowani šemowi mordarjo žłuschcheja. Knježerstwowe strony běchu wosjewile, so žu namjetej njedźiwajcy cżežkich wobmyslenjow pschihłosowałe; pschetoż po žadanjach wobhadźenšich mužow žu so pschestupniży, kotrychž činjenje

Jenoletna wojerska służba w Francowskej.

„Journal Officiel“ je wukas wo nałożenju jenoletneje wojerskeje służby wozjewił. Wukasej je žo rosprawa pschidała, ſ kotrejž je spóſnjacź, ſo žo letša w oktoru ſ 18 mjeſacźneje służby k jenoletnej służbje pschejdźe, a ſo budże w rekrutowańſkim ſakonju postajena liczba wojakow dopjta.

Italska a Francowska.

„Daily Herald“, nowiny nětčišcheho jendželskeho knjeżerſtwa, w nastawku, ſ Roma pschipóſłanym, **na pschiwoju napjatoſcź mjez Italſkej a Franzowſkej pokaſuja.** Nadźija žo njeje dopjelnila, ſo po Londonſkej konferency wo wotkronjenju wójnſkich łódźiwow žo Franzowſka a Italſka na pschećelne waſchnje dojednatej. Město toho žo ſ wobeju stronow **na kraju a na morju na pschemo broni.** Generalny ſekretar ſajſtitiſkeje ſtrony, **Turati**, je w ſhromadźiznje italſkich ſtudentow rjekł, ſo žo **Italſka wójnu ſe Franzowſkeje njemóže ſminyć.** Tu ſamu rěč a te ſame ſłowa je Turati pjatk psched jenej druhej ſhromadźiznu wospjetował. Po jeho rěczi ſtudentojo wołachu: „Chcemy Nizzu! Chcemy Sawojſku!“

*

Franzowſki miniſterſki pschedſyda Tardieu je w pjatkownym pożedženju finanzneje komiſije deputertſkeje komory na Muſſolinowe a Turatowe hrożaze rěcze wotmołwił, ſo žebi franzowſke knjeżerſtwo njemóże myſlić, na cžo žo Muſſolini ſe ſwojimi rěczemi měri. Franzowſke knjeżerſtwo jenoż wě, ſo je Italſka pożledni cžas **tśitre wulke wójſko pschi franzowſkej mjezy ſhromadźiła,** a ſo budła je ſa ſwoju winowatoſcź mělo, ſ napſchećiwnymi naprawami wotmołwiźź, ſo by žo wobydleršiwo pschi mjezach ſmjerowało, kotrejž je žo, kaž je ſrosumiłź, do njeměra dako. Franzowſkej, kotraž žanych nadpadowańſkich wotmyſlenjow nima a žebi jenoż pscheje, ſo by žo měr ſakhował, budże drje žo ſkónma móz porokowacź, hdyž **dźiwajo na njepschestawaze italſke hrożenje ſwoje mjezy ſyſtnitſko ſchkita.**

Franzowſka ſtatna pokładnja (kaſa) ma hyšcże 11½ miliardy frankow k wudawanju. S nich je 2½ miliardy **ſa** wěſte adminiſtratiwne wudawki postajene, 5 miliardow je ſa podpjeru hoſpodarſtwa pschewoſtajenych.

Italſka tehorunja pschećiwo amerikanſkim zlam.

Italſka dla powjetſchenja zło w Sjednoczenych ſtatach polnożneje Ameriki na dowoſ amerikanſkich wudźełkow wjetſche žo położi. Italſka industrija a wikowarſtwo ſtej hižo na to žo počahowaze namjeły cžiniłej. Italſka dóże na amerikanſke ſchkitańſke zła ſ jenakimi ſrědkami wotmołwiźź. Dowoſ italſkich automobilow a druhich wudźełkow dyrbi žo ſ wulkimi zlami počeżiźź.

Malta zaſo krónska kolonija.

Reuterej powěſćenja je ſ Malty powěſć jako njeſrórnu wróćźika, ſo žu ſobudźełaczerjo lorda Stricklanda w maltańſkim knjeżerſtwje w Stricklandowej njepſchitomnoſći wobſtankli, wróćźo ſtupiźź. Gouverneur je jenoż knjeżerſtwowe ſobuſtawy k ſebi ſwołał, ſo by jim ſ Londona pschipóſłanu ważnu wěź ſdźełił. Dże wo to, ſo jendželſke knjeżerſtwo psched dwěmaj letomaj ſpożeżene ſamoſarjadowaze knjeżerſtwo rospuſchći a ſo budże kupu Maltu kaž pryedy ſaſo jako krónſku koloniju ſarjadowacź.

Nowa ofenſiwa w Marokkowskej.

Po powěſćach ſ Marokkowſkeje je žo franzowſke wójſko k nowej wulkej offenſiwje pschećiwo ſbóžkarſkim domoródnym we wyſokim Atlaſu **naſtajiło.** Tři nadběhańſke kolonny ſe žełnej artilleriju a techniſkim materialom ſu ſe pschewodom domoródnych wojakow na ſchěrokej fronce něhdże 30 kilometrow hluboko do Tafileta ſacžahle. Nětkole ſaſo a wiele ſtrategiſkich měſtnow ſu žo wobſadźiłe.

Nowe dobroće kraia, kotrež je žo hnydom ſ wobſchěrnym ſchkitańſkim dźełom ſawěſcźił, dyrbi franzowſkemu wójſku ſmóžnicź, poſledniſho wulkeho ſbóžkarſkeho wjednika Mohameda Taibia ſtajnje dohladowacź.

Nowiny „Figaro“ piſchu, ſo žo po powěſćach ſ dobreho žórła nowe ſbóžkarſke hibanje we wyſokim Atlaſu pschihotuje. Wożeże w ſtronach Colomb Bechar je mjes domoródnymi žyłne hibanje. Bróniže a munizija ſ „Němſkeje“ žo porjadnje na běłym dnju pschi brjoſy ſchpaniſkeje kolonije Rio del Oro ſ łódźow wukkaduje a žo k ſbóžkarſkim domoródnym woſy.

Nowy ſbóžk Kurdow?

Do Teherana w Perſiſkej žu powěſće doſchle, ſo 10 000 turkowſkich wojakow je ſbóžkarſkimi Kurdami wojuje. Tuczi žu žo na horje Araratu wobtwjerdźili a žo ſe ſahakocžu ſakitaju.

Egiptowske nowe knjeżerſtwo!

Egiptowſke knjeżerſtwo je wróćźo ſtupiło, dokelž žo je kralom wo jeho knjeżerſtwowych prawach njemúżeſche dojednacź. Kral je na to Sidkyej paſchi porucził, nowe knjeżerſtwo ſeſtajeź. Sidky paſcha je ſwój nadawk bórſy dokonjał. Nowi miniſtrojo ſu hižo ſwoje ſaſtojnſtwo pschewſali.

Nadróżne wojowanje w Bombayu.

W Bombayu je žobotu k cžeſkemu nadróżnemu wojowanju doſchło. Dobrowólniźzy indiſkeho kongresa bo polizije ſraſchu; něhdże 500 wożobow je ſo franiło, mjes nimi 150 cžeſko. Pschi njemérach ju žony ſaſo wulku rólu hrałe.

Wyſchnoſcź bě dobrowólnikam ſakaſała, ſo we wobkhodnym měſtowym dźelu ſhromadźicź. **Njedźiwajzy teho ſe** wjcheſch ſtron dobrowólniźzy pschihadźachu, ſo ſo ſkónczniże něhdże 15 000 ludźi ſbeża. Kaſanja, ſo dyrbja wobtkodne město wopuſcheźcź, ludźo kedźbu njemějachu, dokelž bě wójnſka rada indiſkeho kongreża wobſamkła, ſo dyrbi ſo parada njedźiwajzy polizajſkeje ſakaſnje wotměcź. Hdyž na to polizija ſpyta, dobrowólnikow rospěchnacź, ſo wokoło nich żolty ſchat wobleczene żónſke ſeſtupachu. Polizijoja dyrbjachu ſawdatej ruzy żónſkich ſ mozu dźělicź, pschi cžimž někotrehožkuli poliziſta żónſke ſdrapachu. Skónczniże dyrbjachu ſamo jédnu polizију ſawołacź, ſo by ludowu cžrjódu wotehnała. Wojazy w hotowoſcźi ſtejachu, kotraž ſo njetrjebachu wužiźź. Indiſki kongreż je wobſamknył, ſo ma ſo jako protest pſchećźiwo poſtupanju polizije żarowańſki dźeń wotměcź.

W Delhiu žu bombu do jeneho knjeżerſtwowego twarjenja cžiſnyli. Wona je khětru ſchkodu nacźinika, tola ſo njejſu ludźo ſranili. Tež w Lahore, Lyallpuru, Gutyrahwali, Sheikhupuru a Amritſarje žu bomby rosbuchle. Nadrobnoſcże njejſu ſnate.

Revolucija w Boliviskej.

Po powěſćach ſ bolivińſkeje mjeſy (w południſchej Ameriziy) žu ſbóžkarjo knjeżerſtwowe wójſko ſbili. Wyſchſt Nunez, wjednik knjeżerſtwoweho wójſka je padnył.

Po druhich powěſćach žu žyłe wotdźełenja knjeżerſtwowych wojakow ſ ſbóžkarjam pschešchłe. Sbóžkarjo praja, ſo nochzedźa žanu wobydleršku wójnu ſbudźiźź, ale wobydlerštwo wot njewuſtawneho knjeżerſtwa, preſidenta a měſtoprezidenta wuſwobodźiźź, kotrymaj ſo porokuje, ſo žo na ſchkodu ſ Boliviſkeje ſe Sjednoczenymi ſtatami helczitaj. Sbóžkarjo ſu ſo pjecź druhich měſtow ſmožowali.

Minakalska wosada wita swojcho dušepastyrja.

Wulki dźeń bu ſe ſaſdźenej žobotu naſchej Minakalskej wosadze wobradźeny. Kaž Boża ſtwórba w ſaſdźenych dnjach ſdychowaſche ſo Bożim miłym deſchcziku, tak je naſcha wosada nětko hižom pſches dwě lěcze cžakaka na jeneho duſchepaſtyrja. Saſdźenu žobotu ſo jejne jeđženje dopjelni. Wyſokocžeſcźeny knjes farſki vikar Rößler pschejdźe ſo ſ Klukſchanſkeho farſkeho domu do ſwojeje fary w Minakale.

Dołho ſmy na tutón dźeń cžakali. Jako tohodla ſaſdźenu wutoru naſche cžeſcźene ſzyrkwińſke pschedſtejiceſerſtwo wosadze wosjewi, ſo ſo žobotu popołdnju naſch dołhowočakowany knjes farſki vikar k nam pschežydli a ſ wſchitkich wosadnych, njech ſu wulzy abo mali, njech Němzy abo Sserbja, wutrobnje proſy, ſo bychu naſchemu nowemu duſchepaſtyrjej napſcheczińo ſchli a jeho wutrobnje witali, dha namaka tutón hižo dobru rolu. Młodźina da ſo pilnje do dźela a ſtaji pſched farſki dom a na Minakalſko-Kupjanſku mjeju rjane cžeſtne wrota. Tam a ſem pſchesſtrě pſches puć pſetwy ſ wěnzami ſ němſkimi a ſerbſkimi witanjemi. Tak bě ſobotu popołdnju, jako ſo po Bożim miłym deſchcziku ſwjeđeńſki cžaſ ſrjeđź fary a ſtareje ſchule ſeſtupa, zyrkej, fara a wjeſ rjenje wupyſchena.

Dołhi, nimo měry kraſny cžaſ hibaſche ſo po ſtjoch k ranju ke Kupjanſkim honam. Brědku kročzachu ſchulſkej holzy a knjezna ſ rjanymi kwětkami, potom ſcžehowachu knjeza zyrkwińſzy pſchedſtejiceſerjo, knjeza wucžerjo ſe ſchulſkimi dźěcźimi, młodźina, kapała Adolfſkeje běty, Minakalſke a Lonſcžanſke wojerſke towarſtwo ſ fhorhoju, ſerbſke towarſtwo a Stahlhelm. Krótko po ½4 hodź. pschijidźe nowy duſchepaſtyr ſe ſaſpchahom, kotryž běſche knjes hrabja ſ Holnſtein pſchećeſelniwje do Klukſcha póſłał, pſchewodźany wot knjeza farara Kſchižana a knjeſa *rentmajſchtra* Bjara, jako ſaſtupjeria knjeſa kollatura knjeſa hrabje ſ Holnſtein, kotryž běſche njenadźizy khorił. Pod cžeſtnymi wrotami witaſche jeho najprjedy kapała ſ kěrluſchom: „Khwał teho Knjeża, o moja duſcha“, a potom knjes měſchcžanſki kujes Garbaſ ſ wutrobnymi ſłowami do Minakalſkeje politiſkeje gmejny. Jena ſchulečka witaſche jeho ſ němſkej pěſnu a pſchepoda jemu kwětki. Schulſke dźěcźi ſaſpěwachu jemu jako pſchecże na puć do jeho noweje wosłady ſerbſki kěrluſch: „Jeſu, pryedy dźi.“ Nětko hibaſche ſo cžah ſaſo k Minakalej, cžehnjeſche pſches wjeſ a ſeſtupa ſo napſchećiwnu farje. Tu ſaſpěwa žyła wošada němſki kěrluſch: „Bis hierher hat mich Gott gebracht“. Nětko witachu jeho knjes rentmajſchtr Bjar w mjenje kollaturowa, knjes wumjeńſaŕ Schołta w mjenje zyrk. pſchedſtejiceſerſtwa a knjes ſchulſki wjednik Króna w mjenje wucžerſtwa a jako zyrkwińſki muſikalny ſaſtojnik, a to němzy a ſerbzy. Jena ſchulečka witaſche jeho ſ nimo měry kraſnej ſerbſkej pěſnu a dari jemu kwěcźel, tehorunja też jena knježna w mjenje Weßlańſkeje młodźiny. Potom jimaſche ſo knjes farař Kſchižan ſłowa. W ſwojej narěcźi pokaja na woſebitoſcź dźeńſnišcheho dnja a pſchejeſche knjeſej farſkemu vikarej wſcho dobre a Boże žohnowanje. Rjane, haj kraſne ſłowa rěcźeſche wſchitkim wosadnym, dźěcźom a młodźinje, žonam a mužam. Wożeże pak wošadu proſcheſche, ſo by *nowcho duſchepaſtyrja njerowopuſchcźił, ale jemu jeho* rjane, ale też huſto doſcź jara cžeſke dźeło połožała. Tak by potom žiwa wošada była. Jako bě ſo też ſ lubymi ſerbſkimi ſpnkami na wošadu wobroćźił, ſłónczej ſwoju rěcź je modlitwu: Bóh žohnuj twój nutſtnóh, kaž też twój wenkhóh wot nětka hacź do wěcźnoſcźe. Hamjeń.

Knjes zyrkw. pſchedſtejiceſer Domaſcha, kotryž je ſe wſchej luboſcźu ſwojejeżi ſarjadował, pſchepoda farſkemu vikarej kluczе farſkeho domu a wěnowaſche jemu lube ſłowa, jeho proſcho, ſo by nam tola dołhe lěta ſwérny witał. Nětko ſaſpěwa ſaſo žyła wošada němſki kěrluſch: Njech Bohu djakuje.

Sſwjeđeńſki cžaſ cžehnjeſche ſ kapalu hacź pſched korczmu a ſo tam roſeńđże. Knjeża zyrkw. pſchedſtejiceſerjo ſaſtupichu k nowemu duchownemu do nowoſtotwojeneje fary a ſeńđźechu ſo potom ſe ſwojim nowym paſtyrjom k ſchalzu kofeja. Wječera njedźelu měſeſche knjes duchowny ſwoje waſtupne predowanje a dźakowaſche ſo ſkluboko hnuty ſa wſchu cžeſcź a luboſcź, kotruż bě jemu wošada wopokaſała.

Holanski wucžer Uwe Karſten.

21] (Pokračowanje.)

„Wěſo! A profeſorojo pſchihadźeja do naſcheho maleho Immenhofa a prajſcheja ſo wo radu ja ważne pſchednoſoſchi a ſałożomne ſběrki naſcheho wucžerja. My ſmy hordźi na njeho.“

„Tuż praſcham pak ſo też ja nětko, kaž waſcha mandźelſka: Cžehodła njeđże knjes Alsleb, do wulkeho měſta?“

„To chżu wam rjec, moja knježna. Dołhi je holanſke dźěcźo! Dokelž njeſamóże ſo wottorhnyć wot ſwojeje domiſiny a je tuchy ſ najlepſchim krucże ſakorjenjeny. To najlepſche by też w rědnej pódże ſwoſtako, a jenoż jako pół cžłowjeka by wón w zuſtoje žiworił. Ale wón wiſza też ſe wſchěmi nitkami na ſwojim powołanju, na ſwojich ſchulſkich dźěcźoch, a — na ſwojim dźěcźu.“

„Njeſabudź wſchak też ſtareju, mój paſtorje, toho wopiſza a toho ſmija!“

„Nó, ně, to je wěrno, ſchtó by tuteje ſabył? Wěrno je, ſo je Alsleowa mrějaza żona jemu rjekła: „Njemowpuſchcź nana a macź, Uwe, hewak ſtaj wopuſchcźenaj.“ Tak je ſo ſtało, ſo my wucžerja, tule žadnu jédlu wołkeđneje drużiny w naſchej ſuchej holanſtej pódże, dale wobtkowamy. Bóh da ju ſa to roſcź a kcźeź, mnohim k ſpomożenju.“

„Paſtorje Sunneby“, ſajzortowa knjeni Beata, „wjele wſchak tale jédła wjazy roſcź njeſmě, wona je dlěſcha hacź ty.“

„Aj, aj, paſtorka“, ſnapſcheczeźiwi runje tak duſchowpaſtyr, „ſchtó budże wſchitko tak cžełnje bracź!“

„A bědnuſchka?“ wopraſchach ſo ja ſaſo. „Njeby-li we nětkajſim wuſtawje wjele lěpje ſkowana była?“

„Lěpje? To ja njewěrju. Alslevez Kſcheſcźanka hlada nanajlěpje ſa jeje cžłom, a malutke ptomjeſchko, kiž ſo też w tutej khudej duſchzy hori, byczi ſo wot — „tata“, wot w ſ c h ě d n e h o widżenja nana. Ale tole ſłabuſchke, wboſhuſchke žiwjenjecźo bérje nam też wulke dźěło, na kotremž by Alsleb dźěłał, njeby-li było bědnuſchki. Jenoż ma Alsleb žiwjenje ſwojeho dźěcźa ſa ważniſche, hacź ſwoje dźěło, na kotreż nětko hižo, hdyž naſtawa, zyły wucženy ſwět hlada.“

Dołha pſchestawka naſta, a w tutej pſchestawzy ſabéża mi tjecża niſka do ruki. Ja dźerżach ju krucże.

„Knjeże paſtorje, dźenſa rano donjeże mi wětſik nežne ſwuki, kaž ſpěw, k mojej holanſkej khěży, ſchto drje je to być mohło?“

„Aj, aj, tak daloko rosnjeże je holanſki wětr? To je prawje wot njeho. Saſtanicźko to běſche, — ſpodźiwnje rjane raniſche ſaſtanicźko, ſaſpěwane wot wſchěch dźěcźi wjeſy a wokolinu Immenhofa, — Uwe Karſten ma dźenża narodniny.“

Tu běchu tři nikti do jeneje khaniny ſjednoczene. Woſebite radowanje pſchinđże do mojeje wutroby. — A potom dopomnich ſo na tykanz, kiž bě Alslevez macź hižo zyle rano ſahe napjeła, a kiž běch ja ſama woptała, njepſchedcźuju, ſo ma to žynej być, a ſpomnich na holanſki wénczk, kiż wiſaſche nad dźěcźoſwym wobraſkom, dźenża rano, hdyž ſaſtupich do Alslevez macźerſkej komorki.

„Aha! Lupus in fabula“, ſawoła paſtor Sunneby, wón ſpěſchnje poſtawy a dźěcźe knjeſej wucžerjej napſcheczo, kiž bě mjelcžo ſaſkepał a durje powocźinił.

„Ja běch pola macźerje“, prajeſche knjes Alsleb, „a ſłyſchach, ſo ſeje wy tu, — ſmě-li moja latrnicźka wanzaj domoj ſwěcźicź? Dźenża je wonka njekraſna cźma.“

Mije wón lědy widżeſche.

Pſchetoż nětko wſa wobě ruzy paſtorki a tſchaſeſche jej.

„Dżak! Dżak! Każ macź ſcże dźenżniſcheho dnja wopomnita! Kak ſcże ſo ſa Kſcheſcźanku a Sörinu poſtarała! A nihdże njemóżach waż lepicź, knjeni paſtorka, ſo bych ſo Wam dźakował!“

„To wſchak też trjeba njeje, knjeże Alsleveje, a to najrjeniſche by tola ſaſtanicźko!“

„To też to bě! Moje lube hólczata a holczata!!“

Jeho wóczży ſo ſaſwěcźiſchtej. Tu pſchiſtupich k njemu, a tak doſtach troſchku wot tehole ſwěcźenja.

„Knjeże Alsleveje! Wjele ſboża do noweho lěta žiwjenja!“

Moja ruka wotpoczowaſche w jeho, — wón rjenje a měrnje na nnje pohlada a ſkutnje kiwny.

Tak ſtrachowżiwa běch a wuſkoſtliwa, każ jeho najhubiſpiſche ſchulſke dźěcźo, a dyrbych jemu tola telko napowědacź.

Tu ſo tak prawje ſhrabach.

„Knjeże Alsleveje“, najprjedy wjaſnych, potom rounjachu ſo moje ſłowa napſchemo, — ja, ja bych wam też chżyła nješchto daricź, — tſi nikti, — tkaninu, — ně, nij wſchak — — mój bratr Ludwik je ſo nije dżenża rano praſchał, ſchto chżu ſ wulkej ſummu pjenjes ſapoczecź, kiż ma ja mnje doma leżo. Prjedy żynm wotmołwu namakała, a tale wotmołwa dyrbi mój luby dar k narodninam ſa waż być. Domjaznoſcź ſa khore dźěcźi bych chżyła natwaricź, — tuđy w Immenhofje, — a — a waſchu Sörinu — chżeże-li ſwoje dźěcźo tam někotrym lubym dźakonſkam dowěricź? Mi ſamej njeje hiſchcże wſchitko zyle jaſne, ale ja myſlu, ſo mohło ſo nadobne pſchecże knjeżnu Kſcheſcźanki ſ tym dopjelnicź . .“

„Knježna Wórſcha!!!“

Płaczkojty, wſkaży ſatſchit — — hewak niczo.

Durje ſo wotewrichu a ſapraznyknu, — muż bě bżak precź, paſtor Sunneby a knjeni Beata dźerżeſchtaj ſo za ruzy, njerjekmywſchi ſłowa — ſbożownaj, dóniż paſtor ſmérom prajeſche: „Tuż drje dyrbinoj bjes ſatarńje domoj hicź, — ale t a l e ſwěcza jaſniſcho ſwěcźi.

Knježna Wórſcha, — nihdy njeſabyjeź na toho tam horjeka, kotryż wam mozy dawa, tajku ſaſwěcźicź.“

Dnja 10. dezembra.

Kak ſym tele łopjena ſanjerodźiła! Tak je, każ ſym Alslevez macźerji žlubika. Pryedy piſach ſo napinaju a běch chora a hubjena we wutrobje, něſto ſym ż i w a a wſcho piſanje je jenoż pomoz ſ nuſy.

Ma to jenoż być ſwjatka mjes minuſkoſcźu, pſchitomnoſcźu a pſchichodom — ja chżu ſo jako ſtara macźerka jómu do tutych łopjenow ſanóricź, a poſledneje dny mojeho žiwjenja ſliczicź.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 23. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +1 a thermometer w nozy +18. Dalše wjedro budże cyłopyłsne. Rjany milny dešćik maješe a wokolicowjeselse nošne hona, sobotu wokoło pschipołdnja a njedźelu rano. Wjes tym je so sasu wyschima s Njaorišćich lupow nad naschimi stronami roščerila a nam wujedrjenje pschinjesła. Ale tas naschego wjedra wostanje tola wišaty, dokelž so hyšnischa nižina w połnozy nimo šiba. Powětr je dosć wlažny tak, so su niewjedra pschesno možne. Julije wutorni je swjatego Jana, któryžkuli stydża 3,39 hodź. a khowa so 8,24 hodź. Mežacźk skhadża po połnozy 1,36 hodź. a khowa so wjeczor 6,27 hodź.

— **Nowej nadrožnej telefonowarni** so dźensa póndźelu 23. junija wotewritej. Jena na rospuću Nowosalskeje a Wjeleczanskeje dróhi a druha Wisched garbarskimi wrotami. Wottud może so sa 10 pj. swopsrědka telefonowacź s wobdźelnikami, kiž su Budyšinskemu hamtej pschijamknjeni.

S **Kubschicz.** Pjatk wjeczor ½6 hodź. tu na dróhi pola Kroschkeje hoticzenza sasu motorowy kolesak sniesbožu. S Lubijskeje strony pschijědžo trasny wón w sawinjenju do tamjenja, kiž na dróhowej kromje steja. Kolo so thětro wobschkodźi, kolesak na sboże i lózjchim transjenjom wotendże.

S **Cjornych Nošlic.** Ssobotu tudomny Hagarez hynk ći prěnje léto do schule khodźi, do wjesneho hata padże. Mósche so i druhimi dźěćimi na hatowym wobloženju cłumpat a so pschichladowschi do wody padnył. Wšsche so traschny podawk, dokelž je woda we wucźišćernym hacźe hłuboka. Na sboże w krutischim wokomiku tudomny monter Naischka nimopschitudźo a hólza wukhowa. Hólzowaj starschej njebžkhtaj runje doma.

Z **Malcho Wjelkowa.** Hrubi slěpcy su w skale firmy Fleck a syna na Čornohodlerskich leżownosćach wósom kromowych kamjenjow z rozwólnosću rozbili. Dokelž je firma z tutym worakawstwom khětro škodowała, je wona na wusłědźenje njekhmanikow myto wustajiła. Wěcowne zdźělenja njech so bliższemu žandarmstwu wozjewja. Přilubi so, zo so wo wosobje wozjewjenja mjelči.

Z **Radworja.** Tu wopali sebi šulske dźěćo khětro miezwočo. Přihladowaše, kak starša holca do so hišće palaceho spiritusa spiritus přila. Spiritus so zapali a bleša rozbuchny a płomjenja dźěćcu do miezwoča prasnychu. Mjez tym zo dźěćo wukhowachu, hrabny woheń tež zawěški, z bowom wody woheń zalachu. — Tu widźimy, zo woheń a njezbože jenož z lohkomyslnosću nasta: tehodła njekidajće ženje spiritus do druheho, kotryž so hišće pali.

Z **Radworja.** (Wólby.) W Radworju a w Bronju smědźachu hromadźe 522 wolić, tola jenož 336 běchu wolili, a mjez nimi 14 cuzi: 63 proc. wolichu potajkim jenož. Sakski wjesny lud ma 233, to su 69 proc. wot wšěch wotdatnych hłosow. 1 bě njeplaćiwy. Socialdemokratija 28, Němska lud. str. 6, komunistojo 16, Mittelstand 18, němsko-nacionalna strona 9, Sakski wjesny lud 233, Nazionalsozialistojo 10, Demokratojo 9, Volksrechtspartei 2, Stari sozialdemokratojo 1, Volksnationale Reichsvrg. 3, Kom. oposicija 1, Christl.-sozialer Volksd. 2.

S **Bózan.** Wčera njedźelu popołdnju wokoło 5 hodź. pschijědże z Lubija Opelth wós z Rochlitz khětro spěchnje Mjenarowsku horu dele k Bukezam. Wós počza so po wschém idacźu wjerhacź a jaźdże do pschěrowa, to so pschecźiwu a stónežnje sako z Lubijej wobroczeny na kołach stejo wosta. Mužiki a žónjka, kotrajž we wosu jedźechu, so je ichkleńzu sdźasichtaj, so dyrbjachu jeju do Lubijskeje khorownje dowjesć. Karošownja wosa je sylnje wobschkodźena. Pschi sylnym wotmachu pschecźišćenja sdźetaj sniesbožonaj hišćeze we sbožu rěčacej, so so jimaj hórje njesdźe. Wós běsche nimale nowy.

S **Lubija.** Wulki sjězd hosćenzarjow w Lubiju je nimo a hižom hotuja so místo na witanje wowych hosći zyle druhelio rasu. 250 hacź 300 trubarjow i znjeje narańschcje Saksleje chodźa 28. a 29. junija swój krajny swjedźeń w Lubiju swjeczicź.

S **Lubija.** Wokrjesny wubjerk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa sedźe so pjatk 27. junija 1930 dopołdnja w 9 hodź. k swojemu sjawnemu pohrjedźenju.

S **Wochos.** Ssobotu dopołdnja wokoło 10 hodź. wudyrł woheń w domje dźěłaćerja Hermanna Labuscha, kiž tu cžo. 87 bydli. Chłewja pjecza wušcze wobjecź, so je so tuno hamo spalilo a k wohnjej dowjedło. Tšicha fótnje a hródże ie so wotpalila. Teš tšicha domiceho poczа so paliecź a so thětro wobschkodźi. Tola Wochožanjo truchle sawschimnychu a domike wukhowachu. Jako woheń wudyri, běsche Ladukhowa mandźelska na sboże doma.

Z Łužicy.

* Se Shorjelza. 84 letnu wudowu Khrystu Windowu w jeje bydlenju na Pražiskej dróhy 86 mortwu leżo namakachu. Raisterje je staruchta z plumnym warjakom sajšeła, so je je plun pohubschił a morił.

* Se Shorjelza. Sańdźeny schtwórtk je Shorjelski pschihotowany hud 21 letneho blidarja Konrada Waltera je stotlawy k 12 letam thłostatnje, dokelž je wón jomu we šopjelej blišo Lubanja inżenjera Schějn na njeczłowjeske waschnje stónzowal a wurubił.

Ze Saskseje a dalšich krajow.

* Se Sebnizu. (S nahłosćje swoje dźěćo jaraspł.) Dźěłaćer Seidel, kotrehož běsche po rozsudku spadzu nahłosćej sajała, swoje schésć mězacych stare dźěćo jaraspa. Sidelowa žona hižom dłšichi cžas w khorowni leži.

* Se Zarowa. (Pisches 100 kolezow pczołow so lpa-lilo.) W Nisnerauje w pczołinjacych wucźerja Lawa wohenj lilo.) W Nisnerauje w pczołinjacych wucźerja Lawa woheń wudyri. Zyła pschiprawa, kotruž běsche wucźerj 18 letnym prózowanjom natwarił, bo dočžista wotpali. Je so pisches sto kolezow z pczołkami spalilo.

Wólbne wunoški w Budyšinje a Budyskim hamtskim hejtmanstwje.

Prěnje liczby sa městrowymi a wjesnymi mjenami wosnamjenjeja wotedate płacźime płoży. Dale wosnamjenja liczba 1 sozialdemokratisku stronu, 2 němsku ludowu stronu, 3 kommunistiju stronu, 4 hospodarsku stronu, 5 němskonacionalnu stronu, 6 Sakski wjesny lud, 7 nazionalnosozialistisku stronu, 8 demokratisku stronu, 9 stronu za ludowe prawo, 10 staroslozialistiisku stronu, 11 ludowazionalne sjednoczenistwo němskeho stata, 12 kommunistisku oppositiju, 13 khcheschanisko-sozialnu ludoshkuzbu. (Na pschikład rěka 6: 75 sakski wjesny lud dosta 75 hłosow).

Budyschin 17 719. 1: 4 688; 2: 2 126; 3: 1 319; 4: 2 022; 5: 1 734; 6: 241; 7: 3 067; 8: 1 116; 9: 139; 10: 299; 11: 328; 12: 34; 13: 606.

Baldrijanezy pola Bjiskopiz 152. 1: 21; 2: 5; 3: 45; 4: 6; 5: 52; 6: 14; 8: 7; 10: 1; 11: 1.

Bart 246. 1: 83; 2: 9; 4: 19; 5: 35; 6: 43; 7: 36; 8: 6; 9: 6; 11: 2; 13: 5.

Beke Nošlicy 67. 1: 32; 2: 2; 3: 1; 5: 1; 6: 23; 7: 6; 8: 2.

Bělschezy 157. 1: 57; 2: 3; 3: 23; 4: 14; 5: 10; 6: 35; 7: 11; 11: 2; 12: 1; 13: 1.

Bistopizy 4 518. 1: 1 334; 2: 359; 3: 590; 4: 746; 5: 790; 6: 17; 7: 249; 8: 234; 9: 11; 10: 52; 11: 122; 12: 3; 13: 16.

Bolborzn 202. 1: 87; 2: 8; 3: 6; 4: 8; 5: 13; 6: 62; 7: 3; 8: 5; 10: 6; 11: 3; 13: 1.

Boranezy 109. 1: 11; 2: 2; 3: 5; 4: 3; 5: 8; 6: 31; 7: 11; 8: 1; 9: 1; 11: 46.

Bórt 212. 1: 15; 2: 4; 3: 4; 4: 4; 5: 75; 6: 63; 7: 25; 8: 6; 9: 4; 11: 11; 13: 1.

Bschezy 135. 1: 15; 2: 3; 3: 4; 4: 31; 5: 10; 6: 44; 7: 21; 8: 5; 10: 1; 13: 1.

Bóschizy 254. 1: 23; 2: 3; 3: 11; 4: 9; 5: 3; 6: 163; 7: 35; 8: 4; 10: 2; 13: 2.

Brěza 67. 1: 34; 2: 1; 4: 4; 5: 10; 6: 17; 11: 1.

Brěznyka 111. 1: 11; 2: 4; 3: 21; 4: 12; 5: 4; 6: 40; 7: 18; 11: 1.

Budestezy 865. 1: 194; 2: 75; 3: 93; 4: 130; 5: 46; 6: 44; 7: 80; 8: 33; 9: 3; 10: 12; 11: 111; 12: 4; 13: 40.

Budyschink 57. 1: 10; 2: 5; 3: 3; 4: 4; 5: 18; 6: 11; 7: 1; 8: 2; 10: 3.

Bukojna 91. 1: 12; 4: 4; 5: 1; 6: 67; 7: 4; 11: 3.

Cježwjene Nošlizy 236. 1: 75; 2: 6; 3: 5; 4: 29; 5: 19; 6: 34; 7: 14; 8: 1; 11: 53.

Cjichonzy 114. 1: 21; 2: 7; 3: 16; 4: 1; 5: 3; 6: 45; 7: 5; 11: 14; 13: 2.

Cjorne Nošlizy 271. 1: 135; 2: 11; 3: 15; 4: 3; 5: 2; 6: 22; 7: 73; 8: 2; 10: 3; 11: 4; 13: 1.

Delnja Hórka 160. 1: 21; 2: 2; 3: 3; 4: 51; 5: 11; 6: 32; 7: 34; 8: 3; 10: 1; 11: 1; 13: 1.

Delnja Kina 150. 1: 44; 2: 12; 3: 11; 4: 5; 5: 20; 6: 30; 7: 18; 8: 4; 9: 1; 10: 5.

Delnje Pózkowy 455. 1: 75; 2: 17; 3: 146; 4: 49; 5: 45; 6: 68; 7: 8; 8: 7; 10: 7; 11: 31; 12: 1; 13: 1.

Demjany 128. 1: 53; 2: 2; 3: 1; 5: 9; 6: 35; 7: 15; 8: 3; 10: 2; 11: 7; 13: 1.

Dobroschizy pola Njeswacźidła 115. 1: 1; 2: 1; 3: 1; 4: 4; 5: 1; 6: 99; 7: 6; 10: 2.

Debrusha 626. 1: 252; 2: 29; 3: 186; 4: 62; 5: 16; 6: 6; 7: 56; 8: 9; 10: 3; 11: 2; 12: 1; 13: 4.

Drjezin 75. 1: 8; 2: 1; 4: 3; 5: 1; 6: 37; 7: 20; 8: 2; 11: 3.

Drosdjij 128. 1: 34; 2: 12; 3: 25; 4: 12; 5: 5; 6: 24; 7: 10; 10: 2; 11: 3; 12: 1.

Druzkezy 127. 1: 31; 2: 6; 3: 12; 5: 12; 6: 15; 7: 45; 8: 4; 11: 1; 12: 1.

Dubrawka 87. 1: 51; 2: 1; 4: 1; 5: 9; 6: 15; 7: 1; 8: 7; 9: 2.

Dźežnikezy 322. 1: 161; 2: 18; 3: 11; 4: 12; 5: 4; 6: 34; 7: 71; 8: 7; 10: 2; 11: 2.

Dźibrachezizy 239. 1: 38; 3: 21; 4: 5; 5: 33; 6: 67; 7: 20; 8: 1; 9: 7; 10: 2; 11: 44; 12: 1.

Frankenthal 506. 1: 204; 2: 15; 3: 12; 4: 22; 5: 23; 6: 32; 7: 8; 8: 5; 10: 2; 11: 183.

Goldbach 352. 1: 157; 2: 5; 3: 16; 4: 28; 5: 38; 6: 59; 7: 14; 8: 10; 10: 4; 11: 21.

Hajlow 142. 1: 7; 2: 1; 3: 29; 4: 5; 5: 10; 6: 78; 7: 8; 8: 1; 11: 3.

Hlina 92. 1: 29; 2: 8; 3: 1; 4: 6; 5: 4; 6: 32; 7: 9; 8: 2; 13: 1.

Hnajschezy 298. 1: 47; 2: 13; 3: 16; 4: 7; 5: 5; 6: 55; 7: 145; 8: 3; 9: 1; 10: 1; 11: 2; 12: 1; 13: 2.

Hodjij 384. 1: 110; 2: 11; 3: 5; 4: 140; 5: 64; 6: 28; 7: 14; 8: 5; 10: 5; 11: 1; 13: 1.

Holza 95. 1: 41; 2: 2; 3: 5; 4: 1; 5: 3; 6: 7; 7: 28; 8: 3; 11: 3; 13: 2.

Horni Wunjow 153. 1: 27; 2: 1; 3: 11; 4: 18; 5: 12; 6: 64; 7: 11; 8: 5; 9: 2; 10: 1; 13: 1.

Horni Wujeźd 191. 1: 13; 2: 7; 3: 1; 4: 51; 5: 69; 6: 24; 7: 6; 8: 2; 10: 3; 11: 15.

Hornja Hórka 474. 1: 259; 2: 37; 3: 12; 4: 10; 5: 11; 6: 24; 7: 82; 8: 25; 10: 4; 11: 4; 12: 2; 13: 4.

Hornja Kina 132. 1: 33; 2: 8; 3: 33; 4: 7; 5: 12; 6: 18; 7: 18; 8: 2; 13: 1.

Hornje Pózkowy 528. 1: 144; 2: 26; 3: 68; 4: 87; 5: 57; 6: 99; 7: 19; 8: 16; 10: 4; 11: 6; 12: 1; 13: 1.

Hrodźišchczo 244. 1: 41; 2: 4; 3: 9; 4: 36; 5: 12; 6: 82; 7: 47; 8: 6; 9: 2; 10: 5.

Hrubjelczizy 199. 1: 87; 2: 11; 3: 15; 4: 11; 5: 11; 6: 23; 7: 38; 8: 1; 11: 1; 12: 1.

Hruboczizy 141. 1: 14; 2: 2; 3: 38; 4: 2; 5: 12; 6: 26; 7: 38; 8: 6; 9: 2; 12: 1.

Huczina 182. 1: 23; 2: 11; 3: 29; 4: 8; 5: 16; 6: 37; 7: 38; 8: 10; 9: 2; 10: 1; 11: 3; 12: 3; 13: 1.

Husta 382. 1: 101; 2: 8; 3: 18; 4: 36; 5: 46; 6: 26; 7: 102; 8: 8; 9: 2; 10: 2; 11: 31; 13: 2.

Jenkezy 170. 1: 62; 2: 8; 3: 12; 4: 18; 5: 13; 6: 35; 7: 10; 8: 4; 11: 6; 13: 2.

Kamjena pola Radworja 71. 1: 13; 3: 4; 5: 1; 6: 52; 7: 1.

Khelno 131. 1: 17; 2: 4; 3: 9; 4: 3; 5: 1; 6: 46; 7: 4; 9: 5; 10: 1; 11: 39; 13: 2.

Khemberk 329. 1: 166; 2: 36; 3: 18; 4: 26; 5: 4; 6: 30; 7: 25; 8: 1; 9: 1; 10: 5; 11: 15; 12: 1; 13: 1.

Khróstawa 322. 1: 129; 2: 21; 3: 47; 4: 7; 5: 11; 6: 33; 7: 55; 8: 5; 9: 1; 10: 3; 11: 8; 12: 2.

Khwaczizy 227. 1: 76; 2: 3; 3: 11; 4: 8; 5: 10; 6: 50; 7: 24; 8: 3; 11: 40; 13: 2.

Klukich 199. 1: 46; 2: 6; 3: 8; 4: 12; 5: 23; 6: 74; 7: 25; 8: 2; 9: 1; 10: 1; 11: 1.

Kobliza 91. 1: 11; 3: 3; 4: 1; 5: 4; 6: 61; 7: 9; 10: 1; 13: 1.

Komorow pola Kluschca 131. 1: 16; 2: 6; 3: 4; 4: 9; 5: 9; 6: 69; 7: 5; 8: 3; 11: 9; 12: 1.

Komorow pola Nakez 201. 1: 10; 2: 8; 5: 9; 6: 131; 7: 40; 9: 1; 11: 1.

Konjezy pola Kubschiz 103. 1: 8; 2: 2; 3: 7; 4: 8; 5: 16; 6: 29; 7: 10; 8: 1; 13: 2.

Korjym 1217. 1: 411; 2: 93; 3: 187; 4: 159; 5: 32; 6: 35; 7: 72; 8: 41; 9: 3; 10: 7; 11: 151; 12: 3; 13: 23.

Kosarnja 92. 1: 40; 2: 1; 3: 1; 4: 3; 5: 18; 6: 15; 7: 13; 9: 1.

Kósty 117. 1: 31; 2: 3; 3: 17; 4: 5; 5: 5; 6: 33; 7: 5; 8: 2; 10: 2; 11: 13; 13: 1.

Krakezy 152. 1: 9; 2: 7; 3: 17; 4: 7; 5: 10; 6: 79; 7: 21; 9: 1; 11: 1; 13: 1.

Kubschizy 102. 1: 11; 2: 5; 3: 4; 4: 10; 5: 11; 6: 42; 7: 16; 9: 1; 10: 1.

Ledźborezy 63. 1: 5; 3: 2; 4: 5; 5: 35; 6: 9; 7: 2; 8: 2; 11: 3.

Lichaj 66. 1: 15; 1: 15; 2: 1; 3: 10; 4: 2; 5: 8; 6: 22; 7: 8.

Lahow 238. 1: 21; 2: 2; 3: 36; 4: 7; 5: 19; 6: 90; 7: 31; 8: 3; 10: 3; 11: 26.

Lomst pola Minakala 297. 1: 73; 2: 32; 3: 100; 4: 32; 5: 25; 6: 14; 7: 9; 8: 4; 9: 3; 10: 1; 11: 3; 13: 1.

Luh 154. 1: 22; 2: 10; 3: 13; 4: 3; 5: 13; 6: 67; 7: 16; 8: 1; 10: 2; 11: 6; 13: 1.

Luzoj 144. 1: 54; 2: 6; 3: 6; 4: 12; 5: 5; 6: 50; 7: 8; 8: 3.

Luzcj 76. 1: 1; 3: 3; 4: 4; 5: 3; 6: 61; 11: 4.

Maka Borschcj 167. 1: 77; 2: 3; 3: 3; 4: 2; 5: 7; 6: 52; 7: 14; 8: 5; 10: 3; 11: 1.

Maka Drjewnja 88. 1: 25; 3: 2; 5: 1; 6: 25; 7: 22; 11: 3.

Mezy Mjelkow 460. 1: 80; 2: 46; 3: 34; 4: 25; 5: 50; 6: 33; 7: 45; 8: 21; 9: 1; 10: 5; 11: 48; 13: 72.

Mokoschezy 184. 1: 41; 2: 7; 3: 48; 4: 13; 5: 27; 6: 20; 7: 25; 10: 1; 11: 3; 12: 1; 13: 3.

Mórkow 111. 1: 15; 2: 1; 3: 13; 4: 9; 5: 6; 6: 47; 7: 8; 11: 10; 13: 2.

Minakal 385. 1: 87; 2: 10; 3: 37; 4: 28; 5: 112; 6: 91; 7: 7; 8: 3; 10: 4; 11: 2; 12: 2; 13: 2.

Mjedźej 214. 1: 132; 2: 10; 3: 13; 4: 22; 5: 15; 6: 6; 7: 13; 8: 2; 11: 1.

Mjeschizy 128. 1: 14; 3: 21; 4: 3; 5: 33; 6: 34; 7: 22; 10: 1.

Motrdło 217. 1: 70; 2: 12; 3: 14; 4: 20; 5: 10; 6: 56; 7: 7; 8: 8; 10: 4; 11: 3; 12: 1; 13: 12.

Njeswerí 78. 1: 22, 2: 1; 4: 6; 5: 9; 6: 22; 7: 12; 8: 1; 9: 5.

Njesdajschezy 83. 1: 23; 2: 6; 3: 1; 4: 10; 5: 7; 6: 29; 7: 1; 8: 1; 9: 2; 10: 1; 11: 1; 13: 1.

Njeswacźidło 445. 1: 44; 2: 35; 3: 21; 4: 24; 5: 69; 6: 111; 7: 130; 8: 5; 9: 1; 11: 3; 13: 2.

Nowa Wjeź pola Hušti 190. 1: 67; 2: 3; 3: 12; 4: 2; 5: 7; 6: 60; 7: 29; 8: 3; 10: 1; 11: 6.

Nowa Wjeź n. Spr. 62. 1: 37; 2: 3; 3: 1; 4: 9; 5: 5; 6: 3; 8: 3; 10: 1.

Palow 110. 1: 34; 2: 5; 3: 3; 4: 13; 5: 24; 6: 18; 7: 5; 8: 6; 10: 2.

Panjezy pola Bjiskopiz 48. 1: 3; 2: 2; 3: 2; 4: 2; 5: 17; 6: 11; 7: 9; 10: 1; 12: 1.

Płuschikezy 125. 1: 17; 2: 6; 3: 5; 4: 11; 5: 6; 6: 68; 7: 7; 9: 1; 10: 1; 12: 1.

Pocźaplizy 124. 1: 48; 2: 4; 3: 9; 4: 19; 5: 21; 6: 10; 7: 4; 8: 1; 11: 8.

Połpiza 85. 1: 34; 2: 3; 3: 19; 4: 6; 5: 2; 6: 16; 7: 2; 8: 3.

Pomorzy 151. 1: 16; 2: 20; 3: 6; 4: 7; 5: 15; 6: 29; 7: 19; 8: 8; 11: 29, 13: 2.

Porchow 895. 1: 212; 2: 71; 3: 28; 4: 147; 5: 191; 6: 125; 7: 33; 8: 8; 9: 2; 10: 5; 11: 68; 12: 1; 13: 4.

Porschizy 131. 1: 14; 2: 1; 4: 9; 5: 7; 6: 72; 7: 9; 8: 7; 10: 2.

Posdezy 60. 1: 1; 4: 3; 5: 4; 6: 48; 7: 2; 11: 1; 13: 1.

Prěczezy 159. 1: 19; 2: 4; 3: 3; 4: 8; 5: 18; 6: 77; 7: 23; 8: 3; 11: 2; 12: 1; 13: 1.

Pschiwcźizy 88. 1: 5; 2: 1; 3: 3; 4: 4; 5: 8; 6: 28; 7: 38; 10: 1.

Rabozy 250. 1: 99; 2: 12; 3: 39; 4: 9; 5: 13; 6: 38; 7: 37; 9: 1; 10: 2.

Rachlow 103. 1: 16; 2: 2; 3: 9; 4: 4; 5: 1; 6: 47; 7: 19; 8: 3; 11: 1; 13: 1.

Radwor 336. 1: 28; 2: 6; 3: 16; 4: 18; 5: 9; 6: 233; 7: 10; 8: 7; 9: 2; 10: 1; 11: 3; 12: 1; 13: 2.

Rakezy 660. 1: 178; 2: 4; 3: 31; 4: 43; 5: 55; 6: 112; 7: 102; 8: 16; 9: 7; 10: 2; 11: 56; 13: 4.

Rakozdy 111. 1: 23; 2: 1; 5: 1; 6: 72; 7: 7; 8: 3; 10: 1; 11: 1; 13: 1.

Rannow 623. 1: 267; 2: 15; 3: 52; 4: 36; 5: 56: 6: 21; 7: 14; 8: 64; 9: 2; 10: 10; 11: 81; 12: 1; 13: 4.
Raschow 208. 1: 62; 2: 13; 3: 32; 4: 13; 5: 14; 6: 26; 7: 15; 8: 8; 10: 2; 11: 22; 13: 1.
Ratarjeju 265. 1: 139; 2: 24; 3: 14; 4: 35; 5: 9; 6: 17; 7: 12; 8: 8; 10: 4; 12: 1; 13: 2.
Roswodezy 224. 1: 66; 2: 20; 3: 25; 4: 8; 5: 15; 6: 44; 7: 14; 8: 4; 9: 1; 10: 2; 11: 17; 12: 1; 13: 7.
Rynat 431. 1: 130; 2: 28; 3: 51; 4: 86; 5: 41; 6: 17; 7: 12; 8: 3; 9: 2; 10: 4; 11: 53; 12: 1; 13: 3.
Sakoń 2112. 1: 1066; 2: 304; 3: 44; 4: 147; 5: 112; 6: 192; 7: 81; 8: 99; 9: 6; 10: 11; 11: 28; 12: 11; 13: 11.
Sdžer 163. 1: 26; 2: 2; 3: 14; 4: 66; 6: 45; 7: 5; 8: 1; 11: 1; 12: 1; 13: 2.
Ssemichow 60. 1: 39; 3: 2; 4: 2; 6: 4; 7: 7; 8: 1; 10: 5.
Semizy-Tumizy 1354. 1: 652; 2: 85; 3: 129; 4: 174; 5: 76; 6: 23; 7: 157; 8: 30; 9: 6; 10: 10; 11: 11; 13: 1.
Sslona Worschcj 108. 1: 12;; 2: 3; 3: 7; 4: 7; 5: 4; 6: 28; 7: 14; 8: 2; 9: 1; 10: 1; 11: 8; 13: 1.
Ssmólna 980. 1: 480; 2: 44; 3: 83; 4: 77; 5: 195; 6: 16; 7: 52; 8: 20; 10: 13; 11: 2; 12: 1.
Ssowrjezy 127. 1: 11; 2: 2; 3: 11; 4: 16; 5: 1; 6: 49; 7: 31; 8: 2; 9: 1; 11: 3.
Splóšt 56. 1: 3; 2: 4; 3: 4; 4: 5; 5: 6: 6: 14; 7: 9; 8: 1; 10: 3; 11: 8.
Spytezy 98. 1: 11; 2: 3; 3: 3; 4: 31; 5: 20; 6: 6; 7: 5; 8: 4; 10: 2; 11: 13.
Stachow 187. 1: 57; 2: 9; 3: 9; 4: 20; 5: 23; 6: 56; 7: 5; 10: 1; 11: 5; 12: 1; 13: 1.
Stroja 114. 1: 23; 2: 4; 3: 20; 5: 1; 6: 59; 7: 1; 8: 6.
Subernicžka 195. 1: 85; 2: 8; 3: 58; 4: 6; 5: 4; 6: 7; 7: 18; 8: 6; 10: 2; 13: 1.
Schejschow 105. 1: 11; 2: 2; 3: 7; 4: 3; 5: 4; 6: 40; 7: 32; 8: 6.
Schérachow 1658. 1: 135; 2: 97; 3: 35; 4: 1015; 5: 34; 6: 38; 7: 67; 8: 14; 9: 88; 10: 13; 11: 49; 12: 4; 13: 69.
Schumborn 243. 1: 60; 2: 12; 3: 41; 4: 14; 5: 29; 6: 69; 7: 5; 8: 3; 10: 3; 11: 7.
Trjebjenza 100. 1: 19; 2: 3; 3: 1; 4: 14; 5: 2; 6: 51; 7: 6; 8: 1; 11: 1; 13: 2.
Trjechow 257. 1: 141; 2: 4; 3: 17; 4: 12; 5: 59; 6: 10; 7: 10; 10: 4.
Tuczizy 281. 1: 181; 2: 5; 3: 24; 4: 14; 5: 2; 6: 30; 7: 1; 8: 9; 11: 7; 12: 1; 13: 7.
Warnowczizy 110. 1: 23; 2: 2; 3: 3; 4: 1; 6: 7; 7: 72; 9: 1; 13: 1.
Wbohow pola Budestez 311. 1: 110; 2: 20; 3: 77; 4: 21; 5: 7; 6: 42; 7: 24; 8: 1; 9: 2; 11: 4; 12: 2; 13: 1.
Weickersdorf 139. 1: 24; 2: 6; 3: 10; 4: 18; 5: 28; 5: 28; 6: 46; 7: 2; 8: 1; 10: 1; 11: 2; 12: 1.
Wjasonza 2250. 1: 766; 2: 189; 3: 242; 4: 206; 5: 327; 6: 139; 7: 185; 8: 70; 9: 7; 10: 32; 11: 37; 13: 50.
Wjelezin 1962. 1: 848; 2: 209; 3: 127; 4: 299; 5: 73; 6: 95; 7: 102; 8: 47; 9: 3; 10: 13; 11: 70; 12: 4; 13: 72.
Wjernarjezy 980. 1: 462; 2: 81; 3: 87; 4: 88; 5: 60; 6: 56; 7: 40; 8: 39; 10: 9; 11: 37; 12: 2; 13: 19.
Wolkrameza 801. 1: 377; 2: 49; 3: 40; 4: 76; 5: 58; 6: 124; 7: 27; 8: 22; 9: 1; 10: 13; 11: 15; 12: 3; 13: 1.
Worzyn 124. 1: 12; 2: 8; 3: 5; 4: 6; 5: 12; 6: 42; 7: 28; 8: 1; 10: 2; 11: 1; 13: 6.
Wujezk 86. 1: 9; 2: 7; 3: 8; 4: 2; 5: 4; 6: 42; 7: 8; 8: 3; 11: 1.
Wulka Drjewnja 209. 1: 64; 2: 4; 3: 17; 4: 11; 5: 49; 6: 37; 7: 13; 8: 4; 11: 10.
Wulka Dubrawa 565. 1: 262; 2: 19; 3: 86; 4: 75; 5: 10; 6: 11; 7: 63; 8: 11; 9: 3; 10: 3; 11: 22.
Wulka Hartawa 539. 1: 207; 2: 53; 3: 14; 4: 81; 5: 52; 6: 66; 7: 11; 8: 8; 10: 22; 11: 14; 12: 3; 13: 8.
Wulke Debjezy 372. 1: 125; 2: 12; 3: 48; 4: 12; 5: 12; 6: 40; 7: 103; 8: 5; 10: 2; 11: 10; 12: 1; 13: 2.
Wulki Wožyk 157. 1: 13; 2: 3; 3: 4; 4: 14; 5: 46; 6: 63; 7: 2; 10: 4; 11: 8.
Wurbiž 108. 1: 58; 2: 3; 3: 7; 4: 2; 5: 3; 6: 28; 7: 3; 8: 1; 11: 2; 12: 1.
Zokow 91. 1: 26; 2: 5; 3: 1; 4: 2; 5: 4; 6: 29; 7: 16; 8: 1; 10: 2; 11: 5.
Zicjeń 147. 1: 50; 2: 5; 3: 8; 4: 6; 5: 20; 6: 27; 7: 22; 8: 8; 9: 9; 10: 1.
Zornožyki 51. 1: 2; 2: 3; 5: 12; 6: 29; 7: 5.

*

Dozyła je žo wotedalo w Budyšim wotkrježu ſ městom Budyšichnom 62 582 płaczjwych hłožow (loni 66 714).

S nich dosta:

lišćina 1	18 806	(loni 19 751)
lišćina 2	4 846	(loni 7 539)
lišćina 3	5 271	(loni 5 277)
lišćina 4	7 267	(loni 6 281)
lišćina 5	5 924	(loni 8 186)
lišćina 6	6 737	(loni 8 167)
lišćina 7	6 947	(loni 3 981)
lišćina 8	2 287	(loni 3 077)
lišćina 9	352	(loni 461)
lišćina 10	698	(loni 1 211)
lišćina 11	2 200	—
lišćina 12	114	(loni 233)
lišćina 13	1 129	—

*

Wólbne wunoschti nětotrych wjzow Kamjeńskeho wotrježa.

Kukow a Pancžizy 463. 1: 31; 2: 4; 3: 10; 4: 197; 5: 7; 6: 190; 7: 14; 8: 6; 10: 2; 13: 2.
Kaneza a Swinarnja 67. 1: 2; 4: 13; 6: 51; 7: 1.
Khróscžizy 256. 1: 6; 2: 1; 3: 3; 4: 19; 5: 3; 6: 201; 7: 17; 8: 4; 13: 2.
Wudwoź a Kosarizy 141. 1: 15; 2: 8; 3: 3; 4: 9; 5: 2; 6: 94; 7: 7; 8: 1; 10: 1; 12: 1.
Jawora 51. 1: 2; 3: 3; 4: 2; 6: 25; 7: 17; 10: 1; 13: 1.
Jězza 68. 1: 9; 2: 7; 3: 1; 4: 4; 5: 26; 6: 17; 7: 3; 8: 1.
Maly Wožyk 78. 1: 12; 2: 2; 3: 1; 4: 2; 5: 19; 6: 26; 7: 10; 8: 2; 10: 1; 11: 3.
Lejno, Cžajezy a Sejizy 157. 1: 5; 2: 5; 3: 5; 4: 8; 5: 7; 6: 106; 7: 18; 8: 1; 10: 1; 12: 1.
Mitocžizy a Wětenza 99. 1: 5; 2: 2; 3: 4; 4: 13; 6: 67; 7: 3; 8: 1; 10: 2; 13: 2.
Nukniza 83. 5: 5; 6: 72; 7: 6.
Wotrow 118. 1: 2; 2: 3; 3: 2; 4: 7; 5: 4; 6: 87; 7: 1; 8: 2; 9: 10; 11: 1; 13: 3.
Kaschezy 51. 1: 1; 2: 2; 5: 1; 6: 45; 8: 1; 10: 1.
Worklezy 292. 1: 20; 2: 2; 3: 1; 4: 24; 5: 4; 6: 225; 7: 3; 8: 8; 9: 2; 10: 1; 11: 1; 13: 1.
Rózant 68. 1: 3; 4: 2; 6: 57; 7: 4; 8: 2.
Ssersnjany 118. 1: 4; 4: 11; 6: 84; 7: 19.
Ralbizy 127. 2: 1; 3: 2; 4: 26; 6: 97; 10: 1.
Nowošliza 68. 1: 1; 3: 1; 4: 8; 6: 55; 7: 2; 8: 1.
Hórki 103. 1: 1; 2: 1; 3: 1; 5: 2; 6: 91; 7: 1; 8: 6.
Ssmjerdzaza a Lajt 107. 1: 3; 4: 20; 5: 1; 6: 81; 7: 1; 12: 1.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Drježdżan.** (Pšched satwjenjom wukhowany.) Loňschi tydžeń schtwórk, hlišo Loschwitzkeho mosta 14-ltneho schulerja pschi kupanju widlischcza (Krämpfe) sajachu. Pomocnym ludźom pak žo poradži, jeho wuczahnyć a k žiwjenju wróćić.

* S **Mnichowa.** (Mnichow ma najwjazy automobilow.) Kaž je žo ſe statistiskim wobličenjom wuńdżiło, jěsdži w Mnichowje dožyła 27 000 ſamokhodow. To rika, so na kóždeho 27. wobydlerja pschińdże automobil abo motorske kolo. Na druhim městnje stej Stuttgart, mjes tym so němske hłowne město Barlin pschi žwojim hustym wobydleństwje hakle na 21. městnje steji. Najmjenje ſamokhodow ma Hindenburg w Hornjej Schlesyskej, hdyž hakle na kóždeho 152. wobydlerja ſamokhód pschińdże.

* S **Frankfurta** n. Wódru. (Na kalmjenje wožy wumrěła.) We wěm Scharmeisel woža mandželsku ratarja Fundera do hłowy tkó. Hižom dwě hodźinje posdźisscho wuboha wumrě, prjedy hač mózachu ji lekarjo pomoz pschinjeseć.

Wodkhadne njezboża.

We Vogelsgrünje w Vogtlandskej pschejdże wožobowy auto pošjedma lěta stareho hólca, tiž běsche do woza sadžał, a mori jeho na městnje.

Pjatk w nozy generalny ſastupjeř Tauscher na Engelsdorfskej dróhy pola Lipska w pjanoscži ſ automobilom do cžakajuce nadrožnje železnizy sajdże. Tauscher žo sarasy; pomozniza, kotraž jomu w automobilu sjedzesche, wotcuđże se tlamanej cuku.

Pjatk pschipoldnju pschejdże w połodnjschej Schwedsti lyžnik sapschah, pschi čimž tři wožoby mori a dwě cžežko rani.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powješ wo wjedrje ſa jutjiſchu wutoru:** Njenje, žuchu, cžopło, njewjedra žu mózne. W Jendželskej cžopło a torhate. W połnóznej Europje podobne wjedro.

* **W měschczanskich darmotnych kupjelach w Starej Kamjenizy, kotrež žu žo loni thětro powjeſtschiłe, bě žo njedżelu na starym drjewjanym mosce wjele ludźi nahromadżiło, kotříž pschi horzym wjedrje kuparjam pschihladowachu. Nadobo žo móſt ſlama, a něhdże 100 ludźi do hłubiny ſobuſtorhny. Wóſom wožobow je žo cžežko ranilo; wone žu ſo dyrbjałe do thorownje dowjeſć. 70 ludźi je žo lózo ranilo.**

* **W pólskim městaczku Janowje pschi ranschoprußkej mjezy bě žoboiu ſtara žona žahły popjeł wuſypła. Wuſuſchene drjewo žo łapeli, a woheń žo ruze roschěri. Skoro pjetnaće 4000 wobydlerjow liczjeżeho městaczka je žo ſ plomjenjemi ſnježiło.**

* **W Neukalazy w Allenſteinſkim wokrježu žobotu wohenj wudyri, kotryž žo na 19 dworow wupſchestře. 25 žwjobow ſe 131 wožobami je bydło ſhubiło. Tři wožoby žu ſo ſtrašnje wopalile.**

Šmeški.

„Wěſchcheže ſtajnje najwótniwischi a najpilniſchi ſ mojich pschihłajenych. Rosbudźich ſo tohodła, pródowniy we tutom lěče tak ſarjadowacz, ſo dostanjeteče na najlepſchim dnju lěta Waſch ſwobodny dżeń."

*

„A naju pscheczel Duričan, madźije polny baſnik?"

„Ow, jemu wjedże ſo derje. Że ſo ſ jara bohatej žonu ženił, ſ wobſedżerku kißałownje. Ale wonaj wjedżetaj krucže dżělenej połkadni, wot dnja kwaſa ſem: wón žiwi ſo wot kißałownje a wona wot baſnikſtwa."

*

Wucžeŕ: „Kak ſtara dha je twoja wowka?"

Fryzk: „Njewěm, mamy ju hižo tak dołho!"

*

„Ale, hólczko, wobohe dżeczo", ſmili ſo jedyn kujes nad Schczěpku, „hdy twojej macžeri cžełnyk? Chzyschcže wona ſ pukami pokhłoſtacź?"

„Ně, cžełacź!"

*

Wón: „Schtó dha běſche runje pschi ſadnych durjach, Wórſcha?"

„Wona: „Proſchu — dach jemu ſależ woliwki a dżełacź pjenjezkow."

„Że dha políwku ſjedł?"

„Haj, hacź do cžiſta."

„Potom je žebi wón dżełacź pjenjezkow žiwéru ſaſłużił."

*

„Noſcherjo! Noſcherjo!" woła ſtara knjeni doſwolnje rosbudżena po zyłem dwórniſchczu, doniž ſo požadany ſtónčnje la njej njewobroćił. „Noſcherjo", wona jachi, „hym žwoje kóry ſhubiła!"

„Nó, potom mje ſola njetrjebacže!"

*

„Że dha Pětschka ſ Waſcheho pscheczelſtwa?"

„Ženoż ſ dalokeho. Je mjenujzy majſtarſchi ſ bžewjecz bratrow, a ja žym tón najmłódſchi."

Je žo pschepiapnył.

„Wečera žo ſelnach ſ Wakchimaj dżěſcžomaj. Hołza je njewſchědnje rjana. Hólczt je ſkerje na Waž podobny."

„Džakuju, jara pscheczelniwje."

Swójbne powěſće

Sslubjeni: Hildegard Cžornakez w Budyſchinje a Korla Schneider w Rauſchenbachu w Rudnych horach.

Swěrowani: Kurt Dölz w Budyſchinje ſ Elſu rodź. Herolodez we Wjaſonzy. — Kurt Täbel ſ Elſu rodź. Kittelmannez w Kamjenzu.

Semrě: Marta ſwud. Merſiovjazyna rodź. Krjeczmarjez w Budyſchinje. — Emil Guda, hedlarſki mišchtr w Kamjenzu, 70 lět. — Hana ſwud. Herſchelowa rodź. Hoffmannez w Lubiju, 75 lět. —

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měſchczańſtwu ſaſtupjerjo žu wyſchelake pschemjenjenja k polizajſkemu wukaſej ſa twarjenje pschipraſwjenje kólnjow ſa ſamokhody ſ 9. 2. 1928 wobjamkli. Nowy tekſt ſ pschedwidžimow a wobkhodneho porjada wobſtejazeho polizajſkeho wukala je 17. 6. 1930 je ſchtyri njedżele dołho, wot dnja twdacza tuteho wozjewjenja liczeŕ, w radnizy po jenym ſkhodže na cžornej deſcy ſajmnje k wobhladanju wupowěſtnjeny.

Měſchczańſka rada Budyſchina, twarſki polizajſki hamt, 21. junija 1930.

Towarſtwowski powěſtnik.

Njebjelčicy. „Ratarſki Dorost" za Njebjelčicy a wok. ma přichodnu wutoru 24. junija wjeſor ½9 hodź. w hoſćencu w Njebjelčicach ſwoju zhromadźiznu. Njech wšitcy přindu. Też nowe sobuſtawy so přijimuja. **Předsydstwo.**

Lichań. „Serničźka" ma žrjedu wjecžor ½9 hodź. pola Rudolfcz ſpěwanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjez w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Prěſzynach. — Za nowoſtki: G. Janak w Budyšinje.



Žnjowy grat kóždeje družiny

Jurij Hänsel
w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34. Tel. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyskim bamtskim bejtmanstwje

Skład ratarſk. mašinow a gratu wšěch družin



Konje k rezu
kupuje kóždy čas po najwyš. płać.
Kurt Kaiser w Budyšinje
na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Kofej ⁘ kakao
kolonialne twory
KURIO
na Wonkowu. Lawskej hasy 24

Wotročk
18—20 lět stary so 1. julijej pyta
Robel w Čornecach

Nowe
serbske spěwarſke

Płaća nětkle hišće:
2.— 3.— 5.50
Nowy přidawk **50 pj.**

Su dostać we
Smolerjec kniharni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwarſkich

Přiloha k čisłu 143

SERBSKE NOWINY

Pondźelu, 23. junija 1930

Znč w Slezyskej su wohrożene!

Njesmjerna fluchota, kiž hižo tydźenje dołho knježi, posłała być strašchna, khtož ho wosobje pokasuje w hórskich krajinach Schlesyskeje. Hórske rěčki nimaju wjac wody a Wódra tokarnja spadnje. Hižo njemóža łódże po rěcy dorjadnje pluwać. Sčynowe žně drje běchu dobre, ale rětk hižo počitnaju łuki ho smalcać a hdyž bórzy dosčeknk njewjschudże, budże tři i wotawu.

Na polach počza žito pschesahe sramicź. Swoprótka ho spalche, so budża žně jara dobre. Mětk ju dyrbjeli nadźiju sabu pohrjebacź. A to budże čim hórje, čim wjac ho dołhschit dli. Nadźijomnje tola bórzy njebjo ho smili a nam dwołeźi wotkschiwjacy dosčeź.

Přilopk.

* **Zarliwosć mjes starymi ludźimi.** W Elberfelde je pinć ke kwaternemu njeskutkej dóschło. Tam 68 lětny invalid Wichterich je zarliwolcju swoju 62 lětnu manželsku zatrěli. Manželski pschebě hižom dlěschi czas tukat, so jeho žona jeho s 45 lětnym pschekupcom, kiž w šamtnym domje bydli, wobschudża. Dokelž bachu ho jemu tež huješčisko zjenjesły zhubile, mějesche wón ja to, so žona je pschekupcej pschitykuje. Jako jemu wjak tajko 480 hrimnow pobrachowasche, wón w swojej nahlosći a hněwje mordatstwo skuzi. Wichterich po njeskutku czekny a dotal jeho njemóžachu namakacź.

* **15 wobzowom ho zatepilo.** Motorski czołm, w kotrymž bydli rezident je swojimi sjomi dźěćimi a jědnacź domorodnymi sedźesche, je ho we wichoru pschi Koiwogunieja-sim brjohu potepił. Wschitkich 15 namakachu smjercz we zołmach.

* **Pothadźenje swona.** Dokelž je ho we wschelakich rospominanjach wo stawiznje, kak ho swón lije, wobsebje wuzbehowało, so žu hižo w 4. lětstotku swony nalpomnjene byle, to je ho Feldhaus w „Prometheusu“ wupraził, so swón i wjele prjedawšcheho czasa pothadża. Tak bywa swobrasowanje bohacje wosdobjeneho bronzowego swona, kiž bu w Babylonje wokoło lěta 850 do Khrysta laty. Też swonach i klažiłkeho starowěka, wobsebje i czasa romiskich rjžorow, je nješchiožkuli znate. Wokoło 413 do Khr. chodźi we wjeselohre Aristophana nózny je swonom wokoło. Wokoło 330 do Khr. wuživachu swony pschi tójenju rybow, wokoło 200 do Khr. trjebachu je hižo pschi woprowanskich swjedźenjach. W lěcze 63 znajachu smónczki pschi khežinych durjach, wokoło lěta 90 swónczki pschi pjyczim wokoło schitkim paiku.

* **Czehodla žebi knjes Dunnier starosče cjinjesche.** Hdyž bě Charlota Dunnier 17 lět stara, darischtaj ji starschej wobsebje rjany dar k narodninam. Bě to schek, wustajeny na rjany pjenjes a dowolnojcz, so smě žebi swój nóšk wot jenoho s prěnich Parižskich chirurgow, profesora B., pozjenschicz dacz. To wschak bě tež woprawdźe trěbne. Pschetož człowjek njemóžesche žebi we wobliczu hewak zyle rjaneho młodeho holicza niczo wobidnischeho pschedstajicz, hacz konje napadnje tołsty, tupy mopsowski nós. Profesor B. wukonjesche nošatwu operaziju a jemu žo tež nade wschc wocakowanje poradźi, i mało wablíweje Charlotty sčinicz schitkowanu młodu holczku, kotrejž mójesche khždy je spodabanjom do mjeschowcza pohladacz. Wobsebje zahorjenaj wot derje radźeneje operazije běschtaj papa a mama Dunnier. To mějesche swoju wobžehu pschicjinu. Nješchto niedźeli podsłuschio jewi žo Charlotta znowa pola profesora, za njej zeznowachtaj starschej. Papa mějesche nóš podobnu na tišaku korku, mjes tym so nóš mamy Dunnier podobasche žo napadnje melenje. Wonaj chzyschtaj žo też operowacz dacz. Bórzy běchu pschesjedne, profesor da žo do dźěła, a byrnjez žo też operazija tak zyle njeporadźiła, kaž pola knježny Charlotty, to mějesche tola tajke wobliczjo, s kotrymž mějeschtaj žo widźecz dacz, ani sa byschtaj wobsebje nadpadkoj. Wulžyn zbožownaj žo mandželskaj s profesorom rožohnowaschtaj. W durjach knjes Dunnier trochu wulkofitliwje posłasta. Bě na nim widźecz, so ma hischcze nješchto na wutrobje. Potom pschikłupi profesorej a schepny: „Klejcze, knježe profesoro —, njewérno, mój, moja žona a ja, njejsmoj tola hischcze tak staraj, a hdyž bychmoj někto — hm — žnadź hischcze tola dźěcko měloj, potom dźědźi drje dźěcko na nowy nóš? —“

* **Wjeselcjel moralnosce.** W Nowym Yorku schori polajny mordar. Cjuje ho powolany, stražowacz nad moralnosću. W Ameriizy młodźi ludźo ho lubuja w awece. Stóšnik k njemu ho pschikradnywschi pachoła satsela. Bě takle hižo dwoju satsełik. Njesłutk potom łdźeli pisomnje policiji. Niedawno chzyschze policija jemu pasle wjes Pschedrasčichu ho a s jónstimi policajkami hrajachu lubkarjow. „Wjeselcjel moralnosce“ wschak ho njepokaże. Nětko je jnowa muža w awece satsełił. Myšli ho, so ho jedna wo duchakhoreho, kiž je j bludniy cżełnył, a tiž na ta to, so dyrbi žony schkitacz pscheb wobczełnymi muzikami.

Wusudźenja.

Wutka khłostańska komora w Budyschinje.

22 lětny a hižom wopjet khłostany wojnar a czełła Rudolf Kschižan z Budyschina běsche ho powołał pschecziwo wuhnadej Budyskeho lawnischeho huda, s kotrymž bě sche jeho 2. mej. 1930 dla czełskeho falschowanja liščinow a wobschudżenja i dwóm prjedawschimaj khłostanjomaj k 1 lětu a 6 měsazam sasiwa sasudźił. Sud pak ho pschesmakacži, so je Kschižan kinowemu pschedwjedowskej Jurjej Hajnje s Budyschina jeho papjery kradnył a s jich pomozu sebi w Rennerzy wobkhodże w Drježdźanach wobleck a druhe muzaze potrěbne wězy kupił, jenož finkony dźěł saplacžiz a ho potom njeje wjazy widżecz dał. Kschižanowe powołanje ho sarasiny.

Romantika w filmje a woprawdźitosć.

Stig Carlsson w Stockholmje bě nimo tjoch dźowkow jenicżki syn jedowych, spramnych ludźi. Realka wuthodźiwschi dźělasche wón w jenom laboratoriju, doniž njebyrdyjeschc k wojakam. Po tym pyta ho we wikowanju z drjewom, schtož pak nochzyschc ho tak prawje rosnicz. To njemóžeschc pak knuttstemu, frostnemu młodemu człowjeka satrasčichu, so sebi lubowanu z mlodych lět, rjanu Violu, sa žonu wsa, kotraž k sežiwjenju pschinoschowaschc, stejo na wjeczorach jako model.

Młodaj człowjekaj njemješeschtaj koho, pschetož Stig nochzyschc ho poradźicz, sostojnstwo dostacz, kotrež by bylo pschimjerjene jeho bžełanosći.

Jenoho dnja wopyta wón swojeju starschcju. Někchto w pišanstkim blože pytaju storczi wón mjes druhimi papjerami pschipadnje na nanowy mandželski sapisk. Bjes wobsebiteho sajima jón do ruki wlawschi, bu khžro pschestajeny: Kschc drje tam jeho sotry pomjenowane, tyla jeho mjeno pobrachowaschc. Nakaztra rano poda ho wón na faru (kotraž w Schwordtskej dźela stawnistwa sastanje), a tu wosjewi ho jemu, so je w zyrkwinych knihach jako „wot njesnaiczju starschcju“ pothadżo sapisany. Starschej, kotrejž bě pjerźadowaczej lět dołho jako swojeju cżełnoju wobhładował, stej jenož wolhdatarjej.

Tuhaj mógetaj jemu jeho praschcnja jenož mało rosjašnicz: Wot snatsje, mjes tym semetsje žony jako powšitkowny bu jimaj njeżo pschidowerjene. W prjedawschich lětach je ho pyches nju tež porjadnje potrěbnu pjenjes wuplaczował. Druha macz wěri, so staj woprawdźitej starschej nahladnej wołobje a wona podpjera hłódzenje pschimsatelho syna, kotryž bywa wot njesprózniwcho pramisnika podpjerany. Tak poradźi ho, dżonku semetsje pohrdnacz wuhlódźicz, z kotrychž pomoza może ho stónczne kwiczicz, ho bésdżej wopraudźitej starschej baron a baronka Lilienkranz byloj, kotraj sebi jenož starschcho syna sosercheschtaj, tamuzej pak zuslym ludźom daschtaj.

Ale baron a baronka njeschtaj wjac žiwaj a też jeju najstarschi syn bě wumrěł. Druhi, kotrehož běschtaj sa dwanacze lětam, k sebi wsaloj, bě mjes tym herbstwo nastupił a nimo toho wot jenoho semetsteho wuja titul hrabje namrěł. Jenož Stig bě w czkmnosći wostał.

Po tym hacz běsche sebi pramisnik swojeje wězy zyle westły, pschipowrnołi wón trósčku pschestajzenoho młodeho hrabju k sebi, so by ho i nim wo intej wójy krečał. Tutón bě mjenje swjeselemy, jako wo njelnatym bratru słoni, kotrehž žadasche sebi titul swobodneho knjesa. Někto rosmi ho prozež, w kotrymž ho hrabja dopokasacz prózowasche, so Stig syn barona Lilienkranza njeje. Ale to pschcb hnidom niczo njepomhasche, dokelž bě ho Stig we wobsteżejym manželstwje narodził, a tak pschijmowli ho jemu, so smě ho Lilienkranz mjenowacz i titulom barona. Hrabja wschak je pschecżiwo wušudej powołanje saholożił.

Schtož ho tu powě, njeje romantika, kaž widźimy ju kujeschca w filmach trjebaju. Je to romantika woprawdźitosce, a mała, rjana knjeni Viola je prajika, je ze ho hižo jónu jena s jeje twarischkow s baronku stała, ale smołom niz na tak romantiske waschnje. je.

Najstarša wysoka šula.

Na praschenje la najstarschej universitu budże Francowska, bjes dlijenja, Parižki Sorbonne a Italczan, bjes wobmyšlenja, Bolognaski universitu mjenowacz. We woprawdźitosći nima pak ani Paris ani Bologna wopraunjeneho prawa na Lpschinu, i najstarschej wyšokej šuli bywa bjez. Kaž cžahopiš sa jony „Egiptienne“ w skatru swojich cżitarjow powuka, šluscha cżicz najstarschcje wyšoke šule na zyłom swjeze arabiskej universitze Azhar-Moschee w skatru. Bu wona tola wot Gawharja Habaski w pošledujej tsečinje dźesateho lětstotka, t. r.

Měrćin Nowak-Njechorński:

Z pednalčom do hole . . . .

(Skónčenje.)

Blizko Hór leži rjana wjes Nowa Łuka. Powěda so, zo Hory su jenož wutwar Noweje Łuki, zo dźěl Nowołučanow so zasydli na małej wyšinje k dołhemu ranju stareje wsy a tam założichu nowu wjes Hory.

Njech je, kaž chce.

Też Nowa Łuka je hišće ryzy serbska wjes, hačrunjež je hižo khětro blizko srjedźišća wuhlowcho přemysła.

We wsy maš wjele swojoraznych staroserbskich zawrjenjow, woselje wšak derjewjanych bróžni a mój Přećel namaka dobry popad za swój fotografiski aparat.

Přijědźechmoj do Narća, hdźež Serbstwo přeco hišće wuspěšnje so wobara před cuzbarstwom. Dróhu do Zleho Komorowa njejědźemoj. Tam hižo jama „Erika“ swoje klamy rozdaja, kiž žeru serbsku holu. Chcemy do Čornoho Khołmca, poslednjeje serbskeje wsy na wječornych pomjezach narodnostnoje hranicy. Jědźemoj na Brětnju, pytajo sej hólsku ścežku nimo Kamjeńtneje hory. Na kóncu hole leži před nami Čorny Khołmc, wulka nahladna wosadna wjes. Tula so w runinje mjez hórkami. Cyrkej na hórcy nade wsu trónuje. Je to lubozna wjes, kotrejž njej mohła wjele škodźić blizkosć Łutow, kiž ze swojimi twornjemi a cuzym ludom představa nowočasnu helu.

To je potajkim Čorny Khołmc, čoječ trochu šerjate mjeno cź dopomina na sławneho serbskeho kuzlarja Krabata, kiž tu w Čorno-Khołmcanskim młynje dóstał zakład swojeho čornoho wumělstwa.

Wjes sama nima wjac starožitnych twarjenjow. Widźimoj pak wšudże hišće serbske drasty, słyšimy hišće serbske zwuki.

Spodźiwne, zo je so Serbstwo, na samych pomjezach, tak rjec na zhubjenej straži, tak dołho zdźeržało. A to wopušćene, zabyte wot druhich Serbow. Stóła z Budyskeho kraja je raz pobył w Čornym Khołmcu? Skoro sej zwěrju khroble twjerdźiš, zo so tu hišće ženeje njeje wotmět ani jenički serbski swjedźeń. A to je wulki hrěch. Hdyž njechamy spominać na swojich, kiž su wew jetšej nuzy dyžli my, kak móžemy sej potom žadać zrozumjenje za našu wěc wot zymneho cuzbnika?

Hdže su ći serbscy doprědkarjo, studenća, Sokoljo — kiž bychu raz šli do serbskeho Čorneho Khołmca?

Njewjedro so přibližuje. Hrózbne čorne mróčna steja na njebju. To naju nawabi, ručišo myslić na nawrót. Padace kapki přinahla naju jězbu.

Ale njebjo měješe zrozumjenje z naju położenjom. Deščik zas přesta. A poskići so namaj hišće rjana hodźinka słódkeho wotpočinka na brjozy Michałčanskich hatow. Bě čichi nałětni wječork. Wódne ptački we wodźe mějachu też na tym swoju radość. Łysaki napřemo zwonjachu, w rohodźe rohačk tridłowaše a hrjehor z radosću hawtowaše, zo to klinčeše, jako bystaj so dwaj mužej daloj do pukow . . .

Nazajtra chcychmoj skónčnje wotpućować. Běda, to deščik šnórki předźeše. Ale njedachmoj so wottrašić. Po grawočiwych pjelskich pućach dóńdźechmoj do Němcowa a potom so wobroćichmoj na prawo do klóstrskich haow. Bě jako by přiroda přez nóc so rozzelenjła z tym płódnym Božim deščikom. A wódne ptački na hatach njedachu so ani zamylić z tej mokrotu, kiž přińdże woth orjeka. Haty běchu polne kačkow. Běchu tam čeŕwjenohłójčkate čurki a drobne kwjekawy a cyranki. A rohače a rjehory też we rohodźe harowachu napřemo . . .

Na južnym kóncu hatow skhowa so **Šołčikec młyn.** Štóž tam pobył njeje, njemóže sej předstajić, kajki je to dźiwnokrasny bleč. To dźe je najrjeńši młyn cyłych Serbow. Prastare, swojorazne serbske twarjenja. Wysoke słomjane tŕěchi, kiž so khowaja mjez hatom, rohodźu a holu. Woda pluskoce z luba na koleso młyna, kotryž je naliwak a tajke su jara žadne po našim runym kraju. Njemóžu so dźělić wot oho blečka. Najradšo bych tu molował, ale tón worakawy dóščik! Nó, snadź druhi raz

Jědźemoj po holi na Salow. Ducy hišće wobdźiwamoj. Dźens nimamoj warjenu kołbasu, ale twarožk. Słodźi wulkotnje. Jenož škoda, zo so dešcuje.

Pući su grawočiwe. Dyrbiš z wotmachom teptać do pedalow, hewak z kolesom doprědka njedóńdźeš. Zady Kóčiny skónčnje dešć přestanje. Bohu dźak.

Mamoj hišće šwarny kus puća po holi.

Ale ta hola je nětko tak krasna po tym nałětnim dešću, zo při kolesu běžimoj, zo bychmoj mohłoj krasnosć do so srěbać.

Mokry wrjós je tak krasnje na bruń čeŕwjeny. Tajki je wjele rjeńši dyžli nazymu, hdyž kčeže różoźe. A młodne nježnozelene lisče štomikow so krasnje hodźi k tutomu na bruń čeŕwjenemu přestrěńcej. Sléborne parlički wšudże wisaju a so zyboleja.

Ptački su też zaso wotwčile w holi a swój spěw zaspěwaju. We łuzy nětdźe rjepoce njebjeska koza. Słyšu ju rady.

W Komorowskich hatach knježi też čile ptače žiwjenje. Nahłótniki luboznje fifoleja. Kački kwakotaju. A wša trawička, zeličko bujnje so rozrostuje, po hatach rězyna kčeže. Přiroda kwasuje. Zo bych mohł wčenje dundać w krasnym nałětnim času! Ale njeńdže to! Winowatosć, dźełu wołatej domoj. Hišće dźeń abo dwaj pola přečelow w Komorowje a potom so wrócimoj dom . . .

Ale rjenje to běše, jara rjenje!

Moja droha serbska hola, takle bywaš zacpiwana, hanjena a tola sy dźiwnokrasna, lubozna, ale najrjeńša sy z podnalčom.

(Kónc.)

800 Lt do univerſity w Bologne a 250 Lt do Pariſkeje Sorbonne założenja. Staroſtkawna theologiſka wuczerniza Islama liczi w tukhwilu 12000 ſapiſanych ſtudentow a pſchiwoſtukharjow. Poloża ſ tuteho ſtudentſkeho wobydlerſtwa wobſteji ſ Egyptowczanow, mjes tym ſo je druha ſeſtajena ſ zuſnych wſchelakich krajow, Turkow, Tunezjanow, Marokkanczanow, Afghanow, Perſarjow, Arabow Hedſcheſa, Sudaneſow a Barberjow. K temu pſchidruži ſo hiſchcze wokta liczba Japanczanow, Hinbow a Javanow; ſamo jedyn Chineſa je pucz da tuteje arabiſkeje wyſokeje ſchule Azhar-Moſcheeje namakal. Wſzo pſchedſtaja tuta moſcheja jenoż dźeł ſ tamnych ſtyoom mohamedaniſkich roſwuczowanſkich wuſtawow, kotrež roſdźela ſo na Kairo, Alexkandriju, Tanta, Damiette, Segaſig a dwe druhej meſtnje njedaloko Kaira. Wyſoka ſchula ma po zyłem ſwěcze Islama dobre mjeno, a tradizije Lſtotkow dźerża ſo tam we wyſokich cześciach.

nk.

Kelko płaci jena hubka?

S praſchenjom, khto je jena hubka hódna, drje ſu ſo hižo nimale wſchy ſtaty živje ſabérale. Cžim bohatſchi kraj, cžim wyſche je pohódnoſcženje płaczišny. New-Yorſke ſudniſtwo ſu ju hižo jónu ſamo ſ 530000 dollarami wobliczile, wo wjele niže jedyn Kalifornſki ſud, kotryž poducha hubki k 2000 frankam ſaſudźi, wjetſche ſhoże hiſchcze mjeſkje jedyn knjes w Barlinje, kotryž trjebaſche jenoż 35 hrivnow płaczicz.

Njedawno ſu ſo tež we Warſchawje ſt utym poſtžbowažym praſchenjom ſabérali, to rěka, ſo ſabéraczy dyrbjeli. Wérna ſtawiſna kožuje ſo na ſcžěhowazy podawk: Młoda, rjana holza, ſchwalcža ſ powolanjom — mjenujmy ju jenoż ſ jeje pſchidomjenom Irku — jězdſeſche wſchědnje ſ nadróžnej želeſnizu ſ jeje dydenja do ſchwalcžownje, dźeń wote dnja jenu a tuſanu, doſcz dołhu cžaru, ſ dypkom w ſtajnje ſamſnym cžaſu. Niczo njebě ſo w běhu minohich, dołhich Lt podało, měrnje a bjes wożebitych podawkow běſeſche jeje žiwjenje. Tu jenoho dnja poda ſo něſchto zyłe njewoczakowane. Jej napſchecžiwo je ſo we wozu knjes ſ troſchču naſchedžiwjenymi włoſami poſtyhnył a njepſchestawajcy wotpoczuje jeho wóczko na rjanym wobliczu jemu napſchecžo ſedžageze hołzy. Holza njepotóhnoſcži jeho je zanym pohladnjenjom. Tu nadobo: nahle ſawinjenje nadróžneje želeſnizy, a pryedy hacž bě ſo jej wudžało, bežži jej horza hubka na jeje cžerwjenymaj hubomaj. Wulka mſchcžiza we wozu, wutrobne ſmjecže pola jenych, wótre roſhorjenje pola druhich. Wozowy wjednik wóſ ſaſtajiwſchi blížſcheho pólzoja pſchiwoła, ſo by ſo tutón ſaſo wo porjad poſtaral; tutón dołcž loſoczawy podawk pſchełhłchnje a wopuſchcži po dokonjanej ſłužbje ſaſo ſpſchnje želeſnizu, kotraž měrnje dale jéžże.

Nad naležnoſcžu je dawno trawa narołła; podawk je hižo dawno ſabyły, też naſch žiwjenjarjowjeſły „młodženz“ běbi wjaz na njom njemyſłli. Tu jenoho dnja bywa wón na njelubosmy podawk dopomnjeny. Pſchi ſaznym ranju, jako běbi runje ſwoju dobru Warſchawſku ſwaczinu ſłodżerčz da, dostanje ſo jemu pſchi-proſchenje na ſudniſtwo. Wón njemóže ſo na niczo wjaz dopomnicz. W ſudniſkej ſale, ſhdež ſwoju miſu holzu ſ tamniſcheho dnja ſaſo wohłada, wróczi hałle ſo jemu pomjatk po nczžim. Jako wobſkorženy pſchełhłchowany, wudawa wón, ſo njemóže ſo na niczo wjaz dopomnicz. Ale ſkórźbnitza je njeſmilna a prózuje ſo jeho ſhubjeny pomjatk ſbudźicz; też pſchełhłchowani ſiwdzy wobſtrucžeja ſłowa knjeżny Irki. Wyſoki ſud poda ſo do wuradžowanſkeje ſtuwy a dhże ſo wo wyſokoſczi naczinjeneje „ſchkody“ roſtłudźicz. Hakle po dołhim wuradžowanju wróczi ſo ſudnik a wojewi ſ roſumſkym hłoſom wuſuo: „W mjenje republiki, wołſtorženy je winowaty, kórźbniży ſa rubjenu hubku ſto ſlotych ſapłaczicz“. Hiſchcze w ſudniſkej ſale ſo pokuta ſapłaczi.

Hacž niſta płaczina ſa hłódku hubku njedoczinka we pſchihodze wot tajkich a podobnych dyrdomdejow wotraſchi ?

jc.

Kdže kurjadu najprjedy?

Jena jendźelſka nowina pišaſche pſched krótkim cžaſom, ſo je ſo walchnje tobak kurjcž najprjedy w Chineſe ſawjedło. Jako dopokas ja tute nowe wudawanje poſkaſa ſo na to, ſo ſu hižo lěta 209 naſcheje cžaſoliczby wojcžy Tſu Kuo Liauga w Chinje tobak ſ trubkow kurili. W pſches to ſbudżenej roſmolwje ſwěſcžichu hiſchcze jónu doſkónežnje, to je tute wudawanje jendźelſkeje nowiny dopołnje njedopokaſane, ſo pak je waſchnje tobak kurcž ſ Ameriki do Europy pſchiſchło a wot jow hakle pucz do Chiny namakało. Tute waſchnje wſchak hěſche tam hižo w 17. Lſtotku tak roſſchérjene, ſo kěžorſki wukas kurjenje pod krute khłoſtanje ſtaji. Pomhała wſchak je tale ſakaſnja w Chinje runje tak małe każ w nawjeżornych krajach. Wſchitzy puczowazy ſu ſebi w tom pſheseženi, ſo bě hižo w 17. Lſtotku tobak kurcž w Chinje powſchikowne pſchiwuczenje, kotremuž też żónſki ſpłah holdowaſche.

nk.

Smjerć we wodze.

W Dübenje w Sakſkej ſebi 17 Ltna błowka jeneho aarbaria ſchi kuvaniu w Mulbże wyži pſches wotkhnjenu miesu hicź. Zołmy ju ſhrabnychu, ſo wona ſwoju ſmjerež namaka. Runje tak ſendże ſo krótko na to 10 Ltnemu hółaci. Też jeho żołmy ſhrabnychu, dokelż běſche wotkhnjene kuvanſke mězno pſchekrocžił.

Na ſwjedżenju Božeho Cžła — ſandżeny ſchiwórk, je ſo w Rheinje 6 wołobow ſakepiło. Kunkowaſtkim ſtražam ſo poradźi, mnohe dalſche wołoby je ſmjertneho ſtracha wumóz. — Sobotu ſo w Hamburnje nad Rheinom tſo mužojo ſatepichu.

S Wrótſkawja ſo powi, ſo je ſebi też Wódra ſmjerež tſjoch cžłowjekow żadała, kiž ſo kupachu.

Pola Neuhauſena njedaloko Schaffhauſena je ſo 24-Ltny żeleſniſti pſchiſtajeńz Weidner ſ Lipſka pſchi kupanju w Rheinje ſatepił. Wón běſche ſ towaſchom a holzomaj na puczowanju.

Krótke powěſce.

W Kalbe nad Sſolawu ſchiſtidże 45 l. pohoncž Birnbaum, jako ſo jeho konjej ſplóſchichtej, pod trawnyhcžak, liž jeho ſmjertnje ſrani.

Poſlednje njezwjedra w Jendźelſkej ſu ſebi dožka 6 ſmjertnych woporow żadale, 2 wołobje ſo iranichtej.

Sokołstwo, šport a hry.

Lohka athletika.

Dobre wuſpěchi w lohkoathleticy zapiſachu ſo na wſelakich němſkich ſportnych ſwjedźenjach. W Krałowcu docpěchu w mjetanju ſipa 64,89 m. Z tym ſo dotalny němſki miſtr Molles wo něſto mało přetrjechi. — Na ſamſnym ſwjedźenju ſkoči wěſty Rosenthal 1,90 m wyſoko. — Nowy rekord postaji ſo w Barlinje w 10×100-m-běhu z 1.49,6 min. — 100-m-běh dobu ſo z 10,8 ſek., 200-m-běh z 21,4 ſek.

Jendźelski ſportaŕ Marsden zaſo wuſtrowjeny. Każ je znate, bě ſo wón při krajowym boju Němska-Jendźelska 10. meje ćežko zranił. Nětko je zaſo tak daloko wuſtrowjeny, zo móże w příchodnych dnjach domojiežbu nastupić.

Hospodarski rozhlad.

Pónđelu 23. junija 1930.

Barlinſka burſa ſandżenu ſobotu ſaſo wjaſny. Kurſy ſjeklow běchu wſchelak-, tola ſkerje wordzejhowaze. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſtcžinami běchu žiwiſche pſchi poſtupowaznych kurſach. Hoſpodarſka nuſa naſcheho cžaſa jewi ſo hieſdwěkomnje we wunoſchku w cžerawſkich wólbow ſo lakſkeho ſjema. Wolerjo pſchiwobroczuja ſo pſchezo bóle radikalnym ſtrouam. Nazionalſozialiſtiſki powjeſchcžu dóſtate hłoſy pornjo poſlednim wólbam wo nimale 200 prozentow a ſu nżiko w ſakſkim ſjemje druha najſylniſcha frakzja. Sozialdemokratiſka a kommuniſtiſka ſtrona ſwoje dotalne 45 ſyſtow wobkhowaja. Shubiſe na hłoſach a ſyſtach ſu prawicžne ſtrony. S wuſtkim ſpokojenjom ſapiſamy, ſo do ſakſkeho ſjema pódła knjeſa Wjele w Hornjej Hórzy naſch dotalny ſapołſanz knjes Spitank do ſakſkeho ſjema poczehnje. Wobymaj pſchejemy wjele ſboża.

w Barlinje

pſcheńzy 15,05—15,25 hr., rożki 8,60—8,85 hrivnow, jecžmjenja waſymſkeho 8,40 hr. hacž 9,20 hr., wowſa pak 7,40 hrivnow.

w termiſowym wikowanju

ſa julij: pſcheńzy 14,65—14,65 hr., rożki 8,37½—8,41¼ hr., wowſa 8,15—8,25 hrivnow,

ſa ſeptember: pſcheńzy 13,02½ hr., rożki 8,52½—8,53¾ hr., wowſa 8,30—8,37½ hrivnow,

ſa oktober: pſcheńzy 13,12½—13,10 hr., rożki 8,60—8,61¼ hr., wowſa 8,50 hr.

Pſchiſtajeja:

Holzu do domu, hnydom, rěſnik Seifert w Hródku, Bjedrich Ebertowa haſa 86.

Na pſchedań:

Smoking, Bendler w Běłej Wodże, Joſefowa haſa 1.
Hutzy, ſrale k ſkobanju, hoſcženz w Knaſchczach.
Koria, kamjentne w Hródku, Wilhelmowe namješto 3.
Sſloma w Kolwaſy 21.
Krutwa, wyſokoſtuczelna, Dietrich w Ruſchi pola Hródka.
„ młoda dójka, ſwud. Kowalowa we Wulkim Bukowje pola Hródka.
„ ſ cžełeczom, Säuberlich w Njeßwaczidle.
„ ſ cžełeczom w Jaiſobju 14 a.
„ wyſokoſtuczelna a podobna w Jatſobju 36 a.
„ wyſokoſtuczelna, młoda we Wujeżku 5 pola Wóſporka.
„ ſ cžełeczom a byk w Lżonju cžo. 2.
„ wyſokoſtuczelna, ſyłna w Rachlowje 17. pola Kubſchiz.
„ wyſokoſtuczelna, młoda w Kamjeni 8 pola Radworja.
„ wyſokoſtuczelna w Lemiſchowje 3.
„ wyſokoſtuczelna w Njeſdaſchczach 8 c.
„ wyſokoſtuczelna, Kaſtner w Drjeczinje.
Koło, motorſk, Gräfa w Kamjenzu, Dolinka haſa 7.
Koło, Walda w Wojerezach, Hródkowſka haſa 6.
Wóſ, dźeczazy w Budyſchinje, Paulſjowa haſa 81.
Konjej, Hantuſch w Nowej Wſy pola Hukti.
Jałowja, wyſokoſtuczelna w Dobruſchu 8.
Proſata w Radworju 38.

Sſudniſtwo woſjewja.

Sſud je dyrbjeuſke pſcheſadżowanje Schiffnerez leżownoſcže w Budyſchinje na ſchtwórtk 26. 6. 30 poſtajene, ſbžnyk.

Sſud je wotewril wurunanſke jednanje nad lonżenjom Erneſtiny Wilhelminy ſwud. Hohlfeldoweje rodź. Jeremiaß, mježicželti firmy Ernſt Hohlfeld w Budeſzecach, pſchekupza Guſtava Chriſtopha w Budyſchinje ſa ſarjadnika poſtajiwſchi a termiju na ſchtwórtk 10. 7. pop. w 4 hodź. do Budyſchina na ſudniſtwo, ſtwa 141, ſwolawſchi.

Do ſapiſka manđželſkeho prawa na ſudniſtwje we Budyſchinje ſu ſapiſali, ſo hoſpodarſki pomocznik Bernd Schäfer w Kamjenej nima prawa na ſarjadowanju a wužiwanju ſamoženja ſwojeje manđželſkeje Hańże wodżeneje Cžórlichez.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenſa dop. ¾11 hodź.: **Wiki ſu dale mérne, płaczišny pſchenjenżene.**

Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodżinu, żito je na wikach żadne, tola ſu płaczišny ſterje ſtłóczene.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

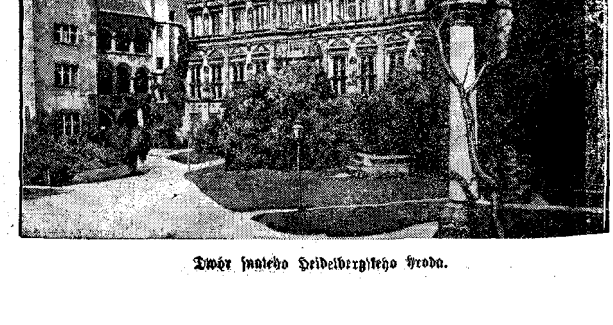
Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hrivnje.

	20. 6.	19. 6.		20. 6.	19. 6.
Pſcheńza	301-308	301-308	lany	15-17,00	15-17,00
rożka	172 177	172-177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. jecžmjeń	—	—	połdre lapiny	15-17,25	15-17,25
nal. jecžmjeń	168-194	67-189	połte lapiny	1-23,50	21-23,50
wowſa	150-162	150-162	zerſelita	—	—
kukuricza	—	—	rana. wosuſk	10-11,60	10-11,60
ołſaſe muka	33 42,00	34 42,00	lany wosuſk	15-16,25	15 16,25
rżana muka	21-24,50	21-24,50	ocen. melasa	—	—
pł. wotruby	7 8,10	7 8,10	ſyrnj. kruſ	12-13,00	13-13,20
rżane „	7 8,00	7 8,00	ſyno, 50 ka	1,40 1,60	2,00-2,54
raps „	—	—	rżana ſlom	0,80-1,00	0,87-1,03
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	ſeńe „	7,0-1,85	0,85-1,01
lane ſymjo	—	—	wowſana „	0,65-0,75	0,65-0,75
ojelaſki	17-18,00	17-18,00	lońa „	0,65-0,75	0,65-0,75



Sſe ſchłhwoli ſuchoty.
W wězy Wódri mjes Wrótſkawu a Wrětkom leża nježże 400 cžołmow, dokelż njemóża, dla pſche niſkeje wody dale.



Dwór ſmalcho Heidelbergſkeho hroda.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo ačehwkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bźdny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom jtnej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje oznamjenować. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 144 — Budyšin — Wutoru, 24. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Nowy němski finančny minister so hišće njeje namakał.

Němski kanclěr **Brüning** njeje hišćeze pšeżego wołobu nadeschol, kotrejž by swótninwa była, wupřodźenje finanzne ministerstwo pšewzeć. Pruski finanzny minister dr. **Hoepker-Aschoff** je žo zapowědźił, dr. Moldenhauerowe nasledźenjstwo nastupić. Też němšti hospodarski minister dr. Dietrich žo wot wobcežnjeneho nadawka wotwolakuje, němske finanzy do rjada dowjesć. Nětko, hdyž je dr. Moldenhauer wróćo stupił, žo pokazuje, jo nichtó njewě, kak by žo wulki njedostatk w němšćich finanzach wurunał, jeli so nić z nuzowym woporom. Němska ludowa strona po znaczu też jodyn wupuć njewě. Wona je dr. Moldenhauera, kotryž jej pschiłuschi, nujsowała, bjes kombdženja wróćo stupić. Bojesche žo, jo by jeho finanzny program jej pschi nowowólbach do sakšeho žejma jeschkodźił. Sakske wólby žu jej prajile, so je žo mylika. So je žo wot dr. Moldenhauera k woli wulkofakłuzerjow wotrjekła, njeje jejne porazenje pschi wólbach mokło wotwobroćiće. Wo pjecź fapóžlanzow žłukšcha žo wona do sakšeho žejma wróći.

Němske knježeństwo je wežera wuradźało, hacź budże możno, na druhe waschnje hacź po dr. Moldenhauerowym programje němske finanzy do runowahi swjesć. Hdyž budże tole praschenje rosrisane, druhe praschenje nastanje, hacź budże nětčišcha knježeństwowa koalizija dale móz wobsćeć. Kanzler Brüning je žo pjecza hižo pola sozialdemokratow praschał, hacź bychu chcyli do knježeństwa sastupić. Když je znate, žu woni w měrzu dla powjetschenja pśimnischka za sawěsćenje dźełownjemjerjow j knježeństwa wustupili. S sakjimi wuměnjenjemi bychu sozialdemokratojo žo nětko do njeho wróćili, je hišćeze njeznate.

Schiele wo žadanjach ratarstwa.

Němšti žejm je pondźelu počał wo němšćim sejmjowjeršim ministerstwje, wo pomozu za ranšchonemske ratarstwo, wo mlokowym a winowym zakonju jednacź.

Němši sejmjowjerši minister Schiele rosprawu podawajo praji, so budża rozkowe składy se starych žnjow j rozłowym pizowarjom a s powjetschenym pschetrjebanjom k zhlědu w pschichodnym hospodarskim lěcze tak wotběrać, so njebudża wjerśe dźeli wobšah jenomnješnjeje potrjeby. Pschi dobrych žnjach 8½ milijona tunow budże žo poldra milijona tunow dyrbjecź pódla toho wotbyć. To budże knježeństwu możno j pschenicznej politiku a j powjetschenym pschetrjebanjom rozki k ježdźi z khlěbowym zakonjom. Se zadźerjenjom dowosa wukrajneho pizowanjkeho žita žo pódle teho wjazy rozki k pizowanju pschetrjeba.

Knježeństwo budże ratarjam radźiś, so bychu njenje rozki wuzbywali. K hrochowym žnjam wón praji, so dyrbi žo dla spadnjenja hrochowych płaćiznow zło na wukrajny broch pokazeć. Kruta organizacija **běrny pschedźełaceho khěchtyła a porjad za wiki jědnych běrnow žo hišćeze psched domojthewanjom pschewjedźe.**

W **mlokowym hospodarstwje** stej knježeństwu ruzy hišćeze j zlowne politiku swjatanej, tola knježeństwo mjes tym wuprawu mlokowych zlow pschihotuje. Sa pschetrjebanje schwalza a koja dyrbja so nowe puće namakaś.

Sa podpjeranje ranšchonemskeho ratarstwa dyrbja žo knježeństwu nowe śrědki do ruki dacź, hewak śrědki, kotrejž bu žo sańdźene lěto wudale, wuzitka njepschinjeżu. Ta za pschehowanje sabjdleństwa w ranšchej Němskej budża wjetsche śrědki trjebne.

Sozialdemokrat **Schmidt** na ratarjow we wjeconych němšćich industrijowych stronach žwarjesche, kotryż na wulke rozkowe zła spekulirjo, hišćeze wjele rozki wuzbywaju. Ratarske kredity žu j wulkej danju poćeżene. Ratarśe družstwa ža pjenjezy, kotrejž žu wot němskeho stata a krajow tunjo dostałe, pschewulku dań žadaju. Běžnik za ministra pomocha, kak ma žo j mjechkim twarožkom, kotryż w Bayerskej na składze leży. Njeje žnadź wón hižo pjecź bźał? Kak šej na składze leży. Njeje žnadź wón hižo pjecź bźał? Kak šej na milijony nakóźe, kotrejž žu žo za špekulanstwo a za powjetschenje śłotnych płacźiznow wudałe. Namjetujemy, jo by žo schćesć milijonow wuschmórko, kotrejž žu žo k podpjerje wikow skoła k rěsu pschistwolile. Niž z žkami, ale sinuprawu produkcije móž eśo ratarśka krisa pschewinyć. Namjetujemy, so by žo sakoń wo nuzowanym wumieću tukrajneje pschenicy wróćził. Schtož je minister wo sadźenju ratarstwa rjekł, je žo jako pschesmérne pschehnjeże wupokazało. Pschećiwo tajkemu pschehnaću žo wobroćejamy, dokelž chcemy mjes dźełacźerjemi rosrunjenje wobroćejamy, dokelž chcemy mjes dźełacźerjemi rosrunjenje wupokazało. Pschećiwo tajkemu pschehnaću žo

Smjerny wusud přeciwo ruskim sudnikam.

Ruski najwyšschi knjeježstwowy žud je w Samarkandu wyšokich žudnikich sastojnikow k žmjerći sajudźił.

Wobstorzeni běchu president Ufbekskeho najwyschichcheho žuda Kassimow, statny rěčnik pschi tym Ramym žudže Scharipo, sakitar Spiridonow, dwaj ludowaj žudnikaj ze Buchary a dwaj Bucharskaj wulkowikowarjej z kožuchami. Wulkowikowarjej běschtaj wobskorženych žudnitkich sastojnikow pschekokoj. Tak žebi swěrichu, so koże, kotrež bě jimaj statna kupowarinja kožow do prědka saplacića, niepodawachu. Hdyž jeju wobstorzichu, pschekkocži žudnizy skorzbu k jeju kpschenu rosžudźichu. S jehowsju wikowarjow jenoho, pola kotrehož so wo 70 000 rublow jednasche, dale sakitarja, statneho rěčnika a žudowsko presidenta k žmjerći sajudźichu.

Diktatura w Egiptowskej.

Knjeježstwowa krisa w Egiptowskej so dźeń wote dnja bóle pschiwótšuje. Dokalž ma ministerski president Sidky pascha z podpjerju liberalnych, njewotwisnych a kralowsce strony jenož 30 hłosow sady sobje pschećiwo 200 Wafdskeje strony, njeje parlamentarniske knjeježstwo možne. Kral Fuad je tohodla parlamentowe pohoršenje wo jedyn nježaz wotstorcił. Dokalž pak dyrbi so po wustawje psched wotstorcenjom hischcze jene parlamentowe pohoršenje wotmeć, móže z toho krisa nastacz. Sstylna Wafdska strona so kralowemu wukasej njepodwoli a na zwojim prawje wobstawa, so jej kral jako najzhlinschej stronje w kraju porući, knjeježstwo wutworicz.

Londonska „Morning Post“ z Kaira powě, so Jendželskej njepschecželske hilonje w Egiptowskej pschibéra. Wafdska strona hrosy, so po indiskim pschikładze bojkott pschećiwo wschěm jendželskim tworam wuwoka.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 24. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer +2 a thermometer +34 wodnjo. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer +3 a thermometer +20 w nozy. Dalsche wjedro budże žurche. Wječeraschi nimomery horzy dźeń nam ani wotkhcenjenja njewjedra njepschinjeżu. W połnocnej Němskej nježachu wschak wokhcenjace deschcże. Mjeko sesklenża sahło na rjane stnpa. Wyschina nad sirjedźnej a połnocnej Europje wobtknježuje dale nasche wjedro. Woma je zal žylna, so wubóžki w połnocy nimoczahazych nižinow hacz k nam njedosahnu. W Vogtlandže sandźenu žobotu jabune njewjedra salhażachu. Jutrje sirjedu sthadża žlónczko 3,40 hodź. a khowa so 8,24 hodź. Mježacź sthadża na ranje 2,06 hodź. a khowa so wjeczor 7,50 hodź.

— **W schulach ma so spominacź na Augsburgske wérnuwuznacza.** Jutrje 25. junija 1930 dopjelni so 400 lět wot teho czasa, so so 21 artiklow wěry a wucźby Augsburgskeho wérnuwuznecza na němskim sejmje w Augsburgu pschedpołoži. Sto mježu po namjerze evang.-lutherskeho krajneho konsistorstwa postaja ministerstwo za ludowe wukubłanje, so by so w schulskim thoženju, do kotrehož dźeń 25. junija padnje, w evang.-lutherskim nabožinskim rozwucźowanju wschitkich družinow schulow wot 7. schulskeho lěta spominało na tutón historiski podawk.

— **Paduschstwo.** We nozy na póndźelu 22. junija so potal hischcze njesnaczi paduschi na Bohatej haży wukładny kaschczik jeneho pschedschežnikoweho wobtkoda rospaczili a z njeho se žkoniny (Elfenbein) wurězane pschipowěschcki kwěti a swérzata pschedstajace, něhdże 50 hrimwow bu wotsou kradnyli. — We wězowne zdźelenja prozy kriminalnypublíki, dźelenje w Budyschinje na Hrodowskim namješcze (Burgplatz) 611, telefon 2802.

Dźensa je swiatcho Jana.

Budyšchin, 24. žmažnika 1930.

Po starolschezanskich podawinach płaczi dźeń 24. žmažnika jako narodniny žwjateho Jana tschezenika a bu hižo w schtwórtym lětstotku psches wožebity zyrkwinski žwjedźeń wusnamjenjeny. Synoda z lěta 506 staji jón na žamy ithodźeńk z jutrami a žwjatkami. Hdyž je pjecza žwój žwjedźeństi karakter zhubił, dha je tola we wschelakich krajinach z wožebitymi Božimi słužbami na tutym dnju so dźerżak, tak na psch. w klóschtrje Marijn. Hwězdze. Też druhdże se žwojimi Janskimi pobožnoscźemi, wobeżje na kerchowach, kotrež wschelake kruhi wobhdlerstwa rady wopytaja.

Tola Janski dźeń žaha też hluboko do schércho pohanstwa. Tši mježazy po „Nowym lécze“ bésche žlónczko žwój wjerschk dozpěło. Pod jeje czopkotu srawjachu płody lězow a honow. Stónzo a semja rosloscźichcej žwój błyschcź a žwoje bohatstwo. Połneho wjeselja žwjeczachu stari Serbja žlónzu a semi k czeczi lětny žwjedźeń, „žobotka“ mjenowany.

Młody lud běžeschе do ithadżowanja žlónza won k rěczkam. Tu puschczichu holzy selene wěnzy, na kotrychž so žwěczili žwěczachu, na wodzy a ta njeběsche je dale. Młode hólzy spytachu je na czołmikach popadnycź, wobeżje te z palazymi žwěczkami. Komuž so poradźi, žmědźesche so nadzeja, so wobžedźeržu něhdy jako „žmoju“ domoj powjedże.

Mjes tym běchu dorosczeni, z kwětkami wupyschcheni, z klinkom a synkom na blišku hórku žez wuczahnuli a tam schczěkowazy pschiprawili. Psches rybowanje žuchich schmrěkowych schczěkow wuraznychu woheń a sapalichu hromadu. A nětko wjerczachu so a rejowachu wokoło wohnja a skakachu psches haschaze płomjenja. To njehorne halekanje trajesche hacz do žlónza ithadżenja.

Swjedźeń njezenjeneje młodžiny płaczeschе semi, woženjenych pak žlónzu. Posdźišcho stupi vizilia (pschedwjeczor) Janskeho dnja na město tuteho žwjedźenja. Ale dołho hischcze palachu so na hórkach tak mjenowane „žwjatojanske wohnje“. We wschelakich němskich krajinach dźenża hischcze, wobeżje w horach. Dyrbjachu woralawym djaßam wobaracź. A tajki „nusowny woheń“ bě naschim a druhim prjedownikam khutna a žwjata wěz. Posdźišcho sdružischtaj so z njej just a tryk. Młode mandźelske pory, žamo knježstwo a czeledź skakachu psches praskotate halosy a spěw a rejka njezmědźeschtaj falowacź. S pschiležnoscźu njemsleho dnja w Raczborze w lěcze 1471 wobdźěli so němski kězor Bjedrich žamo wobsobinžaj na sawjeselenjach žwjatojanskeje nozy. Pódla janskeho wohnja ma so tež janska woda mjenowacź.

Dokelž žwjateho Jana po ludowej astronomiji (zwězdowedźe) jako dźeń sawróta žlónza płaczi, je lohzy srozumjenu, so so tež wschudże jako dźeń pschemjenjenja wjedra wobhladowasche. Tak so praji: „Wo deschczźik prosch do Jana, khmany njeje po Jenje.“ Chjeschi-li so po druhim ludowym prajidmje žlozowacź, dha schtyri dny do sawróta žlónza a schtyri po nim so knježaze wjedro hacz do Michala pokaże. „Deschczuje so na Jana, tydźenje so hischcze kida.“ A tuž maja so hubjene žně woczakowacź. „Do Jana njetkwal žebi jeczjmjena“, je druhe pschikłowo. We wschelakich krajinach knježi prajidmo: „Hdyž po Jenje kokula kuka, nam mokra nasyma žwita.“ Deschczuje so na Janskim dnju, njeporadża so worjechi, za to pak jedojta pózniza (Herbstzeitlose — Colchinum autumnale). Tutón pschiwěrk sda so thětro rosschérjeny być, snajmjenscha tak daloko hacz so na njeporadżenje worjechow poczahuje, schtož wschelake wuprajenja dopokasuja: „Deschczuje so na Jana, njeradźi so worjecha.“ „Wot Janskeho deschcza hnija worjeschki.“ „Hdyž na Jana so deschczuje, worjeschki wón hłuschije.“ Jeli je na dnju sawróta žlónza jasneho wjedra, potom budże wjele worjechow a kolebki bu- dha dźeczi khětro pschibjeru.“ nou.

Dźeń žwjateho Jana je pola naż hischcze na wschelakore waschnje žwjeczi. Wěsto je žwjedźeń dozynky lschesczanski ras dóstał.

*

S Delnjeje Hórki. Schprjewja žaba žebi kózołostnje žiwój wopor. To je praschare prajenje. Bohužel so loni sało wobtrucźi, jako so na dobo dwaj człowjekaj sate- pschijachu. Wječera wjeczor žadasche ži-bi sało swój wopor. Pola kruwjazeho mosta kupasche so 16 lětny tamkanski wuczonik Erich Krantka z Wulkeje Dubrawy. Pola mjenowaneho mosta ju straschne kótlikcza. W jenym so Krantka shubi. Jako so dźěschi czaß njepokasa, johо towarischojo ludźi na pomoz zawołachu. Wšěch Pilcy z Delnjeje Hórki swoji žiži do kótlikcza. Tam Krantka leż nadeschże a morjeho wuczahny. Wschě polpyty jeho do žiwjenja wrócicź, běchu podarmo. Zawołany lékar k. dr. Petranz z Malečkeje spjsna, so je wscha człowjeska pomoz podarmo.

S **Hucźiny.** Njedźelu a póndźelu iwotnje so w Hucźinje hermank. Wopyt z wokolnych wjsow běsche dobry. Njedźiwajcy teho pak hermankarjo z dokhodami njebudża zyle spokojom. Powschitkowna bjesdźěłoscź a njedowiałk na pjenjesach mjes ludźimi njedowolitej ludźom, wjelicze wózy kupowacź. Kupowachu so swjetscha jenož mjenische potrébne wězy. Někotsi hermankarjo běchu hižom njedźelu wjeczor zwoje towary sthowali a wotjeli, to hermank póndźelu thětro prózdny do wózy zhladowasche. Najlépje dreje su pschi wulkej horzoze korczmarjo wotrěli.

S **Njeźwaczidła.** Wječera póndźelu popołdnju wotesche schulska holza Preschersej, dźowka pjekarskeho mischtra Preschera tudy, zwoju gotliczku we wosu na haczenjach mjes schulskim a sarskim hatom. Na jene dobo shubi holczka mózy nad wosom, so won do hata padże. K wulkemu zbožu widźesche to knježi zahrodnik Frenzl, kiž pschiskoczi wschi dźeczo z wody wucźeże.

S **Rakez.** Někotrym knjesam Rakeczanskeho doma sa hlepych so je spěschnym zapschimnjenjom poradźi, mlode człowjeske žiwjenje psched wotmyslenej žmjerću wuthowacź. Tle dny sbocźi holza do Rakeczanskich hatow, ju drje běsche njesbožowna lubosćź k tonnu nawabika.

S **Khrapowa.** Zbžobnu popołdnju Lubijsku sanitetnu strażu do Khrapowa sawołachu. Popołdnju wokoło ½2 hodź. běsche motorowy koleśaŕ Korla Neumann z Lubijsca do njesbožża pschijschoł. Jeho bjes wózomja do Lubijsca khowonje dowjesechu, hdyż Lékaŕ Spósna, so běsche žebi Neumann lohko mohł sthcźaß. Njeje pak strach wo žiwjenje.

S **Kamjenza.** W pohłednim czaßu so paduschi też we naschim měsce bóle a bóle do Schrebericich fahrodkow dobywaju. Ssu so do khłódnizow łamali a wschelaku potrjebu dobukali. Dokelž so tu wo thětro khrobłych paduchach jedna, kiž so husto na wobhedźeństwoje měrnych a thichych ludźi pschepschichimaju, so naléżnje pscheje, so by so tutym njedocźinkam zich maśane dźělo sastajiło a derjesaßużene khłostanje napokoźiło.

Po swjećenju Božeho Cěła.

Njedźela po Božim Cźěle. Boże błónczko méni herje se wenkownymi putnikami a njepraji do měschczanskeje sawrjenosće domow a haßow. Se sjawnych twarjenjow smahuja khorhoje. Nad Bnuplitimi Mjaßowymi wikami hromadża so měschczenjo, pak so bnchu dźěl brali na wulkej kwjatocźinoscź katolskich khcheszijanow, abo so bychu za wobdźělowali. Po kwjatocznej Božej słužbje w Pětrowskej zyrkwi sarjadowa so popadlnja w 10 hodź. na mjenowanym rameńnje žwjedźenski cźah, kiž dozpě nahladnu wulkoscź a pyschnoscź. Policija rjadowasche pschitrźe pschewocźinnych, cźahowi wjednicy mějachu mjino se sarjadowanjom žwjedźenskeho prozeßijona.

Hudźba zahraje kerlusch „Dajcze nam khwalicź žwjaty sakrament, se zbyrkwinych durjow wustupi pod błyschczazym baldachinom wyßokodostojny knjes tachant Hartmann se Najžwjerczischim. Cźah so hiba! Na cźole kroczo hudźba, spiwarki a spéwarjo, potom ssłužba holczki w błyschczastach, w ruzy nježo njebjezmódze kwětki, pak jezelu róże. Hólzy njesu rjane mašožne khorhojczki, schtyri serbske druži ki dokrasnja nalěcźo žurczenja, kiž z błyschczazym wóczkom nimo krocźi. . . . Samožrći tschi-potaju w zunim sadawje wóssna, napominaju kimkot wiži so k prudkej, wón worucha stupa k njebju, pod njebjesskim krywom bliži so wyßoki mšschnik i Najžwjerczischim. Cźischina . . . Klonjenje . . . Duchownik krocźa sa Najžwjerczischim i pastyrkim tijom a kminamom tachantskeje dostojnosće, wobaraju so a wotkasuja. Tak so wjele dołho hischcze njesnaczi, hacz so wschitcy wobsedźerjo swojich městnow zaso na swoje městna nasydla. Tak so tež wschitcy wobsedźerjo swojich městnow zaso na swoje městna nasydla.

Holanski wucer Uwe Karsten.

22] (Pokračowanje.)

Jako stara maczerka?

Na hłódy pad jako stara mloda holza.

A czehodla njeßym schtyri dny dołho pißaka?

Ludwik poby pola mje, — mój stary Lu.

Schtó by to mohł na pjero a papjeru pomyßlicź!

Ruku w ruzy mój žedźachmoj a bjesadowachmoj a bechmoj žbožownaj.

Se wschej skutkownej mozu a woprawdźitej zahorjenoscźu je Ludwik plan za domjaznoscź bednych wudźełał.

Ssmoj radu zkładowakoj, pschemyßlowakoj a wobsankoj, znamjenity architekt je nadawk dostał rychowacź — pastor Sunneby khodźi wjesele žebi ruzy trjo wokoło.

A knjes wucźeŕ Alslev?

Ja njeßym jeho hischcze saßo widźała.

A žama njecham do jeho domu hicź, je-li so z nětkajeje pschicźiny pschehe nnu khowa.

Ale Kschesczanka mohła tola jónu pschinczź, — mohła a dyrbjała mje saßo wopytacź.

Tola to ßu hlupe myßlicźki.

My njeßymy tu w sakatych nałožkach towarischnoscźe žiwi, my bydlimy w holi a žmy burjo.

A Alslevez Kschesczanzyne cźeßke samaritiske winowatoscźe ßu nad pschedpißmami wožołowneho žwěta.

W mni je kaž stwikanje.

Hłupa Wórschla!

Stwikanje, sa kim, sa cźim?

— — — — — — — — — —

Kak žebiczna běch była! Ani so bych to wědźała, ani so bych to chcyła.

Wuwědomich žebi to, hdyž Ludwika widźach.

Kak bě mój Lu tak blédy!

Hłuboko leżeschtej dobry, rjanej wocźi we wocźiżomaj, a jenoż średka bě priedawschi błyschcź w nimaj widźecź, žwaźime, i dalokeje krażneje mkodoscźe.

„Moja stara Wórschlka, — ty so pschecžo bóle wokrażnjeschi“, rjeknu mi lubosnje, „wopraworidźita holanska róża!“

„Owjej, Lu! Hdyž so bratr je žotru płenczi, nješchto pola njeho w porjadku njeje.“

„Hdyž pak to njeißu lischczenja, ale wérnoscźe?“

„To njemóżu je ani pschijecź, ani cźi je wrócicź, stary Lu. Pschetož žym „stara“ Wórschlka a ty, — Lu, ty so mi d o z y ł a n j e l u b i s c h.“

„Nó, do tuteje khwalby dźela so mnohy braśisa se mnu, so so žwojim žotram njespodobaja.“

„Njewutżměschchi. Ty zyle derje wěsch, schto ja ménju.

— Ludwiko, mam staroscź wo tebje!“

Pschi tom žynych so na ruczne wobkoženje jeho stoka a położich prawu ruku wokoło jeho schije.

Wón mjelczesche, a to wobkrucźi moju staroscź. „Ja njewérzu, so žy cźelnje khory, ty stary rjeko, ale nješchto cźi wutrobu žerje.“

Wón wobłédny hischcze bóle, a tola spyta žaßortowacź: „Žedźenje sa tobu, Wórschlka . . . .“

Nětko ja połkocźich, stupich so psched njeho a hladach jemu runu měru do wocźow.

A wustrójich so psched bolostnym wurasom jeho wobliczja.

„Ludwiko — — njeßmém-li wědźecź, schto cźe tłóczi? Ssym cźi tak dobra!“

Tu mje wón k žebi seßahny, ja połkaknych ßo pódla njeho, wón mje wobja, a tak, we wuzkim wobjezu z mojim jenickim, lubowanym bratrom žlyschach, — —ow ty luby Knjeże Bożo, schto ja žlyschach?

Potajkim niz jenoż m o j e žiwjenje be so sacźmniko psches cźłowjeka, kotrehoż mjeno bu mi nětdy wot sakonja pschijchaj. Wječera wjeczor žadasche ži-bi sało swój wopor. Pola kruwjazeho mosta kupasche so 16 lětny tamkanski wuczonik Erich Krantka z Wulkeje Dubrawy. Pola mjenowaneho mosta ju straschne kótlikcza. W jenym so Krantka shubi. Jako so dźěschi czaß njepokasa, johо towarischojo ludźi na pomoz zawołachu. Wšěch Pilcy z Delnjeje Hórki swoji žiži do kótlikcza. Tam Krantka leż nadeschże a morjeho wuczahny. Wschě polpyty jeho do žiwjenja wrócicź, běchu podarmo. Zawołany lékar k. dr. Petranz z Malečkeje spjsna, so je wscha człowjeska pomoz podarmo.

S **Hucźiny.** Njedźelu a póndźelu iwotnje so w Hucźinje hermank. Wopyt z wokolnych wjsow běsche dobry. Njedźiwajcy teho pak hermankarjo z dokhodami njebudża zyle spokojom. Powschitkowna bjesdźěłoscź a njedowiałk na pjenjesach mjes ludźimi njedowolitej ludźom, wjelicze wózy kupowacź. Kupowachu so swjetscha jenož mjenische potrébne wězy. Někotsi hermankarjo běchu hižom njedźelu wjeczor zwoje towary sthowali a wotjeli, to hermank póndźelu thětro prózdny do wózy zhladowasche. Najlépje dreje su pschi wulkej horzoze korczmarjo wotrěli.

S **Njeźwaczidła.** Wječera póndźelu popołdnju wotesche schulska holza Preschersej, dźowka pjekarskeho mischtra Preschera tudy, zwoju gotliczku we wosu na haczenjach mjes schulskim a sarskim hatom. Na jene dobo shubi holczka mózy nad wosom, so won do hata padże. K wulkemu zbožu widźesche to knježi zahrodnik Frenzl, kiž pschiskoczi wschi dźeczo z wody wucźeże.

S **Rakez.** Někotrym knjesam Rakeczanskeho doma sa hlepych so je spěschnym zapschimnjenjom poradźi, mlode człowjeske žiwjenje psched wotmyslenej žmjerću wuthowacź. Tle dny sbocźi holza do Rakeczanskich hatow, ju drje běsche njesbožowna lubosćź k tonnu nawabika.

S **Khrapowa.** Zbžobnu popołdnju Lubijsku sanitetnu strażu do Khrapowa sawołachu. Popołdnju wokoło ½2 hodź. běsche motorowy koleśaŕ Korla Neumann z Lubijsca do njesbožża pschijschoł. Jeho bjes wózomja do Lubijsca khowonje dowjesechu, hdyż Lékaŕ Spósna, so běsche žebi Neumann lohko mohł sthcźaß. Njeje pak strach wo žiwjenje.

S **Kamjenza.** W pohłednim czaßu so paduschi też we naschim měsce bóle a bóle do Schrebericich fahrodkow dobywaju. Ssu so do khłódnizow łamali a wschelaku potrjebu dobukali. Dokelž so tu wo thětro khrobłych paduchach jedna, kiž so husto na wobhedźeństwoje měrnych a thichych ludźi pschepschichimaju, so naléżnje pscheje, so by so tutym njedocźinkam zich maśane dźělo sastajiło a derjesaßużene khłostanje napokoźiło.

Po swjećenju Božeho Cěła.

Njedźela po Božim Cźěle. Boże błónczko méni herje se wenkownymi putnikami a njepraji do měschczanskeje sawrjenosće domow a haßow. Se sjawnych twarjenjow smahuja khorhoje. Nad Bnuplitimi Mjaßowymi wikami hromadża so měschczenjo, pak so bnchu dźěl brali na wulkej kwjatocźinoscź katolskich khcheszijanow, abo so bychu za wobdźělowali. Po kwjatocznej Božej słužbje w Pětrowskej zyrkwi sarjadowa so popadlnja w 10 hodź. na mjenowanym rameńnje žwjedźenski cźah, kiž dozpě nahladnu wulkoscź a pyschnoscź. Policija rjadowasche pschitrźe pschewocźinnych, cźahowi wjednicy mějachu mjino se sarjadowanjom žwjedźenskeho prozeßijona.

Hudźba zahraje kerlusch „Dajcze nam khwalicź žwjaty sakrament, se zbyrkwinych durjow wustupi pod błyschczazym baldachinom wyßokodostojny knjes tachant Hartmann se Najžwjerczischim. Cźah so hiba! Na cźole kroczo hudźba, spiwarki a spéwarjo, potom błóstwa holczki w błyschczastach, w ruzy njesu njebjezmódze kwětki, pak jezelu róże. Hólzy njesu rjane mašožne khorhojczki, schtyri serbske druži ki dokrasnja nalěcźo žurczenja, kiž z błyschczazym wóczkom nimo krocźi. . . . Samožrći tschi-potaju w zunim sadawje wóssna, napominaju kimkot wiži so k prudkej, wón worucha stupa k njebju, pod njebjesskim krywom bliži so wyßoki mšschnik i Najžwjerczischim. Cźischina . . . Klonjenje . . . Duchownik krocźa sa Najžwjerczischim i pastyrkim tijom a kminamom tachantskeje dostojnosće, wobaraju so a wotkasuja. Tak so wjele dołho hischcze njesnaczi, hacz so wschitcy wobsedźerjo swojich městnow zaso na swoje městna nasydla. Tak so tež wschitcy wobsedźerjo swojich městnow zaso na swoje městna nasydla.

Holanski wucer Uwe Karsten.

22] (Pokračowanje.)

Jako stara maczerka?

Na hłódy pad jako stara mloda holza.

A czehodla njeßym schtyri dny dołho pißaka?

Ludwik poby pola mje, — mój stary Lu.

Schtó by to mohł na pjero a papjeru pomyßlicź!

Ruku w ruzy mój žedźachmoj a bjesadowachmoj a bechmoj žbožownaj.

Se wschej skutkownej mozu a woprawdźitej zahorjenoscźu je Ludwik plan za domjaznoscź bednych wudźełał.

Ssmoj radu zkładowakoj, pschemyßlowakoj a wobsankoj, znamjenity architekt je nadawk dostał rychowacź — pastor Sunneby khodźi wjesele žebi ruzy trjo wokoło.

A knjes wucźeŕ Alslev?

Ja njeßym jeho hischcze saßo widźała.

A žama njecham do jeho domu hicź, je-li so z nětkajeje pschicźiny pschehe nnu khowa.

Ale Kschesczanka mohła tola jónu pschinczź, — mohła a dyrbjała mje saßo wopytacź.

Tola to ßu hlupe myßlicźki.

My njeßymy tu w sakatych nałožkach towarischnoscźe žiwi, my bydlimy w holi a žmy burjo.

A Alslevez Kschesczanzyne cźeßke samaritiske winowatoscźe ßu nad pschedpißmami wožołowneho žwěta.

W mni je kaž stwikanje.

Hłupa Wórschla!

Stwikanje, sa kim, sa cźim?

— — — — — — — — — —

Kak žebiczna běch była! Ani so bych to wědźała, ani so bych to chcyła.

Wuwědomich žebi to, hdyž Ludwika widźach.

Kak bě mój Lu tak blédy!

Hłuboko leżeschtej dobry, rjanej wocźi we wocźiżomaj, a jenoż średka bě priedawschi błyschcź w nimaj widźecź, žwaźime, i dalokeje krażneje mkodoscźe.

„Moja stara Wórschlka, — ty so pschecžo bóle wokrażnjeschi“, rjeknu mi lubosnje, „wopraworidźita holanska róża!“

„Owjej, Lu! Hdyž so bratr je žotru płenczi, nješchto pola njeho w porjadku njeje.“

„Hdyž pak to njeißu lischczenja, ale wérnoscźe?“

„To njemóżu je ani pschijecź, ani cźi je wrócicź, stary Lu. Pschetož žym „stara“ Wórschlka a ty, — Lu, ty so mi d o z y ł a n j e l u b i s c h.“

„Nó, do tuteje khwalby dźela so mnohy braśisa se mnu, so so žwojim žotram njespodobaja.“

„Njewutżměschchi. Ty zyle derje wěsch, schto ja ménju.

— Ludwiko, mam staroscź wo tebje!“

Pschi tom žynych so na ruczne wobkoženje jeho stoka a położich prawu ruku wokoło jeho schije.

Wón mjelczesche, a to wobkrucźi moju staroscź. „Ja njewérzu, so žy cźelnje khory, ty stary rjeko, ale nješchto cźi wutrobu žerje.“

Wón wobłédny hischcze bóle, a tola spyta žaßortowacź: „Žedźenje sa tobu, Wórschlka . . . .“

Nětko ja połkocźich, stupich so psched njeho a hladach jemu runu měru do wocźow.

A wustrójich so psched bolostnym wurasom jeho wobliczja.

„Ludwiko — — njeßmém-li wědźecź, schto cźe tłóczi? Ssym cźi tak dobra!“

Tu mje wón k žebi seßahny, ja połkaknych ßo pódla njeho, wón mje wobja, a tak, we wuzkim wobjezu z mojim jenickim, lubowanym bratrom žlyschach, — —ow ty luby Knjeże Bożo, schto ja žlyschach?

Potajkim niz jenoż m o j e žiwjenje be so sacźmniko psches cźłowjeka, kotrehoż mjeno bu mi nětdy wot sakonja pschijchaj. Wječera wjeczor žadasche ži-bi sało swój wopor. Pola kruwjazeho mosta kupasche so 16 lětny tamkanski wuczonik Erich Krantka z Wulkeje Dubrawy. Pola mjenowaneho mosta ju straschne kótlikcza. W jenym so Krantka shubi. Jako so dźěschi czaß njepokasa, johо towarischojo ludźi na pomoz zawołachu. Wšěch Pilcy z Delnjeje Hórki swoji žiži do kótlikcza. Tam Krantka leż nadeschże a morjeho wuczahny. Wschě polpyty jeho do žiwjenja wrócicź, běchu podarmo. Zawołany lékar k. dr. Petranz z Malečkeje spjsna, so je wscha człowjeska pomoz podarmo.

S **Hucźiny.** Njedźelu a póndźelu iwotnje so w Hucźinje hermank. Wopyt z wokolnych wjsow běsche dobry. Njedźiwajcy teho pak hermankarjo z dokhodami njebudża zyle spokojom. Powschitkowna bjesdźěłoscź a njedowiałk na pjenjesach mjes ludźimi njedowolitej ludźom, wjelicze wózy kupowacź. Kupowachu so swjetscha jenož mjenische potrébne wězy. Někotsi hermankarjo běchu hižom njedźelu wjeczor zwoje towary sthowali a wotjeli, to hermank póndźelu thětro prózdny do wózy zhladowasche. Najlépje dreje su pschi wulkej horzoze korczmarjo wotrěli.

S **Njeźwaczidła.** Wječera póndźelu popołdnju wotesche schulska holza Preschersej, dźowka pjekarskeho mischtra Preschera tudy, zwoju gotliczku we wosu na haczenjach mjes schulskim a sarskim hatom. Na jene dobo shubi holczka mózy nad wosom, so won do hata padże. K wulkemu zbožu widźesche to knježi zahrodnik Frenzl, kiž pschiskoczi wschi dźeczo z wody wucźeże.

S **Rakez.** Někotrym knjesam Rakeczanskeho doma sa hlepych so je spěschnym zapschimnjenjom poradźi, mlode człowjeske žiwjenje psched wotmyslenej žmjerću wuthowacź. Tle dny sbocźi holza do Rakeczanskich hatow, ju drje běsche njesbožowna lubosćź k tonnu nawabika.

S **Khrapowa.** Zbžobnu popołdnju Lubijsku sanitetnu strażu do Khrapowa sawołachu. Popołdnju wokoło ½2 hodź. běsche motorowy koleśaŕ Korla Neumann z Lubijsca do njesbožża pschijschoł. Jeho bjes wózomja do Lubijsca khowonje dowjesechu, hdyż Lékaŕ Spósna, so běsche žebi Neumann lohko mohł sthcźaß. Njeje pak strach wo žiwjenje.

S **Kamjenza.** W pohłednim czaßu so paduschi też we naschim měsce bóle a bóle do Schrebericich fahrodkow dobywaju. Ssu so do khłódnizow łamali a wschelaku potrjebu dobukali. Dokelž so tu wo thětro khrobłych paduchach jedna, kiž so husto na wobhedźeństwoje měrnych a thichych ludźi pschepschichimaju, so naléżnje pscheje, so by so tutym njedocźinkam zich maśane dźělo sastajiło a derjesaßużene khłostanje napokoźiło.

„Lu, ty by wjele kmanschi hacź ja. Ja žym jenoż na hidu myßlita ja zyły dołhi cźaß a budu wichor žněcź, — ty-by jenoż lubosćź wużywał — dobry, luby, jenicźki bratrje.“

Wón wjesche wobarajo z khowu, — — potom žedźachmoj dołho hischcze mjelczejo wjednicy, ale rosumichmoj so bjes zkowom a krocźachmoj w duchu ruku w ruzy puśiw, pokny žebiezapręcźa pucź. — (Pokrać. sczehuje.)

ze nimi pśeduju nahladnik měšćerjenjo, wjednistwo, wuběrjowe wuběrkowje natwarjajoze sćulte a tachantiske sćulske sćulerjemi a sćulerkami, dale wšyske katolske mužske a kónśte towarśtwa ze žiwotnimi rjanymi khorkojemi, mjez nimi žolnir jo teš žerbśta khorkoj žerbskeho towarśtwa „Jednoty". Pobožni khcelećerjenjo dośtkonca zwjedźenśki prozejśijon, pohibowanje jo w kole po Mjasowych wikach z tachantstwu, w kótrehož dworje bź wokłaś pśichiprawjeny. Tu wotmě jo pobožna zwjatoržnosć. Potom śestupa ko nowa wobźělnistwo a pśichiśli jo wotpśet Mjasowym pśikam, k ... ..., kiž bź pśichi jahodźe do Pśetrowskeje ... lutu ... ... wjeki mejkow postajeny. Wokłaś ... ...

27. zjězd krajneho zwjazka sakskich friserskich jednotow.

Wot sałschleje njedźele hacź do dźenjemšcheje wukrory wotměje so w Budyšinje w hotelu „Měšćanska zahroda“ 27. zjězd krajneho swjazka sakskich friserskich jednotow. Město Budyšin bě so zwjedženki schat z dźela wobleklo, z wobu znahowachu khorhoje a wschelake napisy na wschelakich městnach města dopominachu měšćanow na hosći, kiž jich wopytaja. Sc laiwodom sjězda bě wulki zwjedženki komers sałchlu njedźelu wječor w 7 hodź. „Měšćanska zahroda“ bě skoro wšhepjelnjena se sastupjowjenmi je wschich stron sakskeho zwobodneho stata. Knježesche wulka tuźnota w žurli a z tym drje też trošchu njesałpimnosć. We 8 h. zahaji so komers z połhodom „We zwrjze kneži“ knjeza Niderez pschednjese zwjedżenski prolog, sałpěwa mały khór muzikeho spěwneho towarstwa „Siednoczeństwo spěwarjow“ tsoje spěwy a to: „Sanktus“, „Maczerina rěč“ a „Měr w polu“. W mjenje Budyšeje friserskeje jednoty witasche wschěch kolegow a jich pschiwuznych knez wyschschi mišchtr Blodeck z wutrobnymi, němsku narodnosć wusdźěwowacymi słowami. Jeho słowam zlědowachu postrowne narěcze kk. měšćanskich radnych dra. Förstera, pschedsydy měšćanskich sastupjerjow, wyschschego mišchtra Lunzy, pschekupza Bartscha w mjenje Budyšich pschekupzow. Pschedsyda krajneho swjazka sakskich friserskich jednotow dźakowasche so Budyšchkim kolegam wutrobnje za wjelmi nałożenu próznu a wudźeli mnohim sałkim towarschcam se wschěch stron sałkeho zwobodneho stata wusnamjenjenja we słocze a kłóboru za 25-letnu, 20 letnu, a 10 letnu zwórnu zobusłuknosć k spomnjenju friserskeho powołanja. Połkaz też pschi tym na wumělsku samožnosć friserskeho połowanja, kiž je spósmacz we wustajeiży, w žorli pschiwrjesenej. Po tutych wuznamjenjenjach sałpěwa knjeza Welzelez jara derje dwoji spěwaj, z kotrychž so połdomikhi „Kak kražny ty zy mój Budyschino,“ Wona žiwjesche sa to mózny a spramnje sałkuženy dźak. Po wustupje salonoweho humoristy Maxa Kellera sarejwa rejwańki tuhy Budyšeje „Nadźije“ nałchi rjane žerbske narodne reje po krótkich rozsahnjazych błomach jeneho rejwazeho. Widżerz bě na wobliczach žiwy sajim, z kotrymž błóchachu pschitomni rejam, wobdźiwajo žerbske narodne drasty. Hudźbne poskiczenja, někotre spěwy muzikeho khóra a dalscha pękna poskiczenka knjeżny Welzelez a mateje Margot Rinneltez wotschewschu pschitomnych. Bě to rejwańska zbonina, kulkapolna. Jeje pschedstajenje bě jara dobre. Snowa sałpěwa muziki khór zsi spěwy a potom wustupi „Nadźija“ znowa z rejemi a to tak wuspěschnje, so bu pschillelk elementarny. S někotrymi dalschimi spěwami knjeżny Welzelez, humoristiskimi a też hudźbnymi poskiczenjemi dosłuži so pschebohaty zwjedżenska porjad, po tym, so bźchu so wopytowarjo wěsce tuźnosće dla, pomałku we wjetschej mnohosći sjubili.

Póndźelu rano wobsładowachu zebi cźi, kiž zwjalkowemu pohrjebnju njetrjebachu zwoju pschitomnosć a mózmy poskiczeć, nałch luby Budyschin. Pop. pschijamkny so wulkt do Schyrjewineho dola a wječor we 8 hodź. bźchu reje. Dźenża wutoru bě sałchlo z autobusami k nałchim tuźnim horam wotmyslenty.

Po wschim idaczu je so 27. sjězd krajneho swjazka sakskich friserskich jednotow derje poradźił, a tak je mytował wschim Budyschskim prózowarjam jich dźełło a zuzym sawostanje wěsce rjane dopomnjenje na sjěsone dny we starobławnym Budyschinju!

-ř.

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

K nazionalnosjozialistiskej wólbnej agitazji.

Kak „nadstronisti Reichsbanner“ w Budyschinje swój wokrjeż rozdźela, naš njejima. Wokrjesne rozdźelenje SPD-Reichsbannera je za naš płaczíwe. Sławnosć njewobhudawy. K tomu też nimamy žaneje pschicźiny. Sda pak so, jo funkzionarjo a hewaschi rosprawjerjo a też pschinoscherjo SPD-Reichsbannera njejsu spuschczomni. Spomnjenki, kiž 15. t. m. městnym nowinam dachny, wopschijeja jenoż měsina, w kotrychž nazionalni sozialistojo zhromadźiny wotměchu.

S wótsjerčzakami a hudźbnymi kapalami we wólbnym wojowanju wustupowali njejsmy. Tajke wustupowanja też njeczesnichu, kaž bésche spósmacz. Nas mylachu sta lěta stare domske swony, potom sałco pschikhadźachu wotdźel Stahlhelmarjow z hudźbu pschiposlucharjow SPD. wotwabi, słonczne wobsteiachu po wojsewjenju wótsjerčzaka „techniske wobczežnosće“, kiž pak leżachu w sakasu khežewobsedženja.

SPD. a dobry žuśod Reichsbanner pschidawatej zebi prawa, bycź „duchowna strona“ Němskeje. Hdyž tuta duchowna strona we wojowanju pschecźiwo nam hłoby nowin „Jungdo“ wuźiwa, potom dyrbimy swócźicź, so žo SPD. njesda bycź ta duchowna strona.

Swěcźujemy, so žo „nadstronisti Reichsbanner“ jako wotkedźbowaza a swěcźaza wojowarska cźrjódka SPD.-strony cźinje.

Nazionalno-sozialistiska němska dźełaczerska strona.
Měsina skupina Budyschin.

Nazionalni sozialistojo jako njesłapłaczerjo worczejny.

Nowiny „Volksżeitung für die Oberlausitz“ pschinjesechu z Korlynja powjesć, so wjednik jeneje wschelce zhromadźizny w Korlynju pjecza worczejnu sapłaczit mjeje. S nałchej strony je so wołeżnosć pschepruhowała a swóscźujemy, so je sdźełanje mjenowanych nowin njewérne.

Nazionalno-sozialistiska dźełaczerska strona Němskeje.
Měsina skupina Budyschina.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Augustusburga. (Kórti pschinjeschcu zmjercź.) Tele dny wumrě w Lenssdorfu něhdże 30 letny butrowy wikowar. Wěsche truhane górki jědł a na to błesłwe minzralneje wody wupił. Wobsebo, kiž so w cźežkich bolosczach wjesche, dyrbjachu do Kamjenicźanskeje khorownje dowjesć, hdyž je ja někotre dny po żałostnym cźerpjenju wumrěł.

Němske pjenjezy we wukraju.

Wo tym pische Wilhelm Vogel w nowinje „Welt am Montag“:

Politika, kiž je na spěchnu pomoz złożena, dyrbi zebi pschedewjedwacź, tamne **10 milijardow němskich pjenjes we wukraju** nawróczicź, kotrejž žu w posledních létach tam so samjeschże na wukrajnych bankach za smjerschnje tunju dań a žu potom wukrajnej konkurrenzy nasche industrije k pomozy.

Wo samym kapitlu pisa jena Drježdźanska nowina pod napismom „Cźekanża kapitala do Schwizy“:

Pschiběraza cźekanża kapitala cźini naschemu knježerstwu pschi jeho wotpohladach, kapital tworicź, wulke starosće. Kajki wobjah tuta cźekanża hižo ma, pokazuje rosrjód schwizarskich Hoddingskich družstwow. Kaž „Berliner Zeitung“ sdźeluje, wobstejachu 1921 na 158 tajkich družstwow z 1,3 milijonami frankow, 1929 pak hižo 985 družstwow z 2,5 milijonami frankow kapitala. Mjes nimi je wěsce wulki dźel němskich sajimow. Sajimawa je tohodla cźekanża priwatnych bohaczkow do Schwizy. Zürich je z swojimi 240 000 wobydlerjemi nima mjenje hacź 406 milijonarow, t. r. na 600 wobydlerjow pschińdże jedyn milijonar.

Kwětka na asiałce.

Jako po dołhich, njeskónczenje dołhich, schérych dróhach jeneho wulkoměsta kročzach, pschebéża nadobo dźěcźo jara wobkładnje straschnu dróhu. Pisane nadrobne żeleznizy spěwachu swój spěw. Awta njeżahibicźiwje schkrěcźachu. Kołojsdny žurwachu so nimo jědźadłow. Praskajo dobywachu so motorske kóła dopródka po dróhi. Po plestrje schérotkich trotwarjow khwatachu łpróżni cźłowjekojo, w kotrychž błukich wocźach so stajny njeměr wulkomě khcźanskeho žiwjenja wobrazowaschże.

Wulke wukładne wokna poskiczachu w żiwojej pisanosći njehorazwjesći wobras żiweje hosćinu.

Tu pschebéża nětko jene dźěcźo dróhu.

Strachocźiwi cźłowjekojo popschestachu dychacź a wostachu nastróżani stejo, jako so teho dohladachu. Jena žona sakchicźa.

Wulki awto měrjesche so runu měru na dźěcźo.

Tuto pak wosta stejo a słyschi so pomałku.

Kwicźo awto zyle błisko psched dźěcźom sasta.

Jena žona, k njemu dobéża a straśnik, a wobaj widżeschtaj, zyła dróha to widżesche, kak so małej ruczizy za swjadej kwětku wuspinachtej.

Tu sawjeseli so zyła dróha.

Sałónczko pschedobu so hacź k městnu, hdźež dźěcźo tkeżesche, a kóschesche jeho wlósći. Tute sapocźachu so jaśnicź a błoblachu so kaž jaśny wěnz pruhow. A błoblachu so taž wobzy tamneho dźěcźa, kotrejž bě něhdy we templu w Jerusalemje hordym cźłowjekam łpodajwne stawiny powědało.

jnž.



Tunjo na předań zbytkna dźělba

rołow

kiž so jako **płotowe koliki** hodźa a nošaki, wužitkowe żelezo, roły za wodowódy

Eckhardt u. Co. A. G. Kopornik w Budyšinje

T. **Cłowjeće, njehněwaj so**
na stare słě
Kup sebi nowe pola
Alberta w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 10 Tel. 3078
Kožane twory — Sportske wěcy

Słomu
k picowanju na předań
w Kamjenjej 5 p. Radworja

Eleg. muž. a hólcace wobleki, njepřem. jaki
też druhu drastu
poručuje tunjo
Jurij Wawrik
w Pančicach

Wotrocźk
18—20 lět stary so 1. julijej pyta
Robel w Čornecach

Vogtl. gardiny
štory, rolleaux, voilowe a musłinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Sokołstwo, šport a hry.

Bólkopańca.

Hertha BSC. němski bólkopański mišter.

Z rozsudneje hry wo němske bólkopańske mišterstwo wuńdże Hertha BSC. z 5:4 jako dobyćeŕ. Z tym je so Barlinarjam skónčnje poradźiło nad Holsteinskim muzłstwom dobyć, kotrež měješe w započatku wulke lěpšiny. Snadź ma so wuspěch też tomu pricpěć, zo bu krótko pred skónčenjom hry Holsteinski srjedźny nadběhař dla njesportneho zadźerżenja zo městna wupokazany. Po tutym připadze so rozsudźace wrota zapiskachu.

Směški.

Cźornuch dyrbjeschże so dla saborjenja kutnizy cźežkej operaziji podcźišnyć. Wón sadźerża so pschi tom jara smjerjcże. Hdyž pak wón pschi prěnim wumělenjenjom sawobalki salchitu ranu wuhlada, sapoczina wón straschnje rejcź a zuchnowacź.

„Cźehodła dha tak rejicże?“ woprascha so jeho lěkaŕ, „to tola wjazy njeboli!“

„Tu! Tu!“ rjekny cźornuch zyle njesbožowny a pokaza na ranu, „ł běłej mitku łaschita!“

Swójbne powěsće

Swěrowani: Kurt Henze w Budyschinje z Charlottu rodź. Seidlerez w Drježdźanach. — Kurt Freund se Hertu rodź. Wobstez we Wulkej Dubrawje.

Semrěli: Moriz Dreßler w Budyschinje. — Marta Doff-Solta w Budyschinje, 41 lět. — Emma wud. Thennertowa w Budyschinje, 90 lět. — Bjedrich August Winter, žiwnoscźeŕ w Porschowje, 50 lět. — Artur Preußer w Jěsoru, 23 lět. —

Towaršwowski powěstnik.

Pančicy. Lipa Serbska ma přichodny štwórtk (26. VI.) wječor 1/29 hodź. ważnu zhromadźiznu pola Sołcie we Wotrowje. Njech so wšitcy wobdźěla.
Předsydstwo.

Nawječorny wokrjes. Wokrjesne zwučowanja 3. 7. 30 wječor we 8 hodź. w Pančicach. Pruha za Domowinski złót. Wokrj. načolnik.

Jednota w Drježdźanach přeprošuje wšěch lubych krajanow na wulět do Tharandta do hosćenca „Burgkeller“. Wotjědźemy 15,22 hodź. wot hłowneho dwórnišća. Njedźelski lisćik płaći 70 pj. Bohate wobdźělenje so wočakuje.

Ratarski Dorost w Khrósćecach ma srjedu 25. VI. we Wučkecach zhromadźiznu. Njech wšitcy přińdu.
Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjc w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Prězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hasa so přepadła.

W Essenje přepadny so njenadźijcy hasa. Nasta 12—15 metrow hłuboka a 15 metrow šěroka rózdrjeńca. Jene dźěcźo so sobu zasypny a zrudnu smjerć poćerpi. Pod zemju su stare podkopki, porajkim próznjeńcy. Tute njezboże zawinowachu.

Nowe
serbske spěwańske

Płaća nětkle hišće:
2.— 8.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Su dostać we
Smolerjec knihańni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwańskich

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde to. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo ačehwkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin płasnje přinjesć. Prawa a winowatosće abonentow wuńasnja nadrobnje wumělenja tutejše banki kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja

Cisło (Nr.) 145 — Budyšin — Srjedu, 25. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Brüning ma pječa mysle so z lěwicu zwjazać.

Němšy ministrojo dyrbjachu žo wutoru wječor we 8 hodź. do pohrjebnja sešeć, w kotrymž dyrbješe žo wo finanzowym programmje rozsudźić. Zyke popołdnje žu knjeježstwowe strony mješ žobu jednale. Kak měła žo wulko dźěra w hospodarskim planje zatykać. Kaž pak žo zda, njeješu so mohle dojednać. S někotrych stron žo praji, so by žo Brüningowy kabinett, hdy bychu němska ludowa strona a ludowi konserwatiwni žo zarjekli, **na lěwizu wobroził.** Kak dałeko žu sozialdemokratoju k tomu swólniwi, njeje hišće znate. Sozialdemokratoju pak po zdaju na to čakaju. Pišchi wšěch dołhich krišach je wšo wjcé možne a njemóže powěšće powědaju. Tak žo praji, so je za finanzneho ministra postajeny městokanzler Dietrich žadał, so by žo dyrbjał, jeli so by žo jeho program w němskim žejmje njepschijał, **po puczu stawa 48 do skutka stajić.**

Wutornische ministerike pożedźenje budże hač hłubоko do nozy trać. Hač pschipołwótšene rossudźenje pschinjesće, žo hišće prascha.

Dietrichowe finanzne namjety.

Němšti ministerski kabinett je finanzny programm, kotryž bě němskokatnej radże pschepodał, wróčo wjak. Wón je po namjetach pschedsedźa, kotrež je němšti hospodarski minister Dietrich podał.

Wěšte je, so demokratiska frakzija jara njerad widźi, so Dietrich finanzne ministerstwo pschewzejmje, tola wón na žiwobudnju wolu a měni, so žo namołwjenju němskeho kanzlera njeješe sapowědźić, jeli so by jemu ida, so budże wěrjeti ministerski kabinett a němšti jeho namjetam pschihłosowaja.

Tole pschihłosowanje njebě pak wczera hišće so pola němskeje ludoweje strony wěste, kotrejež wjednik dr. Scholz je někotre rosrěčenja z němskim kanzlerom měł. Němska ludowa strona je pschećiwo kóždemu nowemu dawkej abo powjetschenju dawkow. Po jeje namjetach dyrbi žo wunowaha w dokhodach a wudawkach z wulutowanjom w hospodarskim planje dozpjeć. Na tajke waschnje móža žo po jejnym měnjenju finanzne wobčežnosće hač do nałeneho wotstorčeć.

Nawopak Dietrich stejischcžo sastupuje, so žu pódła wjetschich wulutowanjow wjetsche dołhody trěbne, so bychu žo nowych wulkich dźěrow w hospodarskim planje smjnyli. Dietrich chże město nuloweho wopora powjetschitowu pschiroż k dokhodnemu dawkej zajwjesć a chże so jenoż we najwjetschej nuzy za 2½ prozentiki dawk sastojnikow rossudźić.

Pódła toho žebi Dietrich na **zyrobny a wobydlerski žawk** myślił, so by němšti hospodarski plan twjerdy podłožk dostał.

Kaž je słychcež, njeje žo wjednik němskeje ludoweje strony dr. Scholz z Brüningom dojednacz mohł. Tohodła je wěste, so němska ludowa strona z knježeństwa wustupi.

Rozpušći so pruski sejm?

Kaž žo jda, pruskemu žejmej tón žamy dóńt hrozy, kaž pschedawschemu sakšemu. W pruskim žejmje dyrbi žo jónuczinje wo statnym hospodarskim planje wothłosowacź. Do žwjatkow njeje žo pruski hospodarski plan mohł wobsamknyć, dokelž žo opposizišce strony, wobjebje němskonazionalni a němska ludowa strona, jemu žo niz jenoż pschečiwjachu, ale też j pożedźenjow wuwostachu. S tym dospołu, so žejm njebě k wobsamknjenju khmany. Knježeństwo je wschě žohnitawy knježeństwowych stronow należnje naprominało, so bychu žo pschi dźenšnischim žejmowym pożedźenju j wěrtoczu wobdźelile, so by žejm k wobsamknjenju khmany był. Jeli to ly by opposizišim stronam nowa poradźiło, wobsamknjenju hospodarskeho plana zadźěwacź, **by žo dyrbjał pruski žejm rospuschćicź.** Po pruskej wustawje móże žo žejm pak po žejmowym žamžnym wobsamknjenju rospuschćicź, pak móże žo to po wobsamknjenju ministerskeho pschedsydy, žejmoweho pschedsydy a pschedsydy statneje rady stacź.

Pruski ministerski president je pschedsydu statneje rady, Kölnskeho wyschicheho měschčanoštu **Adenauera,** bijo ramolwił, so by žriedu w Berlinje pschitomny był. S tym so žudźa, so je žo ministerski pschedsydła rozsudźił, žejm rospuschćicź, **hdy by njemóžne było,** statny hospodarski plan wobsamknyć.

Saksko po wólbach.

Pišmo němskonazionalnych a sakskeho wjejskeho ludu sa wuwtorjenje knježeństwa w Sakskej.

Němskonazionalni a frakzija wjejskeho ludu w sakskim žejmje žu druhim žejmowym nizmarxistiskim frakzijam pišmo pósłali, w kotrymž žo na to pokazuje, so je pschi pósledniej wólbje do žejma sakski lud wolu sa knježeństwom bjes marxistow jasnje wuprajił (?)

Tohodła so sapódkanzy pischeprosche, so bychu so pschichodnu sobotu k rospraji sa wutworjenju wuknježeństwa sejschli. Po wólbnym wunoschu maju pschi powschitkownje dobrej woli sa możne, knježeństwo bjes sozialdemokratow sakozić.

Kommunistoju hižo namjety podawaju.

Po wułkočnjacej kommunistoju wjchě druhe strony pschetrjechja. Hižo dźeń po sakskej wólbje žu **schtyri namjety** w sakskim žejmje sapodali, hačrunjež žo wólba sapódkanzowu hišće njeje potwjerdźiła. Prěni namjet žada, so by žo **kydomhodźinski dźěławši dźeń** sajwjedł, sa hórnikow w podkopach schćerjchodźinski dźeń. Po druhim namjece dyrbi žo knježeństwo namołwiwiez, so bychu žo po wobsamknjenju pschedawschego žejma wschě kredźi j dawka podružniskeho pjenjesa sa twarjenje wobydlenjow nałożowałe. To by **k finanzneju sabłudenju stała** a wschěch gmejnow dowjedło, kotrež žu na kóždy pad na dawk podružniskeho pjenjesa pokazane. Tśeći namjet žada žnajmjenjscha **70 miljonow hriwnow sa šaradźenje dźěła,** a schtwórty wotpokazuje wotwarjenje mjdy njskich a hórnich sastojnikow a **nuzowy wopor,** žada pak, so žmě mjda sastojnikow a ministrow nanajwjazy 8000 hriwnow wuzejmiez. Hdy bychtej žo druhi a tśeći namjet pschewjedłoj, bychu statne finanzy žnajmjenjscha wo 100 miljonow hriwnow schkodowałe, to rěka, so bychu žwrěchcžałe.

Hitlerowe zadaća.

Po wólbnym wuspěchu nazionalnych sozialistow Hitler j nožom mrócejele woro. Dźiwajo na 14 nazionalnych sozialistow, kotříž do žejma sastupja, wón žada, so bychtej žo ministerske pschedsydstwo a šnutskowne ministerstwo j nazionalnymaj sozialistomaj wobhadźałej. Sakska dyrbi druhu kaj być, kotrejž po Durinskej pod wliw nazionalnych sozialistow pschindże. Prjedy abo poždźišo nazionalni sozialistoju zbyłu Němšku ludu. Nětčźišcha tužnota žo tajkim wuzličzkam narodźicz dawa.

Pariški wothlós sakskeje wólby.

Wunoschk sakskich wólbow, kotryž žu w Pariju j wulkej napjatosću wočakali, žo w Pariskich nowinach najnadrobnischo rospomina. Po tu knježazym měnjenju njeješe nowy sakski žejm žaneje k žiwjenju a knježenju khmaneje wjetschiny. W Sakskej podobne wobsteinoscje kaž w Durinskej nastanu. „Avenir" pische: Pak doczakamy, so žo knježeństwa po rjedże wutworja, kotrež njebudża dołho wobsteiecz a bórzy sašo k rospuschćenju žejma dowjedu, pak němske knježeństwo sašo, kaž w lěcze 1923, we Sakskej jenemu němskostatnemu komunikarej knježicz da.

„Petit Journal" měni, so žo w Němskej po tychle žejmiskich wólbach wottrjacha, němšti žejm rospuschćicz, a budża pytacz, na podłožu stawa 48 němskeje wustawy knježicz. Tola němšti kanzler Brüning też bjes nałożenja tohole stawa wot němskeho žejma nuznu pomoc dostanje, so by žo Němska nowowólbow sminyła.

Radikalna „Ere Nouvelle" pische, so w Němskej stajna kriza knježi, kotraž je **kriza organizazije.** Dobrje j toho maju radikalne strony, kaž sakske wólby dopokazaju. Sozialistiski „Populaire" praji, so je pschećiwjenje pschećiwo Moldenhauerowemu dawkowemu programmej na wólbny wunoschk w Sakskej skutkowało. To je w Němskej j pschicinu było, so su knježeństwa a politiske strony po nahladnoscji zhubile. Najkerje knježeństwo a blok měschčanskich stronow finanzny programm dojednaju, so bychu po rospuschćenju žejma swinyli.

2647 000 dźěłonjemčerjow.

Po rosprawje němskostatneho wustawa sa sawěsćenje dźěłonjemčerjow j cźaša wot 1. hač 15. junija je žo wobeběranje dźěłonjemčerjow dale wołabiło. **Liczba dostawarjow hłownje podpjery w sawěsćenju dźěłonjemčerjow** je žo ja **rosprawjenški cźaš jenoż wo 45 000 snižiła. Tomu** napschećiwo niz jenoż nowe pschiběranje dostawarjow wo 13 000 napschećiwo stej, ale tež liczba dźěłopytarjow je žo wo někotre 12 000 powjetschiła.

Liczba dostawarjow hłownje podpjery je po pschedběžnych rosprawach dźěłowych hantow 15. junija w sawěsćerni dźěłonjemčerjow 1 305 804, w krizowej podpjeri 251 948 wuczinjła. S někotre 2 700 000 dźěłopytarjow, kotříž žu w dźěłowych hantach sapjhani, je dźěł hišće we wupowědženym dźěle. Tohodła ma žo někotre 2 647 000 jako bjes dźěła wobhladacz.

Nadawki swětoweho protestantizma

Europiska zentrala sa zyrkwinsku pomoz je pschi składnosći 400 létneho jubileja Augsburgskeho wěrywuznaća w Augsburgu j pschedsydstwom universitetneho profesora dr. Jörgensena z Kopenhagena **internazionalne protestantiske kreditne towarstwo sałožiła.** Towarstwowe organizazija je hotowa a dźiwacz sapocznje, kaj bórzy jenotliwe kraje a zyrkwje sununy, kotrejž žu so jim napołožiłe, wotedadża. Wona ma nadawk, nuzu cźerpjazym protestantiskim zjemadźenstwam j pożedźankam pomhacz.

W sjawnej zjkromadźiznje w pschepjelnjenej burjowej sali je wodźeł europiskje zentrale w Genfu, profesor dr. Adolf Keller, wo nadawkach swětoweho protestantizma we pschitomnosći rěcźał. Tele nadawki, rěcźnik praji, njesu jenotliwe kraje a organizaizje, ale žu ho je kromjsnišich mužnotow narodźiłe. Wone ho we wulkim samkrje sjednoczuja, niz jenoż protestantiski blok wulhowrić, ale **powschitkownu pschećiwjanku fronta pschećo mjeh wěrywuznaćow nastajicz.**

Generalny superintendent D. Dibelius j Barlina wo **nětčišchim położenju protestantizma w Němskej** rěcźejsche. Rěcźesche wo hospodarskej nuzy, kotraž skutkowaniku swobodu zyrkwje wschudże jamjesuje, kotraž zyrkwi porěczuje, žiwoju zamostatnosći a politiskej neutralnosći sakhowacz.

Nadzad na automobilny omnibus w Barlinje.

W Barlinje-Reinickendorfu žu w nozy wot pódźele k hrjebje j rewolwerowu hrjebju jedun automobilny omnibus nadpadnyli. Pschi tym žu schtyri wožoby cźeło franili. Nadpad je ho do cźista wujasnił. Winikow, wósom komunistow, mjes nimi wotdźělenjowego wjednika sakskeho hrjebja cźerwjeno-frontiskich wojowarjow, žu sajeli. S policajskim pschepytanjom je ho šwjeżiło, so wo pschenyslenu kommunistiski nadpad na wobdźělnikow nazionalno-sozialistiskeje zhromadźizny dźe.

Ferdinand Koburgski dhce so zaso do Bołharskeje wróćić.

Pósledne dny žu ho powěsće rosnjesłe, so žo wotchadny bołharski kral Ferdinand sa króći cźaš do Bołharskeje wróći a so we Warnje sajudli. Sosiiske pódźelnistke nowiny j bołharskeho pschitelnoweho města Warny pischu, so so we Warnajkim hrodże hižo wulke pschihotowanja za powitanje starseho krala cźinja, kotryž je Bołharsku je žiwoj worakawej niespokojnjenkej politiku do najwjetschego njeźboża dowjedł. Knježeństwowe nowiny ludaju, so knježeństwo njeje nicze znate, so by žo Ferdinand sašo wróćił. Nadpadne je, so žu někotre měschčanske nowiny, kotrejž so knježeństwu lischcza, sa Ferdinandowy nawrót sympatiske nastawki pschinjesłe. Praxa, so na nawrót žwójsmy sharakter. Ferdinand je Bołharsku dobrowólnje wopuschćił, a mórowe rěczenje jemu njeswobara, so trajnje we kraju sajdźe.

Sozialistiski „Narod" pak je hinaicheho měnjenja, wón pische: Ferdinand njech wostanje, hdźež w tu zhwilu je. Lud jeho njeluba a žebi njepscheje, so by žo wrócił. Bołharski lud dhże je žwójsmi žudźanni w měrje jiwo lubi, a schtóž to dhże, dyrbi pschećiwo Ferdinandowemu nawrótej bycz.

Fascistiske nasylnosće.

Rosprawa francozskeho pósłanstwa w Romje wo posledních Francozowjanu njepschećelskich demonstrazijach we Bari (w Italiskej) praji, so žu nałożnjosće fajsistiskich ju-

dentow wjele hórische byle, hacz je italske knězerstwo hacz dotal pichilnało. Studentojo su niz jenoz někotre francowske a jubošłowjanske khorhoje spalili, ale žu tez bo konsulatow wobeiu krajow tintowe žudobja nijetali a jej womasali. Nětle su pschinjeschli, to bychu konsulatski wopon wottorhnyli. Sslabe policajske mozy pschescłapiwschi je so demonstrantam zamo poradźiło, zo do franzoskeho konsulata dobyć. Pschi semi w pisarni wiczneho wotdźelenija su wjcho rosbili. Pisałsse maschiny, blida, stoły a akty žu so na dróhu wunjetale.

Konferenca Malejc ententy na Strbskim Plesu.

Dźensa je so jednała konferenza Malejc ententy na Strbskim Pleśu zapoczała. Wutoru běchu so tam cześkoslowakski, rumunski a jugoslowjanski minister zhromadźili.

W prěnim rjedźe budźe so konferenza z madźarskim kralowskim praschenjom a z wróćenjom Habsburgskich na madźarski trón saberaez. Wotpokazowanje skejšcheho Malejc ententy w tymle praschenju je tak jasne, zo so ezi jehaju, kotrzi nowe pschemjenjenje wobstamknjenje wocakuja. Na konferenzy wschź naprawdu dojednaju, kotrez bychu mušne byle, hdy bychu zebi Madźarojo zwěrili, Otu Habsburgskeho na madźarski trón žadźeć. Wobsebje Jugoslowjenjo a Rumunojo zebi žadali, zo bychu so na konferenzy wschź nadrobnosce dowuradźile, po kotrychž by měła Malá ententa pschećiwo tajkemu pospytej postupać.

Hromadne jimanje mazedonskich komitačerjow.

Po wukazu bolgarskeje ministerskeje rady žu poslednje dny w Sofiji a w Kustendilskim a Petrolskim wokrjesu wjele mazedonskich komitačerjow zajeli, kotrzi dyrbja so pschi brjoze Čornoho morja zamjerjeć. Jimanje mazedonskich trascherjow z poslednimi bombowymi attentatami w Nischu zwiżuje.

Proces přeciwo madźarskim kommunistam.

Statny žud w Budapeschu je počzał kommunistow žudźić, kotrychž winuja, so žu po porneńnoszi Winskeje kommunistiskeje centrale spytali, kommunistiske blonki zakoźić. Najprjódy su Ladislawa Schillingera a 33 žudowobstorzenych psched žud stajili. Statny rěčnik je nawjetnyk, so by so zjawnosć wusamkła.

Wukazy Moskowskeje kommunistiskeje internazionale za wukrajnych kommunistow.

Kaž so z Moskwy powě, je pschedsydstwo kommunistiskeje internazionale wschěm europiskim kommunistiskim stronam a kommunistiski stronje w Sjednoczenych statach połnocneje Ameriki prawidła za organisowanje dróhowych demonstrazijow za 1. august pósłało. Kommunistojo we krajach, hdźež je so jozjone wojowanje jara pschiwótsilo, so nanotkuja, so bychu dźełacerske zwjazki za generalny strajk dobyli. Wobzebite prawidła žu so kommunistam w Němskej dale.

Generalny straik w Sevilli.

W Sevilli je so generalny straik wuwołał. Wjazy wyżli 40 000 dźełacerjow je dźeło složiło. Pschiczina ke generalnemu straikej ma so w njespokojownym pschipadnym podawku pytać. Policistojo běchu do zivilistow straschli, pschi czimž běchu jenoho policista cežko zranili. Jona jeneho dźełacerja so z Božej ruczku faja, hdyž policija njenadźijy zakrocži. Horsine njejabke wumrjeesce je k powedanju nastork dało, so žu ju policistojo morili. Kaž so ida, je to z pschiczinu było, so žu generalny straik wuwołali. Wschón wobkhad je so zastatk. Wschě kłamy žu so zawrjele.

Holanski wučer Uwe Karsten.

23] (Pokračowanje.)

Na zamjnem wječerje spóna so Lu hischcze z Uwe Karstenom Alslevom.

Stajschachmoj krocžele pscheb holanskej khěžku, kiž pschibližowachu so, jako bychu chzyte nuts pschiniesć, a so potom tola jako wotzalowachu, — to wospjetowajcze drje so nědźe dźesacz njeschichnow, dónž Ludwik wokno njewocżini a so wopraschа: „Je tu nječtó?“

Tu wumurí so wyšoka postawa je cžmy a sastupi do mojich jstwinych durjow, tak njeje je kaž njepschichódny proštwař. To pak dołho njetrajesche. Wěchmy bórzy we najbarlíwischej rosmołnje, ale nětko běch ja bóle sczicha, kotraž z hlubischej radosczu słuchasche a rada pschipósłuchasche „hdyž mudri mužojo rěcža“.

Ja pschinjesdech Alslevej macj jako „czestnu damu“ wona zwjala so cžornozidźanu falu a žedźesche w mojim sastarikim klole kaž wobras wot Wautiera.

S mojeje prawótzowskeje kredenzu wsach schityri krażne, toczene schtlenzy (Römer), a Lu wocżini próchnu bleschu, — mój winowy khamor bě derje sastarany, tak dźe bě to ź waschnjom i dawna bywalo w pschekupskim domje Diewen. Alslevej macj hrěbny jenoz kaž ptaczk, hdyž rěkasche, zebi pschipicz „na dobre, wjesołe, strowe žiwjenje“ w holanskej zhrězy. Lu wupi swoju schklenzu hacz do dna. Uwe Karsten wobhladowasche z wumělzowym pohladom kelich a žrěbaiche zwětku wina do so, potom stłóczi nantaj ruzy a staji schklenzu sako precz.

Mój pak so njeprajschachmoj, czehodla wón krażnu napoj zazpewa.

Ludwik, kaž so zda, so dźiwasche, czim hlubischa a pschijomnischa poczа rosmołwa i naschim hosczom być, tež Alslevej macj tu a tam něschto do toho prajesche, proste, khutne mudrosce žiwjenja, kiž pschestkapjachu cžasto dla swojeho krótkeho waschnja.

„Wórschtka, ja widźu, so žu tu derje sthowana.“

Wón so wjeselesche sasmja. „Schtó budźesche zebi myslił, so njesmu tudy we wuhnanstwje žiwa, ale mjes ludymi, sdźelanymi ludźimi!“

Wón pschipi knjesej Alslevej, a tón sczicha kiwny. „To je waschе luboscziwe měnjenje, knježe Dieweno. Ssu tež druhi. Tak prajesche wczera knjeni ź Hinrichsen na Kornhagen, kotrejež synna pschihotuju ź jenoletnemu pruhowanju. „Njesajschijam tule Wórschu Diewen, so so sahrjeba mjes njesdźelanymi ludźimi!“ Ja to do zkowa wospjetuju!“

„A komu wona to prajesche?“ praschachmoj so Lu a ja zhromadnje.

„Nó mi.“

My so wschitzy wótsje a wjeselе wuzmjachmy. Bě czuez, so taikale zónsta njemózesche jeho tschihnódźeć.

„Ta faiwésce jónu njewumrěje wot khodnosty dajena“, pschisponni Alslevej macj ruchо.

„Ale“, wopraschа so Lu, „esce-li dołkowuje wospjetował, czehodla drje je wona prajsła wot „jeneje“ Wórsche Diewen? Je moja hotliczka něschto tak wożebiteho, so njemohła tej zwoje zamowniosce męcz?“

Uwe Karsten pohlada wutkuschujcy na mnje, jako by chzył wokomiknje wuzhpytacz, hacz žym něschto wożebiteho.

„To su pjenjesy“, prajach je zazpěczom.

„Njeswaczе na nje“, proschesche Alslev, „wy to czinicz njeznicze. Ow, wuztaw sa bédnych a moja Sórinka!“ Zyle njepospróżnje pschinidże tole wuprajenje. Wón posticzi mi jasno rutku.

„Ja njejžym to wam hischcze se žanym słowom dźakowak, knježna Wórscha, ale i kóždym dychnjenjom.“ Alslevej macj stany a pschistupi tohorunja ke mni; jeje starej, zwérnej wóczy błyschezeschtej so w žylsach.

„Mój hólz myśli jako ja a ja myślu jako mój hólz, — wy sce duscha, knježna.“ Prajesche to w delnjej němczinje, hornjoněmczina bě ji pschesnadna za to, schtož czinjesche.

(Pokračowanje sczehuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje, 25. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +8 a thermometer +32 wonjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —5 a thermometer +18 w nozy. Sczehuje dale ruche wjedro. Dźakowanu Bohu, tak dźensa w wozy naschi ratarjo lubjesczelej wutrobu krażnu Boži deschczik witachu. Wječor wokolo 10 hodź. błysli i dalóka pschikhad njewjedra pschipowjedachu. Tute bě so wokolo ½10 hodź. nad Dražowanskej krajinu rosmnesczilo. Wokolo połnocy pschiczahny nowe njewjedro jasno z njanym deschczom a wjesełe nalche lacžne homa. Wocžerstwjazy wzdźik je dźensa rano tuzwotu poslednich dnjow rosehnał. Delschczik je próch dosez pschemaczał. Boża stwórba dyscha wocżerstwjena. Mpam, běrtam a lukam deschczik howi, Bóh zhnyl nam bórzy jasno tak miły a płódny deschczik wobradźicz. Jutsje schtwórk sthadża zlónczko 3,40 a khowa so 8,24 hodź. Mžacžk sthadża na ranje 2,53 a khowa so wječor 9,01 hodź. Jutsje je młody mžacžk, pschedenat njewobstajne wjedro staja.

— **Pohrjebnje wotrjetnjeho wubjerka** Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa buźe srjedu 2. julija 1930 dopołonja w 10 hodź. w pohrjebnizi na hamtskim hejtmanstwje w Budyschinje na Bismarckiej dróhy 21. Zjawny dujowny porjad wopschija 26 zypkow.

— **Kotrejdanaj srahschtschaj** wczera pschipołdnju na rózku Lubijitzkeje a Fichtoweje dróhi do so a wobaj padnyschtaj. Kolo sesthibowa so kolejarjej, kiž běsche na wopaczнej stronje pschijeł.

— **Padusstwo.** 19. junija wječor w 7. hodźinje su z njezamknjenjeje klětki tudomnych Sprjewinych kupjelow běłu sukniu z wolmjanych tkaninow z bólym podsitym stalčikom, wusitymaj nošakomaj a kleprowanymi cankami a bólu spódnju sukniu z „U. B.“ woznamjenjenu a pod pažu z dwojakimi cankami kradnyli. — Wo wócowne zdźelenja prosy kriminalne wotdźelenje w Budyšinje.

S **Porschitz.** Nahla sjmjerej pschekhwała tu póndźelu wječzor ½8 hodź. 26 lětneho Hermanna Szymanka se Wobołz. Wón běsche je swojej hotru do Porschitz pschischoł a zebi w tudomnym Handritzej hórjenzu karanczk piwa kupił. Jako tak pschi blidze hedźesche, praji nadobo k swojej žonje, so je jemu tak slź, a pschi tym hižom padasche. Běsche to jeho poslednje słowo było, pschetoż jako so jeho pschinatchu, pukmychu, so hižom wjazy njedycha. Sota ruczka běsche jeho jasała a jeho žiwjenju tak nahle mjesu stajiła. Semjetkeho dowjeleenja na to do cżełowinje na tudomnym pohrjebnischczu. Wczera wječzor cżeło z autom do cżełowinje Michalskeho pohrjebnischcza w Budyschinje wotwjezechu, na kotrymž budźe pokhowany.

S **Hornjeje Hórki.** Pschichodny schwórtk zwjeczi khěžeź Jan Lehmann w Khóžkowym Dole swój 25 lětny jubilej jako pinczník na Minjakowskej horje. Jubilar khodźi hižom 29 lět pschi tóžnym wjedrje do hosczenza na horje. Schtyri lěta je hosczenzarjej i dźełom a radu służił, dónž ju skónczuje w lěze 1905 i pinczinikom njebu. Hosczenzarja a hosczo waża zebi jeho jako sprawneho a spuschczomneho pinczinika.

S **Budestez.** Pschichodnu njedźelu wječzor w 7 hodź. sałe Herbske kowarstwo Lubin pola Wótsteja wažnu zhromadźiznu. Wschitke zobustawy so z tutym na sdźełenja lubje pschepruschuja. Też hosczo su nam wutrobnje witani.

S **Kobliz pola Hodźija.** Nětko su so yžmowe schczurki tež tu w Czornjy sahnydlile. Tudomny honiwinski majeik, nasch wjesnjanski Jordan, njedawno jene tuthych schkodnych wjerzatow saisali. Wono běsche 55 cm. dołhe. Ludźo pak su tu tež hižom wjesełe pjenjowe schczurki wobkedźowali.

S **Kulowa.** Tudomna rźnitska jednota je zebi nowu khorhoj kupiła, móru je slotym wuschiczom. Druzi dźeń

Kowarstwo je knjes arzymejschnik Scholka khorhoj w farskej zyrkwi pomjenjeli. Pschi zwjatoczesczi běchu tej wschitke zobustawy rźnitske jednoty pschitomne. — Kmótraj běchtaj kt. Oskar Hencz z Kulowa a Josef Ssokol z Makeje Nyoej.

S **Wojerez.** Njedźelu wječzor wokolo 6 hodź. rosnjese so po naschim mjeze powěsć, zo je so w módrym jězoru mlody cżłowjek topił. Kupoom na mjesce, hdźež běsche ho zhubił, sa nim wodu pschepytachu. Hižom sa někotre minjetkinmi jeho namakachu. Hodźiny dołho so pod nawjedowanjom knjesa dr. Piazzy, lěź z khirurgiskim aparatom prózowachu, jeho zaso k žiwjenju zbudźicz. Tola bohužel njemóhachu pschi tym zamoho wuspěch docżinicz. Semjetkeje injeboženy je 24 lětny schtudźerowdźełacer Wilhelm Kollmann z tudomneje zhromadźenje. Jeho běsche pschi kupanju Boża ruczka sajała.

S **Lisseje.** Móst pola Lěšeje, hdyž běsche kotrył Mužakowsko-Budyska dróha wjedze, je nětkle sa wosydła, kiž dozyła wjazy dyżli 80 zentnarjowe waża, zawrjeny. Budyško-Wětrowodźansko-Mužakowske autobusy jedźa nětkle na Nowu Wjeż wokolo.

S **Mikowa.** Njedźelu wječzor pschejedźe kowarski mišter Liska z Zamnicho je žiwojim motorskim kolom karnikla. Wón na to tak njesbożownje padny, zo dyrbjachu jeho do thorownje „Emmaus“ w Nissej dowjezeć.

S **Khrjebje.** Sandźenu njedźelu žiwjeczeschze jedyn je najstarschich wobydlerjow naschеje wosady, kowarski mišter Julius Paul w Khrjebi, žiwoje 85. narodniny. Wón je najstarschi žobustaw wojerskeho pohrzebneho a poppjerazeho towarstwa a žobom poslednimi žobuwojowaz je franzowskeje wójny. Starz je muż dźěła, kajkiež trjeba nadobudźeny. We žiwoje kowarni móżachu jeho husczischo dźełacy wjedźeć a zamo hischcze trawu žyg zamóże.

S **Klětneho.** S pschiležnosczu 40 lětneho wobstacza tudomneje wupoczerenje mjesesche sandźenu njedźelu nětdusczi wobadny dusczowpasyr a nětdusczi dołholětny towarstwowy pschedsydza duchowny na wotp. Malink se Rychbacha Božu służbu w tudomnej evangelskej zyrkwi a spominasche w njej też na towarstwo. Sakożet towarstwa, knjes duchowny Lehmann z Raschika w zamjnej Božej służbje w serbskej a němskej rěczi k žiwojej nětdusczi wobadze rěczesche. Wobadni so też jara bohaeze na Božej służbje wobdźelichu. Popołdnju 40 lětne wobstacze w Lorzez hosczenzu dale zwjeczachu. S rejemi zwjedżeń, kiž běsche jo tak derje poradźił, skónczichu. Hosczo a pschecželo Raiffeisenskeje wězy so pschi karanczku piwa derje sabawjachu. — Trajna ruchota na naschich holanskich polach zitam khětro schkodźi. Luli su i městnami spalene a wuhorjene. We wschelakich studnjach możemy hižom wobkedźbowacz, so woda straschnje wotběra.

S **Rychwalda.** Sandźenu njedźelu wotmě superintendent Nay z Mužakowa pola naš zyrkwinstwu visitaziju. Wobadni sastupjerjo superintendenta a zyrkwineho patrona barona zwobodneho knjeja z Ekardtsteina w zwjedżeńskim cżahu do zyrkwje pschewodźichu. We Božej służbje pschepoda superintendent Nay zyrkwinskimaj wótzomaj Arnoschtej Hubaczej (na serbskim) a Arnoschtej Jurakej (na němskim kemischenju skutkowazemu) sa leitdźesatki dołhu zwěrnu cżestnu lisczinu. Popołdnju w 2 hodź. běsche rosrečzowanju z konfirmérowanej młodzinu. Zyrkwinska visitazija běsche zjednoczena se 40 lětnym wobstaczom Evangelskeje žónskeje pomocy. Wokolne towarstwa, kiž zwjedżeń zobu porjeschachu, pohosczichu so z kofejom a tykanzom. We dźakownym wopomnjeczu połožichu wěnz k rowu załožerki žónskeje pomocy, zwobodneje knjenje z Ekardstein rodź. Kleist z Rollendorf. Superintendent Nay pschepoda w mjenje zyrkwineho zwjaska dar wo 200 hriwnow. S literaliskej wječzornej nutrnosczu, kiž superintendent Nay dźerżesche, so wažny dźeń wobsamknu.

S **Wochos.** Wczera dopołdnja wokolo ½11 hodź. pschileczа naschu wokolinu powětrom „Hrabja Zeppelin“, kiž z Barlina do Wróćlanja leczesche. Pschileczeja z Hródkowskeje strony a njebožatka jara wyšoko, so mózachmy powětrom jara derje widźeć. Nano 8,05 hodź. běsche to „Hrabja Zeppelin“ na Staakenskim zlětnizu pola Barlina do powětra puschcził a so je 40 pasażérami na lět do Sewjelskeje podał. Dopołdnja 9,05 hodź. pschileczа powětrowy hobr Frankobrod nad Wódru. Wot tam leczesche pschi Wódrje horje a nižoze ½10 hodź. Gubin pschileczа. S Gubina poda so powětrom do Khocżebuza. Wot tam na Hródk nimo naš na Nitku a do Schorjelza, hdźež jón ¾11 hodź. witachu. Nad Schorjelskim zlětnizom z powětrona półtowy mócz dele cżišnychu. Krótko do 11 hodź. wotstoli so „Hrabja Zeppelin“ na Lubarr a Hirschberg do Wróćlanja, hdźež chzyschе tehornnja połnoc połnyki delczišnyck a so psches połnoczu Schlesyku do Barlina wrócicz. Wola naš běsche wopyt Zeppelina pschikhowapjazy a wjesełe cżim wjetsche nad njenadźijtym wobhladanjom zlawneho powětrona. — Też i Miłorata słyschi nam pschecželel telefonisaz, so žu tu tež zam wczera Zeppelin nimolecżecz widźeli a jón derje wobkedźbowacz mohli.

Se **Steho Komorowa.** Tu je pólija zmólon młodostnych nutkadobywarjow sajala. Wonì derje žu cżi, kiž žu słuczili mnoho padnychstwow poslednjeho cżasa.

Z Łužicy.

* S **Korjumja.** S powolanjom knjeza wjesnjanskeje Seidela do Wjasjorjuj je so tuto městno wupróżniło. So by žo po możnosczi bórzy wobsadźiło, je jo gmejnska rada wupiłała.

* S **Kumwalda.** W Kumwalskim dole je hjesdźelotej hižom dawno bjezstróschtna. Sandźenu tydźeń lapiłachu tu 589 dóstawarjow podjerzy dźełonjemcerjow a krótkeje podjerzy, 384 mużitich a 205 žónskich. Mjes nimi je nědźe 300 sajsonskich dźełacerjow. Nimo teho je tu hischcze nědźe 200, kiž žu z podjerzy won a jenoż mjeńscha połoja dóstawa zpomożerisku podjerzu. Pschirunajo z naschim wobydlerstwom, 5800, je nědźe 14 wot sta hjes dźela.

* Se Zitawy. K mordarskemu pospytej na fabrikarej dźěłačerjzy Margarecze Baumerlej z Hartawy, wo kotrymž wczerawshim cźišle rosprawjachmy, ma so dodacź, to je policija famfarja Antona Liebiga, kiž bźěše holza z wuzelomaj cźežko ranił, a jeho přećerźała Paiwola Mildnerowa z Petersdorfa /ajała a do pschepytowanišcheho jastwa w Minšim Gabelu w Cźeškoslowakiskej wotwjedła. Baumerlej, kotruž hižo dwaće z Zitawskeje mišnišcharskeje khorownje dowyšli, leža pschez hischcze w smjerjnym strasche.

* S Oltrodorfa pola Zitawy. Dźowka tudomneho pjekarskeho mišchtra Krjeczmarja je žeby sa sajdźowcźenjom z plunom žiwjenje wzała. Posmyty, ju sašo do žiwjenja wróćicź, njemóžachu žaneho wuspěcha. Holsynej starskej nadźijachu cźerpjecź, so wona z jenym murjerjom z Hartawy wobtkadša.

* Se Shorjelja. We swojim poslednim posedźenju wobsamknychu Shorjelscy měšchćanjan sastupjerjo, so za natwarjenje domu za cźeskostiwzhadych 160 000 hriwnow pschiwoła. Sa dom je knjezerstwo 88 000 hriwnow pschipomoży wustajiło. S tym Shorjelz prěni tajti dom Němcze dostanje. Wupokasa-li so wón dobry, potom je wjesna hižom postarane sa jeho ponjerschenje. W domje sakwarja hižo wotbesite naprawy, kiž wołožeja cźerpjenje cźeskostiwzhadych.

* S Shorjelza. Psched Shorjelskim pschiwažnym žurnym bźěše wobstorżony dla wotmyślenoho morjenja dźěrja dźěłaczer Hermann Urban z Běleje Wody. Sosobu jeho bu po 16 hodźinstwu jednanju wuwinowa a hnydom stóny statej napoloži. Statny rěcźnik bźěše pjecź lět chłostanje namjetował.

Rozprawa wo posedźenjach předsydstwa Maćicy Serbskeje.

Předsydstwo Maćicy Serbskeje je so w juniju 1930 tři króć sešło, zo by wo należnosćach Maćicy radu składowało, a to 3., 6. a 13. t. m. Jednalo je so mjez druhim wo tutych za sěršu zjawnosć zajimawych dypkach:

1. Na jutrownej zhromadźiznje so rozprawy maćicznych zastojnikow kritizowachu: rozprawy bźěchu jenemu njedosahace, druhemu zeyła njetrjebawše. Předsydstwo je měnjenja, zo maja so rozprawy na hłownych zhromadźiznach dale podawać, dokelž maja sobustawy prawo zhonić, kajke su poměry towarstwa a wosebje Serbskeho Domu, tola po možnosći krótke, zo njebychu wuradźowanja a wosebje wědomostne dźěła zhromadźizny zadźerżowałe.

2. Na jutrownej zhromadźiznje so na to pokaza, zo je instanca trěbna, kotraž měła dwělomne prašenja serbskeho prawopisa rozrisować. Předsydstwu zda so rěčespytny wubjerk jako tajka instanca; k tomu by so wubjerk dyrbjał wo někotre w serbskim pismowstwje nazhonite wosoby rozmnožić. Wubjerk dalše rozpomina a hłownej zhromadźiznje předpołoži.

3. Pruska statna bibliotcka w Barlinje ma zajim za tibetske wěcy, kotrež so w našim muzeju khowaja. Předsydstwo ma za dobre, zo so tute wěcy, dokelž so pola nas wědomostnje njehodźa wuwužiwać, zamjenja za wěcy, kotrež maja za nas Serbow ważnosć, n. př. serbske spisy.

4. Dale so wobzamknu, k nazymskej zhromadźiznje Maćicy wustajeńcu wobrazow starších sobustawow Maćicy a druhich wuznamnych Serbow zarjadować a přichodaje krótke rozprawy wo posedźenjach předsydstwa a wubjerka Maćicy w Serbskich Nowinach wozjewić.

Maćica Serbska prosy swoje sobustawy naležnje wo prawje pilne sobuskutkowanje a zapósłanje zajimawych wobrazow (podobiznow).

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Leisniga. (Poćwjerdzenje evangelijowego wosa.) W Leisnigu so schtwórtk pod hyšnym wobdźělenjom khcejźanskeje smyslenoho wobydlerstwa evangelijowy wós powitowachu, kotremuž krajny swjatk sa Sakskowske mišijonske evang.-lutherske satkeje zyrkwje zhromadnje z Wiktorskim sjednoćenstwom w Hamburgu po krajach sjewcej dawa.

* S Kamjenicy. (Dźěcźo hižo smjertnje wopariło.) Jako bźěše sam w kuchni, lećachu polschiwórtalěmy hnuk mojeho tudomneho schofera z khachlowu hornu je hižo wažeri mjasowej juschki, so je wona na zyle hólczkowe cźelo wuła. Wobžarujenje dźěcźo bźěše hižo tak cźežko wobarilo, so hnydom na to wudycha.

* S Zwikawy. (Sćinjerej we wólbnym lokalu.) Mjeztu popołdnju hižo w jenym wólbnym lokalu smutkowego města 61 letny invalid nadobo z Božej ruckatu ruku mokwy wotpje.

* S Barlina. (Cźežke njeschoże z automobilom.) We Barlinje-Schönebergu hóbotu popołdnju podawaczelski auto do wołobowego automobila srały. Pschekupz Hagedorn, kiž we wozu sedźeše, ho cźežko rani. Jeho dopytachu do thorownje, hdyž bórzy wumrě. Tři dalsche wospały ho tranichu.

Přilopk.

* Jendźelski lětat Kingsford Smith do Ameriki letši. Wutoru rano wokoło ½6 hodź je ho jendźelski lětat Kingsford Smith z swojim lětadłom „Southern Cross“ z Portmarnata pola Dublina w Irišej na lět do Ameriki pschećil.

* Posład w krokodilowym žołdku. Njedawno bóšta Londonska zoologiska zahroda hobrišeho krokodila jako dar aristokratiskeho honiwerja, kotryž bźěše swérjo w Afriky pschi rězy Gabia tafćišk. Kaž je znate, maja krokodile jara wulki apetit. Ale tole swérjo bź la žiwo njekrańnje hłódne. Hdyž jeho žołdk wotewrichu, so wupokaja, to je w nim zyły posład smjamjerscha dwě sćě lět sthowany lećał. W krokodilowym žołdku namakachu wóšm dołhich parkowych rjeczakow, jara rjany nalchijny powjask a něschto cźežkich sotych naruczkow tajkeje druzyny, kajkuž psched dwě sćě lětami domorodne žónske wothachu. Póbla blesche a wéka whitkjowoho žuda leżeschcze w krokodilowym žołdku dwě pschorniej nawalchnjeny.

* Law ho ja lichom wobwinyny. S Chisamba w Sćewjernej Rhodesiskej pomjda ho wo dźiwnem pschipadze, hdyž ho law sam ja lichom wodwinyny. W grozownych pasłach, kiž bźěchu na majstrowem polu sa ośitwe swinje wustajene, popadny ho mlody law. W swojim sadwólowanju nad tutym cźwilomanišim gratom, kiž jemu na hłowje wihasche, schiju tutscheske a jeho do noża scheźiwalsche, swintorha žerdze, ta kotrež bźěchu pasłi pschicźinjene, a bźěchu i tym wokoło. Pazowe snamjenja na zdonku a na halosach schtoma pokazowachu, so bź wbohi kral dwjerjatow 5 metrow po schtomje horje tałsł. Potom pak je padł pak je dele stoczł. Pschi tom wostachu žerdze w halsach wiśaśo a law dimbrach w powitrje. Won bź ho sam wobwinyny, pschetoż najzitra namakachu jeho w tutom dźiwnem położenju mertwego wiśajo. Druhi law wopyta w tutej krajinje farmarja a stónzowa pła hyły loża, w kotrejž farmar sam leżo spalsche.

* Sašo 15 wuporow horjeńy w Amerizy. W Chikagu maju nětke horjoću hacź do 41 stopjeńkow po Celsiju. We Sćěnjo-nawjeczornych statach je žeby horza žołma 15 šmjerjnych wuporow žadała.

* 11 dźěći ho spaliło. Po powěsći i Hunczuna pschi ruisko-korejanskich mjesach je w domje sa dźěći we wsy Fuchinje wulki woheń zapchnował, pschi kotrymž je 11 dźěći wo žiwjenje pschichło, 23 ho cźežko ranichu.

Domowina.

Swojeći 13. julija w Rakezach swój 6. wschodotwarschtwowski sćat. Sswérni pchiwrimja ho wurjadny swjedźenski porjad. Po pschecźu mnohich Serbow maju so też tam nalchc žerbske narodne reje posticźicź. So by było łóżomu, kiž wobtinjeźi žerbske narodne reje wustojnje, mózno było, ho wobdźělicź, wotjmi ho z tutym porjad rejow:

1. Stara Lymburtska.
2. Schewz.
3. Półski žid.
4. Pół moja Marka.
5. Klósfata.
6. Mlyn.

Schtóž by chcył hischcze tu abo tamnu najpopmjenu reju žeby žwérzu nawukmjeź, wsach to hobuzłóźi žerbskemu towarstwej „Nadźiji“ w Budyschinje w Serbskim Domje z pschipisom, pak krótnje. Chcemy nasche narodne reje dostojnje kwjesćicź, so bychu byłe błyschcź žiwotnych posticźenjow. Jara derje njschal by było, hdy bychu towarstwa bohuzłóźiłe Domowinje, leko i jich hobustawom po posticźenju narodnych rejow wobdźěli. To bo najlépje stanje z pschipisom na Domowinski Sekretariat w Serbskim Domje.

*

Domowinske pschedsydstwo je wupósłało pschesprosćenja na sćat a tutym trěm pschipołożito napraschowanišku kartiku dla wobdźělenja. Natrnje je prošny, so bychu knjeza pschedsydźa towarstwow tute wupisćenjene na Domowinski Sekretariat pósłałe, kiž potom towarstwam hnydom wěsty ličbu swojeznoschich snamjeńkow na sniżenu płaćišnu pschipósćele. W pschedpschedawanju płaćza sćitne snamjeńka 40 njemjeńkow, na sćitnym dnju pamym pak 50 njemjeńkow. S pschipósłanjom napraschowanišćich kartkow a s dopłaćanym kupjenju snamjeschkow salutuje ho sćitowemu wubjerkej mnoho dźěła, kotrehoż budźe je njón na sćitowym dnju pamym dołcź a nadosć.

Schtóž trjeba tafličku z napisom, njech to tehorunja bórzy jośći. Hacź do 5. julija dyrbja wschć pschedsydźa w tom nastupanju dostónźene bycź.

Snamjeschka sa sćat su też dóstacź w Serbskej kniharni w Sserbskim Domje a w Domowinskej kenzlij w pamym domje po druhim poschodze, kiž je kóżdu sobotu pschipołodnju wot ½1—½2 hodź. wotewrjeny.

W Rakezach su snamjeschka dóstacź w Lorzez pjekarni a w Wěwsyschez hoscźencu!

Dźiwny testament.

Milijonaŕ, kotryž swojej žonje 20 hriwnow sawostaji.

W Newyorku wumrě mr. A. R. Peacock, kiž bu je podźělnikom worzołowego trata Andrewa Carnegija był. Sa swój postup mějesche ho dźiwnemu swjatorasnemu waschnju dźakowacź, njemuzhu burstepnu pschisiwnikej, z kotrymž swoju rěcź wurjekowasche. Aleksander Peacock a Carnegie bźěchtaj krajanaj, kiž pothadźěchtaj se hamtkneje wóju; ale wonaj ho njesnajeschtaj a njebudźěchtaj ho sawsźe tej ženje spóznałoj, njebudźěsche Carnegie jeneho dnja, hdyž sastnuł do Newyorkskeho wobhbada, hnuty ho pschedawarja dohladał, kiž rěcźeše domowinsku narěcź worzołowego magnata. Carnegie da ho hnydom z nim do rěcźow, a dokelž mějeschc wutrobu za cźłowjekow, wobsamknu swojeho krajana spěchowacź; to dźě ke njemuzh y wosebitej cźeseselakomnosći wulkopschemyslnika, mlodych wobdarjenych ludźi podpjerasć, a wón mějeschc w swojim bydlenju w 5. abenue 35 abo 40 małych podobiznow muži sa schkleńzu, kotruždy bźěsche milijonarow ześinił, mjes tym so woni jenu dopomhachu milijardy sołuźicź. Peacock šhischeschc k tutym shożowanym, kiž šmjdźachu pschi Carnegijowem postupje dźělarach. Won bu i wjednikom pschedawarnje Carnegie-Steel Company, wobdźěli ho samo pschi tutej towaschnoschći a hódnosć tahole wobdźělenja wobliczi ho je 60 milijonami hriwnami, hdyž ho Carnegijowe pschedawaśe i worzołowym trustom zjednoći.

To bź wjele pjenjez, a mr. Peacock wędźeschc je swudawacź. Kupowaschc automobile, da ho pschi wosebite cźahi natwaricź, sarjadowaschc kubla, jo njeby jemu ženje cźerstwje jelenimy pobrachowako, a schtoż ho jemu hewak lubješche, to ho kupi. Pschi tom hospodarjeschc tak schpatnje, so je pschi žiwjej žunjerci na najwótschi dniščeho multimilionara spadnuł. Mjes tym, jo by prjedy jedyn i najbohatschich měschćanow, hnadź ham najsamožicźischi muž Pittsburga, wobliczi ho jeho samoženje, kiž je sawostajił, i lędy 2 milijonomaj hriwnow. Kaž bźěsche dźiwny w žiwjenju, tak dźiwna bź też jeho poslednja wola. Won sawostaji žiwjej žonje jenoj 20 hriwnow „ i pschicźinow, kiž wona derje šnaje, a kiž też na wopraudźitosći dźiwaja, so šhym ju sa cźaš žiwjeho žiwjenja bohacje a ichcźedrje je wschém sastara!“.

Trochu wulkotnischo, ale ja tak bohatemu mužu tola njekrańnje małicźkownje je w žiwjenju sawoštaśenstwo na žiwoju dźowku a tśioch žiwow pomyślić, dokelž kóżde dźěcźo dostanje jenoj po 400 hriwnach. Jeho komorny słužobnik namrě 10 000 hriwnow a jeho sekretar 150 akzijow petrolejowego družstwa. Zyle słobkne samożenje pschipadnje jeho dźowju Janinje Peacock kotraž pak mjes tym nicźo wot toho njeśmje. Wona dostanje mjenujcź prénje 10 000 hriwnow, hdyž bo wuda, a wulki šhyk hakle dospěwschi žiwoje 30. léto žiwjenja. Da so myślicź, so je tutón testament ko ześinił, hdyž je mister Peacock w bubjenem rospołożenju ducha był. Tajke hodźiny cźasto bywachu, a mistr Peacock bź wuwokany dla wurjadnych rozhudźenjow, k kotrymž bo druhdy storknuł da. Hdyž jemu raz k šnédanju jeja pschedtajichu, kiž jemu njesłodźachu, pschedа dwě hodźinje podsłušcho zuku kurjazu farmu, ſ wotkelž pokhadźachu, a to bźěchu pschezo tajke kury, ſ kotrychž jena pschinjeseše jemu najebacź pschichnego pschedarja hischcze 240 000 hriwnow. Mr. Peacock bźě njechcałche ho mjerjacź.

Sto mnozy hišće njewědźa.

Ličba hwězdow wobliczа ho ſ něhdźe 40 milijonamk. S tutych je jenoš něhdźe 3000 widźecź.

*

Najwutschcha mórska hłubina je w Cźichim Morju. Je něhdźe 10 000 metrow hłuboka.

*

Do žeitzuh khmana staroba sa hołzy sapoczina ho w Němskej, Hollandskej a Schwizy je 16 lětami, w Francowskej a Belgiskej ſ 15 Lětami. K sajmischej żeitzuje je statna dowolnosć mušna.

*

Wobydlerstwo świeta je něhdźe dwě milijardze hylne.

*

Lěta 1890 wotewri ho w Londonje prénja podsemska żelesniza.

*

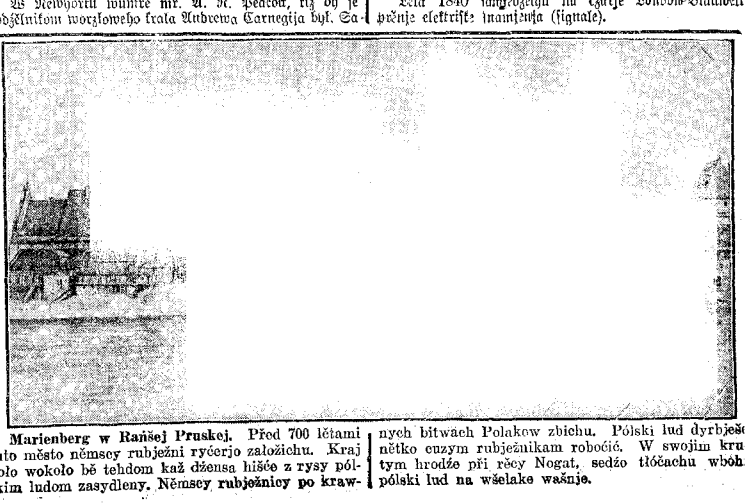
W Sjednoćenych Statach je pschez 19 milijonow dałokorečakow, w Němskej nimale tři milijony.

*

160 milijonow cźłowjekow rěcźi jendźelsći.

*

Lěta 1840 sawjedźechu na cźarje London-Blackwell prénje elektriske šnamjenja (signale).



Marienberg w Rańšej Pruskej. Před 700 lětami tuto město němscy rubježni rycerjo założichu. Kraj koło wokoło bě tehdom kaž dźensa hišće z rysy pólskim ludom zasydleny. Němscy rubježnicy po krawnych bitwach Polakow zbichu. Pólski lud dyrbješe nětko cnzym rubježnikam robośći. W swojim kru tym hrodźe při rěcy Nogat, sedźo tłóčachu wbóh pólski lud na wšelake wašnje.

* Se Zitawy. K mordarskemu pospytej na fabrikarej dźěłačerjzy Margarecze Baumerlej z Hartawy, wo kotrymž wczerawshim cźišle rosprawjachmy, ma so dodacź, to je policija famfarja Antona Liebiga, kiž bźěše holza z wuzelomaj cźežko ranił, a jeho přećerźała Paiwola Mildnerowa z Petersdorfa /ajała a do pschepytowanišcheho jastwa w Minšim Gabelu w Cźeškoslowakiskej wotwjedła. Baumerlej, kotruž hižo dwaće z Zitawskeje mišnišcharskeje khorownje dowyšli, leža pschez hischcze w smjerjnym strasche.

* S Oltrodorfa pola Zitawy. Dźowka tudomneho pjekarskeho mišchtra Krjeczmarja je žeby sa sajdźowcźenjom z plunom žiwjenje wzała. Posmyty, ju sašo do žiwjenja wróćicź, njemóžachu žaneho wuspěcha. Holsynej starskej nadźijachu cźerpjecź, so wona z jenym murjerjom z Hartawy wobtkadša.

* Se Shorjelja. We swojim poslednim posedźenju wobsamknychu Shorjelscy měšchćanjan sastupjerjo, so za natwarjenje domu za cźeskostiwzhadych 160 000 hriwnow pschiwoła. Sa dom je knjezerstwo 88 000 hriwnow pschipomoży wustajiło. S tym Shorjelz prěni tajti dom Němcze dostanje. Wupokasa-li so wón dobry, potom je hižom postarane sa jeho ponjerschenje. W domje sakwarja hižo wotbesite naprawy, kiž wołožeja cźerpjenje cźeskostiwzhadych.

* S Shorjelza. Psched Shorjelskim pschiwažnym žurnym bźěše wobstorżony dla wotmyślenoho morjenja dźěrja dźěłaczer Hermann Urban z Běleje Wody. Sosobu jeho bu po 16 hodźinstwu jednanju wuwinowa a hnydom stóny statej napoloži. Statny rěcźnik bźěše pjecź lět chłostanje namjetował.

Rozprawa wo posedźenjach předsydstwa Maćicy Serbskeje.

Předsydstwo Maćicy Serbskeje je so w juniju 1930 tři króć sešło, zo by wo należnosćach Maćicy radu składowało, a to 3., 6. a 13. t. m. Jednalo je so mjez druhim wo tutych za sěršu zjawnosć zajimawych dypkach:

1. Na jutrownej zhromadźiznje so rozprawy maćicznych zastojnikow kritizowachu: rozprawy bźěchu jenemu njedosahace, druhemu zeyła njetrjebawše. Předsydstwo je měnjenja, zo maja so rozprawy na hłownych zhromadźiznach dale podawać, dokelž maja sobustawy prawo zhonić, kajke su poměry towarstwa a wosebje Serbskeho Domu, tola po možnosći krótke, zo njebychu wuradźowanja a wosebje wědomostne dźěła zhromadźizny zadźerżowałe.

2. Na jutrownej zhromadźiznje so na to pokaza, zo je instanca trěbna, kotraž měła dwělomne prašenja serbskeho prawopisa rozrisować. Předsydstwu zda so rěčespytny wubjerk jako tajka instanca; k tomu by so wubjerk dyrbjał wo někotre w serbskim pismowstwje nazhonite wosoby rozmnožić. Wubjerk dalše rozpomina a hłownej zhromadźiznje předpołoži.

3. Pruska statna bibliotcka w Barlinje ma zajim za tibetske wěcy, kotrež so w našim muzeju khowaja. Předsydstwo ma za dobre, zo so tute wěcy, dokelž so pola nas wědomostnje njehodźa wuwužiwać, zamjenja za wěcy, kotrež maja za nas Serbow ważnosć, n. př. serbske spisy.

4. Dale so wobzamknu, k nazymskej zhromadźiznje Maćicy wustajeńcu wobrazow starších sobustawow Maćicy a druhich wuznamnych Serbow zarjadować a přichodaje krótke rozprawy wo posedźenjach předsydstwa a wubjerka Maćicy w Serbskich Nowinach wozjewić.

Maćica Serbska prosy swoje sobustawy naležnje wo prawje pilne sobuskutkowanje a zapósłanje zajimawych wobrazow (podobiznow).

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Leisniga. (Poćwjerdzenje evangelijowego wosa.) W Leisnigu so schtwórtk pod hyšnym wobdźělenjom khcejźanskeje smyslenoho wobydlerstwa evangelijowy wós powitowachu, kotremuž krajny swjatk sa Sakskowske mišijonske evang.-lutherske satkeje zyrkwje zhromadnje z Wiktorskim sjednoćenstwom w Hamburgu po krajach sjewcej dawa.

* S Kamjenicy. (Dźěcźo hižo smjertnje wopariło.) Jako bźěše sam w kuchni, lećachu polschiwórtalěmy hnuk mojeho tudomneho schofera z khachlowu hornu je hižo wažeri mjasowej juschki, so je wona na zyle hólczkowe cźelo wuła. Wobžarujenje dźěcźo bźěše hižo tak cźežko wobarilo, so hnydom na to wudycha.

* S Zwikawy. (Sćinjerej we wólbnym lokalu.) Mjeztu popołdnju hižo w jenym wólbnym lokalu smutkowego města 61 letny invalid nadobo z Božej ruckatu ruku mokwy wotpje.

* S Barlina. (Cźežke njeschoże z automobilom.) We Barlinje-Schönebergu hóbotu popołdnju podawaczelski auto do wołobowego automobila srały. Pschekupz Hagedorn, kiž we wozu sedźeše, ho cźežko rani. Jeho dopytachu do thorownje, hdyž bórzy wumrě. Tři dalsche wospały ho tranichu.

Přilopk.

* Jendźelski lětat Kingsford Smith do Ameriki letši. Wutoru rano wokoło ½6 hodź je ho jendźelski lětat Kingsford Smith z swojim lětadłom „Southern Cross“ z Portmarnata pola Dublina w Irišej na lět do Ameriki pschećil.

* Posład w krokodilowym žołdku. Njedawno bóšta Londonska zoologiska zahroda hobrišeho krokodila jako dar aristokratiskeho honiwerja, kotryž bźěše swérjo w Afriky pschi rězy Gabia tafćišk. Kaž je znate, maja krokodile jara wulki apetit. Ale tole swérjo bź la žiwo njekrańnje hłódne. Hdyž jeho žołdk wotewrichu, so wupokaja, to je w nim zyły posład smjamjerscha dwě sćě lět sthowany lećał. W krokodilowym žołdku namakachu wóšm dołhich parkowych rjeczakow, jara rjany nalchijny powjask a něschto cźežkich sotych naruczkow tajkeje druzyny, kajkuž psched dwě sćě lětami domorodne žónske wothachu. Póbla blesche a wéka whitkjowoho žuda leżeschcze w krokodilowym žołdku dwě pschorniej nawalchnjeny.

* Law ho ja lichom wobwinyny. S Chisamba w Sćewjernej Rhodesiskej pomjda ho wo dźiwnem pschipadze, hdyž ho law sam ja lichom wodwinyny. W grozownych pasłach, kiž bźěchu na majstrowem polu sa ośitwe swinje wustajene, popadny ho mlody law. W swojim sadwólowanju nad tutym cźwilomanišim gratom, kiž jemu na hłowje wihasche, schiju tutscheske a jeho do noża scheźiwalsche, swintorha žerdze, ta kotrež bźěchu pasłi pschicźinjene, a bźěchu i tym wokoło. Pazowe snamjenja na zdonku a na halosach schtoma pokazowachu, so bź wbohi kral dwjerjatow 5 metrow po schtomje horje tałsł. Potom pak je padł pak je dele stoczł. Pschi tom wostachu žerdze w halsach wiśaśo a law dimbrach w powitrje. Won bź ho sam wobwinyny, pschetoż najzitra namakachu jeho w tutom dźiwnem położenju mertwego wiśajo. Druhi law wopyta w tutej krajinje farmarja a stónzowa pła hyły loża, w kotrejž farmar sam leżo spalsche.

* Sašo 15 wuporow horjeńy w Amerizy. W Chikagu maju nětke horjoću hacź do 41 stopjeńkow po Celsiju. We Sćěnjo-nawjeczornych statach je žeby horza žołma 15 šmjerjnych wuporow žadała.

* 11 dźěći ho spaliło. Po powěsći i Hunczuna pschi ruisko-korejanskich mjesach je w domje sa dźěći we wsy Fuchinje wulki woheń zapchnował, pschi kotrymž je 11 dźěći wo žiwjenje pschichło, 23 ho cźežko ranichu.

Domowina.

Swojeći 13. julija w Rakezach swój 6. wschodotwarschtwowski sćat. Sswérni pchiwrimja ho wurjadny swjedźenski porjad. Po pschecźu mnohich Serbow maju so też tam nalchc žerbske narodne reje posticźicź. So by było łóżomu, kiž wobtinjeźi žerbske narodne reje wustojnje, mózno było, ho wobdźělicź, wotjmi ho z tutym porjad rejow:

1. Stara Lymburtska.
2. Schewz.
3. Półski žid.
4. Pół moja Marka.
5. Klósfata.
6. Mlyn.

Schtóž by chcył hischcze tu abo tamnu najpopmjenu reju žeby žwérzu nawukmjeź, wsach to hobuzłóźi žerbskemu towarstwej „Nadźiji“ w Budyschinje w Serbskim Domje z pschipisom, pak krótnje. Chcemy nasche narodne reje dostojnje kwjesćicź, so bychu byłe błyschcź žiwotnych posticźenjow. Jara derje njschal by było, hdy bychu towarstwa bohuzłóźiłe Domowinje, leko i jich hobustawom po posticźenju narodnych rejow wobdźěli. To ho najlépje stanje z pschipisom na Domowinski Sekretariat w Serbskim Domje.

*

Domowinske pschedsydstwo je wupósłało pschesprosćenja na sćat a tutym trěm pschipołożito napraschowanišku kartiku dla wobdźělenja. Natrnje je prošny, so bychu knjeza pschedsydźa towarstwow tute wupisćenjene na Domowinski Sekretariat pósłałe, kiž potom towarstwam hnydom wěsty ličbu swojeznoschich snamjeńkow na sniżenu płaćišnu pschipósćele. W pschedpschedawanju płaćza sćitne snamjeńka 40 njemjeńkow, na sćitnym dnju pamym pak 50 njemjeńkow. S pschipósłanjom napraschowanišćich kartkow a s dopłaćanym kupjenju snamjeschkow salutuje ho sćitowemu wubjerkej mnoho dźěła, kotrehoż budźe je njón na sćitowym dnju pamym dołcź a nadosć.

Schtóž trjeba tafličku z napisom, njech to tehorunja bórzy jośći. Hacź do 5. julija dyrbja wschć pschedsydźa w tom nastupanju dostónźene bycź.

Snamjeschka sa sćat su też dóstacź w Sserbskej kniharni w Sserbskim Domje a w Domowinskej kenzlij w pamym domje po druhim poschodze, kiž je kóżdu sobotu pschipołodnju wot ½1—½2 hodź. wotewrjeny.

W Rakezach su snamjeschka dóstacź w Lorzez pjekarni a w Wěwsyschez hoscźencu!

Dźiwny testament.

Milijonaŕ, kotryž swojej žonje 20 hriwnow sawostaji.

W Newyorku wumrě mr. A. R. Peacock, kiž bu je podźělnikom worzołowego trata Andrewa Carnegija był. Sa swój postup mějesche ho dźiwnemu swjatorasnemu waschnju dźakowacź, njemuzhu burstepnu pschisiwnikej, z kotrymž swoju rěcź wurjekowaschе. Aleksander Peacock a Carnegie bźěchtaj krajanaj, kiž pothadźěchtaj se hamtkneje wóju; ale wonaj ho njesnajeschtaj a njebudźěschtaj ho sawsźe tej ženje spóznałoj, njebudźěsche Carnegie jeneho dnja, hdyž sastnuł do Newyorkskeho wobhbada, hnuty ho pschedawarja dohladał, kiž rěcźeše domowinsku narěcź worzołowego magnata. Carnegie da ho hnydom z nim do rěcźow, a dokelž mějeschc wutrobu za cźłowjekow, wobsamknu swojeho krajana spěchowacź; to dźě ke njemuzh y wosebitej cźeseselakomnosći wulkopschemyslnika, mlodych wobdarjenych ludźi podpjerasć, a wón mějeschc w swojim bydlenju w 5. abenue 35 abo 40 małych podobiznow muži sa schkleńzu, kotruždy bźěsche milijonarow ześinił, mjes tym so woni jenu dopomhachu milijardy sołuźicź. Peacock šhischeschc k tutym shożowanym, kiž šmjdźachu pschi Carnegijowem postupje dźělarach. Won bu i wjednikom pschedawarnje Carnegie-Steel Company, wobdźěli ho samo pschi tutej towaschnoschći a hódnosć tahole wobdźělenja wobliczi ho je 60 milijonami hriwnami, hdyž ho Carnegijowe pschedawaśe i worzołowym trustom zjednoći.

To bź wjele pjenjez, a mr. Peacock wędźeschc je swudawacź. Kupowaschc automobile, da ho pschi wosebite cźahi natwaricź, sarjadowaschc kubla, jo njeby jemu ženje cźerstwje jelenimy pobrachowako, a schtoż ho jemu hewak lubješche, to ho kupi. Pschi tom hospodarjeschc tak schpatnje, so je pschi žiwjej žunjerci na najwótschi dniščeho multimilionara spadnuł. Mjes tym, jo by prjedy jedyn i najbohatschich měschćanow, hnadź ham najsamožicźischi muž Pittsburga, wobliczi ho jeho samoženje, kiž je sawostajił, i lędy 2 milijonomaj hriwnow. Kaž bźěsche dźiwny w žiwjenju, tak dźiwna bź też jeho poslednja wola. Won sawostaji žiwjej žonje jenoj 20 hriwnow „ i pschicźinow, kiž wona derje šnaje, a kiž też na wopraudźitosći dźiwaja, so šhym ju sa cźaš žiwjeho žiwjenja bohacje a ichcźedrje je wschém sastara!“.

Trochu wulkotnischo, ale ja tak bohatemu mužu tola njekrańnje małicźkownje je w žiwjenju sawoštaśenstwo na žiwoju dźowku a tśioch žiwow pomyślić, dokelž kóżde dźěcźo dostanje jenoš po 400 hriwnach. Jeho komorny słužobnik namrě 10 000 hriwnow a jeho sekretar 150 akzijow petrolejowego družstwa. Zyle słobkne samożenje pschipadnje jeho dźowju Janinje Peacock kotraž pak mjes tym nicźo wot toho njeśmje. Wona dostanje mjenujcź prénje 10 000 hriwnow, hdyž bo wuda, a wulki šhyk hakle dospěwschi žiwoje 30. léto žiwjenja. Da so myślicź, so je tutón testament ko ześinił, hdyž je mister Peacock w bubjenem rospołożenju ducha był. Tajke hodźiny cźasto bywachu, a mistr Peacock bź wuwokany dla wurjadnych rozhudźenjow, k kotrymž bo druhdy storknuł da. Hdyž jemu raz k šnédanju jeja pschedtajichu, kiž jemu njesłodźachu, pschedа dwě hodźinje podsłušcho zuku kurjazu farmu, ſ wotkelž pokhadźachu, a to bźěchu pschezo tajke kury, ſ kotrychž jena pschinjeseše jemu najebacź pschichnego pschedarja hischcze 240 000 hriwnow. Mr. Peacock bźě njechcałche ho mjerjacź.

Sto mnozy hišće njewědźa.

Ličba hwězdow wobliczа ho ſ něhdźe 40 milijonamk. S tutych je jenoš něhdźe 3000 widźecź.

*

Najwutschcha mórska hłubina je w Cźichim Morju. Je něhdźe 10 000 metrow hłuboka.

*

Do žeitzuh khmana staroba sa hołzy sapoczina ho w Němskej, Hollandskej a Schwizy je 16 lětami, w Francowskej a Belgiskej ſ 15 Lětami. K sajmischej żeitzuje je statna dowolnosć mušna.

*

Wobydlerstwo świeta je něhdźe dwě milijardze hylne.

*

Lěta 1890 wotewri ho w Londonje prénja podsemska żelesniza.

*

W Sjednoćenych Statach je pschez 19 milijonow dałokorečakow, w Němskej nimale tři milijony.

*

160 milijonow cźłowjekow rěcźi jendźelsći.

*

Lěta 1840 sawjedźechu na cźarje London-Blackwell prénje elektriske šnamjenja (signale).

Marienberg w Rańšej Pruskej. Před 700 lětami tuto město němscy rubježni rycerjo założichu. Kraj koło wokoło bě tehdom kaž dźensa hišće z rysy pólskim ludom zasydleny. Němscy rubježnicy po krawnych bitwach Polakow zbichu. Pólski lud dyrbješe nětko cnzym rubježnikam robośći. W swojim kru tym hrodźe při rěcy Nogat, sedźo tłóčachu wbóh pólski lud na wšelake wašnje.

Serbalna kolonija „Domowiny“.

Snowa sarjadnje „Domowina“ z pomozu słowjanskich pschećelow serbskeje kolonije za serbske dźeći tych starschich, kiž su ze słobustawom jeneho jeje podrjadowaneho towarstwa. Wšitke kóždy wažnosć tajkich serbskich ferijalnych pschebytkow za dźeći dopołnuje. Wschitko runje dźěćo trjeba po krutym schulskim dźele woczerstwjenja za cźěło a duch. Domach njeje to tak mózno, kaž we druhej wokolinje. Starschi njetrjeboju so strachowacź, lo so dźěćom njeschoże stanje, pschetoż jim so pschidźadźa wuruhowani wjednjay. Dokelž cźas khwata a dyrbja so hischcze mnohe sarjadowanske pschedźěła wukonjecź, prosy Domowinske pschedsydstwo, so bychu so samolwjenja naukruczischo sapodale na knjesa Zupawa Krjeźmarja w Budyschinje, Serbski Dom. Do wschěch towarstwow su so samolwjenske formulary pósłale, kiž móża so tajke wotezwacź w Pančizach pola knjesa wyschschoho wuczerja Schodanka, w Khrósćizach pola knjesa wuczerja Pjetaschca, w Budyschinje w Serbskej knihárni. Wšitko nadrobnische starschi tehorunja tam zhonja. — W tutom lecze budze ferijalna kolonija w Pólšcej, blizko Dalkow a wotstrze tež hischcze w Prahi. Wudawki budza zyle niske! — Knjezja pschedsydza towarstwow so lubje prosycha, so bychu swoje jim hižo sapodate samolwjenja, hnydom pschipósłali, pschetoż komdźenje by rěkało jewicź nałchu tradizionelnu mócnosć — a žiwi smy tola w cźasu postupa a dopródkarstwa k spomożenju serbskeho naroda!

Loterijowe lós.

Lejna dźe z khorlu lós hrace.

Khorla namjetuje połojcźu.

„Ach nź,“ mèni Lena, „posta hriwnow je mi pschemjele.“ Khorla namjetuje, so wón schtyrceźi hriwnow, wona dźesaco hriwnow placźi.

„A potom dźelimoj so?“

„Nó, wšo, potom dźelimoj so, to rěka prozentualnje.“

„Schto dha, potajtim kóždy połojcu?“

„Wlady, ja bych potom wšo wot dobyeza schtyri dźele dostał a ty jenoź jedyn!“

Nó, tak khwa. Ja dyrbju so jenoź z jenym dźělom spokojicź. Kak khwa dyrbjała tola jenoź bycź?“

spokojicź. Kak khwa dyrbjała tola jenoź bycź?“

„Potom dyrbiśch zgłe jednorje pjeczadwanzeći hriwnow placźicź sa pół loża.“

„Na to žebi ani njepomyschlu! Tak drohi lós! A nimo neho, drohe losty njedobudu druhdy runje nicźo a tunje nźichto wunjesu. Abo mjsta žnadź so hižo, to je nźichtó z pjeczhriwnowym loźom wulki dobył a nźichtó z wulkim loźom wosta bźdźo, dyrbjesche pschihładowacź, nima nicźo? Schto?“

„Ale wšo, sta so to hižo wjazy hacź sto krócź. A budże so hacź do nschcze wcźasnjcź stawacź. Jenoź so to žadyn dopokas njeje sa to, to cźłowjek z połojcźu njemóże mócź zboża. Wuhlad, bźdźo wostacź, je wšo runje tak wulki, kaž pola dźesatki, ale . . . .“

„ — — — ale, ale runje tak wulki je potajkim? A tohodla połsta hriwnow sa ta wuprowacź, hdźež runje žam prajeschcźe, so je wuhlad runje tak wulki.“

„Wuhlad bźdźo wostacź haj, ale niž dobycź. Bźdźe pschi dešatym dyrbjeć hriwnow bobudu, dóstanu pola połojcźi dwě tyšaz a pjecź stow hriwnow.“

„Najprjedy dobyte mcźi! Abo móżeschi žnadź mi tute dwě tyšaz a pjecstow hriwnow hižo pokazacź? A runje tak derje może tola bycź, so nicźo njedobudźemoj. A potom šmišl z połsta hrunnami wiźajo wostajoj, njes tym so pschi dźešaczaju jenoź dźesacź hriwnow žhubimoj — abo žamo wulki lós dobudźenoj.“

Khorla žrěbnje hluboko sa dychom a rjekuje, so žebi połojcźu žam wosmje — a žhubi.

Lena wsa žebi dźešatku žama a dobudże.

A tu njech nźchtó rjekuje, so hłuposeź njedobudże!

Najnowiše z cyleho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa julijschi schtwórk: Mało pschemjenjenja.

*** W połnóčnych Cźechach wulka žuchota knježi. We Kraßnej Lipje a Rumburgu je wodowód jenoź sa krótki cźaš wob dźeń wotewrjeny.**

*** W Mannheimje je błyk do skladownje Mannheimsko-Waldhofskeje zellulosoweje fabriki dyrił. 60 metrow dołhe twarjenje hnydom w płomjenjach stejesche. Spalilo je žo 6000 tunow hižo sawalenеje zellulosy.**

*** Pola Budějcowiz w Cźechach tšitšina holcźka so na żelesnizne kolije saleše. Nadobo motorski wós bjes signala wokolo sawinjenja pschijedże. Dźesćcźowa 69 letna wowka Eleonora Binderowa so stracha dohladawschi hischcze psched wosom na kolije skoczi a wunczku se żelesnizy storczi. To drje so poradzi, tola stara žona njemóżeschе so wjazy wulkowacź a so pschejedźe. Jeje rany běchu tak cźežke, so po wulkich bolosczach w khorowni wumrje. Jeje posledńje słowa běchu: „Budźcze wschitcy w Božim mjenje! Jenoź so je dźěćo njekrajene.“**

*** Jendźelski ministerski president Macdonald je we delnim žesmje wosjewił, so je knjeżerstwo wobsamkło, na kupje Malcze wustawu natkwiluje s mozy statiecz. Maltasti gouverneur Strickland polnu sakonjedawazu móz dostanje.**

*** Japanska je 500 wojakow do Thinanju w Chinje pósłała. Posdźischo do Tsinanfu hischcze 800 japanskich wojakow dóndże.**

Swóibne powěsće

Sslubjenaj: Eva Langerez na Zidowje a dr. med. Gerhard Müller w Budyschinje.

Smrośći: Adolf Knoš, žoltolijeśći pomocznik we Budyschinje. — Doris Dietzowa rodź. Leitholdtez w Budyschinje, 26 lět. — Pawlina Schlenkrichowa rodź. Borneź w Delnich Pótkowach, 71 lět. — Emilia žmud. Herbergowa rodźena Jähnez we Wolešchnizy pola Lubija, 75 lět. — Wilhelm Kollmann we Wojerezach, 24 lět. Helmut Ast, pschekupz we Lutach, 33 lět. — Maks Schmidt w Wětej Wodźe, 38 lět.

Hamtske wozjewjenje z Wojerez.

Pola wjesnjanoschy Jakubaschka w Dubrjenku je žo byt, cźornocźišany s hwězdu, połdra lěta stary, cźornopišanscho nižinskeho rotu, swonka termije hacź do oktobra 1930 žwuhrak.

Towarstwowski powěsćnik.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł ma pschichodnu sobotu 28. 6. wjecźor 1/2 9 hodź. zhromadźiznu. Dokelž mamy jara ważny porjad, je nuzne, zo je kóždy aktivny a pasivny sobustaw pschitomny.

Jednota w Drježdźanach pšeprošuje wšěch lubych krajanow na wulět do Tharandta do hosćenca „Burgkeller“. Wotjědźemy 15,22 hodź. wot Łbownego dwórnišća. Njedźelski lisćik płaći 70 pj. Bohate wobdźělenje so wocźakuje.

Łaz. Serbske tow. „Handrij Zejler“. Knježa dowěrnicy maja njedźelu 29. 6. hnydom po serbskich kemšach w małoj jstwi pola Sołćic ważne posedźenje. Dokelž maja so jara ważne dypki rozpominać, je nuzne, zo je kóždy dowěrnik zastupjeny. Lěby wobdźělnikow za Łakećanski zlět maju so tam wozjewić. Městopředsyda.

Naraňša serb. tow. skupina „Hrodźišćo“ ma njedźelu 29. junija t. l. pop z dypkom 4 hodźin w Zendźic hosćencu w Rakojdach zhromadźiznu Wšitke skupinje přizamknjene serbske towarstwa dyrbja zastupjene być, dokelž so wo wšelake ważne dypki jedna. Přizamkujo tutej zhromadźiznje maju so należnosće Rakojdźanskeho serb. tow. „Nadźije“ rozpominać. Předsyda Domowiny, k. farař Křižan z Klukša, je přednošk přećelnje přilubił. Wo bohaty wopyt skupiny a wosebje towarstwa „Nadźije“ so prosy. Tež su wšitcy sprawni Serbja na tutu zhromadźiznu wutrobnje witani.

Předsydstwo skupiny „Hrodźišćo“.

Nawječorny wokrjes. Wokrjesne zwučowanja 3. 7. 30 wječor we 8 hodź. w Pančicach. Pruha za Domowinski zlět. Wokrj. načolnik.

Pančicy. Lipa Serbska ma přichodny štwórtk (26. VI.) wječor 1/2 9 hodź. ważnu zhromadźiznu pola Sołćic we Wotrowje. Njech so wšitcy wobdźěla. Předsydstwo.

Sewjerny wokrjes Sokołow kedźbu! Jednoty Ralbicy, Komorow, Kulow a Wulki Čisk maju sobotu 28. 6. wječor w 9 hodź. w Kulowje w „Němskim kěžoru“ prěnje wokrjesne zwučowanje, na kotrymž dyrbi so kóždy zwučowacy br. mjenowanych jednotow cyle wěsće wobdźělić, dokelž je to zdobom pruha za Rakećanski zlět. Wokrjesny načolnik.

Rakecy. „Lipa“ ma njedźelu 29. smažnika popołdnju w 1 hodź. pola Hönčec swoju měsačnu zhromadźiznu, dla wšelakich ważnych wuradźowanjow a mnoheho nuzneho dźěła za „zlět“ dyrbi kóždy sobustaw přitomny być. Předsyda.

Radwoŕ. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk hnydom po zwučowanju zhromadźiznu, kóždy sobustaw ma cyle wěsće přiić. Nowe sobustawy su nam lubje witane. Starosta.

Tworykupowace towarstwo

w Budyšinje z. dr. z w. r.

Prosymy swoje sobustawy, zo bychu **wot 1. hač do 10. julija 1930** (nie pak pjatk a sobotu) wobrotne kartki, sobustawsku knižku abo wobdźělešku kartku za kwitowanje w našich rozdźělerjach wotedale.

Hač do 30. junija 1930

dyrbja so čornokolkowane pokładnjowe wotrězki na wobrotne znamki po 20 hr. zaměnić. **Njeje možno,** zo so hakle při wotedaću sobustawskeje knižki abo wobdźělniskeje kartki zaměnja

potajkim prosymy hnydom zaměnić!

Pokładnjowe wotrězki, kiž so po 30. junija 1930 z módrym kołkom wudawaja, so za rozličenje za hospodarske lěto 1939/30 njepřijimaja.

W našej wosebitej rozdźělerni **na Hošic hasy** zarjadujemy wot

27. junija hač do 4. julija 1930

wosebite dny za wobuća

Prosymy wšitkich sobustawy, zo njebychu tutu přihódnu składnosć skhomdźile.

Wobhladajće sebi wukładne wokna!



Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin.“

Wše družiny hnojidłow

ma stajnje na składže

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Kartki za zběranje holanskich jahodow

podpisane hajniske zarjadnistwa 25., 26. a 27. junija popołdnju wot 2—6 hodźin wudawaja

Kartki płaća 1.— hriwnu, pozdźišo 1.50 hr.

Hajniske zarjadnistwo Winowa hora (Smječkecy) a Łazk



Žnjowy grat kóždeje družiny

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnjskej hasy 34. Tel. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratařsk. mašinowe a gratu wšěch družin

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, tež we wšěch druhich wobućach Wěš wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Konditorej Müllk Postplatz

rad wopytana kofejownja

poručuje najlěpše pjećwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspušćomniše

Dobry ruski molij

za *młóćaki, elektromotory, centrifugi,* bulldogi a awta kaž tež wšón teciniski tuk, tuk za kožu, tuk za kopyta, Stauferski tuk, wósk za čérjenske pasy dostanjeće w powołanym wobkhodze

Max Reck w Budyšinje

na Hošic hasy 16 Telefon 3391 a 3636

Wulki skład bencina, bencola, płunoweho wolija, petroleja

Přiloha k čisku 145

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 25. junija 1930

400 lět Augsburgske wěruwuznaće.

Tele dny je so runje 400 lět dopjelniło, so so we Augsburgu Hornjej evangelske wěruwuznaće pschedpoloži. To sta so 25. junija 1530. Zuby evangelski stwrì spomina w Božich słužbach a też wobzełitych shromadźiznach na tutón sturk, kiž so pschez 400 Lětami sta a tiž hischcze dźensa ja njepowalnu podstołu evangelskeho wěruwuznaća placi.

W Augsburgu samym wobwjeselachu tutón ważny jubilej sawdźenu njedźelu 22. junija z wulkim evangelskim dnjom. Město pyschachu mnohe khorhoje k cełeji świeżbeńskeho dnja. Njeběchu tyle hosći wz jenoż z Bayerskeje, ale z zyłeje Němskeje, haj sama z wukraja, běchu pschischłe wopytać historiske město, chżychu być je swědom tuteho sa zyłe evangelske khcheżźijanstwo tak ważneho dnja.

Bayerscki trubaćeli khór, kiž njedźe 1000 dujerjow do zyła sjednoca, wotewri njedźelski khwory swjedźeńsći dźeń z wulkim namóstnym hudźbnym wustupjenjom. Najrjeńsche wjedro běsche jubilejnemu swjedźenjej spożčenje. Połdźiceho dujerjo na wschelakich namóstnach duchownu hudźbu pozritźachu. Mnohe swjedźeńske Boże słužby, kiž so we wschitkich protestantiskich zyrkwjach, na salach a pod holym njebjom wotměwachu, shromadźichu hobrske wjele mutrnych.

S najwjetscheje manifestazije protestantskeho ludu běše historiski swjedźeńsći czah, kiž so njedźelu popołdnju wokoło 3 hodź. po dróhach starego města hibaschе. Po swjedźeńskim czahu wotmě so na Maksimilianskim namjeśce wjelka evangelska manifestazija, pschi kotrejż po wjele rjećach liczaza hyła Lutherowy krutusch „Jedyn twjerdy hród je naš Bóh sam“ wulpěwa.

Wječera wutoru mjeczor wotmě so wulki powitański wječor, po tym so běchu so pop. Boże słužby wotměle. Z mnożenych wilasche pschedźiwa němskeho evangelskeho nadcrkwinskeho wuhlecka D. Dr. Kapler, ja němske knjeżerstwo rěczeche kultusowy minister Brecht, dale rěczachu zastupjer bayerskeho knjeżerstwa, bayerskeje evangelskeje zyrkwje, prěni Augsburgski měschczanoſta, zastupjer Erlangenskeje uniwersity w mjenje wschitkich němskich theologiskich fakultow, zastupjer schwajzarskeje swjatoſtowje zyrkwje, zastupjer schorytskeje zyrkwje, zastupjer evangelskich Czechow, Słowakow a Polakow a zastupjer protestantizma w Belgiji.

Dźensnischa hrjeda je hłowny dźeń za swjedźeńske shromadźiny.

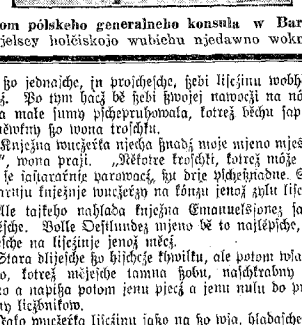
Wusudźenja.

Mała khłostańska komora w Budyschinje.

Pschiležnosć běsche sawjedła wujcheho hólca 11. komp. 12. połku němskostatnje woboru Otu Huga Hausmanna z Quedlinburga k podwuchstwu. Jeneho dnja w auguscze 1929 běsche w Kinsbórku z towarschom popołdnju po korcmach khodźił. Jako běschtaj wobaj hamaj w Schönez kosiowni byłoj, je tamnischa pinczniza pytka, so je so ji je kaschcźika móchcń je 6 hriwnami shubiła. Wó zjitwje běschtaj jenoż wojakaj. Hausmann běsche so na nujnik podał, hdyż posłužicho móchcń w jamje namakachu. Jeho wopytany towarsch běsche spał. Kinsbórski hamiski hud Hausmanna k 60 hriwnam pjenjezneho khłostanja sahudźi. Jeho powołanje so zaczinny.

Wulka khłostańska komora w Budyschinje.

Dla falschowanja liścziznow a wobschudźenja běsche wobstorzeny njebuschi hospodźerc a nětcżichi sawjedżeński agent Hermann Huber z Budyschina-Zdowa. Wot julija 1928 hacz do septembra 1929 běschtaj wón a jeho manjelska shromadnje smènki diskontowacz dałoj, kiž běchu z mjenoj pschichodneho wona manjelskeje podpisane. Huber a jeho manjelska, kotraż je nětko wot njeho dźelena, so wobstorzichtaj, so staj podpisma falschowałoj a falschowane smènki trjebałoj. Hubera běchu samo do pschepytowańskeje jatby zadźili. Lawnišći hud w Budyschinje běsche wobeju manjelskeju winowatoju Hospódnak a Hubera k 2 njedźelomaj, jeho zonu pak k tydźenjej ajstwa sahudźił. Jenoż Huber běsche so pschećiwo wuhudej powołał, jeho zona běsche so jemu podaczíła. Pschi powołańskim jednanju hud njemjeńsche ja dopokasane, so Huber njeje za to mół, so je pschirodnu nan jeho żony k temu pschihłosował. Tuż jeho wuwinowa.



Dom pólskeho generalneho konsula w Barlinje. Hjebjelscy holičiskojo wubiehu njedawno wokna.

Smènki falschował a jebał běsche mlokowy wikowar Bjedrich Gleisberg je Salomja n. Spr. Wón je hižom cżełko khłostany, ras z 3 Lětami khłostańnje dła japaleńtwa a je 4 Lětami jastwa dła spytaneho mordarstwa. Borzy po tym, so bźahu jeho 1928 je swojeho posłedneho khłostanja puschcźili, běsche we Wjernerxejach pschebywował, tam z wojerskej wudowu Mawkschowej wobkładżał a sapożał z mlokom wikowacz. Wot konjazeho wikowarja Hohlfelda w Habrachcźigach běsche sebi konja a wós kupił a jemu za to podłóżicho smènku wo 750 hr. pschepodał, kotruż běsche z Mawkschowej mjenom podpisał, ani so by wona wo tym wjedżała. — Nětnischo mjeńtra běsche wón tehorunja wojebał, so je sebi ma smènku z falschowanym mjenowaj dał 400 hr. wupłaczicz. Dalschi połnyt wot Bielohła wjenjesu oćitacz, so jemu njeje radżił. Schżachowitsi lawnišći hud běsche Gleisberga k 1 lětu a 6 mježazam jastwa sahudźił a jemu cżestne prawa na 3 lěta wotrjekł. Powołańsći hud pak jemu 1 lěto a 6 mježazom khłostanje napokoji a jemu cżestne prawa na 4 lěta wotrjekny.

§ Pschiśażny hud w Budyschinje. Srudne zwójsne wobstejnoscze roswichu so w dwajdnjowym jednanju Budyskeho pschiśażneho huda pschećiwo pinczníkowej mandźelskej Margarecze Beacze Patzeltowej dźelenej Pohlinej rodź. Plumtkez. Wobstorzena je so 21. oktobra 1898 we Wrótsławju narodźiła a je srudne dźeczaze lěta měła, dokelż běsche jeje nan notorisce wopiła. Swopredka wuknjesche wona schwadliwo, 19lětna so wojenj z wětnym Pohlom we Wrótsławju, kiž 1918 do wojakow pschińdże a so spłaknje thory wróći. Mandźelske žiwjenje bu dale a njesbożownische. Patzeltowa běsche wobstorzena, so je w lěcze 1919 swojeho prénjeho mandźelskeho stónzowacz chyła. Njehodźeschce pak so ji niczo dopokasacz, dokelż tež Pohl, kiž běsche jako zwědk słušany, niczo njewupraji. W meji 1923 wożeni so wona z Patzeltom w Žitawje, kiž běsche w hoscjenzu ke „Swědże“ z pinczníkom. Też z tutym mandźelskim běsche hubjenje trjechika. Jeje muż njeběsche ji swěrny. Mějesche tež hižom prjedy njemandźelskej dźesći z dwěmaj holzomaj. Patzeltowu winowachu, so je tež swojeho druheho mandźelskeho z płunom sajedojcżicz chyła a so je jemu dźecżo podsunyła, kiž běsche wot wésteje Neugebaueroweje rodź. Wickleinez w Drježdźanskej žonajcej klinizy zebi wjała. Swědżu wuprajichu swjetscha pschijomnje za žonu a pocżeżowachu mandźelskeho. Tak jej wuhud milisko wupadże. Lěkarśti wězowuschoje ny kuses knjeżerstwowy medizinalny rada dr. Kral wosamjenjesche wobstorzenu žónstu, kotraż je wěso samokwita sa swoje sadżerżenje, ale je stejała pod cżischcźom hubjenych wobstejnoscżow. Wot prénjeje wobstorzby su hud wuwinowa. Sahudźi ju dła spytaneho morjenja swojeho druheho mandźelskeho k 1 lětu a 6 mježazam jastwa a dła podhunjenja dóstoja k 2 mježazomaj jastwa.

Njepomérne wuziwanje sele škodźi.

Pschetrjebanje sele je pjeczа k pschetrjebanju mydła we narodnjacznem pomérje. Schtóż wjele sele a mało mydła pschetrjeba, njeje kulturny cłowjek. Wjetschi dźeł ludźi želi swoje žiwe zwjerjatka njerozumnje, a to wo wjele wjazy, hacz je tżeba. Pschewjele wuziwanja sele pak njeje mjeńo druhe, cżim so jednasche, ja prosjeschce, zebi lisczinu wobhładacz smjeła. Po tym hacz bě zebi swojej nawocži na nóz stajiła a male sumy pschepruhowała, kotreż běchu sapisane, pożnidrkny so wona troschku.

„Knjeżna wucżerka njesha hnadź moje mjeno njes nimi mjeła“, wona praji. „Nětkotre kroschki, kotreż może khuda zona je sastarańnje parowacz, su drje pschežnadne. Sanjeschwarnju knjeżnje wucżerjan na konzu jenoż zyłu lisczinu.“

Ale taikeho nahlada knjeżna Emanuelskonej zawżeże njeběsche. Volle Oestlundez mjeno bě to najsćipsche, kotreż móżesche na lisczinje jenoż mjeła.

Stara dlijesche so hischcze khwilku, ale potom wša wona pjero, kotreż mějesche tamna zobu, naschkrabnu swoje mjeno a napiša potom jemu pjeczа a jemu nulu do prénjeje kolony liczbnikow.

Jako wucżerka lisczinu jasno na so wja, hładasche wona troschku sadźiwena do njeje.

„Wy drje sesze so pschepiśała, Bolla“, wona rjekny. „Liczbnikaj dyrbjeschtej drje w druhej rjadże stacz?“

Bolla Oestlundez putny, so wucżerka wérjesche, so je so wona chżyła jenoż z polita oerami sapiśacz, a tuž japoczа so wona wótre śmjeczi.

„Że hižo prawje tak, knjeżna wucżerka, je hižo tak prawje, kaž tam śtejі“, wona rjekny. A z tutym sapocza wona, jemu bankowku za druhej jnuczjahacz.

Sprawna stara wucżerka njebě w jeje žiwjenju żenje tak sadźiwana hyła, a wona prajesche z wulkej wésteju, jo njemóże pjenjezy prjedy bracz, dónż njewě, kak je Bolla k tomu pschischła. A dokelż so tak derje cżinjesche, so běschtej janez w jstwje, shoni wona zyłu stawiznu, tak derje tu we drjewjanej babiji, kotruż bě stara so prózowała zyle jeje žiwjenje i zyłkow wobstaronicz, kaž tu we spodźiwnej bibliji z Gannal-Swenzkby, kotraż bě tych swojich i kraja wotrocżiwa dowjedła a dyrbjesche nětko hamžnu zyrkej a hamžnu wołtaż měcz, so by na nim wotpocżowała.

Knjeżna Emanuelskonej běsche dojcż porażena hyła, hdyż běsche do sastarańnje pschischła, pschetoż widżesche, so lhe-ranje pjenjez pyche pomalu pokraczuje; a njeběsche niczo sajbo woteńcz, ale jako dobra jprawna duschca, kotraż wona běsche, mějesche dobużelnosć z Bollu Oestlundez. Wona sapocza, do njeje rěczeć, so by pjenjezy tola tak nałożiła, kaž bě zebi to w spocżatku myślila. So by jej wěz hischcze pschiwabnischi sczinila, wupiśowaschе a wuntolowaschе jej radrobnje, kak kraśnje budże na dnju w zyrkwi, na kotrymż budże jej biblija na woktarju leżeć.

Ale ow ně! Rada njebu pschiwjata. Bolla Oestlundez běsche hižo dawno rozdźěena. Pjenjezy pyschachu měcz Swenzkbjerzo.

„Ale dyrbicze zebi tola rjeż, Bolla, so polita krónow njedołahaju, hdyż dyrbi so zyrkej nattwaricz“, rjekny wucżerka. „Wone njedołahaju k wjele wjazy hacz k jenemu kamjenjej w zyrkwinej muri.“

Nětkole so stara wjazy njeśmjeżerske. Tole ju samjerka. „Haj, wéża, my stare žony tudy w sastarańni, my žony tak hłupe, njewérno?“ wona prajesche, „a knjeżna wucżerka je tak mudra. Ale nětko žym cżinila to moje, a nětko pschewostaju Jemu, kotryż je njebjo a semju i niczeho stworil, skutk dokónczeć. A budźenuy wschak widżeć, hacz ma wón móz, i tym ke konzej pschińcz.“

Nětchto pożdźicho popołdnju pschińdże knjeżna Emanuelskonej k wokrjesnemu sudnikej w Jngerstrudze. Nětkole njeběsche wona wjazy porażena.

Wokrjesny sudnik stuji też hnydom k žwojenu pisańskennu blidu, womacza pjero w cżernidle a napiša žwoje mjeno. Potom pschemyślowaschе žebi trotchu, kak wjele drje dyrbi dacz. Měnjesche, so běschtej dwě krónje hyloj dosez, ale potom dopomni so na to, z kak mózným wuzmom wón we wosładze je, a tak napiša jene pjecz do prénjeje kolony liczbnikow.

Hakle tedy bě so to stako, pomyśli zebi na to, pohladacz, kajke druhe mjeno na lisczinje stejachu.

„Schtó cha je tole, kotraż Bolla Oestlundez réka a je polita krónow darita?“ wón sajdota.

Jako jeho zona wo nékim sajtkym, kotruż bě polita krónow dał, bu wona wcżijna. Stupnischi so so sadu muja hladasche wona zobu do lisczinu.

„Tu w naschej wosładze njeje tola žaneje druheje, kotraż réka Bolla Oestlundez, hacz leje w sastarańni?“

„Njeje też žaneje druheje, hacz runje teje, kotraż je so sapiśała z polita krónami“, rjekny nětko schulika wucżerka. A potom powsdahowe wona zyłu stawiznu wo drjewjanej bibliji a bibliji Swenzkbjerzow.

(Skónczenje pschichodnje.)

Drjewjana biblija.

(Pokračowanje.)

Tak jsma srosche, a w tutym lécze bě Swartijójska zyrkwinska wosada jara blisko k tomu, woprawdźitu zyrkwinsku bibliju dostacz. Ale tu sjoni stara Bolla Oestlundez zuby pschipadaze wo jawedźichi turach, Swenskbyerjach, kotrjż běchu so z Rutkeje do domiśny wróćili.

Najprjedy njesajtmowaschе so wona sa tutych ludźi dosyła. Sšnadź, dokelż wona samo tutych ludźi, kotrjż běchu wopytschežili dom a dwór, donjazu nadobu a stół, schulu a zyrkej a rowy semrjetych, so bychu cżahnuli do kraja, hdyż njewobžbožachu zaneho rublika jenje, a to prawych błasnjow wobhładowasche.

Ale jeneho dnja powědasche jej nécżto wo starej schwedskej bibliji Swenkbyerjow, kotraż běsche tji sta lét stara a jich na wschěch jich puczach pschewodźała. Wona běsche zyle zajmonjenjena. Biblije, to běsche nécżto, schtoż jalejeschce ji na mutrobje.

Biblija, kotraż běsche tji sta lét stara, kajši deje mójeschce tuta mécz napohlad? Běsche wona cżischcżana ze slotnymi pisanikami? Sšnadź mějesche wona zyły kobcz w schtyrjoch a mějesche na kóżdej stronje pisane wobrazy?

Ale hdże dyrbjachu nécżto tuczi wobohi cżłowjekoja, kotrjż njemějachu žaneje tschěchi nad hłowu, tajku drohocżinku thowacz?

Jeneho dnja w najnjuje pschijpuczowa do domu ja stary, knjeżna Emanuelskonej, sprawna stara schulska wucżerka, kotraż bě wschě dźeći wosładu cżitacz nawuczila. Wona mějesche swoju hromadźeńsku lisczinu ja Swenzkbyerjow, a pschijdże, so by so wopraschała, hacz njecha so pschedsteji-cżeć z nécżotrymi krónami sapiśacz.

Wot jeneje je starych wėso njemójeschce žebi wona nécżto rjec, ale dokelż běsche nétko hižo jónu w dawje, chżyschе z nimi radu hadźinku posjedowacz. Khodźiwschi je jeneje stawy do druheje, pschindże na tajke waschnje też k Bolle Oestlundez, kotraż pschi i twarkami a rózicżkami wobpjelnjenym wolnje w žwojej komorzy sedźeschce.

Stare žony w sastarańni maja malu žłabosć za to, staji-nje kóżdej dyrbjeć, jchto so we wosładze stawa a podawa, a tak njesmérowa so stara pryedy, dónż njewědźeschce, cżehodla to wucżerka pschischła. Ale kédy so bě zapschała, wo

Smjerć!

hač hubjene pšchiwučenje. Kak často widźiš w hoscenzach, so hólcy ani njewopytawšchi pšched nim stajenu pozbož, hnydom šelawku bjerje, so by swoju zbož dožrał!!!

Wjazy 6—7 gramow za dźeń njetrjeba žadyn człowjek wuživacy, a tola žu mnohi, kotříž tři a schtyri krócy wjazy toho trjebaja. Mnoho šele wabi mjenujazy žerchenje, a wo swojich dalschich leźbach kasy zazy wobdźelk kewč (Blutkreislauf) kaž też pšchezrowanje (Stoffwechsel). Pschiwisowarjo žyrinowoje zbože (Rohkost) so stajnje na to powolaja — a w tutom dypku maja woni po prawem prawje — so žyrinowa zbož žanu abo skoro žanu šel njetrjeba.

Dźenžnischje człowjestwo, kiž je w swojim zytem walschnju sežiwjenja dozyla pomérnische, hač pschedchadźaza generazija bź, wobmjesnje wuživanje zbožneje šele bjez tutoje pschicziny. Ale najwjace to so pschezo hischcze pschewjele wobeli. Tudy saraczecy a prawu měru dźerzecy, to njeje jenož pschikadnja hygieny, ale też dźaźnjow. Pschetož malo šelene a mile zbože klodźa tola wjele lepje, hač jakne a šelene. To je hischcze nahlad krjedźnowotka, hožcz cźinjachu kmanosecy zbože wot teho wotwitźmy, hač bź prawje žyzna na jatym cźmcy. Dźenža je nawopaczny nahlad swoje prawo dostał, a tón dyrbjał wschudže so sakorjenicy.

Zdźelenki z posedźenja měšcanskeje rady 24. junija 1930.

Ssamoinstalazija milinarnje.

Dla rjadowanja samoinstalazije pola milinarnje ma so měschcanskim sastupjerjam pschedpoložicy sežehowazy namjet, kiž je sjednoczeny milinarsti a dojednarsti wubjerk sestajak.

1. Instalatěrozjo maju prawo w zynym sastarańskim wobwodze milinarnje w měsce kaž też na wjach, instalazije wukonjecy.
2. Prawo milinarnje, instalazije wukonjecy, wobmjesuje so na sežehowaze pady:
   a) wschitke instalazije z wyšotkim napjeczom we woknježu milinarnje.
   b) Pschiprawy nistoho napjecza we fabrikach.
   c) Instalazije w měschczanskich twarjenjach a wustawach; wjetsche dźěła maja so mjes instalatěrow wupisacy, pschi cźimž šmě so milinarnja na konkurrenzu wobdźelicy.
   d) Milinarnja wsda so instalazijow w měsce a we wjach, kiž z městom mjesuja. Hewak šmě milinarnja na wjach njewobmjesowane instalazije wukonjecy.
   e) Pschedawanje elektristich aparatow a pschedmjetow ma so milinarni na wjach pschewostajicy, w měsce ma so instalatěram polscicjecy wěste zjadowanje, kajkeż staj jo měschczanskaj kolegiji pola pkunarnje hižom dowolitoj. Potajkim so instalatěrozjo z milinarnju sjednoczenu k zhromadnemu pschedawanju elektristich wěžow. Doniž k tutemu sjednoczenju njedóidže, wobsteji dale prawo milinarnje, po kotrymž šmě też w měsce elektriste aparaty pschedawacy.

Sastarańste nuzowe dźeła.

Wobsamknje so jako dalsche sastarańste nuzowe dźeło wutwarjenje Richard-Wagnerskeje dróhi z pscheryczom dróhi na Wuriści pucy.

Należnosc herbstkeho twarskeho prawa.

Rada pschihłosuje, so so ležownosc herbstkeho twarskeho prawa pscheda, tuny kiž ma prawo k herbstemu twarej.

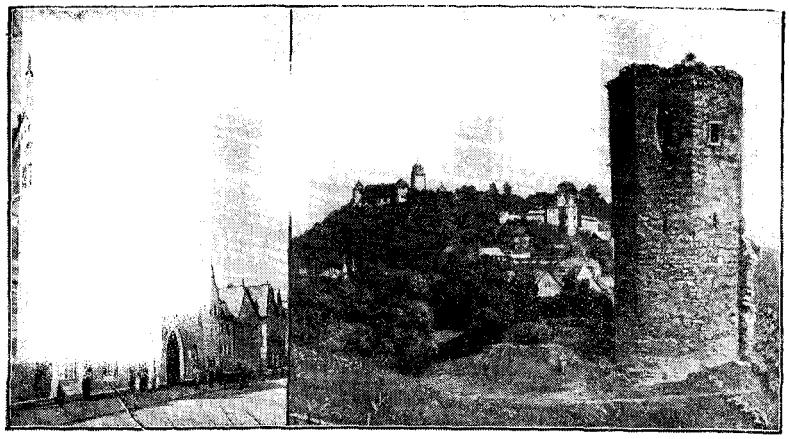
Pschiwabny platat.

Pschihłosuje so, so so nacźisc k pschiwabnemu platatej wot knjeza wumjelskeho molerja Rudolfa Warneke kupi.

Přilopk.

* **Se hynowej wónju morjeni.** Na jarmje jendźelskeho hrabinstwa Warwick pschisadźichu wóndy wobdźerc a dwaj cźeladnaj na njewschědne waschnje swoje žiwjenje. Jónu rano bź so dźelacjer farmy na lubi do dźela dat, nawoženje žywo do hromady swojich a kruče sleptacy. Dokelž muž psches měru dołho wuwosta, poda so wobdźerc z cźeladnym na lubju, hdźež nadeńdże dźelacjerja bjez wědomja na semi ležo. Pospytajo so jeho bžbnycz, padnyschcitaj też wobaj pomocnikaj do womory. Hdyž jich posoźicho namatachu a won wunješechu, bźchu tjo muzaj bjez morwi. Kaž jawolany lěkař, dr. Allot, rosprawjerjej Londonskeho „Daily Telegraph“ powdadasche, bé so wón žam injemozu sajal, hdyž bé na lubju stupił. Cźłowjeka njeje mózu, w tajkim powěstje dźeje 30 sekundow žiwy wostacy. Ssmjerc pschidźe wot sajsodźenja z plunom (Kohlenoxydgasvergiftung.) W ktopitjach jendźelskeho katastrofa je so tajki pschipad pěkni krócy zapisał. Najstarschi burjo njemóža so dopomnicy, so bychu na žitnej lubi je žyzna wustupowaze plumy z tajkej mnohosocu a mozu pokasale, so bychu cźłowjeki wobcźežne, wjele mjenje hakle straschne byli.

* **Precz z cźetu!** Ani jetlicźi a knefle, ani schtlenczane wocźi klankow, ani jenczely njejsu za baby (małe dźěcźko) tak straschne, kaž cźety a wuje, hdyž bodźa a dobri pschecźelo! Tale satrachaza woprawdźitosc je z wušklodom pschepytowanja, kiž je jpytnita towarschnosc Sjednoczenych Statow cźinila. Wona je w Chikago rosprawu wo wocźehowjenju dźecźi w najstarschej starobje wojewila a so wuprajila, so wjele mjenje dźecźi z pożrěwanjom nekatrich njepschezrojomnych wězow schkoduje hač z pschejara lubosczywym a njepedagogiskim jadźerzenjom pschiwusnych a kreiwnych pschecźelow, kotříž je je swojim pschenazenjenom sabjypaju a kožoczłuli systematiste wocźehnjenje pschepowkuja. Jako wobsebje njesbožowny pschedstaja so wobkhad babyjow z cźetami, tak so je so w amerikanskej pedagogiji hežko wudako: „Precz z cźetu!“



Montobour, městačko we wjecornej Němskej we tak mjenowanym Westernskim lěsu swjeći lětsa swój tysaclětny jubilej. Z lěwiey na našim wobrazu widźimy radnicu, wosrjedźa sary hród a z lěwicy wječu wěžu, powostank nědhuseho wobtwjerdźenja.

Hospodarski rozhlad.

Sorjedu 25. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,367	100 českosl. krónow	12,439
100 šwajc. frankow	81,225	100 franc. frankow	16,45

Barlinska bursa wečera skónčnje sasó wožiwi. Kursy efektow sasó žiwjenja postupowachu. Wiki z dołhimi a rentowymi liseźinami běchu mérwe, bjes toho, so bychu so kursy two wjele pschemenike.

Produktowe wiki narjazu so zhrabacy. Też wečera měrne wostachu. Placźiny pschenzy popuschczowachu w hotowym zornje wo 15 pj. a też w termijowym wikowanju. Wečera placźesche zentnar

w Barlinje

pschenzy 14,85—15,00 hr., rožki 8,60 hr. hač 8,85 hr., nałymkeho ječmjenja 8,40—9,20 hr. a wowsa 8,50—8,51½ hriwnow,

w termijowym wikowanju

za julij: pschenzy 14,02½—14,55 hr., rožki 8,47½—8,45 hr. a wowsa 9,00 hr.;
za september: pschenzy 12,95—12,90 hr., rožki 8,70—8,67½ hr. a wowsa 8,50 hr. hač 8,51¼ hr.;
za oktober: pschenzy 12,87½ hr., rožki 8,77½—8,75 hr. a wowsa 8,75 hriwnow.

Pschistajeja:

Holzu do domu, Stukez mlokarnja w Wałej Wodźe.
„ Brosez konditarnja w Hródku.
Pschenicza, Ssmola w Radworiu 52.

Na pschedaj:

Kón, žrjenjospjelny, Schütz w Pumpje pola Hródka.
Wós, dźěcźazy w Khojanach, Sahrodkowa haza 1 pola Hródka.
Pata z kurjatkami w Hródku, Wilhelmowa haza 91 na lěwo.
Ssloma, rżana a wowsna, Skopa w Sskowej Borschcezi.
Ssloma, 9 zcnt. Schaza w Zicejenju.
Gramofon w Budyschinje, Moricowa haza 1411I na lěwo.

Ssudnistwo na pschesadźowanje

schtwórtk 26. junija 1930

w Budyschinje na Sudnistwje, dop. w 9 hodź.: Wschelake meble, hudźbne stroje, maschiny, radia, husle, žonjaze, mukaze, hólcaze, holczaze a dźěcźaze drasty, wobucza a schaty, cźasniki, mjetelzy a schcźerze, gramofony, 6 zcnt. dźeczeloweho žymjenja, 6 zcnt. běrnjazej muki, zcnt. kokola, 2 zcnt. hoczkow, mšty nowego korenja, mech zylich nalikow, 4 zcnt. mudkow, zcnt. makaronija, 2 zcnt. hrócha, 2 zcnt. grisa, 4 wowobnych rosmjeczankow, 2 zcnt. tikkow, wupschestrjenj, awta, 4 měchi rajsa, wosy, wahi a kachle;
w Haschcrowje, w „knježim domje“, dop. w 9 hodź.: Sofa, pisanske blido, muzaze a pachołaze wobleki;
w Kamjenzu, w kasarnach w domje malschinskich tkłowm, dop. w 10 hodź.: Cźasniki, meble, 30 ltr. wina, schijaze maschiny, wobucza, swjeżschane koschle, kokejowe fundobja a podobny cźaxr;
w Lubiju na Sudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, klawir, draschcla, kamowa poškadnja;
tam na finanznym hameze, dop. w 11 hodź.: Ssynowobroczak, młócźawje.

Pjatk 27. junija 1930

w Kulowje, w hosejenzu „K tjom krónam“, dop. w 10 hodź.: Hospodarski wós;
we Wulkich Sdzarach, w Ssykoriz hosejenzu, dop. ½12 hodź.: Gramofon a schijaza maschina.

Ssudnistwo wojjewja.

W konkursu nad samóžencnym skałowego najeńka Marja Halgascha w Budeschczach cźo. 9 je žud dalschu termiju na pjedu 16. 7. 30, dop. ½11 hodź. do Budyschina na Sudnistwo, stwa 141 swołał.

Sapisli.

Do sapisła samóžencnjeho prawa, so blidarski mischtr Pawoł Ota Mischnar w Barcze, nima prawa na sarjadowanju a wužiwanju samóženja swojeje mandželskeje Hany Hilžbety rodź. Lukaschez.

Konkursowe powjesce.

W konkursu nad samóžencnym drjewoweho wikowarja Jana Bieganskeho w Budyschinje na Löbrjskej haźy, je žud dalschu termiju na pjedu 16. 7. 30, dop. w 11 hodź. do Budyschina, stwa 141 swołak dla nuczenjeho wujednanja.

W konkursu nad samóžencnym cźažnikarja Kurta Mauera w Budyschinje na Kamjentnej haźy 17, je žud sa jarjadnika měschczańskeho žudnika Ernsta Kobanju we Budyschinje na Kaeublerowej haźy 6 na město prawidnika Sandnera postajił.

Wosjewjenje.

Dowolnosc za schczipanje holanskich jahodow, wudawaja so khartki po 1.00 hr. wot 25.—27. 6.30, pop. wot 2—6 hodź., posdźischo po 1,50 hr.

Hajnkowanja na Winizy pola Ssmjeczkez a we Laśku.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotlijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Placźiny po złotej hriwnje.

	24. 6.	23. 6.		24. 6.	23. 6
Pšeńca	297-300	300-304	buny	15-17,00	15-17,00
rožka	172-177	172-177	woka	19-21,50	19-21,50
nar. ječmjeń	—	—	módre lupiny	15-19,25	15-17,25
nal. ječmjeń	168-184	168-184	žolte lupiny	21-23,50	21-23,50
wowa	150-161	150-161	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	11-12,00	10-11,80
pšeńč. muka	33 41,75	33-41,75	lany wósušk	16-16,50	16-16,50
rżana muka	22-24,90	21 24 75	boen. melasa	—	—
pš. wotruby	7 8,10	7-8 10	pjerni, kruški	12-13,70	12-13,20
rżane „	7-8,00	7-8,00	pyno, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,54
raps „	—	—	rżana słoma	0,80-1,00	0,85-1,03
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	josenź „	0,70-1,85	0,85-1,01
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
pjeluški	17-18,00	17-18,00	ječna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Placźiny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

24. junija 1930. Placźiny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 147.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	58—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	55—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	52—54
Mjenje picowane wšěch starobow	47—50

Byki: 319

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	56—57
Połnomjasne, młódše	54—55
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	51—53
Spatne	48—50

Jałojcy a kruwy: 436

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	44—49
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	33—37
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	26—30
Mjenje a špatnje picowane	—

Cźelata: 2600.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	65—71
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	55—65
Špatne (4.)	40—50

Wowcy: 4818.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	62—63
Starše wukormjene (2.)	55—60
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	45—52

Swinje: 9235.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	60—61
Wukormjene	61—63
Mjasne	62—63
Špatne	62—63
Rancy a kundrosy	53—54

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerl w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Brězynach. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a dźěl Smolerjec knihiščerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom mjez zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin płanje přiwozdźić. Prawa a winowatosće abonentow wuńasnja nadrobnje wumjenjenja mjez banki kiž Serbske Nowiny hdye a hdye wozjewja.

Čisło (Nr.) 146 — Budyšin — Štwórtk, 26. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Němski minister Curtius wo zwonkownej politicy.

Němski žejm je žrjedu počał wo wudawkach ministerstwa zwonkownych naležnosćow jednacz. Ssejmowy wubjerk je ſ tychle wudawkow 185 000 hriwnow wuschmórnył. Pódla toho je minister Curtius zdźělił, so hischće 480 000 hriwnow pschi wudawkach za personal wukutuja. Kritiku statneje liječernje na jenotliwych wudawkach zwonkowneho ministerstwa minister někotre zmylenja sadźudźowasche, tola tajke padły dyrbja so jako wuwsacza wobhladowacz, dokelž hewak w zjawnosći měnjenje nastaiwa, so w zwonkownym ministerstwje njeroda knjezi. Zwonkowna słužba je so jako khmany instrument zwonkowneje politiki němskeho knježeństwa wupruhowała.

Minister potom k zwonkownej politicy pschešikowa. Na čoło wuzwobodźenje Porheinskeje staji. Wón nachje wo tym rěčzeć, hač by druha politika ſ runje tajkim abo wjetschim wuspěchom možna była, ale dha jenoź na wuzwobodźenje jako na podawk spominacz, kotryž fóldu wurobu ſ najwjetschej radosću napjelnja a sačucje hromadźe sluschenja sdźěwaje. Minister so porheinskemu wobydlerstwu dźakowasche a zdobom na ministra dr. Stresemanna spominasche, kotrehož mjeno je se stawiznami połsčednich lět njesahinicze swjasane.

Minister so potom pschećiwo hłosam žwětowneje zjawnosće wobrocźi, po kotrychž Němska po wuzwobodźenju Porheinskeje žiwoje twoprawdźite wotmyslenja wotkrywa a swój wěrny kharakter pokazuje. Saměrny němnske politiki so po zyłym położenju internazionalnych poměrow złožuja. Budźemy so prózowacz, so pokmu politiku žwobodu a runoprawnosću Němskeje dobudźemy.

Pschi wschěm tym smjerjemy psched wočomaj, so naš sakhowanje měra najbóle sajimuje. Wo Saarski kraj budźe so wot nětka ſ wobzběhym dorazom jednacz. S wotmołwjenjom na Briandowy wopomnjeńſki spiš budźe so knježeństwo w bližschich dnjach sadźěracz. Powschitkownje je so dźensa spóstało, so je zhłubiska solidarnosć europiskich krajow trěbna, so by so hospodarskej nuzy wobarało, hačrunjež so pschewidźenju tajkeho plana wulke wobzežnjosće napschećiwo stajeja.

Minister potom wo **pozajhach Němskeje k bolschewiskej Ruskej** rěčeše. Wjes dwěla dotalnej němsko-ruskej politiki zhłubiske pschemjenjenje hrosy. Nadźijamy so, so jednanje němsko-ruskeje wurunzeje kommisije k dobremu praktiskemu wunoschku dowjedźe. Dźe wo to, so bychu so srěčenjowe pozajhi wot nutska sazo wožiwiše a so by so pozdźiše dwělowanje wotstronjo. Potom budźe so hromadne dźěło k wobzběhnemu wuzitkej mózy dale wjesć.

Wulki dźeł naschich pschichodnych politiskich nadawkow ma so w ranju pytacz. Tohodla dyrbiny pozajhi k naschim rańschim žuboram, wosebje k bolschewiskej Ruskej, nastarosćiwischo hajicz.

Khěrre njepokojenje žu w zjawnosći **němsko-polske napjetne pschipady** słudźiše. Rosćudnje dyrbja so wěste wukrajne hłosy wotpokazacz, so žu so takle pschipady se němskeje strony ſ pschemyšlenjom wutwolake, so by so kedźbliwosć na nanjezite poměry w ranju wobrocźila. Nam njeje trjeba, tajke krótki natrjecz, so bychu so nanjezne poměry wobžněwěrile, kotrež dyrbja fóldomu rosumnemu cźłowjekej dawno znate byez. Kaž jara dyrbja so takle pschipady wobžarowacz, by tola wopak było, je ſ **němsko-polskim wikowanjom** swjasacz. Minister potom wikowanske srěčenje ſ Polskej sakitnje a pyta wobmyslenja w nastupanju dowoła swini a wuhla wotpokazacz. Też nahłowitne **wikowanske srěčenje ſ Rumunskej** so bližsche dny němskemu žejmej pschepołoži. Wobzežne ma so stónčnje wobsahnjenje wikowańskeho srěčenja ſ **Awstriskej** powitacz. Na kónzu minister na to pokaja, so stej znuškowna a zwonkowna politika mjes sobu twjerdze swjasanej, a so je wuspěšna zwonkowna politika jenoź **na sahwěčenym znuškownym podłožu možna.**

(Mjes tym žu też komunistowje namjet na wuprajene dowěrjenja pschećiwo zwonkownemu ministrej Curtiusej sapodali.

Swjedźeń Augsburgskeje konfesije.

400 lětny žwjedźeń Augsburgskeje konfesije je so wutoru ſ powitarskim aktom wotewrił. President němskeho evangelskeho zyrkwineho wubjerka D. Kappler mějesche powitarsku rěcź. Najprjedy pismo **němskeho prezidenta** cźitasche, w kotrymž tón praji, so so pschi tymle pracźowanju evangelskeho khcheješćijanjstwa horliwje wobdźěla a pišeje, so by dopomnjenje na reformatorske wusnace města Augsburga pomhało, khcheješćijanske smyslenje we němskim ludu zakhowacz a pohłubjicz.

Dale D. Kappler pismo němskeho znuškowneho ministra **dr. Wirtha** wosjewi, kotrehož posledna rěka: „Njech ſhromadźizna na historiskich měsnach k znuškownemu pohłubjenju w smyslu khcheješćijanskeho ſhromadźenstwa dowjedźe a daloko psches wobdźělnikow wósebje wobtwjerdźi, so móże so kulturna kriza pschitomnosće jenoź potom pschewinować, hdyž nade wschěm dźěłacym **nabožne wérne hódnosće** sahe knježacy wliw dobudźe a **pschi wutworjenju pschichoda nad ludowymi konfesionalnymi pschećiwnosćemi rosčahujejo hobuskutkuja.**

Potom so justizny minister dr. Bredt słowa jimasche. Praji, so Weimarska wustawa njeje nahladnje njepschećelska, ale po žwětowym nahladze neutralna. **Někole je nuzne, so so protestantizmus krucze hromadu swja'a.**

Bayerski kultusowy minister dr. Goldenberger praji, so bayerske statne knježeństwo derje wé, so je tónle zyrkwinty dźeń za žiwjenje němskeho protestantizma wulku ważny.

Generalny strajk w Sevilli so zhórši.

Generalny strajk w Sevilli je wutoru do revolucionarnych formow pschešoł. Strajkowarjo su wotpjet do pokiźitow rasnuli. Hač dotal su 2 morweju a 15 cźežko ranjenych hlowjezli. Nětkle 200 wobsudow je sajeli. Wobydlerjo pschedměstow su raczišny natwarili a ſ nimi drohi sawrjeli. Sevillski gouverneur je dźěłacerjow namołwił, so bychu so k dźěłu wrócźili, hewak wobtehnjenski staw pschipowědźi. Knježeństwo je gouverneurej wschě pokmoży dało, so by porjad wobnowił. Wo posledních powěsćach je deputaziju strajkowarjow pschijak.

W Jendźelskej bjezdźěłosć sylnje přiběra

Liczba dźěłonjemjerjow w Jendźelskej je 15. junia 1 885 300 wuczinika. Pornjo rosprawje, 2. junija wosjewjenej, je liczba dźěłonjemjerjow mjes tym wo 110 193 pschibyła. Loni je w tym samym czasu w Jendźelskej jenoź 763 000 dźěłonjemjerjow było.

Polodniši kříž nad Atlantiskim morjom přeletał.

Awstralski kapitan Kingsford Smith je se swojim lětadłom „Polodnišchi kschiž", ſ kotrymž je psched dwěmaj lětomaj ſ Ameriki do Awstralskeje leczał, 24. junija pschi zwitanju rano ½6 hodź. ſ Dublina w Jrsku na leczenje do połnóżneje Ameriki wotleczał. 25. junija rano ½8 hodź. ſ Newyorka powěsćej dóńdźe, so je „Polodnišchi kschiž" Cape Race na kupje Foundlandźe pschełeczał.

Po poslednjej bjesgratowej powěsći ſ „Polodnišchego kschiża" je praji, so je kapitan Kingsford Smith nadźija, so wokoło 6 hodź. ſ Foundlandskemu brjohej doleczi. Lětadło je tołsty mótu nadeschło. Poměry wjedra su hewak pschichodne. Lohki polodnišchi wětr dujesche.

Wodźej wjedraćnje w Newyorku powě, so wumjenjenja za leczenje ſ Europy do Ameriki njejsu jenje njepschichodnische byle. „Polodnišchi kschiž" je mjes Newyorkom a Newfundlandom dyrbjał wurjadnje njepschichodne wjedro pschewinować. Nětcźišche wětry su dosći žylne, so bychu mohle lětadło snjemóžnicz bjes dopołnjenja benzina w powětrje ſ Newyorkej doleczeć, abo je nutrjekać, so by ſ brjohej stata Maina pschińdźało. W Portlandze w stacje Maine lětadło ſ 300 gallonami benzina cźaka, so by „Polodnischemu kschižej" napschećiwo leczało a jeho nadobk benzina we powětrje dopołnił. Bjes prjedawschego zwucźowanja pak maju tónle manever za straschny.

Bamž skhorił.

Kaž so ſ Roma powě, je bamž posledni tydźeń na swoje stare pucherjowe cźerpjenje skhorił. Jeho strowosću je so wosebje jandźenu njedźelu pohubjenschila, dokelž jebi njeje wsacz dał, ſ by schtyrihodźiniku napinaczu Božu

Přewozmje Dietrich financne ministerstwo?

W **němskim** žejmje ſ tym licza, so minister Dietrich finanzne ministerstwo pschewozmje. Wón je frakziji demokratisk. ſrowy nowy nacźišć pschedkhodnow k wurunanju njedostatka w hospodarskim planje pschedpołožił. Jeho nacźišć je prawidlam bliži, kotrež je sozialdemokratiska strona wudźěłała. Na wich waju so wudawki snajmjeńſcha wo 100 milijonow smjeńſchicz a je dokhodny dawk powjetschicz. Dietrich nochze so nulowego wopora wobdacz. Sastojnikam němskeho stata, krajow a gmejnow dyrbja so jako wosebity dawk ſ jich dokhodow 2 hač 3 procenty wotcźahnyez. Hač do lětnych dokhodow 2000 hriwnow dyrbja sastojnizy wot nuleweho wopora wuſwobodźeni byez. Pódla toho ma so ja wschě lětne dokhody psches 8400 hriwnow dokhodny dawk wo 5 procentow powjetschicz. Dietrichowe dawkowe plany pak hischće njejsu twjerdże postajene.

Němska ludowa strona, demokratoje a hospodarska strona Dietrichowemu dawkowemu programmej njepschichłonjuja. Njedźiwajcy na to pak je so knježeństwo rosdźělało, so je so žadanjam pschećiwnikow finanzneho programma njepodcźišnje a je so jón, jeli so budźe trjeba, ſ **pomozu stawa 48 němskeje wustawy pschewjedźe.**

Wobzamknjenje němskeho sejma.

Němski žejm je namjet, so by so **špalenje cźełow runja pozjebanju** stajiło, sacźišnył.

Dale je so ſ pschihłosowanjom wschěch měschcźanskich stronow wobzamknło, so maju so naprawny pschećiwno tak njenowanemu kulturnemu bolschewjizmej cźinicz, ſ kotrymž so nabožina, dobre poczinki, porjad, autorita a stat pschekasaja. Wschě prózowanja, kulturny bolschewismus we schuli, ſ radiom, dźiwadłom, hudźbu a druhimi pschedmjetami dźiwjesej, dyrbja so potłocźicz.

Druhe wobzamknjenja žadaju reformu protiki, pschedpołożenje sastojnistwa sakonja, pschećiwanje hojerjowym picźkow a bjesalkoholnych hoscźencow a pschepytanje Lübeckskeho mrěcza dźěcźi.

*

W poslednjej nětcźišchi ministrow je so žrjedu wo finanznym **programmje dopołna pschesjenosć dosahła.** Nutsowy wopor so njeje spuschczał, tola je so na 2½ procenta snjizł. Němski kanzler dr. Brüning je dźensa do Neudecka, hdźež němski president w tu khwilu na zwojim tamnischim kuble pschebywa, wotjěł, so by jemu wobsamknjenja němskeho knježeństwa zdźělił.

Němskonazionalni Curtiusej njedowěrjenje wupraja.

Němskonazionalna frakzija je žrjedu w němskim žejmje předowaju resolusiju sapodała: „Němski žejm cźahł wobsamknjeż: Němski zwonkowny minister nima dowěrjenje němskeho žejma."

Pruski sejm so njerozpušći.

Pruski hospodarski plan je so žrjedu popołdnju ſ 230 pschećiwo 8 hłosam pschijał. Kaž je znate, su zapósłanzy opposizijskich stronow wotpohłosowanja so žadalujo dozpite, jo so dla njedobałajeze liczby pschitomnych zapósłanzow njeje płaczaze wothłosowanje stacź mohło. Też tón króć je so tónle manever zpytak. Pruskemu knježeństwu je pak so poradźiło, wschitkich zapósłanzow zwojich stronow we žejmje zhromadźicz, so dě žejm k wobsamknjenju khmany, a so je so wjetschina sa statny hospodarski plan zwjedła.

Pospěšene zwołanje saksskeho sejma.

So by so zwołanje sakskeho žejma popěšchiło, wodźej žejmskich wólbow zapósłanzow namołwi, so bychu jemu hač do pschichodneje wutory zdźělili, hač wólbu pschijimaju abo wotpokazaju. Wólbny wunoschk so wotoru zwjedźi. Jeli so wschitcy zapósłanzy tule próstwu dopjelnja, je žejm hižo konz prěnjeho tydźenja abo zapoczat druheho tydźenja julija zwoła.

Troch Němcow w Čechach jako spionow zajeli.

Kaž so ſ Litoměřic powě, su tele dny w tamnischich stronach němskeho molerja a kublerja Hermanna Heidu, němskeho stacźana Sandrocka ſ Zerbsta a němsku stacźanku Hildegardu Bregenzerez je Singena dla wobhonjenstwa zajeli. Sandrock a Bregenzerez na Heidowym kuble dźěłachtej. Heida je pjecza w jenych němskich nowinach wulkoněmske ideje zastupował a so ſ tym pjecza pschećiwo cźěskoslowakskej republiku schkitazemu zakonjej pschešoł.

służbu pśichi ilładnosći žywjatopśajenja sam wotmĕł. We Watikanje i wulkej starosću na lĕkarske źdźeleńki kedźbuja.

Marinkowič wo jednośe Małeje ententy.

Jugosłowjanski minister wukrajnych naležnosćow Marinkowič je w żelezniśkim cźahu rospšawnikej nowin „Pešti Napló“ wosrĕčenje pśichilowił. Minister praji, so budźa so konferencu Małeje ententy na Schtrěbskim Plešu hłownje z Briandowym namjetom sabĕrać, kotryž je po jeho mĕnjenju niz jenoź pśichwjedźliwy, ale pomyślnje teź najlĕpšichi. Pódla toho budźe so na konferencu wo hospodarskim zhromadnym dźĕle rataśišeju statow Małeje ententy, to je Jugosłowjanskeje a Rumunskeje, jednak, pśichi cźimž budźe so teź na sajinu Cźeskosłowakskeje dźiwaś. Na praschenje, hač budźe so wo nawrośe Habsburgskich jednaś, minister Marinkowič wotmolwi, so je to možno, niz pak wośte. Praji, so Habsburgšyn njemóža ženje we Madźarsku knjeźiś a so tam njemóža wrośiś. Na prajchenje, hač Pólika do Małeje ententy zastupi, minister wotmolwi, so je Mała ententa trojosmjask a so mjes tśimi wobdźĕlnikow sprĕčenja njemóže žadyn schtwórty stupiś.

*

Cźeskosłowakski zwonkowny minister dr. Beneš je jenemu nĕmskemu nowinarjej z pohladom na Madźarsku rjekł, so je śišćišchego Małeje ententy hižo dlśichi cźaš postaśenc: Wšykne tśi staty Małeje ententy na tym wobstawaju, so by z rowne sprĕčenja a wschs z nimi swiśowaze dojadowanja njepśichemĕnjene zachowali. S dorazom dr. Benešk praji, so nawrót Habsburgskich do Madźarskeje nĕtkole njewoczakuje.

Spśeśenca w zastwie w Rangoonie.

We wožrjedźnym zastwie w Rangoonje, w jendźelskej Indiskej, su jeźi śladownju brońjow nadpadli, so zśelbow a municije zmozowali a nadpad na zastwowych straźnikow typtali. Wojeska policija do khłostańzow tśelesche a sa dwe hodźinje spjeśeńsu poraźi.

Nadrobniśicha powĕść praji: Wojeska policija je 40 khłostańzow a dweju dohladowarjow Rangoonskeho hłownego zastwa, hdyž typtachu, z zastwa cźekneli, potśelała a 60 drubich khłostańzow granila. 200 khłostańzow typta cźekneć. Kajšeje pśichcźimy dla, njeje hišchcźe rozsudźenje. Myślja źebi, so su nĕkotši wožebje spjeśeńsi khłostańzy drubich khłostańzow wobrĕčeli, so bychu so spjeśeńsy pśichiłamkali.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 26. junija 1930

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0 a thermometer +28 wodnjo. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —2 a thermometer +16 w nozy. Dźenja je mkody mžawčk. Pśichadźenak staja njewobstajne wjedro. Tola šu lohzy njewjedra možne. S wječora pśichitkadźa nižiny a we połnozy teź nižiny nimorzahaja. W połonju hač do rańšcheje Europy cźahnu so wyšchiny. S toho wšyknego móžemy hudźiś, so nasche wjedro nikto bóle šcherjaśe ras pśichwosunje. Pola Bórka su hižo samcźerawschim nasijmuny jecźmjeń sałykli. Na wuparach a pśikach staj rośka a wonjeź pśichmatej. Pornjo kónchim kĕtka wo dwě njedźeli pśedy sałyhu. Jutśe pjatk khadźa słónczko 3,41 a khowa so 8,24 hodź. Mĕžačk khadźa rano 3,58 a khowa so wječor 9,54 hodź.

— **Listowe znamki.** S pśichiležnosću wuprósdnjenja Porheińskeje wudadźa so 8- a 15pjenjezkowe listowe znamki po mustrje pósledniejho wudawka, na kotrejž dolnim tónzu budźe cźorne naczišćowane „30. Juni 1930“. Němskostatna cźišćerńa telko tutych znamkow naczišćeju, kaž so sa nĕkdźe potdra mĕsaca pśichetśeba. Snamki sapoczinu so 30. junija pśichedawaś. 8- a 15pjenjezkowe znamki bjes tuteho wobzamknjeńša naczišćenja budźe so hakle sasa pśichedawaś, hdyž budźa wopomnjeńše znamki wupśichedate.

— **Radupodawanje.** Blišśe darmotne radupodawanje sa žkabomyślinych, na padawu khorosć cźerpjazych a duchakhorych wobydlerjow města Budyšchina budźe žrjedu 2. julija wot 11 hač 12 hodź. w mĕšchćańskej khorowni.

— **Matorentuarjam** wuplaćuje so podpjera na mĕsaz julij wutoru 1. julija dopołdnja wot 10 hač 12 hodź. w Ssejmowni na Hradowskej haźy 10 po jenym škodźe wot 11 mk 41.

— **Padnišchiwo.** W nozy wot 24. na 25. junija 1930 khadnuchu w Holbinje (Taubenheim) na dwórnaj mĕšnomaj por wyšokich muzazych schnórowańskich stupnjow, por brunych muzazych niskich stupnjow, wulkosć 42, blyschu bócźki, zyrobu a 6 wichćalkach kluczow. — Wo wobzowne z dźĕlenja prošy kriminalne wotdźĕlenje w Budyšchinje abo zandarmstwo we Wopkej.

— **Do mĕšchćańskeje khorownje** dowjesechu wutoru dźowku jeneho tudomneho pšchekupza a žłužobnu. Holzy bĕšchtej z benzinom drastu cźišćikoj a bĕchtej z drastu pkomjenju na pkunowym warjaku pšchebliśko pšchiśchkej, so so wona sapali. Domjaza holza so na hkowje, wutrobnu a rukomaj cźekło wopali, žłužobna pak nošy niže kolena.

— **Njeboże z automobilom** sta so žrjedu dopołdnja wokolo 9 hodź. na Wjelkowskej dróhy pśichi żelesniśkim pśichekhodže pola Židowskeje elektrikeje zyhelnicźe. Wětrowski wošobowy automobil chazyše na tutym mĕstnje sapśichaj pśichesćěhnyc, pśichi tym poča so wjerhacź, srały do wobthadneho znamjenja a kilometrisćeho kamjenja, na cźož so na kolije cźišnu. Wós so cźekło wobschtódźi, so dyrbjachu jón wotwjesć. Tśi wošoby, kiž w automobilu žedźachu, hischcźe žbožownje woteńdźechu. Pjeća jenoź jedyn je so na hkowje lohko sranił.

— **Sto dyrbi** być sschcźerdźe napojeny. S koła ichtiarjow stotu so nam pśiche: Cźehnivny stót dyrbi so niz jenoź w hródźi, ale teź duzy po puzu cźakeśišcźo a schcźerdźe napojicź. Potom móže diwźaj kapje cźahaś. Njedóstanje cźelo dosć wjele žiokolcźow, žydnje so kreb. Sćěhtwk toho je muczność, druhdy samo sezahanje słowza. Teź małym domjazym swĕrjatam njech so cźasto cźesćiwa woda podawa. Sajimawe je wobkedźbowaś, so pśichiwjedźene swĕrjata, njemĕwšchi knjesa, kiž su cźasto dny dołho bjes jdźe wokoło běhale, w mnohich padach najprjedy žadosćiwje ja nopachom z wodu du a potom so hakle nažeru. S toho je widźeś, so cźerpja bóle pśiche njedostatk na wodźe hač z hłodom mrśa.

S **Klukscha.** Dźenja rano wokoło ¼4 hodź. na Budyško-Klukschanskej statnej dróhy wošobowy automobil sysebjoši. Na hoże ludźo do schkody njepschindźachu. Wjednik automobila je žo najskerje zawinjenja dróhi pśichpośdze dohladał. Hačkuli nješ wón typta, wós na bok storhnyeš, so won tola na lewej stronje dróhi schtomow schmórkny. Pśichi sražењu je žo po sdaću wjednikej wodźiło z ruki wutorhnyło, so wós nĕkdźe 30 metrow dale do leweho pśiceŕowa sajedźe. Wjednik so z wosa wjerhny, žobujdźagaz pśichinźe pod wós, tola wjednik samo jeho wušmobodźiś. Dokelž z elektrisćeho kabla schkrički wuskoczychu, lapali so benzin, kiž wubźa. Automobil, kabeiokotny wós, je so dospołnje spalił. Budyska autowa pomoz posdźiško spalenu wós wotwjese.

S **Lubija.** S pśichiležnosću 400lĕtneho wopomnjeńša pśichepodaja Augsburgskeho wĕruwuznaca je univerśita w Jenje knjesa profesora H Tögela w Lubiju sa cźesćeneho doktora bohošłowstwa pomjenowała.

S **Lubija.** Lĕdma je so lĕcźo sapocźało a hižom khodźi koša po polach. Na Walowskej horje žu póndźelu nasymśi jecźmjeń sałykli. To je nĕkdźe tśi njedźele prjedy hač w normalnych lĕtach. Suchota a horzota pśichinješe wšchelake, schtoź naj njeswjeźela, tola pola naš žito hišchcźe pschejara schkodowało njeje. Je pak najwjetschi cźaš, so na mĕsto lĕcźeneho wjedra sastupi cźaš dlĕšchich deschcźow.

S **Minakala.** Sańdźenym njedźelu nowy duchowny a duschowpastyr knjes Röšler jako duchowny Minakalskeje wošady swoje nastupne prdowanje w šerbšćej kaž we němskej Božej słužbje dźerżeńke. Teź spjeśaczel tutych rjadow, kiž njeje i Minakalskeje wošady, bĕ žo na žiwojeho worzlowjeho konika hynuł, so by pśichitomny był, hdyž so tajka žadna žiwjatorcźnosć jeneje šerbskeje wošady wotmĕje. Sserbska Boża słužba bĕ hohacźe wopytana, wjele wošadnych, ale teź wjele zusyhy. Boži dom bĕ rjenje wupyscheny. Knjes Röšler dźerżeńke swoje nastupne prdowanje po snatych hłowach jap. Pawoła: Ja njeschambuju so evangelija wot Khrystha. — Prdowanje bĕ z jenym hłowom wulkotne. Kaž plonijo tu i mozu šapajo a tam šajo mile hrijo, tak słowa mlodeho duchownika na wutroby posłuchatjerjow papachu. Tak nĕkotre wóčko so z wjeselej a nadźijepolnej, dźaknej žyłu mažeńke. Se snatym Walterjowym hrónćkom prdał swoje prdowanje stónczi. Tak wjele pak móže so hižo na tutym mĕsezu praticź. Knjes farar Röšler je wobdarjeny prdar, na kotrehož móže so wjele nadźije stajiś a kotrehož hižo nĕt derje wobtykajazym šerbskim jatyk wopraudže rosumi, wutroby posłuchatjerow hač na žiwy hnuć. Sbožowna ty, luba Minakalska wošada, kiž sy mohła tajkeho dobreho, z Boha wobdarjeneho prdara do swojeje šrjedźiny witaź.

S **Hbjelika.** Njedźelu pśichipołonju wokoło ½1 hodźin trubjachu k wohnju. Palesche so dźĕlaćerjej Pawolej Aležej hłuschaze domske. Dobrowólna wobora bĕ bórzy pśichwohnju a wobmjezowa jón na wopalnischcźo, tak so bu snapschećaśstojaza, se štomu kryta žiwnosć wohnjej wutorhnjena. Domjazu nadobu mózachu z wjetschego dźela wukhowaćej. Woheń je najskerjcho pśiche dodźerżany wuheń nastał. Wobšćedźeł ma wulku schkodu, dokelž je jenoź jara šnadnje sadwĕdźeny.

S **Hermanez.** Hamtski prjódkśejeŕ Pfefferkorn we Hermanezach ma wot 24. junija hač 22. julija 1930 dowol a je sapuczował. Jeho sastupuje sastupjeŕ hamtskeho prjódkśejerja Panasch w Hermanezach.

S **Kulowa.** W naschej krajinje, w hatach klokhtra Marijineje Hwĕzdy pola Noweje Wsy, kotrejž so na wjele jutrow wupyschećerjaju, hnišožachu Ljdźĕžatši dołho bźe wrony (Möven) po tyhazach. W poślednich ljetach jich jeja rady wusbĕrachu. Klólchtrske sarjadnistwo je lĕta 1928 pśichi dwórnaj ibĕrkowaj samo pśiches 400 jeji nasbĕrało. Mĕła ju jenoź nĕkotre z tutych ptaczkow tudy wótzeź. Najskerjcho su hžebi druhe mĕrnische městna k žydanju naschle.

S **Wojerez.** Kaž so powźóži, je hłowne dobrycze pśichi loteriji z pśichiležnosće stótneje wustajeńšy w dobyćzowym kole tĕžazy wostało, a njeje so dozyła cźahnyło. Potajkim je na jenom z losow wostało, kiž njejźu so pśichdale.

S **Rětanom.** Pola blidaŕskeho mischtra Janka su so w nozy wot pjatka na sobotu do pinzy paduschki jabołowali. Paduch salĕze pśiches wokno a sjź na mĕstnje, schtož tam k jdźi namaka. Najskerjcho je to nĕkajki hłódny podrósny był.

S **Hamora.** Se žynoweho wosa dele lĕso mandźelska tudomneho murjerja Pawoła Meisela tak njesbožownje padny, so dyrbjachu ju do Karolušowego khorownje w Shorjelzu dowjesć.

S **Niśeje.** Tu je mloda holza žmjerzi pśichi kupanju namakała. Wutoru rano wujeźdźechtej žebi pśicheźelniśzy do „Tonschachta“, so bĕschtej so kupakej. Mjes tym so jena jĕsor wobpłuwa, wosta druha šwoprĕda na brjosu žedźo. Jako so pśeńišca wrócźi, njenamaka pśicheźelniźu wjazy. Myślešche žebi najprjedy, so je do bliśicho lĕża schka abo so hižom na žwoje dźĕło podała. Jako pak jeje drastu na brjosu ležo wuhlada, hnydom sapschiša, schto je so stało. Sawoła ludźi na pomoz, kotříž cźeło satepjeneje w nĕkdźe 3 metry hłubokej dźĕrje namakachu. Pośpytu na sašowožiwjenje njemĕjachu wuspĕcha. Holza njebĕšche mohła pśiwaź.

S **Rěcźiz.** Wutoru wječor bliško tudomneho pohrjebnischcźa mloda holza z jĕdnym kolom padze a hnydom na to je jeje automobil schmórkny, kiž bĕšche za njej pschijĕł. Sawołany lĕkaŕ, kiž šuseśboženej prénju pomoz poskicźi, spóna, so bĕšche žebi holza wobrucźku ruku a nohu skamała. Sranjenu dyrbjachu do Shorjelskeje khorownje dowjesć.

S **Bĕłeje Wody.** Horzotu sańdźenych dnjow sacźerpa cźejke njewjedro, kiž w nozy wot wutory na žrjedu we naschej wokolinje zychnowaśche. Hižom dlśichi cźaš

Holanski wučer Uwe Karsten.

24] (Pokračowanje.)

Nĕtko pobrachuje hischcźe knjezna Kischeśzanka, prajach trochu njepotrjebnje, so bych to lohke kusto wotschapka, kiž bĕ naš wichćch sajało. „Njebychmy mohli wotrocźka po nju pósłaś?“

„Wona nihdy na nihdy njemóže wotenźś“, wotmolwi Alslee khutnje. „Wĕso spi w tutej hodźinje mój dom, ale Kischeśzanka hischcźe wukinje, — — wona chze nĕšto wopraudže žo z diakoniku ztaś — — to dźe bź dawno hižo jeje najmutrnische pschećze. — Wy sće to sdobała, knjezna Wórischa. Pschetož w mojim domje wschak tola bórzy hižo žo nĕkajše pschemĕnjenje stanje, ja potom njeznĕm Kischeśzanzynepo dźĕławebo, so starazebo ducha do mojeje wuikosće spinacź.“ —

Pschemĕnjenje?

Ja pomyślich na wuprajenje lĕkaŕja, so mózetaj Jachim Witt a jeho zona bo khĕtro sstaricź a bĕdnuschka tohorunja. Kajše žiwjenje za Kischeśzanku Alslevez. A po tutom žiwjenju — diakoniša.

Makuschka žo mi byeź seidach, — tutka w Immenhofje.

„A schto budźe potom z waš, knjeje Alslevje, hdyž jónu žwojeje žotry wjazy njesmĕjecźe?“ wopraschca žo Ludwik. „Mi prajachu, so tak jara na žebi wiżataj.“

Schto je nimu budźe? Niz wjele. Hischeše trochu žamotniichi eśowjek hač nĕtkole žym.“

„Ale wój ho tola dźĕlicź njetrjebataj!“ Ja buch wschaźiwa a roshorjena. Hač do toho cźaża budźe naschi wustaw, da-li Bóh dawno hotowy a knjezna Kischeśzanka móže w Immenhofje diakoniša być.“

Alslev pohlada na mnje še žwĕzćatymaj wočzomaj. Wón ma tajkej dobrej wóczi a tajki lubosny pośmĕwk.

Ludwik klepny mje khĕtro na ramjo.



Človječe, njehněwaj so
na stare slĕ
Kup sebi nowe pola
Alberta w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 10 Tel. 3078
Kožane twory — Sportske wĕcy

„Naschej Wórischi njeje rjenje na duschi, hdyž njemóže žanych „idejow“ mĕcź, wone wuskoczą i jeje hłowy kaž Pallas Athene z hłowy žwojeho nana. Mlodźina hłowa njewaži —“

„Stara mloda holza drje ma to rĕkacź“, ja žmješo so dotwrjelnich, a woni so wschitzy žobu žmĕjachu. „Ale ja zhu to teź dźerżeeź. Ow, wy mje hischcźe pósłinajecźe.“

„To teź dźemy, — pschezo bóle“, snapschećziwi Alslev nutrnje. „Wy sće kniha, w kotrejž so rady pschebĕrajich.“

To cźinischche mje hordeho a wjeseleho. Uwe Karsten stanh.

„Ja dyrbju nĕtko domoj a njemóžu waš prošyeź, so byschcźe mje wopytał“, rjekny k Ludwikej, a to žlónczite w jeho wobliczu bĕ zyle zołto.

„Ja tola pschińdu“, snapschećziwi mój Lu krućze a tschaśeśche jemu ruku.

Mjacź pschewodźeśche žyma won, Lu a ja stejachmoj pschi wotnje a hladachmoj sa nim.

Potom wsa mje mój bratr sa ramjeni a sawjertny mje wokoło k žebi. Khutnje pohlada mi do wočzow, jenoź šwaja mje puschcźi. —

„Dobru nóz, Wórischka!“

„Dobru nóz, Lu.“

— — — — — — — — — — — — — —

Najzitra je Ludwik k Alslevej schoł.

Mi wutroba buchasche hač do schije, hdyž widźach jeho sasa domoj pschikhadźeź.

A mjes tym so jeho wočzakowach, rosmyślowach wo tom, kak žiwnje je žo tola moje žiwjenje wutworiło. —

Kak tale wulka, niska holanska khĕža zyły žwĕt w žebi khowa.

Kak luboscź mojeje wutroby wulkotnje a mócnje po dalokej, schĕrokej holi myślasche, potom scźicha a nutrnje do mojeje wjeśki sacźahny, to by tam strachocźiwje prežyła wo sastup do farskeho domu a — schule.

Nowy žwĕt to bĕ, zyle hinaschi hač moje dotalne žiwjenje.

Haj — Dziewcnez Wórschina ruka, kotraž bu wot tak mnohich požadana, ekapasche žo bojasliwje wo proste durje holanskich wobydlerjow.

„Puschcźe mje nuts! Dajcźe mje waš lubowacź!“

— — — — — — — — — — — — — —

Ludwik stejesche najprjedy dołhi cźaš pschi wokuje a hladasche na pucź, po kotremž bĕ runje pschišhoł, potom khodźesche po jstwi horje a dele, njeręcźo słowa.

Hdyž słónczuje pschede mnu pośasta wotpocźowajuchej jeho wóczi khutnje, bolosluje praschacź na mni.

Ja šmĕrom na njeho hladach.

„Wórischa!“ Wón ložži žwoju ruku wokoło mje. —

„Wrócź žo še mnu domoj do Hamburga. Wórischa, ja žo wo tebje strachuju! Mi žo ida, ty njeźiš žebje šameje wjazy wośta.“

Ja tschaźech wobaraizy z hłowu, potom wutšnjach žo hórko.

„Ja wostanu tudy! A Lu, — hyrnjeź mojej wóczi teź šamucźenej hyšej wot wiele płakanja, — ftej tola jaźnej dosć, so bychtej „hjeźdno“ widźaśej, — njepschemośemje bjesdno. Budź bjes staroscźe!“

— — — — — — — — — — — — — —

(Pokračowanje sćěhuje.)

pokasowasche dalake błyskanje na njewjedro, kiž so bliješche. W nozy mjes 12 a 1 hodź. so wone pola naš jara hyjnje rospuschčeji. Pschinješe našchim pěskojcznym honam rjany wokschewny deschcź a trochu wokhłódženja. Pola naš cźěske njewjedro zaneje schłody nacźiniło njeje.

Se **Sleho Komorowa.** Mutoru dopołdnja na dróhu se Sleho Komorowa do Stareje Darbnje znaty wuježdźowaŕ a fobumjeśicźel wikowaŕskeho motorskich kołow Hugo Henczka źmjertnje znjesboži. Wón je 120-kilometrisej pschischnoscźu do pschipowschchaka wuhlowego nailadneho auta sajědze a motwy leżo wosta.

S **Wjelcze.** Gmejnske sakupjeńkwo je jenohłósnje wobsanklo, wurjwanske a twarske dźěła k nowemu schulskemu twarej tuchyschej twarskej firmje Th. Steudel pschepodacź, kiž je khótry 145 112 hriwnami wobliczyła. — Njeboh. Ř. Na Schillerskej dróhy pschiźěże pohonca Sch. z Chrósće pod kolesa swojo. Wón slama hybi sczehno a rani so tež knutskowuje. Njesboże sta so z tym, so nahladny auto sapschah pschesczeże a konjej so spłóschischtak.

S **Khorzebusa.** Ssmjertnje sujesbožił je pjatk popołdnju Jakubiczny dźěławy mischtr Korla Gahlow, bydlacy we Srobiczanitkim hyblischczu, hdyž so z elektriskim powodom sabrasche. Myśla hybi, so je Gahlow, kotryž bošy nohi na powodźe milionoweho wobswitlenja swojeho domu nješchto wuporjadźesche, do luże stupi, a tak pschewschu mèru hyzne swjasanje je semju sawinył. Elektriski morst bě tak sylny, so Gahlow wótrje wołnjo so k semi swjese. Jeho žona, kotraž bě na pomoz pschikhwatała a chyzhe jeho sdźěrnyć, wóła tehorunja morst. Mjes tym, so žona sahjo k hybi pschinźe, dyrbjachu muża do mèsczańskeje khorownje dowjesć. Dołhotrajace pokusy wożiwjenja wostachu bohużel bjes wuspěcha. Gahlow bě 59 lět stary a mjelsche na to, to pónoze bórzy na wotpoczink.

S **Lubnjowa** w Delnjej Łužicy. We tudyschej pschibrjóskowej kupjeli zatepi so bobotu popołdnju młody cźłowjek, kotryž dźěłasche tu pschi studnjowej twarskej firmje. Hačzkuli wunjesbachu jeho hnydom na brjóh a prózowachu jo dołho, jeho sajco wożiwicź, bě tola wótcha próza podarmo. Kaž so zda, je Boża ruczka jeho młodemu źiwjenju kónz sczinila.

Wusudźenja.

Wuzudźenja.

§ **Wulka khłostanska komora w Budyschinje.** Dźiwjacego hoitwjerstwa njemóżesche so wobstajicź skałar Nowjcht Bruno Pětsch z Rynarja (Ringenhain), kiž bèsche hižom tuteho stóstnistwa dla dwójcy se 4 mèsazami jastwa khłostany. Pschi poślednim khłostanju bèsche jemu sud zamo wupruchowanisći cźaš pschiwolił a jemu khłostanje spuschcził. Wjcho pak nicźo njepomhasche. Pětsch je dźiwjeho hoitwjerstwa wostajicź njemóżesche. Nětko je jeho kawnisći sud w Bistopizach znowa k 6 mèsazam jastwa sasudźił. Hoitwinski dohladowaŕ Rudolf w hoitwinskim rewěrje jeneho Drježdźanskeho leśnjdoma pschestupi. Pschecźiwo wuzudźej powołkaschtaj na dźiwinu wobkedźbowaŕ. Kiž bèsche njeschłóne stajicź, bèchu pschi blizschim wopytanje sazo swuporjedźane. Hajnik je tež Pětscha huscźischo w lěsu setkaŕ. Skónczinje je jeho se žandarmom wotkłaŕ a pschi kładzenju knjedłow pschestupi. Pschecźiwo wuzudźej powołkaschtaj so Pětsch a staršne rěcźnjiwo. Ssud Pětschowe powołanje saczitany a naměri jemu cźuczíwe khłostanje wo 9 mèsazow jastwa.

§ **Wulka khłostanska komora w Budyschinje.** Hamitši sud w Bistopizach bèsche skałarskeho kowarja Hermanna Hommela z Drježdźan k 20 a 40 hr. pjenjezneho khłostanja abo k 5 abo 10 dnjam jastwa dla wotmyslenego cźełnego franjenja a wobschkodźenja wezy sasudźił. Wón so pschecźiwo wuzudźej powoła. 14. decembra 1929 wjeczor bèsche Hommel na dróhy z Trjebowa do Pózkowow na kole kołojesdneho skakarja Käpplera pschestajkhnył. Käppler bèsche jemu nješchto pschiwołał, dokelž źwězu njemèsche. Mjes wobmyjmaj dóndże k swadźe, pschi kotrejž Hommel w Pózkowach Käpplerej wołpjet do mjeswocza dyri. Na to Käpplerowe koło pśches płót cźišnył a pschi tym do jeho hłowy dyrjiwschi jemu krwawnu ranu nabi. Powołanki sud njemèjesche za dopokasane, so je Hommel na wobschkodźenje koła a franjenje Käpplera myślił, jako je je pśches płót cźišnył a tak jeho wot njekedźbliweho cźełnego franjenja a wobschkodźenja wezy wuwinowa. Wosta pschi 20 hr. pjenjezneho khłostanja.

Z Budyskeho cyrkwinoho wokrjesa.

Póndźelu shromadźichu so dobrustawy Budyskeho cyrkwinoho sejma w Gudźiź hospodarju w Budyschinje. Jednanja wotewri eforus kupes superintendent Fröhlich z nacźelu, w kotrejž wospjetuje spominalcze na Augsburgske wěrnuwuznacze a rostloši, so njedźiwajcy teho, so su so cźasny w poslednich 400 létach pschemèniłe, trjebamy tola mjinje wuznacze, kiž so na nasch cźas hodźi. „Ssmy ludźe dołżni wuznacze źiwjenja," wuznacze evangelskeje wole pschecźiwo Romej na jenej a pschecźiwo bjesbóžnosći na druhej stronje. Wospjetuje bjesbóžnosć so dźensnikhi dźeń derje z organizowana hacź do najsamjetjenischich wuzow dobywa. Ssmy naschemu ludej winowacźi, so by evangelska wola dobyła, smy jemu winowacźi, wuznacze wéry a słóžnje tež źiwjeny. Wojowacź mamy pschecźiwo bjesbóžnoći, z kotrejž khóncznje bjesbóžnosć wurosće. Do naschich wospadow słusche wjazy aktivnosće.

Po tutym appellu na swědomje duchownych a źiwetnych sastupjerjow je wschich wospadow Budyskeje eforije so **lětsche sliczbowanje** połkadnje wokrjesneho cyrkwinoho wubjerka za dobre wuznaji, na cźož so wo **hospodarskim planje** za 1930/31 pschehladnoschowalche. Nowy plan sabera po wospjetje tež z wothladanjom młodźiny, pózcźiwosće, spomożesćiwom, sastaranjom z jastwa puschczenych, sozialnym dźěłam atd. Wobsamkny so dobrowólna kollekta w hodownym cźasu sa tak mjenowany łozowy krosch.

Synodalej wyschichi farar Sarjeńk a wyschichi stud. direktor Eisenschmidt pschehnoschowalschtaj wo namjecze: „Schto je nam poslednija krajowa synoda pschinjesła." Wospjetuje sajim mjesesche synoda sa patronatskich jakoń, kiž je so nazhoże z wjeschkimi dwoju ssezinow pschijał. Privatne patronaty wostanu tež dale, korunja tež patronaty gmejnow a mésstow. Po jakonju je pucź wotkrovrjeny, sa so patronat wobkładuje jako jastojnstwo a nic jako prawo. Patrom ma so pschi khromadźenej wosadu a kłubjenjom psched superintendentom do sastojnstwa sapokasacź. Po pschekhodnych pschedpisach pak dosahła, so **kłub wotwołaji**, w **khodźenju superintendenta.**

Wyschichi stud. direktor Eisenschmidt shromadźinje hišcze nekotre rosjasnjenja wo **jakonju w cyrkwinych dawkach** poda. Sakoń wotwisuje wot jakonja wabożiskich dawkow z léta 1921. Hakle hinak sesajamy bejm samoże hinaschi sakoń wo nabożinskich dawkach wutworicź na schérschim sakładze, kaž jón hižom w Dnrinskej a Pruskej maja. Tam płacza dawk na hłowu. Wina na dalschim hubjenstwje je wulka hromada tych, kotsiž njesłuschachu wotcź, dokelž nowy bejm w tutym nastupanju **tež** z spomoženju khmany njebudże. Mjes wobsamknjenjenjemi krajneje synody wulkeho referent hišcze, so smèsha so wot nétka tež na prénich źiwjatych dnjach wérowanja wotmécź.

Słónczne pokasaja eforus hišcze na létny źiwjeńsk Budyskeho mésyczańskeho a wokrjesneho towaŕstwa za Smitskowe misijonstwo, kiž budże 6. julija w Njeswacźidle, a wobsamkny khromadźiznu, kiž bésche jehtyri hodźiny trała, z modlitwu.

Rozprawa Wojerowskeho dźěłoweho hamta.

W rospraworem tydźenju wot 12. hacź do 18. junija bě so pola Wojerowskeho dźěłoweho hama z 1857 dźěłopytnych pschipowedźiło. S nich dóstawaja 1709 podpjeru za dźěłonjemnuzow. Pschirostłe wucźinjenske 159, wotbyłi 181 wosobow. 49 wudawkowani dyrbjachu so spomożerskemu hamtej pschepotajacź. Brunizowe podkopki su wobkładowinje do dźěła pschijimacź počzałe. Zuhelnizy su mjenowane, dokelž cźełaja i njedostatkom wobjezia, njewuczenych dźěłacźerjow puschczecź. Schkleńcźerska industrija je za pschi chodny tydźeń puschczenje i dźěła pschipowedźiła. S Njedźiwokowskeje „Stareje Hety" puschcza 250 muži a 7 Wojerowskich schkleńcźerjow 150 hacź 180 muži. We twarskim pschemyśle wurunja so puschczenje z dźěła z pschijimowanjom do dźěła. Wichelake kały dyrbjachu dla njedostatka skasankow sajo natkwilnje źiwjecźicź.

Wojerowske wyschche hajnistwo zadasche hrebi sobotu, 14. junija, wokało pschipołdnja 500 muži na pomoz k hacźenju. Sa nješchto hodźin bèchu tuczi z zyłeho wokrjesa hromadze a wotwjescźu so i nakładnymi automobilami k wohnistcźu.

Pożrědkowało je so 56 dźěłacźerjam, 118 buchu we brunizowem pschemyśle sajo powołani. Sa pschichodnym a pschistajerjow je położenje jenak njepschihódne. Njedźichowska gmejna dawa jako nuzowe dźěło lětnym młodźinu hadźecź. We Liebenwerdaskim wokrjesu sapocźate wupraschenje Halschtrowa ma so w najblischim cźasu tež na Wojerowski wokrjes wuwjesć. Na to so pocźahowace pschipowedźenje hižo pschedestej, jenoż pschipokasanjow krajneho dźěłowoho hamta Sserjeschnje Němšeje tu hischcźe njeje.

Z Łužicy.

* S **Ruppersdorfa.** W nozy na sobotu pobu paduch pola tudomneho rěmiskeho mischtra Röhlera. Wón je z woknom kocźmarskeje jstwy do twarjenja zakhl a je **nekotre hoitwinske** kołbasy a wor hischcźe dobrych krupnjow sobukaŕ. Skasany policajski poz běžesche po śledze kónz po statnej dróhy, potom jón zhubi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Klalawy.** (Hrajkanje z tekhingom.) Ssobotu popołdnju sta so we Viktoria III cźeske njeszoże. 11 létny hyn dźěłaŕskeho Sombeńka bě hrebi 6 milimetrowy teching nèhdże wobstarał. Hdyž hrebi z nim hrajkasche, pschihladowasche jemu jeho nèhdże fiśélena hotsczka. Nahle pschiseli so wutrhaŕ a jaseże dźěcźu blizko wutroby do wutrobna. Holcźka sasese so sakrawjena k semi. Hnydom dowjesechu ju do khorownje, hdyž na żmjerc khora leži. Mały njedocźink je cźekmył a njeje so hacź dotal hischcźe k zwojomaj starschinaj wrócźił. — Njemócźny dosch wjele psched njesamołwitym hrajkanjom z brónjemi warnowacź. Hdyž so hischcźe dźěcźom pschiležnosć dawa, hrebi brónje wobstaracź, tak je to cźim bóle wobzarowacź a njemóże so dosch jara sabjuźicź.

* S **Hirschberga.** (3 wosnje la jedyn dźeń.) Na lésche Marttez khóże 22 wudyri wołeń, dokelž bě kolmas (Teer) pschebrźkał, ale bórzy bu salaty. Pschipołdnju sapali so w dolinje Krebsbacha Lěs; wołeń saraścźichu po krutem wojowanju. — Wjeczor wotpalichu so kólby dźakańskeje kólnje Klingerjez zemeańcźe w Hartawje.

* S **Wróblawja.** (Mordaŕstwo.) W Gnischwizach je 23 létny dźěłaŕ na knjeźim dworje Korla Sowada jwojeho 21 létneho towaršca Herberta Christopha lodaśil. S kajaze pschicźinjy je Hóstinišowe klucźił, ma so pschicźe wujaśnicź. Sswój njeskut je Sowada, kotrehoż hu lajeli, njedaloko leżownosće pschi Lěsu dokonjaŕ.

* S **Gliwic.** (Cźěžke njeszoże na tworje.) Ssobotu dopołdnja padnychtaj z roschtow, pschitwarjerwych pschi jenej khěži, 62 létny klampaŕ a klampaŕski. Wucźobnik bě hnydom mortwy, klampaŕja dowjesechu cźežko franjeneho do khorownje, ale tež wón bórzy po tom wumrě.

* S **Ravensburga.** (Wotkrawjenje.) Ssobotu rano bu na dworje hamtskeho ssudnistwa po dołhim cźasu jaso wotkrawjenje wukonjane. Ssyn ratarja Pawoła Zella, Julius Zell, bě psched nékotrymi cźasami źiwjeneho nama sklonzował a bu wot pschisahjaceho ssuda k żmjerći sajudźeny. Zalostny njeskutk bu nétko z wotkrawjenjom mordarja sapokucźeny.

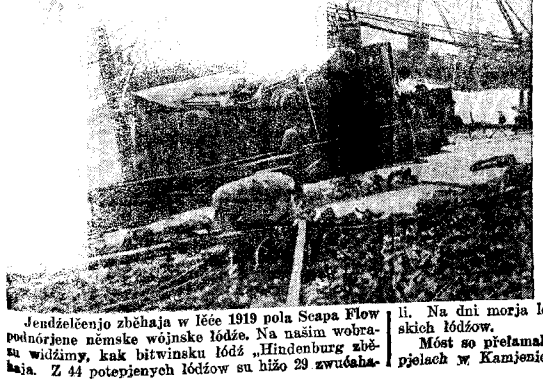
Narnowise z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za julijskich pjatk:** Cźopło, mrócźele bo pschecźahuja, njewjedra žu mózne. W Jendželskej cźopło a njewjedrate, w połnóznej Europje khłódnische wjedro.

* **Psched kawnisćim ssudom w Charlottenburgu je so frjedn prozeź pschecźiwo prjedawschemu swjaskowemu pokładnikej němskeho spěwarskeho swjasta, ssudniskemu asesorej wonka służby Zanej Nedlinej zaposćat, kotraž je se samozenja němskeho spěwarskeho swjasta 916 000 hriwnow pschefschihwił.**

* **S jastwa w Lüneburgu je 35 létny Asmuš Nyellen z Flensburga, kotryž je dla knjezinstwa le khłostany na 15 lět sasudźeny, khromadźe z khłostanzom Alfredom Raschom cźełnyh.**

* **Lětadło „Połodnischi kschiž" je dla njedostatkowego benzina na létanischcźu pola Harbour Grace pschistajiło. Kingsford Smith praji, so je so jeho kompaś sapowędźił.**



Jendželčenjo zbéhaja w lěce 1919 pola Scapa Flow podnórjene němske wójnske łódze. Na našim wobrazu widźimy, kak bitwinsku łódź „Hindenburg zbéhaja. Z 44 potepjenych łódzow su hižo 29 zwudaha-li. Na dni morja leži hišće 15 najwjetšich bitwinskich łódzow.



Móst so přelamał. W měšćanskich rěčnych kupjelach w Kamjenicy (Chemnitz) přelama so zaduenju njedźelu přez rěku wjedžacy móst. Na nim stejachu runje 210 wosobow a padnychu metr hłuboko do rěki. Z nich so 133 lohcy zranichu.

Towařstwowski powěstnik.

Delni Wujězd. Jednota Sokoł ma přichodnu sobotu 28. 6. wječor ½9 hodź. zhromadźiznu. Dokelž mamy jara ważny porjad, je nuzne, zo je kóždy aktivny a pasivny sobustaw přitomny.

Hrodźišćo. Tow. „Zerja", spěwny wotrjad spěwa dźensa wječor w Njechornju.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica". Naše tŕělcowske tow. (Schützengesellschaft) wotměje njedźelu 29. 6. 30. swój swjedźeń 25lětnjicho wobstaća a je nas na njón přeprosyło. Tow. Łužica so tomu swjedźenjej připodłoži w 1 hodź. zhromadźi w Nowakec hosćencu. Dowěrnikow prosymy, wšěm sobustawam tole zdźělić. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Jednota w Drježdźanach přeprošuje 29. VI. lubych krajanow na wulět do Tharandta do hosćenca „Burgkeller". Wotjědźemy 15,22 hodź. wot hłownego dwórnišća. Njedźelski lisćik płaći 70 pj. Bohate wobdźělenje so wočakuje.

Łaz. Serbske tow. „Handrij Zejleŕ". Knježa dowěrnicy maja njedźelu 29. 6. hnydom po serbskich kemšach w małej jstwi pola Šołćic ważne posedźenje. Dokelž maja so jara ważne dypki rozpominać, je nuzne, zo je kóždy dowěrnik zastupjeny. Ličby wobdźělnikow za Rakečanski zlět maju so tam wozjewić. Městopředsyda.

Nawječorny wokrjes. Wokrjesne zwučowanja 3. 7. 30 wječor we 8 hodź. w Pančicach. Pruha za Domowinski zlět. Wokrj. načolnik.

Rakecy. „Lipa" ma njedźelu 29. smažnika popołdnju w 1 hodź. pola Hönčee swoju měsačnu zhromadźiznu, dla wšelakich ważnych wuradźowanjow a mnoheho nuzneho dźěła za „zlět" dyrbi kóždy sobustaw přitomny być. Předsyda.

Radwoŕ. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk hnydom po zwučowanju zhromadźiznu, kóždy sobustaw ma cyle wěsće přińć. Nowe sobustawy su nam lubje witane. Starosta.

Radwoŕ. Towarstwo młodźeńcow zeńdże so přichodnu njedźelu, 29. junija, (nie 6. julija) po nyšporje pola Kralec. Wšitke sobustawy su wutrobnje witane wot předsydstwa.

Sewjerny wokrjes Sokołow kedźbu! Jednoty Ralbicy, Komorow, Kulow a Wulki Čisk maju sobotu 28. 6. wječor w 9 hodź. w Kulowje w „Němskim kěžoru" prěnje wokrjesne zwučowanje, na kotrymž dyrbi so kóždy zwučowacy br. mjenowanych jednotow cyle wěsće wobdźělić, dokelž je to zdobom pruha za Rakečanski zlět. Wokrjesny načolnik.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Lětnišće radupodawanje ša złabomyślnych, na padawu chorosćej cjerpjazych a duchałhornych wobydlerjow města Budyšina

wotměwaju ho prěnju frjedu łóńdźeho druheho měsaza w měšćańskej thorowni pjeh Flinzowej drózy 1.

Bližšiše radupodawanje je

frjedu 2. julija wot 11 hać 12 hodź.

Rada podawa ho darmo.

W Budyšinje, 26. junija 1930.

Měšćańska rada, spomožeriši hamt.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 26. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,190	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,364	100 čěskosł. krónow	12,435
100 šwajc. frankow	81,22	100 franc. frankow	16,445

Barlinska burša sašo do stareje złabosće sapadny. Kurzy efektow bóchu lešlabjene. Podobnje bě na wikach z dołžnymi a rentowymi lisćinami.

Produktowe wiki wječera dalšne leślabjenje žitnych płaćizinow pšchinjeńchu. Pšcheńca klešny wo 35 pj. w hotowym sornje, wowša wo 10 pj. Sa to najmiši šeźmjeń wo 10 pj. postupi. W termijowym wikowanju bóchu pšcheńca, rožła a wowša tuńše. Wječera płaćeńše zeńtnać

w Barlinje

pšcheńcy 14,50—14,75 hr., rožti 8,60 hr. hać 8,85 hr., jeźmjenja nasymkeho 8,50—9,30 hr. a wowša 7,40—7,90 hr.

w termijowym wikowanju

sa julij: pšcheńcy 14,30—14,35 hr., rožti 8,32½—8,35 hr., wowša 8,20—8,22½ hriwnow;

sa september: pšcheńcy 12,77½ hr., rožti 8,57½ hr. a wowša 8,27½—8,30 hr.;

sa oktober: pšcheńcy 12,85 hr., rožti 8,67½ hr., wowša 8,48¾—8,47½ hr.

Wječerawše płaćizny z Drježdźanskich wikow.

Žiwe kačšt 2—2,50 hr., kury stare 3—5 hr., huńy 4—8 hr., młodźićzki 3—5 hr., sawłana pjerina po puncu: huńy 1,40—1,50 hr., kački 1,50—1,80 hr., kury stare 1—1,50 hr., młode 1,40—1,80 hr., hołoje 0,80 hać 1,50 hr., ryby po puncu: karpy 1,50 hr., liny 1,25 hr., běrny zentnar 4—4,50 hr., punt po 6—7 pj., šyrokoty kał 15—60 pj., běły kał 10—12 pj., włóšti kał 40—50 pj., kulerka 10 pj., krét 60—80 pj., seleŕij 8—30 pj., hołoŕej 8—12 pj., jěźina łoboda 12—15 pj., mowcej 15—18 pj., zybla 15—18 pj., karoty 35—50 pj., tišały kał 13—15 pj., butra 1,50—1,90 hr., jeja 10 hać 12 pj., hriby 60—80 pj., kurjatka 1 hriwnu.

Pichtitajeja:

Tśichikrijerja, Kohwiza w Sšomjenju, Hórska haša 5 pola Hródka.

Wučobnika, pišaŕšeho, dr. Winkler, prawilnik we Wojerezach.

Holzu do domu w Kamjenzu, Połčnika dróha 48.

„ **šubny** lěkaŕ Voigt we Wojerezach, Zyrkwinska haša 221I.

„ **frijeŕ** Budiš w Hródku.

Na pšchedań:

Rožła, stejaza, Marschner w Hródku, Khójanska dr. 33.

Karnitle, młode we Wojerezach, Brětnjanska dróha 4.

Pšcheźadu, Nowak w Khójanach pola Hródka.

Krowa, młoda, wyšokoźurźelna w Čornym Khołmzu 59.

Wošy, hrabje, pluhi, bróny a druhi grat, Robel w Kamjenzu, Spitelske kubło.

Koło, motorske w Małej Rydej, Kulowska dróha 15.

Sšoma, ržana, kuješi dwór we Mučołowje.

Sšoma, ržanu, młyn „Wodowy hród" we Wojerezach.

Karpy, šymjeńne, kuješi dwór we Wyšokej pola Wóšlinka.

Sšanjowa aukcija

njedźelu 29. 6. 30, pop. w 3 hodź. pola Werminghoffskeho dwórnišća: 70 łošow ke kopanju.

Sšudnišzy na pšcheźadźowanje

pjatk 27. junija 1930

w Palowje, w Herbstej grychcze, pop. ½3 hodź.: Motor 5½ PS;

w Sahrodźe, w hosćeńcu, rano ½7 hodź.: Drastny a schkleńczany thamor, werkko;

we **Wulkich Sóžarach**, w hosćeńcu „Ke kolpjej", rano we 8 hodź.: Krowa;

w **Bórku** pola Wojerez, w kosćeńcu, pop. w 2 hodź.: Krowa;

w **Lipinach**, pola šykawnje, pop. w 3 hodź.: Motorske koło;

w **Běłym Khołmzu**, w Jerošchej hosćeńcu, pop. w 5 hodź.: Kóń, 3 šwinje, gramofon a wschelake mebje;

w **Rěčźizach**, w Greinerej hosćeńcu, dop. w 10 hodź.: Koleśy;

w **Rychwałdźe**, w Geißlerej hosćeńcu, pchip. w 1 hodź.: Walzowy frk. 10 cbm. dekow;

w **Delnim Wujeźdźe**, w kolcheńcu „K worjołej", pchip. w 1 hodź.: Drastny thamor.

Sobotu 28. junija 1930

w **Delnim Wujeźdźe**, w holcheńcu „K slotemu lawej", dop. w 10 hodź.: Gramofon, bůfet, pišaŕške blido, motor a wschelaki cžapor.

Dobrowólnje na pšcheźadźowanje

w **Nitkej** pola Ipediŕa Halka a šyn, pop. w 3 hodź.: Wschelake mebje.

Škrowe denješe.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Pšchi měrnych wikach šo teź hotowe sorno cjeźko pšchedawa. Płaćižny šu pornjo wječerawšchemu mało pšcheměnjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złoćej hriwnje

	5. 6.	25. 6	21. 6
Pšcheńca	237-245	257-3 0	15-17,00	15-17,0
rožła	172-177	172-177	19-21,50	19-21,50
naz. jo	—	—	15-17,25	15-19,25
nat. ječmjoł	170-186	168-184	21-23,50	21-23,50
wows	148-158	150-161	—	—
kukurica	—	—	10-11,80	10-11,80
pšeńč. muka	3 41 2	33 41 75	16-16,30	16 16,50
ržana muka	22-24,90	21 24 9	—	—
pš. wotruby	7 8,10	7 8 10	12-13,20	12-13,20
ržane „	7-8,00	7-8,0	1,40 1,6	2,00-2,64
raps	—	—	0,80-1,00	0,85-1,03
hrótch Viktor.	24-29,00	24-29,00	1,7 1,85	0,85-1,01
lane symjo	—	—	0,65-0,75	0,65-0,75
pjeluša	17-18,0	17-18,0	jeńa „ 6 75	0,65-0,75

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaŕ w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Tworykupow. towarstwo w Budyšinje

Poručamy

nowe běrny	**punt**	**12 pj.**
najlěpše tomaty	**punt**	**45 pj.**
solotwjowe kórki	**punt**	**40 pj.**
banany	**punt**	**70 pj.**
nowe kisałe kórki jena		**14 pj.**
citrony	**jena**	**15 pj.**

Konditorej Wulk Postolaŕ

rad wopytana kofejownja

poručuje najlěpše pječwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspuščomniše

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

W Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny łód štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: lorty a štomowe tykancy

z kóždym lubym napisnom k wšěm składnoscam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

6000 hr.

so na 1. hypotheku wupožčuja. Najspěšnišo wobstaranje hypothekow. Radupodawanje w khłostańskich-, procesnych-, zawostajeństwowych a nahódnoscheńskich naležnoscach. Zhotowjenje testamentow. Kupowanje a předawanje ležownosćow. Nutrźehnjenje žadankow atd.

Prawny büro Mucke

Mättigstr. 23 (blizko sudnistwa) Ręcu serbscy! Telefon 3217

Nimale nowy

promenadowy wóz

je na předań

na Kotołskej hasy 24

Wupjerki

jenoj **najlepše** twory:

80 cm	šcheroke	m	2.20
100 „	„	„	2.75
115 „	„	„	3.—
130 „	„	„	3.50
140 „	„	„	3.70
160 „	„	„	4.25

Tuńše hódnośće, kaž tej šchitke wupjerki a płowali stajn. na sćadźe

Andr. Kasper

(měšćanski: A. Pilopp)

w Budyšinje, Burgšchn 11

MONO-krema

je tola jena z najlěpšich srědkow k hładanju kože, tučna a bjez tuka. Hižom za krótki čas je koža mjechka kaž somot. Jětŕeška a čeŕwjena koža so zhubja, stara koža so zaso womłodźi, wuběrnje pře smahnjenje. Tuba 1.— hr. Wulka elegantna tyža 2.50 hr.

Měšćanska haptyka

na Hłownym torhošću.

Sofy, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui

po wšěch płaćiznach zhotuje

Zanc klany! **Hermann Schulze**

mjebłowa wutykarnja

w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 16

(w dworju hosć. „Zum Echten")

Kofej : kakao kolonialne twory KURIO

na Zwonkowu, Lawskej hasy 24

16 lět dołho

jězdźu nětk z woł Was kupjenym

Janko-kołom

a to 12 lět wšźanje do Budyšina na ćěło. Sym jara spokojom. F. C. w Khwaćicach.

Tajkich wuswědčenjow mam wjele. Tohodla teź tak wjele jězdnych kołow předawam, dokelž so tajke nješto dale powjeda a moji wotběrarjo mje dateporučeja. Pokazam teź rady mój skład.

Jan Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Najwjetša kolesarnja w měsće

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna na Hórnjećerskej hasy 18 Teź na wobhlačowanje!

1880 Jubilejne měšenje 1930

Mała buna „C"

Z doma Klemm-kofej

Wuběrny dobry ludowy bunowy kofej po **3.**— hr. za punt, ¼ punta **75** pj.

Žadajće sebi jenož originalne zawałki

Skład w cyłej srjedźnej a rańšej Sakskej

Klemm-kofej, wulkopalenja w Drježdźanach-A. Póstowy kašćik 63

Pjatk a sobotu

Kruchaty cokor	**10 puntow jenož 3.80 hr.**
Zapałki	**pakćik jenož 0.30 hr.**
Kakao, z rukow. čisty	**punt jenož 0.80 hr.**
Margarina	**□-punt wot 0.50 hr.**
Paleny kofej	**¼ punta wot 0.60 hr.**
Cokor	**při 50 puntach jenož 14.75 hr.**

THAMS & GARFS

w Budyšinje, Hłowne torhošćo 8

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pošće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěsćiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mnjerjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo ačěbwkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na cas žiwjenja sposobne bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutejo banki kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Číslo (Nr.) 147 — Budyšin — Pjatk, 27. junija 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Dr. Curtius wo němskej zwonkownej politicy.

Němski zwonkowny minister dr. Curtius je schtwórtk w němskim šejmje hišćece raz wo němsko-pólskim prašenju porěčał. Na poroki sapóšlanza f Freytagha-Loringhovena wotmołwjejo je rjekł, so njeje schetanje je wschej mozu Němzow w Pólšej sastupowacj. Wobžaruje, so Pólša němsko-pólske litwidazijske dojednanje hišćece tola njeje potwjerdźita. Smutskownopolitiske pinčicźiny žu tomu sadźiwake. **Warschawskemu pósłanzej Rauscherej je žo porucźiło, so dyrbi na to skutkowacj, so byschtej žo likwidazijske dojednanje a němsko-pólske wilowanske sprěcźenje bórzy potwjerdźiłej.**

Jendźelskej kolonialnej policiji w Afriizy žo pschinowbrocźiwschi dr. Curtius praji, **so je žebi Jendźelska wotmyślika, prjedawschu němsku rańschoafriisku kolonizju se žuzbodnym jendźelskim krajom sjednoczicj.** Prjedy hacj žo wotmyślny jendźelskeho knjezerstwa pschewjedu, budża je organy Swjatka Ludow pruhowacj. Budźemy wschu cźinicj, so by žo jendźelski plan sujemóžnik.

Sapóšlanz Sachsenberg z hospodarskeje strony pschisporni, so je němska swonkowna politika poslednje léta pod jendźelskim wliwom stała. Jendźelska politika je žo pschezo prjezowała, jenoliwe europiske staty pschecźiwo žebi wuhrawacj. Hdyž dha internazionalna solidarnosć dźelacerstwo exempel pruhowacj, potom by dr. Breitscheid na jendźelske knjezerstwo w tym smyśle dyrbjał skutkowacj, so Jendźelska z Europu runje tak njerozbłudża kaž z Indiskej, hdyž žo jendźelske knjezerstwo jenoż z pschecźiwnikowom mjes mohamedanami a hindami dźerži.

Dietrich za němskeho finanzneho ministra pomjenowany.

Po pschednoschku němskeho kanzlera w Reudecku je němski president ministra Dietricha wot hospodarskeho ministerstwa wotwjasawschi za němskeho finanzneho ministra pomjenował. Dr. Trendelenburgej je žo porucźiło, so by hacj na dalsche dźeła němskeho hospodarskeho ministerstwa sastał.

Dr. Dietrich, kotryž je jako wosebje rasna a žamostatna wosobina znata, w finanzowym ministerstwje wobcežnu njedźakowny nadawk nadeńdże. Storo wschě politiske strony žu jeho finanzny programm wotpokasake. Tola ż tym žo wón njeda wottrajschicj. Sa žwoju winowatosć ma, Němcźu ż finanzneho zabubjenja wuwjesć. Jeho njemóże žana politiska strona na bok žunycź, kaž je němska ludowa strona ż Moldenhauerom cźinika. Wón na twjerdym podłožku stejí a žo na němskeho presidenta sepjera. Jeli so by žo němski šejm jeho finanzneju programmej pschecźiwił, bychu žo nowe dawki po statwje 48 němskeje wustawy zawjedźe. Němski šejm by žo potom najzerje nasymu rospuschcźił.

Kredit so lenemu sakskemu městu dla wólbneho dobyća nacionalnych socialistow zawrjel.

Kaž Barliniši „S-Uhr-Abendblatt" pišche, dla wólbneho wuspěcha nazionalnych sozialistow w Sakskej němskemu hospodarstwu cźežše strachi hroža. Jene ż najwjetschich městow Sakskeje, žwětownate ż organizaziju žwojeho wikowanja, je dźěłski cźah ż jenej wjetschej schwajzarskej banku wo połcźonku 10 miliionow schwajzarskich frankow jednako. Tole jednanja běchu nimale hacj k wobjamknjenju doschle, hdyž njedźelu wólby do sakskeho šejma sa měschcźanske strony katastrofalu wuspěch nazionalnych sozialistow pschinjesechu. Tónle wuspěch nazionalnych sozialistow je dowěrjenje k měrnemu rozwiccu w Sakskej tak roztschahł, so žu žo hnydom dalsche jednanja pschetorhle a so je žo wulkemu městu kredit sapowědźił.

Jeste rzany khléb!

W Barlinje žo nawabjacy tydźeń sa rżany khléb wotnjeńwa, sa kotryž žu nawjedowaze wožboły pschewodźaze hłowa napišałe. Wobsehje sajimawy je Hindenburgowy pschinoschk, kotryž rěka:

„So žo w žwojej wyšokej starobje nad žohnowanej strowoscźu wjeselu, mi na pohled tomu pschipiščuju, so druzhewo khléwa njejeńm, dyžli rżaneho, na kotryž žym wot saježneje młodosće žwuczeny."

Dźełański cas we wuhlowych podkopkach.

W internazionalnej dźełańskej konferenzy w Genfu žu dźełacerjo a sastupjerjo jendźelskeho, němskeho, franzowskeho, hollandskeho a belgiskeho knjezerstwa po wótrym wuwrócźowanju pschecźiwo wobhospodarjam wuhlowych podkopkow a pschecźiwo sastupjerjej italiskeho knjezerstwa wobsamknyli, so ma wschědny dźełański cźas w podkopkach 7¾ hodź. tracź. We žanych podkopkach njesmě žadyn dźełacer dleže dyźi 7 hodźin 45 minutow pschitomny być. Najpodźiśo sa tśi léta budże žo wo dalschim skrócźenju dźełańskeho cźasa jednacź. Jako cźas pschitomnosće w hórnistwje płacźi khmila woi wokomika, k kotrymž dźełacer do jésdneho korba stupi hacź do wotwornika, w kotrymž won jédny korb po wuźéhje wopuschcźi. We wuhlowych jamach žo dźełański cźasz njepschemjeni.

Wójna mjez Italskej a Francowskej hišće njehrozy.

Franzowski wukrajny minister Briand pyta hrožazu wójnu mjes Franzowskej a Italskej sarowcź. W Pariiu žo měr šwoni. Briand je žo sa to postarał, so je generalny sekretar italiskich fašistow Turatti žwoju rěcź wo tym wrócźił, so je wójna mjes Franzowskej a Italskej njesmisliwa. Franzowski pósłanz w Romje je žo sa prawym smyślom Turattowcho wusmujenja wopraschał. Jemu je žo wotmołwiło, so je žo rěcź pschewuzko wukoźita. Italski šwonkowny minister Grandi praji, so k wójnskemu konfliktej hakle potom dóńdże, hdyž Franzowska k tomu pschicźinu sawda.

W Pariiu pak maju sa nusne, so na wschě móżnosće pschihotowacj. Ministerski pschedsyda Tardieu je w žwojim sastojnstwje jako minister šmutskownych należnosćow po zyłej italsko-franzowskej mjezy wobschérne policajske naprawy porucźił. W sawojskej provinzy žu hromadu wobcežnych tajnych italskich agentow sajeli a psches italsku mjezu wotkumyli. Měrnym policajskim prefektam je žo w tymle nastupanju połnomóc dała, woni ż roskasowarjemi franzowskich garnizonow hromadże dźěkaju.

Schtož Otu Habsburgskeho nastupa, je swěsćene, so we Brüsselu ludźo pschebywaju, kotśi jeho nawrót do Madźarskeje pschihotuju, a so žo jeho nawrótej njeby mohło sadźewacj, hdy by žo ż Italskom stało. Tola druhe praschenje je, hacj bychu Otu sa madźarskeho krala wuwołali; pschetoż wo tym bychu staty Makeje ententy rozhudźiłe, byrnjež by madźarske knjezerstwo Doše chyzko na tron stupicź dacź.

Wójnska napjatosć mjes Franzowskej a Italskej je drje popuschcźiła, tola pschecźiwnistwo mjes wobéma krajomaj dale wobsteji. Italska dże swoje mjezy roschércźi, schtoż žo hinak njebudźi, dyžli na schkodu Franzowskeje. Franzowska je wjele pschecźiwo tomu wobara. Franzowski ministerski pschedsyda Tardieu dże Italjanzam rjez, so Franzowska njebudże a njemóże ż Italskej wo wotstupjenju kraja ani w Afriizy ani w Europje jednacź, a so runje tak madźarske sasahi do politiskich pomérow statow Makeje ententy njeczerpi.

Też ż Italskeje žo hłosby měra žłyschecź dawaju. We Veronje žu 24. junija ż wobdźelenjom sastupjerjow italskich wyschnoscźow a franzowskeho konsula ż Milana **70. letny dźeń bitwy pola Solferina** wošwjeczicźi. Franzowski konsul w žwojej rěcźi Franzowzku a Italsku „łacźanej hotśe" mjenowasche, kotrejž w pschichodze jenje njebudźetej pschecźiwo žebi wojowacj. W bitwje pola Solferina žu we wušwobodźerskej wójnje Italjanzow pschecźiwo Awstriskej Franzowsko-jo Italjanzam pomhali awstriske wójsko zbicź.

Za wurunanje francowsko-italskich zwadow.

Franzowski wukrajny minister Briand je wukoru italskeho pósłanza Manzinia pschijak, ż kotrymž je wo wobnowjenju franzowsko-italskeho jednanja rěcźał. Kaž je zdyžcźes, njeje žo w tutej należnosći dojednanje dozpiło, dokelž žebi franzowske knjezerstwo pschaje, so bychu žo psched namórskim jednanjom praschenja wupraweje, kotrejž Tunis a Lydiska nastupaju, mjes tym so italske knjezerstwo žebi navopaczne jednanje pschaje.

Parišći „Matin" **wo rozsrěcźenju Manzinia ż Briandom** pische, so je italski pósłanz franzowskemu wukrajnemu ministrej **zdźelił**, so je **Mussolini** wschitkim pschisłušnym cźiniczelam **po zyłej** Italskej **roskas pósłał**, so **bychu wschě** njepschecźelske demonstrazje pschecźiwo Franzowskej sakasali. We wobrazowschim rozsrěcźenju Briand ż italskim pósłanzom je też wucźinił, so ma žo twjerdnanje mjes Franzowskej a Italskej znowa sapowěcźeć.

Francowska knjezerstwowa amnesija?

Někotre franzowske lěwizyne nowiny pschipowědaju, so ma wyschschi kommando franzowskeho porheinskeho wójska myslc, 30. junija, hdyž posledni franzowski wojak ż Porheinskeje wuczehnje, wschitkich němskich staćanowom wobhnadźicź, kotrychž žu franzowske wojerske žudy ż jastwu jazbdźiłe. Franzowske knjezerstwo pak hišćece tule świeżelazu powěcź njeje potwjerdźiło.

Rosbuchadła w Castropu-Rouxelu žo kradłe.

Hrajzaze dźěći žu žrjedu popołdnju w žitnym polu blizko dźełańskeje towarstwa ża wuzywanje teera wjetschu hromadu rosbuchadłowom namakałe. Kriminalna policija je 158 rosbuchanskich pankow a 74 pakcźikow ammoniaka jebrała. Rosbuchadła žu žo ż rosbuchadłoweho składa we wuzywarni teera kradłe. Jako paduchow žu tśiroch dźełacerjow ż Castropa-Rouxela sajeli, kotśiž kommunistiskej stronje pschiłuschcźeja. Wudawaju, so žu ż rosbuchadłami dhjyli rybły kojcź. Pola jeneho je sajatych žu wobydlenje pschepytajo diwaj revolwraj, wójskowu pistolu, munizizu a někotre rosbuchanske panki namakali.

Dźełacerjo w Sevilli so změruja.

Kaž Havajowa powěsćejenja powě, generalny strajk we Sevilli (w Schpanskej) pschestawa. Dźeł dźełacerjow je žo k dźěku wrócźił. Policija je někotre cźrjódy, kotrejž žu demonstrazju spytałe, rosejmała. Někotre wožoby běchu sajate. Zywilny guwerneur žo nadźija, so strajkowe hibanje bórzy zaso přestanje.

Pólskej njepřećelne demonstracije w Budapeshu.

Psched pólski konsulat w Budapeshu žrjedu wjeczor ½9 hodź. nehdże 25 muži pschihódże, kotśiž komunistiskus žłowjo kamjenje do twarenja mjetachu. Schkoda žo njeje nacźinika. Policija demonstrantow wotehna. Tśioch wukodotnych, kotrychž sajachu, žu politiskej policiji pschepodali. Demonstracja je žo dla žmjertnych wuzbudow pschecźiwo kommunistam w Pólšej wotmełka.

Hospodarske zhromadne dźełło statow Makeje ententy.

Na konferenzu statow Makeje ententy na Schirbśtim Pleźu je žo nehdże 80 nowinarjow se statow Makeje ententy, Awstriskeje, Madźarskeje, Němskeje, Franzowskeje, Jendźelskeje, Rusteje a Ameriki sejschło. Mjes nimi je žo ipitź žobuśtawa cźeskoslowakiskeho nowinarskeho wubjerka sapóšlanza Jana Pekarka, rosdał. W nim žo sajimawy naraźj **hospodarskeho hromadneho dźełła statow Makeje ententy na pschihodnym podłožu reki Dunaja pschedkładze.** Tole zhromadne dźeło by žo dyrbjało że samerzwědomnej politiku jednoczenja tarifow na internazionalnych Dunajskich wótach narunacź. Dże wo plan zhromadneje transportneje politiki k Cźornemu morju, wo nawarzenju cźornomórskeho tśěžstwa a pschistawa w Galazu, kotryž by žo dyrbjał Hamburg rańschoje Europy sejmicź. Spschajcel nanjetuje, so by žo Mała ententa tutej myślicźki pschimnyła a wuzitmy skutk hospodarskeho zhromadneho dźełła we podunajskim kraju wutworiła, kotremuž bychu žo ż cźasom wschě interesowane staty pschisamkle.

Simonowa rozprawa njeje w Indiskej nikoho spokojiła.

Wschě powěsće ż Jindiskeje praja, so **žo** Simonowe nanjety ża pschichodny statny porjad w Jindiskej nic jenoż se strony nazionalistow, ale też se strony liberalnych wotpokasuja. Nawjedowazy Hindoju, mohamedanoju a Schikoju žu wschitcy njespokojom.

Kaž dopisowaŕ Londonskeho „Daily Heralda" ż Bombaya powě, žo wjednizy wschěch politiskich stronow wobcežuja, so žamostatne sarjadnistwo, kotrejž žo w rozprawje nanjenje, je jenoż **sarjadnistwo po špaću žamostatne,** so by mózi městkrala a guwerneura we wobrawdźitwosći

Wšitke prawa wuměnjene.

hišchęže powjetichena byla, so by fiskalna zamołstatnosćj Rudyšeje njepschipuschčežnje wohrožena byla, so by „indialisazija“ wójska do dalokeho pschichoda wotzunjena byla, so by dale wosrjedźne knježerstwo njewotwisne wot ludoweho sastupjerstwa było a so by zyle městokralej podrjadowane było.

Kingsford Smith na Newyorkskim lětanišću přista'l.

Australski kapitan Kingsford Smith je pjatk rano 27 minutow po 1 hodźinje na Newyorkskim lětanišću pschistajił. Cźrjódy wjele tyšac ludźi jeho wyšakało powitachu. Jendźelski póslanz, nékotři Washingtonšcy knježerstwowi sastupjerjo a sastupjerjo města Newyorka nadozeansim lětarjam šoło pschejachu.

*

Pryjedy hacź je Kingsford Smith z Neufundlanda, hdźež bě dla njedostatnja benzina dyrbjał pschistajeć, k Newyorkej wotleceł, je rjekł, so ma na jenym pschelećenju nad Atlantiskim morjom dosć. Jenże wjazy ani do rańšcheje ani do wječorneje strony nad Atlantiskim morjom njejoleći, ale so pschichodnje z parnej łódźu powjese. **Dyrdomdej**, kotrejž ma šadny žebje, **jemu sa dołhi cźas dołaha.** Kingsford na tym dwěwje, so budźe móžno, nad połnóžnym Atlantiskim morjom porjadnu lětansku słužbu sa wikowanišće samery pschiprawicź a na to pokasa, so wětry a mhła lećenju wot ranja k wječorjej skoro njepschewinliwe wobcźežnosće cźinja.

Chikagska policija ma z rubježnikami tajny zwjazk.

Chikagske wobydlerstwo pod njeskutkami rubježnikow cźežko cźerpi. Měschćanšcy sastupjerjo su žebi žadali, so by měschćanska rada wobstejnosće w policajskej direkziji pschepytała. Tole pschepytanje pak je so wotstorcźiło, dokelž je statny rěcznik Swanson žlubił, so budźej zyły rjad dopokazowe poda, so je mjes policiju a rubježniskimi organizacijemi tajny zwjazk.

Na lětaniščeju w Chikagu je so rosbuchnjenje stako, po kotrymž so wulki woheń rošcheri. Někotre lětadłownje su so sapalike a 12 lětadłow so z wohnjom sniczało.

Zdźěk w Mexiku.

Po powěsći, kotraž je do El Paso (w Texasu) doschła, su w Chihuahua, we hłownym měsće kraja jenakeho mjena, **tśi sapósłankow satešili a** někotrych sranili. Gouverneur Almada je dyrbjał cźekanyć.

Krwawe njeměry w La Paz w Bolivisku.

Hdyž cźasyske cźrjóda ludźi w La Pazu demonstraziju pschećiwo generalej Kunzej, wjednicej knježerstwoweho wójska, wotměrjachu, wojazy do demonstrantow tśelachu. 30 wosobow su pjeza satešili a sto sranili.

Druhe powěsće praja, so je revolucija porażena, a so je wjednik zbožarjow Hinojosa do Argentinišeje cźekał. Dokelž knježerstwo zanych powěsćow z kraja njepuschći, je cźežko wěrnosć zhonić.

*

Po powěsći z La Paza je bolivijska ministerska rada wostawiła, so je w měsće Oruro, we hłownym měsće departementa jenakeho mjena, jedyn regiment zpytał, so spjećiscź a so revolucionarnemu hibanju pschijamnyć. Knježerstwu zwěrni wojazy pak su regiment w jeho kasarnach wobstupili. Po powěsći z La Paza ma podawk jenoż městnu wažnosć.

Po powěsćach, kotrež su do Newyorka doschle, je zyle wobydleršstwo pschećiwo knježerstwu a pschećiwo schefej generalneho staba, pschedawschemu němšćemu generalej Kunzu postawiło. Też we wójsku je hibanje pschećiwo knježerstwu poslednje dny pschiběrało.

Wobkhad na internacionalnej železnizy z Antofagosty do La Paza je so pschetorhnył. Cźahi so pschi brasilskej mjezy sadźerźuja. Pósta a telegraf pod najkrucźischej knježerstwowej zensuru stejitej.

Ze Sérbow

W Budyšinje, 27. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecźor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +6 a thermometer +29 wodnjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +5 a thermometer +18 w nozy. Sćěhuje cźpolyske wjedro. Boże njewjedra wječera psched wjecźorom Budyšinsku krajinu pschećehnychu. Pschihnjeschu nam, bźakowano Bohu, sajo dosć pschemacźowazy deschcźik. Też w nozy so zkhwilemi deschcźowalsche. Boże zita wschak šu so se žylnym deschcźom hrońje lehnyłe. Tola wšak, běrnam, a wotawam a druhim dźeczelam pschinjeschu dawno požadanu wokhu. Wjedro wostanje **tź** dale njewjedrate, torhate a scherjate. Jutrje žoboru sthadża stónczko 3,41 a thowa so 8,24 hodź. Měsacźk zkhadża rano 5,21 a thowa so wjecźor 10,31 hodź.

Sedmjo spancy.

Dźensa 27. junija je dźeń Sedmjoch spancow. Žadyn dźeń cyłeho lěta njeje ze swojim wjedrom za ratarja tak ważny a wuwołany, kaž runje dźeń Sedmjoch spancow. Wědomosć so wězo směje wudawanju, zo móże wjedro runje tuteho dnja być směrdawace za cyle dalše sydom njedźel, to rěka za cyły žnjowy cas. Njewusměšuja pak tule staru přiwěru, dokelž su lěta dołhe wobkedźbowanja dopokazałe, zo su runje w poslednich dnjach junija wjedro tak rjec za julij a wulki dźeł augusta přihotuje. Kajkež mamy je telo dny, tajke změjemy je w bliščich 7 njedźelach. Zo dyrbi to nětko runje dźeń Sedmjoch spancow być, abo cyły tydźeń, do kotrehož wón padnje, nima drje tak wjele na sebi.

— **Sšwobodne mjaśowe jśit w Budyšinje.** Sobotu 28. junija rano wot 7—9 hodź. wotedawa so fyrc howjase mjaśo, punt po 40 pj., a fyrc świnjace mjaśo, punt po 60 pj.

— **Weinteiz konditorinja a kofejownja** (prjedy Bieslodez) na Bohatej haśy 7 pornjeca i namóschtkom w dźensnischim cźasu je jejkowe nudle, kiž i najdospolnischej nudlowej maschinu fwóla fama dźela. Maschina je popohnaju wot 6 hacź 7 hodź. we wokuje kofejownje wustajena, so móże kóždy pschi kóždym cźasu wobhladacź. Wona namaka wjele wjele sajima.

— **Sšwérna podrunja.** Dźensa pjatk fwjeczi Hana fwob. Knježyna na Zidowje na Cźechowskej dróhy 196 fwoje 80. narodninu pschi dobrej cźełnej strowoscźi a duchownej cźerstwosći. Wažne je naspomnicź, so wona 1. hapreje hižom 56 lźt w fwanźnym domje bydlesche, kiž je sa tutón dołhi cźaš nźkotrych wobšćerjow poměł. To je dobre znamjo to pschesejenosć mjes wobšćedźerjemi a podrunjaju.

— **Placzenje rentow!** Póst nam spóźli: Wojelske renty za julij wuplaczuja so **sobotu** 28. **junija** na połcze 3 (Psched schulerskimi wrotami). Wutoru 1. julija so wuplaczuje invalidna renta za pišmiki W hacź L w Męschćanskej sahrodze, sa pišmiki M hacź Z na Tśelerni. Wschitke druhe renty na połcze 3 (Psched schulerskimi wrotami).

— **Sšwjedźenske znamjeschka sa „Domowinski šit“,** kiž so 13. julija w Rakezach fwjeczi, su hižo dźensa odstacź w „Sserbskej kniharni“ w Sserbskim Domje we Budyšinje, dale kóždu sobotu za towarstwa w Domowinskej kenzlizi w fwanźnym domje po druhim połkhodze a to pschip. wot 1/4—1/2 hodź. W Rakezach su znamješchkach dóstacź w Lorzez pjekarni a w Winuskez hoscźencu. Schtóž žebi je dopołnu kupi, płaci město 50 pjenjezkow jenoż 40 pjenjezkow za znamješchko.

— **S pschihotowanjow wuzwjoselowanja Porhreinstele** ma so na wschěch zyrkwjach Sakskeje 1. julija pschipołdnu wot 12 hodź. swonicź.

S Hufki. Wuloru rano w 7 hodźinje nawozenja a njewjesta na puczu do Brěsnjanskeho z motorskim kokom sujesbožischtaj. Jimaj běsche so motorske kolo wobšmuhnyło. Nawozenja žebi mosny skhkaše, jeho njewjesta žebi wohu skama. Wobeju dyrbjachu do Budyskeje měschćanskeje khorownje dowjezcź.

S Wjelećzina. W nozy na wuloru dobuchu so w naschej wsy na pjecź městnach paduschki do twarjenjow. Woni bźe su swjetscha za pjenjesami schli a że tź na nadeschli. Potom kradnychu tź khlebcze pjecź cźasnikow, 4 muzaze a 1 žileborny žonjazy. Padukschstwa su so po wschém spacźu w nozy wot 1 hacź 3 hodź. stare. Schtóž może nźchto k wujasnjenju padukschstwow sdźelicź, njech jo žandarmstwu wossewi.

S Lupjańšcje Dubrawki. Pjatk popołdnju je w ludomnych lěsach zuły cźłowjek napschećiwo zowonaj sjawny pobórschć ludźił. Wón so jimaj na jśonom kole bliščeje a so pleden nimaj na njeborne waschnje sadźerza. Jeho twopiśuja tatle: Zuły je nźhdże 1,70 m wulki, nźhdże 30 lźt stary, ma wuske blede mjeswocźo, cźorne do sady lećźane włosy, sady hacź na wjerschk krótko pschitśihane, njemějesche twušow (Schnurrbart), běsche schwihały, z nahej hłowu, w jasnowscźerym wobleku z dołhimi hałowami, najźerje je měł pola stupnjow gumijowe pódusche a klozkaj, wćelesche sakizy a měješche nuzaze koło pschi sebi. Dokelž je lohzy móžno, so by tajki podawk wospjetnje, so prošy, to by so hnydom bliščejej kriminalnej abo žandarmstwej wyschnoscźi wosjewiło, je-li so njechórnik nźhdże pokasa.

S Wósporka. Sstrjedu popołdnju wumrě tudomny pjekarski mišter na wumělku Wilhelm Loka. Wón běsche rodźeny Wósporčan a je pjekarnju, kiž bźsche wot nana namrě, wustrojnje dale wjedł. Też měšu a zyrkwinstej wosadze hacź do poslédka swoje mozy we wschelakich cźestnych sastojnstwach wěnowasche.

S Měrjawa. Pjatk wjecźor wokoło 10 hodź. salećachu padufchi pschez wokno wikowarnje z kolami a automobilneje wuporjedźerjne Maksa Scheiby a pokradnychu koffrowy gramophon 140 hriwnow hódny a autowy cźapnik. Hacźrunjeź wutšobowanje bórsy pytnychu, nimaja dotal za padukom źleda.

Z Khróšćic. Radupodawanje za maćerje w Khróšćicach budźe srjedu 2. julija popołdnju w 2 hodź. we hosscencu. Lěkař budźe pritomny.

S Kamjenza. Dźiwajo na nětcźischu wojsebitu fuchotu pokasuje so zyle wobzeje na wojsewjeni hantlerko hejtmanstwa ze 16. 7. 1928 a 16. 4. 1930, z kotrymž je Kroscźe sakasane w lźsu woheń sadźełacź a kuricź. Njewobkedźbowanja wukasow so kruce khłostaja.

S Kamjenza. Wutoru popołdnju wokoło 1/4 hodź. je pola jenoho tudomneho wobkhodnika na Oskar-Müllerowej dróhy paduch w pokładni pobył. Njemamy dósće do toho schoł ke krawikomu nuschtrej, kiž w fwanźnej khěži bydli, so by sebi wobleł wotměricź dał. Je so tam ja jeneho tudomneho pohonesa wudawał, schtóž pak bźchcźa. Pucź ke krawzej bźsche jenoż k pschihotowanju padufchstwa wuził. Pryjedy hacź bźsche do wobkhoda fasunył, je groty swónczka pschewinuł, kiž z klamow do bydlenja wjedu. Paduch je nźhdże 23 lźt stary a cźłowjek fwónjeje wulkosće. Měješche módre kolo pschi sebi.

Z Rózbórka. Rěcne dny Delnjoślezyskeho provincialneho wohnjowoho zawěsćenja so w Rózbórskim wokrjesu w žnjowymaj měsacomaj juliju a augusće njewotměrawaju. Wot septembra sem pak zaso po zwučenym wašnju: 4. w Mužakowje, 8. w Nizkej, 12. w Slepom, 16. w Rěcźach, 20. w Rengersdorfje, 24. w Cybalni a 28. w Borści.

Z Khóćebuza. Za kak snadne tola dźensniša młodźina husto swoje žiwjenje wobhladuje, dopokazuje zaso struchły podawk, kiž je so tele dny w našim měsće stał. 21lětny murjeŕ Kurt H. so nźcźeho dla ze swojimaj staršimaj zwadźi a při tym so tak rozhori, so sebi hnydom kulku do hłowy trźli. Je drje hišće žiweho do khorownje dowjezechu, tola nimaju nadźije, zo sto wjacy z njeho budźe.

Holanski wučeŕ Uwe Karsten.

25] (Pokračowanje.)

Dnja 12. dezembra.

Kak žamotnje je mi bjes mojeho Lu.

Prezj je.

A wschо šmějwaze symske słónzo je žobu wsał a nam liwki powětr, wichor a deschcź pósłał.

A mi je, jako bych Ludwika hischcze raz wróćo sawołacź dyrbjała, jako bych k prěnjemu rasej w žiwjenju ni zyle wěrna a sprawna napschećo njemu była. Napschećo njemu abo napschećo žebi samej?

Hdźe dha je to bjesdno, wo kotremž rěcźach, wo kotremž tak i dobyczeršćej wěstoscźu wosskrucźach, jo ju widźu?

To je wěrno, zas šym jo widźała. — Cźłowjecze ruzy, cźłowjecze myšle a pschedsudki běchu jo nadrěke, a ja běch bjes rosnutšenja, kaž množi druzy, pschi kromje posatała, běch — i lohka jo mi sezny — hłubinu se žiwotnaj woczomaj zwuměrika.

Schtó je ju potajnje pschemoscźił?

Lahodne nitki to jenoż žu, kiž jo pisches nju kładu, cźerke kaž pawczinu, ale moja noha, kiž dowerja jo tałazo khabłowatemu mostej, cźuje, jo jo pod njej spina, — je moja zamjena dowěra jón skruczuje. — Worscha, schtó je nitki pschadł, a kak je mjenujesch?

*

„Na rosžohnowanje runje prawe wjedro.“

Mi móże to teź prawje być, — njepóndu won. Ssym žo sapschadła do žiwjeje holanskeje khěži, do hłubokeje, cźicheje žamoty a — do mjehkeho, běłeho płatu.

Tón to wokoło mje wije, a na mojim błidźe žo wala, a na sofje, a na wschěch stólczach. Alslevez macź pschicźerje a stkuje hromadu, a Diewenez Worscha schije, — sa wjeżnych khudych.

Njeswucźene džěło ja mojej sapleńczenej ruzy. Ale Alslevez macź powěda pschi tom stawišnu, — spodźiwne prastare holanske stawišny, a ja schiju je žobu do tkanin.

Wboha Immenhofska žónska, wokoło kotrejež cźeka žo jónu tale kochła swije, tebi budźe žo žałožnje dsecź wo holanskich khodojtach a potajnych rjekowskich rowach, a ty wustrózawschi žo sawohładasch „cźerwjenu, sakuštanu holansku rózu“.

Alslevez macź stónczi žiwoju bajku:

„A dokelž bě rjana dźowka holanskeho kraja žiwjeho prěnjeho nawoženju, kotrehož bě ji nan postajił, je šmjerceju khudila, a dokelž njeżmjeržesche žebi žiwjeho druheho lubeho bracź, dokelž bě pschesnadny, to žebi wotmyšli, šamotna žiwa być a wumrěcź. Wjele dobreho cźinjeshe cźłowjekam a žwěrjatam, daloka hola bě ji jeje wukhodźischcźom; njemyšleshe jenoż na žebje, ale bě kóždemu k lubosći. A hdyž leżeshe morwa we wrjosu, to swonjachu wschitke swónczki wótišje, — te cźerwjene swónczki holanskich kwětkow wschě. A po powětšije njeżeshe žo wupkanje, jako by žyła jandżelowe pschibźeżaka a jeje połožnu duschiczku horje wotnjesła: cźełko połožachu do rjekowskeho rowa, cźeżki hobrzi kamjeń žo puschcźi, a tu khwilu sacźežowa ji jeho wjeżschka cźerwjena, žadna róża. Ta kežowa a wonja a nihdy njewjadniże, a po nozach ji połn. měsacźkom to wona krocźi, krocźi błyschcźata po dalokej holi, roża debi ju jako najkrażnischa wosdebjenka. A sejicha spéwa cźerwjena róża wo jenistkim horju a dóńtu, njewidźomna wschem, kiž we žožu žu, tola krażnje žwěcźo kóždemu porej, kotrehož dóńt je tak struchły kaž jeje bź. Žyle e ž i s t a dyrbi toho lubosć być, a njeżebicźna, tunja maćerźnej lubosći, — je-li nźhdże taki por, to póńdże bohaty a je žožom sjednocźeny pschichodej napschećo. — Takle rosnoschowasche žo stara spodźiwna bajka potajnje po holi — — — “

„To je hluboka, rjana stawišna, maczi Alslevez.“

„A wona je wěrna“, liwny staruschka khutnje.

Ja to požmělwkujech, — kaž žmějkota žo nowoczažna holczka, kiž drje bajki jako bajki lubuje, ale k wjchemu „wěrnemu“ i wótrej skepticźnjoscźu pschistupi, hacź też to je to naprosto „woprawdźite“.

„Njepožmělwkujesce žo, knježna Worscha!“

Skoro strachowźiwje to klinczesche.

„Ja šym ju šama widźała, cźerwjenu błyschcźatu holansku róžu, a mój njebocźeczki też. Bě to na naju twaznem dniu, hdyž dźěchmoj wot harowazych hoscźi domoj, do naschece cźicheje schule. — Mój wěnczk bě cźerswiny a jelenj, to bě z mojej najwjetschej hordoscźu, a też mój luby bě młody hólz po Bójikej wutrobje. Spéwacź błyschachmoj róžu zyle scźicha, a bě, jako by holanski wětšik k tomu na harfje hrał. Tola hdyž pschińdźechmoj bliže, rosplanu twórza. Nichtó nješmě a njemóże ju schecźipacź, to by był žałostny hrěch, a psched tym sajhowaju naš holanizy duchožo.“

Alslevez macź bě jara khutna.

Ja žo wjazy nješmějach.

Dnja 14. dezembra.

„Bźdnuschka je khora.“

Zyła wješ žo wo to njestara, pschetoż po jeje smyhku je bźdnuschka najtšepe hłuboko pod jenju ikhowana.

Woni lubuja a cźescźuja žwojeho wuczerja, ale jeho hłubiny dusche žu jim zuje. Jeho wutrobu, jeho wobohu satorhowazu wutrobu woni njerofumuja, wutrobu, kotraž žo spjećuje pschećiwo cźěmnej mozy, kiž dóże jemu jeho dźěcźo wutorhnyć. „Cźěmna mój“ njiemuje to Uwe Karsten Alslev, farař praji: „Wschehomóż“.

A ja wěm, so je to jenoż njewuprajna lubosć wobeje nanoweje wutroby k žwojej bźdnuschczy, to tule wschehomóż njemuje cźěmnu. Kak bě tola jeho žiwjenje hacź dotal tak cźemne. Schtó mohł jemu być pschewodnik — — — k žwětłu!

(Pokračowanje scźehuje.)

Wažne za dostawarjow renty.

Nastupa wobkruchenje rentowych kwitowankow.

Mějichcanšći šwěsčenšći hamt kwitowanki wo płacenju rentow ſ invalidneho a inſelbožencſkeho sawěſčenja, ſo by ſo iminył sadżerżowanjam pśichi wobstaranju dostawarjow dalokaš mózno, wobkrucża w pśichodże hacź na dalšne śtajnje na 2 dnjomaj do wuplacenja renty ja pśiſ. A hacź 2 a na dnju wuplacenja ja pśimiti M hacź 3. Sa blížšichi mešnaz ſo kwitowanki potajkim 30. junija a 1. julija wobkruchenja. Leži w ſamym ſajimje dostawarjow renty, ſo ſo po możnoſći postajenju bnjow dżerża.

Tola nowe postajenje njepłaći ſa dostawarow renty, kotrymž jich kwitowanki sastarańšy dowěrnicy (nětko wšitchi pśchedstejerjo wokrjeſow ſa khudych) abo druge městna wobkruchenja.

Spomożeński a zastarański hamt města Budyšina.

Rozprawa wo dźěławoſći w mězjazu meji.

W radupodawarni ſa maczerje a ſastarane cźěſchericy ſo w meji 217 cźěſchenkow pśchedstajiſ, w ſastarańi ſa małe dźěći pśchepyta ſo 113 dźěći.

Radupodawarnju ſa ſamodruhe wopyta 11 żónſkich. Zyrobu rozdźěli ſo 453 puntow żiwidłow a 148 buſchowiſ mloka darmo abo potaniſchene. Dale ſo 167 dźěcżazych ſchatkow a drastow wotedа.

Sastarańa cźěſchericow wupoſći 10 dźěcżazych wozyczkow, 16 ſportiſkich wozow, 15 dźěcżazych korbow a 27 dźěcżazych łóżkow.

Do radupodawanjow ſastaraenje tuberkuloſnych w meji 75 wopytowarjow pſchińdże, k pśenjemu rajeſ 12. Ke ſwěcenju diagnoſow wotmě ſo 35 pśchepſwětlenjow a 10 Röntgenſtich fotografijow. S darmotnym rozdźělenjom 321 puntow zyrobu na pluzakhorych ſo ſpyta, jich cźěłnu móz pośěbnyjeż a hoſpodarſku muſu wołožiś. Ke wothładanju doma wupoſći ſo na njeſamożitych 139 wjazow ſa wothładanje khorych. We wocźeſniwjeni „Waldheimat“ w Sſepizach pśchebywałchej 2 pazientaj.

Sastarańa ſchulſkich dźěći pomhaſche w 14 padach ſ wobſtaranjom drasty.

S wobſtatkow nuſowneho ſjednocźeńſtwa podpjerachu ſo 45 boroſcżenych a 43 dźěći ſ wobleczenjom.

W radupodawańſtej hoſpinje ſa bźdnych ſo 12 wosobam raba wuſtajeneho lěkarja dóſta, 3 bźchu k pśenjemu rajeſ pśiſchiſli.

Radupodawarnja ſa ſkabomyſlnych, na padowu khoroſć cźerpjazych a duchathornych wopytałchej 2 wosobje.

Radupodawarnja ſa alkoholikow, kotruż Budyſchſka mězina ſtupina Němſkeho żonjazeho ſwjaſta ſa bjeſalkoholnu kulturu po poruczenoſći pśchewożerſkeho hamta nawjeduje, wotmě 3 radupodawańſke hodźiny, kiž 11 wosobow wopyta. Sastarańa wopyta 103 krócź domy a wſa 2 alkoholikow noweju do ſastaranja.

Sastaraiſti hamt woteda potaniſchene abo darmo:

1837 pokrutow khlěba,
2122 fbm. pluna,
44 fwh. elektriſkeho pruda,
209 litrow petroleja abo ſpiritуſa,
3630 ſkódźnych ſnamkow.

Podpjerow w hotowem pjenjeſach, podružniſkich a hoſpodarſkich pśichipomozow wuplaći ſo ſ měſchczańſkich žrědkow dožyta 78 322,63 hr.

Wusudźenja.

§ Přisažny sud w Budyšinje. 24lětny domownik August Waltaŕ Ryćeŕ z Druskec a pinčnica Emma Martha dźělena Kullowa rodź. Vetterec ze Stabelwitz, nětko w Radšowje, běštaj wobskorżenaj, zo staj wopaki přisahałoj. Kullowu nimo teho winowachu, zo je Ryćerja k wopačnej přisazy narěčała. Ryćeŕ so wuzna. Kullowa běše 24. januara 1929 njemandźelsku holčku porodźiła a za nana domownika Hansa Lehmanna mjenowała. Teho běchu na hamtskim sudźe w Šěrachowje k płaćenju alimenty wobskorżili. Na jeho napřećiwjenje, zo je tež Ryćeŕ we času podjeća z Kullowej intimnje wobkhadźał, so mjenowanaj přesłyšowaštaj a dyrbještaj přisahać. Dokelž běštaj pak wopaki přisahałoj, dosta Kullowa 1 lěto a 3 měsacy khłostarnje, Ryćeŕ pak 1 lěto khłostarnje. Sud jimaj čestne prawa na 3 lěta wotrjekny.

Z Łužicy.

* S **Wjasońzy.** Tu je ſo wupiſałoſ ludowe požadanje na rospuſćenje gmejnſkeho ſaſtupjeſtwa a nowowólby. Pśicżina teho je, ſo hu Korſyńſkeho měſchczańoſtu Sydela ſa nałcheho měſchczańoſtu wuſwolili.

* S **Wiſſkopiz.** We wotolnych lětach hižom prěnje kolanſte jahody wzchěpjaja. Wone lěža dobry wumoſchk lubja, dokelž póla ſtatiſch pśiležeje wjele napoł ſtatiſch a ſelenych jahodow na kreſćatach wiſeja.

* S **Dürrhennersdorfu.** W nozy k wutornje ſu ſ jenoho paſtwiſchcża pola Dürrhennersdorfa rauchopruſkopollanſkich 5 klinu kruwu kradnyli. Nětkaž 13½ zentnarjow cźěſte ſtacżo ſu po wiſokim ſpadżu ſe ſkótnym transportiſkim wołont wotwjeſli. Na wuſlědženje padakhow a wrjeſenje kruwy je wobſtarjeŕ 100 hriwnow wyta wuſtajił.

* Se **Zirawy.** Sčmjerne njeſboże ſta ſo hrjedu wječor w tudomnym Wječornym parku. Dźewjeċžětny hólcżej Marcżin Schönfelder ſabawjeſche ſo w cźołmaſtiſkich kupjelach. Jako macż wječor ſwoje dźěcżo pytaſche, bě wono naboho ſhubiło. Hnydom kupjele pśechepytachu a dźěcżo mortwe namalachu. Lěkaŕ ſpoſna, ſo bźche ſo Boża ruczka ſajała.

* Se **Spitzkunnersdorfa.** Pśichi njewjedrje w nozy ke hrjedże **otyi běšit do domiſcheho Matſja Kluttiga a tšchu** a ſcżeny wobſcżodźi. Rosbi też łožo, tola holzu, kotraż w nim ſpjaſche, njeſrani. Sdobom druhi błyſk dyri do domu ſuſodа Adolfa Gulicha a domjazu nadobu ſkałka roſći.

* S **Nitſkiſcha.** Na tudyſchim dwórniſchcżu ſuſeſkoži pśichi wożenju wuſła żiwnoſcżeſt Ernſt Böhmwald ſ Radmeriż. Na woſu ſtejo padże B. tak wjeſelożownje dele, ſdyż ſkóſtaſ konjez nahle ſacżahnyloſ, ſo dyrbjachu jeho bjeſ wědomja wotnjeſeċ, a lěkaŕa na pomoż ſawołaċ.

Bethlehemski wustaw we Wjazońcy.

Sarjadniſti wubjerk wuſtawa ſendże ſo 18. junija ke poſpodżenju we wuſtawje. Knjes hamtiſki hejtman dr. Sievert ſhromadźiſnu wotewri, ſobuſtawy powitajo, wożebje witaſche pśchedstejo provinzialneho towaŕſtwa ſa Smitkowe miſijonſtwo w Budyſchinje, knjeſa krajneho komorneho knjeſa dra. ſ Noſitz-Wallwitz. Poſpodżenje pśaceſche najprjedy dopomnjeczu na 40letne wobſtaċe wuſtawa. Pśichi khutnych cżaſach a nuſy w ludże ſo wjetſcha ſwjatoczńoſcż njeſarjadowa.

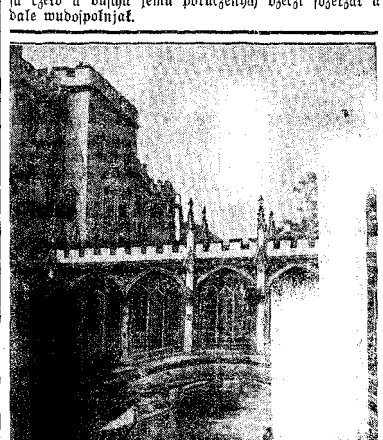
Knjes wyſchiſchi ſchulſtŕ roda Bach, kiž 18 lět dołho ſ najwjetſchej zwěru a bohatym wuſpěchom jako pokładnik mnohe pjenjeżne wobcżežnoſcże pśchewinyeċ roſumi, poda ſe ſwojeho bohateho naſhonjenja wobſchěrnu roſprawu wo ſwjeſelazym ſtajnym roſwidżanju wuſtawa. Zadanja, kiž dżeńſnjiſchi cżaſ na wuſtaw ſtaja, dachu we lěcże 1912 nowemu naſtaċ. Plan ſtorcżi na thětro wulke wobcżežnoſcże, tola roſumichu, woporniwoſcż ſa twar ſłudźiċ a ſ pśchiſwolenjom wjetſchich žrědkow ſe ſtrony wyſchnoſcże a privatnych ſpěchowaſche bo twar. Na pśichładne waſchuje dopjelnja nowotwar zadanja ſtrowoty ſa powětrom, ſwětłom, złónjom a cżiſtotu. Wſchudżom placżi ſażada: To najlěpſche ſa naſche dźěcżi, kiž ſu wocżerſtwjenja potrěbne. Wożebje ſo tej dźiwa na duſchne żiwjenje dźěcżi, kiž ſo wuſtawej dowěrjeja. Domjazej Sejlerjej ſtarſchej ſtaj prawaj wocżehnjerjej. S dobrym ſtłowom, khutnym wócżom, nutrnym dźělbracżom na wjeſelu a cżerpjenju dźěcżi, wjeſelej myſlu a mnohej luboſcżu naſtaċe żiwjeńſki powětr, w kotrymż ſo dźěcżi ſbożowne cżuja a ſo jim wutroby wotamkuja. Nječżnik wobſamtnym żwoju roſprawu ſ pśchecżom, ſo by wuſtaw też w pśichodże pśichódnje ſkutkowaċ na cżłne a duſchine wuwicże dźěcżi ſ żohnowanju luda a domiſny a k cżeſći Bożej.

Knjes hamtiſki hejtman dr. Sievert djakowaſche ſo ſa jubilejiſki pśchehlad, kiž na tak pśichjomne waſchnje pokaſuje, kak je knjes wyſchiſchi ſchulſtŕ roda Bach roſumił, Bethlehemſkemu wuſtawej dacż prawu duſchu.

Knjes krajny ſtarſchi komorny knjes ſ Noſitz-Wallwitz wupraji ſwoje ſpokojenje a wulke wjeſele nad tak ſwjeſelazym wuwicżom wuſtawa a pśchejeſche domej dalſche njemylene roſwicże. Jeho djakne ſłowa płacżachu pśchedźiwże ſarjadniſcheho wubjerka, kiž je cżłojeſ wutrobu a ſe ſkutkom w rjanej harmoniji ſe ſobuſtawami wubjerka ſo ſa wuſtaw ſtara, a wożebje pokładnikej, kiž je ſo we 18 létach wupokaſał njeſprózniwy a wſcho wobmyſlaju a kiž ſo ſ wuſtawom wuſko ſjednoċeny cżuje.

W poſpodżenju poda ſo potom hiſchcże roſprawa wo minjenym wobkhodnym lěcże, kiž je było ſaſo w tżórym naſtupanju ſpokojoże, pśchedpokłoſi ſo ſlicżowanje na 1929/30 a ſo ſa prawe wuprajſ. W dalſchim ſdżeli ſo wo dobrym wobżadżenju wuſtawa w tutym lěcże.

Wy ſo witako, ſdyż ſo rjany dom ſa dźěcżi wobrjedż wobſchěrnych liſcżowych a jehlinowych lěſow a klimatiſcży a krajinſcy na wuſnamnym měſtnje ſtebi też dale ſakhowaċ pśchecżelnoſcż wyſchnoſcżow a ſpomożeńſkich organiſacżijow. Sarjadniſti wubjerk dże wſchitko na to wažicż, ſo by ſo wuſtaw jako ſtrowotna ſtudżeń ſa cżłeko a duſchu jemu poruczenych dźěcżi ſoſerżaŕ a dale wudoſpołniaŕ.



Universita w měſce Cambridgu (wuprai kembridżu) w Jendżelſkej. Do twarjenja wjedże přez řeku zajimawy móſt.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se **Stolpnja.** (Pśiſches wjeſch padnyła). Mandżelſka tudomneho ſwórniſchcżowego hoſcżeńcżarja, ſwojeho mużej pónđżelu pśichi jeho dźěle w ſłodaċni pjwarnje pomhaſche. Pod njej ſo prochnowy wjeſch pſchelama, ſo wona ſ druheho poſthoda do pśenjeho padże a cżełkoſranjena leżo woſta. Sſiebnoċnu byrbjachu do khoromnje dowjeſeċ.

* S **Freiwałdy.** (Dźěcżo ſo ſ warſjazej wodu woparło.) W Zarowje na wopyċże pśchebywazy połbratśiny Günther Birka je ſo cżeſtno ſ warſjazej wodu woparił. Dźěcżo wumrě pśeſe lymizu a ſahorjenje pluzow.

* S **Bytomja.** (Dźěcżo ſo ſmjertnje wopaliło.) Dwěłtna dźowcżiczka Perſchtejc mandżelſkeju bě ſama doma woſtała. Dźěcżo hrajkaſchy ſtebi je ſapałkami, pśichi cżimż ſawěſchi a dźěcżowa drasta wokoł ſapopadżechu. Wonjo ſo tak ſakoſtnje wopali, ſo wumrě, hdyż je do khoromnje wjeſeħu.

Cźerwjene kołkowane tysachrjwnarſke bankowki pśed němſkoſtatnym ſudom.

Pśched němſkoſtatnym ſudom w Lipſku wotmě ſo revizijine jednanje we Winterowym proſezu. Spjerjaceŕ Guſtaw Winter, kaž ſo dopomnimy, bě wobſtrucżał, ſo lamóże ſ proſezowanjom nadbóżnoſcżenje cźerwjenje kołkowanych tyſazhrjwnarſkich papjerjankow pjenjes wot němſkoſtatneje banki wumuſowaċ, hdy by ſo jemu doſcż wjele pſchiwiſowarjow pſchihrużiċ chżyło. Wot tutych pſchiwiſowarjow bawaſche ſebi wón polnomóż wuſtajeċ, ſim pſchedawaſche wón ſiwoje bróżury, a jim dodawaſche wón bżnje nowiny. Wón je, dokelž widżeſche khłoſtańſka komora pśchi Sſpſeſanſtim krajnem ſtudże w jeho wobkruchenju, ſo móże nadbóżnoſcżenje wumuſowaċ, mjedomnje wopaċne wudawanje, k jenemu łětu ſijom měżazam jaſtwa ſaſtudżeny był. Němſkoſtatny rěcżnik namjetowaſche ſacżiſnjenje reviſije a němſkoſtatny ſud (Reichsgericht) ju ſacżiſnyl.

Najnowiše z cyłeho świata.

— **Schtrowa powieſć wo wjedrje ſa jutſiſchi ſobotu:** Khłódniſcho, torhate, njewjedrate wjedro. W Jendżelſkej podobne wjedro, w połnóżnej Europie khłódno a ſucho.

* **Barlinſki lěkaŕ dr. Genter je ſ dobrym wulċhom pſchecżiwo mrżeju cźěſchnych dźěcżi ſrědk natoſił, kotryż je po dołholětnych poſpytach pſchecżiwo tuberkuloſy wuſtrěhił. Khori wſchędnje dwaj hacż ſchtyri krócź amiſtiſlin doſtawaſu. Sſrědk ſo do myſchkow ſaſhykuje. Won bakterije njemori, ale hiſchcże ſtrowe dźěle njeſranliwe cżini (immuniſuje). Se ſaſhykanym ſrědkom ſo po nječżim tuberkuloſnym bazillan żiwnoſcż bjerje a nałcżeny dźěl ſo mježinje wobmjeſuje. Tuberkuloſne bazille ſo ſazaknja abo ſo wukaſchluja. Sa normalne wuhojenje je nětkaž to ſaſhykanjenjow trjeba. Dr. Genter praji, ſo je ſo jeho ſrědk hižo we wjele padach wupruhował.**

* **(Skopczaja cźimła w Alwiſrifej.) Na żeleſnizu mjes Winſkim Nowym Měſtom a Caggendorfom je ſo hrjedu roj ſkopczkow puſchejił, kotrehoż dla je ſo żeleſniſki wobkhad dyrbjał ſaſtajiċ. Pśeże roje ſkopczkow ſo ſe żeleſniſkimi cżahami roſmjeſcżachu. Tola pśichjo nowe roje pśichiżachowachu, ſo bźchu ſkónċnje ſchěny wyſoko ſ morſkimi ſkopczkami pśikhrykte. Stónċnje bźchu ſchěny zyle ſe ſkopczkami ſalehnjene. Dobrowólna wohnjowa wobora ſ Winſkeho Noweho Měſta je nozy ſe ſmólnjazymi wucżahnyła, ſo by ſkopczki woſtronika. Żeleſnizarjo a wohnjowi wobornicży dołhi cżaſ dżełachu. Polachu ſchěny ſ benzinom a jón ſapaliċhu. Najſatſa krajny hejtman wo wobſejku pomoż pſchiſcheſche. Skoda je khětro wulka. Pódla żeleſnizy leżaze pola ſu nahe wuſrane. Schtwórtk ſu nowe roje ſkopczkow pśchiżeżahte. Wone ſo na ſtronu k Winſkemu Nowemu Měſtu hibaju.**

* **Woheń błuwaja hora Krakatau w Jndiſkej pśchejo ſhlniſkeho pucha. Pódżelu ſu 4500 wuſchkow naliczili. Popjet a kamjenje ſo 900 metrow wyſoko mjetachu. Se morja ſo nowa łupa ſtežba, kotraż nětkaž 13 metrow ſ morja teċi.**

Přilopk.

* **300 podobiſnow we khłowżży hejtojteje jeżky.** Pśched nječżu dnjemi bě w Londonje fotografika wuſtajeża a pśichi tutej pokaſowachu też kameru, kotrejež obrazowanja ſ holym wócżkom dożyła widżeċ njejżu. O tutych podobiſnow wucżinja telko ruma, kaž ma obċżała hejtojteje jeżky, ale wobraſy pod mikroſkopom ſajuja pśchejſtajapaju wótrożċ. Tale kameru je pośitkim najmjeńſcha znjeho ſwěta.

* **Do jaſtwa, kótkich rukawow bła.** Żónſta ſ kótkimi rukawami njeſmjeċ, kaž je ſnate, w Italiſkej do zyrkwje ſaſtupiċ. Też „bubi“-ſłowje wjeċżowachu ſo hacż dotal krute ſakhſtitſke wyſchnoſcże mózne. Młoda żónſta ſe „bubi“-ſłowa na w Italiſkej małe nahladow, pola nékaſeje wyſchnoſcże ſłużbu doſtaċ. Wjſo hu ſo w poſlednim cżaſu nahladu trochu pſchemėnile. Vatikan je ſo w tom ſmyſle wuprajił, ſo dożże wſoſy żónſtej wſchak kśyż pſchiſcheja, ale to „bubi“-ſłowa ſama na ſtebi niczo ſakaſane njejſchehoſtaja. Takż w Italiſkej. W Egiptowſkej pak ſu wjele kruċżiſchi w pózċżiwoſtnem naſtupanju. Kótke rukawy a naha ſajija ſkutkuje ſ pobórſchkom, praja egiptowſke wyſchnoſcże, a ſu njedawno ſakoń wudale, po kotremż njeſmjeċ bo żana żónſta w ſjawnjoſći ſ nahimaj rukomaj a ſnahej ſchiju potajaċ. Hdyż pak by ſo żónſta tola takża na haſby pokalała, to da ſo hnydom poliziſ do njeje a ju warnuje. Sapiſa ſebi zeje mjeno a hdy by rjanolinka hiſchcże raz tole ſaloſtne wóſtnoſtwo ſtuċżiła, ſ nahimaj rukomaj abo ſ nahej ſchiju ſo na haſby jewiċż, dyrbi na mjeſnje do khłódny a ma ſydom dnjow wotſjeżeċ.

* **Jakoſtny wopor pſchiwěry.** Wóndanjo bu polizija mjeſta Mexika wot Jndianow proſchena, nanajſpěſchniſcho do hór pojeċhaċ, ſo by cżłowjeſke żiwjenje wumożiła. Jndianojo, kotiż mějachu hižo nowocżaſnu kulturu, powědachu poliziji, ſo ſu jich domorodnizy — kaž ſu woni ſo ſhonili — wobjamkli, indianſku holċżku wódnemu mużej woprowaċ, ſo hychu na to waſchnje trěbny deſchcżik wuprożnili. Polizija poſtupowaſche na tole napomożwolanje a pśchijěċża hiſchcże w prawem cżaſu, ſo możeſche żydomlétne dźěcżo wumóżiċ, kotreż běchu domorodni na wjeſċżk hory wotnjeſli, hdżeż chża-

chu jo na truchi rosrubacź a wódnemu mužej woprowacź. Pobožni a pschiwěrkowi Indianojo rosczěkachu, wuhladawschi poliziju, poliziju wša džěćžo, kiž běsche hižo k woprowanju wumjasane. Hdyž Indianow sajachu a so jich praschachu, čehodla su chcyli džěćžo sarěsacź, woni prajachu, so je wulka kuchota pohladnjenja čaša jich pohnuka, so starym nakožtam wótzow wróčicź a wodšanemu pschibójstwu cźkowjeczi wopor pschinjesć, so bychu rožku psched wuškhnyczom sakhowali. Po wuškowach jich medizinskich mužej je to jenicźka možnosć, deschcźik dóstacź. Woprawdźe běchu někotři fantastiscy wosdebjeni „medizinzy mužojo" pódla. kotřiž běchu wokolo dźesća rejowali, hdyž bě policija pschischła, so bychu wopor pschihotowali. Woni prajachu, so woprowanje nimaju sa słóžnistwo, pschetož jich wótzojo a dźědojo su to cźinili, njebywschi sa to khłostani. Džěćžo bu sa wopor wuloskowane. Dozwka je to džowka naczelnika, ſ cźeboh wulkhadźa, so njejedna so wo słóžnistwo, ale wo sakhtužbny stuk. Najedacź to sajachu medizinskich mužej a druhich Indianow, kotřiž chcyhchu wopor pschinjesć, dla spytanja mordarstwa a jawriechu jich do jastwa.

Kak może so mandželski pschi dobrej mysli sdźerjeć?

Snata organisazija žónskich je dźewjeć prawidłow sa mandželsku postajiła, kotrež wopomnicź so wschém žónskim należnje porucza, kotrymž na sbožownem wobstacźu jich mandželstwa saležI. Tute prawidła rkaju:

Swobłekaj še rjana k snědani.

Daj so wot swojeho muža dwaj wjecźoraj wob tydźeń nětdźe dowjesć, ale popschej jemu, so druhe dny tydźenia doma wostanje.

Sesapłacź sliczbowanja sa hospoźnye wudawki, priedy hacź sebi nowu drastu kupiich.

Njedaj jemu ženje kuchinsku nadobu swotrěwacź. Njedowol ženje swojej macźeri, so cźe njedźelu abo swjate dny wopyta.

Wichnoškuchaj jemu, hdyž rad so rěcźeć žłyschi.

Prašcźej so jeho we wschém wo radu.

Pschitulej so, ale niz pschejara.

Sbudź we nim pschesmědźenje, so sy wbohe, słabe stworjenje, wón pak je hobr ſ mozu lawa a se smužitoscju Napoleona!

Swóibne powésće

Sem rěli: Biedrich Wilhelm Menzel, tšchikrunjerski mischtr w Budyschinje, 73 lět. — Luisa Wowcerjowa rodź. Krawcźez we Wojerezach, 36 lět. — Helena Mawcźerjez w Nitzei, 19 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nětcźišcha kuchota a nikka woda w rěkach žadatej siebi, so by sy ſ wodu lutowało. Hamtske hejtmanstwo tchodła na sceźehowoze pokakuje:

1. Luti powodźecź je po postajenjach Hornjołužiskeho wyschischeho hamtskeho patenta jenoż schtyri krócź wob lěto dowolene, dałokož so w jenotliwych padach njedadże dalesahaze prawa dopokasacź, a to dwójzy do šynowych žnjow a dwójzy do wotawow, kóždy krócź sobotu pschipołdnju wot 12 hodź. hacź do blížscheje njedźele pschipołdnja w 12 hodź. Kóžde powodźowanje swonka tutoho cźasa je sakasane a so po § 166 liczb. 1 wodoweho sakonja khłosta.
2. Wschitzky wobsedźerjo wodowych sastawow a cźerjeńskich pschiprawow so namołwjeja, so swoje sastawy tak njerownjaja, so hacź na najnišchu wodu wumělcja a potom sašo najwyschsche sespinaja. Wschitzkaj wodze ma so po możnosći lašo w šamnjej měrje wotběžecź dacź, so niźkhe cźerjenja, fabriki a hewaschke wuzwarnje wody njebychu bjes cźerjeńskeje wody bhłe. Pschecźiwo tym, kotřiž to njewobkedźbuja, so zakrocźi.

W Budyschinje, 24. junija 1930

Hamtske hejtmanstwo.

Na namjet gmejnskeje rady w Wrělynje so stawny pucź na sahonje cźo. 331 sahońskeje knihi za Brěžnu, kiž so wot Budyško-Suborneičanskeje statneje dróhi wotschecźuje, na wobkhad ſ šamokhodami ſ wuwsacźom motorskich kołow a wjesny pucź tuž wšy wot wjeſnoliecźinskeho cźišła 5 hacź 10 sa šamokhody wscheje družiny po § 30 wukasa wo wobkhadźe je šamokhodami ſe 16. měrca 1928 sawrje.

W Budyschinje, 20. junija 1930.

Hamtske hejtmanstwo.

Do wikowańskeho sapiša je so dźensa sapisało:

1. Na łopjeno 1033 nastupajo firmu Leuner a Meurich w Budyschinje: Towarstwo je rozpuschcźene. Sa likwidatora je postajeny garbarski mischtr Hans Leuner w Budyschinje.
2. Na łopjeno 1103 firma Werner Tschirch we Budyschinje a jako jeje mězicźel pschekupc Hermann Hans Werner Tschirch w Budyschinje. (Wobkhodna druzina: Wulkowikowarstwo ſ kofejom a kolonialnymi twosami; wobkhodna městnosć na Nowodalskej dróhy 19.)

W Budyschinje 23. junija 1930.

Hamtske sudnistwo.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Sokoł zwučuje sobotu wječor 1/9 hodźin. Njech wšitcy cyle wěsće přindu. **Načolnik.**

Domowina. Zlětowy wubjerk zeńdże so přichodny štwórtk, 3. julija, pop. w 6 hodź. we „Hwězdźe" we Rakecach. Poslednje přihloty za zlět. —

Domowina. Towarstwa chcyłe po możnosći do kenelije Domowiny (Serbski Dom) wozjewić, kak syłna na zlět přindu, zo by zlětny wubjerk trochu přehlada do předka měł. Tola, so wě, smědźa tež potom we wjelo wjetšej ličbje přińć hač su so připowjedźili.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica". Naše třělcowske tow. (Schützengesellschaft) wotměje njedźelu 29. 6. 30. swój swjedźeń 25lětnjeho wobstaća a je nas na njón přeprosyło. Tow. Łužica so tomu swjedźenjej připodlnju w 1 hodź. zhromadźi w Nowakec hosćencu. Dowěrnikow prosymy, wšěm sobustawam tole zdźělić. Wo bohate wobdźělenje prosy

předsydstwo.

Khwaćanske serbske tow. změje njedźelu wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu pola Sołćic. Jednać budże so dla Rakečanskeho zlěta. Bohaty wopyt wočakuje

předsydstwo.

Narańša serb. tow. skupina „Hrodźišćo" ma njedźelu 29. junija t. l. pop z dypkom 4 hodźin w Zendźic hosćencu w Rakojdach zhromadźiznu Wšitke skupinje přizamknjene serbske towarstwa dyrbja zastupjene być, dokelž so wo wšelake ważne dypki jedna. Přizamkujo tutej zhromadźiznje maju so należnosće Rakojdźanskeho serb. tow. „Nadźije" rozpominać. Předsyda Domowiny, k. farař Křižan z Klukša, je přednošk přećelnje přilubił. Wo bohaty wopyt skupiny a wosebje towarstwa „Nadźije" so prosy. Też su wšitcy sprawni Serbja na tutu zhromadźiznu wutrobnje witani.

Předsydstwo skupiny „Hrodźišćo".

Ralbicy. Tow. młodźeńcow swjeći njedźelu 29. junija swój 15. założeński swjedźeń we Waldźic hosćencu w Ralbicach. Započatk we 8 hodź. Předstaji so hra „Dźěd Jakub". Potom reje jenoż za wopytowarjow swjedźenja. Wšěch lubych wosadnych, kaž tež dalšich hosći přeprošuje

předsydstwo.

Rózant. Tow. młodźeńcow ma njedźelu 29. VI. měsačnu zhromadźiznu. Deklamacija a přednošk je přilubjeny. Wšitkich towaršow wočakuje

předsydstwo.

Naidospołniši mašu wóz

z tłóčeńskim centralnym mazanjom a bohatym wuhotowanjom



Přijedy hač so za kupjenje druheho maleho woza rozsudźiće, jědźće we samsnym zajimje jónu **na pruhu** w štyricylinderskim Hanomag

Přihódne sydła — Naiwětša spušćomnosć — Tunje jězdźenje

Podawa so jako kabriolet a limousina — Płaćizna wot fabriki 2800 hr. z wšěm potrěbom a bohatym wuhotowanjom

HANOMAG

Prospekty a jědźenje na pruhu darmo

Generalny zastupjeć: **Carl Gast, w Budyšinje** :: Telefon 3290

1880 Jubilejne měšenje 1930

Mała buna „C"

Z doma Klemm-kofej

Wuběrny dobry ludowy bunowy kofej po **3.—** hr. za punt, 1/4 punta **75** pj.

Žadajće sebi jenož originalne zawalki

Skład w cyłej srjedźnej a ranšej Sakskej

Klemm-kofej, wulkopalerńja w Drježdźanach-A. Póstowy kašćik 63

Přesadźowanje zawostajenstwa

Póndźelu, 30. junija 1930 dop. w 10 hodź.

budźa so w ležownosći **w Budyšinje na Hošic hasy 40 II** do Naumanec zawostajenstwa słušace wěcy po přikazu dobrowólnje za hotowe pjenjezy přesadźować, a to: jara derje zdźeržane meble: 1 sekretar, 1 vertiko, 4 kamory (za wobleki a šaty) 2 komodźe, 1 kucheński kamor, 8 stólcow, 1 lěhański stoł, 2 šijacej blidźe. 1 blidko, 1 blido k hraću, 1 kucheńske blido, 1 myjne blido, 1 konopej, 1 chaiselongue, 1 regulator, 3 łoža z matracami, špihele, wobrazy, domjacy a kucheński grat, wobleki a šaty wobuća atd. :: Wobhladanje wot 9 hodź'

Přesadźowaŕ a taksator **Max Wenzel**

na Hornjećerskej hasy 11 / na Sukelnskej hasy 30. Tel. 3696

2845 kołowych mantlow a šlawchow

kupich zańdźene lěto. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo też Wy pola mje přijomnje kupujeće

Gumij za dźěćace kola po wšěch wulkosćach stajnje na składźe

Jan Schieback

w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4

Wulka dźělba kołowych wobručow z małymi bleńkami je dóšła

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Weinelłec konditarńja a kofejownja

prjedy Rudolf Biesold

na Bohatej hasy 7 :: Telefon 3268

poruča swoje wuběrne stajnje čerstwe njebarbjene

jejowe nudle

„Feinstameck"

zhotowjene z najdospołnišej nudlowej mašinu swěta „Bernhard"

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach. Wšě wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Pytajće dobre trjebane mjenše

kachle (Herd)

Poskicenja z płaćizu na wjesnjancstu **w Lejnje** p. Khrósćic

Pytam k 1. 7. 1930 čistu pilnu

domj. holcu

z jenož najlěpšimi wuswědčenjemi nie niže 20 lět

Posk. pod **G. 60 na wud. S. N.**

Gardiny rolleaux vitraże

Wósk. rub, 100 šěr., mtr 1.50

Přikrywy na sofy, dołhe 2.50

J. ERLER w Budyšinje

na Zwonkowu Lawskej hasy 10

Tworykupow. towarstwo w Budyšinje

Poručamy

nowe běrny	**punt 12 pj.**
najlěpše tomaty	**punt 45 pj.**
solotwjowe kórki	**punt 40 pj.**
banany	**punt 70 pj.**
nowe kisałe kórki	**jena 14 pj.**
cytrony	**jena 15 pj.**

Po dlěšej khorosći zemrě w 34. lěće swojeho žiwjenja, na puć do wěcznosće derje přihotowana, moja luba mandželska a staroscźiwa mać naju 5 džěćom

Hańža Wjacsławkowa

rodź. Bermichec

Bóh luby Knjez wobradź jej krónu wěcneje zbóžnosće

W hłubokej zrudobje

Pawoł Wjacsławk, kubleŕ

w mjenje zawostajenych

W Konjecach na dnju 26. junija 1930

Jeje cźěło budźe njedźelu rano w 1/2 8 hodź. na Ralbicanskim kěrchowje pokhowane.

Příloha k číslu 147

BSKE NOWINY

Pjatk, 27. junija 1930

Krječmař:

Ja sym Serb.

Horde to wuznaće wěrneho a swěrneho Serba. Hač často pak słyšiš tuto wuznaće w serbskim ludze wuprajić bjez kóždeho hłubšeho začuća. Sunje so to tak z huby kaž kóžde druhe wuprajenje, při kotrymž so duch njetrjeba napinać. Nihdy na nihdy pak to njesmě tak być, přetož štóž sebi w tym žaneho swědomja nječini, toho lohko poduje wětr z druheho lěhwa. Wuznaće, ja sym Serb, je najdale sahaceho wopřijeća, dyrbi woznamjenić, zo je tón, kiž sebi dowoli je wuprajić, je we sebi hotowy a skrućeny.

Ja sym Serb, to rěka tež prawje serbscy rěčeć. Namóšana serbšćina je wohidna za kóždeho, kiž ju słyši. Ženje nječesći toho, kiž ju rěči. Kak je možno, měć česćowansć před rěču, při kotrejž druhorěčny połoženu jako swoje rěčne wobsedźenstwo spóznaje. Hakle před krótkim wuloća sebi serbske towarstwo do blizkosće Budyšina. Tam słyšachu Němcy Serbow serbscy rěčeć, a to skutkowaše na nich, jako bychu rěčacy Słowjenjo druheho pokhoda byli. Hakle po dołhim mózachmy jim dopokazać, zo so tu rěči čista serbska rěč a dyrbjachmy bohužel wuznać, zo so mjez našim ludom jara hubjenje rěči. Tajke přidaće cuzemu napřećiwo pak boli jara kóždeho, kiž znaje bohatstwo serbskeje rěče a špatne wuprajenje luda. Kak je možno sebi nadobyć trošku hordosće jako Serb, hdyž je samo rěč, kiž so wuživa, skepsana wot rěčaceho sameho. Zeznajmy našu rjanu domjacu rěč nanajdokładniše, mějmy radosć nad jeje rjanosću a hdyž ju tajku wudospołnjenu swojemu dorostej, swojim dźěćom a najmjeńšim do erta połožimy, potom ludźa tež wone z česćownosću serbsku rěč rěčeć, budźa hordźi, zo ju móža. Štož je rjane, to sebi člowjek waži, štož jima jeho wutrobnje, k tomu ma najwjetšu lubosć, budź tež z našej rěču tak.

Ja sym Serb, to rěka tež žiwy być jako Serb, so wuznać k swojemu ródnemu ludej. Kak prócuja so we wšěch serbskich wosadach serbske towarstwa ke spomoženju maćerki Łužicy, kiž z nutrin wutroby lubuja. Tydźeń wob tydźeń skhadźuja so, wuknu, so prócuja, wudospołnja, zo bychu potom to, štož su nawuknyli, tež druhemu darili. Rjane serbske swjedźenje wokřewja nas, rjane wuležy do serbskeje domizny a horde wuznaća w Božej rjanej přirodźe lija njezapřatnitu móc do jadra luda. Hišće žeńe njejsmy słyšeli, zo tón, kiž znaje dokładnje ludł, swoju dominzu, swoju rěč, je so podnurił we cuzbarstwje. Čehodla tuž stejimy hišće zdala našim serbskim prócowanskim kruham? To je njezmysł, hdyž porokujemy, na to a tamne swarimy, hdyž sami ani wole nimamy, so we sebi połěpšić. Je dospołnje zasudźomne, hdyž suwamy wšu winu na naše farske a wučerske domy na wsach abo w městach. Najčasćišo nadeńdźemy, zo runje tam, hdźež so najbóle swari, je njesprawnosć na městnje, přetož nawjedne wosoby so prócuja, a tamne steja porokujo k stronje, město toho, zo bychu sebi na wutrobu bili a prajili: Wodajće, chcu sam z wami žwarić a narodnosć žohnować ze swojim horliwym skutkom. Jara, jara wjele zamóže jenički člowjek we swojej dominzje dopjelnić, w kruhu swojich, a hišće wjacy, hdyž so přizamknje druhemu sprawnemu a z nim we wulkim cyłku zhromadnje dźěła. Kak je nam tola zbožnopołna hodźinka wokřewjenja, hdyž přez serbske hona čahnu Serbja spěwajo swoje serbske narodne spěwy, hdyž widźimy na trawniku rejwać w Božej přirodźe naše serbske narodne reje: Kak počesćeni, w sebi skručeni pak wróćimy so kóždy raz domoj do swojeho statoka, hdyž pobychmy njedźelu w Božim domje, pak na serbskim swjedźenju abo samo na Domowinskim wšotowarstwowskim zlěće, hdźež so tysacy horja w jenej mysli, lubosće połnej k swojej maćerce Łužicy.

Ja sym Serb, to rěka pak tež skitać tych, kiž dźěłaju zjawnje za serbski narod. Tón, kotryž je stajnje jenož ze zwjeršnym přihladowarjom abo słyšerjom, njewě, što rěka, zjawnje za Serbstwo skutkować w howrjaczych wětrach runje dźensnišeho časa. Wysoko česćiš swojich sprawnych wjednikow, za nich tež šćěpku do wohnja přećiwo nadpadnikej połožić, to je horde wuznaće: Ja sym Serb.

Jara, jara lohko je woheń zaparać, ćežko je, jón zaleć. Jara lohko je so druhemu přizamknyć a z nim swarić, ale muža hódny a dostojny je skutk, stać za druheho, wojować za druheho, kiž to stajnje za tebje čini, kiž wo dnjo a w nocy jeničcy ma na mysli zbožo našeho serbskeho luda.

Ratać wusywa w naléču symjo do Božeje role we wočakowanju, zo by jemu prócu mytowało, w jutrownym času wobjećhaja křižerjo Bože hona, prošo Boha Knjeza, zo by je žohnował, w swjatkownym času hlada z błyšćatym wóčkom, kak so žita žołmja a so wopłodża a w horcym lěću khowa pod najwjetšej prócu dary domoj. Hlej, kóžde stwjelčko je dopóznało směr swojeho žiwjenja, žiwjeńske byće, čehodla njedyrbjał to člowjek sam, kiž so mjenuje wobknježićeŕ, knjez rad nade wšěm!

Njech tež w serbskim ludźe so wusywa, rosće a žneje płód sprawneje cylawědomneje skutkownosće Serba, njech so njerozšerja pjanka špatnosće a lěnjosće, bjezpowažneje skutkownosće, zo by mohł kóždy sprawnje wuznać: Ja sym Serb.

Zhrabaj so, začuj a njespi dlěje!
K drémanju dawno jużo njej' khwile.
Dźeń hižo swita, haj słónčko žno hrěje
Z horiskow zhładuje z čopłotu mile.

Serbja, o hlejće za swobodu serbskej —
Ze słónca kiwa wam — słónčneje krasy!
Popomńće česće a sławy so herbskej',
Wopomńće narodnosć serbskeje rasy!

(J. Nowak.)

400 centnarjow truskałcow wšědnje.

Truskałcowa wustajeńca w Cośmigu-Kólźach.

Sćěhowańca, płodowa, žohnowana krajina to je, kiž wupschećešća so na serjerokapadže wot Drježdźan we Łužicach dale wot Radebeula hač do Cośmiga a Kólź. Cłowjek może hebi to pjadesatjećo, hdyž błyšći, so sam na Cośmig-Kólźanšći wobwod w cźasu truskałcow — wšědnje 300 zentnarjow truskałcow — wuwozy, někto we hłownej bodze sama 400. Ale hdyž puczańcy po derje wobdźěłanych sahonach te swojim cźerwjenobłyšcźatym aromatišym wonjazym bohatstwom, potom orje sćeřeńca pschedźujetch, so ma tež płahowar truskałcow hospodarjo cźesko wojowacź. Wón wschak swoje twory blisko wulkomósta Drježdźan wotbywa, ale pschewinke rozdrjebjenje wikow je jara njewjedźibłowe za postajenje płacźišnow, a tohodla prózuje so „Wobrjećnje sadowe a hrodnikske towarstwo za Cośmig a wokolinu“ hišćeze bóle ke kaž hač dotal kedźbnosći wulkowotebjerarjow na dokonjanosć a możnosći płodźiwosće tohole sadowego a zelenjowego wobwoda prajeje rjadowanje hłodźi.

To je samór „wustajeńcy truskałcow 1930“, kiž je mjenowane towarstwo z podpjeru gmejny w Cośmigu wotewrilo. Pschedbyhda Saltkeho krajneho sojuska sa ńaradźiwe a winopłahowanje, ministerialny rada dr. Baerenfeer-Ritze, postrowi pschitomnych a położa na to, kak stoji němske płahowanje sadu, wina a zelenjowa we wjetschim wobluku luźnoweho hospodarstwa nutska, kak bubje w pschichodnych cźasach nutnje trjeba, organizaziju hišćeze kruceńcho wutworićź, so by so schkoda wukrajneho bowoła sadu wotwobroćiła. Dale rěcźachu krótke wutrobne słowa postrowjenja hamtski hejtman Schmidt-Miłkhnjanskich, měšćańcanosta Cośmiga, pschedbyda měnšinstnoho sojuska za němske sahrodnistwo, kotryž sadosche „sawrjenje mjelow sa bowoła sadu“ we wšitkich cźasach, niż tohodła trasch, so bychu so płacźišny rjenale, ale jenoż tohodła, so by so němski sad njeschkył, kaž so to sdźela wuprawdże stawa, a słónčnje pschedbyda wustajowaceho towarstwa, kotryž wobzarowasche, so njeje so hromadowy pschiplaw sadu najlepschoje druźiny dóstał, kaž su tu dyrbjeli; nadobo nastata horzota je muchata, wschitko na wiki cźinjeńcy, a tuž je to, schtož so tu pokaluje, po prawom jenoż dobrźenje.

Tola pschehlad wustajeńcy, kiž je była wot inspektora wokrjesneho sadarstwa Jennitzena nawjedowana a wutwarjena, swědźeše wo krasnem wuspěchu towarstwa, swoje sobustawy powolańcy a holpodarcy sa radźenje a pohonjowacź. Najbóle sastupjene a w Cośmigu majbóle płahowane znamki su: „Sieger, Deutsch-Evern, a Volltragende Amerikaner“ (jako truskałcy k nakładowanju). Wot nschtho lět je zhebi oekonomiski rada prof. Schindler, direktor wyschicheje statnje wuczernje sa sahrodnistwo we Pilnizach, wulke sastužby dobył je swojim prózowanjom, nowe płahowańki, i Hornjeje Schlesyskeje sawjedźene, tež pola naš sdomjaznicź („Oberschlesien“, „Prošken“).

Zyłe swojorasne su „Serbstfreude“, kiž nazymu hischcze ras nolcha, kaž tež k prěnjemu rasej tu wustajeńcy, cźerwjenocźerwjene naładne truskałcy „Johannes Müller“, woprawdże hodźe swojeho rodu su „Rotkäppchen vom Schwabenland“ a „Späte von Leopoldshall“.

Niż jenoż truskałcy, ale tež „łožmacki a sajnje seleniny“ běchu wustajene, wschitko wjelo krasne eksemplary. Tu bě wjedźeć najkrasnischi hromak, górki, rhabarber, zelen hroch a kotrabi.

Kitnische truskałcowe žně běchu dobre pschekstowe žne. Wot nóznych mrózow su zyłe zahłe salutowane, tak so pak skutkowasche pschezo hischcze schkodna suchota lońschcheho lěta, posledńje pupki dźe so sćěhacź rosiwja.

Drjewjana biblija.

(Skónczenje.)

Wokrjesny sudnik hedźeschce s pjerom w ruzy a pschipossłuchasche sledźibnje. Ale hdyž a hdyž mitny wón je wóczkom, wobroći hłowu a pohladny do lisćinu. Jako bě knjeza Emanuelsjonez dopowědała, jeźini wón sćmuzki psched pjeć, tak sa tam wětko pjatnaće stejeschce.

„Haj, tak to někak dźe“, rjekny žona, ale s troschku njewěrnym a pokatym hłosom.

Wokrjesny sudnik njebě žam też tak zyle spokojom. Wón hedźeschce pschezo hischcze z pjerom w ruzy a pisańcu blidom. Wisesche z hłowu tam a sem, mikotasche s jenym wóczkom a jemu njepodobasche so to, schtož psched sobu na papjerje widźeschce.

„Haj, chzemoj-li to tak rjez, kaž je“, rjekny jeho žona a spyta jemu na pomoz pschinić — tak mamoj móz tež tutu staru drjewjanu biblija, kotruż bychmoj rady wotbołoj. Mjenju staru wutwarć, kotruż je hižo lichiwy a dowjerjany. Susto a husto wo tom powědachmoj, so ma so pschetarhać, tak so mózemoj zhebi rjanu nowu wutwarć z wokomi pschitwarićeŕ.

Hdyž běsche žona tole prajiła, połoji wokrjesny sudnik swoju rutku zyle skradźu na bełu papjeru a napiża sady pjeć jemu nutu.

„Schto prajisch k tomu?“ rjekny wón a pokaja jonje, schtož bě napisał.

„Prajm, so wěrju, Bolkineje polsta krónoh pschinjesu zohnowanje“, prajesche žona.

Stara schulska wuczerka pschekrocźi pucź i lohkimi krocźelemi. Sapocźeschce wjes posłoje, ale dotelź na tutym dnju zbože měcź wěrjesche, chzyschce wona też hischcze k wjesnemu kamarjej we Wałtanšćo sastupićź, prjedy hač so sajso domoj wróći.

Hdyž wona do klamow sastupi, stejeschce pschekupz nad pschepadawańkim blidom zibjelny a rěkasche z młodymaj hołzomaj. Wěschtcź to Hana a Emilija Andersenez, dźowaj wokrjesneho sudnika w Jugerstrudze. Wěschtcź zhebi i kolesnomaj wujeźeŕ a běschtcź musowanej i njeju falećeź, so byschcź zhebi zwězdy do porjadka pschinjesłoj, kotreźi so nechzyschcź zhubićź.

Pschekupz pohladny horje.

Haj, běsche to knjeżna Björkblomez, konkurrentka, kotraż bě wrězała.

Pschekupz njeběsche lěni, jej wotmołwićź. Wón dóńdźe zhebi do podłankleje jstwy po pjero a cźornidło.

„Tu“, rjekny wón na pjero podałajwschi, „tu je moja drjewjana biblija. Haj, je hižo, njewěm dotzyk wjazy, kak dołho, moje pschecźe je žadosći, je pisches pisańsku maschinu narunaci. Ale někto dyrbi wone swoju słužbu hischcze jene lěto sastarowacź.

S tym słhi so wón nad lisćinu a sapiża so je połdrasta krónami.

Hdyž bě so to stało, jakuli wón lisćinu mjes rukomaj.

„Měko pak je knjeżna Björkblomez na rjedźe zhebi pschemyślićź, hacź wona też tajku drjewjanu biblijn nima, kotraż może hacź do pschichodneho lěta dockakaćź“, wón rjekny, a zhodom słeza lisćina nad Haninej a Emilijnej hłowu ke knjeżnje Björkblomez.

„Haj“, rjekny wona a pschikhapi k blidu a wja zhebi pjero, „moja drjewjana biblija, to deje je stara luta, kotruż hdyž a hdyž zybam, a kotruż dyrbi hižo dawno i radom samjenićź. Ale někto dyrbju drje tutu mysličkli hischcze na cźaš pschischcź.“

Pschekupz tu stejeschce jej pschihladuje, kak wona swoje mjeno do lisćiny sapiża.

Jako bě knjeżna Björkblomez hotowa je sapiżaujom, poschěhny wona swoju hłowu a pohnjetkny so na knjeża Johanssona.

„Wy macje tak rjane pismo, knjes Johanssona. Njetrjebaće dołha žaneje pisańkleje maschinu.“

Na cźoż knjes Johanson jnapschećiwi:

„Schtóż ma tak krasnu hłós kaž Wy, knjeżna Björkblomez, njetrjeba zhebi woprawdże žaneho radia kupićź.“

Na cźoż so jeju wóczny tak lubońnje seiekaschtej, jako mjes nimi ženje też teho naiżnadnischeho njepschećeljstwa njebyło.

Njekhodźeje ženje wjazy i tutej lisćinju wokoło, knjeżna wucźerka“, rjekny pschekupz, „sniećiże nam hewak zylu zyzkowinstu wosadu. Wona dże je sałustana.“

„Je to stara, lubośćepołna wutroba, i kotrejež tute, kusło wukhadża“, rjekny wucźerka, a shubi so i duri. Jc.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi (400lětny jubilej Augsburgskeho wěrywuznaća) změje farar Kapler rano w 7 hodź. serbske Bože wotkazanje, we 8 hodź. serbsku a w 9 hodź. němsku Božu službu. — Cyrkwiny khór spěwa: Swjaty je tón Knjez! wot Fr. Suberta. — Zběrka za evang.-luth. nabožinsku wučbu. — ½11 hodź. Božu službu za dźěći.

Wutoru pop. w hodź. žónske towarstwo w Přišecach.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći; wječor we 8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna z thema „Swjećenjo“ (rěčnik knjez farar Schneider). Wutoru pop. w 4 hodź. biblisku nutrnosć za žony, wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běłeho kříża za młodźencow. Stwórtk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć (knjez wyšši sekretar Nowak).

Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. ½4 hodź. w Njeswačidle. —

Diakonysa Emma změje biblisku nutrnosć za žony njedźelu pop. w 3 hodź. w Hornjej Hórcy pola Mäßlingec, wječor 3/4 6 hodź. w Kumwaldźe pola kublerja Šustera a póndźelu wječor ½9 hodź. we Wjelećinje.

Zjednoćenstwowy wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, wječor w Krakecach, póndźelu we Wósporku, wutoru w Rodecach, srjedu w Korzymju, štwórtk we Wjelećinje a pjatk w Čornjowje.

Z Budestec.

Spowědź žana njebudźe. Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita, dop. ½10 hodź. ma farski vikar Hänichen němske předowanje a w 11 hodź. kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta.

Póndźelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć towarstwa křesć. młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. žónske towarstwo na dwórnišču w Budestecach.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. je němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Budyšinka.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (knjez farar Mikela z Malešec). 400lětne wopomnjeće Augsburgskeho wěruwuznaća. Zběrka za rozwučowanje młodźiny w evang.-lutherskim wěruwuznaću.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farar Wejzar serbsku spowědź, we 8 hodź. farar Voigt serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za zwěsćenje wukubłanja młodźiny w zmysle evangelsko-lutherskeho wěruwuznaća. W 11 hodź. je Boža služba za dźěći.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za nabožinsku wučbu. ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska Boža služba, dop. ½10 hodź. je němska Boža služba. Zběrka za cyrkw. woćehnjenje młodźiny.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. 400lětne jubilej přepodaća Augsburgskeho wěruwuznaća. Kolekta za wukubłanje młodźiny w evang.-lutherskim wěruwuznaću. — Popołdnju we 3 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Wumrěł: 23. junija: Maks Erich Grandka, zamkarski wučobnik we Wulkej Dubrawje, 15 lět, 7 m. a 6 dnjow starý.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, ¾11—12 hodź. podpisanje wotnajeńskich wučinjenjow za farske a šulske pola přez najeńkow tutych na farje. Pop. w 3 hodź. je serbska Boža služba ze spowědźu w Komorowskej šuli.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. serbske předowanje (farar Harstik z Hbjelska.)

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. so němske předowanje čita.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. je serbske kemšenje, dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. němska swjedźeńska Boža služba při składnosći 40lětn. khorhojn. jubileja Minakałskeho wojeńskeho towarstwa: farski vikar Rösler. Spěwać budźe Minakałske spěwne towarstwo. Zběrka za samsny Boži dom. Po kemšach swjatočnosć při pomniku za we wójnje padnjenych.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němske kemšenje z wopomnjećom 400lětneho jubileja Augsburgskeho wěrywuznaća. Zběrka za wosadnu dukanoju. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. ¼4 hodź. bibliska hodźina na kapłanstwje (k. zjednoć. wothladar Zimmermann z Budyšina).

Khowany: Pětr Haška, čěsla w. Nowych Bóšicach, 79 l., 3 m. a 27 d. stary.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. serbska Boža služba, dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Doswjećenje Augsburgskeho jubileja. Zběrka za evang. wukubłanje młodźiny.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. budźe serbska Boža služba, zběrka za rozwučowanje młodźiny w evang.-lutherskim wěruwuznaću, ½10 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu (knjez cand. theol. Böttcher z Khwaćic). Dźěćikemšenje w Bošecach pop. ½2 hodź. za mjeńše a 1/3 hodź. za wjetše dźěći. Pop. 1/3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry, wječor we 8 hodź. ma zjednoćenstwowy wothladar Křižan biblisku nutrnosć w Krakecach, wječor we 8 hodź. zeńdźe so evang.-luth. šulske towarstwo w Nowych Poršicach, přednošk změje knjez sekretar Vetters z Drježdźan.

Z Rakec.

Dopołdnja w 9 hodź. čita so serbska Boža služba.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. je němska a ¼11 hodź. serbska Boža služba.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. Kolekta. Pop. ¼4 hodź. Boža služba w Lěskej.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. předowanje (farar Harstik ze Hbjelska, hdźež farar Konik němske předowanje dźerži.)

Póndźelu wječor we 8 hodź. we wosadnej zali bibliska nutrnosć: zjednoćenstwowy wothladar Křižan z Běłeje Hory.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Erdmannec. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 27. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1915	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,37	100 čěskosł. krónow	12,44
100 šwajc. frankow	81,23	100 franc. frankow	16,456

Barlinska burša po skrućenym sapoćatku borsy wosłabny, swjetscha kursy efektow so wotdrjehjowachu. Kursy na wikach z dołženymi a rentowymi liščinami běchu wschelake.

Na produktowych wikach bě tež wječera swjetscha cěicho. Dowos je šmahny. Pšenica lubi rjane žuž, tuž je płaćišna wječera lažo wo 15 pj. spadnyła. Druhe družiny žita po dotalnych płaćišnach płchedawachu. Wječera płaćeńsche zentnar

w Barlinje

pšenica 14,35 hr., rožki 8,60—8,85 hr., jećmjenja nafurnikeho 8,50—9,30 hr. a wowša 7,40—7,85 hr.,

w termińowym wikowanju

za julij: pšenicy 14,25—14,30 hr., rožk 8,30—8,45 hr. a wowša 8,00—8,07½ hriwnow;

za septembar: pšenicy 12,77½—12,85 hr., rožki 8,52½—8,65 hr. a wowša 8,17½ hr. hač 8,22½ hriwnow;

za oktober: pšenicy 12,85—12,95 hr., rožki 8,63¾—8,77½ hr. a wowša 8,35 hr. hač 8,42½ hriwnow.

Wiki šćehnjonych hrjadu w Kamjenicy.

Sšydrojty kał 15—25 pj., jěčma loboda 20 pjenjejkow, hromat 40—80 pj., čěrjwjeny kał 20 pj., běły kał 25 pj., zybła 15 pj., kokrabi 20 pj., morchej 20 pj., ječerij 15—40 pj., tórki 25—35 pj., bołotej 6—12 pj., běrny jěčne 2,50 hr., butra 1,50—1,60 hr., jeja 10 pj., prošata 22—34 hr., běhaki 60 hr., huńby 6,50—7,50 hriwnow.

Wiki šandźeny šćehnjonych w Lubiju.

Butra 85—90 pj., jeja 10—11 pj., twaroh 25 pj., łany wolij 1,80 hr., čěrjwjeny kał 20 pj., zybła 10—20 pj., morchej 25—35 pj., jěčna loboda 20 pj., kokrabi 5—10 pj., rjetkej 10—15 pj., jabłuka 30 pj., trěšń 60 pj., libjata 3—8 hr., truskawy 50 pj., kožmaćki 20 pj., wilkinje 30—35 pj., hołanske jahody 32—35 pj., bołotej kerćak 5—10 pjenjejkow.

Wiki šandźenu hrjedu w Halschkrowje.

Pšenica 15 hr., rožka 7,40—7,50 hr., wowš 7 hr. hač 7,20 hr., běrny 2,50—3 hr., hyno 2,50 hr., słoma k pjezowanju 1,70 hr., k łanju 1,30 hr., wołkejc 3 hr., Butra 85 pj., jeja 10 pj., prošata 28—33 hr., běhaki 50—70 hr., huńby j prěnim pjerjom 7,50 hr. a libjata 2,60 hriwnow.

Wiki šćehnjonych w Khorćebuzu.

Howjaze mjazo 1—1,40 hr., ćelaze 1,20—1,30 hr., šopjaze 1,30—140 hr., šwinjaze 1,20—1,50 hr., jeja 10—11 pj., butra 1,50 hr., twaroh 30 pj., łany wolij 1,50 hr., hołbje 0,80—1,20 hr., kury 2—4 hr., kapony 1,80—3,50 hr., huńby punt 1,80 hr., kokrabi 5 pj. šćhuka, běrny 3,50 hr., šćehnuti 1,50 hr., łimy 1,40—1,70 hr. kožmaćki 20 pj., truskawy 40—60 pj., wiśńnje 40 pj., hač 60 pj., prawaki 1,20 hr., kurjatka 80—90 pj., kosati ježerc 40 pj., janšte jahody 30—40 pj., hołanske jahody 40—50 pjenjejkow.

Šćehnjonje wiki wječera šćehnjonych w Khorćebuzu.

Pšćhiwjeli běchu 958 prošatow a 113 běhatkow. Wone płaćachu

prošata:

małe	16—22 hr.
hrěnje	22—26 hr.
wulke	26—30 hr.

běhaki:

małe	30—55 hr.
hrěnje	55—75 hr.
wulke	75—95 hr.

Słońne wiki šćehnjonych w Barlinje.

(Magervieh hof Friedrichsfelde.)

Na płchedanu běchu 485 dejnych krunow, 15 prósnikow, 192 ćelatow. Wiki šćhpatnje běchu.

Płaćachu za dójne a wyšokošćej. krunwy 290—550 hr.
Za wyšokošćejene jałowy 270—450 hr.

Wiki wyšeho sortu wječera w Drježdźanach

šaše jara šćhpatnje dźěchu a to we wšěch družinach. Płaćišny powyšiłkowanje špadowachu, wobšerje w šwinjach a ćelatach. Sšnadnje běchu wiki w howjadłach. Wjele sortu wyšše wosta a to 13 wołow, 26 bykow, 14 jałojzow a krunwow, 8 wołozow a jene šwinjo.

Pšišłałoja:

Pojonca, Gózda w Rěčicach.

Na pšchedań:

Khamor, łodowy, w Hródku, Katolska haša 21.
„ łodowy, w Budyšinje, Sadna bohata haša 8.
„ Wós, dźěćazy, w Budyšinje na Sadnej Lawskej haši 42 I.

Sšudnišzy na pšchešadožowanje

sobotu 28. junija 1930

w **Hródku**, na radnizy, dop. w 11 hodź.: Piano, lawka a trchenza;

w **Biskopizach**, na šudnišnje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, žehlawa, wobrazy, šchijazy maschiny, kotel, motor, žehlawki, kožuchowy khornat, klobuki a wschelaki druhi čzapor;

Póndźelu 30. junija 1930

w **Mórkowje**: 12 tunow kamjenjow. Kupzy šeńdu šo dop. w 9 hodź. na gmejnskim hamcze;

w **Hušy**: 49 gramofonowych dešk. Kupzy šeńdu šo pšchip. w 1 hodź. na gmejnskim hamcze.

Šćarowe dopše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki ku jara mérne, płaćišny ikerje skrućene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj pšcheš hodźinu. Pšchenica bóše pośtupi, bóle hač rožka a wowš.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, newak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 6.	25. 6.		26. 6.	25. 6
Pšenica	287-292	290-29	lonv	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172-177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. jećmjeń	—	—	wódre łmjeny	15-17,25	15-17,25
nat. jećmjeń	170-186	170-186	bolte łmjeny	21-23,50	21-23,50
wows	148-157	48 158	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuša	10-11,50	10-11,50
pšenć muka	33 41,0	33 41,0	lany wosuk	16-16,20	16 16,20
ržana muka	22-24,90	22 24,90	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	7 8,10	7 8,10	běrnj. kruški	12 13,20	12-13,20
ržane „	7-8,00	7-8,00	syno, 50 kg	1,40-1,60	1,20-2,50
raps „	—	—	ržana słoma	0,80-1,00	0,85-1,05
ječm. Viktor.	24-29,00	24-29,00	ješeć. „	0,70-1,85	0,85-1,01
lane symjo	—	—	owsana „	0,65-0,75	0,65-0,75
oleiski	17-18,00	17-18,00	ječna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Wićne płaćizny srjedu w Kamjenicu a w Lubiju.

26. VI	Wšo po złotej hriwnje	za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšenica		14,30	14,00—14,25
Rožka		7,50	7,30—7,50
Ječmjeń (nałet.)		—	8,00—8,75
Wows		7,50	7,20—7,50
Syno		2,00—2,30	2,50—3,00
Słoma z maš. młóć.		1,80	1,40—2,00
Słoma k zasłanju		—	—
Słoma z ruku młóćena		—	—
Běrny pola ratarja		2,50	2,50—3,00
„ hač na železnicu		—	—
Butra		1,50—1,60	0,85—0,90
Jeja		0,10—0,10	0,10—0,11
Pšeńčne wotruby		5,50 - 6,00	5,30—5,50
Ržane wotruby		5,25—5,75	5,30—5,50
Pšeńčna muka		26,00	22,25—23,25
Ržana muka		14,00—14,25	13,25—13,75
Prosata, wulke		22,00 - 34,00	—
„ „ srjenje		—	—
„ małe		—	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

26 junija

15 wol., 27 byk., 15 jałoic. a kruw., 701 ćelat.
20 wowc., 402 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 70—76; 2. 60—66, 3. 50 -58, 4. — .
swinje: (přez 300 pt.) 55—57, 2. (240—300) 57—59
3. (200—240) 62—62, 4. (160 —200) 60—62.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wutrajaja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiśćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam ćělneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dyrbla so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin zjasne přinowdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenje tutele banki kiž Serbske Nowiny bdy s bdy wozjewi.

Čisło (Nr.) 148 | **Budyšin — Sobotu, 28. junija 1930 — Bautzen** | **Letnik 89**

Přistawk k zawěsćenju dźěłonjemějerjow.

W němskim žejmje pjatk pśichśitawk k zawěśćenju dźěłonjemějerjow na dnjownym rjedźe stejeśe. Němski dźěłowy minister Stegerwald na cźežku **hospodarsku krisu** pokazowaśe. W Němskej ma wona wšelake pśicynjny. Wójna a inflazija stej w Němskej ludowe samoženje sapuśćiłej. Wot 1924 hač 1928 žu kóžde lěto 2½ hač 3 miljardy hriwnow zuseho kapitala do Němskeje dało. S tym je žo nětkuž 750 000 hač 1 mil. ludźi dźěło a chlěb mjenjo zarubjacź. Tutón pśichiliw kapitala je poźlednje lěto niz jano pśicełał, ale naiwopak je **wjele němskeho kapitala do wukraja schło. Katastrofa, kotrejž** je poźlednje lěta je schodu dźěłało, nima za němske wudźělki dosć kupowańskeje mocy. Póbla toho žmy poźlednje lěta niz jenoź w priwatnym hospodarstwje pśeś žwoje samoženjowe wobstejnośće žiwi byli. Mjelkole dyrbja němśki stat a gmejny we periodze słóčenja wjazy dwěli 3 miljardy hriwnow krótkoczasneho dołha pśicemnicź. Tuteje finansneje politiki dla je žo wěźo **dowěrjenje k němskemu wjedźenju stata** sylnje rozśěhnuło. **Twarśe pśicemknyło,** jene i najwažnišich kśeńezowych stejśišćezow w němskim ludowym hospodarstwje wšo dla njeporjada w finanzach cźežko cźerpi. W tu khwilu 500 000 hač 600 000 dźěłaceŕjow w twarśnim pśicemnyłe mjenje dźěła dwěli loni. Sa naśchu sjawnu finanznu politiku dyrbju wobžobinjeŕ kóždu samolwitosć wotpokazaś, dokeľ žmy žo snižeńu dawkow 1926 napśeśiwo stajił. **Reformu sastojnišnje mysl** žmy 1927 ś pohladom na **tute** němśke połoženje sa **njesbožo** mél. Sozialna politika žo njehodźi bjez dźiwanja na finanzu a hospodarsku politiku kraja dźěłaś. Nětkuł pśeś žałobnej wopśimatodźiwosću stejimy, so žmy poźlednje lěta husto w podaczu žiwi byli a so žmy wukru méru dowěrjenja pśeśwobhospodariłi. Mamy sa wopaczne, so dźěłaceŕjo wo wurunanstwje a sozialnym sawěźenju hłowne pśicinźiny naścheho nećiśćiwego hubjenstwa widźa. W Jendźelskej, kótaraž ma wjele wjetšiu možnosć hibanja dyźi my, njejsu hospodarśke pomjery lěpśe dyźi pola nas. W blížšim cźasu budźemy dyrbjeś słutnuwaś we wuprajenju swjasanja lyź.

Minister połom wo Oynhausenskim rosrisowanym wuźudźe rěcejeśe a pśichśipomni, so je pśeś dwěmaj możnosćomaj stał: Pak wězy bjes tarifa běžeś dachu, śehtoż by we wjele dźěłarnjach k wotcejenjenju 20 prozentow mšy dowjedło, pak dyrbjeśe žo rozrisowany wuźud ja wjasazy wuprajeś, śehtoż žym po žwojim pśiśeźowańcźu ja prawe měł.

W tu khwilu žo wutworjenje płacźišnow pruhuje. Se 46 miljardow mšow w Němskej je po mojim wobliczenju 35 hač 38 miljardow w formje sastojnišnich mšow a tarifnym sśerćenjom swjasanych. Naśche nećiśćiwe płacźiny ju njestrowe a njehodźa žo trajnje dźerźeś. Njenašenu **snižeńe płacźišnow** wobeńcź. Sśwětowe płacźiny budźa trajnje dale spadowaś.

Němśke katastrofu létnje hódnośće 12 hač 13 miliardow napłodźi, ś kótarejž sa 8 hač 9 miljardow pśeheda. Tele hódnośće hodźa žo hiśiśeśe wo někotre miliardy powjetśiś. S tym mohło žo poldra mil. ludźom nowa existenza dacź. Létnje sa 13 hač 14 miljardow twórjo wo wukraja wuwožeńu, ś cźimž bo wóźom hač 10 milijonow ludźi žiwi. Teź tónle wuwos dyrbi žo wo někotre miljardy powjetśiś. **Hdyž žo mšy snija, tola žo płacźiny njesnija, žo kśiz pśichwaśi. Hdyž žo msha we runje telko kaž płacźiny sniji, potom dźe žo wuwos połoži, tola šmutska kraja žo kupowańska móc njepotwjeźeli.** Jenož **i wjetšim snižeńom płacźišnow dyźi mšow žo wjetšcha kupowańska móc wutwori. Snižeńa realneje mšy bych žo dorasnje pśicerźiwił.**

Minister na to **k praschenju sawěźenja dźěłonjemějerjow** pśicehdźe. Knjeźeństwo chze bjesdźěłoscźi **i programom saradźenja dźěła wotpomhaćź** a nadźija žo, so budźe 200 000 hač 300 000 ludźom móź dźěło a chlěb dacź. Knjeźeństwo pyta žo dla praschenja wuśtrowjenja sawěźenja dźěłonjemějerjow **rospuschćenja němskeho žejma i mjenjeź,** dokeľ bychu potom nasmu te žane wobstejnośće naśtale, ś kótarejž žmy žo poźlednje lěto kwadobyli. **Hdyž pak žo sawěźenje dźěłonjemějerjow** ani se stawom 48 **ani i rospuschćenjom žejma njehodźi do porjada pśicinjeśeć, potom žo sda wěśe bycź, jo wjele druhich pućow njeje dźiłich, kótrejž je němske knjeźeństwo nanjetowało. K wuśtrowjenju sawěźenja dźěłonjemějerjow je šmamjenje, so budźe žo nasmu a w šmje hišćeze ś kruczśichimi naprawami dyrbjeśeć sapśichmnyeź dźiłi i nusowym woporom poźledniego thdženja.** Widźu wožebje dwě možnośće, je kótarymaž by žo mohło pomhaćź: Wobnowjenje dowěrjenja w statu a hospodarśtwje a nowowožiwjenje hospodarstwa je wjchšemi pomułnje możnymi średkami sjawneje ruki.

Nadźijamy žo, so budźemy po wurunanju hospodarśkeho plana a po wuśtrowjenju sawěźenja dźěłonjemějerjow se 750 miljonami hriwnami němśke hospodarstwo snowa wožiwiś moź. Němska żeleznisa a němska póśta dyrbiteź sa 400 miljonow hriwnow skasańkow wudźěliś. Dale dyrbja žo hišćeze šmmy sa wutworjenje dróhow a sa hdonośće tworjaze ś pomożenje dźěłonjemějerjow saradźiś, a to niz ś dankami, ale ś požćonkami. S wumělenjom sa tele skasanki je, so je indusstrija šwótniwa, ś pśichmérjenym snižeńom płacźišnow wopor pśichinjeśeć. Nětko je hodźina pśichśicha, so žo rucźe skutkuje.

Namjeśi sa reformu sawěźenja dźěłonjemějerjow

najśerje powśichkownje njepśicheměnjene wostanu, to rěka, so žo pśichinjochi na 4½ prozenta powjetśichi, a so žo reformiśe naprawy sajwźeu, ś kótrymiž dyrbi žo 120 miljonow hriwnow wulutowaćź.

Dietrich a demokratojo.

Němśki hospodarśki minister Dietrich je njedźiwajcy wotradźenja demokratiskeje strony, kótrejž won pśicihlušcha, žo rozšudźił, němśke finanzne ministerstwo pśichwalaś. Jeho finanzny programm je najwjetšiche pśicherśiwjenje pola demokratow nadeschoł, dokeľ mjes druhim nusowy wopor sastojnikow wopśihija. Tohodla nima wocakaś, so budźa demokratojo sa njón w němśkim žejmje kłosowaćź. So by sjawnosć stejiśćego demokratiskeje strony k Dietrichej sesnała, je demokratiska frakcija němśkeho žejma śledowazu rosprawu wośjewiła: Schtwórtk je w němskej žejmowni demokratiska frakcija rosrěcźenje je sarjadowazym pśicheběhowym wubjerka němśkostaneho sastojnistwo swjatka měła. K praschenju wurunanja finanzneho njedostatka Němskeje stej stronitny pśicheběhźa Koch-Weser a pśicheběhźa demokratiskeje nimskožejmskeje frakcije, sapósłanz Meyer, prajiłoj, so žo frakcija wośjewjeneho wuprajenja bjes wuměnjenja dźerźi, so **jenostronstwu pocźejenju sastojnikow njepśichłušuje.** Němśki hospodarśki minister Dietrich je wulku cźešu sastojnistwa němskeho finanzneho ministera pśiwzeł, mjenjo, so demokratiska strona k jeho wocakajomnym namjetam njeje swjasana a so na demokratiska frakcija ś tym dospołnje šwobodnu ruku k kałhowanju žwojeho sakładneho stejiśćeńa.

Socialistiske rozsudźenje za wutworjenje knjeźerstwa.

Wokrjeźne pśicheběhźstwo w Kamjenc a w Budnych horach jozialdemokratiskeje stromy je žo wo pokojenju, ś wólbami wutworjenym, wuprajiło. W nim žo praji:

Sozialdemokratiska frakcija w žejmje budźe wšcho cźinić, jo by faźistowt wot knjeźerstwa w proletariśkej Sakśej wotdźerźała. Wokrjeźne pśicheběhźstwo kaž pśiwdy teź nětko na podložku prjedawšich wobjamknjenjow stejí, w kótrychž je sozialdemokratija śwólniwa była, **hromadźe i druhimi stronami knjeźerstwo pśichwaśaś.** Njepśicheměnliwe pak je la wokrjeźne pśicheběhźstwo žadanje, so programm tuteho knjeźerstwa na sajmy nuźneźerpjazych worśchtow sakśkeho wobdźeleństwa.

Hospodarska strona a nacionalna socialistoja.

Hospodarśka strona sakśkeho žejma je ś nazionalnymi sozialistami wo wutworjenju nowoho knjeźerstwa a wo rosdźelenju ministerśich sastojnistwow jednała. Pśichi tym je hospodarśka strona šwólniwa była, nazionalnym sozialistam wośe šmatkowne ministerstwo pśicheběhowanjaś. Njedźiwajcy tuteje dalekohałajaze šwólniwosće je jednanje bjes wuspěcha wostało. Hospodarśka strona je ś tym spokojt, so wjednit frakzije nazionalnych sozialistow, kapitanśki kanzlaŕ Killinger, šmutskowne ministerstwo pśicheběhowinje. Nazionalni sozialistojo pak na tym wobstachu, so by so sakśke šmutskowne ministerstwo němskožejmskemu sapósłanzej Straśerej dowěrilo, kótryž w Sakśej njebydli. Dokeľ jebi hospodarśka strona njeje šwérika, Straśera, kótryž nahlady nazionalneje bolschewiśiśkeje stromy sakśupuje, žwojim wuśwolerjami za šmutskowne ministerstwo poźiśeć, žu žo prénje jednanja ś nazionalnymi sozialistami zarubje.

Durinkske knjeźerstwo hrozy.

Kaž je šnate, je durinśke knjeźerstwo njedźiwajcy protesta němśkeho knjeźerstwa ś pśichwalowanjom nazionalneje sozialistiśkeje stromy wušpołe połizajśke sastojnstwa wobsadźiło. Dokeľ je nazionalna sozialistiska strona pśichpowědźiła, so by Weimarsku němśku wustawu powalika, hdy by politiśku namóź do rukow dostała, je žo němśk šmutskowny minister dr. Wirth sapowědźił, ja nidu pśichchodnych powrócźerjow němskeje wustawy w Durinskej pjenježnju pśichćerk i němskeje šmutneje pokładnje pśacźeś. Durinśke knjeźerstwo pak měnjenje sastupuje, so ma němśki stat pśichćerk k małe durinśkeje połizije pśacźeś, kótaraž jejni sastojnizu k nazionalnej sozialistiśkej šmutje pśichśipołucźi. Wono je tohodla němśki stat pola statneho łuda na dalśe pśacźenje pśichćerka ta durinśku połiziju wobstorźiło a hrozy, so domiź žo njeje wušudź wuprajił, wupowědźiłwych połizajśkich sastojnikow je słužby puśćeźi. Zich městna dyrbja mjes tym pśichśiwźiwaŕjo nazionalneje sozialistiśkeje stromy, kótrejž njejsu sastojnizu, sastawaćź.

Knjeźerstwowy finanzny plan.

Němśke knjeźerstwo drje hišćeze njeje žwój finanzny programm wośjewiło. Snate pak je, so wón stary nusowy wopor wopśihija, jenož ś pśicheměnjenjom, so budźe žo jenož 2½ prozenta jako nusowy wopor bracź, a to wot sastojnikow a statnych pśichstajenjow je mšu pśiches 2000 hriwnow. Privatnych pśichstajenjow potajkim nusowy wopor pśichepuśćeźi, šda pak žo, so budźe knjeźerstwo žobom pomnowaź žadaeź, so šmé sa pad noweje nuźy němśkostaneje pokładnje nusowy wopor po prozentach powjetśiźicź a teź na pśichstajenjow privatneho hospodarśtwa wupśeśiŕeź.

Přirazk k dohodnemu dawkej.

kótryž dyrbi žo powśichkownje dawkowarjam ś wjazy dyźi 8400 hriwnow létnych dohodow napokoźicź, pśicheběhźjemnje 5 prozentow dawkoweje šummy wuczini. Zadanje sozialdemokratow ja dźeśaćprozentnim pśichirazkom žo najśerje wotpokaźe, tola je mózno, so žo w formje stopowanja šnyta, žo tomule namjetej pśichlibliźicź.

Dawk za nježeńenych,

ja kótryž bě šwopśedka žadźba dźeśaćprozentow je šummy dohodow postajena, je po idacźu w poźledniich rosprajenjach němśkich ministrow khětro powjetśichił. Powěda žo wo 15 abo 20 prozentach tohole pśichirazka.

Lépše dohkody němskeje pósty.

W poźlednim poźedźenju sarjadowańskeje rady němskeje póśty je němśki póśtski minister Schätzel źdźeł, so je žo w meji wobkhad na šwjeźeźaje waschinje powjetśichił. Wobkhadowe liczbniki su wjetšche dyźi liczby lońskeje meje. Wupad 20 miljonow je žo mohł ś wulutowanjom wurunacź. Němskotatnej położe je nózno, k połóženju hospodarśkeje krizy 200 miljonow hriwnow ja wudźěłenje skasankow nałożiś.

Wotwarjenje mzdy w metallowej industriji.

Po zdźeleńzy šwjasła němskich metallowych dźěłaceŕjow su direktaje dźěłaćnjow i pśchibitkami w dźěłaćnśkich wotdźělenjach nowe tarify wośjewite, kótreż dyrbja 1. julija do mozy stupiś. Kaž je źiśchcheź, žo mšda po nowym wobliczenju zdźěła hač do 30 prozentow pomjeńśichi, mjes tym to je žo pryedy pśicze prajiło, so dyrbi wotcejenjenje wot aktorskeho dźěła a mšdy 7½ prozenta wuczinicź. Dźěłaceŕjo žu hluboko roshorjeni, dokeľ dyrbi žo hodźinska mšda zdźěła wo 21 pjenjezkow snižicź. W hromadnej zhromadźiśnje šwjasła němśkich metallowych dźěłaceŕjow je we Bochumje sarjadnik dźěłaceŕjow nanelowił, so bychu 1. julija wšcho pospyty dźěłodawarjow, mšdu, akkordy a preuije snižicź, wotpokasali.

Zjezd němskeje evangelskeje cyrkwje

Schwörtk popołdnju je so w Nürnbergu němski evangelski sjezd zhromadźił. 210 zobustawow je so ze wšěch kónc ſeſchło, też zobuſtawy cyrkwinje ſwjaſkoweje rady ſu so tuchu wuwjacza zhromadźile. Statny ſekretar Zweigert a wyſchſchi knjeſeſtwowy radźeſel Conrad ſ němſkeho ſtatuſkowuchego miniſterſtwa němſke knjeſeſtwo ſaſtupujetaj. Też wjele ſaſtupjerjow cyrkwinych zyrkwjow ſu přiſchi wotewrjenju přichitowanych. Preſident němſkeho evangelskeho zyrkwinſkeho wuhjerka, D. Kappler, zyrkwiny ſjezd wotewri a na bohaty dźełowy programm Nürnbergſkeho ſjezda pokaza.

S přichwalanjom přichodnjeho ſaſtkeje krajneje ſynody, hrabja Witzthuma ſ Eckſtädta ſ Drjezdźan ſa preſidenta zyrkwinſkeho ſjezda wuſwolichu. Namětnikow tohorunja ſe přichwalanjom wuſwolichu, a to dr. Wolfa ſ Aachena a farara dr. Luthera ſ Barlina.

Wječor ſo zobuſtawy zyrkwineho ſjezda w Lorenzſkej zyrkwi k wotewrjenſkej Božej ſłužbje zhromadźichu.

Konferenca Malejc ententy w Sirdskim Pjesu.

Pjatk je ſo w konferency Malejc ententy přichi ſpočatku poſpjedźenja dźełiło, ſo je ſo czěſkoſłowakſko-rumunſke wikowanſke ſrjedzenje podpiſało. Na to je ſo rozprajiło, na kajſe waſchnje ma ſo dojednanje Haagſkeje a Pariſkeje konferency nałožeć. Wobſahowo je ſo, ſo maju wſchě tři ſtaty přichi nuſnych roſtudźenjach wſchěch praſchenjow zhromadnje poſtupować.

Revolucija w Bolivijskej dobyła.

Po powěſćach ſ Buenos Aires je ſo bolivijſke wójſko we błowym měſcje La Paz roſhorjiło, dokelž bě policija 40 wobydlerjow poſtrělała a někotre ſta kranila. Wójſko je k wobydlerjam přiſchło a je ſ nimi hromadźe ſo do přichwiſowarjow preſidenta Silesa dało a jich zbito. Přichi wojowanju ſu pjeczo wjele wožobow morili abo kranili. Wójazy njeſu na to miniſtram dowolili, do knjeſeſtiſowych twarjenjow ſtupić a ſu wobſahowali, nałhwile knjeſeſtwo wuſtajić, kotrež ſo ſ přichwiſowarjow wſchěch ſtronow ſeſtaja a budże nowowólby přichpotwarić. W tu chwilu je w La Paz wſcho ſmjerom.

Kaž Londonſke „Times“ powěda, je bolivijſke knjeſeſtwo wojeſniko, ſo je pjecź ſaſtojnikow Comachjki artilleriſki regiment do Oruva dowjedło a ſo města zmogowało. Potom ſu preſekta w La Paz telegrafiſky namołwili, ſo by wuſtajenje nowjeho knjeſeſtwa ſ wjednjiwſym Blanka Galinda podpiſerał. Miniſterſka rada a ſchef bolivijskeho generalneho ſtaba, přeſedawſchi němſki oficer general Kundt, pak ſtaj ſo tomuſe namołwiłoj ſapowědźałoj.

Po druhej powěſći, kotraž potwjerdźa, je preſident Siles ćekujuc a kraj bjło wopuſchćił.

Po powěſći ſe Santiago (w Chile) je ſo kommando Comachiſkeho artilleriſkeho regimenta bolivijſkeho města Oruva ſmjerowało a wojſkowanje wudał, w kotrymž ſo roſtožuje, kajſch přeſidiſkow dla je k ſběžkej přichersſtwo požledźenemu knjeſeſtwu dołchło. Sběžkarjo ſu wobſkamknyli, wojeſku diktaturu wuſtajić, kotraž dyrbi hnydom wobkhad ſ ziwilnej wjſchnoſću nawjaſać. Hdyž budże kraj ſmjerowany, dyrbi ſo ſ ludowym roſhudźenjom wo dalſchim wutworjenju knjeſeſtwa poſtajić.

Po powěſći „Aſſociated Preß“ je wjes bolivijſkim wójſkom a sběžkarjemi 500 mil dale La Paza k wojowanju došło, přichi kotrymž je 30 sběžkarjow padło a nětkhe 100 ſo kranilo.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 28. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +4 a thermometer +29 wodinjo. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —3 a thermometer +18 w nozy. Sćěhuje ſamrócźene wjedro.

Nětko bjes přichetorhnjenja wjſchiny naſche ſtrony přicheczahuja a ſu ſ deſchczowymi mróčelemi naſchim łaćnym honam dawno požadane wotkſchewjenje přichinjeſke. Po ménjenju wjedrawſnjow nětkole trochu ſcherjate a niz přiche horze wjedro wobthowany. Natać nětko tajke wjedro ſ dźakopolnej wutrobu wita. Naſch wjedrawuſtojny wo přichichodnym wjedrje takle ſłudźi: Zyły tydźeń rjenje, póndźelu njeſpodźeralo, potom ſaſo rjenje a wětrato, ſobotu ma ſa kritiſki dźeń. Mějmy julij ma přichi ſpočatku ſa rjany, wětraty, druhdy lamróčźeny ale ſ malo deſchczemi, tola w druhej połojzy bóle torhaty a mačaty. Juſtje druhu njedźelu po ſwjatej troji ſkhadża ſłónčko 3,42 a khowa ſo 8,24 hodź. Mějmaćk ſkhadża rano 6,53 a khowa ſo wječor 10,55 hodź.

Nawrót słońca.

W nozy ſwjatego Jana ſwjećki ſo nawrót ſłónza. Wyſſajo cźehnje młodźina do połow a honow, ſapłomeni ſrjebi wohnje a přichi wjeſelej hudźbje dha hebi bjeź derje. Cźaſto też wokoło wohnjow rejwaja. Tola w tóždej wokolinje ſwjećki ſo na druhe waſchnje. Smyſł tpomnjenja na nawrót ſłónza pak je přeſtho tón ſamy.

Naſchi ſherbſcy předowniſzy ſwjećachu nawrót ſłónza na zyle wobſebite waſchnje. Přichi taſtim ſwjedźenju wobdźěli ſo zyła wjeſ, abo prajmy łěpje wobydlerjo ſaſpołnja, na wullimi namjeſće, paleſche wohnje, mjetaſche do nje wſchelake ſela, ſ kotrychž dyrbjeſche kóžde měć ſwojm woſebitu łěpſchinu ta dobrobyće luda. Młodźina ſamodwanjſche ſebi ruzy k najwuſpěchniſchej rejzy, herzy hudźachu na pſchemo a te dujchli, kiž chzychu ſo ſwjatacź k trajnemu ſhromadnemu žiwjenju, pſcheſkawachu wohnje. Wjda tej holzy, kiž ſanecho pochoła přichi tom njedóſta. Sa zyle kito wjeſce ſanecho muza njedóſta. Naſrjeſchiſchi porik bu ja kralowſki pomjenowany a potom ſwjeczeſchtje ſo dale přichi dobrej łapzy. Muſojo, njedaniſzy ſaſpołnjenjow, ſjedźachu we wjeſnej korczinje přichi khutnym muſradźowanju, pojednajo wo přichichodźe a wumjeſdźowanych ſkutkach. Maćerki ſkadowachu radu wo přichichodźe ſwojich lubuſchkow, kiž ſo namłachu w ſbožapolnej nozy. Dźeń nawrótka ſłónza bě najwuſnamniſchi dźeń ſa młodych a ſtarych. Swjatowitrej, bohu ſłónza, přichi njeſchu ſo dary!

Kaž by było, hdy by w ſchcheſćijańſkim ſmyſłu naſcha ſherbſka młodźina wróćiła k nałožkam naſchich wótzow. Wěſce by to ſara rjenje było a też najſchim towaſtwam nowu radoſć w Božej ſtworbje dało, w cźaſu, kotruž nanajrjeńſchim zyłeho lěta?

*

— **Naši łužiſcy Sokoljo** ſu wčera na Bělohrodſkim złótniſću z wulkej khwalbu wustupili. Wčera wječor radio tutu powjeſć do cyłeho ſwěta njeſeſe. Woni wuſtupichu před ſwojimi ſłowjanſkimi bratrami a před jenym po ſtach tyſuczach liczacym přihladowarſtwom. Stwórtk dopołdnja ſu cźili a čerſtwi do Bělohroda přijeli. Z nimi přijědźechu Sokoljo ze wšěch ſłowjanſkich ludow a wšěch kónčinow ſwěta. W běhu ſtwórtka dojědźechu do Bělohroda 44 woſebitych čahow ze Sokolami a hoſćemi. Kóžde 10 mjeńſinow čah přijědźe. Tajkeho nawala luda Bělohród hiſće nje-znaje. Z njewurjekliwej zahoritoſću balkanſcy Serbja ſwojich bratrow witachu Poſlednju nóc běchu wulke ſwjatočnoſće w dźiwadłach a Dunaju, kotryž nimo Bělohrodu čeće. Dźenſa je za kóždeho ſerbſkeho młodźenca z česću, zo ſmě do Sokołow ſłuſeć. Potom hakle nješto płaći, hdyž k ſłowjanſkim bratram přińdźe.

— **Dźenſnjiſche mili.** Butra płaćejeſche 80—90 pj., jeja 10 pj., twaroh 25 pj., łžbjata 2,30—3,50 hr., huſy 6—8 hr., kury 2—4,50 hr., łapoſki 1,20—1,80 hr., hołbje 80—90 pj., Na ſeleninowych witach płaćejeſche punt čerwjenych tału 15 pj., bźłcho kału 12 pj., zybła 10 pj., morchej 10 pj., karotow 15 pj., rjewjenja 10 pj., ſelerja 40 pj., jódźnje łoboſy 8 pj., truſkałzow 60—80 pj., tomatow 40—60 pj., kěrćźł kołotwje 5 pj., róża ſyborjeho tału 10—60 pj., punt tórſi 30 pj., jabłukow 20—60 pj., wiſchnjow 30—50 pj., krowow 4 pj., litr łanecho wolija 1,80 hr., holanſkich jahodow litr 40—50 pj., punt koſmaćkow 35 pj.

— **Swérny zobudźełaćeł.** Samkaŕ knjes Joſef Ssobotka, kiž bydli na Karlowej dróży 14, 25 lět bjes přichetorhnjenja w maſchinowej fabrizy Münchner a Co., akc. tow. dźěła. Wječera jeho na radźinym měſtnje knjes wyſchſchi měſchczanoſta Niedner ſ přichepodaczom měſchczanſkeje přichpoſnamjeſkeje liſćiny ja jeho dołhoſtne zwérne dźěło wuſnamjeni a jemu k jeho jubilejej zbożo přichejeſche. Přichi přichepodaczu cźeſtneje liſćiny běſche knjes fabrikſki direktor Sinram łako ſaſtupjeŕ dźěkodawarſkeje firmy přichitomny.

— **Nowy mytowy wobkhad** wolewri ſo přichichodnu póndźelu 30. junija w Budyſchinje Přcheđ ſchuleſkimi wrotami. Měſtſkeł knjes Erich Tröger to naſtajenu cźitarſtwu ſ namołſchtkom w dźeńſnjſchim cźiſle wojſewja. Proſſnyny wo přichecźelne wobkhdźowanje tuteho nowſchtka.

— **K łohkemu wobkhadnemu njeſbožu** dóńdźe dźeńſa rano krótko do 6 h. přcheđ Sćerbſkim Domom. S Krónprynzowjeho mjſta přichijźdże pomałku Wojerowſki motorowy koleſaŕ. W ſamknym wokomiku přichinna po wupraſenju wocźiſtych ſwérkow ſe Smitkowjeje Lawkeje haju koloſjdny a do motorowjeho koleſarja ſrału, ſo wobaj na dróhu paonyſchtaj. Wotcźołoſćichtaj bjes wjeſtſcheje ſchkody.

— **Wupowěſnjenje khorhojow z přileżnoſću wuſwobodźenja Porheinskeje.** Z přileżnoſću wuſwobodźenja Porheinskeje buźe měſćanſka rada na měſćanſkich wěžach, zjawnych twarjenjach a ſulach 1. julija 1930 khorhoje wupowěſnyć dać. Wona też wobydlerſtwo proſy, zo by na tutym dnju privatne twarjenja tohorunja z khorhojemi (němſkoſtatnymi, krajnymi abo měſćanſkimi barbami) wupyſiło.

— **Při njewjedrje**, kiž ſtwórtk 26. junija popołdnju Budyſin přećahny, je błysk do leżownoſce na Löhrſkej dróży 20 dyril a twarjenje trochu wobſkodźił. Na zbože njeje zapalił, přetož běše tak mjenowany zymny błysk.

— **Ważne za wumjelſtwowych wikowarjow a wobrazowych kupcow.** Štó je po 13. juniju 1930 ſčěhowace wobrazy kradnył abo štó może wujaſnić, hdże ſu wostałe? Jedna ſo wo 5 ſtudijow cźłowjeczich pohibow (z pinzlom molowane), 6 khowow (kryda), 1 akt (kryda), 6 koni (akwarel), 3 małe ſkicy (z pjerom rysowane), 7 krajinow (akwarele), 1 wulke rysowanje (krajina). Wšitke wobrazy ſu z mjenom „Hellmuth Zeibig“ podpiſane. Wuſlědźenje wobrazow je wurjadnje ważne, dokelž z padušſtwom wobrazow hiſće dalše ćežke złóſtniſtwa zwiſnja. — Wo wěcownu zdźělenja proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſinje, telefon 2802.

— **Budyſke kapałki** ſu wſchědne dny hač do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózna ſłužba a njedźelu wotewrjene ma jenož jena kapałka ſ mjeńſchnym wotmjenjenjom. W junija je ta Hrodobſka kapałka na Hoſchcź haju a w julija Wettinſka kapałka přichi ſudniſtwowym twarjenju.

S **Budyſtez.** Hiſchcźe raz budź dopomnjene a wſchěm zobuſtawam ſerbſkeho towaſtwa „Lubin“ wobjawjene, ſo ſmeje julije wječor w 7 hodź. ſerbſke towaſtwo pola Rößka zhromadźiſna, to je 29. junija. Wo bohach wopyt ſo naležnje proſy. Hoſcźo ſu lubje witani. Wobſebje ma ſo towaſtwo Naležanſkeho leńdźana dla roſbudźićź. Tuž, lubi Sćerbjo, přichijźdźće!

S **Warnolećija pola Wjeſećina.** Njedźelu ſwjećeſi ſo we Warnolećijach ſnaty miſijonſki ſwjedźeń na ſamknym měſtnje, hdźež ſo kóžoolětnje wotměwa. Sobuſwjedźeń zapoczinje ſo njedźelu 29. julija popołdnju w 3 hodź.

Z **Hodźija.** Znaty zaſtupjeŕ kanalowjeho projekta knjez Wirth ze Stróže ſćele nam k wozjewjenju rozprawu wo zjawnej wjeſnej zhromadźiznje, kotraž je ſo pjeća pjatk wječor 1/9 hodź. wotměła. Piſe, zo je ſo zhromadnje wo ludowych kupjelach jednało, kiž měle ſo w naſej rěcy tak připrawić, zo budźa zdźěła

Holanski wučer Uwe Karſten.

26] (Pokračowanje.)

Ja njewudźerjach w ſamotnej holanſkej khěžy. Daběhnych do ſchule, a na ruzy njeſech korb ſ poſnjnjazym winom, ſe ſłódnym ſadom a pjeczwom, bjes roſmyſlenja běch ſapakowała a pſchezo ſaſo wſchitko możne k tomu přichłożiła, wo cźimż myſlach, ſo mohło dźěćzu derje cźinicź.

Wórſcha Dieven, budź ſprawna!

Niz dźěćzu — bednuſchka dźe niczo njeczuje —, nanej dyrbjeſche to derje cźinicź. —

Naidźech jeho — njemérnje po dołhoj, wuſkej wołhéji krocźo horje a dele.

Ruzy ſa khribjetom ſtoźiwſchi, hłowu wyſſoko poſběhnywſchi, a ſ wocźomaj hladajo — hdże? Do tamneje njeſnateje doliny, kiž chzyſche jeho jeniczke pſchijeć?

Ja ſawdach jemu ruku ſ poſtrowom, ale wón niczo njewotmołwi, a w jeho wobliczu pokaſa ſo bjesmopomozny tyſh — ſkoro bě mi, jako by mi chzył ſawobaraczź do jśiwo ſaſtupicź.

Ale ja pſchekrocźich próh.

Żałoſtna bě jśiwa ſaſo — żałoſtna!

Ta jeniczka ſaſnuſcź w njej bě Kſcheſćzanka Alsleverz Wona ſjedźeſche pſchi bednuſchcźy, kiž leżeſche tón króć we tóžku, — we wulkej, praſtarej kolebźy, ſ cźerwjenymi a módrymi kwětkami wumołowana, ſ liczbu lěta 1762 a ſ hronom: „Naſch Knjes Bóh chzył dźěćzo ſachowacź.“

Wot ſymizy cźerwjena horza běſche bednuſchka, błeda a muczna jeje wołhladowarka.

Dźěćzowej wócźzy bźchtej na poł ſawrjenej, hwiſdajo wurywaiche ſo dych ſ małeje hrudźe.

Hdyž ſaſtupich, powitachu mje ſ dybawym woſchczerazom.

Ja pohladach pſchekłapnjena na tkoru żonu, pſchetož woſchczeranje płaćejeſche wocźiwidno mi a Jachim Witt woſchczeraſche ſo zobu, njeſch też bóle dobromyſlnje, płazny ſo wo koleno ſ widźomnym wjeſelom.

Na Alsleverz Kſchcſćzanzynym wokliczu pak jewi ſo ſamkny bjespomocny tyſh, kaž prjedy pola bratra.

Ja poſtajich moje dary pódla Kſchcſćzanki a poczinach koſch ſ tichepotajumaj rukomaj wołkadowacź, — kakajźo wobtrédźowaſchtej mje małej, ſchibałej wocźi Jachima Witta. „Wrynzeżna!“ tichotaſche ſo dybawje khora żónka. „Wona ſo potajkim ani troſchicźku njehańbuje a ludźo maja prawje.“

Alsleverz Kſchcſćzanka pſchiſtupi ſkoku ſ łožu khoreje. „Ty ſy ſmérom, macźi Wittowa“, rjekny wótrje.

„Tola, to by hiſchcźe było“. rejeſche Jachim Witt ſaſkobjeny, „tale wulka ſchcźěpa chze mojej khorej Krawzowej hubu ſakaſowacź.“

Khora płakaſche wincźo.

„Prawda a prawo dyrbitej ſtajnje woſtacź“, rěcźeſche krakajo dale, „ale ja myſlu cźłowjeſzy wo tutej wěcźu. Pſche łubóſcź njeje żane ſcźło narokło.“

Mi bě wſchitko njeſrozumliwe.

Pſchiſtupnych ſebi ſtólcźt ke kolebźy a hladach wobſtajnje na dźěćzo.

„Hihihi“, tichotaſche ſo ſtary, „pſchijomny pſchidawk wſchak to njeje, ale — bacźon ſo hižo ras wo narunanku poſtara.“

Kſchcſćzanka ſtejeſche nadobo pſchi mni, położi ruku rucźe a krucźe wokoło mje a cźehnjeſche mje ſe ſtwy won, — dybawe ſmjecźe, wincźaze płacźki klinczachu ja namaj.

Wonka bě chódba próſdna.

Ja hladach kaž zwjſa do Kſchcſćzanzyneho zyle woſłébnjeneho wobliczа.

„Schto dha je ſo jenoż ſtało?“ wopraſchach ſo ſ dźiwnym ſaczuczom ſtrachocźiwoſcźe. „Ja niczo njerozumju wo wſchém, ſchtoż chzeſch tam nutka powědataj.“

Kſchcſćzanka Hladaſche nimo mje a łojeſche ja ſłowami, potom pſchimny nadobo moju ruku.

Na wuſtich ſłhodach jewi ſo dźowka, jeje woſchczerawe mjeſwocźo roſcźerjeſche ſo hiſchcźe pſchi mojim napohladźe, wona drje chzyſche nęſchto wupowědacź, ale jeje ſmjecźe ji to ſadźewaſche, a ſcźeżka ja potłóczi. We ſkotu cźerjeſche po ſłhodach ſaſo dele, a deleka roſprawjeſche nęſchto tichotajo a ſkoro bjes dycha.

„Niz wjazy pſchińcź!“ ſchepny mi Kſchcſćzanzyny błóſy proſcho do wucha, wotcźidźéće — hnydom! Schpatni ſu wſchitzy — łnjeżaa Dieven, — wy ſtejicźe tak wyſoko, — to drje njemóże ſo waż dótknyć, — ale — —“

Wona ſapłaka.

Ja pjechzo Hiſchcźe njeſapſchijach, — woprawdźe wérno, ja ju njerozumjach. Ale dźěćzi poſtrachowaſche ja dele, a Kſchcſćzanka běſcźeſche do jśiwy-wróćo, ſ kotrejeż bě ſtrachcźecź krałanje a tichicźenje.

Deleka ſtejachu jśiwne durje powocźinjene, ja widźach, kak tam wucźeŕ horje a dele krocźi.

Myſlach, ſo je to ſchuliſta jśiwa.

Położich ruku na rucźizu.

Cźehodła njedyrbjała žebi po roſſaſnjenje dóńcź k tutomu khutnemu mużej tam nutſka?

„Nź, tajtale njehańbitoſcź“, — tlinczeſche hruby błóſ ſ cźěmnotu ſeſady mje, „błej Stina , kak wona ja nim běha. Do jeho ſpanſkeje ſitv to ja ſam běha.“

Ruczizu puſchcźiwſchi tha...ach won.

Płacźeſche to mi?

To tola ſtyła możno njebě!

Ja chzych ſo wuſmjecź, ale ſwuk ſo mi ſapraji.

Krocźach po wuſkej ſchcźeżku, kiž k farje wjedźeſche a ſcźażnych tam ſa ſwónczk. Stara dźowka wotewri a pohladny wuſkoſtliwje pjechecźelnje na mnje.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

niže mosta, kiž přez Budysko-Drježdźansku statnu dróhu wjedże, zamješćene. Zhromadźizna, kotraž so pola Bräuerec wotmjewaše, w tutej należnosći rezoluciju přija, zo by myslićku knjeza Wirtha spěchowała. Zhromadźizna smědźeše na kónc tež hišće słyšeć přednošk wo hižom dosć znatym kanalowym projekće we Łužicy. Mějachu tam mnoho zabawy.

S **Worzyna.** Wjele lět dołho tu žanych bacžowow wjazy njeměješchmy. K naschemu wulkemu zwoskiwanju naš kěrka zaß dwaj wopytaschtaj a mataj, kaž so zda, też wotmyslił, tu wostacy. Wonaj běštaj njenuzy na wuhnju knježich hródow hnězdo natwarichtaj. Husto někto dołhonohatow na łukach so pschekhodźowacej wióskimy, hdyž pilnje žaby łója.

S **Worzyna.** Njewjedro, kotrež sandźeny schiwórkt tu w naschim kraju tathdaželse, je tež pola naß khětro schkody načiniło. Zita łoka wchitke k semi pschitłóčene. Semje w falowanej pożyta, haj hamo schtomy bě wichor spowalał. Do tichi naschepo měschczanosty so wzdcakaty wětr zapadny a nschto tónkich metrow zhołowi hnutorha. Też wonsticy pschi bróžni so khětro wobschkodźi.

S **Jarkow.** Tudomne ryczerkluběrti Selmy Rothowej rodź. Naumannez sapiłowane a jeje mandźelskemu ryczerkluběrjej Jurjej Rothe kluchanje, je so hižo 27. junija hudnizu pschedało. Ryczerkluběr, kiž je nhdże 250 hektarow wulke a po wobhladnej hódnosći 1 331 100 hriwnami pohódnoscene, je Zitny dom w Lubiju za 260 000 hriwnow kupił.

S **Njeswaczidła.** Njedźelu popołdnju 6. julija, swjeći měschczanske a wotrjesne towaršwo za Smitskowe mitjasnistwo swoji lětny swjedźeń pola maj. Serbska Boža słužba sapočina so popołdnju w 2 hodź. Pschowanje je knjes wyschi farar Scerjeńk-Khwaczanski pschewjak. 4 hodź. pschiłamkuje so němske kemschenje, w kotrymž knjes farar Saykora z Wehlsdorfa prěduje. Po kemschonmaj je shromadne pożedźenje w knježim holcženzu. Tam smědźe knjes superintendent Fröhlich z Budyschina přchodnoschk.

S **Noweje Wěty pola Njeswaczidła.** Sandźenu pódźelu wječor je nasche knježstwo saso 20 kórzow pola a 7 kórzow łuki w Müllerez korečnje na pschedsadźowanje pschedało. Kórz pola pschinóžo na 350 hr. a kórz łuki na 700 hriwnow.

Z Komorowa pola Rakec. Njedźelu 22. smažnika wotmě tudomne młodostne towarstwo „Wjesoła mysl" swój lětny swjedźeń. Wjedro běše jara rjane. Młodźina běše sebi mysliła, zo budże dyrbjeć procha dla krjepić. Tola teho njeběše trjeba. Bóh tón Knjez bě sobotu do swjedźenja rjany miły deščik pósłał. Njedźelu čełnješe towarstwo z wjesnej kapału na swjedźeńske městno, kiž běše kubleŕ Bjenada přewostajił. Bórzy přičahnychu susodne młodostne towarstwa, kiž předsyda powita. Poskićachu so wšelake zawjeselenja. Knjez wuběr Pilak běše młode holcy a jich (Reigen) nawučił, kiž wone z přewodom kapały k předwjedźechu. Přizamknuy so swjedźeński čah po wsy a reje we wjesnej žurli. Žurla běše hač na pozdnje městačko wobsadźena a wjeselosć kuježeše hač do pózdneje nocy.

S **Pětkec.** Wojerske towarstwo za Rózant a wokolinu wobmješ njedźelu 13. julija 1930 swój lěćni swjedźeń w hoscenzu w Pětkecach a tuto zyłej wokolinje wojerja. Popołdnju bu kehele kuleja a bu tšła, to může kózu, tiž ma zbožownu ruku, swoje zbože zpytacz a zjane wjezli zbožu domoj bracz. Wot 3 hodź. žu reje a wjecor ćahwadło, tiž hobnstarw towarstwa posłica. Schraja zenoż zjane wžyk, kaž je to w naschej rjanej wjelej wasicnje. Tchodża přichinjdże do Pětkec.

S **Kamjenza.** Sosobotnischi pótrowy autobus, tiž je Khrósćicy 18,35 hodź. do Kamjenza (19,20) a Kamjenza 19,30 hodź. do Khrósćicy (přichijdże 20,40) jěchi, bu jara malo wužiwa. Dyrbjałoš-li te w pschichodze dale tak wostacy, tutón wós, tiž běsche so na nanjet Kamjenskeje měschczanskeje rady sapołožił, jěchaczy pschestanje.

S **Wojerez.** Tudomne krajne radźićelstwo potaslje z nowym wojewjenjom na strach, tiž wobezbe we nětčišnich bjesbožnschćowym, žuchim a horzym czasu naschim domjazym lěham hroży, wobezbe z njeschodźołiwoscu a bjeswědomitoscju ludźi. Snowa so kóżdy spomina, so by so wschcho kurjenja a wohenjschčekanja w lěhu abo blizko lěha wostajił. To je sa czaß woi 1. kerza hacz 31. oktobra krucze sakajane. Khdyž pak nadminanja wyschnoscow zaneho wuspěcha nimaja, žu mnohe nuiowane, njedźiwajo na wokobu se wschej kruczu sapschimnycz a kóżdeho czucziwje pothlóstacz, tiž je na trěbne, na wukaj, i kotrymž ma so tola jenoż tuchi, tiž ma nimo zwojeho materialneho wunoschka też wulki strowotnitki wuinam, schkitacz. Kotiž potajenja wschnoscze sanez nimaja, maju hacz do 150 hriwnow jenjeznho thlostanja abo 14 dnjow khłódy wozcakacz. Kóżdy rojumny człowjek pak zebi praji, so dyrbi zam ko sachczcza w zebi měcz, so dyrbi so potkad lěha też bnes thlostanjow zathowacz móz. To na kóżdej jenotlivej wobezbe saleji. Nadźijomnje směje napominanje prawje dobry wuspěch.

S **Brěžnje pola Wojerez.** Schtwórtk rano wokoło 3 hodź. w naschej wsy hnydom na dwěmaj městnomaj wohenj wudyri. Wo wzy palejchtej so starej, je zlomu temej bróžni a na kromje wzy tohorunja jena. Njeběše sce mózno, stare twarjenja psched wotpalenjom schkitacz, tak wobnjowe wobory zwoje mozy na zathowanje dalschich wohrożenych twarjenjow nałożichu. So je wohenj zdobom na dwěmaj městnomaj wudyrił, zdubuje podblad, so je tšótnikita ruka stare bróžnje zapalita.

S **Kinajchta.** Schtwórtk popołdnju wokoło 3 hodź. wobtchódżowachu ludźo pschi Junkez kuczinym hacze schtwjach podbladnych muji. Hnydom hatnemu wotbladarjej Krupje w Kinajchtu wo tym powěchu, tiž podbladarjej borsy na to se zwojim pžom pschi hamtšim hacze nych borsy na to se zwojim pžom pschi hamtšim hacze sadźerża. Pschestapjeni pak počzachu žu na wotbladarja pschepschimowacz a dżechu i dybjaczkuymi nożemi na njeho. S pomocu pschikhwatanych ludźi žo poradźi, njewitanych hosći sadźerżecz, doniž jawokany wyschi žandarm Großmann njepschikhwata a mjena podbladnych njesapiša. Woni potkadżeja z Pumpy a Brigity pola Hródka.

S **Běleje Wody.** Dźěłowe poměry w Běłej Wodze a wokolinje žu pornjo druhim kónczinam pomérnje njepschihódne. Pola naß žo wone tak hubjenje wuskutkuja, dokelž je tu wjele industrije, wobezbe schtkeńczeŕnjow, za kotrež nětczišche czaßy dozpka rózoste njeßu. W Běłej Wodze ßamej je nětkle nehdże 600 dźěłonjemějerjow sapißanych, w Bělowodźanskej blížschej wokolinje pak 300. Liczba wupłaczenych dźěłonjemějerjow dospipe blížsche dny 100.

S **Běleje Wody.** Do žwójby jeneho tudomneho młodźenza dóndże tele dny struchła powěsć. Ssyn tu psched nětkrotnymi njedźelemi swoje dźěło słubi. Rosłuchi žo, hicz na pucźowanje, so by žebi druhdże zaßłużbu pytał. Nětko pak starschej młodeho człowjeka zyle njewoczakanu powěsć dostałchtaj, so je jeju ßyn w Bingenje nad Rheinom wumrěł. Njeßoże z automobilom je pjeza jeho ßmjerć zawinowało.

S **Mužakowa.** S tragiskim njeßožom ßłubi ßwójba tudomneho 40 lětneho ßpinarja Gustava Thümpela ßwojeho ßeßinarja. W nozy k ßrjedże pschecżahny też naschu krajinu njewjedro, kaž mnohe druhe kóncziny. Pschi njewjedrje pyta mejnowany elektriku ßwuju wostajcz, pschi tym pak žo powodowych gratow dótkny, so jeho milina dyri a na městnje mori. Směrtny zawostaji žonu a dźěćerki. Wón bydlesche na Górje pola Mužakowa a běšche na hrabinsko-Arnimskej żeleźnizy ßa ßpinarja pżhißtajeny. Nałeh ßmjerć ßrożnimeho a nasładneho muża powschitkomnje wobżarnja. Psched lětma dwěmaj njedźelomaj běsche je swojej žwójbu do nowoho doma ßaczahnył, kiž běsche žebi natwarił.

S **Hródka.** Pschi žwojim leczenju do Schleiżskeje pschelecża powětron „Grabja Zeppelin" też nasche město. Dokelž so thětro njejapży nad tschami nascheho města se žwojim schwórczenjom pschißiwej, dowjedże jeho pschelapjapże pschibliżenje k wschelakim ßpodżiwnym podawkam. S jeneho friżerskeho ßalona pschibječachu někotre damy w friżerskim płaschczu na dróhu. Jena měješe hamo hischcze khłobuk za trajne żolmiczki wkożow na hłowje. Khori ludźo w czakarńjach lekarjow ßa krótki wokomik z njewerjomnej ßpěchomożu ißtwy wopuschczichu. Haj, haj, schto tajki powětron wschło njedokonja.

S **Khorżejbuja.** Sobotu a njedźelu ßwjeczi žo tu Bramborski provinzialny ßjěd dobrowólnych wohnjowych woborow. Hižo tworżenje dołho czinja žo pschihoty za tuto ßeńdżenje wohnjowoborniłow. Na 4000 hołczi žo woczakuje. Njedźelu popołdnju położa žo wěnzy na rowy ßa łożerjow, popołdnju w 2 hodź. wotewri žo ßwjatkowy dżeń a wjecżor we 8 hodź. je w Altmannez žurlach ßwjeżdżenskí komerš. Njedźela budże bohata na pschedewßaczach a pschehwajenjach. Dopołdnja w 9 hodź. pschepoda žo iwat noweje wohnjoweje ßtraże ßjawowólći a žo wobhlada. Dopołdnja w 11 hodź. je wulke ßwjeczowanje 21 woborow Khocżebukskeho wokriesa i połpytnym haßenjom měschczańskeho dżiwadła. Hacż tak dołoho je wschło derż a pschejemły ßbożowne poradżenje. „Shocżebuńsk-Pschißiwjeć" pak pschinjeße k tomu nazhß, tak maju žo wschě woborý ßamóstnicy a pschiprawicy. K wobéwaj ßtronmaj dżiwadła pak cżitamy nałwonnjenje : „Tuto měńno jenoż ża żony w żerbliczi orastach." Nikt praicze nam tola, schto maju żerbliče żony w narodnych drastach tu i haschenjom dżiwadła cżinicz. Tu je tola dosć jaßny dowołas, so maju być w tom padże żerbliče żony jenoż klanki, pschiwabjaże zulych. Hlej, hlej, Ssech nima hewak pravwa w ßjamnym żiwjenju abo w ßchuli, ale pyschicz ßmě jako někajki muſejny dhyk hamo pruhu wohnjowoborníkow. Sserbiče żony, ńiż ßu tu wuńiaja k wobhladanju, nimaja ßamóstne w żebi ani ßchticzki charaktera. Żana żerbliča żona njeßměla tam ßtacz, ale wupinacz dyrbiała ßo próhnina k wobémaj ßtronmaj dżiwadła, próżdnina, kiż by żiwjz rózkała wo hordoścži naßchich żerbliczich żonow.

Wusudźenja.

§ **Pschihażeny żud w Budyschinje.** Dotal njekhłostana wojnarjowa wudewa, 67lětna Augusta Henrieta Johanna Theurichowa z Wujerza pola Lubija měješe žo dla **wotmyślenoho** ßapaleŕstwa ßamołwicz. W nozy k 26. haprleji běsche žo we Wujerju małe domßte a brożeń kubleŕja Krawza, tiž ßam na druhim ßtatoku bydli, wotpalita. Woheń běsche w bróżni wudrił a na jenoż 4 metry ßdalene domßte pschißłożił. Domßte běsche prjedy jeje mandźelßki Theurich a po jeje ßmjerći jeje pschirodny ßyn woinajał. 1. haprleje 1930 běsche žo tutón dalßcheho wojinajeża wßdał. Theurichowa dyrbjesche nětko je ßwojeje dotalneje komory wuczahnycz. Krawz běsche ju k wotßtajenju nadobny komorku, tiž je wutepicz njechodźesche, pschewoßtajicz chcył. Theurichowa mějesche w Berggießhüblu dżowku wojenjenu, pola kotrejeż by derje pschebywacz mohła. Krawz je chcył twarjenje pschetwaricz. Psched żudom Theurichowa powědaschе, so je chcyła wjecżor prjedy hacz je žo paliło, i Lubija je żeleźnizu do Berggießhübla wotjeła, je pak pjeza ßpěchnik ßkondżika a žo ßaßo do Wujerja wróczita. Pschi tym je ji na myßle pschißchło, w bróżni woheń ßakożicz. We Wujerju běsche někotre hodźiny w próżnej městnoßći twarjenja ipała. Wokoło 3 hodź. je wotucżiła a do bróżnje ßchła ßakożicz. Potom je ruże do Lubija běżała a do Berggießhübla wotjeła. Zu běchu bórßy żapaleŕstwa podhładnu mělí. Podßtójischo je žo wona też wuśnała, je je woheń ßakożiła, ßo by žebi domjaze prawo we Wujerju ßwjeżiła a gmejnu pohnuła, ßo by ji lépße bydlenje wobßtarała. Krawz a wóśta Dyrlichawa, kotrajż w ßamßnym domje bydleschе, ßtaj je ßawěżenjom narunanej. Ssud ßaßudźi Theurichowu k najniżßchemu thłostanju wo 1 lěta thłostańnje a wotrjekny ji cżeßne prawa na 2 lěże. Ssud dale wobßamńny, ßo chże žo wuprajicz ża to, ßo by ßo thłostanje po wobhnadżenßim puczu do jaßtwoweho thłostanja pßchewobroczíło.

Z Łužicy.

* Se **Zitawy.** Sajataj Anton Libich a Pawoł Mitdner, kotrajž ßtaj ßabrikthu dźěłaczeńku 22 lětnu Margaretu Baumerez z Hartawy nadpadnyłoj, pschi czimż je ju Libich z wuiśełomaj cżeßko ßranił, ßtaj žo w ßudniśtwu pschepytowanju w Němßkim Gabelu w Czechach njeskutku wuznałoj. Libich běsche žo i njewobhladniwoßczu też ßam do Lużeje nohi tśełił, w kotrejż kulka hiśchcze teżi. Baumerez, kotraż dyrbjeschе žo w Zitawskej thorownej hnydom do operazije podacz, je pschezo hiśchcze w ßmjertnym ßtrachu.

* Se **Shorjelza.** Wutoru popołdnja na Hindenburgskej dróhy 7 lětny ßchuleŕ Bjedr. Gramm do wożbowneho automobila ßabżża, tiż jeho pschejedże. Wbohe dżećco ßebi cżeż ko możny ßłychaße a na to w thorownі wumrě.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* Se **Herolda.** (Wobżeń i błyskom.) W nozy pschicżahny tu njewjedro a błyßk dyri do bróżnje żiwnoćerja Lótzicha a ßapali. Poradźi žo, w bróżni pomieśćene żwinje wukhowacz, ża to pak je na 30 tur, 10 huß a 10 kaczkow w płomjenjach ßakmyło.

* S **Lipika.** (Hońtwa ja ßłośtnikom po tśichach.) W domje na Kupinej haßy bu pjatk 17 lětna ßłużobna w bydleniu ßchtwórtego poschoda ßwojeho knjeßtwa, kiż njebě doma, nadpadnjena. Hołza 65 psched tym nětchto w ßußodnje wobßtarała. Lódy bě ßo wróćiła, tu ßo pschi takowych durjach klinkasche. Hdyż wotewri, wiśoźeńe njeznateho muśkeho psched ßobu, kotryż ßo jeje ßa poduraźnikom praschesche. Muż ßadasche žebi potom pjisaśtu papjeru, ßo by nęschto napißał. Hdyż dżowßke płużobnе durje zaćinicz, ßo by ja papjeru dóßtał, ßtaj njeznaty nohu mjes durje a poćza hołzu bicz. Wona wołasche i zyłej ßchiju na pomoz, na cżoż rubježnik po ßkhodze horje cżeknу a wułćeł, wulamarschi durje i wuhladkom na tśełu. Wottud ßtoczi na tśełu pódlańśeje tśełe a ßalße ßwotewrjenym wuhladkom do komory na lubi. Tu wuhjchima jeho pówoły ßaßtojnik a ßłośtnik bu łajaty. Polizija bésche mjes tym wschě wokolne domy ßawrjela, ło by je pschepytała. SSajaty, dżakaczeŕ pyta žebi w jaßtwowej komorje żiwjenje wlacz, tomu pak móześće žo ßadżěwacz.

* S **Essena.** (Konto ßłośtnißtwow wułkomorbarja Küttena.) Sapiß ßłośtnißtwow wułkomorbarja Petra Kütena je tak wobßchérny, lo dże njebudże mózno ßtichcze do kónza tuteho lěta zhowne jednanje pschećiwo njemu wotewricz. Po dotalnym wuhladku polizaßkeho pschepytowanja winuja Kütena 11 mordarßtwow, 33 mordarßkich pospytowow a 36 zapalerßtwow.

Najnowiše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutśiśchu njedźelu:** Rjenje, żuchu, cżopłśicho. W Jendźelßkej podobne wjedro, w połnóżnej Europje bóle ßcherjate.

* **W nozi je žo rośtrjaczu wuhuń wuprajił, so dyrbi mßa w jaßtej kaklowej industriji jene lětu njepschemjenjena wośtacz. Dźěłaczerjo ßu rośtrjaczu wuhuń pschińeli a namjetowali, so by žo jako wjazaj wuprajił. Dźěłodawarjo pylaju ußu wo 12 projentow a pschińchli wotrjadnikow ßnińicz. Hrožy konflikt dla tuteje mßdoweje ßwady.**

* **Pjatk wjecżor je błyßk do ßpiritußoweje cżiśćerńje w Pardubicach w Czechach dyrił a japałił. Sa khótki cżaß žo wscheń na zyłe twarjenje wupschestrje. Wiśoź ßpiritußowe ßtady, 8400 hektolitrow wopschißaze, kotrež ßu 10 milijonow kronow hódne, žo pala. Po měnjenju wohnjowje woboty budże wscheń dwaj dnjej trać. Schkoda žo na 20 milijonow krónow wośliczja.**

* **Pola Brodville w Kanadßkej je ßchtwórtk błyßk do baggerßteho cżołma dyrił, kotryż pschi rosbuchanju ßkałow w rzeż St. Lorenzu dżełasche. Na cżołmje žo 20 tunow dynamita khowasche. Dynamit ße ßatrasčnym wrjeßkom rosbuchny a cżołm dospołnje ßnicżi. S 49 wożbowoh na cżołmje je 45 żiwjenje ßhubiło.**

* **Pola Sudbury w Kanadßkej ßu wutoru w nozy żeleźnili cżah, kiż po mończe nad rěku Vermillionje jędżesche, ßwaróżi. Dwaj wożaj do rěki padnyschtaj, na kotrejż bě wulka woda. Schtyri wożboży žo tepichu, dwanaże žo ßtani.**

Ferijalna kolonija „Domowina".

Dźěći, kotrychž starši su ze sobustawom jeneho Domowinje přizamknjeneho towarstwa, móža sebi w tutom lěće na wóčerstwjenje do Pólskeje dojěć wob čas wulkich šulskich prózdninow. Ferijalnu kolonију zarjaduja serbskeje ręče mócni dobrocęljo Łužicy. Też wobhonjeny wjednik dźěći je zwěsćeny. Kóżde dźěćo, kiž je wóčerstwjenja potrěbne, njech w přezjednosći zo staršimi to swojemu knjezej wučerjej zdźěli, kiž sebi potom radłubje ze „Serbskeje knihařnje" požada připowědźeńske formulary. Też pola knjezow předsydow serbskich towarstwow su tajke dóstać. — Serbscy starši, póśćelce tola swoje dźěći do ferijalnych kolonijow, hdźež móża so wóčerstwić po krutym šulskim času. Kak dźakowne su runje te dźěći, kiž we zašłych lětach so smědźachu we tajkich kolonijach wokřewić a wše so wróćichu zbožownje domoj, žane njezbože so njesta. — We tutom lěće ma Domowina zbožo, zo smě wulku luboso wužiwać a wjacy hač hewak do přebytka pósłać. Nimo toho smědźa dźěći wot 8—14 lět lět tutón rać so wobdźělić. Zamołwće tuž waših lubušków, přetož wudawki su cyle nizke. Zamołwjenja póśćelce na knjeza župana Krječmarja do Budyšina, Serbski Dom. Trěbne je lěkarske wobkrućenje, zo njećerpi dźěćo na natykliwu khorosć. — Knjezow wučerjow, předsydow a dowěrnikow towarstwow pak prosymy należnje, zo bychu zamołwjenja hnydom do Budyšina pósłali, dokelž je za zajězd mnoho předźěłow trěbnych.

Domowina.

Kaž wšč lěta

6 cyle tunich drastowych dnjow

Dźiwajo na hospodarsku nuzu a zo bych wšěm dobre a wurjadnje tunje nakupowanje za prózdniny zmóžnił, sym so rozsudźił, płaćizny za žonjacu drastu tak daloko hač móžno znižić

Kóždemu dyrbi móžno być, sebi **za mało pjenjez**

nowočasny, lohki lětny woblek / praktiski pyšny lětny mantl rjany kostum / bluzu / suknju / rańšu suknju kupić

Woblekowe tkaniny, wołmjane a židźane, jenobarbne a mustrowane w bohatym a nowočasnym wuběrku a po najniższich płaćiznach

zbytki a zbytkowe wotrězki směšnje tunjo!

Wobkedźbujće prošu tunje płaćizny w mojich wukładnych woknach a wopytajće mje, namakaće cyle wěsće něšto, štož so Wam lubi.

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

Kosćenc w Pěskecach

Po koncerće **darmotne reje**

Njedźelu, 29. 6. wot pop. 2—1/24 hodź.

wulki darmotny koncert

Wuwjedźeny wot cyłeho bandoniumoweho kluba „Frohsinn"

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach

Wšě wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Syru mołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika na Kamjentnej hasy

Eleg. muž. a hólčace wobleki, njepřem. jaki

też druhu drastu

poručuje tunjo

Jurij Wawrik

w Pančicach

Młoda wysokosućelna

kruna

je na předań **we Łahowje č. 4**

Poručam

jězdne kola

nowe z fabriki, z rukowanjom, žołte zwjena, najlěpši samoběh a gumij

za 67.— hr.

kaž też wšě wuporjedźenja a potrěby nanajtuńšo

Franc Ryćer

w Sernjanach

Do Budyšina přišedši zetkajmy so staršnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff kondiforske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód šłomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: lody a šłomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Nowěšiki přinjesu wužitk

Tworykupowace towarstwo

w Budyšinje z. dr. z w. r.

Prosymy swoje sobustawy, zo bychu **wot 1. hač do 10. julija 1930** (nic pak pjatk a sobotu) wobrotne kartki, sobustawsku knižku abo wobdźěleńsku kartku za kwitowanje w našich rozdźělenjach wotedale.

Hač do 30. junija 1930

dyrbja so čornokolkowane pokładnjowe wotrězki na wobrotne znamki po 20 hr. zaměnić. **Njeje možno,** zo so hakle při wotedaću sobustawskeje knižki abo wobdźělniskeje kartki zaměnja

potajkim prosymy hnydom zaměnić!

Pokładnjowe wotrězki, kiž so po 30. junija 1930 z módrym kołkom wudawaja, so za rozlićenje za hospodarske lěto 1929/30 njepřijimaja.

W našej wosebitej rozdźělerni **na Hošće hasy** zarjadujemy wot

27. junija hač do 4. julija 1930

wosob. dny za wobuća

Prosymy wšitkich sobustawy, zo njebychu tutu přihódnu składnosć skhomdźile.

Wobhladajće sebi wukładne wokna!

Domowina

zwjazk serbskich towarstwow

wuhotuje njedźelu 13. julija 1930

w Rakecach swój

VI. wšotow. zlět

a z dobom woswjećenje 50lětneho wobstaća

Rakečanskeje „Lipy"

1/21—2 hodźin: Witanje towarstwow a hosći na torhošću 2—3 hodź.: Swjedź. kemšenje. Solospěw a khórny spěw. Zběrka **W 3 hodźinach: Wulki swjedźeński čah. W 4 hodźinach Swjedźeńska zhromadźizna na zwučowanišću. Wot 7 hodź. budźa REJE** w „Sakskim domje" a w „Kačej korěmje" ze sokołskej kapału. :: Znamješka za swjedźeń po 50 pj. předawaja so tež doprědka w Rakecach w Lorcec pjekarni a w Běwušec hosćeneu, w Budyšinje w Smolerjec kniharni na Lawskich hrjebjach 4

Serbske towarstwa, Serbja, stari a młodši, přińdźće wšitcy na wulku manifestaciju cyłeho serbskeho ludu!

Wotewrjenje wobkhoda

Ceščenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje wozjewjam, zo pónđelu 30. junija. Před šulerskimi wrotami

wosebity wobhod za mydło

wotewrju. Budu so stajnje prócować česćenych wotběrarjow na kóžde wašnje spokojić. Wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća prošo podpisam z najwjetšim počesćowanjom

Erich Tröger

Přiloha k číslu 148

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 28. junija 1930

P. Krječmar:

„Ta čerwjena košla je jim načiniła."

Hordźi smy my Łužiscy Serbja na naše serbske narodne reje, runje tak hordźi, kaž na naše narodne drasty a wašnja, kiž hakle Łužicu ścinja k Serbow dominje.

Budyske serbske towarstwo „Nadźija" w Budyšinje bě najprěnše serbske towarstwo, kiž pěstowaše systematiscy naše serbske narodne reje, zarjadujo wosebite rejwańske kurzy pod nawjedowanjom knježny Měranki Lešawic a knjeza hudźbneho direktarja Bjarnata Krawca. Přeco bóle a bóle je so wosebity rejwański kruh wudospołnił a serbske reje na mnohich serbskich swjedźenjach pokazał, žnježo sprawne připóznaće wšěch krajanow.

Tež naši němscy susodźa buchu na to skedźbnił a přistupichu towarstwej z prostwu, hač njeby serbske reje tež na jich swjedźenjach pokazała. Dołho sebi „Nadźija" tutu kročel přemysleše, tola we wočakowanju, prawe zrozumjenje tež we němskim ludźe namkać, přistupi k temu, je tež němskej zjawnosći w luboscí poskićić, pospěchujo z tym dorozumjenje mjez woběmaj, dobywši za naš luby serbski lud nowych čeśćowarjow.

Lětko a dźeń radowachu so rejwarjo, kaž přihladowarjo zdobneho skutka, hač so tola skóńčnje tajka dopisowańska duša nětkle njenamka, a započa škarać. Njeńdźe jemu wo to, so hłubje zanurić do rjanosće našich serbskich narodnych rejow, ale wjele bóle honi jeho druha myslička. Je nětkle słyšał, zo drasta rejwarjow je sokolska a to je jemu tak do kosćow zajěło, zo tutón wulki zjew ze wšej mocu do swěta trubi. Snadź chce sebi z tym tež někajke mjeno dobyć, pak swój nastawěk senzationelnje wobohaćić. To by było wčzo předewzaće, kiž so samo zasudźi.

Hižo dwójcy smědźeše rejwański kruh w zjawnych kritikach žnjeć porok, zo mužcy w čeških drastach rejwaja. Tež před poslednim wustupjenjom pola krajneho zjězda sakskich frižerskich jednotow napominachu so rejwarjo, zo njebychu tola w tajkich „českich wobwěškach" rejwali, dokelž sebi to jara wysocynahladna měšćańska wosoba njepřeje . . .

Rejwarjo, mužojo kruteje powahi, wustupichu wčzo zaso w módrych kholowach, čerwjenej košli a wopasom, přetož myslachu sebi: „Mjez přećom a dopjelnjenjom je hišće wulka kročel!"

A z nowa zažołmi so w nowinarskim lěsu, zo tola tuto drasćenje na žadyn pad njepřisteji rjanosći serbskich narodnych drastow žónskeho splaha. Nó, jeli maju knježa nowinarjo trošku zrozumjenja za barbnu rjanosć, tak drje su so sami ze swojim rozsudom khłostali. Runje naša serbska sokolska drasta a drasty našich holičow tworja zbožowny cyłk. Dowidźeć pak je, zo so tu jeničcy wo to jedna, „zo je ta čerwjena sokolska košla jim načiniła!"

Što jenož jich k tutemu nowemu nadběhej wabi?

Je to snadź nowa nowinarska wójna, kotraž so tak periodnje w poslednim času kóždy měsac raz w nowinarstwje jewi a na kotruž z cyła wjacy njedźiwamy, abo je to jenož khora myslička někotrych měšćanskich jenotliwcow.

Je nam możno dopokazać z připisow kiž dóstachmy z nahladnych kruhow města Budyšina a sakskeho hłownoho města Drježdźan, zo je so tutym runje drasta rejwarkow a rejwarjow najzdobniša spodobała, dokelž je tak krasna a wóčkej wokrewna.

Spodźiwno pak je, zo dyrbi naša sokolska drasta runje česka być. Rady wuznawamy, zo čełozwučowarjo cyłeho słowjanskeho swěta tajku, abo prajmy podobnu swjedźeńsku drastu noša, a zo jako Słowjenjo z nimi zhromadnje skutkujemy To pak njeje žadyn njeskutk, přetož komuž sy po krewji a pokhadźe bóle přikhileny, k tomu so też přidružiš. Njeje to žane přeradnistwo, ale jenož cyle logiska kročel myslaceho człowjeka.

Spodźiwno pak je, zo w nowinach, kiž runje nětko najwjetšu haru dźerja, před krótkimi lětami bě wobraz wustajeny, kiž pokazaše zeńdźenje němskich turnarjow w Lipsku a na kotrehož čole we swjedźeńskim ćahu běchu češkim Sokołam prěnje a čestne městno přewostajili! A što steješe pod wobrazom: „Die tschechischen Gäste in ihrem eigenartig schönen Turnertress."

Hlej, hlej! Je to něšto hinajšeho, hdyž Serbja jako Serbja maju nětko też swoju wosebitu swjedźeńsku sokolsku drastu, kiž jewi narodne barby serbskeho kraja?

Spodźiwno, kak so tola wčcki wjerćaš!

Wěmy wšak, zo je mnohemu Němcej wšo serbske wohidne a by najradšo Serbow z prochom a mochom zežrał, ale wěmy też, zo by była rjana Hornja a Delnja Łužica bjez serbskeho wobydlerstwa runje tajka pustota, kaž mnoha krajina, rjana w přirodnym kuzle, bjez narodneje drasty a wašnja luda.

Khwalić łužiski kraj jako rjany, to je lohko. Cuzych přiwabić a měšćanow měšk napjelnić, je hišće lóhžo, ale připóznać, zo jeničcy Serbja we swojej dominje wšitku rjanosć spožča, to je jara čežko pola wěstych ludźi.

To budźemy sebi my Serbja we swojej dominje jara derje přemyslić, hač bratrowsku ruku w přichodźe z luboscu tłóčimy abo wotpokazamy!

Stóž luboscu wusyje, chce też luboscu žnjeć!

Kujezej dopisowarjej bychmy nimo toho jara radźili, hdy by w přichodźe bjez předsudkow — wčzo jenož na serbskich swjedźenjach — serbske reje wobkedźbował, też sprawnje wo nich samych sudźił a nic zwjeršnje, a k tomu dopomha najlěpje hłubši studium w knihach „Serbskich narodnych rejow", wudatych wot nakładnistwa Steingräber w Lipsku, spisanych a hromadźenych wot knježny Měranki Lešawic a našeho mištra Bjarnata Krawca w Drježdźanach.

Je-li pak wěrno, kaž smědźachmy nazhonić, zo samo nawjedne wosoby Budyšina tehorunja z dopisowarjom symphatizuja, tak by to było jara zasudźomne a za nas Serbow dosć jasne znamjo, zo Němc nochce nihdy měć měra a přećelnosće ze serbskim ludom.

K nčkajkemu „pozběhnjenju wobkhada cuzych w Budyšinje abo we Łužicy." pak su sebi Serbja předobri a přehordźi!

Dha tykńce tola Němcow do serbskich drastow kaž je so to hižo stało před lětami w Drježdźanach na wustajeńcy „Papjera", abo před krótkim na zeńdźenju hórskich towarstwow w Budyšinje, a wudawajće jich jako Serbow, přetož tych móžeće tak woblekać, kaž so Wam spodoba!

Tuž Serbja, serbske towarstwa, kedźbujće!

Korla jědźe z autom.

(Wobras je wjch.)

Haj wjchak, krućje hym to pjchezo jalubik. Cźinćje jo mnu, jchtož chcećje, ale do tajteje ridrowaneje khorejty mje na žadyn pad njekrydnjećje. A ſ tym basta! To je mi žiwjenje pjchelube a hyrnjeſ hižo ſtarſchi byk.

Je wopramdźe tak, njejmĕſchi nicžo jalubicź na ſwĕćje. Nětko ſedźju tola ſobu nutka. Hdyž je hižo ſkoro kóždy htupy hólc ſ awtom jĕk. Ssamo ſtare ſony riſtruja. Je ſkoro kaž bych najwjetſchi mamlak na ſwĕćje byk. Zyle wjcho jene, ras dyrbju tola ſpytacź. Njebudu žo naſtajnje norićź a wuſmĕſchećź dacź. „Jośmo jene abo dwĕ radſcho hacź ſej ſtupiſch ſlĕ", dźĕn rĕka ſtare ſerbſke pjchiſkowo. A hdyž žo runje dźenža tak derje hodźi. Lĕpje žo tola ſchlachćicź njemóje. Tam ſym hižo dawno chyk. Derje, jutije rano budu tu w prawym cźaſu, ſym prajik.

Khóſt dracź, taſt rjany konopej jako na prĕſi. Haj wſchak, tu je k wuttracźu, to ſej dam lubicź. A tajka rjana popka na woknje wiſy, ſterje žo bimba. A telko cźaſnikow a pſchimadkow tu prĕdku. Skoro hórje hacź na parnym totole pjchi mlócźazej maſchinje. Rad wĕrju, jo je k tomu hłowa trĕbna. Mój wowcźi „pinſ!" wſchak dožahak njeby. Kuſk hinak to je hacź pjchi koleſnej karje, hdźeź maſch jenoź ras ſa ſwónczk pjchimnycź abo ſpinak napinacź. To je wjcho horje a dele. Schto dha je tu na boku tajſi wjercźak? Aha, hlejće, to móje žo wokno wocźinjecź a ſawrjecź. To bych rad pjchi hródźnym woknje wſak, tón rapak mje hižo dawno hnĕwa.

Rrrrrt! A hižo wotjĕdźe. Nó, tak wjchak to hiſchće dźe. Tak khĕtſije ſ koleſom teſ jĕdźeſch. Ale nĕit — ale nĕit! Dźerźi boże, njejĕdźeće jeno tak kolwórtnje. Sceſe ſtyjcheli? Na bértk hodźiny tola njepſchijúdźe. Njeſkuſchćeće, jĕdźeće jeno rośumnje. Ach!!! Kedźbujće, kedźbujće — tam jĕdźe druhi awto napſchećo! Mój bożicźko — ow! — ow!! Nó, to hiſchćeće nĕkak dźeſchće. Twóchmy nimo, kaž by cźert je ſwojimi młodymi cźeknył. Mój jedbork nĕ, jcźe zyle kolwórtni ſ wajchim jĕdźenjom. Bych-li radſcho doma woſtał! Bych-li jeno ſ tuteje karu won byt! Kak dyrbi žo to ſtónćaćź!!

„Och, dźerź tola twoju plampu tam ſady. Jĕdu ſedma 40, to tola žadyn tempo njeje!"

Nĕ, wośtajće mje na pokoj, nimam žaneje wjeſeleje ſekundy tu ſady. Ssy jenoź w ſtrajche a ſtróželach žiwy, pjchezo kedźbowacź a na wjcho pjchihotowany byćź. Nó, dźicźe mi precź!

A tola — — —hahaha — — ach, je zyle rjenje, hdyž mójeſch tu ſedźecź kaž hrabja Nimaſchnik, hdyž takle rjenje jĕdźeſch pjches Bożu ſtwórbu. A ſchtomy jeno tak nimo ſchuſkaja — ſicź — ſicź. Hahaha, kaž bychmy kilometry žrali. Po hórkach horje a dele, napſchećo wĕtſikej. To žanu rólu njehraje. Wſchitko kaž dźećazaja hra. A prizź praš — hižo ſmy ſaſo pjches jenu wjeſku. Kak to wſchitkź na bok du, hdyž my jĕdźemy. A wſchitkź na naš hladaja. Haj, haj — to jeno hladajcźe, dźenža žo ſ wami njeměnjam.

Mójećje ſej pjchedśitajicź, kak nobl knjes dźenža ſym, Njewidźićje, kak wožebićje wažne mjeſowcźo dźenža cźinju. Njewidźićje, kak wulke wĕrjo ſym. Tajſi generalny direktor, miniſter abo nĕſchto podobne. Hewak žadyn awto mĕſ njehych. Nó, to bĕ twoje ſhožo, ſo ty pbycźa wopuſch w poſledniim wokomiku na bok ſtocźi. Hewak bychmy cźi riź raz hłowu wojĕli. Njethodź do ſrjedź dróhi. To mójeſche pjched ſto lĕtami cźinicź, ale niž dźenža, hdyž je dróha wožebje ſa naš awtomobiliſtow tu.

Haj, ſ awtom ſažo pojdu. To wſchitko ſ druhimi wocźemi wobhladujeſch. Nĕtko njemóžu dorośumicź, cźehodla žo na awta a na jich jĕdźenje hórſcha. To je zyle jažne: ſ awtom dyrbiſch jpĕchniſcho jĕdźicź hacź ſ tajſej teptajej karu. To njeje kaž by ſ rowu jĕk, hyrnjeź tam ſ awtom jpĕſchniſcho pichiſchoł hacź ſ dekkowanym wołom. To ſtuſcha ſ wĕzu. Hewak zyle jĕdźenje žaneho ſmyſła mĕło njeby. A dróha dźenžniſcheho dnja, na kotrejź tam a ſem žadyn awto njejĕdźi, njeje zyła žana dróha, he?

Prajće mi ſchtož chcećje, to žana prawa dróha njeje.





W lětadle z Europy do Ameriki. Awstraliskemu lětarjej Kingsfordg Smithej je so poradźiło na dnju swjateho Jana z Iriskeje hač do Ameriki zbožownje dolećić. Na kupje Neufundland před Ameriku dyrbješe přistajić, zo by nowy benzin přijimał. Hdyž bě tón nabrał, doleća hač do Newyorka.

Strbske Pleso we Wysokich Tatrach. Naš wobraz wjedźe nas na krasny bleńk zemje, na kotrychž je susodna Československa tak bohata. Na wysokej horje, je wobšérna plonina z rjanym jězorom a khłódnymi lěsami. Koło wokoło wobdawaja plóninu skalne hory hač do lěća samo ze sněhom pokryte, tak wysoke su. Po nahlej horje drapa so železnica po zubčkatej koliji na plóninu. Z druheje strony jězdźa na hórsku plóninu awtoomnibusy. Tu su so srjedu 25. jun... zwonkni ministrojo tak mjenowanoje małeje ententy zešli. Do njeje słušeja Rumunska, Južnosłowjanska a Československa. Mała ententa je dźensa ważny faktor za zakhowanje měra a porjadu w Europje. Tohodla su so jeje ministrojo tu zešli zo bychu poměry w Europje rozpominali. Tu w horiščach njeje tak tužno a čěsno, kaž w horcych murjach wulkich městow.

Ale ludźo naschym jenemu njepopischeja. Ach, kak rjenje je, hdyž tatle ja jenym hladaja a nam sawidźa. Budźóce tola wjeselći, so psches wasche hnězdo ras jědźemy. To możece žrej jako wulku cześć wažicź. My karkowarjo a khodźerjo, budźóce wjeselći, so waš žnyla na puczach a dróhach cžerpimy! Po prawom kluscheja jenoż nam, kotśiż j awtom jědźimy. Wy-li po nim schło, hdyž wschón prašot j dróhow scżitkał. Haj, dozwla žo shubicź. Mm — dźenża jědu j awtom! Wschitko druhe cżaka. Nó, nasch jedyn wschak tajki njeje, dhu jich tu nékat cżerpjeć. Ale troschku wjazy respekta pak móhli psched nami měcź. To móht j mjerjanjom j koże wujeść, hdyž žo tajki prašot jenemu na puczu wala. Hup — hup — hup! Kocże žmorże, měnicże, so tamny pohoncź hnydom na bok jědże. Saperlott! Hej! Njebudże skoro. To žo tón wóžik hischcże pryedy wobhladuje. Nó, ftóncżnje! Ssedźiśi dha na wuschomaj, ty nadróżny schlinko. A hatle cźi kolegarjo, tajśi njekultiwirowany lud. Kaž praju, žu zyle wyschaze. Njeśluschcja wjazy do tutoho žwěta, žyzka niz do naš awtomobilistow.

Jutrje? Hdyž žam jažo na żelesnej karje pojědu? Haj, to je zyle nješchto hinajsche, potom jažo žobu na awta žwarju. Ale krucże. Schtóha rěcźi wo jutśiśichim? Nécźu wo dźenżnjśichim, nétcźiśichim. Wot cźasa, hdyž žmy „tankowali", žedźu predku pschi schofèru. Po cźažu też nécźhto nawukny hyrnjeż hlupischi byk. We schuli dyrbjach žo j pożlednim méstnom spokojicź. Hižo rosumju, hdyž pokajowak žo nad licźbami cźumpa, kajki tempo pschethod. Dyrbju žo žobu wobhladowacź a wudźeracź, jědźemy. Tamle taflicźka j lokomotiwu. Aha, żelesniśi tam a žem derje radźicź, so žnajmjeńscha ztyzhi, so nasch jedyn runje telko rosumi.

Hopża, hejża! Kak psches žwět fuczimy. Dźenża j druhimaj wocźomaj na wscho hladam. Żenje hischcże njeśnym j tajkej žadoscźu a lubosczu a j tajkim wjeselom dróhu měrił kaž dźenża. Nihdy njeśnym telko méstnow k tankowanju widźał. „Tamle prędku hižo žažo jene!" Schofèr žo wjeseli, so na wscho žobu myślu. Khóts jene wetšo, hdyž bliže pschińdźemy, njeje to žadyn cźerwjeny tankowy stołp, je cźi knježna w cźerwjenym „flejdże". Tuž drje je lépje, so w pschichodże hubu dźerža, hewak žo žmjertnje blamèruju.

Bychmy-li jenoż žbożownje domoj dojeli. Na, to bé kaž bécźmy ftoro žwrócźili. Ale nicžo njeńdże pyches jéšbu j awtom. Njeńscho wschak by byko, njetrjebał nasch jedyn telko ftracha wutracź. Njeśmy dha ftoro domoj. Hischcże rjany ftrach bych wustał, njeby-li tak rjenje byko, nimo ludźi schuštacź, kiž dyrbja žo takle draczowacź. Njech je kaž cżże — awto je awto. Dźenża jědu preni ras j nim. Nétko chże žo mi žmjecź, hdyž žej nécźtó njeswéri žobu jécź. Hacź žzyka žu ludźo na žwécże, kotśiż njeśnym hischcże j awtom jéli? Ftoro sa mózne nimam. Tajke mamtosche mi žel cźinja. Nimaja ani kusta pschedbydacża, hdże maja pschimacź, cźasch-li žmérowy schip pożkužowacź. Haj, žu mi žel. To njeśnu ludźo, kotrej do 20. létstotka žo hodża. Nasch jedyn je zyle hinaschi thadla. Hdże też to, njemèjach žaneho ftracha. Ssmy bohudźak ftoro domoj. Schto cźasch wjazy!

Hdyž zmijica kusnje.

Hdyž dźéćzi w cźopłym cźażu do léża du, so bychu hriby a jahody pytałe, bźża swjetscha boży. Niż jenoż se ftrowotnych pschicźin. Hórka muża druhdy małych nusuje, jenicźki por cźriji śej zyłej dźerżeczą a ł nahimi nohami wokoło brudźicź — njedźiwajo na ftrachi, ftoreż bohużbéhanje we wschelakich krajinach Němskeje žobu pschinjeśe. Pschedé wschém mamtu žo

pscheđ smijizami

na kédżbu bracź, jenicźkim jédojtym hadom Němskeje.

Kóżde léto wuzkada žebi nowe wopory. Swjetscha žo w niśej kérczinje, w léśach, holi, we luzy, pschi brjohach rékow a hatow thowa. Ale też n łutach a polach njeśnu pscheđ njej wéśty.

Lobzy spólnajesch ju na tschišu na hlowje. Jeje jédojty apparat je wubjernje pschiwrawjeny. W tklamje ma jédojty zhub tkhowany. Tón ztejі na żaśy, do kotrejeż rotka wjedże. Hdyż smijiza kuśnje, łóżnje žo sub a jéd béži psches tutu rolku do rany. Bórzy ża cźe knje, Sacźekliwosczą žo wupschestrowa. Jeli žo napschećźiwne žrédki njewužiwaja, sapoczńe po někotrych hodźinkach hlowa bolecź, kuśnjenemu žo wjerczі, pada do womory, ftrachy jeho pschewojnje, na dych žo jemu Lha, jemu je hubjenje, dże na bluwanje a stónćnje śmjerecź pschińkupi psches ztabolecź wutroby a dycha.

Sa dorożcźenych njeje smijiza tak ftrascżna dla mało jéda. Scźażka hdy na kuśnjenje wumrèje. Huscźiśicho semrèja dźécźi. Je žnadź rana blišo wutroby, je cźim ftrascżnischa hacź na mosy abo ruzy. Też wot cźopłoty a pocźaża je wuśpachi jéda wotwinjny. Pschétraje kuśnjeny sajédojcźenje, dha žu pschi łohschich a śrénich padach scźéżkach swjetscha žo shubile. Tola žu też pady, so je potrjechenу zyle żiwjenje na tom cźerpił.

W kóżdym padże ma žo kuśnjeny ztaw žnydom podwjahacź, to njeby jéd dale po cźéle schoł. Tola njeśmé tute podwjahanje dléże hacź dwé hodźinje tracź, hewak móże ztaw wotemrècź. Tehodla dyrbi žo ruce wo lékarśku pomoz postaracź. Pschiporuczene wuzwjazanje rany je ftrascżne, dokelż nichtó njewé, hacź nima nékajku ranu — a byrnjeż njeńscha hyła — w hubje. Tak móże žo tón žam sajédojcźicź. Tola też ła kuśnjenesho naftanje ftrach; to móża nétajke bakterije — nakażliwy — do rany pschińcź a tak žo jédomicź. Hdżeż maja kónki k ruzy, Dnjach žo te hnydom naftaja. Wumywanje rany niczo njepomha, ztérje je ftrach, to jéd dale do kreje cźecże. Wupalenje rany je żehliwej cźigaru dyrbi žo jara kédźbliwje ztacź. Wurésanje a wupalenje rany je wéś lékarja. Tola žo naporuczi, pryedy hacź tu lékarśka pomoz je, prawje wjele kofeja abo cźaja picź, so do cźéła pschenżdżeny jéd ztérje lépje wustupi. Alkohol kaž palenz, kognat abo likery k żebi bracź, kaž bé to pryedy wasżywje a žo poruczeżeże, je po lékarju dru. Wenwarthu we Goanstu, kiž je to wupruhował, a w jenym lékarśkim cźażopisu dopokasał, njeptśihódne a tuž jo wotpokasuje. Tuž je najlépje, ztaw podwjahacź a ruce žo k lékarśej podacź.

Najlépschi a najwésćiśichi žrédk pschećźiwo kuśnjenemu ſmijizy žu krute wyżote cźrije abo żchórnje, dokelż sub pscheś tolstu kożu njemóże. Pryedy hacź jo wonka nécźtóże pożpodnjeśeże, pschehladaj méstnoścź ztedźliwje.

Létża je njeśmérnje wjele ſmijizow, schłoż ztej žuchota a cźopłota sawinyłoj. Tuž bjerce žo na kedżbu!

VI. wšotowarstwowski zlět Domowiny.

Domowina, zwjazk serbskich towarstwow, wuhotuje njedźelu 13. julija 1913 w Rakecach swój

VI. wšotowarstwowski zlět

a zdobom woswjećenje 50létneho wobstaća Rakećanskeje „Lipy".

Swjedźeński porjad je scéhowacy:

½1—2 hodźin: **Witanje towarstwow a hosći na torhošću.**

2—3 hodźin: **Swjedźeńske kemšenje.** Solospéw a khórny spéw. Zběrka.

W 3 hodźinach: **Wulki swjedźeński cah.**

W. 4 hodźinach: **Swjedźeńska zhromadźizna na zwucźowanišću:** Prolog. Khórne spéwy. Powitanske słowa, postrowjenje přez předsydu. Woswjećenje jubilejneho towarstwa Rakećanskeje „Lipy", kotraž 50 lět skutkuje. Swjedźeński přednošk k. wučerja Wjele-Bukećanskeho wo „Wukubłanju serbskeho dźěła". Sokołske předstajenja. Narodne reje. Dosłowo. Zhromadne spéwy.

Wot 7 hodźin sem budźa reje w „Sakskim domje" a w „Kačej korćmje" ze sokołskej budźbu.

Znamjeńska za swjedźeń po 50 pj. předawaju so tež doprědka w Rakecach w Lorcec pjekarni a we Běwušec hosćencu, w Budyšinjo w Smolerjec kniharni na Lawskich hrjebjach.

Při dešćowatym wjedrje wotměje so swjedźeńska zhromadźizna na škitanym méstnje, kotrež so potom wozjewi.

Serbske towarstwa, Serbja, stari a młodźi, přindźće witacy na wulku manifestaciju cyłeho serbskeho luda! Serbske žony, wupyšće swjedźeń z wašimi narodnymi drastami!

Přilopk.

* **Pišarniśi pschijatejź w pjenježnym tamorje.** We hamcże sa wobstaranje wójnitich rowow w Barlinje žo žriedu popołnoju młody pišarńśi pschijatejź še žortom do pjenježneho tamora samkny. Tola ł swojim ztróżam w sacźinjenym tamorje pytny, to bésche tamorowe klucże we swojim dybšaku tcźany wostajił. so brusy duże wocźinicź njemózachu. Tuž jim nécźeho druheho njeschy, hacź wohnjowe woboru sawołacź, kotraż do tamora dźéru wudypa, so mózesche sawrjeny klucże won podacź, na cźoż jeho wuśwobodźichu. Pschijatejeź na złoże schkodowak njeje, dokelż bésche jenoż nékotre njeńcźichny sawrjeny.

* **Pschekhcźiwjenja pschi němstim spéwarśim swjatku.** Psched tawułkim sudom w Charlottenburgu njeschy žo famohwicź néhdyschi swjatkowy pokładnik němskeho spéwarskeho swjatka, sudnitśi asesor na wotp. Jaw Redlin dla trajneje njeswéry a podźélneho pschekhcźiwjenja k 1 létu a 9 méżnazam jastwa. Jeho sudom méżnazow trajazu pschepytowarśu jatbu sud jako thlostanje wobliczi.

* **Zła.** Wot 1132 miliionow hriwnow złow w lécże 1929 pschinjeżechu pożiwadła a napoże 676 903 000 hriwnow (59,8 proż.), żiwe swérjata 28 064 000 hr. (2,5 proż.), ftrójny a napoł hotowe twory 25 177 000 hr. (22,2 proż.), hotowe twory 175 256 000 hr. (15,5 proż.) Pschenża a rożka žamój dyrbjeschej 131999000 hr. (to je 11,7 proż.) złow pschinjeżeć — t. r. ſta miliionow naschich pjenjez žu la žito do wukraja schle. W žamtnym lécże pschinjóże na hlowu wobhdźerstwa — po wobliczenju němskeho statistiśiskeho hamta — na pschetrjebanischi dawkach a złach 45,17 hr. Tak ma na pschi. łlad žwójba, wobstejaza še starscheju a dweju dźéćzi 180,68 hr. indirektnych dawkow płacźicź.

* **Włyst sarasy 3 wožoby.** Pschi njewjedrje nad Różischcami we Wolynjeśej dyri błyst do domu němskeho kolonisty, jako žwójba pschi wjeczeri ſedźesche, a sarasy 3 wožoby.

Mordarski proces přećiwo Friedländerej zaso wobnowjeny.

Kaž žo dopomnimy, bé w łpocżatku lońskeho léta Manasse Friedländer w ztarschiśiskim hydlenju žwojeho bratra a jeho pschećźelca ł revolwrom ſastrélił. Jeho ſastrélenje dla dwojineho sabiwanja k 6 létam jastwa. Wuhud je žo prawnje wobkrunćił. Po namołwjenju němskostatneho sudu bu Friedländer hischcże raš na ztaw bucha pschepytany. Wuśledk pschepytowanja bé tón, so bé myśl woprawnjena, so je Friedländer na ducha ztworjeł a so je najśerschcho hižo sa cźaż žwojeho njeletutka jeho duchownа ſtukownoscź khorobnje nakażena była. Tohodła je žo namjet ztajił, jednanje znowa zapoczeć ſe samkrom, so by wobkorzeny dla duchakhorosce po § 51 ztat. ſak. knihi wuśwobodżeny był.

Cyrkwinske powěsće.

2. njedźela po swj. Trojicy, 29. junija 1930.

Z Budyšina.

Předowanski tekst: 1. Jana 3, 13—18.

W Pětrowskej cyrkwi zmjeżo rano ½7 hodźin farař Paul sdowědź a swj. wotkazanje a 1/48 hodźin předowanje. Připołdnju w 12 hodź. ma farař Siegemund předowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Siegemund předowanje.

W Tuchořskej cyrkwi ma farař Schneider wječor w 6 hodź. wječornu nutrnosć.

Zběrka za wobstaranje srédkow k zwěšenju nabožneho rozwučowanja a wócehnjenja młodźiny we zmysłu ev.-lutherskeho wěruwuznaća.

Kŕćenja ma we wobémaj cyrkwjomaj farař Paul.

Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towařšowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Frěslich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Stwórtk pop. ⅓3 hodźin lěčny wulět towařstwa wowkow do naturskeho domu. Wotjězd w 2 hodź. wot towařšownje. — Pjatk pop. w 4 hodź. zeńdże so Gustav-Adolfske žónske towařstwo w Societät.

Z Barta.

2. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba. Kolekta za wukubłanje młodźiny po evang.-luth. wěruwuznaću.

K 2. njedźeli po swj. Trojicy.

Hłós: Kak zbóžny sym, tdyž wotpočnju —

Nam wotpočnik je wostajeny,
stań, ludo Boži, rozswětl so!
Wot cźmy sy tudy wobzamknjeny
a nosyš zwjazkow hubjeństwo.
Na jehnjo hladaj, kotreż budże
pasć z wjeselošću tebje druhdże,
čišń wot so éežu čěsnosće!
Kak bórzy běh je dokonjany
a bědźenja čas přeběžany!
A potom wotpočink je tu.

2. Wot Boha běše wuzwolený
nam wotpočink bjez přestaća;
hdyž nichtó njebě narodżeny,
je lubosć nam jón wobzamkła.
Tu wumrjeć dyrbješe Syn Wótca,
naš wotpočink bě jeho próca,
z tej wabi nětk nas luboznje.
Ach, skomdźenja so tudy bójće,
wy mučne duše, pójće, pójće
a k wotpočinkej khwatajće!

3. Tuž pójće, duše wobčežene
ze wšelkim éežkim břemjenjom,
a njestejće wjac potulene,
wšak z cuzby hižo dźéće w dom!
Wy nosyše sće wobčežnosće,
nět dźiće nutř do wjeselosće,
waš wotpočink chce Jezus być!
Wy lud sće z Boha narodżeny,
wot swěta, čerta wumjećeny,
pak wy sće mohłe přewinyć.

4. Što křewić khoreho drje móže
a pućowarja spócneho?
Hdyž tamny wotpočuje lóže
a bolosć zhubiła je so,
hdyž posydnyć so tónle móže
a ma so napić łačny zboże,
— kak radujetaj wobaj so!
Pak wotpočink je tola krótki,
so pokoj hišće skića słódki,
hdyž dźěl maš měra wěčneho.

5. Tam snopy wjeselosće noša
a sylzow syw tam kónc swój ma.
Ach, Bože jehnjatko tam koša,
jich ert je polny khwalenja;
smjerć, zrudoba tam wjacy njeje,
tam wumoženje maju z njeje,
tam wowcy pola pastyrja
při zórle budu wokhłódźene,
po zrudźbje wěčnje zwjeselene!
Štó wě, što wjac so podawa?

6. Tam zmeje z łačnosće so stawać,
čas wokřewjenja budże tam,
tam słónco njebudże nas kałać,
tam Zbóžnik budże blizko nam.
Tam wón chce swojich wobohaćić
a wšu jich swěrnosć z hnady płačić,
jich swětło być a wjesele.
Tam, tam so kosće zazelenja,
a wulki sabat spokojenja
ze swjatokom tam přišoł je.

7. Tam budźemy we wěčnem měrje,
tam bjez starosće žiwi smy,
— to słubjenje je date wěrje,
kiž njewostanje posledy.
Ach, kŕidła sem! My khwatać mamy,
što bjez strózbnosće zastawamy?
Nas syła wulka čaka tam.
Stań, stań, mój duchno, k spěchowanju
a wopasaj so k dobywanju!
Stań, wotpočink so bliži nam! —

Jan Sigismund Kuntt 1709 - 1779

Přispomnjenje: Přez cyłe léto nětk kóždu sobotu k njedźeli sym kěrluš a spěw pak swój pak přełoženy podawał, — tuž budź z tym dosć krótko před 84. létom!

Farař na wotpoč. M. Urban.

Swójbne powěsće

Semrěłoj: Wilhelm Looka, pjekařśi mischtr na wotpočinku we Wósporku, 75 lět. — Marja swud. Eichlerjowa rodżena Klingmüllerez ſ Běleje Wody, 76 lět.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 28. junija 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinju.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. złotych	47,17
1 jendźelski punt	20,574	100 čěskosł. krónow	12,44
100 swajc. frankow	81,25	100 franc. frankow	16,465

Barlinska burza wčera jasno wjasny, wiki běchu mérne pschi twarowanych kursach. Trochu hinak bě na wikach z dołhimi a rentowymi liśćinami. Tu kursy skerje popjachu.

Produktowe wiki mjezachu jasno znadny wobrot. Pschenica, rožta a najwjetši jećmjeń w hotowym jo pschi potalnych placźinach jawostachu. Wowoš wo 5 pj. po zentnarju popuschći. W posdźischich termijach běchu wschě druźiny žita skerje lejuhnjene. Wčera placźesche zentnar

w Barlinje

pschenicy 14,35—14,60 hr., rožti 8,60—8,85 hriwnow, jećmjenja najwutšeho 8,50 hr. hač 9,30 hr. a wowša 7,35—7,80 hr.

w termiinowym wikowanju

za julij: pschenicy 14,32½—14,35 hr., rožti 8,45 hr. a wowša 8,07½—8,10 hriwnow;

za september: pschenicy 12,90 hr., rožti 8,65—8,67½ hr. a wowša 8,20—8,17½ hriwnow;

za oktober: pschenicy 13,00—12,97½ hr., rožti 8,75 hr. a wowša 8,37½—8,35 hriwnow;

w Drježdźanach (sajdź. póndźelu):

pschenicy 14,65—14,90 hr. (14,35—15,60 hriwnow),

rožti 7,75—8,00 hr. (7,75—8,00 hr.),

jećmjenja najwutšeho 7,90—8,50 hr. (7,90 hač 8,75 hr.),

wowša nowscho 7,30—7,80 hr. (7,40—7,90 hriwnow),

w Shorjelcu

pschenicy 14,00—14,50 hr., rožti 7,00 hr. hač 7,20 hr. a wowša 6,60—7,00 hr., zentnar běrnow 1,70—2,20 hr.,

jeja 10—12 pj., kilo butry 2,80—3,60 hr.

Pschistajenja:

Hajwosu na malu žiwnosć pyta wudowa Wilhelm Eis w Nowym Mésće pola Sślepeho.

Dźowku, Blankenstein we Wbohowoje pola Budeschez.

Na pschedań:

Kolo, motorsle w Matej Rydej čo. 15.

„ mužaze w Lubiju, Shorjelska haša 9.

„ motorsle w Hródku, Wjedrich-Ebertowa haša 21.

„ motorsle, Graf we Wojerezach, Lessingowa haša 5.

„ motorsle DKW, 200 ccm, małotrjebane w Rakojdach čo. 14.

Soloma, Schmidt we Woleschnizy pola Lubija.

Wyšći. kubło w Muckowje.

Khlamowe blida, khamory, polzy, Röhl w Bžej Wodźe.

Mužatkowska dróha 10.

Kóža, w Kulowje, Kamjenska haša 4.

Pschespadźowanja

njedźelu 29. junija 1930

Rožka, šejaju pola Wojerez, kupzy šeńdu žo rano we 8 hodź. pola towarstwownje. Lubu žiwjatu njedźelu rano zyle po Prusku! ale njesłychanu schkandal to wostanje;

pop. w 2 hodź. w Jeschwizy a pschi mosće;

pop. w 3 hodź. też šćipaju wowcy na Ssmolerez polach w Ptačezach, kupzy šeńdu žo tam čo. 3.

Ssudnizy na pschespadźowanje

póndźelu 30. junija 1930

w Koczinje, w hosćeńcu, pschiw. w 12 hodź.: Zonjaze kolo;

w Rachlowje pola Kulowa: 2 šwinjecźi, krowa, kosa, khamor, komoda, žonjaze kolo, kupzy šeńdu žo pschiw. w 1 hodź. na gmejnskim hanicźe;

w Kulowje, w hosćeńcu „K 3 krónam", pop. w 4 hodź.: Kuchinske wuhotowanje, pišanški blidźe, meble, schijaza maschina, schkleńczany, plachtaty, desskowany a ručny wós;

w Lejnje pola Wojerez, w hosćeńcu, pop. w 4 hodź.: Zentrifuga a wójawa;

Wutoru 1. julija 1930

w Ptačezach, w hosćeńcu, pschiw. w 1 hodź.: Gramofon;

w Tarnowje, w hosćeńcu, dop. w 11 hodź.: Wjelake meble;

w Lejnje pola Wojerez, w hosćeńcu, pop. w 3 hodź.: Khlamowe blida, wahi a polzy;

na Hornch, w hosćeńcu, pop. w 4 hodź.: Sswinjo.

Wosjewjenja.

Ssud je wurunanske jednanje wotewrił nad jamoženjom Elsy, dźělaneje Karlchmerli, swud. Schołcźineje rodź. Fleschez w Budyschinje na Garbarskej hašy 8. Pschekupza Gustawa Chriskopha w Budyschinje za dowérnika pomjenowanschi a termiju na schiwórk 24. julija 1930 swolawschi.

Do samóženjowcho prawa na sudnistwje w Budyschinje žu napisali, so deagišt Kurt Max Häcker w Budyschinje nima prawa na sarjadowanju a wuživanju samóženja swojeje manželskeje Selmy, Helemy rodź. Wujanez.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Wiki žu mérne, placźiny žu stručene.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu, žito je žadne a placźiny wschelake.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.

Placźiny po złotej hriwnje.

	27. 6.	26. 6.
Pšenica	287-292	287-292
rožka	172-177	172-177
naz. jećmjeń	—	—
nal. jećmjeń	170-186	170-186
wows	147-156	148-157
kukurica	—	—
pšenjate muka	33-41,00	33-41,00
rožna muka	22-25,25	22-24,9
pš. wotruby	7-8,25	7-8,10
rožne „	7-8,00	7-8,00
raps	—	—
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00
lane symjo	—	—
pjeluški	17-18,00	17-18,00

	27. 6.	26. 6.
hamy	15-17,00	15-17,00
wowka	19-21,50	19-21,50
modre lupiny	15-17,25	15-17,25
žołte lupiny	21-23,50	21-23,50
koradella	—	—
raps. wosušk	10-11,60	10-11,60
lany wósušk	15-16,20	16-16,20
poen. melasa	—	—
běrnj. kruški	12-13,20	14-15,00
syno, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,54
pšenja stoma	0,80-1,00	0,85-1,03
pósch. „	0,70-1,85	0,85-1,01
wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,75
jećma „	0,65-0,75	0,65-0,75

Placźiny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22. junija 1930. Placźiny po centn. a zt. hriwnach

Skótne druźiny a wuznamjenjenje.

Woły: 436.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	60—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	57—59
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	53—55
Mjenje picowane wšěch starobow	48—50

Byki: 638

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	50—57
Połnomjasne, młódše	54—55
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	52—53
Spatne	48—50

Jałojcy a krowy: 1095

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	44—49
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—37
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	26—30
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1940.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	65—71
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	55—65
Špatne (4.)	40—50

Wowcy: 2919.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	60—62
Starše wukormjene (2.)	54—58
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	37—41

Swinje: 8881.

Połnomjasne, wosebity rasow a jich křiženjow hač do 11½ lět stare	62—64
Wukormjene	64—65
Mjasne	64—66
Špatne	63—65
Rancy a kundrowe	55—66

Drobnowikowanske placźiny w Budyšinje

28. junija 1930 po hamtskim postajenju.

Wše placźiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnižša placźiny hr	najwyša placźiny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swiniace mjaso	1 „	1,80	2,60
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,20	2,80
Pšeńčna muka	1 „	0,48	0,72
Ržana muka	1 „	0,40	0,40
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědźene běrny	1 „	0,08	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,80	1,30
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,50	1,80
Sušeny potč	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0 28
Jědźna butra	1 kg	3,20	3,60
Jeja	štuka	0,10	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,46
Kamjenjatne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 40

Wične placźiny w Budyšinje.

24. junija 1930

Wše placźiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet		najnižša placźizna	najwyša placźizna
Pšeńca, nowa	73 kilo	14,00	14,50
Rožka, nowa	70 „	7,50	7,50
Jećmjeń	76 „	8,00	8,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	7,00	7,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. džělb.)	50 „	2,75	3,30
Butra	1 „	3.20	3,40
Syno, nowe	50 „	3,00	3,00
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,60	2,00
k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	22,25	23,25
Ržana muka, 60%	50 „	12,50	13,50
Pšeńčne wotruby	50 „		5,00
Ržane wotruby	50 „	—	5,25
Jeja	1 šk.	0,10	0,10
Prosata 1049 štuk	1 šk.	18	32

Drježdźanska burza (27. VI.).

Pšeńca	293-298	běrnjace kruški	14,00-14 30
rožka	155-160	pšeńč. wotruby	8,00 8,40
nalětni jećmjeń	295-205	ržane wotruby	8,90-10,30
nazymsk. jećmjeń	158-170	pšeńčna muka	53,00-54,50
wows	146-156	ržana muka	27,00-28 00
čerwjeny dźesel	120-130	woka	24,50-25 50
raps	350-355	pjeluški	24,00-25,00
kukurica (Mais)	200-220	hróch	25,00-26 00
suche truhanški	8,80-9,00	cokrowe trub.	17,00-18,00

Cehodla přeću z wukroja?

Kóždy, hač je to ratař, šastojnik abo dźěłačer, kóž dy šaćiwa wulku holowdarišku nuzu, kotraž nastupa nětko we Němšej, ale w zyłej Europie, haj tamo w Ameriizy kaž tu. Tola žadyn kraj poh tutej nuzu bóle njeczerpi, hač runje Němšta, na kotrejž też hišćeze ješćenki wójny jara cźežko wotpocźuja. A dokelž to kóždeho z nas potrjechi, šmělny to wšěm też praschecź, kajke pschiczyny žu k tomu dowjedźe?

To žu k prěnjemu cźežke reparazije, kotrež na Němska placźeja.

K druhemu pazitwa bilanza. S tutej nimale wschě nasche holowdarske nuzy swisuja. Wobjebje pak je nasche rataršwo wot tuteje kriły potrjechene.

Mamy skoro sajso žně a hižo so ratař boji, so jowoje žně njewotbudźe, abo dyrbi jo tak tuzo wotedacź, so je jeho twodawki njekryja. Tohodla je němske knježerstwo nětko też tak mjenowane schkitańske zła sawjedło, tola bohužel niz i tym wulkim pschikhom, kotrejž je wočakowało. Njedźiwajo tohodla Kanada, Sjednoćene Staty, a Argentinska dale, wobjebje swoju pschenicu do Němšteje wuwożuja, mjes tym so w Rakuskej Prušku, Pomorsku atd. sorne z hromadami hinje. Dokelž pak běše pomyslikli, so su transportske twodawki na železnizy wot Stolpa w Pomerskej do Barlina dwójzy wjetše hač zyły transport z parnikom z Kanady do Barlina, potom so wšo ožiwacź njetrjebamy, so je pschyna z wukraja tunischa, hač nascha a so nascha wostanje ležo a ko słotej dawa k pizowanju.

K tomu hišćeze pschihóźe, so je hižo dźeń wote dnja wjazy pschenicy pschetrjeba, tak je Němska nimale zyle na dowós pschenicy pokazana, dokelž němske katastrofiwo njemóže tolko tworicź, kaž so trjeba. Rožta pak pschezo mjenje pschetrjeba. Tomu so cźežko z nékajkim imkalom knježerstwo wotpomhacź hodźi.

P. N.

Směški.

Wopaczne nałoženy žrědł.

Knježna Liska dostanje k nawodninam makelo pjezka. Je shonika, lu móże so rozcźenju pjezka zadźiwacź, dokaž so jemu palenz podawa. Dokelž wona žaneje khwile nima, pospyt cźinicź, da wona pjezka wrótnikej, kotrejž muž runocźasnje bleschu dobrého palenza pschepoda.

Sa nětkoliki cźaš žada hebi muž dalšeju bleschu. Knježnja Liska jemu bleschu pósćele. Sa nětkote njedźele je dalšcha blescha trěbna. Knježina Liska tuze so wožohnisuja pschewodźacźa a dźiwa so njemało, dokaž hobrike słocźo psched hobu wuhlada. Sso tamolwjejo dwórnik rjekny:

„Njemóžu hebi na zyłem swěcźe muhlicź, na cźim to leži. Mójm wjaz a hišćeze wjaz palenza picź, njebulcźne słocźo njedźiwajcy teho rolcźe."

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru 1. julija wječor ½9 hodź. k swojej měsačnej zbromadźiznje we Serbskim Domje. Předsydstwo a wubjerk so hižom ⅛8 hodź. k wažnemu posedźenju zeńdźetej. Wo prawje bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. „Hromadnik" na štwórtk 10. VII., nic 3. VII. 30 swoju měsačnu zhromadźiznu wječor ½9 hodź. w Zmijec hosćencu na Christianskej wuliey 22. ⅜8 hodź. je serbska hodźina. Předsydstwo.

Rakecy. Jutřiša zhromadźizna „Lipy" je w 4 hodź. a nic w 1 hodź. — kaž je so to zmylnje wočitał.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica". Naše třěcźenske (Schützengesellschaft) wotmeje njedźelu 29. 6 swój swjedźeń 25lětnjeho wobstaca a je nas njón přeprošeny. Tow. Łužica so tomu swje njej připołdnju w 1 hodź. zhromadźi w Nowej hosćencu. Dowěrnikow prosymy, wšěm sobu wam tole zdźělić. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Khwaćanske serbske tow. zmeje njedźelu wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu pola Sołćic. Jednać budźe so dla Rakećanskeho zlěta. Bohaty wopyt wočakuje předsydstwo.

Radwoř. Towarstwo młodźeńcow zeńdźe so přichodnu njedźelu, 29. junija, (nic 6. julija) po nyšporje pola Kralec. Wšitke sobustawy su wutrobnje witane wot předsydstwa.

Ralbicy. Tow. młodźencow swjeći njedźelu 29. junija swój 15. załoženski swjedźeń we Waldźic hosćencu w Ralbicach. Započatk we 8 hodź. Předstaji so hra „Dźěd Jakub". Potom reje jenož za wopytowarjow swjedźenja. Wšěch lubych wosadnych, kaž tež dalších hosći přeprošuje předsydstwo.

Rózant. Tow. młodźencow ma njedźelu 29. VI. měsačnu zhromadźiznu. Deklamacija a přednošk je přilubjeny. Wšitkich towařsow wočakuje předsydstwo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 2. julija 1930 Gmejńska rada

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Muž, kiž běše žona.

Potajna smjerć złownego sastojnika w Buenos Aires.

Słowne město Argentinskeje ma swoju sensaciju. Powědaja šej wo direktoru tamnišeho złownego zarjadnistwa, Luiju Suaresu, kiž pšed dwěmaj njedźelomaj na dworje ležownošcze nabodo šo morwy k semi swjese. Suares běše 23 lět dołho j direktorom złowneho zarjadnistwa. W běhu lět bě tak stołstnyk, so bu hižo swojeje kulowatosce dla po zyłem měšcze znata wošobliwosć. Njedźej je pjeca ras wożenjeny byk, ale nješchto wěsteho wo tutom mandźelstwje ženje shonili njeju. Wěrno jenož je, so běše Luis Suarez hižo lěta je swojej pšicheželnizu, jara wožobnej žónstej, hromadźe žiwy.

Džiwna wěz pšichi tutom pšichipadźe sapocza šo poprawom hakle je smjercu złowneho direktora. Jeneho dnja, hdyž je sastojnistwa domoj pšichadźe, padźe pšed durjemi swojeho domu morwy k semi. Dowjesechu jeho do lazareta, hdźež lěkarjo smjercź swěsćji, ale na liščinje semrětnych njemóžesche žanu pšicinu smjercze mjenowacź. Hacź do dźenjenišcheho dnja njeje swěsčene, pšiches čo je Suarez wumrěł. Wobydlerjam domu bě jenož njewšchedna roshorjenosć knjeżny Matildy de Gutierrez, pšicheželnizy morweho, nadpadna. Se wšchěmi žrědkami prózowasche šo dospěć, so njeby šo cźělo Luisa Guarezu pokhowało, ale spalilo. W katolšticih krajach pak dyrbi pišomne pšicheze semrětneho pšichelježeć, so chze spaleny być.

Luis Guarez njebě žane tajke wuprajenje sawostajił; tuž jeho pohrjebachu. Džiwne sadźerjenje jeho pšicheželnizy pak bě podhlad sbudźiło, so je swojeho pšicheželа sajědojcźiła. Hdyž prenje wobstorožby sapoczachu, bě policija hnydom tu. Matildu [Gutierrez sajachu, cźeło bu wukopane a pšechpytowane. Pšichi tom hakle swěsćichu lěkarjo, so Luis Suarez — bě žónska! Dyrbi nadpadnuc, so hižo pšichi wopišmje semrětnych njeběchu tole swěsćili. Pšechpytowanje cźeła bjeswadnje dopokasa, so njehodźesche šo wo sajědojcźenju rěcź. Pšicinzina smjercze pak šo tež nětko hišcheze swěsćicź njeda.

Stawizna tohole muža, kiž běsche žona, abo tejele žony, kiž bě muž, je jara džiwna. Jako młoda holca bě Luisa Suarez swojeju starscheju shubiła a bludźesche bjese słužby po měšcze Buenos Aires wokoło. Dokelž mjenjesche njewědomo cźehodła, so njemóže swěbi jako holca dosć k sežiwjenju sašłužicź, wotmyslі swěbi prosto, so budźe muž.

Tole pšichetworjenje je šo ji wubjernje poradźiło, pšichetož sa mnohich lět staj jenož dwaj cźłowjekaj byłoj, kotrajž wědźeshtaj, so je Luis Suarez žona: jeho pšicheželniza Matilda de Gutierrez a tamna žónska, j kotrejž bě w žiwojim cźasu mandźelstwo wjasak. Pšichcźina, cźehodła šo Luisa Suarez „woženi" a swěbi pšicheželnizu dźerżesche, bě we wobemaj padomaj ta samsna: wona chcyshe na kóždy pad kóždyžkuli podhlad wot swěbje wotwobroczicź. To wshak je šo ji tež poradźiło. Nimo jeje wustojnosce dyrbiny wobdźiwowacź tež hišcheze duschinu móz tuteje žónskeje, kotraž woprowasche lubosć, pokoj a sdožo, so mohła njewotwisna žiwa być.

Směški.

Mjes bratrami.

„Pola Wicźasez hu dźeńsa rano w pjerjach hodźinach drohotne bebjeńki kradnyli."

„Cźłowjecze, noiwinka — to wědźach hižo wječor w dźewjećich.

*

Lěkaŕ: „Njejsym Wam hižo jónu prajił, so dyrbicze sa cźaš rěcznych hodźin pjchijicź a wiz hakle tak posdże?"

Hana (ſ bolazym porstom): To je Minkowa wina, wón je mje hakle tak posdźe słušał!"

*

„Luby knježe doktoro, Wy proshicze wo ruku mojeje dźowki — dowolcźe, so zyle hwobodnje k Wam rěcźu, moja wotmołwa wotwisuje zyle wot Wašchich pjenježnych wobstejnosćow."

„Kak spodźiwnuje! Widźicze, luby knješ Scholta, moje pjenježne wobstejnosće sašo wotwisuja dospołnje wot Wašcheje wotmołwy!"

*

Dobra znamka.

Kupc: „Njerozumju, kak możeze tónle awto za tak tuni pjenjes pšchedacź. Hdże wostanje potom Wašcha słužba?"

Pšchedawaŕ: „W reparaturach".

*

Młodaj mandźelstaj wopytataj wobkhod sa meble.

„Proshu, pokazajcze nam spanišku sjenu."

„Radłubje — modernu abo pšchijomnu?"

Tworykupowace towarstwo

w Budyšinje zap. dr. z wobm. ruk.

Dokelž je statna banka diskontowu dań znišiła, smy nuzowani dań na pola nas zapołożene nalutowańske pjenjezy našich sobustawow

wot 1. julija 1930

kaž sćěhuje postajić

Pši wěddnym trjebanju	4%
Pši měsačnym wupowjedźenju	5%
Pši štwórćletnym wupowiedźenju	5½%
Pši połletnym wupowiedźenju	5½%

W lěsu ryćerkubla w Dobrošicach

pola Njeswačidła smědźa jenož ći jahody šćipać a hriby pytać, kotrež maja dowolenje. Dowoleńske karti wudawaja so na ryćerkuble w 1. poskhodze.

Wobsedźeŕ

A. Freundowa

magnetopatka — přepytowarka wočneje tučelowki

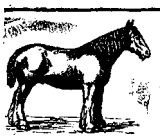
je swoju praksu naturskeho hojenja wot 1. julija 1930

na Bismarckstu dróhu 6 I

přepołožiła.

Ręčne hodźiny: kóždy tydźeń wot štwórtka hač do soboty wot 9—5 hodź.

Homöopatija, biochemija, diätowe a zelowe hojenje, hojenje kamjenja w žiwoće, nutrikowne khorosće. Wosebitosć: cuwowe a dušine čerpjenja, čerpjenje koże a nohow.



Konje k rezu

kupuje kóždy čas po najwyš. płać.

Kurt Kaiser w Budyšinje

na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Krajnostawska banka

něhdušeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy



w Budyšinje

Założena w lěće 1844

Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Hornj. Łužicy

Filialki we:

Drježdźanach a Žitawje

K zapołożenju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**

8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII

na čistozłotym podłožku

Wotrěžki po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach

Danjowe termije 30. junija a 31. decembra

Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich ležownošcach

Předawaja so po kóždočasnym Drježdźanskim hurzowym kurzu, tukhwilnje **96½ %** pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowarnjow a žirowych pokładnjow

Krajnostawska banka

něhdušeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

Za dźěłanje wina

droždże, suche a mokre balony, šlawchi k woćahowanju, zatyčki a zatyki pola

Wintera

bratr. Měršec nasl.

w Budyšinje

na Zitnych wikach 30

Słoma

je na předań

w Zalhowju čo. II

pola Klukšt

Pytam k 1. julijej spuščomneho a přistojneho

čeladnika

w Zejicach čo. 7

pola Khróšćic

Holca

do ratarstwa so hnydom pyta

REBISCH w Konjecach

pola Pančic

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

hač do 2½%

Sekowy konto z 4% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měšće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach Barće, Delnim Wujeździe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Wše družiny hnojidłow

ma stajne na składzie

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Lwowskom. Lawskej hasy 24



Fotowe projekcijowe powjetšenske domi. kinowe aparaty

a wše wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotdati wěcywustojnje a najspěšnišo.

Klóšterski čaj

Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, tež za puchef a jerchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóšterje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Hypotheki

za ratarstwo z nizkej danju a pjenjezy k twarjenju, žane doprědka płaćenje, wobstara najtuńšo. (Berh)

Ernst Wacker w Drježdźanach, Viktoria Straße 27



Woschity wobkhod

za

nawočnicy, šćipanje (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Serbske Nowiny słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Wozjewjenje

Wšo **jahodyšćipanje a hribypytanje** w burskim hońtwinskim rewěrje **Dobrošicy pola Njeswačidła** je wot 1. julija 1930 **wječor po 8 hodź. zakazane a so khłosta.**

Gmejnska rada a wotnajeŕ honitwy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščišćerja zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej ljenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo wobšěhwkam čłěneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin płanje oznamjeńć. Prawa z winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutejše banki kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozmu.

Čisło (Nr.) 149 — **Budyšin — Pónjdźelu, 30. junija 1930 — Bautzen** — **Lětnik 89**

Dźensa 30. junija konc wobsadźenja Porheinskeje z cuzym wójskom.

Swjatarska porheinska komnišija je němskemu komisarej za wobsadźeny porheinski kraj jdźelka, so wobsadźenje knježerstwo 30. junija 1930 w nozy w 12 hodźinach pjeńesanje.

Dokelž je general Guillaumat rjekł, so pónjdźelu popołdnju tu žadyn franzowski wojak wjacy njebudźe, so za Mainz postajene policajske muženstwo w Mainzu-Kastellu zhromadźa, so buchu w 5 hodźinach popołdnju w paradnym cłahu po Rheinowym mosće do Mainza pjeńesałe a po městowych dróhach cłakte. Knjahnom na to so j městowych zjednowarjenjow němske khorhoje wupowěsnu. General Guillaumat je so swobotu popołdnja z krajnym komisarom za wobsadźeny heseński kraj, z tajnym radźićelom dr. Uffingerom, rozsahnowak.

S pjeńeżnym wuměnjenjom wobsadźenja Porheinskeje po wječe Němskej khorhoje wupowěsnu a pódła toho budźa se wšěch zyrkwjow pjeńwołknju wot 12 hač do 1 hodźiny zwonić.

Sa wutoru rano němski president z Hindenburg za němski lud wojerwjenje wuda.

Němskostatna rada za Dietrichowy financny programm.

Němskostatna rada, zastupjerstwo němskich krajow, budźe dawkowym namjetam finanzneho ministra Dietricha hjes dwěla pjeńhłosować. Tej w němskim sjemje su kuježerstwowe strony swólniwiše, Dietrichowe dawkowe nacźiski pruhować. Sjawne mjenjenje pozina spóznawać, so dyrbja so němske finanzy wuprawić. Jeli so by so reforma němskich finanzow dale wottorkowała, by so hospodarska kriza w Němskej hišće zhórišła, a podobne wobstejnosće bychu so rozwiše, kajkeż zmy w instanzach měli. W demokratiskej němskopjenjeskej fraktiji so měnjenje pjeńedobywa, so je lěpje, so so nowe dawki we parlamenće wuradźa a wobsamknu, hač so so po puczu stawa 48 němskemu ludej napokoja.

Demokratoja žiwoje stejišćicźo wot toho wotwisne cźinja, so so dawkowe cźeje po sozialnych sahadach rozdźěla, a so so wustrowjenje gmejnskich finanzow i wustrowjenjom finanzow němskeho stata swjasa.

Curtius dyrbi swój mandat złožić.

Pjeńeczłowniwstwo mjes němskokjezmskej kraftiju němskeje ludoweje strony a němskim zwonkownym ministrom dr. Curtiusom je so pjeńwótrikło. Dr. Curtiusa, kotryž němskej ludowej stronje pjeńsłuschi, je tale strona do němskeho sejma wuzwolka. Dokelž je wón nuzowemu wopor, kotryž je dr. Dietrich namjetnył, pjeńeczłowo woli němskeje ludoweje strony pjeńsłosował, je jeho němska ludowa strona namotwiła, so by swój mandat złožił. Dr. Curtius je so japowědźił, so tomule kasanju podcźinjować. Měni, so so tak ważne sastojnstwo, kaž ministerstwo zwonkownych należnosćow, njesmje swojeho sastawarja po žadanjach jeneje politiskeje strony zaměnić. To by stónčnje k tomu dowjedło, so by so do wjednistwa zwonkownych należnosćow njemér sanjeł, kotryž so njeby je sakonjom stajnosće naćeje zwonkowneje politiki znjeł.

Reforma zawěšćenja khorych.

Němskostatna rada je swobotu w połnym pożedźenju pjeńsłuchała k zawěšćenju khorych i někotrymi pjeńemjenjenjemi pjeńsłuchała. Po pjeńdełowych postajenjach dyrbjesche so placźizna 1 hriwny za khorobne wapjšno zwjetšeć a jako pjeńsłuch za lěkarstwo 50 wjenjekow. Sapadna nuzowa mjesa dyrbjesche so wot 10 na 9 hr. znjžeć. S tymle pjeńsłuchanjom by so nimale 210 miljonow hriwnow wuzłutowało. Wubjerki měsačnu wschelake wobmyslenja pjeńeczinu pjeńdełoju, mjes nimi pjeńdełe wjeršk pjeńsłuchi. Namjetowarjo wachu, so by němski dźełowy ministerstwo zaso wjeršcinow wurwnjeńe pjeńsłuchi. Dale žadachu, so by so placźizna za khorobne wapjšno na 50 wjenjekow znjžała. Haćrunjeż němski dźełowy minister za přenjotnu pjeńdełobu wuznawaše, a jeho statny sekretar Weißmann w mjenje wuzłeho knježerstwa podpjerowaše, so knježerstwowa pjeńdełoba pjeńi wotkłoskowanju po mjenje z 34 placźiwe 31 kłoštan wotpokaja, a so wuwjerkowe wjeršcinow pjeńsłuchi [illegible] schweigza pjeńjachu. Turinkita so wołkłosowanja wostaji.

Žane hitlerske knježerstwo w Sakskej.

Nazionalni sozialistojo běchu žehi wotmyślili, so we Sakskej pjeńi knježerstwje wobdźělić a podobne knježerstwo kaž w Durinskej wutajić. Tutón plan so njeje poradźił. Němskonazionalna a němska ludowa strona sastupjerjow politiskich stronow k rozprajenju wo wutworjenje měšćanskeho knježerstwa hromadźe z nazionalnymi sozialist. pjeńeprożychu. Rozprajenje njewočakowało demokratiska strona wotpraji, so na to sakojezo, so so pjeńi knježerstwje njewobdźěli, w kotrymž buchu nazionalni sozialistojo knježerstwo měli. Też ludowe nazionalne němskostatne sjednoczenstwo (parlamentarika organizacija młodoněmskeho hnuta w Sakskej) tohorunja wosjewi, so so pjeńi wuradźenjach wo wutworjenju knježerstwa z nazionalnymi sozialistami njewobdźěli; pjeńeczo ma za njebezpołstne, so se tuhźimi za jene blido žydowcy, kotryż su za zachowanju pjeńecziwo ludowym nazionalnym samotwicy. S tymsle zapowědźenjomaj je plan nazionalno-sozialistiskeho knježerstwa w Sakskej padnył.

Wuprawjenje dźěłanskeho časa w Genfu so rozbiło.

Hižo pjeńjatý nacźisk we pjeńkrócźenym dźěłanskim cźasu we wuhłownych podłapkach je so w słónczinym wothłosowanju dźělowje konferency wotpokazał.

Pjeńed rozsudźazym wothłosowanjom ministerialny direktor Sitzler w mjenje němskeho knježerstwa praji, so njebudźe žoho wothłosowaćz. Pjeńi wothłosowanju so 70 hłosow za a 40 hłosow pjeńecziwo wobsamknjenenu pjeńkrócźenemu dźěłanskemu cźasej woleda.

Po dźěłchej debacźe je so namjesce sastupjerjow němskeho knježerstwa wobsamknu, praschenje wo dźěłanskim cźasu na dnjowy porjed blížicheje internazionalneje dźěłanskeje konferency stajicź.

Jendźelski wuhłowy minister Shinwell a też belgiski dźěłaczeriši wotpókłanz staj w žiwej debacźe němske knježerstwo za rozbicźe wobsamknjeneho dojednanja samolwicź cźiniłoj. Shinwell praji, so je we slejiskicźu němskeho knježerstwa wotrósłonjeny, kotrejž je je žywotim wuprajenjom na wothłosowanje druhich knježerstwow sfutkowało.

Tule wobitórżbu drje konferencyny president wotpokała, tola Shinwell na tym wobsta, so samolwitosć sa rozbicźe konwencije zyle na ramjenjach němskeho knježerstwa leži, a so dyrbja wobjezi, hdje je wina na njewuspěchu. Ministerialny direktor Sitzler so sakitowaće prajizy, so dyrbi so porok na druhu adresu namérjeć. S tym drje ma snajmjenšcha formalnje prawo; pjeńeczo poprawna pjeńicźina za rozbicźe dojednanje we wulkopjeńnej opposizizi dźěłonjemějerjow leži.

Dojednanje wo nuczenym dźěle a wo wóśmohodźinskim dnju za pjeńistajenjow we wikowanju a w pjeńzarnjach je so pjeńijało.

Španiske knježerstwo Briandowemu planej přihłosuje.

Wotmołwjenje schpanskeho knježerstwa na Briandowy wopomnjenišći pjeńe je do ministerstwa zwonkownych należnosćow doschoł. Schpanske knježerstwo namjetam je wschej sympathiju i dźěwaj wuměnjenjomaj pjeńihłožuje. Schpanska žehi njepjeńeche, so by so dźěło Swjatła Ludowy zamjesowało, a dale ważnosć na to kładje, so bychu so schpanske pozcźahi k połodnjo-amerikanskim republikam kasyle. Schpanska nota je přenje pjeńmne offizielne wotmołwjenje na notu.

Bamž je němskich pulmikow přijał.

Powěsće wo sthorjenju banka sdadża so pjeńchmate być, hewak Pius XI. njebudźeńe k němskim putnikam z Barlina a Hornjeje Schlesyńje dźěłcheju němsku rěc měł.

Dopołdnja pa němskim puczowarjo pjeńi Božej wuschi, kotruž je pjeńedawschi Barlinski nunzius kardinal Pacelli cźitał, pjeńitomni byli.

Kommunistojo w Parizu přeciwo Polskej

Kommunistiska demonstracija je so pjatk wjeczor pjeńed polskim pósłanjstwom w Parisu wotmeła. Njedźe 40 ludźi pjeńed pósłanjstwo pjeńicźeje a kamjenje mjetaju wokna wubi. Hdyž policija pjeńikhwata, demonstrantow cźeknychu. Kaž kommunistiska „Humanite" pjeńe, je so i demonstraciju pjeńeciwnu swjatarnemu wuwudej protestowało, kotruž je so pjeńecziwo schtyrjom kommunistam w Lwowje wuprajił.

Swjedźenske dny Sokolstwa w Beogradze.

Prěni dźeń słowjanskeho Sokolstwa w Beogradze 27. junija je wulkotny był. Dopołdnja z tśjoni wozebitymi żelesnitśimi cźahami 7000 cźěskosłowakiskich Sokolow pjeńi-jedźe. Woni i budżbu a thorhojemi na cźole po Beogradskich dróhach, i thorhojemi wupjeńschenymi, cźahnychu. Wobydlerjo a jubošłowjanjsky Sokolstwo jich wschudże se sahorjenjom witachu. Mjes hosćemi města Beograda je Prażski namětny wyschi měšćanoscka dr. Stóla. Dopołdnja je so prěnje słowjedźenje swjećowanjow słowjanskich Sokolow wotmeło. Popołdnju dalsche swjećowanje w stadionje słedowasche. W 4 hodźinach do kralowskeje loże pryni trónski nastupnik Petr, kotryż je drastu wobleczeny, pjeńichodźe. Kral a kralowa jeho pjeńewodźeschtaj. W 6 hodźinach kral a kralowa w žiwotim hrodże wjednikow wschelakich wotpokazanstwow pjeńijeschtaj, mjes nimi cźeskeho ministra krajneho sahitanja, dr. Wischkowskeho, a schefa generalneho staba Ssyrowskeho. Hosćo w kralowskim hrodże dwě hodźinje pobuchu.

*

Sobotu je kral Alexander na isłtnischcźu jubošłowjanskemu Sokołej thorhoj pjeńepodak. W žiwojej rěcźi kral njes druhim praji, so ma Sokoł w Jubošłowjanskej i dobrym wuczerjom młodźiny, z roschěrjerjom bratrstwa a ludoscźe, je strażowarjom wulkeje jubošłowjanskeje myšle a z thorhojnikom ryczeršteho narodneho ducha być. Dyrbi toharunja twjerde swjaski i wulkimi swjatkami druhich słowjanskich Sokołow wutworić. Sokołoju a lud, kotreboż bě na 40 000 wołobow, kralej sławu wokajo wotmołkowschi.

S rjedź sčeśćischcźa prawošławni, katholoscy a muselmanscy duchowni nowu thorhoj pożwjeźechu. Na to rjad rěcźow słedowaschе. Mjes druhimi cźeskošłowakiski minister krajneho sahitanja rěcźesche. Wupraji postrowy republiskineho presidenta Mažaryka a jako dar bronsowy bažtrelief, pjeńedstajazy postawu dr. Miašłowa Tyrscha, pjeńepoda. W mjenje cźeskošłowakiskeho Sokołstwa namětnik starosty, Malschek, jubošłowjanski Sokół postrowi a nowu thorhoj i bantami cźeskošłowakiskich statnych barbow wudebi. Sokołoju pak krašny programm prostnych a rythmiskich swjećowanjow wuwjedźechu.

Mazedonske mordarstwo w Bolharskej.

Ganeja Popowa, wjednika strony ministra Cankowa w měsće Gabrowu, žu njejnaczi mordarjo skónzowali. Myšła hdyl, so wo politiske mordarstwo dże a so žu je winikajo dźyli za njedawnu wótru knježerstwowu naprawu pjeńeciwno mazedonskim revolucionaram wjeczicź.

Italskeho oficéra w Albanskej zatřělili.

Jedyn wojak albanskeje wamjesnje straże je italskeho żenijowego leutnanta Josippa Chesta z kałašnjkowej sarželi. Mordar je pjerża pjeńed juhošłowjanskim mjesu cźeknył.

Mjeńkmit je so po idaczu i politiskich pjeńicźinow stał, dokelž Josippi Chesti hišće dołho w Albanskej njepjeńebywasche a i mordarjom njeje žaneho wobchada měł. „Popolo d'Italia" pjeńe, so je mordar hižo raz i albanskeho żandarmerskeho korpja cźeknył.

Japanski kronprync pola jendźelskeho króla.

Schtworkt je so w Buckinghamskim hrodże w Londonje k cźesći japansk. kronprynzowsk. mandelskeju hosćinu wotmeła. W žiwojej blidnej rěcźi so jendźelski kral Jurij V. wobcźesćnjescźow dóstny, kotrejž so japanskemu knježerstwu w tuhej demisije pjeńi potwjerdzeniju Londonskeho łódźiwowego dojednanja napjeńcźiwo stajeja.

Kral praji, so jendź. knježerstwo wot tohole dojednanja wjele wocźakuje, dokelž wono na pjeńemo bronjenju na morju njes Japanskej, Sjednoczenymi statami Północnje Ameriki a Japanskej tóż cźini. Pjeńeczelstwo njes Jendźelskej a Japanskej dale wobsteji, hačrunjež na pjeńdawschich swjatkowych stykow njes wobemaj statomaj wja-

zy njeje. W swojej rěči kral Jurij pschispomni, so je japanskeho khěžora sa jendželskeho pólneho marschalla pomjenował.

Čescowanje Kingsforda Smitha w Newyorku.

Kaž je so hižo sobotu zdželiło, je awstralske létadło „Południschi křižiž“ schtwórtk wječor ½12 hodź. srjedžoeuropiskeho czasa na Roosevelttsim létanischczu pola Newyorka spožownje pschistajiło.

Na létanischczu bě so hromada cyrjoda ludźi, nětko 40 000 wožobołow, jescha, kotraž hodźiny dołho na pschikhad Kingsforda Smitha czakasche. Hdyž běchu so koła „Południschi křižiža“ lědma jemje dółke, tyhaju policajski rjeczas pschedrěchu a se saporjenjom wokajo k létadłu cérjachu. Hačrunjež policistojo z gumijowym klumpachom do rospuschczenje cyrjódy bijachu, a policajsty motorizy jědni bjeswohladnje do luda jědžachu, so njeporadźi, powitanje po planje pschewjesć. Hdyž létarjo z létadła stupichu, jich so pschiwalazy lud sobu storhny a do wschěch stronow twórješe. Hubjeli policist Kingsforda Smitha kaž łóčku sa khornar shrabny a jeho na městno donjese, hdyž dyrbjesche so powitanje wotmječ. Schkriczkowar Stannage so najprjódy w ludowej cyrjódze zyle słubi a mózgesche so hałke pot hodźiny poidźiłcho k městnu debdźicz, z kotrehož dyrbjesche do mikrofona rěčeć.

Létarjo pschede wschěm two mózgnym sacźischczu rěczachu, kotryž bě powitanje w Newyorku cźinilo, hdyž jich wucze tyhajcow tódźenych a fabrikliich firenow a machanje z khobukami a rubischkami tyhazyhłotowaze cźrjódy witasche.

Kingsford Smith a jeho tśo pschewodnizy prajachu, so so ženje wjazy na leczenje nad połnóznym Atlantiskim morjom njepuschczu, dokelž je dla wětrow, kotrež stajnje nad oczanom howrja, leczenje wot ranja k wječorej pschestrašchne, a hollandiski ponoznu wjednik j pschesłowdźazym khodom pschispomni: „Ssmy dwaj dujej w heli pobyli.“

Revolucija w Boliviskej.

Poslednje powěsće z Boliwiskeje praja, so zu sbězkarjo sobotu boliwiske hlowne město La Paz dobyli. Powěsćej z Chile praji, so zu wotpadźeneho presidenta Silesa sajeli a němišcheho generala Kundta pjeza morili. W La Paza zu sbězkarjo wschě jastwa wotewrili. Sta politiskich jatych zu do radow sbězkarjow saschupili. We hłownym městze so jenoż hischcze tu a tam bitwiczki bija. Wo wobstejnosćach w kraju so praji, so je we wjetschim dźelu Boliwiskeje směrom. Hischcze sobotu wječor je so nowe knježerstwo wutworiło.

Kaž „Allilated Preß“ powě, njeje generala Kundta w La Pazu morili. Jemu je so poradźiło, so do němišcheho pósłanstwa wukhowacź. Wón nocze wo podawkach rěczeć.

Ze Serbow

W Budyschinje, 30. junija 1930.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —1, thermometer w nozy +16. Witłhady na śiche wjudro. — Doba trochu torhatepo a pschemjenjateho wjedra bě dosch krótka. Lacźna jemja je Wozi deschczišk pożaslowje sesrkbała. Wyschiny po sdaczu sazo na mozy dobywaja. Wupschestrěwaja so wot połodnja sem. W połnozy dreje nižiny nimo cźahaja. Samóża nam jenoż njewjedra pschinjesełe. Nětko a běrny su so po posledniich dejchczach w naschej krajinje derje shrabałe. — Jutrje wutoru shdaża śłónczko 3,43 hodź. a khowa so 8,24 hodź. Mězacźk shdaża so dop. 9,52 hodź. a khowa so wječor 11,29 hodź.

— **Biskop dr. Schreiber** rěcźi do radia. Wječera njedźelu, na swjedźenju swjatoju Pětra a Pawoła, wotmě so na stadionje w Barlinje-Grunewaldze 28. sjjd. Brauniwskich katolikow. Thhazy katolikow běchu pschikhwatali a z nimi na 5000 bźeći. Sswjedźenstu rěcź mějesche wyschokodostojny knjez biskop dr. Schreiber, biskop Barlina a Miśnjanskeje diózesy. Rěčesche wo wusnamje katolskeho wěrywuznaca, napominjesche k kročenju sa Khrystušom a jeho tschijom. Nowy cźaš žada nowe pucze, a knihi katolikow. Wožebita słowa lubosće wónowachu bźeźom a napominasche, so bychmy dźeń a bóle wschu swoju skedźbnosć wobroczili a jich wocźahnyli k swěrnym, wěrnym tschesćijanam. Dokhorči swoju rěcź z nutrnej prósbu, paczerjom Bohu Wschehomóznemu. Rěcź knjesa biskopa njeběsche Königswusterhausenski wulkosćelak do zyleje Europy.

— **Wunmił** je sandźeny pjatk też mnohim wjesnjanam wokoło Budyschina derje znaty rěmiški mišchtr Richard Uhlemann, 64 lět stary. Wón mějesche swój rěmiški wobtkhad na Lubijskej dróhi. Male njeběsche w powołanyu je drje było z pschiczinu dlakheho cźerpjenja, kiž je ke smjerći dowjedło.

— **Měschczanzy sastupjerjo pschisłuchu we** swojim schtwórtkowym posedźenju 82 000 hriwnow k dalschemu *wutworjenju Rěmjenskeje pschistrowy w tudomnej khorowni.* Pschi tym so schefowaj Lětarjej khorownje wuprajischtaj, so měła so Budyska khorownja tak wutworić, so njeby nichtó trjeba měł, do druhich khorownjow thodźić. Budyska khorownja ma wulki wuhnam a tak měła pjeza tak wuhotowana być, so Lětarskemu wumělstwu dosahła. S wschelakich stron wischaf so wobmyślenje wuprajł, so so khorownja jenoż po dźélach wutworjuje, to so nałożene źiełki njehodźa pschewidźeć. Dotal bźche hižom 500 000 hriwnow pschiwołenych, pówdźe-li tak dale, dozdźeje so bórzy milion. Sastupjerjo dowolichu požadane pjenjesy z pomozu sozialdemokratow a nazionalnych sozialistow. — W dalschim so pschedpołoži Lětna rosprawa plunarnje, z kotrejež je swjeselazy dobytk wo 175 000 hr. dowiedźeć. Też wedarnja měješche w minjenym Lěźe na 69 000 hriwnow dobytka.

— **Na Ortenburgskim hrodze** dyrbja so tśichi pscherkyć. Tśichikrjećitaj mischtraj Richter a Kuczka z Budyschina so do dźela dźělitaj. Pschekyć ma so hłowne twarjenje a pobocźnej twarjeni. S dźela so stare zyhełe wjazy njebudża wužiwać hodźeć. Tśichi su pod wjedrom pośledniich 14 cźežko cźerpiłe. Nimo pschekrywanja so na Ortenburgskim hrodze też wschelake na twarjenjach wupowědźa.

— **Jansli zjwjedźeń Budyskich knihiczischczerjow.** Kóžde lěto wošwjeselena pišmitarjo a knihiczischczerjo zelene Němske wopomnjesche swojeho wulkomischtra Jana Gutenberga, sałožerja knihiczischczerstwa. Hakle je sałożenym a wuznamakanjom knihiczischczerstwa bu swójbej wjcha sawjerjenosć wotewrjena, pschiwótże jaswjesć a wódomosć też do schérichich worschtow ludow. Sobotnje sjednocza so tuto wopomnjecze z nawrótom słónca. Djes dźiwa tuž so bě swjedźeń jara derje wopytany. Politiczi su wubrany konzertny porjad w prěnim dźěle. S swušnamnymi słowami sponinalsche słupinowy pschedsyda na salożerja knihiczischczerstwa. W druhim dźěle wónowachu so wobdźělnizy wobdźiwanju dokonjanosće młodźiny w rhythmiskich rejach a k dobremu žortej, kiž poda jednym wušnamnym Drježdźanski žortoŕ. Dalsche kraśne konzertne poskiczenja dostónczichu swjedźeń, kiž so z pyschnej rejku w žurli swowowporjedźeneho hościenza „Tři lipy“ wotmě.

— **Wožebity cźah 3. rjadowny** do Błótow 20. julija 1930. Kaž loni tak też lětsa k wopytej rjanych Błótow (Spreewald) sajo Błótowski wožebity cźah 3. rjadowny je Schandawskich kupielow na Sobnizy-Budyschin-Rałezy do Tschupza (Straupitz) w Błótach a z Lubnjowa wróćo pojźdże. Cźah wotjedże z Budyschina króte po 6 hodź. a wróći so nětkóžde 22 hodź. Jésona placźizna tam a sem je wo 33⅓ procentow snižena a wjele šnadnischa dyžli hewaschka placźizna 3. rjadowje. S lisćikom wožebitehu cźaha su też w pschedawarnjach jésonych lisćikow potunschene cźełmowe karti po 2,20 hr., a kłpschinowe karti za wobjed po 1,75 hr. dostacź. Dalsche hischcze wosje-

wimy. Wudawarnje jésonych lisćikow a żelesnišći wothadny hamt (Raiffenauske namješto) rad wjcho dalsche wukasuja.

— **Wobthadnej njesboži.** Ssobotu dopołdnja so na dróhowym tschiżnišczu Zyhelnisteje hašy a Mužakowskeje dróhi wobthadne njesboże sta. Motorowy kolesaŕ a kołojésdny do so srasyschtaj. Kołojésdny žebi mjeswocźo lohko wobodrě. — Dale sobotu popołdnju do 3 hodźin na rospuczu Drježdźanskeje a Nowomješćanskeje dróhi motorowy kolesaŕ a kołojésdny do so srasyschtaj. Kołojésdny žebi prawu nohu wyšche kolena krwawnje srani. Też jeho koło so khětro wobschkodźi.

S **Khwaczišć.** Naschе herbske towaršstwo wotmě wjeczor swoje posedźenje w Scholezźi dworje pod lěsjakej lipu. Jednaschе so wo towaršstwowych naležnostach a wo jéjsce do Rakez. Też wo malym lawjeschenju bě nasym. Sobom pschipowědźichu so někotre wosoby do towaršstwa.

S **Delnjeje Hórki.** Pschi schwórtkownym nsewjedrju dyri symny błyk do kruschwiny tudomneho kubleŕa Klapera. Wón rostschkłosowa powós, kiž bźche ke kruschwinje *leprjeny.*

S **Hodźija.** Swój 25 letny wobthodny jubilej swjeći dźenja pónđelu tudomny bźiwaŕi mischtr Josef Hartwig. W lěcze 1884 pschińdże knjes Hartwig do Budyschina a dźełaschе 9 lět w tehdomnischej Bernditzej hudowej fabrizy. Potom bźche 4 lěta z bźiwarjom w Litterez pschawarni. W lěcze 1897 dźěsche do Přećzankeje pjiwarnje a w lěcze 1905 sałoži w Hodźiju swoje bźiwarstwo. Jubilaŕ je dla swojeje dobreje powahi powschitkownje wobljubjena wosoba. Wón je też Budyshu bźiwarsku jednotu sobusałožił.

S **Mjeschiz.** Schwórtk poradźi so tudomnym wobydźerjam tśoch rybownych paduchow z Korjenja z pomozu zandarma sajeć. Hižom lěta dołho tu pschuji kradnyku. Stónczinje su nětko paduchow dosahnyli. Najeńć tudomneje rěti, knjes Dietrich, mějeźel hościenza „Fuchsbau“ w Budyschinje, je hižom lěta dołho z paduchstwami schkodował.

S **Rakoju.** Stajnje ezita a žiwa Hrodźischczańska skupina herbskich towaršstwow, bě wječera njedźelu swoje towaršstwa do posedźenja w Rakojach swołała. Sdobnjakuju towaršstwow bźehu w bohatej liczbje pschijschli. Pschiwitał bě też stajnje woporniwy pschedsyda „Domowiny, k. farař Kschižan-Kluklschański, Se sajimawym pschednoschkom wjedźesche kedźbliwych pschipowłucharjow do Sserbow sandźenosće. Struchle stawiny herbskeho ludu su też słuchowale na smužlenosć zyleho luda. Tohodla žebi swoju narodnosć, rěcź a kulturu tak mało waži. Dźensa mamy so prózowacź, sse tśěhnyć taiteje sandźenosće pschewinyć. Trjebamy wjazy hebjewdoomja. Jenoż hdyž jsmy so cźesćimy, cźełcźa nas też naschi žuźodna. Jiwy pschikład dopokaja, so bźehu słowa pschipożłuchaŕjam z wutroby rěczane. W jiwej rosmołwje rosponinachu pschitomni wopschijeće sajimaweho a hłubokeho pschednoschka. Potom wuradźowasche skupina dale wo swojich smutkownych naležnosćach.

Se **Suborniz.** Sandźenu zrjedu zwjeczesche tudomna wobydlerka swwd. Elgerowa zwoje 70. narodniny. Njedźiwajcy tuteje starosty so wona hischcze zirowa a cźerstwa cźuje. Hbjelczanski posawniski chór sapiła je sastanicko a ju sdobnje swjeseli.

S **Wjelowsa** pola Njeswačzidła. Sandźeny pjatk popołdnju bjerjesche tudomny hołcźenźaŕ Jan Błaka mjeso je swojich kotcźow. Pschi tym staji kadnik wokomik do pcźołnizy, so by měł mutschomjeźł. Wětr nasuny woheń w kadniku a sapali pcźołnizu, w kotrejž so 30 połnych a 10 nowych prósjonich kotcźow spalichu. Wschitke pcźołki dyrbjachu we wohnju tónz wjacź. Też pcźołnizu so wotpali. Schkoda wobliczi so na 4000 hriwnow.

Z **Khrósćic.** Zeńdżeny štwórtk zhromadźichu so pola wjesnjanosty sobustawy gmejnskeje rady. Dokelž je też w nasej wsy wobkhad dźeń a bóle sylniš so poruči, hišće 4 wobkhadne tafle na prehladnym

Holanski wučer Uwe Karsten.

27] (Pokračowanje.)

„To budźe pastorzy jara žel, ale wona je na tschcźišćach we Buschenhofje a tajes pastor je žobu.“

„To pak je jara schkoda!“

Moje słowa njeběchu je swjerschnym wurasom. Djensa budźech pokojenja nusnje trjebała, — mi bě dźiwnje k wutrobje, mi so někak sa bratrom Lu sestyscha, po kotrehoż boku běch dołhe lěta tak khowana krocźiła.

„Knježna ehze drje so rosjohnowacź?“

„Rosžohnowacź? Cźehodła?“

„Ja žebi jenoż ta mužłach. Knježna je tola wschitko wjele wožebnischo swuczena w měsće, a my jsmy jenoż burjo, to byschcźe tola radźicho domoj hicź dyrbjała.“

Stina hladaschе mi macźeršzy dowěrliwje do wocźow a wja mje sa ruku.

„Hlejcźe, knježna, wostuda, to je jěd za tak mkodu krej. To jsom też k wjesnym zonam prajiła kiž je knjes pastor je swojeje hamtikeje jstwy won cźišnył. Cźertowšzy dźiwi bě knjes pastor, dokelž so to tola dozpła njepschistejesche za tajsehо pobožneho duschowpastyrja, a mje je tkelkawu a staru kunkawu mjenował, a wón chzysche ruku do wohnja położicź sa knježnu Wórschu Diewen a naschcho wucźerja. Ja pak prajach: „Njeczłowjcźe to radźicho, knjeze pastoro wjeledostojny, ruka mohła so wopalicź.“ Pschetoż to je stara stawizna, — hdy-li swój žiwy dźeń zaliy a běły thlěb jědł, potom sebłodźi cźi też hubjeny cźorny thlěb — a też nawopak, wucźerjo — — Bóh mje swarnuj, wona nabohe sakschikny, pschetoż běch ju z wotmachom wróćo stoorcźka a njeprajiwschi słowcźka precź běžała.

„Bóh mje swarnuj“, prajach też žama žebi. Tajkale je moja hola, moja cźišta, cźicha hola.

Ja pschińdźech wróćo do mojeje žamotneje holanskeje thćźi a dóńdźech k Alslevej macźeri.

„Wěsćeš-li wy też hižo, schto žyła wješ powěda?“

Wona na muje pohładny se swojimaj thutnymaj wocźomaj z błędeho wobliczа.

„Praja, so moja wnuczka wumrěje?“ woprascha so bjeswucźnje. „Ow mój wbohi hólz!“

Nć, wona niczo njewědźesche.

Ja wijach z hłowu, pschejedźech ji majkajo po běłych włosach a wundźech khwatajzy se jstwy.

Ssama dyrbjach być.

Nutska na pišanjskim błidźe leżeschtaj dwaj listaj wot cźety Renaty a wot Ludwika. Prěnischi bě něschto njewschědneho, tohodła wocźinich jón najprjedy.

Lube dźeczo!

Knjeni Sabina mohła žurowiscźo tebi napisaćz, tohodła chzu cźi swój list dopředka napisaćz. Powědanje je k nam doschło, někajta knjeni z Hindrichsen je pjeza to wunoschowała, — hłupe wopacźne wunoschowanja wšeho, pschetoż dowěrjam Tebi, — a Twojemu połłodej.

Ale ja běch tola prawje ho wustrózała, — wschako žym léta dołho Tebi macź zastupowała, — a wěm bohužel, so žy hinaschcho waschnja hacź my Hamburgiske měschczanske dźowki to hewak jsmy.

Dorosnuń mje prawje a njebudź někto jschchwidźena.

Najlěpje tola pschecźo je, hdyž cźłowjek pěknje w kolijach leźi, a wschitko wschak ho też tak derje cźinjeschе, hdyž běschе Ty z Hendrichom Heinsiusom słubjena.

Potom pschińdźe jeho załosćna sjnjercź, a twoje bjesrosonne cźełkanje do hole, — kak cźasto jsmy hižo staru baraku tam sałkiwali. Wona bě dźiwne wumyślenje Twojeje njebožcźiczkeje macźerje, a je, Bohu budź skorźeno, na Tebje pschelchła.

We tajkej bohasabytej žamoczе wschak może cźłowjek sawěsćeje někotrejkuli sypytowanje pschecźekrjećz, — mjz je Knjes — budź jemu dźak, — pschezo psched tajkim swarnował.

Luba Wórschja, — prošchu cźe naležnje, wróć ho domoj!

Ty ho pschemkoda, so mohła bjes domjazeje damy žama žiwa być, — Alslevej macź to tola być njemóże, wschako je to macź tamneho — —

Luba Wórschja, ja mam wopraudźe wulke starošcze, a njecham Cźi tohodła niczo samjelcźecź.

My bźohmy wcźera pola senatora Jenßena k wulkej wjeczeri, tu saßlyschchach nimowolnje sa mje pokrywajej palmu rosmołwu dwuju knjesow. Ty ho wustrózich, jako so ja wustrózich:

„Mjane twudowy ßu w tóżdym cźaßu ßwojich pokojerjow mćźe, — so pak tajki prolet kraßnu Diewen — —“

Wórscha, wróć ho!

Twoja spramna cźeta Renata.

Ja rosdrjebich list na małe kuski.

Moja hłowa ho pyrjesche, ruzy a noty běchu kaž lód, a wólfje a twjerdże buchałche mi wutroba. —

Ludwik pißasche:

Tatke maja ho wězy, moja stara, lubowana Wórschilka! Ja měnju, so widźu wulkiw lawiteje — dobreje cźety Renaty psches tołstu listowu wobałku. To wichał, je wšo wschcho hłuposć, schtaž wona pißa, błady starych hołzow a klesti starych žonow. (Pod „starymi žonami“ rozumiju někotrych tudyschich wulkopschekupcow.) Ale je-li Ty nětko swoju hłowu k mojemu ramjenju pschituliich, to mózu Cźi też jenoż z bratrowskej žmětru radźicź: „Pój domoj!“

Twoje jstwy ßu hotowe, tóżdy dźeń ßym cźerźiwy ßiałkowy kwěcźel na Twoje pißańke błido ßtajił, ßtajne myßło, so dyrbi Cźe jich wón nadobo ßem pschinjeßeć. —

„Cźerńje a wóßty, kak wone kałaju jara.

SSe, ße jaiyhi kałaju wßchak hißchcźe bóle.“

Pschińdźeßu-li pak Tebje ke mni wróćo, to chzu je žohnowacź.

A tak pranje pohóńje a wjeßele budźe pola naß. Ssoßticzka, — jchćeto wotewrjene ßu ßa Tebje wutroba a ruzy

Twojeho Ludwika.

(Pokračowanje ßcźehuje.)

Jestnje připrawić. W najbližšim času budźe z wjesnymi kublerjemi wujednane, štó ma při Božim wohnju do sykawy zapřahnyć. Dale předleži namjet, kiž so wobroća přećiwo cuzym wikowarjam. Wone so wobzamknu, wot kóždeho cuzeho, kiž we wsy z nětkajkimi tworami wikuje, mały dawk zběhnyć, cyle wšo jene, hač z kolesom abo awtom swoje twory wokoło wozy. Gmejnske zličbowanje na poseldnje léto je so přepruhowało a jako prawe spóznało. Mjasowe štki so přepołoža do noweje gmejnskeje khěže, dokelž do stareje (srjedź wsy) w bliskim času swójba R.

* S **Delnjeho Wujesda.** Schtwórtk popołdnju běšche tež jaschu wješ njewjedro pschećahnyło. Mjeczor krótko po hodź. počachu nadobo na woheń trubić. Na knježim dworje, kiž ryčerstwowarjej Klusy žłuscha, palesche so dwa kolka tónja. Swoprědka měnjachu, so je woheń snadź z Božim njewjedrom nastał. Tola tutón nahlad běšche dopačny. Maju wjele bóle sa to, so je so wós žłuschenje tónja spalił. Tola dopokajane to hischcze njeje. Mimo nětkotrych wjesbow žyna a nětchto žłomy žu so tež pschelake ratarske maschiny a nětkotre wosy sobu spalile. Pschi hasrunjež nascha a žuždobne wohnjowe wobory ruče pschithwatachu, njemóžachu tónju wjazy sdźerżeć. Prózowanju woborow pak ma so dźiwakowaś, so žuždobne zwarjenja, kiž běchu jara wohrożene, stejo wostachu.

* **Hamora.** Dokelž běšche so sa starschistu póblansku radu jenož jedyn wólbny namjet sapodał, maju so schežowarje wosobny wobhladowaś sa wolene do starschiskeje póblanskeje rady pschi naschej schuli: Dźěłaćeŕ Gustav Stein, mjasowobhladowaŕ Maks Knobloch, dźěłaćeŕ Pawoł Kalleßbach, Kurt Derengowski, murjeŕ Pawoł Meisel. Sastupnizy su mandźelska Jurkowa a mandźelska Richterowa.

* **Mikowa.** Swjatkownu sobotu běchu jeremu tunemu młodemu pachołej psched hosćenzom sjedne kradnyli. Sańdźenu žrjedu nětko so koło se żelesnizu do Mikowa pschewjese. S nim pschińdże tež list kowa (Hohenbocka) na tudomneho wjesnjanostu i lista wjesnjanostu proschesche, so by jědne koło, wón swjatkownu sobotu psched hosćenzom kradwobsedźerjej saso wróćił. Listej běšche tež wupokazanje pokazona, z kotrejž móžeše wjesnjanosta koło żelesnizy dostaś. Jenož swoje mjeno zusy njebeše pisać napomnił.

*

Krupobiće pola Khočebuza.

Pjatk popołdnju pschećahnu wješ Gołkizy, nimale minu z wjeczora Khočebuza, jara cźežke njewjedro, tam sa dołhe léta wjazy njepomnja. Ratarźiwo a dźiwisko stej pod sapuscźanym njewjedrom cźežko cźerpjałej. Zita fu wschudźom łaž swalzowane. Krupy žu běše we sahrodach wjele rosbiłe. Zyła wokolina lesa pokryta z halsami a halozkami, kiž běšche wichr skamał. Wuhladny na žadowy wunoschk, kiž běchu létsa hižo hubjene, fu nětko hischcze bjestrosthitniše, dokiž je wjele njesrałeho spadało. Ssamo schtomy běšche tak wor swuwalak. Do pjekańe a rěźała Boże njewjedro tola na žiožo na woběmaj městnomaj njesapali. Na blidaŕiskeho mišchtra Korjeńka wichor wulki dźeł njanjeze škomjaneje cźichi wotkry. Na Dwórnischćożodróży, kotraž trochu hłubje leži, běchu wschitke stapowodźene. Najcźežischo šeridźe žo jenej wudowje, kiž w starym lěpjenkowym twarjenju bydli. Pola chwiny psched jeje domom wotlemi wichor najžłniwotnohu, kotraž na Dwórnischćożomu dróhu padźe a tu, kotraž po njej běžeśche, hačeśche. Psches to žo womożu do jeje bydlenja nała.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se **Sebnicy.** (Jesliwo sa njeswěrnischo pokładnika schesańskeje banki.) Tu je so jednanje pschećiwo pokładnikej měschćańskeje banki Hohlstédtej sapoczało. Wón bu w 25 padach jebanstwa a pschekłukowjenja winowaty, z kotrymž měješche fud žydom sa dopokasanych. Wušud rěkaše na žydom měžazom jasnwa. Ti měžazy pschepytowaŕskeho jasnwa so pschilicza. W druhich pschipadach so wobškorźeny wuswobodźi.

* Se **Sebnicy.** (Cźežko so woparisa.) Pschi kupanju padźe 5 lěta ałowpschiźała tudy bydlazeho samkarja Klacela do i horcej swobu napjelnjenjeho kotła. Dźěćo so pschi tom cźežko wopari.

* Se **Drježdżan.** (Wowar kupanja.) Sćerchu wokoło 7 hodźin namakachu w Gora-Arnhold-kupielach E. J. Albrza z Oxforda, kiž tón cźas w kupjelach nan wopyće schebowalche a bě hižo dźěłchi cźoš w kupjelach jako hubjeny pschipowědźeny, w płuwarni morwehe.

* S **Dešnina.** (Njapłuwaŕ wumóji tepjazeho.) Smužity ztutk wukonja hólcźo, kiž njemóže płuwaś, jako jedyn z jeho towaŕchow w hacze w motrym žiwjośe wo žiwjenje wojowaschе. Njedźijo so, ztoki sa nim a wumóji jeho je wulkim strachom wo žiwjenje, dokelž bě so tepjazy jemu wokoło schije krućе pschimnył.

* S **Kamjenicy.** (Wojowanje z bykom.) Pódźelu rano mjasarje so z pschedmjeta Markersdorfa wot do rěsańe na dornjeju. Skoro pak so rosnjemdri, cźerny a cźerjene do torczuty žadowcho wina. Wobsedźeŕ protscheske dwanaće sahrodach schitkańskeje policije na pomoc. Policajski sastojnik wola na jenym polu w dalokosći něhdy 35 metrow do cźoła tśi a rěnik wola hnydom dotkł. —

* S **Cibenitoka** w Rud. Horach. (Straschna pjenawa schczurka.) Tudyschi wobydleŕ Edmund Buschmann dosćerku. Tudyschi wobydleŕ Edmund Buschmann dosćerku. Tudyschi wobydleŕ Edmund Buschmann dosćerku.

Bjez mjena.

Samyšleny dele hladajo rjekny tolsty pokkowy lékař: „Muža žu bjes wědomja, naheho. dospołnje murubjeneho pschinjeßli, ſ pjeczimi cžežkimi ranami! Wón njeje wjazy k žebi pschischol! Njewém, hacž bě dozyla wojak! Schtó chze nětkole rosžudźicź, hacž wón k naschemu, ke zwjakaschemu wójsku abo k wójsku naschich njepschecželow ſtuschesche? Ssotra!"

Wón wobrocźi hkowu. „Wy žo njedopomnicze, hacž mějesche wón někajkeho ſnamenja, jako jeho žem pschinjeßechu?"

Bolosczjiwje prajitej rjanej wócžy nět; ſylsjojte pohladnjenje mkodeje dohladowarki rjekuje wobžarujo ſ porokom: „Sranjeni pschinđźechu dźe ſ hromadami!"

Pokkowy lékař sčehnje ramjeni; wón rosumi a pomaža do žwojeho kholoweho ſaka, wſa tyſku ſ zigaretami. „Je morwy!"

Blěde, saſtrósane hkowy na czeńkich schijach, cžežko sawjasani człowjekoho sběhaju žo kokowokoło ſe żelesnych kožow. Spłoschiwje a strachocźiwje pytaju bkuke wocźi mjes wožobami, kotrež wokoło ſmjertneho koža ſteja, wuhlad na ſemju, na rostorhane cžéło njesnateho we jich ſrjedźisnje. Shubjene ſwětło ruskeje naſymy pada ſkabje pisches woknjeschko pschepjelnjeneho pólneho lazareta. Je ſyma a cžérno. Wótrischo wuje wětr. Wótrischo plazaju dejchžikowe kapy do ſkabych sčehnow ſ klijenego platu. Hischcze pschezo ſkepota tu a tam maſchinſta tšélba, wonka w bjestroschtnej pěſkowej puscźinje, na kotruž žo wjeczorne ſmjerki cžežko lehaju.

Stary ſtotnik, „wobornonjekhmany, khmany ſa lokalnu ſłužbu", drapasche žebi wobuznje ſwoju schéru hlowu: „Schto mam nětko do rosprawneje knihi ſapisacź? Ssotra? Nima wón w koſchli ſaneho ſnamjenja? Cžeplizy, schto dyrbju ſapisacź do dnjownizy!"

„Sczinicze kichizit!"

„Dyrbju pola tóžbeho mjeno, wodsel, scharžu a — haj, nimale běch na to ſabył, wěrywuſnacze ſapisacź!" S porokom hlada njemérny wuzłużbnik do ſokreho, ſrowhaneho ſmjertneho wobliczа, kotrehož mkoda huba doſpołnje wuwutlena wocźinjena ſteji a ſaneje wotmokwy njedawa.

„Doktorje, człowjek dyrbi tola ſ wobliczа wožoby leje narodnoſcź wucźitacź móc?"

„W ſmjerczi ſmy ſ[illegible]epodobni!" Zigareta žo jeli; ſtotnik ſ nohu do[illegible]tempo.

„Dyrbju wědźeć, [illegible]ón je!"

„Stotnik!" ſatſchicźi cžežkoſranjeny leutnant ſ jeneho kuta. Tole ſtorhnje wſchěch hlowy k njemu: [illegible] je žo, w najwětſchej rosbludźenoſcźi, ſ napinanjom wſchěch mozow pośdźhnywschi ſyndnyk, kaž ſkorjowz. Po rumnoſcźi wudźeratej pschewulkej wocźi, ſ dojpołnje ſapadajeneho wobliczа, jako byschtej wiogakoj ſjeh pisched [illegible]

[illegible]ajcze: Cžłowjek je wumrěł!" Wſchě myſchki [illegible] wobliczа bytnyngu ſ hubu napischemo. „Haj!" [illegible]rawizy pschemałuja nerwoſnje powětr, ſakłužbu machoła na krwawnej koſchli. „Cžłowjek je [illegible] Morawy réka: „Cžłowjek" ſe žwójbnym mjenjejeſtwo nima žaneho mjena!"

[illegible]obuželnimje, ſ wócźkom maczerje, prózuje žo ſona wo bjespomognego. Cžežke ſtonanje pschendże rumnoſcź, potom ſmjerina cžiſchina: Wótrischo ſchumi nadobo wětr; klepot maſchinſkich tšélbow poſtupuje kokowokoło k hrimotazemu orkanej. Granaty ſchumja, ſaſchiti padaju ſ njebja: woni nadběhuja! nk.

Pohrjeb bjez cžéła.

Njejwoſchdny podawk pschinjeße wobydlerſtwo italſkeho městacžka Bentivoglio njedawno nimale pol dnja dokho do njeměra.

W měſchczańskej khorowni ſemre majbohatſchi měſchczan, Luigi Bergamaſci, a bu pod wulkimi wobrjadami pokhowany.

Zyłe pschecželſtwo, kotrež bě njebohi w teſtamenczbohacze wobmyßlił, pschewodźeſche jeho k rowu, a nimale wſchitzy wobydlerjo městacžka wopokałachu nahladnemu měſchczańej poſlednju cžeſcź.

Jako bachu muohe poręcze, w kotrychž žo pocźitki Luiſa Bergamaſcija wopſławjachu, wuklinczałe a kaſchcź žo do wumurjowaneho rowa puſchczeſche, pschetorhny žo jedyn powjas a kaſchcź jemrěteho žo roſkoczi. Tónle njeluboſny podawk pak pokaja, jo bě kaſchcź próſdny byk.

Pschitomny měſchczanoſta poruczi hnydom hamtſkim ſłužobnikam, ſo bychu njeboczicźkeho pytali a wobydlerſtwo podpjerowaſche jich prózowanje. Mózachu wědźeć, ſo bachu dohladowarjo khorych jadyli, mortwego do kaſcheza położicź, ſchtož bě trajumicź, dokelž bě žo ſaruženy dźeń měſchczanſki ſwjedźeń wotměł a měſtacžko bě ſnate, ſo winej pschecrady hońuje.

Pohrjeb žo na ſamſkym onju wospjetowa a kaſchcź puſchczi žo nětko bjes dalſich wobrjadow k poſlednjemu wotpocźinkej. jc.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru 1. julija wječor ½9 hodź. k swojej měsačnej zhromadźiznje we Serbskim Domje. Předsydstwo a wubjerk so hižom ½8 hodź. k ważnemu posedźenju zeńdźetej. Wo prawje bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. „Bromadnik" ma ſtwórtk **10. VII., nic 3. VII. 30** swoju měsačnu zhromadźiznu wječor ½9 hodź. w Zmijec hoseńcu na Christianskej wulicy 22. ¾8 hodź. je serbska hodźina. Předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbska (mužscy) ma ſtwórtk 3. jul. wječor ½9 hodźin spěwnu hodźinu w Pančičanskim hoseńcu. K njej so zhromadźizna dla jězby do Rakec přizamknje. Njech so wšitcy wobdźěla.

Předsydstwo.

Pſche wjele dobreho.

Sdwórliwoſcź je ſawjeſze jara bobry počzink, wěſo njeſmě to wěſte mjeſy plchetkoczicź, kaž žo tole pola jeneho Franzowſkeho ſta, kotryž pschihotoži liſtej ſchžkowace dopiſmo: Wodajeze proſchu, wjelewažena knjeni, ſo ſe ſmuhorjowanymaj rukomaj pischu, ake horzota je dźenża wopraſchowaſnejnejſnjeſlivna.

Mr. Mc. Pherſon, Schota, je žebi automobil kupił. Zyłe hordy pokaſuje wón jón wjedźelu ſwojim pschecželam, kotříž žu jeho pschischli wopytacź.

„Ale cžehodła žha macże taxometer pschi awtoje pschicźinjeny, Mr. Mc Pherſonje?" woprascha žo jedyn.

„So bych mohł widźeć, kak wjele žebi ſ pjenjes, kotrež howak pschejedźu, ſakłuju . . ."

Hospodarski rozhlad.

pódźelu 30. ſmažnika 1930:

Barlinſka burſa ſaſtajenu ſobotu poſlednji tydźeń je kruczišchim mjeſowczom ſkónczi. Wobkhod wožiwi a kurſy poſtupowachu. Wiki ſ bolžnymi a rentowymi liczinami ſapiſachu tehorunja poſtupowaze kurſy.

Produktowe wiki mějachu ſaſtajenu ſobotu jara ſmadne wiki. Pschenża w hotowym ſornje ſaſo 10 pjenježkow pschiſabadźi. W termijnowym wikowanju žo płaczíny rožki, pschenży a wowſa wotdrjebjowachu. Saſtajenu ſobotu płaczeſche zentnar

w Barlinje

pschenży 14,25—14,50 hr., rožki 8,60 hacž 8,85 hr., naſymſkeho jeczmjenja 8,50 hr. hacž 9,30 hr., wowſa 7,35—7,80 hr.,

w termijnowym wikowanju

ſa julij: pschenży 14,25—14,27½ hr. a rožki 8,42½ hr., wowſa 8,05—8,08¾ hr.,
ſa ſeptember: pschenży 12,85 hr., rožki 8,60 hr., wowſa 8,10 hr.,
ſa oktober: pschenży 12,90—12,95 hr. a rožki 8,70 hr., wowſa 8,32½ hr.,

Pschistajenja:

Holzu do domu, hnydom, Starik w Hródku, Bjedrichowa haſa čžišło 8.

Holzu k 1. 8., Sinapius w Hródku, Lučžna haſa.
„ Leunerka w Budyſchinje, Hórſka haſa 61.
„ Leunerka w Budyſchinje, Leſſingowa haſa 41.
„ Trägerka w Budyſchinje, Bismarckowa haſa 17.

Dorſcha do Hłupoſzy čžo. 12.

Dorſcha ſenjeneho, knieži diwór we Lupoji.

Pjeſkeho, Senda w Njeſwačzidle.

Na pschedań:

Wiſ[illegible] w Kamjenzu, Budyſka dróha 37.
Hr[illegible]orzami najcžiſchego pola a luki w Hučžinje 46.
Wa[illegible]zynkowa, lupańſka, w Kamjenzu, Oſtſtr. 3.
Swoma, w Sſolmej Borſchczi čžo. 2.
„ w Kolwaſy 21.
„ rżana a wowſna, w Hlinje 28.
Wóz dźěczazy, Fiedja w Budyſchinje, Hórſka haſa 5.
Maſchina plokaza w Budyſchinje, Leſſingowa haſa 61.
Srěbzaj lětnej, Kruß we Wulkim Bukowje pola Hródka.
Stol lehańſki, Gärtner w Budyſchinje, Hornjeczéſka haſa čžiſło 36.
Krowa wyſokoſnučželna ſylna, w Sdžarju čžo. 8.
„ wyſokoſnučželna, mloda do cžahanja, w Dobruſchi.
„ wyſokoſnučželna, mloda, w Čžornym Hodlerju 96.
„ wyſokoſnučželna, w Kamjeni 8 pola Radworja.
„ wyſokoſnučželna, w Suborniczźy 22.
„ wyſokoſnučželna w Khelnje 40,
„ wyſokoſnučželna, w Lemſchowje 3.

Kóń, cžerwjeny ſchumi, we Sſolmjenju na Winjzy 3.

Konjej, liſchakaj, we Wulkej Dubrawje 31.
Proſzata ſylne, Grölich we Wolkeſchnizy pola Lubija.
Proſzata, Jaurich w Jdźlizy.
Kaczata, kurjatka a młodźicźki, w Kobjelni 1.
Rjefak, 50 zentnarjow ſyna a krutwa wyſſokoſnučželna, we Hučžinje 46.

Na pschenajecze.

Sſad knježi, we Wownjowje.

Sſudniſzy na pschedawanje

wutoru 1. julija 1930:

w Halſchtrowje w knježim domje dop. w 9 hodź ſchijaza maſchina, ſoſa, ſonjaza, mužaza a dźěczaza draſta,
w Njebjelczicach dop. w 10 hodź. w herbſkej gryſchcze młócžawa a ſyjawa.

Sſudniſke pschedawanje leżownoſczow.

Khěža we Sſolmjenju pola Hródka, ſłuſchaza młokowej wikow. Mariji Nowakowej rodź. Schuzej. Pschedawanje budźe 16. 8. dop. ½10 hodź. w Hródku, na ſudniſtwje čžiſło 12.

Khěža, ſłuſchaza Auguſtej Bahli w Kleſchniku p. Hródka. Pschedawanje budźe ſobotu 16. 8. dop. w 9 hodź. na ſudniſtwje w Hródku, ſtwa čžo. 12.

Škrowe denježe.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedźe za julijſchu wutoru:** Rjenje, cžopło; w Jendźelſkej njewobſtajno a khłódno; we połnóżnej Europje rjenje a khłódno.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wollſowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	28. 6.	27. 6.		28. 6	27. 6
Pšeńca	285-290	287-29[illegible]	hony	15-17,00	15-17,00
rožka	172 177	172 177	woka	19-21,50	19-21,50
naz. jačmjeń	—	—	módre lupiny	15-17,25	15-17,25
naſ. jačmjeń	170-186	170-186	žołte lupiny	21-23,50	21-23,50
wowſa	147-156	147-156	keradella	—	—
kukurica			raps. wosuſk	10-11,60	10-11,60
pšeńč. muka	33 41,0[illegible]	33 41,0[illegible]	lany wosuſk	15-16,20	16-16,20
rżana muka	22-25,25	22 24 9[illegible]	poen. melasa	—	—
pł. wotruby	7 8,25	7 8 10	bérnj. kruški	12-13,20	14-15,0[illegible]
rżane „	7-8,00	7-8 0[illegible]	syro, 50 kg	1,40-1,60	2,00-2,[illegible]
rapa „	—	—	rżana słoma	0,80-1,00	0,85-1,0[illegible]
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńč. „	0,70-1,85	0,85-1,01
lanc symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,75	0,65-0,7[illegible]
pjeluški	17-18,0[illegible]	17-18,0[illegible]	jačna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězyny. — Za nawěſtkowy dźěl Jurij Hänſel w Budyšinje.

Dobreho spušćomneho
sršenka
pytaja
w Khróšćicach č. 62

Gardiny rolleaux vitraže
Wósk. rub, 100 šěr. mtr 1.50
Přikrywy na sofy, dołhe 2.50
J. ERLER w Budyšinje
na Zwonkowu. Lawskej hasy 10

Pytam k 1. julijej spušćomneho a přistojneho
čeladnika
w Zejicach čo. 7
pola Khróšćic

Živnosć
wokoło 13 kórcow so kupić pyta. Bliže zhonić wo wud. Serb. Nowin

Wozjewjenje
Jahodešćipanje a přebywanje je dla njeskutka w lěsu je wot 6 hodź. zakazane.
Wobsedźerjo lěsa w Kamjenej p. Radworja

Stare Nowiny
ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

W lěsu ryćerkubla w Dobrošicach
pola Njeswačidła smědźa jenož čí jahody šćipać a hriby pytać, kotříž maja dowolenje. Dowolenske kartki wudawaja so na ryćerkuble w 1. poskhodze.
Wobsedźer



Žnjowy grat kóždeje družiny
Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34. Tel. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarſk. mašinow a gratu wšěch družin

Sensaciske drastowe dny
Wot 1. hač do 5. julija 1930
Wulka dźělba
wobleckow, mantlow a kostumow
so po woprawdźe tunich płaćiznach předawa
Pawoł Otte w Budyšinje
Najwjetši mantlowy skład w měsće

Kedźbu!
Wišnje wšěch družin, słódke a kisałe, też k nakładowanju po najtuńšich dnjowych płaćiznach. Buda při korěmje w Thonbergu pola Kamjenca
Hermann Hodn

Dr. med. Erika Apelt
wot 1. julija zapućowa'a
W Budyšinje, Před šuleńskimi wrotami 2